ترجمه وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه المجلد ١٤

مشخصات کتاب

سرشناسه:حرعاملی، محمدبن حسن، ١٠٣٣ - ١١٠٤ق.

عنوان و نام پدیدآور: ترجمه وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه

تالیف: محمد بن الحسن الحر العاملی؛ تحقیق: محمدرضا الحسینی الجلالی / ترجمه: گروهی از محققین مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

مشخصات نشر دیجیتالی: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان ١٤٠٠ ه ش

مشخصات ظاهری:٣٠ ج.

موضوع:احادیث شیعه -- قرن ١١ق.

موضوع:احادیث احکام

شناسه افزوده: متن عربی موسسه آل البیت علیهم السلام لاحیاء التراث(قم)

رده بندی کنگره:BP١٣٥/ح٤ت٧ ی١٣٠٠

رده بندی دیویی:٢١٢/٢٩٧

شماره کتابشناسی ملی:١٣٢١٦٩٠

ص: ١

اشارة

تفصيل وسائل الشيعه الى تحصيل مسائل الشريعه

تاليف: محمد بن الحسن الحر العاملى

تحقيق: محمدرضا الحسينى الجلالى

ص: ٢

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: ٣

ص: ٤

[تتمة كتاب الحج]

أَبْوَابُ الْوُقُوفِ بِالْمَشْعَرِ

١- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِفَاضَةِ مِنْ عَرَفَةَ عَلَى سَكِينَةٍ وَ وَقَارٍ مُسْتَغْفِراً دَاعِياً بِالْمَأْثُورِ عِنْدَ بُلُوغِ الْكَثِيبِ الْأَحْمَرِ مُقْتَصِداً فِي السَّيْرِ مُجْتَنِباً لِأَذَى النَّاسِ

اشارة

(١) ١ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِفَاضَةِ مِنْ عَرَفَةَ عَلَى سَكِينَةٍ وَ وَقَارٍ مُسْتَغْفِراً دَاعِياً بِالْمَأْثُورِ عِنْدَ بُلُوغِ الْكَثِيبِ الْأَحْمَرِ مُقْتَصِداً فِي السَّيْرِ مُجْتَنِباً لِأَذَى النَّاسِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۸٤٤۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸٤٤۸- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ وَ حَمَّادٍ جَمِيعاً عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ فَأَفِضْ مَعَ النَّاسِ وَ عَلَيْكَ السَّكِينَةَ وَ الْوَقَارَ وَ أَفِضْ مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَ اسْتَغْفِرِ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ فَإِذَا انْتَهَيْتَ إِلَى الْكَثِيبِ الْأَحْمَرِ عَنْ يَمِينِ الطَّرِيقِ فَقُلِ اللَّهُمَّ ارْحَمْ مَوْقِفِي وَ زِدْ فِي عَمَلِي وَ سَلِّمْ لِي دِينِي وَ تَقَبَّلْ مَنَاسِكِي- وَ إِيَّاكَ وَ الْوَجِيفَ (۳) الَّذِي يَصْنَعُهُ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فَإِنَّهُ

ص: ٥

۱- الباب ۱ فيه ٤ أحاديث.

۲- التهذيب ٥- ۱۸۷- ٦۲۳، و أورد صدره عن الكافی فی الحديث ۱ من الباب ۲۲ من أبواب إحرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

۳- فی نسخة- الوضيف، و فی أخری- الرصف (هامش المخطوط). و الوجيف- سرعة السير. (مجمع البحرين- وجف- ٥- ۱۲۸).

بَلَغَنَا أَنَّ الْحَجَّ لَيْسَ بِوَصْفِ الْخَيْلِ (۱) وَ لَا إِيضَاعِ الْإِبِلِ وَ لَكِنِ اتَّقُوا اللَّهَ وَ سِيرُوا سَيْراً جَمِيلًا وَ لَا تُوَطِّئُوا ضَعِيفاً وَ لَا تُوَطِّئُوا مُسْلِماً وَ اقْتَصِدُوا فِي السَّيْرِ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ يَقِفُ بِنَاقَتِهِ (۲) حَتَّى كَانَ يُصِيبُ رَأْسُهَا مُقَدَّمَ الرَّحْلِ وَ يَقُولُ أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيْكُمْ بِالدَّعَةِ فَسُنَّةُ رَسُولِ اللَّهِ ص تُتَّبَعُ.

قَالَ مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمَّارٍ وَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ اللَّهُمَّ أَعْتِقْنِي مِنَ النَّارِ يُكَرِّرُهَا حَتَّى أَفَاضَ النَّاسُ قُلْتُ أَ لَا تُفِيضُ قَدْ أَفَاضَ النَّاسُ (۳) قَالَ إِنِّي أَخَافُ الزِّحَامَ وَ أَخَافُ أَنْ أَشْرَكَ فِي عَنَتِ إِنْسَانٍ (٤)

******

ترجمه:

روایت از معاویه بن عمار نقل شده است که گفت: امام صادق (ع) فرمود: وقتی خورشید غروب کرد، همراه با مردم (از عرفات) حرکت کن، و بر تو باد آرامش و وقار، و از همان جایی که مردم حرکت می کنند، تو نیز حرکت کن، و از خداوند آمرزش بخواه که خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است. پس زمانی که به تپه سرخ رنگ در سمت راست جاده رسیدی، بگو: "خدایا، موقعیت مرا مورد رحمت قرار ده، بر عملم بیفزا، دینم را برایم حفظ کن، و مناسکم را قبول کن." و بر حذر باش از شتابی که بسیاری از مردم انجام می دهند، زیرا به ما رسیده است که حج با سرعت اسب ها و شتاب شترها نیست. بلکه از خدا بترسید و به نرمی حرکت کنید، و نه ضعیفی را بر زمین اندازید و نه مسلمانی را، و در حرکت میانه روی کنید، زیرا پیامبر خدا (ص) با شتر خود توقف می کرد تا اینکه سر شتر به جلوی زین می رسید، و می فرمود: "ای مردم، بر شما باد آرامش." پس سنت پیامبر خدا (ص) باید پیروی شود.

معاویه بن عمار گفت: و شنیدم که امام صادق (ع) می گفت: "خدایا، مرا از آتش آزاد کن"، و این را تکرار می کرد تا مردم حرکت کردند. گفتم: "آیا شما حرکت نمی کنید؟ مردم حرکت کردند." فرمود: "من از ازدحام می ترسم و از این که باعث رنج کسی شوم، می ترسم."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۴۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۴۴۹- ۲- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ أَفِضْ بِالاسْتِغْفَارِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ یَقُولُ ثُمَّ أَفِیضُوا مِنْ حَیْثُ أَفاضَ النَّاسُ وَ اسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِیمٌ (٦) وَ ذَکَرَ الْبَاقِیَ نَحْوَهُ.

******

ترجمه:

روایت از معاویه بن عمار نقل شده است، مشابه روایت قبلی، جز اینکه او گفت: "و با استغفار (از عرفات) حرکت کن، زیرا خداوند عزّ و جلّ می فرماید: سپس از همان جایی که مردم حرکت می کنند، شما نیز حرکت کنید و از خداوند آمرزش بخواهید که خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است." (آیه ۱۹۹ سوره بقره). و بقیه روایت را به همان شکل ذکر کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۴۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۴۵۰- ۳- (۷) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ قَالَ سَمِعْتُ

ص: ٦

۱- فی المصدر- لیس بوضف الخیل.

۲- فی المصدر- کان یکف بناقته.

۳- فی المصدر- فقد أفاض الناس.

٤- فی نسخة- فی عیب إنسان (هامش المخطوط).

٥- الکافی ٤- ٤٦٧- ٢.

٦- البقرة ٢- ١٩٩.

٧- الکافی ٤- ٤٦٧- ٣.

أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ فِي آخِرِ كَلَامِهِ حِينَ أَفَاضَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ أَوْ أَقْطَعَ رَحِماً أَوْ أُوذِيَ جَاراً.

******

ترجمه:

روایت از هارون بن خارجه نقل شده است که گفت: شنیدم امام صادق (ع) در پایان سخنانش هنگامی که (از عرفات) حرکت کرد، می فرمود: "خدایا، به تو پناه می برم از اینکه ظلم کنم یا مورد ظلم قرار بگیرم، یا قطع رحم کنم یا همسایه ای را آزار دهم."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٤٥۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸٤٥۱- ٤- (۱) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ فِی الْمَحَاسِنِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ مَرَّ بِالْمَأْزِمَیْنِ وَ لَیْسَ فِی قَلْبِهِ کِبْرٌ نَظَرَ اللَّهُ إِلَیْهِ قُلْتُ مَا الْکِبْرُ قَالَ یَغْمِصُ النَّاسَ وَ یَسْفَهُ الْحَقَّ قَالَ وَ مَلَکَانِ مُوَکَّلَانِ بِالْمَأْزِمَیْنِ یَقُولَانِ سَلِّمْ سَلِّمْ (۲).

******

ترجمه:

روایت از ابن فضال از شخصی از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: هر کس از بین مَأْزِمَیْن (دو گردنه میان عرفات و مشعر) عبور کند و در قلبش کبر (تکبر) نباشد، خداوند به او نظر می کند. پرسیدم: کبر چیست؟ فرمود: این است که مردم را تحقیر کند و حق را نادیده بگیرد. امام همچنین فرمود: دو فرشته در مَأْزِمَیْن موکل هستند که می گویند: "سلامت باش، سلامت باش."

۲- بَابُ کَرَاهَةِ الزِّحَامِ فِی الْإِفَاضَةِ مِنْ عَرَفَاتٍ خُصُوصاً بَیْنَ الْمَأْزِمَیْنِ

اشارة

(۳) ۲ بَابُ کَرَاهَةِ الزِّحَامِ فِی الْإِفَاضَةِ مِنْ عَرَفَاتٍ خُصُوصاً بَیْنَ الْمَأْزِمَیْنِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۸٤٥۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸٤٥۲- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يُوَكِّلُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَلَكَيْنِ بِمَأْزِمَیْ عَرَفَةَ فَيَقُولَانِ سَلِّمْ سَلِّمْ.

******

ترجمه:

امام صادق فرمود: دو فرشته در مَأْزِمَيْن موكل هستند كه می گويند: "سلامت باش، سلامت باش."

[رقم الحديث الكلی: ۱۸٤٥۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸٤٥۳- ۲- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَلَكَانِ يُفَرِّجَانِ لِلنَّاسِ لَيْلَةَ مُزْدَلِفَةَ عِنْدَ الْمَأْزِمَيْنِ الضَّيِّقَيْنِ.

ص: ۷

۱- المحاسن- ٦٦- ۱۲٤.

۲- فی المصدر- رب سلم سلم.

۳- الباب ۲ فيه حديثان.

٤- الكافی ٤- ٤٦٨- ٤.

٥- الكافی ٤- ٤٦٨- ٦.

أَقُولُ: تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۱).

******

ترجمه:

روایت از سعید الاعرج از امام صادق نقل شده است که فرمود: دو فرشته شب مزدلفه، برای مردم در نزدیکی دو گردنه تنگِ مَأْزِمَیْن راه را باز می کنند.

۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّكْبِيرِ بَيْنَ الْمَأْزِمَيْنِ وَ النُّزُولِ وَ الْبَوْلِ بَيْنَهُمَا

اشارة

(۲) ۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّكْبِيرِ بَيْنَ الْمَأْزِمَيْنِ وَ النُّزُولِ وَ الْبَوْلِ بَيْنَهُمَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸٤٥٤ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸٤٥٤- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ السِّنَانِيِّ وَ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى الدَّقَّاقِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا الْقَطَّانِ عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ عَنْ تَمِيمِ بْنِ بُهْلُولٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْعَبْدِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ: قُلْتُ لِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع كَمْ حَجَّ رَسُولُ اللَّهِ ص- فَقَالَ عِشْرِينَ حَجَّةً مُسْتَسِرّاً فِي كُلِّ حَجَّةٍ يَمُرُّ بِالْمَأْزِمَيْنِ فَيَنْزِلُ فَيَبُولُ فَقُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ لِمَ كَانَ يَنْزِلُ هُنَاكَ فَيَبُولُ قَالَ لِأَنَّهُ مَوْضِعٌ عُبِدَ فِيهِ الْأَصْنَامُ وَ مِنْهُ أُخِذَ الْحَجَرُ الَّذِي نُحِتَ مِنْهُ هُبَلُ إِلَى أَنْ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ فَكَيْفَ صَارَ التَّكْبِيرُ يَذْهَبُ بِالضِّغَاطِ (٤) هُنَاكَ فَقَالَ لِأَنَّ قَوْلَ الْعَبْدِ اللَّهُ أَكْبَرُ مَعْنَاهُ اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ أَنْ يَكُونَ مِثْلَ الْأَصْنَامِ الْمَنْحُوتَةِ وَ الآلِهَةِ الْمَعْبُودَةِ مِنْ دُونِهِ فَإِنَّ إِبْلِيسَ فِي شَيَاطِينِهِ يُضَيِّقُ عَلَى الْحَاجِّ مَسْلَكَهُمْ فِي ذَلِكَ الْمَوْضِعِ فَإِذَا سَمِعَ التَّكْبِيرَ طَارَ مَعَ شَيَاطِينِهِ وَ تَبِعَتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ حَتَّى يَقَعُوا فِي اللُّجَّةِ الْخَضْرَاءِ الْحَدِيثَ.

وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ السِّنَانِیِّ وَ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ

ص: ۸

۱- تقدم فی الحدیث ۱۲ من الباب ۱۹ من أبواب إحرام الحجّ و الوقوف بعرفة، و فی الباب ۱ من هذه الأبواب.

۲- الباب ۳ فیه حدیثان.

۳- الفقیه ۲- ۲۳۸- ۲۲۹۲، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۱ من الباب ۹ من أبواب مقدمات الطواف، و أخری فی الحدیث ۱٤ من الباب ۷ من أبواب الحلق و التقصیر، و أخری فی الحدیث ۳ من الباب ۷ من هذه الأبواب.

٤- الضغاط- الزحام. (مجمع البحرین- ضغط- ٤- ۲٦۰).

الدَّقَّاقِ (۱) وَ الْحُسَیْنِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ هِشَامٍ الْمُکَتِّبِ وَ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقِ وَ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْقَطَّانِ کُلِّهِمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی بْنِ زَکَرِیَّا مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

روایت از سلیمان بن مهران نقل شده است که گفت: به امام جعفر صادق (ع) عرض کردم: رسول خدا (ص) چند بار حج انجام داد؟ امام فرمود: بیست بار به صورت پنهانی حج انجام داد و در هر حج از مَأْزِمَیْن عبور می کرد و در آنجا توقف کرده و بول می کرد. عرض کردم: ای پسر رسول خدا، چرا در آنجا توقف می کرد و بول می کرد؟ فرمود: زیرا آنجا مکانی بود که در آن بت ها پرستش می شدند و سنگی که از آن هبل (یکی از بت ها) تراشیده شده بود، از همان جا گرفته شده بود.

سپس عرض کردم: چرا تکبیر گفتن باعث می شود که در آنجا از تنگی (مسیر) کاسته شود؟ امام فرمود: زیرا معنای "الله اکبر" این است که خداوند بزرگ تر از آن است که شبیه بت های تراشیده شده و خدایان معبودی که غیر از او پرستش می شوند، باشد. شیطان همراه با شیاطینش در آنجا راه حجاج را تنگ می کند، اما وقتی تکبیر را می شنود، با شیاطینش می گریزد و فرشتگان به دنبال آنها می روند تا اینکه در دریای سبز فرو می روند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۴۵۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۴۵۵- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ عِیسَی الْفَرَّاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِی یَعْفُورٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حَجَّ رَسُولُ اللَّهِ ص عِشْرِینَ حَجَّةً مُسْتَسِرَّةً کُلَّهَا (٤) یَمُرُّ بِالْمَأْزِمَیْنِ فَیَنْزِلُ فَیَبُولُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٥) وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی مِثْلَهُ (٦) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عِیسَی الْفَرَّاءِ مِثْلَهُ (٧) وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ عِیسَی الْفَرَّاءِ عَنِ ابْنِ أَبِی یَعْفُورٍ أَوْ زُرَارَةَ الشَّکُّ مِنَ الْحَسَنِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (٨).

******

ترجمه:

امام صادق فرمود: رسول اکرم % بیست بار به صورت پنهانی حج انجام داد و در هر حج از مَأْزِمَیْن عبور می کرد و در آنجا توقف کرده و بول می کرد.

ص: ۹

١- فی العلل- و علی بن أحمد بن محمّد الدقاق.

٢- علل الشرائع- ٤٤٩- ١.

٣- الکافی ٤- ٢٤٤- ٢، و أورده فی الحدیث ٥ من الباب ٤٥ من أبواب وجوب الحجّ.

٤- فی المصدر- عشر حجات مستسرا فی کلها.

٥- الفقیه ٢- ٢٣٧- ٢٢٩١.

٦- التهذیب ٥- ٤٤٣- ١٥٤٢.

٧- الکافی ٤- ٢٥١- ١٢.

٨- التهذیب ٥- ٤٥٨- ١٥٩٠.

٤- بَابُ وُجُوبِ الْوُقُوفِ بِالْمَشْعَرِ

اشارة

(١) ٤ بَابُ وُجُوبِ الْوُقُوفِ بِالْمَشْعَرِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٤٥٦ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٨٤٥٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ النَّخَعِيِّ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَفَاضَ مِنْ عَرَفَاتٍ إِلَى مِنًى- فَلْيَرْجِعْ وَ لْيَأْتِ جَمْعاً وَ لْيَقِفْ بِهَا وَ إِنْ كَانَ قَدْ وَجَدَ النَّاسَ قَدْ أَفَاضُوا مِنْ جَمْعٍ.

******

ترجمه:

روایت از معاویه بن عمار از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: هر کس از عرفات به سوی منی حرکت کند، باید بازگردد و به جَمع (مزدلفه) بیاید و در آنجا توقف کند، حتی اگر ببیند که مردم پیش از او از جَمع حرکت کرده اند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٤۵۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸٤۵۷- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْوُقُوفُ بِالْمَشْعَرِ فَرِيضَةٌ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : وقوف درمشعرواجب است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٤۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸٤۵۸- ۳- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع الْوُقُوفُ بِعَرَفَةَ سُنَّةٌ وَ بِالْمَشْعَرِ فَرِيضَةٌ وَ مَا سِوَى ذَلِكَ مِنَ الْمَنَاسِكِ سُنَّةٌ.

******

ترجمه:

روایت از محمد بن علی بن الحسین نقل شده است که امام صادق (ع) فرمود: "وقوف در عرفات سنت است و وقوف در مشعر (المشعر الحرام) واجب است، و غیر از این مناسک، سنت است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٤۵۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٨٤٥٩- ٤- (٥) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِیدِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: فِی حَدِیثِ إِبْرَاهِیمَ ع إِنَّ جَبْرَئِیلَ ع انْتَهَی بِهِ إِلَی الْمَوْقِفِ وَ أَقَامَ بِهِ حَتَّی

ص: ١٠

١- الباب ٤ فیه ٦ أحادیث.

٢- التهذیب ٥- ٢٨٨- ٩٧٨، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ٢١ من هذه الأبواب.

٣- التهذیب ٥- ٢٨٧- ٩٧٧، و الاستبصار ٢- ٣٠٢- ١٥٨٠، و أورده بتمامه فی الحدیث ١٤ من الباب ١٩ من أبواب إحرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

٤- الفقیه ٢- ٣١٧- ٢٥٥٦، و أورد مثله فی الحدیث ١٤ من الباب ١٩ من أبواب إحرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

٥- علل الشرائع- ٤٣٦- ١.

غَرَبَتِ الشَّمْسُ ثُمَّ أَفَاضَ بِهِ فَقَالَ یَا إِبْرَاهِیمُ- ازْدَلِفْ إِلَی الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ فَسُمِّیَتْ مُزْدَلِفَةَ.

******

ترجمه:

روایت از معاویه بن عمار از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: در داستان حضرت ابراهیم (ع)، جبرئیل (ع) او را به محل وقوف (عرفات) رساند و با او ماند تا زمانی که خورشید غروب کرد، سپس او را حرکت داد و گفت: "ای ابراهیم، به سوی مشعر الحرام نزدیک شو." به همین دلیل، این مکان "مزدلفه" نامیده شد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٤٦٠ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٨٤٦٠- ٥- (١) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ أَخِيهِ عَلِيٍّ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِنَّمَا سُمِّيَتْ مُزْدَلِفَةَ لِأَنَّهُمُ ازْدَلَفُوا إِلَيْهَا مِنْ عَرَفَاتٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : همانا مزدلفه را مزدلفه گویند چون ازعرفات به آن نزدیک شدند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٤٦١ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٨٤٦١- ٦- (٢) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ وَ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ أَبِی الدَّيْلَمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سُمِّیَ الْأَبْطَحُ أَبْطَحَ- لِأَنَّ آدَمَ ع أُمِرَ أَنْ يَبْتَطِحَ (٣) فِی بَطْحَاءِ جَمْعٍ- فَتَبَطَّحَ (٤) حَتَّی انْفَجَرَ الصُّبْحُ ثُمَّ أُمِرَ أَنْ يَصْعَدَ جَبَلَ جَمْعٍ- وَ أَمَرَهُ إِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ أَنْ يَعْتَرِفَ بِذَنْبِهِ فَفَعَلَ ذَلِکَ فَأَرْسَلَ اللَّهُ نَاراً مِنَ السَّمَاءِ فَقَبَضَتْ قُرْبَانَ آدَمَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی كَيْفِيَّةِ الْحَجِّ (٥) وَ غَيْرِهَا (٦) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٧).

******

ترجمه:

روایت از عبد الحمید بن ابی دیلم از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: "أبطح" به این دلیل "أبطح" نامیده شد که به حضرت آدم (ع) دستور داده شد که در بَطحای جَمع (مزدلفه) به حالت خضوع و فروتنی بخوابد. او این کار را انجام داد تا وقتی که سپیده دمید. سپس به او دستور داده شد

که به کوه جَمع (مشعر الحرام) برود و زمانی که خورشید طلوع کرد، به گناه خود اعتراف کند. او چنین کرد و خداوند آتشی از آسمان فرستاد که قربانی آدم را پذیرفت.

۱- علل الشرائع- ٤٣٦- ٢.

۲- علل الشرائع- ٤٤٤- ١، و أورد مثله عن المحاسن فی الحدیث ۳۸ من الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ.

۳- فی المصدر- ینبطح.

٤- فی المصدر- فانبطح.

٥- تقدم فی الأحادیث ٤ و ١٨ و ٢١ و ٢٤ و ٢٨ و ٢٩ و ٣١ و ٣٤ و ٣٥ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٦- تقدم فی الحدیث ٢ من الباب ٣ من أبواب الاحصار و الصد.

٧- یأتی فی البابین ٥ و ٦ و فی الحدیثین ٧ و ٨ من الباب ٨ و فی الأبواب ١١ و ١٦ و ٢١ و ٢٢ و ٢٣ و ٢٤ و ٢٥ و ٢٦ من هذه الأبواب.

٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَأْخِيرِ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ حَتَّى يَصِلَ إِلَى جَمْعٍ وَ إِنْ مَضَى ثُلُثُ اللَّيْلِ وَ عَدَمِ وُجُوبِ التَّأْخِيرِ

اشارة

(١) ٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَأْخِيرِ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ حَتَّى يَصِلَ إِلَى جَمْعٍ وَ إِنْ مَضَى ثُلُثُ اللَّيْلِ وَ عَدَمِ وُجُوبِ التَّأْخِيرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٦٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٤٦٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: لَا تُصَلِّ الْمَغْرِبَ حَتَّى تَأْتِيَ جَمْعاً وَ إِنْ ذَهَبَ ثُلُثُ اللَّيْلِ.

******

ترجمه:

یکی ازدوامام علیهما السلام : نمازمغرب را نخوان تا به (جمع) مزدلفه برسی ولوثلث شب گذشته باشد .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٦٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٤٦٣- ٢- (٣) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْجَمْعِ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ الآخِرَةِ بِجَمْعٍ- فَقَالَ لَا تُصَلِّهِمَا حَتَّى تَنْتَهِيَ إِلَى جَمْعٍ- وَ إِنْ مَضَى مِنَ اللَّيْلِ مَا مَضَى فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص جَمَعَهُمَا بِأَذَانٍ وَاحِدٍ وَ إِقَامَتَيْنِ كَمَا جَمَعَ بَيْنَ الظُّهْرِ وَ الْعَصْرِ بِعَرَفَاتٍ.

******

ترجمه:

روایت از سماعه نقل شده است که گفت: از امام صادق (ع) درباره جمع کردن نماز مغرب و عشاء در مزدلفه (جمع) پرسیدم. امام فرمود: «آنها را تا زمانی که به مزدلفه نرسیده ای، نخوان؛ حتی اگر بخش زیادی از شب گذشته باشد. زیرا رسول خدا (ص) این دو نماز را با یک اذان و دو اقامه جمع کرد، همان طور که نماز ظهر و عصر را در عرفات جمع کرد.»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٦٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٤٦٤- ٣- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ يُصَلِّيَ الرَّجُلُ الْمَغْرِبَ إِذَا أَمْسَى بِعَرَفَةَ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ حَذَفَ لَفْظَةَ الْمَغْرِبِ (٥)

******

ترجمه:

روايت از هشام بن حكم از امام صادق (ع) نقل شده است كه فرمود: «اشكالى ندارد كه فرد نماز مغرب را هنگامى كه شب مى شود در عرفات بخواند.»

در نسخه ديگر از اين روايت كه از طريق يعقوب بن يزيد و ابن ابى عمير نقل شده است، همان معنى موجود است، اما در آن نسخه، ذكر نماز مغرب حذف شده است.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٦٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٤٦٥- ٤- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ

١- الباب ٥ فيه ٦ أحاديث.

٢- التهذيب ٥- ١٨٨- ٦٢٥، و الاستبصار ٢- ٢٥٤- ٨٩٥.

٣- التهذيب ٥- ١٨٨- ٦٢٤، و الاستبصار ٢- ٢٥٤- ٨٩٤.

٤- التهذيب ٥- ١٨٩- ٦٢٩، و الاستبصار ٢- ٢٥٥- ٨٩٨.

٥- التهذيب ٥- ٤٨٠- ١٧٠١.

٦- التهذيب ٥- ١٨٩- ٦٢٨، و الاستبصار ٢- ٢٥٥- ٨٩٧.

عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: عَثَرَ مَحْمِلُ أَبِی ع بَیْنَ عَرَفَةَ وَ الْمُزْدَلِفَةِ- فَنَزَلَ فَصَلَّی الْمَغْرِبَ وَ صَلَّی الْعِشَاءَ بِالْمُزْدَلِفَةِ.

******

ترجمه:

روایت از محمد بن مسلم از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: "محمل (شتر) پدرم در بین عرفات و مزدلفه عثرت (افتاد). پس او پیاده شد و نماز مغرب و عشاء را در مزدلفه خواند."

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٤٦٦ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٨٤٦٦- ٥- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع الرَّجُلُ یُصَلِّی الْمَغْرِبَ وَ الْعَتَمَةَ فِی الْمَوْقِفِ- فَقَالَ قَدْ فَعَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص صَلَّاهُمَا فِی الشِّعْبِ.

******

ترجمه:

روایت از محمد بن سماعه بن مهران نقل شده است که گفت: به امام صادق (ع) گفتم: "آیا فردی می تواند نماز مغرب و عشاء را در محل وقوف (عرفات) بخواند؟" امام فرمود: "بله، پیامبر خدا (ص) این کار را در شِعْب (دره) انجام داده است."

[رقم الحديث الكلی: ۱۸٤٦۷ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸٤٦۷- ٦- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْكَشِّيُّ فِی كِتَابِ الرِّجَالِ عَنْ حَمْدَوَيْهِ وَ إِبْرَاهِيمَ ابْنَیْ نُصَيْرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَی الْخَشَّابِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ عِيسَی بْنِ أَبِی مَنْصُورٍ وَ أَبِی أُسَامَةَ وَ يَعْقُوبَ الْأَحْمَرِ جَمِيعاً قَالُوا كُنَّا جُلُوساً عِنْدَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَدَخَلَ زُرَارَةُ بْنُ أَعْيَنَ- فَقَالَ (۳) إِنَّ الْحَكَمَ بْنَ عُتَيْبَةَ (٤) رَوَی عَنْ أَبِيكَ أَنَّهُ قَالَ تُصَلَّی الْمَغْرِبُ دُونَ الْمُزْدَلِفَةِ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع بِأَيْمَانٍ ثَلَاثَةٍ مَا قَالَ هَذَا أَبِی قَطُّ كَذَبَ الْحَكَمُ بْنُ عُتَيْبَةَ عَلَی أَبِی ع.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ كَتَبَ إِلَيْنَا الْفَضْلُ يَذْكُرُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ ثُمَّ ذَكَرَ نَحْوَهُ (٥) أَقُولُ: الْأَحَادِيثُ الْأَخِيرَةُ مَحْمُولَةٌ عَلَی الْجَوَازِ فَلَا يُنَافِی الِاسْتِحْبَابَ

ص: ۱۳

۱- التهذيب ٥- ۱۸۹- ٦۲۷، و الاستبصار ۲- ۲٥٥- ۸۹٦.

۲- رجال الكشّیّ ۲- ٤٦۸- ۳٦۸.

۳- فی المصدر زيادة- له.

٤- فی المصدر- الحكم بن عيينة.

٥- رجال الكشّیّ ۱- ۳۷۷- ۲٦۲.

ذَكَرَهُ الشَّيْخُ (۱) وَ غَيْرُهُ (۲) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِكَ (۳).

******

ترجمه:

روایت از ابی اسامه و یعقوب الاحمر نقل شده است که گفتند: ما در کنار امام صادق (ع) نشسته بودیم که زُراره بن اعین وارد شد و گفت: "حکم بن عُتَیبه از پدرت نقل کرده است که نماز مغرب می تواند قبل از رسیدن به مزدلفه خوانده شود." امام صادق (ع) در پاسخ فرمود: "با سه قسم به خدا، پدرم هرگز چنین چیزی نگفته است. حکم بن عُتَیبه دروغ گفته است و بر پدرم افترا بسته است."

می گویم : احادیث آخرحمل برجواز(خواندن نمازمغرب وعشاء) می شود پس منافات با استحباب ندارد مرحوم شیخ آنرا ذکرکرده اند .

٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْجَمْعِ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ بِجَمْعٍ بِأَذَانٍ وَ إِقَامَتَيْنِ وَ تَأْخِيرِ نَوَافِلِ الْمَغْرِبِ فَيُصَلِّيهَا بَعْدَ الْعِشَاءِ وَ عَدَمِ وُجُوبِ ذَلِكَ

اشارة

(٤) ٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْجَمْعِ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ بِجَمْعٍ بِأَذَانٍ وَ إِقَامَتَيْنِ وَ تَأْخِيرِ نَوَافِلِ الْمَغْرِبِ فَيُصَلِّيهَا بَعْدَ الْعِشَاءِ وَ عَدَمِ وُجُوبِ ذَلِكَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٦٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٤٦٨- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ وَ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: لَا تُصَلِّ الْمَغْرِبَ حَتَّى تَأْتِيَ جَمْعاً- فَصَلِّ (٦) بِهَا الْمَغْرِبَ وَ الْعِشَاءَ الآخِرَةَ بِأَذَانٍ وَ إِقَامَتَيْنِ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

روایت از حلبی از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: "نماز مغرب را نخوان تا زمانی که به جَمْع (مزدلفه) برسی. در آنجا، نماز مغرب و عشاء را با یک اذان و دو اقامه بخوان."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٤٦۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸٤٦۹- ۲- (۸) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ مُصْعَبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّکَعَاتِ الَّتِی بَعْدَ الْمَغْرِبِ لَیْلَةَ الْمُزْدَلِفَةِ- فَقَالَ صَلِّهَا بَعْدَ الْعِشَاءِ الآخِرَةِ (۹) أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ.

******

ترجمه:

روایت از عنبسة بن مصعب نقل شده است که گفت: از امام صادق (ع) درباره رکعات نافله ای که بعد از مغرب در شب مزدلفه خوانده می شود، پرسیدم. امام فرمود: "این رکعات را بعد از نماز عشاء آخر (شب) بخوان و چهار رکعت باشد."

۱- راجع الاستبصار ۲- ۲٥٦- ۹۰۱.

۲- راجع مختلف الشیعة- ۲۹۹.

۳- یأتی فی الباب ٦ من هذه الأبواب. و تقدم ما یدلّ علیه فی الحدیث ٤ من الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ.

٤- الباب ٦ فيه ٧ أحاديث.

٥- الكافى ٤- ٤٦٨- ١، و أورد قطعة منه فى الحديث ١ من الباب ٧ و أخرى فى الحديث ٣ من الباب ٨ و أخرى فى الحديث ١ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٦- فى المصدر- فتصلى.

٧- التهذيب ٥- ١٨٨- ٦٢٦.

٨- الكافى ٤- ٤٦٩- ٢.

٩- " الآخرة" ليست فى المصدر.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٧٠ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٤٧٠- ٣- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: صَلَاةُ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ بِجَمْعٍ بِأَذَانٍ وَاحِدٍ وَ إِقَامَتَيْنِ وَ لَا تُصَلِّ (٢) بَيْنَهُمَا شَيْئاً وَ قَالَ هَكَذَا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ص.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ صَفْوَانَ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

روایت از منصور بن حازم از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: "نماز مغرب و عشاء در جَمْع (مزدلفه) با یک اذان و دو اقامه خوانده می شود و نباید بین این دو نماز چیزی خوانده شود. و این گونه پیامبر خدا (ص) نماز خواند."

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٧١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٤٧١- ٤- (٤) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ مُصْعَبٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا صَلَّيْتُ الْمَغْرِبَ بِجَمْعٍ- أُصَلِّي الرَّكَعَاتِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ قَالَ لَا صَلِّ الْمَغْرِبَ وَ الْعِشَاءَ ثُمَّ صَلِّ (٥) الرَّكَعَاتِ بَعْدُ.

******

ترجمه:

روایت از عنبسة بن مصعب نقل شده است که گفت: به امام صادق (ع) گفتم: "اگر نماز مغرب را در جَمْع (مزدلفه) خواندم، آیا باید رکعات (نافله) بعد از مغرب را نیز بخوانم؟" امام فرمود: خیر نماز مغرب و عشاء را بخوان، سپس رکعات (نافله) بعد از آن را بخوان."

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٧٢ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٨٤٧٢- ٥- (٦) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ: صَلَّيْتُ خَلْفَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع الْمَغْرِبَ بِالْمُزْدَلِفَةِ- فَقَامَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ ثُمَّ صَلَّى الْعِشَاءَ الآخِرَةَ وَ لَمْ يَرْكَعْ فِيمَا بَيْنَهُمَا ثُمَّ صَلَّيْتُ خَلْفَهُ بَعْدَ ذَلِكَ بِسَنَةٍ فَلَمَّا صَلَّى الْمَغْرِبَ قَامَ فَتَنَفَّلَ بِأَرْبَعِ رَكَعَاتٍ.

******

ترجمه:

روایت از ابان بن تغلب نقل شده است که گفت: "نماز مغرب را در مزدلفه به همراه امام صادق (ع) خواندم. او ابتدا نماز مغرب را خواند، سپس نماز عشاء را خواند و در بین این دو نماز رکعتی نخواند. پس از آن، من به او اقتدا کردم و نماز سنتی خواندم. وقتی نماز مغرب را خواند، سپس به چهار رکعت نافله پرداخت."

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٧٣ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٨٤٧٣- ٦- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ النَّبِيِّ وَ الْأَئِمَّةِ ع أَنَّهُ إِنَّمَا سُمِّيَتِ الْمُزْدَلِفَةُ جَمْعاً لِأَنَّهُ يُجْمَعُ فِيهَا بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ بِأَذَانٍ وَاحِدٍ وَ إِقَامَتَيْنِ.

******

ترجمه:

روایت از محمد بن علی بن الحسین نقل شده است که از پیامبر (ص) و ائمه (ع) نقل شده است که: "مزدلفه به نام جمع نامیده شده است زیرا در آنجا نماز مغرب و عشاء با یک اذان و دو اقامه جمع می شود."

ص: ١٥

١- التهذيب ٥- ١٩٠- ٦٣٠، و الاستبصار ٢- ٢٥٥- ٨٩٩.

٢- فی نسخة من التهذيب- لا يصلی (هامش المخطوط).

٣- التهذيب ٥- ٤٨٠- ١٧٠٣.

٤- التهذيب ٥- ١٩٠- ٦٣١، و الاستبصار ٢- ٢٥٥- ٩٠٠.

٥- فی المصدر- ثم تصلی.

٦- التهذيب ٥- ١٩٠- ٦٣٢، و الاستبصار ٢- ٢٥٦- ٩٠١.

٧- الفقيه ٢- ١٩٧- ٢١٢٥.

[رقم الحديث الكلی: ١٨٤٧٤ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٨٤٧٤- ٧- (١) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ وَ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ أَبِی الدَّيْلَمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سُمِّيَتْ جَمْعٌ (٢) لِأَنَّ آدَمَ جَمَعَ فِيهَا بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ.

(۳)

******

ترجمه:

حضرت صادق : مزدلفه به نام جمع نامیده شده است زیرا در آنجا حضرت آدم نماز مغرب و عشاء را باهم خواندند .

۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ النُّزُولِ بِبَطْنِ الْوَادِی عَنْ یَمِینِ الطَّرِیقِ وَ أَنْ یَطَأَ الصَّرُورَةُ الْمَشْعَرَ بِرِجْلِهِ

اشارة

(٤) ۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ النُّزُولِ بِبَطْنِ الْوَادِی عَنْ یَمِینِ الطَّرِیقِ وَ أَنْ یَطَأَ الصَّرُورَةُ الْمَشْعَرَ بِرِجْلِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٤۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۸٤۷۵- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ وَ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: وَ انْزِلْ بِبَطْنِ الْوَادِی عَنْ یَمِینِ الطَّرِیقِ قَرِیباً مِنَ الْمَشْعَرِ- وَ یُسْتَحَبُّ لِلصَّرُورَةِ أَنْ یَقِفَ عَلَی الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ- وَ یَطَأَهُ بِرِجْلِهِ.

قَالَ الشَّیْخُ الْمَشْعَرُ الْحَرَامُ جَبَلٌ هُنَاکَ یُسَمَّی قُزَحاً.

******

ترجمه:

روایت از حلبی از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: "در بطن الوادی (دره) در سمت راست جاده، نزدیک مشعر، فرود بیا. برای کسی که برای اولین بارحج رفته مستحب است که بر مشعر الحرام (دره مشعر) بایستد و آن را با پای خود بپیماید."

مرحوم شیخ گفته اند : "مشعر الحرام، کوهی است در آنجا که به آن قُزَح گفته می شود."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۴۷۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۴۷۶- ۲- (٦) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: یُسْتَحَبُّ لِلصَّرُورَةِ أَنْ یَطَأَ الْمَشْعَرَ الْحَرَامَ- وَ أَنْ یَدْخُلَ الْبَیْتَ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (۷)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

روایت از ابان بن عثمان از یک نفر نقل شده است که گفت: از امام صادق (ع) شنیدم که فرمود: "برای کسی که برای اولین بار حج می رود (صرور)، مستحب است که بر مشعر الحرام پا بگذارد و وارد خانه (کعبه) شود."

ص: ١٦

۱- علل الشرائع- ٤٣٧- ۱، و أورد مثله فی الحدیث ۳۸ من الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ.

۲- فی المصدر- سمیت المزدلفة جمعا.

۳- و تقدم ما يدلّ عليه فى الباب ٣٦ من أبواب الأذان، و فى الحديثين ٤ و ٣٥ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ، و فى الحديث ٣ من الباب ٥ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٧ فيه ٣ أحاديث.

٥- الكافى ٤- ٤٦٨- ١، و التهذيب ٥- ١٨٨- ٦٢٦، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ٦ و قطعة منه فى الحديث ٣ من الباب ٨ و أخرى فى الحديث ١ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٦- الكافى ٤- ٤٦٩- ٣، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ٣٥ من أبواب مقدمات الطواف.

٧- التهذيب ٥- ١٩١- ٦٣٦.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٧٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٤٧٧- ٣- (١) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ السِّنَانِيِّ وَ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى الدَّقَّاقِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا الْقَطَّانِ عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ عَنْ تَمِيمِ بْنِ بُهْلُولٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْعَبْدِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: قُلْتُ لَهُ كَيْفَ صَارَ الصَّرُورَةُ (٢) يُسْتَحَبُّ لَهُ دُخُولُ الْكَعْبَةِ- إِلَى أَنْ قَالَ قُلْتُ: كَيْفَ صَارَ وَطْءُ الْمَشْعَرِ عَلَيْهِ وَاجِباً (٣) فَقَالَ لِيَسْتَوْجِبَ بِذَلِكَ وَطْءَ بُحْبُوحَةِ الْجَنَّةِ.

وَ رَوَاهُ فِي الْعِلَلِ كَمَا مَرَّ (٤).

******

ترجمه:

روایت از سلیمان بن مهران از جعفر بن محمد (ع) نقل شده است که گفت:

"پرسیدم از امام صادق (ع) که چرا برای کسی که برای اولین بار حج می رود (صرور)، مستحب است که وارد خانه کعبه شود؟ و چگونه شد که ورود به مشعر بر او واجب است؟ امام پاسخ داد: این امر موجب می شود که او مستحق ورود به بستان های بهشت شود."

٨- بَابُ حُدُودِ الْمَشْعَرِ الَّذِی یَجِبُ الْوُقُوفُ بِهِ

اشارة

(٥) ٨ بَابُ حُدُودِ الْمَشْعَرِ الَّذِی یَجِبُ الْوُقُوفُ بِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٤٧٨ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٨٤٧٨- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَیُّوبَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: حَدُّ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ- مِنَ الْمَأْزِمَیْنِ إِلَی الْحِیَاضِ إِلَی وَادِی مُحَسِّرٍ- وَ إِنَّمَا سُمِّیَتِ الْمُزْدَلِفَةَ- لِأَنَّهُمُ ازْدَلَفُوا إِلَیْهَا مِنْ عَرَفَاتٍ.

******

ترجمه:

مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّار: حد مشعر الحرام ازمازمین تا حیاض تا وادی محسروهمانا مزدلفه نامیده شد جون ازطرف عرفات به آن نزدیک می شوند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٤٧٩ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٨٤٧٩- ٢- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ حَرِیزٍ وَ ابْنِ أُذَیْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ قَالَ لِلْحَکَمِ بْنِ عُتَیْبَةَ مَا حَدُّ الْمُزْدَلِفَةِ فَسَکَتَ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع حَدُّهَا مَا بَیْنَ الْمَأْزِمَیْنِ- إِلَی الْجَبَلِ إِلَی حِیَاضِ مُحَسِّرٍ.

******

ترجمه:

امام باقر (علیه السلام) به حِکَمِ بْنِ عُتَیْبَةَ فرمود : حد مزدلفه کجاست : اوسکوت کرد . حضرت فرمودند: حدود منطقه مزدلفه شامل ناحیه ای است که از بین دو ناحیه معروف به "المأزمیْن" شروع می شود و تا دامنه کوه مجاور ومنطقه حیاض معروف به "محسر" ادامه دارد.

ص: ۱۷

۱- الفقیه ۲- ۲۳۹- ۲۲۹۲.

۲- فی المصدر- للصرورة.

۳- فی المصدر- کیف صار وطء المشعر الحرام علیه فریضة؟.

٤- مر فی الحدیث ۱ من الباب ۳ من هذه الأبواب. و تقدم ما یدلّ علیه فی الحدیث ٦ من الباب ۳۵ من أبواب مقدمات الطواف.

۵- الباب ۸ فیه ۸ أحادیث.

٦- التهذیب ۵- ۱۹۰- ٦۳۳.

۷- التهذیب ۵- ۱۹۰- ٦۳٤.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٤۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸٤۸۰- ۳- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ وَ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: وَ لَا تُجَاوِزِ الْحِیَاضَ لَیْلَةَ الْمُزْدَلِفَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : درشب (وقوف در) مزدلفه ازمنطقه حیاض عبورنکن .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٨١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٤٨١- ٤- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى وَ غَيْرِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حَدُّ الْمُزْدَلِفَةِ مِنْ وَادِي (٣) مُحَسِّرٍ إِلَى الْمَأْزِمَيْنِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : حد مشعر الحرام از وادی محسرتا مازمین است

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٨٢ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٨٤٨٢- ٥- (٤) وَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ حَدِّ جَمْعٍ فَقَالَ مَا بَيْنَ الْمَأْزِمَيْنِ إِلَى وَادِي مُحَسِّرٍ.

******

ترجمه:

ازحضرت کاظم درمورد حد مشعر الحرام سوال کردم فرمودند : از مازمین تا وادی محسراست .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٨٣ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸۴۸۳- ٦- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ ع حَدُّ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ- مِنَ الْمَأْزِمَيْنِ إِلَى الْحِيَاضِ إِلَى وَادِي مُحَسِّرٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : حد مشعر الحرام ازمازمین تا حیاض تا وادی محسروهمانا مزدلفه نامیده شد جون ازطرف عرفات به آن نزدیک می شوند .

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۴۸٤ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۸۴۸٤- ۷- (٦) قَالَ: وَ وَقَفَ النَّبِيُّ ص بِجَمْعٍ- فَجَعَلَ النَّاسُ يَبْتَدِرُونَ أَخْفَافَ نَاقَتِهِ فَأَهْوَى بِيَدِهِ وَ هُوَ وَاقِفٌ فَقَالَ إِنِّي وَقَفْتُ وَ كُلُّ هَذَا مَوْقِفٌ.

******

ترجمه:

پیامبر (صلی الله علیه وآله) در جَمْع ایستادند. مردم به سوی پاهای شتر ایشان هجوم می آوردند.(که همانجا وقوف کنند) ایشان با دست خود اشاره کردند و در حالی که ایستاده بودند، فرمودند: «من ایستاده ام و همه اینجا محل وقوف است.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۴۸۵ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۸۴۸۵- ۸- (۷) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع كَانَ أَبِي ع يَقِفُ بِالْمَشْعَرِ الْحَرَامِ حَيْثُ يَبِيتُ.

(۸)

******

ترجمه:

حضرت صادق : پدرم درمشعروقوف می کرد وهمانجا شب را سپری می کردند .

ص: ۱۸

۱- الکافی ٤- ٤٦٨- ۱، و أورد صدره فی الحدیث ۱ من الباب ٦، و قطعة منه فی الحدیث ۱ من الباب ۷ و أخری فی الحدیث ۱ من الباب ۱۰ من هذه الأبواب.

۲- الکافی ٤- ٤٧١- ٦.

۳- لیس فی المصدر.

٤- الکافی ٤- ٤٧١- ٥.

٥- الفقیه ۲- ٤٦٤- ۲۹۷۹، و أورد صدره فی الحدیث ۹ من الباب ۱۰ من أبواب إحرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

٦- الفقیه ۲- ٤٦٦- ۲۹۸۲.

۷- الفقیه ۲- ٤٦٦- ۲۹۸۳.

۸- و تقدم ما یدلّ علیه فی الحدیث ٤ من الباب ۱۱ من أبواب إحرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

۹ بَابُ جَوَازِ الِارْتِفَاعِ فِی الضَّرُورَةِ إِلَی الْمَأْزِمَیْنِ أَوِ الْجَبَلِ

اشارة

(۱) ۹ بَابُ جَوَازِ الِارْتِفَاعِ فِی الضَّرُورَةِ إِلَی الْمَأْزِمَیْنِ أَوِ الْجَبَلِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٨٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٤٨٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا كَثُرَ النَّاسُ بِجَمْعٍ- وَ ضَاقَتْ عَلَيْهِمْ كَيْفَ يَصْنَعُونَ قَالَ يَرْتَفِعُونَ إِلَى الْمَأْزِمَيْنِ.

******

ترجمه:

از ابن ابی نصر از سماعه روایت شده که گفت: به ابی عبدالله (علیه السلام) گفتم: زمانی که مردم در "جمع" زیاد شوند و بر آن ها تنگ شود، چه باید بکنند؟ امام فرمود: به سمت «مأزمین» بالا روند.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٨٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٤٨٧- ٢- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ ابْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ مِثْلَهُ وَ زَادَ قُلْتُ فَإِنْ كَانُوا بِالْمَوْقِفِ كَثُرُوا وَ ضَاقَ عَلَيْهِمْ كَيْفَ يَصْنَعُونَ قَالَ يَرْتَفِعُونَ إِلَى الْجَبَلِ.

******

ترجمه:

سماعه مثل همین روایت را نقل کرده با این اضافه که عرض کردم اگردرموقف بخاطرکثرت جمعیت جانبود چه کنند ؟ فرمودند : ازکوه بالابروند .

۱۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بِالْمَأْثُورِ لَيْلَةَ الْمَشْعَرِ وَ الِاجْتِهَادِ فِی الدُّعَاءِ وَ الْعِبَادَةِ وَ الذِّكْرِ وَ إِحْيَاءِ تِلْكَ اللَّيْلَةِ

اشارة

(٤) ١٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بِالْمَأْثُورِ لَيْلَةَ الْمَشْعَرِ وَ الِاجْتِهَادِ فِی الدُّعَاءِ وَ الْعِبَادَةِ وَ الذِّكْرِ وَ إِحْيَاءِ تِلْكَ اللَّيْلَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٨٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٤٨٨- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ وَ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: وَ لَا تُجَاوِزُ الْحِيَاضَ لَيْلَةَ الْمُزْدَلِفَةِ- وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ هَذِهِ جَمْعٌ- اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْمَعَ لِی فِيهَا جَوَامِعَ الْخَيْرِ اللَّهُمَّ لَا تُؤْيِسْنِی

١- الباب ٩ فيه حديثان.

٢- الكافی ٤- ٤٧١- ٧.

٣- التهذيب ٥- ١٨٠- ٦٠٤، و أورده بتمامه فی الحديث ٤ من الباب ١١ من أبواب إحرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

٤- الباب ١٠ فيه حديث واحد.

٥- الكافی ٤- ٤٦٨- ١.

مِنَ الْخَيْرِ الَّذِی سَأَلْتُکَ أَنْ تَجْمَعَهُ لِی فِی قَلْبِی وَ أَطْلُبُ (۱) إِلَیْکَ أَنْ تُعَرِّفَنِی مَا عَرَّفْتَ أَوْلِیَاءَکَ فِی مَنْزِلِی هَذَا وَ أَنْ تَقِیَنِی جَوَامِعَ الشَّرِّ- وَ إِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تُحْیِیَ تِلْکَ اللَّیْلَةَ فَافْعَلْ فَإِنَّهُ بَلَغَنَا أَنَّ أَبْوَابَ السَّمَاءِ لَا تُغْلَقُ تِلْکَ اللَّیْلَةَ لِأَصْوَاتِ الْمُؤْمِنِینَ لَهُمْ دَوِیٌّ کَدَوِیِّ النَّحْلِ یَقُولُ اللَّهُ جَلَّ ثَنَاؤُهُ أَنَا رَبُّکُمْ وَ أَنْتُمْ عِبَادِی أَدَّیْتُمْ حَقِّی وَ حَقٌّ عَلَیَّ أَنْ أَسْتَجِیبَ لَکُمْ فَیَحُطُّ تِلْکَ اللَّیْلَةَ عَمَّنْ أَرَادَ أَنْ یَحُطَّ عَنْهُ ذُنُوبَهُ وَ یَغْفِرُ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ یَغْفِرَ لَهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (۲).

******

ترجمه:

از حلبی از امام ابی عبدالله (علیه السلام) در حدیثی روایت شده است که فرمود: «در شب مزدلفه ازمنطقه حیاض عبور نکن. و بگو: "خدایا، اینجا جَمع است. خدایا، از تو می خواهم که در اینجا خیرات جامع را برای من جمع کنی. خدایا، مرا از خیری که از تو خواستم در دلم جمع کنی ناامید مکن و از تو می خواهم که آنچه را که به اولیائت شناساندی، به من نیز در این منزل بشناسانی و مرا از شرور جامع نگهداری. و اگر توانستی آن شب را بیدار بمانی، این کار را انجام بده، زیرا به ما رسیده که در آن شب درهای آسمان به خاطر صدای مؤمنان بسته نمی شود؛ برای آنها سر و صدایی مانند صدای زنبور عسل وجود دارد. خداوند، بزرگ و متعال است، می فرماید: "من پروردگار شما هستم و شما بندگان من هستید. شما حق مرا ادا کردید و بر من لازم است که خواسته های شما را اجابت کنم." پس در آن شب از هر که بخواهد گناهانش را بردارد، برمی دارد و هر که بخواهد او را ببخشد، می بخشد.»

۱۱- بَابُ وُجُوبِ الْوُقُوفِ بِالْمَشْعَرِ بَعْدَ الْفَجْرِ وَ اسْتِحْبَابِ الْوُقُوفِ عَلَى طَهَارَةٍ وَ الْإِكْثَارِ مِنَ الذِّكْرِ وَ الدُّعَاءِ بِالْمَأْثُورِ

اشارة

(۳) ۱۱ بَابُ وُجُوبِ الْوُقُوفِ بِالْمَشْعَرِ بَعْدَ الْفَجْرِ وَ اسْتِحْبَابِ الْوُقُوفِ عَلَى طَهَارَةٍ وَ الْإِكْثَارِ مِنَ الذِّكْرِ وَ الدُّعَاءِ بِالْمَأْثُورِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۴۸۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۴۸۹- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَصْبِحْ عَلَى طُهْرٍ بَعْدَ مَا تُصَلِّي الْفَجْرَ فَقِفْ (٥) إِنْ شِئْتَ قَرِيباً مِنَ الْجَبَلِ وَ إِنْ شِئْتَ حَيْثُ شِئْتَ فَإِذَا وَقَفْتَ فَاحْمَدِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَثْنِ عَلَيْهِ وَ اذْكُرْ مِنْ آلَائِهِ وَ بَلَائِهِ مَا قَدَرْتَ عَلَيْهِ وَ صَلِّ عَلَى النَّبِيِّ ص ثُمَّ لْيَكُنْ مِنْ قَوْلِكَ اللَّهُمَّ رَبَّ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ فُكَّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ- وَ أَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلَالِ وَ ادْرَأْ عَنِّي شَرَّ فَسَقَةِ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ اللَّهُمَ

ص: ۲۰

۱- فى التهذيب- ثم اطلب (هامش المخطوط).

۲- التهذيب ٥- ۱۸۸- ٦٢٦.

۳- الباب ۱۱ فيه حديث واحد.

٤- الكافى ٤- ٤٦٩- ٤.

٥- فى نسخة- وقف (هامش المخطوط).

أَنْتَ خَيْرُ مَطْلُوبٍ إِلَيْهِ وَ خَيْرُ مَدْعُوٍّ وَ خَيْرُ مَسْئُولٍ وَ لِكُلِّ وَافِدٍ جَائِزَةٌ فَاجْعَلْ جَائِزَتِی فِی مَوْطِنِی هَذَا أَنْ تُقِيلَنِی عَثْرَتِی وَ تَقْبَلَ مَعْذِرَتِی وَ أَنْ تَجَاوَزَ عَنْ خَطِيئَتِی ثُمَّ اجْعَلِ التَّقْوَی مِنَ الدُّنْيَا زَادِی ثُمَّ أَفِضْ حَيْثُ (۱) يُشْرِقُ لَکَ ثَبِيرٌ وَ تَرَی الْإِبِلُ مَوَاضِعَ أَخْفَافِهَا.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۲)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی اسْتِحْبَابِ الطَّهَارَةِ فِی الْوُقُوفِ بِالْمَشْعَرِ وَ عَدَمِ وُجُوبِهَا فِی أَحَادِيثِ الطَّوَافِ (۳).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از امام ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: «پس از آنکه نماز صبح را خواندی، با طهارت باش و اگر خواستی، نزدیک کوه بایست و اگر خواستی، هر جا که خواستی بایست. پس هنگامی که ایستادی، خداوند عزیز و جلیل را حمد و ستایش کن و از نعمت ها و بلایای او هر چه می توانی به یاد بیاور. و بر پیامبر (صلی الله علیه وآله) درود بفرست. سپس بگو: "خدایا، ای پروردگار مشعرالحرام، گردن مرا از آتش آزاد کن و از روزی حلال خود به من وسعت بده و شرّ فاسقان جن و انس را از من دور کن. خدایا، تو بهترین کسی هستی که به سوی او خواسته ایم، بهترین کسی هستی که او را می خوانیم، و بهترین کسی هستی که از او درخواست می شود. برای هر میهمانی، جایزه ای است؛ پس جایزه من را در این مکان این قرار ده که از لغزشم درگذری و عذرخواهی مرا بپذیری و از خطایم چشم پوشی کنی. سپس تقوا را از دنیا برای من توشه قرار ده. سپس هنگامی که کوه ثبیر برای تو روشن شود و شتران جای پای خود را ببینند، روانه شو."»

۱۲- بَابُ كَرَاهَةِ الْإِقَامَةِ عِنْدَ الْمَشْعَرِ بَعْدَ الْإِفَاضَةِ

اشارة

(٤) ١٢ بَابُ كَرَاهَةِ الْإِقَامَةِ عِنْدَ الْمَشْعَرِ بَعْدَ الْإِفَاضَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٩٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٤٩٠- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبَانٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يُقِيمَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ بَعْدَ الْإِفَاضَةِ.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن اعين از ابى جعفر (عليه السلام) روايت شده است كه او (امام) دوست نداشت (كراهت داشت) كه بعد از افاضه در «مشعر» بماند.

ص: ٢١

١- فى المصدر- حين.

٢- التهذيب ٥- ١٩١- ٦٣٥.

٣- تقدم فى الحديثين ١ و ٦ من الباب ٣٨ من أبواب الطواف، و فى الأحاديث ١ و ٦ و ٨ من الباب ١٥ من أبواب السعى، و على جواز الوقوف من غير طهارة فى الحديث ٢ من الباب ١٥ من أبواب السعى، و تقدم ما يدلّ على الحكم الأول فى الأحاديث ٤ و ٢١ و ٢٢ و ٣٤ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ، و يأتى ما يدلّ على وجوب العود إليه على من فاته الوقوف و لو بعد طلوع الشمس فى الباب ٢١ من هذه الأبواب.

٤- الباب ١٢ فيه حديث واحد.

٥- الفقيه ٢- ٤٦٧- ٢٩٨٦.

١٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ السَّعْيِ فِي وَادِي مُحَسِّرٍ حَتَّى يَقْطَعَهُ إِذَا أَفَاضَ مِنَ الْمَشْعَرِ وَ أَقَلُّهُ مِائَةُ خُطْوَةٍ أَوْ مِائَةُ ذِرَاعٍ مَاشِياً كَانَ أَوْ رَاكِباً وَ يَدْعُو بِالْمَأْثُورِ

اشارة

(١) ١٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ السَّعْيِ فِي وَادِي مُحَسِّرٍ حَتَّى يَقْطَعَهُ إِذَا أَفَاضَ مِنَ الْمَشْعَرِ وَ أَقَلُّهُ مِائَةُ خُطْوَةٍ أَوْ مِائَةُ ذِرَاعٍ مَاشِياً كَانَ أَوْ رَاكِباً وَ يَدْعُو بِالْمَأْثُورِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٩١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٤٩١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْأَسَدِيِّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثِ الْإِفَاضَةِ مِنَ الْمَشْعَرِ قَالَ فَإِذَا مَرَرْتَ بِوَادِي مُحَسِّرٍ وَ هُوَ وَادٍ عَظِيمٌ بَيْنَ جَمْعٍ وَ مِنًى وَ هُوَ إِلَى مِنًى أَقْرَبُ فَاسْعَ فِيهِ حَتَّى تُجَاوِزَهُ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص حَرَّكَ نَاقَتَهُ وَ يَقُولُ (٣) اللَّهُمَّ سَلِّمْ (٤) عَهْدِي وَ اقْبَلْ تَوْبَتِي وَ أَجِبْ دَعْوَتِي وَ اخْلُفْنِي (٥) فِيمَنْ تَرَكْتُ بَعْدِي.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از امام ابی عبدالله (علیه السلام) درباره افاضه از مشعر (حرکت کردن از مشعرالحرام) روایت شده است که فرمود: «هنگامی که از وادی مُحَسِّر عبور می کنی، و آن یک وادی بزرگ بین جَمع و منا است و به منا نزدیک تر است، پس در آنجا به سرعت حرکت کن تا از آن بگذری. زیرا رسول خدا (صلی الله علیه وآله) شترش را به حرکت درآورد و می گفت: "خدایا، پیمانم را حفظ کن، توبه ام را بپذیر، دعایم را اجابت کن و برایم در میان کسانی که پس از من باقی می مانند جانشینی قرار ده."»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۴۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۴۹۲- ۲- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا مَرَرْتَ بِوَادِي مُحَسِّرٍ فَاسْعَ فِيهِ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص سَعَى فِيهِ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ

۱- الباب ۱۳ فیه ۵ أحادیث.

۲- التهذیب ۵- ۱۹۲- ۶۳۷، و أورد صدره فی الحدیث ۵ من الباب ۱۵ من هذه الأبواب.

۳- فی الفقیه- و قال (هامش المخطوط)، و فی المصدر- و هو یقول.

۴- فی نسخة من الفقیه- سلم لی (هامش المخطوط).

۵- فی الفقیه- و اخلفنی بخیر (هامش المخطوط).

۶- الفقیه ۲- ۴۶۸- ۲۹۸۷.

۷- التهذیب ۵- ۱۹۵- ۶۴۸.

بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَ الْحَدِیثِ الْأَوَّلِ (۱).

******

ترجمه:

حضرت صادق : وقتی به وادی محسررسیدی پس در آنجا به سرعت حرکت کن تا از آن بگذری زیرا رسول اکرم % باسعت عبورمی کردند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۴۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۴۹۳- ۳- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: الْحَرَکَةُ فِی وَادِی مُحَسِّرٍ مِائَةُ خُطْوَةٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

حضرت کاظم : «سعی (حرکت سریع) در وادی مُحَسِّر به اندازه صد قدم است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۴۹۴ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۴۹۴- ٤- (٤) ثُمَّ قَالَ وَ فِی حَدِیثٍ آخَرَ مِائَةُ ذِرَاعٍ.

******

ترجمه:

درروایت دیگر: «سعی (حرکت سریع) در وادی مُحَسِّر به اندازه صد ذراع (گز) است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۴۹۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۴۹۵- ۵- (۵) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَاصِمِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ التَّیْمُلِیِّ (٦) عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ الْأَزْدِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ یَزِیدَ قَالَ: الرَّمَلُ فِی وَادِی مُحَسِّرٍ قَدْرُ مِائَةِ ذِرَاعٍ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۷).

******

ترجمه:

عمر بن یزید گفت: «سعی (حرکت سریع) در وادی مُحَسِّر به اندازه صد ذراع (گز) است.»

۱- الکافی ٤- ٤٧٠- ٣.

۲- الکافی ٤- ٤٧١- ٤.

۳- الفقیه ۲- ٤٦٨- ۲۹۸۸.

٤- الفقیه ۲- ٤٦٨- ۲۹۸۹.

٥- الکافی ٤- ٤٧١- ٨.

٦- فی نسخة- علی بن الحسن السلمی (هامش المخطوط).

۷- یأتی فی الباب ١٤ من هذه الأبواب. و تقدم فی الحدیث ١ من الباب ١ من أبواب النیابة فی الحجّ.

١٤- بَابُ أَنَّ مَنْ نَسِیَ السَّعْیَ فِی وَادِی مُحَسِّرٍ حَتَّی دَخَلَ مَکَّةَ اسْتُحِبَّ لَهُ الْعَوْدُ إِلَیْهِ وَ السَّعْیُ فِیهِ وَ إِنْ لَمْ یَعْرِفْهُ أَجْزَأَهُ سُؤَالُ النَّاسِ عَنْهُ

اشارة

(۱) ١٤ بَابُ أَنَّ مَنْ نَسِيَ السَّعْيَ فِي وَادِي مُحَسِّرٍ حَتَّى دَخَلَ مَكَّةَ اسْتُحِبَّ لَهُ الْعَوْدُ إِلَيْهِ وَ السَّعْيُ فِيهِ وَ إِنْ لَمْ يَعْرِفْهُ أَجْزَأَهُ سُؤَالُ النَّاسِ عَنْهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٩٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٤٩٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ وَ غَيْرِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ لِبَعْضِ وُلْدِهِ هَلْ سَعَيْتَ فِي وَادِي مُحَسِّرٍ فَقَالَ لَا قَالَ فَأَمَرَهُ أَنْ يَرْجِعَ حَتَّى يَسْعَى قَالَ فَقَالَ لَهُ ابْنُهُ لَا أَعْرِفُهُ فَقَالَ لَهُ سَلِ النَّاسَ.

******

ترجمه:

حفص بن بختری و غیر او از امام ابی عبدالله (علیه السلام) روایت کرده اند که ایشان به یکی از فرزندان خود فرمود: «آیا در وادی مُحَسِّر سعی (حرکت سریع) کرده ای؟» او پاسخ داد: «نه.» امام به او دستور داد که بازگردد تا سعی کند. پسرش گفت: «من آنجا را نمی شناسم.» امام به او فرمود: «از مردم بپرس.»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٤٩٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٤٩٧- ٢- (٣) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ: مَرَّ رَجُلٌ بِوَادِي مُحَسِّرٍ فَأَمَرَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع- بَعْدَ الِانْصِرَافِ إِلَى مَكَّةَ أَنْ يَرْجِعَ فَيَسْعَى.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٤)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ قَوْلَهُ إِلَى مَكَّةَ (٥)

******

ترجمه:

از برخی از اصحاب ما روایت شده است که مردی از وادی مُحَسِّر عبور کرد. امام ابوعبدالله (علیه السلام) پس از بازگشت به مکه به او دستور داد که بازگردد و در آنجا سعی (حرکت سریع) کند.

١- الباب ١٤ فيه حديثان.

٢- الكافى ٤- ٤٧٠- ١.

٣- الكافى ٤- ٤٧٠- ٢.

٤- الفقيه ٢- ٤٦٩- ٢٩٨٩.

٥- التهذيب ٥- ١٩٥- ٦٤٩/٥

١٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ الْإِفَاضَةِ مِنَ الْمَشْعَرِ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ بِقَلِيلٍ ذَاكِراً دَاعِياً مُسْتَغْفِراً عَلَى سَكِينَةٍ وَ وَقَارٍ وَ لَا يَتَجَاوَزُ وَادِيَ مُحَسِّرٍ قَبْلَ طُلُوعِهَا وَ جَوَازِ الْإِفَاضَةِ بَعْدَهُ وَ اسْتِحْب

اشارة

(١) ١٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ الْإِفَاضَةِ مِنَ الْمَشْعَرِ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ بِقَلِيلٍ ذَاكِراً دَاعِياً مُسْتَغْفِراً عَلَى سَكِينَةٍ وَ وَقَارٍ وَ لَا يَتَجَاوَزُ وَادِيَ مُحَسِّرٍ قَبْلَ طُلُوعِهَا وَ جَوَازِ الْإِفَاضَةِ بَعْدَهُ وَ اسْتِحْبَابِهِ لِلْإِمَامِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۴۹۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۴۹۸- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا إِبْرَاهِيمَ ع أَیُّ سَاعَةٍ أَحَبُّ إِلَيْکَ أَنْ أُفِيضَ (۳) مِنْ جَمْعٍ قَالَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ بِقَلِيلٍ فَهُوَ أَحَبُّ السَّاعَاتِ إِلَیَّ قُلْتُ فَإِنْ مَكَثْنَا حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ قَالَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار گفت: «از امام کاظم (علیه السلام) پرسیدم: کدام زمان را بیشتر دوست داری که از جَمع (مشعرالحرام) افاضه (حرکت) کنم؟» امام فرمود: «کمی قبل از طلوع خورشید، این محبوب ترین زمان ها نزد من است.» گفتم: «اگر تا طلوع خورشید بمانیم، چطور؟» فرمود: «اشکالی ندارد.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۴۹۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۴۹۹- ۲- (٤) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَا تُجَاوِزْ وَادِیَ مُحَسِّرٍ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٥) وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : تاخورشید طلوع نکرده ازوادی محسرعبورنکن .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۰۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۵۰۰- ۳- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ (٧) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُكَيْمٍ قَالَ:

ص: ۲۵

۱- الباب ۱۵ فیه ۵ أحادیث.

۲- الکافی ٤- ٤٧٠- ٥، و التهذیب ٥- ١٩٢- ٦٣٩، و الاستبصار ٢- ٢٥٧- ٩٠٨.

۳- فی الاستبصار- أن نفیض (هامش المخطوط).

٤- الکافی ٤- ٤٧٠- ٦.

٥- التهذیب ٥- ١٩٣- ٦٤٠.

٦- التهذیب ٥- ١٩٢- ٦٣٨، و الاستبصار ٢- ٢٥٧- ٩٠٧.

٧- فی الاستبصار- موسی بن القاسم.

سَأَلْتُ أَبَا إِبْرَاهِيمَ ع أَيُّ سَاعَةٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ أَنْ نُفِيضَ (١) مِنْ جَمْعٍ وَ ذَكَرَ مِثْلَ الْحَدِيثِ الْأَوَّلِ.

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ حُكَيْمٍ گفت: «از امام کاظم (علیه السلام) پرسیدم: کدام زمان را بیشتر دوست داری که از جَمع (مشعرالحرام) افاضه (حرکت) کنم؟» ومثل حدیث اول را ذکرکرد .

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۰۱ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۸۵۰۱- ٤- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يَنْبَغِی لِلْإِمَامِ أَنْ يَقِفَ بِجَمْعٍ حَتَّی تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَ سَائِرُ النَّاسِ إِنْ شَاءُوا عَجَّلُوا وَ إِنْ شَاءُوا أَخَّرُوا.

******

ترجمه:

جميل بن درّاج از امام ابی عبدالله (عليه السلام) روايت كرده است كه فرمود: «شايسته است كه امام در مشعرالحرام (جَمع) بماند تا خورشيد طلوع كند، ولی ساير مردم اگر بخواهند می توانند زودتر حركت كنند و اگر بخواهند می توانند تأخير كنند.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۰۲ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۸۵۰۲- ۵- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْأَسَدِيِّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ثُمَّ أَفِضْ حَيْثُ يُشْرِفُ (٤) لَکَ ثَبِيرٌ- وَ تَرَی الْإِبِلُ مَوَاضِعَ أَخْفَافِهَا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ أَشْرِفْ ثَبِيرُ (٥) كَيْمَا نُغِيرَ (٦) وَ إِنَّمَا أَفَاضَ رَسُولُ اللَّهِ ص خِلَافَ أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ- كَانُوا يُفِيضُونَ بِإِيجَافِ الْخَيْلِ وَ إِيضَاعِ الْإِبِلِ فَأَفَاضَ رَسُولُ اللَّهِ ص خِلَافَ ذَلِکَ بِالسَّكِينَةِ وَ الْوَقَارِ وَ الدَّعَةِ فَأَفِضْ بِذِكْرِ اللَّهِ وَ الِاسْتِغْفَارِ وَ حَرِّکْ بِهِ لِسَانَکَ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَی عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَی وَ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ وَ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

١- فی نسخة- أن أفیض (هامش المخطوط).

٢- التهذیب ٥- ١٩٣- ٦٤١، و الاستبصار ٢- ٢٥٨- ٩٠٩.

٣- التهذیب ٥- ١٩٢- ٦٣٧، و أورد ذیله فی الحدیث ١ من الباب ١٣ من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر- حین یشرق.

٥- فی المصدر- أشرق ثبیر- یعنون الشمس-.

٦- فی المصدر- تغیر.

قَالَ: كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ وَ ذَكَرَ نَحْوَهُ (١).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از امام ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: «سپس از جَمع به سمت جایی که کوه ثبیر برای تو روشن می شود و شتران جای پای خود را می بینند، حرکت کن.» امام ابی عبدالله (علیه السلام) افزود: «اهل جاهلیت می گفتند: "به سمت ثبیر حرکت کن تا ما را به سمتش بکشاند." و رسول خدا (صلی الله علیه وآله) برخلاف اهل جاهلیت عمل کرد. آنها با شتاب دادن به اسب ها و گم کردن شتران به سمت منا حرکت می کردند، اما رسول خدا (صلی الله علیه وآله) برخلاف آنها با آرامش و وقار حرکت کرد. پس تو نیز با یاد خدا و استغفار حرکت کن و زبانت را با ذکر خدا به حرکت درآور.»

١٦- بَابُ عَدَمِ جَوَازِ الْإِفَاضَةِ مِنَ الْمَشْعَرِ قَبْلَ الْفَجْرِ لِلْمُخْتَارِ فَإِنْ فَعَلَ لَزِمَهُ دَمُ شَاةٍ

اشارة

(٢) ١٦ بَابُ عَدَمِ جَوَازِ الْإِفَاضَةِ مِنَ الْمَشْعَرِ قَبْلَ الْفَجْرِ لِلْمُخْتَارِ فَإِنْ فَعَلَ لَزِمَهُ دَمُ شَاةٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۵۰۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۵۰۳- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ مِسْمَعٍ عَنْ أَبِي إِبْرَاهِيمَ ع (٤)

فِي رَجُلٍ وَقَفَ مَعَ النَّاسِ بِجَمْعٍ- ثُمَّ أَفَاضَ قَبْلَ أَنْ يُفِيضَ النَّاسُ قَالَ إِنْ كَانَ جَاهِلًا فَلَا شَيْ ءَ عَلَيْهِ وَ إِنْ كَانَ أَفَاضَ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَعَلَيْهِ دَمُ شَاةٍ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ (٥)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٦)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٧) وَ يَأْتِي مَا ظَاهِرُهُ الْمُنَافَاةُ وَ أَنَّهُ مَخْصُوصٌ بِالْمَعْذُورِ (٨).

******

ترجمه:

از مسمع از امام ابی ابراهیم حضرت کاظم علیه السلام روایت شده است که درباره مردی که با مردم در جَمع (مشعرالحرام) ایستاده بود و سپس پیش از اینکه مردم افاضه کنند، افاضه کرده بود، فرمود: «اگر او نادان بود، هیچ چیزی بر او نیست و اگر پیش از طلوع صبح افاضه کرده باشد، بر او باید قربانی یک گوسفند باشد.»

١- علل الشرائع- ٤٤٤- ١. و تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الأحاديث ٤ و ٢٤ و ٣٣ و ٣٥ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٢- الباب ١٦ فيه حديث واحد.

٣- الفقيه ٢- ٤٧١- ٢٩٩٤.

٤- فى الكافى- أبى عبد اللّه (عليه السلام) (هامش المخطوط).

٥- الكافى ٤- ٤٧٣- ١.

٦- التهذيب ٥- ١٩٣- ٦٤٢، و الاستبصار ٢- ٢٥٦- ٩٠٢.

٧- تقدم فى الحديث ٣ من الباب ٨ و فى الباب ١١ من هذه الأبواب.

٨- يأتى فى الباب ١٧ من هذه الأبواب، و فى الأحاديث ١ و ٣ و ٤ من الباب ١٤ من أبواب رمى جمرة العقبة.

١٧- بَابُ جَوَازِ الْإِفَاضَةِ مِنَ الْمَشْعَرِ قَبْلَ الْفَجْرِ بَعْدَ الْوُقُوفِ بِهِ لِلْمُضْطَرِّ كَالْخَائِفِ وَ نَحْوِهِ

اشارة

(١) ١٧ بَابُ جَوَازِ الْإِفَاضَةِ مِنَ الْمَشْعَرِ قَبْلَ الْفَجْرِ بَعْدَ الْوُقُوفِ بِهِ لِلْمُضْطَرِّ كَالْخَائِفِ وَ نَحْوِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٠٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٥٠٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يُفِيضَ الرَّجُلُ بِلَيْلٍ إِذَا كَانَ خَائِفاً.

******

ترجمه:

یکی ازدو امام علیهما السلام : اشکالی ندارد که شخص شب کوچ کند اگرمی ترسد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۰۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۵۰۵- ۲- (۳) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع جُعِلْتُ فِدَاکَ مَعَنَا نِسَاءٌ فَأُفِيضُ بِهِنَّ بِلَيْلٍ فَقَالَ نَعَمْ تُرِيدُ أَنْ تَصْنَعَ كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ ص قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَفِضْ بِهِنَّ بِلَيْلٍ وَ لَا تُفِضْ بِهِنَّ حَتَّى تَقِفَ بِهِنَّ بِجَمْعٍ- ثُمَّ أَفِضْ بِهِنَّ حَتَّى تَأْتِيَ (٤) الْجَمْرَةَ الْعُظْمَى فَيَرْمِينَ الْجَمْرَةَ- فَإِنْ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِنَّ ذَبْحٌ فَلْيَأْخُذْنَ مِنْ شُعُورِهِنَّ وَ يُقَصِّرْنَ مِنْ أَظْفَارِهِنَّ وَ يَمْضِينَ إِلَى مَكَّةَ فِي وُجُوهِهِنَّ وَ يَطُفْنَ بِالْبَيْتِ وَ يَسْعَيْنَ بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- ثُمَّ يَرْجِعْنَ إِلَى الْبَيْتِ وَ يَطُفْنَ أُسْبُوعاً ثُمَّ يَرْجِعْنَ إِلَى مِنًى وَ قَدْ فَرَغْنَ مِنْ حَجِّهِنَّ وَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص أَرْسَلَ مَعَهُنَّ أُسَامَةَ.

******

ترجمه:

سعید الأعرج گفت: «به امام ابی عبدالله (علیه السلام) گفتم: "فدای تو شوم، با ما زنانی هستند، آیا می توانم با آنان در شب افاضه کنم؟" امام فرمود: "بله، آیا می خواهی همان طور عمل کنی که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) عمل کرد؟" گفتم: "بله." امام گفت: "با آنان در شب افاضه کن، اما تا زمانی که در جَمع (مشعر) ایستاده اید، از آنجا حرکت نکنید. سپس با آنان حرکت کنید تا به جمره ی عقبی (جمره ی عقبه) برسید و سنگریزه ها را بزنید. اگر بر آنان ذبح نیست، پس آنان باید از موی هایشان کوتاه کنند و از ناخن هایشان بزنند و به مکه بروند و در آنجا طواف کنند و بین صفا و مروه

سعی کنند. سپس به خانه برگردند و یک هفته دیگر طواف کنند و بعد به منا بازگردند، و بدین ترتیب از حجشان فارغ خواهند شد." امام افزود: "رسول خدا (صلی الله علیه وآله) با آنان اسامه را فرستاد."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۰۶ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۵۰۶- ۳- (۵) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ

ص: ۲۸

۱- الباب ۱۷ فیه ۸ أحادیث.

۲- الکافی ٤- ٤٧٤- ۳، و التهذیب ٥- ١٩٤- ٦٤٥، و الاستبصار ۲- ۲٥٧- ۹۰٥.

۳- الکافی ٤- ٤٧٤- ۷، و التهذیب ٥- ١٩٥- ٦٤٧، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۱ من الباب ۱ من أبواب رمی جمرة العقبة، و فی الحدیث ۲ من الباب ۳۹ من أبواب الذبح، و فی الحدیث ۱ من الباب ۸ من أبواب الحلق.

٤- فی الکافی- حتی تاتی بهن.

٥- الکافی ٤- ٤٧٤- ٥، و التهذیب ٥- ١٩٤- ٦٤٦، و الاستبصار ۲- ۲٥٧- ۹۰٦.

أَبِی الْمَغْرَاءِ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: رَخَّصَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِلنِّسَاءِ وَ الصِّبْيَانِ أَنْ يُفِيضُوا بِلَيْلٍ (۱) وَ أَنْ يَرْمُوا (۲) الْجِمَارَ بِلَيْلٍ (۳) وَ أَنْ يُصَلُّوا الْغَدَاةَ فِی مَنَازِلِهِمْ فَإِنْ خِفْنَ الْحَيْضَ مَضَيْنَ إِلَی مَكَّةَ وَ وَكَّلْنَ مَنْ يُضَحِّی عَنْهُنَّ.

******

ترجمه:

از ابو بصیر از امام ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: «رسول خدا (صلی الله علیه وآله) به زنان و کودکان اجازه داد که در شب افاضه کنند و شبانه جمار را پرتاب کنند و نماز صبح را در منزل هایشان بخوانند. و اگر از عادت ماهانه بترسند، می توانند به مکه بروند و کسی را مأمور کنند که به جای آنها قربانی کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۰۷ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۵۰۷- ٤- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: أَيُّ (٥) امْرَأَةٍ أَوْ رَجُلٍ خَائِفٍ أَفَاضَ مِنَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ لَيْلًا فَلَا بَأْسَ فَلْيَرْمِ الْجَمْرَةَ ثُمَّ لْيَمْضِ وَ لْيَأْمُرْ مَنْ يَذْبَحُ عَنْهُ وَ تُقَصِّرُ الْمَرْأَةُ وَ يَحْلِقُ الرَّجُلُ ثُمَّ لْيَطُفْ بِالْبَيْتِ وَ بِالصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- ثُمَّ يَرْجِعُ (٦) إِلَى مِنًى- فَإِنْ أَتَى مِنًى وَ لَمْ يَذْبَحْ عَنْهُ فَلَا بَأْسَ أَنْ يَذْبَحْ هُوَ وَ لْيَحْمِلِ الشَّعْرَ إِذَا حَلَقَ بِمَكَّةَ إِلَى مِنًى- وَ إِنْ شَاءَ قَصَّرَ إِنْ كَانَ قَدْ حَجَّ قَبْلَ ذَلِكَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٧)

وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از علی بن ابی حمزه از یکی از ایشان (امامان) روایت شده است که فرمود: «اگر زن یا مردی که از افاضه از مشعرالحرام در شب هراس دارد، افاضه کند، اشکالی ندارد. او باید رمی جمرات کند، سپس حرکت کند و کسی را برای ذبح قربانی خود مأمور کند. زن باید کوتاه کند و مرد باید سرش را بتراشد. سپس طواف خانه و سعی بین صفا و مروه را انجام دهد. سپس به منا برگردد. اگر از منا به خانه برگشت و قربانی نکرده بود، اشکالی ندارد که خودش قربانی کند و وقتی که سرش را در مکه تراشیده، باید موهایش را به منا ببرد. اگر بخواهد، می تواند کوتاه کند اگر قبلاً حج کرده باشد.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۰۸ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۸۵۰۸- ۵- (۸) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ سَعِيدٍ السَّمَّانِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص عَجَّلَ النِّسَاءَ لَيْلًا مِنَ الْمُزْدَلِفَةِ إِلَى مِنًى- وَ أَمَرَ مَنْ كَانَ مِنْهُنَّ عَلَيْهَا هَدْيٌ أَنْ تَرْمِيَ وَ لَا تَبْرَحَ حَتَّى تَذْبَحَ وَ مَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُنَّ هَدْيٌ أَنْ تَمْضِيَ إِلَى مَكَّةَ حَتَّى تَزُورَ.

******

ترجمه:

سعيد السمان گفت: «شنيدم امام ابی عبدالله (عليه السلام) می فرمايد: "رسول خدا (صلی الله عليه وآله) زنان را شبانه از مزدلفه به منا برد و به کسانی که بر آنان قربانی واجب بود، دستور داد که جمار را رمی کنند و از آنجا نروند تا قربانی کنند. و کسانی که قربانی نداشتند، بايد به مکه بروند تا زيارت کنند."»

ص: ۲۹

۱- فی التهذيب- بالليل (هامش المخطوط).

۲- فی الکافی- و يرموا.

۳- فی التهذيب- بالليل (هامش المخطوط).

٤- الکافی ٤- ٤٧٤- ٤، و أورد صدره فی الحديث ۲ من الباب ۱ من أبواب رمی جمرة العقبة.

۵- فی نسخة- أيما (هامش المخطوط).

٦- فی المصدر- ثم ليرجع.

۷- التهذيب ۵- ۱۹٤- ٦٤٤، و الاستبصار ۲- ۲۵٦- ۹۰٤.

۸- الکافی ٤- ٤٧٣- ٢.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۰۹ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۵۰۹- ٦- (۱) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ وَ غَيْرِهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: رَخَّصَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِلنِّسَاءِ وَ الضُّعَفَاءِ أَنْ يُفِيضُوا مِنْ جَمْعٍ بِلَيْلٍ وَ أَنْ يَرْمُوا الْجَمْرَةَ بِلَيْلٍ فَإِذَا (۲) أَرَادُوا أَنْ يَزُورُوا الْبَيْتَ وَكَّلُوا مَنْ يَذْبَحُ عَنْهُنَّ (۳).

******

ترجمه:

از البختری و دیگران از ابو بصیر از امام ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: «رسول خدا (صلی الله علیه وآله) به زنان و افراد ضعیف اجازه داد که از جَمع (مشعر) در شب افاضه کنند و جمار را در شب رمی کنند. و وقتی که بخواهند خانه را زیارت کنند، باید کسی را مأمور کنند که قربانی کند به جای آنها.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۱۰ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۵۱۰- ۷- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ لَا بَأْسَ بِأَنْ يُقَدَّمَ (٥) النِّسَاءُ إِذَا زَالَ اللَّيْلُ فَيَقِفْنَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ (٦) سَاعَةً ثُمَّ يُنْطَلَقُ بِهِنَّ إِلَى مِنًى فَيَرْمِينَ الْجَمْرَةَ- ثُمَّ يَصْبِرْنَ سَاعَةً ثُمَّ يُقَصِّرْنَ وَ يَنْطَلِقْنَ إِلَى مَكَّةَ فَيَطُفْنَ إِلَّا أَنْ (۷) يَكُنَّ يُرِدْنَ أَنْ يُذْبَحَ عَنْهُنَّ فَإِنَّهُنَّ يُوَكِّلْنَ مَنْ يَذْبَحُ عَنْهُنَّ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ مِثْلَهُ (۸).

******

ترجمه:

از ابو بصیر روایت شده است که گفت: «شنیدم امام ابی عبدالله (علیه السلام) می فرماید: "هیچ اشکالی ندارد که زنان در صورتی که شب گذشته باشد، پیش از روز، به سمت مشعرالحرام بروند و در آنجا ساعتی بایستند، سپس به سمت منا بروند و جمار را رمی کنند. بعد از آن، باید ساعتی صبر کنند و سپس موهایشان را کوتاه کنند و به مکه بروند تا طواف کنند، مگر اینکه بخواهند قربانی کنند؛ در این صورت باید کسی را مأمور کنند که به جای آنها قربانی کند."»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۸۵۱۱- ۸- (۹) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ وَ غَيْرِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: فِی التَّقَدُّمِ مِنْ مِنًی إِلَی عَرَفَاتٍ- قَبْلَ

۱- الکافی ٤- ٤٧٥- ٨.

۲- فی المصدر- فان.

۳- فی نسخة- عنهم (هامش المخطوط).

٤- الفقیه ۲- ٤٧٠- ۲۹۹۳.

٥- فی المصدر- تقدم.

٦- فی الکافی- المشعر الحرام (هامش المخطوط).

۷- فی المصدر- إلی أن.

۸- الکافی ٤- ٤٧٤- ٦.

۹- التهذيب ٥- ١٩٣- ٦٤٣، و الاستبصار ٢- ٢٥٦- ٩٠٣، و أورد صدره فى الحديث ٣ من الباب ٧ من أبواب إحرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

طُلُوعِ الشَّمْسِ لَا بَأْسَ بِهِ وَ التَّقَدُّمُ مِنْ مُزْدَلِفَةَ إِلَى مِنًى يَرْمُونَ الْجِمَارَ- وَ يُصَلُّونَ الْفَجْرَ فِي مَنَازِلِهِمْ بِمِنًى لَا بَأْسَ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الْمَعْذُورِ لِمَا تَقَدَّمَ (١) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي أَحَادِيثِ الرَّمْيِ بِاللَّيْلِ (٢).

******

ترجمه:

از هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ و ديگران از امام ابى عبدالله (عليه السلام) روايت شده است كه فرمود: «هيچ اشكالى ندارد كه از منا به عرفات قبل از طلوع خورشيد حركت كنيد و نيز هيچ اشكالى ندارد كه از مزدلفه به منا حركت كنيد و جمار را رمى كنيد و نماز صبح را در منزل هاى خود در منا بخوانيد.»

١٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْتِقَاطِ حَصَى الْجِمَارِ مِنْ جَمْعٍ وَ جَوَازِ أَخْذِهَا مِنْ مِنًى

اشارة

(٣) ١٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْتِقَاطِ حَصَى الْجِمَارِ مِنْ جَمْعٍ وَ جَوَازِ أَخْذِهَا مِنْ مِنًى

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥١٢ - رقم الحديث الباب: ١]

۱۸۵۱۲- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: خُذْ حَصَی الْجِمَارِ مِنْ جَمْعٍ- وَ إِنْ أَخَذْتَهُ مِنْ رَحْلِکَ بِمِنًی أَجْزَأَکَ.

وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٥) وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٦)

وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار روایت شده است که گفت: «سنگ های جمار را از مشعر (جمع) بگیر، و اگر آنها را از محل اقامت خود در منا بگیری، کفایت می کند.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۱۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۵۱۳- ۲- (٧) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُثَنًّی الْحَنَّاطِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْحَصَی الَّتِی يُرْمَی بِهَا الْجِمَارُ- فَقَالَ تُؤْخَذُ مِنْ جَمْعٍ وَ تُؤْخَذُ بَعْدَ ذَلِکَ مِنْ مِنًی.

۱- تقدم فی الحديث ۳ من الباب ۸ و فی البابين ۱۱ و ۱٦ من هذه الأبواب.

۲- يأتی فی الأحاديث ۱ و ۳ و ٤ من الباب ١٤ من أبواب رمی جمرة العقبة.

۳- الباب ۱۸ فيه حديثان.

٤- الكافی ٤- ٤٧٧- ۱، و التهذيب ٥- ۱۹٥- ٦٥۰.

٥- الكافی ٤- ٤٧٧- ٣.

٦- التهذيب ٥- ١٩٦- ٦٥١.

٧- الكافی ٤- ٤٧٧- ٢.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (١).

******

ترجمه:

زراره : ازحضرت صادق درمورد سنگهای که رمی جمرات می شود سوال کردم فرمودند : دردرجه اول ازمشعروبعد ازآن ازمنی برداشته می شود .

١٩- بَابُ جَوَازِ أَخْذِ حَصَی الْجِمَارِ مِنْ جَمِيعِ الْحَرَمِ إِلَّا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ مَسْجِدِ الْخَيْفِ وَ مِمَّا رُمِیَ بِهِ وَ لَا يُجْزِئُ مِنْ غَيْرِ الْحَرَمِ

اشارة

(٢) ١٩ بَابُ جَوَازِ أَخْذِ حَصَی الْجِمَارِ مِنْ جَمِيعِ الْحَرَمِ إِلَّا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ مَسْجِدِ الْخَيْفِ وَ مِمَّا رُمِیَ بِهِ وَ لَا يُجْزِئُ مِنْ غَيْرِ الْحَرَمِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٨٥١٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٥١٤- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حَصَى الْجِمَارِ إِنْ أَخَذْتَهُ مِنَ الْحَرَمِ أَجْزَأَكَ وَ إِنْ أَخَذْتَهُ مِنْ غَيْرِ الْحَرَمِ لَمْ يُجْزِئْكَ قَالَ وَ قَالَ لَا تَرْمِ الْجِمَارَ إِلَّا بِالْحَصَى.

******

ترجمه:

از زراره از امام ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: «اگر سنگ های جمار را از حرم بگیری، کفایت می کند، و اگر از خارج حرم بگیری، کفایت نمی کند. و همچنین فرمود: "جمار را تنها با سنگ رمی کن."»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥١٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٥١٥- ٢- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ حَنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يَجُوزُ أَخْذُ حَصَى الْجِمَارِ مِنْ جَمِيعِ الْحَرَمِ- إِلَّا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ مَسْجِدِ الْخَيْفِ.

******

ترجمه:

از حنان از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: گرفتن سنگریزه های جمرات از تمام حرم جایز است، مگر از مسجد الحرام و مسجد خیف.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥١٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

۱۸۵۱۶- ۳- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يَاسِينَ الضَّرِيرِ عَنْ حَرِيزٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ مِنْ أَيْنَ يَنْبَغِی أَخْذُ حَصَی الْجِمَارِ قَالَ لَا تَأْخُذْ مِنْ مَوْضِعَيْنِ مِنْ خَارِجِ الْحَرَمِ- وَ مِنْ حَصَی الْجِمَارِ وَ لَا بَأْسَ بِأَخْذِهِ مِنْ سَائِرِ الْحَرَمِ.

ص: ۳۲

۱- یأتی فی الباب ۱۹ من هذه الأبواب. و تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ۲۰ من الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ.

۲- الباب ۱۹ فیه ٤ أحادیث.

۳- الکافی ٤- ٤۷۷- ٥، و التهذیب ٥- ۱۹٦- ٦٥٤، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ٤ من أبواب رمی جمرة العقبة.

٤- الکافی ٤- ٤۷۸- ۸، التهذیب ٥- ۱۹٦- ٦٥۲.

٥- الکافی ٤- ٤۷۸- ۹، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۱ من الباب ٥ من أبواب رمی جمرة العقبة.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۱)

وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از حریز، از کسی که به او خبر داده است، از امام ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که گفت: «از او پرسیدم که از کجا باید سنگ های جمار را گرفت؟ فرمود: "از دو مکان خارج از حرم نگیریم، و از سنگ هایرمی شده نگیریم. و اشکالی ندارد که آنها را از بقیه قسمت های حرم بگیریم."»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۱۷ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۸۵۱۷- ٤- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يُجْزِيکَ أَنْ تَأْخُذَ حَصَی الْجِمَارِ مِنَ الْحَرَمِ كُلِّهِ إِلَّا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ مَسْجِدِ الْخَيْفِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۳).

******

ترجمه:

از حنان از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: گرفتن سنگریزه های جمرات از تمام حرم جایز است، مگر از مسجد الحرام و مسجد خیف.

۲۰- بَابُ كَرَاهَةِ كَوْنِ حَصَی الْجِمَارِ صَمَّاءَ أَوْ سَوْدَاءَ أَوْ بَيْضَاءَ أَوْ حَمْرَاءَ وَ اسْتِحْبَابِ كَوْنِهَا بُرْشاً كُحْلِيَّةً بِقَدْرِ الْأَنْمُلَةِ مُنَقَّطَةً مُلْتَقَطَةً غَيْرَ مُكَسَّرَةٍ

اشارة

(٤) ۲۰ بَابُ كَرَاهَةِ كَوْنِ حَصَی الْجِمَارِ صَمَّاءَ أَوْ سَوْدَاءَ أَوْ بَيْضَاءَ أَوْ حَمْرَاءَ وَ اسْتِحْبَابِ كَوْنِهَا بُرْشاً (٥) كُحْلِيَّةً بِقَدْرِ الْأَنْمُلَةِ مُنَقَّطَةً مُلْتَقَطَةً غَيْرَ مُكَسَّرَةٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۱۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۵۱۸- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَصَی الْجِمَارِ قَالَ کُرِهَ الصُّمُّ مِنْهَا وَ قَالَ خُذِ الْبُرْشَ.

مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ مِثْلَهُ (۷).

******

ترجمه:

از هشام بن حکم از امام ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که در مورد سنگ های جمار فرمود: «سنگ های جمار از نوع صُمّ (سنگ های بزرگ و خشن) را مکروه دانسته و فرمود: "سنگ های نرم (بُرْش) را بگیر.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۵۱۹- ۲- (۸) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

ص: ۳۳

۱- التهذیب ٥- ۱۹٦- ٦٥۳.

۲- الفقیه ۲- ٤۷۳- ۲۹۹۷.

۳- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ٥ من أبواب رمی جمرة العقبة.

٤- الباب ۲۰ فیه ۳ أحادیث.

٥- البرش- جمع برشاء، و هی الحصاة المشتملة علی ألوان مختلفة. (مجمع البحرین- برش- ٤- ۱۲۹).

٦- التهذیب ٥- ۱۹۷- ٦٥٥.

۷- الکافی ٤- ٤٧٧- ٦.

۸- الکافی ٤- ٤٧٨- ۷، و التهذیب ٥- ١٩٧- ٦٥٦، و أورد قطعة منه فی الحدیث ١ من الباب ۷، و ذیله فی الحدیث ٣ من الباب ١٠ من أبواب رمی جمرة العقبة.

مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: حَصَی الْجِمَارِ تَکُونُ مِثْلَ الْأَنْمُلَةِ وَ لَا تَأْخُذْهَا سَوْدَاءَ وَ لَا بَیْضَاءَ وَ لَا حَمْرَاءَ خُذْهَا کُحْلِیَّةً مُنَقَّطَةً.

وَ رَوَاهُ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از محمد بن ابی نصر از امام ابی الحسن (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: «سنگ های جمار باید به اندازهٔ نبد انگشت باشند و آنها را نه سیاه، نه سفید، و نه قرمز بگیر. آنها را باید به رنگ کحلی(زیورآلات) نقطه دار بگیری.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٥٢٠ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٨٥٢٠- ٣- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ الْتَقِطِ الْحَصَی وَ لَا تَکْسِرَنَّ مِنْهُنَّ شَیْئاً.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (٣)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از ابو بصیر روایت شده است که گفت: «شنیدم امام ابی عبدالله (علیه السلام) می فرماید: "سنگ های جمار را بردار و هیچ کدام از آنها را نشکن.(نه اینکه یک سنگ را بشکنی وتبدیل به چند سنگ کنی)

۲۱- بَابُ أَنَّ مَنْ فَاتَهُ الْوُقُوفُ بِالْمَشْعَرِ حَتَّى أَتَى مِنًى وَ لَوْ جَهْلًا وَجَبَ عَلَيْهِ الْعَوْدُ وَ الْوُقُوفُ وَ لَوْ بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ أَنَّهُ يُجْزِي اخْتِيَارِيُّ عَرَفَةَ وَ اضْطِرَارِيُّ الْمَشْعَرِ وَ إِنْ كَانَ رَمَى

اشارة

(٤) ٢١ بَابُ أَنَّ مَنْ فَاتَهُ الْوُقُوفُ بِالْمَشْعَرِ حَتَّى أَتَى مِنًى وَ لَوْ جَهْلًا وَجَبَ عَلَيْهِ الْعَوْدُ وَ الْوُقُوفُ وَ لَوْ بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ أَنَّهُ يُجْزِي اخْتِيَارِيُّ عَرَفَةَ وَ اضْطِرَارِيُّ الْمَشْعَرِ وَ إِنْ كَانَ رَمَى لَزِمَهُ إِعَادَةُ الرَّمْيِ بَعْدَ الْوُقُوفِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلي: ١٨٥٢١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٥٢١- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ النَّخَعِيِّ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَفَاضَ مِنْ عَرَفَاتٍ إِلَى مِنًى- فَلْيَرْجِعْ وَ لْيَأْتِ جَمْعاً وَ لْيَقِفْ بِهَا وَ إِنْ كَانَ قَدْ وَجَدَ النَّاسَ قَدْ أَفَاضُوا مِنْ جَمْعٍ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از امام ابی عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: «کسی که از عرفات به منا افاضه کرد، باید برگردد و به جمع (مشعر) بیاید و در آنجا وقوف کند، حتی اگر ببیند مردم از جمع کوچ کرده اند.»

١- قرب الإسناد- ١٥٨.

٢- الکافی ٤- ٤٧٧- ٤.

٣- التهذیب ٥- ١٩٧- ٦٥٧.

٤- الباب ٢١ فیه ٣ أحادیث.

٥- التهذیب ٥- ٢٨٨- ٩٧٨، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٥٢٢ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٨٥٢٢- ٢- (١) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مَا تَقُولُ فِی رَجُلٍ أَفَاضَ مِنْ عَرَفَاتٍ- فَأَتَی مِنًی قَالَ فَلْیَرْجِعْ فَیَأْتِی جَمْعاً فَیَقِفُ بِهَا وَ إِنْ کَانَ النَّاسُ قَدْ أَفَاضُوا مِنْ جَمْعٍ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده است که گفت: «به امام ابی عبدالله (علیه السلام) گفتم: نظر شما دربارهٔ کسی که از عرفات افاضه کرده و به منا آمده چیست؟ فرمود: "باید برگردد و به جمع (مشعر) برود و در آنجا وقوف کند، حتی اگر مردم از جمع افاضه کرده باشند."»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۲۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۸۵۲۳- ۳- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع رَجُلٌ أَفَاضَ مِنْ عَرَفَاتٍ- فَمَرَّ بِالْمَشْعَرِ فَلَمْ يَقِفْ حَتَّى انْتَهَى إِلَى مِنًى- فَرَمَى الْجَمْرَةَ وَ لَمْ يَعْلَمْ حَتَّى ارْتَفَعَ النَّهَارُ قَالَ يَرْجِعُ إِلَى الْمَشْعَرِ فَيَقِفُ بِهِ ثُمَّ يَرْجِعُ وَ يَرْمِي الْجَمْرَةَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۳)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ (٤)

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

از یونس بن یعقوب نقل شده است که گفت: «به امام ابی عبدالله (علیه السلام) گفتم: مردی از عرفات افاضه کرد و به مشعر نرفته و مستقیم به منا رفت و جمره را رمی کرد و تا وقتی که روز بالا آمد، نفهمید. فرمود: "او باید به مشعر برگردد و در آنجا وقوف کند، سپس برگردد و جمره را رمی کند."

۲۲- بَابُ أَنَّ مَنْ فَاتَهُ الْوُقُوفُ بِعَرَفَاتٍ وَجَبَ عَلَيْهِ إِتْيَانُهَا وَ الْوُقُوفُ بِهَا لَيْلًا فَإِنْ خَافَ أَنْ يَفُوتَهُ اخْتِيَارِيُّ الْمَشْعَرِ اجْتَزَأَ بِهِ وَ لَمْ يَرْجِعْ

اشارة

(٦) ۲۲ بَابُ أَنَّ مَنْ فَاتَهُ الْوُقُوفُ بِعَرَفَاتٍ وَجَبَ عَلَيْهِ إِتْيَانُهَا وَ الْوُقُوفُ بِهَا لَيْلًا فَإِنْ خَافَ أَنْ يَفُوتَهُ اخْتِيَارِيُّ الْمَشْعَرِ اجْتَزَأَ بِهِ وَ لَمْ يَرْجِعْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٢٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٥٢٤- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ

ص: ٣٥

١- الكافى ٤- ٤٧٢- ٣.

٢- الكافى ٤- ٤٧٢- ٤.

٣- التهذيب ٥- ٢٨٨- ٩٧٩.

٤- الفقيه ٢- ٤٦٩- ٢٩٩١.

٥- يأتى فى الأحاديث ٥ و ٦ و ٧ من الباب ٢٥ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٢٢ فيه ٤ أحاديث.

٧- الفقيه ٢- ٤٧١- ٢٩٩٥، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ٢٧ من هذه الأبواب.

أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: فِى رَجُلٍ أَدْرَكَ الْإِمَامَ وَ هُوَ بِجَمْعٍ- فَقَالَ إِنْ ظَنَّ أَنَّهُ يَأْتِى عَرَفَاتٍ فَيَقِفُ بِهَا قَلِيلًا ثُمَّ يُدْرِكُ جَمْعاً قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ فَلْيَأْتِهَا وَ إِنْ ظَنَّ أَنَّهُ لَا يَأْتِيهَا حَتَّى يُفِيضُوا فَلَا يَأْتِهَا وَ لْيُقِمْ بِجَمْعٍ فَقَدْ تَمَّ حَجُّهُ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از امام ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که گفت: «در مورد مردی که امام را در جمع (مزدلفه) درک کرده است، گفت: اگر او گمان کند که می تواند به عرفات برود و کمی در آنجا وقوف کند و سپس قبل از طلوع آفتاب به جمع (مزدلفه) برسد، پس باید به آنجا برود. اما اگر گمان کند که نمی تواند به عرفات برود تا زمانی که مردم از جمع به منا افاضه کنند، پس نباید به آنجا برود و باید در جمع بماند؛ زیرا حج او کامل است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۲۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۵۲۵- ۲- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ یَأْتِی بَعْدَ مَا یُفِیضُ النَّاسُ مِنْ عَرَفَاتٍ- فَقَالَ إِنْ کَانَ فِی مَهْلٍ حَتَّی یَأْتِیَ عَرَفَاتٍ مِنْ لَیْلَتِهِ فَیَقِفَ بِهَا ثُمَّ یُفِیضَ فَیُدْرِکَ النَّاسَ فِی الْمَشْعَرِ قَبْلَ أَنْ یُفِیضُوا فَلَا یَتِمُّ حَجُّهُ حَتَّی یَأْتِیَ عَرَفَاتٍ- وَ إِنْ قَدِمَ رَجُلٌ وَ قَدْ فَاتَتْهُ عَرَفَاتٌ- فَلْیَقِفْ بِالْمَشْعَرِ الْحَرَامِ- فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَی أَعْذَرُ لِعَبْدِهِ فَقَدْ تَمَّ حَجُّهُ إِذَا أَدْرَکَ الْمَشْعَرَ الْحَرَامَ- قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ قَبْلَ أَنْ یُفِیضَ النَّاسُ فَإِنْ لَمْ یُدْرِکِ الْمَشْعَرَ الْحَرَامَ- فَقَدْ فَاتَهُ الْحَجُّ فَلْیَجْعَلْهَا عُمْرَةً مُفْرَدَةً وَ عَلَیْهِ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ.

******

ترجمه:

از حلبی نقل شده است که گفت: از امام ابی عبدالله (علیه السلام) درباره مردی که بعد از افاضه مردم از عرفات به مشعر الحرام (مزدلفه) می آید، سؤال کردم. فرمود: «اگر او در مهلت باشد تا بتواند به عرفات در شب برسد و در آنجا وقوف کند، سپس افاضه کند و مردم را در مشعر الحرام پیش از اینکه افاضه کنند درک کند، حج او کامل است. اما اگر کسی به مشعر الحرام برسد و عرفات را از دست داده باشد، باید در مشعر الحرام وقوف کند، زیرا خداوند متعال از بنده اش معذور است و

حج او کامل است اگر مشعر الحرام را قبل از طلوع آفتاب و پیش از افاضه مردم درک کند. اما اگر مشعر الحرام را درک نکرد، حج او فوت شده است و باید آن را به عمره مفرده تبدیل کند و حج را در سال آینده انجام دهد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۲۶ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۵۲۶- ۳- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلٍ (٤) عَنْ أَبِیهِ (٥) عَنْ إِدْرِیسَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ أَدْرَکَ النَّاسَ بِجَمْعٍ- وَ خَشِیَ إِنْ مَضَی إِلَی عَرَفَاتٍ- أَنْ یُفِیضَ النَّاسُ مِنْ جَمْعٍ قَبْلَ أَنْ یُدْرِکَهَا

ص: ۳٦

۱- الکافی ٤- ٤٦٧- ۲.

۲- التهذیب ٥- ۲۸۹- ۹۸۱، و الاستبصار ۲- ۳۰۱- ۱۰۷٦، و أورد صدره فی الحدیث ۱ من الباب ۱۹ من أبواب إحرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

۳- التهذیب ٥- ۲۸۹- ۹۸۲، و الاستبصار ۲- ۳۰۱- ۱۰۷۷.

٤- فی المصدر- محمّد بن سهل.

٥- "عن أبیه" لیس فی الاستبصار (هامش المخطوط).

- فَقَالَ إِنْ ظَنَّ أَنْ یُدْرِکَ النَّاسَ بِجَمْعٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ فَلْیَأْتِ عَرَفَاتٍ فَإِنْ خَشِیَ أَنْ لَا یُدْرِکَ جَمْعاً- فَلْیَقِفْ بِجَمْعٍ ثُمَّ لْیُفِضْ مَعَ النَّاسِ فَقَدْ تَمَّ حَجُّهُ.

******

ترجمه:

از ادریس بن عبد الله نقل شده است که گفت: از امام ابی عبدالله (علیه السلام) در مورد مردی که مردم را در جمع (مزدلفه) درک کرده، و نگران است که اگر به عرفات برود، ممکن است مردم از جمع قبل از اینکه او به آنجا برسد، افاضه کنند، سؤال کردم. امام فرمود: «اگر او فکر می کند که می تواند مردم را در جمع قبل از طلوع آفتاب درک کند، باید به عرفات برود. اما اگر او می ترسد که نتواند جمع را درک کند، باید در جمع وقوف کند، سپس با مردم افاضه کند. حج او تمام است.»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٢٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٥٢٧- ٤- (١) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي سَفَرٍ فَإِذَا شَيْخٌ كَبِيرٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا تَقُولُ فِي رَجُلٍ أَدْرَكَ الْإِمَامَ بِجَمْعٍ- فَقَالَ لَهُ إِنْ ظَنَّ أَنَّهُ يَأْتِي عَرَفَاتٍ فَيَقِفُ قَلِيلًا ثُمَّ يُدْرِكُ جَمْعاً قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ فَلْيَأْتِهَا وَ إِنْ ظَنَّ أَنَّهُ لَا يَأْتِيهَا حَتَّى يُفِيضَ النَّاسُ مِنْ جَمْعٍ- فَلَا يَأْتِهَا وَ قَدْ تَمَّ حَجُّهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٣).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده است که گفت: در سفری که پیامبر (صلی الله علیه وآله) بود، مردی پیر به پیامبر گفت: «ای رسول خدا، چه می فرمائید درباره مردی که امام را در جمع (مزدلفه) درک کرده است؟» پیامبر (صلی الله علیه وآله) فرمود: «اگر او فکر می کند که می تواند به عرفات برود و در آنجا وقوف کند و سپس پیش از طلوع آفتاب جمع را درک کند، باید به عرفات برود. اما اگر او فکر می کند که نمی تواند تا وقتی که مردم از جمع افاضه کنند به عرفات برسد، نباید به عرفات برود. حج او کامل است حتی اگر به عرفات نرود.»

٢٣- بَابُ حُكْمِ مَنْ فَاتَهُ الْوُقُوفُ بِعَرَفَةَ وَ بِالْمَشْعَرِ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ

اشارة

(٤) ٢٣ بَابُ حُكْمِ مَنْ فَاتَهُ الْوُقُوفُ بِعَرَفَةَ وَ بِالْمَشْعَرِ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٢٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٥٢٨- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ مُفْرِدٍ (٦) لِلْحَجِّ فَاتَهُ الْمَوْقِفَانِ جَمِيعاً فَقَالَ لَهُ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ يَوْمَ النَّحْرِ- (٧) فَإِنْ طَلَعَتِ الشَّمْسُ مِنْ يَوْمِ النَّحْرِ فَلَيْسَ لَهُ حَجٌّ وَ يَجْعَلُهَا عُمْرَةً

ص: ٣٧

١- التهذيب ٥- ٢٩٠- ٩٨٣، و الاستبصار ٢- ٣٠٣- ١٠٨١.

٢- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الأحاديث ٢ و ٣ و ٥ من الباب ١٧ من أبواب وجوب الحجّ، و فى الحديثين ٢١ و ٢٢ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٣- يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الأحاديث ٣ و ٤ و ١٣ و ١٤ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٢٣ فيه ٢١ حديثا.

٥- التهذيب ٥- ٢٩١- ٩٨٦، و الاستبصار ٢- ٣٠٤- ١٠٨٤.

٦- فى نسخة- سال أبا عبد اللّه (عليه السلام) رجل عن مفرد (هامش المخطوط).

٧- فى المصدر- من يوم النحر.

وَ عَلَيْهِ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ.

******

ترجمه:

از حریز نقل شده است که گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره مردی که برای حج افراد آمده و هر دو موقف (عرفات و مشعر) را از دست داده است، پرسیدم. امام (علیه السلام) فرمود: «اگر او تا طلوع آفتاب در روز عید قربانی (یوم النحر) به عرفات و مشعر نرسد، حج او صحیح نخواهد بود و باید این حج را به عنوان عمره به حساب آورد و حج را از سال آینده انجام دهد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۲۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۵۲۹- ۲- (۱) وَ عَنْهُ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ وَ عِمْرَانَ ابْنَيْ عَلِيٍّ الْحَلَبِيَّيْنِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا فَاتَتْكَ الْمُزْدَلِفَةُ فَقَدْ فَاتَكَ الْحَجُّ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : اگروقوف درمزدلفه را ازدست دادی حجت ازدست رفته است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۳۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۵۳۰- ۳- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ فُضَيْلٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ الْحَدِّ الَّذِي إِذَا أَدْرَكَهُ الرَّجُلُ أَدْرَكَ الْحَجَّ فَقَالَ إِذَا أَتَى جَمْعاً وَ النَّاسُ فِي الْمَشْعَرِ- قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ فَقَدْ أَدْرَكَ الْحَجَّ وَ لَا عُمْرَةَ لَهُ وَ إِنْ لَمْ يَأْتِ جَمْعاً حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ فَهِيَ عُمْرَةٌ مُفْرَدَةٌ وَ لَا حَجَّ لَهُ فَإِنْ شَاءَ أَقَامَ (۳) وَ إِنْ شَاءَ رَجَعَ وَ عَلَيْهِ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ (٤).

******

ترجمه:

از محمد بن فضیل روایت شده است که گفت: از اباالحسن (علیه السلام) درباره حدّی که اگر کسی به آن برسد، حج را درک کرده باشد، سؤال کردم. امام فرمود: اگر به «جمع» بیاید و مردم در «مشعر» باشند، پیش از طلوع خورشید، حج را درک کرده است و برای او عمره ای نیست. و اگر به «جمع» نرسد تا خورشید طلوع کند، این عمره مفرده است و حج برای او نیست. پس اگر خواست، بماند و اگر خواست، برگردد، و بر اوست که حج را در سال آینده انجام دهد.

اما عامه (اهل سنت) گفته اند: اگر وقوف در عرفه را از دست بدهد، به طور مطلق حج را از دست داده است، خواه در مشعر وقوف کند یا نه. این را مرحوم علامه در تذکره گفته است.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٣١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٥٣١- ٤- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع ثُمَّ ذَكَرَ نَحْوَهُ.

******

ترجمه:

محمد بن سنان : ازحضرت کاظم سوال کردم ومثل همانرا ذکرکرده .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٣٢ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٨٥٣٢- ٥- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنْ رَجُلٍ دَخَلَ مَكَّةَ- مُفْرِداً لِلْحَجِّ فَخَشِيَ أَنْ يَفُوتَهُ الْمَوْقِفُ- (٧) فَقَالَ لَهُ يَوْمُهُ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ مِنْ يَوْمِ النَّحْرِ- فَإِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ فَلَيْسَ لَهُ حَجٌّ فَقُلْتُ كَيْفَ يَصْنَعُ بِإِحْرَامِهِ قَالَ

۱- التهذیب ۵- ۲۹۲- ۹۹۱، و الاستبصار ۲- ۳۰۵- ۱۰۸۹، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ۲۵ من هذه الأبواب.

۲- التهذیب ۵- ۲۹۱- ۹۸۷، و الاستبصار ۲- ۳۰٤- ۱۰۸۵.

۳- فی الاستبصار زیادة- بمکّة (هامش المخطوط).

٤- أما العامّة فقالوا- إذا فاته الوقوف بعرفة فقد فاته الحجّ مطلقا سواء وقف بالمشعر أم لا، قاله العلامة فی التذکرة. (منه. قده).

۵- التهذیب ۵- ۲۹۰- ۹۸٤ و التهذیب ۵- ۲۹٤- ۹۹۷، و الاستبصار ۲- ۳۰۳- ۱۰۸۲ و الاستبصار ۲- ۳۰٦- ۱۰۹٤.

٦- التهذیب ۵- ۲۹۰- ۹۸۵، و الاستبصار ۲- ۳۰۳- ۱۰۸۳.

۷- فی المصدر- الموقفان.

یَأْتِی مَکَّةَ فَیَطُوفُ بِالْبَیْتِ- وَ یَسْعَی بَیْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ فَقُلْتُ لَهُ إِذَا صَنَعَ ذَلِکَ فَمَا یَصْنَعُ بَعْدُ قَالَ إِنْ شَاءَ أَقَامَ بِمَکَّةَ- وَ إِنْ شَاءَ رَجَعَ إِلَی النَّاسِ بِمِنًی وَ لَیْسَ مِنْهُمْ فِی شَیْ ءٍ وَ إِنْ شَاءَ رَجَعَ إِلَی أَهْلِهِ وَ عَلَیْهِ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ.

******

ترجمه:

از اسحاق بن عبدالله روایت شده است که گفت: از اباالحسن (ع) درباره مردی پرسیدم که وارد مکه شده، و قصد حج افراد کرده بود، ولی ترسید که وقوف (در عرفات) را از دست بدهد. پس (امام) به او فرمود: روز او (برای انجام مناسک) تا طلوع خورشید روز نحر (عید قربان) است. اگر خورشید

طلوع کند و او هنوز وقوف نکرده باشد، دیگر حج برای او وجود ندارد. پرسیدم: پس با احرامش چه کند؟ فرمود:

به مکه می آید و طواف خانه (کعبه) را انجام می دهد و بین صفا و مروه سعی می کند. دوباره پرسیدم: وقتی این کارها را انجام داد، بعداً چه کند؟ فرمود: اگر بخواهد، می تواند در مکه بماند و اگر بخواهد، می تواند به سوی مردم به منا بازگردد و در انجام وظایف آنها شریک نیست. و اگر بخواهد، می تواند به سوی خانواده اش بازگردد. اما سال بعد حج بر او واجب است.

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۵۳۳ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸۵۳۳- ٦- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ: جَاءَنَا رَجُلٌ بِمِنًى- فَقَالَ إِنِّی لَمْ أُدْرِكِ النَّاسَ بِالْمَوْقِفَيْنِ جَمِيعاً إِلَی أَنْ قَالَ فَدَخَلَ إِسْحَاقُ بْنُ عَمَّارٍ عَلَی أَبِی الْحَسَنِ ع- فَسَأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ إِذَا أَدْرَكَ مُزْدَلِفَةَ- فَوَقَفَ بِهَا قَبْلَ أَنْ تَزُولَ الشَّمْسُ يَوْمَ النَّحْرِ- فَقَدْ أَدْرَكَ الْحَجَّ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَی إِدْرَاكِ ثَوَابِ الْحَجِّ وَ إِنْ لَمْ يَسْقُطْ فَرْضُهُ وَ جَوَّزَ كَوْنَهُ مَخْصُوصاً بِمَنْ أَدْرَكَ عَرَفَاتٍ أَيْضاً وَ هُوَ بَعِيدٌ وَ يُمْكِنُ حَمْلُ الْأَوَّلِ وَ مَا فِی مَعْنَاهُ عَلَی التَّقِيَّةِ وَ عَلَی فَوْتِ شَیْ ءٍ مِنَ الْمَوْقِفَيْنِ عَمْداً وَ عَلَی نَفْیِ الْكَمَالِ وَ اسْتِحْبَابِ الْإِعَادَةِ لِمَا يَأْتِی (۲).

******

ترجمه:

از عبدالله بن مغیره روایت شده است که گفت: مردی نزد ما در منا آمد و گفت: من نتوانستم به موقع به مردم در دو موقف (عرفات و مشعر) برسم. سپس اسحاق بن عمار نزد ابی الحسن (ع) رفت و درباره این موضوع از او پرسید. امام فرمود: اگر به مزدلفه برسد و پیش از زوال خورشید روز نحر (عید قربان) در آنجا وقوف کند، حج را درک کرده است.

گفته ام: شیخ این روایت را حمل کرده است بر این که منظور درک ثواب حج است، هرچند واجب آن ساقط نمی شود. همچنین احتمال داده که این حکم مخصوص کسی باشد که عرفات را نیز درک کرده است، که این احتمال دور از ذهن است. می توان روایت اول و روایت های مشابه آن را بر تقیه، و یا بر از دست دادن عمدی چیزی از دو موقف، و یا بر نفی کمال و استحباب اعاده برای آنچه بعداً می آید، حمل کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۵۳٤- ۷- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: أَ تَدْرِي لِمَ جُعِلَ الْمُقَامُ ثَلَاثاً بِمِنًى- قَالَ قُلْتُ: لِأَيِّ شَيْ ءٍ جُعِلَتْ أَوْ لِمَا ذَا جَعَلْتَهَا (٤) قَالَ مَنْ أَدْرَكَ شَيْئاً مِنْهَا فَقَدْ أَدْرَكَ الْحَجَّ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ نَحْوَهُ (٥).

******

ترجمه:

از ابن ابی عمیر، از برخی از یارانش، از ابی عبدالله (ع) روایت شده است که گفت: گفت: آیا می دانی چرا توقف در منا سه جا قرار داده شده است؟ گفتم: برای چه چیزی این را قرار داده اند یا چرا شما آن را قرار داده اید؟ فرمود: هر کس چیزی از این (روزها) را درک کند، حج را درک کرده است.

۱- التهذیب ٥- ۲۹۱- ۹۸۹، و الاستبصار ۲- ۳۰٤- ۱۰۸٦.

۲- یأتی فی الأحادیث ۸ و ۹ و ۱۱ و ۱۳ و ۱٥ من هذا الباب.

٣- التهذيب ٥- ٤٨١- ١٧٠٦.

٤- فی المصدر- جعلت.

٥- علل الشرائع- ٤٥٠- ١.

[رقم الحديث الكلی: ١٨٥٣٥ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٨٥٣٥- ٨- (١) قَالَ الصَّدُوقُ فِی الْعِلَلِ الَّذِی أُفْتِی بِهِ وَ أَعْتَمِدُهُ فِی هَذَا الْمَعْنَی مَا حَدَّثَنَا بِهِ شَيْخُنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ الْمَشْعَرَ يَوْمَ النَّحْرِ قَبْلَ زَوَالِ الشَّمْسِ فَقَدْ أَدْرَكَ الْحَجَّ وَ مَنْ أَدْرَكَ (٢) يَوْمَ عَرَفَةَ قَبْلَ زَوَالِ الشَّمْسِ فَقَدْ أَدْرَكَ الْمُتْعَةَ.

******

ترجمه:

از جميل بن دراج از ابی عبدالله (ع) روايت شده است كه فرمود: هر كس به مشعر (مزدلفه) در روز نحر (عيد قربان) پيش از زوال خورشيد برسد، حج را درک كرده است. و هر كس در روز عرفه پيش از زوال خورشيد به عرفات برسد، تمتع را درک كرده است.

[رقم الحديث الكلی: ١٨٥٣٦ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٨٥٣٦- ٩- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ الْمَشْعَرَ الْحَرَامَ يَوْمَ النَّحْرِ- مِنْ قَبْلِ زَوَالِ الشَّمْسِ فَقَدْ أَدْرَكَ الْحَجَّ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ مَنْ أَدْرَكَ الْمَوْقِفَ بِجَمْعٍ يَوْمَ النَّحْرِ (٥)

******

ترجمه:

از جمیل بن دراج از ابی عبدالله (ع) روایت شده است که فرمود: هر کس به مشعر (مزدلفه) در روز نحر (عید قربان) پیش از زوال خورشید برسد، حج را درک کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۳۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۸۵۳۷- ۱۰- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَدْرَکَ الْمَشْعَرَ الْحَرَامَ- وَ عَلَیْهِ خَمْسَةٌ مِنَ النَّاسِ فَقَدْ أَدْرَکَ الْحَجَّ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ عَلَی خَمْسَةٍ مِنَ النَّاسِ (۷)

******

ترجمه:

هِشَامِ بْنِ الْحَکَمِ از ابی عبدالله (ع) روایت شده است که فرمود: هر کس به مشعر (مزدلفه) در روز نحر (عید قربان) پیش از زوال خورشید برسددرحالیکه پنج نفرباشند ، حج را درک کرده است.

ص: ٤٠

۱- علل الشرائع- ٤٥٠- ۱ ذیل الحدیث ۱.

۲- فی المصدر- أدرکه.

۳- الکافی ٤- ٤٧٦- ۳.

٤- التهذیب ٥- ٢٩١- ٩٨٨، و الاستبصار ٢- ٣٠٤- ١٠٨٧.

٥- الفقيه ٢- ٣٨٦- ٢٧٧٤.

٦- الكافى ٤- ٤٧٦- ٥.

٧- الفقيه ٢- ٣٨٦- ٢٧٧٣.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٣٨ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٨٥٣٨- ١١- (١) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ الْمَشْعَرَ الْحَرَامَ وَ عَلَيْهِ خَمْسَةٌ مِنَ النَّاسِ قَبْلَ أَنْ تَزُولَ الشَّمْسُ فَقَدْ أَدْرَكَ الْحَجَّ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ (٢)

وَ رَوَاهُ أَيْضاً بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ قَوْلَهُ وَ عَلَيْهِ خَمْسَةٌ مِنَ النَّاسِ (٣)

******

ترجمه:

إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ از ابى عبدالله (ع) روايت شده است كه فرمود: هر كس به مشعر (مزدلفه) در روز نحر (عيد قربان) پيش از زوال خورشيد برسددرحاليكه پنج نفرباشند ، حج را درك كرده است.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٣٩ - رقم الحديث الباب: ١٢]

١٨٥٣٩- ١٢- (٤) وَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: تَدْرِى لِمَ جُعِلَ ثَلَاثٌ هُنَا قُلْتُ لَا قَالَ فَمَنْ أَدْرَكَ شَيْئاً مِنْهَا فَقَدْ أَدْرَكَ الْحَجَّ.

أَقُولُ: تَقَدَّمَ الْوَجْهُ فِى مِثْلِهِ (٥) وَ قَدْ عَرَفْتَ أَنَّ الصَّدُوقُ خَصَّهُ بِمَنْ أَدْرَكَ الْمَشْعَرَ يَوْمَ النَّحْرِ وَ لَوْ بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ (٦) فَيُحْمَلُ بَاقِى مَضْمُونِهِ عَلَى إِدْرَاكِ ثَوَابِ الْحَجِّ.

******

ترجمه:

از ابن ابی عمیر، از برخی از یارانش، از ابی عبدالله (ع) روایت شده است که گفت: گفت: آیا می دانی چرا توقف در منا سه جا قرار داده شده است؟ گفتم: برای چه چیزی این را قرار داده اند؟ فرمود: هر کس چیزی از این (روزها) را درک کند، حج را درک کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۴۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۸۵۴۰- ۱۳- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِیزِ الْکَشِّیُّ فِی کِتَابِ الرِّجَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ نُصَیْرٍ (۸) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ یُونُسَ

ص: ۴۱

۱- الکافی ۴- ۴۷۶- ۴.

۲- الفقیه ۲- ۳۸۶- ۲۷۷۵.

۳- الفقیه ۲- ۳۸۶- ۲۷۷۵.

۴- الکافی ۴- ۴۷۶- ۶.

۵- تقدم فی الحدیث ۶ من هذا الباب.

۶- تقدم فی الحدیث ۸ من هذا الباب.

۷- رجال الکشّیّ ۲- ۶۸۰- ۷۱۶.

۸- فی المصدر- محمّد بن مسعود، قال- حدّثنی محمّد بن نصیر.

أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مُسْکَانَ لَمْ یَسْمَعْ مِنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- إِلَّا حَدِیثَ مَنْ أَدْرَکَ الْمَشْعَرَ فَقَدْ أَدْرَکَ الْحَجَّ قَالَ وَ کَانَ أَصْحَابُنَا یَقُولُونَ مَنْ أَدْرَکَ الْمَشْعَرَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ فَقَدْ أَدْرَکَ الْحَجَّ.

فَحَدَّثَنِی مُحَمَّدُ بْنُ أَبِی عُمَیْرٍ وَ أَحْسَبُهُ رَوَاهُ أَنَّ مَنْ أَدْرَکَهُ قَبْلَ الزَّوَالِ مِنْ یَوْمِ النَّحْرِ فَقَدْ أَدْرَکَ الْحَجَ

******

ترجمه:

یونس روایت کرده است که عبدالله بن مسکان از امام صادق (ع) چیزی نشنید، جز حدیث «هر کس به مشعر برسد، حج را درک کرده است». یونس گفت: و اصحاب ما می گفتند: «هر کس پیش از طلوع خورشید به مشعر برسد، حج را درک کرده است.»

سپس محمد بن ابی عمیر به من گفت، و فکر می کنم او روایت کرد که: «هر کس پیش از زوال (ظهر) روز نحر (عید قربان) به مشعر برسد، حج را درک کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۴۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۴]

۱۸۵۴۱- ۱۴- (۱) أَحْمَدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْعَبَّاسِ النَّجَاشِیُّ فِی کِتَابِ الرِّجَالِ قَالَ رُوِیَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مُسْکَانَ لَمْ یَسْمَعْ مِنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- إِلَّا حَدِیثَ مَنْ أَدْرَکَ الْمَشْعَرَ فَقَدْ أَدْرَکَ الْحَجَّ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَی الْأَغْلَبِ فَإِنَّ رِوَایَةَ ابْنِ مُسْکَانَ عَنْهُ ع بِغَیْرِ وَاسِطَةٍ کَثِیرَةٌ بِلَفْظِ سَمِعْتُهُ وَ قُلْتُ لَهُ وَ غَیْرِ ذَلِکَ وَ لَعَلَّ یُونُسَ لَمْ یَطَّلِعْ عَلَی ذَلِکَ.

******

ترجمه:

نجاشی در کتاب رجال خود گفته است: روایت شده که عبدالله بن مسکان از امام صادق (ع) چیزی نشنیده است، جز حدیث «هر کس به مشعر برسد، حج را درک کرده است.»

من می گویم: این روایت بر حالت غالب حمل می شود، زیرا روایات ابن مسکان از امام صادق (ع) بدون واسطه زیاد است و شامل عباراتی مثل «شنیدم از او» و «به او گفتم» و غیره می شود. و شاید یونس بر این روایات اطلاع نداشته است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵٤۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۵]

۱۸۵٤۲- ۱۵- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا أَدْرَكَ الزَّوَالَ فَقَدْ أَدْرَكَ الْمَوْقِفَ.

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ: حضرت صادق به من فرمودند : کسیکه ظهردرموقف باشد وقوف را درک کرده است

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵٤۳ - رقم الحدیث الباب: ۱٦]

۱۸۵٤۳- ۱٦- (۳) وَ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ ذَرِيحٍ الْمُحَارِبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ الْحَجُّ الْأَكْبَرُ يَوْمُ النَّحْرِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : حج اکبرروزقربان است

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵٤٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

١٨٥٤٤- ١٧- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ

١- رجال النجاشيّ- ٢١٤- ٥٥٩.

٢- الفقيه ٢- ٣٨٦- ٢٧٧٦.

٣- معانى الأخبار- ٢٩٥- ١.

٤- معانى الأخبار- ٢٩٥- ٢، و أورده عن الفقيه فى الحديث ٦ و عن الكافى فى الحديث ٨ من الباب ١ من أبواب الذبح، و عن التهذيب فى الحديث ٤ من الباب ١ من أبواب العمرة.

عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ يَوْمِ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ- فَقَالَ هُوَ يَوْمُ النَّحْرِ وَ الْأَصْغَرُ الْعُمْرَةُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : حج اكبرروزقربان وحج اصغرعمره است .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٤٥ - رقم الحديث الباب: ١٨]

١٨٥٤٥- ١٨- (١) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْحَجُّ الْأَكْبَرُ يَوْمُ الْأَضْحَى.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَ ذَلِكَ (٢).

******

ترجمه:

حضرت صادق : حج اکبرروزقربان است

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٤٦ - رقم الحديث الباب: ١٩]

١٨٥٤٦- ١٩- (٣) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ أَخِيهِ عَلِيٍّ عَنِ الْحُسَيْنِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ وَ النَّضْرِ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْحَجُّ الْأَكْبَرُ يَوْمُ الْأَضْحَى.

******

ترجمه:

حضرت صادق : حج اکبرروزقربان است

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٤٧ - رقم الحديث الباب: ٢٠]

١٨٥٤٧- ٢٠- (٤) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ عِيَاضٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَأَلْتُهُ عَنِ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ فَقَالَ أَ عِنْدَكَ فِيهِ شَيْ ءٌ فَقُلْتُ نَعَمْ كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ الْحَجُّ الْأَكْبَرُ يَوْمُ عَرَفَةَ- يَعْنِي أَنَّهُ مَنْ أَدْرَكَ يَوْمَ عَرَفَةَ- إِلَى طُلُوعِ الْفَجْرِ مِنْ يَوْمِ النَّحْرِ فَقَدْ أَدْرَكَ الْحَجَّ وَ مَنْ فَاتَهُ ذَلِكَ فَقَدْ فَاتَهُ الْحَجُّ فَجَعَلَ لَيْلَةَ عَرَفَةَ لِمَا قَبْلَهَا وَ لِمَا بَعْدَهَا وَ الدَّلِيلُ عَلَى ذَلِكَ أَنَّهُ مَنْ أَدْرَكَ لَيْلَةَ النَّحْرِ إِلَى طُلُوعِ الْفَجْرِ فَقَدْ أَدْرَكَ الْحَجَّ وَ أَجْزَأَ عَنْهُ مِنْ عَرَفَةَ-

۱- معانی الأخبار- ۲۹۵- ۳.

۲- معانی الأخبار- ۲۹۵- ۳ ذیل الحدیث ۳.

۳- معانی الأخبار- ۲۹٦- ٤.

٤- معانی الأخبار- ۲۹٦- ٥، و أورد قطعة منه عن الکافی فی الحدیث ۱۰ من الباب ۱ من أبواب الذبح.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع الْحَجُّ الْأَكْبَرُ يَوْمُ النَّحْرِ وَ احْتَجَّ بِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ (۱) فَهِيَ عِشْرُونَ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ- وَ الْمُحَرَّمُ وَ صَفَرٌ وَ شَهْرُ رَبِيعٍ الْأَوَّلِ- وَ عَشْرٌ مِنْ شَهْرِ رَبِيعٍ الآخِرِ- وَ لَوْ كَانَ الْحَجُّ الْأَكْبَرُ يَوْمَ عَرَفَةَ- لَكَانَ السَّيْحُ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَ يَوْماً الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از فضیل بن عیاض از امام صادق (ع) روایت شده است که گفت: از ایشان درباره حج اکبر پرسیدم. فرمود: آیا در این باره چیزی نزد تو هست؟ گفتم: بله، ابن عباس می گفت حج اکبر روز عرفه است، یعنی هر کس روز عرفه را تا طلوع فجر روز نحر (عید قربان) درک کند، حج را درک کرده است و هر کس آن را از دست بدهد، حج را از دست داده است. او (ابن عباس) شب عرفه را به آنچه قبل از آن و بعد از آن است، اختصاص داده است. و دلیل بر این موضوع این است که هر کس شب نحر را تا طلوع فجر درک کند، حج را درک کرده و این از عرفه برای او کافی است.

امام صادق (ع) فرمود: امیرالمؤمنین (ع) فرمود: حج اکبر روز نحر (عید قربان) است. و ایشان به آیه ای از کلام خداوند عز و جل استدلال کرد که می فرماید: «پس در زمین چهار ماه سیر کنید» (توبه: ۹: ۲). این چهار ماه شامل بیست روز از ذی الحجه، محرم، صفر، ماه ربیع الاول و ده روز از ربیع الثانی است. و اگر حج اکبر روز عرفه بود، این مدت چهار ماه و یک روز می شد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۴۸ - رقم الحديث الباب: ۲۱]

۱۸۵۴۸- ۲۱- (۲) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: الْحَجُّ الْأَکْبَرُ یَوْمُ النَّحْرِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی إِجْزَاءِ اضْطِرَارِیِّ الْمَشْعَرِ فِی الْإِحْصَارِ وَ الصَّدِّ فِیمَنْ أُحْصِرَ ثُمَّ خَفَّ مَرَضُهُ (۳) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۴).

******

ترجمه:

حضرت صادق : حج اکبرروزقربان است

۲۴- بَابُ أَنَّ مَنْ أَدْرَکَ اضْطِرَارِیَّ عَرَفَةَ وَ اضْطِرَارِیَّ الْمَشْعَرِ أَجْزَأَهُ

اشارة

(۵) ۲۴ بَابُ أَنَّ مَنْ أَدْرَکَ اضْطِرَارِیَّ عَرَفَةَ وَ اضْطِرَارِیَّ الْمَشْعَرِ أَجْزَأَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۴۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۵۴۹- ۱- (۶) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ رِئَابٍ عَنِ الْحَسَنِ الْعَطَّارِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَدْرَکَ الْحَاجُّ عَرَفَاتٍ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَأَقْبَلَ مِنْ عَرَفَاتٍ وَ لَمْ یُدْرِکِ النَّاسَ بِجَمْعٍ- وَ وَجَدَهُمْ قَدْ أَفَاضُوا فَلْیَقِفْ قَلِیلًا بِالْمَشْعَرِ الْحَرَامِ- وَ لْیَلْحَقِ

١- التوبة ٩- ٢.

٢- قرب الإسناد- ٦٥.

٣- تقدم فی الحدیث ٢ من الباب ٣ من أبواب الاحصار و الصد، و فی الباب ١٧ من أبواب وجوب الحجّ.

٤- یأتی فی الباب ٢٤ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٢٤ فیه حدیث واحد.

٦- التهذیب ٥- ٢٩٢- ٩٩٠، و الاستبصار ٢- ٣٠٥- ١٠٨٨.

النَّاسَ بِمِنًی وَ لَا شَیْ ءَ عَلَیْهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (١) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٢).

******

ترجمه:

از حسن عطار از امام صادق (ع) روایت شده است که فرمود: اگر حاجی پیش از طلوع فجر به عرفات برسد و از عرفات بازگردد، ولی به مردم در مشعرالحرام (مزدلفه) نرسد و ببیند که آن ها قبلاً روانه شده اند، باید کمی در مشعرالحرام توقف کند و سپس به مردم در منا بپیوندد، و هیچ مشکلی بر او نیست.

٢٥- بَابُ حُکْمِ مَنْ فَاتَهُ الْوُقُوفُ بِالْمَشْعَرِ

اشارة

(۳) ۲۵ بَابُ حُكْمِ مَنْ فَاتَهُ الْوُقُوفُ بِالْمَشْعَرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۵۵۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۵۵۰- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ وَ عِمْرَانَ ابْنَيْ عَلِيٍّ الْحَلَبِيَّيْنِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا فَاتَتْكَ الْمُزْدَلِفَةُ فَقَدْ فَاتَكَ الْحَجُّ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : اگرمزدلفه راازدست بدهی حج را ازدست داده ای .

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۵۵۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۵۵۱- ۲- (٥) وَ عَنْهُ (٦) عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ جَمْعاً فَقَدْ أَدْرَكَ الْحَجَّ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ كَمَا يَأْتِي (٧) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٨).

******

ترجمه:

حضرت صادق : کسیکه مشعررا درک کند حج را درک کرده است .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٥٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٥٥٢- ٣- (٩) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ

ص: ٤٥

١- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الأحاديث ٨ و ٩ و ١١ و ١٣ و ١٥ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب.

٢- يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ٢ من الباب ٢٥ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٢٥ فيه ٧ أحاديث.

٤- التهذيب ٥- ٢٩٢- ٩٩١، و الاستبصار ٢- ٣٠٥- ١٠٨٩، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب.

٥- التهذيب ٥- ٢٩٤- ٩٩٨، و الاستبصار ٢- ٣٠٧- ١٠٩٥.

٦- المعطوف عليه فى المصدر هو (موسى بن القاسم) و هو الذى صرّح به المصنّف فى الحديث ١ من الباب ٢٧ الآتى. و لكن ظاهر كتابنا عطفه على (الحسين بن سعيد) فلاحظ.

٧- يأتى فى الحديث ١ من الباب ٢٧ من هذه الأبواب.

٨- الفقيه ٢- ٤٧١- ٢٩٩٥.

٩- التهذيب ٥- ٢٩٣- ٩٩٥، و الاستبصار ٢- ٣٠٦- ١٠٩٣.

مُحَمَّدِ بْنِ حَكِيمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع أَصْلَحَكَ اللَّهُ الرَّجُلُ الْأَعْجَمِيُّ وَ الْمَرْأَةُ الضَّعِيفَةُ تَكُونَانِ مَعَ الْجَمَّالِ الْأَعْرَابِيِّ فَإِذَا أَفَاضَ بِهِمْ مِنْ عَرَفَاتٍ- مَرَّ بِهِمْ كَمَا هُمْ إِلَى مِنًى لَمْ يَنْزِلْ بِهِمْ جَمْعاً- قَالَ أَ لَيْسَ قَدْ صَلَّوْا بِهَا فَقَدْ أَجْزَأَهُمْ قُلْتُ فَإِنْ لَمْ يُصَلُّوا بِهَا قَالَ ذَكَرُوا اللَّهَ فِيهَا فَإِنْ كَانُوا ذَكَرُوا اللَّهَ فِيهَا فَقَدْ أَجْزَأَهُمْ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ (۱)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَكِيمٍ (۲)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

محمد بن حکیم روایت کرده است که به امام صادق (ع) گفتم: خدا شما را حفظ کند! مرد عجمی و زن ضعیفی هستند که همراه شتربان عربی می باشند. وقتی که شتربان آن ها را از عرفات روانه می کند، بدون اینکه در مشعر (مزدلفه) توقف کند، آن ها را مستقیم به منا می برد. امام (ع) فرمود: آیا در مشعر نماز نخوانده اند؟ اگر نماز خوانده باشند، برایشان کافی است. گفتم: اگر در آنجا نماز نخوانده باشند چه؟ فرمود: در آنجا ذکر خدا کرده اند؟ اگر ذکر خدا کرده باشند، برایشان کافی است.

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۵۵۳ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۸۵۵۳- ٤- (٤) ثُمَّ قَالَ الصَّدُوقُ وَ رُوِيَ فِيمَنْ جَهِلَ الْوُقُوفَ بِالْمَشْعَرِ- أَنَّ الْقُنُوتَ فِي صَلَاةِ الْغَدَاةِ بِهَا يُجْزِيهِ وَ أَنَّ الْيَسِيرَ مِنَ الدُّعَاءِ يَكْفِي.

******

ترجمه:

صدوق گفته است: روایت شده درباره کسی که وقوف در مشعرالحرام را به جا نیاورد و از آن غافل شد، قنوت در نماز صبح در آنجا برایش کافی است و همچنین اندکی دعا نیز کفایت می کند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۵٤ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۸۵۵٤- ۵- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْخَثْعَمِيِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِيمَنْ جَهِلَ وَ لَمْ يَقِفْ بِالْمُزْدَلِفَةِ- وَ لَمْ يَبِتْ بِهَا حَتَّى أَتَى مِنًى قَالَ يَرْجِعُ قُلْتُ إِنَّ ذَلِکَ قَدْ فَاتَهُ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِهِ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَنْ وَقَفَ بِالْمُزْدَلِفَةِ شَيْئاً يَسِيراً لِمَا

ص: ٤٦

۱- الكافی ٤- ٤٧٢- ۱.

۲- الفقيه ۲- ٤٧٠- ۲۹۹۲.

۳- لا يخفى أن ذكر هذا السند تكرار، لأن أصل الحديث قد سبق عن الشيخ، بعين هذا السند.

٤- الفقيه ۲- ٤٧٠- ۲۹۹۲.

۵- التهذيب ۵- ۲۹۲- ۹۹۲، و الاستبصار ۲- ۳۰۵- ۱۰۹۰.

مَضَى (۱) وَ يَأْتِی (۲).

******

ترجمه:

از برخی از یاران امام صادق (ع) روایت شده است که درباره کسی که غافل بود و در مزدلفه وقوف نکرد و شب را در آنجا نماند و به منا رسید، پرسیدم. امام (ع) فرمود: او باید به مکان خود برگردد. گفتم: این موضوع ممکن نیست . امام (ع) فرمود: هیچ مشکلی ندارد.

من می گویم: مرحوم شیخ این روایت را بر کسی که مقدار کمی در مزدلفه وقوف کرده است، حمل کرده است، برای آنچه که گذشته است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۵۵ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۵۵۵- ٦- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی الْخَثْعَمِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: فِی رَجُلٍ لَمْ یَقِفْ بِالْمُزْدَلِفَةِ وَ لَمْ یَبِتْ بِهَا حَتَّی أَتَی مِنًی- قَالَ أَ لَمْ یَرَ النَّاسَ أَ لَمْ یَذْکُرْ مِنًی حِینَ دَخَلَهَا (٤) قُلْتُ فَإِنَّهُ جَهِلَ ذَلِکَ قَالَ یَرْجِعُ قُلْتُ إِنَّ ذَلِکَ قَدْ فَاتَهُ قَالَ لَا بَأْسَ.

أَقُولُ: تَقَدَّمَ الْوَجْهُ فِی مِثْلِهِ (٥).

******

ترجمه:

از محمد بن یحیی خثعمی از امام صادق (ع) روایت شده است که فرمود: درباره مردی که در مزدلفه وقوف نکرد و در آنجا نماند تا به منا رسید، پرسیدم. امام (ع) گفت: آیا او مردم را ندید؟ آیا از منا یاد نکرد زمانی که وارد آنجا شد؟ گفتم: اگر او به این موضوع آگاه نبود، امام (ع) فرمود: او باید به مکان خود برگردد. گفتم: این کار ممکن است که او را از دست بدهد. امام (ع) فرمود: هیچ اشکالی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۵٦ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۵۵٦- ۷- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع جُعِلْتُ فِدَاکَ إِنَّ صَاحِبَیَّ هَذَیْنِ جَهِلَا أَنْ یَقِفَا بِالْمُزْدَلِفَةِ- فَقَالَ یَرْجِعَانِ مَکَانَهُمَا فَیَقِفَانِ بِالْمَشْعَرِ سَاعَةً قُلْتُ فَإِنَّهُ لَمْ یُخْبِرْهُمَا أَحَدٌ حَتَّی کَانَ الْیَوْمُ وَ قَدْ نَفَرَ النَّاسُ قَالَ فَنَکَسَ رَأْسَهُ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ أَ لَیْسَا قَدْ صَلَّیَا الْغَدَاةَ بِالْمُزْدَلِفَةِ قُلْتُ بَلَی قَالَ أَ لَیْسَ قَدْ قَنَتَا فِی

صَلَاتِهِمَا قُلْتُ بَلَى قَالَ تَمَّ حَجُّهُمَا ثُمَّ قَالَ وَ الْمَشْعَرُ مِنَ الْمُزْدَلِفَةِ- وَ الْمُزْدَلِفَةُ مِنَ الْمَشْعَرِ- وَ إِنَّمَا يَكْفِيهِمَا الْيَسِيرُ مِنَ الدُّعَاءِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۷)

وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ

ص: ٤٧

۱- مضى فى الأحاديث ۱ و ۳ و ٤ من هذا الباب.

۲- يأتى فى الحديث ۷ من هذا الباب، و فى الباب ٢٦ من هذه الأبواب.

۳- الكافى ٤- ٤٧٣- ٥، و التهذيب ٥- ٢٩٣- ٩٩٣، و الاستبصار ٢- ٣٠٥- ١٠٩١.

٤- فى الكافى- أ لم ير الناس [و] لم ينكر منى حين دخلها؟، و فى التهذيب- أ لم ير الناس لم تبكر منى حين دخلها؟، و فى الاستبصار- أ لم ير الناس لم يكونوا بمنى حين دخلها؟.

٥- تقدم فى ذيل الحديث ٥ من هذا الباب.

٦- الكافى ٤- ٤٧٢- ٢.

۷- التهذيب ٥- ٢٩٣- ٩٩٤، و الاستبصار ٢- ٣٠٦- ١٠٩٢.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۱).

******

ترجمه:

ابو بصير روايت كرده است كه به امام صادق (ع) گفتم: فداى شما شوم، دو نفر از دوستانم به اشتباه از وقوف در مزدلفه غافل ماندند. امام (ع) فرمود: آن ها بايد به مكان خود برگردند و مقدارى در

مشعر وقوف کنند. گفتم: اما هیچ کس به آن ها خبر نداد تا اینکه امروز مردم به منا رفته اند. امام (ع) سرش را برای مدتی پایین انداخت و سپس گفت: آیا آن ها نماز صبح را در مزدلفه نخوانده اند؟ گفتم: بله. فرمود: آیا قنوت در نماز خود نخوانده اند؟ گفتم: بله. فرمود: حج آن ها تمام است. سپس فرمود: مشعر از مزدلفه است و مزدلفه از مشعر است، و برای آن ها مقدار کمی دعا کافی است.

٢٦- بَابُ أَنَّ مَنْ تَرَکَ الْوُقُوفَ بِالْمَشْعَرِ عَمْداً بَطَلَ حَجُّهُ وَ لَزِمَهُ بَدَنَةٌ

اشارة

(٢) ٢٦ بَابُ أَنَّ مَنْ تَرَکَ الْوُقُوفَ بِالْمَشْعَرِ عَمْداً بَطَلَ حَجُّهُ وَ لَزِمَهُ بَدَنَةٌ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٥٥٧ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٨٥٥٧- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ أَنَّ الصَّادِقَ ع قَالَ: مَنْ أَفَاضَ مَعَ النَّاسِ مِنْ عَرَفَاتٍ- فَلَمْ يَلْبَثْ مَعَهُمْ بِجَمْعٍ وَ مَضَى إِلَى مِنًى- مُتَعَمِّداً أَوْ مُسْتَخِفّاً فَعَلَيْهِ بَدَنَةٌ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٤) وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٥)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٦).

******

ترجمه:

از علی بن ریاب نقل شده است که امام صادق (ع) فرمود: هر کس با مردم از عرفات به سمت منا حرکت کند و در مشعر (مزدلفه) با آن ها نماند و به منا برود، چه به عمد و چه به سهل انگاری، بر او یک بدنه (گوسفند) واجب است.

۲۷- بَابُ أَحْكَامِ مَنْ فَاتَهُ الْحَجُّ

اشارة

(۷) ۲۷ بَابُ أَحْكَامِ مَنْ فَاتَهُ الْحَجُّ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۵۵۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۵۵۸- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ

ص: ٤٨

۱- تقدم فی الباب ۲۱ و فی الحدیثین ۱ و ۳ و ۵ من الباب ۲۳ من هذه الأبواب.

۲- الباب ۲٦ فیه حدیث واحد.

۳- الفقیه ۲- ٤٦۹- ۲۹۹۰.

٤- الکافی ٤- ٤۷۳- ٦.

۵- التهذیب ۵- ۲۹٤- ۹۹٦.

٦- تقدم فی الحدیث ۲ من الباب ۲۲ و فی الأحادیث ۲ و ۳ و ٤ من الباب ۲۳ من هذه الأبواب.

۷- الباب ۲۷ فیه ٦ أحادیث.

٨- التهذيب ٥- ٢٩٤- ٩٩٨، و الاستبصار ٢- ٣٠٧- ١٠٩٥، و أورد صدره فی الحدیث ٢ من الباب ٢٥، و ذیله عن الکافی و الفقیه فی الحدیث ١ من الباب ٢٢ من هذه الأبواب.

بْنِ یَحْیَی عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَدْرَکَ جَمْعاً فَقَدْ أَدْرَکَ الْحَجَّ قَالَ وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَیُّمَا حَاجٍّ سَائِقٍ (١) لِلْهَدْیِ أَوْ مُفْرِدٍ لِلْحَجِّ أَوْ مُتَمَتِّعٍ بِالْعُمْرَةِ إِلَی الْحَجِّ قَدِمَ وَ قَدْ فَاتَهُ الْحَجُّ فَلْیَجْعَلْهَا عُمْرَةً وَ عَلَیْهِ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ (٢)

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ لْیُحِلَّ بِعُمْرَةٍ (٣)

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از امام صادق (ع) روایت شده است که فرمود: هر کس به مشعر (مزدلفه) برسد، حج را درک کرده است. امام (ع) همچنین فرمود: هر حاجی که با هدیه (قربانی) می آید، یا کسی که برای حج افراد آمده است، یا کسی که تمتع از عمره به حج کرده است، اگر به حج نرسد، باید آن را به عمره تبدیل کند و حج را در سال بعد انجام دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٥٥٩ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٨٥٥٩- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ ضُرَیْسِ بْنِ أَعْیَنَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْ رَجُلٍ خَرَجَ مُتَمَتِّعاً بِالْعُمْرَةِ إِلَی الْحَجِّ فَلَمْ یَبْلُغْ مَکَّةَ إِلَّا یَوْمَ النَّحْرِ- فَقَالَ یُقِیمُ عَلَی إِحْرَامِهِ وَ یَقْطَعُ التَّلْبِیَةَ حَتَّی یَدْخُلَ (٥) مَکَّةَ- فَیَطُوفُ وَ یَسْعَی بَیْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- وَ یَحْلِقُ رَأْسَهُ وَ

يَنْصَرِفُ إِلَى أَهْلِهِ إِنْ شَاءَ وَ قَالَ هَذَا لِمَنِ اشْتَرَطَ عَلَى رَبِّهِ عِنْدَ إِحْرَامِهِ فَإِنْ لَمْ يَكُنِ اشْتَرَطَ فَإِنَّ عَلَيْهِ الْحَجَّ مِنْ قَابِلٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ يُقِيمُ بِمَكَّةَ عَلَى إِحْرَامِهِ وَ يَقْطَعُ التَّلْبِيَةَ حِينَ يَدْخُلُ الْحَرَمَ- فَيَطُوفُ بِالْبَيْتِ وَ يَسْعَى وَ يَحْلِقُ رَأْسَهُ وَ يَذْبَحُ شَاتَهُ إِلَى أَنْ قَالَ [هَذَا لِمَنِ اشْتَرَطَ عَلَى رَبِّهِ] (٦) عِنْدَ إِحْرَامِهِ

١- فی الفقیه- قارن. (هامش المخطوط).

٢- الفقیه ٢- ٤٧١- ٢٩٩٥.

٣- الکافی ٤- ٤٧٦- ٢.

٤- التهذیب ٥- ٢٩٥- ١٠٠١، و الاستبصار ٢- ٣٠٨- ١٠٩٨.

٥- فی المصدر- حین یدخل.

٦- ما بین المعقوفین أضفناه من المصدر.

أَنْ يَحُلَّهُ حَيْثُ حَبَسَهُ فَإِنْ لَمْ يَشْتَرِطْ فَإِنَّ عَلَيْهِ الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ مِنْ قَابِلٍ (١)

******

ترجمه:

ضریس بن اعین می گوید: از امام باقر (ع) درباره مردی که به عنوان مُتمتِّع به عمره به حج آمده است، پرسیدم، ولی نتوانسته است تا روز نحر به مکه برسد. امام (ع) فرمود: او باید به حالت احرام بماند و تلبیه را ترک کند تا به مکه برسد. سپس طواف کند و میان صفا و مروه سعی نماید، و سرش

را بتراشد و اگر بخواهد به خانه اش برگردد. این برای کسی است که هنگام احرام شرط کرده باشد. اما اگر شرط نکرده باشد، باید حج را در سال بعد انجام دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۶۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۵۶۰- ۳- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع رَجُلٌ جَاءَ حَاجّاً فَفَاتَهُ الْحَجُّ وَ لَمْ يَكُنْ طَافَ قَالَ يُقِيمُ مَعَ النَّاسِ حَرَاماً أَيَّامَ التَّشْرِيقِ- وَ لَا عُمْرَةَ فِيهَا فَإِذَا انْقَضَتْ طَافَ بِالْبَيْتِ- وَ سَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ وَ أَحَلَّ وَ عَلَيْهِ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ يُحْرِمُ مِنْ حَيْثُ أَحْرَمَ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده است که به امام صادق (ع) گفتم: مردی به عنوان حاجی آمده است، اما نتوانسته است حج را انجام دهد و طواف نیز نکرده است. امام (ع) فرمود: او باید در ایام تشریق به حالت احرام باقی بماند و در این ایام عمره ای ندارد. سپس وقتی ایام تشریق به پایان رسید، طواف خانه خدا کند و بین صفا و مروه سعی نماید و سپس از حالت احرام درآید و حج را در سال بعد انجام دهد. او باید از همان مکانی که احرام بسته بود، برای حج جدید احرام ببندد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۶۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۵۶۱- ٤- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ مُفْرِدِ الْحَجِّ فَاتَهُ الْمَوْقِفَانِ جَمِيعاً فَقَالَ لَهُ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ مِنْ يَوْمِ النَّحْرِ فَإِنْ طَلَعَتِ الشَّمْسُ يَوْمَ النَّحْرِ- فَلَيْسَ لَهُ حَجٌّ وَ يَجْعَلُهَا عُمْرَةً وَ عَلَيْهِ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ قُلْتُ كَيْفَ يَصْنَعُ قَالَ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ وَ بِالصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- فَإِنْ شَاءَ أَقَامَ بِمَكَّةَ- وَ إِنْ شَاءَ أَقَامَ بِمِنًى مَعَ النَّاسِ وَ إِنْ شَاءَ ذَهَبَ حَيْثُ شَاءَ لَيْسَ (٤) هُوَ مِنَ النَّاسِ فِي شَيْءٍ.

******

ترجمه:

حریر بن أبان از امام صادق (ع) درباره کسی که به قصد حج افراد آمده و نتوانسته است در دو موقف عرفات و مشعر (مزدلفه) حضور یابد، پرسید. امام (ع) فرمود: او تا طلوع خورشید در روز نحر (عید قربانی) مهلت دارد. اگر خورشید در روز نحر طلوع کرد و او نتوانسته است در عرفات و مشعر حاضر شود، حج از او ساقط است و باید آن را به عمره تبدیل کند و حج را در سال بعد انجام دهد.گفتم حالا چه کند

امام (ع) توضیح داد که او باید طواف خانه خدا و سعی بین صفا و مروه را انجام دهد. بعد از آن، اگر بخواهد می تواند در مکه بماند، یا در منی با مردم بماند، و اگر بخواهد می تواند به هر جایی برود و این که او از مردم نیست، مشکلی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۶۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۵۶۲- ۵- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ كَثِيرٍ الرَّقِّيِّ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع بِمِنًى إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ قَدِمَ الْيَوْمَ قَوْمٌ قَدْ فَاتَهُمُ الْحَجُّ فَقَالَ نَسْأَلُ اللَّهَ الْعَافِيَةَ قَالَ أَرَى عَلَيْهِمْ أَنْ يُهَرِيقَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ دَمَ شَاةٍ وَ يَحِلُّونَ (٦) وَ عَلَيْهِمُ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ إِنِ انْصَرَفُوا إِلَى بِلَادِهِمْ وَ إِنْ أَقَامُوا حَتَّى تَمْضِيَ أَيَّامُ التَّشْرِيقِ بِمَكَّةَ- ثُمَّ (٧) خَرَجُوا إِلَى

ص: ۵۰

۱- الفقیه ۲- ۳۸۵- ۲۷۷۲.

۲- التهذیب ۵- ۲۹۵- ۹۹۹، و الاستبصار ۲- ۳۰۷- ۱۰۹۶.

۳- التهذیب ۵- ۴۸۰- ۱۷۰۴.

٤- فی المصدر- و لیس.

٥- التهذیب ٥- ٢٩٥- ١٠٠٠ و التهذیب ٥- ٤٨٠- ١٧٠٥، و الاستبصار ٢- ٣٠٧- ١٠٩٧.

٦- فی موضع من التهذیب- و یحلق (هامش المخطوط).

٧- فی نسخة- حتی (هامش المخطوط).

بَعْضِ مَوَاقِیتِ أَهْلِ مَکَّةَ- فَأَحْرَمُوا مِنْهُ وَ اعْتَمَرُوا فَلَیْسَ عَلَیْهِمُ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ إِنَّ قَوْماً قَدِمُوا یَوْمَ النَّحْرِ وَ قَدْ فَاتَهُمُ الْحَجُّ (١).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ نَحْوَهُ (٢) أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّیْخُ عَلَی کَوْنِ الْحَجِّ تَطَوُّعاً وَ حَمَلَ صَدْرَهُ عَلَی الِاسْتِحْبَابِ وَ جَوَّزَ الْحَمْلَ عَلَی مَنْ شَرَطَ عَلَی رَبِّهِ فِی إِحْرَامِهِ لِمَا مَرَّ (٣).

******

ترجمه:

در روایت از داود بن کثیر الرقی، آمده است که او همراه با امام صادق (ع) در منی بود، وقتی مردی وارد شد و گفت که گروهی از حجاج به علت تأخیر در رسیدن نتوانسته اند حج را انجام دهند. امام (ع) پاسخ دادند که باید از خداوند عافیت طلبید. سپس فرمودند که بر این گروه واجب است هر کدام از آن ها یک شاة (گوسفند) قربانی کنند تا حلال شوند و حج را برای سال آینده به جا آورند.

امام (ع) همچنین توضیح داد که اگر این گروه به دیار خود بروند یا در مکه بمانند تا ایام تشریق تمام شود و سپس به یکی از مواقیت اهل مکه بروند و از آنجا به احرام عمره بپردازند، در این صورت دیگر نیازی به انجام حج در سال آینده نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٥٦٣ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۵۶۳- ٦- (٤) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْفَضْلِ الْوَاسِطِیِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: مَنْ أَتَی جَمْعاً وَ النَّاسُ فِی الْمَشْعَرِ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ فَقَدْ فَاتَهُ الْحَجُّ وَ هِیَ عُمْرَةٌ مُفْرَدَةٌ إِنْ شَاءَ أَقَامَ وَ إِنْ شَاءَ رَجَعَ وَ عَلَیْهِ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ.

أَقُولُ: لَعَلَّهُ مَحْمُولٌ عَلَی فَوْتِ وُقُوفِ عَرَفَةَ عَمْداً وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی الْمَقْصُودِ هُنَا (٥) وَ فِی أَقْسَامِ الْحَجِّ (٦).

ص: ٥١

١- الکافی ٤- ٤٧٥- ١.

٢- الفقیه ٢- ٤٧٢- ٢٩٩٦.

٣- مر فی الحدیث ٢ من هذا الباب.

٤- قرب الإسناد- ١٧٤.

٥- تقدم فی الحدیث ٢ من الباب ٢٢ و فی الأحادیث ١ و ٣ و ٤ و ٥ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب.

٦- تقدم فی الحدیث ٣١ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الباب ٣ من أبواب الاحصار و الصد.

ص: ٥٢

******

ترجمه :

در روایت از علی بن الفضل، امام ابی الحسن (ع) می فرماید که اگر کسی بهمشعر برسد و مردم در مشعر (مزدلفه) قبل از طلوع آفتاب باشند، حج را از دست داده و فقط عمره مفرده دارد. او می تواند در مکه بماند یا به خانه خود برگردد و حج را برای سال آینده انجام دهد.

أَبْوَابُ رَمْيِ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ

١- بَابُ وُجُوبِ رَمْيِهَا يَوْمَ النَّحْرِ مُقَدَّماً عَلَى الذَّبْحِ وَ الْحَلْقِ

اشارة

(١) ١ بَابُ وُجُوبِ رَمْيِهَا يَوْمَ النَّحْرِ مُقَدَّماً عَلَى الذَّبْحِ وَ الْحَلْقِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٦٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٥٦٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مَعَنَا نِسَاءٌ قَالَ (٣) أَفِضْ بِهِنَّ بِلَيْلٍ وَ لَا تُفِضْ بِهِنَّ حَتَّى تَقِفَ بِهِنَّ بِجَمْعٍ- ثُمَّ أَفِضْ بِهِنَّ حَتَّى تَأْتِيَ (٤) الْجَمْرَةَ الْعُظْمَى- فَيَرْمِينَ الْجَمْرَةَ- فَإِنْ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِنَّ ذَبْحٌ فَلْيَأْخُذْنَ مِنْ شُعُورِهِنَّ وَ يُقَصِّرْنَ مِنْ أَظْفَارِهِنَّ ثُمَّ يَمْضِينَ إِلَى مَكَّةَ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

سعید اعرج گفت: به ابی عبدالله (علیه السلام) گفتم: با ما زنانی هستند. ایشان فرمودند: «آن ها را در شب (از مشعر الحرام) خارج کن، ولی آن ها را خارج نکن مگر این که در جمع (مزدلفه) آن ها را متوقف کنی، سپس آن ها را خارج کن تا به جمره ی کبری برسند. پس سنگریزه به جمره بیندازند. اگر بر آن ها قربانی واجب نباشد، پس باید از موهایشان بگیرند و از ناخن هایشان کوتاه کنند. سپس به سوی مکه حرکت کنند.»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٦٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٥٦٥- ٢- (٥) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِ

ص: ٥٣

١- الباب ١ فيه ٩ أحاديث.

٢- الكافى ٤- ٤٧٤- ٧، و التهذيب ٥- ١٩٥- ٦٤٧، و أورده بتمامه فى الحديث ٢ من الباب ١٧ من أبواب الوقوف بالمشعر، و قطعة منه فى الحديث ١ من الباب ٨ من أبواب الحلق و التقصير، و أخرى فى الحديث ٢ من الباب ٣٩ من أبواب الذبح.

٣- فى المصدر- جعلت فداک، معنا نساء فافيض بهن بليل؟ قال- نعم، تريد أن تصنع كما صنع رسول اللّه (صلّى اللّه عليه و آله)؟ قال- قلت- نعم، فقال-.

٤- فى الكافى- تاتى بهن.

٥- الكافى ٤- ٤٧٤- ٤، و أورده بتمامه فى الحديث ٤ من الباب ١٧ من أبواب الوقوف بالمشعر.

بْنِ أَبِى حَمْزَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: أَيُّ امْرَأَةٍ أَوْ رَجُلٍ خَائِفٍ أَفَاضَ مِنَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ بِلَيْلٍ فَلَا بَأْسَ فَلْيَرْمِ الْجَمْرَةَ ثُمَّ لْيَمْضِ وَ لْيَأْمُرْ مَنْ يَذْبَحُ عَنْهُ وَ تُقَصِّرُ الْمَرْأَةُ وَ يَحْلِقُ الرَّجُلُ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (١)

وَ كَذَا الَّذِى قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

ابن ابی حمزه از یکی از آن دو (امام) علیهم السلام روایت کرده است که گفت: هر زنی یا مردی که ترسان باشد، اگر از مشعر الحرام در شب خارج شود، اشکالی ندارد. پس (بعد از خروج) سنگ ریزه به جمره بیندازد، سپس برود وکسی را مامورکند که برای او قربانی کند . زن موهایش را کوتاه می کند و مرد سرش را می تراشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٦٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٥٦٦- ٣- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (٣) عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رَمْيِ الْجِمَارِ قَالَ لَهُ بِكُلِّ حَصَاةٍ يَرْمِی بِهَا يُحَطُّ عَنْهُ (٤) كَبِيرَةٌ مُوبِقَةٌ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق درمورد رمی جمرات فرمودند : برای هرسنگی که پرتاب می کند یک گناه کبیره اوپاک می شود .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٦٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٥٦٧- ٤- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِرَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ- إِذَا رَمَيْتَ الْجِمَارَ كَانَ لَكَ بِكُلِّ حَصَاةٍ عَشْرُ حَسَنَاتٍ تُكْتَبُ لَكَ فِيمَا يَسْتَقْبِلُ (٧) مِنْ عُمُرِكَ.

******

ترجمه:

رسول اکرم % به یکی ازانصارفرمودند : وقتی رمی جمرات کردی برای هرسنگ ده حسنه برای آینده ات نوشته می شود .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۶۸ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۵۶۸- ۵- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنِ النَّبِیِّ ص وَ الْأَئِمَّةِ ع إِنَّمَا أُمِرَ بِرَمْیِ الْجِمَارِ لِأَنَّ إِبْلِیسَ اللَّعِینَ

ص: ٥٤

۱- التهذیب ٥- ١٩٤- ٦٤٤، و الاستبصار ٢- ٢٥٦- ٩٠٤.

٢- الکافی ٤- ٤٨٠- ٧.

٣- فی المصدر- أحمد بن محمّد بن أبی عبد اللّه.

٤- فی المصدر- تحط عنه.

٥- المحاسن- ٦٧- ١٢٥.

٦- الکافی ٤- ٤٨٠- ٦.

٧- فی المصدر- لما تستقبل.

٨- الفقیه ٢- ٢٠٠- ٢١٣٥.

کَانَ یَتَرَاءَی لِإِبْرَاهِیمَ ع فِی مَوْضِعِ الْجِمَارِ- فَیَرْجُمُهُ إِبْرَاهِیمُ ع فَجَرَتْ بِذَلِکَ السُّنَّةُ.

******

ترجمه:

ازرسول اکرم % وائمه علیهم السلام آمده که حجاج امربه رمی جمرات شده اند چون ابلیس ملعون درمحل جمرات برحضرت ابراهیم نمایان شد وایشان اورا رمی کرد پس سنت هم براین قرارگرفت .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۶۹ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۵٦۹- ٦- (۱) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّ أَوَّلَ مَنْ رَمَی الْجِمَارَ آدَمُ ع ثُمَّ إِبْرَاهِیمُ ع.

******

ترجمه:

روایت شده اولین کسیکه رمی جمرات کرد حضرت آدم وسپس حضرت ابراهیم بود .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۷۰ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۵۷۰- ۷- (۲) قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص رَمْیُ الْجِمَارِ ذُخْرُ یَوْمِ الْقِیَامَةِ.

******

ترجمه:

رسول اکرم % : (پاداش) رمی جمرات برای روزقیامت ذخیره می شود .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۸۵۷۱- ۸- (۳) قَالَ وَ قَالَ ع (٤)

الْحَاجُّ إِذَا رَمَی الْجِمَارَ خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : حاجی وقتی رمی جمرات کرد ازهمه گناهانش خارج می شود .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۸۵۷۲- ۹- (۵) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع مَنْ رَمَی الْجِمَارَ یُحَطُّ عَنْهُ بِکُلِّ حَصَاةٍ کَبِیرَةٌ مُوبِقَةٌ وَ إِذَا رَمَاهَا الْمُؤْمِنُ الْتَقَفَهَا الْمَلَکُ وَ إِذَا رَمَاهَا الْکَافِرُ قَالَ الشَّیْطَانُ بِاسْتِکَ مَا رَمَیْتَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی وُجُوبِ الرَّمْیِ فِی کَیْفِیَّةِ الْحَجِّ (٦) وَ غَیْرِهَا (۷) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۸).

******

ترجمه:

صادق (علیه السلام) فرمودند: «هر کسی که جمرات را سنگ ریزه بزند، با هر سنگریزه ای که می اندازد، یک گناه بزرگ و هلاک کننده از او برداشته می شود. و هنگامی که مؤمن آن را پرتاب کند، فرشته آن را می گیرد. و هنگامی که کافر آن را پرتاب کند، شیطان می گوید: با چوب دستی ات پرتاب کردی، نه چیزی دیگر.»

ص: ۵۵

۱- الفقیه ۲- ۲۰۰- ۲۱۳۵.

۲- الفقیه ۲- ۲۱٤- ۲۱۹۵.

۳- الفقیه ۲- ۲۱٤- ۲۱۹٦.

٤- فی المصدر- و قال الصادق (علیه السلام).

۵- الفقیه ۲- ۲۱٤- ۲۱۹۷.

٦- تقدم فى الأحاديث ٤ و ٧ و ١٦ و ٢٠ و ٢١ و ٢٢ و ٢٨ و ٢٩ و ٣٠ و ٣٤ و ٣٥ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٧- تقدم فى الحديث ٢ من الباب ٣ من أبواب الاحصار و الصد، و فى الباب ١٧ و فى الحديث ٣ من الباب ٢١ من أبواب الوقوف بالمشعر.

٨- يأتى فى الحديث ٤ من الباب ٨ من أبواب الذبح، و فى الأبواب الآتية من هذه الأبواب. و يأتى ما ظاهره المنافاة فى الحديثين ٤ و ٦ من الباب ٣٩ من أبواب الذبح، و فى الحديث ٢ من الباب ٢ من أبواب الحلق و التقصير.

٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ الطَّهَارَةِ لِرَمْيِ الْجِمَارِ وَ عَدَمِ وُجُوبِهَا لَهُ وَ عَدَمِ اسْتِحْبَابِ الْغُسْلِ لَهُ

اشارة

(١) ٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ الطَّهَارَةِ لِرَمْيِ الْجِمَارِ وَ عَدَمِ وُجُوبِهَا لَهُ وَ عَدَمِ اسْتِحْبَابِ الْغُسْلِ لَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٧٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٥٧٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنِ الْجِمَارِ- فَقَالَ لَا تَرْمِ الْجِمَارَ إِلَّا وَ أَنْتَ عَلَى طُهْرٍ.

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ : ازحضرت باقر درمورد جمرات سوال کردم فرمودند : باید حتما با طهارت رمی کنی .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۵۷٤- ۲- (۳) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْغُسْلِ إِذَا رَمَى الْجِمَارَ فَقَالَ رُبَّمَا فَعَلْتُ فَأَمَّا السُّنَّةُ فَلَا وَ لَكِنْ مِنَ الْحَرِّ وَ الْعَرَقِ.

******

ترجمه:

حلبی از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که گفت: «از ایشان درباره غسل کردن بعد از رمی جمرات پرسیدم.» پس ایشان فرمودند: «گاهی این کار را کرده ام، اما سنت نیست، بلکه به خاطر گرما و عرق است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۵۷۵- ۳- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ يُسْتَحَبُّ أَنْ تَرْمِيَ (٥) الْجِمَارَ عَلَى طُهْرٍ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٦)

وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

معاوية بن عمار از ابی عبدالله (علیه السلام) در حدیثی روایت کرده است که فرمود: «مستحب است که جمرات را در حال طهارت (وضو) انجام دهی.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۷۶ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۵۷۶- ٤- (۷) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ أَبَانٍ عَنْ مُحَمَّدٍ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا

ص: ٥٦

۱- الباب ۲ فیه ٦ أحادیث.

۲- الکافی ٤- ٤٨٢- ۱۰، و التهذیب ٥- ۱۹۷- ٦٥٩، و الاستبصار ۲- ۲٥٨- ۹۱۱.

۳- الکافی ٤- ٤٨٢- ۹، و التهذیب ٥- ۱۹۷- ٦٥٨، و الاستبصار ۲- ۲٥٨- ۹۱۰.

٤- الکافی ٤- ٤٧٨- ۱، و أورده بتمامه فی الحدیث ۱ من الباب ۳، و قطعة منه فی الحدیث ۲ من الباب ۱۱ من هذه الأبواب.

٥- فی المصدر- أن یرمی.

٦- التهذیب ٥- ۱۹۸- ٦٦۱.

۷- الکافی ٤- ٤٨٢- ٨.

عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْغُسْلِ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْمِيَ فَقَالَ رُبَّمَا اغْتَسَلْتُ فَأَمَّا مِنَ السُّنَّةِ فَلَا.

******

ترجمه:

حلبی از ابی عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که گفت: «از ایشان درباره غسل کردن قبل از رمی جمرات پرسیدم.» پس ایشان فرمودند: «گاهی این کار را کرده ام، اما سنت نیست، بلکه به خاطر گرما و عرق است.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٧٧ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٨٥٧٧- ٥- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ (٢) عَنْ أَبِي غَسَّانَ حُمَيْدِ بْنِ مَسْعُودٍ (٣) قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَمْيِ الْجِمَارِ عَلَى غَيْرِ طَهُورٍ قَالَ الْجِمَارُ عِنْدَنَا مِثْلُ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ حِيطَانٌ إِنَّ طُفْتَ بَيْنَهُمَا عَلَى غَيْرِ طَهُورٍ لَمْ يَضُرَّكَ وَ الطُّهْرُ أَحَبُّ إِلَيَّ فَلَا تَدَعْهُ وَ أَنْتَ قَادِرٌ عَلَيْهِ (٤).

******

ترجمه:

حمید بن مسعود گفت: از ابا عبدالله (علیه السلام) درباره رمی جمرات در حالتی که وضو نداشته باشم پرسیدم. ایشان فرمودند: «جمرات نزد ما مانند صفا و مروه هستند؛ دیوارهایی هستند که اگر بین آن ها طواف کنی و وضو نداشته باشی، به تو ضرری نمی رساند. اما پاک بودن (وضو داشتن) نزد من محبوب تر است، پس آن را رها نکن وقتی که بر آن قادر هستی.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٧٨ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٨٥٧٨- ٦- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْفَضْلِ الْوَاسِطِيِّ (٦) عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ لَا تَرْمِ الْجِمَارَ إِلَّا وَ أَنْتَ طَاهِرٌ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الطَّوَافِ (٧) وَ السَّعْيِ (٨).

******

ترجمه:

الفضل الواسطی : ازحضرت کاظم درمورد جمرات فرمودند : باید حتما با طهارت رمی کنی .

ص: ۵۷

۱- التهذیب ۵- ۱۹۸- ٦٦٠، و الاستبصار ۲- ۲۵۸- ۹۱۲.

۲- فی نسخة- أبی جعفر (هامش المخطوط).

۳- فی نسخة- ابن أبی غسان، عن حمید بن منصور (هامش المخطوط). و فی التهذیب- ابن أبی غسان، عن حمید بن مسعود.

٤- فی نسخة- تقدر علیه (هامش المخطوط).

۵- قرب الإسناد- ۱۷٤.

٦- فی المصدر- الفضل الواسطی.

۷- تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیثین ۱ و ٦ من الباب ۳۸ من أبواب الطواف.

۸- تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الأحادیث ۱ و ۲ و ٦ و ۸ من الباب ۱۵ من أبواب السعی.

۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِقْبَالِ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ وَ اسْتِدْبَارِ الْقِبْلَةِ دَاعِیاً بِالْمَأْثُورِ مُتَبَاعِداً عَنْهَا بِنَحْوِ خَمْسَةَ عَشَرَ ذِرَاعاً

اشارة

(۱) ۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِقْبَالِ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ وَ اسْتِدْبَارِ الْقِبْلَةِ دَاعِیاً بِالْمَأْثُورِ مُتَبَاعِداً عَنْهَا بِنَحْوِ خَمْسَةَ عَشَرَ ذِرَاعاً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۵۷۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۵۷۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: خُذْ حَصَى الْجِمَارِ ثُمَّ ائْتِ الْجَمْرَةَ الْقُصْوَى- الَّتِي عِنْدَ الْعَقَبَةِ فَارْمِهَا مِنْ قِبَلِ وَجْهِهَا وَ لَا تَرْمِهَا مِنْ أَعْلَاهَا وَ تَقُولُ وَ الْحَصَى فِي يَدِكَ اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ حَصَيَاتِي فَأَحْصِهِنَّ لِي وَ ارْفَعْهُنَّ فِي عَمَلِي- ثُمَّ تَرْمِي فَتَقُولُ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُمَّ ادْحَرْ عَنِّي الشَّيْطَانَ اللَّهُمَّ تَصْدِيقاً بِكِتَابِكَ وَ عَلَى سُنَّةِ نَبِيِّكَ- اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ حَجّاً مَبْرُوراً وَ عَمَلًا مَقْبُولًا وَ سَعْياً مَشْكُوراً وَ ذَنْباً مَغْفُوراً- وَ لْيَكُنْ فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ الْجَمْرَةِ قَدْرُ عَشَرَةِ أَذْرُعٍ أَوْ خَمْسَةَ عَشَرَ ذِرَاعاً فَإِذَا أَتَيْتَ رَحْلَكَ وَ رَجَعْتَ مِنَ الرَّمْيِ فَقُلِ اللَّهُمَّ بِكَ وَثِقْتُ وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ فَنِعْمَ الرَّبُّ وَ نِعْمَ الْمَوْلَى وَ نِعْمَ النَّصِيرُ- قَالَ وَ يُسْتَحَبُّ أَنْ تَرْمِيَ الْجِمَارَ عَلَى طُهْرٍ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۳).

******

ترجمه:

معاوية بن عمار از ابى عبدالله (عليه السلام) روايت كرده است كه فرمود: «سنگ ريزه هاى جمرات را بردار، سپس به سمت جمره ى دورتر كه نزديک عقبه است برو و آن را از سمت روبه رو پرتاب كن و از بالاى آن پرتاب نكن. و در حالى كه سنگ ريزه ها در دست تو هستند، بگو: خدايا! اين ها سنگ ريزه هاى من هستند، پس آن ها را براى من حساب كن و آن ها را در عمل من بالا ببر. سپس پرتاب كن و با هر سنگ ريزه اى بگو: "الله اكبر." خدايا! شيطان را از من دور كن. خدايا! به تصديق كتاب تو و بر سنت پيامبر تو. خدايا! اين حج را حج مقبول و عمل پذيرفته و سعى مشكر و گناه آمرزيده قرار بده.

و باید بین تو و جمره به اندازه ی ده ذراع یا پانزده ذراع فاصله باشد. پس وقتی به محل اقامت خود رفتی و از رمی جمرات بازگشتی، بگو: خدایا! به تو اعتماد کردم و بر تو توکل کردم. چه نیکو پروردگار و چه نیکو سرپرست و چه نیکو یاوری هستی.»

فرمود: «و مستحب است که جمرات را در حال طهارت (وضو) پرتاب کنی.»

۱- الباب ۳ فیه حدیث واحد.

۲- الکافی ٤- ٤٧٨- ١، و أورد ذیله فی الحدیث ۳ من الباب ۲، و قطعة منه فی الحدیث ۲ من الباب ۱۱ من هذه الأبواب.

۳- التهذیب ٥- ١٩٨- ٦٦١.

٤- بَابُ أَنَّهُ لَا یَجُوزُ رَمْیُ الْجَمَرَاتِ بِغَیْرِ الْحَصَی وَ وُجُوبِ کَوْنِهَا مِنَ الْحَرَمِ

اشارة

(۱) ٤ بَابُ أَنَّهُ لَا یَجُوزُ رَمْیُ الْجَمَرَاتِ بِغَیْرِ الْحَصَی وَ وُجُوبِ کَوْنِهَا مِنَ الْحَرَمِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۸۵۸۰- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ جَمِیلٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع (۳) قَالَ: حَصَی الْجِمَارِ إِنْ أَخَذْتَهُ مِنَ الْحَرَمِ أَجْزَأَکَ وَ إِنْ أَخَذْتَهُ مِنْ غَیْرِ الْحَرَمِ لَمْ یُجْزِئْکَ قَالَ وَ قَالَ لَا تَرْمِ الْجِمَارَ إِلَّا بِالْحَصَی.

******

ترجمه:

زراره از ابی جعفر (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: «سنگ ریزه های جمرات اگر آن ها را از داخل حرم برداری، برایت کافی است و اگر از خارج حرم برداری، کافی نخواهد بود.» همچنین فرمود: «جمرات را جز با سنگ ریزه پرتاب نکن.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۵۸۱- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ (قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع) (٥)

خُذْ حَصَی الْجِمَارِ مِنْ جَمْعٍ- فَإِنْ (٦) أَخَذْتَهُ مِنْ رَحْلِکَ بِمِنًی أَجْزَأَکَ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (٧)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٨).

******

ترجمه:

معاویة بن عمار گفت: (ابو عبدالله (علیه السلام) فرمود:) «سنگ ریزه های جمرات را از مشعر (جمع) بردار. اما اگر آن ها را از محل اقامت خود در منا برداشتی، برایت کافی است.»

١- الباب ٤ فيه حديثان.

٢- الكافى ٤- ٤٧٧- ٥، و التهذيب ٥- ١٩٦- ٦٥٤، و أورده فى الحديث ١ من الباب ١٩ من أبواب الوقوف بالمشعر.

٣- فى المصدر- أبى عبد اللّه (عليه السلام).

٤- الكافى ٤- ٤٧٧- ١، و أورده فى الحديث ١ من الباب ١٨ من أبواب الوقوف بالمشعر.

٥- ليس فى المصدر.

٦- فى المصدر- و إن.

٧- التهذيب ٥- ١٩٦- ٦٥١.

٨- تقدم فى البابين ١٨ و ١٩ من أبواب الوقوف بالمشعر، و على بعض المقصود فى الأحاديث ٣ و ٤ و ٩ من الباب ١ و فى الباب ٣ من الأبواب. و يأتى ما يدلّ عليه فى الأبواب ٥ و ٦ و ٧ و ١١ و فى الحديث ٢ من الباب ١٢ و فى الحديث ١٢ من الباب ١٧ من هذه الأبواب.

٥- بَابُ وُجُوبِ كَوْنِ حَصَى الْجِمَارِ أَبْكَاراً وَ صِفَةِ الْحَصَى

اشارة

(١) ٥ بَابُ وُجُوبِ كَوْنِ حَصَى الْجِمَارِ أَبْكَاراً وَ صِفَةِ الْحَصَى

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٨٢ - رقم الحديث الباب: ١]

۱۸۵۸۲- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يَاسِينَ الضَّرِيرِ عَنْ حَرِيزٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَصَى الْجِمَارِ قَالَ لَا تَأْخُذْهُ مِنْ مَوْضِعَيْنِ مِنْ خَارِجِ الْحَرَمِ وَ مِنْ حَصَى الْجِمَارِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : سنگ ریزه را ازدوجا برندارازخارج حرم وازسنگ ریزههای جمرات .

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۵۸۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۵۸۳- ۲- (۳) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: لَا تَأْخُذْ مِنْ حَصَى الْجِمَارِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا إِلَّا أَنَّهُ قَالَ لَا تَأْخُذْ مِنْ حَصَى الْجِمَارِ الَّذِي قَدْ رُمِيَ (٤).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَقِيَّةِ الْمَقْصُودِ (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق : سنگ ریزه را ازجمرات برندار

٦- بَابُ أَنَّ مَنْ رَمَى وَ أَصَابَ غَيْرَ الْجَمْرَةِ لَمْ يُجْزِئْهُ فَإِنْ أَصَابَ غَيْرَهَا ثُمَّ أَصَابَهَا أَجْزَأَهُ

اشارة

(٦) ٦ بَابُ أَنَّ مَنْ رَمَى وَ أَصَابَ غَيْرَ الْجَمْرَةِ لَمْ يُجْزِئْهُ فَإِنْ أَصَابَ غَيْرَهَا ثُمَّ أَصَابَهَا أَجْزَأَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٨٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٥٨٤- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ

١- الباب ٥ فيه حديثان.

٢- الكافى ٤- ٤٧٨- ٩، و أورده بتمامه فى الحديث ٣ من الباب ١٩ من أبواب الوقوف بالمشعر.

٣- الكافى ٤- ٤٨٣- ٣، و أورد قطعة منه فى الحديث ٣ من الباب ٧ من أبواب العود إلى منى، و ذيله فى الحديث ٢ من الباب ٦ من هذه الأبواب.

٤- الفقيه ٢- ٤٧٤- ٢٩٩٩.

٥- تقدم فى الباب ٢٠ من أبواب الوقوف بالمشعر.

٦- الباب ٦ فيه حديثان.

٧- الفقيه ٢- ٤٧٤- ٣٠٠٠، و التهذيب ٥- ٢٦٦- ٩٠٧، و أورد ذيله فى الحديث ١ من الباب ٥ و قطعة منه فى الحديث ١ من الباب ٦، و صدره فى الحديث ١ من الباب ٧ من أبواب العود إلى منى.

أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع فِى حَدِيثٍ قَالَ: فَإِنْ رَمَيْتَ بِحَصَاةٍ فَوَقَعَتْ فِى مَحْمِلٍ فَأَعِدْ مَكَانَهَا وَ إِنْ أَصَابَتْ إِنْسَاناً أَوْ جَمَلًا ثُمَّ وَقَعَتْ عَلَى الْجِمَارِ أَجْزَأَكَ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنِ الْفَضْلِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

حضرت صادق : وقتی رمی جمرات می کنی اگریکی ازآنها به محمل برخورد کرد آنرا تکرارکن ولی اگربعد ازبرخورد با انسان یا شتربه جمره خورد کفایت می کند .

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۵۸۵ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۵۸۵- ۲- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ بِسِتِّ حَصَيَاتٍ وَ وَقَعَتْ وَاحِدَةٌ فِي الْمَحْمِلِ قَالَ يُعِيدُهَا.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۳)

وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

عَبْدِ الْأَعْلَى : ازحضرت صادق سوال کردم کسی جمره عقبه را با شش سنگ رمی کرده یکی به محمل برخورد کرده فرمودند : آن یکی را تکرارکند .

۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ الرَّمْيِ خَذْفاً وَ كَيْفِيَّتِهِ

اشارة

(٤) ۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ الرَّمْيِ خَذْفاً وَ كَيْفِيَّتِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٨٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٥٨٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِى نَصْرٍ عَنْ أَبِى الْحَسَنِ ع قَالَ: حَصَى الْجِمَارِ تَكُونُ مِثْلَ الْأَنْمُلَةِ إِلَى أَنْ قَالَ تَخْذِفُهُنَّ خَذْفاً وَ تَضَعُهَا عَلَى الْإِبْهَامِ وَ تَدْفَعُهَا بِظُفُرِ السَّبَّابَةِ قَالَ وَ ارْمِهَا مِنْ بَطْنِ الْوَادِى- وَ اجْعَلْهُنَّ عَلَى يَمِينِكَ كُلَّهُنَّ الْحَدِيثَ.

ص: ٦١

١- الكافى ٤- ٤٨٣- ٥.

٢- الكافى ٤- ٤٨٣- ٣، و أورد قطعة منه فى الحديث ٢ من الباب ٥، و صدره فى الحديث ٣ من الباب ٧ من أبواب العود إلى منى.

٣- التهذيب ٥- ٢٦٦- ٩٠٦.

٤- الباب ٧ فيه حديث واحد.

٥- الكافى ٤- ٤٧٨- ٧.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (١)

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِى قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِى نَصْرٍ الْبَزَنْطِيِّ عَنْ أَبِى الْحَسَنِ الرِّضَا ع (٢).

******

ترجمه:

محمد بن ابی نصر از ابی الحسن علیه السلام نقل می کند که فرمود: «سنگریزه های جمرات باید به اندازه ی بند انگشت باشند.» تا اینکه فرمود: «آن ها را با سرانگشت پرتاب می کنی و سنگریزه را روی انگشت شست می گذاری و با ناخن انگشت اشاره پرتابش می کنی.» گفت: «و از بطن دره پرتاب کن و آن ها را همه در سمت راست خود قرار بده.»

۸- بَابُ جَوَازِ الرَّمْيِ رَاكِباً

اشارة

(۳) ۸ بَابُ جَوَازِ الرَّمْيِ رَاكِباً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۵۸۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۵۸۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى أَنَّهُ رَأَى أَبَا جَعْفَرٍ الثَّانِيَ ع رَمَى الْجِمَارَ رَاكِباً.

******

ترجمه:

أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى نقل کرده است که او دید ابو الحسن ثانی (حضرت رضا) علیه السلام جمرات را پرتاب می کرد، در حالی که سوار بر مرکب بود و تا همه ی جمرات را پرتاب کرد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۸۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۵۸۸- ۲- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحَدِهِمْ ع فِی رَمْیِ الْجِمَارِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص رَمَی الْجِمَارَ- رَاكِباً عَلَی رَاحِلَتِهِ.

******

ترجمه:

یکی ازدوامام علیهما السلام : رسول اکرم %جمرات را پرتاب می کرد، در حالی که سوار بر مرکب بود و تا همه ی جمرات را پرتاب کرد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۸۹ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۸۵۸۹- ۳- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ أَنَّهُ رَأَی أَبَا الْحَسَنِ الثَّانِیَ ع رَمَی (۷) الْجِمَارَ- وَ هُوَ رَاكِبٌ حَتَّی رَمَاهَا كُلَّهَا.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن ابی نجران نقل کرده است که او دید ابو الحسن ثانی (حضرت رضا) علیه السلام جمرات را پرتاب می کرد، در حالی که سوار بر مرکب بود و تا همه ی جمرات را پرتاب کرد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۹۰ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۸۵۹۰- ٤- (۸) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَی عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ رَمَی الْجِمَارَ- وَ هُوَ رَاكِبٌ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِهِ (۹).

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ: ازحضرت صادق سوال کردم کسی سواره رمی جمرات کند ؟ فرمودند : اشکالی ندارد

ص: ٦٢

١- التهذيب ٥- ١٩٧- ٦٥٦.

٢- قرب الإسناد- ١٥٨.

٣- الباب ٨ فيه ٤ أحاديث.

٤- التهذيب ٥- ٢٦٧- ٩٠٨، و الاستبصار ٢- ٢٩٨- ١٠٦٢.

٥- التهذيب ٥- ٢٦٧- ٩٠٩، و الاستبصار ٢- ٢٩٨- ١٠٦٣.

٦- التهذيب ٥- ٢٦٧- ٩١٠، و الاستبصار ٢- ٢٩٨- ١٠٦٤.

٧- فى الاستبصار- يرمى (هامش المخطوط) و كذلک التهذيب.

٨- التهذيب ٥- ٢٦٧- ٩١١، و الاستبصار ٢- ٢٩٨- ١٠٦٥.

٩- " به" ليس فى الاستبصار (هامش المخطوط).

٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ رَمْيِ الْجِمَارِ مَاشِياً

اشارة

(١) ٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ رَمْيِ الْجِمَارِ مَاشِياً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۹۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۵۹۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَرْمِي الْجِمَارَ مَاشِياً.

******

ترجمه:

حضرت كاظم : رسول خدا % پياده رمى جمرات مى كردند .

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۵۹۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۵۹۲- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ مُصْعَبٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع بِمِنًى يَمْشِي وَ يَرْكَبُ فَحَدَّثْتُ نَفْسِي أَنْ أَسْأَلَهُ حِينَ أَدْخُلُ عَلَيْهِ فَابْتَدَأَنِي هُوَ بِالْحَدِيثِ (٤) فَقَالَ إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ع- كَانَ يَخْرُجُ مِنْ مَنْزِلِهِ مَاشِياً إِذَا رَمَى الْجِمَارَ- وَ مَنْزِلِيَ الْيَوْمَ أَنْفَسُ (٥) مِنْ مَنْزِلِهِ فَأَرْكَبُ حَتَّى آتِيَ إِلَى مَنْزِلِهِ فَإِذَا انْتَهَيْتُ إِلَى مَنْزِلِهِ مَشَيْتُ حَتَّى أَرْمِيَ الْجِمَارَ (٦).

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

از عنبسه بن مصعب روايت شده است كه گفت:

ابا عبدالله (امام صادق علیه السلام) را در منا دیدم که پیاده می رفت و سوار می شد.

با خودم گفتم وقتی بر او وارد شدم، از او سؤال کنم.

پس او خود، پیش از من، آغاز به سخن کرد.

و گفت:

علی بن الحسین (امام سجاد علیه السلام) از منزلش پیاده بیرون می آمد، زمانی که رمی جمرات می کرد.

و منزل من امروز ارزشمندتر از منزل اوست.

پس من سوار می شوم تا به منزل او بیایم.

و وقتی به منزل او می رسم، پیاده می شوم تا جمرات را پرتاب کنم.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۵۹۳- ۳- (۸) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ مُثَنًّى عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ ع أَنَ

١- الباب ٩ فيه ٥ أحاديث.

٢- التهذيب ٥- ٢٦٧- ٩١٢، و الاستبصار ٢- ٢٩٨- ١٠٦٦.

٣- التهذيب ٥- ٢٦٧- ٩١٣.

٤- إعجاز للصادق (عليه السلام) (هامش المخطوط).

٥- فی نسخة- أبعد (هامش المخطوط).

٦- فی الکافی- الجمرة (هامش المخطوط).

٧- الکافی ٤- ٤٨٥- ٣.

٨- الکافی ٤- ٤٨٦- ٤.

رَسُولَ اللَّهِ ص کَانَ یَرْمِی الْجِمَارَ مَاشِیاً.

******

ترجمه:

حضرت صادق : رسول خدا % پیاده رمی جمرات می کردند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٥٩٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٨٥٩٤- ٤- (١) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ قَالَ: رَأَیْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع یَمْشِی بَعْدَ یَوْمِ النَّحْرِ- حَتَّی یَرْمِیَ الْجَمْرَةَ ثُمَّ یَنْصَرِفُ رَاکِباً وَ کُنْتُ أَرَاهُ مَاشِیاً بَعْدَ مَا یُحَاذِی الْمَسْجِدَ بِمِنًی.

******

ترجمه:

علی بن مهزیار گفت:

من ابا جعفر (امام جواد علیه السلام) را دیدم که پس از روز قربان پیاده می رفت تا رمی جمره کند، سپس سوار می شد و بازمی گشت. و من او را می دیدم که پیاده می رفت بعد از آنکه از کنار مسجد در منا می گذشت.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٥٩٥ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۸۵۹۵- ۵- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ النَّوْفَلِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ: نَزَلَ أَبُو جَعْفَرٍ ع فَوْقَ الْمَسْجِدِ بِمِنًى قَلِيلًا عَنْ دَابَّتِهِ حَتَّى تَوَجَّهَ لِيَرْمِيَ الْجَمْرَةَ- عِنْدَ مِضْرَبِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع- فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاکَ لِمَ نَزَلْتَ هَاهُنَا فَقَالَ إِنَّ هَذَا مِضْرَبُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع- وَ مِضْرَبُ بَنِي هَاشِمٍ- وَ أَنَا أُحِبُّ أَنْ أَمْشِيَ فِي مَنَازِلِ بَنِي هَاشِمٍ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ عُمُوماً فِي أَحَادِيثِ الْمَشْيِ فِي الْحَجِّ (۳).

******

ترجمه:

حسن بن صالح از برخی از یارانش روایت کرده است که گفت:

ابا جعفر (امام باقر علیه السلام) اندکی بالاتر از مسجد منا از مرکب خود پیاده شد، تا اینکه به سمت محل رمی جمره حرکت کند، در محلی که مضرب علی بن الحسین (امام سجاد علیه السلام) قرار داشت.

به او گفتم: «فدایت شوم، چرا اینجا پیاده شدید؟»

فرمود: «این مکان مضرب علی بن الحسین (علیه السلام) و مضرب بنی هاشم بوده است، و من دوست دارم که در منازل بنی هاشم پیاده روی کنم.»

۱۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْوُقُوفِ عِنْدَ الْجَمْرَتَيْنِ دَاعِياً وَ تَرْکِ الْوُقُوفِ عِنْدَ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ وَ اسْتِحْبَابِ جَعْلِ الْجَمَرَاتِ عَلَى يَمِينِهِ وَ رَمْيِهِنَّ مِنَ الْوَادِي

اشارة

(٤) ١٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْوُقُوفِ عِنْدَ الْجَمْرَتَيْنِ دَاعِياً وَ تَرْكِ الْوُقُوفِ عِنْدَ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ وَ اسْتِحْبَابِ جَعْلِ الْجَمَرَاتِ عَلَى يَمِينِهِ وَ رَمْيِهِنَّ مِنَ الْوَادِي

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٥٩٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٥٩٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

ص: ٦٤

١- الكافى ٤- ٤٨٦- ٥.

٢- الكافى ٤- ٤٨٦- ٥ ذيل الحديث ٥.

٣- تقدم فى الباب ٣٢ و فى الأحاديث ١٨ و ٢٠ و ٣١ و ٣٢ و ٣٤ من الباب ٤٥ من أبواب وجوب الحجّ و شرائطه.

٤- الباب ١٠ فيه ٧ أحاديث.

٥- الكافى ٤- ٤٨١- ٢، و التهذيب ٥- ٢٦١- ٨٨٩، و أورد ذيله فى الحديث ١ من الباب ١١ من هذه الأبواب.

الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْجِمَارِ- فَقَالَ قُمْ عِنْدَ الْجَمْرَتَيْنِ- وَ لَا تَقُمْ عِنْدَ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ- فَقُلْتُ هَذَا مِنَ السُّنَّةِ فَقَالَ نَعَمْ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

یعقوب بن شعیب گفت:

از ابا عبدالله (امام صادق علیه السلام) درباره جمرات سؤال کردم.

فرمود: «در کنار دو جمره بایست و کنار جمره عقبه نایست.»

گفتم: «آیا این از سنت است؟»

فرمود: «بله.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۹۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۵۹۷- ۲- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: وَ ابْدَأْ بِالْجَمْرَةِ الْأُولَی فَارْمِهَا عَنْ یَسَارِهَا مِنْ بَطْنِ الْمَسِیلِ (۲) وَ قُلْ کَمَا قُلْتَ یَوْمَ النَّحْرِ- ثُمَّ قُمْ عَنْ یَسَارِ الطَّرِیقِ فَاسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَ احْمَدِ اللَّهَ وَ أَثْنِ عَلَیْهِ وَ صَلِّ عَلَی النَّبِیِّ وَ آلِهِ- ثُمَّ تَقْدَمُ قَلِیلًا فَتَدْعُو وَ تَسْأَلُهُ أَنْ یَتَقَبَّلَ مِنْکَ ثُمَّ تَقْدَمُ أَیْضاً ثُمَّ افْعَلْ ذَلِکَ عِنْدَ الثَّانِیَةِ وَ اصْنَعْ کَمَا صَنَعْتَ بِالْأُولَی وَ تَقِفُ وَ تَدْعُو اللَّهَ کَمَا دَعَوْتَ ثُمَّ تَمْضِی إِلَی الثَّالِثَةِ وَ عَلَیْکَ السَّکِینَةَ وَ الْوَقَارَ فَارْمِ (۳) وَ لَا تَقِفْ عِنْدَهَا.

******

ترجمه:

معاویة بن عمار از ابا عبدالله (امام صادق علیه السلام) روایت کرده است که در حدیثی فرمود:

«ابتدا از جمره اول شروع کن و آن را از سمت چپش، از پایین وادی (بطن المسیل) پرتاب کن و همان طور که در روز قربان گفتی، بگو. سپس از سمت چپ راه بایست و رو به قبله کن و خدا را

ستایش و حمد کن و بر پیامبر و خاندانش درود بفرست. سپس کمی جلو برو و دعا کن و از خداوند بخواه که از تو قبول کند. سپس باز هم جلو برو و همین کار را نزد جمره دوم انجام بده، و همان طور که نزد جمره اول انجام دادی، عمل کن و بایست و دعا کن، همان طور که قبلاً دعا کردی. سپس به سوی جمره سوم حرکت کن و در حال حرکت، آرامش و وقار داشته باش. آن را پرتاب کن و در کنار آن نایست.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۵۹۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۵۹۸- ۳- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع فِی حَدِيثِ رَمْیِ الْجِمَارِ قَالَ وَ اجْعَلْهُنَّ عَلَی يَمِينِکَ كُلَّهُنَّ وَ لَا تَرْمِ عَلَی الْجَمْرَةِ- وَ تَقِفُ عِنْدَ الْجَمْرَتَيْنِ الْأُوَّلَتَيْنِ- وَ لَا تَقِفْ عِنْدَ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٥)

وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَی عَنْ

۱- الکافی ٤- ٤٨٠- ۱، و التهذیب ٥- ٢٦١- ٨٨٨، و أورد صدره فی الحدیث ۱ من الباب ۱۲ من هذه الأبواب.

۲- فی الکافی- فی بطن المسیل.

۳- کتب فی المخطوط علی (فارم) علامة نسخة، و هی لم ترد فی التهذیب.

٤- الکافی ٤- ٤٧٨- ۷، و أورد صدره فی الحدیث ۲ من الباب ۲۰ من أبواب الوقوف بالمشعر، و قطعة منه فی الحدیث ۱ من الباب ۷ من هذه الأبواب.

٥- التهذيب ٥- ١٩٧- ٦٥٦.

أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنِ الرِّضَا ع إِلَّا أَنَّهُ قَالَ أَعْلَی الْجَمْرَةِ (١)

******

ترجمه:

محمد بن ابی نصر از ابی الحسن (امام کاظم علیه السلام) در حدیثی درباره پرتاب جمرات روایت کرده است که فرمود:

«و همه آن ها (جمرات) را در سمت راست خود قرار بده و بر جمره (سنگ ریزه ها) پرتاب نکن. و نزد دو جمره اول (یعنی جمره اولی و جمره وسطی) بایست، اما نزد جمره عقبه نایست.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٥٩٩ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٨٥٩٩- ٤- (٢) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ سَعِيدٍ الرُّومِيِّ قَالَ: رَمَی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الْجَمْرَةَ الْعُظْمَی- فَرَأَی النَّاسَ وُقُوفاً فَقَامَ وَسْطَهُمْ (٣) ثُمَّ نَادَی بِأَعْلَی صَوْتِهِ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ هَذَا لَيْسَ بِمَوْقِفٍ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَفَعَلْتُ.

******

ترجمه:

سعید رومی گفت:

ابا عبدالله (امام صادق علیه السلام) جمره عقبه (بزرگ) را پرتاب کرد، سپس مردم را دید که ایستاده اند، پس در میان آن ها ایستاد و با صدای بلند سه بار ندا داد: «ای مردم! اینجا محل توقف نیست.»

پس من نیز چنین کردم.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۰۰ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۶۰۰- ۵- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ هَمَّامٍ عَنِ الرِّضَا ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: تَرْمِي الْجِمَارَ مِنْ بَطْنِ الْوَادِي- وَ تَجْعَلُ كُلَّ جَمْرَةٍ عَنْ يَمِينِكَ ثُمَّ تَنْفَتِلُ فِي الشِّقِّ الآخَرِ إِذَا رَمَيْتَ جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ.

******

ترجمه:

اسماعیل بن همام از امام رضا (علیه السلام) در حدیثی روایت کرده است که فرمود:

«جمرات را از پایین وادی (بطن الوادی) پرتاب کن و هر جمره را در سمت راست خود قرار بده. سپس هنگامی که جمره عقبه را رمی کردی، به سمت طرف دیگر بازگرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۰۱ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۶۰۱- ٦- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: قَالَ أَخِي مُوسَى ع إِنِّي كُنْتُ مَعَ أَبِي بِمِنًى- فَأَتَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ فَرَأَى النَّاسَ عِنْدَهَا وُقُوفاً فَقَالَ لِغُلَامٍ لَهُ يُقَالُ لَهُ سَعِيدٌ- نَادِ فِي النَّاسِ أَنَّ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ يَقُولُ إِنَّ هَذَا لَيْسَ بِمَوْضِعِ (٦) وُقُوفٍ فَارْمُوا وَ امْضُوا فَنَادَى سَعِيدٌ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر گفت:

برادرم موسی (امام کاظم علیه السلام) فرمود: من با پدرم (امام جعفر صادق علیه السلام) در منا بودم. پس به جمره عقبه آمد و مردم را دید که در آنجا ایستاده اند. به غلامی که سعید نام داشت، گفت: «در میان مردم ندا بده که جعفر بن محمد می گوید اینجا محل توقف نیست. پس جمرات را رمی کنید و بروید.» سعید هم ندا داد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۶۰۲- ۷- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَمْيِ

۱- قرب الإسناد- ۱۰۸.

۲- الکافی ٤- ٤٧٩- ٥.

۳- فی نسخة- فقام فی وسطهم (هامش المخطوط).

٤- الکافی ٤- ٤٨٢- ٧، و أورد صدره فی الحدیث ٧ من الباب ۱۳ من هذه الأبواب.

٥- قرب الإسناد- ۱۰٦.

٦- فی المصدر- لیس هذا موضع.

۷- قرب الإسناد- ۱۰۷.

جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ أَوَّلَ يَوْمٍ يَقِفُ مَنْ يَرْمِيهَا قَالَ لَا يَقِفْ أَوَّلَ يَوْمٍ وَ لَكِنْ لِيَرْمِ وَ لْيَنْصَرِفْ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش روایت کرده است که گفت:

از او درباره رمی جمره عقبه در روز اول پرسیدم، که آیا کسی که آن را پرتاب می کند باید توقف کند؟

فرمود: «نه، در روز اول نباید توقف کند، بلکه باید پرتاب کند و برود.»

۱۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّكْبِيرِ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ

اشارة

(۱) ۱۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّكْبِيرِ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۶۰۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۶۰۳- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: قُلْتُ مَا أَقُولُ: إِذَا رَمَيْتُ قَالَ كَبِّرْ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ.

******

ترجمه:

يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ : به حضرت صادق گفتم درحال رمی چه بگویم ؟ فرمودند : با هرسنگی تکبیربگو .

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۶۰۴ - رقم الحديث الباب: ۲]

١٨٦٠٤- ٢- (٣) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: خُذْ حَصَی الْجِمَارِ إِلَی أَنْ قَالَ ثُمَّ تَرْمِی فَتَقُولُ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ اللَّهُ أَكْبَرُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٤)

وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

معاويه بن عمار از ابا عبدالله (امام صادق عليه السلام) روايت كرده است كه در حديثی فرمود:

«خاكريزهای جمرات را بگير تا اينكه گفت: سپس پرتاب كن و با هر سنگريزه بگو: "الله اكبر".»

ص: ٦٧

١- الباب ١١ فيه حديثان.

٢- الكافی ٤- ٤٨١- ٢، و التهذيب ٥- ٢٦١- ٨٨٩، و أورد صدره فی الحديث ١ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٣- الكافی ٤- ٤٧٨- ١، و أورد ذيله فی الحديث ٣ من الباب ٢، و تمامه فی الحديث ١ من الباب ٣ من هذه الأبواب.

٤- التهذيب ٥- ١٩٨- ٦٦١.

٥- تقدم فی الحديثين ٢١ و ٣٤ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

١٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ الرَّمْيِ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ وَ أَخْذِ الْحَصَی بِالْيُسْرَی وَ الرَّمْيِ بِالْيُمْنَی

اشارة

(۱) ۱۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ الرَّمْيِ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ وَ أَخْذِ الْحَصَى بِالْيُسْرَى وَ الرَّمْيِ بِالْيُمْنَى

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۶۰۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۶۰۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ارْمِ فِي كُلِّ يَوْمٍ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ وَ قُلْ كَمَا قُلْتَ حِينَ رَمَيْتَ جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ بِالسَّنَدِ الْأَوَّلِ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

معاويه بن عمار از ابا عبدالله (امام صادق عليه السلام) روايت كرده است كه فرمود:

«در هر روز، هنگام زوال خورشيد (بعد از ظهر)، جمره را رمى كن و همان طور كه در هنگام رمى جمره عقبه گفتى، بگو.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۶۰۶ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۶۰۶- ۲- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع خُذْ حَصَى الْجِمَارِ بِيَدِكَ الْيُسْرَى وَ ارْمِ بِالْيُمْنَى.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق : سنگ ريزهها را دردست چپ نگهداروبا دست راست رمی کن .

١٣- بَابُ أَنَّ وَقْتَ الرَّمْيِ مَا بَيْنَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ غُرُوبِهَا

اشارة

(٦) ١٣ بَابُ أَنَّ وَقْتَ الرَّمْيِ مَا بَيْنَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ غُرُوبِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٨٦٠٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٦٠٧- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ

ص: ٦٨

١- الباب ١٢ فيه حديثان.

٢- الكافی ٤- ٤٨٠- ١، و أورد ذيله فی الحديث ٢ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٣- التهذيب ٥- ٢٦١- ٨٨٨، و الاستبصار ٢- ٢٩٦- ١٠٥٧.

٤- الكافی ٤- ٤٨١- ٣.

٥- يأتى فى الحديثين ١ و ٢ من الباب ١٥ من هذه الأبواب.

٦- الباب ١٣ فيه ٧ أحاديث.

٧- الفقيه ٢- ٤٨١- ٣٠٢٥.

عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قُلْتُ لَهُ إِلَی مَتَی یَکُونُ رَمْیُ الْجِمَارِ- فَقَالَ مِنِ ارْتِفَاعِ النَّهَارِ إِلَی غُرُوبِ الشَّمْسِ.

******

ترجمه:

جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ : به حضرت صادق گفتم رمی جمرات کی انجام بشود ؟ فرمودند : وقتی روزکاملا بالا آمد تا غروب آفتاب .

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٦٠٨ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٨٦٠٨- ٢- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ ارْمِ الْجِمَارَ (٢) مَا بَیْنَ طُلُوعِ الشَّمْسِ إِلَی غُرُوبِهَا.

******

ترجمه:

حضرت صادق : درطول روزازطلوع تا غروب می توانی جمرات را رمی کنی .

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٦٠٩ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٨٦٠٩- ٣- (٣) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ: الرَّمْیُ مَا بَیْنَ طُلُوعِ الشَّمْسِ إِلَی غُرُوبِهَا.

******

ترجمه:

حضرت صادق : درطول روزازطلوع تا غروب می توانی جمرات را رمی کنی .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦١٠ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٦١٠- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ سَيْفٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ رَمْيُ الْجِمَارِ مَا بَيْنَ طُلُوعِ الشَّمْسِ إِلَى غُرُوبِهَا.

******

ترجمه:

حضرت صادق : درطول روزازطلوع تا غروب می توانی جمرات را رمی کنی .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦١١ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٨٦١١- ٥- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ وَ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ قَالَ لِلْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ (٦) مَا حَدُّ رَمْيِ الْجِمَارِ- فَقَالَ الْحَكَمُ عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع يَا حَكَمُ أَ رَأَيْتَ لَوْ أَنَّهُمَا كَانَا اثْنَيْنِ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ احْفَظْ عَلَيْنَا مَتَاعَنَا حَتَّى أَرْجِعَ أَ كَانَ يَفُوتُهُ الرَّمْيُ هُوَ وَ اللَّهِ مَا بَيْنَ طُلُوعِ الشَّمْسِ إِلَى غُرُوبِهَا.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ

١- التهذيب ٥- ٢٦٢- ٨٩٠.

٢- فی المصدر- رمی الجمار.

٣- الاستبصار ٢- ٢٩٦- ١٠٥٤.

٤- التهذيب ٥- ٢٦٢- ٨٩١، و الاستبصار ٢- ٢٩٦- ١٠٥٥.

٥- التهذيب ٥- ٢٦٢- ٨٩٢، و الاستبصار ٢- ٢٩٦- ١٠٥٦.

٦- فی نسخة- الحكم بن عيينة (هامش المخطوط).

عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

ابن أذينه از ابی جعفر (امام باقر عليه السلام) روايت كرده است كه او به حكم بن عتيبه گفت: «حدود زمان رمی جمرات چيست؟»

حكم گفت: «در زمان زوال خورشيد (يعنی بعد از ظهر).»

ابو جعفر (عليه السلام) گفت: «ای حكم، اگر دو نفر باشند و يكی از آن ها به ديگری بگويد كه "متاع ما را حفظ كن تا من برگردم"، آيا اورمی جمرات را از دست ميدهد، با اينكه وقت آن بخدا قسم از طلوع خورشيد تا غروب آن است؟»

[رقم الحديث الكلی: ١٨٦١٢ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٨٦١٢- ٦- (٢) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَی عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ وَ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ جَمِيعاً عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: رَمْیُ الْجِمَارِ مِنْ طُلُوعِ الشَّمْسِ إِلَی غُرُوبِهَا.

******

ترجمه:

حضرت صادق : درطول روزازطلوع تا غروب می توانی جمرات را رمی کنی .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦١٣ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٨٦١٣- ٧- (٣) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ هَمَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا ع يَقُولُ لَا تَرْمِ الْجَمْرَةَ يَوْمَ النَّحْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ الْحَدِيثَ.

أَقُولُ: وَ لَا يُنَافِيهِ مَا تَقَدَّمَ مِنَ الْأَمْرِ بِالرَّمْيِ عِنْدَ الزَّوَالِ (٤) لِأَنَّ الْمُرَادَ بِهِ الِاسْتِحْبَابُ قَالَهُ الشَّيْخُ (٥) وَ غَيْرُهُ (٦).

******

ترجمه:

اسماعیل بن همام گفت:

شنیدم ابا الحسن الرضا (امام رضا علیه السلام) می گوید: «در روز قربانی، جمره را تا زمانی که خورشید طلوع کند، رمی نکنید.»

١٤- بَابُ جَوَازِ الرَّمْيِ بِاللَّيْلِ وَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ مَعَ الْخَوْفِ وَ الْعُذْرِ

اشارة

(٧) ١٤ بَابُ جَوَازِ الرَّمْيِ بِاللَّيْلِ وَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ مَعَ الْخَوْفِ وَ الْعُذْرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٨٦١٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٦١٤- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ يَرْمِیَ الْخَائِفُ بِاللَّيْلِ وَ يُضَحِّیَ وَ يُفِيضَ بِاللَّيْلِ.

******

ترجمه:

صفوان بن يحيى از عبد الله بن سنان از ابا عبدالله (امام صادق عليه السلام) روايت كرده است كه فرمود:

«هيچ اشكالى ندارد كه كسى كه ترسان است، شب جمرات را رمى كند و قربانى كند و شب به سوى منا برگردد.»

ص: ٧٠

١- الكافی ٤- ٤٨١- ٥.

٢- الكافی ٤- ٤٨١- ٤.

٣- الكافی ٤- ٤٨٢- ٧، و أورد ذيله فی الحديث ٥ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٤- تقدم فی الحديث ١ من الباب ١٢ من هذه الأبواب.

٥- راجع الاستبصار ٢- ٢٩٦- ١٠٥٧.

٦- راجع منتهى المطلب ٢- ٧٣٣.

٧- الباب ١٤ فيه ٧ أحاديث.

٨- التهذيب ٥- ٢٦٣- ٨٩٥، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ٧ من أبواب الذبح.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٦١٥ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٨٦١٥- ٢- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنِ الْحُسَیْنِ سَعِیدٍ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: رُخِّصَ لِلْعَبْدِ وَ الْخَائِفِ وَ الرَّاعِی فِی الرَّمْیِ لَیْلًا.

******

ترجمه:

حضرت صادق : عبد وکسیکه می ترسد وچوپان اجاره دارند شبانه رمی جمرات کنند

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٦١٦ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٨٦١٦- ٣- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ مُوسَی بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عَطِیَّةَ قَالَ: أَفَضْنَا مِنَ الْمُزْدَلِفَةِ بِلَیْلٍ أَنَا وَ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِکِ الْکُوفِیُّ- فَکَانَ (٣) هِشَامٌ خَائِفاً فَانْتَهَیْنَا إِلَی جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ طُلُوعَ الْفَجْرِ (٤) فَقَالَ لِی هِشَامٌ أَیَّ شَیْ ءٍ أَحْدَثْنَا فِی حَجِّنَا فَنَحْنُ کَذَلِکَ إِذْ لَقِیَنَا أَبُو الْحَسَنِ مُوسَی ع- قَدْ رَمَی الْجِمَارَ وَ انْصَرَفَ فَطَابَتْ نَفْسُ هِشَامٍ.

******

ترجمه:

علی بن عطیه گفت:

ما از مُزدلفه به سوی منا حرکت کردیم شبانه، من و هشام بن عبد الملک کوفی. هشام در آن زمان ترسان بود. وقتی به جمره عقبه رسیدیم، با طلوع فجر، هشام به من گفت: «چه چیزی در حج مان

تازه کرده ایم؟» ما همین طور بودیم که با ابوالحسن موسی (امام کاظم علیه السلام) برخورد کردیم، که جمرات را رمی کرده و بازگشته بود. این موضوع باعث آرامش خاطر هشام شد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۱۷ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۶۱۷- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ زُرَارَةَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: فِي الْخَائِفِ لَا بَأْسَ بِأَنْ يَرْمِيَ الْجِمَارَ بِاللَّيْلِ وَ يُضَحِّيَ بِاللَّيْلِ وَ يُفِيضَ بِاللَّيْلِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ از ابا عبدالله (امام صادق علیه السلام) روایت کرده است که فرمود:

«هیچ اشکالی ندارد که کسی که ترسان است، شب جمرات را رمی کند و قربانی کند و شب به سوی منا برگردد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۱۸ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۸۶۱۸- ٥- (٧) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَخِيهِ الْحَسَنِ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع

۱- التهذیب ٥- ۲٦۳- ۸۹٦.

٢- التهذيب ٥- ٢٦٣- ٨٩٧.

٣- فى المصدر- و كان.

٤- فى المصدر- عند طلوع الفجر.

٥- الكافى ٤- ٤٨٥- ٤، و أورد قطعة منه فى الحديث ٢ من الباب ٧ من أبواب الذبح.

٦- الفقيه ٢- ٤٧٥- ٣٠٠١.

٧- الكافى ٤- ٤٨٥- ٥.

أَنَّهُ كَرِهَ رَمْيَ الْجِمَارِ بِاللَّيْلِ وَ رَخَّصَ لِلْعَبْدِ وَ الرَّاعِي فِي رَمْيِ الْجِمَارِ لَيْلًا.

******

ترجمه:

حضرت صادق : رمى جمرات درشب كراهت دارد ولى عبد وچوپان اجاره دارند شبانه رمى جمرات كنند

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦١٩ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٨٦١٩- ٦- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع رَخَّصَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِرُعَاةِ الْإِبِلِ إِذَا جَاءُوا بِاللَّيْلِ أَنْ يَرْمُوا.

******

ترجمه:

حضرت صادق : رسول اكرم % به مسئولان شترها اجازه دادند كه وقتى شب آمدند رمى جمرات كنند

[رقم الحديث الكلی: ۱۸٦۲۰ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۸٦۲۰- ۷- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ وُهَیْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الَّذِی یَنْبَغِی لَهُ أَنْ یَرْمِیَ بِلَیْلٍ مَنْ هُوَ قَالَ الْحَاطِبَةُ وَ الْمَمْلُوکُ الَّذِی لَا یَمْلِکُ مِنْ أَمْرِهِ شَیْئاً وَ الْخَائِفُ وَ الْمَدِینُ وَ الْمَرِیضُ الَّذِی لَا یَسْتَطِیعُ أَنْ یَرْمِیَ یُحْمَلُ إِلَی الْجِمَارِ- فَإِنْ قَدَرَ عَلَی أَنْ یَرْمِیَ وَ إِلَّا فَارْمِ عَنْهُ وَ هُوَ حَاضِرٌ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی أَحَادِیثِ الْإِفَاضَةِ قَبْلَ الْفَجْرِ (۳).

******

ترجمه:

ابی بصیر گفت:

از ابا عبدالله (امام صادق علیه السلام) درباره کسانی که باید شب جمرات را پرتاب کنند، پرسیدم.

فرمود: «این افراد عبارتند از:

حاطبه (زن صاحب خانه)،

غلامی که در امور خود هیچ تصرفی ندارد،

شخصی که ترسان است،

بدهکار،

و بیمار که قادر به پرتاب جمرات نیست، باید به جمرات حمل شود. اگر قادر به رمی جمرات شد، خوب است؛ در غیر این صورت، دیگری باید به نمایندگی از او پرتاب کند در حالی که او حضور دارد.»

۱۵- بَابُ أَنَّ مَنْ فَاتَهُ الرَّمْیُ نَهَاراً وَجَبَ عَلَیْهِ قَضَاؤُهُ مِنَ الْغَدِ وَ یُسْتَحَبُّ لَهُ الْفَصْلُ بِأَنْ یَکُونَ مَا لِأَمْسِهِ بُکْرَةً وَ مَا لِیَوْمِهِ عِنْدَ الزَّوَالِ

اشارة

(٤) ۱۵ بَابُ أَنَّ مَنْ فَاتَهُ الرَّمْیُ نَهَاراً وَجَبَ عَلَیْهِ قَضَاؤُهُ مِنَ الْغَدِ وَ یُسْتَحَبُّ لَهُ الْفَصْلُ بِأَنْ یَکُونَ مَا لِأَمْسِهِ بُکْرَةً وَ مَا لِیَوْمِهِ عِنْدَ الزَّوَالِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٦۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۸٦۲۱- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ

۱- الکافی ٤- ٤۸۱- ٦.

۲- الفقیه ۲- ٤۷٦- ۳۰۰٤.

۳- تقدم فی الباب ۱۷ من أبواب الوقوف بالمشعر.

٤- الباب ۱۵ فیه ۳ أحادیث.

٥- التهذيب ٥- ٢٦٢- ٨٩٣.

رَجُلٍ أَفَاضَ مِنْ جَمْعٍ- حَتَّى انْتَهَى إِلَى مِنًى فَعَرَضَ لَهُ عَارِضٌ فَلَمْ يَرْمِ حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ قَالَ يَرْمِي إِذَا أَصْبَحَ مَرَّتَيْنِ مَرَّةً لِمَا فَاتَهُ وَ الْأُخْرَى لِيَوْمِهِ الَّذِي يُصْبِحُ فِيهِ وَ لْيُفَرِّقْ بَيْنَهُمَا يَكُونُ أَحَدُهُمَا بُكْرَةً وَ هِيَ لِلْأَمْسِ وَ الْأُخْرَى عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ.

******

ترجمه:

عبد الله بن سنان گفت:

از ابا عبدالله (امام صادق علیه السلام) درباره مردی پرسیدم که از جمع به منا حرکت کرده و در راه به مشکلی برخورد کرده و نتوانسته جمرات را رمی کند تا زمانی که خورشید غروب کرده است.

فرمود: «او باید جمرات را وقتی که صبح شد، دوباررمی کند؛ یکی برای آنچه که از او فوت شده و دیگری برای روزی که در آن صبح کرده است. و باید بین این دو پرتاب تفکیک کند؛ یکی از آن ها باید در صبح (برای روز گذشته) و دیگری هنگام زوال خورشید (برای روز جاری) انجام شود.»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٢٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٦٢٢- ٢- (١) وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ وَ غَيْرِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَلَمْ يَرْمِ الْجَمْرَةَ حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ قَالَ يَرْمِي إِذَا أَصْبَحَ مَرَّتَيْنِ أَحَدُهُمَا بُكْرَةً وَ هِيَ لِلْأَمْسِ وَ الْأُخْرَى عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ وَ هِيَ لِيَوْمِهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ (٢)

وَ ذَكَرَ مِثْلَ رِوَايَةِ الْكُلَيْنِيِّ.

******

ترجمه:

عبد الله بن سنان

مثل روایت قبلی را نقل کرده ، اما در آن گفته شده که او جمره را تا زمانی که خورشید غروب کرد، پرتاب نکرد.

فرمود: «او باید جمره ها را وقتی صبح شد، دوباررمی کند؛ یکی از آن ها صبح زود برای روز گذشته و دیگری هنگام زوال خورشید برای روز جاری.»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٢٣ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٦٢٣- ٣- (٣) وَ عَنْهُ عَنِ اللُّؤْلُؤِيِّ حَسَنِ بْنِ حُسَيْنٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ بُرَيْدٍ الْعِجْلِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ نَسِيَ رَمْيَ الْجَمْرَةِ الْوُسْطَى- فِي الْيَوْمِ الثَّانِي قَالَ فَلْيَرْمِهَا فِي الْيَوْمِ الثَّالِثِ لِمَا فَاتَهُ وَ لِمَا يَجِبُ عَلَيْهِ فِي يَوْمِهِ قُلْتُ فَإِنْ لَمْ يَذْكُرْ إِلَّا يَوْمَ النَّفْرِ- قَالَ فَلْيَرْمِهَا وَ لَا شَيْ ءَ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

برید عجلی گفت:

از ابا عبدالله (امام صادق علیه السلام) درباره مردی که در روز دوم رمی جمره وسطی را فراموش کرده بود، پرسیدم.

فرمود: «او باید در روز سوم جمره وسطی را رمی کند، هم برای آنچه که از او فوت شده و هم برای آنچه که باید در روز خودش انجام دهد.»

گفتم: «اگر او فقط در روز نفرت به یاد آورد؟»

فرمود: «او باید آن را رمی کند و هیچ چیز بر او نیست.»

١٦- بَابُ عَدَمِ وُجُوبِ رَمْيِ مَا عَدَا جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ يَوْمَ النَّحْرِ

اشارة

(٤) ١٦ بَابُ عَدَمِ وُجُوبِ رَمْيِ مَا عَدَا جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ يَوْمَ النَّحْرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٢٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٦٢٤- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع وَ عَنِ ابْنِ

ص: ٧٣

١- الكافى ٤- ٤٨٤- ٢.

٢- الفقيه ٢- ٤٧٦- ٣٠٠٣.

٣- التهذيب ٥- ٢٦٣- ٨٩٤.

٤- الباب ١٦ فيه ٣ أحاديث.

٥- الكافی ٤- ٤٧٩- ٤.

أُذَيْنَةَ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ قَالَ: كَانَتِ الْجِمَارُ تُرْمَى جَمِيعاً قُلْتُ فَأَرْمِيهَا فَقَالَ لَا أَ مَا تَرْضَى أَنْ تَصْنَعَ كَمَا أَصْنَعُ.

******

ترجمه:

جمیل از زراره از یکی از آن ها (امامان) و همچنین از ابن أذینه از ابن بُکَیر روایت کرده است که گفت:

جمرات به طور کلی رمی می شدند.

گفتم: «آیا من باید همه جمرات را رمی کنم؟»

فرمود: «نه، آیا نمی خواهی همان طور که من انجام می دهم، عمل کنی؟»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٢٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٦٢٥- ٢- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَمْيِ الْجَمْرَةِ يَوْمَ النَّحْرِ- مَا لَهَا تُرْمَى وَحْدَهَا وَ لَا يُرْمَى (٢) مِنَ الْجِمَارِ غَيْرُهَا يَوْمَ النَّحْرِ- فَقَالَ قَدْ كُنَّ يُرْمَيْنَ كُلُّهُنَّ وَ لَكِنَّهُمْ تَرَكُوا ذَلِكَ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ فَأَرْمِيهِنَّ قَالَ لَا تَرْمِهِنَّ أَ مَا تَرْضَى أَنْ تَصْنَعَ مِثْلَ مَا نَصْنَعُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ قَوْلَهُ عَنْ زُرَارَةَ وَ قَالَ مِثْلَ مَا أَصْنَعُ (٣)

******

ترجمه:

زراره از یکی از آن ها (امامان) نقل کرده است که گفت:

از او درباره رمی جمره در روز نحر پرسیدم، که آیا جمره به تنهایی رمی می شود و غیر از آن جمره ها رمی نمی شوند؟

فرمود: «در گذشته همه جمره ها رمی می شدند، اما اکنون آن ها را ترک کرده اند.»

گفتم: «به قربانت بروم، آیا من باید همه آن ها را رمی کنم؟»

فرمود: «نه، نباید همه آن ها را رمی کنی. آیا نمی خواهی همان طور که ما عمل می کنیم، عمل کنی؟»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٢٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٦٢٦- ٣- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ حُمْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْ رَمْيِ الْجِمَارِ- فَقَالَ كُنَّ يُرْمَيْنَ (٥) يَوْمَ النَّحْرِ- فَرَمَيْتُهَا جَمِيعاً بَعْدَ ذَلِكَ ثُمَّ حَدَّثْتُهُ فَقَالَ لِي أَ مَا تَرْضَى أَنْ تَصْنَعَ كَمَا كَانَ عَلِيٌّ ع يَصْنَعُ فَتَرَكْتُهُ.

******

ترجمه:

حمران گفت:

از ابا جعفر (امام باقر علیه السلام) درباره رمی جمرات پرسیدم.

فرمود: «در روز نحر، همه جمره ها رمی می شدند.»

من بعد از آن، همه جمره ها را رمی کردم و سپس او را خبر دادم.

فرمود: «آیا راضی نیستی که همان طور که علی (علیه السلام) عمل می کرد، عمل کنی؟» و من از آن عمل دست کشیدم.

۱۷- بَابُ جَوَازِ الرَّمْيِ عَنِ الْمَرِيضِ وَ الْمُغْمَى عَلَيْهِ وَ الصَّبِيِّ وَ اسْتِحْبَابِ حَمْلِهِمْ إِلَى الْجَمْرَةِ إِنْ أَمْكَنَ وَ بَقِيَّةِ أَحْكَامِ الرَّمْيِ

اشارة

(٦) ١٧ بَابُ جَوَازِ الرَّمْيِ عَنِ الْمَرِيضِ وَ الْمُغْمَى عَلَيْهِ وَ الصَّبِيِّ وَ اسْتِحْبَابِ حَمْلِهِمْ إِلَى الْجَمْرَةِ إِنْ أَمْكَنَ وَ بَقِيَّةِ أَحْكَامِ الرَّمْيِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٢٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٦٢٧- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ

ص: ٧٤

١- الكافى ٤- ٤٧٩- ٢.

٢- فى المصدر- و لا ترمى.

٣- التهذيب ٥- ٤٨١- ١٧٠٧.

٤- الكافى ٤- ٤٧٩- ٣.

٥- فی نسخة- نحن نرمیهن (هامش المخطوط)، و فی المصدر- کن یرمین جمیعا.
٦- الباب ١٧ فیه ١٢ حدیثا.
٧- الفقیه ٢- ٤٧٦- ٣٠٠٥.

وَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ جَمِیعاً عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْکَسِیرُ وَ الْمَبْطُونُ یُرْمَی عَنْهُمَا قَالَ وَ الصِّبْیَانُ یُرْمَی عَنْهُمْ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن حجاج از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل کرده است که فرمود: شخص شکسته و شکم درد از طرف آن ها رمی (سنگ زنی) انجام می شود. و فرمود: و کودکان از طرف آن ها رمی (سنگ زنی) انجام می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٦٢٨ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٨٦٢٨- ٢- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَی ع عَنِ الْمَرِیضِ تُرْمَی عَنْهُ الْجِمَارُ قَالَ نَعَمْ یُحْمَلُ إِلَی الْجَمْرَةِ وَ یُرْمَی عَنْهُ قُلْتُ لَا یُطِیقُ (٢) قَالَ یُتْرَکُ فِی مَنْزِلِهِ وَ یُرْمَی عَنْهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار نقل شده که او از ابا الحسن موسی (علیه السلام) درباره بیمار پرسید که از طرف او جمرات (سنگ زنی) انجام می شود. فرمود: بله، او به سمت جمره برده می شود و از طرف او

رمی (سنگ زنی) انجام می شود. گفتم: او توانایی (این کار را) ندارد. فرمود: در منزلش باقی می ماند و از طرف او رمی (سنگ زنی) انجام می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۲۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۶۲۹- ۳- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ وَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْکَسِیرُ وَ الْمَبْطُونُ یُرْمَی عَنْهُمَا قَالَ وَ الصِّبْیَانُ یُرْمَی عَنْهُمْ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن حجاج از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل کرده است که فرمود: شخص شکسته و شکم درد از طرف آن ها رمی (سنگ زنی) انجام می شود. و فرمود: و کودکان از طرف آن ها رمی (سنگ زنی) انجام می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۳۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۶۳۰- ٤- (٥) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا إِبْرَاهِیمَ ع عَنِ الْمَرِیضِ تُرْمَی عَنْهُ الْجِمَارُ قَالَ نَعَمْ یُحْمَلُ إِلَی الْجَمْرَةِ وَ یُرْمَی عَنْهُ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٦) وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار نقل شده که او از ابا الحسن موسی (علیه السلام) درباره بیمار پرسید که از طرف او جمرات (سنگ زنی) انجام می شود. فرمود: بله، او به سمت جمره برده می شود و از طرف او رمی (سنگ زنی) انجام می شود.

ص: ۷۵

۱- الفقیه ۲- ٤٧٦- ۳۰۰٦، و أورد ذیله فی الحدیث ٥ من الباب ٤٧ من أبواب الطواف.

۲- فی نسخة- لا یطیق ذلک (هامش المخطوط).

۳- التهذیب ٥- ۲٦۸- ۹۱۹.

٤- الکافی ٤- ٤۸٥- ۱، و التهذیب ٥- ۲٦۸- ۹۱٤.

٥- الکافی ٤- ٤۸٥- ۲.

٦- التهذیب ٥- ۲٦۸- ۹۱٥.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٦۳۱ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۸٦۳۱- ٥- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَیُّوبَ عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَی عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ أُغْمِیَ عَلَیْهِ فَقَالَ یُرْمَی عَنْهُ الْجِمَارُ.

******

ترجمه:

ازرِفَاعَةَ بْنِ مُوسَی نقل شده که او ازحضرت صادق (علیه السلام) درباره فرد بیهوش پرسید که از طرف او جمرات (سنگ زنی) انجام می شود. فرمود: از طرف او رمی (سنگ زنی) انجام می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٦۳۲ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٨٦٣٢- ٦- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَحْرٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ عَلِيٍّ الْيَعْقُوبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى ع عَنِ الْمَرِيضِ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَرْمِيَ الْجِمَارَ فَقَالَ يُرْمَى عَنْهُ.

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار نقل شده که او از ابا الحسن موسی (علیه السلام) درباره بیمار پرسید که از طرف او جمرات (سنگ زنی) انجام می شود. فرمود: از طرف او رمی (سنگ زنی) انجام می شود.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٣٣ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٨٦٣٣- ٧- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ امْرَأَةٍ سَقَطَتْ عَنِ الْمَحْمِلِ فَانْكَسَرَتْ وَ لَمْ تَقْدِرْ عَلَى رَمْيِ الْجِمَارِ- فَقَالَ يُرْمَى عَنْهَا وَ عَنِ الْمَبْطُونِ.

******

ترجمه:

از یحیی بن سعید از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که گفت: از ایشان درباره زنی پرسیدم که از محمل (کجاوه) افتاده و استخوانش شکسته بود و نمی توانست رمی جمرات (سنگ زنی) انجام دهد. ایشان فرمودند: از طرف او رمی (سنگ زنی) انجام می شود و همچنین از طرف شخص شکم درد (نیز).

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٣٤ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٨٦٣٤- ٨- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: الْمَبْطُونُ يُرْمَى عَنْهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : ازطرف فرد شکم درد رمی (سنگ زنی) انجام می شود.

[رقم الحديث الكلي: ١٨٦٣٥ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٨٦٣٥- ٩- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمَرِيضُ الْمَغْلُوبُ وَ الْمُغْمَى عَلَيْهِ يُرْمَى عَنْهُ وَ يُطَافُ بِهِ.

******

ترجمه:

از حماد، از حریز، از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: بیمار ناتوان و کسی که بیهوش شده از طرف او رمی (سنگ زنی) انجام می شود و نیزاورا طواف می دهند .

[رقم الحديث الكلي: ١٨٦٣٦ - رقم الحديث الباب: ١٠]

١٨٦٣٦- ١٠- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع

١- التهذيب ٥- ٢٦٨- ٩١٦.

٢- التهذيب ٥- ٢٦٨- ٩١٧.

٣- التهذيب ٥- ٢٦٨- ٩١٨.

٤- التهذيب ٥- ١٢٥- ٤٠٩، و أورد صدره فی الحدیث ٦ من الباب ٤٧ من أبواب الطواف.

٥- التهذيب ٥- ١٢٣- ٤٠٠، و الاستبصار ٢- ٢٢٥- ٧٧٦، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ٤٧، و مثله بطريق آخر فی الحديثين ١ و ٢ من الباب ٤٩ من أبواب الطواف.

٦- التهذيب ٥- ١٢٣- ٤٠٢، و الاستبصار ٢- ٢٢٥- ٧٧٨، و أورده فی الحدیث ٣ من الباب ٤٧ من أبواب الطواف.

قَالَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يُطَافُ بِهِ وَ يُرْمَى عَنْهُ قَالَ فَقَالَ نَعَمْ إِذَا كَانَ لَا يَسْتَطِيعُ.

******

ترجمه:

از حریز، از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که گفت: از ایشان درباره مردی که اورا طواف می دهند و از طرف او رمی (سنگ زنی) می شود، پرسیدم. ایشان فرمودند: بله، اگر او نمی تواند (این کارها را انجام دهد).

[رقم الحديث الكلی: ١٨٦٣٧ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٨٦٣٧- ١١- (١) وَ عَنْهُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْأَسَدِيِّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی الْمَرْأَةِ الْمَرِيضَةِ الَّتِی لَا تَعْقِلُ أَنَّهُ يُرْمَى عَنْهَا.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار، از ابی عبدالله (علیه السلام) درباره زنی بیمار که نمی تواند (به خوبی) درک کند، نقل شده است که از طرف او رمی (سنگ زنی) انجام می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۳۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۸۶۳۸- ۱۲- (۲) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَلِيّاً ع قَالَ: الْمَرِيضُ يُرْمَى عَنْهُ وَ الصَّبِيُّ يُعْطَى الْحَصَى فَيَرْمِي.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ هُنَا (۳) وَ فِي الطَّوَافِ (٤) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى بَقِيَّةِ أَحْكَامِ الرَّمْيِ فِي مَحَلِّهِ (٥).

ص: ۷۷

ترجمه :

******

از جعفر بن محمد، از پدرش نقل شده که علی (علیه السلام) فرمود: از طرف بیمار رمی (سنگ زنی) انجام می شود و به کودک سنگریزه داده می شود تا خودش رمی (سنگ زنی) کند.

أَبْوَابُ الذَّبْحِ

۱- بَابُ وُجُوبِ الْهَدْيِ عَلَى الْمُتَمَتِّعِ دُونَ غَيْرِهِ وَ أَنَّهُ يُجْزِيهِ شَاةٌ وَ كَذَا الْأُضْحِيَّةُ

اشارة

(٦) ۱ بَابُ وُجُوبِ الْهَدْيِ عَلَى الْمُتَمَتِّعِ دُونَ غَيْرِهِ وَ أَنَّهُ يُجْزِيهِ شَاةٌ وَ كَذَا الْأُضْحِيَّةُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸٦۳۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸٦۳۹- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ (۸) عَنِ الْمُتَمَتِّعِ كَمْ يُجْزِيهِ قَالَ شَاةٌ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از علاء، از محمد بن مسلم، از یکی از آن دو (امام) (علیهما السلام) نقل شده است که گفت: از ایشان درباره متمتع (حج گزار) پرسیدم که چه چیزی برای او کافی است؟ فرمود: یک گوسفند.

[رقم الحديث الكلى: ۱۸٦٤۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸٦٤۰- ۲- (۹) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: فِي رَجُلٍ اعْتَمَرَ فِي رَجَبٍ- فَقَالَ إِنْ كَانَ أَقَامَ بِمَكَّةَ حَتَّى يَخْرُجَ مِنْهَا حَاجّاً فَقَدْ وَجَبَ عَلَيْهِ هَدْيٌ فَإِنْ خَرَجَ مِنْ مَكَّةَ- حَتَّى يُحْرِمَ مِنْ غَيْرِهَا فَلَيْسَ عَلَيْهِ هَدْيٌ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (۱۰)

۱- التهذيب ٥- ۳۹۸- ۱۳۸٦، و أورده بتمامه فى الحديث ٤ من الباب ٤۷ من أبواب الطواف.

۲- قرب الإسناد- ۷۱.

٣- تقدم فی الحدیث ٧ من الباب ١٤ من هذه الأبواب.

٤- تقدم فی الحدیث ٢ من الباب ٤٥ و فی الحدیث ١٢ من الباب ٤٧ و فی الأحادیث ٣ و ٤ و ٦ و ٧ و ٨ من الباب ٤٩ من أبواب الطواف. و تقدم ما یدلّ علی حکم الصبیان فی الحدیثین ١ و ٣ من الباب ١٧ من أبواب أقسام الحجّ.

٥- یأتی فی الأبواب ٣- ٧ من أبواب العود إلی منی.

٦- الباب ١ فیه ١٤ حدیثا.

٧- التهذیب ٥- ٢٠١- ٦٦٨، و الاستبصار ٢- ٢٦٢- ٩٢٦، و أورد ذیله فی الحدیث ٥ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٨- فی المصدر- سئل.

٩- التهذیب ٥- ١٩٩- ٦٦٣، و الاستبصار ٢- ٢٥٩- ٩١٤.

١٠- المقنعة- ٧٠.

أَقُولُ: الْمُرَادُ بِخُرُوجِهِ مِنْهَا حَاجّاً الْإِحْرَامُ مِنْهَا بِحَجِّ التَّمَتُّعِ بَعْدَ الْعُمْرَةِ وَ الْمُرَادُ بِآخِرِهِ الْإِحْرَامُ بِغَيْرِ التَّمَتُّعِ أَشَارَ إِلَيْهِ الشَّيْخُ وَ جَوَّزَ حَمْلَهُ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ.

******

ترجمه:

از عیص بن قاسم، از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: درباره مردی که در ماه رجب عمره انجام داده است. فرمود: اگر در مکه اقامت کرده تا از آنجا به عنوان حاجی خارج شود، بر او قربانی واجب است. اما اگر از مکه خارج شود تا از مکانی غیر از آن احرام بپوشد، قربانی بر او واجب نیست.

می گویم: مراد از خروج از آنجا به عنوان حاجی، احرام بستن از مکه برای حج تمتع بعد از عمره است و مراد از (قسمت) آخر، احرام بستن برای غیر از تمتع است. مرحوم شیخ به آن اشاره کرده و جواز حمل آن بر استحباب را نیز مطرح کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٦٤۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸٦٤۱- ۳- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: يُجْزِيهِ فِي الْأُضْحِيَّةِ هَدْيُهُ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم، از ابی جعفر (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: قربانی اش برای او در قربانی عید قربان کافی است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٦٤۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸٦٤۲- ٤- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُفْرِدِ قَالَ لَيْسَ عَلَيْهِ هَدْيٌ وَ لَا أُضْحِيَّةٌ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار، از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که درباره فردی که به طور مستقل حج (مفرد) انجام داده است، فرمود: بر او نه قربانی واجب است و نه قربانی عید قربان.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٦٤۳ - رقم الحدیث الباب: ۵]

١٨٦٤٣- ٥- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي رَجُلٍ تَمَتَّعَ عَنْ أُمِّهِ وَ أَهَلَّ بِحَجَّةٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ إِنْ ذَبَحَ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَ إِنْ لَمْ يَذْبَحْ فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ لِأَنَّهُ إِنَّمَا تَمَتَّعَ عَنْ أُمِّهِ وَ أَهَلَّ بِحَجَّةٍ عَنْ أَبِيهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ (٤)

أَقُولُ: الْعُمْرَةُ هُنَا مَحْمُولَةٌ عَلَى الْمُفْرَدَةِ وَ الْحَجُّ عَلَى حَجِّ الْإِفْرَادِ وَ وَجْهُ الْمَجَازِ تَقَدُّمُ الْعُمْرَةِ عَلَى الْحَجِّ.

******

ترجمه:

از حارث بن مغیره، از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که درباره مردی که به طور تمتع از طرف مادرش عمره انجام داده و با حج از طرف پدرش احرام بسته است، فرمود: اگر قربانی (قربانی عید قربان) انجام دهد، برای او بهتر است و اگر قربانی نکند، بر او چیزی نیست، چون او فقط تمتع را از طرف مادرش انجام داده و با حج از طرف پدرش احرام بسته است.

می گویم: در اینجا عمره به معنای عمره مفرده و حج به معنای حج افرد است و وجه مجاز این است که عمره قبل از حج آمده است.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٤٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٨٦٤٤- ٦- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ

١- التهذيب ٥- ٢٣٨- ٨٠٣.

٢- التهذيب ٥- ٤٢- ١٢٢، و أورده بتمامه فی الحدیثین ١ و ٢ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٣- التهذيب ٥- ٢٣٩- ٨٠٧.

٤- علل الشرائع- ٤٤١- ١.

٥- الفقيه ٢- ٤٨٨- ٣٠٤١، و أورده عن الكافی فی الحدیث ٨ من هذا الباب، و عنه و عن الكافی و التهذيب فی الحدیث ٤ من الباب ١ من أبواب العمرة.

قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ يَوْمِ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ- فَقَالَ هُوَ يَوْمُ النَّحْرِ وَ الْأَصْغَرُ الْعُمْرَةُ.

وَ رَوَاهُ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ كَمَا تَقَدَّمَ فِی الْوُقُوفِ (١).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده است که گفت: از ابی عبدالله (علیه السلام) درباره روز حج اکبر پرسیدم. ایشان فرمودند: روز حج اکبر، روز نحر (عید قربان) است و روز حج اصغر، عمره است.

[رقم الحديث الكلی: ١٨٦٤٥ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٨٦٤٥- ٧- (٢) وَ فِی الْمُقْنِعِ قَالَ رُوِیَ إِذَا لَمْ يَجِدِ الْمُتَمَتِّعُ الْهَدْیَ حَتَّی يَقْدَمَ أَهْلَهُ أَنَّهُ يَبْعَثُ بِهِ (٣).

******

ترجمه:

و در «المقنع» آمده است: نقل شده است که اگر متمتع نتواند قربانی (هدی) را پیدا کند تا زمانی که به اهلش (خانواده اش) وارد شود، او باید قربانی را بفرستد.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٤٦ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٨٦٤٦- ٨- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ يَوْمِ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ- فَقَالَ هُوَ النَّحْرُ وَ الْأَصْغَرُ هُوَ الْعُمْرَةُ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده است که گفت: از ابی عبدالله (علیه السلام) درباره روز حج اکبر پرسیدم. ایشان فرمودند: روز حج اکبر، روز نحر (عید قربان) است و روز حج اصغر، عمره است.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٤٧ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٨٦٤٧- ٩- (٥) وَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ ذَرِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْحَجُّ الْأَكْبَرُ يَوْمُ النَّحْرِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : حج اکبرروزعید قربان است .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٤٨ - رقم الحديث الباب: ١٠]

۱۸۶۴۸- ۱۰- (۶) وَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسَانِيِّ جَمِيعاً عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ عِيَاضٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ فَقَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع الْحَجُّ الْأَكْبَرُ يَوْمُ النَّحْرِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از فضیل بن عیاض نقل شده است که گفت: از ابی عبدالله (علیه السلام) درباره حج اکبر پرسیدم. ایشان فرمودند: امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: حج اکبر، روز نحر (عید قربان) است.

ص: ۸۰

۱- تقدم فی الحدیث ۱۷ من الباب ۲۳ من أبواب الوقوف بالمشعر.

۲- المقنع- ۹۱.

۳- فی المصدر- یبعث بدم.

٤- الکافی ٤- ۲۹۰- ۱.

٥- الکافی ٤- ۲۹۰- ۲.

٦- الکافی ٤- ۲۹۰- ۳، و أورد قطعة منه عن المعانی فی الحدیث ۲۰ من الباب ۲۳ من أبواب الوقوف بالمشعر.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۸۶۴۹- ۱۱- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ تَمَتَّعَ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ- ثُمَّ أَقَامَ بِمَكَّةَ حَتَّى يَحْضُرَ الْحَجَّ

(مِنْ قَابِلٍ) (٢) فَعَلَيْهِ شَاةٌ وَ مَنْ تَمَتَّعَ فِی غَيْرِ أَشْهُرِ الْحَجِّ ثُمَّ جَاوَرَ (بِمَكَّةَ) (٣) حَتَّى يَحْضُرَ الْحَجَّ فَلَيْسَ عَلَيْهِ دَمٌ إِنَّمَا هِیَ حَجَّةٌ مُفْرَدَةٌ وَ إِنَّمَا الْأَضْحَى عَلَى أَهْلِ الْأَمْصَارِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ أَسْقَطَ قَوْلَهُ مِنْ قَابِلٍ (٤).

وَ عَلَى تَقْدِيرِ وُجُودِهَا لَعَلَّهُ مَخْصُوصٌ بِالْحَجِّ الْمَنْدُوبِ أَوِ الْمُرَادُ مِنْ قَابِلٍ الشَّهْرُ لَا السَّنَةُ لِئَلَّا يُنَافِیَ مَا تَقَدَّمَ (٥).

******

ترجمه:

از سعید الاعرج نقل شده است که گفت: ابی عبدالله (علیه السلام) فرمود: کسی که در ماه های حج تمتع کند و سپس در مکه بماند تا حج (سال بعد) فرا رسد، بر او یک گوسفند (قربانی) واجب است. اما کسی که در غیر از ماه های حج تمتع کند و سپس در مکه اقامت کند تا حج (سال بعد) فرا رسد، بر او خون (قربانی) واجب نیست؛ زیرا این فرد حج مفرده انجام می دهد و قربانی تنها بر اهل شهرها (امصار) واجب است.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٥٠ - رقم الحديث الباب: ١٢]

١٨٦٥٠- ١٢- (٦) أَحْمَدُ بْنُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رِبْعِیٍّ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ عَلِیُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع فِی حَدِيثٍ لَهُ إِذَا ذَبَحَ الْحَاجُّ كَانَ فِدَاءَهُ مِنَ النَّارِ.

******

ترجمه:

از فضیل بن یسار، از ابی عبدالله (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: علی بن الحسین (علیه السلام) در حدیثی فرمود: وقتی حاجی قربانی می کند، آن قربانی فدایش از آتش است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۵۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۸۶۵۱- ۱۳- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِیسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ نَوَادِرِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ عَنْ جَمِیلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنِ الْمُتَمَتِّعِ کَمْ یُجْزِیهِ قَالَ شَاةٌ.

******

ترجمه:

ازجمیل از امام صادق (علیهما السلام) نقل شده است که گفت: از ایشان درباره متمتع (حج گزار) پرسیدم که چه چیزی برای او کافی است؟ فرمود: یک گوسفند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۴]

۱۸۶۵۲- ۱۴- (۸) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیٍّ ع

۱- الکافی ٤- ٤٨٧- ١، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ١٠ من أبواب أقسام الحجّ.

۲- لیس فی التهذیب (هامش المخطوط).

۳- لیس فی التهذیب (هامش المخطوط).

٤- التهذیب ٥- ١٩٩- ٦٦٢، و الاستبصار ٢- ٢٥٩- ٩١٣.

٥- تقدم فی الحدیث ٢ من هذا الباب.

٦- المحاسن- ٦٧- ١٢٦.

٧- مستطرفات السرائر- ٣٣- ٣٦.

٨- قرب الإسناد- ٦٥.

قَالَ: الْحَجُّ الْأَكْبَرُ يَوْمُ النَّحْرِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (١) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٢).

******

ترجمه:

از ابی البختری، از جعفر، از پدرش، از علی (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: حج اکبر، روز نحر (عید قربان) است.

٢- بَابُ أَنَّ الْمَمْلُوکَ إِذَا تَمَتَّعَ بِإِذْنِ مَوْلَاهُ تَخَيَّرَ بَيْنَ أَنْ يَذْبَحَ عَنْهُ أَوْ يَأْمُرَهُ بِالصَّوْمِ فَإِنْ أَدْرَکَ أَحَدَ الْمَوْقِفَيْنِ مُعْتَقاً لَزِمَهُ الْهَدْيُ وَ مَعَ التَّعَذُّرِ الصَّوْمُ

اشارة

(٣) ٢ بَابُ أَنَّ الْمَمْلُوکَ إِذَا تَمَتَّعَ بِإِذْنِ مَوْلَاهُ تَخَيَّرَ بَيْنَ أَنْ يَذْبَحَ عَنْهُ أَوْ يَأْمُرَهُ بِالصَّوْمِ فَإِنْ أَدْرَکَ أَحَدَ الْمَوْقِفَيْنِ مُعْتَقاً لَزِمَهُ الْهَدْيُ وَ مَعَ التَّعَذُّرِ الصَّوْمُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٥٣ - رقم الحديث الباب: ١]

۱۸٦٥۳- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ أَمَرَ مَمْلُوکَهُ أَنْ یَتَمَتَّعَ قَالَ فَمُرْهُ فَلْیَصُمْ وَ إِنْ شِئْتَ فَاذْبَحْ عَنْهُ.

******

ترجمه:

از جمیل بن دراج نقل شده است که مردی از امام صادق (علیه السلام) پرسید درباره مردی که بنده اش را به انجام عمره تمتع دستور داده است. امام فرمود: «به او بگو که روزه بگیرد و اگر بخواهی، می توانی قربانی نیز برای او ذبح کنی.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٦٥٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸٦٥٤- ۲- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِی خَلَفٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع قُلْتُ أَمَرْتُ مَمْلُوکِی أَنْ یَتَمَتَّعَ فَقَالَ إِنْ شِئْتَ فَاذْبَحْ عَنْهُ وَ إِنْ شِئْتَ فَمُرْهُ فَلْیَصُمْ.

ص: ۸۲

۱- تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیثین ۲۹ و ۳۰ من الباب ۲ و فی الحدیث ۳ من الباب ٥ و فی الحدیث ۱۰ من الباب ۲۱ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الحدیث ۱ من الباب ۳۷ من أبواب الاحرام، و فی الباب ۱۷ من أبواب الوقوف بالمشعر.

۲- یأتی فی البابین ۲ و ۳ و فی الأحادیث ۱ و ۲ و ٥ و ۹ و ۱۰ و ۱۱ من الباب ۱۰ و فی الحدیث ٦ من الباب ۱۱ و فی الحدیث ۷ من الباب ۱۲ و فی الحدیث ۸ من الباب ۱٦ و فی الحدیثین ۱۰ و ۱۳ من الباب ۱۸ و فی الحدیث ٥ من الباب ۲٥ و فی الحدیثین ٤ و ۱۹ من الباب ٤۰ و فی الأبواب ٤٤- ٥۲ و فی الحدیث ۲ من الباب ٥۳ و فی البابین ٥٤ و ٥۷ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٢ فيه ٨ أحاديث.

٤- التهذيب ٥- ٢٠٠- ٦٦٧، و الاستبصار ٢- ٢٦٢- ٩٢٥.

٥- التهذيب ٥- ٤٨٢- ١٧١٤.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

سعد بن ابی خلف نقل می کند که از امام کاظم (علیه السلام) پرسیدم: من به بنده ام دستور دادم که عمره تمتع انجام دهد. امام فرمود: «اگر بخواهی، می توانی قربانی برای او ذبح کنی و اگر نخواهی، به او بگو که روزه بگیرد.»

[رقم الحديث الكلی: ١٨٦٥٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٦٥٥- ٣- (٢) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنِ الْحَسَنِ الْعَطَّارِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ أَمَرَ مَمْلُوكَهُ أَنْ يَتَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ أَ عَلَيْهِ أَنْ يَذْبَحَ عَنْهُ قَالَ لَا إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ عَبْداً مَمْلُوكاً لا يَقْدِرُ عَلى شَیْ ءٍ (٣).

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ مِثْلَهُ (٤) أَقُولُ: ذَكَرَ الشَّيْخُ أَنَّهُ مَحْمُولٌ عَلَى أَنَّهُ لَا يَجِبُ عَلَيْهِ الذَّبْحُ وَ هُوَ مُخَيَّرٌ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ أَنْ يَأْمُرَهُ بِالصَّوْمِ لِمَا مَرَّ (٥).

******

ترجمه:

از حسن عطار نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم درباره مردی که به بنده اش دستور داده است که عمره تمتع انجام دهد تا به حج برسد. آیا بر او واجب است که قربانی برای او ذبح کند؟ امام فرمود: «نه، زیرا خداوند متعال می فرماید: "و بنده ای که قدرتی بر چیزی ندارد" (سوره نحل، آیه ۷۵).»

می گویم: مرحوم شیخ اشاره کرده است که این موضوع به این معناست که ذبح قربانی بر او واجب نیست و او مخیر است بین ذبح کردن و روزه گرفتن برای بنده اش.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٦٥٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸٦٥٦- ٤- (٦) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیٍّ (۷) عَنْ أَبِی إِبْرَاهِیمَ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ غُلَامٍ أَخْرَجْتُهُ (۸) مَعِی فَأَمَرْتُهُ فَتَمَتَّعَ ثُمَّ أَهَلَّ بِالْحَجِّ یَوْمَ التَّرْوِیَةِ وَ لَمْ أَذْبَحْ عَنْهُ أَ فَلَهُ أَنْ یَصُومَ بَعْدَ النَّفْرِ قَالَ ذَهَبَتِ الْأَیَّامُ الَّتِی قَالَ اللَّهُ أَ لَا کُنْتَ أَمَرْتَهُ أَنْ یُفْرِدَ الْحَجَّ قُلْتُ طَلَبْتُ الْخَیْرَ قَالَ کَمَا طَلَبْتَ الْخَیْرَ فَاذْهَبْ فَاذْبَحْ عَنْهُ شَاةً سَمِینَةً وَ کَانَ ذَلِکَ یَوْمَ النَّفْرِ الْأَخِیرِ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ

ص: ۸۳

۱- التهذیب ٥- ۲۰۰- ٦٦٦، و الاستبصار ۲- ۲٦۲- ۹۲٤.

۲- التهذیب ٥- ۲۰۰- ٦٦٥، و الاستبصار ۲- ۲٦۲- ۹۲۳.

۳- النحل ۱٦- ۷٥.

٤- التهذیب ٥- ٤۸۲- ۱۷۱۳.

٥- مر فی الحدیثین ۱ و ۲ من هذا الباب.

٦- التهذیب ٥- ۲۰۱- ٦٦۹، و الاستبصار ۲- ۲٦۳- ۹۲۷.

۷- لیس فی الاستبصار.

۸- فی الکافی- سالته عن غلام أنا خرجت به (هامش المخطوط).

الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ مِثْلَهُ (۱) أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّیْخُ عَلَی أَفْضَلِیَّةِ الذَّبْحِ حِینَئِذٍ.

******

ترجمه:

از قاسم بن محمد از امام کاظم (ع) نقل شده است که گفت: از او درباره ی پسری که همراه خودم بردم و به او دستور دادم که عمره تمتع به جا آورد و سپس در روز ترویه برای حج احرام بست و من برای او قربانی نکردم، پرسیدم. آیا او می تواند پس از نَفْر (ترک منا) روزه بگیرد؟ امام فرمود: روزهایی که خداوند گفته بود گذشته اند. چرا او را دستور ندادی که حج مفرد انجام دهد؟ گفتم: خیر را خواستم. امام فرمود: همان گونه که خیر را خواستی، برو و برای او گوسفندی چاق قربانی کن. و این در روز آخر نَفْر بود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۵۷ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۶۵۷- ۵- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُتَمَتِّعِ الْمَمْلُوکِ فَقَالَ عَلَیْهِ مِثْلُ مَا عَلَی الْحُرِّ إِمَّا أُضْحِیَّةٌ وَ إِمَّا صَوْمٌ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ (۳) أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّیْخُ عَلَی مَنْ أَدْرَکَ أَحَدَ الْمَوْقِفَیْنِ مُعْتَقاً وَ جَوَّزَ حَمْلَهُ عَلَی الْمُسَاوَاةِ فِی الْکَمِّیَّةِ لِئَلَّا یَظُنَّ أَنَّ عَلَیْهِ نِصْفَ مَا عَلَی الْحُرِّ کَالظِّهَارِ وَ نَحْوِهِ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم نقل شده است که از یکی از آن دو امام (امام باقر یا امام صادق) علیهما السلام در حدیثی پرسیدم: درباره برده ای که تمتع انجام می دهد، امام فرمود: بر او مانند همان چیزی که بر فرد آزاد است، واجب است، یا باید قربانی کند و یا روزه بگیرد.

می گویم :

مرحوم شیخ این حدیث را بر کسی که یکی از دو موقف (عرفه یا مشعر) را در حالی که آزاد شده است درک کرده باشد، حمل کرده و همچنین احتمال داده که این حدیث بر تساوی در مقدار دلالت دارد، تا این که گمان نرود که بر او نصف آنچه بر فرد آزاد است واجب است، مانند کفاره ظهار و موارد مشابه.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۵۸ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۶۵۸- ٦- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ مَعَنَا مَمَالِيکَ لَنَا قَدْ تَمَتَّعُوا أَ عَلَيْنَا أَنْ نَذْبَحَ عَنْهُمْ قَالَ الْمَمْلُوکُ لَا حَجَّ لَهُ وَ لَا عُمْرَةَ وَ لَا شَيْ ءَ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى عَدَمِ إِذْنِ الْمَوْلَى.

******

ترجمه:

یونس بن یعقوب نقل می کند که به امام صادق (علیه السلام) گفتم: ما همراه خود برده هایی داریم که تمتع به جا آورده اند. آیا بر ما واجب است که برای آنها قربانی کنیم؟ امام فرمود: برده حج ندارد و نه عمره، و هیچ چیزی (بر عهده او) نیست.

می گویم:

مرحوم شیخ این روایت را به نبود اجازه از سوی مالک حمل کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۶۵۹- ۷- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَمَّارٍ (٦) قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا

۱- الکافی ٤- ٣٠٤- ٨.

۲- التهذیب ٥- ٢٠١- ٦٦٨، و الاستبصار ٢- ٢٦٢- ٩٢٦، و أورد صدره فی الحدیث ١ من الباب ١ من هذه الأبواب.

۳- التهذیب ٥- ٤٨١- ١٧٠٩.

٤- التهذیب ٥- ٤٨٢- ١٧١٥، و أورده فی الحدیث ٣ من الباب ١٥ من أبواب وجوب الحجّ.

٥- الکافی ٤- ٣٠٤- ٦.

٦- فی المصدر- إسحاق بن عمار.

عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ غِلْمَانٍ لَنَا دَخَلُوا مَعَنَا مَکَّةَ بِعُمْرَةٍ وَ خَرَجُوا مَعَنَا إِلَی عَرَفَاتٍ بِغَیْرِ إِحْرَامٍ قَالَ قُلْ لَهُمْ یَغْتَسِلُونَ ثُمَّ یُحْرِمُونَ وَ اذْبَحُوا عَنْهُمْ کَمَا تَذْبَحُونَ عَنْ أَنْفُسِکُمْ.

******

ترجمه:

حسن بن عمار نقل می کند که از امام صادق (علیه السلام) درباره ی غلامانمان که همراه ما به مکه با نیت عمره وارد شده اند و بدون احرام همراه ما به عرفات رفته اند، پرسیدم. امام فرمود: به آنها بگو غسل کنند، سپس احرام ببندند و برای آنها قربانی کنید همان طور که برای خودتان قربانی می کنید.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٦٠ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٨٦٦٠- ٨- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ سَمَاعَةَ أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنْ رَجُلٍ أَمَرَ غِلْمَانَهُ أَنْ يَتَمَتَّعُوا قَالَ عَلَيْهِ أَنْ يُضَحِّیَ عَنْهُمْ قُلْتُ فَإِنَّهُ أَعْطَاهُمْ دَرَاهِمَ فَبَعْضُهُمْ ضَحَّی وَ بَعْضُهُمْ أَمْسَکَ الدَّرَاهِمَ وَ صَامَ قَالَ قَدْ أَجْزَأَ عَنْهُمْ وَ هُوَ بِالْخِيَارِ إِنْ شَاءَ تَرَکَهَا قَالَ وَ لَوْ أَنَّهُ أَمَرَهُمْ فَصَامُوا کَانَ قَدْ أَجْزَأَ عَنْهُمْ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَمَاعَةَ (٢)

(٣).

******

ترجمه:

سماعه نقل می کند که از امام پرسیدم درباره مردی که به غلامانش دستور داده است که تمتع انجام دهند. امام فرمود: بر او واجب است که برای آنها قربانی کند. گفتم: او به آنها درهم هایی داده است، برخی از آنها قربانی کرده اند و برخی دیگر درهم ها را نگه داشته و روزه گرفته اند. امام فرمود: این برای آنها کافی است و او اختیار دارد که بخواهد . امام اضافه کرد: اگر او به آنها دستور داده بود که روزه بگیرند، باز هم این برای آنها کافی بود.

٣- بَابُ أَنَّ الْمَوْلَی إِذَا حَجَّ بِالصَّبِیِّ لَزِمَهُ الذَّبْحُ عَنْهُ إِنْ لَمْ يَکُنْ لَهُ هَدْیٌ وَ مَعَ الْعَجْزِ الصَّوْمُ عَنْهُ

اشارة

(٤) ٣ بَابُ أَنَّ الْمَوْلَى إِذَا حَجَّ بِالصَّبِيِّ لَزِمَهُ الذَّبْحُ عَنْهُ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ هَدْيٌ وَ مَعَ الْعَجْزِ الصَّوْمُ عَنْهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٦١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٦٦١- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثِ الْإِحْرَامِ بِالصِّبْيَانِ قَالَ وَ مَنْ لَا يَجِدْ مِنْهُمْ هَدْياً فَلْيَصُمْ عَنْهُ وَلِيُّهُ.

******

ترجمه:

از معاويه بن عمار نقل شده است كه امام صادق (عليه السلام) درباره احرام بستن براى كودكان فرمود: «كسى كه براى آنها قربانى پيدا نمى كند، پس وليّ كودك بايد به جاى او روزه بگيرد.»

١- الكافى ٤- ٣٠٥- ٩.

٢- الفقيه ٢- ٤٣٤- ٢٨٩٧.

٣- و تقدم ما يدلّ على أن الذبح على المملوك إن كان موسرا فى الحديث ١٠ من الباب ١٦ من أبواب وجوب الحجّ.

٤- الباب ٣ فيه ٥ أحاديث.

٥- الكافى ٤- ٣٠٤- ٤، و أورده بتمامه فى الحديث ٣ من الباب ١٧ من أبواب أقسام الحجّ.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸٦٦۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸٦٦۲- ۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ (۲) عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يَصُومُ عَنِ الصَّبِیِّ وَلِيُّهُ إِذَا لَمْ يَجِدْ لَهُ (۳) هَدْياً وَ كَانَ مُتَمَتِّعاً.

******

ترجمه:

ازعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ نقل شده است که امام صادق (علیه السلام) فرمود: «کسی که برای آنها قربانی پیدا نمی کند، پس ولیّ کودک باید به جای او روزه بگیرد اگرحج تمتع انجام داده باشد».

[رقم الحديث الكلی: ۱۸٦٦۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۸٦٦۳- ۳- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ أَخَوَيْهِ عَلِیٍّ وَ دَاوُدَ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ: حَجَجْنَا سَنَةً وَ مَعَنَا صِبْيَانٌ فَعَزَّتِ الْأَضَاحِیُّ فَأَصَبْنَا شَاةً بَعْدَ شَاةٍ فَذَبَحْنَا لِأَنْفُسِنَا وَ تَرَكْنَا صِبْيَانَنَا فَأَتَى بُكَيْرٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فَسَأَلَهُ فَقَالَ إِنَّمَا كَانَ يَنْبَغِی أَنْ تَذْبَحُوا عَنِ الصِّبْيَانِ وَ تَصُومُوا أَنْتُمْ عَنْ أَنْفُسِكُمْ فَإِذَا (٥) لَمْ تَفْعَلُوا فَلْيَصُمْ عَنْ كُلِّ صَبِیٍّ مِنْكُمْ وَلِيُّهُ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن اعین نقل می کند: ما در یک سال حج رفتیم و با ما کودکانی بودند. قربانی ها کمیاب شده بود، پس به سختی گوسفندی پس از گوسفندی پیدا کردیم و برای خودمان قربانی کردیم و کودکانمان را رها کردیم. سپس بُکیر نزد امام صادق (علیه السلام) رفت و از ایشان پرسید. امام

فرمود: «در واقع، لازم بود که برای کودکان قربانی کنید و شما برای خودتان روزه بگیرید. حالا که این کار را نکردید، پس ولیّ هر یک از شما باید به جای هر کودک روزه بگیرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٦٦٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸٦٦٤- ٤- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبِي نُعَيْمٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ: تَمَتَّعْنَا فَأَحْرَمْنَا وَ مَعَنَا صِبْيَانٌ فَأَحْرَمُوا وَ لَبَّوْا كَمَا لَبَّيْنَا وَ لَمْ يَقْدِرْ (٧) عَلَى الْغَنَمِ قَالَ فَلْيَصُمْ عَنْ كُلِّ صَبِيٍّ وَلِيُّهُ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن اعین نقل می کند: ما تمتع انجام دادیم و احرام بستیم و همراه ما کودکانی بودند که آنها هم احرام بستند و مانند ما تلبیه گفتند. اما قادر به تهیه گوسفند برای قربانی نبودیم. امام (علیه السلام) فرمودند: «ولیّ هر کودک باید به جای او روزه بگیرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٦٦٥ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۸٦٦٥- ٥- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: الصَّبِيُّ يَصُومُ عَنْهُ وَلِيُّهُ إِذَا لَمْ يَجِدْ هَدْياً.

۱- التهذیب ٥- ٤۱۰- ۱٤۲٦.

۲- فی المصدر- محمّد بن القاسم.

۳- لیس فی المصدر.

٤- التهذيب ٥- ٤٨٣- ١٧٢٠.

٥- فی نسخة- فاذ (هامش المخطوط).

٦- التهذيب ٥- ٢٣٧- ٨٠١.

٧- فی المصدر- نقدر.

٨- الفقيه ٢- ٥١٢- ٣١٠٢، و أورده فی الحديث ٥ من الباب ٤٨ من هذه الأبواب.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (١).

******

ترجمه:

از عبد الرحمن بن عين نقل شده است كه امام باقر (عليه السلام) فرمود: «اگر برای كودک قربانی پيدا نشود، ولی او بايد برای او روزه بگيرد.»

٤- بَابُ وُجُوبِ ذَبْحِ الْهَدْيِ الْوَاجِبِ فِی الْحَجِّ بِمِنًى وَ إِنْ كَانَ فِی إِحْرَامِ الْعُمْرَةِ فَبِمَكَّةَ وَ يَتَخَيَّرُ فِی الْمَنْدُوبِ

اشارة

(٢) ٤ بَابُ وُجُوبِ ذَبْحِ الْهَدْيِ الْوَاجِبِ فِی الْحَجِّ بِمِنًى وَ إِنْ كَانَ فِی إِحْرَامِ الْعُمْرَةِ فَبِمَكَّةَ وَ يَتَخَيَّرُ فِی الْمَنْدُوبِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٨٦٦٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٦٦٦- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْكَرْخِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي رَجُلٍ قَدِمَ بِهَدْيِهِ مَكَّةَ فِي الْعَشْرِ فَقَالَ إِنْ كَانَ هَدْياً وَاجِباً فَلَا يَنْحَرْهُ إِلَّا بِمِنًى- وَ إِنْ كَانَ لَيْسَ بِوَاجِبٍ فَلْيَنْحَرْهُ بِمَكَّةَ إِنْ شَاءَ وَ إِنْ كَانَ قَدْ أَشْعَرَهُ أَوْ قَلَّدَهُ (٤) فَلَا يَنْحَرْهُ إِلَّا يَوْمَ الْأَضْحَى.

******

ترجمه:

از ابراهیم کرخی نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره مردی که قربانی اش را در دهه (ذی الحجه) به مکه آورده بود، پرسید. امام فرمود: «اگر قربانی واجب است، نباید آن را جز در منا قربانی کند. و اگر واجب نیست، می تواند آن را در مکه قربانی کند، اگر بخواهد. و اگر قربانی را نشانه گذاری کرده یا گردنبند گذاشته باشد، نباید آن را جز در روز عید قربان قربانی کند.»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٦٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٦٦٧- ٢- (٥) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ أَهْلَ مَكَّةَ أَنْكَرُوا عَلَيْكَ أَنَّكَ ذَبَحْتَ هَدْيَكَ فِي مَنْزِلِكَ بِمَكَّةَ- فَقَالَ إِنَّ مَكَّةَ كُلَّهَا مَنْحَرٌ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى التَّطَوُّعِ لِمَا مَرَّ (٦).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار نقل می کند: به امام صادق (علیه السلام) گفتم: اهل مکه به شما اعتراض کردند که قربانی تان را در منزل خود در مکه ذبح کردید. امام فرمود: «تمام مکه جایگاه قربانی است.»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٦٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٦٦٨- ٣- (٧) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ شُعَيْبٍ الْعَقَرْقُوفِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ

ص: ٨٧

١- تقدم فى الأحاديث ٢ و ٤ و ٥ من الباب ١٧ من أبواب أقسام الحجّ، و فى الحديثين ٧ و ٨ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٤ فيه ٧ أحاديث.

٣- الكافى ٤- ٤٨٨- ٣، و التهذيب ٥- ٢٠١- ٦٧٠، و الاستبصار ٢- ٢٦٣- ٩٢٨.

٤- مر فى المصدر- و قلده.

٥- الكافى ٤- ٤٨٨- ٦، و التهذيب ٥- ٢٠٢- ٦٧١، و الاستبصار ٢- ٢٦٣- ٩٢٩.

٦- مر فى الحديث ١ من هذا الباب.

٧- الكافى ٤- ٤٨٨- ٥، و أورده فى الحديث ١٨ من الباب ٤٠ من هذه الأبواب.

ع سُقْتُ فِي الْعُمْرَةِ بَدَنَةً فَأَيْنَ أَنْحَرُهَا قَالَ بِمَكَّةَ- قُلْتُ فَأَيَّ شَيْ ءٍ أُعْطِي مِنْهَا قَالَ كُلْ ثُلُثاً وَ أَهْدِ ثُلُثاً وَ تَصَدَّقْ بِثُلُثٍ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ مِثْلَهُ (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٢) وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

شعیب عقرقوفی نقل می کند: به امام صادق (علیه السلام) گفتم: من در عمره بدنه (شتر) آورده ام، پس باید آن را کجا ذبح کنم؟ امام فرمود: در مکه. گفتم: از آن چه باید انجام دهم؟ امام فرمود: «یک سوم را خودت بخور، یک سوم را هدیه بده و یک سوم را صدقه بده.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٦٦۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸٦٦۹- ٤- (۳) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَیُّوبَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ سَاقَ هَدْیاً فِی عُمْرَةٍ فَلْیَنْحَرْهُ قَبْلَ أَنْ یَحْلِقَ وَ مَنْ سَاقَ هَدْیاً وَ هُوَ مُعْتَمِرٌ نَحَرَ هَدْیَهُ فِی الْمَنْحَرِ- (٤) وَ هُوَ بَیْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ وَ هِیَ بِالْحَزْوَرَةِ- (٥) قَالَ وَ سَأَلْتُهُ عَنْ کَفَّارَةِ الْمُعْتَمِرِ (٦) أَیْنَ تَکُونُ قَالَ بِمَکَّةَ إِلَّا أَنْ یُؤَخِّرَهَا إِلَی الْحَجِّ فَتَکُونُ بِمِنًی- وَ تَعْجِیلُهَا أَفْضَلُ وَ أَحَبُّ إِلَیَّ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا إِلَی قَوْلِهِ وَ هِیَ الْجَزُورَةُ (۷)

******

ترجمه:

معاویه بن عمار نقل می کند: امام صادق (علیه السلام) فرمود: «کسی که در عمره قربانی می آورد، باید آن را پیش از آنکه سرش را بتراشد ذبح کند. و کسی که قربانی آورده و در حال عمره است، قربانی اش را در منحر (مکانی که برای ذبح قربانی تعیین شده) که بین صفا و مروه واقع است، ذبح کند.»

امام صادق (علیه السلام) درباره کفاره ی عمره نیز فرمود: «کفاره ی عمره باید در مکه انجام شود، مگر اینکه آن را به حج تأخیر بیندازد که در این صورت باید در منا انجام شود. اما انجام آن زودتر بهتر و محبوب تر است.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸٦۷۰ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۸٦۷۰- ۵- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ مِسْمَعٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا دَخَلَ بِهَدْيِهِ فِی الْعَشْرِ فَإِنْ

ص: ۸۸

۱- التهذيب ۵- ٤۸۳- ۱۷۱۷.

۲- التهذيب ۵- ۲۰۲- ٦۷۲.

۳- الكافی ٤- ۵۳۹- ۵.

٤- فی المصدر- بالمنحر.

۵- فی المصدر- الحزورة.

٦- فی المصدر- العمرة.

۷- الفقيه ۲- ٤۵۲- ۲۹٤۵ و فيه- الحزورة أيضا.

۸- التهذيب ۵- ۲۳۷- ۷۹۹.

كَانَ أَشْعَرَهُ وَ قَلَّدَهُ فَلَا يَنْحَرْهُ إِلَّا يَوْمَ النَّحْرِ بِمِنًى- وَ إِنْ كَانَ لَمْ يُقَلِّدْهُ وَ لَمْ يُشْعِرْهُ فَلْيَنْحَرْهُ بِمَكَّةَ إِذَا قَدِمَ فِی الْعَشْرِ.

******

ترجمه:

از مسمع نقل شده است كه امام صادق (عليه السلام) فرمود: «اگر كسی در دهه (ذی الحجه) با قربانی اش وارد شد و آن را نشانه گذاری كرده و گردنبند زده است، بايد آن را تنها در روز عيد قربانی

(عید قربانی) در منا ذبح کند. و اگر قربانی را نه نشانه گذاری کرده و نه گردنبند زده است، می تواند آن را در مکه، وقتی که در دهه (ذی الحجه) وارد شد، ذبح کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۷۱ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۶۷۱- ٦- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانٍ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا هَدْيَ إِلَّا مِنَ الْإِبِلِ وَ لَا ذَبْحَ إِلَّا بِمِنًى.

******

ترجمه:

حضرت صادق : قربانی فقط شترومحل ذبح فقط منی .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۶۷۲- ۷- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ الْحَسَنِ اللُّؤْلُؤِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ مِسْمَعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مِنًى كُلُّهُ مَنْحَرٌ وَ أَفْضَلُ الْمَنْحَرِ كُلِّهِ الْمَسْجِدُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي كَفَّارَاتِ الصَّيْدِ (۳).

******

ترجمه:

از مسمع نقل شده است که امام صادق (علیه السلام) فرمود: «تمام منا جایگاه قربانی است و بهترین مکان برای قربانی در تمام منا، مسجد است.»

٥- بَابُ أَنَّ مَنْ لَزِمَهُ فِدَاءٌ فَفَاتَهُ ذَبْحُهُ بِمَكَّةَ أَوْ مِنًى أَجْزَأَهُ ذَبْحُهُ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ وَ تَصَدَّقَ بِهِ وَ حُكْمِ مَنْ نَذَرَ نَحْرَ بَدَنَةٍ

اشارة

(٤) ٥ بَابُ أَنَّ مَنْ لَزِمَهُ فِدَاءٌ فَفَاتَهُ ذَبْحُهُ بِمَكَّةَ أَوْ مِنًى أَجْزَأَهُ ذَبْحُهُ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ وَ تَصَدَّقَ بِهِ وَ حُكْمِ مَنْ نَذَرَ نَحْرَ بَدَنَةٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٧٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٦٧٣- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

ص: ٨٩

١- التهذيب ٥- ٢١٤- ٧٢٢.

٢- التهذيب ٥- ٢١٥- ٧٢٣.

٣- تقدم فى الحديث ٥ من الباب ١ و فى الحديثين ١ و ٢ من الباب ٣ و فى الحديث ٢ من الباب ٥١ و فى الباب ٥٢ من أبواب كفّارات الصيد. و يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ٢ من الباب ٢٨ و فى الباب ٣٩ و فى الأحاديث ٣ و ٤ و ٥ من الباب ٤٢ و فى الحديث ١ من الباب ٤٧ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٥ فيه حديثان.

٥- الكافی ٤- ٤٨٨- ٤، و أورد صدره عن التهذیب فی الحدیث ١ من الباب ٥٠ من أبواب کفارات الصید.

عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ الرَّجُلُ یُخْرِجُ (١) مِنْ حَجَّتِهِ شَیْئاً یَلْزَمُهُ مِنْهُ دَمٌ یُجْزِیهِ أَنْ یَذْبَحَهُ إِذَا رَجَعَ إِلَی أَهْلِهِ فَقَالَ نَعَمْ وَ قَالَ فِیمَا أَعْلَمُ یَتَصَدَّقُ بِهِ قَالَ إِسْحَاقُ وَ قُلْتُ لِأَبِی إِبْرَاهِیمَ ع الرَّجُلُ یُخْرِجُ مِنْ حَجَّتِهِ مَا یَجِبُ عَلَیْهِ الدَّمُ وَ لَا یُهَرِیقُهُ حَتَّی یَرْجِعَ إِلَی أَهْلِهِ قَالَ یُهَرِیقُهُ فِی أَهْلِهِ وَ یَأْکُلُ مِنْهُ الشَّیْ ءَ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَی أَنَّهُ یَتَصَدَّقُ بِقِیمَةِ مَا أَکَلَ کَمَا یَأْتِی أَوْ عَلَی اسْتِحْبَابِ الدَّمِ (٢).

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم: مردی که از حج چیزی دارد که بر او خون لازم است، آیا می تواند آن را بعد از برگشتن به خانه اش ذبح کند؟ امام فرمود: «بله.» سپس پرسیدم: آیا او باید آن را صدقه بدهد؟ امام پاسخ داد: «در آنچه که من می دانم، باید صدقه بدهد.»

اسحاق ادامه داد: و گفتم به امام ابراهیم (علیه السلام): مردی که از حج چیزی دارد که بر او خون لازم است و آن را نمی ریزد تا وقتی به خانه اش برگردد، آیا باید آن را در خانه اش ذبح کند و از آن بخورد؟ امام فرمود: «بله، باید در خانه اش آن را ذبح کند و از آن بخورد.»

می گویم: این پاسخ ممکن است به معنای این باشد که او باید ارزش مقداری از آن را که خورده، صدقه بدهد، همان طور که در آینده خواهد آمد، یا این که کشتن و مصرف کردن خون در خانه، مستحب است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸٦۷٤ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸٦۷٤- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ إِسْحَاقَ الْأَزْرَقِ الصَّائِغِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنْ رَجُلٍ جَعَلَ لِلَّهِ عَلَيْهِ بَدَنَةً يَنْحَرُهَا بِالْكُوفَةِ فِي شُكْرٍ فَقَالَ لِي عَلَيْهِ أَنْ يَنْحَرَهَا حَيْثُ جَعَلَ لِلَّهِ عَلَيْهِ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ سَمَّى بَلَداً فَإِنَّهُ يَنْحَرُهَا قِبَالَ الْكَعْبَةِ مَنْحَرَ الْبُدْنِ.

(٤)

******

ترجمه:

از اسحاق الأزرق الصائغ نقل شده است که از امام کاظم (علیه السلام) پرسیدم درباره مردی که بر عهده اش بدنه ای برای خدا قرار داده است و قصد دارد آن را در کوفه ذبح کند به عنوان شکرگزاری. امام فرمود: «او باید آن را در جایی که برای خدا بر عهده اش قرار داده، ذبح کند. و اگر مکان خاصی را معین نکرده باشد، می تواند آن را در مقابل کعبه، در محل ذبح قربانی (منحر البدن) ذبح کند.»

٦- بَابُ إِجْزَاءِ الذَّبْحِ بِمِنًى يَوْمَ النَّحْرِ وَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ بَعْدَهُ وَ بِغَيْرِ مِنًى يَوْمَ النَّحْرِ وَ يَوْمَيْنِ بَعْدَهُ وَ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ يَوْمِ النَّحْرِ وَ تَحْرِيمِ الصَّوْمِ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ لِمَنْ كَانَ بِمِنًى

اشارة

(٥) ٦ بَابُ إِجْزَاءِ الذَّبْحِ بِمِنًى يَوْمَ النَّحْرِ وَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ بَعْدَهُ وَ بِغَيْرِ مِنًى يَوْمَ النَّحْرِ وَ يَوْمَيْنِ بَعْدَهُ وَ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ يَوْمِ النَّحْرِ وَ تَحْرِيمِ الصَّوْمِ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ لِمَنْ كَانَ بِمِنًى خَاصَّةً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٧٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٦٧٥- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ

١- فى نسخة- يجترح. (هامش المخطوط).

٢- يأتى فى الأحاديث ٥ و ٧ و ٢٦ الباب ٤٠ من هذه الأبواب.

٣- التهذيب ٥- ٢٣٩- ٨٠٦.

٤- و تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ٢ من الباب ٥٠ من أبواب كفّارات الصيد.

٥- الباب ٦ فيه ٧ أحاديث.

٦- التهذيب ٥- ٢٠٢- ٦٧٣، و الاستبصار ٢- ٢٦٤- ٩٣٠.

بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ الْبَجَلِيِّ وَ أَبِى قَتَادَةَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ حَفْصٍ الْقُمِّيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْأَضْحَى كَمْ هُوَ بِمِنًى فَقَالَ أَرْبَعَةُ أَيَّامٍ وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الْأَضْحَى فِى غَيْرِ مِنًى فَقَالَ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَقُلْتُ فَمَا تَقُولُ فِى رَجُلٍ مُسَافِرٍ قَدِمَ بَعْدَ الْأَضْحَى بِيَوْمَيْنِ أَ لَهُ أَنْ يُضَحِّيَ فِى الْيَوْمِ الثَّالِثِ فَقَالَ نَعَمْ.

وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِى (كِتَابِهِ) (١)

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِى قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیه السلام) نقل می کند که پرسیدم درباره مدت زمان ذبح قربانی در منا. او پاسخ داد: «چهار روز.» سپس پرسیدم درباره قربانی در غیر منا، او گفت: «سه روز.» گفتم: پس نظر شما درباره مردی که مسافر است و دو روز بعد از عید قربانی به خانه می رسد چیست؟ آیا او می تواند در روز سوم قربانی کند؟ او فرمود: «بله، می تواند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۷۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۶۷۶- ۲- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارٍ السَّابَاطِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْأَضْحَى بِمِنًى فَقَالَ أَرْبَعَةُ أَيَّامٍ وَ عَنِ الْأَضْحَى فِي سَائِرِ الْبُلْدَانِ فَقَالَ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ.

******

ترجمه:

عَمَّارٍ السَّابَاطِيِّ : ازحضرت صادق علیه السلام نقل می کند که پرسیدم درباره مدت زمان ذبح قربانی در منا. او پاسخ داد: «چهار روز.» سپس پرسیدم درباره قربانی در غیر منا، او گفت: «سه روز.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۶۷۷- ۳- (٤) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى السَّابَاطِيِّ مِثْلَهُ وَ زَادَ وَ قَالَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا قَدِمَ إِلَى أَهْلِهِ بَعْدَ الْأَضْحَى بِيَوْمَيْنِ ضَحَّى الْيَوْمَ الثَّالِثَ الَّذِي يَقْدَمُ فِيهِ.

******

ترجمه:

از عمار بن موسی الساباطی مثل همین روایت نقل شده نقل شده است ولی اضافه کرده : «اگر مردی دو روز بعد از عید قربانی به خانه اش برگردد، می تواند در روز سوم که به خانه آمده، قربانی کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٦۷۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸٦۷۸- ٤- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدٍ يَعْنِي ابْنَ يَحْيَى عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع

ص: ۹۱

۱- مسائل علی بن جعفر- ۱۲٦- ۹٦ و مسائل علی بن جعفر- ۱۲۷- ۹۷ و مسائل علی بن جعفر- ۱۲۷- ۹۸.

۲- قرب الإسناد- ۱۰٦.

۳- التهذیب ٥- ۲۰۳- ٦۷٤، و الاستبصار ۲- ۲٦٤- ۹۳۱، و أورد صدره فی الحدیث ٤ من الباب ۲ من أبواب الصوم المحرم.

٤- الفقیه ۲- ٤٦۸- ۳۰۳۷.

٥- التهذیب ٥- ۲۰۳- ٦۷٥، و الاستبصار ۲- ۲٦٥- ۹۳۲.

قَالَ: الْأَضْحَى ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ وَ أَفْضَلُهَا أَوَّلُهَا.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (۱).

******

ترجمه:

حضرت علی : زمان قربانی سه روزاست وروزاول بهترین روزها است .

[رقم الحديث الكلی: ۱۸٦۷۹ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۸٦۷۹- ۵- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ النَّحْرُ بِمِنًى ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَمَنْ أَرَادَ الصَّوْمَ لَمْ يَصُمْ حَتَّى تَمْضِيَ الثَّلَاثَةُ الْأَيَّامِ وَ النَّحْرُ بِالْأَمْصَارِ يَوْمٌ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَصُومَ صَامَ مِنَ الْغَدِ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ مِثْلَهُ (۳) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

منصور بن حازم نقل می کند که از امام صادق (علیه السلام) شنیدم که فرمود: «ذبح قربانی در منا سه روز طول می کشد، پس کسی که می خواهد روزه بگیرد، نباید تا پایان این سه روز روزه بگیرد. اما ذبح قربانی در مناطق دیگر یک روز است، پس کسی که بخواهد روزه بگیرد، می تواند از روز بعد شروع کند.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸٦۸۰ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸٦۸۰- ٦- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ كُلَيْبٍ الْأَسَدِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ النَّحْرِ فَقَالَ أَمَّا بِمِنًى فَثَلَاثَةُ أَيَّامٍ وَ أَمَّا فِي الْبُلْدَانِ فَيَوْمٌ وَاحِدٌ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ كُلَيْبٍ الْأَسَدِيِّ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

عَمَّارٍ السَّابَاطِيِّ : ازحضرت صادق علیه السلام نقل می کند که پرسیدم درباره مدت زمان ذبح قربانی در منا. او پاسخ داد: «سه روز.» و درغیر منا یک روز.»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٨١ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٨٦٨١- ٧- (٧) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ:

ص: ٩٢

١- الفقيه ٢- ٤٨٧- ٣٠٤٠.

٢- التهذيب ٥- ٢٠٣- ٦٧٨، و أورده فى الحديث ٣ من الباب ٢ من أبواب الصوم المحرم.

٣- الاستبصار ٢- ٢٦٥- ٩٣٥.

٤- الفقيه ٢- ٤٨٧- ٣٠٣٩.

٥- الكافى ٤- ٤٨٦- ١، و التهذيب ٥- ٢٠٣- ٦٧٦، و الاستبصار ٢- ٢٦٤- ٩٣٣، و أورده عن الفقيه فى الحديث ٥ من الباب ٢ من أبواب الصوم المحرم.

٦- الفقيه ٢- ٤٨٦- ٣٠٣٨.

٧- الكافى ٤- ٤٨٦- ٢.

الْأَضْحَى يَوْمَانِ بَعْدَ يَوْمِ النَّحْرِ وَ يَوْمٌ وَاحِدٌ بِالْأَمْصَارِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (١)

وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ أَقُولُ: حَمَلَهُمَا الشَّیْخُ عَلَی أَیَّامِ النَّحْرِ الَّتِی یَحْرُمُ صَوْمُهَا لِمَا مَرَّ (۲) وَ یُمْکِنُ حَمْلُهُ عَلَی الْأَفْضَلِیَّةِ لِمَا تَقَدَّمَ أَیْضاً (۳) وَ قَالَ الصَّدُوقُ هَذَانِ الْخَبَرَانِ مُتَّفِقَانِ لِأَنَّ خَبَرَ عَمَّارٍ لِلْأُضْحِیَّةِ وَحْدَهَا وَ خَبَرَ کُلَیْبٍ لِلصَّوْمِ وَحْدَهُ وَ تَصْدِیقُ ذَلِکَ مَا رَوَاهُ سَیْفُ بْنُ عَمِیرَةَ وَ ذَکَرَ الْحَدِیثَ السَّابِقَ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم نقل شده است که امام باقر (علیه السلام) فرمود: «مدت زمان قربانی دو روز بعد از روز نحر در منا و یک روز در سایر مناطق است.»

می گویم: شیخ این روایات را به ایام نحر که روزه گرفتن در آنها حرام است، حمل کرده است. همچنین ممکن است این روایات بر اساس برتری این ایام حمل شود. صدوق گفته است که این دو روایت با یکدیگر سازگارند، زیرا روایت عمار به قربانی مربوط است و روایت کلیب به روزه. تصدیق این موضوع را می توان در حدیثی که سیف بن عمیره روایت کرده یافت.

۷- بَابُ جَوَازِ الذَّبْحِ بِاللَّیْلِ مَعَ الْعُذْرِ

اشارة

(٤) ۷ بَابُ جَوَازِ الذَّبْحِ بِاللَّیْلِ مَعَ الْعُذْرِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸٦۸۲ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۸۶۸۲- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَرْمِیَ الْخَائِفُ بِاللَّيْلِ وَ يُضَحِّیَ وَ يُفِيضَ بِاللَّيْلِ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان نقل می کند که امام صادق (علیه السلام) فرمود: «هیچ اشکالی ندارد که فردی که از چیزی می ترسد، در شب رمی کند، قربانی کند و در شب نیز افاضه کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۸۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۶۸۳- ۲- (۶) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ زُرَارَةَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی الْخَائِفِ أَنَّهُ لَا بَأْسَ أَنْ يُضَحِّیَ بِاللَّيْلِ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ (۷).

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ نقل می کند که امام صادق (علیه السلام) فرمود: «هیچ اشکالی ندارد که فردی که از چیزی می ترسد، در شب قربانی کند .

۱- التهذیب ۵- ۲۰۳- ۶۷۷، و الاستبصار ۲- ۲۶۴- ۹۳۴.

۲- مر فی الحدیث ۵ من هذا الباب.

٣- تقدم فی الحدیث ٤ من هذا الباب.

٤- الباب ٧ فیه حدیثان.

٥- التهذیب ٥- ٢٦٣- ٨٩٥، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ١٤ من أبواب رمی جمرة العقبة.

٦- الکافی ٤- ٤٨٥- ٤، و أورده بتمامه فی الحدیث ٤ من الباب ١٤ من أبواب رمی جمرة العقبة.

٧- الفقیه ٢- ٤٧٥- ٣٠٠١. و تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ٦ من الباب ١٧ من أبواب الوقوف بالمشعر.

٨- بَابُ وُجُوبِ کَوْنِ الْهَدْیِ مِنَ الْإِبِلِ أَوِ الْبَقَرِ أَوِ الْغَنَمِ وَ اسْتِحْبَابِ اخْتِیَارِ الْإِبِلِ ثُمَّ الْبَقَرِ وَ عَدَمِ إِجْزَاءِ الْجَبَلِیَّةِ وَ الْبَخَاتِیِ ١١٠٤٩

اشارة

(١) ٨ بَابُ وُجُوبِ کَوْنِ الْهَدْیِ مِنَ الْإِبِلِ أَوِ الْبَقَرِ أَوِ الْغَنَمِ وَ اسْتِحْبَابِ اخْتِیَارِ الْإِبِلِ ثُمَّ الْبَقَرِ وَ عَدَمِ إِجْزَاءِ الْجَبَلِیَّةِ وَ الْبَخَاتِیِّ (٢)

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٦٨٤ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٨٦٨٤- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مُعَاوِیَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ثُمَّ اشْتَرِ هَدْیَکَ إِنْ کَانَ مِنَ الْبُدْنِ أَوْ مِنَ الْبَقَرِ وَ إِلَّا فَاجْعَلْهُ کَبْشاً سَمِیناً فَحْلًا فَإِنْ لَمْ تَجِدْ کَبْشاً (٤) فَحْلًا فَمُوجَأً (٥) مِنَ الضَّأْنِ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَتَیْساً فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَمَا تَیَسَّرَ عَلَیْکَ وَ عَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ.

******

ترجمه:

از معاویه نقل شده است که امام صادق (علیه السلام) فرمود: «سپس قربانی ات را تهیه کن؛ اگر از نوع بدنه یا گاو باشد، خوب است. وگرنه، از یک میش نر و چاق استفاده کن. اگر میش نر چاق نیافتی، از یک بره نر استفاده کن. و اگر بره نر هم پیدا نکردی، از هر آنچه که برایت مقدور است استفاده کن و شعائر خدا را بزرگ بدار.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۸۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۶۸۵- ۲- (۶) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ (۷) عَنْ عِیصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (۸) أَنَّهُ کَانَ یَقُولُ الثَّنِیَّةُ مِنَ الْإِبِلِ وَ الثَّنِیَّةُ مِنَ الْبَقَرِ وَ الثَّنِیَّةُ (۹) وَ الْجَذَعَةُ مِنَ الضَّأْنِ.

******

ترجمه:

از عیسی بن القاسم نقل شده است که امام صادق (علیه السلام) می فرمود: «قربانی از شتر، باید ثنی باشد؛ و از گاو نیز باید ثنی باشد؛ و از گوسفند، هم ثنی و هم جذع را می توان قربانی کرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۸۶ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۶۸۶- ۳- (۱۰) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْأَضَاحِیِّ فَقَالَ أَفْضَلُ

۱- الباب ۸ فیه ٦ أحادیث.

٢- البخاتی- واحدها بختی، و هی نوع من الإبل. (مجمع البحرین- بخت- ٢- ١٩١).

٣- التهذیب ٥- ٢٠٤- ٦٧٩، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٢ من الباب ١٤ من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر زیادة- سمینا.

٥- الموجأ من الضان- هو الفحل المخصی. (مجمع البحرین- وجا- ١- ٤٢٩).

٦- التهذیب ٥- ٢٠٦- ٦٨٨، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ١١ من هذه الأبواب.

٧- فی المصدر- عبد الرحمن، عن صفوان،.

٨- فی المصدر زیادة- عن علی (علیه السلام).

٩- فی المصدر زیادة- من المعز.

١٠- التهذیب ٥- ٢٠٤- ٦٨٢، و أورده بتمامه فی الحدیث ٤ من الباب ٩ من هذه الأبواب.

الْأَضَاحِیِّ فِی الْحَجِّ الْإِبِلُ وَ الْبَقَرُ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

ابوبصیر: ازحضرت صادق درمورد قربانی سوال کردم فرمودند : بهترین قربانی درحج شتر.گاواست

.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٦٨٧ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٨٦٨٧- ٤- (١) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا رَمَیْتَ الْجَمْرَةَ- فَاشْتَرِ هَدْیَکَ إِنْ کَانَ مِنَ الْبُدْنِ أَوِ الْبَقَرِ (٢) وَ إِلَّا فَاجْعَلْهُ (٣) کَبْشاً سَمِیناً فَحْلًا فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَمُوجَأً مِنَ الضَّأْنِ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَتَیْساً فَحْلًا فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَمَا تَیَسَّرَ عَلَیْکَ وَ عَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص- ذَبَحَ عَنْ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِینَ بَقَرَةً بَقَرَةً وَ نَحَرَ بَدَنَةً.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده است که امام صادق (علیه السلام) فرمود: «زمانی که جمره را پرتاب کردی، برای قربانی خود تهیه کن. اگر قربانی از شتر یا گاو است، آن را تهیه کن. در غیر این صورت، یک بره فحل چاق تهیه کن. اگر نتوانستی بره چاق پیدا کنی، از گوسفند مجأ (مستحکم) بخر. اگر نتوانستی گوسفند مجأ پیدا کنی، یک بز فحل تهیه کن. و اگر نتوانستی، آنچه برایت میسر است را تهیه کن. همچنین شعائر خداوند را بزرگ بدار، زیرا پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) برای امهات المؤمنین یک گاو قربانی کرد و یک شتر را نحر کرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۶۸۸- ۵- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ السُّلَمِیِّ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّیِّ قَالَ سَأَلَنِی بَعْضُ الْخَوَارِجِ عَنْ هَذِهِ الآیَةِ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَیْنِ وَ مِنَ الْمَعْزِ اثْنَیْنِ قُلْ آلذَّکَرَیْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَیَیْنِ- وَ مِنَ الْإِبِلِ اثْنَیْنِ وَ مِنَ الْبَقَرِ اثْنَیْنِ (٥) مَا الَّذِی أَحَلَّ اللَّهُ مِنْ ذَلِکَ وَ مَا الَّذِی حَرَّمَ فَلَمْ یَکُنْ عِنْدِی فِیهِ شَیْ ءٌ فَدَخَلْتُ عَلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع وَ أَنَا حَاجٌّ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا کَانَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَحَلَّ فِی الْأُضْحِیَّةِ بِمِنًی- الضَّأْنَ وَ الْمَعْزَ الْأَهْلِیَّةَ وَ حَرَّمَ أَنْ یُضَحَّی بِالْجَبَلِیَّةِ وَ أَمَّا قَوْلُهُ وَ مِنَ الْإِبِلِ اثْنَیْنِ وَ مِنَ الْبَقَرِ اثْنَیْنِ (٦) فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَی أَحَلَّ فِی الْأُضْحِیَّةِ الْإِبِلَ الْعِرَابَ (٧) وَ حَرَّمَ فِیهَا الْبَخَاتِیَّ وَ أَحَلَ

۱- الکافی ٤- ٤٩١- ١٤، و أورد صدره فی الحدیث ١ من الباب ٣٩ من هذه الأبواب.

۲- فی المصدر- أو من البقر.

۳- فی المصدر- فاجعل.

٤- الكافی ٤- ٤٩٢- ١٧.

٥- الأنعام ٦- ١٤٣- ١٤٤.

٦- الأنعام ٦- ١٤٤.

٧- فی الفقیه- أحل فی الأضحیة بمنی الإبل العراب (هامش المخطوط).

الْبَقَرَ الْأَهْلِيَّةَ أَنْ يُضَحَّى بِهَا وَ حَرَّمَ الْجَبَلِيَّةَ- فَانْصَرَفْتُ إِلَى الرَّجُلِ فَأَخْبَرْتُهُ بِهَذَا الْجَوَابِ فَقَالَ هَذَا شَيْ ءٌ حَمَلَتْهُ الْإِبِلُ مِنَ الْحِجَازِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

در روایت داود الرقّی از امام صادق (علیه السلام) آمده است که داود الرقّی از برخی از خوارج درباره آیه ای از قرآن سؤال شده بود که در آن آمده است:

«و مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَ مِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ وَ مِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَ مِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ»

(سوره الأنعام، آیه ١٤٣ و ١٤٤)

او از امام صادق (علیه السلام) پرسید که خداوند از این حیوانات چه چیزی را حلال کرده و چه چیزی را حرام کرده است. امام صادق (علیه السلام) در جواب فرمودند:

خداوند در قربانی در منا، گوسفند و بز از نوع اهلی را حلال کرده است و نحر کردن بز کوهی و گوسفند کوهی را حرام کرده است. اما در مورد شتر و گاو، خداوند شتر عرب و گاو اهلی را حلال کرده و شتر بختیاری و گاو کوهی را حرام کرده است.

داود الرقّی این پاسخ را به کسانی که از او پرسیده بودند منتقل کرد و آنها گفته بودند که این مطلب مربوط به شترهایی است که از حجاز آمده اند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۸۹ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۶۸۹- ٦- (۲) الْعَیَّاشِیُّ فِی تَفْسِیرِهِ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ قَالَ: کَانَ مَتْجَرِی إِلَی مِصْرَ وَ کَانَ لِی بِهَا صَدِیقٌ مِنَ الْخَوَارِجِ- فَأَتَانِی فِی وَقْتِ خُرُوجِی إِلَی الْحَجِّ فَقَالَ لِی هَلْ سَمِعْتَ شَیْئاً مِنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع- فِی قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ ثَمانِیَةَ أَزْواجٍ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَیْنِ وَ مِنَ الْمَعْزِ اثْنَیْنِ قُلْ آلذَّکَرَیْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَیَیْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَیْهِ أَرْحامُ الْأُنْثَیَیْنِ. وَ مِنَ الْإِبِلِ اثْنَیْنِ وَ مِنَ الْبَقَرِ اثْنَیْنِ (۳) أَیّاً أَحَلَّ وَ أَیّاً حَرَّمَ قُلْتُ مَا سَمِعْتُ مِنْهُ فِی هَذَا شَیْئاً فَقَالَ لِی أَنْتَ عَلَی الْخُرُوجِ فَأُحِبُّ أَنْ تَسْأَلَهُ عَنْ ذَلِکَ قَالَ فَحَجَجْتُ فَدَخَلْتُ عَلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- فَسَأَلْتُهُ عَنْ مَسْأَلَةِ الْخَارِجِیِّ- فَقَالَ حَرَّمَ مِنَ الضَّأْنِ وَ مِنَ الْمَعْزِ الْجَبَلِیَّةَ وَ أَحَلَّ الْأَهْلِیَّةَ وَ حَرَّمَ مِنَ الْبَقَرِ الْجَبَلِیَّةَ وَ مِنَ الْإِبِلِ الْبَخَاتِیَّ یَعْنِی فِی الْأَضَاحِیِّ قَالَ فَلَمَّا انْصَرَفْتُ أَخْبَرْتُهُ فَقَالَ أَمَا إِنَّهُ لَوْ لَا مَا أَهْرَاقَ أَبُوهُ مِنَ الدِّمَاءِ مَا اتَّخَذْتُ إِماماً غَیْرَهُ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤).

******

ترجمه:

در این روایت، صفوان الجمّال نقل می کند که یک دوست خوارجیش از مصر از او درباره تفاسیر مختلفی که از آیات قرآن شده بود پرسید. او به صفوان الجمّال گفت:

«آیه ی «و مِنَ الضَّأْنِ اثْنَیْنِ وَ مِنَ الْمَعْزِ اثْنَیْنِ قُلْ آلذَّکَرَیْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَیَیْنِ وَ مِنَ الْإِبِلِ اثْنَیْنِ وَ مِنَ الْبَقَرِ اثْنَیْنِ» (سوره الأنعام، آیات ۱۴۳ و ۱٤٤)

او پرسید که خداوند چه چیزی را حلال و چه چیزی را حرام کرده است. صفوان الجمّال پاسخ داد که او اطلاعاتی در این زمینه ندارد و به او پیشنهاد کرد که از امام جعفر صادق (علیه السلام) بپرسد.

صفوان سپس به حج رفت و از امام صادق (علیه السلام) در مورد همین مسئله پرسید. امام صادق (علیه السلام) فرمودند که:

از گوسفند و بز، نوع کوهی آن ها (جبلی) حرام است و نوع اهلی آن ها حلال است.

از گاو، نوع کوهی آن حرام است.

از شتر، نوع بختیاری آن حرام است.

امام صادق (علیه السلام) تأکید کردند که اگر پدر او (امام باقر (علیه السلام)) به این مسئله پرداخته و خون هایی را در این راه ریخته بود، او هیچ امام دیگری را به جز او نمی پذیرفت.

١- الفقیه ٢- ٤٩٠- ٣٠٤٩.

٢- تفسیر العیّاشیّ ١- ٣٨١- ١١٧.

٣- الأنعام ٦- ١٤٣- ١٤٤.

٤- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ٩ و ما یدلّ علیه فی الحدیثین ٥ و ٩ من الباب ١٠ و فی الحدیث ٣ من الباب ٣٢ من هذه الأبواب. و فی الحدیث ٣ من الباب ٥ من أبواب أقسام الحجّ، و تقدم ما یدلّ علی عدم إجزاء غیر الإبل فی الحدیث ٦ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الْإِنَاثِ مِنَ الْإِبِلِ وَ الْبَقَرِ وَ الذُّكْرَانِ مِنَ الْغَنَمِ لِلْأُضْحِيَّةِ وَ كَرَاهَةِ التَّضْحِيَةِ بِالثَّوْرِ وَ الْجَمَلِ

اشارة

(۱) ۹ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الْإِنَاثِ مِنَ الْإِبِلِ وَ الْبَقَرِ وَ الذُّكْرَانِ مِنَ الْغَنَمِ لِلْأُضْحِيَّةِ وَ كَرَاهَةِ التَّضْحِيَةِ بِالثَّوْرِ وَ الْجَمَلِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۶۹۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۶۹۰- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَفْضَلُ الْبُدْنِ ذَوَاتُ الْأَرْحَامِ مِنَ الْإِبِلِ وَ الْبَقَرِ وَ قَدْ تُجْزِي الذُّكُورَةُ مِنَ الْبُدْنِ وَ الضَّحَايَا مِنَ الْغَنَمِ الْفُحُولَةُ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ أَفْضَلُ الضَّحَايَا (۳)

******

ترجمه:

معاویه بن عمار گفت: امام ابو عبدالله (ع) فرمودند: برترین قربانی ها (بدنه ها) آن هایی هستند که از شترها و گاوها، و همچنین قربانی ها از گوسفندان، ماده ها باشند. و (با این حال) نرها هم از شتران برای قربانی کفایت می کنند و در قربانی های گوسفند، نرها نیز مجاز هستند.

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۶۹۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۶۹۱- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ وَ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَجُوزُ (٥) ذُكُورَةُ الْإِبِلِ وَ الْبَقَرِ فِي الْبُلْدَانِ إِذَا لَمْ يَجِدُوا الْإِنَاثَ وَ الْإِنَاثُ أَفْضَلُ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از امام ابو عبدالله (ع) نقل کرده که فرمودند: قربانی کردن شتر و گاو نر در مراسم قربانی شهرها جایز است، اگر ماده ها پیدا نشوند، ولی ماده ها برتر هستند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۶۹۲- ۳- (۶) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ وَ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: الْإِنَاثُ وَ الذُّکُورُ مِنَ الْإِبِلِ وَ الْبَقَرِ تُجْزِی (۷).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از یکی از آن دو (امام) (علیهما السلام) در حدیثی نقل کرده که فرمود: ماده ها و نرها از شتر و گاو کفایت می کنند (برای قربانی).

۱- الباب ۹ فیه ۵ أحادیث.

۲- التهذیب ۵- ۲۰۴- ۶۸۰.

۳- المقنعة- ۷۰.

۴- التهذیب ۵- ۲۰۵- ۶۸۳.

۵- فی المصدر- یجوز.

٦- التهذيب ٥- ٢٠٥- ٦٨٦، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٣ من الباب ١١ و أخری فی الحدیث ١ من الباب ١٢، و أخری فی الحدیث ٢ من الباب ١٣ و أخری فی الحدیث ١ من الباب ١٤ و أخری فی الحدیث ١ من الباب ١٦ من هذه الأبواب.

٧- فی المصدر- یجزی.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٦٩٣ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٨٦٩٣- ٤- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ (٢) عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْأَضَاحِيِّ فَقَالَ أَفْضَلُ الْأَضَاحِيِّ فِی الْحَجِّ الْإِبِلُ وَ الْبَقَرُ وَ قَالَ ذَوُو الْأَرْحَامِ وَ لَا تُضَحِّ (٣) بِثَوْرٍ وَ لَا جَمَلٍ.

******

ترجمه:

ابوبصیر گفت: از او (امام) درباره قربانی ها پرسیدم. امام فرمود: برترین قربانی ها در حج شتر و گاو هستند. و فرمود: (بهتر است) دارای رحم باشند (یعنی ماده باشند)، و با گاو نر یا شتر نر قربانی نکن.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٦٩٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٨٦٩٤- ٥- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْإِبِلِ وَ الْبَقَرِ أَيُّهُمَا أَفْضَلُ أَنْ يُضَحَّى بِهِمَا (٥) قَالَ ذَوَاتُ الْأَرْحَامِ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٦)

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٧).

******

ترجمه:

حلبی گفت: از امام ابو عبدالله (ع) درباره شتر و گاو پرسیدم که کدام یک برای قربانی بهتر هستند. امام فرمود: آن هایی که دارای رحم هستند (یعنی ماده ها).

ص: ۹۸

۱- التهذیب ۵- ۲۰٤- ٦۸۲، و أورد صدره فی الحدیث ۳ من الباب ۸ من هذه الأبواب.

۲- فی نسخة- المعلی (هامش المخطوط).

۳- فی المصدر- و لا یضحی.

٤- الکافی ٤- ٤۸۹- ۲، و أورده بتمامه فی الحدیث ۵ من الباب ۱۱ من هذه الأبواب.

۵- فی المصدر- أن یضحی بها.

٦- التهذیب ۵- ۲۰٤- ٦۸۱.

۷- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیثین ۵ و ۷ من الباب ۱۲ و فی الحدیث ۱ من الباب ۱٤ من هذه الأبواب. و تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ۲ من الباب ۲۳ من أبواب التکفین، و فی الحدیثین ۱ و ٤ من الباب ۸ من هذه الأبواب.

۱۰- بَابُ أَنَّهُ یُجْزِئُ الْمُتَمَتِّعَ شَاةٌ وَ یُسْتَحَبُّ الزِّیَادَةُ وَ التَّعَدُّدُ وَ کَذَا الْأُضْحِیَّةُ

اشارة

(۱) ۱۰ بَابُ أَنَّهُ یُجْزِئُ الْمُتَمَتِّعَ شَاةٌ وَ یُسْتَحَبُّ الزِّیَادَةُ وَ التَّعَدُّدُ وَ کَذَا الْأُضْحِیَّةُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٩٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٦٩٥- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِی عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَی فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَی الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْیِ (٣) قَالَ شَاةٌ.

******

ترجمه:

ابو عبيده از امام ابو عبدالله (ع) درباره سخن خداوند متعال «پس هر كس كه حج تمتع انجام می دهد پس قربانی كند آنچه برايش ميسر شود...» (بقره ٢: ١٩٦) نقل كرده است كه امام فرمود: يک گوسفند.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٩٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٦٩٦- ٢- (٤) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَی وَ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يُجْزِئُ فِی الْمُتْعَةِ شَاةٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : درحج تمتع گوسفند كفايت می كند .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٩٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

۱۸۶۹۷- ۳- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: کَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَذْبَحُ یَوْمَ الْأَضْحَی کَبْشَیْنِ أَحَدُهُمَا عَنْ نَفْسِهِ وَ الآخَرُ عَنْ مَنْ لَمْ یَجِدْ هَدْیاً (۶) مِنْ أُمَّتِهِ وَ کَانَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع یَذْبَحُ کَبْشَیْنِ أَحَدَهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ الآخَرَ عَنْ نَفْسِهِ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان گفت: رسول خدا (ص) روز عید قربان دو قوچ را قربانی می کرد؛ یکی از آنها را به نیابت از خود و دیگری را به نیابت از کسانی که از امت او قربانی نیافته اند. و امیرالمؤمنین (ع) نیز دو قوچ را قربانی می کرد؛ یکی را به نیابت از رسول خدا (ص) و دیگری را به نیابت از خود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۶۹۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۶۹۸- ٤- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ

۱- الباب ۱۰ فیه ۱۱ حدیثا.

۲- الکافی ٤- ٤۸۷- ۱.

۳- البقرة ۲- ۱۹۶.

٤- الکافی ٤- ٤۸۷- ۲.

۵- الکافی ٤- ٤۹۵- ۱.

۶- لیس فی المصدر.

۷- التهذیب ۵- ۲۲۷- ۷۷۰.

بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ذَبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَنْ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ بَقَرَةً بَقَرَةً وَ نَحَرَ هُوَ سِتّاً وَ سِتِّينَ بَدَنَةً وَ نَحَرَ عَلِيٌّ ع أَرْبَعاً وَ ثَلَاثِينَ بَدَنَةً الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام ابو عبدالله (ع) نقل کرده است که فرمود: رسول خدا (ص) به نیابت از هر یک از امهات المؤمنین (همسران پیامبر) یک گاو قربانی کرد. و خود ایشان شصت و شش شتر قربانی کرد و علی (ع) نیز سی و چهار شتر قربانی کرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٦٩٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٨٦٩٩- ٥- (١) وَ عَنْهُ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي الْمُتَمَتِّعِ قَالَ وَ عَلَيْهِ الْهَدْيُ قُلْتُ وَ مَا الْهَدْيُ فَقَالَ أَفْضَلُهُ بَدَنَةٌ وَ أَوْسَطُهُ بَقَرَةٌ وَ آخِرُهُ (٢) شَاةٌ.

******

ترجمه:

زراره بن أعین از امام ابو جعفر (ع) درباره کسی که حج تمتع به جا می آورد، پرسید. امام فرمود: بر او قربانی واجب است. گفتم: قربانی چیست؟ امام فرمود: برترین آن یک شتر است، حد وسط آن یک گاو، و پایین ترین آن یک گوسفند.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٠٠ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸۷۰۰- ٦- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ص سَاقَ مَعَهُ مِائَةَ بَدَنَةٍ فَجَعَلَ لِعَلِيٍّ ع (٤) أَرْبَعاً وَ ثَلَاثِينَ وَ لِنَفْسِهِ سِتّاً وَ سِتِّينَ وَ نَحَرَهَا كُلَّهَا بِيَدِهِ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین گفت: پیامبر (ص) صد شتر قربانی با خود آورد. پس سی و چهار شتر را به علی (ع) اختصاص داد و شصت و شش شتر را برای خود نگه داشت و همه آنها را با دستان خود قربانی کرد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۷۰۱ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۸۷۰۱- ۷- (٥) وَ قَالَ: وَ ذَبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَنْ نِسَائِهِ الْبَقَرَةَ.

******

ترجمه:

وحضرت فرمودند : رسول اکرم % ازطرف همسران خود گاوقربانی کردند .

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۷۰۲ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۸۷۰۲- ۸- (٦) وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ أَسْلَمَ الْجِعَابِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الرَّازِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ص يُضَحِّي بِكَبْشَيْنِ أَقْرَنَيْنِ أَمْلَحَيْنِ.

******

ترجمه:

محمد رازی از پدرش، از امام رضا (ع) و او از اجدادش (ع) نقل کرده است که پیامبر (ص) دو قوچ را قربانی می کرد که هر دو دارای شاخ های بزرگ و سفید بودند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۸۷۰۳- ۹- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ مَسْعُودٍ الْعَيَّاشِيُّ فِي تَفْسِيرِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ

ص: ۱۰۰

۱- التهذیب ۵- ۳٦- ۱۰۷، و أورده بتمامه فی الحدیث ۳ من الباب ۵ من أبواب أقسام الحجّ.

۲- فی المصدر- و أخفضه.

۳- الفقیه ۲- ۲۳٦- ۲۲۸۸، و أورده فی الحدیث ٦ من الباب ۳٦ من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر زیادة- منها.

۵- الفقیه ۲- ٤۹۵- ۳۰۵۸، و أورده فی الحدیث ۹ من الباب ٦۰ من هذه الأبواب.

٦- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ٦۳- ۲٦۰.

۷- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۸۹- ۲۲۷.

أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ (۱) قَالَ يُجْزِيهِ شَاةٌ وَ الْبَدَنَةُ وَ الْبَقَرَةُ أَفْضَلُ.

******

ترجمه:

حلبی از امام ابو عبدالله (ع) درباره آیه «پس اگر گرفتار شوید، آنچه از قربانی میسر است...» (بقره ۲: ۱۹٦) نقل کرده است که امام فرمود: یک گوسفند کفایت می کند، ولی شتر و گاو بهتر هستند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۰٤ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۸۷۰٤- ۱۰- (۲) وَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنِ اسْتَمْتَعْتَ بِالْعُمْرَةِ إِلَی الْحَجِّ فَإِنَّ عَلَیْکَ الْهَدْیَ فَمَا اسْتَیْسَرَ مِنَ الْهَدْیِ إِمَّا جَزُورٌ وَ إِمَّا بَقَرَةٌ وَ إِمَّا شَاةٌ فَإِنْ لَمْ تَقْدِرْ فَعَلَیْکَ الصِّیَامُ کَمَا قَالَ اللَّهُ قَالَ وَ نَزَلَتِ الْمُتْعَةُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ ص- وَ هُوَ عَلَی الْمَرْوَةِ بَعْدَ فَرَاغِهِ مِنَ السَّعْیِ (۳).

******

ترجمه:

ابوبصیر از امام ابو عبدالله (ع) نقل کرده است که فرمود: اگر به وسیله عمره به حج تمتع کنی، بر تو قربانی واجب است. آنچه از قربانی میسر است، ممکن است شتر، گاو یا گوسفند باشد. و اگر نتوانستی، بر تو روزه واجب است، همان طور که خداوند فرموده است. وحکم تمتع در حالیکه رسول خدا (ص) بر روی مروه بود، پس از تمام کردن سعی (بین صفا و مروه) نازل شد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۰۵ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۱۸۷۰۵- ۱۱- (٤) وَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِهِ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَی الْحَجِّ فَمَا اسْتَیْسَرَ مِنَ الْهَدْیِ (٥) قَالَ لِیَکُنْ کَبْشاً سَمِیناً فَإِنْ لَمْ یَجِدْ فَفَحْلًا (٦) مِنَ الْبَقَرِ وَ الْکَبْشُ أَفْضَلُ فَإِنْ لَمْ یَجِدْ (۷) فَمُوجَأً مِنَ الضَّأْنِ وَ إِلَّا مَا اسْتَیْسَرَ مِنَ الْهَدْیِ شَاةً.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۸).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام ابو عبدالله (ع) درباره آیه «پس هر کس که به وسیله عمره به حج تمتع کند، آنچه از قربانی میسر است...» (بقره ۲: ۱۹۶) نقل کرده است که امام فرمود: باید شتری چاق باشد. اگر نتوانست، باید گاوی نرباشد و شتر برتر است. اگرگاونرهم پیدا نشد، باید گوسفند نر باشد و اگر هیچ کدام از این ها پیدا نشد، پس از آنچه از قربانی میسر است، یک گوسفند.

ص: ۱۰۱

۱- البقرة ۲- ۱۹۶.

۲- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۹۰- ۲۳۳.

۳- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۹۱- ۲۳٤.

٤- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۹۱- ۲۳۵.

۵- البقرة ۲- ۱۹۶.

٦- فی المصدر- فعجلا.

۷- فی المصدر زیادة- جذع.

۸- یأتی فی الحدیث ۳ من الباب ۳۲ و فی الحدیث ۲۱ من الباب ٤۰ و فی الحدیث ۱۲ من الباب ٦۰ من هذه الأبواب. و تقدم ما یدلّ علیه فی الحدیث ۱۳ من الباب ۱ من هذه الأبواب.

۱۱- بَابُ أَنَّ أَقَلَّ مَا یُجْزِی فِی الْهَدْیِ وَ الضَّحِیَّةِ الْجَذَعُ مِنَ الضَّأْنِ وَ الثَّنِیُّ مِنَ الْمَعْزِ وَ الْإِبِلِ وَ التَّبِیعُ مِنَ الْبَقَرِ

اشارة

(۱) ۱۱ بَابُ أَنَّ أَقَلَّ مَا یُجْزِی فِی الْهَدْیِ وَ الضَّحِیَّةِ الْجَذَعُ مِنَ الضَّأْنِ وَ الثَّنِیُّ مِنَ الْمَعْزِ وَ الْإِبِلِ وَ التَّبِیعُ مِنَ الْبَقَرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۰۶ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۷۰۶- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ عَلِیٍّ ع أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ الثَّنِيَّةُ مِنَ الْإِبِلِ وَ الثَّنِيَّةُ مِنَ الْبَقَرِ وَ الثَّنِيَّةُ مِنَ الْمَعْزِ وَ الْجَذَعَةُ مِنَ الضَّأْنِ.

******

ترجمه:

عیسی بن القاسم از امام ابو عبدالله (ع) از علی (ع) نقل کرده است که او می گفت: ثنیه (یعنی حیوانی که دندان های دائمی اش درآمده و سن آن بیشتر از دو سال است) از شتر، ثنیه از گاو، و ثنیه از بز، و جذعه (یعنی حیوانی که سن آن کمتر از دو سال و بیشتر از یک سال است) از گوسفند قابل قبول است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۰۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۷۰۷- ۲- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ يُجْزِی مِنَ الضَّأْنِ الْجَذَعُ وَ لَا يُجْزِی مِنَ الْمَعْزِ إِلَّا الثَّنِيُّ.

******

ترجمه:

ابن سنان گفت: شنیدم امام ابو عبدالله (ع) می فرمود: جذع (یعنی گوسفند جوان تر از دو سال) از گوسفند کافی است، اما از بز فقط ثنی (یعنی بز با دندان های دائمی و سن بیشتر از دو سال) قابل قبول است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۷۰۸- ۳- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الْأُضْحِيَّةِ فَقَالَ أَقْرَنُ إِلَى أَنْ قَالَ وَ الْجَذَعُ مِنَ الضَّأْنِ يُجْزِي وَ الثَّنِيُّ مِنَ الْمَعْزِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از یکی از آن دو (امام) (علیهما السلام) نقل کرده است که درباره قربانی پرسیده شد. امام فرمود: برای قربانی، قوچ (یعنی نر شتر) بهترین است. همچنین جذع (یعنی گوسفند جوان تر از دو سال) از گوسفند کافی است و ثنی (یعنی بز با دندان های دائمی و سن بیشتر از دو سال) از بز قابل قبول است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۰۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۷۰۹- ٤- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع أَدْنَى (٦) مَا يُجْزِي مِنْ أَسْنَانِ الْغَنَمِ فِي الْهَدْيِ فَقَالَ الْجَذَعُ مِنَ الضَّأْنِ قُلْتُ فَالْمَعْزُ قَالَ لَا يَجُوزُ الْجَذَعُ مِنَ الْمَعْزِ قُلْتُ وَ لِمَ قَالَ

١- الباب ١١ فيه ١٢ حديثا.

٢- التهذيب ٥- ٢٠٦- ٦٨٨.

٣- التهذيب ٥- ٢٠٦- ٦٨٩.

٤- التهذيب ٥- ٢٠٥- ٦٨٦.

٥- التهذيب ٥- ٢٠٦- ٦٩٠.

٦- فی المصدر- عن أدنی.

لِأَنَّ الْجَذَعَ مِنَ الضَّأْنِ يَلْقَحُ وَ الْجَذَعَ مِنَ الْمَعْزِ لَا يَلْقَحُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (١)

وَ رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَی عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی الْخَزَّازِ (٢)

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی نَحْوَهُ (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حماد بن عثمان گفت: از امام ابو عبدالله (ع) پرسیدم، کمترین سنی که از گوسفند برای قربانی کافی است چیست؟ امام فرمود: جذع (یعنی گوسفند جوان تر از دو سال) از گوسفند کافی است. گفتم: پس درباره بز چه می شود؟ امام فرمود: جذع از بز قابل قبول نیست. گفتم: چرا؟ امام فرمود: چون جذع از گوسفند قابلیت باروری دارد، اما جذع از بز قابلیت باروری ندارد.

[رقم الحديث الكلی: ١٨٧١٠ - رقم الحديث الباب: ٥]

۱۸۷۱۰- ۵- (۵) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْإِبِلِ وَ الْبَقَرِ أَیُّهُمَا أَفْضَلُ أَنْ یُضَحَّی بِهَا قَالَ ذَوَاتُ الْأَرْحَامِ وَ سَأَلْتُهُ عَنْ أَسْنَانِهَا فَقَالَ أَمَّا الْبَقَرُ فَلَا یَضُرُّکَ بِأَیِّ أَسْنَانِهَا ضَحَّیْتَ وَ أَمَّا الْإِبِلُ فَلَا یَصْلُحُ إِلَّا الثَّنِیُّ فَمَا فَوْقُ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۶).

******

ترجمه:

حلبی گفت: از امام ابو عبدالله (ع) درباره شتر و گاو پرسیدم که کدام یک برای قربانی بهتر است. امام فرمود: ماده ها از شتر و گاو بهتر هستند. سپس از ایشان درباره سن این حیوانات پرسیدم. امام فرمود: برای گاو، مهم نیست با کدام سن قربانی کنی. اما برای شتر، تنها ثنی (یعنی شتر با دندان های دائمی و سن بیشتر از دو سال) و بالاتر از آن مناسب است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۶]

۱۸۷۱۱- ۶- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: وَ یُجْزِی فِی الْمُتْعَةِ

ص: ۱۰۳

۱- الفقیه ۲- ۲۰۱- ۲۱۳۶.

۲- علل الشرائع- ۴۴۱- ۱.

۳- المحاسن- ۳۴۰- ۱۲۷.

۴- الکافی ۴- ۴۸۹- ۱.

٥- الكافی ٤- ٤٨٩- ٢، و أورد صدره فی الحدیث ٥ من الباب ٩ من هذه الأبواب.
٦- التهذیب ٥- ٢٠٤- ٦٨١.
٧- الكافی ٤- ٤٩٠- ٩.

الْجَذَعُ مِنَ الضَّأْنِ وَ لَا يُجْزِی جَذَعٌ مِنَ الْمَعْزِ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام ابو عبدالله (ع) در حدیثی نقل کرده است که فرمود: در حج تمتع، جذع (یعنی گوسفند جوان تر از دو سال) از گوسفند کافی است، ولی جذع از بز کافی نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۷۱۲- ۷- (۱) وَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَسْنَانُ الْبَقَرِ تَبِيعُهَا وَ مُسِنُّهَا فِی الذَّبْحِ سَوَاءٌ.

******

ترجمه:

محمد بن حمران از امام ابو عبدالله (ع) نقل کرده است که فرمود: سن گاو (در قربانی) مهم نیست و پیر بودن آن در ذبح تفاوتی ایجاد نمی کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۸۷۱۳- ۸- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ يَصْلُحُ الْجَذَعُ مِنَ الضَّأْنِ وَ أَمَّا الْمَاعِزُ فَلَا يَصْلُحُ.

******

ترجمه:

ابوبصیر از امام ابو عبدالله (ع) در حدیثی نقل کرده است که فرمود: جذع (یعنی گوسفند جوان تر از دو سال) از گوسفند مناسب است، اما جذع از بز مناسب نیست.

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۷۱٤ - رقم الحديث الباب: ۹]

۱۸۷۱٤- ۹- (۳) وَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ سَلَمَةَ أَبِي حَفْصٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ: كَانَ عَلِيٌّ ع يَكْرَهُ التَّشْرِيمَ فِي الْآذَانِ وَ الْخَرْمُ لَا يَرَى بِهِ بَأْساً إِنْ كَانَ ثَقْبٌ فِي مَوْضِعِ الْمَوَاسِمِ (٤) كَانَ يَقُولُ يُجْزِي مِنَ الْبُدْنِ الثَّنِيُّ وَ مِنَ الْمَعْزِ الثَّنِيُّ وَ مِنَ الضَّأْنِ الْجَذَعُ.

******

ترجمه:

سلمة بن ابی حفص از امام ابو عبدالله (ع) و او از پدرش (ع) نقل کرده است که فرمود: علی (ع) از تشریخ (خراشیدن یا برش در نواحی خاص) در گوش ها و خرم (ایجاد سوراخ در بدن) بیزار بود، ولی اگر سوراخی در محل مشخص قربانی وجود داشته باشد، آن را مانعی نمی دانست. امام فرمود: از شتر ثنی (یعنی شتر با سن بیشتر از دو سال) کافی است، از بز نیز ثنی کافی است، و از گوسفند جذع (یعنی گوسفند جوان تر از دو سال) کافی است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۱۵ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۸۷۱۵- ۱۰- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع يَوْمَ الْأَضْحَى وَ ذَكَرَ الْخُطْبَةَ يَقُولُ فِيهَا وَ مَنْ ضَحَّى مِنْكُمْ بِجَذَعٍ مِنَ الْمَعْزِ فَإِنَّهُ لَا يُجْزِي عَنْهُ وَ الْجَذَعُ مِنَ الضَّأْنِ يُجْزِي.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین گفت: امیرالمؤمنین (ع) در روز عید قربانی خطبه ای خواند و در آن گفت: کسی که جذع (یعنی بز جوان تر از دو سال) را برای قربانی کند، این قربانی پذیرفته نمی شود. اما جذع از گوسفند قابل قبول است.

ص: ۱۰٤

۱- الکافی ٤- ٤٨٩- ۳.

۲- الکافی ٤- ٤٩٠- ٥، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۸ من الباب ۱۲، و صدره و ذیله فی الحدیث ۳ من الباب ١٤ من هذه الأبواب.

۳- الکافی ٤- ٤٩٠- ۷، و أورد صدره فی الحدیث ۳ من الباب ۲۳ من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر- الوسم.

٥- الفقیه ۱- ٥١٨- ١٤٨٤، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۸ من الباب ۱۳، و عن نهج البلاغة فی الحدیث ٦ من الباب ۲۱ من هذه الأبواب.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۱٦ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

١٨٧١٦- ١١- (١) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّهُ لَا یُجْزِی فِی الْأَضَاحِیِّ مِنَ الْبُدْنِ إِلَّا الثَّنِیُّ وَ هُوَ الَّذِی تَمَّ لَهُ خَمْسُ سِنِینَ وَ دَخَلَ فِی السَّادِسَةِ وَ یُجْزِی مِنَ الْمَعْزِ وَ الْبَقَرِ الثَّنِیُّ وَ هُوَ الَّذِی لَهُ سَنَةٌ (٢) وَ دَخَلَ فِی الثَّانِیَةِ وَ یُجْزِی مِنَ الضَّأْنِ الْجَذَعُ لِسَنَةٍ.

******

ترجمه:

فرمود: و روایت شده است که در قربانی ها از شتر تنها ثنی (یعنی شتر با سن پنج سال کامل و وارد شده به ششمین سال) پذیرفته می شود. و از بز و گاو نیز ثنی (یعنی حیوانی که یک سال سن دارد و وارد سال دوم شده) پذیرفته می شود. و از گوسفند، جذع (یعنی گوسفند با سن یک سال) کافی است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٧١٧ - رقم الحدیث الباب: ١٢]

١٨٧١٧- ١٢- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ قَالَ: قَالَ ع یُجْزِی مِنَ الْأَضَاحِیِّ جَذَعُ الضَّأْنِ وَ لَا یُجْزِی جَذَعُ الْمَعْزِ.

******

ترجمه:

محمد بن محمد مفید در المقنعه گفته است: امام (ع) فرمود: جذع (یعنی گوسفند با سن یک سال) از گوسفند برای قربانی کافی است، اما جذع (یعنی بز جوان تر از دو سال) از بز کافی نیست.

١٢- بَابُ أَنَّ الْهَدْیَ إِذَا کَانَ ذَکَراً وَجَبَ کَوْنُهُ فَحْلًا فَلَا یُجْزِی الْخَصِیُّ وَ لَا الْمَجْبُوبُ فِی الْهَدْیِ وَ لَا فِی الْأُضْحِیَّةِ

اشارة

(٤) ١٢ بَابُ أَنَّ الْهَدْیَ إِذَا کَانَ ذَکَراً وَجَبَ کَوْنُهُ فَحْلًا فَلَا یُجْزِی الْخَصِیُّ وَ لَا الْمَجْبُوبُ (٥) فِی الْهَدْیِ وَ لَا فِی الْأُضْحِیَّةِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٧١٨ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٨٧١٨- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی وَ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الْأُضْحِیَّةِ فَقَالَ أَقْرَنُ فَحْلٌ إِلَی أَنْ قَالَ وَ سَأَلْتُهُ أَ یُضَحَّی بِالْخَصِیِّ فَقَالَ لَا.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق علیهما السلام) روایت کرده است که از ایشان درباره قربانی پرسیدند. پس فرمود: (بهتر است) قوچ شاخ دار نر باشد. تا آنجا که گفت: و از او پرسیدم: آیا می توان با حیوان اخته شده قربانی کرد؟ فرمود: خیر.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٧١٩ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٨٧١٩- ٢- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْأُضْحِیَّةِ بِالْخَصِیِّ فَقَالَ لَا.

******

ترجمه:

گفت: و از ایشان پرسیدم: آیا می توان با حیوان اخته شده قربانی کرد؟ فرمود: خیر.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۷۲۰- ۳- (۸) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ

ص: ۱۰۵

۱- الفقیه ۲- ۴۹۱- ۳۰۵۲، و أورد صدره فی الحدیث ۱۷ من الباب ۱۸ من هذه الأبواب.

۲- فی المصدر- تم له سنة.

۳- المقنعة- ۷۱.

٤- الباب ۱۲ فیه ۱۱ حدیثا.

٥- المجبوب- هو الذکر الذی قطعت آلة تناسله. (الصحاح- جبب- ۱- ۹٦).

٦- التهذیب ٥- ۲۰٥- ٦۸٦.

۷- التهذیب ٥- ۲۱۰- ۷۰۷.

۸- التهذیب ٥- ۲۱۱- ۷۰۸.

سَأَلْتُ أَبَا إِبْرَاهِيمَ ع عَنِ الرَّجُلِ يَشْتَرِي الْهَدْيَ فَلَمَّا ذَبَحَهُ إِذَا هُوَ خَصِيٌّ مَجْبُوبٌ وَ لَمْ يَكُنْ يَعْلَمُ أَنَّ الْخَصِيَّ لَا يُجْزِي فِي الْهَدْيِ هَلْ يُجْزِيهِ أَمْ يُعِيدُهُ قَالَ لَا يُجْزِيهِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ لَا قُوَّةَ بِهِ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن حجاج گفت: از ابا ابراهیم (امام موسی کاظم علیه السلام) پرسیدم درباره مردی که حیوان قربانی را خریداری می کند و پس از ذبح آن متوجه می شود که حیوان، اخته و مقطوع العضو (یعنی بدون آلت تناسلی) بوده است و نمی دانسته که حیوان اخته شده برای قربانی کافی نیست. آیا این قربانی برای او کافی است یا باید آن را تکرار کند؟ امام فرمودند: این قربانی برای او کافی نیست، مگر اینکه توان مالی برای انجام دوباره قربانی نداشته باشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٢١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٧٢١- ٤- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَشْتَرِي الْكَبْشَ فَيَجِدُهُ خَصِيّاً مَجْبُوباً قَالَ إِنْ كَانَ صَاحِبُهُ مُوسِراً فَلْيَشْتَرِ مَكَانَهُ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن حجاج گفت: از ابا عبدالله (امام جعفر صادق علیه السلام) درباره مردی پرسیدم که قوچی را خریداری می کند و متوجه می شود که آن قوچ اخته و مقطوع العضو است. امام فرمودند: اگر صاحب آن قوچ (خریدار) توان مالی داشته باشد، بهتر است به جای آن قوچ دیگری بخرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٢٢ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٨٧٢٢- ٥- (٢) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: النَّعْجَةُ مِنَ الضَّأْنِ إِذَا كَانَتْ سَمِينَةً أَفْضَلُ مِنَ الْخَصِيِّ مِنَ الضَّأْنِ وَ قَالَ الْكَبْشُ السَّمِينُ خَيْرٌ مِنَ الْخَصِيِّ وَ مِنَ الْأُنْثَى وَ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنِ الْخَصِيِّ وَ عَنِ الْأُنْثَى فَقَالَ الْأُنْثَى أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الْخَصِيِّ.

******

ترجمه:

حلبی از امام ابی عبدالله (امام جعفر صادق علیه السلام) نقل کرده است که فرمودند: «اگر گوسفند ماده چاق و فربه باشد، از گوسفند اخته بهتر است.» و همچنین فرمودند: «قوچ چاق بهتر از گوسفند اخته و ماده است.» و نیز فرمودند: «از ایشان درباره گوسفند اخته و ماده پرسیدم، فرمودند: ماده برای من محبوب تر از گوسفند اخته است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۲۳ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۷۲۳- ٦- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ قَالَ: سُئِلَ عَنِ الْخَصِیِّ يُضَحَّى بِهِ (٤) فَقَالَ إِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّحْمَ فَدُونَكُمْ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

احمد بن محمد بن ابی نصر روایت کرده است که از امام (احتمالاً امام رضا علیه السلام) درباره قربانی کردن با گوسفند اخته پرسیده شد. امام فرمودند: «اگر هدف شما از قربانی، (استفاده از) گوشت است، (پس) همین برای شما کافی است....

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۲٤ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۷۲٤- ۷- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ فِی حَدِيثٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع

١- التهذيب ٥- ٢١١- ٧٠٩.

٢- التهذيب ٥- ٢٠٦- ٦٨٧.

٣- التهذيب ٥- ٢٠٧- ٦٩٢، و الاستبصار ٢- ٢٦٥- ٩٣٧، و أورده بتمامه فی الحدیث ١ من الباب ١٧ من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر: أ یضحی به.

٥- الکافی ٤- ٤٩٠- ٩، و أورد ذیله فی الحدیث ١ من الباب ٢٠، و صدره فی الحدیث ١ من الباب ٢٤ من هذه الأبواب.

اشْتَرِ فَحْلًا سَمِيناً لِلْمُتْعَةِ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَمُوجَأً- فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَمِنْ فُحُولَةِ الْمَعْزِ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَنَعْجَةً فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از «معاویه بن عمار» در حدیثی نقل شده است که گفت: «ابو عبدالله (علیه السلام) فرمود:»

"خریداری کن نری چاق برای قربانی حج تمتع، و اگر نیافتی نری اخته شده، و اگر نیافتی از نرهای بز، و اگر نیافتی گوسفندی ماده، و اگر نیافتی آنچه که فراهم شود از قربانی (یا هدیه)."

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٧٢٥ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٨٧٢٥- ٨- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: قُلْتُ فَالْخَصِيُّ يُضَحَّى بِهِ قَالَ لَا إِلَّا أَنْ لَا يَكُونَ غَيْرُهُ.

******

ترجمه:

ابوبصیر: خدمت حضرت صادق عرض کردم آیا حیوان اخته شده قربانی می شود ؟ فرمودند : خیرمگراینکه حیوان دیگری نباشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۲۶ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۸۷۲۶- ۹- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع الْخَصِیُّ لَا یُجْزِی فِی الْأُضْحِیَّةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : حیوان اخته شده برای قربانی کافی نیست .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۲۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۸۷۲۷- ۱۰- (۳) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ الرِّضَا ع فِی کِتَابِهِ إِلَی الْمَأْمُونِ قَالَ وَ لَا یَجُوزُ أَنْ یُضَحَّی بِالْخَصِیِّ لِأَنَّهُ نَاقِصٌ وَ یَجُوزُ الْمُوجَأُ.

******

ترجمه:

از «فضل بن شاذان» از «امام رضا (علیه السلام)» در نامه ای که به «مأمون» نوشت، نقل شده است که فرمود:

"و جایز نیست که با نر اخته شده قربانی کرد، زیرا آن ناقص است. اما نر موجأ (نوعی نر اخته شده خاص) جایز است."

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۲۸ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۱۸۷۲۸- ۱۱- (٤) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع سُئِلَ أَ يُضَحَّى بِالْخَصِيِّ فَقَالَ إِنْ كُنْتُمْ إِنَّمَا تُرِيدُونَ اللَّحْمَ فَدُونَكُمْ أَوْ عَلَيْكُمْ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

از «عبدالله بن بُكير» نقل شده است كه «ابو عبدالله (عليه السلام)» مورد سؤال قرار گرفت كه آيا می توان با نر اخته شده قربانی كرد؟ پس فرمود: "اگر شما فقط گوشت می خواهيد، پس برای شما باشد يا بر شما (تفاوتی نمی كند)."

ص: ۱۰۷

۱- الكافی ٤- ٤٩٠- ٥، و أورد قطعة منه فی الحديث ٨ من الباب ۱۱ و صدره و ذيله فی الحديث ٣ من الباب ١٤ من هذه الأبواب.

۲- الفقيه ۲- ٤٩٤- ٣٠٥٨، و أورد صدره فی الحديث ٣ من الباب ٦١ من هذه الأبواب.

٣- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ۲- ١٢٤.

٤- قرب الإسناد- ٨٠.

٥- يأتی فی الحديث ۱ من الباب ۲۱ من هذه الأبواب. و تقدم ما يدلّ عليه فی الحديثين ۲۹ و ٣٦ من الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الحديثين ۱ و ٤ من الباب ٨ من هذه الأبواب.

۱۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الْكَبْشِ الْأَقْرَنِ السَّمِينِ الْأَمْلَحِ الَّذِی يَنْظُرُ فِی سَوَادٍ وَ يَأْكُلُ فِی سَوَادٍ وَ يَمْشِی فِی سَوَادٍ

اشارة

(۱) ۱۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الْكَبْشِ الْأَقْرَنِ السَّمِينِ الْأَمْلَحِ الَّذِی يَنْظُرُ فِی سَوَادٍ وَ يَأْكُلُ فِی سَوَادٍ وَ يَمْشِی فِی سَوَادٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۲۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۷۲۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ وَ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يُضَحِّی بِكَبْشٍ أَقْرَنَ فَحْلٍ يَنْظُرُ فِی سَوَادٍ وَ يَمْشِی فِی سَوَادٍ.

******

ترجمه:

از «عبدالله بن سنان» از «ابو عبدالله (عليه السلام)» نقل شده است كه فرمود:

"رسول خدا (صلی الله عليه وآله) با قوچی شاخدار قربانی می كرد كه نر بود و در سياهی نگاه می كرد و در سياهی راه می رفت."

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۳۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۷۳۰- ۲- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الْأُضْحِيَّةِ فَقَالَ أَقْرَنُ فَحْلٌ سَمِينٌ عَظِيمُ الْعَيْنِ وَ الْأُذُنِ إِلَى أَنْ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ يُضَحِّي بِكَبْشٍ أَقْرَنَ عَظِيمٍ (٤) فَحْلٍ يَأْكُلُ فِي سَوَادٍ وَ يَنْظُرُ فِي سَوَادٍ فَإِنْ (٥) لَمْ تَجِدُوا مِنْ ذَلِكَ شَيْئاً فَاللَّهُ أَوْلَى بِالْعُذْرِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از «محمد بن مسلم» از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق علیهما السلام) نقل شده است که او درباره قربانی پرسیده شد، پس فرمود:

"باید شاخدار، نر، چاق، بزرگ چشم و بزرگ گوش باشد." تا آنجا که فرمود: "به راستی رسول خدا (صلی الله علیه وآله) با قوچی شاخدار، بزرگ، نر قربانی می کرد که در سیاهی می خورد و در سیاهی نگاه می کرد. اگر از این نوع چیزی نیافتید، پس خداوند به عذر آگاه تر است."

[رقم الحديث الكلي: ۱۸۷۳۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۸۷۳۱- ۳- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تَكُونُ ضَحَايَاكُمْ سِمَاناً فَإِنَّ أَبَا جَعْفَرٍ ع كَانَ يَسْتَحِبُّ أَنْ تَكُونَ أُضْحِيَّتُهُ سَمِينَةً.

******

ترجمه:

از «حلبی» از «ابو عبدالله (علیه السلام)» نقل شده است که فرمود:

"قربانی های شما باید چاق باشند، زیرا ابو جعفر (امام باقر علیه السلام) مستحب می دانست که قربانی او چاق باشد."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۳۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۷۳۲- ٤- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ

ص: ۱۰۸

۱- الباب ۱۳ فيه ۹ أحاديث.

۲- التهذيب ٥- ۲۰٥- ٦٨٥.

۳- التهذيب ٥- ۲۰٥- ٦٨٦.

٤- فی المصدر زيادة- سمين.

٥- فی المصدر- فاذا.

٦- التهذيب ٥- ۲۱۱- ۷۱۰.

۷- التهذيب ٥- ۲۰٥- ٦٨٤.

الْحَكَمِ عَنْ أَبِی مَالِكٍ الْجُهَنِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عُمَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: ضَحَّى رَسُولُ اللَّهِ ص بِكَبْشٍ أَجْذَعَ أَمْلَحَ فَحْلٍ سَمِينٍ.

******

ترجمه:

از «حسن بن عماره» از «ابو جعفر (امام باقر علیه السلام)» نقل شده است که فرمود:

"رسول خدا (صلی الله علیه وآله) با قوچی که جوان، سفید، نر و چاق بود، قربانی کرد."

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۳۳ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۸۷۳۳- ۵- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ قَالَ حَدَّثَنِی مَنْ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ ضَحِّ بِكَبْشٍ أَسْوَدَ أَقْرَنَ فَحْلٍ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ أَسْوَدَ فَأَقْرَنُ فَحْلٌ يَأْكُلُ فِی سَوَادٍ وَ يَشْرَبُ فِی سَوَادٍ وَ يَنْظُرُ فِی سَوَادٍ.

******

ترجمه:

از «حلبی» نقل شده است که کسی که از «ابو عبدالله (علیه السلام)» شنیده بود، به من گفت:

"قربانی کن با قوچی سیاه، شاخدار و نر. اگر قوچ سیاه نیافتی، پس با قوچی شاخدار و نر که در سیاهی بخورد و بنوشد و نگاه کند."

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۳٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸۷۳٤- ٦- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع أَيْنَ أَرَادَ إِبْرَاهِيمُ ع أَنْ يَذْبَحَ ابْنَهُ قَالَ عَلَى الْجَمْرَةِ الْوُسْطَى- وَ سَأَلْتُهُ عَنْ كَبْشِ إِبْرَاهِيمَ ع مَا كَانَ لَوْنُهُ وَ أَيْنَ نَزَلَ قَالَ أَمْلَحَ وَ كَانَ أَقْرَنَ وَ نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ عَلَى الْجَبَلِ الْأَيْمَنِ مِنْ مَسْجِدِ مِنًى- وَ كَانَ يَمْشِی فِی سَوَادٍ وَ يَأْكُلُ فِی سَوَادٍ وَ يَنْظُرُ وَ يَبْعَرُ وَ يَبُولُ فِی سَوَادٍ.

******

ترجمه:

از «محمد بن مسلم» نقل شده است که گفت:

"از «ابو جعفر (امام باقر علیه السلام)» پرسیدم که ابراهیم (علیه السلام) کجا قصد داشت پسرش را ذبح کند؟ فرمود: بر روی جمره میانه.

و از او درباره رنگ قوچ ابراهیم (علیه السلام) و جایی که فرود آمد پرسیدم، فرمود: رنگش سفید و شاخدار بود و از آسمان بر کوه سمت راست از مسجد منی فرود آمد.

و آن قوچ در سیاهی می رفت و در سیاهی می خورد و در سیاهی نگاه می کرد و در سیاهی مدفوع و ادرار می کرد."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۳۵ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۷۳۵- ۷- (۳) وَ (عَنْ حُمَیْدِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَیْرِ وَاحِدٍ) (٤) عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: الْکَبْشُ فِی أَرْضِکُمْ أَفْضَلُ مِنَ الْجَزُورِ.

******

ترجمه:

از «عبدالرحمن» از «ابو عبدالله (علیه السلام)» نقل شده است که فرمود:

"قوچ در سرزمین شما (برای قربانی) بهتر از شتر است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۳٦ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۸۷۳٦- ۸- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ: خَطَبَ عَلِیٌّ ع فِی الْأَضْحَی (٦) فَقَالَ وَ ذَکَرَ خُطْبَةً مِنْهَا وَ مِنْ تَمَامِ الْأُضْحِیَّةِ اسْتِشْرَافُ عَیْنِهَا

١- الكافی ٤- ٤٨٩- ٤.

٢- الكافی ٤- ٢٠٩- ١٠.

٣- الكافی ٤- ٤٩٠- ٨.

٤- هذا المقدار من السند معلق فی المصدر علی سند الحديث المذكور قبله.

٥- الفقيه ١- ٥١٨- ١٤٨٤، و أورد قطعة منه فی الحديث ١٠ من الباب ١١، و أورده فی الحديث ٦ من الباب ٢١ من هذه الأبواب.

٦- فی المصدر- فی عيد الأضحی.

وَ أُذُنِهَا وَ إِذَا سَلِمَتِ الْعَيْنُ وَ الْأُذُنُ تَمَّتِ الْأُضْحِيَّةُ وَ إِنْ كَانَتْ عَضْبَاءَ الْقَرْنِ أَوْ تَجُرُّ رِجْلَهَا (١) إِلَی الْمَنْسَكِ فَلَا تُجْزِی.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسين گفت:

«علی (عليه السلام) درباره قربانی خطبه ای ايراد كرد و از جمله سخنانش اين بود:»

"از نشانه های كامل بودن قربانی، برجسته بودن چشم و گوش آن است. و اگر چشم و گوش سالم باشند، قربانی كامل است، و اگر شاخ ها شكسته باشند يا پاهايش روی زمين كشيده شود (لنگ باشد) قربانی معتبر نيست."

[رقم الحديث الكلی: ١٨٧٣٧ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٨٧٣٧- ٩- (٢) قَالَ: وَ ذَبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ص كَبْشاً أَقْرَنَ يَنْظُرُ فِی سَوَادٍ وَ يَمْشِی فِی سَوَادٍ.

(۳)

******

ترجمه:

وفرمود:

"رسول خدا (صلی الله علیه وآله) با قوچی شاخدار قربانی می کرد که نر بود و در سیاهی نگاه می کرد و در سیاهی راه می رفت."

١٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الضَّأْنِ عَلَى الْمَعْزِ وَ اخْتِيَارِ الْمُوجَإِ عَلَى النَّعْجَةِ وَ إِلَّا فَالْمَعْزِ

اشارة

(٤) ١٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الضَّأْنِ عَلَى الْمَعْزِ وَ اخْتِيَارِ الْمُوجَإِ عَلَى النَّعْجَةِ وَ إِلَّا فَالْمَعْزِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٣٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٧٣٨- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ وَ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ الْفَحْلُ مِنَ الضَّأْنِ خَيْرٌ مِنَ الْمُوجَإِ وَ الْمُوجَأُ خَيْرٌ مِنَ النَّعْجَةِ وَ النَّعْجَةُ خَيْرٌ مِنَ الْمَعْزِ.

******

ترجمه:

از «محمد بن مسلم» از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق علیهما السلام) نقل شده است که در حدیثی فرمود:

"نر از نوع گوسفند بهتر از نر اخته شده است، و نر اخته شده بهتر از گوسفند ماده است، و گوسفند ماده بهتر از بز است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۷۳۹- ۲- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: فَإِنْ لَمْ تَجِدْ كَبْشاً (۷) فَمُوجَأً مِنَ الضَّأْنِ.

******

ترجمه:

از «معاویه بن عمار» از «ابو عبدالله (علیه السلام)» نقل شده است که در حدیثی فرمود:

"اگر قوچ نیافتید، پس از نر اخته شده از گوسفند استفاده کنید."

۱- فی المصدر- برجلیها.

۲- الفقیه ۲- ٤۹۷- ۳۰٦٥.

۳- و تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ٤ من الباب ۲ و فی الحدیثین ۱ و ٤ من الباب ۸ و فی الباب ۱۰ و فی الحدیثین ٥ و ۷ من الباب ۱۲ من هذه الأبواب. و یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ۱٦ و فی الحدیث ۱۲ من الباب ٦۰ من هذه الأبواب.

٤- الباب ۱٤ فیه ۳ أحادیث.

٥- التهذيب ٥- ٢٠٥- ٦٨٦.

٦- التهذيب ٥- ٢٠٤- ٦٧٩، و أورده بتمامه فی الحدیث ١ من الباب ٨ من هذه الأبواب.

٧- فی المصدر- کبشا سمینا فحلا.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٧٤٠ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٨٧٤٠- ٣- (١) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ النَّعْجَةُ أَحَبُّ إِلَيْكَ أَمِ الْمَاعِزُ قَالَ إِنْ كَانَ الْمَاعِزُ ذَكَراً فَهُوَ أَحَبُّ إِلَيَّ وَ إِنْ كَانَ الْمَاعِزُ أُنْثَى فَالنَّعْجَةُ أَحَبُّ إِلَيَّ إِلَى أَنْ قَالَ قُلْتُ فَالْخَصِيُّ أَحَبُّ إِلَيْكَ أَمِ النَّعْجَةُ قَالَ الْمَرْضُوضُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ النَّعْجَةِ وَ إِنْ كَانَ خَصِيّاً فَالنَّعْجَةُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٢).

******

ترجمه:

از «ابی بصیر» نقل شده است که گفت:

"از ابو عبدالله (علیه السلام) پرسیدم که آیا گوسفند ماده برای شما محبوب تر است یا بز؟ فرمود: اگر بز نر باشد، آن محبوب تر است برای من، و اگر بز ماده باشد، پس گوسفند ماده محبوب تر است. تا آنجا که گفتم: پس آیا نر اخته شده محبوب تر است برای شما یا گوسفند ماده؟ فرمود: نر اخته شده محبوب تر است برای من از گوسفند ماده، و اگر نر اخته شده نباشد، پس گوسفند ماده."

١٥- بَابُ جَوَازِ التَّضْحِيَةِ بِالْجَامُوسِ

اشارة

(۳) ۱۵ بَابُ جَوَازِ التَّضْحِيَةِ بِالْجَامُوسِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۷٤۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۷٤۱- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرَّيَّانِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الثَّالِثِ ع قَالَ: كَتَبْتُ إِلَيْهِ أَسْأَلُهُ عَنِ الْجَامُوسِ عَنْ كَمْ يُجْزِي فِي الضَّحِيَّةِ فَجَاءَ فِي الْجَوَابِ إِنْ كَانَ ذَكَراً فَعَنْ وَاحِدٍ وَ إِنْ كَانَ أُنْثَى فَعَنْ سَبْعَةٍ.

******

ترجمه:

از «على بن ريّان بن الصلت» از «ابو الحسن سوم (امام كاظم عليه السلام)» نقل شده است كه گفت:

"به او نوشتم و از او درباره بوفالو(گاووحشى) قربانى پرسيدم. در پاسخ آمده بود: اگر نر باشد، يک نفر كافى است، و اگر ماده باشد، براى هفت نفر كفايت مى كند."

ص: ۱۱۱

۱- الكافى ٤- ٤٩٠- ٥، و أورد قطعة منه فى الحديث ۸ من الباب ۱۱ و أخرى فى الحديث ۸ من الباب ۱۲ من هذه الأبواب.

٢- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ١١ من الباب ١٠، و فى الحديث ٧ من الباب ١٢ من هذه الأبواب. و يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ١٢ من الباب ٦٠ من هذه الأبواب.

٣- الباب ١٥ فيه حديث واحد.

٤- التهذيب ٥- ٢٠٩- ٧٠١، و الاستبصار ٢- ٢٦٧- ٩٤٦، و أورده فى الحديث ٨ من الباب ١٨ من هذه الأبواب.

١٦- بَابُ أَنَّهُ لَا يُجْزِئُ الْمَهْزُولُ بِحَيْثُ لَا يَكُونُ عَلَى كُلْيَتَيْهِ شَحْمٌ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِيَهُ عَلَى أَنَّهُ سَمِينٌ فَيَجِدَهُ مَهْزُولًا فَيُجْزِيهِ وَ كَذَا الْعَكْسُ وَ يُجْزِى الْهَرِمُ الَّذِى وَقَعَتْ ثَنَايَاهُ

اشارة

(١) ١٦ بَابُ أَنَّهُ لَا يُجْزِئُ الْمَهْزُولُ بِحَيْثُ لَا يَكُونُ عَلَى كُلْيَتَيْهِ شَحْمٌ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِيَهُ عَلَى أَنَّهُ سَمِينٌ فَيَجِدَهُ مَهْزُولًا فَيُجْزِيهِ وَ كَذَا الْعَكْسُ وَ يُجْزِى الْهَرِمُ الَّذِى وَقَعَتْ ثَنَايَاهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٤٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٧٤٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِى حَدِيثٍ قَالَ: وَ إِنِ اشْتَرَى أُضْحِيَّةً وَ هُوَ يَنْوِى أَنَّهَا سَمِينَةٌ فَخَرَجَتْ مَهْزُولَةً أَجْزَأَتْ عَنْهُ وَ إِنْ نَوَاهَا مَهْزُولَةً فَخَرَجَتْ سَمِينَةً أَجْزَأَتْ عَنْهُ وَ إِنْ نَوَاهَا مَهْزُولَةً فَخَرَجَتْ مَهْزُولَةً لَمْ تُجْزِ عَنْهُ.

******

ترجمه:

از «محمد بن مسلم» از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق علیه السلام) نقل شده است که در حدیثی فرمود:

"و اگر کسی قربانی را خرید و نیت کرد که آن چاق باشد وبعد معلوم شدلاغراست، قربانی از او پذیرفته می شود. و اگر نیت کرد که لاغر باشد وبعد معلوم شد چاق است، باز هم قربانی از او پذیرفته می شود. اما اگر نیت کرد که لاغر باشد ومعلوم شد لاغراست، قربانی از او پذیرفته نمی شود."

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٤٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٧٤٣- ٢- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ سَيْفٍ عَنْ مَنْصُورٍ (٤) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: وَ إِنِ اشْتَرَى الرَّجُلُ هَدْياً وَ هُوَ يَرَى أَنَّهُ سَمِينٌ أَجْزَأَ عَنْهُ وَ إِنْ لَمْ يَجِدْهُ سَمِيناً وَ مَنِ اشْتَرَى هَدْياً وَ هُوَ يَرَى أَنَّهُ مَهْزُولٌ فَوَجَدَهُ سَمِيناً أَجْزَأَ عَنْهُ وَ إِنِ اشْتَرَاهُ وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ مَهْزُولٌ لَمْ يُجْزِ عَنْهُ.

******

ترجمه:

از «ابو عبدالله (علیه السلام)» نقل شده است که فرمود:

"و اگر مردی هدیه ای خرید و او فکر می کرد که آن چاق است، قربانی از او پذیرفته می شود. و اگر آن را نیافت چاق و هدیه را لاغر یافت، باز هم قربانی از او پذیرفته می شود. اما اگر آن را خرید و می دانست که لاغر است، قربانی از او پذیرفته نمی شود."

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٤٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٧٤٤- ٣- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يَاسِينَ الضَّرِيرِ عَنْ حَرِيزٍ عَنِ الْفَضْلِ (٦) قَالَ: حَجَجْتُ بِأَهْلِي سَنَةً فَعَزَّتِ الْأَضَاحِيُّ فَانْطَلَقْتُ فَاشْتَرَيْتُ شَاتَيْنِ بِغَلَاءٍ فَلَمَّا أَلْقَيْتُ إِهَابَيْهِمَا نَدِمْتُ نَدَامَةً شَدِيدَةً لِمَا رَأَيْتُ بِهِمَا

١- الباب ١٦ فيه ٨ أحاديث.

٢- التهذيب ٥- ٢٠٥- ٦٨٦.

٣- التهذيب ٥- ٢١١- ٧١٢.

٤- فى نسخة- سيف بن منصور.

٥- التهذيب ٥- ٢١٢- ٧١٤.

٦- فى الكافى- الفضيل.

مِنَ الْهُزَالِ فَأَتَيْتُهُ فَأَخْبَرْتُهُ بِذَلِكَ فَقَالَ إِنْ كَانَ عَلَى كُلْيَتَيْهِمَا شَيْ ءٌ مِنَ الشَّحْمِ أَجْزَأَتْ (١).

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يَاسِينَ الضَّرِيرِ قَالَ: حَجَجْتُ بِأَهْلِي وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

از «فضل» نقل شده است که گفت:

"سالی با خانواده ام به حج رفتم و قربانی ها کمیاب شده بود، بنابراین رفتم و دو بره را به قیمت بالا خریدم. وقتی پوست آن ها را کندم، به شدت پشیمان شدم از آنچه که در آن ها دیدم، زیرا بسیار لاغر

بودند. بنابراین به او مراجعه کردم و این موضوع را به ایشان اطلاع دادم. فرمودند : اگر هر دو بره کمی چربی داشته باشند، قربانی از شما پذیرفته می شود."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷٤٥ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۷٤٥- ٤- (۳) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص صَدَقَةُ رَغِيفٍ خَيْرٌ مِنْ نُسُكٍ مَهْزُولَةٍ (٤).

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٥)

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از «سکونی» از «جعفر» از «آبائه علیهم السلام» نقل شده است که گفت:

"رسول خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: صدقه یک نان بهتر از قربانی لاغر است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷٤٦ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۸۷٤٦- ٥- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا اشْتَرَى الرَّجُلُ الْبَدَنَةَ مَهْزُولَةً فَوَجَدَهَا سَمِينَةً فَقَدْ أَجْزَأَتْ عَنْهُ وَ إِنِ اشْتَرَاهَا مَهْزُولَةً فَوَجَدَهَا مَهْزُولَةً فَإِنَّهَا لَا تُجْزِئُ عَنْهُ.

******

ترجمه:

از «حلبی» از «ابو عبدالله (علیه السلام)» نقل شده است که فرمود:

"اگر مردی بدنهٔ(شتر) لاغری را خرید و آن را چاق یافت، قربانی از او پذیرفته می شود. و اگر آن را لاغر خرید و همچنان لاغر بود، قربانی از او پذیرفته نمی شود."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۴۷ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۷۴۷- ٦- (۸) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ عِیصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ۱۱۳

۱- فی نسخة- أجزأتا (هامش المخطوط).

۲- الکافی ٤- ٤۹۲- ١٦.

۳- الکافی ٤- ٤۹۱- ۱۰.

٤- فی موضع من التهذیب- مهزول (هامش المخطوط).

٥- التهذیب ٥- ۲۱۱- ۷۱۱.

٦- التهذیب ٥- ٤۸۲- ۱۷۱٦.

۷- الکافی ٤- ٤۹۰- ٦.

۸- الکافی ٤- ٤۹۱- ۱٥.

فِی الْهَرِمِ الَّذِی قَدْ (۱) وَقَعَتْ ثَنَایَاهُ أَنَّهُ لَا بَأْسَ بِهِ فِی الْأَضَاحِیِّ وَ إِنِ اشْتَرَیْتَهُ مَهْزُولًا فَوَجَدْتَهُ سَمِیناً أَجْزَأَکَ وَ إِنِ اشْتَرَیْتَهُ مَهْزُولًا فَوَجَدْتَهُ مَهْزُولًا فَلَا یُجْزِئُ.

******

ترجمه:

از «عیس بن قاسم» از «ابو عبدالله (علیه السلام)» نقل شده است که فرمود:

"در مورد حیوان پیر و ناتوانی که دندان هایش افتاده است، گفت: اشکالی ندارد که برای قربانی استفاده شود. و اگر آن را لاغر خریدی و آن را چاق یافتی، قربانی از تو پذیرفته می شود. و اگر آن را لاغر خریدی و همچنان لاغر بود، قربانی از تو پذیرفته نمی شود."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۷۴۸- ۷- (۲) قَالَ وَ فِی رِوَایَةٍ أُخْرَی أَنَّ حَدَّ الْهُزَالِ إِذَا لَمْ یَکُنْ عَلَی کُلْیَتَیْهِ شَیْ ءٌ مِنَ الشَّحْمِ.

******

ترجمه:

درروایت فرمودند : حد لاغری آنستکه درکلیه هایش چربی نباشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۸۷۴۹- ۸- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ: قَالَ عَلِیٌّ ع إِذَا اشْتَرَی الرَّجُلُ الْبَدَنَةَ عَجْفَاءَ فَلَا تُجْزِئُ عَنْهُ وَ إِنِ اشْتَرَاهَا سَمِینَةً فَوَجَدَهَا عَجْفَاءَ أَجْزَأَتْ عَنْهُ وَ فِی هَدْیِ الْمُتَمَتِّعِ مِثْلُ ذَلِکَ.

(٤)

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین گفت:

"علی (علیه السلام) فرمود: اگر مردی بدنهٔ لاغر را خرید، قربانی از او پذیرفته نمی شود. و اگر آن را چاق خرید و لاغر یافت، قربانی از او پذیرفته می شود. و در مورد هدیه متعتمر نیز وضعیت مشابه است."

۱۷- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ الْهَدْيِ مِمَّا عُرِّفَ بِهِ بِأَنْ يَحْضُرَ يَوْمَ عَرَفَةَ بِهَا وَ يَكْفِي إِخْبَارُ الْبَائِعِ

اشارة

(٥) ١٧ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ كَوْنِ الْهَدْيِ مِمَّا عُرِّفَ بِهِ بِأَنْ يَحْضُرَ يَوْمَ عَرَفَةَ بِهَا وَ يَكْفِي إِخْبَارُ الْبَائِعِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلي: ۱۸۷۵۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

١٨٧٥٠- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (٧) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ: سُئِلَ عَنِ الْخَصِيِّ يُضَحَّى بِهِ (٨) قَالَ إِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّحْمَ فَدُونَكُمْ وَ قَالَ لَا يُضَحَّى إِلَّا بِمَا قَدْ عُرِّفَ بِهِ.

******

ترجمه:

از «احمد بن محمد بن ابی نصری» نقل شده است که گفت:

"پرسیده شد درباره نر اخته شده که آیا می توان با آن قربانی کرد؟ فرمود: اگر هدف شما فقط گوشت است، پس مشکلی ندارد. و فرمود: قربانی باید فقط از حیواناتی باشد که به ویژگی های آن ها آگاهی و شناخت وجود داشته باشد."

١- ليس فى المصدر.

٢- الكافى ٤- ٤٩٢- ١٥ ذيل الحديث ١٥.

٣- الفقيه ٢- ٤٩٨- ٣٠٦٦.

٤- و تقدم ما يدلّ عليه فى الحديثين ٢ و ٤ من الباب ٣١ من هذه الأبواب. و يأتى ما يدلّ عليه فى الحديث ٢ من الباب ٢٢ من هذه الأبواب.

٥- الباب ١٧ فيه ٤ أحاديث.

٦- التهذيب ٥- ٢٠٧- ٦٩٢، و الاستبصار ٢- ٢٦٥- ٩٣٧، و أورد صدره فى الحديث ٦ من الباب ١٢ من هذه الأبواب.

٧- ليس فى الاستبصار.

٨- فى المصدر- أ يضحى به؟.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٥١ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٧٥١- ٢- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِى بَصِيرٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يُضَحَّى إِلَّا بِمَا قَدْ عُرِّفَ بِهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق فرمودند : قربانى بايد فقط از حيواناتى باشد كه به ويژگى هاى آن ها آگاهى و شناخت وجود داشته باشد."

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٥٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

۱۸۷۵۲- ۳- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّا نَشْتَرِی الْغَنَمَ بِمِنًی- وَ لَسْنَا نَدْرِی عُرِّفَ بِهَا أَمْ لَا فَقَالَ إِنَّهُمْ لَا يَكْذِبُونَ لَا عَلَيْكَ ضَحِّ بِهَا.

******

ترجمه:

از «سعید بن یسار» نقل شده است که گفت:

"به «ابو عبدالله (علیه السلام)» گفتم: ما گوسفند را در منی خریداری می کنیم و نمی دانیم که آیا به ویژگی های آن آگاهی دارند یا نه. فرمود: آن ها دروغ نمی گویند، بر تو اشکالی ندارد که با آن قربانی کنی."

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۵۳ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۸۷۵۳- ٤- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَمَّنِ اشْتَرَی شَاةً لَمْ يُعَرَّفْ بِهَا قَالَ لَا بَأْسَ بِهَا عُرِّفَ أَمْ لَمْ يُعَرَّفْ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَی أَنَّ الْمُشْتَرِیَ لَمْ يُعَرِّفْ بِهَا فَيَكْفِيهِ إِخْبَارُ الْبَائِعِ لِمَا مَرَّ (٤) وَ الْأَقْرَبُ حَمْلُهُ عَلَی الْجَوَازِ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْبَزَنْطِیِّ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از «سعید بن یسار» نقل شده است که گفت:

"به «ابو عبدالله (علیه السلام)» گفتم: ما گوسفند را در منی خریداری می کنیم و نمی دانیم که آیا به ویژگی های آن آگاهی دارند یا نه. فرمود: بر تو اشکالی ندارد که با آن قربانی کنی چه آگاهی داشته باشی یا نه .

۱- التهذیب ۵- ۲۰۶- ۶۹۱، و الاستبصار ۲- ۲۶۵- ۹۳۶.

۲- التهذیب ۵- ۲۰۷- ۶۹۴، و الاستبصار ۲- ۲۶۵- ۹۳۹.

۳- التهذیب ۵- ۲۰۷- ۶۹۳، و الاستبصار ۲- ۲۶۵- ۹۳۸.

۴- مر فی أحادیث هذا الباب، لا یضحی إلّا بما قد عرف به فی الحدیثین ۱ و ۳ من هذا الباب أیضا.

۵- الفقیه ۲- ۴۹۸- ۳۰۶۸.

۱۸- بَابُ أَنَّهُ لَا یُجْزِئُ الْهَدْیُ الْوَاحِدُ فِی الْوَاجِبِ إِلَّا عَنْ وَاحِدٍ وَ یُجْزِئُ فِی الْمَنْدُوبِ کَالْأُضْحِیَّةِ عَنْ خَمْسَةٍ وَ عَنْ سَبْعَةٍ وَ عَنْ سَبْعِینَ وَ یُسْتَحَبُّ قِلَّةُ الشُّرَکَاءِ فِیهِ

اشارة

(۱) ۱۸ بَابُ أَنَّهُ لَا یُجْزِئُ الْهَدْیُ الْوَاحِدُ فِی الْوَاجِبِ إِلَّا عَنْ وَاحِدٍ وَ یُجْزِئُ فِی الْمَنْدُوبِ کَالْأُضْحِیَّةِ عَنْ خَمْسَةٍ وَ عَنْ سَبْعَةٍ وَ عَنْ سَبْعِینَ وَ یُسْتَحَبُّ قِلَّةُ الشُّرَکَاءِ فِیهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۵۴ - رقم الحدیث الباب: ۱]

١٨٧٥٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: لَا تَجُوزُ (الْبَدَنَةُ وَ) (٣) الْبَقَرَةُ إِلَّا عَنْ وَاحِدٍ بِمِنًى.

******

ترجمه:

از «محمد بن مسلم» از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق علیه السلام) نقل شده است که فرمود:

"بدنه(شتر) و گاو تنها برای یک نفر در منی قابل قبول نیست."

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٥٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٧٥٥- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْبَقَرَةِ يُضَحَّى بِهَا فَقَالَ تُجْزِئُ عَنْ سَبْعَةٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ عَنْ سَبْعَةِ نَفَرٍ (٥)

******

ترجمه:

از «یونس بن یعقوب» نقل شده است که گفت:

"از «ابو عبدالله (علیه السلام)» درباره گاوی که برای قربانی استفاده می شود پرسیدم. فرمود: آن برای هفت نفر کافی است."

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٥٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

۱۸۷۵۶- ۳- (۶) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْحَلَبِيِّ (۷) قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ النَّفَرِ تُجْزِيهِمُ (۸) الْبَقَرَةُ قَالَ أَمَّا فِي الْهَدْيِ فَلَا وَ أَمَّا فِي الْأَضْحَى (۹) فَنَعَمْ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدٍ الْحَلَبِيِّ مِثْلَهُ (۱۰).

******

ترجمه:

از «علی الحلبی» نقل شده است که گفت:

"از «ابو عبدالله (علیه السلام)» درباره گروهی که آیا گاو برایشان کافی است یا نه، پرسیدم. فرمود: در قربانی (عید قربانی) بله، ولی در هدیه (قربانی در حج) خیر."

ص: ۱۱۶

۱- الباب ۱۸ فیه ۲۲ حدیثا.

۲- التهذیب ۵- ۲۰۸- ۶۹۶، و الاستبصار ۲- ۲۶۶- ۹۴۱.

۳- لیس فی التهذیب و لا الاستبصار (هامش المخطوط).

۴- التهذیب ۵- ۲۰۸- ۶۹۸، و الاستبصار ۲- ۲۶۶- ۹۴۳.

۵- الفقیه ۲- ۴۹۱- ۳۰۵۱.

۶- التهذیب ۵- ۲۱۰- ۷۰۵، و الاستبصار ۲- ۲۶۸- ۹۵۰.

۷- فی الاستبصار- محمد الحلبیّ.

۸- فی المصدر- أ تجزیهم.

۹- فی نسخة- الأضحیة (هامش المخطوط)، و فی التهذیب- الأضاحی.

۱۰- الفقیه ۲- ۴۹۸- ۳۰۶۷.

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۷۵۷ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۸۷۵۷- ٤- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِی الْحُسَيْنِ النَّخَعِیِّ (۲) عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تُجْزِئُ الْبَقَرَةُ أَوِ الْبَدَنَةُ (۳) فِی الْأَمْصَارِ عَنْ سَبْعَةٍ وَ لَا تُجْزِئُ بِمِنًى إِلَّا عَنْ وَاحِدٍ.

******

ترجمه:

از «حلبی» از «ابو عبدالله (علیه السلام)» نقل شده است که فرمود:

"گا و یا بدنهٔ (شتر) در شهرها برای هفت نفر کافی است، اما در منی تنها برای یک نفر قابل قبول است."

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۷۵۸ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۸۷۵۸- ۵- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِی الْحُسَيْنِ النَّخَعِیِّ (۵) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: تُجْزِئُ الْبَقَرَةُ عَنْ خَمْسَةٍ بِمِنًى إِذَا كَانُوا أَهْلَ خِوَانٍ وَاحِدٍ.

******

ترجمه:

از «معاویه بن عمار» از «ابو عبدالله (علیه السلام)» نقل شده است که فرمود:

"گاو در منی برای پنج نفر کافی است اگر آن ها اهل یک خانواده باشند."

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۷۵۹ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸۷۵۹- ٦- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنْ وُهَيْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْبَدَنَةُ وَ الْبَقَرَةُ (٧) تُجْزِئُ عَنْ سَبْعَةٍ إِذَا اجْتَمَعُوا مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ وَاحِدٍ وَ مِنْ غَيْرِهِمْ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْخِصَالِ وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ مِثْلَ ذَلِکَ (٨).

******

ترجمه:

از «ابو بصير» از «ابو عبدالله (عليه السلام)» نقل شده است كه فرمود:

"بدنه و گاو براى هفت نفر كافى است، اگرچه اين هفت نفر از اهل يک خانواده باشند يا از غير آن ها."

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۷٦۰ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۸۷٦۰- ۷- (۹) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنِ الْحُسَيْنِ

۱- التهذيب ٥- ۲۰۷- ٦۹٥، و الاستبصار ۲- ۲٦٦- ۹٤۰.

۲- فى نسخة- أبى الحسن النخعىّ (هامش المخطوط).

۳- فى المصدر- و البدنة.

٤- التهذيب ٥- ۲۰۸- ٦۹۷، و الاستبصار ۲- ۲٦٦- ۹٤۲.

٥- فى نسخة- أبى الحسن النخعىّ (هامش المخطوط).

٦- التهذيب ٥- ٢٠٨- ٦٩٩، و الاستبصار ٢- ٢٦٦- ٩٤٤.

٧- فی نسخة زيادة- يضحی بها (هامش المخطوط).

٨- الخصال- ٣٥٦- ٣٨، و علل الشرائع- ٤٤١.

٩- التهذيب ٥- ٢٠٨- ٧٠٠، و الاستبصار ٢- ٢٦٦- ٩٤٥.

بْنِ يَزِيدَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِی زِيَادٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: الْبَقَرَةُ الْجَذَعَةُ تُجْزِئُ عَنْ ثَلَاثَةٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ وَاحِدٍ وَ الْمُسِنَّةُ تُجْزِئُ عَنْ سَبْعَةِ نَفَرٍ مُتَفَرِّقِينَ وَ الْجَزُورُ يُجْزِئُ عَنْ عَشَرَةٍ مُتَفَرِّقِينَ.

******

ترجمه:

از «اسماعيل بن ابی زياد» از «ابو عبدالله (عليه السلام)» از پدرش از «علی (عليه السلام)» نقل شده است كه فرمود:

"گاو جوان (جذع) برای سه نفر از اهل يک خانواده كافی است. و گاو پير (مسنه) برای هفت نفر متفرّق كافی است. و شتر برای ده نفر متفرّق كافی است."

[رقم الحديث الكلی: ١٨٧٦١ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٨٧٦١- ٨- (١) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرَّيَّانِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الثَّالِثِ ع قَالَ: كَتَبْتُ إِلَيْهِ أَسْأَلُهُ عَنِ الْجَامُوسِ عَنْ كَمْ يُجْزِئُ فِی الضَّحِيَّةِ فَجَاءَ الْجَوَابُ إِنْ كَانَ ذَكَراً فَعَنْ وَاحِدٍ وَ إِنْ كَانَ أُنْثَی فَعَنْ سَبْعَةٍ.

******

ترجمه:

از «علی بن ریّان بن الصلت» از «ابو الحسن الثالث (امام کاظم یا امام رضا علیهماالسلام)» نقل شده است که گفت:

"برای من نامه ای نوشتم و از او درباره گاومیش پرسیدم که برای چند نفر قابل قبول است در قربانی. پاسخ رسید: اگر گاومیش نر باشد، برای یک نفر کافی است، و اگر ماده باشد، برای هفت نفر کافی است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۶۲ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۸۷۶۲- ۹- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ سَوَادَةَ الْقَطَّانِ وَ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالا قُلْنَا لَهُ جَعَلَنَا اللَّهُ فِدَاکَ عَزَّتِ الْأَضَاحِیُّ عَلَیْنَا بِمَکَّةَ- أَ فَیُجْزِئُ اثْنَیْنِ أَنْ یَشْتَرِکَا فِی شَاةٍ فَقَالَ نَعَمْ وَ عَنْ سَبْعِینَ.

******

ترجمه:

از «علی بن اسباط» از «ابو الحسن الرضا (علیه السلام)» نقل شده است که گفت:

"گفتیم: فدای تو شویم، در مکه قربانی ها بسیار گران شده است، آیا دو نفر می توانند در یک گوسفند شریک شوند؟ فرمود: بله، و این جایز است برای هفتاد نفر."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۶۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۸۷۶۳- ۱۰- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا إِبْرَاهِیمَ ع عَنْ قَوْمٍ غَلَتْ عَلَیْهِمُ الْأَضَاحِیُّ وَ هُمْ مُتَمَتِّعُونَ وَ هُمْ مُتَرَافِقُونَ وَ لَیْسُوا بِأَهْلِ بَیْتٍ وَاحِدٍ وَ قَدِ اجْتَمَعُوا فِی مَسِیرِهِمْ وَ مِضْرَبُهُمْ وَاحِدٌ أَ لَهُمْ أَنْ یَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالَ لَا أُحِبُّ ذَلِکَ إِلَّا مِنْ ضَرُورَةٍ.

******

ترجمه:

از «عبد الرحمن بن الحجاج» نقل شده است که گفت:

"از «ابا ابراهیم حضرت کاظم (علیه السلام)» درباره گروهی که قربانی ها برایشان گران شده و آن ها متعتمر هستند و در سفر با هم هستند و اهل یک خانواده نیستند، پرسیدم. آیا برایشان جایز است که یک گاو قربانی کنند؟ فرمود: من این کار را دوست ندارم مگر در مواقع ضروری."

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٦٤ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٨٧٦٤- ١١- (٤) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ

ص: ١١٨

١- التهذيب ٥- ٢٠٩- ٧٠١، و الاستبصار ٢- ٢٦٧- ٩٤٦، و أورده فى الحديث ١ من الباب ١٥ من هذه الأبواب.

٢- التهذيب ٥- ٢٠٩- ٧٠٤، و الاستبصار ٢- ٢٦٧- ٩٤٩.

٣- الكافى ٤- ٤٩٦- ٢، و التهذيب ٥- ٢١٠- ٧٠٦، و الاستبصار ٢- ٢٦٨- ٩٥١.

٤- الكافى ٤- ٤٩٦- ٤، و التهذيب ٥- ٢٠٩- ٧٠٣، و الاستبصار ٢- ٢٦٧- ٩٤٨.

عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ حُمْرَانَ قَالَ: عَزَّتِ الْبُدْنُ سَنَةً بِمِنًى حَتَّى بَلَغْتِ الْبَدَنَةُ مِائَةَ دِينَارٍ فَسُئِلَ أَبُو جَعْفَرٍ ع عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ اشْتَرِكُوا فِيهَا قَالَ قُلْتُ: كَمْ قَالَ مَا خَفَّ فَهُوَ أَفْضَلُ قَالَ فَقُلْتُ عَنْ كَمْ تُجْزِئُ فَقَالَ عَنْ سَبْعِينَ.

******

ترجمه:

از «حمید» نقل شده است که گفت:

"قربانی های بدنه در مکه به حدی گران شده بود که به ۱۰۰ دینار رسید. از «ابو جعفر (علیه السلام)» درباره این وضعیت پرسیدند، و او فرمود: در آن شریک شوید. گفتم: چه مقدار؟ فرمود: هر چه سبک تر باشد بهتر است. گفتم: از چند نفر کفایت می کند؟ فرمود: از هفتاد نفر."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۶۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۸۷۶۵- ۱۲- (۱) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ (۲) عَنْ رَجُلٍ يُسَمَّى سَوَادَةَ فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ قَالَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ الْأَضَاحِيَّ قَدْ عَزَّتْ عَلَيْنَا قَالَ فَاجْتَمِعُوا وَ اشْتَرُوا جَزُوراً فَانْحَرُوهَا فِيمَا بَيْنَكُمْ (۳) قُلْنَا وَ لَا تَبْلُغُ نَفَقَتُنَا (٤) قَالَ فَاجْتَمِعُوا فَاشْتَرُوا بَقَرَةً فِيمَا بَيْنَكُمْ (٥) قُلْنَا لَا تَبْلُغُ (٦) نَفَقَتُنَا قَالَ فَاجْتَمِعُوا فَاشْتَرُوا فِيمَا بَيْنَكُمْ (۷) شَاةً فَاذْبَحُوهَا فِيمَا بَيْنَكُمْ قُلْنَا تُجْزِئُ عَنْ سَبْعَةٍ قَالَ نَعَمْ وَ عَنْ سَبْعِينَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۸)

وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از مردی به نام «سواد» نقل شده است که گفت:

"به «ابا عبد الله (علیه السلام)» گفتم: قربانی ها برای ما گران شده است. فرمود: جمع شوید و یک شتر بخرید و آن را در میان خود ذبح کنید. گفتیم: هزینه اش به ما نمی رسد. فرمود: جمع شوید و

یک گاو بخرید و در میان خود ذبح کنید. گفتیم: هزینه اش به ما نمی رسد. فرمود: جمع شوید و یک گوسفند بخرید و آن را در میان خود ذبح کنید. گفتیم: آیا این گوسفند به جای هفت نفر کفایت می کند؟ فرمود: بله، و همچنین به جای هفتاد نفر."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷٦٦ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۸۷٦٦- ۱۳- (۹) وَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ قَرْعَةَ عَنْ زَیْدِ بْنِ جَهْمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مُتَمَتِّعٌ لَمْ یَجِدْ هَدْیاً فَقَالَ أَ مَا کَانَ مَعَهُ دِرْهَمٌ یَأْتِی بِهِ قَوْمَهُ فَیَقُولَ أَشْرِکُونِی بِهَذَا الدِّرْهَمِ.

******

ترجمه:

زید بن جهم: او گفت: به امام صادق (علیه السلام) عرض کردم: شخصی که تمتع کرده و قربانی پیدا نکرده چه باید بکند؟ امام فرمودند: آیا درهمی همراهش نبود که نزد قومش بیاید و بگوید: مرا با این درهم شریک کنید؟

۱- الکافی ٤- ٤٩٦- ۳، و أورد صدره فی الحدیث ۱ من الباب ۱۹ من هذه الأبواب.

۲- فی نسخة- الحسن بن علیّ (هامش المخطوط).

۳- فی المصدر- فاشتروا جزورا فیما بینکم.

٤- فی التهذیبین زیادة- ذلک (هامش المخطوط).

٥- فی المصدر زیادة- فاذبحوها.

٦- فی المصدر- و لا تبلغ.

۷- لیس فی التهذیب.

۸- التهذیب ۵- ۲۰۹- ۷۰۲، و الاستبصار ۲- ۲٦۷- ۹٤۷.

۹- الکافی ٤- ٤۹۷- ۵.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷٦۷ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

۱۸۷٦۷- ١٤- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ النَّبِيِّ ص وَ الْأَئِمَّةِ ع قَالَ وَ الْعِلَّةُ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا تُجْزِئُ الْبَقَرَةُ عَنْ خَمْسَةِ نَفَرٍ لِأَنَّ الَّذِينَ أَمَرَهُمُ السَّامِرِيُّ بِعِبَادَةِ الْعِجْلِ كَانُوا خَمْسَةَ أَنْفُسٍ وَ هُمُ الَّذِينَ ذَبَحُوا الْبَقَرَةَ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ بِذَبْحِهَا.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین از پیامبر (صلی الله علیه وآله) و امامان (علیهم السلام) نقل کرده است که علت این که گاو از طرف پنج نفر کفایت می کند، این است که کسانی که سامری آنان را به پرستش گوساله دعوت کرد، پنج نفر بودند. و همان ها کسانی بودند که گاوی را که خداوند دستور به ذبح آن داده بود، ذبح کردند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷٦۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۵]

۱۸۷٦۸- ۱۵- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبَانٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: الْكَبْشُ يُجْزِئُ عَنِ الرَّجُلِ وَ عَنْ أَهْلِ بَيْتِهِ يُضَحِّي بِهِ.

******

ترجمه:

زراره از امام باقر (علیه السلام) نقل کرده است که فرمودند: قوچ (گوسفند نر بالغ) برای یک مرد و اهل خانه اش کافی است که با آن قربانی کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۶۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۶]

۱۸۷۶۹- ۱۶- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ وُهَيْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْبَقَرَةُ وَ الْبَدَنَةُ يُجْزِءَانِ (٤) عَنْ سَبْعَةِ نَفَرٍ إِذَا كَانُوا مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ أَوْ مِنْ غَيْرِهِمْ.

******

ترجمه:

وهیب بن حفص از امام صادق (علیه السلام) نقل کرده است که فرمودند: گاو و شتر برای هفت نفر کفایت می کنند، چه این افراد از اهل یک خانه باشند و چه از غیر آنان.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۷۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۱۸۷۷۰- ۱۷- (۵) قَالَ وَ رُوِيَ أَنَّ الْجَزُورَ يُجْزِئُ عَنْ عَشَرَةِ نَفَرٍ مُتَفَرِّقِينَ وَ إِذَا عَزَّتِ الْأَضَاحِيُّ أَجْزَأَتْ شَاةٌ عَنْ سَبْعِينَ.

******

ترجمه:

و روایت شده است که شتر برای ده نفر که از هم جدا باشند کافی است، و هنگامی که قربانی ها کمیاب شوند، یک گوسفند برای هفتاد نفر کفایت می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۸]

۱۸۷۷۱- ۱۸- (٦) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ وَ الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ (۷) عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَعْبَدٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ عَنْ کَمْ تُجْزِئُ الْبَدَنَةُ قَالَ عَنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ قُلْتُ فَالْبَقَرَةُ قَالَ تُجْزِئُ عَنْ خَمْسَةٍ إِذَا کَانُوا یَأْکُلُونَ عَلَی مَائِدَةٍ وَاحِدَةٍ قُلْتُ کَیْفَ صَارَتِ الْبَدَنَةُ لَا تُجْزِئُ إِلَّا عَنْ وَاحِدٍ وَ الْبَقَرَةُ

ص: ۱۲۰

۱- الفقیه ۲- ۲۰۰- ۲۱۳٦.

۲- الفقیه ۲- ٤۹۱- ۳۰٥۰.

۳- الفقیه ۲- ٤۹۱- ۳۰٥۲.

٤- فی المصدر- تجزیان.

٥- الفقیه ۲- ٤۹۲- ۳۰٥۲، و أورد ذیله فی الحدیث ۱۱ من الباب ۱۱ من هذه الأبواب.

٦- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۸۳- ۲۲، و علل الشرائع- ٤٤۰- ۱.

۷- "عن أبیه" لیس فی العلل.

تُجْزِئُ عَنْ خَمْسَةٍ قَالَ لِأَنَّ الْبَدَنَةَ لَمْ یَکُنْ فِیهَا مِنَ الْعِلَّةِ مَا کَانَ فِی الْبَقَرَةِ إِنَّ الَّذِینَ أَمَرُوا قَوْمَ مُوسَی بِعِبَادَةِ الْعِجْلِ کَانُوا خَمْسَةً وَ کَانُوا أَهْلَ بَیْتٍ یَأْکُلُونَ عَلَی خِوَانٍ وَاحِدٍ (۱) وَ هُمُ الَّذِینَ ذَبَحُوا الْبَقَرَةَ الْحَدِیثَ.

وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ السَّعْدَآبَادِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَعْبَدٍ مِثْلَهُ (۲) وَ رَوَاهُ الْبَرْقِیُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ خَالِدٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

حسین بن خالد از امام رضا (علیه السلام) نقل کرده است که گفتم: شتر برای چند نفر کافی است؟ فرمودند: برای یک نفر. گفتم: پس گاو چطور؟ فرمودند: گاو برای پنج نفر کفایت می کند، اگر بر سر یک سفره غذا بخورند. گفتم: چرا شتر فقط برای یک نفر کافی است، اما گاو برای پنج نفر؟ فرمودند: به این دلیل که در شتر علتی وجود ندارد که در گاو وجود داشت. کسانی که قوم موسی را به پرستش گوساله دعوت کردند پنج نفر بودند و این ها اهل یک خانواده بودند که بر سر یک سفره غذا می خوردند، و همان ها بودند که گاوی را ذبح کردند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۹]

۱۸۷۷۲- ۱۹- (٤) وَ فِی الْخِصَالِ وَ الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ بُنَانِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ (٥) عَنْ یُونُسَ بْنِ یَعْقُوبَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْبَقَرَةِ یُضَحَّی بِهَا قَالَ فَقَالَ تُجْزِئُ عَنْ سَبْعَةِ نَفَرٍ مُتَفَرِّقِینَ (٦).

******

ترجمه:

یونس بن یعقوب نقل کرده است که گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره گاوی که قربانی شود، پرسیدم. امام فرمودند: برای هفت نفر که از هم جدا باشند، کفایت می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۷۳ - رقم الحدیث الباب: ۲۰]

۱۸۷۷۳- ۲۰- (٧) وَ فِی الْعِلَلِ وَ فِی الْمُقْنِعِ قَالَ رُوِیَ أَنَّ الْبَقَرَةَ لَا تُجْزِئُ إِلَّا عَنْ وَاحِدٍ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَی الْوَاجِبِ لِمَا مَرَّ (٨).

******

ترجمه:

و در کتاب «المقنع» آمده است که روایت شده است: گاو تنها برای یک نفر کفایت می کند.

می گویم: این بر قربانی واجب حمل می شود به دلیل آنچه گذشت.

ص: ۱۲۱

۱- فی المصدر زیادة- و هم- أذینویه- و فی العلل- أذیبویه- و أخوه مبذویه- و فی العلل- مذویه- و ابن أخیه و ابنته و امرأته.

۲- الخصال- ۲۹۲- ۵۵.

۳- المحاسن- ۳۱۸- ٤٤.

٤- الخصال- ۳۵٦- ۳۷، و علل الشرائع- ٤٤۱- ۱ ذیل الحدیث ۱.

۵- فی العلل- محمّد بن الحسن.

٦- لیس فی الخصال.

۷- علل الشرائع ... و المقنع- ۸۸.

۸- مر فی أحادیث هذا الباب.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۲۱]

۱۸۷۷٤- ۲۱- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ قَالَ: قَالَ ع الْأُضْحِیَّةُ تُجْزِئُ فِی الْأَمْصَارِ عَنْ أَهْلِ بَیْتٍ وَاحِدٍ لَمْ یَجِدُوا غَیْرَهَا وَ الْبَقَرَةُ تُجْزِئُ عَنْ خَمْسَةٍ إِذَا کَانُوا أَهْلَ خِوَانٍ وَاحِدٍ.

******

ترجمه:

محمد بن محمد مفید در کتاب «المقنعة» گفته است: امام (علیه السلام) فرمودند: قربانی در شهرها برای یک خانواده کافی است، اگر چیزی غیر از آن نیابند. و گاو برای پنج نفر کفایت می کند، به شرط آنکه اهل یک سفره باشند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۲۲]

۱۸۷۷۵- ۲۲- (۲) عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی کِتَابِهِ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ سَأَلْتُهُ عَنِ الْجَزُورِ وَ الْبَقَرَةِ کَمْ یُضَحَّی بِهَا (۳) قَالَ یُسَمِّی رَبُّ الْبَیْتِ نَفْسَهُ وَ هُوَ یُجْزِئُ عَنْ أَهْلِ الْبَیْتِ إِذَا کَانُوا أَرْبَعَةً أَوْ خَمْسَةً.

******

ترجمه:

علی بن جعفر در کتاب خود از برادرش، امام موسی بن جعفر (علیه السلام) نقل کرده است که فرمود: از ایشان درباره تعداد افرادی که می توانند در قربانی شتر یا گاو شریک شوند، پرسیدم. امام فرمودند: صاحب خانه نام خود را بر آن می گذارد و این قربانی برای اهل خانه کفایت می کند، اگر تعدادشان چهار یا پنج نفر باشد.

۱۹- بَابُ جَوَازِ الْمُمَاکَسَةِ فِی بَیْعِ الْأَضَاحِیِّ وَ شِرَائِهَا عَلَی کَرَاهِیَةٍ فِی شِرَائِهَا وَ کَرَاهَةِ الْغَبْنِ فِی الْبَیْعِ

اشارة

(٤) ۱۹ بَابُ جَوَازِ الْمُمَاکَسَةِ فِی بَیْعِ الْأَضَاحِیِّ وَ شِرَائِهَا عَلَی کَرَاهِیَةٍ فِی شِرَائِهَا وَ کَرَاهَةِ الْغَبْنِ فِی الْبَیْعِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٧٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٧٧٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ رَجُلٍ يُسَمَّى سَوَادَةَ قَالَ: كُنَّا جَمَاعَةً بِمِنًى فَعَزَّتِ (٦) الْأَضَاحِيُّ فَنَظَرْنَا فَإِذَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَاقِفٌ عَلَى قَطِيعٍ يُسَاوِمُ بِغَنَمٍ وَ يُمَاكِسُهُمْ مِكَاساً شَدِيداً فَوَقَفْنَا نَنْظُرُ (٧) فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ عَلَيْنَا وَ قَالَ أَظُنُّكُمْ قَدْ تَعَجَّبْتُمْ مِنْ مِكَاسِي فَقُلْنَا نَعَمْ فَقَالَ إِنَّ الْمَغْبُونَ لَا مَحْمُودٌ وَ لَا مَأْجُورٌ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٨).

******

ترجمه:

از فردی به نام سَوَادَة نقل شده است که گفت: ما گروهی در منی بودیم و قربانی ها کمیاب شده بود. نگاه کردیم و دیدیم که امام صادق (علیه السلام) در حال چانه زنی بر سر قیمت گوسفندها است و به شدت مذاکره می کند. ما ایستادیم و نگاه کردیم. وقتی امام از مذاکره فارغ شد، به سوی ما آمد و گفت: «پندارم که شما از مذاکره شدید من تعجب کرده اید.» گفتیم: بله. امام فرمود: «کسی که در معامله زیان کرده، نه ستوده است و نه پاداش خواهد گرفت....

ص: ١٢٢

١- المقنعة- ٧٠.

٢- مسائل علیّ بن جعفر- ١٧٦- ٣٢٢.

٣- فی المصدر- عن کم یضحی بها؟.

٤- الباب ١٩ فيه حديثان.

٥- الكافى ٤- ٤٩٦- ٣، و أورد ذيله فى الحديث ١٢ من الباب ١٨ من هذه الأبواب.

٦- فى نسخة زيادة- علينا (هامش المخطوط).

٧- فى المصدر- ننتظر.

٨- التهذيب ٥- ٢٠٩- ٧٠٢، و الاستبصار ٢- ٢٦٧- ٩٤٧.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٧٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٧٧٧- ٢- (١) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ (٢) عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ وَ قَدْ قَالَ لَهُ أَبُو حَنِيفَةَ- عَجِبَ النَّاسُ مِنْکَ أَمْسِ وَ أَنْتَ بِعَرَفَةَ تُمَاكِسُ النَّاسَ بِبُدْنِکَ أَشَدَّ مِكَاسٍ يَكُونُ قَالَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَ مَا لِلَّهِ مِنَ الرِّضَا أَنْ أُغْبَنَ فِی مَالِی قَالَ فَقَالَ أَبُو حَنِيفَةَ لَا وَ اللَّهِ وَ مَا لِلَّهِ فِی هَذَا مِنَ الرِّضَا قَلِيلٌ وَ لَا كَثِيرٌ وَ مَا نَجِيئُکَ بِشَیْ ءٍ إِلَّا جِئْتَنَا بِمَا لَا مَخْرَجَ لَنَا مِنْهُ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِی آدَابِ التِّجَارَةِ (٣).

******

ترجمه:

حسين بن يزيد نقل كرده است كه شنيدم امام صادق (عليه السلام) مى فرمود: و ابو حنيفه به او گفته بود: مردم ديروز از تو تعجب كردند، در حالى كه در عرفات بودى و به شدت بر سر قيمت قربانى ها چانه مى زدى. امام صادق (عليه السلام) پاسخ داد: «خداوند از اين كه من در مال خود زيان ببينم راضى نيست.» ابو حنيفه گفت: «نه، به خدا سوگند، و خداوند در اين زمينه نه راضى است و نه ناراضى، و ما هيچ چيزى نمى آوريم مگراينكه تو براى ما چيزى مى آورى كه ما را از آن نجاتى نيست (براى هراشكالى كه مى كنيم جواب قانع كننده اى دارى).»

۲۰- بَابُ أَنَّ مَنِ اشْتَرَى هَدْياً ثُمَّ أَرَادَ شِرَاءَ أَسْمَنَ مِنْهُ جَازَ لَهُ فَإِذَا اشْتَرَى جَازَ بَيْعُ الْأَوَّلِ

اشارة

(٤) ۲۰ بَابُ أَنَّ مَنِ اشْتَرَى هَدْياً ثُمَّ أَرَادَ شِرَاءَ أَسْمَنَ مِنْهُ جَازَ لَهُ فَإِذَا اشْتَرَى جَازَ بَيْعُ الْأَوَّلِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۷۷۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۷۷۸- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ قَالَ لَهُ رَجُلٌ اشْتَرَى شَاةً ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يَشْتَرِيَ أَسْمَنَ مِنْهَا قَالَ يَشْتَرِيهَا فَإِذَا اشْتَرَاهَا بَاعَ الْأُولَى قَالَ وَ لَا أَدْرِي شَاةً قَالَ أَوْ بَقَرَةً.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٦).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام صادق (علیه السلام) نقل کرده است که گفت: مردی گوسفندی خرید و سپس خواست گوسفند چاق تری بخرد. امام فرمودند: می تواند آن را بخرد و سپس گوسفند اولی را بفروشد. راوی می گوید نمی دانم گفت گوسفند یا گاو.

١- الكافى ٤- ٥٤٦- ٣٠، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ٤٥ من أبواب آداب التجارة.

٢- فى المصدر زيادة- عن على بن أسباط.

٣- يأتى فى البابين ٤٥ و ٤٦ من أبواب آداب التجارة.

٤- الباب ٢٠ فيه حديث واحد.

٥- الكافى ٤- ٤٩٠- ٩، و أورد قطعة منه فى الحديث ٧ من الباب ١٢، و صدره فى الحديث ١ من الباب ٢٤ من هذه الأبواب.

٦- التهذيب ٥- ٢١٢- ٧١٣.

٢١- بَابُ وُجُوبِ كَوْنِ الْهَدْيِ كَامِلَ الْخِلْقَةِ فَلَا يُجْزِئُ النَّاقِصُ فِي الْوَاجِبِ وَ يُجْزِئُ فِي غَيْرِهِ

اشارة

(١) ٢١ بَابُ وُجُوبِ كَوْنِ الْهَدْيِ كَامِلَ الْخِلْقَةِ فَلَا يُجْزِئُ النَّاقِصُ فِي الْوَاجِبِ وَ يُجْزِئُ فِي غَيْرِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٧٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٧٧٩- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَخَاهُ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ ع عَنِ الرَّجُلِ يَشْتَرِي الْأُضْحِيَّةَ عَوْرَاءَ فَلَا يَعْلَمُ إِلَّا بَعْدَ شِرَائِهَا هَلْ تُجْزِئُ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ إِلَّا أَنْ يَكُونَ هَدْياً (٣) فَإِنَّهُ لَا يَجُوزُ أَنْ يَكُونَ نَاقِصاً (٤).

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ نَعَمْ إِلَّا أَنْ يَكُونَ هَدْياً فَإِنَّهُ لَا يَجُوزُ فِي الْهَدْيِ (٥).

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

علی بن جعفر نقل کرده است که از برادرش، امام موسی بن جعفر (علیه السلام) پرسید: اگر مردی قربانی را ناقص (مثلاً کور یا دارای نقص دیگری) بخرد و تنها بعد از خریدن متوجه نقص آن شود، آیا این قربانی معتبر است؟ امام فرمودند: بله، به جز در مورد قربانی واجب (هدیّه)، که در این صورت نباید ناقص باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۷۸۰- ۲- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي نَصْرٍ الْبَغْدَادِيِّ (۸) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى الْمُقْرِي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى (۹) عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ هَانِي عَنْ عَلِيٍّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ

۱- الباب ۲۱ فیه ٦ أحادیث.

۲- الفقیه ۲- ٤۹٦- ۳۰٥۹.

۳- فی نسخة زیادة- واجبا (هامش المخطوط).

٤- فی المصدر- لا یجوز ناقصا.

٥- قرب الإسناد- ۱۰٥.

٦- التهذیب ٥- ۲۱۳- ۷۱۹، و الاستبصار ۲- ۲٦۸- ۹٥۲.

۷- التهذیب ٥- ۲۱۲- ۷۱٥، و معانی الأخبار- ۲۲۲- ۱.

۸- فی المصدر- ابن أبی نصر البغدادیّ.

۹- فی المصدر- عبید اللّه بن موسی.

قَالَ: أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ص فِی الْأَضَاحِیِّ أَنْ نَسْتَشْرِفَ الْعَیْنَ وَ الْأُذُنَ وَ نَهَانَا عَنِ الْخَرْقَاءِ (۱) وَ الشَّرْقَاءِ (۲) وَ الْمُقَابَلَةِ (۳) وَ الْمُدَابَرَةِ (٤).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٥).

******

ترجمه:

شریح بن هانی نقل کرده است که علی بن ابی طالب (علیه السلام) فرمود: پیامبر (صلی الله علیه وآله) به ما دستور دادند که در قربانی ها به دقت به چشم و گوش آن ها توجه کنیم و از قربانی های دارای نقص مانند کر، شکسته، پاره و معیوب پرهیز کنیم.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۷۸۱- ۳- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ بُنَانِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ الْمُغِیرَةِ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا یُضَحَّی بِالْعَرْجَاءِ بَیِّنٍ عَرَجُهَا وَ لَا بِالْعَوْرَاءِ بَیِّنٍ عَوَرُهَا وَ لَا بِالْعَجْفَاءِ وَ لَا بِالْخَرْصَاءِ (۷) وَ لَا بِالْجَدْعَاءِ (۸) وَ لَا بِالْعَضْبَاءِ الْعَضْبَاءُ مَکْسُورَةُ الْقَرْنِ وَ الْجَدْعَاءُ (۹) الْمَقْطُوعَةُ الْأُذُنِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا نَحْوَهُ (۱۰).

******

ترجمه:

سکونی از جعفر بن محمد (علیه السلام) نقل کرده است که از پدرش و اجدادش روایت کرده است که پیامبر (صلی الله علیه وآله) فرمودند: نباید قربانی از حیوانات لنگ، که لنگی اش واضح است، و یا از حیوانات کور، که کوری اش واضح است، و نه از حیوانات لاغر و نه از حیوانات شکسته، و نه از حیوانات قطعه قطعه شده (یعنی دارای نقص در اعضای بدن) و نه از حیوانات دارای قرن شکسته (یعنی شاخ شکسته) و نه از حیوانات دارای گوش بریده، استفاده کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۸۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۷۸۲- ٤- (۱۱) وَ رَوَاهُ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِیرَةِ وَ الَّذِی قَبْلَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ مِثْلَهُ ثُمَّ قَالَ الْخَرْقَاءُ

۱- الخرقاء- هی الدابّة التی فی أذنها خرق. (مجمع البحرین- خرق- ٥- ۱٥۳).

۲- الشرقاء- هی الدابّة المشقوقة الأذن باثنین (مجمع البحرین- شرق- ٥- ۱۹۰).

۳- المقابلة- هی الدابّة التی تقطع من مقدم أذنها قطعة- (مجمع البحرین- قبل- ٥- ٤٤۹).

٤- المدابرة- هی الدابّة التی تقطع من مؤخر أذنها قطعة. (مجمع البحرین- قبل- ٥- ٤٤۹).

٥- الفقیه ۲- ٤۸۹- ۳۰٤۷.

٦- التهذیب ٥- ۲۱۳- ۷۱٦.

۷- فی الفقیه- بالجرباء (هامش المخطوط).

۸- فی المصدر- و لا بالجذاء.

۹- فی المصدر- و الجذاء.

۱۰- الفقیه ۲- ٤۹۰- ۳۰٤۸.

۱۱- معانی الأخبار- ۲۲۱- ۱.

أَنْ یَکُونَ فِی الْأُذُنِ ثَقْبٌ مُسْتَدِیرٌ وَ الشَّرْقَاءُ الْمَشْقُوقَةُ الْأُذُنِ بِاثْنَیْنِ حَتَّی یَنْفُذَ إِلَی الطَّرَفِ وَ الْمُقَابَلَةُ أَنْ یُقْطَعَ مِنْ مُقَدَّمِ أُذُنِهَا شَیْ ءٌ (ثُمَّ یُتْرَکَ ذَلِکَ مُعَلَّقاً لَا یَبِینُ کَأَنَّهُ زَغَبَةٌ) (۱) وَ الْمُدَابَرَةُ أَنْ یُفْعَلَ مِثْلُ ذَلِکَ بِمُؤَخَّرِ أُذُنِ الشَّاةِ.

******

ترجمه:

محمد بن احمد (روایتی مشابه) نقل کرده است که در توضیح نقص ها آمده است:

الخرقاء: به معنای حیوانی است که در گوش آن سوراخ گرد وجود داشته باشد.

الشَّرْقَاء: حیوانی است که گوشش دو طرفش شکاف دارد تا به لبه گوش برسد.

المُقَابَلَة: حیوانی است که مقدمه گوشش چیزی از آن بریده شده و به حالت معلق باقی مانده به گونه ای که به وضوح دیده نمی شود و شبیه به زغب (پَرهای نرمی که ممکن است به نظر برسد) است.

المُدَابَرَة: حیوانی است که در پشت گوشش نیز مشابه بریدگی ایجاد شده باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۸۳ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۷۸۳- ۵- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ النَّبِیُّ ص لَا یُضَحَّی بِالْعَرْجَاءِ بَیِّنٍ عَرَجُهَا وَ لَا بِالْعَجْفَاءِ وَ لَا بِالْجَرْبَاءِ وَ لَا بِالْخَرْقَاءِ وَ لَا بِالْجَدْعَاءِ (۳) وَ لَا بِالْعَضْبَاءِ.

******

ترجمه:

سکونی از جعفر بن محمد (علیه السلام) نقل کرده است که از پدرش و اجدادش روایت کرده است که پیامبر (صلی الله علیه وآله) فرمودند: نباید قربانی از حیوانات لنگ، که لنگی اش واضح است، و نه از حیوانات لاغر و نه از حیوانات مبتلا به جرب، و نه از حیوانات دارای نقص در گوش (خرقاء)، و نه از حیوانات دارای قطع عضو (جدعاء)، و نه از حیوانات دارای شاخ شکسته (عضباء) استفاده کرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٧٨٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٨٧٨٤- ٦- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الرَّضِيُّ فِي نَهْجِ الْبَلَاغَةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَّهُ قَالَ فِي خُطْبَةٍ لَهُ وَ مِنْ تَمَامِ (٥) الْأُضْحِيَّةِ اسْتِشْرَافُ أُذُنِهَا وَ سَلَامَةُ عَيْنِهَا فَإِذَا سَلِمَتِ الْأُذُنُ وَ الْعَيْنُ سَلِمَتِ الْأُضْحِيَّةُ وَ تَمَّتْ وَ إِنْ كَانَتْ (٦) عَضْبَاءَ الْقَرْنِ تَجُرُّ رِجْلَيْهَا (٧) إِلَى الْمَنْسَكِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا فِي خُطْبَةِ الْعِيدِ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ إِنْ كَانَتْ عَضْبَاءَ الْقَرْنِ أَوْ تَجُرُّ رِجْلَهَا إِلَى الْمَنْسَكِ فَلَا تُجْزِئُ (٨).

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى الْمَقْصُودِ (٩).

******

ترجمه:

محمد بن الحسین رضی در کتاب «نهج البلاغة» از امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (علیه السلام) نقل کرده است که ایشان در یکی از خطبه هایشان فرمودند: «از ویژگی های کامل قربانی، دقت در سلامت گوش و چشم آن است. اگر گوش و چشم قربانی سالم باشد، قربانی کامل و صحیح است، حتی اگر شاخ های آن شکسته باشد و پاهایش به سمت محل قربانی کشیده شود.»

و این روایت را صدوق نیز به طور مرسل در خطبه عید نقل کرده است، با این تفاوت که در آن آمده است که اگر شاخ های قربانی شکسته باشد یا پاهایش به سمت محل قربانی کشیده شده باشد، این قربانی پذیرفته نمی شود.

۱- فی المصدر- یترک معلقا لا یبین کانه زنمة، و کان فی الأصل- لاثنین، بدل- لا یبین.

۲- الکافی ٤- ٤٩١- ١٢.

۳- فی المصدر- الحذاء.

٤- نهج البلاغة ١- ٩٨- ٥٢، و أورده عن الفقیه فی الحدیث ٨ من الباب ١٣ من هذه الأبواب.

٥- فی المصدر- و من کمال.

٦- فی المصدر- و لو کانت.

٧- فی المصدر- رجلها.

٨- الفقیه ١- ٥٢١- ١٤٨٤.

٩- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیثین ١ و ٣ من الباب ٢٢ و فی الحدیث ١ من الباب ٢٣ و فی الحدیث ٢ من الباب ٢٤، و فی الحدیث ١٢ من الباب ٦٠ من هذه الأبواب.

٢٢- بَابُ إِجْزَاءِ الْمَكْسُورِ الْقَرْنِ الْخَارِجِ فِی الْأُضْحِيَّةِ مَعَ سَلَامَةِ الدَّاخِلِ وَ كَذَا سَاقِطُ الْأَسْنَانِ

اشارة

(١) ٢٢ بَابُ إِجْزَاءِ الْمَكْسُورِ الْقَرْنِ الْخَارِجِ فِی الْأُضْحِيَّةِ مَعَ سَلَامَةِ الدَّاخِلِ وَ كَذَا سَاقِطُ الْأَسْنَانِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۸۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۷۸۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی الْأُضْحِيَّةِ يُكْسَرُ قَرْنُهَا قَالَ إِنْ كَانَ الْقَرْنُ الدَّاخِلُ صَحِيحاً فَهُوَ يُجْزِئُ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَمِيلٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

جميل از امام صادق (عليه السلام) نقل كرده است كه درباره قربانی كه شاخش شكسته شده، پرسيدم. امام فرمودند: «اگر شاخ داخلی (يعنی شاخی كه در داخل بدن است) سالم باشد، قربانی معتبر است.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۸۶ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۷۸۶- ۲- (٤) قَالَ: وَ سُئِلَ أَبُو جَعْفَرٍ ع عَنْ هَرِمَةٍ قَدْ سَقَطَتْ ثَنَايَاهَا قَالَ تُجْزِئُ (٥) فِی الْأُضْحِيَّةِ فَقَالَ لَا بَأْسَ أَنْ يُضَحَّى بِهَا.

******

ترجمه:

از امام باقر (عليه السلام) پرسيدند كه آيا می توان از حيوانی كه دندان های پيشينش افتاده، برای قربانی استفاده كرد؟ امام فرمودند: «برای قربانی مشكلی ندارد و می توان با آن قربانی كرد.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۸۷ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۸۷۸۷- ۳- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ عَنْ عَلِیٍّ (۷) عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: فِی الْمَقْطُوعِ الْقَرْنِ أَوِ الْمَكْسُورِ الْقَرْنِ إِذَا كَانَ الْقَرْنُ الدَّاخِلُ صَحِيحاً فَلَا بَأْسَ وَ إِنْ كَانَ الْقَرْنُ الظَّاهِرُ الْخَارِجُ مَقْطُوعاً.

ص: ۱۲۷

۱- الباب ۲۲ فيه ۳ أحاديث.

۲- الكافی ٤- ٤٩١- ۱۳.

۳- الفقيه ۲- ٤٩٦- ۳۰٦۲.

٤- الفقيه ۲- ٤٩٦- ۳۰٦۰.

٥- فی المصدر- هل تجزی.

٦- التهذيب ٥- ۲۱۳- ۷۱۷.

۷- "عن علی" ليس فی المصدر.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۱).

******

ترجمه:

جميل بن دراج از امام صادق (عليه السلام) نقل كرده است كه فرمودند: «در مورد حيوانی كه شاخ آن شكسته يا بريده شده است، اگر شاخ داخلی (يعنی شاخی كه در داخل بدن است) سالم باشد، اشكالی ندارد و می توان با آن قربانی كرد، حتی اگر شاخ خارجی (يعنی شاخی كه بيرون از بدن است) بريده باشد.»

۲۳- بَابُ إِجْزَاءِ الْمَشْقُوقَةِ الْأُذُنِ وَ كَرَاهَةِ مَقْطُوعَتِهَا

اشارة

(۲) ۲۳ بَابُ إِجْزَاءِ الْمَشْقُوقَةِ الْأُذُنِ وَ كَرَاهَةِ مَقْطُوعَتِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۷۸۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۷۸۸- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ بِإِسْنَادٍ لَهُ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ سُئِلَ عَنِ الْأَضَاحِيِّ إِذَا كَانَتِ الْأُذُنُ مَشْقُوقَةً أَوْ مَثْقُوبَةً بِسِمَةٍ فَقَالَ مَا لَمْ يَكُنْ مِنْهَا مَقْطُوعاً فَلَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

احمد بن محمد بن ابی نصر از یکی از اهل بیت (علیه السلام) نقل کرده است که از ایشان درباره قربانی هایی که گوششان شکافته یا سوراخ شده است، پرسیدند. ایشان فرمودند: «تا زمانی که گوش به طور کامل بریده نشده باشد، اشکالی ندارد.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۷۸۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۷۸۹- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الضَّحِيَّةِ تَكُونُ الْأُذُنُ مَشْقُوقَةً فَقَالَ إِنْ كَانَ شَقُّهَا وَسْماً فَلَا بَأْسَ وَ إِنْ كَانَ شَقّاً فَلَا يَصْلُحُ.

******

ترجمه:

حلبی نقل کرده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره قربانی ای که گوش آن شکافته است، پرسیدم. امام فرمودند: «اگر شکاف گوش به عنوان علامت و نشانه باشد، اشکالی ندارد. اما اگر شکاف به طور کلی و به صورت آسیب دیدگی است، مناسب نیست.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۹۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۷۹۰- ۳- (۵) وَ عَنْ حُمَیْدِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَیْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ سَلَمَةَ أَبِی حَفْصٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ ع قَالَ: کَانَ عَلِیٌّ ع یَکْرَهُ التَّشْرِیمَ فِی الآذَانِ وَ الْخَرْمُ وَ لَا یَرَی بَأْساً (٦) إِنْ کَانَ ثَقْبٌ فِی مَوْضِعِ الْمَوَاسِمِ الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۷).

******

ترجمه:

سلمة بن ابی حفص نقل کرده است که از امام صادق (علیه السلام) از پدرشان نقل کرده است که علی بن ابی طالب (علیه السلام) از ایجاد سوراخ و شکاف در گوش ها برای علامت گذاری یا مهر زدن بیزار بود و آن را نمی پسندید. اما ایشان نظر دیگری داشتند و هیچ اشکالی نمی دیدند اگر سوراخی در محل علامت گذاری (برای قربانی) وجود داشته باشد.

١- تقدم فی الحدیث ٦ من الباب ١٦ و فی الحدیث ٦ من الباب ٢١ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٢٣ فیه ٣ أحادیث.

٣- التهذیب ٥- ٢١٣- ٧١٨.

٤- الکافی ٤- ٤٩١- ١١.

٥- الکافی ٤- ٤٩٠- ٧، و أورده بتمامه فی الحدیث ٩ من الباب ١١ من هذه الأبواب.

٦- فی المصدر- و لا یری به باسا.

٧- تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیثین ٣ و ٥ من الباب ٢١ من هذه الأبواب. و یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ٢ من الباب ٢٤ من هذه الأبواب.

٢٤- بَابُ أَنَّ مَنِ اشْتَرَى هَدْياً عَلَى أَنَّهُ كَامِلٌ فَبَانَ نَاقِصاً لَمْ يُجْزِئْهُ إِلَّا مَعَ التَّعَذُّرِ

اشارة

(١) ٢٤ بَابُ أَنَّ مَنِ اشْتَرَى هَدْياً عَلَى أَنَّهُ كَامِلٌ فَبَانَ نَاقِصاً لَمْ يُجْزِئْهُ إِلَّا مَعَ التَّعَذُّرِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٧٩١ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٨٧٩١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي رَجُلٍ يَشْتَرِي هَدْياً فَكَانَ بِهِ عَيْبٌ عَوَرٌ أَوْ غَيْرُهُ فَقَالَ إِنْ كَانَ نَقَدَ ثَمَنَهُ فَقَدْ أَجْزَأَ عَنْهُ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ نَقَدَ ثَمَنَهُ رَدَّهُ وَ اشْتَرَى غَيْرَهُ الْحَدِيثَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ قَوْلَهُ فَقَدْ أَجْزَأَ عَنْهُ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ نَقَدَ ثَمَنَهُ (٣)

******

ترجمه:

سلام، این روایت از معاویه بن عمار از امام صادق (ع) درباره مردی است که هَدی (قربانی) خریداری می کند و سپس مشخص می شود که آن حیوان دارای عیبی مانند یک چشم یا غیره است. امام فرمودند: «اگر مرد پول آن را پرداخت کرده است، آن قربانی برای او کافی است. و اگر پول آن را پرداخت نکرده باشد، آن را برگرداند و دیگری را بخرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۷۹۲- ۲- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنِ الرَّجُلِ يَشْتَرِي الْأُضْحِيَّةَ عَوْرَاءَ فَلَا يَعْلَمُ (٥) إِلَّا بَعْدَ شِرَائِهَا هَلْ تُجْزِئُ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ إِلَّا أَنْ يَكُونَ هَدْياً وَاجِباً فَإِنَّهُ لَا يَجُوزُ نَاقِصاً.

وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِي (كِتَابِهِ) (٦).

******

ترجمه:

این روایت از علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (ع) نقل شده است. او از ایشان درباره مردی پرسید که قربانی (اضحیه) یک چشم می خرد و پس از خریدن متوجه این نقص می شود. آیا این قربانی برای او کافی است؟ امام فرمودند: «بله، مگر اینکه قربانی واجب باشد، که در این صورت قربانی ناقص قبول نیست.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۷۹۳- ۳- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ

ص: ۱۲۹

۱- الباب ۲٤ فيه ۳ أحاديث.

۲- الكافى ٤- ٤۹۰- ۹، و أورد قطعة منه فى الحديث ۷ من الباب ۱۲ و ذيله فى الحديث ۱ من الباب ۲۰ من هذه الأبواب.

۳- التهذيب ٥- ۲۱٤- ۷۲۱، و الاستبصار ۲- ۲٦۹- ۹٥٤.

٤- التهذيب ٥- ۲۱۳- ۷۱۹، و الاستبصار ۲- ۲٦۸- ۹٥۲.

٥- فى الاستبصار زيادة- عورها (هامش المخطوط).

٦- مسائل علىّ بن جعفر- ۱٦۲- ۲٥٥.

۷- التهذيب ٥- ۲۱٤- ۷۲۰.

عِمْرَانَ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنِ اشْتَرَى هَدْياً وَ لَمْ يَعْلَمْ أَنَّ بِهِ عَيْباً حَتَّى نَقَدَ ثَمَنَهُ ثُمَّ عَلِمَ فَقَدْ تَمَّ.

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ ثُمَّ عَلِمَ بَعْدَ نَقْدِ الثَّمَنِ أَجْزَأَهُ (۱).

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى تَعَذُّرِ رَدِّهِ ذَكَرَهُ الشَّيْخُ (۲).

******

ترجمه:

این روایت از عمران حلبی از امام صادق (ع) نقل شده است. امام فرمودند: «کسی که هَدی (قربانی) بخرد و نداند که در آن عیبی وجود دارد تا زمانی که پول آن را پرداخت کرده است، سپس متوجه آن عیب شود، (قربانی) او کامل است (و کافی می باشد).»

۲۵- بَابُ أَنَّ الْهَدْیَ إِذَا هَلَکَ قَبْلَ الْوُصُولِ لَزِمَ بَدَلُهُ إِنْ کَانَ وَاجِباً وَ لَمْ یَلْزَمْ إِنْ کَانَ تَطَوُّعاً

اشارة

(۳) ۲۵ بَابُ أَنَّ الْهَدْیَ إِذَا هَلَکَ قَبْلَ الْوُصُولِ لَزِمَ بَدَلُهُ إِنْ کَانَ وَاجِباً وَ لَمْ یَلْزَمْ إِنْ کَانَ تَطَوُّعاً

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۸۷۹٤- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی وَ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْهَدْیِ الَّذِی یُقَلَّدُ أَوْ یُشْعَرُ ثُمَّ یَعْطَبُ قَالَ إِنْ کَانَ تَطَوُّعاً فَلَیْسَ عَلَیْهِ غَیْرُهُ وَ إِنْ کَانَ جَزَاءً أَوْ نَذْراً فَعَلَیْهِ بَدَلُهُ.

******

ترجمه:

این روایت از محمد بن مسلم از یکی از امامان (ع) نقل شده است. او گفت که درباره هَدی (قربانی) که نشانه گذاری یا علامت گذاری می شود و سپس آسیب می بیند، از امام پرسیدم. امام فرمودند: «اگر قربانی مستحب باشد (تطوع)، لازم نیست قربانی دیگری به جای آن انجام دهد. اما اگر به عنوان کفاره یا به نذر باشد، باید جایگزینی برای آن قربانی انجام دهد.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۷۹۵ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۷۹۵- ۲- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ أَهْدَی هَدْياً فَانْكَسَرَتْ فَقَالَ إِنْ كَانَتْ مَضْمُونَةً فَعَلَيْهِ مَكَانُهَا وَ الْمَضْمُونُ مَا كَانَ نَذْراً أَوْ جَزَاءً أَوْ يَمِيناً وَ لَهُ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا فَإِنْ لَمْ يَكُنْ مَضْمُوناً فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَیْ ءٌ.

أَقُولُ: حَمَلَ الشَّيْخُ جَوَازَ الْأَكْلِ عَلَی التَّطَوُّعِ وَ الصَّوَابُ حَمْلُهُ عَلَی مَنْ

ص: ۱۳۰

۱- الاستبصار ۲- ۲٦۹- ۹۵۳.

۲- و تقدم ما يدلّ علی ذلک فی الحديث ۱ من الباب ۲۱ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۲۵ فيه ۱۰ أحاديث.

٤- التهذيب ۵- ۲۱۵- ۷۲٤، و الاستبصار ۲- ۲٦۹- ۹۵۵.

۵- التهذيب ۵- ۲۱۵- ۷۲۵، و الاستبصار ۲- ۲٦۹- ۹۵٦.

يَتَصَدَّقُ بِقِيمَةِ مَا أَكَلَ لِمَا يَأْتِی (۱).

******

ترجمه:

اين روايت از معاويه بن عمار از امام صادق (ع) نقل شده است. او گفت: درباره مردی كه هَدی (قربانی) فرستاده و آن قربانی شكسته شده است، از امام پرسيدم. امام فرمودند: «اگر قربانی تضمين شده باشد، بايد قربانی ديگری به جای آن انجام دهد. قربانی تضمين شده، قربانی ای است كه به

عنوان نذر، کفاره، یا قسم باشد. و او می تواند از آن قربانی بخورد. اما اگر قربانی تضمین شده نباشد، بر عهده او چیزی نیست (لازم نیست قربانی دیگری انجام دهد).»

می گویم : شیخ گفته است که اجازه خوردن به قربانی مستحب مربوط می شود، اما نظر صحیح این است که اجازه خوردن برای کسی است که معادل آنچه خورده است را به عنوان صدقه بدهد، همان طور که در ادامه می آید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۹٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۷۹٦- ۳- (۲) وَ عَنْهُ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ (۳) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْهَدْیِ إِذَا عَطِبَ قَبْلَ أَنْ يَبْلُغَ الْمَنْحَرَ أَ يُجْزِی عَنْ صَاحِبِهِ فَقَالَ إِنْ كَانَ تَطَوُّعاً فَلْيَنْحَرْهُ وَ لْيَأْكُلْ مِنْهُ وَ قَدْ أَجْزَأَ عَنْهُ بَلَغَ الْمَنْحَرَ أَوْ لَمْ يَبْلُغْ فَلَيْسَ عَلَيْهِ فِدَاءٌ وَ إِنْ كَانَ مَضْمُوناً فَلَيْسَ عَلَيْهِ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهُ بَلَغَ الْمَنْحَرَ أَوْ لَمْ يَبْلُغْ وَ عَلَيْهِ مَكَانُهُ.

******

ترجمه:

این روایت از معاویه بن عمار از امام صادق (ع) نقل شده است. او گفت: از امام درباره هَدی (قربانی) که پیش از رسیدن به محل قربانی آسیب ببیند، پرسیدم که آیا این قربانی برای صاحبش کافی است؟ امام فرمودند: «اگر قربانی مستحب (تطوع) باشد، باید آن را ذبح کند و از آن بخورد و این قربانی برای او کافی است، چه به محل قربانی برسد و چه نرسد و بر او فدیه ای لازم نیست. اما اگر قربانی تضمین شده باشد، نباید از آن بخورد، چه به محل قربانی برسد و چه نرسد، و باید قربانی دیگری به جای آن انجام دهد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۹۷ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۷۹۷- ٤- (٤) وَ عَنْهُ (٥) عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ اشْتَرَی کَبْشاً فَهَلَکَ (٦) قَالَ یَشْتَرِی مَکَانَهُ آخَرَ الْحَدِیثَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

این روایت از ابی بصیر نقل شده است. او گفت: از امام صادق (ع) درباره مردی پرسیدم که یک قوچ خریده و آن قوچ تلف شده است. امام فرمودند: «باید به جای آن قوچ دیگری بخرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۷۹۸ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۷۹۸- ٥- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا إِبْرَاهِیمَ ع عَنْ رَجُلٍ اشْتَرَی هَدْیاً لِمُتْعَتِهِ فَأَتَی بِهِ مَنْزِلَهُ (٩)

۱- یأتی فی الحدیثین ۳ و ۱۰ من هذا الباب.

۲- التهذیب ٥- ۲۱٥- ۷۲٦، و الاستبصار ۲- ۲۷۰- ۹٥۷.

۳- فی المصدر- محمّد بن أبی حمزة.

٤- التهذیب ٥- ۲۱۸- ۷۳۷، و الاستبصار ۲- ۲۷۱- ۹٦۱، و أورده بتمامه فی الحدیث ۲ من الباب ۳۲ من هذه الأبواب.

٥- فی التهذیب زیادة- عن محمّد بن سنان.

٦- فی الاستبصار- فضل منه.

٧- الفقیه ٢- ٥٠١- ٣٠٧٥.

٨- الکافی ٤- ٤٩٤- ٦، و التهذیب ٥- ٢١٦- ٧٢٩، و الاستبصار ٢- ٢٧١- ٩٦٠.

٩- فی نسخة- أهله (هامش المخطوط).

فَرَبَطَهُ ثُمَّ انْحَلَّ فَهَلَکَ فَهَلْ یُجْزِئُهُ أَوْ یُعِیدُ قَالَ لَا یُجْزِیهِ إِلَّا أَنْ یَکُونَ لَا قُوَّةَ بِهِ عَلَیْهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ (١)

أَقُولُ: الْمُرَادُ أَنَّهُ إِذَا عَجَزَ صَامَ کَمَا مَضَی (٢) وَ یَأْتِی (٣).

******

ترجمه:

این روایت از عبدالرحمن بن حجاج نقل شده است. او گفت: از امام کاظم (ع) درباره مردی پرسیدم که برای تمتع خود هَدی (قربانی) خریده و آن را به خانه اش آورده و بسته است. سپس قربانی باز شده و تلف شده است. آیا این قربانی برای او کافی است یا باید دوباره قربانی کند؟ امام فرمودند: «این قربانی برای او کافی نیست، مگر این که توان مالی خرید قربانی دیگری را نداشته باشد.»

می گویم : منظورحضرت اینستکه اگرعاجزبود روزه بگیرد همانطورکه قبلا گذشت .

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٧٩٩ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٨٧٩٩- ٦- (٤) وَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: کُلُّ مَنْ سَاقَ هَدْیاً تَطَوُّعاً فَعَطِبَ هَدْیُهُ فَلَا شَیْ ءَ عَلَیْهِ یَنْحَرُهُ وَ یَأْخُذُ نَعْلَ التَّقْلِیدِ فَیَغْمِسُهَا فِی الدَّمِ فَیَضْرِبُ بِهِ صَفْحَةَ سَنَامِهِ وَ لَا بَدَلَ عَلَیْهِ وَ مَا کَانَ مِنْ جَزَاءِ صَیْدٍ أَوْ نَذْرٍ فَعَطِبَ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِکَ وَ عَلَیْهِ الْبَدَلُ وَ کُلُّ شَیْ ءٍ إِذَا دَخَلَ الْحَرَمَ فَعَطِبَ فَلَا بَدَلَ عَلَی صَاحِبِهِ تَطَوُّعاً أَوْ غَیْرَهُ (٥).

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٦)

وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ أَقُولُ: حَمَلَ الشَّيْخُ الْعَطَبَ فِي آخِرِهِ عَلَى مَا دُونَ الْمَوْتِ لِمَا يَأْتِي (٧).

******

ترجمه:

از حریز از کسی که به او خبر داده، از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند:

"هر کسی که قربانی را به صورت تطوعی (داوطلبانه) هدایت کند و قربانی او از بین برود (یا آسیب ببیند)، چیزی بر او نیست. آن قربانی را قربانی می کند و نعل تقلیب (نشانه گذاری) را می گیرد و آن را در خون فرو می برد و با آن به پهلوی کوهان آن (قربانی) می زند و جایگزینی بر او لازم نیست. و هر آنچه که به عنوان جزای شکار یا نذر بوده و از بین برود (یا آسیب ببیند)، همانند آن عمل می کند، ولی بر او لازم است که جایگزینی برای آن فراهم کند. و هر چیزی که وارد حرم شود و از بین برود، جایگزینی بر صاحب آن لازم نیست، چه به صورت تطوعی باشد و چه غیر آن."

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨٠٠ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٨٨٠٠- ٧- (٨) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ رَجُلٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْبَدَنَهِ يُهْدِيهَا الرَّجُلُ فَتُكْسَرُ أَوْ تَهْلِكُ فَقَالَ إِنْ كَانَ هَدْياً مَضْمُوناً فَإِنَّ عَلَيْهِ مَكَانَهُ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ قُلْتُ أَ وَ يَأْكُلُ مِنْهُ قَالَ نَعَمْ.مَضْمُوناً

******

ترجمه:

این روایت از احمد بن محمد از مردی نقل شده است که گفت:

از امام صادق (علیه السلام) درباره شتری که کسی به عنوان قربانی هدایت می کند، سپس(پای) آن شتر می شکند یا از بین می رود، پرسیدم. ایشان فرمودند: «اگر آن قربانی (هدیه) تضمین شده باشد (یعنی به عنوان نذر یا واجب باشد)، پس باید به جای آن شتری دیگر فراهم کند. اما اگر تضمین نشده باشد (یعنی به صورت تطوعی و داوطلبانه باشد)، چیزی بر او نیست (یعنی نیازی به جایگزین کردن آن ندارد).» پرسیدم: «آیا می تواند از آن (قربانی) بخورد؟» ایشان فرمودند: «بله.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۸۸۰۱- ۸- (۹) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: فِي الرَّجُلِ يَبْعَثُ بِالْهَدْيِ الْوَاجِبِ فَهَلَكَ (۱۰) الْهَدْيُ فِي الطَّرِيقِ قَبْلَ أَنْ يَبْلُغَ وَ لَيْسَ لَهُ سَعَةٌ أَنْ يُهْدِيَ فَقَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ أَوْلَى بِالْعُذْرِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ يَعْلَمُ أَنَّهُ إِذَا سَأَلَ أُعْطِيَ.

******

ترجمه:

این روایت از محمد بن مسلم از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام) نقل شده است که در حدیثی فرمودند:

در مورد مردی که قربانی واجب را می فرستد و آن قربانی در مسیر قبل از رسیدن به مقصد از بین می رود و او توانایی مالی ندارد که قربانی دیگری بفرستد، چه حکمی دارد؟ ایشان فرمودند: «خداوند سبحان عذر او را بهتر می داند (و او را معذور می دارد)، مگر اینکه بداند که اگر درخواست کند، به او داده می شود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۸۸۰۲- ۹- (۱۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا عُرِّفَ بِالْهَدْیِ ثُمَّ ضَلَّ بَعْدَ ذَلِکَ فَقَدْ أَجْزَأَ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَی التَّطَوُّعِ أَوِ التَّعَذُّرِ فَیَصُومُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : اگرقربانی را علامت گذاری کرد وبعد گم شد ازاوکفایت می کند (جایگزین لازم نیست)

می گویم : این روایت حمل می شود به قربانی مستحب یا تعذرازپیدا کردن که باید روزه بگیرد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۸۸۰۳- ۱۰- (۱۲) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ قَالَ: قَالَ ع مَنْ سَاقَ هَدْیاً مَضْمُوناً فِی نَذْرٍ أَوْ جَزَاءٍ فَانْکَسَرَ أَوْ هَلَکَ فَلَیْسَ لَهُ أَنْ یَأْکُلَ مِنْهُ وَ یُفَرِّقُهُ (۱۳) عَلَی الْمَسَاکِینِ وَ عَلَیْهِ مَکَانَهُ بَدَلٌ مِنْهُ وَ إِنْ کَانَ تَطَوُّعاً لَمْ یَکُنْ عَلَیْهِ بَدَلُهُ وَ کَانَ لِصَاحِبِهِ أَنْ یَأْکُلَ مِنْهُ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱٤).

******

ترجمه:

شیخ مفید در کتاب «المقنعة» نقل کرده است که امام (علیه السلام) فرمودند:

«هر کس قربانی ای را که به صورت تضمین شده (مضمون) است، در نذر یا به عنوان جزای عملی هدایت کند و(پای) آن قربانی بشکند یا از بین برود، او حق ندارد از آن بخورد و باید آن را بین نیازمندان تقسیم کند و باید به جای آن قربانی دیگری فراهم کند. اما اگر قربانی به صورت تطوعی (داوطلبانه) باشد، جایگزینی بر او لازم نیست و صاحب قربانی می تواند از آن بخورد.»

۱- الفقیه ۲- ۵۰۱- ۳۰۷٤.

۲- مضی فی الباب ۳ و فی الحدیث ۱۰ من الباب ۱۰ من هذه الأبواب.

۳- یأتی فی الحدیث ۲ من الباب ٤٤ و فی البابین ٤٦ و ٤۷، و فی الحدیث ۲ من الباب ٤۸ و فی الأبواب ٤۹- ٥٤ من هذه الأبواب.

٤- الکافی ٤- ٤۹۳- ۱، و أورده فی الحدیث ٥ من الباب ۳۱ من هذه الأبواب.

٥- فی نسخة- تطوعا کان أو غیره (هامش المخطوط).

٦- التهذیب ٥- ۲۱٦- ۷۲۷، و الاستبصار ۲- ۲۷۰- ۹٥۸.

۷- یأتی فی الحدیثین ۱ و ۳ من الباب ۲٦ من هذه الأبواب.

۸- الکافی ٤- ٤۹٤- ۳.

۹- الکافی ٤- ٤۹٤- ٥، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۱ من الباب ۲۸ من هذه الأبواب.

۱۰- فی المصدر- فیهلک.

۱۱- الفقیه ۲- ٥۰۰- ۳۰۷۱.

۱۲- المقنعة- ۷۰.

۱۳- فی المصدر- و یتصدق به.

۱٤- یأتی فی الحدیث ۲ من الباب ۲٦ و فی الحدیث ٤ من الباب ۳۱ و فی الحدیث ۱ من الباب ۳٤ من هذه الأبواب.

٢٦- بَابُ أَنَّ الْهَدْیَ إِذَا مَرِضَ أَوْ أَصَابَهُ کَسْرٌ وَ نَحْوُهُ وَ بَلَغَ الْمَنْحَرَ حَیّاً أَجْزَأَ وَ إِلَّا لَزِمَ بَدَلُهُ إِنْ کَانَ وَاجِباً

اشارة

(١) ٢٦ بَابُ أَنَّ الْهَدْیَ إِذَا مَرِضَ أَوْ أَصَابَهُ کَسْرٌ وَ نَحْوُهُ وَ بَلَغَ الْمَنْحَرَ حَیّاً أَجْزَأَ وَ إِلَّا لَزِمَ بَدَلُهُ إِنْ کَانَ وَاجِباً

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٨٠٤ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٨٨٠٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَیْنِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَیُّوبَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ أَهْدَی هَدْیاً وَ هُوَ سَمِینٌ فَأَصَابَهُ مَرَضٌ وَ انْفَقَأَتْ عَیْنُهُ فَانْکَسَرَ فَبَلَغَ الْمَنْحَرَ وَ هُوَ حَیٌّ قَالَ یَذْبَحُهُ وَ قَدْ أَجْزَأَ عَنْهُ.

******

ترجمه:

این روایت از معاویة بن عمار نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) پرسید:

از ایشان درباره مردی که قربانی ای (هدیه ای) می فرستد در حالی که آن قربانی چاق و سالم است، اما در مسیر بیمار می شود و چشمش کور می شود و سپس می شکند و در حالی که زنده است به

محل قربانگاه می رسد، چه حکمی دارد؟ امام (علیه السلام) فرمودند: «باید آن را ذبح کند و این قربانی از طرف او کافی است (و نیازی به جایگزین کردن آن نیست).»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۰۵ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۸۰۵- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ (٤) عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مَرَّارٍ عَنْ یُونُسَ عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ أَهْدَی هَدْیاً فَانْکَسَرَ قَالَ إِنْ کَانَ مَضْمُوناً وَ الْمَضْمُونُ مَا کَانَ فِی یَمِینٍ یَعْنِی نَذْراً أَوْ جَزَاءً فَعَلَیْهِ فِدَاؤُهُ إِلَی أَنْ قَالَ وَ إِنْ لَمْ یَکُنْ مَضْمُوناً فَلَیْسَ عَلَیْهِ شَیْ ءٌ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از امام (علیه السلام) درباره مردی که قربانی (هدیه) فرستاده و آن قربانی شکسته شده (آسیب دیده) پرسیدم. امام (علیه السلام) فرمودند: «اگر قربانی تضمین شده باشد، و منظور از تضمین شده این است که به صورت قسم خورده یا به عنوان نذر یا جزا باشد، پس او باید فدیه آن را بپردازد (یعنی جایگزینی برای آن فراهم کند).» و سپس فرمودند: «اما اگر تضمین شده نباشد (یعنی نذر یا جزا نباشد)، چیزی بر او نیست (و نیازی به جایگزین کردن آن ندارد).»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۰٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۸۰٦- ۳- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ قَالَ: سُئِلَ ع عَنِ الرَّجُلِ یُهْدِی الْهَدْیَ وَ الْأُضْحِیَّةَ وَ هِیَ سَمِینَةٌ فَیُصِیبُهَا مَرَضٌ أَوْ تُفْقَأُ عَیْنُهَا أَوْ تَنْکَسِرُ فَتَبْلُغُ یَوْمَ الْمَنْحَرِ (٧) وَ هِیَ حَیَّةٌ أَ تُجْزِی عَنْهُ قَالَ نَعَمْ.

۱- الباب ۲٦ فيه ۳ أحاديث.

۲- التهذيب ٥- ۲۱٦- ۷۲۸، و الاستبصار ۲- ۲۷۰- ۹٥۹.

۳- الكافی ٤- ٥۰۰- ۸، و أورده بتمامه فی الحديث ۱٦ من الباب ٤۰ من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر زيادة- عن ابن أبی عمير.

٥- التهذيب ٥- ۲۲٤- ۷٥٦، و الاستبصار ۲- ۲۷۲- ۹٦٥.

٦- المقنعة- ۷۰.

۷- فی المصدر- يوم النحر.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۱) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۲).

******

ترجمه:

از امام (عليه السلام) پرسيده شد درباره مردی كه قربانی (هديه) يا قربانی عيد قربان را می فرستد در حالی كه آن قربانی چاق و سالم است، اما دچار بيماری می شود يا چشمش كور می شود يا می شكند، و به روز قربانی كردن می رسد در حالی كه هنوز زنده است. آيا اين قربانی برای او كافی است؟ امام (عليه السلام) فرمودند: «بله، كافی است.»

۲۷- بَابُ جَوَازِ بَيْعِ الْهَدْيِ الْوَاجِبِ إِذَا أَصَابَهُ كَسْرٌ وَ شِبْهُهُ يَتَصَدَّقُ بِثَمَنِهِ وَ يُقِيمُ بَدَلَهُ

اشارة

(۳) ۲۷ بَابُ جَوَازِ بَيْعِ الْهَدْيِ الْوَاجِبِ إِذَا أَصَابَهُ كَسْرٌ وَ شِبْهُهُ يَتَصَدَّقُ بِثَمَنِهِ وَ يُقِيمُ بَدَلَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۰۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۸۰۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ (٥) قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْهَدْيِ الْوَاجِبِ إِذَا أَصَابَهُ كَسْرٌ أَوْ عَطَبٌ أَ يَبِيعُهُ صَاحِبُهُ وَ يَسْتَعِينُ بِثَمَنِهِ عَلَى هَدْيٍ آخَرَ قَالَ يَبِيعُهُ وَ يَتَصَدَّقُ بِثَمَنِهِ وَ يُهْدِي هَدْياً آخَرَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

این روایت از حلبی نقل شده است که گفت:

از امام (علیه السلام) درباره قربانی واجب پرسیدم که اگر آن قربانی دچار شکستگی یا آسیبی شود، آیا صاحب قربانی می تواند آن را بفروشد و با پول آن قربانی دیگری تهیه کند؟ امام (علیه السلام) فرمودند: «آن را بفروشد و پول آن را صدقه دهد و قربانی دیگری هدایت کند.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۰۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۸۰۸- ۲- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْهَدْيِ الْوَاجِبِ إِذَا أَصَابَهُ كَسْرٌ أَوْ عَطَبٌ أَ يَبِيعُهُ صَاحِبُهُ وَ يَسْتَعِينُ بِثَمَنِهِ فِي هَدْيٍ (٨) قَالَ لَا يَبِيعُهُ فَإِنْ بَاعَهُ فَلْيَتَصَدَّقْ بِثَمَنِهِ وَ لْيُهْدِ هَدْياً آخَرَ الْحَدِيثَ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْعَلَاءِ نَحْوَهُ (٩).

******

ترجمه:

این روایت از محمد بن مسلم از یکی از آن دو امام (امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام) نقل شده است که فرمودند:

از ایشان درباره قربانی واجب پرسیدم که اگر دچار شکستگی یا آسیبی شود، آیا صاحب قربانی می تواند آن را بفروشد و با پول آن برای قربانی دیگری استفاده کند؟ امام (علیه السلام) فرمودند: «نه، نباید آن را بفروشد. اما اگر آن را فروخت، باید پول حاصل از فروش را صدقه بدهد و قربانی دیگری هدایت کند.»

ص: ۱۳۵

۱- تقدم فی الباب ۲۵ من هذه الأبواب.

۲- یأتی فی الباب ۲۷ و فی الحدیث ٤ من الباب ۳۱ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۲۷ فیه حدیثان.

٤- الکافی ٤- ٤۹٤- ٤.

٥- فی المصدر زیادة- عن أبی عبد اللّه (علیه السلام).

٦- التهذیب ٥- ۲۱۷- ۷۳۰.

۷- التهذیب ٥- ۲۱۷- ۷۳۱، و أورد ذیله فی الحدیث ۱ من الباب ۲۸ من هذه الأبواب.

۸- فی المصدر- فی هدی آخر.

۹- الفقیه ۲- ٥۰۲- ۳۰۷۷.

۲۸- بَابُ أَنَّ مَنْ وَجَدَ هَدْياً ضَالًّا وَجَبَ عَلَيْهِ تَعْرِيفُهُ عَشِيَّةَ الثَّالِثِ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ صَاحِبَهُ لَزِمَهُ أَنْ يَذْبَحَهُ عَنْهُ وَ يُجْزِئُ عَنْ صَاحِبِهِ إِنْ ذَبَحَ عَنْهُ بِمِنًى لَا بِغَيْرِهَا

اشارة

(۱) ۲۸ بَابُ أَنَّ مَنْ وَجَدَ هَدْياً ضَالًّا وَجَبَ عَلَيْهِ تَعْرِيفُهُ عَشِيَّةَ الثَّالِثِ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ صَاحِبَهُ لَزِمَهُ أَنْ يَذْبَحَهُ عَنْهُ وَ يُجْزِئُ عَنْ صَاحِبِهِ إِنْ ذَبَحَ عَنْهُ بِمِنًى لَا بِغَيْرِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۰۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۸۰۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ وَ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِي حَدِيثٍ قَالَ وَ قَالَ: إِذَا وَجَدَ الرَّجُلُ هَدْياً ضَالًّا فَلْيُعَرِّفْهُ يَوْمَ النَّحْرِ وَ الثَّانِيَ (۳) وَ الثَّالِثَ ثُمَّ لْيَذْبَحْهَا عَنْ صَاحِبِهَا عَشِيَّةَ الثَّالِثِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ نَحْوَهُ (٤).

******

ترجمه:

این روایت از محمد بن مسلم از یکی از آن دو امام (امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام) نقل شده است که فرمودند:

و امام (علیه السلام) فرمودند: «اگر کسی قربانی گم شده ای را پیدا کند، باید آن را در روز قربانی (روز نحر) و روز دوم و سوم معرفی کند (به مردم اعلام کند). سپس در عصر روز سوم آن را به نیابت از صاحبش ذبح کند.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۱۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۸۱۰- ۲- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ یَعْنِی أَحْمَدَ بْنَ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ وَ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِیِّ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رَجُلٍ یَضِلُّ هَدْیُهُ فَیَجِدُهُ رَجُلٌ آخَرُ فَیَنْحَرُهُ فَقَالَ إِنْ کَانَ نَحَرَهُ بِمِنًی- فَقَدْ أَجْزَأَ عَنْ صَاحِبِهِ الَّذِی ضَلَّ عَنْهُ وَ إِنْ کَانَ نَحَرَهُ فِی غَیْرِ مِنًی لَمْ یُجْزِئْ عَنْ صَاحِبِهِ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ

ص: ۱۳۶

۱- الباب ۲۸ فیه ۳ أحادیث.

۲- التهذیب ۵- ۲۱۷- ۷۳۱، و أورد صدره فی الحدیث ۲ من الباب ۲۷، و ذیله عن الکافی فی الحدیث ۸ من الباب ۲۵ من هذه الأبواب.

۳- فی المصدر- و الیوم الثانی.

٤- الکافی ٤- ٤٩٤- ٥.

٥- التهذیب ٥- ٢١٩- ٧٣٩، و الاستبصار ٢- ٢٧٢- ٩٦٣.

مِثْلَهُ (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

از منصور بن حازم از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند:

اگر کسی قربانی ای را که گم شده پیدا کند و شخص دیگری آن را ذبح کند، اگر آن قربانی در منا (محل قربانی کردن) ذبح شود، این قربانی از طرف صاحب اصلی (که قربانی اش گم شده) کافی است و به عنوان قربانی او پذیرفته می شود. اما اگر قربانی در غیر از منا ذبح شود، این قربانی از طرف صاحب اصلی کافی نیست و باید قربانی دیگری برای او تهیه شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۸۱۱- ۳- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا وَجَدَ الرَّجُلُ (٤) بَدَنَةً ضَالَّةً فَلْيَنْحَرْهَا وَ يُعَلِّمُ أَنَّهَا بَدَنَةٌ.

******

ترجمه:

این روایت از معاویه بن عمار از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند:

اگر کسی شتری (بدنه) را که گم شده پیدا کند، باید آن را ذبح کند و اعلام کند که این شتر (بدنه) است.

۲۹- بَابُ أَنَّ مَنْ ذَبَحَ هَدْیَ غَيْرِهِ وَ نَوَاهُ وَ أَخْطَأَ فِی اسْمِهِ أَجْزَأَ عَنْ صَاحِبِهِ وَ كَذَا إِنْ نَسِیَ اسْمَهُ فَلَمْ يُسَمِّهِ ثُمَّ ذَكَرَ وَ أَنَّ مَنْ حَجَّ عَنْ غَيْرِهِ أَجْزَأَهُ هَدْیٌ وَاحِدٌ

اشارة

(٥) ۲۹ بَابُ أَنَّ مَنْ ذَبَحَ هَدْیَ غَيْرِهِ وَ نَوَاهُ وَ أَخْطَأَ فِی اسْمِهِ أَجْزَأَ عَنْ صَاحِبِهِ وَ كَذَا إِنْ نَسِیَ اسْمَهُ فَلَمْ يُسَمِّهِ ثُمَّ ذَكَرَ وَ أَنَّ مَنْ حَجَّ عَنْ غَيْرِهِ أَجْزَأَهُ هَدْیٌ وَاحِدٌ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۱۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۸۱۲- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ عَنْ أَبِی قَتَادَةَ مُحَمَّدِ بْنِ حَفْصٍ الْقُمِّیِّ (۷) وَ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ الْبَجَلِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الضَّحِیَّةِ یُخْطِئُ الَّذِی یَذْبَحُهَا فَیُسَمِّی غَیْرَ صَاحِبِهَا أَ تُجْزِئُ عَنْ صَاحِبِ الضَّحِیَّةِ فَقَالَ نَعَمْ إِنَّمَا لَهُ مَا نَوَی.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ (۸)

ص: ۱۳۷

۱- الكافى ٤- ٤٩٥- ٨.

۲- الفقيه ۲- ٤٩٩- ۳۰۷۰.

۳- الفقيه ۲- ٥٠١- ۳۰۷٦، و أورده فى الحديث ۲ من الباب ۳۱ من هذه الأبواب.

٤- فى المصدر- إذا أصاب الرجل.

٥- الباب ۲۹ فيه ۳ أحاديث.

٦- التهذيب ٥- ۲۲۲- ۷٤۸، و أورده عن قرب الإسناد مسائل علىّ بن جعفر فى الحديث ۷ من الباب ١٦ من أبواب النيابة.

۷- فى المصدر- أبى قتادة علىّ بن محمّد بن حفص القمّىّ.

۸- الفقيه ۲- ٤٩٧- ۳۰٦٥.

وَ رَوَاهُ عَلِیُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی (كِتَابِهِ) (۱)

وَ رَوَاهُ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

این روایت از علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیهماالسلام) نقل شده است که فرمود:

از او درباره قربانی (اضحیه) پرسیدم که اگر کسی قربانی را ذبح کند و نام صاحب قربانی را اشتباه بگوید، آیا این قربانی برای صاحب اصلی (کسی که قربانی به نام اوست) کافی است؟ او فرمود: «بله، کافی است. زیرا مهم نیت است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۸۱۳- ۲- (۳) أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ الطَّبْرِسِيُّ فِی الْإِحْتِجَاجِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ صَاحِبِ الزَّمَانِ ع أَنَّهُ كَتَبَ إِلَيْهِ يَسْأَلُهُ عَنْ رَجُلٍ اشْتَرَى هَدْياً لِرَجُلٍ غَائِبٍ عَنْهُ وَ سَأَلَهُ أَنْ يَنْحَرَ عَنْهُ هَدْياً بِمِنًى- فَلَمَّا أَرَادَ نَحْرَ الْهَدْيِ نَسِيَ اسْمَ الرَّجُلِ وَ نَحَرَ الْهَدْيَ ثُمَّ ذَكَرَهُ بَعْدَ ذَلِكَ أَ يُجْزِئُ عَنِ الرَّجُلِ أَمْ لَا الْجَوَابُ لَا بَأْسَ بِذَلِكَ وَ قَدْ أَجْزَأَ عَنْ صَاحِبِهِ.

******

ترجمه:

این روایت از محمد بن عبد الله بن جعفر الحمیری از صاحب الزمان (عجل الله تعالی فرجه) نقل شده است که به شرح زیر است:

او نوشته بود که از ایشان درباره مردی که قربانی ای برای مردی دیگر که غایب است خریداری کرده و از او خواسته تا قربانی را در منا ذبح کند، پرسیده بود. اما وقتی که قصد ذبح قربانی را داشت، نام صاحب قربانی را فراموش کرد و قربانی را ذبح کرد و سپس نام او را به یاد آورد. آیا این قربانی از طرف آن مرد قبول است یا خیر؟

پاسخ این است: «اشکالی ندارد و این قربانی از طرف صاحبش پذیرفته شده است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۱٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۸۱٤- ۳- (٤) وَ عَنْهُ أَنَّهُ كَتَبَ إِلَيْهِ يَسْأَلُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَحُجُّ عَنْ أَحَدٍ هَلْ يَحْتَاجُ أَنْ يَذْكُرَ الَّذِی حَجَّ عَنْهُ عِنْدَ عَقْدِ إِحْرَامِهِ أَمْ لَا وَ هَلْ يَجِبُ أَنْ يَذْبَحَ عَمَّنْ حَجَّ عَنْهُ وَ عَنْ نَفْسِهِ أَمْ يُجْزِئُهُ هَدْیٌ وَاحِدٌ الْجَوَابُ قَدْ يُجْزِئُهُ هَدْیٌ وَاحِدٌ وَ إِنْ لَمْ يَفْعَلْ (٥) فَلَا بَأْسَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ فِی كِتَابِ الْغَيْبَةِ بِالْإِسْنَادِ الآتِی (٦)

وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فِی آخِرِ الثَّانِی الْجَوَابُ يَذْكُرُهُ وَ إِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَلَا بَأْسَ

******

ترجمه:

این روایت از محمد بن عبد الله بن جعفر الحمیری نقل شده است که به شرح زیر است:

او نوشته بود که از صاحب الزمان (عجل الله تعالی فرجه) درباره مردی که به نمایندگی از کسی حج می کند، پرسیده بود که آیا لازم است نام کسی که به نمایندگی از او حج می کند را هنگام احرام بردن ذکر کند یا خیر، و آیا لازم است برای کسی که به نمایندگی از او حج می کند و همچنین برای خود، قربانی کند یا اینکه یک قربانی برای هر دو کافی است؟

پاسخ این است: «یک قربانی برای هر دو (کسی که حج به نمایندگی از او انجام شده و خود شخص) کافی است و اگر انجام ندهد، اشکالی ندارد.»

١- مسائل علىّ بن جعفر- ١٦٢- ٢٥٤.

٢- قرب الإسناد- ١٠٥.

٣- الاحتجاج- ٤٨٤، و الغيبة- ٢٣٣.

٤- الاحتجاج- ٤٨٤، و أورده فى الحديث ١ من الباب ١٧ من أبواب النيابة فى الحجّ.

٥- فى المصدر- و إن لم يفصل.

٦- الغيبة- ٢٣٤، و يأتى إسناده فى الفائدة الثانية من الخاتمة برقم ٤٨.

٣٠- بَابُ حُكْمِ الْأُضْحِيَّةِ إِذَا مَاتَتْ أَوْ سُرِقَتْ بِمِنًى بِغَيْرِ تَفْرِيطٍ

اشارة

(١) ٣٠ بَابُ حُكْمِ الْأُضْحِيَّةِ إِذَا مَاتَتْ أَوْ سُرِقَتْ بِمِنًى بِغَيْرِ تَفْرِيطٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨١٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٨١٥- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى جَمِيعاً عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ اشْتَرَى أُضْحِيَّةً فَمَاتَتْ أَوْ سُرِقَتْ قَبْلَ أَنْ يَذْبَحَهَا قَالَ لَا بَأْسَ وَ إِنْ أَبْدَلَهَا فَهُوَ أَفْضَلُ وَ إِنْ لَمْ يَشْتَرِ فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ:ازحضرت صادق سوال کردم کسی قربانی خریده ولی قبل ازذبح مرده یا دزدیده شده چه کند؟ فرمودند : اشکالی ندارد اگرحیوان دیگری را جایگزین کند بهتراست واگرهم نخرید چیزی بعهده اش نیست .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۱٦ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۸۱٦- ۲- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى فِي كِتَابِهِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي رَجُلٍ اشْتَرَى شَاةً (٥) فَسُرِقَتْ مِنْهُ أَوْ هَلَكَتْ فَقَالَ إِنْ كَانَ أَوْثَقَهَا فِي رَحْلِهِ فَضَاعَتْ فَقَدْ أَجْزَأَتْ عَنْهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق درمورد مردی که گوسفندی را خریده ولی دزدیده شده یا تلف شده فرمودند : اگردرحفظ آن کوتاهی نکرده باشد برایش کفایت می کند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۱۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۸۱۷- ۳- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ وَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ رَجُلٍ يُقَالُ لَهُ الْحَسَنُ عَنْ رَجُلٍ سَمَّاهُ قَالَ: اشْتَرَى لِي أَبِي شَاةً بِمِنًى فَسُرِقَتْ فَقَالَ لِي أَبِي ائْتِ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع

١- الباب ٣٠ فيه ٥ أحاديث.

٢- الكافی ٤- ٤٩٣- ٢.

٣- التهذيب ٥- ٢١٧- ٧٣٣.

٤- التهذيب ٥- ٢١٧- ٧٣٢.

٥- فی المصدر زيادة- لمتعته.

٦- التهذيب ٥- ٢١٨- ٧٣٤.

فَسَلْهُ عَنْ ذَلِکَ فَأَتَيْتُهُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ لِی مَا ضُحِّیَ بِمِنًی شَاةٌ أَفْضَلُ مِنْ شَاتِکَ.

******

ترجمه:

از ابراهيم بن عبدالله، از مردی که به او حسن گفته می شود، از مردی که نام او را گفت، روايت شده است: پدرم برای من گوسفندی در منا خريد و آن گوسفند دزديده شد. پس پدرم به من گفت: نزد ابا عبدالله (عليه السلام) برو و از او درباره اين موضوع سؤال کن. پس من نزد او رفتم و موضوع را به او خبر دادم. او به من گفت: هيچ گوسفندی که در منا قربانی شده بهتر از گوسفند تو نيست.

[رقم الحديث الكلی: ١٨٨١٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٨١٨- ٤- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ جَبَلَةَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ عَبْدٍ صَالِحٍ ع قَالَ: إِذَا اشْتَرَيْتَ أُضْحِيَّتَکَ وَ قَمَطْتَهَا وَ صَارَتْ فِی رَحْلِکَ فَقَدْ بَلَغَ الْهَدْیُ مَحِلَّهُ.

******

ترجمه:

از علی، از بنده صالح (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: هرگاه قربانی خود را خریدی ودست وپایش را بستی و در محل خودت قرار گرفت، پس به درستی که قربانی به محل خودش رسیده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۸۱۹- ۵- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ فِی الْمُقْنِعَةِ قَالَ: سُئِلَ ع عَنْ رَجُلٍ اشْتَرَی أُضْحِیَّةً فَسُرِقَتْ مِنْهُ فَقَالَ إِنِ اشْتَرَی (۳) مَکَانَهَا فَهُوَ أَفْضَلُ وَ إِنْ لَمْ یَشْتَرِ مَکَانَهَا فَلَا شَیْ ءَ عَلَیْهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

محمد بن محمد بن نعمان در کتاب «المقنعة» گفته است: از امام (علیه السلام) درباره مردی که قربانی (گوسفند قربانی) خرید و آن از او دزدیده شد، سؤال شد. امام (علیه السلام) فرمود: اگر به جای آن قربانی دیگری بخرد، بهتر است و اگر به جای آن نخرد، چیزی بر عهده اش نیست.

۳۱- بَابُ أَنَّ الْهَدْیَ إِذَا عَجَزَ عَنِ الْوُصُولِ وَ لَمْ یَجِدْ مَنْ یَتَصَدَّقُ بِهِ عَلَیْهِ أَجْزَأَهُ ذَبْحُهُ أَوْ نَحْرُهُ وَ یُعَلِّمُهُ بِمَا یَدُلُّ عَلَی أَنَّهُ هَدْیٌ وَ یَجُوزُ لِمَنْ مَرَّ بِهِ الْأَکْلُ مِنْهُ حِینَئِذٍ وَ حُکْمِ ال

اشارة

(٦) ۳۱ بَابُ أَنَّ الْهَدْیَ إِذَا عَجَزَ عَنِ الْوُصُولِ وَ لَمْ یَجِدْ مَنْ یَتَصَدَّقُ بِهِ عَلَیْهِ أَجْزَأَهُ ذَبْحُهُ أَوْ نَحْرُهُ وَ یُعَلِّمُهُ بِمَا یَدُلُّ عَلَی أَنَّهُ هَدْیٌ وَ یَجُوزُ لِمَنْ مَرَّ بِهِ الْأَکْلُ مِنْهُ حِینَئِذٍ وَ حُکْمِ الْهَدْیِ إِذَا دَخَلَ الْحَرَمَ فَعَطِبَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۲۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۸۲۰- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع رَجُلٌ سَاقَ الْهَدْیَ فَعَطِبَ فِی مَوْضِعٍ لَا یَقْدِرُ عَلَی مَنْ یَتَصَدَّقُ بِهِ عَلَیْهِ وَ لَا یُعْلَمُ أَنَّهُ هَدْیٌ قَالَ یَنْحَرُهُ وَ یَکْتُبُ

ص: ۱٤۰

۱- التهذیب ٥- ۲۱۸- ۷۳٥.

۲- المقنعة- ۷۰.

۳- فی المصدر- إذا اشتری.

٤- تقدم فی الحدیث ۲ من الباب ۲۸ من هذه الأبواب.

٥- یأتی فی الحدیث ۷ من الباب ۳۹ من هذه الأبواب.

٦- الباب ۳۱ فیه ٦ أحادیث.

۷- الفقیه ۲- ٥۰۰- ۳۰۷۲.

کِتَاباً (أَنَّهُ هَدْیٌ) (۱) یَضَعُهُ عَلَیْهِ لِیَعْلَمَ مَنْ مَرَّ بِهِ أَنَّهُ صَدَقَةٌ.

******

ترجمه:

حفص بن بختری روایت کرده است: به امام ابا عبدالله (علیه السلام) گفتم: مردی قربانی را به سوی منا برد و قربانی در مکانی تلف شد که او نمی تواند کسی را پیدا کند که آن را به او صدقه دهد و معلوم نیست که آن قربانی است. امام (علیه السلام) فرمود: آن را نحر کند (ذبح کند) و نوشته ای بگذارد (که آن قربانی است) و آن را روی قربانی قرار دهد تا کسی که از کنار آن عبور می کند بداند که این (گوشت) صدقه است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۸۲۱- ۲- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَصَابَ الرَّجُلُ بَدَنَةً ضَالَّةً فَلْيَنْحَرْهَا وَ يُعَلِّمُ أَنَّهَا بَدَنَةٌ.

******

ترجمه:

معاویة بن عمار از امام ابا عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: اگر مردی شتری گمشده پیدا کرد، باید آن را نحر کند (ذبح کند) و علامتی بگذارد که آن شتر قربانی (هدی) است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۲۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۸۲۲- ۳- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ سَاقَ بَدَنَةً فَانْكَسَرَتْ قَبْلَ أَنْ تَبْلُغَ مَحِلَّهَا أَوْ عَرَضَ لَهَا مَوْتٌ أَوْ هَلَاكٌ قَالَ يُذَكِّيهَا إِنْ قَدَرَ عَلَى ذَلِكَ وَ يَلْطَخُ نَعْلَهَا الَّتِی قُلِّدَتْ بِهَا حَتَّى يَعْلَمَ مَنْ مَرَّ بِهَا أَنَّهَا قَدْ ذُكِّيَتْ فَيَأْكُلَ مِنْ لَحْمِهَا إِنْ أَرَادَ.

******

ترجمه:

علی بن ابی حمزه گفت: از امام ابا عبدالله (علیه السلام) درباره مردی که شتری را برای قربانی برده و آن شتر قبل از اینکه به محل خود برسد، پایش شکسته یا مرگ یا هلاکت بر آن عارض شده است، سؤال کردم. امام (علیه السلام) فرمود: اگر توانست آن را ذبح کند و (با خونش) نعلینی را که برشترآویخته بود با خونش آغشته کند تا کسی که از کنار آن عبور می کند بداند که آن شتر ذبح شده است و اگر خواست از گوشت آن بخورد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۲۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۸۲۳- ٤- (٤) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ وَ عَبْدِ اللَّهِ ابْنَیْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَیُّ رَجُلٍ سَاقَ بَدَنَةً فَانْکَسَرَتْ قَبْلَ أَنْ تَبْلُغَ مَحِلَّهَا أَوْ عَرَضَ لَهَا مَوْتٌ أَوْ هَلَاکٌ فَلْیَنْحَرْهَا إِنْ قَدَرَ عَلَی ذَلِکَ ثُمَّ لْیَلْطَخْ نَعْلَهَا الَّتِی قُلِّدَتْ بِهِ بِدَمٍ حَتَّی یَعْلَمَ مَنْ مَرَّ بِهَا أَنَّهَا قَدْ ذُکِّیَتْ فَیَأْکُلَ مِنْ لَحْمِهَا إِنْ أَرَادَ وَ إِنْ کَانَ الْهَدْیُ الَّذِی انْکَسَرَ وَ هَلَکَ (٥) مَضْمُوناً فَإِنَّ عَلَیْهِ أَنْ یَبْتَاعَ مَکَانَ الَّذِی انْکَسَرَ أَوْ هَلَکَ وَ الْمَضْمُونُ هُوَ الشَّیْ ءُ الْوَاجِبُ عَلَیْکَ فِی نَذْرٍ أَوْ غَیْرِهِ وَ إِنْ لَمْ یَکُنْ مَضْمُوناً وَ إِنَّمَا هُوَ شَیْ ءٌ تَطَوَّعَ بِهِ فَلَیْسَ عَلَیْهِ أَنْ یَبْتَاعَ مَکَانَهُ إِلَّا أَنْ یَشَاءَ أَنْ یَتَطَوَّعَ.

******

ترجمه:

حلبی از امام ابا عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: هر مردی که شتری برای قربانی می برد و آن شتر قبل از رسیدن به محل قربانی پایش شکسته یا مرگ یا هلاکت بر آن عارض شده است، باید آن را نحر کند (ذبح کند) اگر توانایی آن را دارد. سپس باید نعل آن شتر را که به آن آویخته شده است، با خون آغشته کند تا کسی که از کنار آن عبور می کند بداند که آن شتر ذبح شده است و اگر خواست از گوشت آن بخورد. و اگر آن قربانی که پایش شکسته یا هلاک شده است ضمان داشته باشد، بر او لازم است که به جای آن شتر دیگری بخرد. و ضمان چیزی است که در نذر یا غیر آن بر

تو واجب شده است. و اگر ضمان نداشته باشد و چیزی باشد که از روی تبرع (داوطلبانه) آورده است، بر او لازم نیست که به جای آن چیزی بخرد، مگر اینکه بخواهد داوطلبانه این کار را انجام دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۲٤ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۸۲٤- ۵- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ

ص: ۱٤۱

۱- لیس فی المصدر.

۲- الفقیه ۲- ۵۰۱- ۳۰۷٦، و أورده فی الحدیث ۳ من الباب ۲۸ من هذه الأبواب.

۳- الفقیه ۲- ۵۰۰- ۳۰۷۳.

٤- علل الشرائع- ٤۳۵- ۳.

۵- فی المصدر- أو هلک.

٦- الکافی ٤- ٤۹۳- ۱، و أورده فی الحدیث ٦ من الباب ۲۵ من هذه الأبواب.

حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: کُلُّ مَنْ سَاقَ هَدْیاً تَطَوُّعاً فَعَطِبَ هَدْیُهُ فَلَا شَیْ ءَ عَلَیْهِ یَنْحَرُهُ وَ یَأْخُذُ نَعْلَ التَّقْلِیدِ فَیَغْمِسُهَا فِی الدَّمِ فَیَضْرِبُ بِهِ صَفْحَةَ سَنَامِهِ وَ لَا بَدَلَ عَلَیْهِ وَ مَا کَانَ مِنْ جَزَاءِ صَیْدٍ أَوْ نَذْرٍ فَعَطِبَ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِکَ وَ عَلَیْهِ الْبَدَلُ وَ کُلُّ شَیْ ءٍ إِذَا دَخَلَ الْحَرَمَ فَعَطِبَ فَلَا بَدَلَ عَلَی صَاحِبِهِ تَطَوُّعاً أَوْ غَیْرَهُ.

******

ترجمه:

حریز از کسی که او را خبر داده از امام ابا عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: هر کسی که قربانی را به صورت داوطلبانه هدیه ببرد و قربانی اش تلف شود، هیچ مسئولیتی بر او نیست. باید آن را نحر کند (ذبح کند) و نعل تقلید (نعل قربانی) را برداشته و در خون فرو کند و با آن به پهلوی کوهان شتر بزند و جایگزینی برای او لازم نیست. و هر آنچه از جزای شکار یا نذر باشد و تلف شود، باید همان کار را انجام دهد، اما جایگزینی بر او واجب است. و هر چیزی که وارد حرم شود و تلف شود، بر صاحب آن جایگزینی لازم نیست، چه به صورت داوطلبانه باشد یا غیر آن.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۲۵ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۸۲۵- ٦- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَمْرِو (۲) بْنِ حَفْصٍ الْكَلْبِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع رَجُلٌ سَاقَ الْهَدْيَ فَعَطِبَ فِي مَوْضِعٍ لَا يَقْدِرُ عَلَى مَنْ يَتَصَدَّقُ بِهِ عَلَيْهِ وَ لَا مَنْ يُعْلِمُهُ أَنَّهُ هَدْيٌ قَالَ يَنْحَرُهُ وَ يَكْتُبُ كِتَاباً وَ يَضَعُهُ عَلَيْهِ لِيَعْلَمَ مَنْ يَمُرُّ بِهِ (۳) أَنَّهُ صَدَقَةٌ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤).

******

ترجمه:

حفص کلبی روایت کرده است: به امام ابا عبدالله (علیه السلام) گفتم: مردی قربانی را به سوی منا برد و قربانی در مکانی تلف شد که او نمی تواند کسی را پیدا کند که آن را به او صدقه دهد و معلوم نیست که آن قربانی است. امام (علیه السلام) فرمود: آن را نحر کند (ذبح کند) و نوشته ای بگذارد (که آن قربانی است) و آن را روی قربانی قرار دهد تا کسی که از کنار آن عبور می کند بداند که این (گوشت) صدقه است.

٣٢- بَابُ أَنَّ الْهَدْىَ إِذَا هَلَکَ أَوْ ضَاعَ فَأَقَامَ بَدَلَهُ ثُمَّ وَجَدَ الْأَوَّلَ تَخَيَّرَ فِى ذَبْحِ مَا شَاءَ إِلَّا أَنْ يُشْعِرَهُ أَوْ يُقَلِّدَهُ فَيَتَعَيَّنُ

اشارة

(٥) ٣٢ بَابُ أَنَّ الْهَدْىَ إِذَا هَلَکَ أَوْ ضَاعَ فَأَقَامَ بَدَلَهُ ثُمَّ وَجَدَ الْأَوَّلَ تَخَيَّرَ فِى ذَبْحِ مَا شَاءَ إِلَّا أَنْ يُشْعِرَهُ أَوْ يُقَلِّدَهُ فَيَتَعَيَّنُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨٢٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٨٢٦- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِىِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَشْتَرِى الْبَدَنَةَ ثُمَّ تَضِلُّ قَبْلَ أَنْ يُشْعِرَهَا وَ يُقَلِّدَهَا فَلَا يَجِدُهَا حَتَّى يَأْتِىَ مِنًى فَيَنْحَرُ وَ يَجِدُ هَدْيَهُ قَالَ إِنْ لَمْ يَكُنْ قَدْ أَشْعَرَهَا فَهِىَ مِنْ مَالِهِ إِنْ

١- التهذيب ٥- ٢١٨- ٧٣٦.

٢- فى المصدر- عمر.

٣- فى المصدر- ليعلم من مر به.

٤- تقدم فى الباب ٢٥ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٣٢ فيه ٣ أحاديث.

٦- التهذيب ٥- ٢١٩- ٧٣٨، و الاستبصار ٢- ٢٧١- ٩٦٢.

شَاءَ نَحَرَهَا وَ إِنْ شَاءَ بَاعَهَا وَ إِنْ كَانَ أَشْعَرَهَا نَحَرَهَا.

******

ترجمه:

حلبی گفت: از امام ابا عبدالله (علیه السلام) درباره مردی پرسیدم که شتری برای قربانی می خرد، سپس آن شتر قبل از اینکه علامت گذاری و تقلید (آویختن نعل) شود، گم می شود و تا رسیدن به منا آن را پیدا نمی کند. پس قربانی را نحر می کند و هدیه اش را پیدا می کند. امام (علیه السلام) فرمود: اگر شتر را علامت گذاری نکرده باشد، آن شتر از مال خودش محسوب می شود؛ اگر بخواهد آن را نحر می کند و اگر بخواهد آن را می فروشد. و اگر آن را علامت گذاری کرده باشد، باید آن را نحر کند.

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۲۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۸۲۷- ۲- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ اشْتَرَى كَبْشاً فَهَلَكَ (۲) مِنْهُ قَالَ يَشْتَرِی مَكَانَهُ آخَرَ قُلْتُ فَإِنْ كَانَ (۳) اشْتَرَى مَكَانَهُ آخَرَ ثُمَّ وَجَدَ الْأَوَّلَ قَالَ إِنْ كَانَا جَمِيعاً قَائِمَيْنِ فَلْيَذْبَحِ الْأَوَّلَ وَ لْيَبِعِ الْأَخِيرَ وَ إِنْ شَاءَ ذَبَحَهُ وَ إِنْ كَانَ قَدْ ذَبَحَ الْأَخِيرَ ذَبَحَ (٤) الْأَوَّلَ مَعَهُ.

وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ مِثْلَهُ (٥) وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِیُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ (٦)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ (٧)

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى كَوْنِهِ قَدْ أَشْعَرَ الْأَوَّلَ لِمَا مَرَّ (٨).

******

ترجمه:

ابو بصیر گفت: از امام ابا عبدالله (علیه السلام) درباره مردی پرسیدم که بره ای خرید و آن بره هلاک شد. امام (علیه السلام) فرمود: باید بره ای دیگر به جای آن بخرد. گفتم: اگر بره ای دیگر خرید و سپس بره اول را پیدا کرد، چه باید بکند؟ فرمود: اگر هر دو (بره جدید و بره پیدا شده) سالم و در دسترس باشند، باید بره اول را ذبح کند و بره آخر را بفروشد. و اگر بخواهد می تواند بره آخر را نیز ذبح کند. و اگر بره آخر را ذبح کرده باشد

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۲۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۸۲۸- ۳- (۹) مُحَمَّدُ بْنُ مَسْعُودٍ الْعَیَّاشِیُّ فِی تَفْسِیرِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ فَرْقَدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (۱۰) قَالَ: الْهَدْیُ مِنَ الْإِبِلِ وَ الْبَقَرِ

ص: ۱۴۳

۱- التهذیب ۵- ۲۱۸- ۷۳۷، و أورد صدره فی الحدیث ٤ من الباب ۲۵ من هذه الأبواب.

۲- فی نسخة- فضل منه (هامش المخطوط).

۳- "کان" لیس فی الفقیه و الاستبصار (هامش المخطوط).

٤- فی الفقیه و الکافی- فلیذبح (هامش المخطوط).

۵- الاستبصار ۲- ۲۷۱- ۹٦۱.

٦- الکافی ٤- ٤۹٤- ۷.

۷- الفقیه ٤- ۵۰۱- ۳۰۷۵.

۸- مر فی الحدیث ۱ من هذا الباب.

۹- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۸۸- ۲۲٦.

۱۰- فی المصدر- أبی جعفر (علیه السلام).

وَ الْغَنَمِ وَ لَا يَجِبُ حَتَّى يُعَلَّقَ عَلَيْهِ يَعْنِي إِذَا قَلَّدَهُ فَقَدْ وَجَبَ وَ قَالَ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ شَاةٌ.

******

ترجمه:

عبدالله بن فرقاد از امام ابا عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: قربانی از شتر و گاو و گوسفند است و واجب نمی شود مگر زمانی که به آن نعل آویخته شود؛ یعنی وقتی که علامت گذاری کرد، واجب می شود. و فرمود: آنچه که از قربانی برایتان ممکن است منظور یک گوسفند است.

۳۳- بَابُ أَنَّ مَنِ اشْتَرَى هَدْياً فَذَبَحَهُ ثُمَّ ادَّعَاهُ آخَرُ وَ أَقَامَ بَيِّنَةً حُكِمَ لَهُ بِهِ فَيَأْخُذُهُ وَ لَا يُجْزِئُ عَنْ وَاحِدٍ مِنْهُمَا

اشارة

(۱) ۳۳ بَابُ أَنَّ مَنِ اشْتَرَى هَدْياً فَذَبَحَهُ ثُمَّ ادَّعَاهُ آخَرُ وَ أَقَامَ بَيِّنَةً حُكِمَ لَهُ بِهِ فَيَأْخُذُهُ وَ لَا يُجْزِئُ عَنْ وَاحِدٍ مِنْهُمَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۲۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۸۲۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (۳) عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِي رَجُلٍ اشْتَرَى هَدْياً فَنَحَرَهُ فَمَرَّ بِهَا (٤) رَجُلٌ

فَعَرَفَهُ فَقَالَ هَذِهِ بَدَنَتِی ضَلَّتْ مِنِّی بِالْأَمْسِ وَ شَهِدَ لَهُ رَجُلَانِ بِذَلِکَ فَقَالَ لَهُ لَحْمُهَا وَ لَا یُجْزِئُ عَنْ وَاحِدٍ مِنْهُمَا ثُمَّ قَالَ وَ لِذَلِکَ جَرَتِ السُّنَّةُ بِإِشْعَارِهَا وَ تَقْلِیدِهَا إِذَا عُرِّفَتْ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (۵).

******

ترجمه:

جمیل از بعضی از دوستانمان از یکی از آن دوامام (علیهما السلام) در مورد مردی که قربانی را خرید و آن را ذبح کرد و سپس مردی از کنار آن عبور کرد و آن را شناخت و گفت: «این شتر قربانی من بود که دیروز گم شده بود»، و دو نفر دیگر نیز شهادت دادند که این شتر قربانی اوست، امام (علیه السلام) فرمود: «گوشت آن به او تعلق دارد و نمی تواند به جای یکی از آن ها (مردم) باشد.» سپس فرمود: «و به همین دلیل است که سنت بر این است که قربانی باید علامت گذاری و تقلید (نعل آویخته شود) شود تا در صورت شناسایی، مشخص باشد.»

ص: ۱٤٤

۱- الباب ۳۳ فیه حدیث واحد.

۲- الکافی ٤- ٤۹٥- ۹.

۳- فی الاستبصار- محمّد بن أحمد.

٤- فی المصدر- فمر به.

٥- التهذیب ٥- ۲۲۰- ۷٤۰، و الاستبصار ۲- ۲۷۲- ۹٦٤.

۳٤- بَابُ أَنَّ الْهَدْیَ إِذَا نُتِجَ وَجَبَ ذَبْحُهُمَا أَوْ نَحْرُهُمَا وَ أَنَّهُ یَجُوزُ رُکُوبُهُ وَ الْحَمْلُ عَلَیْهِ وَ شُرْبُ لَبَنِهِ مَعَ الْحَاجَةِ مَا لَمْ یُضِرَّ بِهِ أَوْ بِوَلَدِهِ

اشارة

(۱) ٣٤ بَابُ أَنَّ الْهَدْیَ إِذَا نُتِجَ وَجَبَ ذَبْحُهُمَا أَوْ نَحْرُهُمَا وَ أَنَّهُ یَجُوزُ رُکُوبُهُ وَ الْحَمْلُ عَلَیْهِ وَ شُرْبُ لَبَنِهِ مَعَ الْحَاجَةِ مَا لَمْ یُضِرَّ بِهِ أَوْ بِوَلَدِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۳۰ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۸۸۳۰- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رَجُلٍ سَاقَ بَدَنَةً فَنُتِجَتْ قَالَ یَنْحَرُهَا وَ یَنْحَرُ وَلَدَهَا وَ إِنْ کَانَ الْهَدْیُ مَضْمُوناً فَهَلَکَ اشْتَرَی مَکَانَهَا وَ مَکَانَ وَلَدِهَا.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام ابا عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که در مورد مردی که شتری را برای قربانی آورد و آن شتر زائید، فرمود: باید آن شتر و فرزندش را ذبح کند. و اگر قربانی ضمانت شده باشد و هلاک شود، باید شتری به جای آن و شتری به جای فرزندش بخرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۳۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۸۳۱- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: کَانَ عَلِیٌّ ع إِذَا سَاقَ الْبَدَنَةَ وَ مَرَّ عَلَی الْمُشَاةِ حَمَلَهُمْ عَلَی بُدْنِهِ (٤) وَ إِنْ ضَلَّتْ رَاحِلَةُ رَجُلٍ وَ مَعَهُ بَدَنَةٌ رَکِبَهَا غَیْرَ مُضِرٍّ وَ لَا مُثْقِلٍ.

******

ترجمه:

حریز از امام ابا عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: علی (علیه السلام) وقتی که شتر قربانی را به سوی منا می برد و برافراد پیاده عبور می کرد، آن ها را بر روی شتر قربانی خود سوار می کرد. و اگر شتر سواری کسی گم می شد و همراه او شتری برای قربانی باشد، او می تواند آن را بدون اینکه به شتر قربانی آسیب برساند یا آن را سنگین کند، سوار کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۸۳۲- ۳- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَرْكَبُ هَدْيَهُ إِنِ احْتَاجَ إِلَيْهِ فَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَرْكَبُهَا غَيْرَ مُجْهِدٍ وَ لَا مُتْعِبٍ.

******

ترجمه:

یعقوب بن شعیب گفت: از امام ابا عبدالله (علیه السلام) درباره مردی که در صورت نیاز به آن، می تواند بر روی قربانی خود سوار شود، سؤال کردم. امام (علیه السلام) فرمود: پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) فرمود: می تواند بر روی آن سوار شود بدون اینکه به آن آسیب برساند یا آن را خسته کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۳۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۸۳۳- ٤- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ عَلِيٌّ ع يَحْلُبُ الْبَدَنَةَ وَ يَحْمِلُ عَلَيْهَا غَيْرَ مُضِرٍّ.

******

ترجمه:

منصور بن حازم از امام ابا عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: علی (علیه السلام) شیر شتر قربانی را می دوشید و بارهایی را بر روی آن می برد، بدون اینکه به آن آسیب برساند.

١- الباب ٣٤ فیه ٨ أحادیث.

٢- الفقیه ٢- ٤٩٩- ٣٠٦٩.

٣- الفقیه ٢- ٥٠٤- ٣٠٨٥.

٤- فی المصدر- البدنة.

٥- الفقیه ٢- ٥٠٤- ٣٠٨٦.

٦- الفقیه ٢- ٥٠٤- ٣٠٨٧.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٨٣٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٨٨٣٤- ٥- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَکُمْ فِیها مَنافِعُ إِلی أَجَلٍ مُسَمًّی (٢) قَالَ إِنِ احْتَاجَ إِلَی ظَهْرِهَا رَکِبَهَا مِنْ غَیْرِ أَنْ یَعْنُفَ عَلَیْهَا وَ إِنْ کَانَ لَهَا لَبَنٌ حَلَبَهَا حِلَاباً لَا یَنْهَکُهَا.

مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ الْکِنَانِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

ابی بصیر از امام ابا عبدالله (علیه السلام) درباره سخن خداوند عزّ وجلّ که می فرماید: «برای شما در آن ها منافع تا مدت معین» (سوره حج، آیه ۳۳) روایت کرده است. امام (علیه السلام) فرمود: اگر نیاز به سوار شدن بر شتر قربانی داشته باشد، می تواند بر آن سوار شود بدون اینکه به آن آسیب برساند. و اگر شتر لبن داشته باشد، می تواند آن را بدوشد به شکلی که به آن آسیبی نرساند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۳۵ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۸۳۵- ٦- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ نُتِجَتْ بَدَنَتُکَ فَاحْلُبْهَا مَا لَا يُضِرُّ (٥) بِوَلَدِهَا ثُمَّ انْحَرْهُمَا جَمِيعاً قُلْتُ أَشْرَبُ مِنْ لَبَنِهَا وَ أَسْقِي قَالَ نَعَمْ وَ قَالَ إِنَّ عَلِيّاً ع (٦) كَانَ إِذَا رَأَى نَاساً يَمْشُونَ قَدْ جَهَدَهُمُ الْمَشْيُ حَمَلَهُمْ عَلَى بُدْنِهِ وَ قَالَ إِنْ ضَلَّتْ رَاحِلَةُ الرَّجُلِ أَوْ هَلَكَتْ وَ مَعَهُ هَدْيٌ فَلْيَرْكَبْ عَلَى هَدْيِهِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٧)

وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

سلیمان بن خالد از امام ابا عبدالله (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: اگر شتر قربانی ات زائید، شیرش را بدوش به مقداری که به فرزندش آسیب نرساند، سپس هر دو را (شتر و فرزندش) ذبح کن. گفتم: آیا می توانم از شیر آن بنوشم و به دیگران هم بدهم؟ امام (علیه السلام) فرمود: بله. و فرمود: علی (علیه السلام) وقتی می دید که مردم از شدت راه پیمایی خسته شده اند، آن ها را بر روی شتر قربانی اش سوار می کرد. و فرمود: اگر شتر سواری کسی گم شود یا هلاک شود و او قربانی ای داشته باشد، باید بر روی قربانی خود سوار شود.

[رقم الحديث الكلی: ١٨٨٣٦ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٨٨٣٦- ٧- (٨) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ

ص: ١٤٦

١- الفقيه ٢- ٥٠٤- ٣٠٨٨، و التهذيب ٥- ٢٢٠- ٧٤٢.

٢- الحجّ ٢٢- ٣٣.

٣- الكافی ٤- ٤٩٢- ١.

٤- الكافی ٤- ٤٩٣- ٢.

٥- فی نسخة- ما لم يضر (هامش المخطوط).

٦- فی المصدر- أن عليا أمير المؤمنين (عليه السلام).

٧- التهذيب ٥- ٢٢٠- ٧٤١.

٨- الكافی ٤- ٤٩٣- ٣.

الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْبَدَنَةِ تُنْتَجُ أَ يَحْلُبُهَا (١) قَالَ احْلُبْهَا حَلْباً غَيْرَ مُضِرٍّ بِالْوَلَدِ ثُمَّ انْحَرْهُمَا جَمِيعاً قُلْتُ يَشْرَبُ مِنْ لَبَنِهَا قَالَ نَعَمْ وَ يَسْقِی إِنْ شَاءَ.

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ از امام باقرعليه السلام روايت كرده است كه فرمود: اگر شتر قربانی ات زائيد، شيرش را بدوش به مقداری كه به فرزندش آسيب نرساند، سپس هر دو را (شتر و فرزندش) ذبح كن. گفتم: آيا می توانم از شير آن بنوشم و به ديگران هم بدهم؟ امام (عليه السلام) فرمود: بله.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۸۳۷ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۸۸۳۷- ۸- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع أَنَّهُ سُئِلَ مَا بَالُ الْبَدَنَةِ تُقَلَّدُ النَّعْلَ وَ تُشْعَرُ فَقَالَ أَمَّا النَّعْلُ فَيُعَرِّفُ (۳) أَنَّهَا بَدَنَةٌ وَ يَعْرِفُهَا صَاحِبُهَا بِنَعْلِهِ وَ أَمَّا الْإِشْعَارُ فَإِنَّهُ يُحَرِّمُ ظَهْرَهَا عَلَى صَاحِبِهَا مِنْ حَيْثُ أَشْعَرَهَا فَلَا يَسْتَطِيعُ الشَّيْطَانُ أَنْ يَتَسَنَّمَهَا.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ (٤)

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى الْإِضْرَارِ بِهَا أَوِ الْكَرَاهَةِ.

******

ترجمه:

سکونی از جعفر بن محمد (علیه السلام) روایت کرده است که از او پرسیدند: چرا شتر قربانی نعل می شود و علامت گذاری می شود؟ فرمود: نعل برای این است که شتر را به عنوان قربانی معرفی کند و صاحبش آن را با نعل خود شناسایی کند. و اما علامت گذاری (اشعار) برای این است که پشت شتر را برای صاحبش حرام می کند از جایی که علامت گذاری شده است، و شیطان نمی تواند بر آن سوار شود.

۳۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ نَحْرِ الْإِبِلِ قَائِمَةً مَعْقُولَةً عَنْ يَمِينِهَا وَ يُطْعَنُ فِي لَبَّتِهَا

اشارة

(۵) ۳۵ بَابُ اسْتِحْبَابِ نَحْرِ الْإِبِلِ قَائِمَةً مَعْقُولَةً عَنْ يَمِينِهَا وَ يُطْعَنُ فِي لَبَّتِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۳۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۸۳۸- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْها صَوافَّ (۷)

ص: ۱٤۷

۱- فی المصدر- أ نحلبها.

۲- التهذيب ٥- ۲۳۸- ۸۰٤، و أورده فی الحديث ۲۲ من الباب ۱۲ من أبواب أقسام الحجّ.

۳- فی المصدر- فتعرف.

٤- علل الشرائع- ٤۳٤- ۱.

٥- الباب ۳٥ فيه ٥ أحاديث.

٦- الكافی ٤- ٤۹۷- ۱، و التهذيب ٥- ۲۲۰- ۷٤۳.

۷- الحجّ ۲۲- ۳٦.

قَالَ ذَلِکَ حِينَ تَصُفُّ لِلنَّحْرِ يَرْبِطُ (۱) يَدَيْهَا مَا بَيْنَ الْخُفِّ إِلَى الرُّكْبَةِ وَ وُجُوبُ جُنُوبِهَا إِذَا وَقَعَتْ عَلَى الْأَرْضِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از امام ابا عبدالله (علیه السلام) درباره سخن خداوند عزّ وجلّ که می فرماید: «نام خدا را بر آن ها بگویید در حالی که ایستاده اند» (سوره حج، آیه ٣٦) روایت کرده است. امام (علیه السلام) فرمود: این زمانی است که برای ذبح آماده می شود؛ باید دست های آن را از بین پاهایش تا زانو ببندند و نیز باید در صورتی که بر روی زمین بیفتد، کناره های آن به دور از زمین باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٨٣٩ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٨٨٣٩- ٢- (٣) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع كَيْفَ تُنْحَرُ الْبَدَنَةُ فَقَالَ تُنْحَرُ وَ هِيَ قَائِمَةٌ مِنْ قِبَلِ الْيَمِينِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

ابی صباح کِنانی گفت: از امام ابا عبدالله (علیه السلام) پرسیدم: شتر قربانی چگونه ذبح می شود؟ امام (علیه السلام) فرمود: شتر قربانی باید در حالی که ایستاده است، از سمت راست ذبح شود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٨٤٠ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٨٨٤٠- ٣- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ الْبَجَلِيِّ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ هُوَ يَنْحَرُ بَدَنَتَهُ مَعْقُولَةً يَدُهَا الْيُسْرَى ثُمَّ يَقُومُ بِهِ (٦) مِنْ جَانِبِ يَدِهَا الْيُمْنَى وَ يَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُمَّ هَذَا مِنْكَ وَ لَكَ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْهُ مِنِّي- ثُمَّ يَطْعُنُ فِي لَبَّتِهَا ثُمَّ يُخْرِجُ السِّكِّينَ بِيَدِهِ فَإِذَا وَجَبَتْ قَطَعَ مَوْضِعَ الذَّبْحِ بِيَدِهِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٧)

وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

ابی خدیده گفت: دیدم امام ابا عبدالله (علیه السلام) را که شتر قربانی اش را در حالی که دست هایش بسته شده بود، ذبح می کرد. سپس با شتر از سمت دست راست آن حرکت می کرد و می گفت: «بسم الله، الله اکبر، اللهم هذا منك و لك، اللهم تقبله مني.» سپس در زیر گردنش ضربه می زد و سپس چاقو را با دست خود بیرون می آورد و وقتی شتر به زمین افتاد، محل ذبح را با دست خود می برید.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨٤١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٨٤١- ٤- (٨) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ

ص: ١٤٨

١- فی المصدر- تربط.

٢- الفقيه ٢- ٥٠٣- ٣٠٨٢.

٣- الكافی ٤- ٤٩٧- ٢، و التهذيب ٥- ٢٢١- ٧٤٤.

٤- الفقيه ٢- ٥٠٣- ٣٠٨٣.

٥- الكافی ٤- ٤٩٨- ٨.

٦- ليس فی المصدر.

٧- التهذيب ٥- ٢٢١- ٧٤٥.

٨- الكافی ٤- ٤٩٧- ٣، و أورده عن الفقيه فی الحديث ٢ من الباب ٣٨ من هذه الأبواب.

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع النَّحْرُ فِی اللَّبَّةِ وَ الذَّبْحُ فِی الْحَلْقِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار گفت: امام ابا عبدالله (علیه السلام) فرمود: نحر در لبّه (زیر گردن، در نزدیکی گلو) و ذبح در حلق (گلو) است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۴۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۸۴۲- ۵- (۲) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْبَدَنَةِ كَيْفَ يَنْحَرُهَا قَائِمَةً أَوْ بَارِكَةً قَالَ يَعْقِلُهَا وَ إِنْ شَاءَ قَائِمَةً وَ إِنْ شَاءَ بَارِكَةً.

(۳)

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش روایت کرده است که گفت: از او درباره نحوه ذبح شتر قربانی پرسیدم که آیا باید در حالی که ایستاده است ذبح شود یا در حالت نشسته؟ گفت: می تواند آن را در حالی که ایستاده است ذبح کند و یا در حالی که نشسته است، هر طور که بخواهد.

۳۶- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَوَلِّی الذَّبْحِ بِنَفْسِهِ حَتَّی الْمَرْأَةِ وَ جَعْلِ يَدِ الصَّبِيِّ مَعَ يَدِ الذَّابِحِ وَ اسْتِحْبَابِ تَعَدُّدِ الْهَدْيِ وَ كَثْرَتِهِ وَ جَوَازِ ذَبْحِ هَدْيِ الْغَيْرِ بِإِذْنِهِ

اشارة

(٤) ٣٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَوَلِّی الذَّبْحِ بِنَفْسِهِ حَتَّی الْمَرْأَةِ وَ جَعْلِ یَدِ الصَّبِیِّ مَعَ یَدِ الذَّابِحِ وَ اسْتِحْبَابِ تَعَدُّدِ الْهَدْیِ وَ کَثْرَتِهِ وَ جَوَازِ ذَبْحِ هَدْیِ الْغَیْرِ بِإِذْنِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٨٤٣ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٨٨٤٣- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا یَذْبَحْ لَکَ الْیَهُودِیُّ وَ لَا النَّصْرَانِیُّ أُضْحِیَّتَکَ فَإِنْ کَانَتِ امْرَأَةً فَلْتَذْبَحْ لِنَفْسِهَا وَ لْتَسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَ تَقُولُ وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذِی فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ حَنِیفاً مُسْلِماً (٦) اللَّهُمَّ مِنْکَ وَ لَکَ.

مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: لَا یَذْبَحْ لَکَ وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

حلبی از امام صادق (ع) نقل کرده است که فرمودند: یهودی یا مسیحی نباید قربانی تو را ذبح کند. اگر قربانی کننده یک زن باشد، باید خودش برای خودش قربانی کند و رو به قبله بایستد و بگوید: "رویم را به سوی کسی که آسمان ها و زمین را آفریده، گرداندم، در حالی که حق گرا و مسلمانم. خدایا، این از تو است و برای تو."

١- الفقيه ٢- ٥٠٢- ٣٠٧٩.

٢- قرب الإسناد- ١٠٤.

٣- و تقدم ما يدلّ عليه فى الأحاديث ١ و ١٤ و ١٨ من الباب ١٢ من أبواب أقسام الحجّ. و يأتى ما يدلّ عليه فى الحديثين ١٢ و ٢٠ من الباب ٤٠ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٣٦ فيه ٦ أحاديث.

٥- الفقيه ٢- ٥٠٣- ٣٠٨١.

٦- " مسلما" ليس فى الكافى (هامش المخطوط).

٧- الكافى ٤- ٤٩٧- ٤.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨٤٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٨٤٤- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع فِى حَدِيثٍ قَالَ: وَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع يَضَعُ (٢) السِّكِّينَ فِى يَدِ الصَّبِيِّ ثُمَّ يَقْبِضُ عَلَى يَدَيْهِ الرَّجُلُ (٣) فَيَذْبَحُ.

******

ترجمه:

معاوية بن عمار از امام صادق (ع) نقل كرده است كه در حديثى فرمودند: على بن الحسين (ع) چاقو را در دست كودك قرار مى داد، سپس مرد (فرد بالغ) دست هاى كودك را مى گرفت و قربانى را ذبح مى كرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨٤٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٨٤٥- ٣- (٤) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ نَحَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص بِيَدِهِ ثَلَاثاً وَ سِتِّينَ وَ نَحَرَ عَلِيٌّ ع مَا غَبَرَ قُلْتُ سَبْعاً وَ ثَلَاثِينَ قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

حماد بن عثمان از امام صادق (ع) نقل کرده است که شنیدم ایشان می فرمود: پیامبر خدا (ص) با دست خود شصت و سه شتر را قربانی کرد و علی (ع) باقی مانده را قربانی کرد. گفتم: سی و هفت شتر؟ فرمود: بله.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨٤٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٨٤٦- ٤- (٥) أَحْمَدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَبَّادٍ الرَّوَاجِنِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سَعِيدٍ (٦) عَنْ بِشْرِ بْنِ زَيْدٍ (٧) قَالَ: قَالَ رَسُولَ اللَّهِ ص لِفَاطِمَةَ ع- اشْهَدِي ذَبْحَ ذَبِيحَتِكِ فَإِنَّ أَوَّلَ قَطْرَةٍ مِنْهَا يَغْفِرُ اللَّهُ بِهَا (٨) كُلَّ ذَنْبٍ عَلَيْكِ وَ كُلَّ خَطِيئَةٍ عَلَيْكِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ هَذَا لِلْمُسْلِمِينَ عَامَّةً (٩).

******

ترجمه:

بشر بن زید روایت کرده است که پیامبر خدا (ص) به فاطمه (ع) فرمود: «در هنگام ذبح قربانی ات حاضر باش، زیرا با اولین قطره خونی که از آن جاری می شود، خداوند همه گناهان و خطاهای تو را می بخشد.» و سپس فرمود: «این حکم برای همه مسلمانان به طور عام نیز هست.»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨٤٧ - رقم الحديث الباب: ٥]

۱۸۸٤۷- ٥- (۱۰) وَ عَنْهُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

۱- الکافی ٤- ٤۹۷- ٥، و أورده عن الفقیه مرسلا فی الحدیث ٤ من الباب ۱۷ من أبواب أقسام الحجّ.

۲- فی المصدر- یجعل.

۳- فی نسخة- علی یدی الصبیّ (هامش المخطوط).

٤- الکافی ٤- ۲٥۰- ۸.

٥- المحاسن- ٦۷- ۱۲۷.

٦- فی المصدر- حفص بن سعید.

۷- فی المصدر- بشیر بن زید.

۸- فی المصدر- یکفر اللّه بها.

۹- فی المصدر- و هذا للناس عامة.

۱۰- المحاسن- ٦۷.

قَالَ کَانَ عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ ع یَجْعَلُ السِّکِّینَ فِی یَدِ الصَّبِیِّ ثُمَّ یَقْبِضُ الرَّجُلُ عَلَی یَدِ الصَّبِیِّ فَیَذْبَحُ.

******

ترجمه:

معاویة بن عمار از امام صادق (ع) نقل کرده است که در حدیثی فرمودند: علی بن الحسین (ع) چاقو را در دست کودک قرار می داد، سپس مرد (فرد بالغ) دست های کودک را می گرفت و قربانی را ذبح می کرد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۸٤۸ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸۸٤۸- ٦- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ص سَاقَ مَعَهُ مِائَةَ بَدَنَةٍ فَجَعَلَ لِعَلِيٍّ ع مِنْهَا أَرْبَعاً وَ ثَلَاثِينَ وَ لِنَفْسِهِ سِتّاً وَ سِتِّينَ وَ نَحَرَهَا كُلَّهَا بِيَدِهِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ كَانَ عَلِيٌّ ع يَفْتَخِرُ عَلَى الصَّحَابَةِ- فَقَالَ (۲) مَنْ فِيكُمْ مِثْلِي وَ أَنَا الَّذِي ذَبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ص هَدْيَهُ (۳) بِيَدِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى جَوَازِ الذَّبْحِ عَنِ الْغَيْرِ فِي الْإِفَاضَةِ مِنَ الْمَشْعَرِ قَبْلَ الْفَجْرِ (٤).

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین نقل کرده است: پیامبر (ص) صد شتر قربانی با خود همراه داشت. از آن تعداد، سی و سه شتر را برای علی (ع) و شصت و شش شتر را برای خود نگه داشت. و همه آن ها را با دست خود قربانی کرد. تا جایی که علی (ع) به این موضوع بر یاران افتخار می کرد و می گفت: «چه کسی در میان شما مانند من است، در حالی که پیامبر خدا (ص) قربانی خود را با دست خود برای من ذبح کرد؟»

۳۷- بَابُ وُجُوبِ التَّسْمِيَةِ وَ اسْتِقْبَالِ الْقِبْلَةِ عِنْدَ ذَبْحِ الْهَدْيِ وَ نَحْرِهِ وَ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بِالْمَأْثُورِ۱۱٤٥۸

اشارة

(٥) ۳۷ بَابُ وُجُوبِ التَّسْمِيَةِ وَ اسْتِقْبَالِ الْقِبْلَةِ عِنْدَ ذَبْحِ الْهَدْيِ وَ نَحْرِهِ وَ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بِالْمَأْثُورِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨٤٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٨٤٩- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا اشْتَرَيْتَ هَدْيَکَ فَاسْتَقْبِلْ بِهِ الْقِبْلَةَ وَ انْحَرْهُ أَوِ اذْبَحْهُ وَ قُلْ وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذِی فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ حَنِيفاً مُسْلِماً وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ- إِنَّ صَلاتِی وَ نُسُكِی وَ مَحْيایَ وَ مَماتِی لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ لا

١- الفقيه ٢- ٢٣٦- ٢٢٨٨ الفقيه ٢- ٢٣٧- ٢٢٨٩، و أورد صدره فی الحديث ٦ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٢- فی المصدر- و يقول- من فيكم مثلی و أنا شريک رسول اللّه (صلّی اللّه عليه و آله) فی هديه.

٣- فی المصدر- هديی.

٤- تقدم فی الأحاديث ٣ و ٤ و ٦ و ٧ من الباب ١٧ من أبواب الوقوف بالمشعر، و فی الحديث ٧ من الباب ١٠ من هذه الأبواب. و يأتی ما يدلّ عليه فی الحديث ٢ من الباب ٣٧ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٣٧ فيه حديثان.

٦- الفقيه ٢- ٥٠٣- ٣٠٨٤.

شَرِيکَ لَهُ وَ بِذلِکَ أُمِرْتُ وَ أَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ- اللَّهُمَّ مِنْکَ وَ لَکَ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ (١) وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّی ثُمَّ أَمِرَّ السِّكِّينَ وَ لَا تَنْخَعْهَا حَتَّی تَمُوتَ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ قَالَ وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٢) وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

معاویة بن عمار از امام صادق (ع) نقل کرده است که فرمودند: «وقتی قربانی ات را خریدی، آن را رو به قبله قرار بده و آن را ذبح یا نحر کن و بگو: "رویم را به سوی کسی که آسمان ها و زمین را آفریده است، گرداندم، در حالی که حق گرا و مسلمانم و از مشرکان نیستم. به راستی که نماز من و قربانی من و زندگی و مرگ من برای خداوند، پروردگار جهانیان است. او شریکی ندارد و به این امر مأمور شده ام و من از مسلمانان هستم. خدایا، این از تو است و برای توست. به نام خدا، و با خدا، و خدا بزرگ تر است. خدایا، آن را از من بپذیر." سپس چاقو را بکش، ولی نخاع(سر) آن را قطع نکن تا بمیرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۸۵۰- ۲- (٤) قَالَ الصَّدُوقُ وَ کَانَ عَلِیٌّ ع (٥) یُضَحِّی عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص- کُلَّ سَنَةٍ بِکَبْشٍ فَیَذْبَحُهُ وَ یَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذِی فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ حَنِیفاً مُسْلِماً وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِکِینَ- إِنَّ صَلاتِی وَ نُسُکِی وَ مَحْیایَ وَ مَماتِی لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ اللَّهُمَّ مِنْکَ وَ لَکَ اللَّهُمَّ هَذَا عَنْ نَبِیِّکَ- وَ یَذْبَحُ (٦) کَبْشاً آخَرَ عَنْ نَفْسِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٧) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٨).

******

ترجمه:

شیخ صدوق گفته است که علی (ع) هر سال به نیابت از پیامبر خدا (ص) گوسفندی قربانی می کرد. او هنگام ذبح گوسفند می گفت: «به نام خدا، رویم را به سوی کسی که آسمان ها و زمین را

آفریده است، گرداندم، در حالی که حق گرا و مسلمانم و از مشرکان نیستم. به راستی که نماز من و قربانی من و زندگی و مرگ من برای خداوند، پروردگار جهانیان است. خدایا، این از تو است و برای توست. خدایا، این قربانی را به نیابت از پیامبرت می پذیرم.» سپس گوسفند دیگری را نیز برای خود قربانی می کرد.

ص: ۱۵۲

۱- لیس فی المصدر.

۲- الکافی ٤- ٤٩٨- ٦.

۳- التهذیب ٥- ٢٢١- ٧٤٦.

٤- الفقیه ٢- ٤٨٩- ٣٠٤٦، و أورده فی الحدیث ٧ من الباب ٦٠ من هذه الأبواب.

٥- فی المصدر- و کان أمیر المؤمنین (علیه السلام).

٦- فی المصدر- ثم یقول-" اللّهمّ إن هذا عن نبیک" ثم یذبحه و یذبح.

٧- تقدم فی الحدیثین ١ و ٣ من الباب ٣٥ و فی الحدیث ١ من الباب ٣٦ من هذه الأبواب. و ما یدلّ علی استحباب الصلاة علی النبیّ (صلّی اللّه علیه و آله) عند الذبح فی الباب ٦٤ من أبواب أحکام العشرة، و علی استحباب الطهارة عند الذبح فی الحدیث ١ من الباب ٣٨ من أبواب الطواف، و فی الأحادیث ١ و ٦ و ٨ من الباب ١٥ من أبواب السعی.

٨- یأتی فی البابین ١٤ و ١٥ من أبواب الذبائح، و ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ١ من الباب ٣٨ و فی الحدیث ١٢ من الباب ٦٠ من هذه الأبواب.

۳۸- بَابُ أَنَّ مَنْ نَسِیَ التَّسْمِیَةَ عِنْدَ الذَّبْحِ لَمْ تَحْرُمْ ذَبِیحَتُهُ وَ اسْتُحِبَّ التَّسْمِیَةُ عِنْدَ الْأَکْلِ وَ وُجُوبِ نَحْرِ الْإِبِلِ وَ ذَبْحِ غَیْرِهَا

اشارة

(۱) ۳۸ بَابُ أَنَّ مَنْ نَسِیَ التَّسْمِیَةَ عِنْدَ الذَّبْحِ لَمْ تَحْرُمْ ذَبِیحَتُهُ وَ اسْتُحِبَّ التَّسْمِیَةُ عِنْدَ الْأَکْلِ وَ وُجُوبِ نَحْرِ الْإِبِلِ وَ ذَبْحِ غَیْرِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۵۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۸۸۵۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ إِذَا ذَبَحَ لَکُمُ (۳) الْمُسْلِمُ وَ لَمْ یُسَمِّ وَ نَسِیَ فَکُلْ مِنْ ذَبِیحَتِهِ وَ سَمِّ اللَّهَ عَلَی مَا تَأْکُلُ.

******

ترجمه:

ابن سنان روایت کرده است که شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: «اگر مسلمانی برای شما ذبح کرد و نام خدا را نبرد و فراموش کرد، از ذبیحه اش بخورید و هنگام خوردن بگویید: "به نام خدا".»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۸۵۲- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: النَّحْرُ فِی اللَّبَّةِ وَ الذَّبْحُ فِی الْحَلْقِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : محل نحرگردن ومحل ذبح گلوی حیوان است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۵۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۸۵۳- ۳- (۵) قَالَ وَ قَالَ الصَّادِقُ ع کُلُّ مَنْحُورٍ مَذْبُوحٍ حَرَامٌ وَ کُلُّ مَذْبُوحٍ مَنْحُورٍ حَرَامٌ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی مَحَلِّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَی (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق : حیوانی را که باید نحرکنی اگرآنرا ذبح کنی حرام می شود وهرحیوانی را باید ذبح کنی اگرنحرکنی حرام می شود .

۱- الباب ۳۸ فیه ۳ أحادیث.

۲- التهذیب ۵- ۲۲۲- ۷٤۷.

۳- لیس فی المصدر.

٤- الفقیه ۲- ۵۰۲- ۳۰۷۹، و أورده فی الحدیث ٤ من الباب ۳۵ من هذه الأبواب.

۵- الفقیه ۲- ۵۰۳- ۳۰۸۰.

٦- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الأحادیث ۲ و ۳ و ٤ من الباب ۱۵ من أبواب الذبائح.

۳۹- بَابُ وُجُوبِ الِابْتِدَاءِ بِالرَّمْیِ ثُمَّ بِالذَّبْحِ ثُمَّ الْحَلْقِ فَإِنْ خَالَفَ نَاسِیاً أَوْ جَاهِلًا أَوْ عَامِداً أَجْزَأَهُ

اشارة

(۱) ۳۹ بَابُ وُجُوبِ الِابْتِدَاءِ بِالرَّمْيِ ثُمَّ بِالذَّبْحِ ثُمَّ الْحَلْقِ فَإِنْ خَالَفَ نَاسِياً أَوْ جَاهِلًا أَوْ عَامِداً أَجْزَأَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۵٤ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۸۵٤- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ (۳) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا رَمَيْتَ الْجَمْرَةَ فَاشْتَرِ هَدْيَكَ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : وقتی جمرات رارمی کردی قربانیت را بخر .

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۵۵ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۸۵۵- ۲- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ النِّسَاءِ قَالَ تَقِفُ بِهِنَّ بِجَمْعٍ- ثُمَّ أَفِضْ بِهِنَّ حَتَّى تَأْتِيَ (٥) الْجَمْرَةَ الْعُظْمَى- فَيَرْمِينَ الْجَمْرَةَ- فَإِنْ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِنَّ ذَبْحٌ فَلْيَأْخُذْنَ مِنْ شُعُورِهِنَّ وَ يُقَصِّرْنَ مِنْ أَظْفَارِهِنَّ.

******

ترجمه:

سعید اعرج در حدیثی نقل می کند که او از امام صادق (ع) دربارهٔ زنان پرسید. امام صادق (ع) فرمودند: «زنان باید در مزدلفه توقف کنند، سپس با آن ها به حرکت درآ تا به جمره عقبه برسند. در آنجا سنگریزه به جمره پرتاب کنند. اگر قربانی بر آن ها واجب نباشد، باید مقداری از موی سر خود را کوتاه کرده و ناخن های خود را کوتاه کنند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۵٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۸۵٦- ۳- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ الْبَغْدَادِیِّ عَنْ جَمِیلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ تَبْدَأُ بِمِنًی بِالذَّبْحِ قَبْلَ الْحَلْقِ وَ فِی الْعَقِیقَةِ بِالْحَلْقِ قَبْلَ الذَّبْحِ.

******

ترجمه:

جمیل از امام صادق (ع) نقل کرده است که فرمودند: «در منا (برای قربانی) ذبح را قبل از تراشیدن سر انجام بده، اما در مراسم عقیقه، تراشیدن سر را قبل از ذبح انجام بده.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۵۷ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۸۵۷- ٤- (۷) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ

۱- الباب ۳۹ فیه ۱۱ حدیثا.

۲- الکافی ٤- ٤۹۱- ۱٤، و لم نعثر علیه فی التهذیب المطبوع، و أورده بتمامه فی الحدیث ٤ من الباب ۸ من هذه الأبواب بالطریقین.

۳- اضاف فی المصدر ما یلی- و محمّد بن إسماعیل عن الفضل بن شاذان عن ابن أبی عمیر و صفوان بن یحیی.

٤- الکافی ٤- ٤٧٤- ٧، و التهذیب ٥- ١٩٥- ٦٤٧، و أورده بتمامه فی الحدیث ٢ من الباب ١٧ من أبواب الوقوف بالمشعر، و قطعة منه فی الحدیث ١ من الباب ١ من أبواب رمی جمرة العقبة، و فی الحدیث ١ من الباب ٨ من أبواب الحلق و التقصیر.

٥- فی الکافی- تاتی بهن.

٦- الکافی ٤- ٤٩٨- ٧، و التهذیب ٥- ٢٢٢- ٧٤٩.

٧- الکافی ٤- ٥٠٤- ١.

جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ یَزُورُ الْبَیْتَ- قَبْلَ أَنْ یَحْلِقَ قَالَ لَا یَنْبَغِی إِلَّا أَنْ یَکُونَ نَاسِیاً ثُمَّ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص أَتَاهُ أُنَاسٌ یَوْمَ النَّحْرِ- فَقَالَ بَعْضُهُمْ یَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّی حَلَقْتُ (١) قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ وَ قَالَ بَعْضُهُمْ حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِیَ فَلَمْ یَتْرُکُوا شَیْئاً کَانَ یَنْبَغِی (٢) أَنْ یُؤَخِّرُوهُ إِلَّا قَدَّمُوهُ فَقَالَ لَا حَرَجَ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ (٣)

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (٤)

وَ کَذَا کُلُّ مَا قَبْلَهُ

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَلَمْ یَتْرُکُوا شَیْئاً کَانَ یَنْبَغِی لَهُمْ أَنْ یُقَدِّمُوهُ إِلَّا أَخَّرُوهُ وَ لَا شَیْئاً کَانَ یَنْبَغِی لَهُمْ أَنْ یُؤَخِّرُوهُ إِلَّا قَدَّمُوهُ فَقَالَ لَا حَرَجَ (٥)

******

ترجمه:

جمیل بن دراج گفت: از امام صادق (ع) دربارهٔ مردی که خانه خدا (کعبه) را زیارت می کند، قبل از آنکه سرش را بتراشد، پرسیدم. امام (ع) فرمودند: «این کار مناسب نیست مگر اینکه فراموش کرده باشد.» سپس فرمود: «روزی که نحر (قربانی) انجام می شد، گروهی نزد پیامبر اکرم (ص) آمدند و برخی گفتند: 'ای پیامبر خدا، من قبل از ذبح، سرم را تراشیده ام.' و برخی گفتند: 'من قبل از رمی جمار، سرم را تراشیده ام.' چیزی را که باید مقدم می داشتند، به تاخیراندخته وچیزی را که باید به تاخرمی انداختند مقدم انداخته بودند.. سپس فرمود: 'هیچ اشکالی ندارد.'»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۸۵۸- ۵- (٦) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رَجُلٍ نَسِیَ أَنْ یَذْبَحَ بِمِنًی حَتَّی زَارَ الْبَیْتَ- فَاشْتَرَی بِمَکَّةَ ثُمَّ ذَبَحَ قَالَ لَا بَأْسَ قَدْ أَجْزَأَ عَنْهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (۷).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام صادق (ع) نقل کرده است که در مورد مردی که فراموش کرده بود در منا قربانی کند و تا اینکه به مکه رفته و سپس قربانی کرده بود، پرسید. امام (ع) فرمودند: «اشکالی ندارد، قربانی او صحیح است و کافی است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۵۹ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۸۵۹- ٦- (۸) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

١- فی نسخة- إنی قد حلقت (هامش المخطوط).

٢- فی المصدر- ینبغی لهم.

٣- التهذیب ٥- ٢٣٦- ٧٩٧، و الاستبصار ٢- ٢٨٥- ١٠٠٩.

٤- التهذیب ٥- ٢٢٢- ٧٥٠.

٥- الفقیه ٢- ٥٠٥- ٣٠٩١.

٦- الکافی ٤- ٥٠٥- ٤.

٧- الفقیه ٢- ٥٠٦- ٣٠٩٢.

٨- الکافی ٤- ٥٠٤- ٢.

مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ الثَّانِی ع جُعِلْتُ فِدَاکَ إِنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِنَا رَمَی الْجَمْرَةَ یَوْمَ النَّحْرِ- وَ حَلَقَ قَبْلَ أَنْ یَذْبَحَ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص (لَمَّا کَانَ یَوْمُ النَّحْرِ)- (١) أَتَاهُ طَوَائِفُ مِنَ الْمُسْلِمِینَ- فَقَالُوا یَا رَسُولَ اللَّهِ ذَبَحْنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ نَرْمِیَ وَ حَلَقْنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذْبَحَ فَلَمْ یَبْقَ شَیْ ءٌ مِمَّا یَنْبَغِی (٢) أَنْ یُقَدِّمُوهُ إِلَّا أَخَّرُوهُ وَ لَا شَیْ ءٌ مِمَّا یَنْبَغِی (٣) أَنْ یُؤَخِّرُوهُ إِلَّا قَدَّمُوهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا حَرَجَ لَا حَرَجَ (٤).

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٥) أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّیْخُ عَلَی النِّسْیَانِ لِمَا مَرَّ (٦).

******

ترجمه:

محمد بن ابی نصربه امام محمد باقر (ع) گفت: گفتم: «ای پسر پیامبر، یکی از دوستان ما در روز نحر جمار را رمی کرد و سپس سرش را تراشید قبل از آنکه قربانی کند.» امام (ع) فرمودند: «روزی که نحر (قربانی) انجام می شد، گروهی از مسلمانان نزد پیامبر اکرم (ص) آمدند و گفتند: 'ای پیامبر

خدا، ما قربانی کردیم قبل از آنکه جمار را رمی کنیم و سرمان را تراشیدیم قبل از آنکه قربانی کنیم.' چیزی را که باید مقدم می داشتند، به تاخیراندخته وچیزی را که باید به تاخرمی انداختند مقدم انداخته بودند. سپس فرمود: 'هیچ اشکالی ندارد، هیچ اشکالی ندارد.'»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۶۰ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۸۶۰- ۷- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ وُهَيْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا اشْتَرَيْتَ أُضْحِيَّتَكَ وَ قَمَطْتَهَا (۸) فِي جَانِبِ رَحْلِكَ فَقَدْ بَلَغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ فَإِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تَحْلِقَ فَاحْلِقْ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: إِذَا اشْتَرَيْتَ أُضْحِيَّتَكَ وَ وَزَنْتَ ثَمَنَهَا وَ صَارَتْ فِي رَحْلِكَ وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (۹).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع

۱- لیس فی التهذیب و لا الاستبصار (هامش المخطوط).

۲- فی المصدر- ینبغی لهم.

۳- فی المصدر- ینبغی لهم.

٤- " لا حرج" الثانیة لیس فی التهذیب و لا الاستبصار (هامش المخطوط).

٥- التهذیب ٥- ۲۳٦- ۷۹٦، و الاستبصار ۲- ۲۸٤- ۱۰۰۸.

٦- مر فی الحدیث ٤ من هذا الباب.

۷- التهذیب ٥- ۲۳٥- ۷۹٤، و الاستبصار ۲- ۲۸٤- ۱۰۰۷.

۸- فی الاستبصار زیادة- و صارت (هامش المخطوط) و کذلک التهذیب.

۹- الکافی ٤- ٥٠٢- ٤.

قَالَ: إِذَا اشْتَرَى الرَّجُلُ هَدْيَهُ وَ قَمَطَهُ فِی بَیْتِهِ فَقَدْ بَلَغَ مَحِلَّهُ فَإِنْ شَاءَ فَلْیَحْلِقْ (۱).

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى الْحَلْقِ بَعْدَ الذَّبْحِ وَ قَدْ عَمِلَ بَعْضُ الْأَصْحَابِ بِظَاهِرِهِ (۲) وَ یَأْتِی فِی الْحَلْقِ حَدِیثٌ بِمَعْنَاهُ (۳) وَ مَا قُلْنَاهُ أَحْوَطُ.

******

ترجمه:

ابو بصیر از امام صادق (ع) نقل کرده است که فرمودند: «اگر قربانی خود را خریدی و آن را در کنار بار خود (روی شتر یا در وسیله نقلیه) قرار دادی، بدان که قربانی به محل خود رسیده است. اگر بخواهی، می توانی سر خود را بتراشی.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸٦۱ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۸۸٦۱- ۸- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِیدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارٍ السَّابَاطِیِّ فِی حَدِیثٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ حَلَقَ قَبْلَ أَنْ یَذْبَحَ قَالَ یَذْبَحُ وَ یُعِیدُ الْمُوسَى لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى یَقُولُ وَ لا تَحْلِقُوا رُؤُسَکُمْ حَتَّى یَبْلُغَ الْهَدْیُ مَحِلَّهُ (٥).

******

ترجمه:

عمار ساباطی در حدیثی نقل می کند که از امام صادق (ع) دربارهٔ مردی پرسیدم که سرش را قبل از قربانی کردن تراشیده است. امام (ع) فرمودند: «او باید قربانی کند و سپس دوباره سرش را بتراشد،

چون خداوند متعال می فرماید: 'و سرهای خود را نزنید تا قربانی به محل خود برسد' (سوره بقره، آیه ۱۹۶).»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۶۲ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۸۸۶۲- ۹- (۶) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: لَا يَحْلِقُ رَأْسَهُ وَ لَا يَزُورُ حَتَّى يُضَحِّيَ فَيَحْلِقُ رَأْسَهُ وَ يَزُورُ مَتَى شَاءَ (۷).

******

ترجمه:

موسی بن القاسم از علی (ع) نقل کرده است که فرمود: «کسی که قربانی نکرده، نمی تواند سرش را بتراشد و نمی تواند به زیارت برود تا زمانی که قربانی کرده باشد. پس از قربانی کردن، می تواند سرش را بتراشد و به زیارت برود هر زمان که بخواهد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۶۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۸۸۶۳- ۱۰- (۸) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع (۹) قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ حَلَقَ رَأْسَهُ قَبْلَ أَنْ يُضَحِّيَ قَالَ لَا بَأْسَ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ وَ لَا يَعُودَنَّ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از امام صادق (ع) نقل کرده است که پرسیدم: «اگر مردی سرش را قبل از قربانی کردن بتراشد، چه باید بکند؟» امام (ع) فرمودند: «اشکالی ندارد و چیزی بر او نیست، ولی نباید دیگرتکرارکند .

[رقم الحديث الكلی: ١٨٨٦٤ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٨٨٦٤- ١١- (١٠) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ

ص: ١٥٧

١- الفقيه ٢- ٥٠٥- ٣٠٨٩.

٢- راجع منتهى المطلب ٢- ٧٥٤.

٣- يأتى فى الحديث ٢ من الباب ٣ من أبواب الحلق و التقصير.

٤- التهذيب ٥- ٤٨٥- ١٧٣٠، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ١١، و صدره فى الحديث ٤ من الباب ٧ من أبواب الحلق و التقصير.

٥- البقرة ٢- ١٩٦.

٦- التهذيب ٥- ٢٣٦- ٧٩٥، و الاستبصار ٢- ٢٨٤- ١٠٠٦.

٧- فى نسخة- متى ما شاء (هامش المخطوط).

٨- التهذيب ٥- ٢٣٧- ٧٩٨، و الاستبصار ٢- ٢٨٥- ١٠١٠.

٩- " عن ابى عبد اللّه عليه السلام" ليس فى الاستبصار (هامش المخطوط).

١٠- الفقيه ٢- ٥٠٦- ٣٠٩٢.

عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رَجُلٍ نَسِیَ أَنْ یَذْبَحَ بِمِنًی حَتَّی زَارَ الْبَیْتَ فَاشْتَرَی بِمَکَّةَ ثُمَّ نَحَرَهَا قَالَ لَا بَأْسَ قَدْ أَجْزَأَ عَنْهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (١) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ هُنَا وَ فِی الْحَلْقِ (٢).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام صادق (ع) نقل کرده است که در مورد مردی که فراموش کرده بود در منا قربانی کند و تا اینکه به مکه رفته و سپس قربانی کرده بود، پرسید. امام (ع) فرمودند: «اشکالی ندارد، قربانی او صحیح است و کفایت می کند.»

٤٠- بَابُ حُكْمِ أَكْلِ الْإِنْسَانِ وَ إِطْعَامِهِ وَ إِهْدَائِهِ مِنْ هَدْيِهِ الْمَنْدُوبِ وَ الْوَاجِبِ

اشارة

(٣) ٤٠ بَابُ حُكْمِ أَكْلِ الْإِنْسَانِ وَ إِطْعَامِهِ وَ إِهْدَائِهِ مِنْ هَدْيِهِ الْمَنْدُوبِ وَ الْوَاجِبِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨٦٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٨٦٥- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ النَّخَعِيِّ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا ذَبَحْتَ أَوْ نَحَرْتَ فَكُلْ وَ أَطْعِمْ كَمَا قَالَ اللَّهُ فَكُلُوا مِنْها وَ أَطْعِمُوا الْقانِعَ وَ الْمُعْتَرَّ (٥) فَقَالَ الْقَانِعُ الَّذِي يَقْنَعُ بِمَا أَعْطَيْتَهُ وَ الْمُعْتَرُّ الَّذِي يَعْتَرِيكَ وَ السَّائِلُ الَّذِي يَسْأَلُكَ فِي يَدَيْهِ وَ الْبَائِسُ الْفَقِيرُ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام صادق (ع) نقل کرده است که فرمودند: «وقتی که قربانی کردی یا نحر کردی، از آن بخور و به دیگران نیز بده، همان طور که خداوند فرموده است: 'و از آن [قربانی] بخورید و به قانع و معتر (سائل) بدهید' (سوره حج، آیه ٣٦). قانع کسی است که به چیزی که به او داده اید

راضی است، معتر کسی است که به شما نزدیک می شود و نیازمند است، و سائل کسی است که از شما درخواست می کند و دستش به سوی شما دراز است. و بائس فقیر و نیازمند است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸٦٦ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۸٦٦- ۲- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ وَ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی وَ جَمَاعَةٍ مِمَّنْ رَوَیْنَا عَنْهُ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ وَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ

ص: ۱۵۸

۱- تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الأحادیث ٤ و ۲۰ و ۲۱ و ۳۰ و ۳۵ من الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الحدیث ۲ من الباب ۳ من أبواب الاحصار و الصد، و فی الأحادیث ۲ و ٤ و ٥ و ٦ و ۷ من الباب ۱۷ من أبواب الوقوف بالمشعر، و فی الحدیث ٤ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

۲- یأتی فی الحدیث ۱ من الباب ۱ و فی الباب ۲ من أبواب الحلق و التقصیر.

۳- الباب ٤۰ فیه ۲۸ حدیثا.

٤- التهذیب ٥- ۲۲۳- ۷٥۱.

٥- الحجّ ۲۲- ۳٦.

٦- التهذیب ٥- ۲۲۳- ۷٥۲.

ع أَنَّهُمَا قَالا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص أَمَرَ أَنْ یُؤْخَذَ مِنْ کُلِّ بَدَنَةٍ بَضْعَةٌ فَأَمَرَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ ص فَطُبِخَتْ فَأَکَلَ هُوَ وَ عَلِیٌّ وَ حَسَوْا مِنَ الْمَرَقِ وَ قَدْ کَانَ النَّبِیُّ ص أَشْرَکَهُ فِی هَدْیِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ رِوَایَةُ هَذَا الْمَعْنَی فِی کَیْفِیَّةِ الْحَجِّ (۱).

******

ترجمه:

حماد بن عیسی و گروهی از راویان از امام باقر (ع) و امام صادق (ع) نقل کرده اند که آنها گفتند: «پیامبر اکرم (ص) دستور دادند که از هر قربانی، تکه ای گوشت برداشته شود. پیامبر (ص) این تکه ها را پخت و خودش و علی (ع) از آن خوردند و از آب گوشت (مرق) نوشیدند. و پیامبر (ص) علی (ع) را در قربانی شریک کرده بود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸٦۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۸٦۷- ۳- (۲) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ سَیْفٍ التَّمَّارِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ سَعِیدَ بْنَ عَبْدِ الْمَلِکِ (۳) قَدِمَ حَاجّاً فَلَقِیَ أَبِی- فَقَالَ إِنِّی سُقْتُ هَدْیاً فَکَیْفَ أَصْنَعُ فَقَالَ لَهُ أَبِی أَطْعِمْ أَهْلَکَ ثُلُثاً وَ أَطْعِمِ الْقَانِعَ وَ الْمُعْتَرَّ ثُلُثاً وَ أَطْعِمِ الْمَسَاکِینَ ثُلُثاً فَقُلْتُ الْمَسَاکِینُ هُمُ السُّؤَّالُ فَقَالَ نَعَمْ وَ قَالَ الْقَانِعُ الَّذِی یَقْنَعُ بِمَا أَرْسَلْتَ إِلَیْهِ مِنَ الْبَضْعَةِ فَمَا فَوْقَهَا وَ الْمُعْتَرُّ یَنْبَغِی لَهُ أَکْثَرُ مِنْ ذَلِکَ هُوَ أَغْنَی مِنَ الْقَانِعِ یَعْتَرِیکَ فَلَا یَسْأَلُکَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ سَیْفٍ التَّمَّارِ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

سیف التمار نقل کرده است که امام صادق (ع) فرمودند: «سعید بن عبد الملک، به عنوان حاجی، به دیدار پدرم آمد و گفت: 'من قربانی آورده ام، چگونه باید عمل کنم؟' پدرم به او گفت: 'یک سوم آن را به خانواده ات بده، یک سوم دیگر را به قانع و معتر بده، و یک سوم باقی مانده را به مستمندان (مساکین) بده.' پرسیدم: 'آیا مستمندان همان سؤالات هستند؟' گفت: 'بله.' سپس امام توضیح دادند: 'قانع کسی است که به چیزی که از شما دریافت کرده، راضی است و بیشتر از آن نمی خواهد.

معتر کسی است که نیازمندتر از قانع است و انتظار دارد بیشتر از آنچه داده شده، دریافت کند، اما او از شما چیزی نمی پرسد.[1]»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸٦۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۸٦۸- ٤- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْهَدْيِ مَا يُؤْكَلُ مِنْهُ (أَ شَيْ ءٌ يُهْدِيهِ فِي

ص: ۱٥۹

۱- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ.

۲- التهذیب ٥- ۲۲۳- ۷٥۳.

۳- فی المصدر- سعد بن عبد الملک.

٤- معانی الأخبار- ۲۰۸- ۲.

٥- التهذیب ٥- ۲۲٤- ۷٥۸، و الاستبصار ۲- ۲۷۳- ۹٦۷.

الْمُتْعَةِ أَوْ غَيْرِ ذَلِكَ) (۱) قَالَ كُلُّ هَدْيٍ مِنْ نُقْصَانِ الْحَجِّ فَلَا تَأْكُلْ مِنْهُ وَ كُلُّ هَدْيٍ مِنْ تَمَامِ الْحَجِّ فَكُلْ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن از امام صادق (ع) نقل کرده است که پرسیدم: «در مورد هدیه (قربانی) چه چیزی از آن را می توان خورد؟ آیا هدیه ای که در عمره یا غیر آن داده می شود، شامل این حکم می شود؟» امام

(ع) فرمودند: «هر هدیه ای که از نقص حج (حج تمتّع) است، از آن نخورید، و هر هدیه ای که از کامل بودن حج (حج تمتع) است، می توانید بخورید.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۶۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۸۶۹- ۵- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ بُنَانِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ الْمُغِیرَةِ عَنِ السَّکُونِیِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ ع قَالَ: إِذَا أَکَلَ الرَّجُلُ مِنَ الْهَدْیِ تَطَوُّعاً فَلَا شَیْ ءَ عَلَیْهِ وَ إِنْ کَانَ وَاجِباً فَعَلَیْهِ قِیمَةُ مَا أَکَلَ.

أَقُولُ: هَذَا مَخْصُوصٌ بِالْکَفَّارَاتِ لِمَا مَرَّ (۳) وَ لِمَا یَأْتِی (٤).

******

ترجمه:

سکونی از جعفر بن محمد (ع) از پدرش (امام باقر (ع)) نقل کرده است که فرمودند: «اگر مردی از قربانی (هدیه) به طور داوطلبانه بخورد، چیزی بر او نیست؛ اما اگر خوردن آن واجب باشد، باید معادل قیمت آنچه خورده را بپردازد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۷۰ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۸۷۰- ٦- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ یَحْیَی الْکَاهِلِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: یُؤْکَلُ مِنَ الْهَدْیِ کُلِّهِ مَضْمُوناً کَانَ أَوْ غَیْرَ مَضْمُونٍ.

******

ترجمه:

عبدالله بن یحیی الکاهلی از امام صادق (ع) نقل کرده است که فرمودند: «می توان از هر نوع قربانی، چه ضمانت دار و چه غیرضمانت دار، خورد.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۸۷۱ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۸۸۷۱- ۷- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ (۷) عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ (۸) عَنِ الْبُدْنِ الَّتِی تَكُونُ جَزَاءَ الْأَيْمَانِ وَ النِّسَاءِ وَ لِغَيْرِهِ يُؤْكَلُ مِنْهَا قَالَ نَعَمْ يُؤْكَلُ مِنْ كُلِّ الْبُدْنِ.

أَقُولُ: حَمَلَهُمَا الشَّيْخُ عَلَى الضَّرُورَةِ فَيَأْكُلُ وَ يَتَصَدَّقُ بِالْقِيمَةِ لِمَا مَضَى (۹) وَ يَأْتِی (۱۰).

******

ترجمه:

جعفر بن بشير از امام صادق (ع) نقل كرده است كه پرسيدم: «در مورد بدنه ها (قربانی هايی) كه به عنوان كفاره قسم ها و زنان و غيره قربانی می شود، آيا می توان از آن ها خورد؟» امام (ع) فرمودند: «بله، می توان از هر بدنه ای خورد.»

می گويم :

مرحوم شيخ اين اين دوروايت بر ضرورت حمل كرده است، بنابراين می توان از آن خورد و ارزش آن را به عنوان صدقه پرداخت كرد.

ص: ١٦٠

۱- ليس فی الاستبصار (هامش المخطوط).

۲- التهذيب ٥- ٢٢٥- ٧٦١، و الاستبصار ٢- ٢٧٣- ٩٧٠.

۳- مر فی الأحاديث ١- ٤ من هذا الباب.

٤- يأتی فی أحاديث من هذا الباب.

٥- التهذيب ٥- ٢٢٥- ٧٥٩، و الاستبصار ٢- ٢٧٣- ٩٦٨.

٦- التهذيب ٥- ٢٢٥- ٧٦٠، و الاستبصار ٢- ٢٧٣- ٩٦٩.

٧- فى الاستبصار- محمّد بن الحسين.

٨- فى المصدر- عن أبى عبد اللّه- سالت أبا عبد اللّه (عليه السلام).

٩- مضى فى الحديثين ٤ و ٥ من هذا الباب.

١٠- يأتى فى الأحاديث ١٦ و ٢٦ و ٢٧ من هذا الباب.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨٧٢ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٨٨٧٢- ٨- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ع كَانَ يُطْعِمُ مِنْ ذَبِيحَتِهِ الْحَرُورِيَّةَ قُلْتُ وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُمْ حَرُورِيَّةٌ قَالَ نَعَمْ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى الْمَنْدُوبِ.

******

ترجمه:

هارون بن خارجه از امام صادق (ع) نقل كرده است كه على بن حسين (ع) از قربانى خود به حروريه (خوارج) نيز غذا مى داد. پرسيدم: «آيا او مى دانست كه آن ها حروريه هستند؟» امام (ع) فرمودند: «بله.»

مى گويم : اين عمل بر اساس مستحب بودن تفسير شده است.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨٧٣ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٨٨٧٣- ٩- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يُطْعِمَ الْمُشْرِكَ مِنْ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْمُقْنِعِ مُرْسَلًا (۳)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

ابن سنان از امام صادق (ع) نقل کرده است که ایشان (امام صادق) ناپسند می دانست که از گوشت های قربانی به مشرکین داده شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۸۸۷٤- ۱۰- (٤) وَ عَنْهُ عَنِ الْبَرْقِیِّ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِکِ الْقُمِّیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: یُؤْکَلُ مِنْ کُلِّ هَدْیٍ نَذْراً کَانَ أَوْ جَزَاءً.

أَقُولُ: تَقَدَّمَ الْوَجْهُ فِی مِثْلِهِ (٥).

******

ترجمه:

عبدالملک قمی از امام صادق (ع) نقل کرده است که فرمودند: «می توان از هر نوع قربانی، چه نذری باشد و چه کفاره، خورد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۸۸۷۵- ۱۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی

عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص حِينَ نَحَرَ أَنْ يُؤْخَذَ مِنْ كُلِّ بَدَنَةٍ جَذْوَةٌ (۷) مِنْ لَحْمِهَا ثُمَّ تُطْرَحَ فِی بُرْمَةٍ ثُمَّ يُطْبَخَ فَأَكَلَ

ص: ۱٦۱

۱- التهذيب ٥- ٤٨٤- ۱۷۲۱، و المقنع- ٨٨.

۲- التهذيب ٥- ٤٨٤- ۱۷۲۲.

۳- المقنع- ٨٨.

٤- التهذيب ٥- ٤٨٤- ۱۷۲۳.

٥- تقدم فی ذيل الحديث ۷ من هذا الباب.

٦- الكافی ٤- ٤٩٩- ۱.

۷- فی المصدر- حذوة.

رَسُولُ اللَّهِ ص وَ عَلِيٌّ مِنْهَا وَ حَسَيَا مِنْ مَرَقِهَا.

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍازامام صادق (ع) نقل كرده اند كه گفتند: «پيامبر اكرم (ص) دستور دادند كه از هر قربانی، تكه ای گوشت برداشته شود. پيامبر (ص) اين تكه ها را پخت و خودش و علی (ع) از آن خوردند و از آب گوشت (مرق) نوشيدند. و پيامبر (ص) علی (ع) را در قربانی شريک كرده بود.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۸۷٦ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

١٨٨٧٦- ١٢- (١) وَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ ثَنَاؤُهُ فَإِذا وَجَبَتْ جُنُوبُها- قَالَ إِذَا وَقَعَتْ عَلَى الْأَرْضِ فَكُلُوا مِنْها وَ أَطْعِمُوا الْقانِعَ وَ الْمُعْتَرَّ (٢) قَالَ الْقَانِعُ الَّذِي يَرْضَى بِمَا أَعْطَيْتَهُ وَ لَا يَسْخَطُ وَ لَا يَكْلَحُ وَ لَا يَلْوِي (٣) شِدْقَهُ غَضَباً وَ الْمُعْتَرُّ الْمَارُّ بِكَ لِتُطْعِمَهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن ابی عبدالله از امام صادق (ع) در تفسیر قول خدای متعال "فَإِذا وَجَبَتْ جُنُوبُها" نقل کرده است که فرمودند: «وقتی قربانی ها بر زمین می افتند (و آماده ذبح می شوند)، از آن ها بخورید و به قانع و معتر نیز بخورانید.» سپس امام (ع) فرمودند: «قانع کسی است که به آنچه به او داده ای راضی است و ناراضی نمی شود، اخم نمی کند و گونه خود را از روی خشم برنمی گرداند. و معتر کسی است که از نزد تو عبور می کند تا به او غذا بدهی.»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨٧٧ - رقم الحديث الباب: ١٣]

١٨٨٧٧- ١٣- (٥) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ فَقَالَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ وَ أَبُو جَعْفَرٍ ع يَتَصَدَّقَانِ بِثُلُثٍ عَلَى جِيرَانِهِمْ وَ ثُلُثٍ عَلَى السُّؤَّالِ وَ ثُلُثٍ يُمْسِكَانِهِ لِأَهْلِ الْبَيْتِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٦) وَ كَذَا فِي (الْمُقْنِعِ) (٧)

۱- الکافی ٤- ٤٩٩- ٢.

٢- الحجّ ٢٢- ٣٦.

٣- فی نسخة- یزیل، و فی المعانی- یزید (هامش المخطوط).

٤- معانی الأخبار- ٢٠٨- ١.

٥- الکافی ٤- ٤٩٩- ٣.

٦- الفقیه ٢- ٤٩٣- ٣٠٥٤.

٧- المقنع- ٨٨.

وَ رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ (١) عَنْ أَبِی جَمِیلَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ بِثُلُثٍ عَلَی جِیرَانِهِمَا وَ ثُلُثٍ عَلَی الْمَسَاکِینِ (٢)

******

ترجمه:

ابو صبّاح کنانی گفت: از امام صادق (ع) درباره گوشت های قربانی پرسیدم. امام فرمودند: «علی بن حسین (ع) و امام باقر (ع) یک سوم گوشت قربانی را به همسایگان خود صدقه می دادند، یک سوم دیگر را به نیازمندان، و یک سوم باقی مانده را برای خانواده خود نگه می داشتند.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٨٧٨ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

١٨٨٧٨- ١٤- (٣) وَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنِ الْفَضْلِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ ثَنَاؤُهُ فَإِذا وَجَبَتْ جُنُوبُها فَکُلُوا مِنْها وَ أَطْعِمُوا الْقانِعَ وَ الْمُعْتَرَّ (٥) قَالَ الْقَانِعُ الَّذِی یَقْنَعُ بِمَا أَعْطَیْتَهُ وَ الْمُعْتَرُّ الَّذِی یَعْتَرِیکَ وَ السَّائِلُ الَّذِی یَسْأَلُکَ فِی یَدَیْهِ وَ الْبَائِسُ هُوَ الْفَقِیرُ.

******

ترجمه:

معاوية بن عمار از امام صادق (ع) در تفسير قول خداى متعال «فَإِذا وَجَبَتْ جُنُوبُها فَكُلُوا مِنْها وَ أَطْعِمُوا الْقانِعَ وَ الْمُعْتَرَّ» (حج ٣٦:٢٢) نقل كرده است. امام فرمودند: «قانع كسى است كه به آنچه به او داده اى راضى است، و معتر كسى است كه نزد تو مى آيد (يا به تو مراجعه مى كند). سائل كسى است كه با دست هايش از تو درخواست مى كند و بائس همان فقير است.»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٨٧٩ - رقم الحديث الباب: ١٥]

١٨٨٧٩- ١٥- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ فِدَاءِ الصَّيْدِ يَأْكُلُ (٧) مِنْ لَحْمِهِ فَقَالَ يَأْكُلُ مِنْ أُضْحِيَّتِهِ وَ يَتَصَدَّقُ بِالْفِدَاءِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٨) وَ كَذَا فِى (الْمُقْنِعِ) (٩).

******

ترجمه:

حلبى گفت: از امام صادق (ع) درباره فديه شكار پرسيدم كه آيا مى توان از گوشت آن خورد؟ امام فرمودند: «از قربانى خودش بخورد و فديه را صدقه بدهد.»

ص: ١٦٣

١- ليس هذا الاسم فى العلل.

٢- علل الشرائع- ٤٣٨- ٣.

٣- الكافی ٤- ٥٠٠- ٦.

٤- فی نسخة زیادة- عن ابن أبی عمیر (هامش المخطوط).

٥- الحجّ ٢٢- ٣٦.

٦- الکافی ٤- ٥٠٠- ٥، و التهذیب ٥- ٢٢٤- ٧٥٧، و الاستبصار ٢- ٢٧٣- ٩٦٦.

٧- فی المصدر زیادة- صاحبه.

٨- الفقیه ٢- ٤٩٤- ٣٠٥٧.

٩- المقنع- ٨٨.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٨٨٠ - رقم الحدیث الباب: ١٦]

١٨٨٨٠- ١٦- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ (٢) وَ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مَرَّارٍ جَمِیعاً عَنْ یُونُسَ عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ یَعْنِی لَیْثَ بْنَ الْبَخْتَرِیِّ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ أَهْدَی هَدْیاً فَانْکَسَرَ فَقَالَ إِنْ کَانَ مَضْمُوناً وَ الْمَضْمُونُ مَا کَانَ فِی یَمِینٍ یَعْنِی نَذْراً أَوْ جَزَاءً فَعَلَیْهِ فِدَاؤُهُ قُلْتُ أَ یَأْکُلُ مِنْهُ فَقَالَ لَا إِنَّمَا هُوَ لِلْمَسَاکِینِ فَإِنْ لَمْ یَکُنْ مَضْمُوناً فَلَیْسَ عَلَیْهِ شَیْ ءٌ قُلْتُ أَ یَأْکُلُ مِنْهُ قَالَ یَأْکُلُ مِنْهُ.

******

ترجمه:

ابوبصیر، یعنی لیث بن البختری، گفت: از امام صادق (ع) درباره مردی که قربانی ای هدیه داده و آن قربانی شکسته شده است، پرسیدم. امام فرمودند: «اگر قربانی ضمانت دار باشد - و منظور از ضمانت دار آن است که نذری یا کفاره ای باشد - باید فدیه آن را بپردازد.» گفتم: آیا می تواند از آن بخورد؟ امام فرمودند: «نه، آن تنها برای مستمندان است. اما اگر قربانی ضمانت دار نباشد، چیزی بر عهده او نیست.» گفتم: آیا می تواند از آن بخورد؟ امام فرمودند: «بله، می تواند از آن بخورد.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٨٨١ - رقم الحدیث الباب: ١٧]

۱۸۸۸۱- ۱۷- (۳) قَالَ الْكُلَيْنِيُّ وَ رُوِيَ أَيْضاً أَنَّهُ يَأْكُلُ مِنْهُ مَضْمُوناً كَانَ أَوْ غَيْرَ مَضْمُونٍ.

******

ترجمه:

کلینی نقل کرده است که همچنین روایت شده است: «او می تواند از آن بخورد، چه قربانی ضمانت دار باشد و چه ضمانت دار نباشد.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۸۲ - رقم الحديث الباب: ۱۸]

۱۸۸۸۲- ۱۸- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ شُعَيْبٍ الْعَقَرْقُوفِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع- سُقْتُ فِي الْعُمْرَةِ بَدَنَةً فَأَيْنَ أَنْحَرُهَا قَالَ بِمَكَّةَ- قُلْتُ أَيَّ شَيْ ءٍ أُعْطِي مِنْهَا قَالَ كُلْ ثُلُثاً وَ أَهْدِ ثُلُثاً وَ تَصَدَّقْ بِثُلُثٍ.

******

ترجمه:

شعیب العقرقوفی روایت کرده است که گفت: «به امام صادق (علیه السلام) عرض کردم: در عمره شتری به همراه آورده ام. کجا آن را قربانی کنم؟» امام (علیه السلام) فرمودند: «در مکه». گفتم: «چه چیزی از آن را بدهم؟» فرمودند: «یک سوم آن را بخور، یک سوم را هدیه کن و یک سوم را صدقه بده.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۸۳ - رقم الحديث الباب: ۱۹]

۱۸۸۸۳- ۱۹- (۵) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ (٦) وَ عَنْ حُمَیْدِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَیْرِ وَاحِدٍ جَمِیعاً عَنْ أَبَانٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ

۱- الکافی ٤- ٥٠٠- ٨، و التهذیب ٥- ٢٢٤- ٧٥٦، و الاستبصار ٢- ٢٧٢- ٩٦٥، و أورد صدره فی الحدیث ٢ من الباب ٢٦ من هذه الأبواب.

٢- لیس فی الاستبصار (هامش المخطوط)، و کذلک التهذیب، و فی الکافی- عن إسماعیل ابن مرار.

٣- الکافی ٤- ٥٠٠- ٨ ذیل الحدیث ٨.

٤- الکافی ٤- ٤٨٨- ٥، و التهذیب ٥- ٢٠٢- ٦٧٢، و أورده فی الحدیث ٣ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

٥- الکافی ٤- ٤٩٩- ٤، و التهذیب ٥- ٢٢٤- ٧٥٤.

٦- " عن الحسن بن علیّ" لیس فی التهذیب.

ع عَنِ الْهَدْیِ مَا یَأْکُلُ مِنْهُ الَّذِی یُهْدِیهِ فِی مُتْعَتِهِ وَ غَیْرِ ذَلِکَ فَقَالَ کَمَا یَأْکُلُ مِنْ هَدْیِهِ (۱).

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن ابی عبدالله گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره ی گوشت قربانی که در عمره ی تمتع یا غیر از آن هدیه داده می شود، پرسیدم. امام (علیه السلام) فرمودند: «همان طور که از قربانی خود می خورد، می تواند از آن نیز بخورد.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۸۸٤ - رقم الحديث الباب: ۲۰]

۱۸۸۸٤- ۲۰- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ مَوْلًى لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ الْأَوَّلَ ع دَعَا بِبَدَنَةٍ فَنَحَرَهَا فَلَمَّا ضَرَبَ الْجَزَّارُونَ عَرَاقِيبَهَا فَوَقَعَتْ إِلَى الْأَرْضِ وَ كَشَفُوا شَيْئاً مِنْ سَنَامِهَا (۳) فَقَالَ اقْطَعُوا وَ كُلُوا مِنْهَا وَ أَطْعِمُوا فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ فَإِذا وَجَبَتْ جُنُوبُها فَكُلُوا مِنْها وَ أَطْعِمُوا (٤).

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٥)

وَ كَذَا الْأَحَادِيثُ الْأَرْبَعَةُ الَّتِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

علی بن اسباط از غلامی از امام صادق (علیه السلام) نقل کرده است که: «امام حسن (علیه السلام) در حالتی که بدنهٔ شتری را برای قربانی آماده کرده بود، دستور داد تا آن را ذبح کنند. وقتی پوست کن ها پاهای آن را زدند و آن شتر به زمین افتاد و قسمتی از برآمدگی پشتش را نمایان کردند، امام فرمود: 'از آن برش دهید و بخورید و غذا دهید.' زیرا خداوند می فرماید: 'پس وقتی که بدنهٔ شتر به زمین افتاد، از آن بخورید و غذا دهید.'»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۸۸۵ - رقم الحديث الباب: ۲۱]

۱۸۸۸۵- ۲۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ص سَاقَ مَعَهُ مِائَةَ بَدَنَةٍ لَهُ وَ لِعَلِيٍّ ع وَ نَحَرَهَا (۷) ثُمَّ أَخَذَ مِنْ كُلِّ بَدَنَةٍ جَذْوَةً طَبَخَهَا فِی قِدْرٍ وَ أَكَلَا مِنْهَا وَ حَسَيَا (۸) مِنَ الْمَرَقِ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن الحسین نقل کرده است که: «پیامبر (صلی الله علیه وآله) با صد شتر قربانی به همراه خود و علی (علیه السلام) آورد. سپس آن ها را ذبح کرد و از هر شتر تکه ای برداشت و در دیگ پخت. سپس هردو از آن خوردند و از آب گوشت آن نوشیدند .»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۸٦ - رقم الحدیث الباب: ۲۲]

۱۸۸۸٦- ۲۲- (۹) قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّمَا

ص: ۱٦٥

۱- فی التهذیب- فی هدیه (هامش المخطوط)، و جاء فی هامش المخطوط- أی من هدیه المعهود الواجب، فان السؤال أعم منه و من التطوع لقوله- و غیر ذلک. و منه قده.

۲- الکافی ٤- ٥۰۱- ۹.

۳- فی المصدر- عن سنامها.

٤- الحجّ ۲۲- ۳٦.

٥- التهذیب ٥- ۲۲٤- ۷٥٥.

٦- الفقیه ۲- ۲۳۷- ۲۲۸۸، و أورده بتمامه فی الحدیث ۲٥ من الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ.

۷- فی المصدر- و کان النبیّ (صلّی اللّه علیه و آله) ساق معه مائة بدنة فجعل لعلی (علیه السلام) منها أربعا و ثلاثین و لنفسه ستا و ستین و نحرها کلها بیده.

۸- فی المصدر- و تحسیا.

۹- الفقیه ۲- ۲۰۰- ۲۱۳٦.

جَعَلَ اللَّهُ هَذَا الْأَضْحَی لِتَشْبَعَ مَسَاکِینُهُمْ (۱) مِنَ اللَّحْمِ فَأَطْعِمُوهُمْ.

******

ترجمه:

«رسول الله (ص) فرمود: خداوند این قربانی را قرار داد تا مساکین آنها از گوشت سیر شوند، پس آنها را سیر کنید.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۸۷ - رقم الحدیث الباب: ۲۳]

۱۸۸۸۷- ۲۳- (۲) قَالَ وَ خَطَبَ عَلِیٌّ ع فِی الْأَضْحَی فَقَالَ وَ ذَکَرَ خُطْبَةً مِنْهَا وَ إِذَا ضَحَّیْتُمْ فَکُلُوا وَ أَطْعِمُوا وَ أَهْدُوا وَ احْمَدُوا اللَّهَ عَلَی مَا رَزَقَکُمْ مِنْ بَهِیمَةِ الْأَنْعَامِ.

******

ترجمه:

علی (علیه السلام) در خطبه ای درباره ی قربانی گفت: «وقتی قربانی کردید، از آن بخورید و غذا دهید و هدیه کنید و خداوند را به خاطر نعمتی که از چهارپایان به شما داده، ستایش کنید.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۲٤]

۱۸۸۸۸- ۲٤- (۳) قَالَ وَ سُئِلَ الصَّادِقُ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِذا وَجَبَتْ جُنُوبُها فَکُلُوا مِنْها وَ أَطْعِمُوا الْقانِعَ وَ الْمُعْتَرَّ (٤) قَالَ الْقَانِعُ الَّذِی (٥) یَقْنَعُ بِمَا تُعْطِیهِ وَ الْمُعْتَرُّ الَّذِی یَعْتَرِیکَ.

******

ترجمه:

سؤال شد از امام صادق (علیه السلام) درباره ی آیه ی قرآن که می فرماید: «پس وقتی که بدنهٔ قربانی به زمین افتاد، از آن بخورید و غذا دهید، قانع و معتر را.» امام صادق (علیه السلام) فرمود: «قانع کسی است که از چیزی که به او داده اید راضی است و معتر کسی است که به شما روی می آورد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۲۵]

۱۸۸۸۹- ۲۵- (٦) قَالَ: وَ کَرِهَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَنْ یُطْعِمَ الْمُشْرِکَ مِنْ لُحُومِ الْأَضَاحِیِّ.

******

ترجمه:

«ابو عبد الله (ع) از دادن گوشت قربانی به مشرکان بیزار بود و آن را ناپسند می دانست.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۹۰ - رقم الحدیث الباب: ٢٦]

۱۸۸۹۰- ٢٦- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِیزٍ فِی حَدِیثٍ یَقُولُ فِی آخِرِهِ إِنَّ الْهَدْیَ الْمَضْمُونَ لَا یُؤْکَلُ مِنْهُ إِذَا عَطِبَ فَإِنْ أُکِلَ مِنْهُ غُرِمَ.

******

ترجمه:

حریز در حدیثی می گوید: «در پایان حدیث آمده است که اگر قربانی (هدی) که ضمانت شده است، آسیب ببیند، از آن خورده نمی شود. و اگر از آن خورده شود، باید بهای آن پرداخت شود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۲۷]

۱۸۸۹۱- ۲۷- (۸) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ ع أَنَّ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ ع کَانَ یَقُولُ لَا یَأْکُلُ الْمُحْرِمُ مِنَ الْفِدْیَةِ وَ لَا الْکَفَّارَاتِ وَ لَا جَزَاءِ الصَّیْدِ وَ یَأْکُلُ مِمَّا سِوَی ذَلِکَ.

******

ترجمه:

ابو البختری از جعفر، و او از پدرش نقل کرده است که علی بن ابی طالب (ع) می فرمود: «محرِم از فدیه، کفارات و جزای صید نمی خورد و از چیزهای غیر از اینها می تواند بخورد.»

ص: ۱٦٦

۱- فی المصدر- مساکینکم.

۲- الفقیه ۱- ۵۲۱- ۱٤۸٤.

۳- الفقیه ۲- ٤۹۳- ۳۰۵۳.

٤- الحجّ ۲۲- ۳٦.

۵- فی المصدر- هو الذی.

٦- الفقیه ۲- ٤۹۳- ۳۰۵۵.

۷- الفقیه ۲- ۵۰۲- ۳۰۷۸.

۸- قرب الإسناد- ۷۱.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۲۸]

۱۸۸۹۲- ۲۸- (۱) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْقَانِعِ (۲) قَالَ الْقَانِعُ الَّذِی یَقْنَعُ بِمَا أَعْطَیْتَهُ وَ الْمُعْتَرُّ الَّذِی یَعْتَرِیکَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۳) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٤).

******

ترجمه:

احمد بن محمد بن ابی نصر البزنطی از امام رضا (ع) نقل کرده است که: «از ایشان درباره ی "الْقَانِعِ" پرسیدم. امام (ع) فرمود: "الْقَانِعُ کسی است که به آنچه به او داده ای راضی است و "الْمُعْتَرُّ" کسی است که به تو مراجعه می کند."»

٤١- بَابُ جَوَازِ أَكْلِ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ وَ ادِّخَارِهَا

اشارة

(٥) ٤١ بَابُ جَوَازِ أَكْلِ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ وَ ادِّخَارِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۸۹۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۸۹۳- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ (۷) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: نَهَى (۸) رَسُولُ اللَّهِ ص عَنْ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ بَعْدَ ثَلَاثٍ ثُمَّ أَذِنَ فِيهَا وَ قَالَ كُلُوا مِنْ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ بَعْدَ ذَلِکَ (۹) وَ ادَّخِرُوا.

ص: ١٦٧

١- قرب الإسناد- ١٥٥.

٢- فی المصدر زیادة- و المعتر.

٣- تقدم فی الأحادیث ٤ و ١٤ و ٢٥ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الحدیث ١ من الباب ٥ و فی الأحادیث ٢ و ٣ و ٧ و ١٠ من الباب ٢٥ من هذه الأبواب.

٤- یأتی فی البابین ٤١ و ٤٢ و فی الحدیثین ٧ و ٨ من الباب ٤٣ و فی الأحادیث ٤ و ١٠ و ١٢ من الباب ٦٠ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٤١ فیه ٧ أحادیث.

٦- الکافی ٤- ٥٠١- ١٠.

٧- فی التهذیب- أبی الصباح الکنانیّ (هامش المخطوط).

٨- فی المصدر- قالا- نهانا.

٩- فی المصدر- بعد ثلاث.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِیرٍ عَنْ أَبِیهِ (١).

******

ترجمه:

از ابی صباح از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: پیامبر خدا (ص) از خوردن گوشت قربانی ها بعد از سه روز نهی کرد، سپس اجازه داد و فرمود: بعد از آن از گوشت قربانی ها بخورید و آن را ذخیره کنید.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٨٩٤ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٨٨٩٤- ٢- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْحَذَّاءِ عَنْ فَضْلِ بْنِ عُثْمَانَ (٣) عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ص أَنْ لَا نَأْكُلَ لُحُومَ الْأَضَاحِيِّ بَعْدَ ثَلَاثَةٍ (٤) ثُمَّ أَذِنَ لَنَا أَنْ نَأْكُلَ (٥) وَ نُقَدِّدَ وَ نُهْدِيَ إِلَى أَهَالِينَا.

******

ترجمه:

از جابر بن عبدالله انصاری نقل شده است که گفت: پیامبر خدا (ص) به ما دستور داد که بعد از سه روز از گوشت قربانی ها نخوریم، سپس به ما اجازه داد که از آن بخوریم، آن را خشک کنیم و به خانواده هایمان هدیه دهیم.

[رقم الحديث الكلي: ١٨٨٩٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٨٩٥- ٣- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص نَهَى أَنْ تُحْبَسَ لُحُومُ الْأَضَاحِيِّ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى أَنَّهُ نَهَى عَنْ ذَلِكَ ثُمَّ أَذِنَ فِيهِ لِمَا مَرَّ (٧) وَ يُمْكِنُ الْحَمْلُ عَلَى الْكَرَاهَةِ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از امام باقر (ع) نقل شده است که فرمود: پیامبر خدا (ص) نهی کرد از اینکه گوشت های قربانی بیش از سه روز نگهداری شوند.

[رقم الحديث الكلي: ١٨٨٩٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٨٩٦- ٤- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ مُحَمَّدٍ

ص: ١٦٨

١- التهذيب ٥- ٢٢٦- ٧٦٣، و الاستبصار ٢- ٢٧٤- ٩٧٢.

٢- التهذيب ٥- ٢٢٥- ٧٦٢، و الاستبصار ٢- ٢٧٤- ٩٧١.

٣- فی التهذيب- عن فضيل، عن عثمان، و فی الاستبصار- فضيل بن عثمان.

٤- فی نسخة- ثلاثة أيام (هامش المخطوط).

٥- فی نسخة- ناكله (هامش المخطوط).

٦- التهذيب ٥- ٢٢٦- ٦٧٤، و الاستبصار ٢- ٢٧٤- ٩٧٣.

٧- مر فی الحديثين ١ و ٢ من هذا الباب.

٨- علل الشرائع- ٤٣٨- ١، و المحاسن- ٣٢٠- ٥٦.

بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: كَانَ (١) النَّبِیُّ ص نَهَی أَنْ تُحْبَسَ لُحُومُ الْأَضَاحِیِّ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ أَجْلِ الْحَاجَةِ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَلَا بَأْسَ بِهِ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از امام باقر (ع) نقل شده است كه فرمود: پيامبر (ص) به دليل نيازمندی (مردم) نهی كرده بود كه گوشت های قربانی بيش از سه روز نگهداری شوند، اما امروز (در شرايط فعلی) اشكالی ندارد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۸۹۷ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۸۸۹۷- ۵- (۲) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ حَبْسِ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ بِمِنًى- قَالَ لَا بَأْسَ بِذَلِکَ الْيَوْمَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص إِنَّمَا نَهَى عَنْ ذَلِکَ أَوَّلًا لِأَنَّ النَّاسَ كَانُوا يَوْمَئِذٍ مَجْهُودِينَ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَلَا بَأْسَ.

وَ رَوَاهُ الْبَرْقِيُّ فِی الْمَحَاسِنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يُونُسَ (۳)

وَ الَّذِی قَبْلَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

از جمیل بن دراج نقل شده است که گفت: از امام صادق (ع) درباره نگهداری گوشت های قربانی بیش از سه روز در مِنی پرسیدم. امام (ع) فرمود: امروز اشکالی ندارد. پیامبر خدا (ص) ابتدا از این کار نهی کرده بود، زیرا در آن زمان مردم نیازمند بودند، اما امروز دیگر اشکالی ندارد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۸۹۸ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸۸۹۸- ٦- (٤) قَالَ الصَّدُوقُ وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع كُنَّا نَنْهَى (۵) عَنْ إِخْرَاجِ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ لِقِلَّةِ اللَّحْمِ وَ كَثْرَةِ النَّاسِ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَقَدْ كَثُرَ اللَّحْمُ وَ قَلَّ النَّاسُ فَلَا بَأْسَ بِإِخْرَاجِهِ.

******

ترجمه:

مرحوم صدوق نقل کرده است که امام صادق (ع) فرمود: ما از بیرون بردن گوشت های قربانی بعد از سه روز نهی می کردیم، به دلیل کمبود گوشت و زیادی مردم. اما امروز که گوشت فراوان و مردم کم شده اند، بیرون بردن آن اشکالی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۸۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۸۹۹- ۷- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ الْعَلَوِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَی بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ خَالِهِ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص نَهَیْتُکُمْ عَنْ ثَلَاثٍ نَهَیْتُکُمْ عَنْ زِیَارَةِ الْقُبُورِ أَلَا

ص: ١٦٩

١- فی نسخة- قال (هامش المخطوط).

٢- علل الشرائع- ٤٣٩- ٢.

٣- المحاسن- ٣٢٠- ٥٧.

٤- علل الشرائع- ٤٣٩- ٢ ذیل الحدیث ٢.

٥- فی المصدر- ننهی الناس.

٦- علل الشرائع- ٤٣٩- ٣.

فَزُورُوهَا وَ نَهَیْتُکُمْ عَنْ إِخْرَاجِ لُحُومِ الْأَضَاحِیِّ مِنْ مِنًی بَعْدَ ثَلَاثٍ أَلَا فَکُلُوا وَ ادَّخِرُوا وَ نَهَیْتُکُمْ عَنِ النَّبِیذِ أَلَا فَانْبِذُوا وَ کُلُّ مُسْکِرٍ حَرَامٌ یَعْنِی الَّذِی یُنْبَذُ بِالْغَدَاةِ وَ یُشْرَبُ بِالْعَشِیِّ وَ یُنْبَذُ بِالْعَشِیِّ وَ یُشْرَبُ بِالْغَدَاةِ فَإِذَا غَلَی فَهُوَ حَرَامٌ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (١).

******

ترجمه:

از زید بن علی، از پدرش، از جدش، از علی (ع) نقل شده است که پیامبر خدا (ص) فرمود: من شما را از سه چیز نهی کردم: شما را از زیارت قبور نهی کردم، اکنون از آنها بازدید کنید. شما را از بیرون بردن گوشت های قربانی از مِنی بعد از سه روز نهی کردم، اکنون بدانید که بخورید و ذخیره کنید. و شما را از نبیذ نهی کردم، اکنون بدانید که نبیذ درست کنید، اما هر مسکری حرام است؛ یعنی نبیذی که صبح تهیه می شود و شب نوشیده می شود، یا نبیذی که شب تهیه می شود و صبح نوشیده می شود، و هرگاه جوشید، حرام است.

٤٢- بَابُ كَرَاهَةِ إِخْرَاجِ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ مِنْ مِنًى إِلَّا السَّنَامَ

اشارة

(٢) ٤٢ بَابُ كَرَاهَةِ إِخْرَاجِ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ مِنْ مِنًى إِلَّا السَّنَامَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٠٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٩٠٠- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ اللَّحْمِ أَ يُخْرَجُ بِهِ مِنَ الْحَرَمِ- فَقَالَ لَا يُخْرَجُ مِنْهُ بِشَيْ ءٍ إِلَّا السَّنَامِ بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم نقل شده است که از یکی از امامان (ع) پرسیدم: آیا می توان گوشت را از حرم بیرون برد؟ امام (ع) فرمود: بعد از سه روز، هیچ چیزی از آن بیرون برده نمی شود مگر کوهان.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۹۰۱- ۲- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا تُخْرِجَنَّ شَيْئاً مِنْ لَحْمِ الْهَدْيِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : چیزی ازگوشتهای قربانی را(ازمنی) خارج نکنید .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۹۰۲- ۳- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: لَا يَتَزَوَّدِ الْحَاجُّ مِنْ أُضْحِيَّتِهِ وَ لَهُ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا (٦) بِمِنًى أَيَّامَهَا (٧) قَالَ وَ هَذِهِ مَسْأَلَةُ شِهَابٍ كَتَبَ إِلَيْهِ فِيهَا.

ص: ۱۷۰

۱- یأتی فی الأحادیث ۱ و ٤ و ٥ من الباب ٤۲ من هذه الأبواب.

۲- الباب ٤۲ فیه ٥ أحادیث.

۳- التهذیب ٥- ۲۲٦- ۷٦٥، و الاستبصار ۲- ۲۷٤- ۹۷٤.

٤- التهذیب ٥- ۲۲٦- ۷٦٦، و الاستبصار ۲- ۲۷٥- ۹۷٥.

٥- التهذیب ٥- ۲۲۷- ۷٦۷.

٦- (منها) لیس فی المصدر.

۷- " بمنی أیامهما" لیس فی الاستبصار (هامش المخطوط).

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ مِثْلَهُ (۱) وَ عَنْهُ عَنْ فَضَالَةَ وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَيْنِ الْأَوَّلَيْنِ.

******

ترجمه:

ازیکی ازدوامام علیهما السلام : حجاج حق ندارند ازگوشتهای قربانی توشه سفرخود قراردهند فقط می توانند درایام ازآنها بخورند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۰۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۹۰۳- ٤- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي إِبْرَاهِيمَ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَا يَتَزَوَّدِ الْحَاجُّ مِنْ أُضْحِيَّتِهِ وَ لَهُ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا أَيَّامَهَا إِلَّا السَّنَامَ فَإِنَّهُ دَوَاءٌ قَالَ أَحْمَدُ وَ قَالَ لَا بَأْسَ أَنْ يَشْتَرِيَ الْحَاجُّ مِنْ لَحْمِ مِنًى وَ يَتَزَوَّدَهُ.

******

ترجمه:

از علی از امام کاظم (ع) نقل شده است که شنیدم می فرمود: حاجی نباید از گوشت قربانی خود توشه بردارد، اما می تواند در همان روزها از آن بخورد، مگر کوهان، زیرا که دارو است. احمد (راوی) می گوید: همچنین فرمود: اشکالی ندارد که حاجی گوشت مِنی را بخرد و از آن به عنوان توشه بردارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۰٤ - رقم الحدیث الباب: ۵]

١٨٩٠٤- ٥- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلٍ (٤) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ إِخْرَاجِ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ مِنْ مِنًى فَقَالَ كُنَّا نَقُولُ لَا يُخْرَجُ مِنْهَا بِشَيْ ءٍ لِحَاجَةِ النَّاسِ إِلَيْهِ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَقَدْ كَثُرَ النَّاسُ فَلَا بَأْسَ بِإِخْرَاجِهِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٥)

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى إِخْرَاجِ مَا يَشْتَرِيهِ مِنْ أُضْحِيَّةِ غَيْرِهِ وَ يُمْكِنُ حَمْلُهُ عَلَى نَفْيِ التَّحْرِيمِ وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَعْضِ الْمَقْصُودِ (٦) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٧).

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از امام صادق (ع) نقل شده است که گفتم: درباره بیرون بردن گوشت های قربانی از مِنی پرسیدم. امام (ع) فرمود: ما می گفتیم که چیزی از آن بیرون برده نشود، به دلیل نیاز مردم به آن. اما امروز که مردم زیاد شده اند، اشکالی در بیرون بردن آن نیست.

می گویم:

مرحوم شیخ این روایت را به بیرون بردن گوشتی که شخص از قربانی دیگری خریداری می کند، تفسیر کرده است و می توان آن را به نفی تحریم تفسیر کرد. همچنین روایاتی که به برخی از مقصود اشاره دارند، پیش تر آمده است.

١- الاستبصار ٢- ٢٧٥- ٩٧٦.

٢- التهذيب ٥- ٢٢٧- ٧٦٩، و الاستبصار ٢- ٢٧٥- ٩٧٨.

٣- الكافى ٤- ٥٠٠- ٧.

٤- فى الاستبصار- جميل بن دراج (هامش المخطوط).

٥- التهذيب ٥- ٢٢٧- ٧٦٨، و الاستبصار ٢- ٢٧٥- ٩٧٧.

٦- تقدم فى الباب ٤١ من هذه الأبواب.

٧- يأتى فى الحديث ٦ من الباب ٤٣ من هذه الأبواب.

٤٣- بَابُ كَرَاهَةِ إِعْطَاءِ الْجَزَّارِ جِلَالَ الْأَضَاحِيِّ وَ الْهَدْيِ وَ قَلَائِدَهَا وَ جُلُودَهَا وَ الْخُرُوجِ بِهِ مِنْ مِنًى بَلْ يَتَصَدَّقُ بِهِ أَوْ بِقِيمَتِهِ إِنِ احْتَاجَ إِلَيْهِ

اشارة

(١) ٤٣ بَابُ كَرَاهَةِ إِعْطَاءِ الْجَزَّارِ جِلَالَ (٢) الْأَضَاحِيِّ وَ الْهَدْيِ وَ قَلَائِدَهَا وَ جُلُودَهَا وَ الْخُرُوجِ بِهِ مِنْ مِنًى بَلْ يَتَصَدَّقُ بِهِ أَوْ بِقِيمَتِهِ إِنِ احْتَاجَ إِلَيْهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٠٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٩٠٥- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ص أَنْ يُعْطَى الْجَزَّارُ مِنْ جُلُودِ الْهَدْيِ وَ جِلَالِهَا (٤) شَيْئاً.

******

ترجمه:

از حفص بن البختری از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: پیامبر خدا (ص) نهی کرد که به قصاب از پوست ها و پشم های قربانی چیزی داده شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۰۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۹۰۶- ۲- (۵) قَالَ الْکُلَیْنِیُّ وَ فِی رِوَایَةِ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: یُنْتَفَعُ بِجِلْدِ الْأُضْحِیَّةِ وَ یُشْتَرَی بِهِ الْمَتَاعُ وَ إِنْ تُصُدِّقَ بِهِ فَهُوَ أَفْضَلُ وَ قَالَ نَحَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص بُدْنَهُ وَ لَمْ یُعْطِ الْجَزَّارِینَ جُلُودَهَا وَ لَا قَلَائِدَهَا وَ لَا جِلَالَهَا وَ لَکِنْ تَصَدَّقَ بِهِ وَ لَا تُعْطِ السَّلَّاخَ مِنْهَا شَیْئاً وَ لَکِنْ أَعْطِهِ مِنْ غَیْرِ ذَلِکَ.

******

ترجمه:

به این مضمون از عمار نقل شده است که از امام صادق (ع) پرسیدم: آیا می توان از پوست قربانی استفاده کرد؟ امام (ع) فرمود: می توان از پوست قربانی بهره برد و با آن متاع خرید، و اگر آن را صدقه دهید، بهتر است. پیامبر خدا (ص) شترقربانی را ذبح کرد و به قصابان از پوست ها، گردن بندها و پشم های قربانی چیزی نداد، اما آنها را صدقه داد و چیزی از آن به قصابان نداد، بلکه باید از غیر این موارد به آنها داده شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۰۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۹۰۷- ۳- (۶) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ذَبَحَ

١- الباب ٤٣ فيه ٨ أحاديث.

٢- الجلال- جمع جل، و هو للدابّة كالثوب للإنسان. (مجمع البحرين- جلل- ٥- ٣٤٠).

٣- الكافى ٤- ٥٠١- ١.

٤- فى المصدر- و أجلالها.

٥- الكافى ٤- ٥٠١- ٢.

٦- التهذيب ٥- ٢٢٧- ٧٧٠، و الاستبصار ٢- ٢٧٥- ٩٧٩، و أورد صدره فى الحديث ٤ من الباب ١٠ من هذه الأبواب، و قطعة منه عن الفقيه فى الحديث ٢٥ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

رَسُولُ اللَّهِ ص إِلَى أَنْ قَالَ وَ لَمْ يُعْطِ الْجَزَّارِينَ مِنْ جِلَالِهَا وَ لَا مِنْ قَلَائِدِهَا وَ لَا مِنْ جُلُودِهَا وَ لَكِنْ تَصَدَّقَ بِهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (١).

******

ترجمه:

حضرت صادق : پیامبر خدا (ص) شترقربانی را ذبح کرد و به قصابان از پوست ها، گردن بندها و پشم های قربانی چیزی نداد، اما آنها را صدقه داد و چیزی از آن به قصابان نداد، بلکه باید از غیر این موارد به آنها داده شود.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٠٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٩٠٨- ٤- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ جُلُودِ الْأَضَاحِيِّ هَلْ يَصْلُحُ لِمَنْ ضَحَّى بِهَا أَنْ يَجْعَلَهَا جِرَاباً قَالَ لَا يَصْلُحُ أَنْ يَجْعَلَهَا جِرَاباً إِلَّا أَنْ يَتَصَدَّقَ بِثَمَنِهَا.

وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِي (كِتَابِهِ) (٣)

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از علی بن جعفر از برادرش امام کاظم (ع) نقل شده است که پرسیدم: آیا مناسب است که کسی که قربانی کرده، پوست های قربانی را به عنوان کیسه استفاده کند؟ امام (ع) فرمود: نمی توان از پوست های قربانی به عنوان کیسه استفاده کرد مگر اینکه پول آن را صدقه بدهد.

[رقم الحديث الكلي: ١٨٩٠٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٨٩٠٩- ٥- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ وَ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْإِهَابِ فَقَالَ تَصَدَّقُ بِهِ أَوْ تَجْعَلُهُ مُصَلًّى يُنْتَفَعُ بِهِ فِي الْبَيْتِ وَ لَا تُعْطِهِ الْجَزَّارِينَ وَ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ص أَنْ يُعْطَى جِلَالُهَا وَ جُلُودُهَا وَ قَلَائِدُهَا الْجَزَّارِينَ وَ أَمَرَهُ أَنْ يَتَصَدَّقَ بِهَا.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده است که گفتم: از امام صادق (ع) درباره پوست ها (اهاب) پرسیدم. امام (ع) فرمود: می توان آنها را صدقه داد یا به عنوان محل عبادت در خانه استفاده کرد، اما نباید آنها را به قصابان داد. پیامبر خدا (ص) نهی کرد که پوست ها، پشم ها و گردن بندهای قربانی به قصابان داده شود و دستور داد که باید آنها را صدقه داد.

[رقم الحديث الكلي: ١٨٩١٠ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸۹۱۰- ٦- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَمَّادٍ جَمِيعاً عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی إِبْرَاهِيمَ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْهَدْيِ أَ يُخْرَجُ شَیْ ءٌ مِنْهُ عَنِ الْحَرَمِ- (۷) فَقَالَ بِالْجِلْدِ وَ السَّنَامِ وَ الشَّیْ ءِ يُنْتَفَعُ بِهِ

ص: ۱۷۳

۱- الفقيه ۲- ۲۳۷- ۲۲۸۸.

۲- التهذيب ٥- ۲۲۸- ۷۷۳، و الاستبصار ۲- ۲۷٦- ۹۸۲.

۳- مسائل علیّ بن جعفر- ٦٦- ۲۷۱.

٤- قرب الإسناد- ۱۰٦.

٥- التهذيب ٥- ۲۲۸- ۷۷۱، و الاستبصار ۲- ۲۷٦- ۹۸۰.

٦- التهذيب ٥- ۲۲۸- ۷۷۲، و الاستبصار ۲- ۲۷٦- ۹۸۱.

۷- فی نسخة- من الحرم (هامش المخطوط).

قُلْتُ إِنَّهُ بَلَغْنَا عَنْ أَبِيکَ أَنَّهُ قَالَ لَا يُخْرَجُ مِنَ الْهَدْيِ الْمَضْمُونِ شَيْئاً قَالَ بَلْ (۱) يُخْرَجُ بِالشَّیْ ءِ يُنْتَفَعُ بِهِ.

وَ زَادَ فِيهِ أَحْمَدُ وَ لَا يُخْرَجُ بِشَیْ ءٍ (۲) مِنَ اللَّحْمِ مِنَ الْحَرَمِ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَنْ تَصَدَّقَ بِثَمَنِهِ لِمَا مَرَّ (۳).

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار نقل شده است که از امام کاظم (ع) درباره قربانی پرسیدم: آیا می توان چیزی از آن را از حرم بیرون برد؟ امام (ع) فرمود: فقط پوست، کوهان و چیزهایی که به آنها بهره برداری می شود، می توانند بیرون برده شوند. گفتم: به ما رسید که پدر شما گفته است: هیچ چیزی از قربانیِ واجب نمی توان از حرم بیرون برد. امام (ع) فرمود: بلکه می توان چیزهایی که از آنها بهره برداری می شود، بیرون برد. و احمد(راوی) اضافه کرد که هیچ قطعه ای از گوشت قربانی نمی تواند از حرم بیرون برده شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۹۱۱- ۷- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ النَّبِيِّ ص وَ الْأَئِمَّةِ ع أَنَّهُ إِنَّمَا يَجُوزُ لِلرَّجُلِ أَنْ يَدْفَعَ الْأُضْحِيَّةَ إِلَى مَنْ يَسْلَخُهَا بِجِلْدِهَا لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ فَكُلُوا مِنْها وَ أَطْعِمُوا (٥) وَ الْجِلْدُ لَا يُؤْكَلُ وَ لَا يُطْعَمُ وَ لَا يَجُوزُ ذَلِکَ فِي الْهَدْيِ.

******

ترجمه:

از محمد بن علی بن الحسین نقل شده است که از پیامبر (ص) و ائمه (ع) نقل شده است که: مرد می تواند قربانی را به کسی بدهد که پوستش بکند، زیرا خداوند متعال فرمود: «از آن بخورید و دیگران را غذا دهید» (سوره حج، آیه ٣٦). پوست خورده نمی شود و نمی توان آن را به عنوان غذا استفاده کرد و این در قربانی (هدی) مجاز نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۸۹۱۲- ۸- (٦) وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى الْأَزْرَقِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي إِبْرَاهِيمَ ع الرَّجُلُ يُعْطِي

الْأُضْحِيَّةَ مَنْ يَسْلَخُهَا بِجِلْدِهَا قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ إِنَّمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَكُلُوا مِنْها وَ أَطْعِمُوا (۷) وَ الْجِلْدُ لَا يُؤْكَلُ وَ لَا يُطْعَمُ.

(۸)

******

ترجمه:

از صفوان بن یحیی الأزرق نقل شده است که گفتم: آیا اشکالی ندارد که کسی قربانی را به کسی بدهد که آن را با پوستش بکند؟ امام ابی ابراهیم (ع) فرمود: اشکالی ندارد. خداوند متعال فرمود: «از آن بخورید و دیگران را غذا دهید» (سوره حج، آیه ۳٦). پوست خورده نمی شود و نمی توان آن را به عنوان غذا استفاده کرد .

ص: ۱۷٤

۱- فی نسخة- بلی (هامش المخطوط).

۲- فی نسخة- شی ء (هامش المخطوط).

۳- مر فی الحدیث ٤ من هذا الباب.

٤- الفقیه ۲- ۲۰۰- ۲۱۳٦.

٥- الحجّ ۲۲- ۳٦.

٦- علل الشرائع- ٤۳۹- ۱.

۷- الحجّ ۲۲- ۳٦.

۸- و تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ٤ من الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ.

٤٤- بَابُ أَنَّ مَنْ عَدِمَ الْهَدْیَ وَ وَجَدَ الثَّمَنَ وَجَبَ أَنْ یُخَلِّفَهُ عِنْدَ ثِقَةٍ یَشْتَرِیهِ وَ یَذْبَحُهُ فِی ذِی الْحِجَّةِ وَ إِلَّا فَمِنْ قَابِلٍ فِیهِ وَ مَنْ وَجَدَ الثَّمَنَ بَعْدَ أَیَّامِ الذَّبْحِ صَامَ

اشارة

(۱) ٤٤ بَابُ أَنَّ مَنْ عَدِمَ الْهَدْیَ وَ وَجَدَ الثَّمَنَ وَجَبَ أَنْ یُخَلِّفَهُ عِنْدَ ثِقَةٍ یَشْتَرِیهِ وَ یَذْبَحُهُ فِی ذِی الْحِجَّةِ وَ إِلَّا فَمِنْ قَابِلٍ فِیهِ وَ مَنْ وَجَدَ الثَّمَنَ بَعْدَ أَیَّامِ الذَّبْحِ صَامَ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۸۹۱۳- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ حَرِیزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی مُتَمَتِّعٍ یَجِدُ الثَّمَنَ وَ لَا یَجِدُ الْغَنَمَ قَالَ یُخَلِّفُ الثَّمَنَ عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ مَکَّةَ- وَ یَأْمُرُ مَنْ یَشْتَرِی لَهُ وَ یَذْبَحُ عَنْهُ وَ هُوَ یُجْزِئُ عَنْهُ فَإِنْ مَضَی ذُو الْحِجَّةِ أَخَّرَ ذَلِکَ إِلَی قَابِلٍ مِنْ ذِی الْحِجَّةِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

از حریز از امام صادق (ع) نقل شده است که درباره فردی که در حج تمتع ثمن (پول) دارد ولی نمی تواند گوسفند تهیه کند، فرمود: او می تواند پول را نزد برخی از اهل مکه بگذارد و به آنها دستور دهد که برای او گوسفند بخرند و ذبح کنند. این عمل کفایت می کند. اگر ماه ذی حجه گذشت، می تواند انجام این کار را به سال آینده موکول کند.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩١٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٩١٤- ٢- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِى نَصْرٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ قِرْوَاشٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَوَجَبَ عَلَيْهِ النُّسُكُ فَطَلَبَهُ فَلَمْ يَجِدْهُ (٥) وَ هُوَ مُوسِرٌ حَسَنُ الْحَالِ وَ هُوَ يَضْعُفُ عَنِ الصِّيَامِ فَمَا يَنْبَغِى لَهُ أَنْ يَصْنَعَ قَالَ يَدْفَعُ ثَمَنَ النُّسُكِ إِلَى مَنْ يَذْبَحُهُ (٦) بِمَكَّةَ- إِنْ كَانَ يُرِيدُ الْمُضِىَّ إِلَى أَهْلِهِ وَ لْيَذْبَحْ عَنْهُ فِى ذِى الْحِجَّةِ- فَقُلْتُ فَإِنَّهُ دَفَعَهُ إِلَى مَنْ يَذْبَحُ عَنْهُ (٧) فَلَمْ يُصِبْ فِى ذِى الْحِجَّةِ نُسُكاً وَ أَصَابَهُ بَعْدَ ذَلِكَ قَالَ لَا يَذْبَحُ عَنْهُ إِلَّا فِى

١- الباب ٤٤ فيه ٤ أحاديث.

٢- الكافى ٤- ٥٠٨- ٦.

٣- التهذيب ٥- ٣٧- ١٠٩، و الاستبصار ٢- ٢٦٠- ٩١٦.

٤- التهذيب ٥- ٣٧- ١١٠، و الاستبصار ٢- ٢٦٠- ٩١٧.

٥- فى المصدر- فلم يصبه.

٦- فى التهذيب زيادة- عنه.

٧- فى المصدر- يذبحه عنه.

ذِى الْحِجَّةِ وَ لَوْ أَخَّرَهُ إِلَى قَابِلٍ.

******

ترجمه:

از نضر بن قرواش نقل شده است که گفت: از امام صادق (ع) درباره مردی که در حج تمتع است و براوقربانی واجب شده است، پرسیدم. اگر نتواند قربانی را انجام دهد و او توانایی مالی دارد اما قادر به روزه نیست، چه باید بکند؟ امام (ع) فرمود: او باید پول نذر را به کسی در مکه بدهد تا برای او قربانی انجام دهد، اگر قصد برگشت به خانه اش را دارد و در ذی حجه قربانی کند. گفتم: اگر او پول را به کسی داده باشد و در ذی حجه نتوانسته باشد قربانی کند و بعد از آن توانسته باشد، چه باید بکند؟ امام (ع) فرمود: قربانی نباید انجام شود مگر در ذی حجه، و حتی اگر انجام آن به سال آینده موکول شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۱۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۹۱۵- ۳- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ عَبْدِ الْکَرِیمِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ تَمَتَّعَ فَلَمْ یَجِدْ مَا یُهْدِی حَتَّی إِذَا کَانَ یَوْمُ النَّفْرِ وَجَدَ ثَمَنَ شَاةٍ أَ یَذْبَحُ أَوْ یَصُومُ قَالَ بَلْ یَصُومُ فَإِنَّ أَیَّامَ الذَّبْحِ قَدْ مَضَتْ.

******

ترجمه:

از ابی بصیر نقل شده است که از یکی از ائمه (ع) درباره مردی که در حج تمتع بوده و تا روز نحر (روز قربانی) نتوانسته قربانی تهیه کند، پرسیدم: اگر در روزکوچ کردن ازمنی پول برای خرید یک گوسفند پیدا کند، آیا باید قربانی کند یا روزه بگیرد؟ امام (ع) فرمود: باید روزه بگیرد، زیرا ایام قربانی گذشته است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۱٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۹۱٦- ٤- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ عُبَیْسٍ عَنْ کَرَّامٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَلَمْ یَجِدْ مَا یُهْدِی وَ لَمْ یَصُمِ الثَّلَاثَةَ أَیَّامٍ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ (٣).

******

ترجمه:

از ابی بصیر نقل شده است که گفتم: از امام صادق (ع)ومثل روایت قبلی را ذکرکرد ولی اضافه کرد نتوانسته قربانی تهیه کند و همچنین روزه های سه گانه را نگرفته است .

٤٥- بَابُ أَنَّ مَنْ صَامَ مِنْ بَدَلِ الْهَدْيِ ثُمَّ وَجَدَهُ أَجْزَأَهُ إِتْمَامُ الصَّوْمِ وَ لَمْ يَجِبِ الذَّبْحُ بَلْ يُسْتَحَبُ

اشارة

(٤) ٤٥ بَابُ أَنَّ مَنْ صَامَ مِنْ بَدَلِ الْهَدْيِ ثُمَّ وَجَدَهُ أَجْزَأَهُ إِتْمَامُ الصَّوْمِ وَ لَمْ يَجِبِ الذَّبْحُ بَلْ يُسْتَحَبُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩١٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٩١٧- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَحْرٍ (٦) عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ مُتَمَتِّعٍ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ ثُمَّ أَصَابَ هَدْياً يَوْمَ خَرَجَ مِنْ مِنًى قَالَ أَجْزَأَهُ صِيَامُهُ.

ص: ١٧٦

١- التهذيب ٥- ٣٧- ١١١، و الاستبصار ٢- ٢٦٠- ٩١٨.

٢- التهذيب ٥- ٤٨٣- ١٧٢١.

٣- الكافى ٤- ٥٠٩- ٨.

٤- الباب ٤٥ فيه حديثان.

٥- الكافى ٤- ٥٠٩- ١١.

٦- فى التهذيب- عبد اللّه بن يحيى (هامش المخطوط)، و كذلک الاستبصار.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

حَمَّاد بن عُثْمَان می گوید: از امام ابا عبدالله (علیه السلام) درباره کسی که در حج تمتع سه روز روزه گرفت، سپس در روزی که از منا خارج شد هدیه (قربانی) یافت، پرسیدم. امام فرمودند: روزه او کافی است (برای او کفایت می کند).

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩١٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٩١٨- ٢- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ تَمَتَّعَ وَ لَيْسَ مَعَهُ مَا يَشْتَرِي بِهِ هَدْياً فَلَمَّا أَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ أَيْسَرَ أَ يَشْتَرِي هَدْياً فَيَنْحَرَهُ أَوْ يَدَعُ ذَلِكَ وَ يَصُومُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ قَالَ يَشْتَرِي هَدْياً فَيَنْحَرُهُ وَ يَكُونُ صِيَامُهُ الَّذِي صَامَهُ نَافِلَةً لَهُ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى (٣)

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ وَ التَّخْيِيرِ.

******

ترجمه:

عُقْبَة بن خالِد می گوید: از امام ابا عبدالله (علیه السلام) درباره مردی که حج تمتع انجام داد و همراه خود مالی برای خرید قربانی نداشت، پس از آن که سه روز در حج روزه گرفت، مالی به دستش آمد. آیا باید قربانی بخرد و آن را ذبح کند، یا اینکه آن را رها کند و هفت روز دیگر را وقتی به خانواده اش بازگشت روزه بگیرد؟ امام فرمودند: باید قربانی بخرد و آن را ذبح کند، و روزه ای که گرفته است برای او به عنوان نافله (روزه مستحبی) محسوب می شود.

٤٦- بَابُ أَنَّ مَنْ لَمْ يَجِدْ ثَمَنَ الْهَدْيِ لَزِمَهُ صَوْمُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مُتَوَالِيَةٍ فِي الْحَجِّ وَ يُسْتَحَبُّ كَوْنُ آخِرِهَا يَوْمَ عَرَفَةَ وَ سَبْعَةٍ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ

اشارة

(٤) ٤٦ بَابُ أَنَّ مَنْ لَمْ يَجِدْ ثَمَنَ الْهَدْيِ لَزِمَهُ صَوْمُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مُتَوَالِيَةٍ فِي الْحَجِّ وَ يُسْتَحَبُّ كَوْنُ آخِرِهَا يَوْمَ عَرَفَةَ وَ سَبْعَةٍ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩١٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٩١٩- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُتَمَتِّعِ لَا يَجِدُ الْهَدْيَ قَالَ يَصُومُ قَبْلَ التَّرْوِيَةِ (٦) وَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ وَ يَوْمَ عَرَفَةَ- قُلْتُ فَإِنَّهُ قَدِمَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ قَالَ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ بَعْدَ التَّشْرِيقِ- قُلْتُ لَمْ يُقِمْ عَلَيْهِ جَمَّالُهُ قَالَ يَصُومُ يَوْمَ الْحَصْبَةِ وَ بَعْدَهُ يَوْمَيْنِ قَالَ قُلْتُ وَ مَا الْحَصْبَةُ قَالَ يَوْمُ نَفْرِهِ قُلْتُ يَصُومُ وَ هُوَ مُسَافِرٌ قَالَ نَعَمْ أَ لَيْسَ

۱- التهذیب ٥- ۳۸- ۱۱۲، و الاستبصار ۲- ۲٦۰- ۹۱۹.

۲- التهذیب ٥- ۳۸- ۱۱۳، و الاستبصار ۲- ۲٦۱- ۹۲۰.

۳- الکافی ٤- ٥۱۰- ۱٤.

٤- الباب ٤٦ فیه ۲۰ حدیثا.

٥- الکافی ٤- ٥۰٦- ۱.

٦- فی المصدر زیادة- بیوم.

هُوَ یَوْمَ عَرَفَةَ مُسَافِراً إِنَّا أَهْلُ بَیْتٍ نَقُولُ ذَلِکَ لِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَصِیامُ ثَلاثَةِ أَیَّامٍ فِی الْحَجِّ (۱) یَقُولُ فِی ذِی الْحِجَّةِ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

رِفاعه بن موسی می گوید: از امام ابا عبدالله (علیه السلام) درباره کسی که حج تمتع انجام می دهد و قربانی نمی یابد، پرسیدم. ایشان فرمودند: باید قبل از روز ترویه، روز ترویه و روز عرفه روزه بگیرد. گفتم: اگر او در روز ترویه وارد (مکه) شود، چه می کند؟ امام فرمودند: باید سه روز بعد از ایام تشریق روزه بگیرد. گفتم: اگر شتر بان او بر ماندنش صبر نکرد (و مجبور شد زودتر حرکت کند)، چه باید بکند؟ امام فرمودند: روز حصبه و دو روز بعد از آن روزه بگیرد. پرسیدم: روز حصبه چیست؟ امام فرمودند: روزی که از منا کوچ می کند. گفتم: آیا می تواند در حالی که مسافر است روزه بگیرد؟ امام فرمودند: بله، آیا روز عرفه او مسافر نیست؟ ما اهل بیت چنین می گوییم به دلیل

فرمایش خداوند عز و جل: "پس سه روز در حج روزه بگیرید" (بقره: ۱۹۶) که منظور در ماه ذی الحجه است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۹۲۰- ۲- (۳) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ عَبْدِ الْکَرِیمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ لَمْ یَجِدْ هَدْیاً وَ أَحَبَّ أَنْ یُقَدِّمَ الثَّلَاثَةَ الْأَیَّامِ فِی أَوَّلِ الْعَشْرِ فَلَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

زراره از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق علیهما السلام) نقل می کند که فرمودند: کسی که قربانی پیدا نمی کند و دوست دارد سه روز روزه را در ابتدای دهه (اول ذی الحجه) به جا آورد، اشکالی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۸۹۲۱- ۳- (٤) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ عِیصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ مُتَمَتِّعٍ یَدْخُلُ یَوْمَ التَّرْوِیَةِ وَ لَیْسَ مَعَهُ هَدْیٌ قَالَ فَلَا یَصُومُ ذَلِکَ الْیَوْمَ وَ لَا یَوْمَ عَرَفَةَ- وَ یَتَسَحَّرُ لَیْلَةَ الْحَصْبَةِ فَیُصْبِحُ صَائِماً وَ هُوَ یَوْمُ النَّفْرِ وَ یَصُومُ یَوْمَیْنِ بَعْدَهُ.

أَقُولُ: وَجْهُهُ أَنَّهُ یَخْرُجُ مِنْ مِنًی وَ لَا یَحْرُمُ صَوْمُ أَیَّامِ التَّشْرِیقِ إِلَّا بِمِنًی.

******

ترجمه:

عیص بن قاسم از امام ابا عبدالله (علیه السلام) نقل می کند که گفت: از ایشان درباره فردی که حج تمتع انجام می دهد و در روز ترویه وارد (مکه) می شود، در حالی که قربانی به همراه ندارد، پرسیدم. امام فرمودند: در آن روز و همچنین روز عرفه روزه نگیرد. بلکه در شب حصبه (شبی که از منا کوچ می کنند) سحری بخورد و در صبح روز نفر (روزی که از منا حرکت می کنند) روزه دار باشد، و دو روز بعد از آن را نیز روزه بگیرد.

می گویم: دلیل این کار این است که او از منا خارج می شود و روزه گرفتن در ایام تشریق فقط در منا ممنوع است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۲۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۹۲۲- ٤- (٥) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ مُتَمَتِّعٍ لَمْ يَجِدْ هَدْياً قَالَ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ يَوْماً قَبْلَ التَّرْوِيَةِ وَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ وَ يَوْمَ عَرَفَةَ- قَالَ قُلْتُ: فَإِنْ فَاتَهُ ذَلِكَ قَالَ يَتَسَحَّرُ (٦) لَيْلَةَ الْحَصْبَةِ- وَ يَصُومُ ذَلِكَ الْيَوْمَ وَ يَوْمَيْنِ بَعْدَهُ قُلْتُ فَإِنْ لَمْ يُقِمْ عَلَيْهِ جَمَّالُهُ أَ يَصُومُهَا فِي الطَّرِيقِ قَالَ إِنْ شَاءَ

ص: ۱۷۸

۱- البقرة ۲- ۱۹٦.

۲- التهذیب ٥- ۳۸- ۱۱٤.

۳- الکافی ٤- ٥۰۷- ۲، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ٥٤ من هذه الأبواب.

٤- الکافی ٤- ٥۰۸- ٤، و أورده فی الحدیث ٥ من الباب ٥۲ من هذه الأبواب.

٥- الکافی ٤- ٥۰۷- ۳.

٦- فی التهذیب- فلیقم (هامش المخطوط).

صَامَهَا فِی الطَّرِیقِ وَ إِنْ شَاءَ إِذَا رَجَعَ إِلَی أَهْلِهِ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام ابا عبدالله (علیه السلام) نقل می کند که گفت: از ایشان درباره شخصی که حج تمتع انجام داده و قربانی نیافته، پرسیدم. امام فرمودند: سه روز در حج روزه بگیرد؛ یک روز قبل از ترویه، روز ترویه، و روز عرفه. گفتم: اگر این فرصت را از دست بدهد، چه کند؟ امام فرمودند: در شب حصبه (شبی که از منا کوچ می کنند) سحری بخورد و آن روز و دو روز بعد از آن را روزه بگیرد. گفتم: اگر شتربان او برای ماندن صبر نکرد، آیا می تواند در مسیر این روزه ها را بگیرد؟ امام فرمودند: اگر خواست، می تواند در مسیر روزه بگیرد و اگر خواست، وقتی به خانواده اش بازگشت روزه بگیرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۲۳ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۸۹۲۳- ۵- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ رَفَعَهُ فِی قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَنْ لَمْ یَجِدْ فَصِیامُ ثَلاثَةِ أَیَّامٍ فِی الْحَجِّ وَ سَبْعَةٍ إِذا رَجَعْتُمْ تِلْکَ عَشَرَةٌ کامِلَةٌ (۳) قَالَ کَمَالُهَا کَمَالُ الْأُضْحِیَّةِ.

******

ترجمه:

از او (راوی) از پدرش روایت شده که در مورد این آیه از خداوند عز و جل: «پس کسی که قربانی نیابد، سه روز در حج و هفت روز هنگامی که بازگشتید (روزه بگیرد)، این است ده روز کامل» (بقره: ۱۹۶)، فرمودند: کامل بودن آن (روزه ها) مانند کامل بودن قربانی است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۹۲٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸۹۲٤- ٦- (٤) وَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْكَرْخِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا ع الْمُتَمَتِّعُ يَقْدَمُ وَ لَيْسَ مَعَهُ هَدْيٌ أَ يَصُومُ مَا لَمْ يَجِبْ عَلَيْهِ قَالَ يَصْبِرُ إِلَى يَوْمِ النَّحْرِ- فَإِنْ لَمْ يُصِبْ فَهُوَ مِمَّنْ لَا يَجِدُ (٥).

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى الْجَوَازِ دُونَ الْوُجُوبِ.

******

ترجمه:

احمد بن عبدالله کرخی می گوید: به امام رضا (علیه السلام) گفتم: شخصی که حج تمتع انجام می دهد و وارد (مکه) می شود و قربانی به همراه ندارد، آیا باید روزه بگیرد، حتی اگر هنوز قربانی بر او واجب نشده باشد؟ امام فرمودند: باید تا روز عید قربان صبر کند. اگر تا آن روز قربانی پیدا نکرد، از کسانی است که قربانی نمی یابد (و می تواند روزه بگیرد).

می گویم: این حکم بر جواز حمل می شود، نه بر وجوب.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۹۲۵ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۸۹۲۵- ۷- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحُسَيْنِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ وَ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ تَمَتَّعَ وَ لَمْ يَجِدْ هَدْياً قَالَ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ بِمَكَّةَ- وَ سَبْعَةً إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ فَإِنْ لَمْ يُقِمْ عَلَيْهِ أَصْحَابُهُ وَ لَمْ يَسْتَطِعِ الْمُقَامَ بِمَكَّةَ- فَلْيَصُمْ عَشَرَةَ أَيَّامٍ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ.

******

ترجمه:

سلیمان بن خالد می گوید: از امام ابا عبدالله (علیه السلام) درباره مردی که حج تمتع انجام داده و قربانی پیدا نمی کند، پرسیدم. امام فرمودند: باید سه روز در مکه و هفت روز وقتی به خانواده اش بازگشت روزه بگیرد. اگر همراهانش (به دلیل محدودیت زمانی) او را نگه نداشتند و او نتوانست در مکه بماند، باید ده روز کامل را وقتی به خانواده اش بازگشت روزه بگیرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۲۶ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۸۹۲۶- ۸- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ النُّعْمَانِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ

۱- التهذیب ۵- ۳۹- ۱۱۵.

۲- الکافی ٤- ۵۱۰- ۱۵.

۳- البقرة ۲- ۱۹٦.

٤- الکافی ٤- ۵۱۰- ۱٦، و أورده فی الحدیث ۲ من الباب ۵٤ من هذه الأبواب.

۵- فی المصدر- لم یجد.

٦- التهذیب ۵- ۲۳۳- ۷۸۹، و الاستبصار ۲- ۲۸۲- ۱۰۰۱.

۷- التهذیب ۵- ۲۳۵- ۷۹۳، و الاستبصار ۲- ۲۸۳- ۱۰۰۵.

سِنَانٍ جَمِیعاً عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْکَانَ قَالَ حَدَّثَنِی أَبَانٌ الْأَزْرَقُ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ لَمْ یَجِدِ الْهَدْیَ وَ أَحَبَّ أَنْ یَصُومَ الثَّلَاثَةَ الْأَیَّامِ فِی أَوَّلِ الْعَشْرِ فَلَا بَأْسَ بِذَلِکَ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّیْخُ عَلَی الْجَوَازِ وَ مَا مَرَّ عَلَی الِاسْتِحْبَابِ (۱).

******

ترجمه:

زراره از امام ابا عبدالله (علیه السلام) نقل می کند که فرمودند: کسی که قربانی پیدا نمی کند و دوست دارد سه روز روزه را در ابتدای دهه (اول ذی الحجه) بگیرد، اشکالی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۲۷ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۸۹۲۷- ۹- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَكَرِيَّا الْمُؤْمِنِ (۳) عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ الصَّيْرَفِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لِسُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ- مَا تَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيامُ ثَلاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَ سَبْعَةٍ إِذا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشَرَةٌ كامِلَةٌ (٤) أَيَّ شَيْ ءٍ يَعْنِي بِالْكَامِلَةِ قَالَ سَبْعَةً وَ ثَلَاثَةً قَالَ وَ يَخْتَلُّ ذَا عَلَى ذِي حِجًا إِنَّ سَبْعَةً وَ ثَلَاثَةً عَشَرَةٌ قَالَ فَأَيُّ شَيْ ءٍ هُوَ أَصْلَحَكَ اللَّهُ قَالَ انْظُرْ قَالَ لَا عِلْمَ لِي فَأَيُّ شَيْ ءٍ هُوَ أَصْلَحَكَ اللَّهُ قَالَ الْكَامِلُ كَمَالُهَا كَمَالُ الْأُضْحِيَّةِ سَوَاءٌ أَتَيْتَ بِهَا أَوْ أَتَيْتَ (٥) بِالْأُضْحِيَّةِ تَمَامُهَا كَمَالُ الْأُضْحِيَّةِ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سلیمان صیرفی می گوید: امام ابا عبدالله (علیه السلام) به سفیان ثوری گفت: در مورد فرمایش خداوند عز و جل: «پس کسی که تمتع (حج تمتع) انجام دهد و قربانی نیابد، سه روز در حج و هفت روز هنگامی که بازگشتید، روزه بگیرد. این است ده روز کامل» (بقره: ١٩٦)، چه نظری داری؟ سفیان پاسخ داد: "کامل" یعنی هفت روز و سه روز. امام گفت: این نظری است که با ذی حجه مغایرت دارد، زیرا هفت روز و سه روز، دَه روز کامل است. سپس امام فرمود: "نگاه کن" و سفیان گفت: "من نمی دانم." امام ادامه داد: "کامل بودن آن (ده روز) مانند کامل بودن قربانی است؛

چه آن را به موقع بیاوری و چه قربانی را به موقع بیاوری، کامل بودن آن مشابه کامل بودن قربانی است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۲۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۸۹۲۸- ۱۰- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: الصَّوْمُ الثَّلَاثَةُ الْأَيَّامِ إِنْ صَامَهَا فَآخِرُهَا يَوْمُ عَرَفَةَ- وَ إِنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى ذَلِكَ فَلْيُؤَخِّرْهَا حَتَّى يَصُومَهَا فِي أَهْلِهِ وَ لَا يَصُومُهَا فِي السَّفَرِ.

ص: ۱۸۰

۱- مر فی الحدیثین ۱ و ٤ من هذا الباب.

۲- التهذیب ٥- ٤٠- ۱۲۰.

۳- فی المصدر- عن محمد، عن زکریا المؤمن.

٤- البقرة ۲- ۱۹٦.

٥- فی نسخة- أو لم تأت (هامش المخطوط).

٦- التهذیب ٥- ۲۳٤- ۷۹۱، و الاستبصار ۲- ۲۸۳- ۱۰۰۳.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى عَدَمِ لُزُومِ صَوْمِهَا فِي السَّفَرِ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق علیهما السلام) نقل می کند که فرمودند: سه روز روزه اگر کسی بخواهد آن ها را به جا آورد، آخرین روز آن باید روز عرفه باشد. و اگر نتواند

این کار را انجام دهد، باید آن ها را تا زمانی که به خانه اش برگردد به تأخیر بیندازد و در سفر روزه نگیرد.

می گویم: این نظر به معنای عدم لزوم روزه گرفتن در سفر است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۲۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۸۹۲۹- ۱۱- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى ع قَالَ: وَ لَا يَجْمَعُ الثَّلَاثَةَ وَ السَّبْعَةَ جَمِيعاً.

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیهما السلام) نقل می کند که فرمودند: (فردی که حج تمتع انجام می دهد و قربانی پیدا نمی کند)، نمی تواند سه روز و هفت روز را به صورت جمعی روزه بگیرد. یعنی نمی تواند هرده روز را پشت سرهم(درمکه) روزه بگیرد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۳۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۸۹۳۰- ۱۲- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ ص وَ الْأَئِمَّةِ ع أَنَّ الْمُتَمَتِّعَ إِذَا وَجَدَ الْهَدْيَ وَ لَمْ يَجِدِ الثَّمَنَ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ يَوْماً قَبْلَ التَّرْوِيَةِ- وَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ وَ يَوْمَ عَرَفَةَ- وَ سَبْعَةَ أَيَّامٍ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ لِجَزَاءِ الْهَدْيِ فَإِنْ فَاتَهُ صَوْمُ هَذِهِ الثَّلَاثَةِ الْأَيَّامِ تَسَحَّرَ لَيْلَةَ الْحَصْبَةِ وَ هِيَ لَيْلَةُ النَّفْرِ- وَ أَصْبَحَ صَائِماً وَ صَامَ يَوْمَيْنِ مِنْ بَعْدُ فَإِنْ فَاتَهُ صَوْمُ هَذِهِ الثَّلَاثَةِ الْأَيَّامِ حَتَّى يَخْرُجَ وَ لَيْسَ لَهُ مُقَامٌ صَامَ هَذِهِ الثَّلَاثَةَ فِي الطَّرِيقِ إِنْ شَاءَ وَ إِنْ شَاءَ صَامَ الْعَشْرَ (۳) فِي أَهْلِهِ وَ يَفْصِلُ بَيْنَ الثَّلَاثَةِ وَ السَّبْعَةِ بِيَوْمٍ وَ إِنْ شَاءَ صَامَهَا مُتَتَابِعَةً إِلَى أَنْ قَالَ وَ مَنْ جَهِلَ صِيَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ

صَامَهَا بِمَكَّةَ إِنْ أَقَامَ جَمَّالُهُ وَ إِنْ لَمْ يُقِمْ صَامَهَا فِی الطَّرِيقِ أَوْ بِالْمَدِينَةِ إِنْ شَاءَ فَإِذَا رَجَعَ إِلَی أَهْلِهِ صَامَ السَّبْعَةَ الْأَيَّامِ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن الحسین نقل می کند که از پیامبر (صلی الله علیه وآله) و امامان (علیهم السلام) روایت شده است که: کسی که حج تمتع انجام می دهد و قربانی پیدا می کند ولی پول خرید قربانی را ندارد، باید سه روز در حج روزه بگیرد، یک روز قبل از ترویه، روز ترویه، و روز عرفه. و همچنین هفت روز هنگامی که به خانواده اش برگشت. این دَه روز، کامل بودن جزای قربانی را نشان می دهد.

اگر این سه روز روزه گرفتن را از دست بدهد، باید در شب حصبه (شب نحر) سحری بخورد و در روز نحر روزه بگیرد و دو روز بعد از آن را نیز روزه بگیرد. اگر این سه روز را از دست بدهد تا زمانی که از مکه خارج شود و نتواند در آنجا بماند، می تواند این سه روز را در مسیر راه روزه بگیرد، یا اگر بخواهد، در خانه اش (مدینه) روزه بگیرد. سپس، وقتی به خانواده اش برگشت، هفت روز را روزه بگیرد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۹۳۱ - رقم الحديث الباب: ۱۳]

۱۸۹۳۱- ۱۳- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ لَمْ يَجِدْ ثَمَنَ الْهَدْيِ فَأَحَبَّ أَنْ يَصُومَ الثَّلَاثَةَ الْأَيَّامِ فِی الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ فَلَا بَأْسَ بِذَلِکَ.

******

ترجمه:

زراره از امام ابا عبدالله (علیه السلام) نقل می کند که فرمودند: کسی که توانایی مالی برای قربانی کردن ندارد و دوست دارد سه روز روزه را در دهه آخر (ذی الحجه) بگیرد، اشکالی ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۳۲ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

۱۸۹۳۲- ١٤- (٥) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ

ص: ۱۸۱

۱- التهذیب ٤- ۳۱٥- ۹٥۷، و الاستبصار ۲- ۲۸۱- ۹۹۹، بتقدیم السبعة علی الثلاثة.

۲- الفقیه ۲- ٥۰۸- ۳۰۹٦، و أورد ذیله فی الحدیث ٤ من الباب ٤۸، و قطعة منه فی الحدیث ۸ من الباب ٥۱ من هذه الأبواب.

۳- فی المصدر- صام العشرة.

٤- الفقیه ۲- ٥۱۱- ۳۱۰۰.

٥- قرب الإسناد- ۱۰، و أورد نحوه عن التهذیبین فی الحدیث ۳ من الباب ٥۳ من هذه الأبواب.

بْنِ عِيسَى وَ الْحَسَنِ بْنِ ظَرِيفٍ وَ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ كُلِّهِمْ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ قَالَ عَلِيٌّ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَصِيامُ ثَلاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَ سَبْعَةٍ (۱) قَالَ قَبْلَ التَّرْوِيَةِ (۲) وَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ وَ يَوْمَ عَرَفَةَ- فَمَنْ فَاتَتْهُ هَذِهِ الْأَيَّامُ فَلْيُنْشِئْ يَوْمَ الْحَصْبَةِ (۳) وَ هِيَ لَيْلَةُ النَّفْرِ.

******

ترجمه:

حماد بن عیسی نقل می کند که از امام ابا عبدالله (علیه السلام) شنیدم که فرمودند: امام علی (علیه السلام) در تفسیر آیه خداوند متعال که می فرماید: «پس سه روز روزه در حج و هفت روز [دیگر]»

(سوره بقره، آیه ۱۹۶) گفته است: این سه روز، قبل از روز ترویه، روز ترویه، و روز عرفه است. پس هر کس این روزها را از دست بدهد، باید از روز حصبه (که شب نحر است) روزه اش را آغاز کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۵]

۱۸۹۳۳- ۱۵- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ مَسْعُودٍ الْعَيَّاشِيُّ فِي تَفْسِيرِهِ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَصِيامُ ثَلاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ (٥) قَالَ يَوْمٍ قَبْلَ التَّرْوِيَةِ (٦) وَ يَوْمِ التَّرْوِيَةِ وَ يَوْمِ عَرَفَةَ- فَمَنْ فَاتَهُ ذَلِكَ فَلْيَقْضِ ذَلِكَ فِي بَقِيَّةِ ذِي الْحِجَّةِ- فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُوماتٌ (٧).

******

ترجمه:

ربیعی بن عبدالله می گوید: از امام ابا الحسن (علیه السلام) درباره آیه خداوند متعال که می فرماید: «پس سه روز روزه در حج» (سوره بقره، آیه ۱۹۶) سؤال کردم. ایشان فرمودند: این سه روز، یک روز قبل از ترویه، روز ترویه و روز عرفه است. پس هر کس این [روزه ها] را از دست بدهد، باید آن ها را در باقی مانده ماه ذی الحجه قضا کند، زیرا خداوند در کتابش فرموده است: «حج در ماه های معینی است» (سوره بقره، آیه ۱۹۷).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۱٦]

۱۸۹۳٤- ۱٦- (٨) وَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ فَصِيامُ ثَلاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَ سَبْعَةٍ إِذا رَجَعْتُمْ (٩) قَالَ إِذَا رَجَعْتَ إِلَى أَهْلِكَ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام ابا عبدالله (علیه السلام) درباره آیه خداوند «پس سه روز روزه در حج و هفت روز زمانی که بازگشتید» (سوره بقره، آیه ۱۹۶) نقل می کند. امام (علیه السلام) فرمودند: «وقتی به سوی خانواده ات بازگشتی.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۳۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۱۸۹۳۵- ۱۷- (۱۰) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع

ص: ۱۸۲

۱- البقرة ۲- ۱۹۶.

۲- فی المصدر زیادة- بیوم.

۳- فی المصدر- فلیتسحر لیلة الحصبة.

٤- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۹۲- ۲۳۸.

٥- البقرة ۲- ۱۹٦.

٦- فی المصدر- قبل التروية یصوم.

۷- البقرة ۲- ۱۹۷.

۸- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۹۲- ۲۳۹.

۹- البقرة ۲- ۱۹٦.

۱۰- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۹۳- ۲٤۱، و أورده عن التهذیب فی الحدیث ٥ من الباب ۱۰ من أبواب بقیة الصوم الواجب، و عن التهذیب و کتاب مسائل علیّ بن جعفر فی الحدیث ۲ من الباب ٥٥ من هذه الأبواب.

قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صِیَامِ الثَّلَاثَةِ أَیَّامٍ فِی الْحَجِّ وَ السَّبْعَةِ أَ یَصُومُهَا مُتَوَالِیَةً أَمْ یُفَرِّقُ بَیْنَهُمَا قَالَ یَصُومُ الثَّلَاثَةَ لَا یُفَرِّقُ بَیْنَهَا وَ السَّبْعَةَ لَا یُفَرِّقُ بَیْنَهَا وَ لَا یَجْمَعُ السَّبْعَةَ وَ الثَّلَاثَةَ جَمِیعاً.

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیه السلام) نقل می کند: از ایشان درباره روزه سه روز در حج و هفت روز (بعد از بازگشت) پرسیدم. آیا باید این روزه ها را پیوسته بگیرد یا بین آن ها فاصله بیندازد؟ امام (علیه السلام) فرمودند: «سه روز را پیوسته روزه بگیرد و بین آن ها فاصله نیندازد، و هفت روز را نیز پیوسته روزه بگیرد و بین آن ها فاصله نیندازد، اما نباید هفت روز و سه روز را با هم بگیرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۳۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۸]

۱۸۹۳۶- ۱۸- (۱) وَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَرْزَمِیِّ (۲) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیٍّ ع فِی صِیَامِ ثَلَاثَةِ أَیَّامٍ فِی الْحَجِّ قَالَ قَبْلَ التَّرْوِیَةِ بِیَوْمٍ وَ یَوْمَ التَّرْوِیَةِ- وَ یَوْمَ عَرَفَةَ فَإِنْ فَاتَهُ ذَلِکَ تَسَحَّرَ لَیْلَةَ الْحَصْبَةِ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن محمد العرزمی از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند که ایشان از پدرشان (امام باقر) و او از امام علی (علیه السلام) درباره روزه سه روز در حج فرمودند: «(این روزه ها) قبل از روز ترویه به یک روز، روز ترویه، و روز عرفه هستند. و اگر این (روزه ها) را از دست بدهد، شب حصبه سحری بخورد (و روزه بگیرد).»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۳۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۹]

۱۸۹۳۷- ۱۹- (۳) وَ عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (٤) عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع مِثْلَهُ وَ زَادَ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ (فِي الْحَجِّ) (٥) وَ سَبْعَةٍ إِذَا رَجَعَ قَالَ وَ قَالَ عَلِيٌّ ع إِذَا فَاتَ الرَّجُلَ الصِّيَامُ فَلْيَبْدَأْ بِصِيَامِهِ لَيْلَةَ النَّفْرِ (٦).

******

ترجمه:

غیاث بن ابراهیم از امام جعفر صادق (علیه السلام) نقل می کند که ایشان از پدرشان (امام محمد باقر) و او از امام علی (علیه السلام)مثل همان روایت را نقل کرده اند واضافه کرده که فرمودند: «روزه سه روز در حج و هفت روز بعد از بازگشت (به سوی اهل و خانه اش) واجب است.» و امام علی (علیه السلام) فرمودند: «اگر کسی روزه های (واجب) را از دست بدهد، باید شب نفر (یعنی شب خروج از منا) روزه اش را آغاز کند.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۹۳۸ - رقم الحديث الباب: ۲۰]

۱۸۹۳۸- ۲۰- (۷) وَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي يَحْيَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: يَصُومُ الْمُتَمَتِّعُ قَبْلَ التَّرْوِيَةِ بِيَوْمٍ- وَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ وَ يَوْمَ عَرَفَةَ- فَإِنْ فَاتَهُ ذَلِكَ (٨) وَ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ دَمٌ صَامَ إِذَا انْقَضَتْ أَيَّامُ

ص: ۱۸۳

۱- تفسير العيّاشىّ ۱- ۹۳- ۲٤۳.

۲- فى المصدر- عبد الرحمن بن محمّد العزرمى.

۳- تفسير العيّاشىّ ۱- ۹۳- ۲٤٤.

٤- " عن جعفر بن محمّد" ليس فى المصدر.

٥- ليس فى المصدر.

٦- تفسير العيّاشىّ ١- ٩٣- ٢٤٥ و فيه- فليبدأ صيامه من ليلة النفر.

٧- تفسير العيّاشىّ ١- ٩٣- ٢٤٦.

٨- فى المصدر- فان فاته أن يصوم ثلاثة أيّام فى الحجّ.

التَّشْرِيقِ- يَتَسَحَّرُ (١) لَيْلَةَ الْحَصْبَةِ ثُمَّ يُصْبِحُ صَائِماً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٢) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٣).

******

ترجمه:

در این روایت، ابراهیم بن أبی یحیی از امام جعفر صادق (علیه السلام) نقل می کند که ایشان از پدرشان (امام محمد باقر) و او از امام علی (علیه السلام) نقل کرده اند که فرمودند: «متمتع روزه می گیرد یک روز قبل از ترویه، و روز ترویه، و روز عرفه. و اگر این روزه ها را از دست بدهد و قربانی برایش مقدور نباشد، بعد از اتمام ایام تشریق روزه بگیرد؛ به این صورت که شب حصبه سحری بخورد و صبح روزه دار شود.»

٤٧- بَابُ أَنَّ مَنْ تَرَکَ صَوْمَ الثَّلَاثَةِ فِی ذِی الْحِجَّةِ مُخْتَاراً لَزِمَهُ دَمُ شَاةٍ وَ لَا يُجْزِئُهُ الصَّوْمُ وَ مَعَ الْعُذْرِ يَصُومُهَا فِی الطَّرِيقِ أَوْ فِی أَهْلِهِ أَوْ يَبْعَثُ بِالْهَدْيِ

اشارة

(٤) ٤٧ بَابُ أَنَّ مَنْ تَرَکَ صَوْمَ الثَّلَاثَةِ فِی ذِی الْحِجَّةِ مُخْتَاراً لَزِمَهُ دَمُ شَاةٍ وَ لَا يُجْزِئُهُ الصَّوْمُ وَ مَعَ الْعُذْرِ يَصُومُهَا فِی الطَّرِيقِ أَوْ فِی أَهْلِهِ أَوْ يَبْعَثُ بِالْهَدْيِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۹۳۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۹۳۹- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ لَمْ يَصُمْ فِي ذِي الْحِجَّةِ حَتَّى يُهَلَّ هِلَالُ الْمُحَرَّمِ- فَعَلَيْهِ دَمُ شَاةٍ وَ لَيْسَ لَهُ صَوْمٌ وَ يَذْبَحُهُ (٦) بِمِنًى.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ نَحْوَهُ (۸).

******

ترجمه:

منصور بن حازم از امام ابى عبدالله (ع) نقل مى كند كه فرمودند: «كسى كه در ماه ذى الحجه روزه نگيرد تا اينكه هلال محرم نمايان شود، پس بر او (واجب است) قربانى يک گوسفند و روزه اى براى او نيست و بايد آن را در منا قربانى كند.»

ص: ۱۸٤

۱- فى المصدر- فيتسحر.

۲- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ۱۰ من الباب ۱۰ من هذه الأبواب، و ما يدل على بدلية الصوم من الهدى فى البابين ۲ و ۳ و فى الحديثين ۳ و ٤ من الباب ٤٤ و فى الباب ٤٥ من هذه الأبواب.

۳- يأتى فى الأبواب ٤۷- ٥٤ و فى الباب ٥۷ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٤٧ فيه ٦ أحاديث.

٥- الكافى ٤- ٥٠٩- ١٠.

٦- فى الاستبصار- و يذبح (هامش المخطوط).

٧- التهذيب ٥- ٣٩- ١١٦، و الاستبصار ٢- ٢٧٨- ٩٨٩.

٨- التهذيب ٤- ٢٣١- ٦٨٠.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٤٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٩٤٠- ٢- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدٌ صَالِحٌ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُتَمَتِّعِ لَيْسَ لَهُ أُضْحِيَّةٌ وَ فَاتَهُ الصَّوْمُ حَتَّى يَخْرُجَ وَ لَيْسَ لَهُ مُقَامٌ قَالَ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الطَّرِيقِ إِنْ شَاءَ وَ إِنْ شَاءَ صَامَ عَشَرَةً فِي أَهْلِهِ.

******

ترجمه:

معاويه بن عمار گفت: عبد صالح (امام) (ع) به من حديثى گفت و فرمود: «از او دربارهٔ فردى كه حج تمتع به جا آورده و قربانى ندارد و روزه اش هم فوت شده تا وقتى كه از (مكه) خارج شود و جايى براى اقامت ندارد، پرسيدم. فرمود: او مى تواند اگر بخواهد سه روز در راه روزه بگيرد و اگر بخواهد ده روز در ميان خانواده اش روزه بگيرد.»

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٤١ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٩٤١- ٣- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ عِمْرَانَ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ نَسِيَ أَنْ يَصُومَ الثَّلَاثَةَ الْأَيَّامِ الَّتِي عَلَى الْمُتَمَتِّعِ إِذَا لَمْ يَجِدِ الْهَدْيَ حَتَّى يَقْدَمَ أَهْلَهُ قَالَ يَبْعَثُ بِدَمٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عِمْرَانَ الْحَلَبِيِّ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

عمران حلبی گفت: از امام ابی عبدالله (ع) دربارهٔ مردی که فراموش کرده بود سه روزی که بر متمتع واجب است روزه بگیرد، اگر قربانی پیدا نکند تا زمانی که به خانواده اش بازگردد، پرسیده شد. امام فرمود: «باید یک قربانی بفرستد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۴۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۹٤۲- ٤- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (٥) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ كَانَ مُتَمَتِّعاً فَلَمْ يَجِدْ هَدْياً فَلْيَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِی الْحَجِّ وَ سَبْعَةً إِذَا رَجَعَ إِلَی أَهْلِهِ فَإِنْ فَاتَهُ ذَلِکَ وَ كَانَ لَهُ مُقَامٌ بَعْدَ الصَّدَرِ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ بِمَكَّةَ- وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مُقَامٌ صَامَ فِی الطَّرِيقِ أَوْ فِی أَهْلِهِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام ابی عبدالله (ع) نقل می کند که فرمود: رسول خدا (ص) فرمود: «کسی که حج تمتع به جا آورده و قربانی پیدا نکرده است، باید سه روز در حج روزه بگیرد و هفت روز هنگامی که به خانواده اش بازگشت. پس اگر این (روزه ها) از او فوت شد و بعد از بازگشت اقامت داشت، باید سه روز در مکه روزه بگیرد. و اگر اقامت نداشت، در راه یا در میان خانواده اش روزه بگیرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۴۳ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۸۹٤۳- ٥- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِی الْمُقْنِعَةِ قَالَ: سُئِلَ ع عَمَّنْ لَمْ يَجِدْ هَدْياً وَ جَهِلَ أَنْ يَصُومَ الثَّلَاثَةَ الْأَيَّامِ كَيْفَ يَصْنَعُ فَقَالَ ع أَمَا إِنِّی لَا آمُرُهُ بِالرُّجُوعِ إِلَی مَكَّةَ وَ لَا أَشُقُّ عَلَيْهِ وَ لَا آمُرُهُ

۱- التهذیب ۵- ۲۳۳- ۷۸۸، و الاستبصار ۲- ۲۸۲- ۱۰۰۰.

۲- التهذیب ۵- ۲۳۵- ۷۹۲، و الاستبصار ۲- ۲۸۳- ۱۰۰٤.

۳- الفقیه ۲- ۵۱۳- ۳۱۰۳.

٤- التهذیب ۵- ۲۳٤- ۷۹۰، و الاستبصار ۲- ۲۸۲- ۱۰۰۲، و أورد ذیله فی الحدیث ۲ من الباب ۵۰ من هذه الأبواب.

۵- لیس فی الاستبصار (هامش المخطوط).

٦- المقنعة- ۷۰.

بِالصِّیَامِ فِی السَّفَرِ وَ لَکِنْ یَصُومُ إِذَا رَجَعَ إِلَی أَهْلِهِ.

******

ترجمه:

محمد بن محمد مفید در کتاب «المقنعه» گفت: از امام (علیه السلام) سؤال شد درباره کسی که قربانی نیافته و نمی دانسته که باید سه روز روزه بگیرد، چه باید کند؟ امام (علیه السلام) فرمود: اما من به او دستور نمی دهم که به مکه برگردد و بر او سخت نمی گیرم و به او دستور نمی دهم که در سفر روزه بگیرد، بلکه وقتی به نزد خانواده اش بازگشت، روزه بگیرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹٤٤ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۸۹٤٤- ٦- (۱) الْعَیَّاشِیُّ فِی تَفْسِیرِهِ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِیمَنْ لَمْ یَصُمِ الثَّلَاثَةَ الْأَیَّامِ فِی ذِی الْحِجَّةِ- حَتَّی یُهَلَّ عَلَیْهِ الْهِلَالُ قَالَ عَلَیْهِ دَمٌ لِأَنَّ اللَّهَ یَقُولُ فَصِیامُ ثَلاثَةِ أَیَّامٍ فِی الْحَجِّ (۲) فِی ذِی الْحِجَّةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَعْضِ الْمَقْصُودِ (٣) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٤).

******

ترجمه:

از حفص بن بختری از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است درباره کسی که سه روز روزه در ذی الحجه نگرفته باشد تا اینکه هلال ماه (جدید) برای او آشکار شود. امام (علیه السلام) فرمود: بر او قربانی (کفاره) واجب است، زیرا خداوند می فرماید: «پس سه روز روزه در حج» (سوره بقره، آیه ١٩٦) که این (روزه ها) در ذی الحجه است.

٤٨- بَابُ أَنَّ الْمُتَمَتِّعَ إِذَا فَاتَهُ صَوْمُ بَدَلِ الْهَدْيِ فَمَاتَ وَجَبَ عَلَى وَلِيِّهِ قَضَاءُ الثَّلَاثَةِ دُونَ السَّبْعَةِ١١٧١٣ وَ حُكْمِ الصَّبِيِ

اشارة

(٥) ٤٨ بَابُ أَنَّ الْمُتَمَتِّعَ إِذَا فَاتَهُ صَوْمُ بَدَلِ الْهَدْيِ فَمَاتَ وَجَبَ عَلَى وَلِيِّهِ قَضَاءُ الثَّلَاثَةِ دُونَ السَّبْعَةِ (٦) وَ حُكْمِ الصَّبِيِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٤٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٩٤٥- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: مَنْ مَاتَ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ هَدْيٌ لِمُتْعَتِهِ فَلْيَصُمْ عَنْهُ وَلِيُّهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْمُقْنِعِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٨).

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار روایت شده است که گفت: کسی که بمیرد و قربانی برای تمتّع خود نداشته باشد، ولیّ (جانشین) او به جای او روزه بگیرد.

ص: ۱۸۶

۱- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۹۲- ۲٤۰.

۲- البقرة ۲- ۱۹٦.

۳- تقدم فی الأحادیث ٤ و ۷ و ۱۰ و ۱۲ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

٤- یأتی فی الحدیث ٦ من الباب ۵۰ و فی الحدیث ۲ من الباب ۵۱ و فی الحدیث ٤ من الباب ۵۲ من هذه الأبواب.

۵- الباب ٤۸ فیه ٦ أحادیث.

٦- أفتی بهذا الحکم الشیخ و جماعة، و ذهب بعض علمائنا إلی الوجوب مطلقا، و حملوا نفی الوجوب علی عدم التمکن، و ذهب الصدوق إلی الاستحباب مطلقا، و اللّه أعلم." منه قده".

۷- الکافی ٤- ۵۰۹- ۱۲، و التهذیب ۵- ٤۰- ۱۱۷، و الاستبصار ۲- ۲٦۱- ۹۲۱.

۸- المقنع- ۹۱.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹٤٦ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۹٤٦- ۲- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنْ رَجُلٍ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ (۲) وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ هَدْیٌ فَصَامَ ثَلَاثَةَ أَیَّامٍ فِی ذِی الْحِجَّةِ- ثُمَّ

مَاتَ بَعْدَ مَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ قَبْلَ أَنْ يَصُومَ السَّبْعَةَ الْأَيَّامِ أَ عَلَى وَلِيِّهِ أَنْ يَقْضِيَ عَنْهُ قَالَ مَا أَرَى عَلَيْهِ قَضَاءً.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٣) وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ وَ زَادَ فِيهِ يَعْنِي الثَّلَاثَةَ الْأَيَّامِ

******

ترجمه:

از حلبی از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است که او درباره مردی که عمره تمتّع انجام داده و قربانی نداشته و سه روز در ذی الحجه روزه گرفته، سپس بعد از بازگشت به خانواده اش، پیش از آنکه هفت روز باقی مانده را روزه بگیرد، فوت کرده است، سؤال کرد. آیا بر ولیّ او واجب است که روزه ها را قضا کند؟ امام (علیه السلام) فرمود: به نظر من، قضا بر او واجب نیست.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٤٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٩٤٧- ٣- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ مَاتَ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ هَدْيٌ لِمُتْعَتِهِ فَلْيَصُمْ عَنْهُ وَلِيُّهُ.

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار روایت شده است که گفت: کسی که بمیرد و قربانی برای تمتّع خود نداشته باشد، ولیّ (جانشین) او به جای او روزه بگیرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٤٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٩٤٨- ٤- (٥) قَالَ وَ رُوِیَ عَنِ النَّبِیِّ ص وَ الْأَئِمَّةِ ع أَنَّهُ إِذَا مَاتَ قَبْلَ أَنْ یَرْجِعَ إِلَی أَهْلِهِ وَ یَصُومَ السَّبْعَةَ فَلَیْسَ عَلَی وَلِیِّهِ الْقَضَاءُ.

******

ترجمه:

گفته شده و از پیامبر (صلی الله علیه وآله) و امامان (علیهم السلام) روایت شده است که اگر کسی پیش از آنکه به خانواده اش بازگردد و هفت روز را روزه بگیرد، فوت کند، بر ولیّ او قضا واجب نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٩٤٩ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٨٩٤٩- ٥- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَعْیَنَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: الصَّبِیُّ یَصُومُ عَنْهُ وَلِیُّهُ إِذَا لَمْ یَجِدْ هَدْیاً.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن أعین از امام باقر (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: ولیّ (سرپرست) کودک به جای او روزه می گیرد اگر قربانی پیدا نکند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٩٥٠ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٨٩٥٠- ٦- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ قَالَ: قَالَ ع

۱- الکافی ٤- ٥٠٩- ١٣.

۲- فی المصدر- یتمتع بالعمرة إلی الحجّ.

۳- التهذیب ٥- ٤٠- ١١٨، و الاستبصار ۲- ٢٦١- ٩٢٢.

٤- الفقیه ۲- ٥١٠- ٣٠٩٧.

٥- الفقیه ۲- ٥١٠- ٣٠٩٦، و أورد صدره فی الحدیث ١٢ من الباب ٤٦، و قطعة منه فی الحدیث ٨ من الباب ٥١ من هذه الأبواب.

٦- الفقیه ۲- ٥١٢- ٣١٠٢، و أورده فی الحدیث ٥ من الباب ٣ من هذه الأبواب.

٧- المقنعة- ٧٠.

مَنْ مَاتَ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ هَدْیٌ لِمُتْعَتِهِ صَامَ عَنْهُ وَلِیُّهُ.

(١)

******

ترجمه:

درمقنعه روایت شده است که گفت: کسی که بمیرد و قربانی برای تمتّع خود نداشته باشد، ولیّ (جانشین) او به جای او روزه بگیرد.

٤٩- بَابُ أَنَّ الْمُتَمَتِّعَ إِذَا فَقَدَ الْهَدْیَ فَصَامَ ثَلَاثَةَ أَیَّامٍ ثُمَّ رَجَعَ إِلَی أَهْلِهِ لَمْ تُجْزِئْهُ الصَّدَقَةُ عَنِ السَّبْعَةِ مَعَ الِاخْتِیَارِ

اشارة

(۲) ٤٩ بَابُ أَنَّ الْمُتَمَتِّعَ إِذَا فَقَدَ الْهَدْیَ فَصَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ لَمْ تُجْزِئْهُ الصَّدَقَةُ عَنِ السَّبْعَةِ مَعَ الِاخْتِيَارِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۹۵۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۹۵۱- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: كَتَبَ إِلَيْهِ أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ فِی رَجُلٍ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَلَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ مَا يُهْدِی فَصَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَلَمَّا قَدِمَ أَهْلَهُ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى صَوْمِ السَّبْعَةِ الْأَيَّامِ فَأَرَادَ أَنْ يَتَصَدَّقَ مِنَ الطَّعَامِ فَعَلَى كَمْ يَتَصَدَّقُ فَكَتَبَ لَا بُدَّ مِنَ الصِّيَامِ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَنْ لَمْ يَقْدِرْ إِلَّا بِمَشَقَّةٍ لِئَلَّا يُنَافِیَ السُّؤَالَ الْجَوَابُ.

******

ترجمه:

از موسی بن قاسم، از برخی از اصحاب ما، از امام کاظم (علیه السلام) روایت شده است: احمد بن قاسم به او نوشت درباره مردی که از عمره تمتع به حج مشرف شد و چیزی برای قربانی نداشت، پس سه روز روزه گرفت. وقتی به نزد خانواده اش بازگشت، قادر به روزه گرفتن هفت روز دیگر نشد و خواست که به جای آن از غذا صدقه دهد. (سؤال این بود) که به چه مقدار صدقه دهد؟ امام نوشت: حتماً باید روزه بگیرد.

می گویم :

شیخ (اشاره به شیخ طوسی) این را بر کسی حمل کرد که تنها با مشقت زیاد قادر به انجام آن است تا تضادی بین سؤال و جواب نباشد.

۵۰- بَابُ أَنَّ مَنْ جَاوَرَ بِمَكَّةَ وَ صَامَ الثَّلَاثَةَ فِی بَدَلِ الْهَدْیِ لَزِمَهُ الصَّبْرُ مِقْدَارَ وُصُولِ أَهْلِ بَلَدِهِ أَوْ شَهْراً ثُمَّ یَصُومُ السَّبْعَةَ

اشارة

(٤) ۵۰ بَابُ أَنَّ مَنْ جَاوَرَ بِمَكَّةَ وَ صَامَ الثَّلَاثَةَ فِی بَدَلِ الْهَدْیِ لَزِمَهُ الصَّبْرُ مِقْدَارَ وُصُولِ أَهْلِ بَلَدِهِ أَوْ شَهْراً ثُمَّ یَصُومُ السَّبْعَةَ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۸۹۵۲- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ فِی الْمُقِیمِ إِذَا صَامَ

ص: ۱۸۸

۱- و تقدم حکم الصبیّ فی الحدیث ۵ من الباب ۱۷ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الباب ۳ من هذه الأبواب.

۲- الباب ٤۹ فیه حدیث واحد.

۳- التهذیب ۵- ٤۰- ۱۱۹.

٤- الباب ۵۰ فیه ٦ أحادیث.

٥- التهذيب ٥- ٤١- ١٢١.

ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ثُمَّ يُجَاوِرُ يَنْظُرُ مَقْدَمَ أَهْلِ بَلَدِهِ فَإِذَا ظَنَّ أَنَّهُمْ قَدْ دَخَلُوا فَلْيَصُمِ السَّبْعَةَ الْأَيَّامِ.

******

ترجمه:

از احمد بن محمد بن ابی نصر روایت شده است درباره کسی که در حال اقامت (در مکه) است و سه روز روزه می گیرد، سپس قصد مجاورت (ماندن) دارد. او منتظر رسیدن مردم شهرش است، پس هرگاه گمان کند که آنان وارد شده اند، باید هفت روز باقی مانده را روزه بگیرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٥٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٩٥٣- ٢- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ إِنْ كَانَ لَهُ مُقَامٌ بِمَكَّةَ وَ أَرَادَ أَنْ يَصُومَ السَّبْعَةَ تَرَكَ الصِّيَامَ بِقَدْرِ مَسِيرِهِ إِلَى أَهْلِهِ أَوْ شَهْراً ثُمَّ صَامَ (٢).

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار، از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است که در حدیثی فرمود: و اگر او در مکه اقامت داشته باشد و بخواهد هفت روز روزه بگیرد، باید روزه را به مدت زمانی که نیاز دارد تا به خانه اش برسد یا یک ماه (اگر مسافت به اندازه سفر یک ماه است)، ترک کند و سپس روزه بگیرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٥٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٩٥٤- ٣- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ تَمَتَّعَ فَلَمْ یَجِدْ مَا یُهْدِی فَصَامَ ثَلَاثَةَ أَیَّامٍ فَلَمَّا قَضَی نُسُکَهُ بَدَا لَهُ أَنْ یُقِیمَ (٥) سَنَةً قَالَ فَلْیَنْتَظِرْ مَنْهَلَ أَهْلِ بَلَدِهِ فَإِذَا ظَنَّ أَنَّهُمْ قَدْ دَخَلُوا بَلَدَهُمْ فَلْیَصُمِ السَّبْعَةَ الْأَیَّامِ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ عَبْدِ الْکَرِیمِ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ نَحْوَهُ (٦).

******

ترجمه:

ابوبصیر روایت کرده است که گفتم از او (امام) درباره مردی که تمتّع انجام داده و قربانی نیافته و سه روز روزه گرفته، سپس پس از اتمام مناسک حج تصمیم گرفته است که یک سال در مکه اقامت کند، سؤال کردم. امام (علیه السلام) فرمود: باید منتظر زمان ورود مردم شهرش بماند، پس هرگاه گمان کرد که آنان وارد شهرشان شده اند، هفت روز باقی مانده را روزه بگیرد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٩٥٥ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٨٩٥٥- ٤- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ قَالَ: سُئِلَ ع عَنِ الْمُتَمَتِّعِ بِالْعُمْرَةِ لَا یَجِدُ الْهَدْیَ فَیَصُومُ ثَلَاثَةَ أَیَّامٍ ثُمَّ یُجَاوِرُ کَیْفَ

١- التهذیب ٥- ٢٣٤- ٧٩٠، و الاستبصار ٢- ٢٨٢- ١٠٠٢، و أورد صدره فی الحدیث ٤ من الباب ٤٧ من هذه الأبواب.

٢- فی نسخة- صام بعده (هامش المخطوط).

٣- الفقيه ٢- ٥١١- ٣٠٩٩.

٤- الفقيه ٢- ٥١١- ٣٠٩٨، و التهذيب ٤- ٣١٤- ٩٥٤.

٥- فى الكافى زيادة- بمكّة (هامش المخطوط).

٦- الكافى ٤- ٥٠٩- ٨.

٧- المقنعة- ٦٠.

يَصْنَعُ فِي صِيَامِهِ بَاقِيَ الْأَيَّامِ فَقَالَ يَنْتَظِرُ مِقْدَارَ مَا يَصِلُ إِلَى بَلَدِهِ مِنَ الزَّمَانِ ثُمَّ يَصُومُ بَاقِيَ الْأَيَّامِ.

******

ترجمه:

محمد بن محمد مفيد در كتاب «المقنعه» گفت: از امام (عليه السلام) درباره شخصى كه با عمره تمتّع انجام داده و قربانى نيافته، پس سه روز روزه گرفته و سپس در مكه اقامت كرده، سؤال شد كه او در مورد روزه گرفتن روزهاى باقى مانده چگونه بايد عمل كند؟ امام (عليه السلام) فرمود: به اندازه زمانى كه رسيدن به شهرش طول مى كشد، منتظر بماند و سپس روزهاى باقى مانده را روزه بگيرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٥٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٨٩٥٦- ٥- (١) قَالَ: وَ سُئِلَ عَنْ مُتَمَتِّعٍ لَمْ يَجِدِ الْهَدْيَ فَصَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ثُمَّ جَاوَرَ مَكَّةَ- مَتَى يَصُومُ السَّبْعَةَ الْأَيَّامِ الْأُخَرَ فَقَالَ إِذَا مَضَى مِنَ الزَّمَانِ مِقْدَارُ مَا كَانَ يَدْخُلُ فِيهِ إِلَى بَلَدِهِ صَامَ السَّبْعَةَ الْأَيَّامِ.

******

ترجمه:

محمد بن محمد مفيد در كتاب «المقنعه» گفت: از امام (عليه السلام) درباره شخصى كه با عمره تمتّع انجام داده و قربانى نيافته، پس سه روز روزه گرفته و سپس در مكه اقامت كرده، سؤال شد كه

او در مورد روزه گرفتن روزهای باقی مانده چگونه باید عمل کند؟ امام (علیه السلام) فرمود: به اندازه زمانی که رسیدن به شهرش طول می کشد، منتظر بماند و سپس روزهای باقی مانده را روزه بگیرد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۹۵۷ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸۹۵۷- ٦- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ مَسْعُودٍ الْعَيَّاشِيُّ فِي تَفْسِيرِهِ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ مَنْصُورٍ (۳) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ وَ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ صَامَ قَبْلَ التَّرْوِيَةِ وَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ وَ يَوْمَ عَرَفَةَ- فَإِنْ لَمْ يَصُمْ هَذِهِ الثَّلَاثَةَ الْأَيَّامِ صَامَ بِمَكَّةَ- فَإِنْ أَعْجَلُوا صَامَ فِي الطَّرِيقِ وَ إِذَا أَقَامَ بِمَكَّةَ بِقَدْرِ مَسِيرِهِ إِلَى مَنْزِلِهِ فَشَاءَ أَنْ يَصُومَ السَّبْعَةَ الْأَيَّامِ فَعَلَ.

******

ترجمه:

حذیفه بن منصور از امام صادق (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود:

هنگامی که کسی به عمره تمتع به حج مشرف شود و همراه او قربانی نباشد، پیش از روز ترویه و روز ترویه و روز عرفه روزه بگیرد. پس اگر این سه روز را روزه نگیرد، در مکه روزه بگیرد. اگر (به دلیل عجله) نتوانست در مکه روزه بگیرد، در مسیر (به سمت خانه اش) روزه بگیرد. و اگر به مدت زمانی که می تواند به منزلش بازگردد در مکه بماند و بخواهد آن هفت روز را روزه بگیرد، می تواند این کار را انجام دهد.

۵۱- بَابُ أَنَّهُ لَا يَجُوزُ صَوْمُ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ بِمِنًى فِي بَدَلِ الْهَدْيِ وَ لَا غَيْرِهِ

اشارة

(٤) ۵۱ بَابُ أَنَّهُ لَا يَجُوزُ صَوْمُ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ بِمِنًى فِي بَدَلِ الْهَدْيِ وَ لَا غَيْرِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۹۵۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۹۵۸- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ وَ صَفْوَانَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ وَ حَمَّادٍ عَنِ ابْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ تَمَتَّعَ فَلَمْ يَجِدْ هَدْياً قَالَ فَلْيَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ لَيْسَ فِيهَا أَيَّامُ التَّشْرِيقِ- وَ لَكِنْ يُقِيمُ بِمَكَّةَ حَتَّى يَصُومَهَا وَ سَبْعَةً إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ وَ ذَكَرَ حَدِيثَ بُدَيْلِ بْنِ وَرْقَاءَ.

******

ترجمه:

ابن سنان از امام صادق (علیه السلام) روایت کرده است که گفت:

او را درباره مردی که حج تمتع انجام داده و قربانی نیافته است، سؤال کردم. امام (علیه السلام) فرمودند: پس سه روز روزه بگیرد که در آنها روزهای تشریق نباشد، بلکه در مکه بماند تا آن روزها را روزه بگیرد و هفت روز دیگر وقتی که به سوی خانواده اش بازگشت، روزه بگیرد. و حدیث بدیل بن ورقاء را ذکر کرد.

۱- المقنعة- ۷۰.

۲- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۹۲- ۲۳۷.

۳- فی المصدر- منصور بن حازم.

٤- الباب ٥١ فيه ٩ أحاديث.

٥- التهذيب ٥- ٢٢٨- ٧٧٤، و الاستبصار ٢- ٢٧٦- ٩٨٣.

[رقم الحديث الكلی: ١٨٩٥٩ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٨٩٥٩- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ وَ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ تَمَتَّعَ وَ لَمْ يَجِدْ هَدْياً قَالَ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ قُلْتُ لَهُ أَ فِيهَا (٢) أَيَّامُ التَّشْرِيقِ قَالَ لَا وَ لَكِنْ يُقِيمُ بِمَكَّةَ حَتَّى يَصُومَهَا وَ سَبْعَةً إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ فَإِنْ لَمْ يُقِمْ عَلَيْهِ أَصْحَابُهُ وَ لَمْ يَسْتَطِعِ الْمُقَامَ بِمَكَّةَ- فَلْيَصُمْ عَشَرَةَ أَيَّامٍ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ ثُمَّ ذَكَرَ حَدِيثَ بُدَيْلِ بْنِ وَرْقَاءَ.

******

ترجمه:

ابن مسکان گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره مردی که حج تمتع انجام داده و قربانی نیافته است، پرسیدم. امام (علیه السلام) فرمودند:

سه روز روزه بگیرد. به ایشان گفتم: آیا در این روزها، روزهای تشریق وجود دارد؟ فرمودند: نه، بلکه در مکه بماند تا آن روزها را روزه بگیرد، و هفت روز دیگر را وقتی که به سوی خانواده اش بازگشت، روزه بگیرد. پس اگر همراهانش او را نگه نداشتند و نتوانست در مکه اقامت کند، ده روز روزه بگیرد وقتی که به سوی خانواده اش بازگشت. سپس حدیث بدیل بن ورقاء را ذکر کرد.

[رقم الحديث الكلی: ١٨٩٦٠ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٨٩٦٠- ٣- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ ذَكَرَ ابْنُ السَّرَّاجِ أَنَّهُ كَتَبَ إِلَيْكَ يَسْأَلُكَ عَنْ مُتَمَتِّعٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ هَدْيٌ فَأَجَبْتَهُ فِي كِتَابِكَ يَصُومُ (ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ بِمِنًى) (٤) فَإِنْ

فَاتَهُ ذَلِکَ صَامَ صَبِیحَةَ الْحَصْبَاءِ (٥) وَ یَوْمَیْنِ بَعْدَ ذَلِکَ قَالَ أَمَّا أَیَّامُ مِنًی فَإِنَّهَا أَیَّامُ أَکْلٍ وَ شُرْبٍ لَا صِیَامَ فِیهَا وَ سَبْعَةَ أَیَّامٍ إِذَا رَجَعَ إِلَی أَهْلِهِ.

******

ترجمه:

صفوان بن یحیی از امام کاظم (علیه السلام) نقل کرده است که گفت:

به ایشان گفتم: ابن سراج ذکر کرد که او به شما نامه نوشته و از شما درباره مردی که حج تمتع انجام داده و قربانی نداشته، سؤال کرده است. و شما در پاسختان به او در نامه نوشته اید که سه روز در منی روزه بگیرد. اگر این فرصت از دستش رفت، روز صبح حصباء و دو روز بعد از آن روزه بگیرد. امام (علیه السلام) فرمودند: اما روزهای منی، آنها روزهای خوردن و آشامیدن است و روزه ای در آن نیست، و هفت روز دیگر وقتی که به سوی خانواده اش بازگشت، روزه بگیرد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٩٦١ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٨٩٦١- ٤- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِی الْحُسَیْنِ النَّخَعِیِّ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: کُنْتُ قَائِماً أُصَلِّی وَ أَبُو الْحَسَنِ ع قَاعِدٌ قُدَّامِی وَ أَنَا لَا أَعْلَمُ فَجَاءَهُ عَبَّادٌ الْبَصْرِیُّ فَسَلَّمَ ثُمَّ جَلَسَ فَقَالَ لَهُ یَا أَبَا الْحَسَنِ- مَا تَقُولُ فِی رَجُلٍ تَمَتَّعَ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ هَدْیٌ قَالَ یَصُومُ الْأَیَّامَ الَّتِی قَالَ اللَّهُ تَعَالَی قَالَ فَجَعَلْتُ سَمْعِی إِلَیْهِمَا (٧) فَقَالَ لَهُ عَبَّادٌ- وَ أَیُّ أَیَّامٍ هِیَ قَالَ قَبْلَ التَّرْوِیَةِ بِیَوْمٍ- وَ یَوْمُ التَّرْوِیَةِ وَ یَوْمُ عَرَفَةَ- قَالَ فَإِنْ فَاتَهُ ذَلِکَ قَالَ یَصُومُ صَبِیحَةَ الْحَصْبَةِ وَ یَوْمَیْنِ بَعْدَ ذَلِکَ

١- التهذیب ٥- ٢٢٩- ٧٧٥، و الاستبصار ٢- ٢٧٧- ٩٨٤.

۲- فی التهذیب- أمنها.

۳- التهذیب ۵- ۲۲۹- ۷۷٦، و الاستبصار ۲- ۲۷۷- ۹۸۵.

٤- فی الاستبصار- أیام منی (هامش المخطوط).

۵- فی المصدر- صبیحة الحصبة.

٦- التهذیب ۵- ۲۳۰- ۷۷۹، و الاستبصار ۲- ۲۷۸- ۹۸۸.

۷- فی نسخة- أصغی إلیهما (هامش المخطوط).

قَالَ فَلَا تَقُولُ (۱) کَمَا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ- قَالَ فَأَیْشٍ قَالَ: قَالَ (۲) یَصُومُ أَیَّامَ التَّشْرِیقِ- قَالَ إِنَّ جَعْفَراً کَانَ یَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص أَمَرَ بُدَیْلًا (۳) یُنَادِی إِنَّ هَذِهِ أَیَّامُ أَکْلٍ وَ شُرْبٍ فَلَا یَصُومَنَّ أَحَدٌ قَالَ یَا أَبَا الْحَسَنِ إِنَّ اللَّهَ قَالَ فَصِیامُ ثَلاثَةِ أَیَّامٍ فِی الْحَجِّ وَ سَبْعَةٍ إِذا رَجَعْتُمْ (٤) قَالَ کَانَ جَعْفَرٌ یَقُولُ ذُو الْحِجَّةِ کُلُّهُ مِنْ أَشْهُرِ الْحَجِّ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن حجاج گفت: در حال ایستاده نماز می خواندم و امام کاظم (علیه السلام) در مقابل من نشسته بود و من نمی دانستم. پس عباد بصری آمد و سلام کرد و سپس نشست. او به امام کاظم (علیه السلام) گفت: ای ابا الحسن، در مورد مردی که حج تمتع انجام داده و قربانی نداشته است، چه می فرمایید؟ امام (علیه السلام) فرمود:

روزه بگیرد در روزهایی که خداوند تعالی فرموده است. عبدالرحمن گفت: پس من گوشم را به گفت وگوی آن دو سپردم. عباد به امام کاظم (علیه السلام) گفت: و آن روزها کدام است؟ امام فرمود: روز قبل از ترویه، روز ترویه و روز عرفه. عباد گفت: اگر این فرصت از دست برود؟ امام فرمود: در روز صبح حصباء و دو روز پس از آن روزه بگیرد.

عباد گفت: پس شما مانند عبدالله بن حسن نمی گویید؟ امام فرمود: او چه گفته است؟ عباد گفت: گفته که در روزهای تشریق روزه بگیرد. امام (علیه السلام) فرمود: جعفر (امام صادق) می گفت که رسول الله (صلی الله علیه وآله) به بلال دستور داد که ندا دهد: «این روزها روزهای خوردن و نوشیدن است، پس هیچ کس روزه نگیرد.»

عباد گفت: ای ابا الحسن، خداوند فرموده است: "پس سه روز در حج و هفت روز وقتی که بازگشتید، روزه بگیرید" (سوره بقره، آیه ۱۹۶). امام (علیه السلام) فرمود: جعفر (امام صادق) می گفت: همه ماه ذی الحجه از ماه های حج است.

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۹۶۲ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۸۹۶۲- ۵- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ غِيَاثِ بْنِ كَلُّوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ أَبِيهِ (٦) أَنَّ عَلِيّاً ع كَانَ يَقُولُ مَنْ فَاتَهُ صِيَامُ الثَّلَاثَةِ الْأَيَّامِ الَّتِي فِي الْحَجِّ فَلْيَصُمْهَا أَيَّامَ التَّشْرِيقِ فَإِنَّ ذَلِكَ جَائِزٌ لَهُ.

أَقُولُ: يَأْتِي وَجْهُهُ (۷).

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار از امام صادق (علیه السلام) از پدرشان نقل کرده است که علی (علیه السلام) می فرمود:

هر کس که روزه سه روزی که در حج است، از دستش برود، پس آن ها را در روزهای تشریق روزه بگیرد، زیرا این کار برای او جایز است.

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۹۶۳ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸۹۶۳- ٦- (۸) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ الْقَدَّاحِ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَلِيّاً ع كَانَ يَقُولُ مَنْ فَاتَهُ صِيَامُ الثَّلَاثَةِ الْأَيَّامِ فِي الْحَجِّ وَ هِيَ قَبْلَ التَّرْوِيَةِ بِيَوْمٍ وَ يَوْمُ التَّرْوِيَةِ- وَ يَوْمُ عَرَفَةَ فَلْيَصُمْ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ فَقَدْ أُذِنَ لَهُ.

أَقُولُ: ذَكَرَ الشَّيْخُ أَنَّ هَذَيْنِ الْخَبَرَيْنِ شَاذَّانِ مُخَالِفَانِ لِسَائِرِ الْأَخْبَارِ فَلَا

۱- فی المصدر- أ فلا تقول.

۲- فی نسخة زیادة- قال (هامش المخطوط).

۳- فی الاستبصار- بلالا.

٤- البقرة ۲- ۱۹٦.

٥- التهذیب ٥- ۲۲۹- ۷۷۷، و الاستبصار ۲- ۲۷۷- ۹۸٦.

٦- "عن أبیه" لیس فی الاستبصار.

۷- یأتی فی ذیل الحدیث ٦ من هذا الباب.

۸- التهذیب ٥- ۲۲۹- ۷۷۸، و الاستبصار ۲- ۲۷۷- ۹۸۷.

يَجُوزُ الْمَصِيرُ إِلَيْهِمَا انْتَهَى وَ يَحْتَمِلُ الْحَمْلُ عَلَى التَّقِيَّةِ لِمَا مَرَّ (۱) وَ عَلَى صَوْمِ الْيَوْمِ الثَّالِثِ وَ هُوَ يَوْمُ الْحَصْبَةِ لِمَنْ نَفَرَ فِيهِ أَوْ قَبْلَهُ لِخُرُوجِهِ مِنْ مِنًى.

******

ترجمه:

عبدالله بن میمون القداح از امام جعفر صادق (علیه السلام) از پدرشان نقل کرده است که علی (علیه السلام) می فرمود:

هر کس روزه سه روزی که در حج است را از دست بدهد، و آن ها عبارتند از: روز قبل از ترویه، روز ترویه، و روز عرفه، پس در روزهای تشریق روزه بگیرد، زیرا به او اجازه داده شده است.

می گویم:

مرحوم شیخ ذکر کرده است که این دو خبر نادر و مخالف سایر اخبار هستند، پس نمی توان به آن ها اعتماد کرد. و احتمال دارد که این اخبار بر اساس تقیه باشد، همان طور که گذشت، و بر روزه روز سوم، که روز حصباء است، دلالت کند برای کسی که در آن روز یا پیش از آن از منا خارج شود.

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٦٤ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٨٩٦٤- ٧- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَحْيَى الْأَزْرَقِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنْ مُتَمَتِّعٍ كَانَ مَعَهُ ثَمَنُ هَدْيٍ وَ هُوَ يَجِدُ بِمِثْلِ ذَلِكَ الَّذِي مَعَهُ هَدْياً فَلَمْ يَزَلْ يَتَوَانَى وَ يُؤَخِّرُ ذَلِكَ حَتَّى إِذَا كَانَ آخِرُ النَّهَارِ غَلَتِ الْغَنَمُ فَلَمْ يَقْدِرْ بِأَنْ يَشْتَرِيَ بِالَّذِي مَعَهُ هَدْياً قَالَ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ بَعْدَ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَحْيَى الْأَزْرَقِ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا إِبْرَاهِيمَ ع ثُمَّ ذَكَرَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ حَتَّى كَانَ آخِرُ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ وَ غَلَتِ الْغَنَمُ (٣)

******

ترجمه:

از یحیی الأزرق نقل شده که گفت: از امام ابوالحسن (علیه السلام) درباره شخصی که تمتع (حج تمتع) انجام می داد و با خود پول قربانی داشت و همچنین می توانست مانند آنچه با خود داشت قربانی بخرد، اما همچنان سهل انگاری کرد و آن را به تأخیر انداخت تا اینکه وقتی آخر روز شد،

قیمت گوسفندان بالا رفت و او نتوانست با پولی که با خود داشت قربانی بخرد. امام فرمود: باید سه روز پس از ایام تشریق روزه بگیرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۶۵ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۸۹۶۵- ۸- (٤) قَالَ وَ رُوِیَ عَنِ الْأَئِمَّةِ ع أَنَّ الْمُتَمَتِّعَ إِذَا وَجَدَ الْهَدْیَ وَ لَمْ یَجِدِ الثَّمَنَ صَامَ إِلَی أَنْ قَالَ وَ لَا یَجُوزُ لَهُ أَنْ یَصُومَ أَیَّامَ التَّشْرِیقِ- فَإِنَّ النَّبِیَّ ص بَعَثَ بُدَیْلَ بْنَ وَرْقَاءَ الْخُزَاعِیَّ- عَلَی جَمَلٍ أَوْرَقَ وَ أَمَرَهُ أَنْ یَتَخَلَّلَ الْفَسَاطِیطَ وَ یُنَادِیَ فِی النَّاسِ أَیَّامَ مِنًی- أَلَا لَا تَصُومُوا فَإِنَّهَا أَیَّامُ أَکْلٍ وَ شُرْبٍ وَ بِعَالٍ.

******

ترجمه:

و نقل شده از امامان (علیهم السلام) که اگر کسی که حج تمتع انجام می دهد قربانی بیابد ولی پول آن را نداشته باشد، باید روزه بگیرد. تا اینکه فرمودند: برای او جایز نیست که در ایام تشریق روزه بگیرد. زیرا پیامبر (صلی الله علیه وآله) بُدَیل بن ورقاء خزاعی را بر شتری خاکستری رنگ فرستاد و به او دستور داد که بین چادرها بگردد و در میان مردم در ایام منا ندا دهد: «آگاه باشید که روزه نگیرید، زیرا این ایام، ایام خوردن و نوشیدن و بهره مندی است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۶۶ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۸۹۶۶- ۹- (٥) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقِ عَنْ

۱- مر فی الأحادیث ۱- ٤ من هذا الباب.

۲- الکافی ٤- ٥٠٨- ٧.

۳- الفقیه ۲- ٥١٢- ۳۱۰۱.

٤- الفقیه ۲- ٥٠٨- ۳۰۹٦، و أورد صدره فی الحدیث ۱۲ من الباب ٤٦، و ذیله فی الحدیث ٤ من الباب ٤٨ من هذه الأبواب.

٥- معانی الأخبار- ۳۰۰- ۱.

مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْأَسَدِیِّ عَنْ مُوسَی بْنِ عِمْرَانَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَیْعٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ ع قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ص بُدَیْلَ بْنَ وَرْقَاءَ- ثُمَّ ذَکَرَ نَحْوَهُ ثُمَّ قَالَ وَ الْبِعَالُ النِّکَاحُ وَ مُلَاعَبَةُ الرَّجُلِ أَهْلَهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی الصَّوْمِ (۱) وَ غَیْرِهِ (۲) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۳).

******

ترجمه:

از جعفر بن محمد (علیه السلام) از پدرش (علیه السلام) روایت شده است که گفت: پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) بدیل بن ورقاء را فرستاد... سپس چیزی مشابه آن (حدیث قبلی) را ذکر کرد و سپس فرمود: «و البِعال» به معنای ازدواج و بازی کردن مرد با همسرش است.

٥٢- بَابُ أَنَّ مَنْ صَامَ یَوْمَ التَّرْوِیَةِ وَ یَوْمَ عَرَفَةَ فِی بَدَلِ الْهَدْیِ أَجْزَأَهُ صَوْمُ یَوْمٍ آخَرَ بَعْدَ أَیَّامِ التَّشْرِیقِ فَإِنْ صَامَ یَوْمَ عَرَفَةَ وَحْدَهُ لَزِمَهُ صَوْمُ الثَّلَاثَةِ مُتَتَابِعَةً بَعْدَهَا وَ کَذَا لَوْ

اشارة

(٤) ٥٢ بَابُ أَنَّ مَنْ صَامَ یَوْمَ التَّرْوِیَةِ وَ یَوْمَ عَرَفَةَ فِی بَدَلِ الْهَدْیِ أَجْزَأَهُ صَوْمُ یَوْمٍ آخَرَ بَعْدَ أَیَّامِ التَّشْرِیقِ فَإِنْ صَامَ یَوْمَ عَرَفَةَ وَحْدَهُ لَزِمَهُ صَوْمُ الثَّلَاثَةِ مُتَتَابِعَةً بَعْدَهَا وَ کَذَا لَوْ کَانَ الْفَاصِلُ غَیْرَ الْعِیدِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۹٦۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۹٦۷- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ (٦) عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِیمَنْ صَامَ یَوْمَ التَّرْوِیَةِ وَ یَوْمَ عَرَفَةَ- قَالَ یُجْزِیهِ أَنْ یَصُومَ یَوْماً آخَرَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق درمورد کسیکه روزترویه وعرفه را روزه گرفته بود فرمودند : کافی ایست که یک روز دیگرهم روزه بگیرد

۱- تقدم فی الحدیث ۸ من الباب ۳ من أبواب بقیة الصوم الواجب، و فی البابین ۱ و ۲ من أبواب الصوم المحرم.

۲- تقدم فی الحدیث ۱۸ من الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الحدیث ۵ من الباب ٦ من هذه الأبواب.

۳- یأتی فی الحدیثین ۲ و ۳ من الباب ۵۲ من هذه الأبواب.

٤- الباب ۵۲ فیه ۵ أحادیث.

۵- التهذیب ۵- ۲۳۱- ۷۸۰، و الاستبصار ۲- ۲۷۹- ۹۹۱.

٦- فی نسخة- محمّد بن أحمد (هامش المخطوط).

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٩٦٨ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٨٩٦٨- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنِ النَّخَعِيِّ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ يَحْيَى الْأَزْرَقِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ قَدِمَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ مُتَمَتِّعاً وَ لَيْسَ لَهُ هَدْيٌ فَصَامَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ وَ يَوْمَ عَرَفَةَ- قَالَ يَصُومُ يَوْماً آخَرَ بَعْدَ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَحْيَى الْأَزْرَقِ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا إِبْرَاهِيمَ وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ بَعْدَ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ بِيَوْمٍ (٢)

******

ترجمه:

از یحیی الأزرق از امام ابوالحسن (علیه السلام) نقل شده که گفت: از ایشان درباره مردی که در روز ترویه (هشتم ذی الحجه) به عنوان تمتع کننده وارد شد و قربانی نداشت، پس روز ترویه و روز عرفه را روزه گرفت، سؤال کردم. امام فرمود: او باید یک روز دیگر بعد از ایام تشریق روزه بگیرد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٩٦٩ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٨٩٦٩- ٣- (٣) وَ عَنْهُ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: سَأَلَهُ عَبَّادٌ الْبَصْرِيُّ عَنْ مُتَمَتِّعٍ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ قَالَ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ قَبْلَ يَوْمِ التَّرْوِيَةِ- قَالَ فَإِنْ فَاتَهُ صَوْمُ هَذِهِ الْأَيَّامِ (٤) فَقَالَ لَا يَصُومُ يَوْمَ (٥) التَّرْوِيَةِ وَ لَا يَوْمَ عَرَفَةَ- وَ لَكِنْ يَصُومُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مُتَتَابِعَاتٍ بَعْدَ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى النَّهْيِ عَنْ صَوْمِ يَوْمٍ وَحْدَهُ لِمَا مَرَّ (٦) وَ يُمْكِنُ حَمْلُهُ عَلَى الْجَوَازِ أَوِ الِاسْتِحْبَابِ.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن حجاج از امام ابوالحسن (علیه السلام) نقل شده که گفت: عباد بصری از ایشان درباره شخصی که تمتع انجام می دهد و قربانی ندارد سؤال کرد. امام فرمود: او باید سه روز قبل از روز ترویه (هشتم ذی الحجه) روزه بگیرد. سپس پرسید: اگر روزه گرفتن این روزها از دستش برود (چه باید بکند)؟ فرمود: نباید روز ترویه (هشتم ذی الحجه) و نه روز عرفه (نهم ذی الحجه) روزه بگیرد، بلکه باید سه روز پیاپی بعد از ایام تشریق (یازدهم، دوازدهم و سیزدهم ذی الحجه) روزه بگیرد.

می گویم:

مرحوم شیخ این حدیث را بر نهی از روزه گرفتن یک روز تنها حمل کرده، به خاطر آنچه که گذشت.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۷۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۸۹۷۰- ٤- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ مُوسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْفَضْلِ الْوَاسِطِيِّ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِذَا صَامَ الْمُتَمَتِّعُ يَوْمَيْنِ لَا يُتَابِعُ الصَّوْمَ الْيَوْمَ الثَّالِثَ فَقَدْ فَاتَهُ

ص: ۱۹۵

۱- التهذیب ٥- ۲۳۱- ۷۸۱، و الاستبصار ۲- ۲۷۹- ۹۹۲.

۲- الفقیه ۲- ٥۱۲- ۳۱۰۱.

۳- التهذیب ٥- ۲۳۱- ۷۸۳، و الاستبصار ۲- ۲۸۱- ۹۹۷.

٤- فی نسخة- قبل یوم التروية بیوم، و یوم التروية، و یوم عرفة، (قال فان فاته صوم هذه الایام). کتب علی ما بین القوسین علامة و کتب فی الهامش ما نصه-" ما بین نقطتی الشک نسخة و ما دریت وجهه".

٥- لیس فی التهذیب.

٦- مر فی الحدیثین ١ و ٢ من هذا الباب.

٧- التهذیب ٥- ٢٣١- ٧٨٢، و الاستبصار ٢- ٢٧٩- ٩٩٣.

صِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِی الْحَجِّ فَلْيَصُمْ بِمَكَّةَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مُتَتَابِعَاتٍ فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ وَ لَمْ يُقِمْ عَلَيْهِ الْجَمَّالُ فَلْيَصُمْهَا فِی الطَّرِيقِ أَوْ إِذَا قَدِمَ عَلَی أَهْلِهِ (١) صَامَ عَشَرَةَ أَيَّامٍ مُتَتَابِعَاتٍ.

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْفَضْلِ الْوَاسِطِیِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع (٢)

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَی كَوْنِ الْفَاصِلِ غَيْرَ الْعِيدِ لِمَا مَضَی (٣) وَ يَأْتِی (٤).

******

ترجمه:

از علی بن فضل واسطی نقل شده که گفت: شنیدم که می فرمود: اگر شخصی که تمتع انجام می دهد دو روز روزه بگیرد، نباید روز سوم را به دنبال آن روزه بگیرد (یعنی پیوسته روزه نگیرد)؛ زیرا روزه سه روز در حج از دست رفته است. پس باید در مکه سه روز پیاپی روزه بگیرد. اگر نتوانست و کاروان شترها او را منتظر نگذاشت، باید آن روزها را در راه روزه بگیرد یا وقتی به نزد خانواده اش رسید، ده روز پیاپی روزه بگیرد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٩٧١ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۸۹۷۱- ۵- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ عِیصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ مُتَمَتِّعٍ یَدْخُلُ یَوْمَ التَّرْوِیَةِ وَ لَیْسَ مَعَهُ هَدْیٌ قَالَ فَلَا یَصُومُ ذَلِکَ الْیَوْمَ وَ لَا یَوْمَ عَرَفَةَ- وَ یَتَسَحَّرُ لَیْلَةَ الْحَصْبَةِ- فَیُصْبِحُ صَائِماً وَ هُوَ یَوْمُ النَّفْرِ وَ یَصُومُ یَوْمَیْنِ بَعْدَهُ.

أَقُولُ: یَحْتَمِلُ التَّخْصِیصُ بِمَنْ خَرَجَ مِنْ مِنًی لِمَا مَرَّ مِنَ التَّقْیِیدِ فِی الصَّوْمِ (٦).

******

ترجمه:

عیص بن قاسم از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند که ایشان فرمودند: از ایشان دربارهٔ شخصی که برای انجام حج تمتع به مکه می آید و در روز ترویه وارد می شود، ولی با خود قربانی نیاورده است، پرسیدم. امام فرمودند: چنین شخصی نباید در روز ترویه و روز عرفه روزه بگیرد. او باید شب حصبه سحری بخورد و صبح روز بعد که روز نفر (یعنی روز بازگشت از منا) است، روزه بگیرد. سپس دو روز دیگر بعد از آن روز نیز روزه بگیرد.

می گویم :

احتمال دارد این حکم مختص به کسانی باشد که از منا خارج شده اند، به دلیل آنچه که پیشتر در محدودیت های مربوط به روزه ذکر شده بود.

ص: ۱۹٦

۱- فی التهذیب- إلی أهله.

۲- قرب الإسناد- ۱۷٤.

٣- مضى فى الحديثين ١ و ٢ من هذا الباب.

٤- يأتى فى الحديث ١ من الباب ٥٣ من هذه الأبواب.

٥- الكافى ٤- ٥٠٨- ٤، و أورده فى الحديث ٣ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

٦- مر فى الباب ٢ من أبواب الصوم المحرم.

٥٣- بَابُ وُجُوبِ التَّتَابُعِ فِى صَوْمِ الثَّلَاثَةِ بَدَلَ الْهَدْيِ إِذَا كَانَ الْفَاصِلُ غَيْرَ الْعِيدِ أَوْ لَمْ يَكُنِ الثَّالِثَ

اشارة

(١) ٥٣ بَابُ وُجُوبِ التَّتَابُعِ فِى صَوْمِ الثَّلَاثَةِ بَدَلَ الْهَدْيِ إِذَا كَانَ الْفَاصِلُ غَيْرَ الْعِيدِ أَوْ لَمْ يَكُنِ الثَّالِثَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٧٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٩٧٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَصُومُ الثَّلَاثَةَ الْأَيَّامِ مُتَفَرِّقَةً.

******

ترجمه:

حضرت صادق : سه روزنباید بصورت متفرقه گرفت .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٧٣ - رقم الحديث الباب: ٢]

۱۸۹۷۳- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ وَ فَضَالَةَ عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ مُوسَى قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ مُتَمَتِّعٍ لَا يَجِدُ هَدْياً قَالَ يَصُومُ يَوْماً قَبْلَ يَوْمِ التَّرْوِيَةِ- وَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ وَ يَوْمَ عَرَفَةَ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از رفاعه بن موسی روایت شده است که گفت: از امام ابی عبدالله (ع) دربارهٔ کسی که اعمال تمتع را انجام می دهد و قربانی پیدا نمی کند، سؤال کردم. امام (ع) فرمودند: او باید یک روز قبل از روز ترویه، روز ترویه و روز عرفه روزه بگیرد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۹۷٤ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۸۹۷٤- ۳- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ قَالَ عَلِيٌّ ع صِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ قَبْلَ التَّرْوِيَةِ بِيَوْمٍ وَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ وَ يَوْمَ عَرَفَةَ- فَمَنْ فَاتَهُ ذَلِكَ فَلْيَتَسَحَّرْ لَيْلَةَ الْحَصْبَةِ يَعْنِي لَيْلَةَ النَّفْرِ- وَ يُصْبِحُ صَائِماً وَ يَوْمَيْنِ بَعْدَهُ وَ سَبْعَةً إِذَا رَجَعَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

از حماد بن عیسی روایت شده که گفت: از امام ابی عبدالله (ع) شنیدم که می فرمود: علی (ع) گفتند: روزه گرفتن سه روز در حج، یک روز قبل از روز ترویه، و روز ترویه، و روز عرفه است. و هر کس این (روزه ها) را از دست بدهد، باید در شب حصبه (که منظور شب نفر است) سحری بخورد

و صبح را در حالی که روزه دار است آغاز کند، و سپس دو روز بعد از آن را نیز روزه بگیرد. و هفت روز دیگر را وقتی که (به وطن خود) بازگشت، روزه بگیرد.

ص: ۱۹۷

۱- الباب ۵۳ فیه ۳ أحادیث.

۲- التهذیب ۵- ۲۳۲- ۷۸٤، و الاستبصار ۲- ۲۸۰- ۹۹٤.

۳- التهذیب ۵- ۲۳۲- ۷۸۵، و الاستبصار ۲- ۲۸۰- ۹۹۵، و أورد نحوه فی الحدیث ۱ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

٤- التهذیب ۵- ۲۳۲- ۷۸٦، و الاستبصار ۲- ۲۸۰- ۹۹٦، و أورد نحوه عن قرب الإسناد فی الحدیث ١٤ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

۵- تقدم فی الأحادیث ٤ و ١٢ و ١۵ و ١٧ و ١٨ و ٢٠ من الباب ٤٦ و فی الباب ۵٢ من هذه الأبواب.

۵٤- بَابُ أَنَّ مَنْ عَدِمَ الْهَدْیَ وَ الثَّمَنَ جَازَ لَهُ صَوْمُ الثَّلَاثَةِ مِنْ أَوَّلِ ذِی الْحِجَّةِ لَا قَبْلَهُ وَ مَنْ وَجَدَ الثَّمَنَ لَمْ یَصُمْ حَتَّی یَمْضِیَ وَقْتُ الذَّبْحِ

اشارة

(۱) ۵٤ بَابُ أَنَّ مَنْ عَدِمَ الْهَدْیَ وَ الثَّمَنَ جَازَ لَهُ صَوْمُ الثَّلَاثَةِ مِنْ أَوَّلِ ذِی الْحِجَّةِ لَا قَبْلَهُ وَ مَنْ وَجَدَ الثَّمَنَ لَمْ یَصُمْ حَتَّی یَمْضِیَ وَقْتُ الذَّبْحِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۸۹۷۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ لَمْ يَجِدْ هَدْياً وَ أَحَبَّ أَنْ يُقَدِّمَ الثَّلَاثَةَ الْأَيَّامِ فِي أَوَّلِ الْعَشْرِ فَلَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

از زراره از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق علیهما السلام) روایت شده است که فرمودند: کسی که قربانی پیدا نکند و بخواهد سه روز روزه را در ابتدای دهه (ذی الحجه) جلوتر بیندازد، اشکالی ندارد.

[رقم الحديث الكلي: ۱۸۹۷۶ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۹۷۶- ۲- (۳) وَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْكَرْخِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا ع الْمُتَمَتِّعُ يَقْدَمُ وَ لَيْسَ مَعَهُ هَدْيٌ أَ يَصُومُ مَا لَمْ يَجِبْ عَلَيْهِ قَالَ يَصْبِرُ إِلَى يَوْمِ النَّحْرِ- فَإِنْ لَمْ يُصِبْ فَهُوَ مِمَّنْ لَمْ يَجِدْ.

******

ترجمه:

از احمد بن عبدالله کرخی روایت شده که گفت: به امام رضا (ع) عرض کردم: شخصی که حج تمتع انجام می دهد و وارد (مکه) می شود ولی قربانی همراه ندارد، آیا باید روزه بگیرد پیش از آنکه واجب بر او شود؟ امام (ع) فرمودند: صبر کند تا روز عید قربان (یوم النحر)؛ پس اگر (تا آن زمان) قربانی پیدا نکرد، از کسانی است که قربانی نیافته است (و می تواند روزه بگیرد).

[رقم الحديث الكلي: ۱۸۹۷۷ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۸۹۷۷- ۳- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی الْمُقْنِعِ قَالَ: سَأَلَ مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمَّارٍ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ دَخَلَ مُتَمَتِّعاً فِی ذِی الْقَعْدَةِ وَ لَيْسَ مَعَهُ ثَمَنُ هَدْيٍ قَالَ لَا يَصُومُ (٥) ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ حَتَّی يَتَحَوَّلَ الشَّهْرُ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین در کتاب «المقنع» نقل کرده است که معاویة بن عمار از امام ابا عبدالله (ع) دربارهٔ مردی که در ماه ذی القعده به قصد انجام حج تمتع وارد (مکه) می شود و پولی برای قربانی همراه ندارد، سؤال کرد. امام (ع) فرمودند: او نباید سه روز روزه بگیرد تا این که ماه تغییر کند .

ص: ۱۹۸

۱- الباب ٥٤ فيه ۳ أحاديث.

۲- الكافی ٤- ٥٠٧- ۲، و أورده فی الحديث ۲ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

۳- الكافی ٤- ٥١٠- ١٦، و أورده فی الحديث ٦ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

٤- المقنع- ٩١.

٥- فی المصدر- يصوم.

٥٥- بَابُ أَنَّهُ لَا يَجِبُ التَّتَابُعُ فِی السَّبْعَةِ بَدَلَ الْهَدْيِ بَلْ يُسْتَحَبُّ وَ لَا يَجِبُ صَوْمُهَا فِی بَلَدِهِ

اشارة

(١) ٥٥ بَابُ أَنَّهُ لَا يَجِبُ التَّتَابُعُ فِی السَّبْعَةِ بَدَلَ الْهَدْيِ بَلْ يُسْتَحَبُّ وَ لَا يَجِبُ صَوْمُهَا فِی بَلَدِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۹۷۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۹۷۸- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع (۳) إِنِّي قَدِمْتُ الْكُوفَةَ- وَ لَمْ أَصُمِ السَّبْعَةَ الْأَيَّامِ حَتَّى فَرِغْتُ (٤) فِي حَاجَةٍ إِلَى بَغْدَادَ- قَالَ صُمْهَا بِبَغْدَادَ قُلْتُ أُفَرِّقُهَا قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار روایت شده که گفت: به ابوالحسن موسی بن جعفر (ع) گفتم: به کوفه رسیدم و هنوز هفت روز را روزه نگرفته بودم تا اینکه در کاری به بغداد رفتم. امام (ع) فرمودند: آن ها را در بغداد روزه بگیر. گفتم: آیا می توانم آن ها را جدا جدا بگیرم؟ فرمودند: بله.

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۹۷۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۹۷۹- ۲- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْعَلَوِيِّ عَنِ الْعَمْرَكِيِّ الْخُرَاسَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ صَوْمِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَ سَبْعَةٍ أَ يَصُومُهَا مُتَوَالِيَةً أَوْ يُفَرِّقُ بَيْنَهَا قَالَ يَصُومُ الثَّلَاثَةَ أَيَّامٍ (٦) لَا يُفَرِّقُ بَيْنَهَا وَ السَّبْعَةَ لَا يُفَرِّقُ بَيْنَهَا وَ لَا يَجْمَعُ بَيْنَ السَّبْعَةِ وَ الثَّلَاثَةِ جَمِيعاً.

وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِي كِتَابِهِ مِثْلَهُ (۷) أَقُولُ: حَمَلَ الشَّيْخُ حُكْمَ السَّبْعَةِ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ لِمَا مَرَّ (۸) وَ اسْتَثْنَى

۱- الباب ۵۵ فیه حدیثان.

۲- التهذیب ۵- ۲۳۳- ۷۸۷، و الاستبصار ۲- ۲۸۱- ۹۹۸.

۳- فی الاستبصار- لأبی الحسن موسی (علیه السلام) (هامش المخطوط).

٤- فی الاستبصار- نزعت (هامش المخطوط).

۵- التهذیب ٤- ۳۱۵- ۹۵۷، و الاستبصار ۲- ۲۸۱- ۹۹۹، و أورده فی الحدیث ۵ من الباب ۱۰ من أبواب بقیة الصوم الواجب، و عن تفسیر العیّاشیّ فی الحدیث ۱۷ من الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

٦- فی الاستبصار الأیّام، و لم ترد فی التهذیب.

۷- مسائل علیّ بن جعفر- ۱۷۵- ۳۱۱.

۸- مر فی الحدیث ۱ من هذا الباب.

مِنَ النَّهْیِ عَنِ الْجَمْعِ مَنْ فَاتَهُ الثَّلَاثَةُ حَتَّی رَجَعَ لِمَا مَرَّ فِی بَابِهِ وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی اسْتِحْبَابِ التَّتَابُعِ أَیْضاً فِی السَّبْعَةِ وَ عَلَی عَدَمِ الْوُجُوبِ (۱).

******

ترجمه:

از علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (ع) روایت شده که گفت: از ایشان درباره روزه سه روز در حج و هفت روز [دیگر] پرسیدم. آیا باید این روزه ها را پیوسته بگیرد یا می تواند بین آن ها فاصله بیندازد؟ امام (ع) فرمودند: سه روز را روزه بگیرد و بین آن ها فاصله نیندازد، و هفت روز [دیگر] را هم بدون فاصله بگیرد، و نباید هفت روز و سه روز را با هم [پشت سر هم] بگیرد.

می گویم:

مرحوم شیخ (طوسی) حکم مربوط به هفت روز را بر اساس استحباب تفسیر کرده است به دلیل آنچه که پیش تر ذکر شد، و از نهی از جمع بین این دو [روزه سه روز و هفت روز] استثنا کرده است کسی را که [فرصت] روزه گرفتن سه روز را از دست داده باشد تا زمانی که به [وطن] برگردد، به دلیل آنچه که در جای خود ذکر شد. و آنچه که دلالت بر استحباب پیوسته گرفتن روزه های هفت روز دارد، نیز پیش تر آمده است، و [این استحباب] بر عدم وجوب [پیوسته گرفتن آن ها] دلالت دارد.

٥٦- بَابُ أَنَّ مَنْ لَزِمَهُ بَدَنَةٌ فَعَجَزَ أَجْزَأَهُ سَبْعُ شِيَاهٍ فَإِنْ عَجَزَ أَجْزَأَهُ صَوْمُ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ يَوْماً بِمَكَّةَ أَوْ فِي أَهْلِهِ

اشارة

(٢) ٥٦ بَابُ أَنَّ مَنْ لَزِمَهُ بَدَنَةٌ فَعَجَزَ أَجْزَأَهُ سَبْعُ شِيَاهٍ فَإِنْ عَجَزَ أَجْزَأَهُ صَوْمُ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ يَوْماً بِمَكَّةَ أَوْ فِي أَهْلِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٨٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٩٨٠- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي رَجُلٍ يَكُونُ عَلَيْهِ بَدَنَةٌ وَاجِبَةٌ فِي فِدَاءٍ قَالَ إِذَا لَمْ يَجِدْ بَدَنَةً فَسَبْعَ شِيَاهٍ فَإِنْ لَمْ يَقْدِرْ صَامَ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ يَوْماً بِمَكَّةَ أَوْ فِي مَنْزِلِهِ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ مِثْلَهُ (٤) وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ وَ الصَّدُوقُ كَمَا مَرَّ (٥).

******

ترجمه:

از داود رقی روایت شده که امام صادق (ع) درباره مردی که قربانی شتر بر او واجب شده به عنوان فدیه (کفاره) فرمودند: اگر شتر پیدا نکرد، باید هفت گوسفند قربانی کند. و اگر قادر به قربانی کردن گوسفند هم نبود، هجده روز در مکه یا در منزل خود روزه بگیرد.

۵۷- بَابُ عَدَمِ وُجُوبِ بَيْعِ ثِيَابِ التَّجَمُّلِ فِی ثَمَنِ الْهَدْیِ بَلْ یُجْزِئُ الصَّوْمُ

اشارة

(٦) ۵۷ بَابُ عَدَمِ وُجُوبِ بَيْعِ ثِيَابِ التَّجَمُّلِ فِی ثَمَنِ الْهَدْیِ بَلْ یُجْزِئُ الصَّوْمُ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۸۹۸۱- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی

۱- مر فی الحدیث ۱۲ من الباب ٤٦، و فی الحدیث ٤ من الباب ۵۲ من هذه الأبواب.

۲- الباب ۵٦ فیه حدیث واحد.

۳- التهذیب ۵- ۲۳۷- ۸۰۰.

٤- التهذیب ۵- ٤۸۱- ۱۷۱۱.

۵- مر فی الحدیث ٤ من الباب ۲ من أبواب کفّارات الصید.

٦- الباب ٥٧ فيه حديثان.

٧- التهذيب ٥- ٤٨٦- ١٧٣٥.

نَصْرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ الْمُتَمَتِّعِ يَكُونُ لَهُ فُضُولٌ مِنَ الْكِسْوَةِ بَعْدَ الَّذِی یَحْتَاجُ إِلَیْهِ فَتَسْوَی بِذَلِکَ الْفُضُولِ مِائَةَ دِرْهَمٍ یَکُونُ مِمَّنْ یَجِبُ عَلَیْهِ فَقَالَ لَهُ بُدٌّ مِنْ کِرَاءٍ وَ نَفَقَةٍ قُلْتُ لَهُ کِرَاءٌ وَ مَا یَحْتَاجُ إِلَیْهِ بَعْدَ هَذَا الْفَضْلِ مِنَ الْکِسْوَةِ فَقَالَ وَ أَیُّ شَیْ ءٍ کِسْوَةٌ بِمِائَةِ دِرْهَمٍ هَذَا مِمَّنْ قَالَ اللَّهُ فَمَنْ لَمْ یَجِدْ فَصِیامُ ثَلاثَةِ أَیَّامٍ فِی الْحَجِّ وَ سَبْعَةٍ إِذا رَجَعْتُمْ (١).

وَ رَوَاهُ الْحِمْیَرِیُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

از ابن ابی نصر روایت شده که گفت: از امام ابوالحسن (ع) دربارهٔ شخصی که حج تمتع انجام می دهد و پس از تأمین نیازهای خود، مقدار اضافی از لباس دارد که ارزش آن به صد درهم می رسد، پرسیدم. آیا این فرد جزء کسانی است که قربانی بر او واجب است؟ امام (ع) فرمودند: او نیاز به کرایه (محل اقامت) و خرجی دارد. به ایشان عرض کردم: اگر پس از تأمین کرایه و نیازهای خود، این مقدار اضافی از لباس باقی بماند، چطور؟ امام (ع) فرمودند: چه نوع لباسی به ارزش صد درهم؟ این فرد از جمله کسانی است که خداوند فرموده است: «کسی که (قربانی) نیابد، باید سه روز در حج و هفت روز هنگامی که بازگشتید، روزه بگیرد» (اشاره به آیه ١٩٦ سوره بقره).

[رقم الحدیث الکلی: ١٨٩٨٢ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٨٩٨٢- ٢- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (٤) عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: قُلْتُ رَجُلٌ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ

إِلَی الْحَجِّ وَ فِی عَیْبَتِهِ ثِیَابٌ لَهُ أَ یَبِیعُ مِنْ ثِیَابِهِ شَیْئاً وَ یَشْتَرِی هَدْیَهُ قَالَ لَا هَذَا یَتَزَیَّنُ (٥) بِهِ الْمُؤْمِنُ یَصُومُ وَ لَا یَأْخُذُ مِنْ ثِیَابِهِ شَیْئاً.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع (٦).

******

ترجمه:

از علی بن اسباط از برخی از اصحاب ما روایت شده که گفت: به امام ابوالحسن الرضا (ع) عرض کردم: مردی که از عمره به حج تمتع کرده و در کیف خود لباسی دارد، آیا می تواند بخشی از لباس های خود را بفروشد و قربانی اش را بخرد؟ امام (ع) فرمودند: نه، این لباس ها برای زینت مؤمن است. او باید روزه بگیرد و از لباس های خود چیزی برندارد (نفروشد).

ص: ٢٠١

١- البقرة ٢- ١٩٦.

٢- قرب الإسناد- ١٧٢.

٣- التهذیب ٥- ٢٣٨- ٨٠٢.

٤- " عن أبی عبد اللّه" لیس فی المصدر.

٥- فی المصدر- هذا ممّا یتزین.

٦- الکافی ٤- ٥٠٨- ٥.

٥٨- بَابُ أَنَّهُ یُجْزِئُ الصَّدَقَةُ بِثَمَنِ الْأُضْحِیَّةِ إِذَا لَمْ تُوجَدْ فَإِنِ اخْتَلَفَتْ أَثْمَانُهَا جَمَعَ الْأَوَّلَ وَ الثَّانِیَ وَ الثَّالِثَ وَ تَصَدَّقَ بِالثُّلُثِ

اشارة

(۱) ۵۸ بَابُ أَنَّهُ يُجْزِئُ الصَّدَقَةُ بِثَمَنِ الْأُضْحِيَّةِ إِذَا لَمْ تُوجَدْ فَإِنِ اخْتَلَفَتْ أَثْمَانُهَا جَمَعَ الْأَوَّلَ وَ الثَّانِيَ وَ الثَّالِثَ وَ تَصَدَّقَ بِالثُّلُثِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۹۸۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۹۸۳- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنَّا بِمَكَّةَ فَأَصَابَنَا غَلَاءٌ فِي الْأَضَاحِيِّ فَاشْتَرَيْنَا بِدِينَارٍ ثُمَّ بِدِينَارَيْنِ (ثُمَّ بَلَغَتْ سَبْعَةً ثُمَّ لَمْ تُوجَدْ) (۳) بِقَلِيلٍ وَ لَا كَثِيرٍ فَوَقَّعَ (٤) هِشَامٌ الْمُكَارِي رُقْعَةً (٥) إِلَى أَبِي الْحَسَنِ ع- فَأَخْبَرَهُ بِمَا اشْتَرَيْنَا ثُمَّ لَمْ نَجِدْ بِقَلِيلٍ وَ لَا كَثِيرٍ فَوَقَّعَ انْظُرُوا إِلَى الثَّمَنِ الْأَوَّلِ وَ الثَّانِي وَ الثَّالِثِ ثُمَّ تَصَدَّقُوا بِمِثْلِ ثُلُثِهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ (٦)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ عَلِيٍّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ النَّوْفَلِيِّ (۷) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ (۸).

******

ترجمه:

از عبدالله بن عمر روایت شده که گفت: ما در مکه بودیم و قیمت قربانی ها بالا رفت، ابتدا با یک دینار خریدیم، سپس با دو دینار (و بعد به هفت دینار رسید، و بعد از آن دیگر یافت نمی شد، نه کم و نه زیاد). در این هنگام، هشام مکاری نامه ای به امام ابوالحسن (ع) نوشت و او را از وضعیتی که

قربانی ها را خریدیم و سپس دیگر نه کم و نه زیاد پیدا نشد، آگاه کرد. امام (ع) پاسخ دادند: قیمت اول و دوم و سوم را در نظر بگیرید، سپس به اندازه یک سوم از آن ها صدقه بدهید.

ص: ۲۰۲

۱- الباب ۵۸ فیه حدیث واحد.

۲- الکافی ٤- ٥٤٤- ۲۲.

۳- فی المصدر- ثم لم نجد (بدل ما بین القوسین).

٤- فی المصدر- فرقع.

٥- " رقعة" لیس فی الفقیه (هامش المخطوط).

٦- الفقیه ۲- ٤۹۷- ۳۰۹۳.

۷- فی التهذیب- عن النوفلیّ.

۸- التهذیب ٥- ۲۳۸- ۸۰٥.

۵۹- بَابُ أَنَّ مَنْ نَذَرَ هَدْياً وَ عَيَّنَ مَوْضِعَ ذَبْحِهِ لَزِمَهُ وَ إِنْ لَمْ يُعَيِّنْ وَجَبَ ذَبْحُهُ بِمَكَّةَ وَ حُكْمِ مَنْ نَذَرَ بَدَنَةً هَلْ تُجْزِئُ عَنْهُ بَقَرَةٌ

اشارة

(۱) ۵۹ بَابُ أَنَّ مَنْ نَذَرَ هَدْياً وَ عَيَّنَ مَوْضِعَ ذَبْحِهِ لَزِمَهُ وَ إِنْ لَمْ يُعَيِّنْ وَجَبَ ذَبْحُهُ بِمَكَّةَ وَ حُكْمِ مَنْ نَذَرَ بَدَنَةً هَلْ تُجْزِئُ عَنْهُ بَقَرَةٌ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۹۸٤ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۸۹۸٤- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ إِسْحَاقَ الْأَزْرَقِ الصَّائِغِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنْ رَجُلٍ جَعَلَ لِلَّهِ عَلَيْهِ بَدَنَةً يَنْحَرُهَا بِالْكُوفَةِ فِی شُكْرٍ فَقَالَ لِی عَلَيْهِ أَنْ يَنْحَرَهَا حَيْثُ جَعَلَ لِلَّهِ عَلَيْهِ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ سَمَّى بَلَداً فَإِنَّهُ يَنْحَرُهَا قُبَالَةَ الْكَعْبَةِ مَنْحَرَ الْبُدْنِ.

******

ترجمه:

اسحاق الأزرق الصائغ روایت می کند که گفت: از امام ابوالحسن (ع) دربارهٔ مردی پرسیدم که نذر کرده است شتری را به عنوان شکرانه برای خدا قربانی کند و آن را در کوفه قربانی نماید. امام (ع) به من فرمودند: بر او واجب است که آن شتر را در همان مکانی قربانی کند که برای خدا نذر کرده است. و اگر شهر خاصی را تعیین نکرده باشد، باید آن شتر را در برابر کعبه، جایی که محل قربانی شترها است، قربانی کند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۹۸۵ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۹۸۵- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ النَّوْفَلِیِّ عَنِ السَّكُونِیِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِیٍّ ع قَالَ: فِی الرَّجُلِ يَقُولُ عَلَیَّ بَدَنَةٌ قَالَ تُجْزِئُ عَنْهُ بَقَرَةٌ إِلَّا أَنْ يَكُونَ عَنَى بَدَنَةً مِنَ الْإِبِلِ.

******

ترجمه:

حضرت علی درمورد کسیکه یک بدنه نذرکرده فرمودند : یک گاوکفایت می کند مگراینکه منظورش ازبدنه شترباشد .

٦٠- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ الْأُضْحِيَّةِ وَ إِجْزَاءِ الْهَدْيِ عَنْهَا وَ سُقُوطِهَا عَنِ الْجَنِينِ وَ مَنْ لَا يَجِدُ وَ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَهَا بِالْمَأْثُورِ وَ التَّضْحِيَةِ عَنِ الْعِيَالِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْكَامِهَا

اشارة

(٤) ٦٠ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ الْأُضْحِيَّةِ وَ إِجْزَاءِ الْهَدْيِ عَنْهَا وَ سُقُوطِهَا عَنِ الْجَنِينِ وَ مَنْ لَا يَجِدُ وَ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَهَا بِالْمَأْثُورِ وَ التَّضْحِيَةِ عَنِ الْعِيَالِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْكَامِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٨٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٩٨٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ٢٠٣

١- الباب ٥٩ فيه حديثان.

٢- التهذيب ٥- ٢٣٩- ٨٠٦.

٣- التهذيب ٥- ٤٨١- ١٧١٠.

٤- الباب ٦٠ فيه ١٢ حديثا.

٥- الكافى ٤- ٤٨٧- ٢.

قَالَ: سُئِلَ عَنِ الْأَضْحَى أَ وَاجِبٌ هُوَ عَلَى مَنْ وَجَدَ لِنَفْسِهِ وَ عِيَالِهِ فَقَالَ أَمَّا لِنَفْسِهِ فَلَا يَدَعُهُ وَ أَمَّا لِعِيَالِهِ إِنْ شَاءَ تَرَكَهُ.

******

ترجمه:

ازحضرت صادق سوال شد آیا هرکس که توان قربانی کردن ازطرف خود وخانواده اش را داشته باشد واجب است ؟ فرمودند : ازطرف خودش حنما انجام بدهد اما ازطرف خانواده اگرخواست می تواند ترک کند .(الزامی نیست)

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۹۸۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۸۹۸۷- ۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: يُجْزِئُهُ فِي الْأُضْحِيَّةِ هَدْيُهُ وَ فِي نُسْخَةٍ يُجْزِئُكَ مِنَ الْأُضْحِيَّةِ هَدْيُكَ.

******

ترجمه:

حضرت باقر : درقربانی هرنوع هدیه ای برایش کافی است . درنسخه دیگری فرمودند : هرنوع هدیه ای برایت کافی است .

[رقم الحديث الكلى: ۱۸۹۸۸ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۸۹۸۸- ۳- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ (۳) عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: الْأُضْحِيَّةُ وَاجِبَةٌ عَلَى مَنْ وَجَدَ مِنْ صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ وَ هِيَ سُنَّةٌ.

******

ترجمه:

حضرت باقر : قربانی واجب است برکسیکه آنرا بیابد چه کوچک باشد یا بزرگ واین سنت است .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٨٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٨٩٨٩- ٤- (٤) قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّمَا جَعَلَ اللَّهُ هَذَا الْأَضْحَى لِتَشْبَعَ مَسَاكِينُكُمْ مِنَ اللَّحْمِ فَأَطْعِمُوهُمْ.

******

ترجمه:

رسول اکرم % : قربانی واجب شد تا فقراء ازگوشت آن سیرشود پس آنها را اطعام کنید .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٩٠ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٨٩٩٠- ٥- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ رَجُلًا سَأَلَهُ عَنِ الْأَضْحَى فَقَالَ هُوَ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ إِلَّا مَنْ لَمْ يَجِدْ فَقَالَ لَهُ السَّائِلُ فَمَا تَرَى فِي الْعِيَالِ فَقَالَ إِنْ شِئْتَ فَعَلْتَ وَ إِنْ شِئْتَ لَمْ تَفْعَلْ فَأَمَّا أَنْتَ فَلَا تَدَعْهُ.

******

ترجمه:

ازحضرت صادق درمورد قربانی سوال شد فرمودند : برهرمسلمانی واجب است مگرکسیکه نمی تواند پرسید درمورد خانواده چه می فرمائید ؟ می توانی انجام بدهی یا نه اما درمورد خودت آنرا ترک نکن .

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٩١ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۸۹۹۱- ٦- (٦) قَالَ: وَ ضَحَّی رَسُولُ اللَّهِ ص بِکَبْشَیْنِ ذَبَحَ وَاحِداً بِیَدِهِ وَ قَالَ اللَّهُمَّ هَذَا عَنِّی وَ عَمَّنْ لَمْ یُضَحِّ مِنْ أَهْلِ بَیْتِی- وَ ذَبَحَ الآخَرَ وَ قَالَ اللَّهُمَّ هَذَا عَنِّی وَ عَمَّنْ لَمْ یُضَحِّ مِنْ أُمَّتِی.

******

ترجمه:

رسول اکرم % یک قوچ بادست خود ذبح کرده وگفتند : ازطرف خودم وافراد

۱- التهذیب ٥- ۲۳۸- ۸۰۳.

۲- الفقیه ۲- ٤۸۸- ۳۰۳٤.

۳- فی المصدر- روی سوید القلاء، عن محمّد بن مسلم.

٤- الفقیه ۲- ۲۰۰- ۲۱۳٦.

٥- الفقیه ۲- ٤۸۸- ۳۰٤٤.

٦- الفقیه ۲- ٤۸۹- ۳۰٤٦.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۸۹۹۲- ۷- (۱) قَالَ: وَ کَانَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع یُضَحِّی عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص- کُلَّ سَنَةٍ بِکَبْشٍ یَذْبَحُهُ وَ یَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذِی فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ حَنِیفاً مُسْلِماً وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِکِینَ- إِنَّ صَلاتِی وَ نُسُکِی وَ مَحْیایَ وَ مَماتِی لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ اللَّهُمَّ مِنْکَ وَ لَکَ وَ یَقُولُ (۲) اللَّهُمَّ هَذَا (۳) عَنْ نَبِیِّکَ- ثُمَّ یَذْبَحُهُ وَ یَذْبَحُ کَبْشاً آخَرَ عَنْ نَفْسِهِ.

******

ترجمه:

حضرت علی یک قوچ را ازطرف رسول اکرم % قربانی کرده وعرض کردند بِسْمِ اللَّهِ وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذِی فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ حَنِیفاً مُسْلِماً وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِکِینَ- إِنَّ صَلاتِی وَ نُسُکِی وَ مَحْیایَ وَ مَماتِی لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ اللَّهُمَّ مِنْکَ وَ لَکَ وَ یَقُولُ اللَّهُمَّ هَذَاعَنْ نَبِیِّکَ-(خدایا این قربانی ازطرف رسول تواست سپس یک قوچ هم ازطرف خود قربانی کردند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۸۹۹۳- ۸- (٤) قَالَ وَ قَالَ ع لَا یُضَحَّی عَمَّنْ فِی الْبَطْنِ.

******

ترجمه:

وفرمودند ازطرف بچه ای که درشکم است قربانی نمی شود .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۸۹۹٤- ۹- (٥) قَالَ: وَ ذَبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَنْ نِسَائِهِ الْبَقَرَةَ.

******

ترجمه:

رسول اکرم % ازطرف همسران خود گاوذبح کردند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۹۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۸۹۹۵- ۱۰- (٦) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ النَّوْفَلِیِّ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مُسْلِمٍ السَّکُونِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّمَا جُعِلَ هَذَا الْأَضْحَی لِتَشْبَعَ (۷) مَسَاکِینُکُمْ مِنَ اللَّحْمِ فَأَطْعِمُوهُمْ.

******

ترجمه:

رسول اکرم % : قربانی واجب شد تا فقراء ازگوشت آن سیرشود پس آنها را اطعام کنید .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۹٦ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۸۹۹٦- ۱۱- (۸) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْکُوفِیِّ الْأَسَدِیِّ عَنْ مُوسَی بْنِ عِمْرَانَ النَّخَعِیِّ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ

ص: ۲۰۵

۱- الفقیه ۲- ٤۸۹- ۳۰٤٦ ذیل الحدیث ۱٤٤۸، و أورده فی الحدیث ۲ من الباب ۳۷ من هذه الأبواب.

۲- فی المصدر- ثم یقول.

۳- فی المصدر- اللّهمّ إن هذا.

٤- الفقیه ۲- ٤۹٦- ۳۰٦۱.

۵- الفقیه ۲- ٤۹۵- ۳۰۵۸، و أورده فی الحدیث ۷ من الباب ۱۰ من هذه الأبواب.

٦- علل الشرائع- ٤۳۷- ۱، و أورد مثله عن ثواب الأعمال فی الحدیث ۱۲ من الباب ۲۹ من أبواب الصوم المندوب، و نحوه فی الحدیث ۲۹ من الباب ۱۸ من أبواب أحکام شهر رمضان.

۷- فی المصدر- لتتسع.

۸- علل الشرائع- ٤٣٧- ٢.

النَّوْفَلِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ مَا عِلَّةُ الْأُضْحِيَّةِ فَقَالَ إِنَّهُ يُغْفَرُ لِصَاحِبِهَا عِنْدَ أَوَّلِ قَطْرَةٍ تَقْطُرُ مِنْ دَمِهَا عَلَى الْأَرْضِ وَ لِيَعْلَمَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ يَتَّقِيهِ بِالْغَيْبِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَنْ يَنالَ اللَّهَ لُحُومُها وَ لا دِماؤُها وَ لكِنْ يَنالُهُ التَّقْوى مِنْكُمْ (۱) ثُمَّ قَالَ انْظُرْ كَيْفَ قَبِلَ اللَّهُ قُرْبَانَ هَابِيلَ وَ رَدَّ قُرْبَانَ قَابِيلَ.

******

ترجمه:

ابوبصير از امام صادق (ع) نقل می کند که گفتم: «علت قربانی (اضحیه) چیست؟» امام فرمودند: «اینکه صاحب قربانی به محض اینکه اولین قطره خون قربانی بر زمین می چکد، بخشیده می شود، و خداوند عزیز و جلیل می خواهد ببیند چه کسی در غیاب تقوا را رعایت می کند.» خداوند عز و جل فرمود: «نه گوشت های آن و نه خون های آن به خدا نمی رسد، بلکه تقوای شماست که به او می رسد.» (سوره حج، آیه ۳۷) سپس امام فرمودند: «بنگر چگونه خداوند قربانی هابیل را پذیرفت و قربانی قابیل را رد کرد.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۸۹۹۷ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۱۸۹۹۷- ۱۲- (۲) عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِی كِتَابِهِ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْأُضْحِيَّةِ فَقَالَ ضَحِّ بِكَبْشٍ أَمْلَحَ أَقْرَنَ فَحْلًا سَمِيناً فَإِنْ لَمْ تَجِدْ كَبْشاً سَمِيناً فَمِنْ فُحُولَةِ الْمِعْزَى أَوْ مُوجَأً مِنَ الضَّأْنِ أَوِ الْمَعْزِ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَنَعْجَةً مِنَ الضَّأْنِ سَمِينَةً قَالَ وَ كَانَ عَلِيٌّ ع يَقُولُ ضَحِّ بِثَنِيٍّ فَصَاعِداً وَ اشْتَرِهِ سَلِيمَ الْأُذُنَيْنِ وَ الْعَيْنَيْنِ وَ اسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَ قُلْ حِينَ تُرِيدُ أَنْ تَذْبَحَ وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذِی فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ حَنِيفاً مُسْلِماً وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ- إِنَّ صَلاتِی وَ نُسُكِی وَ مَحْيایَ وَ مَماتِی لِلَّهِ

رَبِّ الْعالَمِینَ لا شَرِیکَ لَهُ وَ بِذلِکَ أُمِرْتُ وَ أَنَا مِنَ الْمُسْلِمِینَ- اللَّهُمَّ مِنْکَ وَ لَکَ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّی بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ- ثُمَّ کُلْ وَ أَطْعِمْ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ (۳).

******

ترجمه:

علی بن جعفر در کتاب خود از برادرش موسی بن جعفر (علیه السلام) روایت کرده است که گفت: از ایشان درباره قربانی پرسیدم. امام فرمودند: «قربانی کن با یک قوچ املح (سفید مایل به خاکستری) که شاخدار و نر و چاق باشد. اگر قوچ چاق پیدا نکردی، از نرهای بز یا قوچی از گوسفندان یا بزهایی که اخته شده اند (موجأ) استفاده کن. اگر آن ها را هم نیافتی، یک گوسفند ماده چاق از گوسفندان قربانی کن.»

امام افزودند: «علی (علیه السلام) می فرمود: با حیوانی که حداقل دوساله باشد قربانی کن، و آن را خریداری کن در حالی که گوش ها و چشم هایش سالم باشد. رو به قبله بایست و هنگامی که قصد ذبح داری بگو:

"وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذِی فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ حَنِیفاً مُسْلِماً وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِکِینَ. إِنَّ صَلاتِی وَ نُسُکِی وَ مَحْیایَ وَ مَماتِی لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ لا شَرِیکَ لَهُ وَ بِذلِکَ أُمِرْتُ وَ أَنَا مِنَ الْمُسْلِمِینَ. اللَّهُمَّ مِنْکَ وَ لَکَ، اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّی، بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ اللَّهُ أَکْبَرُ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ."

سپس بخور و به دیگران نیز بخوران.»

١- الحجّ ٢٢- ٣٧.

٢- مسائل علىّ بن جعفر- ١٤١- ١٦١.

٣- تقدم ما يدلّ على أن وقت الذبح بعد الصلاة فى الحديث ٦ من الباب ٢ من أبواب صلاة العيد، و ما يدلّ على الدعاء فى الباب ٣٧، و ما يدلّ على التضحية عن العيال و عن الغير فى الأحاديث ٣ و ٤ و ٤ و ٧ من الباب ١٠ من هذه الأبواب. و يأتى ما يدلّ على استحباب القرض للأضحية لمن لم يجد فى الباب ٦٤ من هذه الأبواب.

٦١- بَابُ أَنَّهُ يُكْرَهُ أَنْ يَذْبَحَ بِيَدِهِ مَا رَبَّاهُ وَ التَّضْحِيَةُ بِغَيْرِ مَا يُشْتَرَى فِى الْعَشْرِ

اشارة

(١) ٦١ بَابُ أَنَّهُ يُكْرَهُ أَنْ يَذْبَحَ بِيَدِهِ مَا رَبَّاهُ وَ التَّضْحِيَةُ بِغَيْرِ مَا يُشْتَرَى فِى الْعَشْرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٨٩٩٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٨٩٩٨- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى وَ غَيْرِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِى الْحَسَنِ ع قَالَ: قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ كَانَ عِنْدِى كَبْشٌ سَمِينٌ لِأُضَحِّيَ بِهِ فَلَمَّا أَخَذْتُهُ وَ أَضْجَعْتُهُ نَظَرَ إِلَيَّ فَرَحِمْتُهُ وَ رَقَقْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ إِنِّى ذَبَحْتُهُ قَالَ فَقَالَ لِى مَا كُنْتُ أُحِبُّ لَكَ أَنْ تَفْعَلَ لَا تُرَبِّيَنَّ شَيْئاً مِنْ هَذَا ثُمَّ تَذْبَحُهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

محمد بن فضیل از امام کاظم (علیه السلام) روایت کرده است که گفت: «به امام عرض کردم: فدایت شوم! یک قوچ چاق داشتم که می خواستم آن را برای قربانی کردن استفاده کنم. وقتی آن را گرفتم و بر زمین خواباندم، به من نگاه کرد و من به حال او رحم کردم و دلم برای او سوخت، اما با این حال آن را ذبح کردم.» امام به من فرمود: «دوست نداشتم که این کار را انجام دهی. هیچ گاه حیوانی از این نوع را پرورش نده که سپس آن را ذبح کنی.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۸۹۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۸۹۹۹- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ ع لَا يُضَحَّى بِشَيْ ءٍ مِنَ الرَّوَاجِنِ (٥).

******

ترجمه:

حضرت کاظم : هرگزحیوانی را درخانه ات بزرگ کرده ای قربانی نکن .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۰۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۰۰۰- ۳- (٦) قَالَ وَ قَالَ ع (٧)

لَا يُضَحَّى إِلَّا بِمَا يُشْتَرَى فِي الْعَشْرِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : فقط حیوانی را ذبح کن که درده ی ذی حجه خریده ای .

ص: ۲۰۷

۱- الباب ٦١ فيه ٣ أحاديث.

۲- الكافى ٤- ٥٤٤- ٢٠.

۳- التهذيب ٤- ٤٥٢- ١٥٧٨.

٤- الفقيه ٢- ٤٩٧- ٣٠٦٤.

٥- فى الفقيه- الدواجن. و شاة راجن و داجن- ألفت البيوت و استانست. (الصحاح- رجن- ٥- ٢١٢١).

٦- الفقيه ٢- ٤٩٤- ٣٠٥٨، و أورد ذيله فى الحديث ٩ من الباب ١٢ من هذه الأبواب.

٧- فى المصدر- قال الصادق (عليه السلام).

٦٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِفْرَاهِ الضَّحَايَا

اشارة

(١) ٦٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ اسْتِفْرَاهِ الضَّحَايَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٠٠١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٠٠١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص اسْتَفْرِهُوا (٣) ضَحَايَاكُمْ فَإِنَّهَا مَطَايَاكُمْ عَلَى الصِّرَاطِ.

وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ الْبَغْدَادِیِّ عَنْ عُبَیْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَی بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

محمد بن علی بن حسین (شیخ صدوق) گفته است: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: «قربانی هایتان را نیکو و چاق انتخاب کنید، چرا که آن ها مرکب های شما بر روی پل صراط خواهند بود.»

٦٣- بَابُ عَدَمِ جَوَازِ الْإِطْعَامِ مِنْ لُحُومِ الْأَضَاحِیِّ عَنْ کَفَّارَةِ الْیَمِینِ

اشارة

(٥) ٦٣ بَابُ عَدَمِ جَوَازِ الْإِطْعَامِ مِنْ لُحُومِ الْأَضَاحِیِّ عَنْ کَفَّارَةِ الْیَمِینِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٠٠٢ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٩٠٠٢- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْعِلَلِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْکُوفِیِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ یَزِیدَ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ أَبِی زِیَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ ع أَنَّ عَلِیّاً ع سُئِلَ هَلْ یُطْعَمُ الْمَسَاکِینُ فِی کَفَّارَةِ الْیَمِینِ مِنْ لُحُومِ الْأَضَاحِیِّ قَالَ لَا لِأَنَّهُ قُرْبَانٌ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

۱- الباب ٦٢ فيه حديث واحد.

۲- الفقيه ۲- ۲۱۳- ۲۱۹۰.

۳- دابة فارهة- نشيطة حادة قوية. (النهاية ۳- ٤٤١).

٤- علل الشرائع- ٤۳۸- ۱.

٥- الباب ٦۳ فيه حديث واحد.

٦- علل الشرائع- ٤۳۸- ۱.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ كَمَا يَأْتِي فِي الْكَفَّارَاتِ (۱).

******

ترجمه:

ازحضرت على سوال شد آيا ازگوشت قربانى كفاره قسم به مساكين بدهيم ؟ فرمودند : خيرچون قربانى مخصوص خدا اسن

٦٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْقَرْضِ لِلْأُضْحِيَّةِ لِمَنْ لَمْ يَجِدْ

اشارة

(۲) ٦٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْقَرْضِ لِلْأُضْحِيَّةِ لِمَنْ لَمْ يَجِدْ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۰۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۰۰۳- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: جَاءَتْ أُمُّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا إِلَى النَّبِيِّ ص- فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَحْضُرُ الْأَضْحَى- وَ لَيْسَ عِنْدِي ثَمَنُ الْأُضْحِيَّةِ فَأَسْتَقْرِضُ وَ أُضَحِّي قَالَ اسْتَقْرِضِي (٤) فَإِنَّهُ دَيْنٌ مَقْضِيٌّ.

وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْبَغْدَادِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِأُمِّ سَلَمَةَ وَ ذَكَرَ نَحْوَهُ (٥).

******

ترجمه:

حضرت باقر : ام سلمه خدمت رسول خدا عرض كرد وقت قربانى است ومن پول ندارم آيا قرض كنم وقربانى بدهم ؟ فرمودند : قرض كن چون اين دينى است كه اداء شدنى است

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۰٤ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۰۰٤- ۲- (٦) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى الْمُقْرِي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ (٧) بْنِ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ شُرَيْحِ بْنِ هَانِي عَنْ عَلِيٍّ ع أَنَّهُ قَالَ: لَوْ عَلِمَ النَّاسُ مَا فِي الْأُضْحِيَّةِ لَاسْتَدَانُوا وَ ضَحَّوْا إِنَّهُ لَيُغْفَرُ لِصَاحِبِ الْأُضْحِيَّةِ عِنْدَ أَوَّلِ قَطْرَةٍ تَقْطُرُ مِنْ دَمِهَا.

ص: ۲۰۹

******

ترجمه :

حضرت علی : اگرمردم می دانستند قربانی چه برکاتی دارد قرض می کردند وقربانی می کردند چون با ریختن اولین قطره خون قربانی تمام گناهان شخص بخشیده می شود .

اَبْوَابُ الْحَلْقِ وَ التَّقْصِيرِ

۱- بَابُ وُجُوبِ أَحَدِهِمَا عَلَى الْحَاجِّ بَعْدَ الذَّبْحِ وَ اسْتِحْبَابِ الْجَمْعِ بَيْنَ الْحَلْقِ وَ تَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ وَ الْأَخْذِ مِنَ الشَّارِبِ

اشارة

(۸) ۱ بَابُ وُجُوبِ أَحَدِهِمَا عَلَى الْحَاجِّ بَعْدَ الذَّبْحِ وَ اسْتِحْبَابِ الْجَمْعِ بَيْنَ الْحَلْقِ وَ تَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ وَ الْأَخْذِ مِنَ الشَّارِبِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۰۰۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۰۰۵- ۱- (۹) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا ذَبَحْتَ أُضْحِيَّتَکَ فَاحْلِقْ رَأْسَکَ وَ اغْتَسِلْ وَ قَلِّمْ أَظْفَارَکَ وَ خُذْ مِنْ شَارِبِکَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : وقتی قربانی کردی سرت را بتراش وغسل کرده وناخن وسبیلت را کوتاه کن .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۰٦ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۰۰٦- ۲- (۱۰) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْ آدَمَ ع- حَیْثُ حَجَّ بِمَا حَلَقَ رَأْسَهُ فَقَالَ نَزَلَ عَلَیْهِ جَبْرَئِیلُ ع بِیَاقُوتَةٍ مِنَ الْجَنَّةِ- فَأَمَرَّهَا عَلَی رَأْسِهِ فَتَنَاثَرَ شَعْرُهُ.

ص: ۲۱۰

۱- یأتی فی الحدیث ۱ من الباب ۲۱ من أبواب الکفّارات.

۲- الباب ٦٤ فیه حدیثان.

۳- الفقیه ۲- ۲۱۳- ۲۱۹۱، الفقیه ۲- ٤۸۹- ۳۰٤٥.

٤- فی المصدر زیادة- و ضحی.

٥- علل الشرائع- ٤٤۰- ۱.

٦- علل الشرائع- ٤٤۰- ۲.

۷- فی نسخة- عبید اللّه.

۸- الباب ۱ فیه ۱۲ حدیثا.

۹- التهذیب ٥- ۲٤۰- ۸۰۸.

۱۰- الکافی ٤- ۱۹٥- ٦.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا نَحْوَهُ (۱).

******

ترجمه:

محمد علوی : ازحضرت باقر سوال کردم وقتی حضرت آدم حج انجام داد چگونه سرخود راتراشید ؟ فرمودند : حضرت جبرئیل با یاقوتی ازبهشت آمد وآنرا برسرش کشید وموهایش ریخت .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۰۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۰۰۷- ۳- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ رِبْعِیٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ لْیَقْضُوا تَفَثَهُمْ (۳) قَالَ قَصُّ الشَّارِبِ وَ الْأَظْفَارِ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم نقل شده است که از امام باقر (علیه السلام) درباره ی تفسیر آیه ی «ثُمَّ لْیَقْضُوا تَفَثَهُمْ» (سوره حج، آیه ۲۹) پرسیده شد. امام باقر (علیه السلام) در توضیح این عبارت فرمودند: «مقصود از این آیه، کوتاه کردن سبیل (شارب) و ناخن ها است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۰۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۰۰۸- ٤- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ النَّضْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ التَّفَثَ هُوَ الْحَلْقُ وَ مَا فِی جِلْدِ الْإِنْسَانِ.

******

ترجمه:

این روایت از عبد الله بن سنان نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) در مورد تفسیر «تَفَث» پرسیده شده است. امام صادق (علیه السلام) پاسخ دادند که «تَفَث» شامل تراشیدن موها (حلق) و آنچه که بر روی پوست انسان وجود دارد، می شود.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۰۹ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۹۰۰۹- ۵- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ حُمْرَانَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنَّ التَّفَثَ حُفُوفُ الرَّجُلِ (٦) مِنْ الطِّيبِ وَ إِذَا قَضَى نُسُكَهُ حَلَّ لَهُ الطِّيبُ.

******

ترجمه:

این روایت از حمران نقل شده است که از امام باقر (علیه السلام) پرسیده شد. امام باقر (علیه السلام) فرمودند: «تَفَث» به معنای استفاده مرد از عطر و بوی خوش است. و زمانی که شخص مناسک خود را به پایان رساند، استفاده از عطر برای او حلال می شود.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۱۰ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۹۰۱۰- ٦- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْبَزَنْطِيِّ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: التَّفَثُ تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَ طَرْحُ الْوَسَخِ وَ طَرْحُ الْإِحْرَامِ عَنْهُ.

******

ترجمه:

از بزنطی نقل شده است که از امام رضا (علیه السلام) درباره مفهوم «تَفَث» پرسیده شد. امام رضا (علیه السلام) در پاسخ فرمودند: «تَفَث» به معنای گرفتن ناخن ها، زدودن آلودگی ها و کنار گذاشتن لباس احرام است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۱۱ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۹۰۱۱- ۷- (۸) وَ رَوَاهُ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ عِیسَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ لْیَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَ لْیُوفُوا نُذُورَهُمْ (۹) وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

بزنطی ازحضرت رضا درتفسیرآیه شریفه ثُمَّ لْیَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَ لْیُوفُوا نُذُورَهُمْ (۱۰) ثل همان روایت رانقل کرده است

ص: ۲۱۱

۱- الفقیه ۲- ۲۳۰- ۲۲۷۶.

۲- الفقیه ۲- ٤۸٥- ۳۰۳۲، و معانی الأخبار- ۳۳۸- ۱.

۳- الحجّ ۲۲- ۲۹.

٤- الفقیه ۲- ٤۸٥- ۳۰۳۳، و معانی الأخبار- ۳۳۸- ۲.

٥- الفقیه ۲- ٤۸٥- ۳۰۳٤.

٦- فی نسخة- حقوق الرجل (هامش المخطوط)، و حفوف الرجل من الطیب- بعد عهده من الطیب. (الصحاح- حفف- ٤- ۱۳٤٥).

۷- الفقیه ۲- ٤۸٥- ۱٤۳٥، و معانی الأخبار- ۳۳۹- ٤.

۸- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۳۱۲- ۸۲.

۹- الحجّ ۲۲- ۲۹.

۱۰- الحجّ ۲۲- ۲۹.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۱۲ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۹۰۱۲- ۸- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: أَتَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فَقُلْتُ جَعَلَنِيَ اللَّهُ فِدَاكَ مَا مَعْنَى قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ (۲) قَالَ أَخْذُ الشَّارِبِ وَ قَصُّ الْأَظْفَارِ وَ مَا أَشْبَهَ ذَلِكَ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ كَمَا يَأْتِي فِي الزِّيَارَاتِ (۳) قَالَ الصَّدُوقُ التَّفَثُ مَعْنَاهُ كُلُّ مَا وَرَدَتْ بِهِ هَذِهِ الْأَخْبَارُ (٤) وَ رَوَى هَذِهِ الْأَحَادِيثَ الْخَمْسَةَ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ فَالْأَوَّلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ ابْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رِبْعِيٍّ وَ الثَّانِيَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ أَخِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ وَ الثَّالِثَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ ابْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانٍ عَنْ زُرَارَةَ وَ الرَّابِعَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ الْبَزَنْطِيِّ وَ الْخَامِسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ زِيَادٍ الْقَنْدِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ.

******

ترجمه:

این روایت از عبد الله بن سنان نقل شده است که او به حضور امام صادق (علیه السلام) رسید و پرسید: «خداوند مرا فدای شما کند، معنای کلام خداوند عز و جل در آیه "ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ" (سوره حج، آیه ۲۹) چیست؟» امام صادق (علیه السلام) در پاسخ فرمودند: «منظور از "تَفَث"، کوتاه کردن سبیل و گرفتن ناخن ها و اموری مشابه آن است.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۱۳ - رقم الحديث الباب: ۹]

۱۹۰۱۳- ۹- (۵) وَ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ أَيْضاً عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمْدَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ

۱- الفقیه ۲- ٤۸٥- ۳۰۳٦.

۲- الحجّ ۲۲- ۲۹.

۳- یأتی فی الحدیث ٤ من الباب ۲ من أبواب المزار.

٤- معانی الأخبار- ۳٤۰- ۱۰.

٥- معانی الأخبار- ۳۳۹- ٦.

عَنْ أَبِی جَمِیلَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التَّفَثِ قَالَ هُوَ حُفُوفُ الرَّأْسِ.

******

ترجمه:

این روایت از عمر بن حنظله نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره معنای «تَفَث» سؤال کرد. امام صادق (علیه السلام) در پاسخ فرمودند: «تَفَث» به معنای تراشیدن یا کوتاه کردن موهای سر است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۱٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۰۱٤- ۱۰- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ نُصَیْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ التَّفَثِ قَالَ هُوَ الْحَلْقُ وَ مَا فِی جِلْدِ الْإِنْسَانِ.

******

ترجمه:

این روایت از عبد الله بن سنان نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) در مورد تفسیر «تَفَث» پرسیده شده است. امام صادق (علیه السلام) پاسخ دادند که «تَفَث» شامل تراشیدن موها (حلق) و آنچه که بر روی پوست انسان وجود دارد، می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۱۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۰۱۵- ۱۱- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ (۳) قَالَ هُوَ الْحُفُوفُ وَ الشَّعَثُ قَالَ وَ مِنَ التَّفَثِ أَنْ تَتَكَلَّمَ فِي إِحْرَامِكَ بِكَلَامٍ قَبِيحٍ فَإِذَا دَخَلْتَ مَكَّةَ فَطُفْتَ بِالْبَيْتِ- تَكَلَّمْتَ بِكَلَامٍ طَيِّبٍ كَانَ ذَلِكَ كَفَّارَتَهُ.

******

ترجمه:

این روایت از معاویة بن عمار نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره معنای آیه "ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ" (سوره حج، آیه ۲۹) پرسید. امام صادق (علیه السلام) در پاسخ فرمودند: «منظور از "تَفَث"، کوتاه کردن موها و زدودن گرد و غبار است. و از جمله مصادیق "تَفَث" این است که در حال احرام سخنان ناپسند بگویی. پس وقتی وارد مکه شدی و طواف خانه خدا را به جا آوردی، سخنان نیکو بگو که این کار کفاره آن سخنان ناپسند خواهد بود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۱۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۰۱۶- ۱۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَوْمَ النَّحْرِ يَحْلِقُ رَأْسَهُ وَ يُقَلِّمُ أَظْفَارَهُ وَ يَأْخُذُ مِنْ شَارِبِهِ وَ مِنْ أَطْرَافِ لِحْيَتِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٥)

ص: ٢١٣

١- معانی الأخبار- ٣٣٩- ٧.

٢- معانی الأخبار- ٣٣٩- ٨.

٣- الحجّ ٢٢- ٢٩.

٤- الکافی ٤- ٥٠٢- ٣.

٥- تقدم فی الأحادیث ٤ و ٢٠ و ٢١ و ٢٢ و ٢٩ و ٣٤ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الحدیثین ٢ و ٤ من الباب ١٧ من أبواب الوقوف بالمشعر، و فی الأحادیث ٣ و ٨ و ٩ من الباب ٣٩ من أبواب الذبح، و ما یدلّ علی حکم حلق الصبیان فی الحدیث ١ من الباب ١٧ من أبواب أقسام الحجّ. و تقدم ما ظاهره المنافاة فی الأحادیث ٤ و ٦ و ٧ و ١٠ من الباب ٣٩ من أبواب الذبح.

وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (١).

******

ترجمه:

این روایت از عبد الرحمن بن ابی عبدالله نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) شنید که فرمود: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در روز عید قربان سر خود را می تراشید، ناخن های خود را می گرفت، مقداری از سبیل خود را کوتاه می کرد و از اطراف ریش خود نیز مقداری می زد.

٢- بَابُ حُكْمِ مَنْ تَرَكَ الْحَلْقَ وَ التَّقْصِيرَ عَامِداً أَوْ نَاسِياً أَوْ جَاهِلًا

اشارة

(۲) ۲ بَابُ حُكْمِ مَنْ تَرَكَ الْحَلْقَ وَ التَّقْصِيرَ عَامِداً أَوْ نَاسِياً أَوْ جَاهِلًا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۰۱۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۰۱۷- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ (٤) جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي رَجُلٍ زَارَ الْبَيْتَ قَبْلَ أَنْ يَحْلِقَ فَقَالَ إِنْ كَانَ زَارَ الْبَيْتَ قَبْلَ أَنْ يَحْلِقَ وَ هُوَ عَالِمٌ أَنَّ ذَلِكَ لَا يَنْبَغِي لَهُ فَإِنَّ عَلَيْهِ دَمَ شَاةٍ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

این روایت از محمد بن مسلم نقل شده است که از امام باقر (علیه السلام) درباره مردی که پیش از تراشیدن سر به زیارت خانه خدا رفته است، پرسید. امام باقر (علیه السلام) فرمودند: «اگر او به زیارت خانه خدا رفته باشد و قبل از آن که سر خود را بتراشد، این کار را انجام داده و آگاه بوده که این کار مناسب نیست، بر او واجب است که یک گوسفند قربانی کند.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۰۱۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۰۱۸- ۲- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ زَارَ الْبَيْتَ قَبْلَ أَنْ يَحْلِقَ قَالَ لَا يَنْبَغِي إِلَّا أَنْ يَكُونَ نَاسِياً ثُمَّ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص أَتَاهُ أُنَاسٌ يَوْمَ النَّحْرِ- فَقَالَ بَعْضُهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ

١- يأتى فى البابين ٣ و ٤ و فى الحديثين ١ و ١٠ من الباب ١٣ و فى الأحاديث ١ و ٢ و ٤ و ٦ من الباب ١٨ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٢ فيه حديثان.

٣- الكافى ٤- ٥٠٥- ٣، و أورده فى الحديث ١ من الباب ١٥ من هذه الأبواب.

٤- فى التهذيب- و حميد بن زياد (بدل) سهل بن زياد (هامش المخطوط).

٥- التهذيب ٥- ٢٤٠- ٨٠٩.

٦- التهذيب ٥- ٢٤٠- ٨١٠.

ذَبَحْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ وَ قَالَ بَعْضُهُمْ ذَبَحْتُ قَبْلَ أَنْ أَحْلِقَ فَلَمْ يَتْرُكُوا شَيْئاً أَخَّرُوهُ وَ كَانَ يَنْبَغِي أَنْ يُقَدِّمُوهُ وَ لَا شَيْئاً قَدَّمُوهُ كَانَ يَنْبَغِي لَهُمْ أَنْ يُؤَخِّرُوهُ إِلَّا قَالَ لَا حَرَجَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الذَّبْحِ (١) وَ عَلَى تَرْكِ تَقْصِيرِ إِحْرَامِ الْعُمْرَةِ فِي مَحَلِّهِ (٢).

******

ترجمه:

این روایت از محمد بن حُمرَان نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره فردی که به زیارت خانه خدا رفته باشد قبل از تراشیدن سر پرسید. امام صادق (علیه السلام) در پاسخ فرمودند: «این کار (رفتن به زیارت قبل از تراشیدن سر) نباید انجام شود، مگر اینکه فرد نسیان (فراموشی) کرده باشد.»

سپس امام صادق (علیه السلام) به واقعه ای از زمان پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) اشاره کردند: «روزی برخی از مردم در روز عید قربانی نزد پیامبر (صلی الله علیه و آله) آمدند و گفتند: "ای رسول

خدا، ما پیش از آنکه رمی جمار (پرتاب سنگریزه ها) انجام دهیم قربانی کرده ایم." دیگری گفت: "ما پیش از تراشیدن سر قربانی کرده ایم." پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمودند: "آنچه که شما انجام داده اید، ایرادی ندارد. تأخیر و تقدم در برخی اعمال حج ممکن است و اگر شما چیزی را زودتر یا دیرتر انجام داده اید، اشکالی ندارد."»

۳- بَابُ حُكْمِ مَنْ سَاقَ هَدْياً فِي الْعُمْرَةِ هَلْ يَذْبَحُ قَبْلَ الْحَلْقِ أَوْ بَعْدَهُ

اشارة

(۳) ۳ بَابُ حُكْمِ مَنْ سَاقَ هَدْياً فِي الْعُمْرَةِ هَلْ يَذْبَحُ قَبْلَ الْحَلْقِ أَوْ بَعْدَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۰۱۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۰۱۹- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ سَاقَ هَدْياً فِي عُمْرَةٍ فَلْيَنْحَرْهُ قَبْلَ أَنْ يَحْلِقَ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٥).

******

ترجمه:

این روایت از معاویه بن عمار نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) شنیده است: «هر کسی که در عمره هدی (قربانی) بیاورد، باید آن را پیش از تراشیدن سر قربانی کند.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۰۲۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۰۲۰- ۲- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُعْتَمِرُ إِذَا سَاقَ الْهَدْيَ يَحْلِقُ قَبْلَ أَنْ يَذْبَحَ.

******

ترجمه:

این روایت از معاویه بن عمار نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) شنیده است: «هر کسی که در عمره هدی (قربانی) بیاورد، باید آن را پیش از تراشیدن سر قربانی کند.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۰۲۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۹۰۲۱- ۳- (۷) وَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ

۱- تقدم فی الحدیثین ٤ و ٦ من الباب ۳۹ من أبواب الذبح.

۲- تقدم فی الباب ٥٤ من أبواب الاحرام، و فی الباب ٦ من أبواب التقصیر.

۳- الباب ۳ فیه ۳ أحادیث.

٤- الکافی ٤- ٥۳۹- ٥، و أورده بتمامه فی الحدیث ٤ من الباب ٤ من أبواب الذبح.

٥- الفقیه ۲- ٤٥۲- ۲۹٤٥.

٦- الکافی ٤- ٥۳۹- ٤.

۷- الکافی ٤- ٥۳۹- ۳.

أَبَانٍ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قَالَ: مَنْ جَاءَ بِهَدْيٍ فِي عُمْرَةٍ فِي غَيْرِ حَجٍّ فَلْيَنْحَرْهُ قَبْلَ أَنْ يَحْلِقَ رَأْسَهُ.

أَقُولُ: الْوَجْهُ فِی ذَلِکَ التَّخْیِیرُ بَیْنَ الْأَمْرَیْنِ.

******

ترجمه:

این روایت اززراره نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) شنیده است: «هر کسی که در عمره هدی (قربانی) بیاورد، باید آن را پیش از تراشیدن سر قربانی کند.»

٤- بَابُ أَنَّ مَنْ تَرَکَ التَّقْصِیرَ حَتَّی طَافَ وَ سَعَی لَزِمَهُ إِعَادَةُ الْجَمِیعِ عَلَی التَّرْتِیبِ

اشارة

(١) ٤ بَابُ أَنَّ مَنْ تَرَکَ التَّقْصِیرَ حَتَّی طَافَ وَ سَعَی لَزِمَهُ إِعَادَةُ الْجَمِیعِ عَلَی التَّرْتِیبِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٠٢٢ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٩٠٢٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ یَقْطِینٍ عَنْ أَخِیهِ الْحُسَیْنِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ یَقْطِینٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ الْمَرْأَةِ رَمَتْ وَ ذَبَحَتْ وَ لَمْ تُقَصِّرْ حَتَّی زَارَتِ الْبَیْتَ- فَطَافَتْ وَ سَعَتْ مِنَ اللَّیْلِ مَا حَالُهَا وَ مَا حَالُ الرَّجُلِ إِذَا فَعَلَ ذَلِکَ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ یُقَصِّرُ وَ یَطُوفُ بِالْحَجِّ ثُمَّ یَطُوفُ لِلزِّیَارَةِ ثُمَّ قَدْ أَحَلَّ مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ (٣).

******

ترجمه:

این روایت از علی بن یقطین نقل شده است که از امام کاظم (علیه السلام) درباره وضعیت زنی که در مناسک حج عمل کرده و سپس به زیارت خانه خدا رفته است، پرسید. او گفت: «زنی که رمی جمار (پرتاب سنگریزه ها) و قربانی را انجام داده و هنوز کوتاه نکرده باشد، و سپس به زیارت خانه خدا رفته و طواف کرده باشد، وضعیت او چیست؟» امام کاظم (علیه السلام) پاسخ داد: «مشکلی ندارد. او می تواند کوتاه کند و طواف حج و طواف زیارت را انجام دهد، و سپس همه محدودیتهای احرام برطرف می شود.»

۵- بَابُ أَنَّ مَنْ تَرَکَ الْحَلْقَ وَ التَّقْصِیرَ حَتَّی خَرَجَ مِنْ مِنًی وَجَبَ عَلَیْهِ الْعَوْدُ لِذَلِکَ مَعَ الْإِمْکَانِ وَ مَعَ عَدَمِهِ یَحْلِقُ أَوْ یُقَصِّرُ مَکَانَهُ

اشارة

(٤) ٥ بَابُ أَنَّ مَنْ تَرَکَ الْحَلْقَ وَ التَّقْصِیرَ حَتَّی خَرَجَ مِنْ مِنًی وَجَبَ عَلَیْهِ الْعَوْدُ لِذَلِکَ مَعَ الْإِمْکَانِ وَ مَعَ عَدَمِهِ یَحْلِقُ أَوْ یُقَصِّرُ مَکَانَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۲۳ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹۰۲۳- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ

١- الباب ٤ فيه حديث واحد.

٢- التهذيب ٥- ٢٤١- ٨١١.

٣- تقدم فی الحديث ٤ من الباب ٣٩ من أبواب الذبح.

٤- الباب ٥ فيه ٦ أحاديث.

٥- التهذيب ٥- ٢٤١- ٨١٢، و الاستبصار ٢- ٢٨٥- ١٠١١.

أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ نَسِیَ أَنْ يُقَصِّرَ مِنْ شَعْرِهِ أَوْ يَحْلِقَهُ حَتَّى ارْتَحَلَ مِنْ مِنًى- قَالَ يَرْجِعُ إِلَى مِنًى حَتَّى يُلْقِیَ شَعْرَهُ بِهَا حَلْقاً كَانَ أَوْ تَقْصِيراً.

******

ترجمه:

اين روايت از حلبی نقل شده است كه از امام صادق (عليه السلام) درباره فردی كه فراموش كرده است كه موهای خود را كوتاه كند يا بتراشد تا زمانی كه از منا (محل مناسک حج) خارج شده است، پرسيد. امام صادق (عليه السلام) در پاسخ فرمودند: «او بايد به منا برگردد و تا زمانی كه موهای خود را در آنجا كوتاه كند يا بتراشد، باقی بماند.»

[رقم الحديث الكلی: ١٩٠٢٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٠٢٤- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ مِسْمَعٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ نَسِیَ أَنْ يَحْلِقَ رَأْسَهُ أَوْ يُقَصِّرَ حَتَّى نَفَرَ قَالَ يَحْلِقُ فِی الطَّرِيقِ أَوْ أَيْنَ كَانَ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى تَعَذُّرِ الْعَوْدِ لِمَا مَضَى (٢) وَ يَأْتِی (٣).

******

ترجمه:

این روایت از مسمع نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره فردی که فراموش کرده است سر خود را بتراشد یا موهای خود را کوتاه کند تا زمانی که از منا خارج شده است، پرسید. امام صادق (علیه السلام) پاسخ دادند: «او می تواند در مسیر یا هر کجا که بود، سر خود را بتراشد یا موهای خود را کوتاه کند.»

می گویم :

مرحوم شیخ انرا حمل کرده اند به مورد یکه ا برگشتن به منی معذورباشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۲۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۰۲۵- ۳- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ الْکِنَانِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ نَسِیَ أَنْ یُقَصِّرَ مِنْ شَعْرِهِ وَ هُوَ حَاجٌّ حَتَّی ارْتَحَلَ مِنْ مِنًی- قَالَ مَا یُعْجِبُنِی أَنْ یُلْقِیَ شَعْرَهُ إِلَّا بِمِنًی- وَ قَالَ فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ لْیَقْضُوا تَفَثَهُمْ (٥) قَالَ هُوَ الْحَلْقُ وَ مَا فِی جِلْدِ الْإِنْسَانِ.

******

ترجمه:

این روایت از ابو الصباح کنانی نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره فردی که فراموش کرده است موهای خود را کوتاه کند و از منا خارج شده است، پرسید. امام صادق (علیه السلام) پاسخ دادند: «من نمی پسندم که او موهای خود را (کوتاه) کند مگر در منا.» و سپس امام صادق (علیه السلام) به توضیح آیه «ثُمَّ لْیَقْضُوا تَفَثَهُمْ» (سوره حج، آیه ۲۹) پرداخت و فرمودند: «تَفَث» شامل تراشیدن مو و نظافت از هر چیزی است که بر روی پوست انسان وجود دارد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۲٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٩٠٢٦- ٤- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ جَهِلَ أَنْ يُقَصِّرَ مِنْ رَأْسِهِ أَوْ يَحْلِقَ حَتَّى ارْتَحَلَ مِنْ مِنًى- قَالَ فَلْيَرْجِعْ إِلَى مِنًى حَتَّى يَحْلِقَ شَعْرَهُ بِهَا أَوْ يُقَصِّرَ وَ عَلَى الصَّرُورَةِ أَنْ يَحْلِقَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ:

ص: ٢١٧

١- التهذيب ٥- ٢٤١- ٨١٤، و الاستبصار ٢- ٢٨٥- ١٠١٣.

٢- مضى فی الحديث ١ من هذا الباب.

٣- يأتی فی الحديثين ٣ و ٤ الآتيين من هذا الباب.

٤- الكافی ٤- ٥٠٣- ٨.

٥- الحجّ ٢٢- ٢٩.

٦- الكافی ٤- ٥٠٢- ٥.

سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ حَتَّى يُلْقِيَ شَعْرَهُ بِهَا حَلْقاً كَانَ أَوْ تَقْصِيراً وَ عَلَى الصَّرُورَةِ الْحَلْقُ (١)

******

ترجمه:

این روایت از ابو بصیر نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره فردی که از انجام عمل کوتاه کردن مو یا تراشیدن سر غفلت کرده و تا زمانی که از منا خارج شده است، پرسید. امام صادق (علیه السلام) در پاسخ فرمودند: «او باید به منا برگردد تا موهای خود را در آنجا بتراشد یا کوتاه کند. همچنین، برای صروره (کسی که اولین بار به حج می رود) لازم است که موهای خود را بتراشد.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۲۷ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۹۰۲۷- ۵- (۲) ثُمَّ قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّهُ یَحْلِقُ بِمَکَّةَ وَ یَحْمِلُ شَعْرَهُ إِلَی مِنًی.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

این بخش از روایت بیان می کند که در برخی منابع آمده است که فردی که از انجام عمل کوتاه کردن مو یا تراشیدن سر در منا غفلت کرده و از منا خارج شده است، می تواند در مکه موهای خود را بتراشد و سپس موهای کوتاه شده را به منا حمل کند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۲۸ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۹۰۲۸- ٦- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السِّنْدِیِّ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ مِسْمَعٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رَجُلٍ نَسِیَ أَنْ یَحْلِقَ أَوْ یُقَصِّرَ حَتَّی نَفَرَ قَالَ یَحْلِقُ إِذَا ذَکَرَ فِی الطَّرِیقِ أَوْ أَیْنَ کَانَ الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۵).

******

ترجمه:

این روایت از مسمع نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره فردی که فراموش کرده است سر خود را بتراشد یا موهای خود را کوتاه کند تا زمانی که از منا خارج شده است، پرسید. امام

صادق (علیه السلام) پاسخ دادند: «او می تواند در مسیر یا هر کجا که بود، سر خود را بتراشد یا موهای خود را کوتاه کند.»

٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ دَفْنِ الشَّعْرِ بِمِنًى وَ إِرْسَالِهِ لِيُدْفَنَ بِهَا إِنْ حُلِقَ بِغَيْرِهَا لِعُذْرٍ

اشارة

(٦) ٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ دَفْنِ الشَّعْرِ بِمِنًى وَ إِرْسَالِهِ لِيُدْفَنَ بِهَا إِنْ حُلِقَ بِغَيْرِهَا لِعُذْرٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٠٢٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٠٢٩- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي الرَّجُلِ يَحْلِقُ رَأْسَهُ بِمَكَّةَ قَالَ يَرُدُّ الشَّعْرَ إِلَى مِنًى.

******

ترجمه:

این روایت از حفص بن البختری نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره فردی که در مکه سر خود را می تراشد، پرسید. امام صادق (علیه السلام) پاسخ دادند: «او باید موهای کوتاه شده را به منا برگرداند.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٠٣٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٠٣٠- ٢- (٨) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

۱- الفقیه ۲- ۵۰۶- ۳۰۹۳.

۲- الفقیه ۲- ۵۰۷- ۳۰۹۳.

۳- التهذیب ۵- ۲٤۱- ۸۱۳، و الاستبصار ۲- ۲۸۵- ۱۰۱۲.

٤- التهذیب ۵- ۷۳- ۲٤۲، و أورد ذیله فی الحدیث ۳ من الباب ٤٦ من أبواب تروک الاحرام.

۵- یأتی فی الحدیثین ٦ و ۷ من الباب ٦ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٦ فیه ۸ أحادیث.

۷- الکافی ٤- ۵۰۳- ۹، و التهذیب ۵- ۲٤۲- ۸۱٦، و الاستبصار ۲- ۲۸٦- ۱۰۱۵.

۸- الکافی ٤- ٤۷٤- ٤، و أورده بتمامه فی الحدیث ٤ من الباب ۱۷ من أبواب الوقوف بالمشعر.

مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: وَ لْیَحْمِلِ الشَّعْرَ إِذَا حَلَقَ بِمَکَّةَ إِلَی مِنًی.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (۱)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

این روایت از علی بن ابی حمزه نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) یا امام باقر (علیه السلام) نقل شده است. در این روایت، امام (علیه السلام) فرموده اند: «هرگاه فردی در مکه سر خود را بتراشد، باید موهای کوتاه شده را به منا ببرد.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۳۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۹۰۳۱- ۳- (۲) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی شِبْلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا حَلَقَ رَأْسَهُ بِمِنًی ثُمَّ دَفَنَهُ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ كُلُّ شَعْرَةٍ لَهَا لِسَانٌ طَلْقٌ تُلَبِّی بِاسْمِ صَاحِبِهَا.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (۳) وَ كَذَا رَوَاهُ فِی (الْمُقْنِعِ) (٤).

******

ترجمه:

این روایت از ابو شبل نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره فرد مؤمنی که در منا سر خود را می تراشد و موهای کوتاه شده را دفن می کند، پرسید. امام صادق (علیه السلام) فرمودند: «هنگامی که مؤمن در منا سر خود را بتراشد و موهای کوتاه شده را دفن کند، در روز قیامت می آید و هر تار مویی از او زبانی دارد که به نام صاحب خود تلبیّه می گوید.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۳۲ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۰۳۲- ٤- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ يَعْنِی الْمُرَادِیَّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع الرَّجُلُ يُوصِی مَنْ يَذْبَحُ عَنْهُ وَ يُلْقِی هُوَ شَعْرَهُ بِمَكَّةَ- فَقَالَ لَيْسَ لَهُ أَنْ يُلْقِیَ شَعْرَهُ إِلَّا بِمِنًی.

******

ترجمه:

این روایت از ابو بصیر (معروف به مرادی) نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره فردی که به دیگری وصیت می کند تا از طرف او قربانی کند و خود، موهایش را در مکه بیندازد، پرسید. امام صادق (علیه السلام) در پاسخ فرمودند: «او نمی تواند موهای خود را بیندازد مگر در منا.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۰۳۳- ۵- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع يَدْفِنُ شَعْرَهُ فِي فُسْطَاطِهِ بِمِنًى- وَ يَقُولُ كَانُوا يَسْتَحِبُّونَ ذَلِكَ- قَالَ وَ كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع- يَكْرَهُ أَنْ يُخْرَجَ الشَّعْرُ مِنْ مِنًى- وَ يَقُولُ مَنْ أَخْرَجَهُ فَعَلَيْهِ أَنْ يَرُدَّهُ.

******

ترجمه:

این روایت از معاویه بن عمار نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند: «علی بن الحسین (علیه السلام) موهایش را در خیمه اش در منا دفن می کرد و می فرمود که این کار مستحب است. و امام صادق (علیه السلام) می فرمود که او نمی پسندید که موها از منا خارج شود و می گفت: هر کس که موها را خارج کند، باید آنها را به منا برگرداند.»

ص: ۲۱۹

۱- التهذیب ۵- ۱۹٤- ٦٤٤.

۲- الکافی ٤- ۵۰۲- ۱.

۳- الفقیه ۲- ۲۱٤- ۲۱۹۸.

٤- المقنع- ٨٩.

٥- الفقيه ٢- ٥٠٥- ٣٠٩٠.

٦- التهذيب ٥- ٢٤٢- ٨١٥، و الاستبصار ٢- ٢٨٦- ١٠١٤.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٠٣٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩٠٣٤- ٦- (١) وَ عَنْهُ عَنْ حَسَنِ بْنِ حُسَيْنٍ اللُّؤْلُؤِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَنْسَی أَنْ يَحْلِقَ رَأْسَهُ حَتَّی ارْتَحَلَ مِنْ مِنًی- فَقَالَ مَا يُعْجِبُنِی أَنْ يُلْقِیَ شَعْرَهُ إِلَّا بِمِنًی- وَ لَمْ يَجْعَلْ عَلَيْهِ شَيْئاً.

******

ترجمه:

این روایت از ابو بصیر نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره فردی که فراموش کرده است سر خود را بتراشد تا زمانی که از منا خارج شده است، پرسید. امام صادق (علیه السلام) در پاسخ فرمودند: «من نمی پسندم که او موهای خود را بیندازد مگر در منا.» و امام صادق (علیه السلام) بر این امر هیچ گونه عذر و کفاره ای قرار نداده اند.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٠٣٥ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٩٠٣٥- ٧- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رَجُلٍ زَارَ الْبَيْتَ وَ لَمْ يَحْلِقْ رَأْسَهُ قَالَ يَحْلِقُ (٣) بِمَكَّةَ وَ يَحْمِلُ شَعْرَهُ إِلَی مِنًی وَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَیْ ءٌ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْمُقْنِعِ مُرْسَلًا (٤).

******

ترجمه:

این روایت از ابو بصیر نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره فردی که به خانه خدا آمده است اما فراموش کرده است سر خود را بتراشد، پرسید. امام صادق (علیه السلام) فرمودند: «او می تواند در مکه سر خود را بتراشد و سپس موهایش را به منا ببرد و بر او هیچ چیزی نیست.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۳۶ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۰۳۶- ۸- (۵) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ أَنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ ع کَانَا یَأْمُرَانِ أَنْ تُدْفَنَ شُعُورُهُمَا بِمِنًی.

******

ترجمه:

این روایت از ابی البختری نقل شده است که از جعفر بن محمد (علیه السلام) از پدرش (امام باقر یا امام صادق) نقل می کند که حسن و حسین (علیهما السلام) به دفن موهایشان در منا امر می کردند.

۷- بَابُ أَنَّ الْحَاجَّ مُخَیَّرٌ بَیْنَ الْحَلْقِ وَ التَّقْصِیرِ وَ کَذَا الْمُعْتَمِرُ عُمْرَةً مُفْرَدَةً لَا عُمْرَةَ تَمَتُّعٍ وَ یُسْتَحَبُّ لَهُمَا اخْتِیَارُ الْحَلْقِ وَ حُکْمِ الصَّرُورَةِ وَ الْمُلَبِّدِ وَ مَنْ عَقَصَ شَعْرَهُ

اشارة

(٦) ۷ بَابُ أَنَّ الْحَاجَّ مُخَیَّرٌ بَیْنَ الْحَلْقِ وَ التَّقْصِیرِ وَ کَذَا الْمُعْتَمِرُ عُمْرَةً مُفْرَدَةً لَا عُمْرَةَ تَمَتُّعٍ وَ یُسْتَحَبُّ لَهُمَا اخْتِیَارُ الْحَلْقِ وَ حُکْمِ الصَّرُورَةِ وَ الْمُلَبِّدِ وَ مَنْ عَقَصَ شَعْرَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۰۳۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۰۳۷- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِى

ص: ۲۲۰

۱- التهذيب ٥- ٢٤٢- ٨١٨، و الاستبصار ٢- ٢٨٦- ١٠١٧.

۲- التهذيب ٥- ٢٤٢- ٨١٧، و الاستبصار ٢- ٢٨٦- ١٠١٦.

۳- فى الاستبصار- يحلقه (هامش المخطوط) و كذلک التهذيب.

٤- المقنع- ٨٩.

٥- قرب الإسناد- ٦٥.

٦- الباب ٧ فيه ١٥ حديثا.

٧- التهذيب ٥- ٤٨٤- ١٧٢٦.

عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ (۱) عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يَنْبَغِى لِلصَّرُورَةِ أَنْ يَحْلِقَ وَ إِنْ كَانَ قَدْ حَجَّ فَإِنْ شَاءَ قَصَّرَ وَ إِنْ شَاءَ حَلَقَ فَإِذَا لَبَّدَ شَعْرَهُ أَوْ عَقَصَهُ فَإِنَّ عَلَيْهِ الْحَلْقَ وَ لَيْسَ لَهُ التَّقْصِيرُ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ مِثْلَهُ (۲) وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِى عُمَيْرٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

این روایت از معاویه بن عمار نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند: «برای صروره (کسی که اولین بار حج را انجام می دهد) مناسب است که سر خود را بتراشد و اگر قبلاً حج کرده است، می تواند موهایش را کوتاه کند یا بتراشد. اما اگر موهایش را پیچیده یا جمع کرده است، باید سر خود را بتراشد و نمی تواند فقط موهایش را کوتاه کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۳۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۰۳۸- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا عَقَصَ الرَّجُلُ رَأْسَهُ أَوْ لَبَّدَهُ فِي الْحَجِّ أَوِ الْعُمْرَةِ فَقَدْ وَجَبَ عَلَيْهِ الْحَلْقُ.

******

ترجمه:

این روایت از هشام بن سالم نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند: «اگر مردی در حج یا عمره سر خود را پیچیده یا جمع کرده باشد، بر او واجب است که سر خود را بتراشد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۰۳۹- ۳- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سُوَيْدٍ الْقَلَّاءِ عَنْ أَبِي سَعْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يَجِبُ الْحَلْقُ عَلَى ثَلَاثَةِ نَفَرٍ رَجُلٍ لَبَّدَ وَ رَجُلٍ حَجَّ بَدْءاً (٦) لَمْ يَحُجَّ قَبْلَهَا وَ رَجُلٍ عَقَصَ رَأْسَهُ.

******

ترجمه:

این روایت از ابو سعد نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند: «حلق سر بر سه نفر واجب است: ۱. مردی که موهایش را پیچیده است (لبد)، ۲. مردی که برای اولین بار حج می کند و قبلاً حج نکرده است (صروره)، ۳. مردی که موی سر خود را جمع کرده است (عقص).»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۴۰ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۰٤۰- ٤- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارٍ السَّابَاطِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ بِرَأْسِهِ

ص: ۲۲۱

۱- فی نسخة- معاویة بن عمار (هامش المخطوط).

۲- التهذیب ٥- ۲٤۳- ۸۲۱.

۳- الکافی ٤- ٥۰۲- ٦.

٤- التهذیب ٥- ٤۸٤- ۱۷۲٤.

٥- التهذیب ٥- ٤۸٥- ۱۷۲۹.

٦- فی نسخة- ندبا (هامش المخطوط).

۷- التهذیب ٥- ٤۸٥- ۱۷۳۰، و أورد ذیله فی الحدیث ۸ من الباب ۳۹ من أبواب الذبح، و فی الحدیث ۲ من الباب ۱۱ من هذه الأبواب.

قُرُوحٌ لَا يَقْدِرُ عَلَى الْحَلْقِ قَالَ إِنْ كَانَ قَدْ حَجَّ قَبْلَهَا فَلْيَجُزَّ شَعْرَهُ وَ إِنْ كَانَ لَمْ يَحُجَّ فَلَا بُدَّ لَهُ مِنَ الْحَلْقِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

این روایت از عمار سباطی نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند: «اگر مردی دارای زخم هایی بر سر خود باشد که قادر به تراشیدن آن نباشد، اگر قبلاً حج کرده باشد، می تواند موهای خود را کوتاه کند. اما اگر قبلاً حج نکرده باشد، باید سر خود را بتراشد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۴۱ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۰۴۱- ۵- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: عَلَى الصَّرُورَةِ أَنْ يَحْلِقَ رَأْسَهُ وَ لَا يُقَصِّرَ إِنَّمَا التَّقْصِيرُ لِمَنْ قَدْ حَجَّ حَجَّةَ الْإِسْلَامِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (۲)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

این روایت از علی بن ابی بصیر نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند: «بر صروره (کسی که اولین بار حج می کند) واجب است که سر خود را بتراشد و نمی تواند موهایش را کوتاه کند. زیرا کوتاه کردن مو (قصر) مخصوص کسی است که قبلاً حج واجب (حجهٔ الاسلام) را انجام داده است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۴۲ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۰۴۲- ٦- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ- اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُحَلِّقِينَ مَرَّتَيْنِ- قِيلَ وَ لِلْمُقَصِّرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَ لِلْمُقَصِّرِينَ.

******

ترجمه:

این روایت از حریز نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند: «پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) در روز حدیبیه دوبارگفتند: «خداوندا، محلقین را ببخش.» گفته شد: «و برای مقصرین چه؟» پیامبر (صلی الله علیه وآله) پاسخ داد: «و برای مقصرین نیز.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۴۳ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۰۴۳- ۷- (۵) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: اسْتَغْفَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِلْمُحَلِّقِینَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَ وَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ التَّفَثِ (٦) قَالَ هُوَ الْحَلْقُ وَ مَا کَانَ عَلَی جِلْدِ الْإِنْسَانِ.

ص: ۲۲۲

۱- التهذیب ۵- ٤٨٤- ۱۷۲۵.

۲- الکافی ٤- ۵۰۳- ۷.

۳- التهذیب ۵- ۲٤۳- ۸۱۹.

٤- التهذیب ۵- ۲٤۳- ۸۲۲.

۵- التهذیب ۵- ۲٤۳- ۸۲۳.

٦- فی نسخة- النتف (هامش المخطوط).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (۱) وَ کَذَا فِی (الْمُقْنِعِ) (۲).

******

ترجمه:

ازحلبی نقل شده است که از ابی عبد الله (ع) شنیدم که گفت: پیامبر اکرم (ص) برای محلقین سه بار طلب آمرزش کرد. و از ابی عبد الله (ع) درباره ی تفث پرسیدم، ایشان فرمود: تفث به معنای حلق کردن مو و آنچه بر پوست انسان است، می باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰٤٤ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۰٤٤- ۸- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَحْرَمْتَ فَعَقَصْتَ شَعْرَ رَأْسِکَ أَوْ لَبَّدْتَهُ فَقَدْ وَجَبَ عَلَیْکَ الْحَلْقُ وَ لَیْسَ لَکَ التَّقْصِیرُ وَ إِنْ أَنْتَ لَمْ تَفْعَلْ فَمُخَیَّرٌ لَکَ التَّقْصِیرُ وَ الْحَلْقُ فِی الْحَجِّ أَفْضَلُ- وَ لَیْسَ فِی الْمُتْعَةِ إِلَّا التَّقْصِیرُ.

******

ترجمه:

این روایت از معاویه بن عمار نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند:

«وقتی که احرام بستی و موهای سرت را عَقَص کردی یا لَبَّد کردی، بر تو واجب است که سر خود را بتراشی (حلق کنی) و برایت جایز نیست که فقط موهای خود را کوتاه کنی (تقصیر کنی). اگر چنین نکردی، در حج مخیر هستی بین تقصیر و حلق، و حلق در حج افضل است. اما در متعة فقط تقصیر جائز است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰٤۵ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۰٤۵- ۹- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عِیصٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ عَقَصَ شَعْرَ رَأْسِهِ وَ هُوَ مُتَمَتِّعٌ ثُمَّ قَدِمَ مَکَّةَ فَقَضَی نُسُکَهُ وَ حَلَّ عِقَاصَ رَأْسِهِ فَقَصَّرَ وَ ادَّهَنَ وَ أَحَلَّ قَالَ عَلَیْهِ دَمُ شَاةٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع ثُمَّ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

روایت از عیص نقل شده است: «سؤال کردم از امام صادق (علیه السلام) درباره مردی که موهای سرش را عقَص کرده و در حال متعة بوده است، سپس به مکه آمد و مناسک خود را انجام داد و بعد از آن عقاص سرش را باز کرده و تقصیر کرده و بدن خود را چرب کرده و احرام را شکسته است. امام صادق (علیه السلام) فرمودند: بر او واجب است که دم شاة (قربانی یک گوسفند) بدهد.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٠٤٦ - رقم الحديث الباب: ١٠]

١٩٠٤٦- ١٠- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ بَكْرِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَيْسَ لِلصَّرُورَةِ أَنْ يُقَصِّرَ وَ عَلَيْهِ أَنْ يَحْلِقَ.

******

ترجمه:

در این روایت از بکْر بن خالد نقل شده است که امام صادق (علیه السلام) فرمودند:

«برای صرورة (شخصی که برای اولین بار حج انجام می دهد) جایز نیست که تقصیر کند و بر او واجب است که حلق کند.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٠٤٧ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٩٠٤٧- ١١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: اسْتَغْفَرَ رَسُولُ اللَّهِ

۱- الفقیه ۲- ۲۱٤- ۲۱۹۹ و فیه- للمحلقین ثلاث مرّات، و للمقصرین مرة، و لم یذکر بقیة الحدیث.

۲- المقنع- ۸۹.

۳- التهذیب ٥- ۱٦۰- ٥۳۳، و أورد ذیله فی الحدیث ۲ من الباب ٤ من أبواب التقصیر.

٤- التهذیب ٥- ۱٦۰- ٥۳٤.

٥- الفقیه ۲- ۳۷٦- ۲۷٤٤.

٦- التهذیب ٥- ٤۷۳- ۱٦٦٤.

۷- التهذیب ٥- ۲٤۳- ۸۲۰.

۸- الفقیه ۲- ۲۱٤- ۲۱۹۹.

ص لِلْمُحَلِّقِینَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَ لِلْمُقَصِّرِینَ مَرَّةً.

******

ترجمه:

در این روایت که از محمد بن علی بن الحسین نقل شده است، آمده است:

«پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) برای کسانی که موهای خود را حلق کرده بودند، سه بار استغفار کرد و برای کسانی که تقصیر کرده بودند، یک بار استغفار کرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰٤۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۰٤۸- ۱۲- (۱) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّ مَنْ حَلَقَ رَأْسَهُ بِمِنًی- کَانَ لَهُ بِکُلِّ شَعْرَةٍ نُورٌ یَوْمَ الْقِیَامَةِ (۲).

******

ترجمه:

«روایت شده است که هر کسی که سرش را در منی حلق کند، برای هر مویی که حلق کرده است، در روز قیامت نور خواهد داشت.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۹۰۴۹- ۱۳- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ سَالِمِ بْنِ الْفُضَيْلِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع دَخَلْنَا بِعُمْرَةٍ نُقَصِّرُ أَوْ نَحْلِقُ فَقَالَ احْلِقْ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص تَرَحَّمَ عَلَى الْمُحَلِّقِينَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَ عَلَى الْمُقَصِّرِينَ مَرَّةً وَاحِدَةً.

******

ترجمه:

«سالم بن فضل گفته است: به ابی عبد الله (ع) گفتم: ما وارد عمره شده ایم، آیا باید موهایمان را بزنیم یا حلق کنیم؟ گفت: حلق کنید، زیرا پیامبر اسلام (ص) بر محلقین سه بار رحمت فرستاد و بر مقصرین یک بار.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۱٤]

۱۹۰۵۰- ۱٤- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ السِّنَانِيِّ وَ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى الدَّقَّاقِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا الْقَطَّانِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ (٥) عَنْ تَمِيمِ بْنِ بُهْلُولٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْعَبْدِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مِهْرَانَ فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ قَالَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع كَيْفَ صَارَ الْحَلْقُ عَلَى الصَّرُورَةِ وَاجِباً دُونَ مَنْ قَدْ حَجَّ قَالَ لِيَصِيرَ بِذَلِكَ مُوسَماً بِسِمَةِ الآمِنِينَ أَ لَا تَسْمَعُ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرامَ إِنْ شاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُؤُسَكُمْ وَ مُقَصِّرِينَ لا تَخافُونَ (٦).

وَ رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ کَذَلِکَ (۷).

******

ترجمه:

سلیمان بن مهران در حدیثی گفت: از ابی عبد الله (ع) پرسیدم که چرا حلق کردن برای صروره واجب است در حالی که برای کسی که قبلاً حج را انجام داده واجب نیست؟ گفت: تا با این عمل، او به عنوان یکی از کسانی که در امنیت و آسایش قرار دارند شناخته شود. آیا نمی شنوی قول خداوند متعال: "به زودی وارد خواهید شد به مسجد الحرام، اگر خدا بخواهد، در حالی که در امنیت خواهید بود، سرهای خود را حلق کرده و یا کوتاه کرده، بدون ترس خواهید بود." [سوره فتح، آیه ۲۷]

ص: ۲۲٤

۱- الفقیه ۲- ۲۱۵- ۲۲۰۰.

۲- فی المصدر زیادة- و لا یجوز للصرورة أن یقصر و علیه الحلق.

۳- الفقیه ۲- ٤٥۳- ۲۹٤۸.

٤- الفقیه ۲- ۲۳۸- ۲۲۹۲، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۱ من الباب ۹ من أبواب مقدمات الطواف، و أخری فی الحدیث ۱ من الباب ۳ و أخری فی الحدیث ۳ من الباب ۷ من أبواب الوقوف بالمشعر.

٥- فی المصدر- بکر بن عبد اللّه بن حبیب.

٦- الفتح ٤۸- ۲۷.

۷- علل الشرائع- ٤٤۹- ۱.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰٥۱ - رقم الحدیث الباب: ۱٥]

۱۹۰۵۱- ۱۵- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِی آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ نَوَادِرِ (أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ) عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ مَنْ لَبَّدَ شَعْرَهُ أَوْ عَقَصَهُ فَلَیْسَ لَهُ أَنْ یُقَصِّرَ (۲) وَ عَلَیْهِ الْحَلْقُ وَ مَنْ لَمْ یُلَبِّدْهُ تَخَیَّرَ إِنْ شَاءَ قَصَّرَ وَ إِنْ شَاءَ حَلَقَ وَ الْحَلْقُ أَفْضَلُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی حُکْمِ الْعُمْرَةِ الْمُفْرَدَةِ فِی أَحَادِیثِ التَّقْصِیرِ (۳) وَ مَا یَدُلُّ عَلَی حُکْمِ الصَّرُورَةِ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

حلبی گفت: از ابی عبد الله (ع) شنیدم که می فرمود: هر کسی که موهای سرش را لبد کرده یا آن را به شکل عُقد (بسته) درآورده باشد، نمی تواند تقصیر کند و باید موهایش را حلق کند. اما کسی که این کار را نکرده باشد، مخیر است که اگر بخواهد تقصیر کند و اگر بخواهد حلق کند و حلق کردن بهتر است.

۸- بَابُ وُجُوبِ التَّقْصِیرِ عَیْناً عَلَی الْمَرْأَةِ

اشارة

(٦) ۸ بَابُ وُجُوبِ التَّقْصِیرِ عَیْناً عَلَی الْمَرْأَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹۰۵۲- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ النِّسَاءِ فَقَالَ إِنْ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِنَّ ذَبْحٌ فَلْيَأْخُذْنَ

۱- السرائر- ٤٧٤.

۲- فی المصدر- فلیس له التقصیر.

۳- تقدم فی الباب ٥ من أبواب التقصیر، و تقدم ما یدلّ علی حکم عمرة التمتع فی الحدیثین ۲ و ۸ من الباب ۲ و فی الحدیث ٤ من الباب ۳ و فی الحدیثین ۳ و ۹ من الباب ٥ و فی الحدیث ۲ من الباب ۸ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الحدیث ۳ من الباب ٤٥ من أبواب تروک الاحرام، و فی الحدیثین ٦ و ۷ من الباب ۸۲ و فی الباب ۸۳ و فی الحدیث ۱۲ من الباب ۸٤ من أبواب الطواف، و فی الأبواب ۱ و ۲ و ۳ و ٤ و ٦ و ۹ من أبواب التقصیر.

٤- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ٥ من هذه الأبواب.

٥- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الحدیث ۲ من الباب ۸ من هذه الأبواب.

٦- الباب ۸ فیه ٤ أحادیث.

۷- الکافی ٤- ٤٧٥- ۷، و التهذیب ٥- ۱۹٥- ٦٤۷، و أورده بتمامه فی الحدیث ۲ من الباب ۱۷ من أبواب الوقوف بالمشعر، و قطعة منه فی الحدیث ۱ من الباب ۱ من أبواب رمی جمرة العقبة، و فی الحدیث ۲ من الباب ۳۹ من أبواب الذبح.

مِنْ شُعُورِهِنَّ وَ يُقَصِّرْنَ مِنْ أَظْفَارِهِنَّ.

******

ترجمه:

از سعید اعرج در حدیثی روایت شده است که او از امام صادق (علیه السلام) درباره زنان پرسید. امام صادق (علیه السلام) فرمودند: اگر (ذبح قربانی) بر عهده ی آنان (زنان) نباشد، پس از موهایشان بگیرند (مقداری کوتاه کنند) و از ناخن هایشان نیز کوتاه کنند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۵۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۰۵۳- ۲- (۱) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: وَ تُقَصِّرُ الْمَرْأَةُ وَ يَحْلِقُ الرَّجُلُ وَ إِنْ شَاءَ قَصَّرَ إِنْ كَانَ قَدْ حَجَّ قَبْلَ ذَلِکَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۲) وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از علی بن ابی حمزه از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق) (علیهما السلام) در حدیثی نقل شده است که فرمودند: زن باید کوتاه کند (موهای خود را)، و مرد باید سر خود را بتراشد. و اگر بخواهد، می تواند کوتاه کند، به شرط اینکه قبلاً حج کرده باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۵٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۰۵٤- ۳- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَيْسَ عَلَى النِّسَاءِ حَلْقٌ وَ يُجْزِيهِنَّ التَّقْصِيرُ.

******

ترجمه:

از حلبی از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمودند: بر زنان تراشیدن (مو) واجب نیست و کوتاه کردن برایشان کافی است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۵۵ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۰۵۵- ٤- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو وَ أَنَسِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ آبَائِهِ ع فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ لِعَلِيٍّ ع قَالَ: يَا عَلِيُّ لَيْسَ عَلَى النِّسَاءِ جُمُعَةٌ إِلَى أَنْ قَالَ وَ لَا اسْتِلَامُ الْحَجَرِ وَ لَا حَلْقٌ.

(٥)

******

ترجمه:

از جعفر بن محمد (علیه السلام) از پدرانش (علیهم السلام) در وصیت پیامبر (صلی الله علیه وآله) به علی (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: ای علی، نماز جمعه بر زنان واجب نیست. و همچنین (در ادامه فرمودند) لمس کردن حجرالأسود و تراشیدن (مو) نیز بر زنان واجب نیست.

۹- بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ أَنْ يُوَلِّيَ الْحَلْقَ غَيْرَهُ

اشارة

(٦) ۹ بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ أَنْ يُوَلِّيَ الْحَلْقَ غَيْرَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٠٥٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٠٥٦- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ أَبِى

ص: ٢٢٦

١- الكافى ٤- ٤٧٤- ٤، و أورده بتمامه فى الحديث ٤ من الباب ١٧ من أبواب الوقوف بالمشعر.

٢- التهذيب ٥- ١٩٤- ٦٤٤.

٣- التهذيب ٥- ٣٩٠- ١٣٦٤ و فيه- عليهن بدل يجزيهن، و أورده فى الحديث ٣ من الباب ٢١ من أبواب أقسام الحجّ. و فى الحديث ٢ من الباب ٥ من أبواب التقصير.

٤- الفقيه ٤- ٣٦٤- ٥٧٦٢.

٥- و تقدم ما يدلّ على ذلک فى الحديث ٧ من الباب ١٧ من أبواب الوقوف بالمشعر، و فى الحديث ٢ من الباب ١ من أبواب رمى جمرة العقبة، و فى الحديثين ٢ و ٣ من الباب ٥ من أبواب التقصير.

٦- الباب ٩ فيه حديث واحد.

٧- التهذيب ٥- ٤٥٨- ١٥٨٩.

عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع فِى حَدِيثٍ قَالَ: كَانَ الَّذِى حَلَقَ رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ ص يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ- خِرَاشَ بْنَ أُمَيَّةَ الْخُزَاعِيَّ- وَ الَّذِى حَلَقَ رَأْسَ النَّبِيِّ ص فِى حَجَّتِهِ مَعْمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَتْ قُرَيْشٌ- أَيْ مَعْمَرُ أُذُنُ رَسُولِ اللَّهِ ص فِى يَدِکَ وَ فِى يَدِکَ الْمُوسَى فَقَالَ مَعْمَرٌ إِى وَ اللَّهِ إِنِّى لَأَعُدُّهُ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ عَظِيماً عَلَيَّ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ نَحْوَهُ (١)

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ (٢) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَذْكُرِ الَّذِى حَلَقَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ (٣).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٤) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٥).

******

ترجمه:

از معاوية بن عمار از امام صادق (عليه السلام) در حديثی روايت شده است كه فرمود: كسی كه سر پيامبر خدا (صلی الله عليه وآله) را در روز حديبيه تراشيد، خراش بن اميه خزاعی بود. و كسی كه سر پيامبر (صلی الله عليه وآله) را در حج ايشان تراشيد، معمر بن عبدالله بود. پس قريش گفتند: «ای معمر، گوش پيامبر خدا (صلی الله عليه وآله) در دست توست و در دست توست تيغ (تراشيدن)». معمر گفت: «آری، به خدا سوگند، من آن را نعمتی بزرگ از سوی خداوند برای خود می شمارم.»

١٠- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْمِيَةِ عِنْدَ الْحَلْقِ وَ الدُّعَاءِ بِالْمَأْثُورِ وَ الِابْتِدَاءِ بِالْقَرْنِ الْأَيْمَنِ وَ بُلُوغِ الْعَظْمَيْنِ بِالْحَلْقِ

اشارة

(٦) ١٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْمِيَةِ عِنْدَ الْحَلْقِ وَ الدُّعَاءِ بِالْمَأْثُورِ وَ الِابْتِدَاءِ بِالْقَرْنِ الْأَيْمَنِ وَ بُلُوغِ الْعَظْمَيْنِ بِالْحَلْقِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٩٠٥٧ - رقم الحديث الباب: ١]

۱۹۰۵۷- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: أَمَرَ الْحَلَّاقَ أَنْ يَضَعَ الْمُوسَى عَلَى قَرْنِهِ الْأَيْمَنِ ثُمَّ أَمَرَهُ أَنْ يَحْلِقَ وَ سَمَّى هُوَ وَ قَالَ اللَّهُمَ

۱- الفقيه ۲- ۲۳۹- ۲۲۹۳.

۲- زاد فی المصدر- عن ابن أبی عمير.

۳- الكافی ٤- ۲۵۰- ۹.

٤- تقدم فی الحديث ۲ من الباب ۱ من هذه الأبواب.

۵- يأتی فی الحديث ۱ من الباب ۱۰ من هذه الأبواب.

٦- الباب ۱۰ فيه حديثان.

۷- التهذيب ۵- ۲٤٤- ۸۲٦.

أَعْطِنِی بِكُلِّ شَعْرَةٍ نُوراً يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

از معاويه از امام باقر (عليه السلام) روايت شده است كه فرمود: (پيامبر) به آرايشگر دستور داد كه تيغ را بر طرف راست سر او قرار دهد، سپس به او دستور داد كه (سرش را) بتراشد. و خود او (پيامبر) نام خدا را بر زبان آورد و گفت: «خدايا، به من به ازای هر تار مو، نوری در روز قيامت عطا كن.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۵۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۰۵۸- ۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: السُّنَّةُ فِي الْحَلْقِ أَنْ تَبْلُغَ الْعَظْمَيْنِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۲).

******

ترجمه:

از جعفر (امام صادق) از پدرانش (علیهم السلام) از علی (علیه السلام) روایت شده است که فرمود: سنت در تراشیدن (سر) این است که تا دو استخوان (پشت سر) برسد.

۱۱- بَابُ أَنَّ مَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَى رَأْسِهِ شَعْرٌ كَالْحَالِقِ وَ الْأَقْرَعِ أَجْزَأَهُ إِمْرَارُ الْمُوسَى عَلَى رَأْسِهِ

اشارة

(۳) ۱۱ بَابُ أَنَّ مَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَى رَأْسِهِ شَعْرٌ كَالْحَالِقِ وَ الْأَقْرَعِ أَجْزَأَهُ إِمْرَارُ الْمُوسَى عَلَى رَأْسِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۰۵۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۰۵۹- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُتَمَتِّعِ أَرَادَ أَنْ يُقَصِّرَ فَحَلَقَ رَأْسَهُ قَالَ عَلَيْهِ دَمٌ يُهَرِيقُهُ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ النَّحْرِ- أَمَرَّ الْمُوسَى عَلَى رَأْسِهِ حِينَ يُرِيدُ أَنْ يَحْلِقَ.

******

ترجمه:

ابوبصیر می گوید: از امام صادق (علیه السلام) درباره شخصی که در حال انجام عمره تمتع بوده و به جای کوتاه کردن موهایش، سر خود را تراشیده، سؤال کردم. امام (علیه السلام) فرمودند: «بر او واجب است که یک قربانی (گوسفند یا حیوان دیگری) قربانی کند. و در روز عید قربان، وقتی می خواهد سر خود را بتراشد، باید تیغ را بر سرش بکشد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۶۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۰۶۰- ۲- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارٍ السَّابَاطِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ حَلَقَ قَبْلَ أَنْ يَذْبَحَ قَالَ يَذْبَحُ وَ يُعِيدُ الْمُوسَى لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ وَ لا تَحْلِقُوا رُؤُسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ (٦).

******

ترجمه:

عَمَّارٍ السَّابَاطِيِّ : ازحضرت صادق درمورد مردی پرسیدم که قبل ازقربانی سرخودرا تراشیده بود فرمودند : قربانی کند ودوباره تیغ را روی سرش بکشد چون خداوند فرموده : سرخود رانتراشید تا قربانی به قربانگاه برسد .سوره بقره ۱۹٦

۱- الکافی ٤- ۵۰۳- ۱۰.

۲- التهذیب ۵- ۲٤٤- ۸۲۷.

۳- الباب ۱۱ فیه ۳ أحادیث.

٤- التهذيب ٥- ١٥٨- ٥٢٥، و الاستبصار ٢- ٢٤٢- ٨٤٢، و أورده فی الحدیث ٣ من الباب ٤ من أبواب التقصیر.

٥- التهذیب ٥- ٤٨٥- ١٧٣٠، و أورده فی الحدیث ٨ من الباب ٣٩ من أبواب الذبح، و صدره فی الحدیث ٤ من الباب ٧ من هذه الأبواب.

٦- البقرة ٢- ١٩٦.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٠٦١ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٩٠٦١- ٣- (١) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عِیسَی عَنْ یَاسِینَ الضَّرِیرِ عَنْ حَرِیزٍ عَنْ زُرَارَةَ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ خُرَاسَانَ قَدِمَ حَاجّاً وَ کَانَ أَقْرَعَ الرَّأْسِ لَا یُحْسِنُ أَنْ یُلَبِّیَ فَاسْتُفْتِیَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَأَمَرَ لَهُ أَنْ یُلَبَّی عَنْهُ وَ أَنْ یُمَرَّ الْمُوسَی عَلَی رَأْسِهِ فَإِنَّ ذَلِکَ یُجْزِئُ عَنْهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (٢)

(٣).

******

ترجمه:

١٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّأَخُّرِ فِی الْحَلْقِ بَعْدَ الْحَلْقِ فِی الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ ثُمَّ یُسْتَحَبُ

اشارة

(٤) ١٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّأَخُّرِ فِی الْحَلْقِ بَعْدَ الْحَلْقِ فِی الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ ثُمَّ یُسْتَحَبُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۶۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۰۶۲- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يَزَالُ الْعَبْدُ فِی حَدِّ الطَّوَافِ بِالْكَعْبَةِ- مَا دَامَ حَلْقُ الرَّأْسِ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : بنده (حاجی) درحکم طواف است تا زمانیکه سرخود نتراشیده است .

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۶۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۰۶۳- ۲- (۶) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی نَصْرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع إِنَّا حِينَ نَفَرْنَا مِنْ مِنًی- أَقَمْنَا أَيَّاماً ثُمَّ حَلَقْتُ رَأْسِی طَلَبَ التَّلَذُّذِ فَدَخَلَنِی مِنْ ذَلِكَ شَیْ ءٌ فَقَالَ كَانَ أَبُو الْحَسَنِ ع إِذَا خَرَجَ مِنْ مَكَّةَ- فَأُتِیَ بِثِيَابِهِ حَلَقَ رَأْسَهُ قَالَ وَ قَالَ فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَ لْيُوفُوا

ص: ۲۲۹

۱- الكافی ٤- ٥٠٤- ١٣، و أورد صدره فی الحديث ٢ من الباب ٣٩ من أبواب الاحرام.

۲- التهذيب ٥- ٢٤٤- ٨٢٨.

۳- و تقدم ما يدلّ علی ذلک فی الحديثين ٣ و ٦ من الباب ٤ من أبواب التقصير.

٤- الباب ١٢ فيه ٧ أحاديث.

٥- الكافی ٤- ٥٤٧- ٣٥.

٦- الكافی ٤- ٥٠٣- ١٢.

نُذُورَهُمْ (۱) قَالَ التَّفَثُ تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَ طَرْحُ الْوَسَخِ وَ طَرْحُ الْإِحْرَامِ.

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ حَلَقَ رَأْسَهُ (۲)

******

ترجمه:

از ابن ابی نصر روایت شده که می گوید:

به امام رضا (علیه السلام) گفتم: «زمانی که از منا خارج شدیم، چند روزی اقامت کردیم و سپس برای لذت بردن سرم را تراشیدم و به خاطر این کار نگران شدم و چیزی در دلم وارد شد (احساس گناه یا تردید پیدا کردم).»

امام (علیه السلام) فرمودند: «امام کاظم (علیه السلام) وقتی از مکه خارج می شد، پس از اینکه لباس های خود را برای او می آوردند، سر خود را می تراشید.»

سپس امام رضا (علیه السلام) در مورد آیه ای از قرآن که می فرماید:

"ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَ لْيُوفُوا نُذُورَهُمْ" (سوره حج، آیه ۲۹)

فرمودند: «تفث به معنای کوتاه کردن ناخن ها، از بین بردن آلودگی ها و کنار گذاشتن لباس احرام است.»

[رقم الحديث الكلي: ۱۹۰٦٤ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۹۰٦٤- ۳- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حَلْقُ الرَّأْسِ فِي غَيْرِ حَجٍّ وَ لَا عُمْرَةٍ مُثْلَةٌ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى عَدَمِ الِاعْتِيَادِ مَعَ أَنَّهُ لَا يَدُلُّ عَلَى تَحْرِيمٍ وَ لَا كَرَاهَةٍ وَ قَدْ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ فِي آدَابِ الْحَمَّامِ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق : تراشیدن سردرغیرحج وعمره یکسان است .

می گویم : این روایت حمل می شود به جایکه شخص عادت نکرده باشد به تراشیدن سرودلالت برحرمت یا کراهت هم ندارد بلکه درباب آداب حمام مطالبی هست که دلالت براستحباب دارد .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٠٦٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٠٦٥- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ ع لَا يَزَالُ الْعَبْدُ فِي حَدِّ الطَّائِفِ بِالْكَعْبَةِ- مَا دَامَ شَعْرُ الْحَلْقِ عَلَيْهِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : بنده (حاجی) درحکم طواف است تا زمانیکه سرخود نتراشیده است .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٠٦٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٩٠٦٦- ٥- (٦) قَالَ وَ رُوِيَ أَنَّ الْحَاجَّ مِنْ حِينِ يَخْرُجُ مِنْ مَنْزِلِهِ حَتَّى يَرْجِعَ بِمَنْزِلَةِ الطَّائِفِ بِالْكَعْبَةِ.

******

ترجمه:

وروایت شده حاجی وقتی ازمنزلش خارج می شود تا برگردد مثل طواف کننده است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۶۷ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۰٦۷- ٦- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنَّ أَصْحَابَنَا یَرْوُونَ أَنَّ حَلْقَ الرَّأْسِ فِی غَیْرِ حَجٍّ وَ لَا عُمْرَةٍ مُثْلَةٌ فَقَالَ کَانَ أَبُو الْحَسَنِ ع إِذَا قَضَی نُسُکَهُ عَدَلَ إِلَی قَرْیَةٍ یُقَالُ لَهَا سَایَةُ (۸) فَحَلَقَ.

******

ترجمه:

از احمد بن محمد بن ابی نصر بزنطی روایت شده که می گوید:

به امام کاظم (علیه السلام) گفتم: «یاران ما روایت می کنند که تراشیدن سر در غیر از مناسک حج و عمره، مثل هم محسوب می شود.»

امام (علیه السلام) فرمودند: امام کاظم (علیه السلام) هنگامی که مناسک خود را به پایان می رساند، به روستایی به نام "سایه" می رفت و در آنجا سر خود را می تراشید.(پس درغیرمناسک هم جایزاست)

۱- الحجّ ۲۲- ۲۹.

۲- قرب الإسناد- ۱۷۱.

۳- التهذیب ٥- ٤٨٥- ۱۷۲۸.

٤- تقدم فی الأبواب ٥۹ و ٦۰ و ٦۱ و فی الحدیثین ۳ و ٥ من الباب ٦۲ و فی الحدیث ٥ من الباب ٦۷ من أبواب آداب الحمام.

٥- الفقيه ٢- ٢١٥- ٢٢٠٣.

٦- الفقيه ٢- ٢١٥- ٢٢٠٤.

٧- الفقيه ٢- ٥٢٢- ٣١٢٤، و أورده فی الحدیث ٢ من الباب ٦٠ من أبواب آداب الحمام.

٨- فی نسخة- سائق (هامش المخطوط). و ساية- اسم واد من حدود الحجاز من جهة المدينة به قری كثيرة و عيون ماء. (معجم البلدان ٣- ١٨٠).

[رقم الحديث الكلی: ١٩٠٦٨ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٩٠٦٨- ٧- (١) قَالَ وَ رُوِیَ عَنِ الصَّادِقِ ع أَنَّهُ قَالَ: حَلْقُ الرَّأْسِ فِی غَيْرِ حَجٍّ وَ لَا عُمْرَةٍ مُثْلَةٌ لِأَعْدَائِكُمْ وَ جَمَالٌ لَكُمْ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : تراشيدن سردرغيرحج وعمره يكسان است هم نسبت به دشمنانتان (ازشما حساب ببرند) وهم برای زيبائ خودتان .

١٣- بَابُ أَنَّ الْمُتَمَتِّعَ إِذَا حَلَقَ حَلَّ لَهُ كُلُّ مَا سِوَی الطِّيبِ وَ النِّسَاءِ وَ الصَّيْدِ وَ بَاقِی مَوَاضِعِ التَّحَلُّلِ

اشارة

(٢) ١٣ بَابُ أَنَّ الْمُتَمَتِّعَ إِذَا حَلَقَ حَلَّ لَهُ كُلُّ مَا سِوَی الطِّيبِ وَ النِّسَاءِ وَ الصَّيْدِ وَ بَاقِی مَوَاضِعِ التَّحَلُّلِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٩٠٦٩ - رقم الحديث الباب: ١]

۱۹۰۶۹- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا ذَبَحَ الرَّجُلُ وَ حَلَقَ فَقَدْ أَحَلَّ مِنْ كُلِّ شَيْ ءٍ أَحْرَمَ مِنْهُ إِلَّا النِّسَاءَ وَ الطِّيبَ فَإِذَا زَارَ الْبَيْتَ وَ طَافَ وَ سَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- فَقَدْ أَحَلَّ مِنْ كُلِّ شَيْ ءٍ أَحْرَمَ مِنْهُ إِلَّا النِّسَاءَ وَ إِذَا طَافَ طَوَافَ النِّسَاءِ فَقَدْ أَحَلَّ مِنْ كُلِّ شَيْ ءٍ أَحْرَمَ مِنْهُ إِلَّا الصَّيْدَ.

أَقُولُ: الْمُرَادُ الصَّيْدُ الْحَرَمِيُّ لَا الْإِحْرَامِيُّ ذَكَرَهُ جَمَاعَةٌ مِنْ عُلَمَائِنَا (٤) لِمَا يَأْتِي (٥).

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار روایت شده که می گوید:

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: «وقتی شخصی قربانی کرد و سر خود را تراشید، از هر چیزی که در حالت احرام برایش حرام بود، حلال می شود، مگر زنان و بوی خوش (عطر). و وقتی خانه ی کعبه را زیارت کرد، طواف انجام داد و بین صفا و مروه سعی کرد، از هر چیزی که در حالت احرام برایش حرام بود، حلال می شود، مگر زنان. و وقتی طواف نساء را انجام داد، از هر چیزی که در حالت احرام برایش حرام بود، حلال می شود، مگر شکار.»

می گویم : منظور از «شکار»، شکار در حرم است نه شکار در حالت احرام. این مطلب را جمعی از علمای ما ذکر کرده اند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۷۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۰۷۰- ۲- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ سَيْفٍ (۷) عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ رَمَى وَ حَلَقَ أَ يَأْكُلُ شَيْئاً فِيهِ صُفْرَةٌ قَالَ لَا حَتَّى يَطُوفَ

۱- الفقیه ۲- ۵۲۳- ۳۱۲۵، و أورده فی الحدیث ٦ من الباب ٦٠ من أبواب آداب الحمام.

۲- الباب ۱۳ فیه ۱۳ حدیثا.

۳- الفقیه ۲- ۵۰۷- ۳۰۹۵.

٤- راجع روضة المتقین ۵- ۱۹۰.

۵- یأتی فی الحدیث ۲ من هذا الباب.

٦- التهذیب ۵- ۲٤۵- ۸۲۹، و الاستبصار ۲- ۲۸۷- ۱۰۱۸.

۷- فی الاستبصار- محمّد بن سیف.

بِالْبَیْتِ (۱) وَ بَیْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- ثُمَّ قَدْ حَلَّ لَهُ کُلُّ شَیْ ءٍ إِلَّا النِّسَاءَ حَتَّی یَطُوفَ بِالْبَیْتِ طَوَافاً آخَرَ ثُمَّ قَدْ حَلَّ لَهُ النِّسَاءُ.

******

ترجمه:

از منصور بن حازم روایت شده که می گوید:

از امام صادق (علیه السلام) درباره مردی که (در مراسم حج) رمی جمرات انجام داده و سر خود را تراشیده پرسیدم: «آیا می تواند چیزی بخورد که در آن زردی (طعم زعفران) باشد؟»

امام (علیه السلام) فرمودند: «خیر، تا زمانی که به خانه ی کعبه طواف کند و بین صفا و مروه سعی انجام دهد. پس از آن، همه چیز برای او حلال می شود، به جز زنان. تا زمانی که یک طواف دیگر به دور کعبه انجام دهد، پس از آن زنان نیز برای او حلال می شوند.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۷۱ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۹۰۷۱- ۳- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلَاءٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع تَمَتَّعْتُ يَوْمَ ذَبَحْتُ وَ حَلَقْتُ أَ فَأَلْطَخُ رَأْسِی بِالْحِنَّاءِ قَالَ نَعَمْ مِنْ غَيْرِ أَنْ تَمَسَّ شَيْئاً مِنَ الطِّيبِ قُلْتُ أَ فَأَلْبَسُ الْقَمِيصَ قَالَ نَعَمْ إِذَا شِئْتَ قُلْتُ أَ فَأُغَطِّی رَأْسِی قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

از علاء روايت شده كه می گويد:

به امام صادق (عليه السلام) گفتم: «در روزی كه قربانی كردم و سرم را تراشيدم، تمتع انجام دادم. آيا می توانم سرم را با حنا رنگ كنم؟»

امام (عليه السلام) فرمودند: «بله، به شرطی كه هيچ چيز از بوی خوش (عطر) به سر شما نخورد.»

گفتم: «آيا می توانم پيراهن بپوشم؟»

امام (عليه السلام) فرمودند: «بله، هر وقت كه بخواهی.»

گفتم: «آيا می توانم سرم را بپوشانم؟»

امام (عليه السلام) فرمودند: «بله.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۷۲ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۰۷۲- ٤- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: اعْلَمْ أَنَّکَ إِذَا حَلَقْتَ رَأْسَکَ فَقَدْ حَلَّ لَکَ كُلُّ شَیْ ءٍ إِلَّا النِّسَاءَ وَ الطِّيبَ.

******

ترجمه:

از عمر بن یزید روایت شده که می گوید:

امام صادق (علیه السلام) فرمودند: بدان که وقتی سرت را تراشیدی، همه چیز برای تو حلال می شود، به جز زنان و بوی خوش (عطر).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۷۳ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۰۷۳- ۵- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ وَ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنِّي حَلَقْتُ رَأْسِي وَ ذَبَحْتُ وَ أَنَا مُتَمَتِّعٌ أَطْلِي رَأْسِي بِالْحِنَّاءِ قَالَ نَعَمْ مِنْ غَيْرِ أَنْ تَمَسَّ شَيْئاً مِنَ الطِّيبِ قُلْتُ وَ أَلْبَسُ الْقَمِيصَ وَ أَتَقَنَّعُ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ قَبْلَ أَنْ أَطُوفَ بِالْبَيْتِ قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

از علاء روایت شده که می گوید:

به امام صادق (علیه السلام) گفتم: «من سرم را تراشیدم و قربانی کردم، در حالی که مُتمتع بودم. آیا می توانم سرم را با حنا رنگ کنم؟»

امام (علیه السلام) فرمودند: «بله، به شرطی که از هیچ بوی خوش (عطر) استفاده نکنی.»

گفتم: «آیا می توانم پیراهن بپوشم و سرم را بپوشانم؟»

امام (علیه السلام) فرمودند: «بله.»

گفتم: «آیا می توانم این کارها را قبل از اینکه طواف خانه ی کعبه را انجام دهم؟»

امام (علیه السلام) فرمودند: «بله.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۷٤ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۰۷٤- ٦- (٥) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ نَسِیَ أَنْ یَزُورَ الْبَیْتَ حَتَّی أَصْبَحَ فَقَالَ رُبَّمَا أَخَّرْتُهُ حَتَّی تَذْهَبَ أَیَّامُ التَّشْرِیقِ- وَ لَکِنْ

۱- فی المصدر زیادة- و یسعی.

۲- التهذیب ٥- ۲٤٥- ۸۳۰، و الاستبصار ۲- ۲۸۷- ۱۰۱۹.

۳- التهذیب ٥- ۲٤٥- ۸۳۱، و الاستبصار ۲- ۲۸۷- ۱۰۲۰.

٤- التهذیب ٥- ۲٤۷- ۸۳٦، و الاستبصار ۲- ۲۸۹- ۱۰۲٥.

٥- التهذیب ٥- ۲٥۰- ۸٤۷، و الاستبصار ۲- ۲۹۱- ۱۰۳٥، و أورده فی الحدیث ۲ من الباب ۱ من أبواب زیارة البیت.

لَا تَقْرَبُوا (۱) النِّسَاءَ وَ الطِّیبَ.

******

ترجمه:

از حلبی روایت شده که می گوید:

از امام صادق (علیه السلام) درباره مردی که فراموش کرده بود خانه ی کعبه را زیارت کند تا زمانی که صبح شد، سؤال کردم.

امام (علیه السلام) فرمودند: «گاهی من نیز زیارت را به تأخیر می اندازم تا ایام تشریق (یازدهم، دوازدهم و سیزدهم ذی الحجه) به پایان برسد. اما در این مدت به زنان نزدیک نشوید و از بوی خوش (عطر) استفاده نکنید.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۰۷۵- ۷- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ سَعِیدِ بْنِ یَسَارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُتَمَتِّعِ قُلْتُ إِذَا حَلَقَ رَأْسَهُ (۳) یَطْلِیهِ بِالْحِنَّاءِ قَالَ نَعَمْ الْحِنَّاءُ وَ الثِّیَابُ وَ الطِّیبُ وَ کُلُّ شَیْ ءٍ إِلَّا النِّسَاءَ رَدَّدَهَا عَلَیَّ مَرَّتَیْنِ أَوْ ثَلَاثاً قَالَ وَ سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنْهَا قَالَ نَعَمْ الْحِنَّاءُ وَ الثِّیَابُ وَ الطِّیبُ وَ کُلُّ شَیْ ءٍ إِلَّا النِّسَاءَ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ حَلَّ لَهُ الثِّیَابُ وَ الطِّیبُ (٤).

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّیْخُ عَلَی مَنْ حَلَقَ وَ زَارَ الْبَیْتَ لِمَا مَرَّ (٥).

******

ترجمه:

از سعید بن یسار روایت شده که می گوید:

از امام صادق (علیه السلام) درباره شخص مُتمتّع پرسیدم و گفتم: «وقتی سرش را تراشید، آیا می تواند سرش را با حنا رنگ کند؟»

امام (علیه السلام) فرمودند: «بله، حنا، لباس، بوی خوش (عطر) و هر چیز دیگری برای او حلال است، به جز زنان.» امام این نکته را دو یا سه بار برای من تکرار کردند.

سپس از امام کاظم (علیه السلام) درباره همین موضوع پرسیدم و ایشان نیز فرمودند: «بله، حنا، لباس، بوی خوش و هر چیز دیگری برای او حلال است، به جز زنان.»

می گویم : مرحوم شیخ این حدیث را به شخصی که سر خود را تراشیده و خانه ی کعبه را زیارت کرده تفسیر کرده است، با توجه به احادیث قبلی.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۷۶ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۰۷۶- ۸- (٦) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا إِبْرَاهِيمَ ع عَنِ الْمُتَمَتِّعِ إِذَا حَلَقَ رَأْسَهُ مَا يَحِلُّ لَهُ فَقَالَ كُلُّ شَيْ ءٍ إِلَّا النِّسَاءَ.

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار روایت شده که می گوید:

از امام کاظم (علیه السلام) درباره شخص مُتمتّعی که سر خود را تراشیده، پرسیدم: «چه چیزهایی برای او حلال می شود؟»

امام (علیه السلام) فرمودند: «همه چیز برای او حلال است، به جز زنان.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۰۷۷- ۹- (۷) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فَقُلْتُ

۱- فی المصدر- لا یقرب.

۲- الکافی ٤- ٥٠٥- ١.

۳- فی نسخة زیادة- قل أن یزور البیت (هامش المخطوط). و جاء فی المخطوط (قال) بدل- قلت. و المصدر خال عنهما.

٤- التهذیب ٥- ٢٤٥- ٨٣٢، و الاستبصار ٢- ٢٨٧- ١٠٢١.

٥- مر فی الأحادیث ١- ٦ من هذا الباب.

٦- الکافی ٤- ٥٠٦- ٥.

٧- الکافی ٤- ٥٠٥- ٢.

الْمُتَمَتِّعُ یُغَطِّی رَأْسَهُ إِذَا حَلَقَ فَقَالَ یَا بُنَیَّ حَلْقُ رَأْسِهِ أَعْظَمُ مِنْ تَغْطِیَتِهِ إِیَّاهُ.

******

ترجمه:

از یونس بن یعقوب روایت شده که می گوید:

از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم و گفتم: «آیا مُتمتّع می تواند بعد از تراشیدن سرش، آن را بپوشاند؟»

امام (علیه السلام) فرمودند: «پسرم! تراشیدن سر او مهم تر از پوشاندن آن است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۰۷۸- ۱۰- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ يُونُسَ مَوْلَى عَلِيٍّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع بَعْدَ مَا ذَبَحَ حَلَقَ ثُمَّ ضَمَّدَ رَأْسَهُ بِمِسْكٍ (۲) وَ زَارَ الْبَيْتَ وَ عَلَيْهِ قَمِيصٌ وَ كَانَ مُتَمَتِّعاً.

وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ نَحْوَهُ (۳).

******

ترجمه:

از ابو أيوب خزاز روايت شده كه مى گويد:

من امام كاظم (عليه السلام) را ديدم كه بعد از قربانى كردن، سر خود را تراشيدند و سپس سرشان را با مشك (نوعى عطر) آغشته كردند. سپس به زيارت خانه كعبه رفتند در حالى كه پيراهن به تن داشتند و ايشان در حال انجام حج تمتع بودند.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۰۷۹ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۱۹۰۷۹- ۱۱- (٤) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ظَرِيفٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُلْوَانَ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ إِذَا رَمَيْتَ جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ- فَقَدْ حَلَّ لَكَ كُلُّ شَيْ ءٍ (٥) حُرِّمَ عَلَيْكَ إِلَّا النِّسَاءَ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى مَنْ حَلَقَ وَ طَافَ لِمَا مَرَّ (٦).

******

ترجمه:

از حسین بن علوان از امام جعفر صادق (علیه السلام) از پدرش و از امام علی (علیه السلام) روایت شده که می فرماید:

«وقتی جمره عقبه (یکی از اعمال حج در رمی جمرات) را انجام دادی، هر چیزی که بر تو حرام شده بود، برایت حلال می شود، به جز زنان.»

می گویم : این روایت را بر کسی حمل کرده اند که سر خود را تراشیده و طواف (زیارت کعبه) را نیز انجام داده باشد، همان طور که در احادیث قبلی نیز اشاره شد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۰۸۰- ۱۲- (۷) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِیدِ عَنْ یُونُسَ بْنِ یَعْقُوبَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِی الْحَسَنِ مُوسَی ع جُعِلْتُ فِدَاکَ رَجُلٌ أَکَلَ فَالُوذَجَ فِیهِ زَعْفَرَانٌ بَعْدَ مَا رَمَی الْجَمْرَةَ وَ لَمْ یَحْلِقْ قَالَ لَا بَأْسَ قَالَ وَ سَأَلْتُهُ هَلْ یَحْرُمُ عَلَیَّ فِی حَرَمِ رَسُولِ اللَّهِ ص-

ص: ۲۳٤

۱- الکافی ٤- ٥٠٥- ۳.

۲- فی نسخة- بسک (هامش المخطوط). و السک بالضم- طیب (الصحاح- سکک- ٤- ۱٥۹۱).

۳- الکافی ٤- ٥٠٥- ۳ ذیل الحدیث ۳.

٤- قرب الإسناد- ٥۱.

٥- فی المصدر زیادة- کان قد.

٦- مر فی الحدیثین ۱ و ۲ من هذا الباب.

۷- قرب الإسناد- ۱۲۳.

مَا یَحْرُمُ عَلَیَّ فِی حَرَمِ اللَّهِ قَالَ لَا.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى النِّسْيَانِ لِمَا مَرَّ (۱).

******

ترجمه:

از یونس بن یعقوب روایت شده که می گوید:

به امام موسی کاظم (علیه السلام) گفتم: «فدایت شوم، مردی فالوده ای (نوعی شیرینی) که در آن زعفران بود، پس از انجام رمی جمره خورد، در حالی که هنوز سرش را نتراشیده بود.»

امام (علیه السلام) فرمودند: «اشکالی ندارد.»

سپس از ایشان پرسیدم: «آیا در حرم رسول الله (صلی الله علیه وآله)، همان چیزهایی که در حرم خدا (مکه) بر من حرام است، حرام است؟»

امام (علیه السلام) فرمودند: «نه.»

می گویم : این روایت بر مبنای فراموشی تفسیر شده است، همان طور که در احادیث قبلی اشاره شد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۹۰۸۱- ۱۳- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ الطَّيَالِسِيِّ عَنِ الْعَلَاءِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا حَلَقْتُ رَأْسِي وَ أَنَا مُتَمَتِّعٌ أَطْلِي رَأْسِي بِالْحِنَّاءِ قَالَ نَعَمْ مِنْ غَيْرِ أَنْ تَمَسَّ شَيْئاً مِنَ الطِّيبِ قُلْتُ وَ أَلْبَسُ الْقَمِيصَ وَ أَتَمَتَّعُ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ قَبْلَ أَنْ أَطُوفَ بِالْبَيْتِ قَالَ نَعَمْ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۳) وَ يَأْتِي مَا ظَاهِرُهُ الْمُنَافَاةُ وَ نُبَيِّنُ وَجْهَهُ (٤).

******

ترجمه:

از علاء روایت شده که می گوید:

به امام صادق (علیه السلام) گفتم: «اگر من در حالی که مُتمتع هستم سرم را بتراشم، آیا می توانم سرم را با حنا رنگ کنم؟»

امام (علیه السلام) فرمودند: «بله، به شرطی که از هیچ بوی خوشی (عطر) استفاده نکنی.»

گفتم: «آیا می توانم پیراهن بپوشم و از لذت های (حلال) بهره مند شوم؟»

امام (علیه السلام) فرمودند: «بله.»

گفتم: «آیا این کارها را قبل از اینکه طواف خانه ی کعبه را انجام دهم، می توانم انجام دهم؟»

امام (علیه السلام) فرمودند: «بله.»

١٤- بَابُ أَنَّ غَيْرَ الْمُتَمَتِّعِ إِذَا حَلَقَ حَلَّ لَهُ الطِّيبُ دُونَ النِّسَاءِ فَلَا تَحِلُّ لَهُ حَتَّى يَطُوفَ طَوَافَ النِّسَاءِ وَ أَنَّهُ لَا يَحِلُّ لِلْمَرْأَةِ زَوْجُهَا حَتَّى تَطُوفَ طَوَافَ النِّسَاء١٢٠٢٩

اشارة

(٥) ١٤ بَابُ أَنَّ غَيْرَ الْمُتَمَتِّعِ إِذَا حَلَقَ حَلَّ لَهُ الطِّيبُ دُونَ النِّسَاءِ فَلَا تَحِلُّ لَهُ حَتَّى يَطُوفَ طَوَافَ النِّسَاءِ وَ أَنَّهُ لَا يَحِلُّ لِلْمَرْأَةِ زَوْجُهَا حَتَّى تَطُوفَ طَوَافَ النِّسَاءِ (٦)

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۰۸۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۰۸۲- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْحَاجِّ (غَيْرِ الْمُتَمَتِّعِ) (۸) يَوْمَ النَّحْرِ مَا يَحِلُّ لَهُ قَالَ كُلُّ شَيْ ءٍ إِلَّا النِّسَاءَ

ص: ۲۳۵

۱- مر فی أكثر أحاديث هذا الباب.

۲- قرب الإسناد- ۱٦.

۳- يأتی فی الحديثين ۱ و ٤ من الباب ۱٤ من هذه الأبواب.

٤- يأتی فی الحديثين ۲ و ۳ من الباب ۱٤ من هذه الأبواب.

٥- الباب ۱٤ فيه ٤ أحاديث.

٦- ذكر العلامة و الشهيد الثانی و صاحب المدارک و غيرهم أنّه لا نص فی حكم المرأة، و هو عجيب و له نظائر." منه قده".

۷- التهذيب ٥- ۲٤۷- ۸۳٥، و الاستبصار ۲- ۲۸۹- ۱۰۲٤.

۸- ليس فی التهذيب.

وَ عَنِ الْمُتَمَتِّعِ مَا يَحِلُّ لَهُ يَوْمَ النَّحْرِ- قَالَ كُلُّ شَيْ ءٍ إِلَّا النِّسَاءَ وَ الطِّيبَ.

******

ترجمه:

از محمد بن حمران روايت شده كه می گويد:

از امام صادق (علیه السلام) درباره حاجی (کسی که مُتَمَتِّع نیست) در روز عید قربان پرسیدم: «چه چیزهایی برای او حلال می شود؟»

امام (علیه السلام) فرمودند: «همه چیز برای او حلال است، به جز زنان.»

سپس درباره مُتمتّع پرسیدم که: «چه چیزهایی در روز عید قربان برای او حلال می شود؟»

امام (علیه السلام) فرمودند: «همه چیز برای او حلال است، به جز زنان و بوی خوش (عطر).»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۸۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۰۸۳- ۲- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سُئِلَ ابْنُ عَبَّاسٍ هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَتَطَيَّبُ قَبْلَ أَنْ يَزُورَ الْبَيْتَ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص يُضَمِّدُ رَأْسَهُ بِالْمِسْكِ قَبْلَ أَنْ يَزُورَ (۲).

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الْحَاجِّ غَيْرِ الْمُتَمَتِّعِ لِمَا مَرَّ وَ هُوَ قَرِيبٌ (۳).

******

ترجمه:

از معاویة بن عمار روایت شده که از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند:

از ابن عباس سؤال شد: «آیا رسول خدا (صلی الله علیه وآله) قبل از اینکه به زیارت خانه کعبه برود، از عطر استفاده می کرد؟»

ابن عباس پاسخ داد: «من دیدم که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) قبل از اینکه به زیارت برود، سرش را با مشک (عطر) آغشته می کرد.»

می گویم :

مرحوم شیخ این روایت را بر حاجی غیر مُتمتّع تطبیق داده است، همان طور که در روایات قبلی نیز ذکر شده و نزدیک به همین معنا است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۸٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۰۸٤- ۳- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: وُلِدَ لِأَبِی الْحَسَنِ ع مَوْلُودٌ بِمِنًی- فَأَرْسَلَ إِلَیْنَا یَوْمَ النَّحْرِ بِخَبِیصٍ فِیهِ زَعْفَرَانٌ وَ کُنَّا قَدْ حَلَقْنَا قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَأَکَلْتُ أَنَا وَ أَبِی الْکَاهِلِیُّ وَ مُرَازِمٌ أَنْ یَأْکُلَا مِنْهُ وَ قَالا لَمْ نَزُرِ الْبَیْتَ فَسَمِعَ أَبُو الْحَسَنِ ع کَلَامَنَا فَقَالَ لِمُصَادِفٍ وَ کَانَ هُوَ الرَّسُولَ الَّذِی جَاءَنَا بِهِ فِی أَیِّ شَیْ ءٍ کَانُوا یَتَکَلَّمُونَ فَقَالَ أَکَلَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَ أَبِی الآخَرَانِ فَقَالا لَمْ نَزُرْ بَعْدُ الْبَیْتَ فَقَالَ أَصَابَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ- ثُمَّ قَالَ أَ مَا تَذْکُرُ حِینَ أُتِینَا بِهِ فِی مِثْلِ هَذَا الْیَوْمِ فَأَکَلْتُ أَنَا مِنْهُ وَ أَبَی عَبْدُ اللَّهِ أَخِی أَنْ یَأْکُلَ مِنْهُ فَلَمَّا جَاءَ أَبِی حَرَّشَهُ عَلَیَّ فَقَالَ یَا أَبَتِ إِنَّ مُوسَی أَکَلَ خَبِیصاً فِیهِ زَعْفَرَانٌ وَ لَمْ یَزُرْ بَعْدُ فَقَالَ أَبِی هُوَ أَفْقَهُ مِنْکَ أَ لَیْسَ قَدْ حَلَقْتُمْ رُءُوسَکُمْ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (٥)

۱- التهذیب ٥- ۲٤٦- ۸۳٤، و الاستبصار ۲- ۲۸۸- ۱۰۲۳.

۲- مر فی التهذیب زیادة- البیت.

۳- مر فی الحدیث ۱ من هذا الباب.

٤- الکافی ٤- ٥۰٦- ٤.

٥- التهذیب ٥- ۲٤٦- ۸۳۳، و الاستبصار ۲- ۲۸۸- ۱۰۲۲.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ أَيْضاً عَلَى الْحَاجِّ غَيْرِ الْمُتَمَتِّعِ لِمَا مَرَّ فِي هَذَا الْبَابِ وَ الَّذِي قَبْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از عبد الرحمن بن الحجاج روایت شده که می گوید:

امام کاظم (علیه السلام) در روز عید قربان، پس از تولد فرزندش در منی، برای ما مقداری خبیص (نوعی شیرینی) که در آن زعفران بود، فرستاد. ما (عبد الرحمن، پدر کاهلی، و مرازم) سرهای خود را تراشیده بودیم. عبد الرحمن می گوید: «من و پدر کاهلی و مرازم از آن خورده و گفتیم که هنوز به زیارت خانه کعبه نرفته ایم.»

امام کاظم (علیه السلام) از این گفت وگو با خبر شد و به مصادف (که پیام آور امام بود) گفت: «در چه چیزی صحبت می کردند؟» مصادف پاسخ داد: «عبد الرحمن و دیگران از خبیص خوردند و گفتند که هنوز به زیارت نرفته اند.»

امام (علیه السلام) گفت: «عبد الرحمن درست خورده است. آیا نمی دانید که زمانی که ما با چنین روزی مواجه شدیم، من نیز از آن خوردم . ولی عبدالله از خوردن آن امتناع کرد؟ وقتی که پدرم به خانه برگشت، او (پدر عبد الرحمن) را به خوردن آن تحریک کرد و گفت: "ای پدر، آیا نمی دانی که موسی بن جعفر از خبیص با زعفران خورد و هنوز به زیارت نرفته بود؟" پدر عبد الرحمن گفت: "او فقیه تر از توست. آیا شما سرهای خود را نتراشیده ای؟"»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٠٨٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٠٨٥- ٤- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ نَوَادِرِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ الْبَزَنْطِيِّ عَنْ جَمِيلٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع الْمُتَمَتِّعُ مَا يَحِلُّ لَهُ إِذَا حَلَقَ رَأْسَهُ قَالَ كُلُّ شَيْ ءٍ إِلَّا

النِّسَاءَ وَ الطِّيبَ قُلْتُ فَالْمُفْرِدُ قَالَ كُلُّ شَيْ ءٍ إِلَّا النِّسَاءَ ثُمَّ قَالَ وَ إِنَّ عُمَرَ يَقُولُ الطِّيبَ وَ لَا نَرَى ذَلِكَ شَيْئاً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى الْحُكْمِ الثَّانِي فِي الطَّوَافِ فِي أَحْكَامِ مَنْ مَنَعَهَا الْحَيْضُ مِنْهُ (۳).

******

ترجمه:

از جميل نقل شده كه مى گويد:

به امام صادق (عليه السلام) گفتم: «براى مُتمتّع چه چيزهايى پس از تراشيدن سرش حلال است؟»

امام (عليه السلام) پاسخ دادند: «همه چيز به جز زنان و بوى خوش (عطر).»

گفتم: «و براى كسى كه تنها حج مفرد انجام مى دهد، چه چيزهايى حلال است؟»

امام (عليه السلام) فرمودند: «همه چيز به جز زنان.»

سپس افزودند: «عمر بن خطاب مى گويد كه استفاده از عطر نيز حرام است، اما ما اين نظر را درست نمى دانيم.»

۱۵- بَابُ حُكْمِ مَنْ زَارَ الْبَيْتَ قَبْلَ الْحَلْقِ

اشارة

(٤) ۱۵ بَابُ حُكْمِ مَنْ زَارَ الْبَيْتَ قَبْلَ الْحَلْقِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٠٨٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٠٨٦- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي رَجُلٍ زَارَ الْبَيْتَ قَبْلَ أَنْ يَحْلِقَ فَقَالَ إِنْ كَانَ زَارَ الْبَيْتَ قَبْلَ أَنْ يَحْلِقَ وَ هُوَ عَالِمٌ أَنَّ ذَلِكَ لَا يَنْبَغِي لَهُ فَإِنَّ عَلَيْهِ دَمَ شَاةٍ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام باقر (ع) در مورد مردی که پیش از اینکه سر خود را بتراشد، به زیارت خانه (کعبه) رفته است، نقل می کند. امام (ع) فرمودند: اگر او پیش از تراشیدن سر به زیارت خانه رفته و آگاه است که این کار برایش شایسته نیست، پس باید (به عنوان کفاره) یک گوسفند قربانی کند.

١- مر فی الحدیث ١ من هذا الباب، و فی الأحادیث ١- ٥ و ١٣ من الباب ١٣ من هذه الأبواب.

٢- مستطرفات السرائر- ٣٢- ٣١.

٣- تقدم فی الباب ٨٤ من أبواب الطواف، و ما یدلّ علی الحکم الأول فی الحدیث ٢٠ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٤- الباب ١٥ فیه حدیث واحد.

٥- الکافی ٤- ٥٠٥- ٣، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

١٦- بَابُ حُكْمِ الصَّيْدِ فِي أَيَّامِ التَّشْرِيقِ

اشارة

(۱) ١٦ بَابُ حُكْمِ الصَّيْدِ فِي أَيَّامِ التَّشْرِيقِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۰۸۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۰۸۷- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَيْثَمٍ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مِسْكِينٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ نَفَرَ فِي النَّفْرِ الْأَوَّلِ مَتَى يَحِلُّ لَهُ الصَّيْدُ قَالَ إِنْ زَالَتِ الشَّمْسُ مِنَ الْيَوْمِ الثَّالِثِ حَدَّثَنِي بِهِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ.

******

ترجمه:

معاوية بن عمار گفت: به امام صادق (ع) عرض كردم: كسى كه در نفر اول (از منا) بيرون رود، چه زمانى شكار براى او حلال مى شود؟ امام (ع) فرمودند: وقتى كه خورشيد از روز سوم (بعد از نفر اول) زوال كند (يعنى وقت زوال ظهر روز سوم برسد). اين روايت را محمد بن حسين بن ابى الخطاب براى من نقل كرد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۰۸۸ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۰۸۸- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ مَنْ نَفَرَ فِي النَّفْرِ الْأَوَّلِ فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يُصِيبَ الصَّيْدَ (٤) حَتَّى يَنْفِرَ النَّاسُ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی أَحَادِيثِ نَفْرِ مَنْ لَمْ يَتَّقِ الصَّيْدَ وَ النِّسَاءَ فِی إِحْرَامِهِ وَ يَظْهَرُ مِنْ هُنَاکَ الْكَرَاهَةُ (٥).

******

ترجمه:

حماد از امام صادق (ع) در حديثی نقل كرده است كه: و كسی كه در نفر اول (از منا) بيرون رود، برای او جايز نيست كه به شكار دست بزند تا زمانی كه مردم (از منا) بيرون روند.

١٧- بَابُ كَرَاهَةِ غَسْلِ الرَّأْسِ بِالْخِطْمِي قَبْلَ الْحَلْقِ أَوِ التَّقْصِيرِ

اشارة

(٦) ١٧ بَابُ كَرَاهَةِ غَسْلِ الرَّأْسِ بِالْخِطْمِيِّ (٧) قَبْلَ الْحَلْقِ أَوِ التَّقْصِيرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٩٠٨٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٠٨٩- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ

١- الباب ١٦ فيه حديثان.

٢- التهذيب ٥- ٤٩١- ١٧٥٩، و أورده فی الحديث ٤ من الباب ١١ من أبواب العود إلی منی.

٣- التهذيب ٥- ٤٩٠- ١٧٥٨، و أورده بتمامه فی الحدیث ٣ من الباب ١١ من أبواب العود إلی منی.

٤- الذی یظهر ممّا تقدم أن هذا محمول علی الکراهة أو صید الحرم ما دام فیه." منه قده".

٥- یأتی فی الحدیثین ١ و ٦ من الباب ١١ من أبواب العود إلی منی.

٦- الباب ١٧ فیه ٣ أحادیث.

٧- غسل الرأس بالخطمی سنة کما مرّ فی آداب الحمام، فهذا یشعر بالمرجوحیة هنا فتامل. " منه قده".

٨- الکافی ٤- ٥٠٢- ٢، و المقنع- ٨٩.

زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع لِلرَّجُلِ أَنْ يَغْسِلَ رَأْسَهُ بِالْخِطْمِيِّ قَبْلَ أَنْ يَحْلِقَ (١) قَالَ يُقَصِّرُ وَ يَغْسِلُهُ.

******

ترجمه:

ابان بن تغلب گفت: به امام صادق (ع) عرض کردم: آیا مرد می تواند پیش از اینکه سرش را بتراشد، با خطمی (نوعی گیاه یا ماده شوینده) سر خود را بشوید؟ امام (ع) فرمودند: او می تواند کوتاه کند (موی خود را) و سپس آن را بشوید

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٠٩٠ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٩٠٩٠- ٢- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُحْرِمَةِ إِذَا طَهُرَتْ تَغْسِلُ رَأْسَهَا بِالْخِطْمِيِّ فَقَالَ يُجْزِئُهَا الْمَاءُ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از یکی از آن دو (امام باقر یا امام صادق) علیهما السلام نقل کرده است که گفت: از ایشان درباره زن مُحرِم که اگر پاک شود، پرسیدم، آیا می تواند سرش را با خطمی (نوعی گیاه یا ماده شوینده) بشوید؟ امام فرمودند: آب برایش کافی است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۰۹۱- ۳- (۳) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ هَلْ يَصْلُحُ لَهُ أَنْ يَغْسِلَ رَأْسَهُ يَوْمَ النَّحْرِ- بِالْخِطْمِيِّ قَبْلَ أَنْ يَحْلِقَهُ فَقَالَ كَانَ أَبِي يَنْهَى وُلْدَهُ عَنْ ذَلِكَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْمُقْنِعِ مُرْسَلًا (٤)

وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (ع) نقل می کند که گفت: از ایشان پرسیدم آیا مرد می تواند روز عید قربان پیش از اینکه سرش را بتراشد، سر خود را با خطمی (نوعی گیاه یا ماده شوینده) بشوید؟ امام (ع) فرمودند: پدرم فرزندانش را از این کار منع می کرد.

۱۸- بَابُ كَرَاهَةِ لُبْسِ الثِّيَابِ وَ تَغْطِيَةِ الرَّأْسِ لِلْمُتَمَتِّعِ خَاصَّةً بَعْدَ الْحَلْقِ حَتَّى يَطُوفَ وَ يَسْعَى وَ عَدَمِ تَحْرِيمِ ذَلِكَ

اشارة

(٥) ١٨ بَابُ كَرَاهَةِ لُبْسِ الثِّيَابِ وَ تَغْطِيَةِ الرَّأْسِ لِلْمُتَمَتِّعِ خَاصَّةً بَعْدَ الْحَلْقِ حَتَّى يَطُوفَ وَ يَسْعَى وَ عَدَمِ تَحْرِيمِ ذَلِكَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٠٩٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٠٩٢- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: فِي رَجُلٍ كَانَ مُتَمَتِّعاً فَوَقَفَ بِعَرَفَاتٍ وَ بِالْمَشْعَرِ- وَ ذَبَحَ وَ حَلَقَ قَالَ لَا يُغَطِّي رَأْسَهُ حَتَّى يَطُوفَ بِالْبَيْتِ- وَ بِالصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- فَإِنَّ أَبِي ع كَانَ يَكْرَهُ ذَلِكَ

١- فى المصدر- يحلقه.

٢- الفقيه ٢- ٣٨٠- ٢٧٥٨.

٣- قرب الإسناد- ١٠٥.

٤- المقنع- ٨٩.

٥- الباب ١٨ فيه ٦ أحاديث.

٦- التهذيب ٥- ٢٤٨- ٨٣٩، و الاستبصار ٢- ٢٩٠- ١٠٢٨.

وَ يَنْهَى عَنْهُ فَقُلْنَا فَإِنْ كَانَ فَعَلَ قَالَ مَا أَرَى عَلَيْهِ شَيْئاً وَ إِنْ لَمْ يَفْعَلْ كَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ.

******

ترجمه:

صفوان از منصور بن حازم از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند که ایشان فرمودند: درباره مردی که تمتع انجام می داد (حج تمتع می کرد) و در عرفات و مشعر وقوف کرده و قربانی کرده و سرش را تراشیده است. امام (علیه السلام) فرمودند: نباید سرش را بپوشاند تا زمانی که به دور خانه (کعبه) و بین صفا و مروه طواف کند. پس پدرم (امام باقر علیه السلام) از این کار کراهت داشت و از آن نهی می کرد.

گفتیم: اگر این کار را انجام داده باشد چه؟ ایشان فرمودند: به نظر من بر او چیزی (گناه یا کفاره ای) نیست و اگر این کار را نکند (یعنی سرش را نپوشاند) نزد من محبوب تر است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۰۹۳- ۲- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ مُحَمَّدٍ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ فَوَقَفَ بِعَرَفَةَ وَ وَقَفَ بِالْمَشْعَرِ وَ رَمَى الْجَمْرَةَ- وَ ذَبَحَ وَ حَلَقَ أَ يُغَطِّي رَأْسَهُ فَقَالَ لَا حَتَّى يَطُوفَ بِالْبَيْتِ وَ بِالصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- قِيلَ لَهُ فَإِنْ كَانَ فَعَلَ قَالَ مَا أَرَى عَلَيْهِ شَيْئاً.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ السِّنْدِيِّ عَنْ حَمَّادٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره مردی پرسیدم که تمتع به عمره کرده است، پس در عرفه وقوف کرده و در مشعر وقوف کرده و جمره را رمی کرده و قربانی کرده و سرش را تراشیده است. آیا می تواند سرش را بپوشاند؟ امام (علیه السلام) فرمودند: نه، (نباید سرش را بپوشاند) تا اینکه به دور خانه (کعبه) و بین صفا و مروه طواف کند.

به ایشان گفته شد: اگر (پیش از طواف) این کار را انجام دهد چه؟ امام فرمودند: به نظر من بر او چیزی (گناه یا کفاره ای) نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۰۹٤- ۳- (۳) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ إِدْرِیسَ الْقُمِّیِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ مَوْلًى لَنَا تَمَتَّعَ فَلَمَّا حَلَقَ لَبِسَ الثِّیَابَ قَبْلَ أَنْ یَزُورَ الْبَیْتَ- فَقَالَ بِئْسَ مَا صَنَعَ قُلْتُ أَ عَلَیْهِ شَیْ ءٌ قَالَ لَا قُلْتُ فَإِنِّی رَأَیْتُ ابْنَ أَبِی السِّمَاکِ- یَسْعَی بَیْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ وَ عَلَیْهِ خُفَّانِ وَ قَبَاءٌ وَ مِنْطَقَةٌ فَقَالَ بِئْسَ مَا صَنَعَ قُلْتُ أَ عَلَیْهِ شَیْ ءٌ قَالَ لَا.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْمُقْنِعِ عَنْ إِدْرِیسَ الْقُمِّیِّ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

ادریس قمی گفت: به امام صادق (علیه السلام) گفتم: یکی از موالی ما تمتع انجام داد و پس از تراشیدن سر، لباس ها را پوشید پیش از آنکه خانه (کعبه) را زیارت کند. امام (علیه السلام) فرمودند: چه کار بدی انجام داده است. گفتم: آیا بر او چیزی (گناه یا کفاره ای) هست؟ فرمودند: نه.

گفتم: من ابن ابی سماک را دیدم که بین صفا و مروه سعی می کرد در حالی که دو کفش و قباء و کمربند بر تن داشت. امام (علیه السلام) فرمودند: چه کار بدی انجام داده است. گفتم: آیا بر او چیزی (گناه یا کفاره ای) هست؟ فرمودند: نه.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۰۹۵ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٩٠٩٥- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ رَمَى الْجِمَارَ وَ ذَبَحَ وَ حَلَقَ رَأْسَهُ أَ يَلْبَسُ قَمِيصاً وَ قَلَنْسُوَةً قَبْلَ أَنْ يَزُورَ الْبَيْتَ- فَقَالَ إِنْ كَانَ مُتَمَتِّعاً فَلَا وَ إِنْ كَانَ مُفْرِداً لِلْحَجِّ فَنَعَمْ.

******

ترجمه:

سعید اعرج از امام صادق (ع) نقل کرده است که: از ایشان درباره مردی که جمرات را رمی کرده و قربانی کرده و سر خود را تراشیده پرسیدم؛ آیا می تواند پیش از اینکه به زیارت خانه (کعبه) برود، پیراهن و کلاه بپوشد؟ امام (ع) فرمودند: اگر مُتمتِّع باشد، نه، و اگر حج اِفراد انجام می دهد، بله.

١- التهذيب ٥- ٢٤٧- ٨٣٧، و الاستبصار ٢- ٢٨٩- ١٠٢٦.

٢- التهذيب ٥- ٤٨٥- ١٧٣١.

٣- التهذيب ٥- ٢٤٧- ٨٣٨، و الاستبصار ٢- ٢٨٩- ١٠٢٧.

٤- المقنع- ٩٠.

٥- الفقيه ٢- ٥٠٧- ٣٠٩٦.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٠٩٦ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٩٠٩٦- ٥- (١) قَالَ وَ قَدْ رُوِيَ أَنَّهُ يَجُوزُ أَنْ يَضَعَ الْحِنَّاءَ عَلَى رَأْسِهِ إِنَّمَا يُكْرَهُ الْمِسْكُ (٢) وَ ضَرْبُهُ إِنَّ الْحِنَّاءَ لَيْسَ بِطِيبٍ وَ يَجُوزُ أَنْ يُغَطِّيَ رَأْسَهُ لِأَنَّ حَلْقَهُ لَهُ أَعْظَمُ مِنْ تَغْطِيَتِهِ (٣).

******

ترجمه:

و روایت شده است که جایز است حنا بر سر خود بگذارد؛ تنها مشک و انواع آن مکروه است، زیرا حنا عطر به حساب نمی آید. همچنین جایز است که سر خود را بپوشاند، زیرا تراشیدن سر برای او بزرگ تر (مهم تر) از پوشاندن آن است.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٠٩٧ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩٠٩٧- ٦- (٤) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ الطَّيَالِسِيِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَلْبَسُ قَلَنْسُوَةً (٥) إِذَا ذَبَحْتُ وَ حَلَقْتُ قَالَ أَمَّا الْمُتَمَتِّعُ فَلَا وَ أَمَّا مَنْ أَفْرَدَ الْحَجَّ فَنَعَمْ.

أَقُولُ: حَمَلَ الشَّيْخُ هَذِهِ الْأَحَادِيثَ عَلَى الْكَرَاهَةِ وَ اسْتِحْبَابِ التَّرْكِ لِمَا مَرَّ فِي هَذَا الْبَابِ وَ غَيْرِهِ (٦).

******

ترجمه:

اسماعیل بن عبدالخالق گفت: به امام صادق (ع) عرض کردم: آیا می توانم زمانی که قربانی می کنم و سرم را می تراشم، کلاه بپوشم؟ امام (ع) فرمودند: اما مُتَمَتِّع نمی تواند، ولی کسی که حج اِفراد انجام می دهد، می تواند.»

من می گویم:

مرحوم شیخ این احادیث را به کراهت و استحباب ترک حمل کرده است، به دلیل آنچه که در این باب و غیر آن آمده است.

١٩- بَابُ كَرَاهَةِ الطِّيبِ لِلْمُتَمَتِّعِ قَبْلَ طَوَافِ النِّسَاءِ

اشارة

(۷) ۱۹ بَابُ كَرَاهَةِ الطِّيبِ لِلْمُتَمَتِّعِ قَبْلَ طَوَافِ النِّسَاءِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۰۹۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۰۹۸- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِى الْحَسَنِ الرِّضَا ع هَلْ يَجُوزُ لِلْمُحْرِمِ الْمُتَمَتِّعِ أَنْ يَمَسَّ الطِّيبَ قَبْلَ أَنْ يَطُوفَ طَوَافَ النِّسَاءِ فَقَالَ لَا.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ وَ غَيْرُهُ (۹) عَلَى اسْتِحْبَابِ التَّرْكِ لِمَا مَرَّ (۱۰).

۱- الفقيه ۲- ۵۰۸- ۳۰۹٦.

۲- فى المصدر- السک.

۳- فى المصدر زيادة- إياه.

٤- قرب الإسناد- ۵۹.

۵- فى المصدر زيادة- و قميصة.

٦- مر فى الحديث ۱ من هذا الباب، و فى الأحاديث ۳ و ۵ و ۹ من الباب ۱۳ من هذه الأبواب.

۷- الباب ۱۹ فيه حديث واحد.

۸- التهذيب ۵- ۲٤۸- ۸۳۹، و الاستبصار ۲- ۲۹۰- ۱۰۲۹.

۹- راجع منتقی الجمان ۲- ۵۷۷.

۱۰- مر فی الأحادیث ۱ و ۲ و ۸ من الباب ۱۳ من هذه الأبواب.

ص: ۲۴۲

******

محمد بن اسماعیل گفت: به امام رضا (ع) نوشتم: آیا برای مُحرِم مُتَمَتِّع جایز است که پیش از انجام طواف نساء از عطر استفاده کند؟ امام (ع) فرمودند: خیر.

أَبْوَابُ زِيَارَةِ الْبَيْتِ

۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَعْجِيلِهَا يَوْمَ النَّحْرِ أَوْ ثَانِيَهُ وَ كَرَاهَةِ التَّأْخِيرِ عَنْهُ خُصُوصاً لِلْمُتَمَتِّعِ

اشارة

(۱) ۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَعْجِيلِهَا يَوْمَ النَّحْرِ أَوْ ثَانِيَهُ وَ كَرَاهَةِ التَّأْخِيرِ عَنْهُ خُصُوصاً لِلْمُتَمَتِّعِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۰۹۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۰۹۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي زِيَارَةِ الْبَيْتِ يَوْمَ النَّحْرِ- قَالَ زُرْهُ فَإِنْ شُغِلْتَ فَلَا يَضُرُّكَ أَنْ تَزُورَ الْبَيْتَ مِنَ الْغَدِ وَ لَا تُؤَخِّرْ أَنْ تَزُورَ مِنْ يَوْمِكَ فَإِنَّهُ يُكْرَهُ لِلْمُتَمَتِّعِ أَنْ يُؤَخِّرَهُ وَ مُوَسَّعٌ لِلْمُفْرِدِ أَنْ يُؤَخِّرَهُ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از امام صادق (علیه السلام) درباره زیارت خانه (کعبه) در روز نحر (قربانی) نقل شده است. امام (علیه السلام) فرمودند: آن را زیارت کن. اگر مشغول شدی (و نتوانستی در همان روز زیارت کنی)، برایت ضرری ندارد که خانه را فردای آن روز زیارت کنی. اما زیارت را از روز خودت به تأخیر نینداز، زیرا برای تمتع کننده (حاجی ای که حج تمتع انجام می دهد) مکروه است که آن را به تأخیر بیندازد. اما برای حاجی ای که حج مفرد انجام می دهد، امکان تأخیر وجود دارد .

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۱۰۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۱۰۰- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍ

ص: ۲٤۳

۱- الباب ۱ فيه ۱۱ حديثا.

۲- الكافى ٤- ٥۱۱- ٤، و أورد ذيله فى الحديث ۱ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

۳- التهذيب ٥- ۲٥۱- ۸٥۳، و الاستبصار ۲- ۲۹۲- ۱۰۳۱.

٤- الفقيه ۲- ۳۸۸- ۲۷۸۳، و أورده عن التهذيبين فى الحديث ٦ من الباب ۱۳ من أبواب الحلق و التقصير.

الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ نَسِيَ أَنْ يَزُورَ الْبَيْتَ حَتَّى أَصْبَحَ قَالَ لَا بَأْسَ أَنَا رُبَّمَا أَخَّرْتُهُ حَتَّى تَذْهَبَ أَيَّامُ التَّشْرِيقِ- وَ لَكِنْ لَا تَقْرَبِ (۱) النِّسَاءَ وَ الطِّيبَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ (٢) عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

از حلبی از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است: پرسیدم از ایشان درباره مردی که فراموش کرده است خانه (کعبه) را زیارت کند تا اینکه صبح شده است. امام (علیه السلام) فرمودند: اشکالی ندارد. من خودم گاهی زیارت را به تأخیر می اندازم تا اینکه روزهای تشریق بگذرد. اما به زنان نزدیک نشو (نزدیکی نکن) و از بوی خوش (عطر) استفاده نکن.

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٠١ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩١٠١- ٣- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ إِنْ أَخَّرْتَ زِيَارَةَ الْبَيْتِ- إِلَى أَنْ تَذْهَبَ أَيَّامُ التَّشْرِيقِ- إِلَّا أَنَّكَ لَا تَقْرَبُ النِّسَاءَ وَ لَا الطِّيبَ.

******

ترجمه:

از هشام بن سالم از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند: اشکالی ندارد اگر زیارت خانه (کعبه) را تا گذشتن روزهای تشریق به تأخیر بیندازی. اما نباید به زنان نزدیک شوی (نزدیکی کنی) و نباید از بوی خوش (عطر) استفاده کنی.

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٠٢ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩١٠٢- ٤- (٥) وَ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَمَّنْ نَسِيَ زِيَارَةَ الْبَيْتِ- حَتَّى رَجَعَ (٦) إِلَى أَهْلِهِ فَقَالَ لَا يَضُرُّهُ إِذَا كَانَ قَدْ قَضَى مَنَاسِكَهُ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى أَنَّهُ يَقْضِيهِ أَوْ يَسْتَنِيبُ فِيهِ أَوْ عَلَى نِسْيَانِ الْوَدَاعِ.

******

ترجمه:

از هشام بن سالم نقل شده است: از امام صادق (علیه السلام) درباره کسی که زیارت خانه (کعبه) را فراموش کرده تا اینکه به نزد خانواده اش بازگشته، پرسیدم. امام (علیه السلام) فرمودند: اگر مناسکش را به جا آورده باشد، ضرری به او نمی رسد.

می گویم : این حدیث می تواند بر این دلالت داشته باشد که یا او باید زیارت را بعداً انجام دهد یا کسی را نیابتاً بفرستد تا این کار را برای او انجام دهد، یا اینکه ممکن است به فراموشی زیارت وداع اشاره داشته باشد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۱۰۳ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۹۱۰۳- ۵- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلَاءٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُتَمَتِّعِ مَتَى يَزُورُ الْبَيْتَ قَالَ يَوْمَ النَّحْرِ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم از امام باقر (علیه السلام) نقل شده است که گفت: از ایشان درباره حاجی ای که حج تمتع انجام می دهد پرسیدم که چه زمانی باید خانه (کعبه) را زیارت کند؟ امام (علیه السلام) فرمودند: در روز نحر (روز قربانی).

١- فی المصدر- لا یقرب.

٢- فی التهذیبین زیادة- عن ابن أبی عمیر.

٣- التهذیب ٥- ٢٥٠- ٨٤٧، و الاستبصار ٢- ٢٩١- ١٠٣٥.

٤- الفقیه ٢- ٣٨٩- ٢٧٨٥.

٥- الفقیه ٢- ٣٨٩- ٢٧٨٤.

٦- فی المصدر- حتی یرجع.

٧- التهذیب ٥- ٢٤٩- ٨٤١، و الاستبصار ٢- ٢٩٠- ١٠٣٠.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩١٠٤ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٩١٠٤- ٦- (١) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ لَا یَبِیتُ الْمُتَمَتِّعُ یَوْمَ النَّحْرِ بِمِنًی حَتَّی یَزُورَ (٢).

******

ترجمه:

منصور بن حازم گفت: از امام صادق (علیه السلام) شنیدم که می فرمودند: حاجی ای که حج تمتع انجام می دهد، نباید شب روز نحر (روز قربانی) را در منا بیتوته کند تا زمانی که زیارت (خانه کعبه) کرده باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩١٠٥ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٩١٠٥- ٧- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ عِمْرَانَ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: یَنْبَغِی لِلْمُتَمَتِّعِ أَنْ یَزُورَ الْبَیْتَ یَوْمَ النَّحْرِ- أَوْ مِنْ لَیْلَتِهِ وَ لَا یُؤَخِّرَ ذَلِکَ الْیَوْمَ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ وَ لَا يُؤَخِّرَ ذَلِكَ (٤)

******

ترجمه:

عمران حلبی از امام صادق (علیه السلام) نقل کرده است که فرمودند: شایسته است حاجی ای که حج تمتع انجام می دهد، در روز نحر (روز قربانی) یا در شب آن، خانه (کعبه) را زیارت کند و این کار را به روز دیگری موکول نکند.

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٠٦ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٩١٠٦- ٨- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى وَ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمُتَمَتِّعِ مَتَى يَزُورُ الْبَيْتَ- قَالَ يَوْمَ النَّحْرِ أَوْ مِنَ الْغَدِ وَ لَا يُؤَخِّرُ وَ الْمُفْرِدُ وَ الْقَارِنُ لَيْسَا بِسَوَاءٍ (٦) مُوَسَّعٌ عَلَيْهِمَا.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره زمانی که حاجی تمتع باید خانه (کعبه) را زیارت کند، پرسیدم. امام (علیه السلام) فرمودند: در روز نحر (روز قربانی) یا از فردای آن روز. نباید این کار را به تأخیر بیندازد. اما برای حاجی مفرد و قارن، فرصت وجود دارد و آن ها می توانند تأخیر بیندازند.

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٠٧ - رقم الحديث الباب: ٩]

۱۹۱۰۷- ۹- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ تُؤَخَّرَ زِیَارَةُ الْبَیْتِ إِلَی یَوْمِ النَّفْرِ- إِنَّمَا یُسْتَحَبُّ تَعْجِیلُ ذَلِکَ مَخَافَةَ الْأَحْدَاثِ وَ الْمَعَارِیضِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ إِلَی قَوْلِهِ یَوْمِ النَّفْرِ (۸)

******

ترجمه:

از عبد الله بن سنان نقل شده است که امام صادق (علیه السلام) فرمودند: اشکالی ندارد که زیارت خانه (کعبه) به روز نفر (روز خروج از منا) موکول شود. تنها مستحب است که این کار زودتر انجام شود تا از وقوع حوادث و مشکلات جلوگیری شود.

ص: ۲٤٥

۱- التهذیب ٥- ۲٤۹- ۸٤۲، و الاستبصار ۲- ۲۹۰- ۱۰۳۱.

۲- فی نسخة- حتی یزور البیت (هامش المخطوط).

۳- التهذیب ٥- ۲٤۹- ۸٤۳، و الاستبصار ۲- ۲۹۱- ۱۰۳۲.

٤- الکافی ٤- ٥۱۱- ۳.

٥- التهذیب ٥- ۲٤۹- ۸٤٤، و الاستبصار ۲- ۲۹۱- ۱۰۳٦.

٦- فی الاستبصار- لیسا سواء (هامش المخطوط).

۷- التهذیب ٥- ۲٥۰- ۸٤٦، و الاستبصار ۲- ۲۹۱- ۱۰۳٤.

۸- الفقیه ۲- ۳۸۸- ۲۷۸۲.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۱۰۸- ۱۰- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا إِبْرَاهِيمَ ع عَنْ زِيَارَةِ الْبَيْتِ- تُؤَخَّرُ إِلَى يَوْمِ الثَّالِثِ قَالَ تَعْجِيلُهَا (۲) أَحَبُّ إِلَيَّ وَ لَيْسَ بِهِ بَأْسٌ إِنْ أَخَّرَهَا.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار نقل شده است که گفت: از امام ابراهیم (علیه السلام) درباره زیارت خانه (کعبه) پرسیدم، آیا می توان آن را به روز سوم موکول کرد؟ امام (علیه السلام) فرمودند: زود انجام دادن آن را بیشتر دوست دارم، اما اگر آن را به تأخیر بیندازی، اشکالی ندارد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۱۰۹ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۱۹۱۰۹- ۱۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ نَوَادِرِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ الْبَزَنْطِيِّ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ أَخَّرَ الزِّيَارَةَ إِلَى يَوْمِ النَّفْرِ- قَالَ لَا بَأْسَ وَ لَا يَحِلُّ لَهُ النِّسَاءُ (٥) حَتَّى يَزُورَ الْبَيْتَ وَ يَطُوفَ طَوَافَ النِّسَاءِ.

******

ترجمه:

از حلبی از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که گفت: از ایشان درباره مردی که زیارت خانه (کعبه) را به روز نفر (روز خروج از منا) تأخیر انداخته بود، پرسیدم. امام (علیه السلام) فرمودند: اشکالی ندارد و برای او جایز نیست که به زنان نزدیک شود تا زمانی که خانه را زیارت کند و طواف زنان را انجام دهد.

٢- بَابُ وُجُوبِ طَوَافِ الْحَجِّ عَقِيبَ الْحَلْقِ إِنْ لَمْ يَكُنْ قَدَّمَهُ عَلَى الْوُقُوفِ وَ وُجُوبِ طَوَافِ النِّسَاءِ فِي الْحَجِّ مُطْلَقاً وَ فِي الْعُمْرَةِ الْمُفْرَدَةِ خَاصَّةً وَ اسْتِحْبَابِ الِاغْتِسَالِ لِدُخُولِ الْمَسْجِدِ لِلرَّجُلِ

اشارة

(٦) ٢ بَابُ وُجُوبِ طَوَافِ الْحَجِّ عَقِيبَ الْحَلْقِ إِنْ لَمْ يَكُنْ قَدَّمَهُ عَلَى الْوُقُوفِ وَ وُجُوبِ طَوَافِ النِّسَاءِ فِي الْحَجِّ مُطْلَقاً وَ فِي الْعُمْرَةِ الْمُفْرَدَةِ خَاصَّةً وَ اسْتِحْبَابِ الِاغْتِسَالِ لِدُخُولِ الْمَسْجِدِ لِلرَّجُلِ وَ الْمَرْأَةِ وَ تَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ وَ الْأَخْذِ مِنَ الشَّارِبِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩١١٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩١١٠- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَوْمَ النَّحْرِ

١- التهذيب ٥- ٢٥٠- ٨٤٥، و الاستبصار ٢- ٢٩١- ١٠٣٣.

٢- فى نسخة- تعجلها (هامش المخطوط).

٣- الفقيه ٢- ٣٨٧- ٢٧٨٠.

٤- مستطرفات السرائر- ٣٥- ٤٨.

٥- فى المصدر- و لا تحل له النساء.

٦- الباب ٢ فيه ٣ أحاديث.

۷- الکافی ٤- ٥٠٢- ٣.

يَحْلِقُ رَأْسَهُ وَ يُقَلِّمُ أَظْفَارَهُ وَ يَأْخُذُ مِنْ شَارِبِهِ وَ مِنْ أَطْرَافِ لِحْيَتِهِ.

******

ترجمه:

از عبد الرحمن بن ابی عبد الله از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند: رسول الله (صلی الله علیه وآله) در روز نحر (روز قربانی) سرش را می تراشید و ناخن هایش را می گرفت و از سبیلش (ریش) و از لبه های ریشش می زد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۱۱۱- ۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ثُمَّ احْلِقْ رَأْسَكَ وَ اغْتَسِلْ وَ قَلِّمْ أَظْفَارَكَ وَ خُذْ مِنْ شَارِبِكَ وَ زُرِ الْبَيْتَ- وَ طُفْ أُسْبُوعاً (۲) تَفْعَلُ كَمَا صَنَعْتَ يَوْمَ قَدِمْتَ مَكَّةَ.

******

ترجمه:

از عمر بن یزید نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) شنیدم: سپس سر خود را بتراش و غسل کن و ناخن های خود را بگیر و از سبیل خود (ریش) بزن و خانه (کعبه) را زیارت کن و به دور آن طواف کن. به همان طریقی عمل کن که زمانی که به مکه وارد شدی، عمل کردی.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۱۱۲- ۳- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ عِمْرَانَ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع أَ تَغْتَسِلُ النِّسَاءُ إِذَا أَتَيْنَ الْبَيْتَ فَقَالَ نَعَمْ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ طَهِّرا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَ الْعاكِفِينَ وَ الرُّكَّعِ السُّجُودِ (٤) وَ يَنْبَغِي لِلْعَبْدِ أَنْ لَا يَدْخُلَ إِلَّا وَ هُوَ طَاهِرٌ قَدْ غَسَلَ (٥) عَنْهُ الْعَرَقَ وَ الْأَذَى وَ تَطَهَّرَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٧).

******

ترجمه:

از عمران حلبی نقل شده است که گفت: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم: آیا زنان نیز باید وقتی به خانه (کعبه) می آیند، غسل کنند؟ امام (علیه السلام) فرمودند: بله، زیرا خداوند متعال می فرماید: «خانه ام را برای طواف کنندگان و معتکفان و رکوع کنندگان و سجده کنندگان پاک کنید» (سوره بقره، آیه ۱۲۵). و شایسته است که بنده فقط زمانی وارد خانه شود که پاکیزه باشد، عرق و آلودگی از او پاک شده و تطهیر شده باشد.

۱- التهذیب ٥- ۲٥۰- ۸٤۸.

۲- فی المصدر- و طف به أسبوعا.

۳- التهذیب ٥- ۲٥۱- ۸٥۲.

٤- البقرة ۲- ۱۲٥.

٥- فی نسخة- و قد غسل (هامش المخطوط).

٦- تقدم فی أکثر أحادیث الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الأبواب ٥٨ و ٨٢ و ٨٤ من أبواب الطواف، و ما یدلّ علی استحباب الغسل لزیارة البیت فی الباب ١ من أبواب الأغسال المسنونة، و فی الحدیث ٣٠ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٧- یأتی فی الباب ٤ من هذه الأبواب.

٣- بَابُ أَنَّهُ یُجْزِئُ الْغُسْلُ مِنْ مِنًى لِزِیَارَةِ الْبَیْتِ وَ یَجُوزُ أَنْ یَغْتَسِلَ نَهَاراً ثُمَّ یَزُورَ لَیْلًا فَإِنِ انْتَقَضَ الْغُسْلُ وَ لَوْ بِحَدَثٍ یُوجِبُ الْوُضُوءَ اسْتُحِبَّ الْإِعَادَةُ

اشارة

(١) ٣ بَابُ أَنَّهُ یُجْزِئُ الْغُسْلُ مِنْ مِنًى لِزِیَارَةِ الْبَیْتِ وَ یَجُوزُ أَنْ یَغْتَسِلَ نَهَاراً ثُمَّ یَزُورَ لَیْلًا فَإِنِ انْتَقَضَ الْغُسْلُ وَ لَوْ بِحَدَثٍ یُوجِبُ الْوُضُوءَ اسْتُحِبَّ الْإِعَادَةُ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٩١١٣ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٩١١٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبَّاسٍ عَنْ حُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْغُسْلِ إِذَا زُرْتُ الْبَیْتَ مِنْ مِنًى- فَقَالَ أَنَا أَغْتَسِلُ بِمِنًى (٣) ثُمَّ أَزُورُ الْبَیْتَ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِذٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از حسین بن ابی العلاء نقل شده است که گفت: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم درباره غسل وقتی که خانه (کعبه) را از منا زیارت می کنم، ایشان فرمودند: من غسل می کنم در منا و سپس خانه (کعبه) را زیارت می کنم.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩١١٤ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٩١١٤- ٢- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ غُسْلِ الزِّیَارَةِ یَغْتَسِلُ بِالنَّهَارِ وَ یَزُورُ بِاللَّیْلِ بِغُسْلٍ وَاحِدٍ قَالَ یُجْزِیهِ إِنْ لَمْ یُحْدِثْ فَإِنْ أَحْدَثَ مَا یُوجِبُ وُضُوءاً فَلْیُعِدْ غُسْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار نقل شده است که گفت: از امام کاظم (علیه السلام) پرسیدم درباره غسل زیارت، آیا می تواند در روز غسل کند و شب به زیارت برود با یک غسل؟ ایشان فرمودند: اگر حدثی که نیاز به وضو داشته باشد پیش نیامده، همان غسل کافی است. اما اگر حدثی پیش آمد که نیاز به وضو دارد، باید غسل را دوباره انجام دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩١١٥ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٩١١٥- ٣- (٧) وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع

١- الباب ٣ فيه ٤ أحاديث.

٢- التهذيب ٥- ٢٥٠- ٨٤٩.

٣- فى الكافى- من منى (هامش المخطوط).

٤- الكافى ٤- ٥١١- ١.

٥- التهذيب ٥- ٢٥١- ٨٥٠.

٦- فى المصدر زيادة- بالليل.

٧- الكافى ٤- ٥١١- ٢.

عَنْ غُسْلِ الزِّيَارَةِ يَغْتَسِلُ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ وَ يَزُورُ بِاللَّيْلِ بِغُسْلٍ وَاحِدٍ أَ يُجْزِئُهُ ذَلِکَ قَالَ يُجْزِئُهُ مَا لَمْ يُحْدِثْ مَا يُوجِبُ وُضُوءاً فَإِنْ أَحْدَثَ فَلْيُعِدْ غُسْلَهُ بِاللَّيْلِ.

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار نقل شده است که گفت: از امام کاظم (علیه السلام) درباره غسل زیارت پرسیدم، آیا مرد می تواند در شب غسل کند و شب نیز به زیارت برود با یک غسل؟ ایشان فرمودند: همان غسل کافی است تا زمانی که حدثی پیش نیامده که نیاز به وضو داشته باشد. اما اگر حدثی پیش آمد که نیاز به وضو دارد، باید غسل شب را دوباره انجام دهد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩١١٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩١١٦- ٤- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا إِبْرَاهِيمَ ع عَنِ الرَّجُلِ يَغْتَسِلُ لِلزِّيَارَةِ ثُمَّ يَنَامُ أَ يَتَوَضَّأُ قَبْلَ أَنْ يَزُورَ قَالَ يُعِيدُ غُسْلَهُ لِأَنَّهُ إِنَّمَا دَخَلَ بِوُضُوءٍ.

******

ترجمه:

از عبد الرحمن بن الحجاج نقل شده است که گفت: از امام ابراهیم (علیه السلام) درباره مردی که برای زیارت غسل کرده و سپس می خوابد، پرسیدم که آیا قبل از زیارت باید وضو بگیرد؟ امام (علیه السلام) فرمودند: باید غسل را دوباره انجام دهد، زیرا او تنها با وضو وارد شده است.

٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بِالْمَأْثُورِ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ وَ كَيْفِيَّةِ الطَّوَافَيْنِ وَ السَّعْيِ

اشارة

(٢) ٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ بِالْمَأْثُورِ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ وَ كَيْفِيَّةِ الطَّوَافَيْنِ وَ السَّعْيِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩١١٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩١١٧- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: فَإِذَا أَتَيْتَ الْبَيْتَ يَوْمَ النَّحْرِ فَقُمْتَ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ- قُلْتَ اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى نُسُكِكَ وَ سَلِّمْنِي لَهُ وَ سَلِّمْهُ لِي أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْعَلِيلِ (٤) الذَّلِيلِ الْمُعْتَرِفِ بِذَنْبِهِ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَ أَنْ تَرْجِعَنِي بِحَاجَتِي اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ وَ الْبَلَدُ بَلَدُكَ وَ الْبَيْتُ بَيْتُكَ جِئْتُ أَطْلُبُ رَحْمَتَكَ وَ أَؤُمُّ طَاعَتَكَ مُتَّبِعاً لِأَمْرِكَ رَاضِياً بِقَدَرِكَ أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ إِلَيْكَ الْمُطِيعِ لِأَمْرِكَ الْمُشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ الْخَائِفِ لِعُقُوبَتِكَ أَنْ تُبَلِّغَنِي عَفْوَكَ وَ تُجِيرَنِي مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ- ثُمَّ تَأْتِي الْحَجَرَ الْأَسْوَدَ فَتَسْتَلِمُهُ وَ تُقَبِّلُهُ فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَاسْتَلِمْهُ بِيَدِكَ وَ قَبِّلْ يَدَكَ فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَاسْتَقْبِلْهُ وَ كَبِّرْ وَ قُلْ كَمَا قُلْتَ حِينَ طُفْتَ بِالْبَيْتِ يَوْمَ قَدِمْتَ

١- التهذيب ٥- ٢٥١- ٨٥١.

٢- الباب ٤ فيه حديث واحد.

٣- الكافى ٤- ٥١١- ٤، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٤- فى نسخة- القليل (هامش المخطوط).

مَكَّةَ- ثُمَّ طُفْ بِالْبَيْتِ سَبْعَةَ أَشْوَاطٍ كَمَا وَصَفْتُ لَکَ يَوْمَ قَدِمْتَ مَكَّةَ- ثُمَّ صَلِّ عِنْدَ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ (١) رَكْعَتَيْنِ تَقْرَأُ فِيهِمَا بِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- وَ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ- ثُمَّ ارْجِعْ إِلَى الْحَجَرِ الْأَسْوَدِ فَقَبِّلْهُ إِنِ اسْتَطَعْتَ وَ اسْتَقْبِلْهُ وَ كَبِّرْ ثُمَّ اخْرُجْ إِلَى الصَّفَا فَاصْعَدْ عَلَيْهِ وَ اصْنَعْ كَمَا صَنَعْتَ يَوْمَ دَخَلْتَ مَكَّةَ- ثُمَّ ائْتِ الْمَرْوَةَ فَاصْعَدْ عَلَيْهَا وَ طُفْ بَيْنَهُمَا سَبْعَةَ أَشْوَاطٍ تَبْدَأُ بِالصَّفَا وَ تَخْتِمُ بِالْمَرْوَةِ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِکَ فَقَدْ أَحْلَلْتَ مِنْ كُلِّ شَيْ ءٍ أَحْرَمْتَ مِنْهُ إِلَّا النِّسَاءَ ثُمَّ ارْجِعْ إِلَى الْبَيْتِ وَ طُفْ بِهِ أُسْبُوعاً آخَرَ ثُمَّ تُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ عِنْدَ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ ع- ثُمَّ قَدْ أَحْلَلْتَ مِنْ كُلِّ شَيْ ءٍ وَ فَرَغْتَ مِنْ حَجِّکَ كُلِّهِ وَ كُلِّ شَيْ ءٍ أَحْرَمْتَ مِنْهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٢)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِي مَحَلِّهِ (٣).

١- فى المصدر زيادة- عليه السلام.

٢- التهذيب ٥- ٢٥١- ٨٥٣.

٣- تقدم فى الباب ٨ من أبواب مقدمات الطواف، و فى الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

******

ترجمه :

از معاویه بن عمار نقل شده است که در حدیثی از امام صادق (علیه السلام) آمده است: هنگامی که به خانه (کعبه) در روز نحر (روز قربانی) رسیدی و بر درب مسجد ایستادی، بگو: «خداوندا، مرا در انجام مناسک ات یاری کن و مرا سالم نگه دار و خانه ات را نیز به من سالم بده. از تو درخواست می کنم به درخواست کسی که بیمار و ذلیل و معتقد به گناهانش است، که گناهانم را بیامرز و حاجتم را برآورده کن. خداوندا، من بنده توام و این سرزمین، سرزمین توست و این خانه، خانه توست. آمده ام تا رحمت تو را جستجو کنم و به طاعت تو بپردازم، پیرو فرمان تو و راضی به قدر تو. از تو درخواست می کنم به درخواست کسی که به تو اضطرار دارد و به فرمان تو مطیع است و از عذاب تو می هراسد و از کیفر تو می ترسد، که مرا به عفوت برسانی و مرا از آتش جهنم با رحمتت پناه دهی.»

سپس به حجر الاسود برو و آن را استلام (لمس) کن و ببوس. اگر نتوانستی، با دستت استلام کن و دستت را ببوس. اگر نتوانستی، به سمت آن بایست و تکبیر بگو و بگو همان طور که وقتی خانه را در روز ورود به آن طواف کردی، گفته بودی. سپس به دور خانه (کعبه) طواف کن، هفت دور همان طور که روز ورود به مکه توضیح دادم. سپس نزد مقام ابراهیم (علیه السلام) برو و دو رکعت نماز بخوان و در آن ها سوره «قل هو الله أحد» و «قل یا أیها الکافرون» را بخوان. سپس به حجر الاسود برگرد و اگر توانستی آن را ببوس، وگرنه با آن استلام کن و دستت را ببوس. سپس به سمت صفا برو و بر آن بالا برو و همان طور که در ورود به مکه عمل کردی، عمل کن. سپس به مروه برو و بر آن بالا برو و بین صفا و مروه هفت دور طواف کن، با شروع از صفا و پایان در مروه.

هنگامی که این کارها را انجام دادی، از تمام چیزهایی که به خاطر احرام از آن ها خودداری کرده بودی، حلال شده ای به جز زنان. سپس به خانه (کعبه) برگرد و یک هفته دیگر دور آن طواف کن.

سپس دو رکعت نماز دیگر نزد مقام ابراهیم (علیه السلام) بخوان. با این کار از تمام چیزهایی که به خاطر احرام از آن ها خودداری کرده بودی، حلال شده ای و از تمام مناسک حج فارغ شده ای.

أَبْوَابُ الْعَوْدِ إِلَى مِنًى وَ رَمْيِ الْجِمَارِ وَ الْمَبِيتِ وَ النَّفْرِ

۱- بَابُ عَدَمِ جَوَازِ الْمَبِيتِ لَيَالِيَ التَّشْرِيقِ بِغَيْرِ مِنًى فَإِنْ فَعَلَ لَزِمَهُ عَنْ كُلِّ لَيْلَةٍ دَمُ شَاةٍ إِلَّا أَنْ يَبِيتَ بِمَكَّةَ مُشْتَغِلًا بِالْعِبَادَةِ أَوْ يَخْرُجَ مِنْ مِنًى بَعْدَ نِصْفِ اللَّيْلِ أَوْ مِنْ مَكَّةَ لَ

اشارة

(۱) ۱ بَابُ عَدَمِ جَوَازِ الْمَبِيتِ لَيَالِيَ التَّشْرِيقِ بِغَيْرِ مِنًى فَإِنْ فَعَلَ لَزِمَهُ عَنْ كُلِّ لَيْلَةٍ دَمُ شَاةٍ إِلَّا أَنْ يَبِيتَ بِمَكَّةَ مُشْتَغِلًا بِالْعِبَادَةِ أَوْ يَخْرُجَ مِنْ مِنًى بَعْدَ نِصْفِ اللَّيْلِ أَوْ مِنْ مَكَّةَ لَيْلًا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۱۱۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۱۱۸- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا فَرَغْتَ مِنْ طَوَافِكَ لِلْحَجِّ وَ طَوَافِ النِّسَاءِ فَلَا تَبِيتُ إِلَّا بِمِنًى- إِلَّا أَنْ يَكُونَ شُغُلُكَ فِي نُسُكِكَ وَ إِنْ خَرَجْتَ بَعْدَ نِصْفِ اللَّيْلِ فَلَا يَضُرُّكَ أَنْ تَبِيتَ فِي غَيْرِ مِنًى.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده است که از امام صادق (علیه السلام) درباره این موضوع پرسیدم: وقتی از طواف حج و طواف نساء فارغ شدی، آیا باید فقط در منی بمانی؟ امام (علیه السلام) فرمودند:

بله، باید در منی بمانی، مگر اینکه اشتغالاتی در مناسک خود داشته باشی. و اگر بعد از نیمه شب خارج شوی، ماندن در غیر منی ضرر ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۱۱۹- ۲- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ مُوسَی ع

ص: ۲۵۱

۱- الباب ۱ فیه ۲۳ حدیثا.

۲- التهذیب ۵- ۲۵٦- ۸٦۸.

۳- التهذیب ۵- ۲۵۷- ۸۷۳، و الاستبصار ۲- ۲۹۲- ۱۰٤۰.

عَنْ رَجُلٍ بَاتَ بِمَکَّةَ فِی لَیَالِی مِنًی حَتَّی أَصْبَحَ قَالَ إِنْ کَانَ أَتَاهَا نَهَاراً فَبَاتَ فِیهَا حَتَّی أَصْبَحَ فَعَلَیْهِ دَمٌ یُهَرِیقُهُ.

******

ترجمه:

از علی بن جعفر نقل شده است که از برادرش موسی (علیه السلام) درباره مردی که در شب های منی در مکه شب را گذرانده و تا صبح در آن جا مانده است، پرسیدم. امام (علیه السلام) فرمودند: اگر او در طول روز به مکه آمده و شب را در آن جا گذرانده تا صبح، باید یک خون (قربانی) بپردازد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۱۲۰- ۳- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع أَنَّهُ قَالَ: فِي الزِّيَارَةِ إِذَا خَرَجْتَ مِنْ مِنًى- قَبْلَ غُرُوبِ الشَّمْسِ فَلَا تُصْبِحْ إِلَّا بِمِنًى.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم نقل شده است که یکی از آن ها (احتمالاً امام صادق یا امام باقر، علیه السلام) فرمود: در مناسک زیارت، اگر از منی خارج شدی قبل از غروب خورشید، نباید صبح کنی مگر در منی.

[رقم الحديث الكلي: ۱۹۱۲۱ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۱۲۱- ٤- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الزِّيَارَةِ مِنْ مِنًى- قَالَ إِنْ زَارَ بِالنَّهَارِ أَوْ عِشَاءً فَلَا يَنْفَجِرُ (۳) الصُّبْحُ إِلَّا وَ هُوَ بِمِنًى- وَ إِنْ زَارَ بَعْدَ نِصْفِ اللَّيْلِ أَوِ السَّحَرَ (٤) فَلَا بَأْسَ عَلَيْهِ أَنْ يَنْفَجِرَ (٥) الصُّبْحُ وَ هُوَ بِمَكَّةَ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از عیسی بن القاسم نقل شده است که پرسیدم از امام صادق (علیه السلام) درباره زیارت از منی. امام (علیه السلام) فرمود: اگر در طول روز یا شب هنگام به زیارت بروی، نباید صبح کنی مگر در منی. و اگر بعد از نیمه شب یا در سحرگاه به زیارت بروی، اشکالی ندارد که صبح را در مکه بگذرانی.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۱۲۲ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۹۱۲۲- ۵- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع سَأَلَنِی بَعْضُهُمْ عَنْ رَجُلٍ بَاتَ لَيَالِیَ مِنًی (۸) بِمَكَّةَ- فَقُلْتُ لَا أَدْرِی فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا تَقُولُ فِيهَا فَقَالَ ع عَلَيْهِ دَمُ شَاةٍ (۹) إِذَا

۱- التهذيب ۵- ۲۵۶- ۸۶۹.

۲- التهذيب ۵- ۲۵۶- ۸۷۰.

۳- فی نسخة- انفجر (هامش المخطوط).

٤- فی الكافی- و يسحر (هامش المخطوط).

۵- فی نسخة- انفجر. (هامش المخطوط).

٦- الكافی ٤- ٥١٤- ۲.

۷- التهذيب ۵- ۲۵۷- ۸۷۱، و الاستبصار ۲- ۲۹۲- ۱۰۳۸.

۸- فی المصدر- ليلة من ليالی منی.

۹- " شاة" ليس فی المصدر.

بَاتَ فَقُلْتُ إِنْ كَانَ إِنَّمَا حَبَسَهُ شَأْنُهُ الَّذِی كَانَ فِيهِ مِنْ طَوَافِهِ وَ سَعْيِهِ لَمْ يَكُنْ لِنَوْمٍ وَ لَا لَذَّةٍ أَ عَلَيْهِ مِثْلُ مَا عَلَی هَذَا قَالَ مَا هَذَا (۱) بِمَنْزِلَةِ هَذَا وَ مَا أُحِبُّ أَنْ يَنْشَقَّ لَهُ الْفَجْرُ إِلَّا وَ هُوَ بِمِنًی.

******

ترجمه:

از صفوان نقل شده است كه گفت: ابو الحسن (عليه السلام) به من گفت: بعضی از آنها از من درباره مردی كه شب ها را در منی و در مكه می گذرانيد، پرسيدند. گفتم: نمی دانم. گفتم: فدايت شوم،

نظرت چیست؟ فرمود: بر او خون شتر است اگر شب ها را در مکه بگذراند. گفتم: اگر او به دلیل مشکلاتی که از طواف و سعی داشته، در مکه مانده باشد و نه برای خواب یا لذت، آیا بر او مثل این حکم است؟ فرمود: این وضعیت مثل آن نیست و من دوست ندارم که صبح برای او در حالی شکافته شود مگر این که در منی باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۲۳ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۱۲۳- ٦- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ نَاجِيَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَمَّنْ بَاتَ لَيَالِيَ مِنًى بِمَكَّةَ- فَقَالَ عَلَيْهِ ثَلَاثَةٌ مِنَ الْغَنَمِ يَذْبَحُهُنَّ (۳).

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ مِثْلَهُ (٤) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي (٥) جَعْفَرِ بْنِ نَاجِيَةَ (٦)

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى مَنْ لَمْ يَتَّقِ الصَّيْدَ وَ النِّسَاءَ فِي إِحْرَامِهِ وَ غَرَبَتْ لَهُ الشَّمْسُ لَيْلَةَ الثَّالِثَ عَشَرَ بِمِنًى أَوْ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ لِمَا يَأْتِي (۷) ذَكَرَهُ جَمَاعَةٌ مِنَ الْأَصْحَابِ (۸).

******

ترجمه:

از جعفر بن ناجیه نقل شده است که گفت: از ابو عبد الله (علیه السلام) درباره کسی که شب ها را در منی و در مکه می گذرانید، پرسیدم. فرمود: بر او سه گوسفند واجب است که باید آنها را ذبح کند.

می گویم :

این حکم به مواردی که فرد نتوانسته است از صید و زنان در حالت احرام خود اجتناب کند، یا به شرایطی مانند غروب آفتاب در شب سیزدهم در منی مربوط می شود. همچنین این حکم ممکن است به عنوان یک عمل مستحب نیز در نظر گرفته شده باشد، طبق نظریات برخی از اصحاب.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۲٤ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۱۲٤- ۷- (۹) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعِیصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ فَاتَتْهُ لَیْلَةٌ مِنْ لَیَالِی مِنًی- قَالَ لَیْسَ عَلَیْهِ شَیْ ءٌ وَ قَدْ أَسَاءَ.

ص: ۲۵۳

۱- فی المصدر- لیس هذا.

۲- التهذیب ٥- ۲٥۷- ۸۷۲، و الاستبصار ۲- ۲۹۲- ۱۰۳۹.

۳- فی هامش المخطوط ما نصه- فی موضع من التهذیب ترک لفظ (یذبحهن) منه.

٤- التهذیب ٥- ٤۸۹- ۱۷٥۱.

٥- کتب فی المخطوط علی کلمة (أبی)- کذا بخطه.

٦- الفقیه ۲- ٤۷۷- ۳۰۰۷، و فیه- جعفر بن ناجیة.

۷- یأتی فی البابین ۱۰ و ۱۱ من هذه الأبواب.

۸- راجع شرائع الإسلام ۱- ۲۷٥، و مدارک الأحکام- ٥۰٦، و التنقیح الرائع ۱- ٥۱٦- ٥۱۷، و مسالک الافهام ۱- ۹۸.

۹- التهذیب ٥- ۲٥۷- ۸۷٤، و الاستبصار ۲- ۲۹۲- ۱۰٤۱.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّیْخُ عَلَی مَنْ بَاتَ بِمَکَّةَ مُشْتَغِلًا بِالْعِبَادَةِ وَ جَوَّزَ حَمْلَهُ عَلَی مَنْ خَرَجَ مِنْ مِنًی بَعْدَ نِصْفِ اللَّیْلِ لِمَا مَضَی (۱) وَ یَأْتِی (۲).

******

ترجمه:

از عیسی بن القاسم نقل شده است که گفت: از ابو عبدالله پرسیدم درباره مردی که شبی از شب های منی را از دست داده است. او گفت: چیزی بر او نیست و او اشتباه کرده است.

من می گویم:

مرحوم شیخ این را بر کسی حمل کرده است که در مکه مشغول عبادت بوده است و همچنین حمل کرده است بر کسی که بعد از نیمه شب از منی خارج شده است، با توجه به اینکه زمان گذشته است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۲۵ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۱۲۵- ۸- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ وَ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَبِتْ لَيَالِیَ (٤) التَّشْرِيقِ إِلَّا بِمِنًى فَإِنْ بِتَّ فِی غَيْرِهَا فَعَلَيْکَ دَمٌ فَإِنْ خَرَجْتَ أَوَّلَ اللَّيْلِ فَلَا يَنْتَصِفُ اللَّيْلُ إِلَّا وَ أَنْتَ فِی مِنًى- إِلَّا أَنْ يَکُونَ شَغَلَکَ نُسُکُکَ (٥) أَوْ قَدْ خَرَجْتَ مِنْ مَکَّةَ- وَ إِنْ خَرَجْتَ بَعْدَ نِصْفِ اللَّيْلِ فَلَا يَضُرُّکَ أَنْ تُصْبِحَ فِی غَيْرِهَا.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام صادق (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: شب های تشریق را جز در منا نباید سپری کنی، پس اگر در غیر از منا شب را سپری کردی، بر تو قربانی واجب است. اگر شب هنگام خارج شدی، باید قبل از نیمه شب در منا باشی؛ مگر اینکه مشغول انجام مناسک حج باشی یا از مکه خارج شده باشی. و اگر بعد از نیمه شب خارج شدی، باکی نیست که صبح را در جایی غیر از منا باشی.

[رقم الحديث الكلی: ١٩١٢٦ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٩١٢٦- ٩- (٦) وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ وَ زَادَ وَ سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ زَارَ عِشَاءً فَلَمْ يَزَلْ فِي طَوَافِهِ وَ دُعَائِهِ وَ فِي السَّعْيِ بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ قَالَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ كَانَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ.

أَقُولُ: حَمَلَ الشَّيْخُ قَوْلَهُ أَوْ قَدْ خَرَجْتَ مِنْ مَكَّةَ عَلَى مَنْ جَازَ عَقَبَةَ الْمَدَنِيِّينَ لِمَا يَأْتِي (٧).

******

ترجمه:

معاويه بن عمار مشابه آن (روايت قبلی) را نقل كرده است و اضافه كرد: و از او (امام صادق عليه السلام) درباره مردی پرسيدم كه شبانه (برای عبادت) آمد و همچنان به طواف، دعا و سعی بين صفا و مروه مشغول بود تا فجر طلوع كرد. امام فرمود: بر او چيزی (تكليفی) نيست، زيرا او در اطاعت خدا بود.

می گويم:

مرحوم شيخ (طوسی) گفته است كه منظور از «يا از مكه خارج شده باشی» درباره كسی است كه از گردنه مدنيين گذشته باشد، زيرا آنچه می آيد (دلالت بر اين دارد).

[رقم الحديث الكلی: ١٩١٢٧ - رقم الحديث الباب: ١٠]

١٩١٢٧- ١٠- (٨) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي إِبْرَاهِيمَ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ زَارَ الْبَيْتَ- فَطَافَ

١- مضی فی الأحادیث ١ و ٤ و ٥ من هذا الباب.

٢- یأتی فی الأحادیث ٨ و ٩ و ١٣ و ١٤ و ٢٠ و ٢٣ من هذا الباب.

٣- التهذیب ٥- ٢٥٨- ٨٧٨، و الاستبصار ٢- ٢٩٣- ١٠٤٥.

٤- فی نسخة- أیام (هامش المخطوط). و فی الاستبصار- لا تبت لیالی.

٥- فی الاستبصار- نسک (هامش المخطوط).

٦- الکافی ٤- ٥١٤- ١.

٧- یأتی فی الحدیث ١٥ من هذا الباب.

٨- التهذیب ٥- ٢٥٩- ٨٧٩، و الاستبصار ٢- ٢٩٤- ١٠٤٦.

بِالْبَیْتِ وَ بِالصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- ثُمَّ رَجَعَ فَغَلَبَتْهُ عَیْنُهُ فِی الطَّرِیقِ (١) فَنَامَ حَتَّی أَصْبَحَ قَالَ عَلَیْهِ شَاةٌ.

******

ترجمه:

علی از امام کاظم (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: از او (امام) درباره مردی پرسیدم که به زیارت خانه (کعبه) رفته، پس طواف خانه (کعبه) و سعی بین صفا و مروه را انجام داده، سپس برگشته و در راه خواب بر او غلبه کرده و تا صبح خوابیده است. امام فرمود: بر او یک گوسفند (قربانی) واجب است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩١٢٨ - رقم الحدیث الباب: ١١]

۱۹۱۲۸- ۱۱- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ الْكِنَانِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الدُّلْجَةِ إِلَی مَكَّةَ أَيَّامَ مِنًی- وَ أَنَا أُرِيدُ أَنْ أَزُورَ الْبَيْتَ فَقَالَ لَا حَتَّی يَنْشَقَّ الْفَجْرُ كَرَاهِيَةَ أَنْ يَبِيتَ الرَّجُلُ بِغَيْرِ مِنًی.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَی الْأَفْضَلِيَّةِ.

******

ترجمه:

ابو صباح کنانی گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره حرکت به سمت مکه در شب های منا پرسیدم، در حالی که قصد داشتم به زیارت خانه (کعبه) بروم. امام فرمود: نه، تا زمانی که فجر طلوع کند، زیرا کراهت دارد که مرد در جایی غیر از منا شب را سپری کند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۱۲۹ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۱۹۱۲۹- ۱۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ (٤) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَی عَنْ صَفْوَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَاتَتْنِی لَيْلَةُ الْمَبِيتِ بِمِنًی- مِنْ شُغُلٍ (٥) فَقَالَ لَا بَأْسَ.

أَقُولُ: تَقَدَّمَ الْوَجْهُ فِی مِثْلِهِ (٦).

******

ترجمه:

سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ: به حضرت صادق عرض کردم بخاطر مشغله نتوانستم شب را درمنی باشم فرمودند : اشکالی ندارد

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۱۳۰ - رقم الحديث الباب: ۱۳]

۱۹۱۳۰- ۱۳- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ يَعْنِی ابْنَ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَی وَ فَضَالَةَ وَ صَفْوَانَ كُلِّهِمْ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ زَارَ الْبَيْتَ- فَلَمْ يَزَلْ فِی طَوَافِهِ

ص: ۲۵۵

۱- فی الاستبصار- فی الطواف.

۲- التهذيب ۵- ۲۵۹- ۸۸۲، و الاستبصار ۲- ۲۹٤- ۱۰٤۹.

۳- التهذيب ۵- ۲۵۷- ۸۷۵، و الاستبصار ۲- ۲۹۳- ۱۰٤۲.

٤- فی نسخة- محمّد بن الحسين (هامش المخطوط).

۵- فی الاستبصار- فی شغل (هامش المخطوط).

٦- تقدم فی ذيل الحديث ۷ من هذا الباب.

۷- التهذيب ۵- ۲۵۸- ۸۷٦، و الاستبصار ۲- ۲۹۳- ۱۰٤۳.

وَ دُعَائِهِ وَ السَّعْیِ وَ الدُّعَاءِ حَتَّی طَلَعَ الْفَجْرُ (۱) فَقَالَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَیْ ءٌ كَانَ فِی طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ: ازحضرت صادق سوال كردم كسی بعد اززيارت خانه خدا تاصبح مشغول طواف وسعی دعا بوده فرمودند : اشكالی ندارد وچيزی بعهده اش نيست چون درحال اطاعت خدا بوده .

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۱۳۱ - رقم الحديث الباب: ١٤]

۱۹۱۳۱- ١٤- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ عَبْدِ الْغَفَّارِ الْجَازِيِّ (٤) قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ خَرَجَ مِنْ مِنًى- يُرِيدُ الْبَيْتَ قَبْلَ نِصْفِ اللَّيْلِ فَأَصْبَحَ بِمَكَّةَ- قَالَ لَا يَصْلُحُ لَهُ حَتَّى يَتَصَدَّقَ بِهَا صَدَقَةً أَوْ يُهَرِيقَ دَماً فَإِنْ خَرَجَ مِنْ مِنًى بَعْدَ نِصْفِ اللَّيْلِ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ.

******

ترجمه:

عبدالغفار جازی می گوید: «از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم دربارهٔ مردی که از منا خارج شد، در حالی که قصد رفتن به خانه کعبه را قبل از نیمه شب داشت و صبح در مکه بود. امام (علیه السلام) فرمود: این کار برای او درست نیست مگر آنکه صدقه بدهد یا قربانی کند. اما اگر بعد از نیمه شب از منا خارج شود، چیزی بر او ضرر نمی رساند.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۱۳۲ - رقم الحديث الباب: ۱۵]

۱۹۱۳۲- ۱۵- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع فِي الرَّجُلِ يَزُورُ فَيَنَامُ دُونَ مِنًى- فَقَالَ إِذَا جَازَ عَقَبَةَ الْمَدَنِيِّينَ فَلَا بَأْسَ أَنْ يَنَامَ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ مُرْسَلًا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از محمد بن اسماعیل نقل شده که از امام کاظم (علیه السلام) دربارهٔ مردی که قصد زیارت دارد و قبل از رسیدن به منا می خوابد، پرسیده شد. امام (علیه السلام) فرمود: اگر از عقبه مدنیین (گردنه ای در مسیر) عبور کرده باشد، اشکالی ندارد که بخوابد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۱٦]

۱۹۱۳۳- ۱٦- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ فَنَامَ فِی الطَّرِیقِ فَإِنْ بَاتَ بِمَکَّةَ فَعَلَیْهِ دَمٌ وَ إِنْ کَانَ قَدْ خَرَجَ مِنْهَا فَلَیْسَ عَلَیْهِ شَیْ ءٌ وَ إِنْ أَصْبَحَ دُونَ مِنًی.

ص: ۲٥٦

۱- فی المصدر- حتی یطلع الفجر.

۲- الفقیه ۲- ٤۷۸- ۳۰۰۸.

۳- التهذیب ٥- ۲٥۸- ۸۷۷، و الاستبصار ۲- ۲۹۳- ۱۰٤٤.

٤- فی الاستبصار- عبد الغفار الحارثی.

٥- التهذیب ٥- ۲٥۹- ۸۸۰، و الاستبصار ۲- ۲۹٤- ۱۰٤۷.

٦- الکافی ٤- ٥۱٥- ۳.

۷- التهذیب ٥- ۲٥۹- ۸۸۱، و الاستبصار ۲- ۲۹٤- ۱۰٤۸.

مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ جَمِیلٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا فِی رَجُلٍ زَارَ الْبَیْتَ ثُمَّ ذَکَرَ مِثْلَهُ (۱)

******

ترجمه:

از جمیل بن دراج نقل شده که امام صادق (علیه السلام) فرمود: «کسی که به زیارت برود و در راه بخوابد، اگر شب را در مکه بماند، بر او واجب است که قربانی کند. اما اگر از مکه خارج شده باشد، بر او چیزی واجب نیست، حتی اگر صبح را قبل از رسیدن به منا سپری کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۱۹۱۳٤- ۱۷- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا زَارَ الْحَاجُّ مِنْ مِنًى فَخَرَجَ مِنْ مَكَّةَ- فَجَاوَزَ بُيُوتَ مَكَّةَ فَنَامَ ثُمَّ أَصْبَحَ قَبْلَ أَنْ يَأْتِیَ مِنًى فَلَا شَیْ ءَ عَلَيْهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ (۳).

******

ترجمه:

از هشام بن حکم نقل شده که امام صادق (علیه السلام) فرمود: «اگر حاجی پس از زیارت از منا خارج شود و از مکه بیرون رفته باشد، و سپس بخوابد و صبح قبل از رسیدن به منا بیدار شود، بر او چیزی واجب نیست.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۳۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۸]

۱۹۱۳۵- ۱۸- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: لَا تَدْخُلُوا مَنَازِلَكُمْ بِمَكَّةَ إِذَا زُرْتُمْ يَعْنِی أَهْلَ مَكَّةَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٥)

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى الْكَرَاهَةِ أَوْ عَلَى الدُّخُولِ مَعَ النَّوْمِ.

******

ترجمه:

از ابن بکیر نقل شده که او از کسی که برایش نقل کرده، از امام صادق (علیه السلام) شنیده که فرمود: «وقتی برای زیارت می روید، به خانه های خود در مکه وارد نشوید.» (منظور خانه های اهل مکه است).

می گویم:

این حکم بر کراهت (ناروا بودن) حمل شده است یا بر وارد شدن به خانه ها همراه با خوابیدن در آنها.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۳۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۹]

۱۹۱۳۶- ۱۹- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: إِذَا خَرَجْتَ مِنْ مِنًى قَبْلَ غُرُوبِ الشَّمْسِ فَلَا تُصْبِحْ إِلَّا بِهَا.

******

ترجمه:

از جمیل بن دراج نقل شده که امام صادق (علیه السلام) فرمود: «اگر پیش از غروب خورشید از منا خارج شدی، نباید صبح را در جایی غیر از منا بگذرانی.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۳۷ - رقم الحدیث الباب: ۲۰]

۱۹۱۳۷- ۲۰- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ نَاجِیَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: إِذَا خَرَجَ الرَّجُلُ مِنْ مِنًى أَوَّلَ اللَّیْلِ فَلَا یَنْتَصِفُ لَهُ اللَّیْلُ إِلَّا

١- الكافی ٤- ٥١٤- ٣.

٢- الكافی ٤- ٥١٥- ٤.

٣- الفقيه ٢- ٤٧٨- ٣٠١٢.

٤- الكافی ٤- ٥١٥- ٥.

٥- الفقيه ٢- ٤٧٨- ٣٠١١.

٦- الفقيه ٢- ٤٧٨- ٣٠٠٩.

٧- الفقيه ٢- ٤٧٨- ٣٠١٠.

وَ هُوَ بِمِنًى- وَ إِذَا خَرَجَ بَعْدَ نِصْفِ اللَّيْلِ فَلَا بَأْسَ أَنْ يُصْبِحَ بِغَيْرِهَا.

******

ترجمه:

از جعفر بن ناجيه نقل شده كه امام صادق (عليه السلام) فرمود: «اگر مردی در ابتدای شب از منا خارج شود، نبايد نيمه شب برسد مگر آنكه دوباره در منا باشد. اما اگر بعد از نيمه شب خارج شود، اشكالی ندارد كه صبح را در جايی غير از منا بگذراند.»

[رقم الحديث الكلی: ١٩١٣٨ - رقم الحديث الباب: ٢١]

١٩١٣٨- ٢١- (١) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ أَبِی مَسْرُوقٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع إِنَّ الْعَبَّاسَ اسْتَأْذَنَ رَسُولَ اللَّهِ ص- أَنْ يَبِيتَ (٢) بِمَكَّةَ لَيَالِیَ مِنًى- فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص مِنْ أَجْلِ سِقَايَةِ الْحَاجِّ.

******

ترجمه:

از مالک بن اعین نقل شده که امام باقر (علیه السلام) فرمود: عباس از پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) اجازه خواست که شب های منا را در مکه بماند، و پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) به او اجازه داد به خاطر مسئولیت سقایت حاجیان (آب رسانی به حاجیان)

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۲۲]

۱۹۱۳۹- ۲۲- (۳) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: فِي الرَّجُلِ أَفَاضَ إِلَى الْبَيْتِ- فَغَلَبَتْ عَيْنَاهُ حَتَّى أَصْبَحَ قَالَ لَا بَأْسَ عَلَيْهِ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ لَا يَعُودُ.

******

ترجمه:

از امام جعفر صادق (علیه السلام) از پدرش امام باقر (علیه السلام) و از امام علی (علیه السلام) نقل شده که دربارهٔ مردی که پس از طواف خانه خدا (کعبه) خواب بر او غلبه کرده و تا صبح خوابیده است، فرمود: اشکالی بر او نیست، اما باید از خداوند طلب آمرزش کند و دیگر این کار را تکرار نکند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۴۰ - رقم الحدیث الباب: ۲۳]

۱۹۱۴۰- ۲۳- (٤) وَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ بَاتَ بِمَكَّةَ حَتَّى أَصْبَحَ فِي لَيَالِي مِنًى- فَقَالَ إِنْ كَانَ أَتَاهَا نَهَاراً فَبَاتَ حَتَّى أَصْبَحَ فَعَلَيْهِ دَمُ شَاةٍ يُهَرِيقُهُ وَ إِنْ كَانَ خَرَجَ مِنْ مِنًى بَعْدَ نِصْفِ اللَّيْلِ فَأَصْبَحَ بِمَكَّةَ فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَيْ ءٌ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

از علی بن جعفر نقل شده که از برادرش امام موسی کاظم (علیه السلام) پرسید: «دربارهٔ مردی که شب های منا را در مکه بماند و تا صبح در آنجا بماند، چه حکمی دارد؟» امام فرمود: «اگر روز وارد مکه شده و شب را تا صبح در آنجا بماند، باید یک گوسفند قربانی کند. اما اگر بعد از نیمه شب از منا خارج شده و تا صبح در مکه بماند، چیزی بر او واجب نیست.»

ص: ۲۵۸

۱- علل الشرائع- ٤٥١- ١.

۲- فی المصدر- یلبث.

۳- قرب الإسناد- ٦٥.

٤- قرب الإسناد- ١٠٦.

٥- یأتی فی الحدیثین ١ و ٤ من الباب ٢ الآتی من هذه الأبواب. و تقدم ما یدلّ علیه فی الحدیث ٤ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

۲- بَابُ جَوَازِ إِتْيَانِ مَكَّةَ وَ الطَّوَافِ تَطَوُّعاً بِهَا فِی أَيَّامِ مِنًى مِنْ غَيْرِ أَنْ يَبِيتَ بِهَا وَ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الْإِقَامَةِ بِمِنًى عَلَى ذَلِکَ

اشارة

(۱) ۲ بَابُ جَوَازِ إِتْيَانِ مَكَّةَ وَ الطَّوَافِ تَطَوُّعاً بِهَا فِی أَيَّامِ مِنًى مِنْ غَيْرِ أَنْ يَبِيتَ بِهَا وَ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ الْإِقَامَةِ بِمِنًى عَلَى ذَلِکَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۱٤۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۱٤۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَأْتِیَ الرَّجُلُ مَكَّةَ- فَيَطُوفَ (بِهَا فِی) (۳) أَيَّامِ مِنًی وَ لَا يَبِيتُ بِهَا.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ السِّنْدِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ مِثْلَهُ (٤) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَمِيلٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از جميل بن دراج نقل شده كه امام صادق (عليه السلام) فرمود: «اشكالی ندارد كه مردی در ايام منا به مكه برود و طواف كند، اما شب را در آنجا نماند.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۱٤۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۱٤۲- ۲- (٦) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ رِفَاعَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَزُورُ الْبَيْتَ- فِی أَيَّامِ التَّشْرِيقِ فَقَالَ نَعَمْ إِنْ شَاءَ.

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَقَالَ حَسَنٌ

******

ترجمه:

از رفاعه نقل شده که او از امام صادق (علیه السلام) پرسید: «آیا مردی می تواند در ایام تشریق (روزهای ۱۱ تا ۱۳ ذی الحجه) به زیارت خانه خدا (کعبه) برود؟» امام (علیه السلام) فرمود: «بله، اگر بخواهد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۴۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۱۴۳- ۳- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ شُعَیْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع- عَنْ زِیَارَةِ الْبَیْتِ أَیَّامَ التَّشْرِیقِ فَقَالَ حَسَنٌ.

******

ترجمه:

از یعقوب بن شعیب نقل شده که او از امام صادق (علیه السلام) دربارهٔ زیارت خانه خدا (کعبه) در ایام تشریق (روزهای ۱۱ تا ۱۳ ذی الحجه) پرسید. امام (علیه السلام) فرمود: «این کار خوب است.»

۱- الباب ۲ فیه ٦ أحادیث.

۲- التهذیب ٥- ٢٦٠- ٨٨٣، و الاستبصار ٢- ٢٩٥- ١٠٥٠.

۳- لیس فی الاستبصار (هامش المخطوط).

٤- التهذیب ٥- ٤٩٠- ١٧٥٣.

٥- الفقیه ٢- ٤٧٩- ٣٠١٣.

٦- التهذیب ٥- ٢٦٠- ٨٨٤، و الاستبصار ٢- ٢٩٥- ١٠٥١.

۷- التهذیب ۵- ۲٦۰- ۸۸۵.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱٤٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۱٤٤- ٤- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی إِبْرَاهِيمَ ع رَجُلٌ زَارَ فَقَضَى طَوَافَ حَجِّهِ كُلَّهُ أَ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ أَحَبُّ إِلَيْکَ أَمْ يَمْضِی عَلَى وَجْهِهِ إِلَى مِنًى- قَالَ أَیَّ ذَلِکَ شَاءَ فَعَلَ مَا لَمْ يَبِتْ.

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار نقل شده که گفت: «به امام کاظم علیه السلام گفتم: مردی که زیارت کرده و تمام طواف های حج را به پایان رسانده است، آیا طواف به دور خانه خدا (کعبه) برای او بهتر است، یا اینکه به سمت منا برود؟» امام (علیه السلام) پاسخ داد: «هر کدام را که بخواهد، انجام دهد؛ مشروط بر اینکه شب را در آنجا نگذرانده باشد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱٤۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۱٤۵- ۵- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ لَيْثٍ الْمُرَادِیِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَأْتِی مَكَّةَ أَيَّامَ مِنًى- بَعْدَ فَرَاغِهِ مِنْ زِيَارَةِ الْبَيْتِ فَيَطُوفُ بِالْبَيْتِ تَطَوُّعاً فَقَالَ الْمُقَامُ بِمِنًى أَحَبُّ إِلَیَّ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ لَيْثٍ الْمُرَادِیِّ مِثْلَهُ (۳)

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ لَيْثٍ الْمُرَادِیِّ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ أَفْضَلُ وَ أَحَبُّ إِلَیَّ (٤).

وَ كَذَا فِی رِوَایَةِ الشَّیْخِ.

******

ترجمه:

از لیث مرادی نقل شده که از امام صادق (علیه السلام) پرسید: «اگر مردی در ایام منا به مکه بیاید و پس از پایان زیارت خانه خدا (کعبه) طواف مستحب انجام دهد، نظر شما چیست؟» امام (علیه السلام) پاسخ داد: «اقامت در منا برای من محبوب تر است.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٩١٤٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٩١٤٦- ٦- (٥) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ عِیصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الزِّیَارَةِ بَعْدَ زِیَارَةِ الْحَجِّ فِی أَیَّامِ التَّشْرِیقِ فَقَالَ لَا.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْعِیصِ بْنِ الْقَاسِمِ (٦) وَ رَوَاهُ أَیْضاً مُرْسَلًا (٧)

١- التهذیب ٥- ٤٩٠- ١٧٥٦.

٢- الفقیه ٢- ٤٧٩- ٣٠١٤.

٣- التهذیب ٥- ٤٩٠- ١٧٥٥، و الاستبصار ٢- ٢٩٥- ١٠٥٣.

٤- الکافی ٤- ٥١٥- ١، و التهذیب ٥- ٢٦٠- ٨٨٧.

٥- الکافی ٤- ٥١٥- ٢.

٦- لم نعثر علیه فی الفقیه المطبوع.

٧- لم نعثر علیه فی الفقیه المطبوع.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۲)

وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى نَفْيِ الْأَفْضَلِيَّةِ دُونَ الْجَوَازِ لِمَا مَرَّ (۳).

******

ترجمه:

از عیسی بن القاسم نقل شده که گفت: «از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم دربارهٔ زیارت خانه خدا (کعبه) پس از انجام مناسک حج در ایام تشریق (روزهای ۱۱ تا ۱۳ ذی الحجه).» امام (علیه السلام) پاسخ داد: «زیارت در این ایام مجاز نیست.»

۳- بَابُ أَنَّ مَنْ نَسِيَ أَوْ جَهِلَ رَمْيَ الْجِمَارِ حَتَّى خَرَجَ وَجَبَ عَلَيْهِ الْعَوْدُ لِلرَّمْيِ وَ يَنْبَغِي أَنْ يَفْصِلَ بَيْنَ كُلِّ رَمْيَتَيْنِ بِسَاعَةٍ فَإِنْ تَعَذَّرَ وَجَبَتِ الِاسْتِنَابَةُ وَ إِنْ مَضَتْ أَيَّامُ التَّشْرِيقِ فَف

اشارة

(٤) ۳ بَابُ أَنَّ مَنْ نَسِيَ أَوْ جَهِلَ رَمْيَ الْجِمَارِ حَتَّى خَرَجَ وَجَبَ عَلَيْهِ الْعَوْدُ لِلرَّمْيِ وَ يَنْبَغِي أَنْ يَفْصِلَ بَيْنَ كُلِّ رَمْيَتَيْنِ بِسَاعَةٍ فَإِنْ تَعَذَّرَ وَجَبَتِ الِاسْتِنَابَةُ وَ إِنْ مَضَتْ أَيَّامُ التَّشْرِيقِ فَفِي قَابِلٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلي: ۱۹۱٤۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۱٤۷- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع مَا تَقُولُ فِي امْرَأَةٍ جَهِلَتْ أَنْ تَرْمِيَ الْجِمَارَ حَتَّى نَفَرَتْ (٦) إِلَى مَكَّةَ قَالَ فَلْتَرْجِعْ فَلْتَرْمِ الْجِمَارَ كَمَا كَانَتْ تَرْمِي وَ الرَّجُلُ كَذَلِكَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (۷).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده که گفت: «از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم: چه باید کرد در مورد زنی که نمی دانسته باید جمار را رمی کند تا زمانی که به مکه رفته و از منا خارج شده است؟» امام (علیه السلام) فرمود: «باید برگردد و جمار را همان طور که باید رمی کند، رمی کند. مرد نیز به همین ترتیب عمل کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۱۴۸- ۲- (۸) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ

۱- التهذیب ۵- ۴۹۰- ۱۷۵۴.

۲- التهذیب ۵- ۲۶۰- ۸۸۶، و الاستبصار ۲- ۲۹۵- ۱۰۵۲.

۳- مر فی الحدیث ۵ من هذا الباب.

۴- الباب ۳ فیه ۴ أحادیث.

۵- الکافی ۴- ۴۸۴- ۳، و التهذیب ۵- ۲۶۳- ۸۹۸، و الاستبصار ۲- ۲۹۶- ۱۰۵۸.

۶- فی التهذیبین- حتی تعود (هامش المخطوط).

۷- الفقیه ۲- ۴۷۵- ۳۰۰۲.

۸- الکافی ۴- ۴۸۴- ۱، و أورد ذیله فی الحدیث ۱ من الباب ۱ و قطعة منه فی الحدیث ۱ من الباب ۸ من أبواب السعی.

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ رَجُلٌ نَسِیَ الْجِمَارَ (۱) حَتَّی أَتَی مَکَّةَ- قَالَ یَرْجِعُ فَیَرْمِیهَا یَفْصِلُ بَیْنَ کُلِّ رَمْیَتَیْنِ بِسَاعَةٍ قُلْتُ فَاتَهُ ذَلِکَ وَ خَرَجَ قَالَ لَیْسَ عَلَیْهِ شَیْ ءٌ الْحَدِیثَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۲) وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده که گفت: «از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم: مردی که رمی جمار را فراموش کرده و تا به مکه رسیده است، چه باید بکند؟» امام (علیه السلام) پاسخ داد: «باید برگردد و جمار را رمی کند و بین هر دو رمی یک ساعت فاصله بیندازد.» گفتم: «اگر فرصت این کار را از دست داده و خارج شده باشد، چه؟» امام (علیه السلام) فرمود: «در این صورت، چیزی بر او واجب نیست.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۱۴۹- ۳- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ النَّخَعِیِّ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع رَجُلٌ نَسِیَ رَمْیَ الْجِمَارِ- قَالَ یَرْجِعُ فَیَرْمِیهَا قُلْتُ فَإِنَّهُ نَسِیَهَا حَتَّی أَتَی مَکَّةَ- قَالَ یَرْجِعُ فَیَرْمِی مُتَفَرِّقاً یَفْصِلُ (٤) بَیْنَ کُلِّ رَمْیَتَیْنِ بِسَاعَةٍ قُلْتُ فَإِنَّهُ نَسِیَ أَوْ جَهِلَ حَتَّی فَاتَهُ وَ خَرَجَ قَالَ لَیْسَ عَلَیْهِ أَنْ یُعِیدَ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّیْخُ عَلَی مُضِیِّ أَیَّامِ التَّشْرِیقِ فَیَرْمِی فِی الْقَابِلِ لِمَا مَضَی (٥) وَ یَأْتِی (٦).

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٥٠ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩١٥٠- ٤- (٧) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَغْفَلَ رَمْىَ الْجِمَارِ أَوْ بَعْضِهَا حَتَّى تَمْضِىَ أَيَّامُ التَّشْرِيقِ فَعَلَيْهِ أَنْ يَرْمِيَهَا مِنْ قَابِلٍ فَإِنْ لَمْ

ص: ٢٦٢

١- فى نسخة- نسى رمى الجمار (هامش المخطوط) و فى المصدر- نسى أن يرمى الجمار.

٢- التهذيب ٥- ٢٨٦- ٩٧٤.

٣- التهذيب ٥- ٢٦٤- ٨٩٩، و الاستبصار ٢- ٢٩٧- ١٠٥٩.

٤- فى الاستبصار- و يفصل (هامش المخطوط).

٥- مضى فى الحديث ١ من هذا الباب.

٦- يأتى فى الحديث ٤ من هذا الباب.

٧- التهذيب ٥- ٢٦٤- ٩٠٠، و الاستبصار ٢- ٢٩٧- ١٠٦٠.

يَحُجَّ رَمَى عَنْهُ وَلِيُّهُ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ اسْتَعَانَ بِرَجُلٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَرْمِى عَنْهُ فَإِنَّهُ لَا يَكُونُ رَمْىُ الْجِمَارِ إِلَّا أَيَّامَ التَّشْرِيقِ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِى مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (١).

******

ترجمه:

از عمر بن یزید نقل شده که گفت: «از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم: کسی که رمی جمار را فراموش کرده و ایام تشریق (روزهای ۱۱ تا ۱۳ ذی الحجه) گذشته باشد، چه باید بکند؟» امام (علیه السلام) پاسخ داد: «باید در سال آینده جمار را رمی کند. اگر نتواند خودش این کار را انجام دهد، ولیّ او (سرپرست) باید رمی کند. اگر ولیّی نداشته باشد، باید از یک مسلمان کمک بگیرد تا رمی جمار را انجام دهد. زیرا رمی جمار تنها در ایام تشریق معتبر است.»

٤- بَابُ وُجُوبِ رَمْيِ الْجِمَارِ وَ حُكْمِ مَنْ تَرَكَهُ

اشارة

(۲) ٤ بَابُ وُجُوبِ رَمْيِ الْجِمَارِ وَ حُكْمِ مَنْ تَرَكَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۱۵۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۱۵۱- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍعُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى الْحَجِّ الْأَكْبَرِقَالَ الْحَجُّ الْأَكْبَرُ الْوُقُوفُ بِعَرَفَةَ وَ رَمْيُ الْجِمَارِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

عمر بن اُذینه از امام صادق (علیه السلام) در حدیثی نقل کرده است که: از ایشان درباره قول خداوند متعال "حج اکبر" پرسیدم. ایشان فرمودند: "حج اکبر، وقوف در عرفه و رمی جمار است."

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۱۵۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۱۵۲- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص رَمْيُ الْجِمَارِ ذُخْرُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

رسول اكرم % : رمی جمرات ذخيره روزقيامت خواهد بود .

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۱۵۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۹۱۵۳- ۳- (٥) وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارِ عَنِ الْعَمْرَكِيِّ الْخُرَاسَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَمْيِ الْجِمَارِ لِمَ جُعِلَتْ قَالَ لِأَنَّ إِبْلِيسَ اللَّعِينَ كَانَ يَتَرَاءَى لِإِبْرَاهِيمَ ع- فِي مَوْضِعِ الْجِمَارِ فَرَجَمَهُ إِبْرَاهِيمُ ع فَجَرَتِ السُّنَّةُ بِذَلِكَ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر: ازحضرت كاظم سوال كردم چرا رمی جمرات واجب شد ؟ فرمودند : ابليس ملعون درمحل جمرات برحضرت ابراهيم ظاهرشد پس حضرت اورا رمی كرد پس سنت براين رمی برقرارشد .

۱- يأتی فی الباب ٦ من هذه الأبواب.

۲- الباب ٤ فيه ۷ أحاديث.

۳- الکافی ٤- ٢٦٤- ١، و أورده بتمامه فی الحدیث ٢ من الباب ١ من أبواب وجوب الحجّ، و أورده فی الحدیث ٩ من الباب ١٩ من أبواب إحرام الحجّ و الوقوف بعرفة.

٤- الفقیه ٢- ٢١٤- ٢١٩٥.

٥- علل الشرائع- ٤٣٧- ١.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩١٥٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٩١٥٤- ٤- (١) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَیُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ أَوَّلَ مَنْ رَمَی الْجِمَارَ آدَمُ ع- وَ قَالَ أَتَی جَبْرَئِیلُ إِبْرَاهِیمَ ع- فَقَالَ ارْمِ یَا إِبْرَاهِیمُ فَرَمَی جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ- وَ ذَلِکَ أَنَّ الشَّیْطَانَ تَمَثَّلَ لَهُ عِنْدَهَا.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده که امام صادق (علیه السلام) فرمودند: اولین کسی که جمرات (سنگریزه ها) را پرتاب کرد، حضرت آدم (علیه السلام) بود. سپس فرمودند: جبرئیل نزد ابراهیم (علیه السلام) آمد و به او گفت: "ای ابراهیم، پرتاب کن." پس ابراهیم (علیه السلام) جمره عقبه را رمی کرد، زیرا شیطان در آنجا برای او ظاهر شده بود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩١٥٥ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٩١٥٥- ٥- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ یَحْیَی بْنِ الْمُبَارَکِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ تَرَکَ رَمْیَ الْجِمَارِ مُتَعَمِّداً لَمْ تَحِلَّ لَهُ النِّسَاءُ وَ عَلَیْهِ الْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : کسیکه رمی جمرات را عمدا ترک کند زن براو حلال نمی شود وسال آینده باید حج انجام دهد .

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٥٦ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩١٥٦- ٦- (٣) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيٍّ ع إِنَّ الْجِمَارَ إِنَّمَا رُمِيَتْ لِأَنَّ جَبْرَئِيلَ- حِينَ أَرَى إِبْرَاهِيمَ الْمَشَاعِرَ بَرَزَ لَهُ إِبْلِيسُ- فَأَمَرَهُ جَبْرَئِيلُ أَنْ يَرْمِيَهُ فَرَمَاهُ بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ فَدَخَلَ عِنْدَ الْجَمْرَةِ الْأُخْرَى تَحْتَ الْأَرْضِ فَأَمْسَكَ ثُمَّ بَرَزَ لَهُ عِنْدَ الثَّانِيَةِ فَرَمَاهُ بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ أُخَرَ فَدَخَلَ تَحْتَ الْأَرْضِ مَوْضِعَ الثَّانِيَةِ ثُمَّ إِنَّهُ بَرَزَ لَهُ فِي مَوْضِعِ الثَّالِثَةِ فَرَمَاهُ بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ فَدَخَلَ فِي مَوْضِعِهَا.

******

ترجمه:

از ابوالبختری نقل شده است که امام جعفر صادق (علیه السلام) از امام علی (علیه السلام) نقل کرده اند: جمرات به این دلیل رمی شدند که هنگامی که جبرئیل مشاعر (مکان های مناسک حج) را به ابراهیم (علیه السلام) نشان می داد، ابلیس برای او ظاهر شد. جبرئیل به ابراهیم (علیه السلام) دستور داد که او را با هفت سنگریزه رمی کند. ابراهیم (علیه السلام) او را در نزدیکی جمره اولی با هفت سنگریزه رمی کرد و ابلیس وارد زمین شد. سپس ابلیس در نزدیکی جمره دومی دوباره ظاهر شد، ابراهیم (علیه السلام) او را با هفت سنگریزه دیگررمی کرد و او در محل جمره دومی وارد زمین شد. سپس در محل جمره سومی نیز ظاهر شد و ابراهیم (علیه السلام) او را با هفت سنگریزه رمی کرد و ابلیس در آنجا نیز وارد زمین شد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٥٧ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٩١٥٧- ٧- (٤) وَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَمْيِ الْجِمَارِ لِمَ جُعِلَ قَالَ لِأَنَّ إِبْلِيسَ لَعَنَهُ اللَّهُ كَانَ يَتَرَاءَى لِإِبْرَاهِيمَ ع- فِي مَوْضِعِ الْجِمَارِ فَرَجَمَهُ إِبْرَاهِيمُ ع فَجَرَتْ بِهِ السُّنَّةُ.

ص: ٢٦٤

١- علل الشرائع- ٤٣٧- ٢.

٢- التهذيب ٥- ٢٦٤- ٩٠١، و الاستبصار ٢- ٢٩٧- ١٠٦١.

٣- قرب الإسناد- ٦٨.

٤- قرب الإسناد- ١٠٥.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى الْوُجُوبِ فِي أَحَادِيثِ رَمْيِ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ (١) وَ أَمَّا مَا تَقَدَّمَ مِنْ أَنَّ رَمْيَ الْجِمَارِ سُنَّةٌ (٢) فَمَعْنَاهُ أَنَّ وُجُوبَهُ عُرِفَ مِنَ السُّنَّةِ لَا مِنَ الْقُرْآنِ ذَكَرَهُ الشَّيْخُ (٣) وَ غَيْرُهُ (٤) وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى حُكْمِ تَرْكِهِ (٥) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش امام موسی بن جعفر (علیه السلام) نقل کرده است که فرمود: از ایشان درباره علت رمی جمار پرسیدم. امام فرمودند: به این دلیل است که ابلیس (لعنت خدا بر او باد) در محل جمرات به ابراهیم (علیه السلام) ظاهر می شد، و ابراهیم (علیه السلام) او را سنگسار کرد. از این رو، این عمل به عنوان سنت قرار گرفت.(دلیل وجوبش آیه قرآن نیست بلکه سنت پیامبراکرم %است)

۵- بَابُ وُجُوبِ الِابْتِدَاءِ بِرَمْيِ الْأُولَى ثُمَّ الْوُسْطَى ثُمَّ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ فَإِنْ نَكَسَ وَجَبَ أَنْ يُعِيدَ عَلَى الْوُسْطَى ثُمَّ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ

اشارة

(۷) ۵ بَابُ وُجُوبِ الِابْتِدَاءِ بِرَمْيِ الْأُولَى ثُمَّ الْوُسْطَى ثُمَّ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ فَإِنْ نَكَسَ وَجَبَ أَنْ يُعِيدَ عَلَى الْوُسْطَى ثُمَّ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۱۵۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۱۵۸- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: قُلْتُ لَهُ الرَّجُلُ يَرْمِي الْجِمَارَ مَنْكُوسَةً قَالَ يُعِيدُهَا عَلَى الْوُسْطَى وَ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ.

******

ترجمه:

از معاويه بن عمار نقل شده كه در حديثى امام صادق (عليه السلام) فرمود: به ايشان گفتم: اگر كسى جمرات را به صورت وارونه (از ترتيب صحيح برعكس) پرتاب كند، چه بايد بكند؟ امام فرمودند: بايد رمى جمره وسطى و جمره عقبه را دوباره انجام دهد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۱۵۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۱۵۹- ۲- (۹) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ

١- تقدم فی الأحادیث ٤ و ١٦ و ٢٠ و ٢١ و ٢٢ و ٢٨ و ٢٩ و ٣٠ و ٣٤ و ٣٥ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الحدیث ٢ من الباب ٣ من أبواب الاحصار و الصد، و فی الأبواب ١ و ٤ و ٦ و ١٥ و غیرها من أبواب رمی جمرة العقبة.

٢- تقدم فی الحدیث ٢٩ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الحدیث ١ من الباب ٨ من أبواب السعی.

٣- راجع التهذیب ٥- ٢٨٧- ٩٧٧.

٤- راجع السرائر- ١٤٣.

٥- تقدم فی الباب ١٥ من أبواب رمی جمرة العقبة، و فی الباب ٣ من هذه الأبواب.

٦- یأتی فی الأبواب ٥ و ٦ و ٧ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٥ فیه ٤ أحادیث.

٨- الفقیه ٢- ٤٧٤- ٣٠٠٠.

٩- الکافی ٤- ٤٨٣- ١، و التهذیب ٥- ٢٦٥- ٩٠٢.

مِسْمَعٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رَجُلٍ نَسِیَ رَمْیَ الْجِمَارِ یَوْمَ الثَّانِی فَبَدَأَ بِجَمْرَةِ الْعَقَبَةِ ثُمَّ الْوُسْطَی ثُمَّ الْأُولَی- یُؤَخِّرُ مَا رَمَی بِمَا رَمَی فَیَرْمِی الْوُسْطَی ثُمَّ جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ.

******

ترجمه:

از مسمع نقل شده که امام صادق (علیه السلام) در مورد مردی که در روز دوم (رمی جمرات) رمی جمرات را فراموش کرده بود و سپس از جمره عقبه شروع کرده و بعد به جمره وسطی و سپس به جمره

اولی پرداخته بود، فرمودند: آنچه را که به اشتباه رمی کرده است، عقب بیندازد (یعنی دوباره انجام دهد) و به این ترتیب ابتدا جمره وسطی و سپس جمره عقبه را پرتاب کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۶۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۱۶۰- ۳- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ وَ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ جَمِیعاً عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رَجُلٍ رَمَی (۲) الْجِمَارَ مَنْکُوسَةً فَقَالَ یُعِیدُ عَلَی الْوُسْطَی وَ جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (۳)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده که در حدیثی امام صادق (علیه السلام) فرمود: به ایشان گفتم: اگر کسی جمرات را به صورت وارونه (از ترتیب صحیح برعکس) پرتاب کند، چه باید بکند؟ امام فرمودند: باید رمی جمره وسطی و جمره عقبه را دوباره انجام دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۶۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۱۶۱- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: قُلْتُ الرَّجُلُ یَنْکُسُ فِی رَمْیِ الْجِمَارِ- فَیَبْدَأُ بِجَمْرَةِ الْعَقَبَةِ ثُمَّ الْوُسْطَی ثُمَّ الْعُظْمَی- قَالَ یَعُودُ فَیَرْمِی الْوُسْطَی ثُمَّ یَرْمِی جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ- وَ إِنْ کَانَ مِنَ الْغَدِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٥) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٦).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده که در حدیثی امام صادق (علیه السلام) فرمود: گفتم اگر کسی در رمی جمرات به اشتباه عمل کند و از جمره عقبه شروع کند، سپس جمره وسطی و سپس جمره اولی را پرتاب کند، چه باید بکند؟ امام فرمودند: باید دوباره بازگردد و ابتدا جمره وسطی و سپس جمره عقبه را پرتاب کند، حتی اگر این کار را در روز بعد انجام دهد.

ص: ٢٦٦

١- الکافی ٤- ٤٨٣- ٢.

٢- فی نسخة- یرمی (هامش المخطوط).

٣- التهذیب ٥- ٢٦٥- ٩٠٣.

٤- الکافی ٤- ٤٨٣- ٥ ذیل الحدیث ٥.

٥- تقدم فی الحدیث ٦ من الباب ٤ من هذه الأبواب.

٦- یأتی فی الباب ٦ الآتی من هذه الأبواب.

٦- بَابُ أَنَّهُ یَحْصُلُ التَّرْتِیبُ بِمُتَابَعَةِ أَرْبَعِ حَصَیَاتٍ فَإِنْ خَالَفَ بَعْدَهَا جَازَ لَهُ الْبِنَاءُ وَ الْإِکْمَالُ سَبْعاً سَبْعاً وَ قَبْلَهَا یُعِیدُ مُرَتَّباً

اشارة

(١) ٦ بَابُ أَنَّهُ یَحْصُلُ التَّرْتِیبُ بِمُتَابَعَةِ أَرْبَعِ حَصَیَاتٍ فَإِنْ خَالَفَ بَعْدَهَا جَازَ لَهُ الْبِنَاءُ وَ الْإِکْمَالُ سَبْعاً سَبْعاً وَ قَبْلَهَا یُعِیدُ مُرَتَّباً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۱۶۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۱۶۲- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ وَ قَالَ: فِي رَجُلٍ رَمَى الْجِمَارَ فَرَمَى الْأُولَى بِأَرْبَعٍ وَ الْأَخِيرَتَيْنِ بِسَبْعٍ سَبْعٍ قَالَ يَعُودُ فَيَرْمِي الْأُولَى بِثَلَاثٍ وَ قَدْ فَرَغَ وَ إِنْ كَانَ رَمَى الْأُولَى بِثَلَاثٍ وَ رَمَى الْأَخِيرَتَيْنِ بِسَبْعٍ سَبْعٍ فَلْيَعُدْ وَ لْيَرْمِهِنَّ جَمِيعاً بِسَبْعٍ سَبْعٍ وَ إِنْ كَانَ رَمَى الْوُسْطَى بِثَلَاثٍ ثُمَّ رَمَى الْأُخْرَى فَلْيَرْمِ الْوُسْطَى بِسَبْعٍ وَ إِنْ كَانَ رَمَى الْوُسْطَى بِأَرْبَعٍ رَجَعَ فَرَمَى بِثَلَاثٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ تَرَكَ قَوْلَهُ وَ إِنْ كَانَ رَمَى الْأُولَى بِثَلَاثٍ إِلَى قَوْلِهِ بِسَبْعٍ سَبْعٍ (۳)

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده که امام صادق (علیه السلام) فرمود: اگر مردی جمرات را رمی کرد و جمره اولی را با چهار سنگ و دو جمره آخر را با هفت سنگ رمی کرد، باید بازگردد و جمره اولی را با سه سنگ دیگررمی کند و این گونه کارش تمام می شود. اما اگر جمره اولی را با سه سنگ رمی کرد و دو جمره آخر را با هفت سنگ، باید بازگردد و همه آن ها را دوباره با هفت سنگ رمی کند. اگر جمره وسطی را با سه سنگ رمی کرد و سپس جمره دیگری را رمی کرد، باید بازگردد و جمره وسطی را با هفت سنگ رمی کند. و اگر جمره وسطی را با چهار سنگ رمی کرد، باید بازگردد و آن را با سه سنگ دیگررمی کند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۱۶۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۱۶۳- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبَّاسٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رَجُلٍ رَمَی الْجَمْرَةَ الْأُولَی بِثَلَاثٍ وَ الثَّانِيَةَ بِسَبْعٍ وَ الثَّالِثَةَ بِسَبْعٍ قَالَ يُعِيدُ يَرْمِيهِنَّ جَمِيعاً بِسَبْعٍ سَبْعٍ قُلْتُ فَإِنْ رَمَی الْأُولَی بِأَرْبَعٍ وَ الثَّانِيَةَ بِثَلَاثٍ وَ الثَّالِثَةَ بِسَبْعٍ قَالَ

ص: ۲٦۷

۱- الباب ٦ فيه ۳ أحاديث.

۲- الكافی ٤- ٤۸۳- ٥، و أورد قطعة منه فی الحديث ۱ من الباب ٦ من أبواب رمی جمرة العقبة، و أخری فی الحديث ۱ من الباب ٥، و صدره فی الحديث ۱ من الباب ۷ من هذه الأبواب.

۳- الفقيه ۲- ٤۷٤- ۳۰۰۰.

٤- التهذيب ٥- ۲٦٥- ۹۰٤.

يَرْمِی الْجَمْرَةَ الْأُولَی بِثَلَاثٍ وَ الثَّانِيَةَ بِسَبْعٍ وَ يَرْمِی جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ بِسَبْعٍ قُلْتُ فَإِنَّهُ رَمَی الْجَمْرَةَ الْأُولَی بِأَرْبَعٍ وَ الثَّانِيَةَ بِأَرْبَعٍ وَ الثَّالِثَةَ بِسَبْعٍ قَالَ يُعِيدُ فَيَرْمِی الْأُولَی بِثَلَاثٍ وَ الثَّانِيَةَ بِثَلَاثٍ وَ لَا يُعِيدُ عَلَی الثَّالِثَةِ.

******

ترجمه:

از معاويه بن عمار نقل شده كه امام صادق (عليه السلام) درباره مردی كه جمره اولی را با سه سنگ، جمره دومی را با هفت سنگ و جمره سومی را نيز با هفت سنگ رمی كرده بود، فرمود: بايد بازگردد و هر سه جمره را دوباره با هفت سنگ رمی كند. پرسيدم: اگر جمره اولی را با چهار سنگ، جمره دومی را با سه سنگ و جمره سومی را با هفت سنگ رمی كرده باشد، چه بايد بكند؟ امام فرمود: بايد جمره اولی را با سه سنگ، جمره دومی را با هفت سنگ و جمره عقبه (سومی) را نيز با هفت

سنگ رمی کند. پرسیدم: اگر جمره اولی را با چهار سنگ، جمره دومی را با چهار سنگ و جمره سومی را با هفت سنگ رمی کرده باشد، چه باید بکند؟ امام فرمود: باید جمره اولی را با سه سنگ و جمره دومی را با سه سنگ رمی کند، ولی نیازی به تکرار رمی جمره سومی ندارد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٦٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩١٦٤- ٣- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مَعْرُوفٍ عَنْ أَخِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع إِذَا رَمَى الرَّجُلُ الْجِمَارَ أَقَلَّ مِنْ أَرْبَعٍ لَمْ يُجْزِهِ أَعَادَ عَلَيْهَا وَ أَعَادَ عَلَى مَا بَعْدَهَا وَ إِنْ كَانَ قَدْ أَتَمَّ مَا بَعْدَهَا وَ إِذَا رَمَى شَيْئاً مِنْهَا أَرْبَعاً بَنَى عَلَيْهَا وَ أَعَادَ عَلَى مَا بَعْدَهَا إِنْ كَانَ قَدْ أَتَمَّ رَمْيَهُ.

******

ترجمه:

علی بن اسباط نقل کرده است که امام ابوالحسن (علیه السلام) فرمود: اگر کسی جمرات را با کمتر از چهار سنگ رمی کند، کافی نیست و باید دوباره آن جمره و همچنین جمرات بعدی را، حتی اگر آنها را کامل انجام داده باشد، تکرار کند. اما اگر هر جمره ای را با چهار سنگ رمی کرده باشد، بر همان پایه (چهار سنگ) ادامه دهد و فقط جمرات بعدی را، در صورتی که کامل انجام شده باشند، تکرار کند.

٧- بَابُ أَنَّ مَنْ نَقَصَ حَصَاةً وَ اشْتَبَهَتْ وَجَبَ أَنْ يَرْمِيَ كُلَّ جَمْرَةٍ بِحَصَاةٍ وَ إِنْ تَعَيَّنَتْ أَتَى بِهَا وَ لَوْ مِنَ الْغَدِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْكَامِ الرَّمْيِ

اشارة

(٢) ٧ بَابُ أَنَّ مَنْ نَقَصَ حَصَاةً وَ اشْتَبَهَتْ وَجَبَ أَنْ يَرْمِيَ كُلَّ جَمْرَةٍ بِحَصَاةٍ وَ إِنْ تَعَيَّنَتْ أَتَى بِهَا وَ لَوْ مِنَ الْغَدِ وَ جُمْلَةٍ مِنْ أَحْكَامِ الرَّمْيِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٦٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩١٦٥- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: فِي رَجُلٍ أَخَذَ إِحْدَى وَ عِشْرِينَ حَصَاةً فَرَمَى بِهَا فَزَادَتْ وَاحِدَةٌ فَلَمْ يَدْرِ أَيُّهُنَّ نَقَصَ (٤) قَالَ فَلْيَرْجِعْ وَ لْيَرْمِ كُلَّ وَاحِدَةٍ بِحَصَاةٍ فَإِنْ سَقَطَتْ مِنْ رَجُلٍ حَصَاةٌ فَلَمْ يَدْرِ (٥) أَيُّهُنَّ هِيَ فَلْيَأْخُذْ مِنْ تَحْتِ قَدَمَيْهِ حَصَاةً وَ يَرْمِي بِهَا الْحَدِيثَ.

ص: ٢٦٨

١- التهذيب ٥- ٢٦٦- ٩٠٥.

٢- الباب ٧ فيه ٣ أحاديث.

٣- الفقيه ٢- ٤٧٤- ٣٠٠٠، و أورد قطعة منه فى الحديث ١ من الباب ٦ من أبواب رمى جمرة العقبة، و أخرى فى الحديث ١ من الباب ٥ و أخرى فى الحديث ١ من الباب ٦ من هذه الأبواب.

٤- فى المصدر- نقصت.

٥- فى المصدر- و لم يدر. و فى هامش المخطوط- (من) و علق عليه- أو مضروب.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ (١)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده که امام صادق (علیه السلام) فرمود: اگر کسی بیست و دو سنگریزه برای رمی جمرات برداشت و با آن ها پرتاب کرد و یکی از سنگ ها اضافه شد و نمی داند کدام یک از سنگ ها کم شده است، باید برگردد و هر کدام از سنگ ها را به طور جداگانه پرتاب کند. اگر سنگی از زیر پای او افتاد و نمی داند کدام است، باید از زیر پایش یک سنگ بردارد و با آن رمی کند.

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٦٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩١٦٦- ٢- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع ذَهَبْتُ أَرْمِي فَإِذَا فِي يَدِي سِتُّ حَصَيَاتٍ فَقَالَ خُذْ وَاحِدَةً مِنْ تَحْتِ رِجْلَيْكَ.

قَالَ وَ فِي خَبَرٍ آخَرَ وَ لَا تَأْخُذْ مِنْ حَصَى الْجِمَارِ الَّذِي قَدْ رُمِيَ (٤).

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

از ابی بصیر نقل شده که گفت: به امام صادق (علیه السلام) گفتم: وقتی برای رمی جمرات رفتم، در دستم شش سنگریزه بود. امام فرمود: یکی از زیر پای خود بردار و با آن پرتاب کن. در خبر دیگری نیز آمده است: و از سنگریزه هایی که قبلاً پرتاب شده اند، چیزی بر ندار.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۶۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۱۶۷- ۳- (۶) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ رَجُلٌ رَمَى الْجَمْرَةَ بِسِتِّ حَصَيَاتٍ فَوَقَعَتْ وَاحِدَةٌ فِی الْحَصَى قَالَ يُعِيدُهَا إِنْ شَاءَ مِنْ سَاعَتِهِ وَ إِنْ شَاءَ مِنَ الْغَدِ إِذَا أَرَادَ الرَّمْیَ وَ لَا يَأْخُذُ مِنْ حَصَى الْجِمَارِ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۷)

وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ

ص: ۲۶۹

۱- الکافی ٤- ٤٨٣- ٥.

۲- التهذیب ٥- ٢٦٦- ٩٠٧.

۳- الفقیه ۲- ٤٧٤- ٢٩٩٨، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۲ من الباب ٥ من أبواب رمی جمرة العقبة.

٤- الفقیه ۲- ٤٧٤- ٢٩٩٩.

٥- الکافی ٤- ٤٨٣- ٤، و لم نعثر علیه فی التهذیب المطبوع.

٦- الکافی ٤- ٤٨٣- ٣، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۲ من الباب ٥ و أخری فی الحدیث ۲ من الباب ٦ من أبواب رمی جمرة العقبة.

۷- التهذيب ۵- ۲٦٦- ۹۰٦.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى جُمْلَةٍ مِنْ أَحْكَامِ الرَّمْيِ (۱).

******

ترجمه:

از عبد الاعلی نقل شده که امام صادق (علیه السلام) فرمود: اگر کسی جمره را با شش سنگریزه رمی کند و یکی از سنگ ها به اشتباه بیفتد و در زمین بماند، او می تواند آن را دوباره رمی کند، چه بلافاصله بعد از رمی یا در روز بعد، وقتی که قصد رمی دارد. و نباید از سنگریزه هایی که قبلاً پرتاب شده اند، چیزی بر دارد.

۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ فِی عَشْرِ ذِی الْحِجَّةِ وَ فِی أَيَّامِ التَّشْرِيقِ وَ الْإِكْثَارِ مِنَ الصَّلَاةِ فِی مَسْجِدِ الْخَيْفِ وَ التَّكْبِيرِ بِمِنًى

اشارة

(۲) ۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ فِی عَشْرِ ذِی الْحِجَّةِ وَ فِی أَيَّامِ التَّشْرِيقِ وَ الْإِكْثَارِ مِنَ الصَّلَاةِ فِی مَسْجِدِ الْخَيْفِ وَ التَّكْبِيرِ بِمِنًى

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۱٦۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۱٦۸- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ عَلِيٌّ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ يَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِی أَيَّامٍ مَعْلُوماتٍ (٤) قَالَ أَيَّامُ التَّشْرِيقِ (٥).

******

ترجمه:

از حماد بن عيسى از امام صادق (ع) نقل شده است كه گفت: از او شنيدم كه مى گفت: على (ع) در تفسير قول خداى عز و جل «و نام خدا را در روزهاى مشخص ياد كنند» (حج: ٢٨) فرمود: منظور روزهاى تشريق است.

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٦٩ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩١٦٩- ٢- (٦) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ يَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِی أَيَّامٍ مَعْلُوماتٍ (٧) قَالَ هِیَ أَيَّامُ التَّشْرِيقِ.

******

ترجمه:

أَبِی الصَّبَّاحِ از امام صادق (ع) نقل شده است كه گفت: در تفسير قول خداى عز و جل «و نام خدا را در روزهاى مشخص ياد كنند» (حج: ٢٨) فرمود: منظور روزهاى تشريق است.

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٧٠ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩١٧٠- ٣- (٨) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَلِیِّ بْنِ الصَّلْتِ (٩) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ

١- تقدم فی جمع أبواب رمی جمرة العقبة. و فی الأبواب ٣- ٦ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٨ فيه ١١ حديثا.

٣- معانی الأخبار- ٢٩٦- ١.

٤- الحجّ ٢٢- ٢٨.

٥- فی المصدر- أيام العشر.

٦- معانی الأخبار- ٢٩٧- ٢.

٧- الحجّ ٢٢- ٢٨.

٨- معانی الأخبار- ٢٩٧- ٣.

٩- هذا ممدوح مدحا جليلا فی أول كتاب إكمال الدين، و ذكر أن أباه يروی عنه." منه قده".

زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اذْكُرُوا اللَّهَ فِی أَيَّامٍ مَعْدُوداتٍ (١) قَالَ الْمَعْلُومَاتُ وَ الْمَعْدُودَاتُ وَاحِدَةٌ وَ هِیَ أَيَّامُ التَّشْرِيقِ.

******

ترجمه:

از زيد شحام از امام صادق (ع) درباره قول خدای عز و جل «و خدا را در روزهای شمرده ياد كنيد» (بقره: ٢٠٣) نقل شده است كه فرمود: روزهای معلوم و روزهای معدود يكی هستند و آن ها روزهای تشريق اند.

[رقم الحديث الكلی: ١٩١٧١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩١٧١- ٤- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اذْكُرُوا اللَّهَ فِی أَيَّامٍ مَعْدُوداتٍ (٣)

قَالَ التَّكْبِيرُ فِی أَیَّامِ التَّشْرِیقِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ- (٤) مِنْ یَوْمِ النَّحْرِ إِلَی صَلَاةِ الْفَجْرِ مِنَ الْیَوْمِ الثَّالِثِ- وَ فِی الْأَمْصَارِ عَشْرَ صَلَوَاتٍ فَإِذَا نَفَرَ النَّاسُ النَّفْرَ الْأَوَّلَ (٥) أَمْسَکَ أَهْلُ الْأَمْصَارِ وَ مَنْ أَقَامَ بِمِنًی فَصَلَّی بِهَا الظُّهْرَ وَ الْعَصْرَ فَلْیُکَبِّرْ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم نقل می کند که از امام صادق (ع) درباره قول خدای عز و جل «و خدا را در روزهای شمرده یاد کنید» (بقره: ۲۰۳) پرسیدم. فرمود: تکبیر در روزهای تشریق از نماز ظهر روز عید قربان آغاز می شود و تا نماز صبح روز سوم ادامه دارد. در شهرها (غیر از منا) تکبیر در ده نماز گفته می شود. پس وقتی مردم در نفر اول از منا خارج شدند، ساکنان شهرها تکبیر را متوقف می کنند. و کسانی که در منا باقی می مانند و نماز ظهر و عصر را در آنجا می خوانند، باید تکبیر بگویند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۱۷۲- ۵- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ قَالَ عَلِیٌّ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ یَذْکُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِی أَیَّامٍ مَعْلُوماتٍ (۸) قَالَ أَیَّامِ الْعَشْرِ- وَ قَوْلِهِ وَ اذْکُرُوا اللَّهَ فِی أَیَّامٍ

۱- البقرة ۲- ۲۰۳.

۲- الکافی ٤- ٥١٦- ١، و أورده فی الحدیث ١ من الباب ٢١ من أبواب صلاة العیدین.

۳- البقرة ۲- ۲۰۳.

٤- فی المصدر- من صلاة الظهر.

٥- فی المصدر- فاذا نفر بعد الأولی.

٦- التهذیب ۳- ۱۳۹- ۳۱۲، و الاستبصار ۲- ۲۹۹- ۱۰٦۸.

۷- التهذیب ٥- ٤٤۷- ۱٥٥۸، و متن الحدیث فیه- سمعت أبا عبد اللّه علیه السلام یقول- قال أبی قال علیّ علیه السلام- اذکروا اللّه فی أیّام معلومات، قال- عشر ذی الحجة. و أیّام معدودات، قال- أیام التشریق. و أمّا المتن الذی أثبته المصنّف فسنده ما سیذکره بقوله- و بإسناده.

۸- الحجّ ۲۲- ۲۸.

مَعْدُوداتٍ (۱) قَالَ أَیَّامِ التَّشْرِیقِ.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْعَبَّاسِ وَ عَلِیِّ بْنِ السِّنْدِیِّ جَمِیعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی مِثْلَهُ (۲) أَقُولُ: لَعَلَّ وَجْهَ الْجَمْعِ أَنَّ الْأَیَّامَ الْمَعْلُومَاتِ شَامِلَةٌ لِأَیَّامِ الْعَشْرِ وَ أَیَّامِ التَّشْرِیقِ أَوْ أَحَدُهُمَا تَفْسِیرُ ظَاهِرِهَا وَ الآخَرُ تَفْسِیرُ بَاطِنِهَا.

******

ترجمه:

از حماد بن عیسی از امام صادق (ع) نقل شده است که گفت: از او شنیدم که می گفت: علی (ع) درباره قول خدای عز و جل «و نام خدا را در روزهای مشخص یاد کنند» (حج: ۲۸) فرمود: منظور روزهای دهه اول ذی الحجه است. و در تفسیر قول خدای عز و جل «و خدا را در روزهای شمرده یاد کنید» (بقره: ۲۰۳) فرمود: منظور روزهای تشریق است.

می گویم:

شاید وجه جمع این باشد که روزهای معلوم شامل هر دو گروه روزهای دهه اول و روزهای تشریق باشد، یا یکی تفسیر ظاهری و دیگری تفسیر باطنی آن است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۷۳ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۱۷۳- ٦- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ نَوَادِرِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ الْبَزَنْطِيِّ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آباءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْراً (٤) قَالَ كَانَ الْمُشْرِكُونَ يَفْتَخِرُونَ بِمِنًى- إِذَا كَانَ أَيَّامُ التَّشْرِيقِ فَيَقُولُونَ كَانَ أَبُونَا كَذَا وَ كَانَ أَبُونَا كَذَا فَيَذْكُرُونَ فَضْلَهُمْ فَقَالَ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آباءَكُمْ.

الْعَيَّاشِيُّ فِي تَفْسِيرِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع نَحْوَهُ (٥).

******

ترجمه:

از حلبی از امام صادق (ع) نقل شده است که گفت: از او درباره قول خدای عز و جل «پس خدا را یاد کنید مانند یاد کردن پدرانتان یا بیشتر» (بقره: ۲۰۰) پرسیدم. فرمود: مشرکان در منا در روزهای تشریق به افتخار و خودستایی می پرداختند. آنها می گفتند: «پدر ما چنین بود و پدر ما چنان بود»، و فضایل پدرانشان را برمی شمردند. پس خداوند فرمود: «خدا را یاد کنید مانند یاد کردن پدرانتان»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۱۷٤- ۷- (٦) وَ عَنْ رِفَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْأَيَّامِ الْمَعْدُودَاتِ قَالَ هِيَ أَيَّامُ التَّشْرِيقِ.

******

ترجمه:

رِفَاعَةَ از امام صادق (ع) : از تفسیر قول خدای عز و جل «و نام خدا را در روزهای مشخص یاد کنند» (حج: ۲۸) سوال کردم فرمود: منظور روزهای تشریق است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۱۷۵- ۸- (۷) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى وَ الْحَسَنِ بْنِ ظَرِيفٍ وَ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ كُلِّهِمْ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى

ص: ۲۷۲

۱- البقرة ۲- ۲۰۳.

۲- التهذیب ۵- ٤۸۷- ۱۷۳٦.

۳- مستطرفات السرائر- ۳۵- ۵۰.

٤- البقرة ۲- ۲۰۰.

۵- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۹۹- ۲۷٦.

٦- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۹۹- ۲۷٦.

۷- قرب الإسناد- ۱۰.

قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ (۱)

فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُوداتٍ (۲) قَالَ فِي أَيَّامِ التَّشْرِيقِ.

******

ترجمه:

از حماد بن عیسی از امام صادق (ع) نقل شده است که گفت: از او شنیدم که می گفت: علی (ع) در تفسیر قول خدای عز و جل «و نام خدا را در روزهای مشخص یاد کنند» (حج: ۲۸) فرمود: منظور روزهای تشریق است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۷۶ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۱۷۶- ۹- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِیدِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ قَالَ عَلِیٌّ ع الْأَیَّامُ الْمَعْلُومَاتُ أَیَّامُ الْعَشْرِ- (٤) وَ الْمَعْدُودَاتُ أَیَّامُ التَّشْرِیقِ.

******

ترجمه:

از حماد بن عیسی از امام صادق (ع) نقل شده است که گفت: از او شنیدم که می گفت: علی (ع) درباره قول خدای عز و جل «و نام خدا را در روزهای مشخص یاد کنند» (حج: ۲۸) فرمود: منظور روزهای دهه اول ذی الحجه است. و در تفسیر قول خدای عز و جل «و خدا را در روزهای شمرده یاد کنید» (بقره: ۲۰۳) فرمود: منظور روزهای تشریق است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۱۷۷- ۱۰- (٥) عَلِیُّ بْنُ مُوسَی بْنِ طَاوُسٍ فِی کِتَابِ الْإِقْبَالِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ عَمَلِ ذِی الْحِجَّةِ لِلْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ بْنِ أَشْنَاسَ مِنْ نُسْخَةٍ بِخَطِّهِ تَارِیخُهَا سَنَةُ سَبْعٍ وَ ثَلَاثِینَ وَ أَرْبَعِمِائَةٍ قَالَ وَ هُوَ مِنْ مُصَنِّفِی أَصْحَابِنَا بِإِسْنَادِهِ إِلَی رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ مَا مِنْ أَیَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِیهَا أَحَبُّ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ أَیَّامِ الْعَشْرِ- یَعْنِی عَشْرَ ذِی الْحِجَّةِ قَالُوا یَا رَسُولَ اللَّهِ- وَ لَا الْجِهَادُ فِی سَبِیلِ اللَّهِ قَالَ وَ لَا الْجِهَادُ فِی سَبِیلِ اللَّهِ إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَ مَالِهِ فَلَمْ یَرْجِعْ بِشَیْ ءٍ مِنْ ذَلِکَ.

******

ترجمه:

با استناد به رسول خدا (ص) نقل شده است که فرمود: «هیچ روزهایی نیست که عمل صالح در آن ها نزد خداوند عز و جل محبوب تر باشد از روزهای دهه (اول) ذی الحجه.» اصحاب گفتند: «ای رسول خدا، حتی جهاد در راه خدا؟» فرمود: «حتی جهاد در راه خدا، مگر مردی که با جان و مال خود خارج شود و هیچ یک از آن ها را بازنگرداند.» (یعنی جان و مالش را در راه خدا فدا کند.)

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۱۷۸- ۱۱- (٦) قَالَ وَ بِإِسْنَادِ ابْنِ أَشْنَاسَ إِلَی النَّبِیِّ ص قَالَ: مَا مِنْ أَیَّامٍ أَزْکَی عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَی وَ لَا أَعْظَمَ أَجْراً مِنْ خَیْرٍ فِی عَشْرِ الْأَضْحَی ثُمَّ ذَکَرَ مِثْلَهُ.

أَقُولُ: وَ قَدْ تَقَدَّمَتْ أَحَادِیثُ التَّکْبِیرِ بِمِنًی فِی صَلَاةِ الْعِیدِ (۷) وَ أَحَادِیثُ الصَّلَاةِ فِی مَسْجِدِ الْخَیْفِ فِی أَحْکَامِ الْمَسَاجِدِ (۸).

******

ترجمه:

با استناد به ابن أشناس از پیامبر (ص) نقل شده است که فرمود: «هیچ روزهایی نزد خداوند تعالی پاک تر و با پاداشی بزرگ تر از انجام کار نیک در دهه (اول) ذی الحجه نیست.» سپس همان سخن قبلی را ذکر کرد.

۱- فی المصدر زیادة- قال أبی، قال علی (علیه الصلاة و السلام).

۲- البقرة ۲- ۲۰۳.

٣- قرب الإسناد- ٨١.

٤- فى المصدر- الأيّام العشر من ذى الحجة.

٥- إقبال الأعمال- ٣١٧.

٦- إقبال الأعمال- ٣١٧.

٧- تقدمت فى الباب ٢١ من أبواب صلاة العيدين.

٨- تقدمت فى البابين ٥٠ و ٥١ من أبواب أحكام المساجد.

٩- بَابُ وُجُوبِ جَعْلِ النَّفْرِ يَوْمَ الثَّانِيَ عَشَرَ بَعْدَ الزَّوَالِ لَا قَبْلَهُ مَعَ الِاخْتِيَارِ وَ مَنْ نَفَرَ يَوْمَ الثَّالِثَ عَشَرَ جَازَ لَهُ النَّفْرُ قَبْلَ الزَّوَالِ وَ جَوَازِ النَّفْرِ فِي أَيِّ الْيَوْمَيْنِ شَاءَ لِمَنِ اتَّقَى

اشارة

(١) ٩ بَابُ وُجُوبِ جَعْلِ النَّفْرِ يَوْمَ الثَّانِيَ عَشَرَ بَعْدَ الزَّوَالِ لَا قَبْلَهُ مَعَ الِاخْتِيَارِ وَ مَنْ نَفَرَ يَوْمَ الثَّالِثَ عَشَرَ جَازَ لَهُ النَّفْرُ قَبْلَ الزَّوَالِ وَ جَوَازِ النَّفْرِ فِي أَيِّ الْيَوْمَيْنِ شَاءَ لِمَنِ اتَّقَى

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٧٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩١٧٩- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَنْفِرَ الرَّجُلُ فِي النَّفْرِ الْأَوَّلِ ثُمَّ يُقِيمُ بِمَكَّةَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ كَمَا يَأْتِي (٣).

******

ترجمه:

از جمیل بن دراج از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: «اشکالی ندارد که شخص در نفر اول (از منا) خارج شود، سپس در مکه اقامت کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۸۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۱۸۰- ۲- (٤) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ مِثْلَهُ وَ زَادَ وَ قَالَ كَانَ أَبِی ع يَقُولُ مَنْ شَاءَ رَمَى الْجِمَارَ ارْتِفَاعَ النَّهَارِ ثُمَّ يَنْفِرُ.

******

ترجمه:

مرحوم صدوق مثل همان روایت را ازجمیل بن دراج نقل کرده واضافه کرده حضرت فرمودند : پدرم می فرمودند هرکس بخواهد می تواند دروسطهای روزکرده وسپس(بطرف مکه) کوچ کند

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۱۸۱- ۳- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَنْفِرَ فِی يَوْمَيْنِ فَلَيْسَ لَکَ أَنْ تَنْفِرَ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ وَ إِنْ تَأَخَّرْتَ إِلَى آخِرِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ- وَ هُوَ يَوْمُ النَّفْرِ الْأَخِيرِ- فَلَا عَلَيْکَ أَیَّ سَاعَةٍ نَفَرْتَ (٦) قَبْلَ الزَّوَالِ أَوْ بَعْدَهُ الْحَدِيثَ.

۱- الباب ۹ فیه ۱۲ حدیثا.

٢- الكافی ٤- ٥٢١- ٦.

٣- يأتی فی الحديث ٣ من الباب ١٠ من هذه الأبواب.

٤- الفقيه ٢- ٤٨١- ٣٠٢٥.

٥- الكافی ٤- ٥٢٠- ٣، و التهذيب ٥- ٢٧١- ٩٢٦، و الاستبصار ٢- ٣٠٠- ١٠٧٣، و أورد ذيله فی الحديث ١ من الباب ١٥ من هذه الأبواب.

٦- فی التهذيب زيادة- و رميت (هامش المخطوط).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ نَفَرْتَ وَ رَمَيْتَ (١).

وَ كَذَا فِی رِوَايَةِ الشَّيْخِ.

******

ترجمه:

از معاويه بن عمار از امام صادق (ع) نقل شده است كه فرمود: «اگر قصد داری در دو روز (اول و دوم تشريق) نفر كنی، حق نداری قبل از زوال خورشيد (ظهر) از منا خارج شوی. اما اگر تا آخرين روزهای تشريق (روز نفر آخر) تأخير كردی، اشكالی ندارد كه در هر ساعتی، چه قبل از زوال و چه بعد از آن، از منا خارج شوی.»

[رقم الحديث الكلی: ١٩١٨٢ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩١٨٢- ٤- (٢) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ أَبِی أَيُّوبَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّا نُرِيدُ أَنْ نَتَعَجَّلَ السَّيْرَ وَ كَانَتْ لَيْلَةُ النَّفْرِ حِينَ سَأَلْتُهُ فَأَیَّ سَاعَةٍ نَنْفِرُ فَقَالَ لِی أَمَّا الْيَوْمَ الثَّانِیَ فَلَا تَنْفِرْ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ وَ كَانَتْ لَيْلَةُ النَّفْرِ فَأَمَّا الْيَوْمَ الثَّالِثَ- فَإِذَا ابْيَضَّتِ الشَّمْسُ فَانْفِرْ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ- (٣) فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِی

يَوْمَيْنِ فَلا إِثْمَ عَلَيْهِ وَ مَنْ تَأَخَّرَ فَلا إِثْمَ عَلَيْهِ (٤) فَلَوْ سَكَتَ لَمْ يَبْقَ أَحَدٌ إِلَّا تَعَجَّلَ وَ لَكِنَّهُ قَالَ وَ مَنْ تَأَخَّرَ فَلا إِثْمَ عَلَيْهِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٥)

وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از ابوایوب نقل شده است که به امام صادق (ع) گفتم: «ما قصد داریم حرکت را زودتر آغاز کنیم.» و این در شب نفر بود که از او پرسیدم. پس چه زمانی باید نفر کنیم؟ امام به من فرمود: «اما در روز دوم، قبل از زوال خورشید (ظهر) نفر نکن. و این شب نفر بود. اما در روز سوم، هنگامی که خورشید کاملاً بالا آمد، نفر کن بر اساس کتاب خدا، چرا که خداوند عز و جل می فرماید: "پس کسی که در دو روز تعجیل کند، گناهی بر او نیست، و کسی که تأخیر کند، گناهی بر او نیست" (بقره: ٢٠٣). اگر خداوند ساکت می ماند (و این را نمی فرمود)، هیچ کس باقی نمی ماند مگر اینکه تعجیل می کرد. اما او فرمود: "و کسی که تأخیر کند، گناهی بر او نیست."»

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٨٣ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٩١٨٣- ٥- (٦) وَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِيثَمِيِّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ نَجِيحٍ الرَّمَّاحِ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع بِمِنًى لَيْلَةً مِنَ اللَّيَالِي فَقَالَ مَا يَقُولُ هَؤُلَاءِ فِي فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلا إِثْمَ عَلَيْهِ وَ مَنْ تَأَخَّرَ فَلا إِثْمَ عَلَيْهِ- قُلْنَا مَا نَدْرِي قَالَ بَلَى يَقُولُونَ مَنْ تَعَجَّلَ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَ مَنْ تَأَخَّرَ مِنْ أَهْلِ الْحَضَرِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَ لَيْسَ كَمَا يَقُولُونَ قَالَ اللَّهُ جَلَّ ثَنَاؤُهُ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلا إِثْمَ عَلَيْهِ (٧) أَلَا لَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَ مَنْ

۱- الفقیه ۲- ٤۷۹- ۳۰۱۵.

۲- الکافی ٤- ۵۱۹- ۱.

۳- فی المصدر- علی برکة اللّه.

٤- البقرة ۲- ۲۰۳.

۵- التهذیب ۵- ۲۷۱- ۹۲۷، و الاستبصار ۲- ۳۰۰- ۱۰۷٤.

٦- الکافی ٤- ۵۲۳- ۱۲، و أورد ذیله فی الحدیث ۷ من الباب ۲۹ من أبواب مقدّمة العبادات.

۷- البقرة ۲- ۲۰۳.

تَأَخَّرَ فَلا إِثْمَ عَلَیْهِ (۱) أَلَا لَا إِثْمَ عَلَیْهِ لِمَنِ اتَّقی (۲) إِنَّمَا هِیَ لَکُمْ وَ النَّاسُ سَوَادٌ وَ أَنْتُمُ الْحَاجُّ.

******

ترجمه:

از اسماعیل بن نجیح رمّاح نقل شده است که گفت: ما شبی در منا نزد امام صادق (ع) بودیم. امام فرمود: «این افراد درباره آیه "پس کسی که در دو روز تعجیل کند، گناهی بر او نیست و کسی که تأخیر کند، گناهی بر او نیست" (بقره: ۲۰۳) چه می گویند؟» ما گفتیم: «نمی دانیم.» امام فرمود: «بلی، می گویند: کسی که از اهل بادیه باشد و در دو روز تعجیل کند، گناهی بر او نیست، و کسی که از اهل حضر باشد و تأخیر کند، گناهی بر او نیست. اما آن ها درست نمی گویند. خداوند جلّ ثناؤه فرمود: "پس کسی که در دو روز تعجیل کند، گناهی بر او نیست." آگاه باشید، هیچ گناهی بر او نیست. و "کسی که تأخیر کند، گناهی بر او نیست." آگاه باشید، هیچ گناهی بر او نیست برای کسی که تقوا پیشه کند.» امام سپس فرمود: «این حکم برای شماست و مردم انبوه اند(سیاهی لشکرند) و شما حاجیان هستید.»

[رقم الحديث الكلی: ١٩١٨٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩١٨٤- ٦- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ أَنَّهُ سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَنْفِرُ فِي النَّفْرِ الْأَوَّلِ قَبْلَ أَنْ تَزُولَ الشَّمْسُ فَقَالَ لَا وَ لَكِنْ يُخْرِجُ ثَقَلَهُ إِنْ شَاءَ وَ لَا يَخْرُجُ هُوَ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ.

******

ترجمه:

از حلبی نقل شده است که از امام صادق (ع) درباره مردی پرسیده شد که در نفر اول، پیش از زوال خورشید (ظهر) قصد خروج دارد. امام فرمود: «خیر، ولی می تواند اگر بخواهد وسایل خود را بیرون بفرستد، اما خود او نباید پیش از زوال خورشید خارج شود.»

[رقم الحديث الكلی: ١٩١٨٥ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٩١٨٥- ٧- (٤) قَالَ وَ رُوِيَ أَنَّ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَهُوَ مِمَّنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ.

******

ترجمه:

و روایت شده است که هر کس چنین کند (وسایل خود را قبل از زوال خورشید خارج کند و خود پس از زوال خورشید خارج شود)، او از کسانی است که در دو روز تعجیل کرده است.

[رقم الحديث الكلی: ١٩١٨٦ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٩١٨٦- ٨- (٥) قَالَ وَ سُئِلَ الصَّادِقُ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلا إِثْمَ عَلَيْهِ وَ مَنْ تَأَخَّرَ فَلا إِثْمَ عَلَيْهِ (٦) قَالَ يَرْجِعُ مَغْفُوراً لَا ذَنْبَ لَهُ.

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) درباره قول خداوند عز و جل «پس کسی که در دو روز تعجیل کند، گناهی بر او نیست، و کسی که تأخیر کند، گناهی بر او نیست» (بقره: ۲۰۳) پرسیده شد. امام فرمود: «او بازمی گردد در حالی که آمرزیده شده و هیچ گناهی ندارد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۸۷ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۱۸۷- ۹- (۷) قَالَ وَ رُوِیَ یَخْرُجُ مِنْ ذُنُوبِهِ کَنَحْوٍ مِمَّا وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

******

ترجمه:

و روایت شده است که او از گناهانش پاک می شود، مانند روزی که مادرش او را به دنیا آورده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۱۸۸- ۱۰- (۸) قَالَ: وَ سُئِلَ الصَّادِقُ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِی یَوْمَیْنِ فَلا إِثْمَ عَلَیْهِ وَ مَنْ تَأَخَّرَ فَلا إِثْمَ عَلَیْهِ (۹) قَالَ لَیْلَتَیْنِ (۱۰) هُوَ عَلَی ذَلِکَ وَاسِعٌ إِنْ شَاءَ صَنَعَ ذَا وَ إِنْ شَاءَ صَنَعَ ذَا لَکِنَّهُ یَرْجِعُ مَغْفُوراً لَهُ لَا إِثْمَ عَلَیْهِ وَ لَا ذَنْبَ لَهُ.

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) درباره قول خداوند عز و جل «پس کسی که در دو روز تعجیل کند، گناهی بر او نیست، و کسی که تأخیر کند، گناهی بر او نیست» (بقره: ۲۰۳) پرسیده شد. امام فرمود: «او در مدت دو شب بر این امر اختیار دارد؛ اگر بخواهد این کار (تعجیل) را انجام دهد، و اگر بخواهد آن کار (تأخیر) را انجام دهد. اما او بازمی گردد در حالی که آمرزیده شده است؛ نه گناهی بر اوست و نه خطایی.»

ص: ۲۷٦

۱- البقرة ۲- ۲۰۳.

۲- البقرة ۲- ۲۰۳.

۳- الفقیه ۲- ٤۸۱- ۳۰۲۳.

٤- الفقیه ۲- ٤۸۱- ۳۰۲۳.

٥- الفقیه ۲- ۲۱٥- ۲۲۰۱.

٦- البقرة ۲- ۲۰۳.

۷- الفقیه ۲- ۲۱٥- ۲۲۰۲.

۸- الفقیه ۲- ٤۸۲- ۳۰۲٦.

۹- البقرة ۲- ۲۰۳.

۱۰- کذا فی المخطوط و کتب فی الهامش- (لیس) ظاهرا فیها. و فی المصدر- لیس هو علی ان ذلک، و فی هامشه- لیتبین.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۱۸۹- ۱۱- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَبَّاسِ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي زَيْنَبَةَ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا بَأْسَ أَنْ يَنْفِرَ الرَّجُلُ فِي النَّفْرِ الْأَوَّلِ قَبْلَ الزَّوَالِ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الِاضْطِرَارِ لِمَا مَرَّ (۲).

******

ترجمه:

از زراره از امام باقر (ع) نقل شده است که فرمود: «اشکالی ندارد که شخص در نفر اول پیش از زوال (ظهر) از منا خارج شود.»

می گویم: شیخ این روایت را بر حالت اضطرار حمل کرده است، به دلیل آنچه که پیش تر ذکر شد.

[رقم الحديث الكلي: ۱۹۱۹۰ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۱۹۱۹۰- ۱۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَحَدِهِمَا ع أَنَّهُ قَالَ: فِي رَجُلٍ بَعَثَ بِثَقَلِهِ يَوْمَ النَّفْرِ الْأَوَّلِ- وَ أَقَامَ هُوَ إِلَى الْأَخِيرِ قَالَ هُوَ مِمَّنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ.

(٤)

******

ترجمه:

از علی از یکی از آن دو امام (باقر یا صادق علیهما السلام) نقل شده است که درباره مردی که در روز نفر اول وسایل خود را فرستاده و خود تا روز آخر اقامت کرده است، فرمود: «او از کسانی است که در دو روز تعجیل کرده است.»

۱۰- بَابُ أَنَّ مَنْ أَمْسَى بِمِنًى لَيْلَةَ الثَّالِثَ عَشَرَ وَجَبَ عَلَيْهِ الْمَبِيتُ بِهَا وَ إِنْ نَفَرَ قَبْلَ الْغُرُوبِ سَقَطَ عَنْهُ

اشارة

(۵) ۱۰ بَابُ أَنَّ مَنْ أَمْسَى بِمِنًى لَيْلَةَ الثَّالِثَ عَشَرَ وَجَبَ عَلَيْهِ الْمَبِيتُ بِهَا وَ إِنْ نَفَرَ قَبْلَ الْغُرُوبِ سَقَطَ عَنْهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۱۹۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۱۹۱- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ (۷) عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا يَنْفِرُ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ فَإِنْ أَدْرَكَهُ الْمَسَاءُ بَاتَ وَ لَمْ يَنْفِرْ.

******

ترجمه:

از حلبی از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: «کسی که در دو روز تعجیل کند، نباید پیش از زوال خورشید (ظهر) از منا خارج شود. اگر شب (غروب) او را بگیرد و هنوز خارج نشده باشد، باید شب را بگذراند و نرود.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۱۹۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۱۹۲- ۲- (۸) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ

۱- التهذیب ۵- ۲۷۲- ۹۲۸، و الاستبصار ۲- ۳۰۱- ۱۰۷۵.

۲- مر فی الأحادیث ۳ و ٤ و ٦ من هذا الباب.

۳- التهذیب ۵- ٤۹۰- ۱۷۵۷.

٤- و تقدم ما یدلّ علیه فی الحدیث ٤ من الباب ۲ من أبواب أقسام الحجّ.

۵- الباب ۱۰ فیه ٤ أحادیث.

٦- الکافی ٤- ۵۲۰- ٤، و التهذیب ۵- ۲۷۲- ۹۲۹.

۷- فی الکافی- عن معاویة بن عمار، و عن حماد.

۸- الکافی ٤- ۵۲۱- ۷.

صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ (۱) عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا نَفَرْتَ فِی النَّفْرِ الْأَوَّلِ فَإِنْ شِئْتَ أَنْ تُقِیمَ بِمَکَّةَ- وَ تَبِیتَ بِهَا فَلَا بَأْسَ بِذَلِکَ قَالَ وَ قَالَ إِذَا جَاءَ اللَّیْلُ بَعْدَ النَّفْرِ الْأَوَّلِ- فَبِتَّ بِمِنًی فَلَیْسَ لَکَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْهَا حَتَّی تُصْبِحَ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۲) وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: «اگر در نفر اول خارج شدی، اگر بخواهی می توانی در مکه بمانی و شب را در آنجا بگذرانی. همچنین، اگر شب پس از نفر اول در منا بمانی، نمی توانی تا صبح از منا خارج شوی.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۱۹۳- ۳- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِأَنْ يَنْفِرَ الرَّجُلُ فِی النَّفْرِ الْأَوَّلِ ثُمَّ يُقِيمَ بِمَكَّةَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ وَ الْكُلَيْنِیُّ كَمَا مَرَّ (٤).

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۱۹٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۱۹٤- ٤- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الرَّجُلِ يَنْفِرُ فِی النَّفْرِ الْأَوَّلِ- قَالَ لَهُ أَنْ يَنْفِرَ مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ أَنْ تَسْفِرَ الشَّمْسُ (٦) فَإِنْ هُوَ لَمْ يَنْفِرْ حَتَّى يَكُونَ عِنْدَ غُرُوبِهَا فَلَا يَنْفِرْ وَ لْيَبِتْ بِمِنًى حَتَّى إِذَا أَصْبَحَ وَ طَلَعَتِ الشَّمْسُ فَلْيَنْفِرْ مَتَى شَاءَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ (٧).

******

ترجمه:

ص: ۲۷۸

۱- " ابن أبی عمير" ليس فی المصدر.

۲- التهذيب ٥- ۲۷۲- ۹۳۰.

۳- التهذيب ٥- ۲۷٤- ۹۳۸.

٤- مر فی الحدیثین ١ و ٢ من الباب ٩ من هذه الأبواب.

٥- التهذیب ٥- ٢٧٢- ٩٣١.

٦- فی المصدر- و بین أن تصفر الشمس.

٧- الفقیه ٢- ٤٨١- ٣٠٢٢.

١١- بَابُ أَنَّ مَنْ لَمْ يَتَّقِ الصَّيْدَ وَ النِّسَاءَ فِي إِحْرَامِهِ لَمْ يَجُزْ لَهُ النَّفْرُ فِي الْأَوَّلِ وَ مَنْ فَعَلَ أَمْسَكَ عَنِ الصَّيْدِ يَوْمَ الثَّالِثِ إِلَى الزَّوَالِ

اشارة

(١) ١١ بَابُ أَنَّ مَنْ لَمْ يَتَّقِ الصَّيْدَ وَ النِّسَاءَ فِي إِحْرَامِهِ لَمْ يَجُزْ لَهُ النَّفْرُ فِي الْأَوَّلِ وَ مَنْ فَعَلَ أَمْسَكَ عَنِ الصَّيْدِ يَوْمَ الثَّالِثِ إِلَى الزَّوَالِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٩١٩٥ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٩١٩٥- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُسْتَنِيرِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَتَى النِّسَاءَ فِي إِحْرَامِهِ لَمْ يَكُنْ لَهُ أَنْ يَنْفِرَ فِي النَّفْرِ الْأَوَّلِ.

قَالَ الْكُلَيْنِيُّ وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى الصَّيْدَ أَيْضاً (٣).

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از محمد بن مستنیر از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: کسی که با زنان در حال احرام آمیزش کند، برای او جایز نیست که در نفر اول (از عرفات) کوچ کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۹۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۱۹۶- ۲- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الصَّيْرَفِيِّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلا إِثْمَ عَلَيْهِ (٦) لِمَنِ اتَّقَى الصَّيْدَ يَعْنِي فِي إِحْرَامِهِ فَإِنْ أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لَهُ أَنْ يَنْفِرَ فِي النَّفْرِ الْأَوَّلِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق درتفسیرآیه شریفه فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلا إِثْمَ عَلَيْهِ (۷) فرمودند : یعنی کسیکه درحال احرام ازصید دوری کرده پس اگرصید انجام داد حق ندارد درنفراول کوج کند

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۱۹۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۱۹۷- ۳- (۸) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَصَابَ الْمُحْرِمُ الصَّيْدَ فَلَيْسَ

۱- الباب ۱۱ فیه ۱۲ حدیثا.

٢- الكافی ٤- ٥٢٢- ١١.

٣- الكافی ٤- ٥٢٣- ١١ ذيل الحديث ١١.

٤- التهذيب ٥- ٢٧٣- ٩٣٢.

٥- التهذيب ٥- ٢٧٣- ٩٣٣.

٦- البقرة ٢- ٢٠٣.

٧- البقرة ٢- ٢٠٣.

٨- التهذيب ٥- ٤٩٠- ١٧٥٨، و أورد قطعة منه فی الحديث ٢ من الباب ١٦ من أبواب الحلق و التقصير.

لَهُ أَنْ يَنْفِرَ فِی النَّفْرِ الْأَوَّلِ وَ مَنْ نَفَرَ فِی النَّفْرِ الْأَوَّلِ- فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يُصِيبَ الصَّيْدَ حَتَّی يَنْفِرَ النَّاسُ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِی يَوْمَيْنِ فَلا إِثْمَ عَلَيْهِ ... لِمَنِ اتَّقی (١) فَقَالَ اتَّقَی الصَّيْدَ.

******

ترجمه:

از حماد از امام صادق (عليه السلام) نقل شده است كه فرمود: اگر شخص محرم، شكار كند، برای او جايز نيست كه در نفر اول (از عرفات) كوچ كند. و كسی كه در نفر اول كوچ كرده است، نبايد شكار كند تا زمانی كه مردم كوچ كنند، و اين گفته خداوند عزوجل است: «پس هر كس در دو روز تعجيل كند، گناهی بر او نيست...» (بقره: ٢٠٣). پس فرمود: منظور از "تقوی" اين است كه از شكار دوری كند.

[رقم الحديث الكلی: ١٩١٩٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩١٩٨- ٤- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَيْثَمٍ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مِسْكِينٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ نَفَرَ فِي النَّفْرِ الْأَوَّلِ- مَتَى يَحِلُّ لَهُ الصَّيْدُ قَالَ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ مِنَ الْيَوْمِ الثَّالِثِ.

وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مِسْكِينٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

از معاوية بن عمار نقل شده است كه گفت: به امام صادق (عليه السلام) گفتم: كسى كه در نفر اول (از عرفات) كوچ كرده است، چه زمانى شكار براى او حلال مى شود؟ فرمود: زمانى كه آفتاب از روز سوم (زوال ظهر) بگذرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩١٩٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٩١٩٩- ٥- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يَنْبَغِي لِمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ أَنْ يُمْسِكَ عَنِ الصَّيْدِ حَتَّى يَنْقَضِيَ الْيَوْمُ الثَّالِثُ.

******

ترجمه:

از معاوية بن عمار از امام صادق (عليه السلام) نقل شده است كه فرمود: براى كسى كه در دو روز تعجيل كرده است (زودتر از عرفات كوچ كرده)، سزاوار است كه از شكار خودداری كند تا روز سوم به پايان برسد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٠٠ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۹۲۰۰- ٦- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِی یَوْمَیْنِ فَلا إِثْمَ عَلَیْهِ وَ مَنْ تَأَخَّرَ فَلا إِثْمَ عَلَیْهِ لِمَنِ اتَّقی (٦) فَقَالَ یَتَّقِی الصَّیْدَ حَتَّی یَنْفِرَ أَهْلُ مِنًی إِلَی النَّفْرِ الْأَخِیرِ.

******

ترجمه:

از او (راوی) از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: شنیدم که درباره قول خداوند عزوجل «پس هر کس در دو روز تعجیل کند، گناهی بر او نیست، و هر کس تأخیر کند، گناهی بر او نیست، برای کسی که تقوا پیشه کند» (بقره: ۲۰۳) می گفت: از شکار دوری کند تا زمانی که اهل منا به نفر آخر کوچ کنند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۲۰۱- ۷- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ الْأَحْوَلِ عَنْ سَلَّامِ بْنِ الْمُسْتَنِیرِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ قَالَ: لِمَنِ اتَّقَی الرَّفَثَ

ص: ۲۸۰

۱- البقرة ۲- ۲۰۳.

۲- التهذیب ٥- ٤٩١- ۱۷٥٩، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ١٦ من أبواب الحلق و التقصیر.

۳- راجع ذیل الحدیث المذکور.

٤- الفقیه ۲- ٤٨١- ۳۰۲٤.

٥- الفقیه ۲- ٤٧٩- ۳۰١٦، و أورد صدره فی الحدیث ۳ من الباب ۹ من هذه الأبواب.

٦- البقرة ۲- ۲۰۳.

۷- الفقیه ۲- ۴۸۰- ۳۰۱۷.

وَ الْفُسُوقَ وَ الْجِدَالَ وَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِی إِحْرَامِهِ.

******

ترجمه:

از سلام بن مستنیر از امام باقر (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: «برای کسی که از رفث (سخنان زشت)، فسوق (گناهان) و جدال، و آنچه خداوند در حال احرام بر او حرام کرده، دوری کند».

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۲۰۲- ۸- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: وَ مَنْ أَصَابَ الصَّيْدَ فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يَنْفِرَ فِی النَّفْرِ الْأَوَّلِ.

******

ترجمه:

از جمیل بن دراج از امام صادق (علیه السلام) در حدیثی نقل شده است که فرمود: «و کسی که شکار کند، برای او جایز نیست که در نفر اول (از عرفات) کوچ کند».

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۲۰۳- ۹- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: لِمَنِ اتَّقَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

با همان سند از علی بن عطیّه از پدرش از امام باقر (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: «برای کسی که از خداوند عزوجل تقوا پیشه کند».

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۰٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۲۰٤- ۱۰- (۳) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّهُ یَخْرُجُ مِنْ ذُنُوبِهِ کَهَیْئَةِ یَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

******

ترجمه:

فرمود: و روایت شده است که او از گناهانش بیرون می آید مانند روزی که مادرش او را زایید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۰۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۲۰۵- ۱۱- (٤) قَالَ وَ رُوِیَ مَنْ وَفَی لِلَّهِ وَفَی اللَّهُ لَهُ.

******

ترجمه:

فرمود: و روایت شده است که کسی که به عهد خود با خدا وفا کند، خداوند نیز به او وفا خواهد کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۰٦ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۲۰۶- ۱۲- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِی یَوْمَیْنِ فَلا إِثْمَ عَلَیْهِ (٦) یَعْنِی مَنْ مَاتَ فَلَا إِثْمَ عَلَیْهِ وَ مَنْ تَأَخَّرَ (۷) أَجَلُهُ فَلا إِثْمَ عَلَیْهِ لِمَنِ اتَّقی (۸) الْکَبَائِرَ.

******

ترجمه:

از سفیان بن عیینه از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که درباره قول خداوند عزوجل «پس هر کس در دو روز تعجیل کند، گناهی بر او نیست...» (بقره: ۲۰۳) فرمود: یعنی کسی که بمیرد، گناهی بر او نیست، و کسی که اجلش به تأخیر بیفتد، گناهی بر او نیست، برای کسی که از کبائر دوری کند.

۱۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ نَفْرِ الْإِمَامِ یَوْمَ الثَّالِثِ قَبْلَ الزَّوَالِ وَ أَنْ یُصَلِّیَ الظُّهْرَ بِمَکَّةَ

اشارة

(۹) ۱۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ نَفْرِ الْإِمَامِ یَوْمَ الثَّالِثِ قَبْلَ الزَّوَالِ وَ أَنْ یُصَلِّیَ الظُّهْرَ بِمَکَّةَ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۰۷ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹۲۰۷- ۱- (۱۰) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ

١- الفقيه ٢- ٤٨١- ٣٠٢٥، و أورد صدره فی الحديثين ١ و ٢ من الباب ٩ من هذه الأبواب.

٢- الفقيه ٢- ٤٨٠- ٣٠١٨.

٣- الفقيه ٢- ٤٨٠- ٣٠١٩.

٤- الفقيه ٢- ٤٨٠- ٣٠٢٠.

٥- الفقيه ٢- ٢٨٨- ٣٠٢١.

٦- البقرة ٢- ٢٠٣.

٧- البقرة ٢- ٢٠٣.

٨- البقرة ٢- ٢٠٣.

٩- الباب ١٢ فيه حديثان.

١٠- الكافی ٤- ٥٢٠- ٥، و التهذيب ٥- ٢٧٣- ٩٣٤.

(عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ) (١) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يُصَلِّی الْإِمَامُ الظُّهْرَ يَوْمَ النَّفْرِ بِمَكَّةَ.

******

ترجمه:

از ابن ابی عمير (از حماد از حلبی) از امام صادق (عليه السلام) نقل شده است كه فرمود: امام نماز ظهر روز نفر را در مكه می خواند.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٢٠٨ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٢٠٨- ٢- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَيْهِ أَنَّ أَصْحَابَنَا قَدِ اخْتَلَفُوا عَلَيْنَا فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ النَّفْرَ يَوْمَ الْأَخِيرِ بَعْدَ الزَّوَالِ أَفْضَلُ وَ قَالَ بَعْضُهُمْ قَبْلَ الزَّوَالِ

فَكَتَبَ أَ مَا عَلِمْتَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص- صَلَّى الظُّهْرَ وَ الْعَصْرَ بِمَكَّةَ- فَلَا يَكُونُ ذَلِكَ (٣) إِلَّا وَ قَدْ نَفَرَ قَبْلَ الزَّوَالِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٤)

وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از ایوب بن نوح نقل شده است که گفت: به (امام) نوشتم که اصحاب ما درباره زمان نفر اختلاف دارند؛ برخی می گویند نفر در روز آخر بعد از زوال (ظهر) بهتر است، و برخی می گویند قبل از زوال. پس امام نوشت: آیا نمی دانی که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) نماز ظهر و عصر را در مکه خواند، و این ممکن نیست مگر اینکه قبل از زوال کوچ کرده باشد.

١٣- بَابُ جَوَازِ الْإِقَامَةِ بِمِنًى بَعْدَ النَّفْرِ وَ كَرَاهَةِ تَقْدِيمِ الثَّقَلِ عَلَى النَّفْرِ

اشارة

(٥) ١٣ بَابُ جَوَازِ الْإِقَامَةِ بِمِنًى بَعْدَ النَّفْرِ وَ كَرَاهَةِ تَقْدِيمِ الثَّقَلِ عَلَى النَّفْرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٠٩ - رقم الحديث الباب: ١]

۱۹۲۰۹- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ السَّرِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مَا تَرَى فِي الْمُقَامِ بِمِنًى بَعْدَ مَا يَنْفِرُ النَّاسُ فَقَالَ إِذَا كَانَ قَدْ قَضَى نُسُكَهُ فَلْيُقِمْ مَا شَاءَ وَ لْيَذْهَبْ حَيْثُ شَاءَ.

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ

ص: ۲۸۲

۱- فی التهذیب- عن معاویة بن عمار.

۲- الکافی ٤- ۵۲۱- ۸.

۳- فی المصدر- و لا یکون ذلک.

٤- التهذیب ۵- ۲۷۳- ۹۳۵.

۵- الباب ۱۳ فیه حدیثان.

٦- التهذیب ۵- ۲۷۳- ۹۳٦.

عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ السَّرِيِّ قَالَ: قُلْتُ لَهُ وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

«از حسین بن علی السری نقل شده است که گفت: به ابو عبد الله (ع) گفتم: نظر شما درباره اقامت در منا بعد از اینکه مردم رفته اند چیست؟ گفت: اگر مناسک خود را به پایان رسانده است، می تواند هر مدت که خواست اقامت کند و به هر جا که خواست برود.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۱۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۲۱۰- ۲- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِی الْفَرَجِ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ: سَأَلْتُهُ أَ يُقَدِّمُ الرَّجُلُ رَحْلَهُ وَ ثَقَلَهُ (۳) فَقَالَ لَا أَ مَا يَخَافُ الَّذِی يُقَدِّمُ ثَقَلَهُ أَنْ يَحْبِسَهُ اللَّهُ قَالَ وَ لَكِنْ يُخَلِّفُ مِنْهُ مَا شَاءَ لَا يَدْخُلُ مَكَّةَ- قُلْتُ أَ فَأَتَعَجَّلُ مِنَ النِّسْيَانِ أَقْضِی مَنَاسِكِی وَ أَنَا أُبَادِرُ بِهِ إِهْلَالًا وَ إِحْلَالًا قَالَ فَقَالَ لَا بَأْسَ.

******

ترجمه:

«از ابان بن تغلب نقل شده است که گفت: از او پرسیدم آیا مرد باید بار و اثاث خود را جلوتر از خود ببرد؟ گفت: نه، زیرا کسی که بارش را جلوتر می برد، نمی داند که شاید خداوند او را حبس کند. اما می تواند مقداری از آن را به جای بگذارد و به مکه وارد نشود. گفتم: آیا پس باید عجله کنم تا مناسک را انجام دهم و خود را به حالت احرام درآورم؟ گفت: هیچ اشکالی ندارد.»

۱۴- بَابُ أَنَّ الْحَاجَّ إِذَا نَفَرَ مِنَ مِنًی وَ قَدْ قَضَی مَنَاسِكَهُ لَمْ يَجِبْ عَلَيْهِ الْعَوْدُ إِلَی مَكَّةَ

اشارة

(٤) ١٤ بَابُ أَنَّ الْحَاجَّ إِذَا نَفَرَ مِنَ مِنًی وَ قَدْ قَضَی مَنَاسِكَهُ لَمْ يَجِبْ عَلَيْهِ الْعَوْدُ إِلَی مَكَّةَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۱۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۲۱۱- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِی زَيْنَبَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَبِی يَقُولُ لَوْ كَانَ لِی طَرِيقٌ إِلَی مَنْزِلِی مِنْ مِنًی مَا دَخَلْتُ مَكَّةَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٦)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِكَ (۷).

******

ترجمه:

«از اسحاق بن عمار از ابو عبد الله (ع) نقل شده است که گفت: پدرم می گفت: اگر راهی به منزل من از منا وجود داشت، به مکه وارد نمی شدم.»

ص: ۲۸۳

۱- الکافی ٤- ٥٤١- ٦.

۲- الکافی ٤- ٥٢٠- ٢.

۳- فی المصدر زیادة- قبل النفر.

٤- الباب ١٤ فیه حدیث واحد.

٥- الکافی ٤- ٥٢١- ٩.

٦- التهذیب ٥- ٢٧٤- ٩٣٧.

۷- تقدم فی الباب ۱۳ من هذه الأبواب.

۱۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّحْصِيبِ وَ هُوَ النُّزُولُ بِالْبَطْحَاءِ قَلِيلًا بَعْدَ النَّفْرِ الثَّانِي لِمَنْ مَرَّ بِهَا مِنْ غَيْرِ مَبِيتٍ

اشارة

(۱) ۱۵ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّحْصِيبِ وَ هُوَ النُّزُولُ بِالْبَطْحَاءِ قَلِيلًا بَعْدَ النَّفْرِ الثَّانِي لِمَنْ مَرَّ بِهَا مِنْ غَيْرِ مَبِيتٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۲۱۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۲۱۲- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنِ الْفَضْلِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: فَإِذَا نَفَرْتَ وَ انْتَهَيْتَ إِلَى الْحَصْبَاءِ (۳) وَ هِيَ الْبَطْحَاءُ- فَشِئْتَ أَنْ تَنْزِلَ قَلِيلًا (٤) فَإِنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ أَبِي يَنْزِلُهَا ثُمَّ يَحْمِلُ فَيَدْخُلُ مَكَّةَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنَامَ بِهَا.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۵).

******

ترجمه:

«از معاويه بن عمار از ابو عبد الله (ع) نقل شده است كه در حديثى گفت: وقتى كه مردم رفتند و به حصباء (كه همان بطحاء است) رسيدى، اگر خواستى كمى در آنجا توقف كنى، زيرا ابو عبد الله

(ع) می گفت: پدرم در آنجا توقف می کرد و سپس بار خود را حمل می کرد و به مکه وارد می شد بدون اینکه در آنجا بخوابد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۲۱۳- ۲- (٦) وَ رَوَاهُ أَیْضاً بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَی بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ إِبْرَاهِیمَ عَنْ مُعَاوِیَةَ یَعْنِی ابْنَ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ وَ زَادَ وَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص إِنَّمَا نَزَلَهَا حَیْثُ بَعَثَ بِعَائِشَةَ مَعَ أَخِیهَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِلَی التَّنْعِیمِ- (۷) فَاعْتَمَرَتْ لِمَکَانِ الْعِلَّةِ الَّتِی أَصَابَتْهَا فَطَافَتْ بِالْبَیْتِ ثُمَّ سَعَتْ ثُمَّ رَجَعَتْ فَارْتَحَلَ مِنْ یَوْمِهِ.

******

ترجمه:

«ابن عمار از ابو عبد الله (ع) نقل کرده است که مشابه حدیث قبلی را گفت و افزود: پیامبر اکرم (ص) در آنجا توقف کرد زمانی که عایشه را همراه برادرش عبد الرحمن به تنعیم فرستاد. عایشه برای انجام عمره به خاطر مشکلی که برایش پیش آمده بود، به خانه کعبه طواف کرد، سپس سعی کرد و بازگشت و از همان روز حرکت کرد.»

ص: ۲۸٤

۱- الباب ۱۵ فیه ٤ أحادیث.

۲- الکافی ٤- ۵۲۰- ۳، و أورد صدره فی الحدیث ۳ من الباب ۹ من هذه الأبواب.

۳- الحصباء- مکان فی الحرم أوله عند وادی منی و آخره متصل بمقبرة المعلی فی مکّة المکرمة. (مجمع البحرین- حصب- ۲- ٤۳).

٤- فی التهذیب- تنزل فیها قلیلا (هامش المخطوط).

٥- التهذيب ٥- ٢٧١- ٩٢٦.

٦- التهذيب ٥- ٢٧٥- ٩٤١.

٧- التنعيم- موضع خارج مكّة فى الحل، منه يحرم المكيون بالعمرة. (معجم البلدان ٢- ٤٩).

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢١٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٢١٤- ٣- (١) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبَانٍ عَنْ أَبِى مَرْيَمَ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الْحَصْبَةِ فَقَالَ كَانَ أَبِى (٢) يَنْزِلُ الْأَبْطَحَ قَلِيلًا (٣) ثُمَّ يَجِى ءُ فَيَدْخُلُ الْبُيُوتَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنَامَ بِالْأَبْطَحِ فَقُلْتُ لَهُ أَ رَأَيْتَ إِنْ تَعَجَّلَ فِى يَوْمَيْنِ إِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ- عَلَيْهِ أَنْ يُحَصِّبَ قَالَ لَا.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٤).

******

ترجمه:

«از ابى مريم نقل شده است كه از ابو عبد الله (ع) درباره حصباء پرسيدند. او گفت: پدرم كمى در ابطح توقف مى كرد و سپس به خانه ها مى رفت بدون اينكه در ابطح بخوابد. گفتم: آيا اگر كسى از اهل يمن باشد و بخواهد در دو روز عجل كند، آيا بايد در حصباء توقف كند؟ گفت: نه.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢١٥ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٢١٥- ٤- (٥) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبَانٍ إِلَّا أَنَّهُ أَسْقَطَ قَوْلَهُ إِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ وَ زَادَ وَ قَالَ كَانَ أَبِى ع يَنْزِلُ الْحَصْبَةَ قَلِيلًا ثُمَّ يَرْتَحِلُ وَ هُوَ دُونَ خَبْطٍ وَ حِرْمَانَ (٦).

(٧)

******

ترجمه:

«و صدوق این را با اسناد خود از ابان روایت کرده است، به جز اینکه او گفتار "اگر از اهل یمن باشد" را حذف کرده و افزوده است: پدرم (ع) کمی در حصباء توقف می کرد و سپس حرکت می کرد، و این کار بدون خبط و حرام بود.»

١٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ دُخُولِ الْكَعْبَةِ وَ آدَابِهِ

اشارة

(٨) ١٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ دُخُولِ الْكَعْبَةِ وَ آدَابِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢١٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٢١٦- ١- (٩) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ دُخُولِ الْكَعْبَةِ فَقَالَ الدُّخُولُ فِيهَا

١- الكافى ٤- ٥٢٣- ١.

٢- فى المصدر زيادة- (عليه السلام).

٣- فى الفقيه- ليلا (هامش المخطوط).

٤- التهذيب ٥- ٢٧٥- ٩٤٢.

٥- الفقيه ٢- ٤٨٣- ٣٠٢٧، الفقيه ٢- ٤٨٣- ٣٠٢٨.

٦- خبط و حرمان- اسما موضعين فى الحجاز. (مجمع البحرين- خبط- ٤- ٢٤٤).

٧- و تقدم ما يدلّ على ذلک فى الحديث ٤ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٨- الباب ١٦ فيه حديث واحد.

٩- الكافى ٤- ٥٢٧- ٢.

دُخُولٌ فِی رَحْمَةِ اللَّهِ وَ الْخُرُوجُ مِنْهَا خُرُوجٌ مِنَ الذُّنُوبِ مَعْصُومٌ فِيمَا بَقِیَ مِنْ عُمُرِهِ مَغْفُورٌ لَهُ مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِی مُقَدِّمَاتِ الطَّوَافِ (١).

******

ترجمه:

«از ابن القداح از جعفر از پدرش (ع) نقل شده است که گفت: از او درباره ورود به کعبه پرسیدم. او گفت: ورود به کعبه ورود به رحمت خداوند است و خروج از آن خروج از گناه است. شخصی که وارد کعبه می شود، در باقی مانده عمرش معصوم است و گناهان گذشته اش بخشوده می شود.»

١٧- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّطَوُّعِ بِطَوَافٍ بَعْدَ الْحَجِّ عَنْ سَائِرِ الْإِخْوَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

اشارة

(٢) ١٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّطَوُّعِ بِطَوَافٍ بَعْدَ الْحَجِّ عَنْ سَائِرِ الْإِخْوَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۲۱۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۲۱۷- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (٤) عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا (عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي شُعَيْبٍ) (٥) عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَجَعْتُ مِنْ مَكَّةَ فَأَتَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى ع- فِي الْمَسْجِدِ وَ هُوَ قَاعِدٌ فِيمَا بَيْنَ الْقَبْرِ وَ الْمِنْبَرِ- فَقُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ- إِنِّي إِذَا خَرَجْتُ إِلَى مَكَّةَ رُبَّمَا قَالَ لِيَ الرَّجُلُ طُفْ عَنِّي أُسْبُوعاً وَ صَلِّ عَنِّي رَكْعَتَيْنِ (فَرُبَّمَا شُغِلْتُ) (٦) عَنْ ذَلِكَ فَإِذَا رَجَعْتُ لَمْ أَدْرِ مَا أَقُولُ: لَهُ قَالَ إِذَا أَتَيْتَ مَكَّةَ فَقَضَيْتَ نُسُكَكَ فَطُفْ أُسْبُوعاً وَ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَ قُلْ اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الطَّوَافَ وَ هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ عَنْ أَبِي وَ أُمِّي وَ عَنْ زَوْجَتِي وَ عَنْ وُلْدِي وَ عَنْ خَاصَّتِي (٧) وَ عَنْ جَمِيعِ أَهْلِ بَلَدِي حُرِّهِمْ وَ عَبْدِهِمْ وَ أَبْيَضِهِمْ وَ أَسْوَدِهِمْ- فَلَا بَأْسَ أَنْ تَقُولَ لِلرَّجُلِ (٨) إِنِّي قَدْ طُفْتُ عَنْكَ

۱- تقدم فى الأبواب ۳۵- ٤۱ من أبواب مقدمات الطواف.

۲- الباب ۱۷ فيه حديث واحد.

۳- الكافى ٤- ۳۱٦- ۸، و أورده بتمامه فى الحديث ۱ من الباب ۳۰ من أبواب النيابة فى الحجّ، و ذيله فى الحديث ۱ من الباب ۱٤ من أبواب المزار.

٤- فى المصدر- محمّد بن أحمد، و فى هامش المخطوط- محمّد بن علىّ بن محمّد بن أبى شعيب.

٥- فى المصدر- على بن محمّد الأشعث.

٦- فى المصدر- فاشتغل.

۷- فى المصدر- و عن حامتى.

۸- فی المصدر- فلا تشاء أن قلت للرجل.

وَ صَلَّیْتُ عَنْکَ رَکْعَتَیْنِ إِلَّا کُنْتَ صَادِقاً الْحَدِیثَ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (۱).

******

ترجمه:

«از علی بن ابراهیم الحضرمی از پدرش نقل شده است که گفت: از مکه برگشتم و به دیدار ابو الحسن موسی (ع) در مسجد رفتم، در جایی که بین قبر و منبر نشسته بود. به او گفتم: ای پسر رسول خدا، هنگامی که به مکه می روم، گاهی مردی از من می خواهد که به جای او هفت بار طواف کنم و دو رکعت نماز بخوانم (و ممکن است من از آن غافل شوم). وقتی به خانه برمی گردم، نمی دانم چه بگویم. او گفت: وقتی به مکه رفتی و مناسک خود را به پایان رساندی، هفت بار طواف کن و دو رکعت نماز بخوان و بگو: «خداوندا، این طواف و این دو رکعت نماز را برای پدر و مادرم، همسرم، فرزندانم، کسانی که به من نزدیک هستند و تمام اهل بلدم، آزاد و برده، سفید و سیاه، انجام می دهم.» هیچ اشکالی ندارد که به مرد بگویی: «من طواف و نماز را برای تو انجام دادم» اگر راست گفته ای.»

۱۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ وَدَاعِ الْکَعْبَةِ بِالْمَأْثُورِ وَ غَیْرِهِ وَ الطَّوَافِ لَهُ وَ الدُّعَاءِ وَ إِطَالَةِ الِالْتِزَامِ وَ الشُّرْبِ مِنْ زَمْزَمَ وَ السُّجُودِ عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ وَ الْخُرُوجِ مِنْ بَابِ الْحَنَّاطِینَ وَ جُمْلَةٍ مِنْ

اشارة

(۲) ۱۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ وَدَاعِ الْکَعْبَةِ بِالْمَأْثُورِ وَ غَیْرِهِ وَ الطَّوَافِ لَهُ وَ الدُّعَاءِ وَ إِطَالَةِ الِالْتِزَامِ وَ الشُّرْبِ مِنْ زَمْزَمَ وَ السُّجُودِ عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ وَ الْخُرُوجِ مِنْ بَابِ الْحَنَّاطِینَ وَ جُمْلَةٍ مِنْ آدَابِ الْوَدَاعِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۲۱۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۲۱۸- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ مَكَّةَ- فَتَأْتِیَ (٤) أَهْلَكَ فَوَدِّعِ الْبَيْتَ وَ طُفْ أُسْبُوعاً وَ إِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَسْتَلِمَ الْحَجَرَ الْأَسْوَدَ- وَ الرُّكْنَ الْيَمَانِیَّ فِی كُلِّ شَوْطٍ فَافْعَلْ وَ إِلَّا فَافْتَحْ بِهِ وَ اخْتِمْ وَ إِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ ذَلِكَ فَمُوَسَّعٌ عَلَيْكَ ثُمَّ تَأْتِی الْمُسْتَجَارَ- فَتَصْنَعُ عِنْدَهُ مِثْلَ مَا صَنَعْتَ يَوْمَ قَدِمْتَ مَكَّةَ- ثُمَّ تَخَيَّرْ لِنَفْسِكَ مِنَ الدُّعَاءِ ثُمَّ اسْتَلِمِ الْحَجَرَ الْأَسْوَدَ- ثُمَّ أَلْصِقْ بَطْنَكَ بِالْبَيْتِ وَ احْمَدِ اللَّهَ وَ أَثْنِ عَلَيْهِ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ ثُمَّ قُلْ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ (٥) وَ أَمِينِكَ وَ حَبِيبِكَ وَ نَجِيبِكَ وَ خِيَرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ اللَّهُمَّ كَمَا بَلَّغَ رِسَالَتَكَ وَ جَاهَدَ فِی سَبِيلِكَ وَ صَدَعَ بِأَمْرِكَ وَ أُوذِیَ فِيكَ وَ فِی جَنْبِكَ (٦) حَتَّى أَتَاهُ الْيَقِينُ اللَّهُمَّ اقْلِبْنِی مُفْلِحاً مُنْجِحاً مُسْتَجَاباً لِی بِأَفْضَلِ مَا يَرْجِعُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ

۱- التهذيب ٦- ۱۰۹- ۱۹۳.

۲- الباب ۱۸ فيه ٥ أحاديث.

۳- التهذيب ٥- ۲۸۰- ۹٥۷.

٤- فی نسخة- و تاتی (هامش المخطوط).

٥- فی الكافی زيادة- و نبيك (هامش المخطوط).

٦- فی الكافی زيادة- و عبدك (هامش المخطوط).

وَفْدِکَ مِنَ الْمَغْفِرَةِ وَ الْبَرَکَةِ وَ الرِّضْوَانِ وَ الْعَافِيَةِ (مِمَّا يَسَعُنِی أَنْ أَطْلُبَ أَنْ تُعْطِيَنِی مِثْلَ الَّذِی أَعْطَيْتَهُ أَفْضَلَ مَنْ عَبَدَکَ تَزِيدُنِی عَلَيْهِ) (١) اللَّهُمَّ إِنْ أَمَتَّنِی فَاغْفِرْ لِی وَ إِنْ أَحْيَيْتَنِی فَارْزُقْنِيهِ مِنْ قَابِلٍ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ بَيْتِکَ- اللَّهُمَّ إِنِّی عَبْدُکَ ابْنُ عَبْدِکَ وَ ابْنُ أَمَتِکَ حَمَلْتَنِی عَلَی دَابَّتِکَ (٢) وَ سَيَّرْتَنِی فِی بِلَادِکَ حَتَّی أَدْخَلْتَنِی حَرَمَکَ وَ أَمْنَکَ وَ قَدْ کَانَ فِی حُسْنِ ظَنِّی بِکَ أَنْ تَغْفِرَ لِی ذُنُوبِی فَإِنْ کُنْتَ قَدْ غَفَرْتَ لِی ذُنُوبِی فَازْدَدْ عَنِّی رِضًا وَ قَرِّبْنِی إِلَيْکَ زُلْفَی وَ لَا تُبَاعِدْنِی وَ إِنْ کُنْتَ لَمْ تَغْفِرْ لِی فَمِنَ الآنَ فَاغْفِرْ لِی قَبْلَ أَنْ تَنْأَی عَنْ بَيْتِکَ دَارِی وَ هَذَا أَوَانُ انْصِرَافِی إِنْ کُنْتَ أَذِنْتَ لِی غَيْرَ رَاغِبٍ عَنْکَ وَ لَا عَنْ بَيْتِکَ- وَ لَا مُسْتَبْدِلٍ بِکَ وَ لَا بِهِ اللَّهُمَّ احْفَظْنِی مِنْ بَيْنِ يَدَیَّ وَ مِنْ خَلْفِی وَ عَنْ يَمِينِی وَ عَنْ شِمَالِی حَتَّی تُبَلِّغَنِی أَهْلِی (٣) وَ اکْفِنِی مَئُونَةَ عِبَادِکَ وَ عِيَالِی فَإِنَّکَ وَلِيُّ ذَلِکَ مِنْ خَلْقِکَ وَ مِنِّی- ثُمَّ ائْتِ زَمْزَمَ فَاشْرَبْ مِنْهَا ثُمَّ اخْرُجْ فَقُلْ آئِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ إِلَی رَبِّنَا رَاغِبُونَ إِلَی رَبِّنَا رَاجِعُونَ- فَإِنَّ (٤) أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع لَمَّا أَنْ وَدَّعَهَا وَ أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ مِنَ الْمَسْجِدِ خَرَّ سَاجِداً عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ طَوِيلًا ثُمَّ قَامَ فَخَرَجَ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَيْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنِ الْفَضْلِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَی وَ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ نَحْوَهُ (٥).

******

ترجمه:

«از معاویه بن عمار از ابو عبد الله (ع) نقل شده است که گفت: هنگامی که خواستی از مکه خارج شوی، به خانواده ات برو و خانه کعبه را وداع کن و هفت بار طواف کن. اگر می توانی، در هر شوط، حجر الاسود و رکن یمانی را استلام کن و اگر نتوانستی، حداقل با آن آغاز کن و ختم کن. اگر نتوانی این کار را انجام دهی، برایت وسعت است. سپس به مستجار برو و همان طور که هنگام ورود به مکه انجام دادی، عمل کن. سپس برای خود از دعاهایی که می خواهی انتخاب کن و حجر الاسود را استلام کن. سپس شکم خود را به دیوار خانه بچسبان و خدا را حمد کن و بر محمد و آل محمد

درود بفرست. سپس بگو: «خداوندا، بر محمد، بنده و پیامبرت، امین و محبوب و نجباء و بهترین خلق تو درود بفرست. خداوندا، همان طور که پیامبرت را به رسالت خود رساندی و در راه تو جهاد کرد و به فرمان تو قیام نمود و در راه تو و در نزد تو آزار دید تا یقین به او رسید، خداوندا، مرا کامیاب، موفق و مستجاب الدعوه قرار ده و بهتر از آنچه که کسی از نمایندگان تو از مغفرت و برکت و رضوان و عافیت باز می گردد، به من عطا کن. خداوندا، اگر مرا بمیری، مرا ببخش و اگر زنده ام نگه داری، روزی ام کن. خداوندا، نگذار این آخرین دیدارم از خانه ات باشد. خداوندا، من بنده تو هستم، پسر بنده تو و پسر کنیز تو. مرا بر مرکب های خود سوار کردی و در بلاد خود گرداندی تا به حرم و امنیت تو وارد شدیم. با توجه به حسن ظنّی به تو، انتظار داشتم که گناهانم را ببخشی. اگر گناهانم را بخشیده ای، پس از من راضی تر شو و مرا به خودت نزدیک تر کن و دورم مکن. و اگر هنوز گناهانم را نبخشیده ای، از همین حالا مرا ببخش قبل از آنکه از خانه ات دور شوم، و این زمان رفتن من است اگر تو به من اجازه داده ای بدون اینکه از تو یا خانه ات جدا شده باشم و یا جایگزینی پیدا کرده باشم. خداوندا، مرا از پیش رو و از پشت و از سمت راست و از سمت چپ محافظت کن تا به خانواده ام برسم و نیازهای بندگان و خانواده ام را کفایت کن، زیرا تو ولی آن ها از خلق و از من هستی. سپس به زمزم برو و از آن بنوش و بیرون بیا و بگو: «بازگشت کنندگان، توبه کنندگان، عبادت کنندگان، ستایشگران رب ما، مشتاقان رب ما، بازگشت کنندگان به سوی رب ما.» زیرا وقتی ابو عبد الله (ع) خانه کعبه را وداع کرد و خواست از مسجد خارج شود، طولانی به سجده افتاد و سپس برخواست و خارج شد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۲۱۹- ۲- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِی مَحْمُودٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ

۱- ما بین القوسین لیس فی الکافی (هامش المخطوط). و فی المصدر- من عندک (بدل- من عبدک).

۲- فی الکافی- علی دوابک (هامش المخطوط).

۳- فی الکافی زیادة- فاذا بلغتنی أهلی فاکفنی (هامش المخطوط).

٤- فی الکافی-" إن شاء اللّه" قال- و إن (هامش المخطوط).

٥- الکافی ٤- ٥٣٠- ١.

٦- التهذیب ٥- ٢٨١- ٩٥٨.

ع وَدَّعَ الْبَیْتَ- فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ یَخْرُجَ مِنْ بَابِ الْمَسْجِدِ خَرَّ سَاجِداً ثُمَّ قَامَ فَاسْتَقْبَلَ الْکَعْبَةَ- فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَنْقَلِبُ عَلَی أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (١).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِیدِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی مَحْمُودٍ قَالَ: رَأَیْتُ الرِّضَا ع وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ (٢) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی مَحْمُودٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

ابراهیم بن ابی محمود گفت: دیدم ابو الحسن (ع) خانه کعبه را وداع کرد و وقتی خواست از در مسجد خارج شود، به سجده افتاد و سپس برخواست و به سوی کعبه برگشت و گفت: "خداوندا، من به حالت می روم که هیچ معبودی جز تو نیست.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۲۲۰- ۳- (٤) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ (٥) قَالَ: رَأَیْتُ أَبَا جَعْفَرٍ الثَّانِیَ ع فِی سَنَةِ خَمْسَ عَشْرَةَ (٦) وَ مِائَتَیْنِ- وَدَّعَ الْبَیْتَ

بَعْدَ ارْتِفَاعِ الشَّمْسِ وَ طَافَ بِالْبَيْتِ- يَسْتَلِمُ الرُّكْنَ الْيَمَانِيَّ فِي كُلِّ شَوْطٍ فَلَمَّا كَانَ الشَّوْطُ السَّابِعُ (٧) اسْتَلَمَهُ وَ اسْتَلَمَ الْحَجَرَ- وَ مَسَحَ بِيَدِهِ ثُمَّ مَسَحَ وَجْهَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ أَتَى الْمَقَامَ فَصَلَّى خَلْفَهُ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى دُبُرِ الْكَعْبَةِ إِلَى الْمُلْتَزَمِ- فَالْتَزَمَ الْبَيْتَ وَ كَشَفَ الثَّوْبَ عَنْ بَطْنِهِ ثُمَّ وَقَفَ عَلَيْهِ طَوِيلًا يَدْعُو ثُمَّ خَرَجَ مِنْ بَابِ الْحَنَّاطِينَ وَ تَوَجَّهَ قَالَ فَرَأَيْتُهُ فِي سَنَةِ تِسْعَ عَشْرَةَ وَ مِائَتَيْنِ- (٨) وَدَّعَ الْبَيْتَ لَيْلًا يَسْتَلِمُ الرُّكْنَ الْيَمَانِيَّ- وَ الْحَجَرَ الْأَسْوَدَ فِي كُلِّ شَوْطٍ فَلَمَّا كَانَ فِي الشَّوْطِ السَّابِعِ الْتَزَمَ الْبَيْتَ فِي دُبُرِ

١- فی الکافی- علی أن لا إله إلّا أنت (هامش المخطوط).

٢- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ١٨- ٤٣.

٣- الکافی ٤- ٥٣١- ٢.

٤- الکافی ٤- ٥٣٢- ٣، و التهذیب ٥- ٢٨١- ٩٥٩.

٥- فی المصدر زیادة- عن علی بن مهزیار.

٦- فی نسخة- خمس و عشرین (هامش المخطوط).

٧- فی المصدر- فی الشوط السابع.

٨- فی المصدر- فی سنة سبع عشرة و مائتین.

الْكَعْبَةِ- قَرِيباً مِنَ الرُّكْنِ الْيَمَانِيِّ- وَ فَوْقَ الْحَجَرِ الْمُسْتَطِيلِ وَ كَشَفَ الثَّوْبَ عَنْ بَطْنِهِ ثُمَّ أَتَى الْحَجَرَ (١) فَقَلَّبَهُ وَ مَسَحَهُ وَ خَرَجَ إِلَى الْمَقَامِ فَصَلَّى خَلْفَهُ ثُمَّ مَضَى وَ لَمْ يَعُدْ إِلَى الْبَيْتِ- وَ كَانَ وُقُوفُهُ عَلَى الْمُلْتَزَمِ- بِقَدْرِ مَا طَافَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا سَبْعَةَ أَشْوَاطٍ وَ بَعْضُهُمْ ثَمَانِيَةً.

******

ترجمه:

حسن بن علی کوفی گفت: دیدم ابو جعفر دوم (ع) در سال ۲۱۵ خانه کعبه را وداع کرد بعد از بالا آمدن خورشید و طواف کرد، در هر شوط، رکن یمانی را استلام می کرد. وقتی شوط هفتم شد، رکن یمانی و حجر الاسود را استلام کرد و دستش را بر صورتش کشید، سپس به مقام ابراهیم رفت و دو رکعت نماز در پشت آن خواند. سپس به سمت ملتزم در پشت کعبه رفت، و به کعبه چسبید و لباسش را از روی شکمش کنار زد و طولانی دعا کرد، سپس از در حنطیان خارج شد و به سمت دیگر رفت.

دیدم او را در سال ۲۱۹، شب خانه کعبه را وداع کرد و در هر شوط، رکن یمانی و حجر الاسود را استلام کرد. وقتی در شوط هفتم بود، به ملتزم در پشت کعبه، نزدیک رکن یمانی و بالای حجر مستطیل رفت و لباسش را از روی شکمش کنار زد. سپس به حجر الاسود رفت و آن را چرخاند و مسح کرد و به مقام ابراهیم رفت و دو رکعت نماز خواند و سپس رفت و دیگر به خانه کعبه بازنگشت. مدت زمان وقوف او در ملتزم به اندازه ای بود که برخی از یاران ما هفت شوط طواف کردند و برخی دیگر هشت شوط.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۲۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۲۲۱- ٤- (۲) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ النَّهْدِیِّ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ قُثَمَ بْنِ کَعْبٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّکَ لَتُدْمِنُ الْحَجَّ قُلْتُ أَجَلْ قَالَ فَلْیَکُنْ آخِرُ عَهْدِکَ بِالْبَیْتِ- أَنْ تَضَعَ یَدَکَ عَلَی الْبَابِ- وَ تَقُولَ الْمِسْکِینُ عَلَی بَابِکَ فَتَصَدَّقْ عَلَیْهِ بِالْجَنَّةِ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (۳)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

قُثَم بن کعب گفت: ابو عبد الله (ع) گفت: "تو به طور مداوم حج می کنی." گفتم: بله. فرمود: "پس باید آخرین دیدارت از خانه کعبه این باشد که دستت را بر در خانه بگذاری و بگویی: 'مستحق، بر در خانه تو ایستاده است' و سپس به او صدقه بدهی که بهشت باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۲۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۲۲۲- ۵- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ أَبَانٍ عَنْ أَبِی إِسْمَاعِیلَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع هُوَ ذَا أَخْرُجُ جُعِلْتُ فِدَاکَ فَمِنْ أَیْنَ أُوَدِّعُ الْبَیْتَ- قَالَ تَأْتِی الْمُسْتَجَارَ بَیْنَ الْحَجَرِ وَ الْبَابِ- فَتُوَدِّعُهُ مِنْ ثَمَّ ثُمَّ تَخْرُجُ فَتَشْرَبُ مِنْ زَمْزَمَ- ثُمَّ تَمْضِی فَقُلْتُ أَصُبُّ عَلَی رَأْسِی فَقَالَ لَا تَقْرَبِ الصَّبَّ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٥).

******

ترجمه:

ابو اسماعیل گفت: به ابو عبد الله (ع) گفتم: "چگونه خانه کعبه را وداع کنم؟" فرمود: "باید به مستجار بین حجر و در خانه بروی و از آنجا وداع کنی، سپس از آب زمزم بنوشی و بروی." گفتم: "آیا بر سرم می ریزم؟" فرمود: "نه، نزدیک به ریختن نرو.

۱- فی التهذیب- الحجر الأسود (هامش المخطوط).

۲- الکافی ٤- ٥٣٢- ٥.

۳- التهذیب ٥- ٢٨٢- ٩٦٢.

٤- الكافی ٤- ٥٣٢- ٤.

٥- تقدم فی الحدیث ٢ من الباب ٩٠ من أبواب الطواف.

١٩- بَابُ أَنَّ مَنْ نَسِیَ الْوَدَاعَ لَمْ یَلْزَمْهُ شَیْ ءٌ وَ حُکْمِ وَدَاعِ الْحَائِضِ

اشارة

(١) ١٩ بَابُ أَنَّ مَنْ نَسِیَ الْوَدَاعَ لَمْ یَلْزَمْهُ شَیْ ءٌ وَ حُکْمِ وَدَاعِ الْحَائِضِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٢٢٣ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٩٢٢٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَمَّنْ نَسِیَ زِیَارَةَ الْبَیْتِ- حَتَّی رَجَعَ إِلَی أَهْلِهِ فَقَالَ لَا یَضُرُّهُ إِذَا کَانَ قَدْ قَضَی مَنَاسِکَهُ.

******

ترجمه:

هشام بن سالم گفت: از ابو عبد الله (ع) درباره کسی که زیارت خانه کعبه را فراموش کرده و تا به خانه برگشته، پرسیدم. فرمود: "اگر او مناسک خود را انجام داده باشد، ضرری به او نمی زند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٢٢٤ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٩٢٢٤- ٢- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَحَدِهِمَا ع فِي رَجُلٍ لَمْ يُوَدِّعِ الْبَيْتَ- قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ إِذَا كَانَتْ بِهِ عِلَّةٌ أَوْ كَانَ نَاسِياً.

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَحَدِهِمَا ع مِثْلَهُ (٤) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ وَ عَلَى وَدَاعِ الْحَائِضِ فِي الطَّوَافِ (٥).

******

ترجمه:

علی از یکی از آنها (ع) درباره مردی که خانه کعبه را وداع نکرده، پرسید. فرمود: "اگر او به علت یا نسیان چنین کرده باشد، اشکالی ندارد.

ص: ٢٩١

١- الباب ١٩ فيه حديثان.

٢- التهذيب ٥- ٢٨٢- ٩٦١.

٣- التهذيب ٥- ٢٨٢- ٩٦٠.

٤- التهذيب ٥- ٤٩١- ١٧٦١.

٥- تقدم ما يدلّ على وداع الحائض فى الباب ٩٠ من أبواب الطواف.

٢٠- بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّدَقَةِ عِنْدَ الْخُرُوجِ مِنْ مَكَّةَ بِتَمْرٍ يَشْتَرِيهِ بِدِرْهَمٍ نَاوِياً لِلتَّكْفِيرِ عَمَّا كَانَ مِنْهُ فِي الْإِحْرَامِ وَ فِي الْحَرَمِ مِمَّا لَا يَعْلَمُ

اشارة

(۱) ۲۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّدَقَةِ عِنْدَ الْخُرُوجِ مِنْ مَكَّةَ بِتَمْرٍ يَشْتَرِيهِ بِدِرْهَمٍ نَاوِياً لِلتَّكْفِيرِ عَمَّا كَانَ مِنْهُ فِي الْإِحْرَامِ وَ فِي الْحَرَمِ مِمَّا لَا يَعْلَمُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۲۲۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۲۲۵- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يُسْتَحَبُّ لِلرَّجُلِ وَ الْمَرْأَةِ أَنْ لَا يَخْرُجَا مِنْ مَكَّةَ- حَتَّى يَشْتَرِيَا بِدِرْهَمٍ تَمْراً فَيَتَصَدَّقَا بِهِ لِمَا كَانَ مِنْهُمَا فِي إِحْرَامِهِمَا وَ لِمَا كَانَ مِنْهُمَا فِي حَرَمِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

معاويه بن عمار از ابو عبد الله (ع) نقل كرد كه فرمود: "مستحب است براى مرد و زن كه از مكه خارج نشوند مگر اينكه با درهمى خرما بخرند و آن را صدقه دهند به خاطر آنچه كه از آنها در حالت احرام و در حرم خداوند عز و جل انجام شده است.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۲۲٦ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۲۲٦- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ وَ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ جَمِيعاً عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يَنْبَغِي لِلْحَاجِّ إِذَا قَضَى مَنَاسِكَهُ وَ أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ أَنْ يَبْتَاعَ بِدِرْهَمٍ تَمْراً يَتَصَدَّقُ بِهِ فَيَكُونُ كَفَّارَةً لِمَا لَعَلَّهُ دَخَلَ عَلَيْهِ فِي حَجِّهِ مِنْ حَكٍّ أَوْ قَمْلَةٍ سَقَطَتْ أَوْ نَحْوِ ذَلِكَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حفص بن البختری و دیگران از ابو عبد الله (ع) نقل کردند که فرمود: "برای حاجی شایسته است که وقتی مناسک خود را به پایان رساند و خواست خارج شود، با درهمی خرما بخرد و آن را صدقه دهد تا کفاره ای باشد برای هر آنچه ممکن است در حج به او آسیب رسانده باشد، مانند خراشیدگی یا سقوط شپش و چیزهایی از این قبیل.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٢٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٢٢٧- ٣- (٥) وَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبَانٍ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ مَكَّةَ- فَاشْتَرِ بِدِرْهَمٍ تَمْراً فَتَصَدَّقْ بِهِ قَبْضَةً قَبْضَةً فَيَكُونَ لِكُلِّ مَا كَانَ حَصَلَ فِی

ص: ٢٩٢

١- الباب ٢٠ فيه ٣ أحاديث.

٢- الفقيه ٢- ٤٨٣- ٣٠٢٩.

٣- الكافی ٤- ٥٣٣- ١.

٤- التهذيب ٥- ٢٨٢- ٩٦٣.

٥- الكافی ٤- ٥٣٣- ٢.

إِحْرَامِکَ وَ مَا كَانَ مِنْکَ فِی مَكَّةَ (١).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۲).

ص: ۲۹۳

۱- فی المصدر- ما کان منک فی إحرامک، و ما کان منک بمکّة.

۲- تقدم فی الباب ۳ من أبواب بقیة کفّارات الاحرام.

ص: ۲۹٤

******

ترجمه :

ابو بصیر نقل می کند که ابو عبد الله (ع) فرمود: "اگر خواستی از مکه خارج شوی، با درهمی خرما بخر و آن را به صورت قبضه قبضه صدقه بده، تا برای هر آنچه در احرام و در مکه بر تو گذشته باشد، کفاره ای باشد

أَبْوَابُ الْعُمْرَةِ

۱- بَابُ وُجُوبِهَا عَلَى الْمُسْتَطِيعِ

اشارة

(۱) ۱ بَابُ وُجُوبِهَا عَلَى الْمُسْتَطِيعِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۲۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۲۲۸- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانٍ عَنِ الْفَضْلِ أَبِی الْعَبَّاسِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلَّهِ (۳) قَالَ هُمَا مَفْرُوضَانِ.

******

ترجمه:

الفضيل بن عباس نقل می كند كه ابو عبد الله (ع) درباره آيه «وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلَّهِ» (بقره: ۱۹۶) فرمودند: «حج و عمره هر دو واجب هستند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۲۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۲۲۹- ۲- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: الْعُمْرَةُ وَاجِبَةٌ عَلَى الْخَلْقِ بِمَنْزِلَةِ الْحَجِّ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلَّهِ (٥) وَ إِنَّمَا نَزَلَتِ الْعُمْرَةُ بِالْمَدِينَةِ.

******

ترجمه:

زراره بن أعين نقل می كند كه ابو جعفر (ع) در حديثی فرمودند: «عمره بر مردم واجب است مانند حج، زيرا خداوند تعالی می فرمايد: 'وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلَّهِ' (بقره: ۱۹۶). و عمره در مدينه نازل شد.»

١- الباب ١ فيه ١٢ حديثا.

٢- التهذيب ٥- ٤٥٩- ١٥٩٣، و أورده فی الحديث ١ من الباب ١ من أبواب وجوب الحجّ.

٣- البقرة ٢- ١٩٦.

٤- التهذيب ٥- ٤٣٣- ١٠٥٢، و أورد صدره فی الحديث ١ من الباب ٢، و ذيله فی الحديث ٢ من الباب ٣ من هذه الأبواب.

٥- البقرة ٢- ١٩٦.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٢٣٠ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٢٣٠- ٣- (١) وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ (٢) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ وَ زَادَ قُلْتُ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ أَ يُجْزِئُ عَنْهُ (٣) قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

معاويه بن عمار از ابو عبد الله (ع) مثل همان روايت رانقل كرده واضافه كرده گفتم : كسيكه عمره وحج انجام دهد برايش كفايت می كند ؟ فرمودند : بله

[رقم الحديث الكلی: ١٩٢٣١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٢٣١- ٤- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ يَوْمِ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ- فَقَالَ هُوَ يَوْمُ النَّحْرِ وَ الْأَصْغَرُ هُوَ الْعُمْرَةُ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ كَالَّذِی قَبْلَهُ (٥) وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از ابو عبد الله (ع) نقل می کند که پرسیدم: «روز حج اکبر چیست؟» فرمودند: «روز نحر (عید قربانی) است. و روز حج اصغر، همان عمره است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۲۳۲- ۵- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْعُمْرَةُ مَفْرُوضَةٌ مِثْلُ الْحَجِّ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

ابو بصیر از ابو عبد الله (ع) نقل می کند که فرمودند: «عمره نیز واجب است، مشابه حج.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۳۳ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۲۳۳- ٦- (۸) قَالَ وَ قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع أُمِرْتُمْ بِالْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ فَلَا تُبَالُوا بِأَیِّهِمَا بَدَأْتُمْ.

قَالَ الصَّدُوقُ یَعْنِی الْعُمْرَةَ الْمُفْرَدَةَ دُونَ عُمْرَةِ التَّمَتُّعِ فَلَا یَجُوزُ أَنْ یُبْدَأَ بِالْحَجِّ قَبْلَهَا

۱- الکافی ٤- ۲٦۵- ٤، و أورده فی الحدیث ۵ من الباب ۱ من أبواب وجوب الحجّ، و ذیله فی الحدیث ۲ من الباب ۵ من هذه الأبواب.

۲- الحدیث فی المصدر سنده معلق و یبدأ بابن أبی عمیر و الذی قبله- علی ابن إبراهیم، عن أبیه، و محمّد بن إسماعیل عن الفضل بن شاذان جمیعا، عن ابن أبی عمیر.

۳- فی المصدر- أ یجزی ذلک عنه؟.

٤- الفقیه ۲- ٤۸۸- ۳۰٤۱، و أورده عن معانی الأخبار فی الحدیث ۱۷ من الباب ۲۳ من أبواب الوقوف بالمشعر، و فی الحدیثین ٦ و ۸ من الباب ۱ من أبواب الذبح.

٥- الکافی ٤- ۲۹۰- ۱.

٦- التهذیب ٥- ٤٥۰- ۱٥۷۱.

۷- الفقیه ۲- ٤٥۰- ۲۹٤۱، و أورده بتمامه فی الحدیث ٦ من الباب ٥ من هذه الأبواب.

۸- الفقیه ۲- ٥۲٤- ۳۱۳۱.

أَقُولُ: یَنْبَغِی تَخْصِیصُ ذَلِکَ بِالْمَنْدُوبِ أَوْ حَمْلُهُ عَلَی التَّخْیِیرِ بَیْنَ التَّمَتُّعِ وَ غَیْرِهِ مَعَ عَدَمِ وُجُوبِ أَحَدِهِمَا أَوْ عَلَی التَّقِیَّةِ.

******

ترجمه:

امیرالمؤمنین (ع) فرموده اند: «شما به حج و عمره امر شده اید، پس مهم نیست با کدامیک آغاز کنید.»

مرحوم صدوق توضیح داده که این گفته به عمره مفرده اشاره دارد، نه عمره تمتع. بنابراین، طبق این نظر، در عمره مفرده نمی توان حج را پیش از آن انجام داد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۲۳٤- ۷- (۱) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَیْنَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِلَّهِ عَلَی النَّاسِ حِجُّ الْبَیْتِ مَنِ اسْتَطاعَ إِلَیْهِ سَبِیلًا (۲) یَعْنِی بِهِ الْحَجَّ دُونَ الْعُمْرَةِ قَالَ لَا وَ لَکِنَّهُ یَعْنِی الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ جَمِیعاً لِأَنَّهُمَا مَفْرُوضَانِ.

******

ترجمه:

از عمر بن اُذینه روایت شده که گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره ی فرمایش خداوند عز و جل «و برای خدا بر مردم واجب است حجّ خانه (کعبه)، آن کس که توانایی راه به سوی آن داشته باشد» (سوره آل عمران، آیه ۹۷) پرسیدم. یعنی آیا فقط حجّ مدنظر است و نه عمره؟ فرمود: نه، بلکه منظور حجّ و عمره هر دو است، زیرا هر دو واجب هستند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۳۵ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۲۳۵- ۸- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِیدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ حَمَّادٍ وَ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی وَ فَضَالَةَ بْنِ أَیُّوبَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْعُمْرَةُ وَاجِبَةٌ عَلَی الْخَلْقِ بِمَنْزِلَةِ الْحَجِّ عَلَی مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَیْهِ سَبِیلًا لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ یَقُولُ وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلَّهِ (٤).

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: عمره بر خلق واجب است، مانند حج، بر کسی که توانایی راه به سوی آن را داشته باشد؛ زیرا خداوند عز و جل می فرماید: «و حج و عمره را برای خدا به اتمام رسانید» (سوره بقره، آیه ۱۹٦).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۳٦ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۲۳۶- ۹- (۵) الْعَيَّاشِيُّ فِی تَفْسِيرِهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا (٦) يَعْنِی بِهِ الْحَجَّ دُونَ الْعُمْرَةِ قَالَ لَا (۷) وَ لَكِنَّهُ الْحَجُّ وَ الْعُمْرَةُ جَمِيعاً لِأَنَّهُمَا مَفْرُوضَانِ.

******

ترجمه:

از عمر بن اُذینه روایت شده که گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره ی فرمایش خداوند عز و جل «و برای خدا بر مردم واجب است حجّ خانه (کعبه)، آن کس که توانایی راه به سوی آن داشته باشد» (سوره آل عمران، آیه ۹۷) پرسیدم. یعنی آیا فقط حجّ مدنظر است و نه عمره؟ فرمود: نه، بلکه منظور حجّ و عمره هر دو است، زیرا هر دو واجب هستند.

ص: ۲۹۷

۱- علل الشرائع- ٤٥٣- ۲، و أورد مثله عن الكافی فی الحديث ۲ من الباب ۱ من أبواب وجوب الحجّ.

۲- آل عمران ۳- ۹۷.

۳- علل الشرائع- ٤٠٨- ۱، و أورد ذيله فی الحديث ۹ من الباب ۳ من هذه الأبواب.

٤- البقرة ۲- ۱۹٦.

٥- تفسير العيّاشیّ ۱- ۱۹۱- ۱۱۰، و أورد مثله عن الكافی فی الحديث ۲ من الباب ۱ من أبواب وجوب الحجّ.

٦- آل عمران ۳- ۹۷.

۷- ليس فی المصدر.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۳۷ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۹۲۳۷- ۱۰- (۱) وَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ يَوْمُ النَّحْرِ وَ الْحَجُّ الْأَصْغَرُ الْعُمْرَةُ.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن از امام صادق (عليه السلام) روايت شده كه فرمود: روز حج اكبر، روز قربانی (نحر) است و حج اصغر، عمره است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۳۸ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۱۹۲۳۸- ۱۱- (۲) وَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْحَجُّ الْأَكْبَرُ الْوُقُوفُ بِعَرَفَةَ وَ بِجَمْعٍ- وَ رَمْیُ (۳) الْجِمَارِ بِمِنًى وَ الْحَجُّ الْأَصْغَرُ الْعُمْرَةُ.

******

ترجمه:

از زراره از امام صادق (عليه السلام) روايت شده كه فرمود: حج اكبر، وقوف در عرفه و مشعر و رمی جمرات در منا است، و حج اصغر، عمره است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۳۹ - رقم الحديث الباب: ۱۲]

۱۹۲۳۹- ۱۲- (٤) وَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْهُ ع قَالَ: يَوْمُ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ يَوْمُ النَّحْرِ- وَ يَوْمُ الْحَجِّ الْأَصْغَرِ يَوْمُ الْعُمْرَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِی أَحَادِیثِ وُجُوبِ الْحَجِّ (٥) وَ غَیْرِهِ (٦) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٧).

******

ترجمه:

از عبدالرحمن از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: روز حج اکبر، روز قربانی (نحر) است و روز حج اصغر، روز عمره است.

٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّطَوُّعِ بِالْعُمْرَةِ وَ تَکْرَارِهَا خُصُوصاً ذِی الْقَعْدَةِ وَ ذِکْرِ مِیقَاتِهَا

اشارة

(٨) ٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّطَوُّعِ بِالْعُمْرَةِ وَ تَکْرَارِهَا خُصُوصاً ذِی الْقَعْدَةِ وَ ذِکْرِ مِیقَاتِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٢٤٠ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٩٢٤٠- ١- (٩) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ حَمَّادٍ

ص: ٢٩٨

١- تفسیر العیّاشیّ ٢- ٧٦- ١٦.

٢- تفسیر العیّاشیّ ٢- ٧٧- ١٨، و أورد مثله عن الکافی فی الحدیث ٢ من الباب ١ من أبواب وجوب الحجّ.

۳- فی المصدر- و یرمی.

٤- تفسیر العیّاشیّ ۲- ۷۷- ۱۹.

٥- تقدم فی الحدیثین ۳ و ۲۰ من الباب ۱، و تقدم ما یدلّ علی وجوب الحجّ و العمرة علی أهل الجدة فی کل عام فی الحدیث ٥ من الباب ۲ من أبواب وجوب الحجّ.

٦- تقدم فی الحدیث ۲۱ من الباب ۱ من أبواب مقدّمة العبادات.

۷- یأتی فی الباب ٥ من هذه الأبواب.

۸- الباب ۲ فیه ٦ أحادیث.

۹- التهذیب ٥- ٤۳۳- ۱٥۰۲، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۲ من الباب ۱، و ذیله فی الحدیث ۲ من الباب ۳ من هذه الأبواب.

بْنِ عِیسَی عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَیْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَعْیَنَ فِی حَدِیثٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ ع الَّذِی یَلِی الْحَجَّ فِی الْفَضْلِ قَالَ الْعُمْرَةُ الْمُفْرَدَةُ ثُمَّ یَذْهَبُ حَیْثُ شَاءَ.

******

ترجمه:

از زراره بن أَعْیَن در حدیثی روایت شده که گفت: به امام باقر (علیه السلام) گفتم: چه عملی در فضیلت بعد از حج قرار دارد؟ فرمود: عمره مفرده، سپس (شخص) می تواند به هر کجا که بخواهد برود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲٤۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۲٤۱- ۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِیعاً عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص

ثَلَاثَ عُمَرٍ مُتَفَرِّقَاتٍ عُمْرَةَ ذِی الْقَعْدَةِ (۲) أَهَلَّ مِنْ عُسْفَانَ وَ هِیَ عُمْرَةُ الْحُدَیْبِیَةِ- وَ عُمْرَةً أَهَلَّ مِنَ الْجُحْفَةِ وَ هِیَ عُمْرَةُ الْقَضَاءِ- وَ عُمْرَةً (۳) مِنْ الْجِعْرَانَةِ- بَعْدَ مَا رَجَعَ مِنَ الطَّائِفِ مِنْ غَزْوَةِ حُنَیْنٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا إِلَّا أَنَّهُ قَالَ ثَلَاثَ عُمَرٍ مُتَفَرِّقَاتٍ كُلُّهُنَّ فِی ذِی الْقَعْدَةِ (٤)

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: رسول خدا (صلی الله علیه وآله) سه عمره به طور جداگانه انجام دادند: عمره ای در ذی القعده که از عُسفان مُحرم شد و این، عمره حُدیبیه بود؛ و عمره ای که از جُحفه مُحرم شد و این، عمره قضاست؛ و عمره ای از جِعرانه بعد از بازگشت از طائف پس از غزوه حنین.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲٤۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۲٤۲- ۳- (٥) وَ عَنْ حُمَیْدِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سَمَاعَةَ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَكَمِ جَمِیعاً عَنْ أَبَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص عُمْرَةَ الْحُدَیْبِیَةِ- وَ قَضَی الْحُدَیْبِیَةَ مِنْ قَابِلٍ وَ مِنَ الْجِعْرَانَةِ حِینَ أَقْبَلَ مِنَ الطَّائِفِ- ثَلَاثَ عُمَرٍ كُلُّهُنَّ فِی ذِی الْقَعْدَةِ.

******

ترجمه:

از أبان از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: رسول خدا (صلی الله علیه وآله) عمره حُدیبیه را انجام داد و حُدیبیه را در سال بعد قضا کرد، و از جِعرانه هنگامی که از طائف بازگشت، عمره ای به جا آورد؛ این سه عمره همگی در ماه ذی القعده بودند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۴۳ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۲۴۳- ٤- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ذُكِرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

ص: ۲۹۹

۱- الكافی ٤- ۲۵۱- ۱۰، و أورده عن الفقيه فی الحديث ۲ من الباب ۲۲ من أبواب المواقيت.

۲- فی المصدر- عمرة فی ذی القعدة.

۳- فی المصدر زيادة- أهل.

٤- الفقيه ۲- ٤٥۰- ۲۹٤۳.

٥- الكافی ٤- ۲٥۲- ۱۳.

٦- الكافی ٤- ۲٥۲- ۱٤.

ص اعْتَمَرَ فِی ذِی الْقَعْدَةِ ثَلَاثَ عُمَرٍ كُلَّ ذَلِكَ تُوَافِقُ عُمْرَتُهُ ذَا الْقَعْدَةِ.

******

ترجمه:

از سماعه از امام صادق (عليه السلام) روايت شده كه فرمود: گفته شد كه رسول خدا (صلی الله عليه وآله) در ماه ذی القعده سه عمره انجام داد، و همه آن عمره ها با ماه ذی القعده همزمان بودند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲٤٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

۱۹۲٤٤- ٥- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص تِسْعَ عُمَرٍ.

******

ترجمه:

حضرت باقر : رسول اکرم % نه بارعمره انجام دادند .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٤٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩٢٤٥- ٦- (٢) وَ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْبُنْدَارِ عَنِ الْحَمَّادِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمِّهِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ (٣) عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِیَّ ص اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرٍ عُمْرَةَ الْحُدَیْبِیَةِ وَ عُمْرَةَ الْقَضَاءِ مِنْ قَابِلٍ وَ الثَّالِثَةَ مِنَ الْجِعْرَانَةِ وَ الرَّابِعَةَ الَّتِی مَعَ حَجَّتِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

از ابن عباس روایت شده که پیامبر (صلی الله علیه وآله) چهار عمره انجام داد: عمره حُدیبیه، عمره قضا در سال بعد، سومین عمره از جعرانه، و چهارمین عمره همراه با حج ایشان بود.

٣- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ الْعُمْرَةِ فِی رَجَبٍ وَ لَوْ بِأَنْ یُحْرِمَ فِیهِ وَ یُتِمَّهَا فِی شَعْبَانَ وَ اخْتِیَارِ رَجَبٍ لِلْعُمْرَةِ عَلَی جَمِیعِ الشُّهُورِ حَتَّی شَهْرِ رَمَضَانَ

اشارة

(٦) ٣ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ الْعُمْرَةِ فِی رَجَبٍ وَ لَوْ بِأَنْ یُحْرِمَ فِیهِ وَ یُتِمَّهَا فِی شَعْبَانَ وَ اخْتِیَارِ رَجَبٍ لِلْعُمْرَةِ عَلَی جَمِیعِ الشُّهُورِ حَتَّی شَهْرِ رَمَضَانَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٤٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٢٤٦- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِى عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ

ص: ٣٠٠

١- الفقيه ٢- ٢٣٧- ٢٢٩١.

٢- الخصال- ٢٠٠- ١١.

٣- فى المصدر زيادة- عن عمرو.

٤- تقدم فى الأحاديث ٤ و ١٢ و ١٣ و ١٨ و ١٩ من الباب ٤ من أبواب أقسام الحجّ.

٥- يأتى فى الأبواب ٣ و ٤ و ٦ و ٧ و ٨ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٣ فيه ١٦ حديثا.

٧- التهذيب ٥- ٣١- ٩٣، و أورده بتمامه فى الحديث ٢٣ من الباب ٤، و قطعة منه فى الحديث ١ من الباب ٥ و فى الحديث ٥ من الباب ٢٢ من أبواب أقسام الحجّ.

بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ ع أَنَّهُ قَالَ لَهُ مَا أَفْضَلُ مَا حَجَّ النَّاسُ قَالَ عُمْرَةٌ فِى رَجَبٍ وَ حَجَّةٌ مُفْرَدَةٌ فِى عَامِهَا.

******

ترجمه:

از زراره از امام باقر (علیه السلام) روایت شده که فرمود: به او (امام باقر) پرسیدم: چه چیزی از حج مردم برتر است؟ فرمود: عمره ای در ماه رجب و حج مفرد در همان سال.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۴۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۲۴۷- ۲- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ أَفْضَلُ الْعُمْرَةِ عُمْرَةُ رَجَبٍ- وَ قَالَ الْمُفْرِدُ لِلْعُمْرَةِ إِنِ اعْتَمَرَ (۲) ثُمَّ أَقَامَ لِلْحَجِّ (۳) بِمَكَّةَ كَانَتْ عُمْرَتُهُ تَامَّةً وَ حَجَّتُهُ نَاقِصَةً مَكِّيَّةً.

******

ترجمه:

از زراره از امام باقر (علیه السلام) در حدیثی روایت شده که فرمود: و بهترین عمره، عمره رجب است. و گفت: اگر کسی عمره ای انجام دهد و سپس در مکه بماند تا حج را به جا آورد، عمره او کامل خواهد بود و حج او ناقص و مکی خواهد بود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۲۴۸- ۳- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ سُئِلَ أَيُّ الْعُمْرَةِ أَفْضَلُ عُمْرَةٌ فِي رَجَبٍ أَوْ عُمْرَةٌ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ- فَقَالَ لَا بَلْ عُمْرَةٌ فِي رَجَبٍ أَفْضَلُ.

******

ترجمه:

ازحضرت صادق سوال شد کدام عمره بهتر است عمره درماه رجب یا درماه رمضان ؟ فرمودند : عمره درماه رجب

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۴۹ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۲۴۹- ٤- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَحْرَمْتَ وَ عَلَيْکَ مِنْ رَجَبٍ يَوْمٌ وَ لَيْلَةٌ فَعُمْرَتُکَ رَجَبِيَّةٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : اگریک شبانه روز ازماه رجب مانده باشد وتو محرم شوی عمره ات رجبیه خواهد بود .

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۵۰ - رقم الحديث الباب: ٥]

۱۹۲۵۰- ٥- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی رَجُلٍ أَحْرَمَ فِی شَهْرٍ وَ أَحَلَّ فِی آخَرَ قَالَ يُكْتَبُ لَهُ فِی الَّذِی نَوَی وَ قَالَ يُكْتَبُ لَهُ فِی أَفْضَلِهِمَا.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن الحجاج از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که در مورد مردی که در یک ماه مُحرم شده و در ماه دیگر حل شده است، فرمود: برای او در آنچه که نیت کرده نوشته می شود و همچنین در بهترین آنها نوشته می شود.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۵۱ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۹۲۵۱- ٦- (٧) قَالَ وَ قَالَ الرِّضَا ع الْعُمْرَةُ إِلَی الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا.

******

ترجمه:

حضرت رضا : عمره بعد ازعمره دیگرکفاره گناهان بین دوعمره خواهد بود .

ص: ۳۰۱

۱- التهذیب ۵- ۴۳۳- ۱۵۰۲، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۲ من الباب ۱ و صدره فی الحدیث ۱ من الباب ۲ من هذه الأبواب.

۲- فی المصدر زیادة- فی رجب.

۳- فی المصدر- إلی الحجّ.

۴- الفقیه ۲- ۴۵۳- ۲۹۴۹.

۵- الفقیه ۲- ۴۵۴- ۲۹۵۱.

۶- الفقیه ۲- ۴۵۴- ۲۹۵۰.

۷- الفقیه ۲- ۲۲۰- ۲۲۲۹.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۲۵۲- ۷- (۱) قَالَ وَ رُوِیَ عَنِ النَّبِیِّ ص أَنَّهُ قَالَ: الْحَجَّةُ ثَوَابُهَا الْجَنَّةُ وَ الْعُمْرَةُ کَفَّارَةٌ لِکُلِّ ذَنْبٍ وَ أَفْضَلُ الْعُمْرَةِ عُمْرَةُ رَجَبٍ.

******

ترجمه:

رسول اکرم % : پاداش حج بهشت است وعمره کفاره همه گناهان وبهترین عمره آنست که درماه رجب انجام شود .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٥٣ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٩٢٥٣- ٨- (٢) قَالَ وَ قَالَ ع مَا خَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى (٣) بُقْعَةً أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الْكَعْبَةِ- (٤) وَ لَهَا حَرَّمَ الْأَشْهُرَ الْحُرُمَ (٥) ثَلَاثَةٌ مِنْهَا مُتَوَالِيَةٌ لِلْحَجِّ وَ شَهْرٌ مُفْرَدٌ لِلْعُمْرَةِ رَجَبٌ.

******

ترجمه:

امام (علیه السلام) فرمود: خداوند متعال هیچ بقعه ای را نیافریده که نزد او محبوب تر از کعبه باشد، و به خاطر آن، ماه های حرام را مقرر کرده است؛ سه ماه متوالی برای حج و یک ماه جداگانه برای عمره، یعنی ماه رجب.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٥٤ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٩٢٥٤- ٩- (٦) وَ فِي الْعِلَلِ بِالْإِسْنَادِ السَّابِقِ (٧) عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: فَأَفْضَلُ الْعُمْرَةِ عُمْرَةُ رَجَبٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : بهترین عمره عمره درماه رجب است .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٥٥ - رقم الحديث الباب: ١٠]

۱۹۲۵۵- ۱۰- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ (۹) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: إِنِّي كُنْتُ أَخْرُجُ لَيْلَةً أَوْ لَيْلَتَيْنِ (۱۰) تَبْقَيَانِ مِنْ رَجَبٍ فَتَقُولُ أُمُّ فَرْوَةَ أَيْ أَبَهْ إِنَّ عُمْرَتَنَا شَعْبَانِيَّةٌ فَأَقُولُ لَهَا أَيْ بُنَيَّةِ إِنَّهَا فِيمَا أَهْلَلْتِ وَ لَيْسَ فِيمَا أَحْلَلْتِ.

******

ترجمه:

از ابی أیوب خراز از امام صادق (علیه السلام) در حدیثی روایت شده که فرمود: من گاهی در یکی دو شب مانده به پایان رجب (برای عمره) بیرون می رفتم، و ام فروه می گفت: ای پدر! عمره ما شعبانیه است. من به او می گفتم: ای دخترم! (عمره) به آن چیزی است که برایش مُحرم شدی، نه به آن زمانی که از احرام خارج شدی.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۵۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۲۵۶- ۱۱- (۱۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ عِيسَى الْفَرَّاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع

۱- الفقیه ۲- ۲۲۰- ۲۲۳۰.

۲- الفقیه ۲- ۴۵۷- ۲۹۶۱، و أورد نحوه فی الحدیث ۱۰ من الباب ۱۱ من أبواب أقسام الحجّ.

۳- فی المصدر زیادة- فی الأرض.

۴- فی المصدر زیادة- و لا أکرم علیه منها.

۵- فی المصدر- و لها حرم اللّه عزّ و جلّ الأشهر الحرم الأربعة فی کتابه یوم خلق السماوات و الأرض.

٦- علل الشرائع- ٤٠٨- ١، و أورده بتمامه فی الحدیث ٨ من الباب ١ من هذه الأبواب.
٧- سبق فی الحدیث ٨ من الباب ١ من هذه الأبواب.
٨- الکافی ٤- ٢٩٣- ١٥.
٩- فی المصدر- معاویة بن عمار (بدل- أبی أیوب الخراز).
١٠- فی المصدر- للیلة او للیلتین.
١١- الکافی ٤- ٥٣٦- ٣.

قَالَ: إِذَا أَهَلَّ بِالْعُمْرَةِ فِی رَجَبٍ وَ أَحَلَّ فِی غَیْرِهِ کَانَتْ عُمْرَتُهُ لِرَجَبٍ- وَ إِذَا أَهَلَّ فِی غَیْرِ رَجَبٍ وَ طَافَ فِی رَجَبٍ فَعُمْرَتُهُ لِرَجَبٍ.

******

ترجمه:

از عیسی فراء از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: اگر شخصی در ماه رجب برای عمره مُحرم شود و در ماه دیگری از احرام خارج شود، عمره او برای رجب محسوب می شود؛ و اگر در غیر رجب مُحرم شود ولی در رجب طواف کند، عمره اش برای رجب محسوب می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٢٥٧ - رقم الحدیث الباب: ١٢]

١٩٢٥٧- ١٢- (١) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِیِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ أَحْرَمَ فِی شَهْرٍ وَ أَحَلَّ فِی آخَرَ فَقَالَ یُکْتَبُ فِی الَّذِی قَدْ نَوَی أَوْ یُکْتَبُ لَهُ فِی أَفْضَلِهِمَا.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن الحجاج از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که در مورد مردی که در یک ماه مُحرم شده و در ماه دیگر حل شده است، فرمود: برای او در آنچه که نیت کرده نوشته می شود و همچنین در بهترین آنها نوشته می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۹۲۵۸- ۱۳- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْمُعْتَمِرُ يَعْتَمِرُ فِي أَيِّ شُهُورِ السَّنَةِ شَاءَ وَ أَفْضَلُ الْعُمْرَةِ عُمْرَةُ رَجَبٍ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: معتمر می تواند در هر کدام از ماه های سال که بخواهد عمره انجام دهد، و بهترین عمره، عمره ماه رجب است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۵۹ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

۱۹۲۵۹- ١٤- (۳) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ عُمْرَةِ رَجَبٍ مَا هِيَ قَالَ إِذَا أَحْرَمْتَ فِي رَجَبٍ- وَ إِنْ كَانَ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ مِنْهُ فَقَدْ أَدْرَكْتَ عُمْرَةَ رَجَبٍ- وَ إِنْ قَدِمْتَ فِي شَعْبَانَ فَإِنَّمَا عُمْرَةُ رَجَبٍ (٤) أَنْ تُحْرِمَ فِي رَجَبٍ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش موسی بن جعفر (علیه السلام) روایت کرده که فرمود: از او درباره عمره رجب پرسیدم، فرمود: اگر در ماه رجب مُحرم شوی، حتی اگر در یک روز از آن باشد، عمره رجب را درک کرده ای. و اگرچه در ماه شعبان وارد شوی، هماناعمره رجب این است که در ماه رجب مُحرم شوی.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۶۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۵]

۱۹۲۶۰- ۱۵- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ الْمُفِیدُ فِی مَسَارِّ الشِّیعَةِ قَالَ: الْعُمْرَةُ فِی رَجَبٍ لَهَا فَضْلٌ کَثِیرٌ قَدْ جَاءَتْ بِهِ الرِّوَایَاتُ وَ الآثَارُ.

******

ترجمه:

مرحوم مفید : عمره درماه رجب پاداش زیادی دارد که درروایات بیان شده .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۶۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۶]

۱۹۲۶۱- ۱۶- (۶) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمِصْبَاحِ قَالَ رُوِیَ عَنْهُمْ ع أَنَّ الْعُمْرَةَ فِی رَجَبٍ تَلِی الْحَجَّ فِی الْفَضْلِ.

۱- الکافی ٤- ٥٣٦- ٥.

۲- الکافی ٤- ٥٣٦- ٦.

۳- قرب الإسناد- ١٠٦.

٤- فی المصدر- فانها عمرة رجب.

٥- مسار الشيعة- ٦٩.

٦- مصباح المتهجد- ٧٣٥.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (١).

******

ترجمه:

ازمعصومين عليهم السلام روايت شده كه عمره درماه رجب درفضيلت مثل حج است .

٤- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ الْعُمْرَةِ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ وَ خُصُوصاً يَوْمَ الثَّالِثِ وَ الْعِشْرِينَ مِنْهُ

اشارة

(٢) ٤ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ الْعُمْرَةِ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ وَ خُصُوصاً يَوْمَ الثَّالِثِ وَ الْعِشْرِينَ مِنْهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٦٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٢٦٢- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع بَلَغَنَا أَنَّ عُمْرَةً فِی شَهْرِ رَمَضَانَ تَعْدِلُ حَجَّةً فَقَالَ إِنَّمَا كَانَ ذَلِکَ فِی امْرَأَةٍ وَعَدَهَا رَسُولُ اللَّهِ ص- فَقَالَ لَهَا اعْتَمِرِی فِی شَهْرِ رَمَضَانَ فَهُوَ لَکِ حَجَّةٌ (٤).

******

ترجمه:

از ولید بن صبیح روایت شده که گفت: به امام صادق (علیه السلام) گفتم: به ما رسیده است که عمره در ماه رمضان معادل با یک حج است. فرمود: این فقط برای زنی بود که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) به او وعده داد و به او فرمود: «در ماه رمضان عمره انجام بده که برای تو معادل حج خواهد بود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۶۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۲۶۳- ۲- (۵) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ قَالَ: كُنْتُ مُقِيماً بِالْمَدِينَةِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ- سَنَةَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ وَ مِائَتَيْنِ فَلَمَّا قَرُبَ الْفِطْرُ كَتَبْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ ع- أَسْأَلُهُ عَنِ الْخُرُوجُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ (٦) أَفْضَلُ أَوْ أُقِيمُ حَتَّى يَنْقَضِيَ الشَّهْرُ وَ أُتِمَّ صَوْمِي فَكَتَبَ إِلَيَّ كِتَاباً قَرَأْتُهُ بِخَطِّهِ سَأَلْتَ رَحِمَكَ اللَّهُ عَنْ أَيِّ الْعُمْرَةِ أَفْضَلُ عُمْرَةُ شَهْرِ رَمَضَانَ أَفْضَلُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ.

******

ترجمه:

از علی بن حدید روایت شده که گفت: در ماه رمضان سال ۲۱۳ هجری در مدینه مقیم بودم. وقتی زمان عید فطر نزدیک شد، به امام جواد (علیه السلام) نامه نوشتم و از او پرسیدم: آیا خروج (برای عمره) در ماه رمضان بهتر است یا بمانم تا ماه تمام شود و روزه ام را کامل کنم؟ امام (علیه السلام) برایم نامه ای نوشت که با خط خودش خواندم: «از من پرسیده ای، خداوند تو را رحمت کند، کدام عمره بهتر است؟ عمره ماه رمضان برتر است. خداوند تو را رحمت کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲٦٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

١٩٢٦٤- ٣- (٧) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ

١- تقدم فى الحديثين ١٢ و ١٣ من الباب ٤ و فى الحديثين ٩ و ١٣ من الباب ١١ من أبواب أقسام الحجّ، و فى الحديث ٢ من الباب ١٢ من أبواب المواقيت.

٢- الباب ٤ فيه ٣ أحاديث.

٣- الكافى ٤- ٥٣٥- ١.

٤- فى المصدر- فهى لک حجة.

٥- الكافى ٤- ٥٣٦- ٢.

٦- فى المصدر- فى عمرة شهر رمضان.

٧- الكافى ٤- ٥٣٦- ٤.

بْنِ عَلِيٍّ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ: كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا أَرَادَ الْعُمْرَةَ انْتَظَرَ إِلَى صَبِيحَةِ ثَلَاثٍ وَ عِشْرِينَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ- ثُمَّ يَخْرُجُ مُهِلًّا فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ عُمُوماً (١).

******

ترجمه:

حماد بن عثمان روايت كرده كه امام صادق (عليه السلام) هرگاه قصد انجام عمره داشت، تا صبح روز بيست و سوم ماه رمضان صبر مى كرد، سپس در همان روز با نيت احرام (براى عمره) خارج مى شد.

٥- بَابُ أَنَّ مَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ سَقَطَ عَنْهُ فَرْضُ الْعُمْرَةِ

اشارة

(٢) ٥ بَابُ أَنَّ مَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ سَقَطَ عَنْهُ فَرْضُ الْعُمْرَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٦٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٢٦٥- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا اسْتَمْتَعَ الرَّجُلُ بِالْعُمْرَةِ فَقَدْ قَضَى مَا عَلَيْهِ مِنْ فَرِيضَةِ الْعُمْرَةِ.

******

ترجمه:

از حلبی از امام صادق (علیه السلام) روایت شده که فرمود: هنگامی که شخصی از عمره تمتّع بهره مند شود، فریضه عمره ای که بر او واجب بوده را ادا کرده است.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٦٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٢٦٦- ٢- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنِ الْفَضْلِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: قُلْتُ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ (٥) أَ يُجْزِئُ ذَلِكَ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ.

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ: به حضرت صادق عرض کردم کسیکه عمره تمتع انجام دهد آیا ازعمره (مفرده) کفایت می کند ؟ فرمودند : بله .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٦٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٢٦٧- ٣- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ الْعُمْرَةِ أَ وَاجِبَةٌ هِیَ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَمَنْ تَمَتَّعَ تُجْزِئُ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ.

ص: ٣٠٥

١- تقدم فی الباب ١ و فی الحدیث ١ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٥ فیه ٨ أحادیث.

٣- الکافی ٤- ٥٣٣- ١، و التهذیب ٥- ٤٣٣- ١٥٠٣، و الاستبصار ٢- ٣٢٥- ١١٥٠.

٤- الکافی ٤- ٢٦٥- ٤، و أورده بتمامه فی الحدیث ٣ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٥- البقرة ٢- ١٩٦.

٦- الکافی ٤- ٥٣٣- ٢.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (١) وَ كَذَا الْأَوَّلُ.

******

ترجمه:

احمد بن محمد بن ابی نصر روایت کرده که گفت: از امام کاظم (علیه السلام) پرسیدم: آیا عمره واجب است؟ فرمود: بله. گفتم: آیا عمره تمتّع از او (واجب) کفایت می کند؟ فرمود: بله.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٦٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٢٦٨- ٤- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلَّهِ (٣) يَكْفِي الرَّجُلَ إِذَا تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ مَكَانَ تِلْكَ الْعُمْرَةِ الْمُفْرَدَةِ قَالَ كَذَلِكَ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَصْحَابَهُ.

******

ترجمه:

يعقوب بن شعيب مى گويد: به امام صادق (ع) گفتم: (درباره) سخن خداوند عز و جل "و حج و عمره را براى خدا كامل به جا آوريد" (بقره ٢:١٩٦). آيا براى مرد (مؤمن) كافى است كه اگر در حج تمتع، عمره به جا آورد، همان عمره به جاى عمره مفرده حساب شود؟ (امام) فرمود: همين طور رسول خدا (ص) به اصحابش دستور داد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٦٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٩٢٦٩- ٥- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ نَجِيَّةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِذَا دَخَلَ الْمُعْتَمِرُ مَكَّةَ غَيْرَ مُتَمَتِّعٍ فَطَافَ بِالْبَيْتِ وَ سَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- وَ صَلَّى الرَّكْعَتَيْنِ خَلْفَ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ ع- فَلْيَلْحَقْ بِأَهْلِهِ إِنْ شَاءَ وَ قَالَ إِنَّمَا أُنْزِلَتِ الْعُمْرَةُ الْمُفْرَدَةُ وَ الْمُتْعَةُ لِأَنَّ الْمُتْعَةَ دَخَلَتْ فِي الْحَجِّ وَ لَمْ تَدْخُلِ الْعُمْرَةُ الْمُفْرَدَةُ فِي الْحَجِّ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى الْعُمْرَةِ الْمُفْرَدَةِ فِي غَيْرِ أَشْهُرِ الْحَجِّ فَلَا تُجْزِئُ عَنِ الْمُتْعَةِ.

******

ترجمه:

از نجيه، از امام باقر (ع) نقل شده است كه فرمود: وقتى معتمر (كسى كه عمره به جا مى آورد) وارد مكه شد، در حالى كه تمتع (عمره تمتع) به جا نمى آورد، پس بايد به دور خانه (كعبه) طواف كند و

بین صفا و مروه سعی کند و دو رکعت نماز پشت مقام ابراهیم (ع) بخواند، سپس اگر خواست، به اهل خود ملحق شود. و (امام) فرمود: همانا عمره مفرده و تمتع نازل شد (تشریع شد) زیرا تمتع در حج داخل شد، ولی عمره مفرده در حج داخل نشد.

می گویم:

مرحوم شیخ این حدیث را بر عمره مفرده در غیر از ماه های حج حمل کرده است، پس (عمره مفرده) جایگزین تمتع نمی شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۷۰ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۲۷۰- ٦- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْعُمْرَةُ مَفْرُوضَةٌ مِثْلُ الْحَجِّ فَإِذَا أَدَّى الْمُتْعَةَ فَقَدْ أَدَّى الْعُمْرَةَ الْمَفْرُوضَةَ.

******

ترجمه:

از ابوبصیر، از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: عمره واجب است همانند حج، پس اگر کسی تمتع را انجام دهد، عمره واجب را نیز انجام داده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۲۷۱- ۷- (٦) وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

۱- التهذیب ٥- ٤٣٤- ١٥٠٦، و الاستبصار ٢- ٣٢٥- ١١٥٣.

٢- التهذيب ٥- ٤٣٣- ١٥٠٤، و الاستبصار ٢- ٣٢٥- ١١٥١.

٣- البقرة ٢- ١٩٦.

٤- التهذيب ٥- ٤٣٤- ١٥٠٥، و الاستبصار ٢- ٣٢٥- ١١٥٢.

٥- الفقيه ٢- ٤٥٠- ٢٩٤١، و أورد صدره فی الحديث ٥ من الباب ١ من هذه الأبواب.

٦- علل الشرائع- ٤١٣- ١، و أورده بتمامه فی الحديث ١٤ من الباب ٢ من أبواب أقسام الحجّ.

مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ قَالَ وَ قَالَ: إِذَا اسْتَمْتَعَ الرَّجُلُ بِالْعُمْرَةِ فَقَدْ قَضَى مَا عَلَيْهِ مِنْ فَرِيضَةِ الْمُتْعَةِ وَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ دَخَلَتِ الْعُمْرَةُ فِی الْحَجِّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

از حلبی، از امام صادق (ع) در حديثی نقل شده است كه فرمود: هنگامی كه مردی عمره تمتع را انجام دهد، آنچه بر او از فريضه تمتع واجب بوده را ادا كرده است. و (امام) فرمود: ابن عباس گفت كه عمره تا روز قيامت در حج داخل شده است.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٢٧٢ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٩٢٧٢- ٨- (١) مُحَمَّدُ بْنُ مَسْعُودٍ الْعَيَّاشِیُّ فِی تَفْسِيرِهِ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ الْعُمْرَةَ وَاجِبَةٌ بِمَنْزِلَةِ الْحَجِّ لِأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلَّهِ (٢) مَا ذَلِكَ هِیَ وَاجِبَةٌ مِثْلُ الْحَجِّ وَ مَنْ تَمَتَّعَ أَجْزَأَتْهُ وَ الْعُمْرَةُ فِی أَشْهُرِ الْحَجِّ مُتْعَةٌ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣).

******

ترجمه:

از زراره، از امام باقر (ع) نقل شده است که فرمود: همانا عمره واجب است، همانند حج، زیرا خداوند می فرماید: "و حج و عمره را برای خدا کامل به جا آورید" (بقره ۲:۱۹۶). این (عمره) واجب است مانند حج، و کسی که تمتع انجام دهد، (عمره) او کفایت می کند. و عمره در ماه های حج، تمتع محسوب می شود.

٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعُمْرَةِ الْمُفْرَدَةِ فِی کُلِّ شَهْرٍ بَلْ فِی کُلِّ عَشَرَةِ أَیَّامٍ وَ أَنَّهُ لَا تَصِحُّ عُمْرَةُ التَّمَتُّعِ فِی السَّنَةِ إِلَّا مَرَّةً وَاحِدَةً

اشارة

(٤) ٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعُمْرَةِ الْمُفْرَدَةِ فِی کُلِّ شَهْرٍ بَلْ فِی کُلِّ عَشَرَةِ أَیَّامٍ وَ أَنَّهُ لَا تَصِحُّ عُمْرَةُ التَّمَتُّعِ فِی السَّنَةِ إِلَّا مَرَّةً وَاحِدَةً

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۷۳ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹۲۷۳- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ فِی کِتَابِ عَلِیٍّ ع فِی کُلِّ شَهْرٍ عُمْرَةٌ.

******

ترجمه:

از عبدالرحمن بن حجاج، از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: در کتاب علی (ع) آمده است که در هر ماه یک عمره است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۲۷٤- ۲- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ

ص: ۳۰۷

۱- تفسیر العیّاشیّ ۱- ۸۷- ۲۱۹.

۲- البقرة ۲- ۱۹٦.

۳- تقدم فی الحدیث ۳ من الباب ۱ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٦ فیه ۱۱ حدیثا.

٥- الکافی ٤- ٥۳٤- ۲.

٦- الکافی ٤- ٥۳٤- ۱، و التهذیب ٥- ٤۳٤- ۱٥۰۷.

فَضَّالٍ عَنْ یُونُسَ بْنِ یَعْقُوبَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ إِنَّ عَلِیّاً ع کَانَ یَقُولُ فِی کُلِّ شَهْرٍ عُمْرَةٌ.

******

ترجمه:

یُونُسَ بْنِ یَعْقُوبَ ، از امام صادق (ع) شنیدم که فرمود: علی (ع) فرمودند : که در هر ماه یک عمره است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۷٥ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۲۷۵- ۳- (۱) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنْ رَجُلٍ يَدْخُلُ مَكَّةَ- فِي السَّنَةِ الْمَرَّةَ وَ الْمَرَّتَيْنِ وَ الْأَرْبَعَةَ كَيْفَ يَصْنَعُ قَالَ إِذَا دَخَلَ فَلْيَدْخُلْ مُلَبِّياً وَ إِذَا خَرَجَ فَلْيَخْرُجْ مُحِلًّا قَالَ وَ لِكُلِّ شَهْرٍ عُمْرَةٌ فَقُلْتُ يَكُونُ أَقَلَّ فَقَالَ فِي كُلِّ (۲) عَشَرَةِ أَيَّامٍ عُمْرَةٌ ثُمَّ قَالَ وَ حَقِّكَ لَقَدْ كَانَ فِي عَامِي هَذِهِ السَّنَةِ سِتُّ عُمَرٍ قُلْتُ وَ لِمَ ذَاكَ قَالَ كُنْتُ مَعَ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بِالطَّائِفِ- وَ كَانَ كُلَّمَا دَخَلَ دَخَلْتُ مَعَهُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ مِثْلَهُ (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤) وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از علی بن ابی حمزه نقل شده است که گفت: از امام کاظم (ع) پرسیدم درباره مردی که در طول سال یک بار، دو بار یا چهار بار وارد مکه می شود، چگونه عمل کند؟ فرمود: وقتی وارد شد، با تلبیه (لبیک گفتن) وارد شود و هنگامی که خارج شد، به حالت حلال (از احرام خارج شده) خارج شود. سپس فرمود: برای هر ماه یک عمره است. گفتم: آیا می تواند کمتر از این باشد؟ فرمود: در هر ده روز یک عمره. سپس فرمود: به حق تو، در این سال خودم شش عمره به جا آوردم. گفتم: چرا این طور؟ فرمود: با محمد بن ابراهیم در طائف بودم و هر بار که او وارد مکه می شد، من نیز با او وارد می شدم.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۲۷٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۲۷٦- ٤- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ كَانَ عَلِيٌّ ع يَقُولُ لِكُلِّ شَهْرٍ عُمْرَةٌ.

******

ترجمه:

مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ، از امام صادق (ع) شنیدم که فرمود: علی (ع) فرمودند : که در هر ماه یک عمره است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۲۷۷- ۵- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ۳۰۸

۱- الکافی ٤- ٥٣٤- ٣، و أورد صدره فی الحدیث ١٠ من الباب ٥٠ من أبواب الاحرام.

۲- فی المصدر- لکل.

۳- الفقیه ۲- ۳۷۹- ۲۷٥٤.

٤- التهذیب ٥- ٤٣٤- ١٥٠٨، و الاستبصار ۲- ٣٢٦- ١١٥٨.

٥- التهذیب ٥- ٤٣٥- ١٥٠٩، و الاستبصار ۲- ٣٢٦- ١١٥٤.

٦- التهذیب ٥- ٤٣٥- ١٥١٠، و الاستبصار ۲- ٣٢٦- ١١٥٥.

يَقُولُ كَانَ عَلِيٌّ ع يَقُولُ لِكُلِّ شَهْرٍ عُمْرَةٌ.

******

ترجمه:

يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ ، از امام صادق (ع) شنیدم که فرمود: علی (ع) فرمودند : که در هر ماه یک عمره است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۷۸ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۹۲۷۸- ٦- (۱) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: الْعُمْرَةُ فِی کُلِّ سَنَةٍ مَرَّةٌ.

******

ترجمه:

حلبی امام صادق (ع) فرمود: که درهرسال یک عمره است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۷۹ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۹۲۷۹- ۷- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ حَرِیزٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع وَ عَنْ جَمِیلٍ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَعْیَنَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَا تَکُونُ عُمْرَتَانِ فِی سَنَةٍ.

أَقُولُ: حَمَلَهُمَا الشَّیْخُ عَلَی عُمْرَةِ التَّمَتُّعِ لِمَا مَرَّ (۳).

******

ترجمه:

از زراره بن اعین، از امام باقر (ع) نقل شده است که فرمود: دو عمره در یک سال انجام نمی شود.

می گویم:

مرحوم شیخ این حدیث را بر عمره تمتع حمل کرده است به دلیل آنچه گذشت.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۸۰ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۹۲۸۰- ۸- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْراً يُعْتَمَرُ لِكُلِّ شَهْرٍ عُمْرَةٌ.

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار نقل شده است که امام صادق (ع) فرمود: سال دوازده ماه است و برای هر ماه یک عمره (می توان) انجام داد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۲۸۱ - رقم الحديث الباب: ۹]

۱۹۲۸۱- ۹- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع قَالَ: لِكُلِّ شَهْرٍ عُمْرَةٌ قَالَ قُلْتُ: أَ يَكُونُ أَقَلَّ مِنْ ذَلِكَ قَالَ لِكُلِّ عَشَرَةِ أَيَّامٍ عُمْرَةٌ.

******

ترجمه:

از علی بن ابی حمزه، از امام موسی کاظم (ع) نقل شده است که فرمود: برای هر ماه یک عمره (است). گفتم: آیا می تواند کمتر از این باشد؟ فرمود: برای هر ده روز یک عمره (است).

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۲۸۲ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۹۲۸۲- ۱۰- (٦) عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ فِي كِتَابِهِ عَنْ أَخِيهِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْعُمْرَةِ مَتَى هِيَ قَالَ يَعْتَمِرُ فِيمَا أَحَبَّ مِنَ الشُّهُورِ.

******

ترجمه:

از علی بن جعفر در کتابش، از برادرش نقل شده است که گفت: از او (امام) درباره عمره پرسیدم که چه زمانی باید انجام شود؟ فرمود: می تواند در هر زمانی از ماه ها که بخواهد عمره به جا آورد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۸۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۲۸۳- ۱۱- (۷) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ

ص: ۳۰۹

۱- التهذیب ۵- ٤۳۵- ۱۵۱۱، و الاستبصار ۲- ۳۲٦- ۱۱۵٦.

۲- التهذیب ۵- ٤۳۵- ۱۵۱۲، و الاستبصار ۲- ۳۲٦- ۱۱۵۷.

۳- مر فی الأحادیث ۱- ۵ من هذا الباب.

٤- الفقیه ۲- ٤۵۸- ۲۹٦٤.

۵- الفقیه ۲- ٤۵۸- ۲۹٦۵.

٦- مسائل علیّ بن جعفر- ۱٦۹- ۲۸٦.

۷- قرب الإسناد- ۱٦۲.

بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنِ الرِّضَا ع أَنَّهُ قَالَ: لِكُلِّ شَهْرٍ عُمْرَةٌ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا ظَاهِرُهُ اعْتِبَارُ الشَّهْرِ فِي كَفَّارَاتِ الِاسْتِمْتَاعِ (۱) وَ فِي أَحَادِيثِ الْإِحْرَامِ لِدُخُولِ مَكَّةَ (۲) وَ تَقَدَّمَ أَحَادِيثُ عَامَّةٌ مُطْلَقَةٌ (۳).

******

ترجمه:

حضرت رضا فرمود: برای هر ماه یک عمره (است).

۷- بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ أَنْ يَعْتَمِرَ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ عُمْرَةً مُفْرَدَةً وَ يَذْهَبَ حَيْثُ شَاءَ وَ يَجُوزُ أَنْ يَجْعَلَهَا عُمْرَةَ التَّمَتُّعِ إِنْ أَدْرَكَ الْحَجَ

اشارة

(٤) ٧ بَابُ أَنَّهُ يَجُوزُ أَنْ يَعْتَمِرَ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ عُمْرَةً مُفْرَدَةً وَ يَذْهَبَ حَيْثُ شَاءَ وَ يَجُوزُ أَنْ يَجْعَلَهَا عُمْرَةَ التَّمَتُّعِ إِنْ أَدْرَكَ الْحَجَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٨٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٢٨٤- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا بَأْسَ بِالْعُمْرَةِ الْمُفْرَدَةِ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ- ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى أَهْلِهِ.

وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى أَهْلِهِ إِنْ شَاءَ (٦)

******

ترجمه:

از عبدالله بن سنان، از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: اشکالی ندارد عمره مفرده در ماه های حج انجام شود، سپس (فرد) به سوی خانواده اش بازگردد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۲۸۵ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۲۸۵- ۲- (۷) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عُمَرَ الْیَمَانِیِ

ص: ۳۱۰

۱- تقدم فی الباب ۱۲ من أبواب کفّارات الاستمتاع.

۲- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ٥۱ من أبواب الاحرام، و ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ۲۲ من أبواب أقسام الحجّ.

۳- تقدم فی الأبواب ۲ و ۳ و ٤ من هذه الأبواب.

٤- الباب ۷ فیه ۱٤ حدیثا.

٥- الکافی ٤- ٥۳٤- ۱، و التهذیب ٥- ٤۳٦- ۱٥۱٥، و الاستبصار ۲- ۳۲۷- ۱۱٥۹.

٦- الکافی ٤- ٥۳٥- ۲.

۷- الکافی ٤- ٥۳٥- ۳، و التهذیب ٥- ٤۳٦- ۱٥۱٦، و الاستبصار ۲- ۳۲۷- ۱۱٦۰.

عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ رَجُلٍ خَرَجَ فِی أَشْهُرِ الْحَجِّ مُعْتَمِراً ثُمَّ خَرَجَ (۱) إِلَی بِلَادِهِ قَالَ لَا بَأْسَ وَ إِنْ حَجَّ مِنْ عَامِهِ (۲) ذَلِکَ وَ أَفْرَدَ الْحَجَّ فَلَیْسَ عَلَیْهِ دَمٌ وَ إِنَّ الْحُسَیْنَ بْنَ عَلِیٍّ ع خَرَجَ یَوْمَ التَّرْوِیَةِ إِلَی الْعِرَاقِ وَ کَانَ مُعْتَمِراً (۳).

******

ترجمه:

از ابراهیم بن عمر یمانی، از امام صادق (ع) نقل شده است که از ایشان درباره مردی که در ماه های حج برای عمره خارج شد و سپس به سرزمین خود بازگشت، پرسیده شد. امام فرمود: اشکالی ندارد،

و اگر در همان سال حج انجام دهد و حج را مفرد به جا آورد، بر او قربانی واجب نیست. و همانا حسین بن علی (ع) در روز ترویه به سوی عراق حرکت کرد، در حالی که او معتمر (عمره گزار) بود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۸٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۲۸٦- ۳- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرَّارٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مِنْ أَيْنَ افْتَرَقَ الْمُتَمَتِّعُ وَ الْمُعْتَمِرُ فَقَالَ إِنَّ الْمُتَمَتِّعَ مُرْتَبِطٌ بِالْحَجِّ وَ الْمُعْتَمِرَ إِذَا فَرَغَ مِنْهَا ذَهَبَ حَيْثُ شَاءَ وَ قَدِ اعْتَمَرَ الْحُسَيْنُ ع (٥) فِي ذِي الْحِجَّةِ- ثُمَّ رَاحَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ إِلَى الْعِرَاقِ وَ النَّاسُ يَرُوحُونَ إِلَى مِنًى- وَ لَا بَأْسَ بِالْعُمْرَةِ فِي ذِي الْحِجَّةِ لِمَنْ لَا يُرِيدُ الْحَجَّ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٦) وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار نقل شده است که گفت: به امام صادق (ع) گفتم: تفاوت بین تمتع و عمره گزار (معتمر) از کجا است؟ امام فرمود: همانا شخص تمتع کننده (حاجی) به حج وابسته است، ولی معتمر (عمره گزار) هنگامی که از عمره فارغ شد، می تواند به هر کجا که بخواهد برود. و امام حسین (ع) در ماه ذی الحجه عمره انجام داد و در روز ترویه به سوی عراق حرکت کرد، در حالی که مردم به سوی منا می رفتند. و اشکالی ندارد که کسی که قصد حج ندارد، در ماه ذی الحجه عمره انجام دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۸۷ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۲۸۷- ٤- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُعْتَمِرِ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ قَالَ هِيَ مُتْعَةٌ.

أَقُولُ: يَأْتِی وَجْهُهُ (۸).

******

ترجمه:

از یعقوب بن شعیب نقل شده است که گفت: از امام صادق (ع) درباره کسی که در ماه های حج عمره انجام می دهد، پرسیدم. امام فرمود: این (عمره) تمتع است.

ص: ۳۱۱

۱- فی التهذیب- رجع (هامش المخطوط)، و کذلک الکافی.

۲- فی المصدر- فی عامه.

۳- فی المصدر- خرج قبل التروية بيوم إلى العراق، و قد كان دخل معتمرا.

٤- الکافی ٤- ٥٣٥- ٤.

٥- فی التهذیب- الحسین بن علی (علیه السلام) (هامش المخطوط).

٦- التهذیب ٥- ٤٣٧- ١٥١٩، و الاستبصار ٢- ٣٢٨- ١١٦٣.

٧- التهذیب ٥- ٤٣٦- ١٥١٤، و أورده فی الحدیث ٢ من الباب ١٥ من أبواب أقسام الحجّ.

٨- یأتی فی الحدیث ٦ من هذا الباب.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۲۸۸- ٥- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُذَافِرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ دَخَلَ مَكَّةَ مُعْتَمِراً مُفْرِداً لِلْعُمْرَةِ فَقَضَى عُمْرَتَهُ ثُمَّ خَرَجَ كَانَ ذَلِكَ لَهُ وَ إِنْ أَقَامَ إِلَى أَنْ يُدْرِكَ الْحَجَّ كَانَتْ عُمْرَتُهُ مُتْعَةً وَ قَالَ لَيْسَ تَكُونُ مُتْعَةٌ إِلَّا فِی أَشْهُرِ- الْحَجِّ.

******

ترجمه:

از عمر بن یزید نقل شده است که امام صادق (ع) فرمود: کسی که به قصد عمره مفرده وارد مکه شود و عمره خود را به جا آورد، سپس خارج شود، این (عمره) برای اوست. و اگر در مکه بماند تا حج را درک کند، عمره او تمتع محسوب می شود. و (امام) فرمود: تمتع فقط در ماه های حج انجام می شود.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٨٩ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩٢٨٩- ٦- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُوسَى بْنِ سَعْدَانَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ إِسْحَاقَ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ (٣) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ دَخَلَ مَكَّةَ بِعُمْرَةٍ فَأَقَامَ إِلَى هِلَالِ ذِي الْحِجَّةِ- فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يَخْرُجَ حَتَّى يَحُجَّ مَعَ النَّاسِ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَنِ اعْتَمَرَ عُمْرَةَ التَّمَتُّعِ لِمَا مَرَّ هُنَا (٤) وَ فِي مَحَلِّهِ (٥) وَ يَحْتَمِلُ الْحَمْلُ عَلَى الِاسْتِحْبَابِ.

******

ترجمه:

از عمر بن یزید نقل شده است که امام صادق (ع) فرمود: کسی که با عمره وارد مکه شود و تا هلال (آغاز) ذی الحجه در آنجا بماند، نباید خارج شود مگر اینکه با مردم حج را به جا آورد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٩٠ - رقم الحديث الباب: ٧]

۱۹۲۹۰- ۷- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ وُهَيْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: سَأَلَهُ أَبُو بَصِيرٍ وَ أَنَا حَاضِرٌ عَمَّنْ أَهَلَّ بِالْعُمْرَةِ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ لَهُ أَنْ يَرْجِعَ قَالَ لَيْسَ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ عُمْرَةٌ يَرْجِعُ مِنْهَا إِلَى أَهْلِهِ وَ لَكِنَّهُ يَحْتَبِسُ بِمَكَّةَ حَتَّى يَقْضِيَ حَجَّهُ لِأَنَّهُ إِنَّمَا أَحْرَمَ لِذَلِكَ.

******

ترجمه:

از وهیب بن حفص، ازعلی نقل شده است که ابوبصیر در حضور من از او (امام) درباره کسی که در ماه های حج برای عمره احرام بسته است پرسید، آیا می تواند به سوی خانواده اش بازگردد؟ امام فرمود: در ماه های حج عمره ای نیست که فرد بتواند از آن به سوی خانواده اش بازگردد، بلکه باید در مکه بماند تا حج خود را به جا آورد، زیرا او برای همین (حج) احرام بسته است.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۲۹۱ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۹۲۹۱- ۸- (۷) وَ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: أَخْبَرَنِي بَعْضُ أَصْحَابِنَا أَنَّهُ سَأَلَ

۱- التهذيب ٥- ٤٣٥- ١٥١٣، و أورده فى الحديث ١ من الباب ١٥ من أبواب أقسام الحجّ.

۲- التهذيب ٥- ٤٣٦- ١٥١٧، و الاستبصار ٢- ٣٢٧- ١١٦١.

۳- فى نسخة- إسحاق بن عمر بن يزيد (هامش المخطوط).

٤- مر فى الأحاديث ١- ٣ من هذا الباب.

٥- تقدم فى الباب ٢٢ من أبواب أقسام الحجّ.

٦- التهذيب ٥- ٤٣٧- ١٥٢٠، و الاستبصار ٢- ٣٢٨- ١١٦٤.

۷- التهذيب ٥- ٤٣٦- ١٥١٨، و الاستبصار ٢- ٣٢٧- ١١٦٢، و أورده بتمامه فى الحديث ٣ من الباب ٢٢ من أبواب أقسام الحجّ.

أَبَا جَعْفَرٍ ع فِي عَشْرٍ مِنْ شَوَّالٍ- فَقَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُفْرِدَ عُمْرَةَ هَذَا الشَّهْرِ فَقَالَ لَهُ أَنْتَ مُرْتَهَنٌ بِالْحَجِّ الْحَدِيثَ.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَنْ أَرَادَ أَنْ يُفْرِدَ الْعُمْرَةَ بَعْدَ مَا نَوَى التَّمَتُّعَ بِهَا لِمَا مَرَّ (١).

******

ترجمه:

از موسى بن قاسم نقل شده است كه گفت: برخى از اصحاب ما به من خبر دادند كه او در دهم شوال از امام باقر (ع) پرسيد و گفت: من قصد دارم عمره مفرده اين ماه را انجام دهم. امام به او فرمود: تو به حج متعهد هستى.

مى گويم:

مرحوم شيخ اين حديث را حمل كرده است بر كسى كه بعد از نيت تمتع، قصد انجام عمره مفرده را داشته باشد، به دليل آنچه گذشت.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٢٩٢ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٩٢٩٢- ٩- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنِ اعْتَمَرَ عُمْرَةً مُفْرَدَةً فَلَهُ أَنْ يَخْرُجَ إِلَى أَهْلِهِ مَتَى شَاءَ إِلَّا أَنْ يُدْرِكَهُ خُرُوجُ النَّاسِ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ.

******

ترجمه:

از عمر بن یزید نقل شده است که امام صادق (ع) فرمود: کسی که عمره مفرده انجام دهد، می تواند هر وقت که بخواهد به سوی خانواده اش بازگردد، مگر اینکه روز ترویه (زمان خروج مردم برای حج) او را در مکه دریابد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۲۹۳- ۱۰- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْعُمْرَةُ فِی الْعَشْرِ مُتْعَةٌ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : عمره دردهه ذی حج عمره تمتع است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۲۹٤- ۱۱- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمَمْلُوکِ یَکُونُ فِی الظَّهْرِ یَرْعَی وَ هُوَ یَرْضَی أَنْ یَعْتَمِرَ ثُمَّ یَخْرُجَ فَقَالَ إِنْ کَانَ اعْتَمَرَ فِی ذِی الْقَعْدَةِ فَحَسَنٌ وَ إِنْ کَانَ فِی ذِی الْحِجَّةِ فَلَا یَصْلُحُ إِلَّا الْحَجُّ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَی الِاسْتِحْبَابِ.

******

ترجمه:

از عبدالله بن سنان نقل شده است که گفت: از امام صادق (ع) درباره غلامی که در ظهر (زمانی از روز) مشغول به کار است و مایل است عمره انجام دهد و سپس خارج شود، پرسیدم. امام فرمود:

اگر او در ماه ذی القعده عمره به جا آورد، خوب است، ولی اگر در ماه ذی الحجه عمره انجام دهد، فقط حج مناسب است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۹۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۲۹۵- ۱۲- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ أَبَانٍ عَنْ أَبِی الْجَارُودِ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْعُمْرَةِ بَعْدَ الْحَجِّ فِی ذِی الْحِجَّةِ قَالَ حَسَنٌ.

******

ترجمه:

ابوجارود : ازیکی ازدوامام علیهما السلام سوال کردم ازانجام عمره پس ازحج درماه ذی حج فرمودند : خوب است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۹٦ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۹۲۹٦- ۱۳- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

۱- مر فی الحدیثین ۳ و ۷ من هذا الباب.

۲- الفقیه ۲- ٤٤۹- ۲۹۳۸.

۳- الفقیه ۲- ٤٤۹- ۲۹۳۹.

٤- الفقیه ۲- ٤٥۰- ۲۹٤۲.

٥- الفقیه ۲- ٤٥۹- ۲۹٦٦.

٦- الفقیه ۲- ٤٤۸- ۲۹۳۷، و أورده بتمامه فی الحدیث ۲ من الباب ۱۰ من أبواب أقسام الحجّ.

أَنَّهُ قَالَ: مَنْ حَجَّ مُعْتَمِراً فِی شَوَّالٍ وَ مِنْ نِیَّتِهِ (۱) أَنْ یَعْتَمِرَ وَ یَرْجِعَ إِلَی بِلَادِهِ فَلَا بَأْسَ بِذَلِکَ وَ إِنْ أَقَامَ إِلَی الْحَجِّ فَهُوَ مُتَمَتِّعٌ لِأَنَّ أَشْهُرَ الْحَجِّ شَوَّالٌ وَ ذُو الْقَعْدَةِ وَ ذُو الْحِجَّةِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

از سماعه بن مهران، از امام ابی عبدالله (ع) روایت شده که فرمود: کسی که در ماه شوال برای عمره به حج برود و نیت او این باشد که عمره به جا آورد و به کشورش بازگردد، اشکالی در آن نیست. اما اگر تا زمان حج بماند، او متمتع (حاجی که حج تمتع به جا می آورد) محسوب می شود، زیرا ماه های حج شوال، ذی القعده و ذی الحجه هستند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۲۹۷ - رقم الحدیث الباب: ۱٤]

۱۹۲۹۷- ۱٤- (۲) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْوَشَّاءِ بْنِ بِنْتِ إِلْیَاسَ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع أَنَّهُ قَالَ: إِذَا أُهِلَّ هِلَالُ ذِی الْحِجَّةِ وَ نَحْنُ بِالْمَدِینَةِ- لَمْ یَکُنْ لَنَا أَنْ نُحْرِمَ إِلَّا بِالْحَجِّ لِأَنَّا نُحْرِمُ مِنَ الشَّجَرَةِ- وَ هُوَ الَّذِی وَقَّتَ رَسُولُ اللَّهِ ص- وَ أَنْتُمْ إِذَا قَدِمْتُمْ مِنَ الْعِرَاقِ فَأُهِلَّ الْهِلَالُ فَلَکُمْ أَنْ تَعْتَمِرُوا لِأَنَّ بَیْنَ أَیْدِیکُمْ ذَاتَ عِرْقٍ وَ غَیْرَهَا مِمَّا وَقَّتَ لَکُمْ رَسُولُ اللَّهِ ص- فَقَالَ لَهُ الْفَضْلُ بْنُ الرَّبِیعِ فَلِیَ الآنَ أَنْ أَتَمَتَّعَ وَ قَدْ طُفْتُ بِالْبَیْتِ فَقَالَ (۳) نَعَمْ قَالَ فَذَهَبَ بِهَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ إِلَی سُفْیَانَ بْنِ عُیَیْنَةَ وَ أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّ فُلَاناً یَقُولُ کَذَا وَ کَذَا یُشَنِّعُ عَلَی أَبِی الْحَسَنِ ع.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤).

******

ترجمه:

از حسن بن علی وشاء (پسر دختر ایلیاس) از امام ابوالحسن رضا (ع) روایت شده که فرمود: هنگامی که هلال (ماه نو) ذی الحجه طلوع کند و ما در مدینه باشیم، برای ما جایز نیست که احرام بندیم مگر برای حج، زیرا ما از «شجره» (میقات مدینه) احرام می بندیم، و این همان مکانی است که رسول خدا (ص) تعیین کرده است. و شما هنگامی که از عراق بیایید و هلال طلوع کند، می توانید برای عمره احرام ببندید، زیرا در برابر شما «ذات عرق» و دیگر مکان هایی است که رسول خدا (ص) برای شما تعیین کرده است. فضل بن ربیع به امام گفت: آیا اکنون می توانم تمتع (حج تمتع) به جا آورم در حالی که طواف خانه خدا را انجام داده ام؟ امام فرمود: بله. سپس محمد بن جعفر این سخن را به سفیان بن عیینه و یارانش برد و به آن ها گفت: فلانی چنین و چنان می گوید و او بر ابوالحسن (ع) اعتراض می کند.

١- فی المصدر- و فی نیته.

٢- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ١٥- ٣٥.

٣- فی المصدر- فقال له.

٤- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ٤ من أبواب أقسام الحجّ، و فی الحدیث ١ من الباب ٢ و فی الحدیث ١٣ من الباب ٣ من هذه الأبواب.

٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعُمْرَةِ بَعْدَ الْحَجِّ إِذَا أَمْكَنَ الْمُوسَى مِنْ رَأْسِهِ

اشارة

(١) ٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْعُمْرَةِ بَعْدَ الْحَجِّ إِذَا أَمْكَنَ الْمُوسَى مِنْ رَأْسِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۲۹۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۲۹۸- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ رَجُلٍ أَفْرَدَ الْحَجَّ هَلْ لَهُ أَنْ يَعْتَمِرَ بَعْدَ الْحَجِّ قَالَ نَعَمْ إِذَا أَمْكَنَ الْمُوسَى مِنْ رَأْسِهِ فَحَسَنٌ (۳).

******

ترجمه:

ازحضرت صادق سوال شد کسی حج افراد انجام داده آیا می تواند عمره انجام دهد ؟ فرمودند : اگربتواند تیغ به سرش بکشد خوب است .

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۲۹۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۲۹۹- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْمُعْتَمِرِ بَعْدَ الْحَجِّ قَالَ إِذَا أَمْكَنَ الْمُوسَى مِنْ رَأْسِهِ فَحَسَنٌ.

******

ترجمه:

عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ : ازحضرت صادق سوال کردم انجام عمره بعد ازحج فرمودند : اگربتواند تیغ به سرخود بکشد خوب است .

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۳۰۰ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۹۳۰۰- ۳- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ الْعُمْرَةُ بَعْدَ الْحَجِّ قَالَ إِذَا أُمْکِنَ الْمُوسَی مِنَ الرَّأْسِ.

أَقُولُ: تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ عُمُوماً (٦).

******

ترجمه:

عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ : ازحضرت صادق سوال کردم انجام عمره بعد ازحج فرمودند : اگربتواند تیغ به سرخود بکشد خوب است .

ص: ۳۱۵

۱- الباب ۸ فیه ۳ أحادیث.

۲- الفقیه ۲- ٤٥٠- ۲۹٤۰.

۳- فی المصدر- فحسن له.۳

٤- التهذیب ٥- ٤۳۸- ۱٥۲۱.

٥- الکافی ٤- ٥۳٦- ۷.

٦- تقدم فی الباب ۱ و فی الحدیث ۱ من الباب ۲ و فی الباب ٦ و فی الحدیث ۱۲ من الباب ۷ من هذه الأبواب.

۹- بَابُ کَیْفِیَّةِ الْعُمْرَةِ وَ أَفْعَالِهَا وَ أَحْکَامِهَا

اشارة

(۱) ۹ بَابُ كَيْفِيَّةِ الْعُمْرَةِ وَ أَفْعَالِهَا وَ أَحْكَامِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۳۰۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۳۰۱- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي الرَّجُلِ يَجِي ءُ مُعْتَمِراً عُمْرَةً مَبْتُولَةً قَالَ يُجْزِئُهُ إِذَا طَافَ بِالْبَيْتِ وَ سَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ- وَ حَلَقَ أَنْ يَطُوفَ طَوَافاً وَاحِداً بِالْبَيْتِ وَ مَنْ شَاءَ أَنْ يُقَصِّرَ قَصَّرَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : وقتی کسی بقصد انجام عمره مفرده وارد مکه شده کافی است طواف وسعی صفا ومروه انجام داده وسرخود را بتراشد ویک طواف انجام بدهد واگرخواست می تواند تقصیرکند .

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۳۰۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۳۰۲- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا دَخَلَ الْمُعْتَمِرُ مَكَّةَ مِنْ غَيْرِ تَمَتُّعٍ وَ طَافَ بِالْكَعْبَةِ (٤) وَ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ عِنْدَ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ- وَ سَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ فَلْيَلْحَقْ بِأَهْلِهِ إِنْ شَاءَ.

أَقُولُ: الْمُرَادُ أَنَّهُ طَافَ طَوَافَيْنِ لِمَا مَرَّ (٥).

******

ترجمه:

حضرت صادق : وقتی کسی بقصد انجام عمره وارد مکه شده نه برای حج تمتع اگرطواف کرد ودوررکعت نمازکنارمقام حضرت ابراهیم خواند وسعی بین صفا ومروه را انجام داد می تواند به خانواده خود برگردد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۳۰۳- ۳- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ مَسْعُودٍ الْعَيَّاشِيُّ فِي تَفْسِيرِهِ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلَّهِ (۷) قَالَ الْحَجُّ جَمِيعُ الْمَنَاسِكِ وَ الْعُمْرَةُ لَا يُجَاوَزُ بِهَا مَكَّةَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق درتفسیرآیه شریفه وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلَّهِ (۸) فرمودند : حج یعنی تمام مناسک است ولی عمره ازمنطقه مکه فراترنمی رود .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۰٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۳۰٤- ٤- (۹) وَ عَنْ زُرَارَةَ وَ حُمْرَانَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي

۱- الباب ۹ فیه ٤ أحادیث.

۲- الکافی ٤- ۵۳۸- ٦.

۳- الفقیه ۲- ٤۵۱- ۲۹٤٤.

٤- فی المصدر- بالبیت.

٥- مر فی الحدیث ١ من هذا الباب.

٦- تفسیر العیّاشیّ ١- ٨٧- ٢٢١.

٧- البقرة ٢- ١٩٦.

٨- البقرة ٢- ١٩٦.

٩- تفسیر العیّاشیّ ١- ٨٨- ٢٢٥.

عَبْدِ اللَّهِ ع قَالُوا سَأَلْنَاهُمَا عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَی وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلَّهِ (١) قَالا تَمَامُ الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ أَنْ لَا یَرْفُثَ وَ لَا یَفْسُقَ وَ لَا یُجَادِلَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی تَفْصِیلِ الْأَحْکَامِ الْمُشَارِ إِلَیْهَا فِی أَحَادِیثِ الْإِحْرَامِ (٢) وَ الطَّوَافِ وَ السَّعْیِ وَ التَّقْصِیرِ (٣) وَ غَیْرِ ذَلِکَ (٤).

******

ترجمه:

ازحضرت باقروصادق علیهما السلام سوال کردیم ازآیه شریفه وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلَّهِ (٥) فرمودند : کامل بودن حج وعمره به اینستکه ازمجامعت باهمسروگناه وجدال دوری کند .

١٠- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْمَشْیِ فِی الْعُمْرَةِ

اشارة

(٦) ١٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْمَشْیِ فِی الْعُمْرَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۳۰۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۳۰۵- ۱- (۷) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ أَخِی مُوسَی ع فِی أَرْبَعِ عُمَرٍ یَمْشِی فِیهَا إِلَی مَکَّةَ بِعِیَالِهِ وَ أَهْلِهِ وَاحِدَةٌ مِنْهُنَّ مَشَی فِیهَا سِتَّةً وَ عِشْرِینَ یَوْماً وَ أُخْرَی خَمْسَةً وَ عِشْرِینَ یَوْماً وَ أُخْرَی أَرْبَعَةً وَ عِشْرِینَ یَوْماً وَ أُخْرَی أَحَدَ وَ عِشْرِینَ یَوْماً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۸).

ص: ۳۱۷

۱- البقرة ۲- ۱۹۶.

۲- تقدم فی الأبواب ۲ و ۳ و ۲۳ و ٤٥ من أبواب الاحرام.

۳- تقدم فی أکثر أحادیث الأبواب المشار إلیها.

٤- تقدم فی الأبواب ۱- ۸ من هذه الأبواب.

٥- البقرة ۲- ۱۹٦.

٦- الباب ۱۰ فیه حدیث واحد.

۷- قرب الإسناد- ۱۲۲.

۸- تقدم فی الباب ۳۲ و فی الحدیثین ۱۸ و ۳٤ من الباب ٤٥ من أبواب وجوب الحجّ.

ص: ۳۱۸

******

ترجمه :

عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ: من چهارسفرعمره همراه برادرم حضرت کاظم وخانواده ایشان بودم که پیاده به مکه رفتیم یکی ازآنها ٢٦ روزویکی ٢٥ روزویکی ٢٤ روزودیگری ٢١ روزطول کشید .

أَبْوَابُ الْمَزَارِ وَ مَا يُنَاسِبُهُ

١- بَابُ اسْتِحْبَابِ ابْتِدَاءِ الْحَاجِّ بِالْمَدِينَةِ ثُمَّ بِمَكَّةَ وَ جَوَازِ الْعَكْسِ وَ اسْتِحْبَابِ الْجَمْعِ

اشارة

(١) ١ بَابُ اسْتِحْبَابِ ابْتِدَاءِ الْحَاجِّ بِالْمَدِينَةِ ثُمَّ بِمَكَّةَ وَ جَوَازِ الْعَكْسِ وَ اسْتِحْبَابِ الْجَمْعِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٠٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٣٠٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْحَاجِّ (٣) مِنَ الْكُوفَةِ- يَبْدَأُ بِالْمَدِينَةِ أَفْضَلُ أَوْ بِمَكَّةَ قَالَ بِالْمَدِينَةِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ صَفْوَانَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از عیص بن قاسم روایت شده که گفت: از امام ابی عبدالله (ع) پرسیدم درباره حاجی که از کوفه (به حج) می رود، آیا بهتر است ابتدا به مدینه برود یا به مکه؟ امام فرمود: به مدینه.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۰۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۳۰۷- ۲- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ أَخِيهِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ الْمَمَرِّ بِالْمَدِينَةِ- فِی الْبَدْأَةِ (٦) أَفْضَلُ أَوْ فِی

ص: ۳۱۹

۱- الباب ۱ فيه ٤ أحاديث.

۲- التهذيب ٥- ٤٣٩- ١٥٢٦، و الاستبصار ۲- ۳۲۸- ۱۱٦٥.

۳- فی الفقيه- الحجاج (هامش المخطوط).

٤- الفقيه ۲- ٥٥٩- ۳۱٤۱.

٥- التهذيب ٥- ٤٤٠- ١٥٢٨، و الاستبصار ۲- ۳۲۹- ۱۱٦۷.

٦- فی التهذيب- فی البداية.

الرَّجْعَةِ قَالَ لَا بَأْسَ بِذَلِکَ أَيَّةً كَانَ.

******

ترجمه:

علی بن يقطين روايت كرده كه گفت: از امام ابوالحسن (ع) پرسيدم آيا گذر كردن از مدينه در آغاز سفر بهتر است يا در بازگشت؟ امام فرمود: اشكالی ندارد، هر كدام كه باشد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۰۸ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۹۳۰۸- ۳- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع أَبْدَأُ بِالْمَدِينَةِ أَوْ بِمَكَّةَ قَالَ ابْدَأْ بِمَكَّةَ وَ اخْتِمْ بِالْمَدِينَةِ فَإِنَّهُ أَفْضَلُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (۲)

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ عَلَى مَنْ حَجَّ عَلَى غَيْرِ طَرِيقِ الْعِرَاقِ وَ يُمْكِنُ حَمْلُهُ عَلَى ضِيقِ الْوَقْتِ.

******

ترجمه:

از جعفراز پدرش روایت شده که گفت: از امام ابا جعفر (ع) پرسیدم: آیا ابتدا به مدینه بروم یا به مکه؟ امام فرمود: از مکه شروع کن و با مدینه خاتمه بده، زیرا این بهتر است.

می گویم:

مرحوم شیخ این روایت را حمل کرده است بر کسی که از غیر مسیر عراق به حج می رود و ممکن است آن را بر تنگی وقت نیز حمل کرد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۳۰۹ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۳۰۹- ٤- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع أَبْدَأُ بِالْمَدِينَةِ أَوْ بِمَكَّةَ- قَالَ ابْدَأْ بِمَكَّةَ وَ اخْتِمْ بِالْمَدِينَةِ فَإِنَّهُ أَفْضَلُ.

أَقُولُ: تَقَدَّمَ الْوَجْهُ فِي مِثْلِهِ (٤) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ وَ عَلَى الْجَمْعِ (٥).

******

ترجمه:

أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ازپدرش روایت کرده که گفت: از امام ابا جعفر (ع) پرسیدم: آیا ابتدا به مدینه بروم یا به مکه؟ امام فرمود: از مکه شروع کن و با مدینه خاتمه بده، زیرا این بهتر است.

۲- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ النَّبِيِّ وَ الْأَئِمَّةِ ع وَ خُصُوصاً بَعْدَ الْحَجِ

اشارة

(٦) ۲ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ النَّبِيِّ وَ الْأَئِمَّةِ ع وَ خُصُوصاً بَعْدَ الْحَجِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۳۱۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۳۱۰- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ

ص: ۳۲۰

۱- التهذيب ٥- ٤٣٩- ١٥٢٧، و الاستبصار ٢- ٣٢٩- ١١٦٦.

۲- الفقيه ٢- ٥٥٨- ٣١٤٠.

۳- الكافى ٤- ٥٥٠- ٢.

٤- تقدم فى ذيل الحديث ٣ من هذا الباب.

٥- يأتى فى الباب ٢ الآتى، و فى الحديث ٣ من الباب ٣ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٢ فيه ٢٥ حديثا.

۷- الفقیه ۲- ۵۵۸- ۳۱۳۹.

زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّمَا أُمِرَ النَّاسُ أَنْ یَأْتُوا هَذِهِ الْأَحْجَارَ فَیَطُوفُوا بِهَا ثُمَّ یَأْتُونَا فَیُخْبِرُونَا بِوَلَایَتِهِمْ وَ یَعْرِضُوا عَلَیْنَا نَصْرَهُمْ.

وَ رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَیْنَةَ (۱)

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

زراره از امام ابا جعفر (ع) روایت کرده که فرمود: مردم مأمور شدند که به سوی این سنگ ها (کعبه) بیایند و گرد آن ها طواف کنند، سپس نزد ما بیایند و ولایت خود را به ما اعلام کنند و یاری خود را بر ما عرضه نمایند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۳۱۱- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْمُثَنَّی عَنْ سَدِیرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: ابْدَءُوا بِمَکَّةَ وَ اخْتِمُوا بِنَا.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْمُثَنَّی مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از سدیر، از امام ابا جعفر (ع) روایت شده که فرمود: از مکه آغاز کنید و با ما خاتمه دهید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۳۱۲- ۳- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ ذَرِيحٍ الْمُحَارِبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ (٦) قَالَ التَّفَثُ لِقَاءُ الْإِمَامِ.

******

ترجمه:

از ذریح محاربی، از امام ابا عبدالله (ع) درباره فرمایش خدای عز و جل «سپس باید آلودگی های خود را برطرف کنند» (حج: ۲۲-۲۹) روایت شده که فرمود: "تفث" به معنای ملاقات با امام است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۱۳ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۳۱۳- ٤- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنَّ ذَرِيحاً حَدَّثَنِي عَنْكَ أَنَّكَ قُلْتَ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ لِقَاءُ الْإِمَامِ وَ لْيُوفُوا نُذُورَهُمْ تِلْكَ الْمَنَاسِكُ قَالَ صَدَقَ ذَرِيحٌ وَ صَدَقْتَ إِنَّ لِلْقُرْآنِ ظَاهِراً وَ بَاطِناً وَ مَنْ يَحْتَمِلُ مَا يَحْتَمِلُهُ ذَرِيحٌ.

ص: ۳۲۱

۱- علل الشرائع- ٤٥٩- ٤، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲٦۲- ۳۰.

۲- الکافی ٤- ٥٤٩- ۱.

۳- الفقیه ۲- ٥٥٨- ۳۱۳۸.

٤- الکافی ٤- ٥٥٠- ۱.

٥- الفقیه ۲- ٤٨٤- ۳۰۳۱.

٦- الحجّ ٢٢- ٢٩.

٧- الفقيه ٢- ٤٨٥- ٣٠٣٦، و أورد صدره فی الحدیث ٨ من الباب ١ من أبواب الحلق و التقصیر.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ زِيَادٍ الْقَنْدِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ (١)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

از عبدالله بن سنان، از امام ابا عبدالله (ع) در حدیثی نقل شده که گفت: به او (امام) گفتم: ذریح به من از شما روایت کرده که فرمودید «لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ» به معنای ملاقات با امام است و «لْيُوفُوا نُذُورَهُمْ» همان مناسک است. امام فرمود: ذریح راست گفته و تو نیز درست گفتی. قرآن دارای ظاهر و باطنی است و چه کسی مانند ذریح می تواند آنچه را او تحمل می کند، تحمل کند؟

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٣١٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٩٣١٤- ٥- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّ لِكُلِّ إِمَامٍ عَهْداً فِي عُنُقِ أَوْلِيَائِهِ وَ شِيعَتِهِ وَ إِنَّ مِنْ تَمَامِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ (٤) زِيَارَةَ قُبُورِهِمْ فَمَنْ زَارَهُمْ رَغْبَةً فِي زِيَارَتِهِمْ وَ تَصْدِيقاً بِمَا رَغِبُوا فِيهِ كَانَ أَئِمَّتُهُمْ شُفَعَاءَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (٥)

وَ رَوَاهُ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ (٦)

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (۷) عَنِ الْوَشَّاءِ (۸)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ

ص: ۳۲۲

۱- الکافی ٤- ٥٤٠- ٤.

۲- معانی الأخبار- ٣٤٠- ١٠.

۳- الفقیه ۲- ٥٧٧- ٣١٦٠، و أورد صدره عن کامل الزیارات فی الحدیث ۲ من الباب ٤٤ من هذه الأبواب.

٤- فی التهذیب و الکافی و العیون و العلل زیادة- و حسن الأداء (هامش المخطوط).

٥- المقنعة- ٧٥.

٦- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ٢٦١- ٢٤، و علل الشرائع ٤٥٩- ٣.

٧- فی الکافی- عبد اللّه بن موسی.

٨- الکافی ٤- ٥٦٧- ٢.

بْنِ السِّنْدِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ النَّيْسَابُورِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

از حسن بن علی وشاء، از امام ابوالحسن رضا (ع) روایت شده که فرمود: برای هر امامی پیمانی بر گردن دوستان و شیعیانش وجود دارد و از جمله نشانه های وفای کامل به این پیمان، زیارت قبور آن ها است. پس هر کس از روی میل و رغبت به زیارت آن ها برود و به آنچه که آن ها (ائمه) به آن دعوت کرده اند، ایمان داشته باشد، امامانشان در روز قیامت شفیع آن ها خواهند بود.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۱۵ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۹۳۱۵- ٦- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي الْحَلَّالِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا مِنْ نَبِيٍّ وَ لَا وَصِيِّ نَبِيٍّ يَبْقَى فِي الْأَرْضِ أَكْثَرَ مِنْ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ حَتَّى يُرْفَعَ رُوحُهُ (۳) وَ عَظْمُهُ وَ لَحْمُهُ إِلَى السَّمَاءِ وَ إِنَّمَا تُؤْتَى مَوَاضِعُ آثَارِهِمْ وَ يُبَلِّغُونَهُمْ مِنْ بَعِيدٍ السَّلَامَ وَ يُسْمِعُونَهُمْ فِي مَوَاضِعِ آثَارِهِمْ مِنْ قَرِيبٍ (٤).

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ (٥)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از زیاد بن ابی الحلال روایت شده که گفت: امام ابی عبدالله (ع) فرمود: هیچ پیامبری و وصی پیامبری در زمین بیش از سه روز باقی نمی ماند تا اینکه روح، استخوان و گوشت او به آسمان برده می شود. بلکه تنها مکان های آثار آن ها مورد بازدید قرار می گیرد و از دور به آن ها سلام داده می شود و از نزدیک به آن ها در مکان های آثارشان سلام رسانده می شود.

۱- التهذيب ٦- ۷۸- ۱۵۵، التهذيب ٦- ۹۳- ۱۷۵ و فيهما- عبد اللّه بن موسى.

۲- الفقيه ۲- ۵۷۷- ۳۱٦۷.

۳- فی المصدر- بروحه.

٤- الذی یظهر من الأحادیث الکثیرة جدا أن أبدانهم ترد إلی الأرض کما فی حدیث وفاة الرضا (علیه السلام) و حدیث استسقاء الیهود بعظم نبی و هما فی عیون الأخبار، و حدیث الاشراف علی قبر رسول اللّه (صلّی اللّه علیه و آله) فی أصول الکافی، و حدیث نقل عظام یوسف من مصر إلی الشام، و حدیث نبش المتوکل قبر الحسین (علیه السلام) فی أمالی الشیخ الطوسیّ، و أحادیث الرجعة تتضمن أنهم یخرجون من قبورهم ینفضون التراب عن رءوسهم، و کذا أحادیث القیامة، و ما یأتی من زیارة آدم و نوح و غیر ذلک من الأحادیث و الزیارات، و لعلّ عدم الاخبار هنا بالعود لحکمة أخری کدفع احتمال نبش أعدائهم لقبورهم أو غیر ذلک." منه قده".

٥- الکافی ٤- ٥٦٧- ١.

٦- التهذیب ٦- ١٠٦- ١٨٦.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٣١٦ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٩٣١٦- ٧- (١) وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ السِّنَانِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی بْنِ زَکَرِیَّا الْقَطَّانِ عَنْ بَکْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِیبٍ (٢) عَنْ تَمِیمِ بْنِ بُهْلُولٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: إِذَا حَجَّ أَحَدُکُمْ فَلْیَخْتِمْ (٣) بِزِیَارَتِنَا لِأَنَّ ذَلِکَ مِنْ تَمَامِ الْحَجِّ.

******

ترجمه:

از اسماعیل بن مهران، از جعفر بن محمد (ع) روایت شده که فرمود: وقتی یکی از شما به حج برود، باید با زیارت ما پایان دهد، زیرا این از جمله نشانه های کامل کردن حج است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٣١٧ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٩٣١٧- ٨- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: تَمَامُ الْحَجِّ لِقَاءُ الْإِمَامِ.

******

ترجمه:

جابر از امام باقر (ع) روایت کرده است که فرمود: تمامیت حج، ملاقات با امام است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۳۱۸- ۹- (۵) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنْ حُمَیْدِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْکَانَ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ الثُّمَالِیِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَی أَبِی جَعْفَرٍ ع وَ هُوَ جَالِسٌ عَلَی الْبَابِ الَّذِی إِلَی الْمَسْجِدِ- وَ هُوَ یَنْظُرُ إِلَی النَّاسِ یَطُوفُونَ فَقَالَ یَا أَبَا حَمْزَةَ بِمَا أُمِرَ هَؤُلَاءِ (٦) فَلَمْ أَدْرِ مَا أَرُدُّ عَلَیْهِ فَقَالَ إِنَّمَا أُمِرُوا أَنْ یَطُوفُوا بِهَذِهِ الْأَحْجَارِ ثُمَّ یَأْتُونَّا فَیُعْلِمُونَّا وَلَایَتَهُمْ.

******

ترجمه:

ابو حمزه ثمالی گفت: وارد شدم بر امام باقر (ع) در حالی که او بر دربِ کنارِ مسجد نشسته بود و به مردم که طواف می کردند، نگاه می کرد. پس فرمود: ای ابو حمزه، این ها به چه چیزی مأمور شده اند؟ من ندانستم چه پاسخی به او بدهم. پس فرمود: به راستی این ها مأمور شده اند که به دور این سنگ ها طواف کنند، سپس نزد ما بیایند و ولایت خود را به ما اعلام کنند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۳۱۹- ۱۰- (۷) وَ فِی الْخِصَالِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیٍّ ع فِی

۱- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲٦۲- ۲۸، و علل الشرائع- ٤٥۹- ۱.
۲- فی العیون- أبو محمّد بکر بن عبید اللّه بن حبیب، و فی العلل- أبو بکر بن عبد اللّه بن حبیب.
۳- فی المصدر- فلیختم حجه.
٤- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲٦۲- ۲۹، و علل الشرائع- ٤٥۹- ۲.
٥- علل الشرائع- ٤۰٦- ۸.
٦- فی المصدر- بما أمروا هؤلاء؟ قال-.
۷- الخصال- ٦۱٦.

حَدِیثِ الْأَرْبَعِمِائَةِ قَالَ: أَلِمُّوا بِرَسُولِ اللَّهِ ص (۱) إِذَا خَرَجْتُمْ إِلَی بَیْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ- فَإِنَّ تَرْکَهُ جَفَاءٌ وَ بِذَلِکَ أُمِرْتُمْ وَ أَلِمُّوا بِالْقُبُورِ الَّتِی أَلْزَمَکُمُ اللَّهُ حَقَّهَا وَ زِیَارَتَهَا وَ اطْلُبُوا الرِّزْقَ عِنْدَهَا.

******

ترجمه:

در کتاب «خصال» به اسناد آن از امام علی (ع) در حدیث چهارصدگانه آمده است که فرمود: «هنگامی که به سوی خانه خدا (کعبه) می روید، به پیامبر خدا (ص) توجه کنید؛ زیرا ترک کردن آن جفاست و به این کار مأمور شده اید. و به قبرهایی که خداوند حق آن ها را بر شما لازم کرده و زیارت آن ها را واجب نموده است، توجه کنید و در نزد آن ها روزی طلب کنید.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۳۲۰- ۱۱- (۲) وَ فِی کِتَابِ التَّوْحِیدِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِیَادِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمَذَانِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ صَالِحٍ الْهَرَوِیِّ قَالَ: قُلْتُ لِعَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا ع یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ- مَا تَقُولُ فِی الْحَدِیثِ الَّذِی یَرْوِیهِ أَهْلُ الْحَدِیثِ أَنَّ الْمُؤْمِنِینَ یَزُورُونَ رَبَّهُمْ مِنْ مَنَازِلِهِمْ فِی الْجَنَّةِ- فَقَالَ یَا أَبَا الصَّلْتِ إِنَّ اللَّهَ فَضَّلَ نَبِیَّهُ مُحَمَّداً ص عَلَی جَمِیعِ خَلْقِهِ مِنَ النَّبِیِّینَ وَ الْمَلَائِکَةِ وَ جَعَلَ طَاعَتَهُ

طَاعَتَهُ وَ مُتَابَعَتَهُ مُتَابَعَتَهُ وَ زِيَارَتَهُ فِی الدُّنْیَا وَ الآخِرَةِ زِیَارَتَهُ فَقَالَ مَنْ یُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطاعَ اللَّهَ (۳) وَ قَالَ إِنَّ الَّذِینَ یُبایِعُونَکَ إِنَّما یُبایِعُونَ اللَّهَ (٤) وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ زَارَنِی فِی حَیَاتِی أَوْ بَعْدَ مَوْتِی فَقَدْ زَارَ اللَّهَ وَ دَرَجَةُ النَّبِیِّ ص (٥) أَرْفَعُ الدَّرَجَاتِ فَمَنْ زَارَهُ إِلَی دَرَجَتِهِ فِی الْجَنَّةِ مِنْ مَنْزِلِهِ فَقَدْ زَارَ اللَّهَ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

عبدالسلام بن صالح هَرَوی گفت: به امام علی بن موسی الرضا (ع) گفتم: ای فرزند رسول خدا، درباره حدیثی که اهل حدیث روایت می کنند، که مؤمنین از منازلشان در بهشت، پروردگارشان را زیارت می کنند، چه می فرمایید؟ امام فرمود: ای اباصلت، به راستی خداوند پیامبرش محمد (ص) را بر تمام مخلوقاتش از پیامبران و فرشتگان برتری داد و اطاعت از او را اطاعت از خود، و پیروی از او را پیروی از خود قرار داد. و زیارت او در دنیا و آخرت را زیارت خود قرار داد. خداوند فرموده است: «هرکس از پیامبر اطاعت کند، همانا از خدا اطاعت کرده است» (نساء: ۸۰) و فرموده است: «کسانی که با تو بیعت می کنند، همانا با خدا بیعت می کنند» (فتح: ۱۰). و رسول خدا (ص) فرمود: «هرکس مرا در حیاتم یا پس از مرگم زیارت کند، همانا خدا را زیارت کرده است». و درجه پیامبر (ص) بالاترین درجات است. پس هرکس او را در بهشت در درجه اش از منزل خود زیارت کند، همانا خداوند تبارک و تعالی را زیارت کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۳۲۱- ۱۲- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ (۷) عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: تَمَامُ الْحَجِّ لِقَاءُ الْإِمَامِ.

۱- فی المصدر زیادة- حجکم.

۲- التوحید- ۱۱۷- ۲۱.

۳- النساء ٤- ۸۰.

٤- الفتح ٤۸- ۱۰.

٥- فی المصدر زیادة- فی الجنة.

٦- الکافی ٤- ٥٤۹- ۲.

۷- فی المصدر زیادة- عن محمّد بن سنان.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَابِرٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

جابر از امام باقر (ع) روایت کرده است که فرمود: تمامیت حج، ملاقات با امام است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۲۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۹۳۲۲- ۱۳- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ (۳) قَالَ: إِنَّ زِيَارَةَ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ زِيَارَةَ قُبُورِ الشُّهَدَاءِ وَ زِيَارَةَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ- تَعْدِلُ حَجَّةً مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص.

******

ترجمه:

فضیل بن یسار گفت: به راستی زیارت قبر رسول خدا (ص)، زیارت قبور شهدا و زیارت قبر حسین (علیه السلام) برابر با یک حج با رسول خدا (ص) است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۲۳ - رقم الحدیث الباب: ۱٤]

۱۹۳۲۳- ۱٤- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی عَنِ الْمُعَلَّی أَبِی شِهَابٍ (٥) قَالَ: قَالَ الْحُسَیْنُ لِرَسُولِ اللَّهِ ص یَا أَبَتَاهْ مَا لِمَنْ زَارَکَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ زَارَنِی حَیّاً أَوْ مَیِّتاً أَوْ زَارَ أَبَاکَ أَوْ زَارَ أَخَاکَ أَوْ زَارَکَ کَانَ حَقّاً عَلَیَّ أَنْ أَزُورَهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ وَ أُخَلِّصَهُ مِنْ ذُنُوبِهِ.

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی (٦)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٧)

وَ رَوَاهُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

۱- الفقیه ۲- ۵۷۸- ۳۱٦۲.

۲- الکافی ٤- ۵٤۸- ۲، و أورده عن کامل الزیارات فی الحدیث ٦ من الباب ۱۲ من هذه الأبواب.

۳- فی نسخة زیادة- عن أبی عبد اللّه (علیه السلام) (هامش المخطوط).

٤- الکافی ٤- ۵٤۸- ٤.

۵- فی التهذیب- المعلی بن شهاب (هامش المخطوط).

٦- کامل الزیارات- ۱۱.

۷- الفقیه ۲- ۵۷۷- ۳۱۵۹.

الْحُسَیْنِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِیسَی عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ الْمُسَیَّبِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ آبَائِهِ ع (۱)

وَ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِيِّ (٢) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ الْفَرَارِيِّ (٣) عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَمِينٍ الشَّعِيرِيِّ (٤) عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ الْمُسَيَّبِ (٥)

وَ رَوَاهُ فِي الْأَمَالِي عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى (٦)

وَ رَوَاهُ فِي الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّعْدَآبَادِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع (٧)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٨).

******

ترجمه:

معلی ابی شهاب گفت: امام حسین به رسول خدا (ص) گفت: ای پدر، کسی که تو را زیارت کند، چه بهره ای خواهد داشت؟ رسول خدا (ص) فرمود: هرکس مرا در حیات یا پس از مرگم زیارت کند، یا پدرت را، یا برادرت را، یا تو را زیارت کند، بر من لازم است که روز قیامت او را زیارت کنم و او را از گناهانش نجات دهم.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٢٤ - رقم الحديث الباب: ١٥]

١٩٣٢٤- ١٥- (٩) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ قَالَ: قُلْتُ

١- ثواب الأعمال- ١٠٧- ١، و فيه- قال الحسن بن علىّ لرسول اللّه (صلّى اللّه عليه و آله).

٢- فى الثواب زيادة- عن أحمد بن محمّد الهمدانى، عن على بن حمدون الرواس.

٣- فى المصدر- محمّد بن الحسين القواريرى.

٤- فى المصدر- جعفر بن أمين الثغرى.

٥- ثواب الأعمال- ١٠٧- ٢.

٦- أمالى الصدوق- ٥٧- ٤.

٧- علل الشرائع- ٤٦٠- ٥.

٨- التهذيب ٦- ٤- ٧.

٩- الكافى ٤- ٥٧٩- ١، و أورده فى الحديث ١ من الباب ٧٩ و فى الحديث ١ من الباب ٩٠ و للحديث بالسند الثانى صدر أورده فى الحديث ٦ من الباب ٣ من هذه الأبواب.

لِأَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع مَا لِمَنْ زَارَ أَحَداً (١) مِنْكُمْ قَالَ كَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ ص.

وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ مِثْلَهُ (٢) وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ بِالسَّنَدِ الْأَوَّلِ (٣) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ (٤)

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ (٥)

وَ رَوَاهُ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ وَ فِي الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

زيد شحام گفت: به امام صادق (ع) گفتم: كسى كه يكى از شما (اهل بيت) را زيارت كند، چه بهره اى خواهد داشت؟ امام فرمود: مانند كسى است كه رسول خدا (ص) را زيارت كرده است.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۲۵ - رقم الحديث الباب: ١٦]

١٩٣٢٥- ١٦- (٧) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَا عَلِیُّ مَنْ زَارَنِی فِی حَیَاتِی أَوْ بَعْدَ مَوْتِی أَوْ زَارَکَ فِی حَیَاتِکَ أَوْ بَعْدَ مَوْتِکَ أَوْ زَارَ ابْنَیْکَ فِی حَیَاتِهِمَا أَوْ بَعْدَ مَوْتِهِمَا ضَمِنْتُ لَهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ أَنْ أُخَلِّصَهُ مِنْ أَهْوَالِهَا وَ شَدَائِدِهَا حَتَّی أُصَیِّرَهُ مَعِی فِی دَرَجَتِی.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٨)

ص: ٣٢٨

١- فی الفقیه- ما لمن زار واحدا (هامش المخطوط).

٢- الکافی ٤- ٥٨٥- ٥.

٣- التهذیب ٦- ٧٩- ١٥٧، التهذیب ٦- ٩٣- ١٧٤.

٤- الفقیه ٢- ٥٨١- ٣١٧٥.

٥- الفقیه ٢- ٥٧٨- ٣١٦٣.

٦- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ٢٦٢- ٣١، و علل الشرائع- ٤٦٠- ٦.

٧- الکافی ٤- ٥٧٩- ٢.

٨- الفقیه ٢- ٥٧٨- ٣١٦٤.

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ أَبِیهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

محمد بن سنان از محمد بن علی روایت کرده که پیامبر خدا (ص) فرمود: ای علی، هرکس مرا در زندگی یا پس از مرگم زیارت کند، یا تو را در زندگی یا پس از مرگت زیارت کند، یا دو فرزندت را در زندگی یا پس از مرگشان زیارت کند، من تضمین می کنم که در روز قیامت او را از ترس ها و سختی های آن نجات دهم تا اینکه او را در درجه ای که من هستم، قرار دهم.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۲۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۱۹۳۲۶- ۱۷- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ (۳) عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: بَيْنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ (٤) فِي حَجْرِ رَسُولِ اللَّهِ ص- إِذْ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ يَا أَبَتِ مَا لِمَنْ زَارَكَ بَعْدَ مَوْتِكَ فَقَالَ يَا بُنَيَّ مَنْ أَتَانِي زَائِراً بَعْدَ مَوْتِي فَلَهُ الْجَنَّةُ- وَ مَنْ أَتَى أَبَاكَ زَائِراً بَعْدَ مَوْتِهِ فَلَهُ الْجَنَّةُ- وَ مَنْ أَتَى أَخَاكَ زَائِراً بَعْدَ مَوْتِهِ فَلَهُ الْجَنَّةُ- وَ مَنْ أَتَاكَ زَائِراً بَعْدَ مَوْتِكَ فَلَهُ الْجَنَّةُ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (٥)

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان از امام صادق (ع) روایت کرده است که فرمود: حسین بن علی در آغوش رسول خدا (ص) بود که سرش را بلند کرد و گفت: ای پدر، کسی که پس از مرگت تو را زیارت کند، چه بهره ای خواهد داشت؟ رسول خدا (ص) فرمود: ای پسرم، هرکس پس از مرگم به زیارت من بیاید، بهشت برای اوست. و هرکس پس از مرگش به زیارت پدرت بیاید، بهشت برای اوست. و هرکس پس از مرگش به زیارت برادرت بیاید، بهشت برای اوست. و هرکس پس از مرگت به زیارت تو بیاید، بهشت برای اوست.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۲۷ - رقم الحديث الباب: ۱۸]

۱۹۳۲۷- ۱۸- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْكُوفِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَعْمَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعَدَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: بَيْنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ ع قَاعِدٌ فِی حَجْرِ رَسُولِ اللَّهِ ص- ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ لَهُ يَا أَبَتِ- قَالَ لَبَّيْکَ يَا

ص: ۳۲۹

۱- كامل الزيارات- ۱۱.

۲- التهذيب ٦- ۲۰- ٤٤، التهذيب ٦- ٤٠- ٨٤.

۳- فی الموضع الثانی من التهذيب- محمّد بن خلف (هامش المخطوط).

٤- فی الموضع الأول من التهذيب- الحسن بن علیّ (عليه السلام).

٥- المقنعة- ۷۲.

٦- كامل الزيارات- ۱۰.

۷- التهذيب ٦- ۲۱- ٤٨.

بُنَيَّ قَالَ مَا لِمَنْ أَتَاکَ بَعْدَ وَفَاتِکَ زَائِراً لَا يُرِيدُ إِلَّا زِيَارَتَکَ فَقَالَ يَا بُنَيَّ مَنْ أَتَانِی بَعْدَ وَفَاتِی زَائِراً لَا يُرِيدُ إِلَّا زِيَارَتِی فَلَهُ الْجَنَّةُ- وَ مَنْ أَتَی أَبَاکَ بَعْدَ وَفَاتِهِ زَائِراً لَا يُرِيدُ إِلَّا زِيَارَتَهُ فَلَهُ الْجَنَّةُ- وَ مَنْ أَتَی أَخَاکَ بَعْدَ وَفَاتِهِ زَائِراً لَا يُرِيدُ إِلَّا زِيَارَتَهُ فَلَهُ الْجَنَّةُ- (وَ مَنْ أَتَاکَ بَعْدَ وَفَاتِکَ زَائِراً لَا يُرِيدُ إِلَّا زِيَارَتَکَ فَلَهُ الْجَنَّةُ) (۱).

******

ترجمه:

علی بن شعیب از امام صادق (ع) روایت کرده که فرمود: حسین بن علی (ع) روزی در آغوش رسول خدا (ص) نشسته بود که سرش را بلند کرد و به او گفت: ای پدر! پیامبر پاسخ داد: بله، ای پسرم. حسین پرسید: کسی که بعد از وفاتت به زیارت تو بیاید و هدفش فقط زیارت تو باشد، چه بهره ای خواهد داشت؟ رسول خدا (ص) فرمود: ای پسرم، هرکس پس از وفاتم به زیارتم بیاید و هدفش تنها زیارت من باشد، بهشت برای اوست. و هرکس بعد از وفات پدرت به زیارت او بیاید و هدفش تنها زیارت او باشد، بهشت برای اوست. و هرکس بعد از وفات برادرت به زیارت او بیاید و هدفش تنها زیارت او باشد، بهشت برای اوست. (و هرکس بعد از وفات تو به زیارتت بیاید و هدفش تنها زیارت تو باشد، بهشت برای اوست.)

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۲۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۹]

۱۹۳۲۸- ۱۹- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الرَّازِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْفَارِسِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُعَلَّى بْنِ جَعْفَرٍ (۳) قَالَ: قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ ع يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لِمَنْ زَارَكَ (٤) فَقَالَ مَنْ زَارَنِي حَيّاً أَوْ مَيِّتاً أَوْ زَارَ أَبَاكَ حَيّاً أَوْ مَيِّتاً أَوْ زَارَ أَخَاكَ حَيّاً أَوْ مَيِّتاً أَوْ زَارَكَ حَيّاً أَوْ مَيِّتاً كَانَ حَقّاً عَلَيَّ أَنْ أَسْتَنْقِذَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

معلی بن جعفر روایت کرده که امام حسن بن علی (ع) فرمود: ای رسول خدا، کسی که تو را زیارت کند، چه بهره ای خواهد داشت؟ پیامبر (ص) فرمود: هرکس مرا در حیات یا پس از مرگم زیارت کند، یا پدرت را در حیات یا پس از مرگش زیارت کند، یا برادرت را در حیات یا پس از مرگش زیارت کند، یا تو را در حیات یا پس از مرگت زیارت کند، بر من لازم است که او را در روز قیامت نجات دهم.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۲۹ - رقم الحديث الباب: ۲۰]

۱۹۳۲۹- ۲۰- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يُوسُفَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْحَرَّانِیِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مَا لِمَنْ زَارَ (٦) الْحُسَيْنَ ع- قَالَ مَنْ أَتَاهُ وَ زَارَهُ وَ صَلَّی عِنْدَهُ رَكْعَتَيْنِ كُتِبَتْ لَهُ حَجَّةٌ مَبْرُورَةٌ فَإِنْ صَلَّی عِنْدَهُ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ كُتِبَتْ لَهُ حَجَّةٌ وَ عُمْرَةٌ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَ كَذَلِكَ كُلُّ (۷) مَنْ زَارَ إِمَاماً مُفْتَرَضَةً طَاعَتُهُ قَالَ وَ كَذَلِكَ كُلُّ مَنْ زَارَ إِمَاماً مُفْتَرَضَةً طَاعَتُهُ.

******

ترجمه:

ابوعبدالله حرّانی گفت: به امام صادق (ع) گفتم: کسی که امام حسین (ع) را زیارت کند، چه بهره ای خواهد داشت؟ امام فرمود: هرکس به زیارت او برود و نزد قبرش دو رکعت نماز بخواند، برای او یک حج مقبول نوشته می شود. و اگر چهار رکعت نماز بخواند، برای او یک حج و یک عمره نوشته می شود. گفتم: فدایت شوم، آیا این حکم برای هر کسی که امامی را زیارت کند و اطاعت او واجب است، صدق می کند؟ امام فرمود: بله، همین طور است برای هر کسی که امامی را که اطاعتش واجب است، زیارت کند.

۱- ما بين القوسين ورد فی نسخة. (هامش المخطوط).

۲- التهذيب ٦- ٤٠- ٨٣.

۳- فی المصدر- إبراهيم بن عبد اللّه بن حسين بن عثمان بن معلی بن جعفر.

٤- فی المصدر- ما لمن زارنا؟.

٥- التهذيب ٦- ٧٩- ١٥٦، و أورد نحوه عن كامل الزيارات فی الحديث ٩ من الباب ٦٩ من هذه الأبواب.

٦- فی المصدر زيادة- قبر.

٧- فی المصدر- لكل.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٣٣٠ - رقم الحديث الباب: ٢١]

١٩٣٣٠- ٢١- (١) وَ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْقَزْوِينِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ وَهْبَانَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَبَشِیٍّ (٢) عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَی عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی غُنْدَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ فِی حَدِيثٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص بَكَی بُكَاءً شَدِيداً فَقَالَ لَهُ الْحُسَيْنُ ع لِمَ بَكَيْتَ قَالَ أَخْبَرَنِی جَبْرَئِيلُ أَنَّكُمْ قَتْلَی وَ مَصَارِعَكُمْ شَتَّی فَقَالَ لَهُ يَا أَبَتِ فَمَا لِمَنْ يَزُورُ قُبُورَنَا عَلَی تَشَتُّتِهَا فَقَالَ يَا بُنَیَّ أُولَئِكَ طَوَائِفُ مِنْ أُمَّتِی يَزُورُونَكُمْ يَلْتَمِسُونَ بِذَلِكَ الْبَرَكَةَ وَ حَقِيقٌ عَلَیَّ أَنْ آتِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- فَأُخَلِّصَهُمْ (٣) مِنْ أَهْوَالِ السَّاعَةِ مِنْ ذُنُوبِهِمْ وَ يُسْكِنُهُمُ اللَّهُ الْجَنَّةَ.

******

ترجمه:

جابر از امام باقر (ع) روايت كرده است كه امام علی (ع) در حديثی فرمود: رسول خدا (ص) گريه شديدی كرد. امام حسين (ع) به او گفت: چرا گريه می كنی؟ پيامبر (ص) فرمود: جبرئيل به من خبر داده كه شما كشته خواهيد شد و محل شهادت های شما پراكنده است. امام حسين (ع) گفت: ای پدر، پس كسی كه قبور ما را با وجود پراكندگی آن ها زيارت كند، چه بهره ای خواهد داشت؟ پيامبر (ص) فرمود: ای پسرم، آنان گروه هايی از امت من هستند كه شما را زيارت می كنند و به دنبال بركت هستند. بر من واجب است كه در روز قيامت به نزد آن ها بيايم و آن ها را از ترس های آن ساعت و از گناهانشان نجات دهم، و خداوند آن ها را در بهشت جای خواهد داد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۳۱ - رقم الحديث الباب: ۲۲]

۱۹۳۳۱- ۲۲- (٤) وَ عَنِ الْمُفِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْجِعَابِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ بِشْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبَانٍ عَنْ أَبِی مَرْيَمَ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ: زُرْتُ قَبْرَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع- فَلَمَّا قَدِمْتُ جَاءَنِی أَبُو جَعْفَرٍ ع- فَقَالَ (٥) أَبْشِرْ يَا حُمْرَانُ- فَمَنْ زَارَ قَبْرَ (٦) شُهَدَاءِ آلِ مُحَمَّدٍ ع- يُرِيدُ اللَّهَ بِذَلِکَ وَ صِلَةَ نَبِيِّهِ خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

******

ترجمه:

حمران بن أعين گفت: قبر حسين بن علی (ع) را زيارت كردم. وقتی بازگشتم، امام باقر (ع) نزد من آمد و فرمود: مژده باد بر تو، ای حمران! هركس قبر شهدای آل محمد (ع) را زيارت كند و با اين زيارت قصد نزديكی به خدا و پيوند با پيامبرش را داشته باشد، از گناهانش پاک می شود، مانند روزی كه مادرش او را به دنيا آورد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۳۲ - رقم الحديث الباب: ۲۳]

۱۹۳۳۲- ۲۳- (٧) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

۱- أمالی الطوسیّ ۲- ۲۸۱.

۲- فی المصدر- علی بن جنشی.

۳- فی المصدر- حتی أخلصهم.

٤- أمالی الطوسیّ ۲- ۲۸، و أورده فی الحديث ۳۵ من الباب ۳۷ من هذه الأبواب.

٥- فی المصدر- فلما قدمت جاءنی أبو جعفر محمّد بن علی (علیه السلام) و عمر بن علی ابن عبد اللّه بن علی، فقال لی أبو جعفر (علیه السلام).

٦- فی المصدر- قبور.

٧- کامل الزیارات- ١١.

يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا مِنْهُمْ أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنِ الْعَمْرَكِيِّ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ يَحْيَى وَ كَانَ خَادِماً لِأَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ع (١) رَفَعَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ زَارَنِي أَوْ زَارَ أَحَداً مِنْ ذُرِّيَّتِي زُرْتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَنْقَذْتُهُ مِنْ أَهْوَالِهَا.

وَ قَدْ رَوَى ابْنُ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ أَكْثَرَ الْأَحَادِيثِ السَّابِقَةِ وَ الآتِيَةِ.

******

ترجمه:

یحیی، که خادم امام جواد (ع) بود، از محمد بن علی بن حسین (ع) روایت کرده است که رسول خدا (ص) فرمود: هر کس مرا یا یکی از فرزندانم را زیارت کند، من در روز قیامت او را زیارت خواهم کرد و او را از ترس ها و دشواری های آن روز نجات خواهم داد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٣٣٣ - رقم الحدیث الباب: ٢٤]

١٩٣٣٣- ٢٤- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: مَنْ زَارَنَا بَعْدَ مَمَاتِنَا فَكَأَنَّمَا زَارَنَا فِي حَيَاتِنَا الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : کسیکه بعد مماتمان ما را زیارت کند مثل اینسکه ما را درزمان حیاتمان زیارت کرده باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۲۵]

۱۹۳۳٤- ۲۵- (۳) قَالَ وَ قَالَ ع مَنْ زَارَ إِمَاماً مُفْتَرَضَ الطَّاعَةِ (٤) وَ صَلَّى عِنْدَهُ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَجَّةً وَ عُمْرَةً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۵) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمود: هرکس امامی که اطاعتش واجب است را زیارت کند و در نزد او چهار رکعت نماز بخواند، خداوند برای او یک حج و یک عمره می نویسد.

۳- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ إِجْبَارِ الْوَالِي النَّاسَ عَلَيْهَا وَ وُجُوبِهَا كِفَايَةً كُلَّ سَنَةٍ

اشارة

(۷) ۳ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ إِجْبَارِ الْوَالِي النَّاسَ عَلَيْهَا وَ وُجُوبِهَا كِفَايَةً كُلَّ سَنَةٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۳۳۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۳۳۵- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

ص: ۳۳۲

۱- فی المصدر زیادة- عن بعض أصحابنا.

۲- المقنعة- ۷۵.

۳- المقنعة- ۷۵.

٤- فی المصدر زیادة- بعد وفاته.

٥- تقدم فی الحدیث ۲۲ من الباب ٤٤ من أبواب أحکام المساجد، و فی الباب ۱ من هذه الأبواب.

٦- یأتی فی الأبواب التالیة من هذا الباب.

۷- الباب ۳ فیه ۹ أحادیث.

۸- الکافی ٤- ٥٤٨- ۱.

مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع مَا لِمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ ص- مُتَعَمِّداً قَالَ الْجَنَّةُ (۱).

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ قَاصِداً بَدَلَ قَوْلِهِ مُتَعَمِّداً (۲).

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ بِأَسَانِيدَ كَثِيرَةٍ وَ أَلْفَاظٍ مُخْتَلِفَةٍ (۳).

******

ترجمه:

ابن ابی نجران گفت: به امام باقر (ع) گفتم: کسی که با قصد و نیت به زیارت رسول خدا (ص) برود، چه بهره ای خواهد داشت؟ امام فرمود: بهشت.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۳۶ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۳۳۶- ۲- (٤) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبَانٍ عَنِ السِّنْدِيِّ (٥) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَتَانِي زَائِراً كُنْتُ شَفِيعَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

سندی از امام صادق (ع) روایت کرده که پیامبر خدا (ص) فرمود: هرکس به زیارت من بیاید، من شفیع او در روز قیامت خواهم بود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۳۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۳۳۷- ۳- (۷) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ بُنْدَارَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ عَنْ أَبِي حُجْرٍ الْأَسْلَمِيِّ (٨) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَتَى مَكَّةَ حَاجّاً وَ لَمْ يَزُرْنِي إِلَى الْمَدِينَةِ جَفَوْتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- وَ مَنْ أَتَانِي زَائِراً وَجَبَتْ لَهُ

۱- فی المصدر- فقال- له الجنة.

۲- التهذیب ٦- ۳- ۳.

۳- کامل الزیارات- ۱۳.

٤- الکافی ٤- ٥٤٨- ۳.

٥- فی نسخة- السدوسی (هامش المخطوط).

٦- التهذیب ٦- ٤- ٤.

۷- الکافی ٤- ٥٤٨- ٥، و التهذیب ٦- ٤- ٥.

۸- فی التهذیب- عن أبی یحیی الأسملی (هامش المخطوط).

شَفَاعَتِی وَ مَنْ وَجَبَتْ لَهُ شَفَاعَتِی وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ- وَ مَنْ مَاتَ فِی أَحَدِ الْحَرَمَیْنِ مَکَّةَ وَ الْمَدِینَةِ- لَمْ یُعْرَضْ وَ لَمْ یُحَاسَبْ وَ مَنْ مَاتَ مُهَاجِراً إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ حُشِرَ یَوْمَ الْقِیَامَةِ مَعَ أَصْحَابِ بَدْرٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَیْمَانَ الدَّیْلَمِیِّ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی حُجْرٍ الْأَسْلَمِیِّ (۱)

وَ رَوَاهُ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَیْمَانَ مِثْلَهُ إِلَی قَوْلِهِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ (۲).

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

ابو حجر اسلمی از امام صادق (ع) روایت کرده است که پیامبر خدا (ص) فرمود: هرکس به مکه برای انجام حج بیاید و به زیارت من در مدینه نرود، در روز قیامت از او کناره گیری می کنم. و هرکس به زیارت من بیاید، شفاعت من بر او واجب می شود و هرکس شفاعت من بر او واجب شود، بهشت بر او واجب خواهد بود. و هرکس در یکی از دو حرم (مکه یا مدینه) بمیرد، مورد محاسبه و عرضه قرار نمی گیرد. و هرکس در راه خدا مهاجرت کند، در روز قیامت با اصحاب بدر محشور خواهد شد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۳۸ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۳۳۸- ٤- (٤) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَسَارٍ قَالَ: حَجَجْنَا فَمَرَرْنَا بِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ حَاجَّ بَيْتِ اللَّهِ وَ زُوَّارَ قَبْرِ نَبِيِّهِ ص- وَ شِيعَةَ آلِ مُحَمَّدٍ هَنِيئاً لَكُمْ.

******

ترجمه:

يحيى بن يسار گفت: ما حج انجام داديم و از كنار امام صادق (ع) گذشتيم. امام فرمود: حجاج خانه خدا و زيارت كنندگان قبر پيامبر (ص) و شيعيان آل محمد، به شما تبريک می گويم.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۳۹ - رقم الحديث الباب: ٥]

۱۹۳۳۹- ٥- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ مَالِكٍ النَّخَعِيِّ (٦) عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي يَحْيَى عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ (٧) عَنِ النَّبِيِّ ص قَالَ: مَنْ زَارَنِي فِي حَيَاتِي وَ بَعْدَ مَوْتِي كَانَ فِي جِوَارِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

صفوان بن سليمان از پيامبر خدا (ص) نقل كرده است كه فرمود: هركس در زندگی من و پس از مرگم به زيارت من بيايد، در روز قيامت در جوار من خواهد بود.

١- الفقيه ٢- ٥٦٥- ٣١٥٧.

٢- علل الشرائع- ٤٦٠- ٧.

٣- كامل الزيارات- ١٣.

٤- الكافى ٤- ٥٤٩- ٣.

٥- لم نعثر عليه فى الكافى المطبوع، التهذيب ٦- ٣- ٢، و كامل الزيارات- ١٣.

٦- فى التهذيب- طفيل بن مالك النخعىّ (هامش المخطوط)، و فى المزار- الفضل بن مالك النخعىّ.

٧- فى التهذيب زيادة- عن أبيه، و فى الكامل- صفوان بن سليم، عن أبيه.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٤٠ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩٣٤٠- ٦- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع مَا لِمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ ص- قَالَ كَمَنْ زَارَ اللَّهَ فَوْقَ عَرْشِهِ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِى الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (٢)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٣)

وَ كَذَا الَّذِى قَبْلَهُ وَ كَذَا الثَّالِثُ إِلَى قَوْلِهِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ أَقُولُ: يَعْنِى أَنَّ لِزَائِرِهِ مِنَ الثَّوَابِ وَ الْأَجْرِ كَمَنْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَى سَمَائِهِ وَ أَدْنَاهُ مِنْ عَرْشِهِ وَ أَرَاهُ مِنْ خَاصَّةِ مَلَكُوتِهِ مَا بِهِ تَوْكِيدُ كَرَامَتِهِ وَ لَيْسَ عَلَى مُقْتَضَى التَّشْبِيهِ ذَكَرَهُ الشَّيْخُ (٤) وَ الصَّدُوقُ (٥) وَ غَيْرُهُمَا (٦).

******

ترجمه:

زید شحام گفت: به امام صادق (ع) گفتم: کسی که به زیارت پیامبر خدا (ص) برود، چه بهره ای خواهد داشت؟ امام فرمود: همانند کسی است که به زیارت خدا بر روی عرش رفته باشد. من می گویم: این بدین معناست که پاداش و اجر زائر پیامبر (ص) مانند کسی است که خداوند او را به آسمان های خود بالا برده و به نزدیک عرش خود آورده و او را از خصوصیات ملکوتی خود آگاه ساخته است، به طوری که کرامت او تأکید می شود و این تشبیه به معنای واقعی آن نیست، همانطور که شیخ ذکر کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۴۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۳۴۱- ۷- (۷) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (۸) قَالَ: إِنَّ زِيَارَةَ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ص تَعْدِلُ حَجَّةً مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص مَبْرُورَةً.

******

ترجمه:

جمیل بن صالح از امام صادق (ع) نقل کرده است که فرمود: زیارت قبر پیامبر خدا (ص) معادل یک حج با پیامبر خدا (ص) و حج مقبول است.

۱- الکافی ٤- ٥٨٥- ٥، و أورد ذیله فی الحدیث ١٥ من الباب ٢ و فی الحدیث ١ من الباب ٧٩ و فی الحدیث ١ من الباب ٩٠ من هذه الأبواب.

٢- المقنعة- ٧١.

٣- التهذیب ٦- ٤- ٦.

٤- راجع التهذيب ٦- ٤- ٧.

٥- راجع أمالى الصدوق- ١٠٥- ٦.

٦- راجع روضة المتقين ٥- ٣٦٣، و الوافى ٨- ١٩٥ من كتاب الحجّ و العمرة و الزيارات.

٧- كامل الزيارات- ١٤.

٨- فى المصدر- جميل بن صالح، عن الفضيل بن يسار، عن أبى جعفر (عليه السلام).

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٤٢ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٩٣٤٢- ٨- (١) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِى الْمُقْنِعَةِ قَالَ: قَالَ ع مَنْ زَارَنِى فِى حَيَاتِى أَوْ بَعْدَ مَوْتِى كَانَ فِى جِوَارِى يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

محمد بن محمد مفيد در "المقنعه" نقل كرده است كه امام (ع) فرمود: هركس در زندگى من و پس از مرگم به زيارت من بيايد، در روز قيامت در جوار من خواهد بود.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٤٣ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٩٣٤٣- ٩- (٢) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِى قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ ع أَنَّ النَّبِيَّ ص قَالَ: مَنْ زَارَنِى حَيّاً أَوْ مَيِّتاً كُنْتُ لَهُ شَفِيعاً يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ هُنَا (٣) وَ فِى أَحَادِيثِ وُجُوبِ الْحَجِّ (٤) وَ يَأْتِى مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٥) وَ يُفْهَمُ مِنْ تِلْكَ الْأَحَادِيثِ الْوُجُوبُ الْكِفَائِيُّ كَمَا تَقَدَّمَ هُنَاكَ (٦) وَ يَأْتِى مِثْلُهُ.

******

ترجمه:

مسعدة بن صدقة از جعفر بن محمد (ع) نقل کرده است که از پدرش (ع) شنیده است که پیامبر خدا (ص) فرمود: هرکس در زندگی من و یا پس از مرگم به زیارت من بیاید، من شفیع او در روز قیامت خواهم بود.

ص: ٣٣٦

١- المقنعة- ٧١.

٢- قرب الإسناد- ٣١.

٣- تقدم فی الباب ٢ من هذه الأبواب.

٤- تقدم فی الحدیث ٢ من الباب ٥ من أبواب وجوب الحجّ.

٥- یأتی فی الأبواب ٤- ١٠ من هذه الأبواب.

٦- تقدم فی الحدیث ٢ من الباب ٥ من أبواب وجوب الحجّ.

٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ النَّبِيِّ ص وَ لَوْ مِنْ بَعِيدٍ وَ التَّسْلِيمِ عَلَيْهِ وَ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ

اشارة

(١) ٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ النَّبِيِّ ص وَ لَوْ مِنْ بَعِيدٍ وَ التَّسْلِيمِ عَلَيْهِ وَ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٣٤٤ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٩٣٤٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عِيسَى بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُؤَدِّبِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ هُشَيْمٍ (٣) عَنْ مُوسَى بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ زَارَ قَبْرِي بَعْدَ مَوْتِي كَانَ كَمَنْ هَاجَرَ إِلَيَّ فِي حَيَاتِي فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِيعُوا فَابْعَثُوا إِلَيَّ السَّلَامَ (٤) فَإِنَّهُ يَبْلُغُنِي.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (٥).

******

ترجمه:

موسی بن اسماعیل بن موسی بن جعفر از پدرش و او از اجدادش (ع) نقل کرده است که پیامبر خدا (ص) فرمود: هرکس پس از مرگ من به زیارت قبر من بیاید، مانند کسی است که در زندگی من به هجرت آمده باشد. و اگر نتوانید، پس به من سلام بفرستید، چرا که سلام شما به من می رسد.

[رقم الحديث الكلي: ١٩٣٤٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٣٤٥- ٢- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع صَلُّوا إِلَى جَنْبِ قَبْرِ النَّبِيِّ ص- وَ إِنْ كَانَتْ صَلَاةُ الْمُؤْمِنِينَ تَبْلُغُهُ أَيْنَمَا كَانُوا.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

معاویه بن وهب نقل کرده است که ابو عبدالله (ع) فرمود: به کنار قبر پیامبر خدا (ص) صلوات بفرستید، و اگرچه صلوات مؤمنان درهر جا که باشند، به پیامبر خدا (ص) می رسد.

۱- الباب ٤ فیه ۷ أحادیث.

۲- التهذیب ٦- ۳- ۱.

۳- فی نسخة زیادة- عن الأشعث (هامش المخطوط) و فی المصدر- محمّد بن محمّد بن الأشعث بن هیثم.

٤- فی المصدر- بالسلام.

٥- المقنعة- ۷۱.

٦- الکافی ٤- ٥٥۳- ۷.

۷- التهذیب ٦- ۷- ۱۱.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳٤٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۳٤٦- ۳- (۱) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لَهُمْ مُرُّوا بِالْمَدِینَةِ فَسَلِّمُوا عَلَی رَسُولِ اللَّهِ ص- (۲) وَ إِنْ کَانَتِ الصَّلَاةُ تَبْلُغُهُ مِنْ بَعِیدٍ.

وَ فِی نُسْخَةٍ وَ إِنْ کَانَ السَّلَامُ یَبْلُغُهُ مِنْ بَعِیدٍ

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار نقل کرده است که ابو عبدالله (ع) به آنان فرمود: به مدینه بروید و به پیامبر خدا (ص) سلام برسانید، و اگرچه صلوات از دور به او می رسد.

ودرنسخه دیگری آمده : اگرچه سلام ازراه دوربه ایشان می رسد .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٤٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٣٤٧- ٤- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْأَسَدِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الْوَاسِطِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يُوسُفَ الْجَارُودِيِّ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْفَزَارِيِّ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ وَ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ زَاذَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً سَيَّاحِينَ فِي الْأَرْضِ يُبَلِّغُونِّي عَنْ أُمَّتِيَ السَّلَامَ.

******

ترجمه:

عبدالله بن مسعود نقل کرده است که پیامبر خدا (ص) فرمود: «برای خدا ملائکه ای هستند که در زمین سفر می کنند و سلام امت من را به من می رسانند.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٤٨ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٩٣٤٨- ٥- (٤) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْأَمَالِي عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ الْبَزَوْفَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُرَارَةَ (٥) عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي عَاصِمٍ عَنْ عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ سَلَّمَ عَلَيَّ فِي شَيْ ءٍ مِنَ الْأَرْضِ أُبْلِغْتُهُ وَ مَنْ سَلَّمَ عَلَيَّ عِنْدَ الْقَبْرِ سَمِعْتُهُ.

******

ترجمه:

عیسی بن عبدالله از پدرش و او از جدش نقل کرده است که امیرالمؤمنین (ع) گفت: پیامبر خدا (ص) فرمود: «کسی که به من سلام دهد در هر جایی از زمین، سلام او به من رسانده می شود و کسی که در کنار قبر من سلام دهد، من آن را می شنوم.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۴۹ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۳۴۹- ٦- (٦) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

ص: ۳۳۸

۱- الکافی ٤- ٥٥٢- ٥.

۲- فی المصدر زیادة- من قریب.

۳- أمالی الصدوق- ٢٥٧- ١١.

٤- أمالی الطوسیّ- ١- ١٦٩.

٥- فی المصدر- عبد اللّه بن مزیدان البجلی.

٦- کامل الزیارات- ١٢.

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ عَنْ أَبِی بَکْرٍ الْحَضْرَمِیِّ قَالَ: أَمَرَنِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَنْ أُکْثِرَ الصَّلَاةَ فِی مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ص مَا اسْتَطَعْتُ وَ قَالَ إِنَّکَ لَا تَقْدِرُ عَلَیْهِ کُلَّمَا شِئْتَ وَ قَالَ لِی تَأْتِی قَبْرَ رَسُولِ اللَّهِ ص قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَمَا إِنَّهُ یَسْمَعُکَ مِنْ قَرِیبٍ وَ یَبْلُغُهُ عَنْکَ إِذَا کُنْتَ نَائِیاً.

******

ترجمه:

ابو بکر حضرمی گفت: ابو عبد الله (ع) به من دستور داد که تا حد امکان در مسجد پیامبر (ص) نماز بیشتری بخوانم و گفت: «تو نمی توانی همیشه این کار را انجام دهی.» و به من گفت: «به قبر پیامبر (ص) میروی ؟.» گفتم: «بله.» گفت: «بدان که او (ص) صدای تو را از نزدیک می شنود و حتی اگر دور باشی، پیام تو به او می رسد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۳۵۰- ۷- (۱) بِالْإِسْنَادِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنِّی زِدْتُ جَمَّالِی دِينَارَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً عَلَى أَنْ يَمُرَّ بِی عَلَى الْمَدِينَةِ- فَقَالَ قَدْ أَحْسَنْتَ مَا أَيْسَرَ هَذَا تَأْتِی قَبْرَ رَسُولِ اللَّهِ ص (وَ تُسَلِّمُ عَلَيْهِ) (۲) أَمَا إِنَّهُ يَسْمَعُکَ مِنْ قَرِيبٍ وَ يَبْلُغُهُ عَنْکَ مِنْ بَعِيدٍ.

وَ رَوَاهُ ابْنُ طَاوُسٍ فِی (مِصْبَاحِ الزَّائِرِ) (۳)

وَ كَذَا جُمْلَةٌ مِنَ الْأَحَادِيثِ السَّابِقَةِ وَ الآتِيَةِ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٤) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٥).

******

ترجمه:

عامر بن عبد الله گفت: به ابو عبد الله (ع) گفتم: «من مقداری پول اضافی به جملی داده ام که به من کمک کند تا به مدینه بروم.» او پاسخ داد: «کار خوبی کرده ای؛ چه آسان است که به قبر پیامبر (ص) بروی و به او سلام کنی. بدان که او (ص) صدای تو را از نزدیک می شنود و حتی اگر دور باشی، پیام تو به او می رسد.»

١- كامل الزيارات- ١٢.

٢- ليس فى المصدر.

٣- مصباح الزائر- ٢١ الفصل الرابع، و أورد جملة من الأحاديث فى الفصل الثانى.

٤- تقدم فى الأبواب ١، ٢، ٣ من هذه الأبواب.

٥- يأتى فى الباب ٥ و فى الحديث ١ من الباب ٩ و فى الأبواب ١٠ و ١٥ و ٩٥ و ٩٦ من هذه الأبواب.

٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْلِيمِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص كُلَّمَا دَخَلَ الْإِنْسَانُ الْمَسْجِدَ أَوْ خَرَجَ مِنْهُ وَ كَرَاهَةِ الْمُرُورِ فِيهِ بِغَيْرِ تَسْلِيمٍ عَلَيْهِ وَ دُنُوٍّ مِنْهُ

اشارة

(١) ٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْلِيمِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص كُلَّمَا دَخَلَ الْإِنْسَانُ الْمَسْجِدَ أَوْ خَرَجَ مِنْهُ وَ كَرَاهَةِ الْمُرُورِ فِيهِ بِغَيْرِ تَسْلِيمٍ عَلَيْهِ وَ دُنُوٍّ مِنْهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٥١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٣٥١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنِ الْمَمَرِّ فِي مُؤَخَّرِ مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ لَا أُسَلِّمَ عَلَى النَّبِيِّ ص- فَقَالَ لَمْ يَكُنْ أَبُو الْحَسَنِ ع يَصْنَعُ ذَلِكَ قُلْتُ فَيَدْخُلُ الْمَسْجِدَ فَيُسَلِّمُ مِنْ بَعِيدٍ وَ لَا يَدْنُو مِنَ الْقَبْرِ فَقَالَ لَا ثُمَّ قَالَ سَلِّمْ عَلَيْهِ حِينَ تَدْخُلُ وَ حِينَ تَخْرُجُ وَ مِنْ بَعِيدٍ.

******

ترجمه:

صفوان بن یحیی روایت می کند: از امام کاظم (ع) پرسیدم: اگر از پشت مسجد پیامبر (ص) عبور کنم و بر پیامبر (ص) سلام نکنم، حکم چیست؟ ایشان فرمودند: امام کاظم (ع) چنین کاری نمی کرد. گفتم: آیا وارد مسجد می شد و از دور سلام می کرد بدون اینکه نزدیک قبر شود؟ فرمودند: نه. سپس فرمود: وقتی وارد می شوی و وقتی خارج می شوی، از دور سلام کن.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۳۵۲- ۲- (۳) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِیعاً عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ فَإِذَا دَخَلْتَ الْمَسْجِدَ فَصَلِّ عَلَی النَّبِیِّ ص- وَ إِذَا خَرَجْتَ فَاصْنَعْ مِثْلَ ذَلِکَ وَ أَکْثِرْ مِنَ الصَّلَاةِ فِی مَسْجِدِ الرَّسُولِ ص.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (٤)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٥) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٦).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار روایت می کند: امام صادق (ع) در حدیثی فرمودند: هنگامی که وارد مسجد (پیامبر) شدی، بر پیامبر (ص) درود بفرست، و زمانی که خارج می شوی نیز همین کار را انجام بده. همچنین در مسجد پیامبر (ص) زیاد نماز بخوان.

١- الباب ٥ فيه حديثان.

٢- الكافى ٤- ٥٥٢- ٦.

٣- الكافى ٤- ٥٥٣- ١، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ٧ من هذه الأبواب.

٤- التهذيب ٦- ٧- ١٢.

٥- تقدم فى الباب ٤ من هذه الأبواب.

٦- يأتى فى الباب ٦ و فى الحديث ١ من الباب ١٨ من هذه الأبواب.

٦- بَابُ كَيْفِيَّةِ زِيَارَةِ النَّبِيِّ ص وَ آدَابِهَا وَ الدُّعَاءِ عِنْدَ قَبْرِهِ

اشارة

(١) ٦ بَابُ كَيْفِيَّةِ زِيَارَةِ النَّبِيِّ ص وَ آدَابِهَا وَ الدُّعَاءِ عِنْدَ قَبْرِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٥٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٣٥٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا دَخَلْتَ الْمَدِينَةَ- فَاغْتَسِلْ قَبْلَ أَنْ تَدْخُلَهَا أَوْ حِينَ تَدْخُلُهَا ثُمَّ تَأْتِي قَبْرَ النَّبِيِّ ص (٣) فَتُسَلِّمُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص- ثُمَّ تَقُومُ عِنْدَ الْأُسْطُوَانَةِ الْمُقَدَّمَةِ مِنْ جَانِبِ الْقَبْرِ الْأَيْمَنِ عِنْدَ رَأْسِ الْقَبْرِ- عِنْدَ زَاوِيَةِ الْقَبْرِ وَ أَنْتَ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ وَ مَنْكِبُكَ الْأَيْسَرُ إِلَى جَانِبِ الْقَبْرِ- وَ مَنْكِبُكَ الْأَيْمَنُ مِمَّا يَلِي الْمِنْبَرَ- فَإِنَّهُ

مَوْضِعُ رَأْسِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ تَقُولُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيکَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ رَسُولُ اللَّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ- وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ رِسَالاتِ رَبِّکَ وَ نَصَحْتَ لِأُمَّتِکَ وَ جَاهَدْتَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ بِالْحِکْمَةِ وَ الْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ أَدَّیْتَ الَّذِی عَلَیْکَ مِنَ الْحَقِّ وَ أَنَّکَ قَدْ رَؤُفْتَ بِالْمُؤْمِنِینَ وَ غَلُظْتَ عَلَی الْکَافِرِینَ فَبَلَغَ اللَّهُ بِکَ أَفْضَلَ شَرَفِ مَحَلِّ الْمُکْرَمِینَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی اسْتَنْقَذَنَا بِکَ مِنَ الشِّرْکِ وَ الضَّلَالَةِ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ صَلَوَاتِکَ وَ صَلَوَاتِ مَلَائِکَتِکَ الْمُقَرَّبِینَ وَ عِبَادِکَ الصَّالِحِینَ وَ أَنْبِیَائِکَ الْمُرْسَلِینَ وَ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرَضِینَ وَ مَنْ سَبَّحَ لَکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَ الآخَرِینَ عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ وَ نَبِیِّکَ وَ أَمِینِکَ وَ نَجِیِّکَ

١- الباب ٦ فیه ٥ أحادیث.

٢- الکافی ٤- ٥٥٠- ١.

٣- فی المصدر زیادة- ثم تقوم.

وَ حَبِیبِکَ وَ صَفِیِّکَ وَ خَاصَّتِکَ وَ صَفْوَتِکَ وَ خِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ اللَّهُمَّ أَعْطِهِ (١) الدَّرَجَةَ وَ الْوَسِیلَةَ مِنَ الْجَنَّةِ- وَ ابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً یَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَ الآخِرُونَ اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جاؤُکَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ- لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّاباً رَحِیماً (٢) وَ إِنِّی أَتَیْتُ نَبِیَّکَ مُسْتَغْفِراً تَائِباً مِنْ ذُنُوبِی وَ إِنِّی أَتَوَجَّهُ بِکَ إِلَی اللَّهِ رَبِّی وَ رَبِّکَ لِیَغْفِرَ (٣) ذُنُوبِی- وَ إِنْ کَانَتْ لَکَ حَاجَةٌ فَاجْعَلْ قَبْرَ النَّبِیِّ ص- خَلْفَ کَتِفَیْکَ وَ اسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَ ارْفَعْ یَدَیْکَ وَ سَلْ (٤) حَاجَتَکَ فَإِنَّکَ أَحْرَی أَنْ تُقْضَی إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ أَبِیهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَیُّوبَ وَ الْحَسَنِ (٥) عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ (٦)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۷).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام صادق (ع) روایت می کند: هنگامی که وارد مدینه شدی، قبل از ورود یا هنگام ورود غسل کن. سپس به سوی قبر پیامبر (ص) برو و به رسول خدا (ص) سلام کن. بعد در نزدیکی ستون مقدمه که در سمت راست قبر است، در کنار سر قبر بایست. در آنجا در حالیکه رو به قبله هستی، شانه چپت به سمت قبر و شانه راستت به طرف منبر باشد؛ زیرا آنجا محل سر رسول خدا (ص) است. سپس بگو: «گواهی می دهم که هیچ معبودی جز خداوند نیست، یگانه است و شریک ندارد. و گواهی می دهم که محمد بنده و رسول اوست. و گواهی می دهم که تو رسول خدا هستی و محمد بن عبدالله هستی. و گواهی می دهم که تو پیام های پروردگارت را رساندی و به امتت خیرخواهی کردی و در راه خدا جهاد نمودی و تا یقین (مرگ) فرا رسید، خدا را عبادت کردی، با حکمت و موعظه نیکو. تو آنچه از حق بر تو بود را ادا کردی و نسبت به مؤمنان مهربان بودی و بر کافران سختگیر. خداوند به تو بالاترین درجات را در میان بزرگواران عطا کرد. سپاس خداوندی را که ما را به واسطه تو از شرک و گمراهی نجات داد. خدایا، درودهایت و درودهای فرشتگان مقرب، بندگان شایسته ات، پیامبران فرستاده ات، و اهل آسمان ها و زمین ها و همه کسانی که تو را، ای پروردگار جهانیان، از اولین و آخرین، تسبیح می گویند، بر محمد بنده و رسولت، پیامبر، امین، نجی، محبوب، برگزیده، خاص و پسندیده ات از میان خلقت نازل کن. خدایا، به او درجه و وسیله ای از بهشت عطا فرما و او را در مقامی ستوده که مورد غبطه اولین و آخرین است، مبعوث کن. خدایا، تو گفتی: اگر آنان که به خود ظلم کرده اند به سوی تو می آمدند و از خدا طلب آمرزش می کردند و پیامبر هم برایشان طلب آمرزش می کرد، قطعاً خداوند را توبه پذیر و مهربان می یافتند (آیه ٦٤ سوره نساء). و من به سوی پیامبر تو آمده ام، طلب آمرزش کننده و توبه کننده از گناهانم. و من به واسطه تو به سوی خدا، پروردگار خود و پروردگار تو، روی آورده ام تا گناهانم را بیامرزد.»

اگر حاجتی داری، قبر پیامبر (ص) را پشت سرت قرار ده و رو به قبله کن، دست هایت را بلند کن و حاجتت را بخواه، زیرا در این حالت، امید بیشتری برای برآورده شدن آن است، اگر خدا بخواهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۵٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۳۵٤- ۲- (۸) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ عُثْمَانَ بْنِ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِیهِ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی ع عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ ع قَالَ: کَانَ (۹) عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ

۱- فی التهذیب- اللّهمّ آته (هامش المخطوط).

۲- النساء ٤- ٦٤.

۳- فی نسخة- لیغفر لی (هامش المخطوط).

٤- فی المصدر- و اسال.

٥- فی کامل الزیارات- و الحسین.

٦- کامل الزیارات- ۱٥.

۷- التهذیب ٦- ٥- ۸.

۸- الکافی ٤- ٥٥۱- ۲.

۹- فی المصدر زیادة- أبی.

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمَا- یَقِفُ عَلَی قَبْرِ النَّبِیِّ ص فَیُسَلِّمُ عَلَیْهِ وَ یَشْهَدُ لَهُ بِالْبَلَاغِ وَ یَدْعُو بِمَا حَضَرَهُ ثُمَّ یُسْنِدُ ظَهْرَهُ إِلَی الْمَرْوَةِ الْخَضْرَاءِ الدَّقِیقَةِ الْعَرْضِ مِمَّا یَلِی الْقَبْرَ وَ یَلْتَزِقُ بِالْقَبْرِ- وَ یُسْنِدُ ظَهْرَهُ إِلَی الْقَبْرِ وَ یَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةَ فَیَقُولُ اللَّهُمَّ إِلَیْکَ أَلْجَأْتُ ظَهْرِی وَ إِلَی قَبْرِ نَبِیِّکَ (۱) مُحَمَّدٍ ص- عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ أَسْنَدْتُ ظَهْرِی وَ الْقِبْلَةَ الَّتِی رَضِیتَ لِمُحَمَّدٍ ص اسْتَقْبَلْتُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَصْبَحْتُ لَا أَمْلِکُ لِنَفْسِی خَیْرَ

مَا أَرْجُو وَ لَا أَدْفَعُ عَنْهَا شَرَّ مَا أَحْذَرُ عَلَيْهَا وَ أَصْبَحَتِ الْأُمُورُ بِيَدِکَ فَلَا فَقِيرَ أَفْقَرُ مِنِّی رَبِّ (۲) إِنِّی لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَیَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ اللَّهُمَّ ارْدُدْنِی مِنْکَ بِخَيْرٍ فَإِنَّهُ لَا رَادَّ لِفَضْلِکَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ أَنْ تُبَدِّلَ اسْمِی أَوْ تُغَيِّرَ جِسْمِی أَوْ تُزِيلَ نِعْمَتَکَ عِنْدِی اللَّهُمَّ کَرِّمْنِی بِالتَّقْوَی (۳) وَ جَمِّلْنِی بِالنِّعَمِ وَ اعْمُرْنِی بِالْعَافِيَةِ (٤) وَ ارْزُقْنِی شُکْرَ الْعَافِيَةِ.

******

ترجمه:

علی بن جعفر از برادرش امام موسی کاظم (ع) از پدرش و او از جدش نقل می کند: امام زین العابدین (ع) بر سر قبر پیامبر (ص) می ایستاد و به ایشان سلام می کرد و به پیامبر (ص) شهادت می داد که رسالت خود را به درستی انجام داده است. سپس هر دعایی که به ذهنش می رسید می خواند. بعد از آن، پشت خود را به سنگ سبز نازکی که در نزدیکی قبر بود تکیه می داد و به قبر می چسبید و رو به قبله می ایستاد و می گفت:

«خدایا، به تو پناه آورده ام و به قبر پیامبرت محمد (ص)، بنده و فرستاده ات، پشت خود را تکیه داده ام و به سوی قبله ای که برای محمد (ص) پسندیدی، روی آورده ام. خدایا، من به صبح رسیده ام در حالی که مالک هیچ یک از خیرهایی که امید دارم نیستم و نمی توانم از خود شری را که از آن می ترسم دفع کنم. همه امور به دست توست. هیچ فقیری از من فقیرتر نیست. پروردگارا، من به خیر و نعمتی که از جانب تو نازل شود محتاجم. خدایا، مرا با خیر و نیکی بازگردان که هیچ کس نمی تواند فضل تو را بازگرداند. خدایا، به تو پناه می برم از اینکه نام مرا تغییر دهی، یا جسمم را دگرگون کنی، یا نعمتی را که به من عطا کرده ای از من بگیری. خدایا، مرا با تقوا گرامی بدار و با نعمت ها زیبا کن، عمرم را با سلامتی طولانی کن و شکر نعمت سلامتی را روزی ام فرما.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۵۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۳۵۵- ۳- (۵) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی الْحَسَنِ ع كَيْفَ السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص- عِنْدَ قَبْرِهِ فَقَالَ قُلِ السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ- السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ نَصَحْتَ لِأُمَّتِكَ وَ جَاهَدْتَ فِی سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَبَدْتَهُ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَجَزَاكَ اللَّهُ أَفْضَلَ مَا جَزَى نَبِيّاً عَنْ أُمَّتِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- (٦) أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ- (۷) إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

******

ترجمه:

احمد بن محمد بن ابی نصر روایت می کند: به امام کاظم (ع) گفتم: چگونه بر رسول خدا (ص) در کنار قبرش سلام کنم؟ ایشان فرمودند: بگو:

«سلام بر رسول خدا (ص)،

سلام بر تو ای حبیب خدا،

سلام بر تو ای برگزیده خدا،

سلام بر تو ای امین خدا،

گواهی می دهم که تو به امتت خیرخواهی کردی و در راه خدا جهاد نمودی و او را پرستیدی تا یقین (مرگ) به سراغت آمد. پس خداوند تو را بهترین پاداشی که به پیامبری نسبت به امت خود داده، عطا کند.

خدایا، درود فرست بر محمد و آل محمد، به بهترین صورتی که بر ابراهیم و آل ابراهیم درود فرستادی؛ زیرا تو ستوده و بزرگواری.»

١- ليس فى المصدر.

٢- ليس فى المصدر.

٣- فى نسخة- زينى بالتقوى (هامش المخطوط).

٤- فى المصدر- و اغمرنى بالعافية.

٥- الكافى ٤- ٥٥٢- ٣، و التهذيب ٦- ٦- ٩، و كامل الزيارات- ١٨.

٦- فى نسخة- اللّهمّ صل على محمد و على آل محمد (هامش المخطوط).

٧- فى نسخة- و على آل إبراهيم (هامش المخطوط).

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٥٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٣٥٦- ٤- (١) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا فِي حَدِيثٍ أَنَّ أَبَا الْحَسَنِ ع فِي حُضُورِ الرَّشِيدِ- تَقَدَّمَ إِلَى قَبْرِ النَّبِيِّ ص فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا أَبَتِ أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي اصْطَفَاکَ وَ اجْتَبَاکَ وَ هَدَاکَ وَ هَدَى بِکَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْکَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٢)

وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

على بن حسان از برخى از اصحاب ما روايت مى كند: در حديثى آمده است كه امام كاظم (ع) در حضور هارون الرشيد به سوى قبر پيامبر (ص) رفت و فرمود:

«سلام بر تو ای پدر! از خدایی که تو را برگزید و انتخاب کرد و هدایت نمود و دیگران را به واسطه تو هدایت کرد، می خواهم که بر تو درود فرستد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۵۷ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۳۵۷- ۵- (۳) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ رَأَیْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع انْتَهَی إِلَی قَبْرِ النَّبِیِّ ص- فَوَضَعَ یَدَهُ عَلَیْهِ وَ قَالَ أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِی اجْتَبَاکَ وَ اخْتَارَکَ وَ هَدَاکَ وَ هَدَی بِکَ أَنْ یُصَلِّیَ عَلَیْکَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ وَ مَلائِکَتَهُ یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ- یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِیماً (٤).

(٥)

******

ترجمه:

محمد بن مسعود روایت می کند: امام صادق (ع) را دیدم که به قبر پیامبر (ص) نزدیک شد، دستش را روی آن گذاشت و گفت:

«از خدایی که تو را برگزید و انتخاب کرد و هدایت نمود و دیگران را به واسطه تو هدایت کرد، می خواهم که بر تو درود فرستد.» سپس فرمود:

«به راستی که خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می فرستند، ای کسانی که ایمان آورده اید، بر او درود بفرستید و با تسلیم کامل سلام بگویید.» (آیه ٥٦ سوره احزاب).

۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِتْیَانِ الْمِنْبَرِ وَ الرَّوْضَةِ وَ مَقَامِ النَّبِیِّ ص وَ اسْتِلَامِهَا وَ التَّبَرُّکِ بِهَا وَ الصَّلَاةِ فِیهَا

اشارة

(٦) ٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِتْيَانِ الْمِنْبَرِ وَ الرَّوْضَةِ وَ مَقَامِ النَّبِيِّ ص وَ اسْتِلَامِهَا وَ التَّبَرُّكِ بِهَا وَ الصَّلَاةِ فِيهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٥٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٣٥٨- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ

ص: ٣٤٤

١- الكافى ٤- ٥٥٣- ٨، و كامل الزيارات- ١٨.

٢- التهذيب ٦- ٦- ١٠.

٣- الكافى ٤- ٥٥٢- ٤.

٤- الأحزاب ٣٣- ٥٦.

٥- و تقدم ما يدلّ على استحباب الغسل فى زيارة النبىّ (صلّى اللّه عليه و آله) فى الباب ١ من أبواب الأغسال المسنونة.

٦- الباب ٧ فيه ٣ أحاديث.

٧- الكافى ٤- ٥٥٣- ١، و أورد ذيله فى الحديث ٢ من الباب ٥ من هذه الأبواب.

وَ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى جَمِيعاً عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا فَرَغْتَ مِنَ الدُّعَاءِ عِنْدَ قَبْرِ النَّبِيِّ ص- فَائْتِ الْمِنْبَرَ فَامْسَحْهُ بِيَدِكَ وَ خُذْ بِرُمَّانَتَيْهِ وَ هُمَا السُّفْلَاوَانِ وَ امْسَحْ عَيْنَيْكَ وَ وَجْهَكَ بِهِ فَإِنَّهُ يُقَالُ إِنَّهُ شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ وَ قُمْ عِنْدَهُ فَاحْمَدِ اللَّهَ وَ أَثْنِ عَلَيْهِ وَ سَلْ حَاجَتَكَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ مَا

بَيْنَ قَبْرِی وَ مِنْبَرِی (۱) رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ- وَ مِنْبَرِی عَلَی تُرْعَةٍ مِنْ تُرَعِ الْجَنَّةِ- وَ التُّرْعَةُ هِیَ الْبَابُ الصَّغِيرُ- ثُمَّ تَأْتِی مَقَامَ النَّبِیِّ ص فَتُصَلِّی فِيهِ مَا بَدَا لَکَ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

وقتی دعایت در کنار قبر پیامبر (ص) به پایان رسید، به سمت منبر برو و آن را با دستت لمس کن و دو دستگیره ی پایینی آن را بگیر. سپس چشمان و صورتت را با آن لمس کن، زیرا گفته می شود که این کار درمانی برای چشم هاست. سپس در کنار منبر بایست و خدا را حمد و ستایش کن و حاجت خود را بخواه. زیرا رسول خدا (ص) فرمود: "میان قبر من و منبرم باغی از باغ های بهشت است و منبرم بر یکی از دروازه های بهشت قرار دارد." و 'ترعة' به معنای درب کوچک است. سپس به مقام پیامبر (ص) برو و هر چقدر که می خواهی در آنجا نماز بخوان.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۵۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۳۵۹- ۲- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ (٤) عَنْ أَبِی بَكْرٍ الْحَضْرَمِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا بَيْنَ بَيْتِی وَ مِنْبَرِی رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ- وَ مِنْبَرِی عَلَی تُرْعَةٍ مِنْ تُرَعِ الْجَنَّةِ- وَ قَوَائِمُ مِنْبَرِی رُتَبٌ (٥) فِی الْجَنَّةِ- قَالَ قُلْتُ: هِیَ رَوْضَةٌ الْيَوْمَ قَالَ نَعَمْ إِنَّهُ لَوْ كُشِفَ الْغِطَاءُ لَرَأَيْتُمْ.

******

ترجمه:

ابوبکر حضرمی از امام صادق (ع) روایت می کند که رسول خدا (ص) فرمود:

«میان خانه من و منبرم، باغی از باغ های بهشت است و منبرم بر یکی از دروازه های بهشت قرار دارد و پایه های منبر من در بهشت از جایگاه های رفیعی برخوردار است.»

راوی پرسید: «آیا امروز هم آنجا باغی از باغ های بهشت است؟» امام (ع) پاسخ داد: «بله، اگر پرده از دیدگان برداشته شود، آن را خواهید دید.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۶۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۳۶۰- ۳- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ مُرَازِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَمَّا يَقُولُ النَّاسُ فِي الرَّوْضَةِ- فَقَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِيمَا بَيْنَ بَيْتِي وَ مِنْبَرِي- رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ- وَ مِنْبَرِي عَلَى تُرْعَةٍ مِنْ تُرَعِ الْجَنَّةِ- فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاکَ مَا حَدُّ

۱- فی المصدر- ما بین منبری و بیتی.

۲- التهذیب ٦- ۷- ۱۲.

۳- الکافی ٤- ٥٥٤- ۳.

٤- فی المصدر زیادة- عن جمیل.

٥- فی نسخة- ربت (هامش المخطوط).

٦- الکافی ٤- ٥٥٤- ٥.

الرَّوْضَةِ- فَقَالَ بُعْدُ أَرْبَعِ أَسَاطِينَ مِنَ الْمِنْبَرِ إِلَى الظِّلَالِ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاکَ مِنَ الصَّحْنِ فِيهَا شَيْ ءٌ قَالَ لَا.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِي الصَّلَاةِ (۱) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۲).

******

ترجمه:

مُرَازِم از امام صادق (ع) پرسید: مردم چه می گویند درباره روضة؟ امام (ع) فرمود:

«رسول خدا (ص) فرموده است: میان خانه من و منبرم، باغی از باغ های بهشت است و منبرم بر یکی از دروازه های بهشت قرار دارد.»

مُرَازِم پرسید: «حدود روضة چیست؟» امام (ع) پاسخ داد: «فاصله چهار پایه از منبر تا سایه بان.»

سپس مُرَازِم پرسید: «آیا در صحن روضة چیزی هست؟» امام (ع) فرمود: «نه.»

٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِتْيَانِ مَقَامِ جَبْرَئِيلَ ع وَ الدُّعَاءِ فِيهِ خُصُوصاً الْحَائِضَ لِلطُّهْرِ

اشارة

(٣) ٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِتْيَانِ مَقَامِ جَبْرَئِيلَ ع وَ الدُّعَاءِ فِيهِ خُصُوصاً الْحَائِضَ لِلطُّهْرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٦١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٣٦١- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع ائْتِ مَقَامَ جَبْرَئِيلَ ع وَ هُوَ تَحْتَ الْمِيزَابِ- فَإِنَّهُ كَانَ مَقَامَهُ إِذَا اسْتَأْذَنَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص فَقُلْ أَيْ جَوَادُ أَيْ كَرِيمُ أَيْ

قَرِیبُ أَیْ بَعِیدُ أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ- وَ أَنْ (٥) تَرُدَّ عَلَیَّ نِعْمَتَکَ قَالَ وَ ذَلِکَ مَقَامٌ لَا تَدْعُو فِیهِ حَائِضٌ تَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةَ ثُمَّ تَدْعُو بِدُعَاءِ الدَّمِ إِلَّا رَأَتِ الطُّهْرَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَیُّوبَ وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ حَمَّادٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ نَحْوَهُ (٦) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی الطَّوَافِ (٧).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار روایت می کند که امام صادق (ع) فرمود:

«به مقام جبرئیل (ع) که زیرناودان(می زاب) قرار دارد، برو. زیرا این مکان، محل حضور جبرئیل (ع) هنگام ورود به نزد رسول خدا (ص) بوده است. بگو: ای بزرگوار، ای کریم، ای نزدیک یا دور، از تو می خواهم که بر محمد و اهل بیت او درود بفرستی و نعمت هایت را به من بازگردانی.»

امام (ع) افزود: «این مقام مکانی است که در آن، زن حائض نباید دعا کند، مگر اینکه قبله را بپذیرد و سپس دعا کند با دعای پاک شدن خون، اگر خدا بخواهد پاک خواهد شد .»

١- تقدم فی البابین ٥٧ و ٥٩ من أبواب أحکام المساجد.

٢- یأتی فی الحدیث ٣ من الباب ١٥ و فی الأحادیث ١ و ٤ و ٥ من الباب ١٨ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٨ فیه حدیث واحد.

٤- الکافی ٤- ٥٥٧- ١.

٥- فی المصدر- و أسالک أن

٦- التهذيب ٦- ٨- ١٧.

٧- تقدم فی الباب ٩٣ من أبواب الطواف.

٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِقَامَةِ بِالْمَدِينَةِ وَ كَثْرَةِ الْعِبَادَةِ فِيهَا وَ اخْتِيَارِهَا عَلَى الْإِقَامَةِ بِمَكَّةَ

اشارة

(١) ٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِقَامَةِ بِالْمَدِينَةِ وَ كَثْرَةِ الْعِبَادَةِ فِيهَا وَ اخْتِيَارِهَا عَلَى الْإِقَامَةِ بِمَكَّةَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٦٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٣٦٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع أَيُّهُمَا أَفْضَلُ الْمُقَامُ بِمَكَّةَ أَوْ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ أَيَّ شَيْ ءٍ تَقُولُ أَنْتَ قَالَ فَقُلْتُ وَ مَا قَوْلِي مَعَ قَوْلِكَ قَالَ إِنَّ قَوْلَكَ يُرَدُّ (٣) إِلَى قَوْلِي قَالَ فَقُلْتُ لَهُ أَمَّا أَنَا فَأَزْعُمُ أَنَّ الْمُقَامَ بِالْمَدِينَةِ- أَفْضَلُ مِنَ الْإِقَامَةِ (٤) بِمَكَّةَ فَقَالَ أَمَا لَئِنْ قُلْتَ ذَلِكَ لَقَدْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع ذَلِكَ يَوْمَ فِطْرٍ- وَ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص فَسَلَّمَ عَلَيْهِ (٥) ثُمَّ قَالَ لَقَدْ فُضِّلْنَا النَّاسَ الْيَوْمَ بِسَلَامِنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

حسن بن جهم می گوید: از امام کاظم (ع) پرسیدم که کدام یک از اقامت در مکه یا مدینه برتر است؟ امام (ع) پرسید: «نظر تو چیست؟» گفتم: «من معتقدم که اقامت در مدینه برتر از اقامت در مکه است.» امام (ع) پاسخ داد: «نظر تو به نظر من برمی گردد.»

سپس حسن بن جهم ادامه داد: «امام کاظم (ع) گفت: آن روز که روز عید فطر بود، ابو عبدالله (ع) به رسول خدا (ص) سلام کرد و سپس گفت: ما امروز با سلام دادن به رسول خدا (ص) برتر از دیگران شناخته شده ایم.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۶۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۳۶۳- ۲- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ مُرَازِمٍ قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَ عَمَّارٌ وَ جَمَاعَةٌ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع- بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ مَا مُقَامُكُمْ فَقَالَ عَمَّارٌ قَدْ سَرَّحْنَا ظَهْرَنَا وَ أَمَرْنَا أَنْ نُؤْتَى بِهِ إِلَى خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْماً فَقَالَ أَصَبْتُمُ الْمُقَامَ فِي بَلَدِ رَسُولِ اللَّهِ ص- وَ الصَّلَاةَ فِي مَسْجِدِهِ وَ اعْمَلُوا لآخِرَتِكُمْ وَ أَكْثِرُوا لِأَنْفُسِكُمْ إِنَّ الرَّجُلَ قَدْ يَكُونُ

۱- الباب ۹ فیه ۵ أحادیث.

۲- الکافی ٤- ٥٥٧- ١.

۳- فی المصدر- یردک.

٤- فی التهذیب- المقام (هامش المخطوط) و کذلک المصدر.

٥- فی المصدر زیادة- فی المسجد.

٦- التهذیب ٦- ١٤- ٢٩.

۷- الکافی ٤- ٥٥٧- ٢.

كَيِّساً فِي الدُّنْيَا فَيُقَالُ مَا أَكْيَسَ فُلَاناً وَ إِنَّمَا الْكَيِّسُ كَيِّسُ الآخِرَةِ.

******

ترجمه:

مرازیم می گوید: من و عمار و گروهی دیگر وارد مدینه شدیم و به حضور امام صادق (ع) رسیدیم. امام (ع) از ما پرسید: «مقام شما در اینجا چیست؟» عمار گفت: «ما به زودی بازخواهیم گشت و تا پانزده روز دیگر در اینجا خواهیم بود.» امام (ع) پاسخ داد: «شما در مکان صحیحی از شهر رسول خدا (ص) هستید. در مسجد او نماز بخوانید و برای آخرت خود تلاش کنید. انسان ممکن است در دنیا بسیار هوشمند به نظر برسد و گفته شود که فلانی چقدر هوشمند است، اما هوشمند واقعی کسی است که در آخرت هوشمند باشد.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٦٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٣٦٤- ٣- (١) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الزَّيَّاتِ (٢) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ مَاتَ فِي الْمَدِينَةِ- بَعَثَهُ اللَّهُ فِي الآمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- مِنْهُمْ يَحْيَى بْنُ حَبِيبٍ وَ أَبُو عُبَيْدَةَ الْحَذَّاءُ- وَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْحَجَّاجِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (٣)

******

ترجمه:

محمد بن عمرو الزیات از امام صادق (ع) نقل می کند: «هر کسی که در مدینه بمیرد، خداوند او را در روز قیامت در زمره کسانیکه درامنیت هستند برمی انگیزد. از جمله این افراد یحیی بن حبیب، ابو عبیده الحذاء و عبد الرحمن بن الحجاج هستند.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳٦۵ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۳٦۵- ٤- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ذَكَرَ الدَّجَّالَ فَقَالَ لَا يَبْقَی (٥) مَنْهَلٌ إِلَّا وَطِئَهُ إِلَّا مَكَّةَ وَ الْمَدِينَةَ فَإِنَّ عَلَی كُلِّ ثَقْبٍ مِنْ أَثْقَابِهَا (٦) مَلَكاً يَحْفَظُهَا مِنَ الطَّاعُونِ وَ الدَّجَّالِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٧).

******

ترجمه:

ابن بكر از امام صادق (ع) نقل می كند كه در مورد دجال گفته است: «هيچ منطقه ای باقی نمی ماند كه دجال به آن نرود، جز مكه و مدينه. زيرا در هر ورودی از ورودی های آن دو مكان، فرشته ای است كه آن ها را از طاعون و دجال حفظ می كند.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳٦٦ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۹۳٦٦- ۵- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: لَمَّا دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْمَدِينَةَ- قَالَ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ- كَمَا حَبَّبْتَ إِلَيْنَا مَكَّةَ وَ أَشَدَّ (٩) وَ بَارِكْ فِی صَاعِهَا وَ مُدِّهَا وَ انْقُلْ حُمَّاهَا وَ وَبَاءَهَا إِلَی

ص: ٣٤٨

۱- الكافی ٤- ۵۵٨- ٣.

٢- فی المصدر- أحمد بن محمّد بن عيسی، عن محمّد بن عمرو الزيات.

٣- التهذيب ٦- ١٤- ٢٨.

٤- التهذيب ٦- ١٢- ٢٢.

٥- فی المصدر- فلم یبق.

٦- فی المصدر- فان علی کل نقب من أنقابها.

٧- الفقیه ٢- ٥٦٤- ٣١٥٦.

٨- الفقیه ٢- ٥٦٤- ٣١٥٥.

٩- فی المصدر- أو أشد.

الْجُحْفَةِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (١) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٢).

******

ترجمه:

محمد بن علی بن الحسین نقل کرده است که هنگامی که پیامبر (ص) وارد مدینه شد، گفت: «خدایا، مدینه را برای ما محبوب کن، همان طور که مکه را برای ما محبوب کرده ای و حتی بیشتر. و برکت را در صاع و مد آن قرار بده و بیماری ها و تب هایش را به جُحفَة منتقل کن.»

١٠- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِیَارِ زِیَارَةِ النَّبِیِّ عَلَی الْحَجِّ نَدْباً

اشارة

(٣) ١٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِیَارِ زِیَارَةِ النَّبِیِّ عَلَی الْحَجِّ نَدْباً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۶۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۳۶۷- ۱- (٤) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع أَيُّهُمَا أَفْضَلُ رَجُلٌ يَأْتِی مَكَّةَ وَ لَا يَأْتِی الْمَدِينَةَ- أَوْ رَجُلٌ يَأْتِی النَّبِیَّ ص وَ لَا يَبْلُغُ مَكَّةَ- قَالَ فَقَالَ لِی أَیَّ شَیْ ءٍ تَقُولُونَ أَنْتُمْ فَقُلْتُ نَحْنُ نَقُولُ فِی الْحُسَيْنِ (٥) فَكَيْفَ فِی النَّبِیِّ ص- فَقَالَ أَمَا لَئِنْ قُلْتَ ذَلِكَ لَقَدْ شَهِدَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع عِيداً بِالْمَدِينَةِ- (٦) فَدَخَلَ عَلَی النَّبِیِّ ص فَسَلَّمَ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ لِمَنْ حَضَرَهُ لَقَدْ (٧) فُضِّلْنَا أَهْلَ الْبُلْدَانِ كُلَّهُمْ مَكَّةَ فَمَا (٨) دُونَهَا لِسَلَامِنَا عَلَی رَسُولِ اللَّهِ ص.

******

ترجمه:

حسن بن جهم نقل کرده است که از امام رضا (ع) پرسید: «کدام یک بهتر است: مردی که به مکه می رود و به مدینه نمی آید یا مردی که به پیامبر (ص) می آید ولی به مکه نمی رسد؟» امام رضا (ع) پاسخ داد: «چه چیزی شما می گویید؟» گفتم: «ما می گوییم در مورد حسین (ع) چنین است، پس در مورد پیامبر (ص) چگونه است؟» امام رضا (ع) فرمود: «آری، بدان که ابی عبدالله (ع) در عید به مدینه آمده بود و به پیامبر (ص) سلام کرد و سپس به حاضران گفت: "ما اهل این دیارها، از جمله مکه و دیگر مناطق، به خاطر سلام کردن به پیامبر (ص) برتری داریم."»

۱- تقدم ما يدلّ علی بعض المقصود فی الباب ۱، و فی الحديث ۳ من الباب ۳ و فی الحديثين ۲، ٦ من الباب ٤، و فی الحديث ۲ من الباب ٥ من هذه الأبواب.

۲- يأتی فی الباب ١٦ من هذه الأبواب.

٣- الباب ١٠ فيه حديث واحد.

٤- كامل الزيارات- ٣٣١.

٥- فی المصدر زيادة- (عليه السلام).

٦- فی المصدر زيادة- فانصرف.

٧- فی المصدر- أ ما لقد.

٨- فی المصدر- فمن.

١١- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاعْتِكَافِ وَ الدُّعَاءِ عِنْدَ الْأَسَاطِينِ فِی مَسْجِدِ الرَّسُولِ ص صَائِماً ثَلَاثاً آخِرُهَا الْجُمُعَةُ وَ إِنْ لَمْ يُقِمْ عَنْ غَيْرِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ وَ عَدَمِ وُجُوبِ ذَلِکَ

اشارة

(١) ١١ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاعْتِكَافِ وَ الدُّعَاءِ عِنْدَ الْأَسَاطِينِ فِی مَسْجِدِ الرَّسُولِ ص صَائِماً ثَلَاثاً آخِرُهَا الْجُمُعَةُ وَ إِنْ لَمْ يُقِمْ عَنْ غَيْرِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ وَ عَدَمِ وُجُوبِ ذَلِکَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٩٣٦٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٣٦٨- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنْ كَانَ لَکَ مُقَامٌ بِالْمَدِينَةِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ صُمْتَ أَوَّلَ يَوْمِ الْأَرْبِعَاءِ- (٣) وَ تُصَلِّی لَيْلَةَ الْأَرْبِعَاءِ عِنْدَ أُسْطُوَانَةِ أَبِی لُبَابَةَ- وَ هِیَ أُسْطُوَانَةُ التَّوْبَةِ الَّتِی كَانَ رَبَطَ نَفْسَهُ إِلَيْهَا حَتَّى نَزَلَ عُذْرُهُ مِنَ السَّمَاءِ وَ تَقْعُدُ عِنْدَهَا يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ- ثُمَّ تَأْتِی لَيْلَةَ الْخَمِيسِ الَّتِی تَلِيهَا (٤) مِمَّا يَلِی مَقَامَ النَّبِیِّ ص لَيْلَتَکَ وَ يَوْمَکَ وَ تَصُومُ يَوْمَ الْخَمِيسِ- ثُمَّ تَأْتِی الْأُسْطُوَانَةَ الَّتِی تَلِی مَقَامَ النَّبِیِّ ص- وَ مُصَلَّاهُ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ فَتُصَلِّی عِنْدَهَا لَيْلَتَکَ وَ يَوْمَکَ وَ تَصُومُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تَتَكَلَّمَ بِشَیْ ءٍ فِی هَذِهِ الْأَيَّامِ

فَافْعَلْ إِلَّا مَا لَا بُدَّ لَکَ مِنْهُ وَ لَا تَخْرُجَ مِنَ الْمَسْجِدِ إِلَّا لِحَاجَةٍ وَ لَا تَنَامَ فِی لَیْلٍ وَ لَا نَهَارٍ فَافْعَلْ فَإِنَّ ذَلِکَ (۵) مِمَّا یُعَدُّ فِیهِ الْفَضْلُ ثُمَّ احْمَدِ اللَّهَ فِی یَوْمِ الْجُمُعَةِ وَ أَثْنِ عَلَیْهِ وَ صَلِّ عَلَی النَّبِیِّ ص وَ سَلْ حَاجَتَکَ وَ لْیَکُنْ فِیمَا تَقُولُ اللَّهُمَّ مَا کَانَتْ لِی إِلَیْکَ مِنْ حَاجَةٍ شَرَعْتُ أَنَا فِی طَلَبِهَا وَ الْتِمَاسِهَا أَوْ لَمْ أَشْرَعْ سَأَلْتُکَهَا أَوْ لَمْ أَسْأَلْکَهَا فَإِنِّی أَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِنَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ نَبِیِّ الرَّحْمَةِ ص فِی

۱- الباب ۱۱ فیه ۵ أحادیث.

۲- التهذیب ٦- ١٦- ۳۵، و أورد صدره فی الحدیث ۱ من الباب ۱۲ من أبواب من یصحّ منه الصوم.

۳- فی نسخة- أول یوم یوم الاربعاء (هامش المخطوط).

٤- فی المصدر- الأسطوانة التی تلیها.

۵- فی المصدر- لأن ذلک.

قَضَاءِ حَوَائِجِی صَغِیرِهَا وَ کَبِیرِهَا- فَإِنَّکَ حَرِیٌّ أَنْ تُقْضَی حَاجَتُکَ (۱) إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

******

ترجمه:

مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ از امام صادق (ع) نقل کرده است که فرمود: اگر سه روز در مدینه اقامت داشتی، روز چهارشنبه را روزه بگیر و شب آن را در کنار ستون ابی لبابة (ستون توبه) نماز بخوان. سپس شب پنج شنبه را نزد مقامی که نزدیک به مقام پیامبر (ص) است، نماز بخوان و روز پنج شنبه را روزه بگیر. بعد از آن شب جمعه را در کنار همان ستون نماز بخوان و روز جمعه را روزه بگیر. اگر می توانی در این ایام چیزی نگویی و از مسجد خارج نشوی مگر برای نیاز ضروری و در شب و روز نخوابی، این کارها را انجام بده؛ زیرا این ها از کارهایی است که در آن ها فضیلت زیادی است. سپس در روز

جمعه خدا را ستایش کن، بر پیامبر (ص) درود بفرست و حاجت هایت را بخواه. بگو: «خداوندا، هر آنچه که نیاز به تو داشتم، چه از آنچه که من خود به دنبال آن بودم و چه آنچه که نخواسته بودم، از تو درخواست می کنم، و من به سوی تو با پیامبرت محمد، پیامبر رحمت، به خاطر برآورده شدن نیازهای کوچک و بزرگم، روی می آورم؛ زیرا تو سزاواری که حاجت من برآورده شود، ان شاءالله.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۶۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۳۶۹- ۲- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ مُرَازِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الصِّيَامُ بِالْمَدِينَةِ وَ الْقِيَامُ عِنْدَ الْأَسَاطِينِ لَيْسَ بِمَفْرُوضٍ وَ لَكِنْ مَنْ شَاءَ فَلْيَصُمْ فَإِنَّهُ خَيْرٌ لَهُ إِنَّمَا الْمَفْرُوضُ صَلَاةُ الْخَمْسِ وَ صِيَامُ شَهْرِ رَمَضَانَ- فَأَكْثِرُوا الصَّلَاةَ (فِي هَذَا الْمَسْجِدِ) (۳) مَا اسْتَطَعْتُمْ فَإِنَّهُ خَيْرٌ لَكُمْ وَ اعْلَمُوا أَنَّ الرَّجُلَ قَدْ يَكُونُ كَيِّساً فِي أَمْرِ الدُّنْيَا فَيُقَالُ مَا أَكْيَسَ (٤) فُلَاناً فَكَيْفَ مَنْ كَاسَ (٥) فِي أَمْرِ آخِرَتِهِ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) در این حدیث می فرمایند که روزه داری و قیام (نماز شب) در مدینه و در کنار ستون های مسجد، واجب نیست، ولی اگر کسی بخواهد، می تواند این اعمال را انجام دهد، چرا که برای او بهتر است. اما واجب، نمازهای پنج گانه و روزه ماه رمضان است. ایشان توصیه می کنند که نماز در مسجد پیامبر (ص) را تا جایی که می توانید زیاد انجام دهید، زیرا این کار برای شما بهتر است. همچنین، اشاره می کنند که فردی ممکن است در امور دنیوی به نظر کیّس و هوشمند بیاید، ولی مهم تر این است که در امور آخرت کیّس و هوشمند باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۷۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۳۷۰- ۳- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا دَخَلْتَ الْمَسْجِدَ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تُقِيمَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ الْأَرْبِعَاءَ وَ الْخَمِيسَ وَ الْجُمُعَةَ- فَتُصَلِّي بَيْنَ الْقَبْرِ وَ الْمِنْبَرِ (٧) يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ- عِنْدَ الْأُسْطُوَانَةِ الَّتِي عِنْدَ الْقَبْرِ (٨) فَتَدْعُو اللَّهَ عِنْدَهَا وَ تَسْأَلُهُ كُلَّ حَاجَةٍ تُرِيدُهَا فِي آخِرَةٍ أَوْ دُنْيَا وَ الْيَوْمَ الثَّانِيَ عِنْدَ أُسْطُوَانَةِ التَّوْبَةِ- وَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عِنْدَ مَقَامِ النَّبِيِّ ص- مُقَابِلَ الْأُسْطُوَانَةِ الْكَثِيرَةِ الْخَلُوقِ- فَتَدْعُو اللَّهَ عِنْدَهُنَّ لِكُلِّ حَاجَةٍ وَ تَصُومُ تِلْكَ الثَّلَاثَةَ الْأَيَّامِ.

******

ترجمه:

در این حدیث، امام صادق (ع) توصیه می کنند که اگر امکان دارد، سه روز در مسجد پیامبر (ص) بمانید، یعنی روزهای چهارشنبه، پنج شنبه و جمعه. در این مدت، در مکان های خاصی نماز بخوانید و دعا کنید

روز چهارشنبه: نماز را در بین قبر و منبر پیامبر (ص) به ویژه نزد ستون توابه (ستونی که به نام ابو لبابه معروف است) به جا آورید و دعا کنید.

روز پنج شنبه: نماز را در نزد ستون توابه به جا آورید.

روز جمعه: در مقام پیامبر (ص)، روبروی ستون کثیره الخلق (ستون معروف) نماز بخوانید و دعا کنید.

در این سه روز، همچنین توصیه می شود که روزه بگیرید. این اعمال برای برآورده شدن حاجات دنیوی و آخرتی و نزدیکی به خداوند بسیار مؤثر دانسته شده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۷۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۳۷۱- ٤- (۹) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ

۱- فی المصدر- إلیک حاجتک.التهذیب ٦- ۱۹- ٤۳.

۲-

۳- فی نسخة- فیها (هامش المخطوط).

٤- فی نسخة- فیقال- ما الکیس إلّا من کاس (هامش المخطوط).

٥- فی المصدر- فکیف من کان کاس.

٦- الکافی ٤- ٥٥٨- ٤.

۷- فی المصدر- فصل ما بین القبر و المنبر.

۸- فی المصدر- التی تلی القبر.

۹- الکافی ٤- ٥٥٨- ٥.

قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع صُمِ الْأَرْبِعَاءَ وَ الْخَمِیسَ وَ الْجُمُعَةَ وَ صَلِّ لَیْلَةَ الْأَرْبِعَاءِ وَ یَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ- عِنْدَ الْأُسْطُوَانَةِ الَّتِی تَلِی رَأْسَ النَّبِیِّ ص- وَ لَیْلَةَ الْخَمِیسِ وَ یَوْمَ الْخَمِیسِ عِنْدَ أُسْطُوَانَةِ أَبِی لُبَابَةَ- وَ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ وَ یَوْمَ الْجُمُعَةِ- عِنْدَ الْأُسْطُوَانَةِ الَّتِی تَلِی مَقَامَ النَّبِیِّ ص- وَ ادْعُ بِهَذَا الدُّعَاءِ لِحَاجَتِکَ وَ هُوَ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعِزَّتِکَ وَ قُوَّتِکَ وَ قُدْرَتِکَ وَ جَمِیعِ مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ- (۱) وَ أَنْ تَفْعَلَ بِی کَذَا وَ کَذَا.

******

ترجمه:

در این حدیث، امام صادق (ع) دستورالعمل هایی برای عبادت و دعا در مسجد پیامبر (ص) ارائه می دهند:

روزه داری و نماز در سه روز خاص:

روز چهارشنبه: روزه بگیرید و در شب و روز چهارشنبه در نزد ستون های خاص نماز بخوانید. ستون مورد نظر نزد سر پیامبر (ص) است.

روز پنج شنبه: روزه بگیرید و در شب و روز پنج شنبه نزد ستون ابو لبابه نماز بخوانید.

روز جمعه: روزه بگیرید و در شب و روز جمعه نزد ستون نزدیک مقام پیامبر (ص) نماز بخوانید.

دعای مخصوص:

در این سه روز، پس از نماز، دعا کنید با استفاده از دعای زیر:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعِزَّتِکَ وَ قُوَّتِکَ وَ قُدْرَتِکَ وَ جَمِیعِ مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ- وَ أَنْ تَفْعَلَ بِی کَذَا وَ کَذَا.

این دعا و اعمال، به منظور طلب حاجات و نزدیکی به خداوند و برآورده شدن نیازها توصیه شده اند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۳۷۲- ۵- (۲) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ قَالَ رُوِیَ عَنْ بَعْضِهِمْ ع قَالَ: إِذَا کَانَ لَکَ مُقَامٌ بِالْمَدِینَةِ ثَلَاثَةَ أَیَّامٍ فَأَتِمَّ الصَّلَاةَ وَ کَذَلِکَ أَیْضاً بِمَکَّةَ إِنْ أَقَمْتَ ثَلَاثاً (۳) فَأَتِمَّ الصَّلَاةَ فَإِذَا کَانَ لَکَ مُقَامٌ بِالْمَدِینَةِ ثَلَاثَةَ أَیَّامٍ (٤) صُمْتَ یَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ وَ صَلِّ لَیْلَةَ الْأَرْبِعَاءِ- عِنْدَ أُسْطُوَانَةِ التَّوْبَةِ وَ هِیَ أُسْطُوَانَةُ أَبِی لُبَابَةَ- الَّتِی رَبَطَ إِلَیْهَا نَفْسَهُ (۵).

ثُمَّ ذَکَرَ مِثْلَ الْحَدِیثِ الْأَوَّلِ.

******

ترجمه:

این حدیث به توضیح جزئیات اعمال مخصوصی که باید در مدینه و مکه انجام شوند، می پردازد:

اقامت در مدینه و مکه:

اگر سه روز در مدینه اقامت کنید:

روز چهارشنبه را روزه بگیرید و در شب چهارشنبه در نزد ستون توبه (ستون ابو لبابه) نماز بخوانید.

اگر سه روز در مکه اقامت کنید: همانطور که در مدینه انجام می دهید، نماز را تمام کنید.

روش عبادت در مدینه:

روز چهارشنبه: روزه بگیرید و شب چهارشنبه در نزد ستون توبه نماز بخوانید.

در مکه: برای کسی که سه روز در مکه اقامت می کند، توصیه می شود که نماز را به طور کامل انجام دهد.

این اعمال به منظور بهره برداری از برکات خاص این مکان ها و نزدیکی به خداوند توصیه شده اند.

۱۲- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِتْيَانِ الْمَشَاهِدِ كُلِّهَا بِالْمَدِينَةِ وَ زِيَارَةِ الشُّهَدَاءِ وَ خُصُوصاً حَمْزَةَ

اشارة

(٦) ١٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِتْيَانِ الْمَشَاهِدِ كُلِّهَا بِالْمَدِينَةِ وَ زِيَارَةِ الشُّهَدَاءِ وَ خُصُوصاً حَمْزَةَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۳۷۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۳۷۳- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ

ص: ۳۵۲

۱- فی المصدر- أن تصلی علی محمد و آل محمد.

۲- کامل الزیارات- ۲۵.

۳- فی المصدر- و إن أقمت ثلاثة أیام.

٤- فی المصدر زیادة- صمت ثلاثة أیام.

٥- فی المصدر- التی کان ربط إلیها نفسه.

٦- الباب ۱۲ فیه ۷ أحادیث.

۷- الکافی ٤- ٥٦٠- ۱، و التهذیب ٦- ۱۷- ۳۸، و أورد صدره فی الحدیث ۱ من الباب ٦٠ من أبواب أحکام المساجد.

أَبِی عُمَیْرٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ جَمِیعاً عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَا تَدَعْ إِتْیَانَ الْمَشَاهِدِ (۱) کُلِّهَا مَسْجِدِ قُبَا- فَإِنَّهُ الْمَسْجِدُ الَّذِی أُسِّسَ عَلَی التَّقْوَی مِنْ أَوَّلِ یَوْمٍ وَ مَشْرَبَةِ أُمِّ إِبْرَاهِیمَ وَ مَسْجِدِ الْفَضِیخِ- وَ قُبُورِ الشُّهَدَاءِ وَ مَسْجِدِ الْأَحْزَابِ وَ هُوَ مَسْجِدُ الْفَتْحِ- قَالَ وَ بَلَغَنَا أَنَّ النَّبِیَّ ص- کَانَ إِذَا أَتَی قُبُورَ الشُّهَدَاءِ قَالَ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَی الدَّارِ- وَ لْیَکُنْ فِیمَا تَقُولُ عِنْدَ مَسْجِدِ الْفَتْحِ- یَا صَرِیخَ الْمَکْرُوبِینَ وَ یَا مُجِیبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّینَ اکْشِفْ هَمِّی وَ غَمِّی وَ کَرْبِی کَمَا کَشَفْتَ عَنْ نَبِیِّکَ هَمَّهُ وَ غَمَّهُ وَ کَرْبَهُ وَ کَفَیْتَهُ هَوْلَ عَدُوِّهِ فِی هَذَا الْمَکَانِ.

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی وَ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ وَ فَضَالَةَ بْنِ أَیُّوبَ جَمِیعاً عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ (۲)

وَ رَوَاهُ أَیْضاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ وَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ جَمِیعاً عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ: حضرت صادق فرمودند : برای آمدن به تمام مکان های زیارتی غفلت نکنید، مثل مسجد قبا که از اولین روز بر پایه تقوا بنا شده است، و مشربه ی امّ ابراهیم، و مسجد الفضیخ، و قبور شهدا، و مسجد الأحزاب که همان مسجد الفتح است. و به ما رسید که پیامبر (صلی الله علیه وسلم) هنگامی که به قبور شهدا می رفت، می گفت: سلام بر شما به خاطر صبرتان؛ چه خوب است عاقبت خانه (شما). و در مسجد الفتح، این دعا را بگوید: ای پناه دهنده به اندوه دیدگان، و ای پاسخ گوی دعای نیازمندان، اندوه و غم و مشکل من را برطرف کن، همانطور که از پیامبرت هم و غم و مشکل او را برداشت و از هول دشمنانش در این مکان کفایت کردی.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۳۷٤- ۲- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّا نَأْتِی الْمَسَاجِدَ الَّتِی حَوْلَ الْمَدِینَةِ فَبِأَیِّهَا أَبْدَأُ فَقَالَ ابْدَأْ بِقُبَا فَصَلِّ فِیهِ وَ أَکْثِرْ فَإِنَّهُ أَوَّلُ مَسْجِدٍ صَلَّی فِیهِ رَسُولُ اللَّهِ ص فِی هَذِهِ

١- فی التهذیب- المساجد (هامش المخطوط).

٢- کامل الزیارات- ٢٤.

٣- کامل الزیارات- ٢٤.

٤- الکافی ٤- ٥٦٠- ٢.

الْعَرْصَةِ ثُمَّ ائْتِ مَشْرَبَةَ أُمِّ إِبْرَاهِيمَ فَصَلِّ فِيهَا فَإِنَّهَا (١) مَسْكَنُ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ مُصَلَّاهُ ثُمَّ تَأْتِی مَسْجِدَ الْفَضِيخِ (٢) فَتُصَلِّی فِيهِ فَقَدْ صَلَّی فِيهِ نَبِيُّکَ ص- فَإِذَا قَضَيْتَ هَذَا الْجَانِبَ أَتَيْتَ جَانِبَ أُحُدٍ- فَبَدَأْتَ بِالْمَسْجِدِ الَّذِی دُونَ الْحِيرَةِ (٣) فَصَلَّيْتَ فِيهِ ثُمَّ مَرَرْتَ بِقَبْرِ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَسَلَّمْتَ عَلَيْهِ ثُمَّ مَرَرْتَ بِقُبُورِ الشُّهَدَاءِ فَقُمْتَ عِنْدَهُمْ فَقُلْتَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الدِّيَارِ أَنْتُمْ لَنَا فَرَطٌ وَ إِنَّا بِكُمْ لَاحِقُونَ- ثُمَّ تَأْتِی الْمَسْجِدَ الَّذِی (٤) فِی الْمَكَانِ الْوَاسِعِ إِلَی جَنْبِ الْجَبَلِ عَنْ يَمِينِکَ حَتَّی تَأْتِیَ (٥) أُحُداً فَتُصَلِّی فِيهِ فَعِنْدَهُ خَرَجَ النَّبِیُّ ص إِلَی أُحُدٍ حِينَ لَقِیَ الْمُشْرِكِينَ- فَلَمْ يَبْرَحُوا حَتَّی حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَصَلَّی فِيهِ ثُمَّ مُرَّ أَيْضاً حَتَّی تَرْجِعَ فَتُصَلِّی عِنْدَ قُبُورِ الشُّهَدَاءِ مَا كَتَبَ اللَّهُ لَکَ ثُمَّ امْضِ عَلَی وَجْهِکَ حَتَّی تَأْتِیَ مَسْجِدَ الْأَحْزَابِ- فَتُصَلِّی فِيهِ وَ تَدْعُو اللَّهَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص دَعَا فِيهِ يَوْمَ الْأَحْزَابِ- وَ قَالَ يَا صَرِيخَ الْمَكْرُوبِينَ وَ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ وَ يَا مُغِيثَ الْمَهْمُومِينَ اكْشِفْ هَمِّی وَ كَرْبِی وَ غَمِّی فَقَدْ تَرَی حَالِی وَ حَالَ أَصْحَابِی.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٦)

وَ كَذَا الَّذِی قَبْلَهُ وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

عُقْبَةَ بْنِ خَالِدٍ ازابو عبد الله (ع) پرسیدم: ما به مساجد اطراف مدینه می رویم، از کدام یک شروع کنم؟ گفت: با قبا آغاز کن و در آن نماز بخوان و زیادتر عمل کن، زیرا اولین مسجدی است که پیامبر (صلی الله علیه وسلم) در این ناحیه در آن نماز خوانده است. سپس به مشربه ی امّ ابراهیم برو و در آن نماز بخوان، زیرا آن مکان محل سکونت و نماز پیامبر (صلی الله علیه وسلم) بوده است. سپس به مسجد الفضیخ برو و در آن نماز بخوان، زیرا پیامبر (صلی الله علیه وسلم) در آن نماز خوانده است. وقتی این طرف را به پایان رساندی، به طرف احد برو و از مسجدی که پایین تر از حیره است شروع کن و در آن نماز بخوان. سپس به قبر حمزه بن عبد المطلب برو و به او سلام بده و بعد به قبور شهدا برو و در آنجا بایست و بگو: سلام بر شما ای اهل خانه! شما پیش کسوتان ما هستید و ما به شما ملحق خواهیم شد. سپس به مسجد الأحزاب که در محل وسیع در کنار کوه است برو و در آن نماز بخوان و دعا کن، زیرا پیامبر (صلی الله علیه وسلم) در آن روز جنگ احزاب دعا کرده است و گفت: ای پناه دهنده به اندوه دیدگان، ای پاسخ گوی دعاهای نیازمندان، و ای یاری دهنده به دردمندان، درد و مشکل و غم من را برطرف کن، که تو حال من و حال دوستانم را می بینی.»

١- فی المصدر- و هی.

٢- روی الکلینی و الشیخ و الصدوق عن أبی عبد اللّه (علیه السلام) أنه سئل عن مسجد الفضیخ، لم سمی بذلک؟ فقال- لنخل یسمی الفضیخ، فلذلک سمی مسجد الفضیخ. " منه قده".

٣- فی المصدر- الحرة.

٤- فی المصدر- الذی کان.

٥- فی نسخة- حین تدخل (هامش المخطوط).

٦- التهذیب ٦- ١٧- ٣٩.

٧- کامل الزیارات ٢٣.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۷۵ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۹۳۷۵- ۳- (۱) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع هَلْ أَتَیْتُمْ مَسْجِدَ قُبَا أَوْ مَسْجِدَ الْفَضِیخِ- أَوْ مَشْرَبَةَ أُمِّ إِبْرَاهِیمَ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ أَمَا إِنَّهُ لَمْ یَبْقَ مِنْ آثَارِ رَسُولِ اللَّهِ ص شَیْ ءٌ إِلَّا وَ قَدْ غُیِّرَ غَیْرُ هَذَا.

******

ترجمه:

حلبی : ابو عبد الله (ع) گفت: آیا به مسجد قبا، یا مسجد الفضیخ، یا مشربه ی امّ ابراهیم رفته اید؟ گفتم: بله. گفت: بدانید که هیچ اثری از پیامبر (صلی الله علیه وسلم) باقی نمانده است جز این.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۷۶ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۳۷۶- ٤- (۲) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِیدٍ (۳) عَنِ الْحَسَنِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَی قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَسْجِدَ الْفَضِیخِ الْحَدِیثَ وَ فِیهِ قِصَّةُ رَدِّ الشَّمْسِ لِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع- وَ أَنَّهُ کَانَ فِی مَسْجِدِ الْفَضِیخِ.

******

ترجمه:

عمار بن موسی گفت: من و ابو عبد الله (ع) به مسجد الفضیخ وارد شدیم. در آنجا داستان بازگرداندن خورشید بخاطرامیرالمؤمنین (ع) وجود دارد و اینکه این اتفاق در مسجد الفضیخ رخ داده بود.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۷۷ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۹۳۷۷- ۵- (٤) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ أَبِیهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ أَخِیهِ عَلِیٍّ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَحْرٍ (٥) عَنْ حَرِیزٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَتَی (٦) مَسْجِدَ قُبَا فَصَلَّی فِیهِ رَکْعَتَیْنِ رَجَعَ بِعُمْرَةٍ.

******

ترجمه:

حریز از کسی که به او خبر داده است از ابو عبد الله (ع) نقل کرده است که رسول الله (ص) گفت: کسی که به مسجد قبا برود و در آن دو رکعت نماز بخواند، به منزله آن است که عمری را انجام داده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۷۸ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۳۷۸- ٦- (۷) وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِیلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنِ الْفُضَیْلِ بْنِ یَسَارٍ عَنْ أَبِی

ص: ۳۵۵

۱- الکافی ٤- ٥٦١- ٦.

۲- الکافی ٤- ٥٦١- ۷.

۳- فی المصدر- عمر بن سعید.

٤- کامل الزیارات- ۲٥، و أورده عن الفقیه مرسلا فی الحدیث ۳ من الباب ٦۰ من أبواب أحکام المساجد.

٥- کذا فی هامش المصدر، و فی متنه (یحیی) بدل- بحر.

٦- فی المصدر زیادة- مسجدی.

٧- کامل الزیارات- ١٥٦، و أورده عن الکافی فی الحدیث ١٣ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

عَبْدِ اللَّهِ ع (١) قَالَ: زِيَارَةُ قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ زِيَارَةُ قُبُورِ الشُّهَدَاءِ وَ زِيَارَةُ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- تَعْدِلُ حَجَّةً مَبْرُورَةً مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ فُضَيْلٍ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

فضیل بن یسار از ابو عبد الله (ع) نقل کرده است که گفت: زیارت قبر رسول الله (ص)، و زیارت قبور شهدا، و زیارت قبر حسین (ع)، معادل یک حج مقبول با رسول الله (ص) است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٣٧٩ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٩٣٧٩- ٧- (٣) الْعَيَّاشِيُّ فِي تَفْسِيرِهِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْمَسْجِدِ الَّذِي أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ قَالَ مَسْجِدُ قُبَا الْحَدِيثَ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤).

******

ترجمه:

حلبی از ابو عبد الله (ع) نقل کرده است که گفت: از او درباره مسجدی که از اولین روز بر اساس تقوا تأسیس شده است پرسیدم. گفت: مسجد قُبا.

۱۳- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قُبُورِ الشُّهَدَاءِ كُلَّ إِثْنَيْنِ وَ كُلَّ خَمِيسٍ

اشارة

(۵) ۱۳ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قُبُورِ الشُّهَدَاءِ كُلَّ إِثْنَيْنِ وَ كُلَّ خَمِيسٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۳۸۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۳۸۰- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ عَاشَتْ فَاطِمَةُ ع

۱- فى المصدر- أبى جعفر (عليه السلام).

۲- كامل الزيارات- ۱۵۷.

۳- تفسير العيّاشىّ ۲- ۱۱۱- ۱۳۵، و أورده عن الكافى و التهذيب فى الحديث ۲ من الباب ٦۰ من أبواب أحكام المساجد.

٤- يأتى فى الباب ۱۳ من هذه الأبواب. و تقدم ما يدلّ عليه فى الباب ٦۰ من أبواب أحكام المساجد، و ما يدل على زيارة شهداء آل محمد (صلّى اللّه عليه و آله) فى الحديث ۲۲ من الباب ۲ من هذه الأبواب.

۵- الباب ۱۳ فيه حديثان.

٦- الكافى ٤- ۵٦۱- ٤، و أورده فى الحديث ۱ من الباب ۵۵ من أبواب الدفن.

بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ص خَمْسَةً وَ سَبْعِينَ يَوْماً لَمْ تُرَ كَاشِرَةً وَ لَا ضَاحِكَةً تَأْتِي قُبُورَ الشُّهَدَاءِ فِي كُلِّ جُمْعَةٍ مَرَّتَيْنِ الْإِثْنَيْنَ وَ الْخَمِيسَ- فَتَقُولُ هَاهُنَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص- وَ هَاهُنَا كَانَ الْمُشْرِكُونَ.

وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

هشام بن سالم از ابو عبد الله (ع) نقل کرده است که گفت: شنیدم او می گوید: فاطمه (ع) پس از رسول الله (ص) ۷۵ روز زندگی کرد و هرگز با چهره ای باز و خندان دیده نشد. او به قبور شهدا در هر جمعه دو بار، روزهای دوشنبه و پنج شنبه می رفت و می گفت: اینجا محل رسول الله (ص) بود و اینجا محل مشرکین بود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۳۸۱- ۲- (۲) قَالَ الْكُلَيْنِيُّ وَ فِي رِوَايَةِ أَبَانٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهَا كَانَتْ تُصَلِّي هُنَاكَ وَ تَدْعُو حَتَّى مَاتَتْ ع.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الطَّهَارَةِ (۳).

******

ترجمه:

کلینی گفت: و در روایت ابان از کسی که از ابو عبد الله (ع) نقل کرده است، آمده است که او {فاطمه (ع) }در آنجا نماز می خواند و دعا می کرد تا زمان وفاتش.

۱۴- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِبْلَاغِ رَسُولِ اللَّهِ ص سَلَامَ الْإِخْوَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

اشارة

(٤) ١٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِبْلَاغِ رَسُولِ اللَّهِ ص سَلَامَ الْإِخْوَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٨٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٣٨٢- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْأَشْعَثِ (٦) عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: فَإِذَا أَتَيْتَ قَبْرَ النَّبِيِّ ص

١- الكافى ٣- ٢٢٨- ٣.

٢- الكافى ٤- ٥٦١- ٤ ذيل الحديث ٤.

٣- تقدم فى الباب ٥٥ من أبواب الدفن، و فى الباب ١٢ من هذه الأبواب.

٤- الباب ١٤ فيه حديث واحد.

٥- الكافى ٤- ٣١٦- ٨، و أورده فى الحديث ١ من الباب ٣٠ من أبواب النيابة فى الحجّ، و صدره فى الحديث ١ من الباب ١٧ من أبواب العود إلى منى.

٦- فى المصدر- عن على بن محمّد الأشعث.

فَقَضَيْتَ مَا يَجِبُ عَلَيْکَ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ قِفْ عِنْدَ رَأْسِ النَّبِيِّ ص ثُمَّ قُلْ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مِنْ أَبِي وَ أُمِّي وَ وُلْدِي وَ خَاصَّتِي وَ جَمِيعِ أَهْلِ بَلَدِي (۱) حُرِّهِمْ وَ عَبْدِهِمْ وَ أَبْيَضِهِمْ وَ أَسْوَدِهِمْ فَلَا تَشَاءُ أَنْ تَقُولَ لِلرَّجُلِ قَدْ أَقْرَأْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص عَنْکَ السَّلَامَ إِلَّا كُنْتَ صَادِقاً.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۲)

******

ترجمه:

از علی بن ابراهیم حضرمی از پدرش از ابی الحسن موسی بن جعفر (ع) در حدیثی نقل شده است که فرمود: وقتی به قبر پیامبر (ص) رسیدی و آنچه بر تو واجب است انجام دادی، دو رکعت نماز بخوان. سپس نزد سر پیامبر (ص) بایست و بگو: سلام بر تو ای پیامبر خدا از طرف پدرم و مادرم و فرزندانم و خاصانم و تمام اهل شهرم، آزاد و برده، سفید و سیاه. و اگر خواستی به کسی بگویی که سلام تو را به پیامبر (ص) رساندم، راستگو خواهی بود.

۱۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ وَدَاعِ قَبْرِ النَّبِيِّ ص عِنْدَ الْخُرُوجِ وَ الْغُسْلِ لَهُ وَ آدَابِهِ

اشارة

(۳) ۱۵ بَابُ اسْتِحْبَابِ وَدَاعِ قَبْرِ النَّبِيِّ ص عِنْدَ الْخُرُوجِ وَ الْغُسْلِ لَهُ وَ آدَابِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۳۸۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۳۸۳- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَخْرُجَ مِنَ الْمَدِینَةِ- فَاغْتَسِلْ ثُمَّ ائْتِ قَبْرَ النَّبِیِّ ص- بَعْدَ مَا تَفْرُغُ مِنْ حَوَائِجِکَ فَوَدِّعْهُ وَ اصْنَعْ مِثْلَ مَا صَنَعْتَ عِنْدَ دُخُولِکَ وَ قُلِ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِیَارَةِ قَبْرِ نَبِیِّکَ- فَإِنْ تَوَفَّیْتَنِی قَبْلَ ذَلِکَ فَإِنِّی أَشْهَدُ فِی مَمَاتِی عَلَی مَا شَهِدْتُ عَلَیْهِ فِی حَیَاتِی أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُکَ وَ رَسُولُکَ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

معاویة بن عمار گفت: امام صادق (ع) فرمود: «وقتی خواستی از مدینه خارج شوی، غسل کن. سپس نزد قبر پیامبر (ص) برو، پس از اینکه کارهایت را به پایان رساندی، او را وداع کن و مانند آنچه هنگام ورود انجام دادی، انجام بده. و بگو: "خدایا، این را آخرین دیدار من از قبر پیامبرت قرار مده. و اگر مرا پیش از آن از دنیا بردی، من در مرگم شهادت می دهم به آنچه در زندگی ام به آن شهادت دادم، که خدایی جز تو نیست و محمد بنده و رسول توست .

ص: ۳۵۸

۱- فی المصدر- السلام علیک یا نبی اللّه من أبی و أمی و زوجتی و ولدی و جمیع حامتی و من جمیع أهل بلدی.

۲- التهذیب ٦- ۱۰۹- ۱۹۳.

۳- الباب ۱۵ فیه ۳ أحادیث.

٤- الکافی ٤- ٥٦٣- ۱.

٥- التهذيب ٦- ١١- ٢٠.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٣٨٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٣٨٤- ٢- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ وَدَاعِ قَبْرِ النَّبِيِّ ص- فَقَالَ تَقُولُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْکَ السَّلَامُ عَلَيْکَ لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِيمِي عَلَيْکَ.

جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ جَمَاعَةٍ مِنْ مَشَايِخِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

يونس بن يعقوب گفت: از امام صادق (ع) درباره وداع با قبر پيامبر (ص) پرسيدم. ايشان فرمود: «مى گويى: "درود خدا بر تو، سلام بر تو، خدا اين را آخرين سلام من بر تو قرار ندهد.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٣٨٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٣٨٥- ٣- (٣) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع وَ هُوَ يُرِيدُ أَنْ يُوَدِّعَ لِلْخُرُوجِ إِلَى الْعُمْرَةِ فَأَتَى الْقَبْرَ مِنْ مَوْضِعِ رَأْسِ رَسُولِ اللَّهِ ص- بَعْدَ الْمَغْرِبِ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ ص وَ لَزِقَ بِالْقَبْرِ- ثُمَّ أَتَى الْمِنْبَرَ وَ انْصَرَفَ (٤) حَتَّى أَتَى الْقَبْرَ- فَقَامَ إِلَى جَانِبِهِ يُصَلِّي (٥) وَ أَلْصَقَ مَنْكِبَهُ الْأَيْسَرَ بِالْقَبْرِ- قَرِيباً مِنَ الْأُسْطُوَانَةِ الَّتِي دُونَ الْأُسْطُوَانَةِ الْمُخَلَّقَةِ- الَّتِي عِنْدَ رَأْسِ النَّبِيِّ ص فَصَلَّى سِتَّ رَكَعَاتٍ أَوْ ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ فِي نَعْلَيْهِ قَالَ فَكَانَ مِقْدَارُ رُكُوعِهِ وَ سُجُودِهِ ثَلَاثَ تَسْبِيحَاتٍ أَوْ أَكْثَرَ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ ذَلِکَ سَجَدَ سَجْدَةً أَطَالَ فِيهَا السُّجُودَ حَتَّى بَلَّ عَرَقُهُ الْحَصَى قَالَ وَ ذَكَرَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا أَنَّهُ رَآهُ أَلْصَقَ خَدَّهُ بِأَرْضِ الْمَسْجِدِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ

۱- الکافی ٤- ٥٦٣- ٢.

۲- کامل الزیارات- ٢٦.

۳- کامل الزیارات- ٢٧، و أورد قطعة منه عن العیون فی الحدیث ٢ من الباب ٣٧ من أبواب لباس المصلی، و صدره فی الحدیث ٤ من الباب ٢٦ من أبواب مکان المصلی.

٤- فی المصدر- ثم انصرف.

٥- فی المصدر- فصلی.

أَسْقَطَ قَوْلَهُ ثُمَّ أَتَی الْمِنْبَرَ- وَ قَوْلَهُ أَوْ ثَمَانِیَ رَکَعَاتٍ (۱)

******

ترجمه:

ابن فضال روایت می کند: دیدم که امام کاظم (ع) قصد داشت برای عمره وداع کند. ایشان پس از مغرب به سوی قبر پیامبر (ص) از قسمت بالای سر آمد، به پیامبر (ص) سلام کرد و خود را به قبر چسباند. سپس به سوی منبر رفت و برگشت تا دوباره به قبر بازگردد. در کنار قبر ایستاد، نماز خواند و شانه چپ خود را به قبر چسباند، نزدیک به ستون کوچکی که در کنار ستون معطر قرار داشت، جایی که نزدیک به سر پیامبر (ص) بود. شش یا هشت رکعت نماز در حالی که نعلین به پا داشت به جا آورد. مدت رکوع و سجده اش به اندازه سه تسبیح یا بیشتر بود. وقتی از نماز فارغ شد، سجده ای طولانی به جا آورد که در آن عرقش به سنگریزه ها رسید. برخی از اصحاب ما گفتند که او را دیده اند که گونه اش را به زمین مسجد چسبانده بود.

١٦- بَابُ وُجُوبِ احْتِرَامِ مَكَّةَ وَ الْمَدِينَةِ وَ الْكُوفَةِ وَ اسْتِحْبَابِ سُكْنَاهَا وَ الصَّدَقَةِ بِهَا وَ كَثْرَةِ الصَّلَاةِ فِيهَا وَ الْإِتْمَامِ سَفَراً بِهَا

اشارة

(٢) ١٦ بَابُ وُجُوبِ احْتِرَامِ مَكَّةَ وَ الْمَدِينَةِ وَ الْكُوفَةِ وَ اسْتِحْبَابِ سُكْنَاهَا وَ الصَّدَقَةِ بِهَا وَ كَثْرَةِ الصَّلَاةِ فِيهَا وَ الْإِتْمَامِ سَفَراً بِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٨٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٣٨٦- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ حَسَّانَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع مَكَّةُ حَرَمُ اللَّهِ وَ الْمَدِينَةُ حَرَمُ رَسُولِ اللَّهِ ص- وَ الْكُوفَةُ حَرَمِي لَا يُرِيدُهَا جَبَّارٌ بِحَادِثَةٍ إِلَّا قَصَمَهُ اللَّهُ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حسان بن مهران روایت می کند که شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: امیرالمؤمنین (ع) گفت: مکه حرم خداوند است و مدینه حرم رسول خدا (ص) است، و کوفه حرم من است. هیچ ستمگری با قصد بد به آن نخواهد آمد مگر این که خدا او را در هم شکند.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٨٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

۱۹۳۸۷- ۲- (۵) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَحْدَثَ بِالْمَدِينَةِ حَدَثاً أَوْ آوَى مُحْدِثاً فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ قُلْتُ وَ مَا الْحَدَثُ قَالَ الْقَتْلُ.

******

ترجمه:

جمیل بن دراج روایت می کند که شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: رسول خدا (ص) فرمود: هرکس در مدینه حادثه ای پدید آورد یا پدیدآورنده حادثه ای را پناه دهد، لعنت خدا بر او باد. گفتم: حادثه چیست؟ فرمود: قتل.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۳۸۸- ۳- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ

ص: ۳٦۰

۱- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۱۷- ٤۰.

۲- الباب ۱٦ فیه ٥ أحادیث.

۳- الکافی ٤- ٥٦۳- ۱.

٤- التهذیب ٦- ۱۲- ۲۱.

٥- الکافی ٤- ٥٦٥- ٦.

٦- التهذیب ٦- ۳۱- ٥۷، و أورده فی الحدیث ۱۰ من الباب ٤٤ من أبواب أحکام المساجد.

عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الرَّازِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الْبَاقِرِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ أَيُّ الْبِقَاعِ أَفْضَلُ بَعْدَ حَرَمِ اللَّهِ وَ حَرَمِ رَسُولِهِ ص- فَقَالَ الْكُوفَةُ يَا أَبَا بَكْرٍ- هِيَ الزَّكِيَّةُ الطَّاهِرَةُ فِيهَا قُبُورُ النَّبِيِّينَ الْمُرْسَلِينَ وَ غَيْرِ الْمُرْسَلِينَ وَ الْأَوْصِيَاءِ الصَّادِقِينَ وَ فِيهَا مَسْجِدُ سُهَيْلٍ- الَّذِي لَمْ يَبْعَثِ اللَّهُ نَبِيّاً إِلَّا وَ قَدْ صَلَّى فِيهِ وَ فِيهَا يَظْهَرُ عَدْلُ اللَّهِ وَ فِيهَا يَكُونُ قَائِمُهُ وَ الْقُوَّامُ مِنْ بَعْدِهِ (١) وَ هِيَ مَنَازِلُ النَّبِيِّينَ وَ الْأَوْصِيَاءِ وَ الصَّالِحِينَ.

******

ترجمه:

ابوبکر حضرمی از امام باقر (ع) روایت می کند: به ایشان گفتم: کدام سرزمین پس از حرم خدا و حرم رسول او (ص) برتر است؟ امام فرمود: ای ابوبکر، کوفه. آن سرزمینی پاک و مطهر است. در آن قبور پیامبران فرستاده شده و غیر فرستاده شده و اوصیای راستگو وجود دارد. در آنجا مسجد سهیل است که خداوند هیچ پیامبری نفرستاد مگر اینکه در آن نماز خواند. در آنجا عدالت خداوند آشکار می شود و در آنجا قائم (امام مهدی) و قیام کنندگان پس از او خواهند بود. آنجا منازل پیامبران، اوصیاء و صالحان است.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٣٨٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٣٨٩- ٤- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الرَّازِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ اللَّهَ اخْتَارَ مِنَ الْبُلْدَانِ أَرْبَعَةً فَقَالَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ التِّينِ وَ الزَّيْتُونِ وَ طُورِ سِينِينَ- وَ هذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ (٣) التِّينُ الْمَدِينَةُ- وَ الزَّيْتُونُ بَيْتُ الْمَقْدِسِ وَ طُورُ سِينِينَ الْكُوفَةُ- وَ هَذَا الْبَلَدُ الْأَمِينُ مَكَّةُ.

******

ترجمه:

موسی بن بکر از امام کاظم (ع) از پدرانش روایت می کند که رسول خدا (ص) فرمود: خداوند از میان شهرها چهار شهر را برگزیده است. پس خداوند عزّوجلّ فرمود: "سوگند به انجیر و زیتون و طور سینا و این شهر امن" (سوره تین، آیات ۱-۳). انجیر اشاره به مدینه است، زیتون به بیت المقدس، طور سینا به کوفه، و این شهر امن به مکه اشاره دارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۹۰ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۳۹۰- ۵- (٤) وَ عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ جَعْفَرٍ الْعَلَوِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ إِشْکِیبَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ صَدَقَةَ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مِهْرَانَ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ

۱- یمکن أن یکون المراد بالقوام من بعده نوابه، و خلفاؤه فی زمانه، کقوله تعالی- فَمَنْ یَهْدِیهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ (الجاثیة ٤٥- ۲۳) فالبعدیة بمعنی المغایرة لا الزمانیة، و یمکن أن یکون المراد الأئمة الذین یقومون فی الرجعة بعده، و قد حققت هذا المعنی فی آخر رسالة الرجعة." منه قده".

۲- معانی الأخبار- ۳٦٤- ۱.

۳- التین ۹۵- ۱- ۳.

٤- معانی الأخبار- ۳۷۳- ۱.

یَعْقُوبَ بْنِ شُعَیْبٍ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ الْإِسْکَافِ (۱) عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع وَ آوَیْناهُما إِلی رَبْوَةٍ ذاتِ قَرارٍ وَ مَعِینٍ (۲) قَالَ الرَّبْوَةُ الْکُوفَةُ- وَ الْقَرَارُ الْمَسْجِدُ وَ الْمَعِینُ الْفُرَاتُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی الصَّلَاةِ (۳) وَ غَیْرِهَا (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۵).

******

ترجمه:

ابو سعید اسکاف از امام باقر (ع) روایت می کند که امیرالمؤمنین (ع) فرمود: در آیه "و آن دو (مریم و عیسی) را به سرزمینی بلند که دارای آرامش و چشمه های جاری بود پناه دادیم" (سوره مؤمنون، آیه ۵۰)، منظور از "سرزمین بلند" کوفه است، "آرامش" مسجد کوفه، و "چشمه جاری" رود فرات است.

۱۷- بَابُ أَنَّ حَرَمَ الْمَدِينَةِ مِنْ عَائِرٍ إِلَى وُعَيْرٍ لَا يُعْضَدُ شَجَرُهُ وَ لَا بَأْسَ بِصَيْدِهِ إِلَّا مَا صِيدَ بَيْنَ الْحَرَّتَيْنِ

اشارة

(٦) ١٧ بَابُ أَنَّ حَرَمَ الْمَدِينَةِ مِنْ عَائِرٍ إِلَى وُعَيْرٍ لَا يُعْضَدُ شَجَرُهُ وَ لَا بَأْسَ بِصَيْدِهِ إِلَّا مَا صِيدَ بَيْنَ الْحَرَّتَيْنِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۹۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۳۹۱- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْكُوفِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ مَكَّةَ حَرَمُ اللَّهِ حَرَّمَهَا إِبْرَاهِيمُ ع- وَ إِنَّ الْمَدِينَةَ حَرَمِی مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا حَرَمٌ لَا يُعْضَدُ شَجَرُهَا وَ هُوَ مَا بَيْنَ ظِلِّ عَائِرٍ إِلَى ظِلِّ وُعَيْرٍ- لَيْسَ صَيْدُهَا كَصَيْدِ مَكَّةَ- يُؤْكَلُ هَذَا وَ لَا يُؤْكَلُ ذَاكَ وَ هُوَ بَرِيدٌ.

١- فی المصدر- سعد الاسکاف.

٢- المؤمنون ٢٣- ٥٠.

٣- تقدم فی الأبواب ٤٣- ٤٧ و ٥٧ و ٦٠ و ٦٣ من أبواب أحکام المساجد، و فی الباب ٢٥ من أبواب صلاة المسافر.

٤- تقدم فی الباب ٩ من هذه الأبواب، و ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ١٥ من أبواب مقدمات الطواف.

٥- یأتی فی الباب ١٧ من هذه الأبواب.

٦- الباب ١٧ فیه ١٣ حدیثا.

٧- الکافی ٤- ٥٦٤- ٥.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

معاویة بن عمار از امام صادق (ع) روایت می کند که رسول خدا (ص) فرمود: مکه، حرم خداوند است که ابراهیم (ع) آن را حرم قرار داد، و مدینه حرم من است. آنچه میان دو بخش سنگلاخ آن قرار دارد، حرم است. درختان آن نباید قطع شوند. این محدوده از سایه کوه "عائر" تا سایه کوه "وعیر" است. شکار مدینه مانند شکار مکه نیست؛ شکار مدینه را می توان خورد، اما شکار مکه را نه، و این محدوده به اندازه یک برید (چهار فرسنگ) است

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٣٩٢ - رقم الحدیث الباب: ٢]

۱۹۳۹۲- ۲- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَسَنِ الصَّيْقَلِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع كُنْتُ عِنْدَ زِيَادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ عِنْدَهُ رَبِيعَةُ الرَّأْيِ- فَقَالَ زِيَادٌ مَا الَّذِي حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ص مِنَ الْمَدِينَةِ- فَقَالَ لَهُ بَرِيدٌ فِي بَرِيدٍ فَقَالَ لِرَبِيعَةَ- وَ كَانَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ص أَمْيَالٌ فَسَكَتَ وَ لَمْ يُجِبْهُ فَأَقْبَلَ عَلَيَّ زِيَادٌ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا تَقُولُ أَنْتَ فَقُلْتُ حَرَمُ رَسُولِ اللَّهِ ص مِنَ الْمَدِينَةِ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا قَالَ وَ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا قُلْتُ مَا أَحَاطَتْ بِهِ الْحِرَارُ- (۳) قَالَ وَ مَا حَرَّمَ مِنَ الشَّجَرِ قُلْتُ مِنْ عَائِرٍ إِلَى وُعَيْرٍ قَالَ صَفْوَانُ قَالَ ابْنُ مُسْكَانَ قَالَ الْحَسَنُ فَسَأَلَهُ رَجُلٌ وَ أَنَا جَالِسٌ فَقَالَ لَهُ وَ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا قَالَ مَا بَيْنَ الصَّوْرَيْنِ (٤) إِلَى الثَّنِيَّةِ (٥).

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ نَحْوَهُ إِلَى قَوْلِهِ مِنْ عَيْرٍ إِلَى وُعَيْرٍ (٦)

******

ترجمه:

حسن صیقل روایت می کند که امام صادق (ع) فرمود: من نزد زیاد بن عبدالله بودم و ربیعة الرأی هم آنجا بود. زیاد پرسید: رسول خدا (ص) چه چیزی از مدینه را حرام کرده است؟ ربیعه پاسخ داد: به اندازه یک برید در یک برید. سپس زیاد به ربیعه گفت: آیا در زمان رسول خدا (ص) این محدوده به میل ها (واحد اندازه گیری مسافت) مشخص شده بود؟ ربیعه سکوت کرد و پاسخی نداد. زیاد به من (امام صادق) رو کرد و گفت: ای اباعبدالله، تو چه می گویی؟ من گفتم: حرم رسول خدا (ص) در مدینه، آنچه بین دو بخش سنگلاخ آن قرار دارد. زیاد پرسید: منظور از بین دو سنگلاخ چیست؟ گفتم: آنچه که منطقه حِرار (سنگلاخی) احاطه کرده است. زیاد پرسید: چه درختانی در این محدوده حرام شده اند؟ گفتم: از کوه "عائر" تا کوه "وعیر". صفوان نقل می کند که ابن مسکان گفت: حسن روایت کرد که مردی از امام پرسید و من نشسته بودم. آن مرد پرسید: منظور از بین دو سنگلاخ چیست؟ امام پاسخ داد: از میان دو کوه "صور" تا "ثنیه".

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۳۹۳- ۳- (۷) قَالَ الْكُلَيْنِيُّ وَ فِي رِوَايَةِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حَدُّ مَا حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ص مِنَ

ص: ۳۶۳

۱- التهذيب ٦- ١٢- ٢٣.

۲- الكافى ٤- ٥٦٤- ٣، و معانى الأخبار- ٣٣٧- ٢.

۳- فى التهذيب- الحرتان (هامش المخطوط).

٤- الصوران- موضع بالمدينة بالبقيع. (معجم البلدان ٣- ٤٣٢).

٥- الثنية- هى العقبة فى الجبل فيها طريق مسلوك، و المراد هنا ثنية الوداع فى المدينة المنورة من جهة مكّة. (معجم البلدان ٢- ٨٦).

٦- التهذيب ٦- ١٣- ٢٦.

٧- الكافى ٤- ٥٦٤- ٤.

الْمَدِينَةِ مِنْ ذُبَابٍ (۱) إِلَى وَاقِمٍ (۲) وَ الْعُرَيْضِ (۳) وَ النَّقْبِ (٤) مِنْ قِبَلِ مَكَّةَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي مَعَانِي الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ مِثْلَهُ ثُمَّ قَالَ: قَالَ ابْنُ مُسْكَانَ وَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ مِنَ الصَّوْرَيْنِ إِلَى الثَّنِيَّةِ (٥).

وَ رَوَى الَّذِي قَبْلَهُ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ مِنَ الْمَدِينَةِ مِنَ الصَّيْدِ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

ابو بصیر از امام صادق (ع) روایت می کند که رسول خدا (ص) حد حرم مدینه را از "ذباب" تا "واقم" و "عریض" و "نقب" از سمت مکه قرار داد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۹٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۳۹٤- ٤- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبَانٍ عَنْ أَبِی الْعَبَّاسِ یَعْنِی الْفَضْلَ بْنَ عَبْدِ الْمَلِکِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْمَدِینَةَ- فَقَالَ نَعَمْ حَرَّمَ بَرِیداً فِی بَرِیدٍ غَضَاهَا (۸) قَالَ قُلْتُ: صَیْدَهَا قَالَ لَا یَکْذِبُ النَّاسُ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ حُمَیْدِ بْنِ زِیَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ غَیْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانٍ (۹)

۱- ذباب- جبل بالمدینة المنورة. (معجم البلدان ۳- ۳).

۲- واقم: حصن من حصون المدینة المنورة و حرة واقم إلی جانبه. (معجم البلدان ٥- ۳٥٤).

۳- العریض- واد بالمدینة المنورة. (معجم البلدان ٤- ۱۱٤).

٤- النقب- موضع فی المدینة المنورة یعرف بنقب بنی دینار من بنی النجار. (معجم البلدان ٥- ۲۹۸).

٥- معانی الأخبار- ۳۳۷- ۳.

٦- الفقیه ۲- ٥٦۱- ۳۱٥۰.

۷- الفقیه ۲- ٥٦۳- ۳۱٥٤.

۸- الغضی- شجر تاکله الإبل و یستعمل وقودا. انظر (الصحاح- غضی- ٦- ۲٤٤۷).

۹- الکافی ٤- ٥٦۳- ۲.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۱)

أَقُولُ: حَمَلَ الشَّيْخُ هَذَا وَ الَّذِی قَبْلَهُ فِی عَدَمِ تَحْرِيمِ الصَّيْدِ عَلَى مَا عَدَا مَا بَيْنَ الْحَرَّتَيْنِ لِمَا مَضَى (۲) وَ يَأْتِی (۳).

******

ترجمه:

ابوالعباس، یعنی فضل بن عبدالملک، روایت می کند که به امام صادق (ع) گفتم: آیا رسول خدا (ص) مدینه را حرم قرار داده است؟ امام فرمود: بله، یک برید در یک برید از منطقه "غضاء" را حرم قرار داد. پرسیدم: آیا شکار آن نیز حرام است؟ امام فرمود: مردم در این باره دروغ نمی گویند (شکار مدینه مانند شکار مکه حرام نیست).(شایدهم منظوراین است درجواب سوال ازصید فرمودند : خیرصید آن حرام نیست مردمی که قائل به حرمت هستند دروغ می گویند .)

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۳۹۵ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۹۳۹۵- ۵- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْمَدِينَةَ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا صَيْدَهَا وَ حَرَّمَ مَا حَوْلَهَا بَرِيداً فِی بَرِيدٍ أَنْ يُخْتَلَى خَلَاهَا أَوْ يُعْضَدَ شَجَرُهَا إِلَّا عُودَیِ النَّاضِحِ.

******

ترجمه:

زرارة بن أعین از امام باقر (ع) روایت می کند که رسول خدا (ص) مدینه را حرم قرار داد، به این صورت که محدوده ای بین دو بخش سنگلاخ آن، از جمله شکار آن را حرام کرد. همچنین اطراف

مدینه را به اندازه یک برید در یک برید (چهار فرسنگ) حرم قرار داد و در آنجا چیدن گیاهان و قطع درختان ممنوع است، مگر شاخه های نخل شتری (که برای حیوانات استفاده می شود).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۹۶ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۳۹٦- ٦- (٥) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّ لَابَتَیْهَا مَا أَحَاطَتْ بِهِ الْحِرَارُ.

******

ترجمه:

گفته شده است و روایت شده که منظور از "لابَتَیْهَا" (دو بخش سنگلاخ مدینه) همان مناطقی است که ناحیه حرار آن را احاطه کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۹۷ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۳۹۷- ۷- (٦) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّ (۷) مَا بَیْنَ الصَّوْرَیْنِ إِلَی الثَّنِیَّةِ- وَ الَّذِی حَرَّمَهُ مِنَ الشَّجَرِ مَا بَیْنَ ظِلِّ عَائِرٍ إِلَی فَیْ ءِ وُعَیْرٍ- وَ هُوَ حَرَمٌ (۸) وَ لَیْسَ صَیْدُهَا کَصَیْدِ مَکَّةَ- یُؤْکَلُ هَذَا وَ لَا یُؤْکَلُ ذَاکَ.

******

ترجمه:

گفته شده و روایت شده که محدوده حرم مدینه از "صورین" تا "ثنیه" است، و درختانی که حرام شده اند، در فاصله بین سایه کوه "عائر" تا سایه کوه "وعیر" قرار دارند. این منطقه حرم محسوب می شود، اما شکار آن مانند شکار مکه نیست؛ شکار مدینه را می توان خورد، اما شکار مکه را نه.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۹۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۳۹۸- ۸- (۹) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ أَنَّهُ قَالَ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع يَحْرُمُ عَلَیَّ فِی حَرَمِ رَسُولِ اللَّهِ ص- مَا يَحْرُمُ عَلَیَّ فِی حَرَمِ اللَّهِ قَالَ لَا.

******

ترجمه:

یونس بن یعقوب روایت می کند که به امام صادق (ع) گفتم: آیا در حرم رسول خدا (ص) همان چیزهایی بر من حرام است که در حرم خدا (مکه) حرام است؟ امام فرمود: نه.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۳۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۳۹۹- ۹- (۱۰) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع

۱- التهذیب ٦- ۱۳- ۲٤.

۲- مضی فی الحدیثین ۲ و ۳ من هذا الباب.

۳- یأتی فی الأحادیث ٥ و ۹ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ من هذا الباب.

٤- الفقیه ۲- ٥٦۱- ۳۱٤۸.

٥- الفقیه ۲- ٥٦۱- ۳۱٤۹.

٦- الفقیه ۲- ٥٦۱- ۳۱٥۰.

۷- فی المصدر- و روی فی خبر آخر- أن ما بین لابتیها.

۸- فی نسخة- و هو الذی حرم.

۹- الفقیه ۲- ٥٦۳- ۳۱٥۳.

۱۰- الفقیه ۲- ٥٦۲- ۳۱٥۲.

يَحْرُمُ مِنَ الصَّيْدِ فِی الْمَدِينَةِ (۱) مَا صِيدَ بَيْنَ الْحَرَّتَيْنِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ صَفْوَانَ وَ النَّضْرِ وَ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

عبدالله بن سنان روایت می کند که امام صادق (ع) فرمود: از شکار در مدینه، آنچه در محدوده بین دو ناحیه سنگلاخی شکار شود، حرام است.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۴۰۰ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۹۴۰۰- ۱۰- (۳) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى وَ فَضَالَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَا بَيْنَ لَابَتَيِ الْمَدِينَةِ ظِلِّ عَائِرٍ إِلَى ظِلِّ وُعَيْرٍ حَرَمٌ قُلْتُ طَائِرُهُ كَطَائِرِ مَكَّةَ- قَالَ لَا وَ لَا يُعْضَدُ شَجَرُهَا.

******

ترجمه:

معاویة بن عمار روایت می کند که شنیدم امام صادق (ع) فرمود: محدوده بین دو ناحیه سنگلاخی مدینه، از سایه کوه "عائر" تا سایه کوه "وعیر"، حرم است. پرسیدم: آیا پرندگان آن مانند پرندگان مکه هستند (یعنی شکارشان حرام است)؟ امام فرمود: نه، اما درختان آن نباید قطع شوند.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۴۰۱ - رقم الحديث الباب: ۱۱]

۱۹۴۰۱- ۱۱- (٤) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّهُ يَحْرُمُ مِنْ صَيْدِ الْمَدِينَةِ مَا صِيدَ بَيْنَ الْحَرَّتَيْنِ.

******

ترجمه:

روایت شده : از شکار در مدینه، آنچه در محدوده بین دو ناحیه سنگلاخی شکار شود، حرام است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۴۰۲- ۱۲- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ فِی بَصَائِرِ الدَّرَجَاتِ الْکَبِیرِ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی جَمِیعاً عَنْ زِیَادٍ الْقَنْدِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَارَةَ عَنْ فُضَیْلِ بْنِ یَسَارٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ إِلَی أَنْ قَالَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ أَدَّبَ نَبِیَّهُ- فَأَحْسَنَ تَأْدِیبَهُ فَلَمَّا انْتَدَبَ فَوَّضَ إِلَیْهِ فَحَرَّمَ اللَّهُ الْخَمْرَ وَ حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ص کُلَّ مُسْکِرٍ فَأَجَازَ اللَّهُ لَهُ ذَلِکَ وَ حَرَّمَ اللَّهُ مَکَّةَ وَ حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ الْمَدِینَةَ- فَأَجَازَ اللَّهُ ذَلِکَ کُلَّهُ لَهُ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

فضیل بن یسار روایت می کند که از امام صادق (ع) پرسیدم تا اینکه امام فرمود: خداوند پیامبرش را تربیت کرد و بهترین تربیت را به او داد. هنگامی که او به کمال ادب رسید، خداوند امور را به او واگذار کرد. پس خداوند شراب را حرام کرد و رسول خدا (ص) هر نوع مست کننده ای را حرام نمود، و خداوند این حکم را تأیید کرد. خداوند مکه را حرم قرار داد و رسول خدا (ص) مدینه را حرم قرار داد، و خداوند همه این احکام را برای او تأیید کرد....

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۹۴۰۳- ۱۳- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ زِیَادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ

١- فی المصدر- یحرم من صید المدینة.

٢- التهذیب ٦- ١٣- ٢٥.

٣- معانی الأخبار- ٣٣٨- ٤.

٤- معانی الأخبار- ٣٣٨- ٤ ذیل الحدیث ٤.

٥- بصائر الدرجات- ٤٠٠- ١٢، و أورد قطعة منه فی الحدیث ٢٧ من الباب ١٥ من أبواب الأشربة المحرمة.

٦- بصائر الدرجات- ٤٠١- ١٣، و أورد قطعة منه فی الحدیث ١٧ من الباب ٢٠ من أبواب میراث الأبوین و الأولاد.

ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَمَّا أَدَّبَ نَبِیَّهُ انْتَدَبَ فَفَوَّضَ إِلَیْهِ وَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مَکَّةَ وَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص حَرَّمَ الْمَدِینَةَ- فَأَجَازَ اللَّهُ لَهُ وَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْخَمْرَ وَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص حَرَّمَ کُلَّ مُسْکِرٍ فَأَجَازَ اللَّهُ لَهُ.

(١)

******

ترجمه:

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ روایت می کند که امام صادق (ع) فرمودند : خداوند پیامبرش را تربیت کرد و بهترین تربیت را به او داد. هنگامی که او به کمال ادب رسید، خداوند امور را به او واگذار کرد. پس خداوند شراب را حرام کرد و رسول خدا (ص) هر نوع مست کننده ای را حرام نمود، و خداوند این حکم را تأیید کرد. خداوند مکه را حرم قرار داد و رسول خدا (ص) مدینه را حرم قرار داد، و خداوند همه این احکام را برای او تأیید کرد.

۱۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ فَاطِمَةَ ع وَ مَوْضِعِ قَبْرِهَا

اشارة

(۲) ۱۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ فَاطِمَةَ ع وَ مَوْضِعِ قَبْرِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹٤۰٤ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹٤۰٤- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَبَشِيِّ بْنِ قُونِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ الزُّرَارِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْخَيْبَرِيِّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى فَاطِمَةَ ع فَبَدَأَتْنِي بِالسَّلَامِ ثُمَّ قَالَتْ مَا غَدَا بِكَ قُلْتُ طَلَبُ الْبَرَكَةِ قَالَتْ أَخْبَرَنِي أَبِي وَ هُوَ ذَا أَنَّهُ (٤) مَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِ وَ عَلَيَّ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ قُلْتُ لَهَا فِي حَيَاتِهِ وَ حَيَاتِكِ قَالَتْ نَعَمْ وَ بَعْدَ مَوْتِنَا.

******

ترجمه:

یزید بن عبدالملک از پدرش و او از جدش روایت می کند که گفت: به دیدار حضرت فاطمه (س) رفتم. او با سلام به من آغاز کرد و سپس پرسید: چه چیزی تو را اینجا آورده است؟ گفتم: برای طلب برکت آمده ام. فاطمه (س) فرمود: پدرم به من خبر داد، و او در همین لحظه حاضر است، که هر کس سه روز بر او و من سلام دهد، خداوند بهشت را بر او واجب می گرداند. پرسیدم: آیا این (پاداش) در زمان حیات شما و بعد از آن نیز هست؟ فرمود: بله، هم در زمان حیاتمان و هم پس از مرگمان.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۴۰۵ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۴۰۵- ۲- (۵) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ وَهْبَانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ السِّيرَافِيِّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْوَلِيدِ بْنِ الْعَبَّاسِ الْمَنْصُورِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى الْعُرَيْضِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ ع ذَاتَ يَوْمٍ قَالَ: إِذَا صِرْتَ إِلَى قَبْرِ جَدَّتِکَ ع- (٦) فَقُلْ يَا مُمْتَحَنَةُ

ص: ٣٦٧

۱- و تقدم ما يدلّ ذلک فی الحديث ٤ من الباب ٨٧ من أبواب تروک الاحرام.

۲- الباب ۱۸ فيه ٥ أحاديث.

۳- التهذيب ٦- ٩- ١٨.

٤- فی المصدر- و هو ذا، هو أنه.

٥- التهذيب ٦- ٩- ١٩.

٦- فی المصدر- جدتک فاطمة (عليها السلام).

امْتَحَنَکِ (۱) الَّذِی خَلَقَکِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَکِ فَوَجَدَکِ لِمَا امْتَحَنَکِ صَابِرَةً وَ زَعَمْنَا أَنَّا لَکِ أَوْلِيَاءُ وَ مُصَدِّقُونَ وَ صَابِرُونَ لِکُلِّ مَا أَتَانَا بِهِ أَبُوکِ ص وَ أَتَى بِهِ وَصِيُّهُ- (۲) فَإِنَّا نَسْأَلُکِ إِنْ کُنَّا صَدَّقْنَاکِ إِلَّا أَلْحَقْتِنَا بِتَصْدِيقِنَا لَهُمَا (۳) لِنُبَشِّرَ أَنْفُسَنَا بِأَنَّا قَدْ طَهُرْنَا بِوَلَايَتِکِ.

******

ترجمه:

ابراهيم بن محمد بن عيسى العريضی روايت می کند که روزی امام باقر (ع) به من فرمود: وقتی به قبر جده ات (حضرت فاطمه زهرا (س)) رسيدی، بگو: «ای امتحان شده! کسی که تو را پيش از آفريدنت امتحان کرد، تو را شکيبا يافت در آنچه تو را آزمود. ما ادعا می کنيم که دوستان و تصديق

کنندگان تو هستیم و در برابر هر آنچه پدرت رسول خدا (ص) و وصی او آورده اند، صابر و شکیبا هستیم. پس از تو درخواست داریم که اگر ما تو را تصدیق کرده ایم، ما را نیز به تصدیقمان از آنان ملحق گردانی تا خودمان را مژده دهیم که به واسطه ولایت تو پاک شده ایم.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۰۶ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۴۰۶- ۳- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (٥) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع عَنْ قَبْرِ فَاطِمَةَ ع- فَقَالَ دُفِنَتْ فِي بَيْتِهَا فَلَمَّا زَادَتْ بَنُو أُمَيَّةَ فِي الْمَسْجِدِ صَارَتْ فِي الْمَسْجِدِ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ غَيْرِهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنِ الرِّضَا ع (٦)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْبَزَنْطِيِّ (٧) وَ رَوَاهُ أَيْضاً مُرْسَلًا (٨)

وَ رَوَاهُ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى وَ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ جَمِيعاً

۱- فی المصدر زیادة- اللّه.

۲- فی المصدر- و أتانا به وصیه (علیه السلام).

۳- فی المصدر- لهما بالبشری.

٤- التهذیب ۳- ۲۵۵- ۷۰۵.

۵- " أحمد بن محمّد" لیس فی المصدر.

٦- الکافی ١- ٤٦١- ٩.

٧- لم نعثر علیه فی الفقیه المطبوع.

٨- الفقیه ١- ٢٢٩- ٦٨٥ و الفقیه ٢- ٥٧٢- ٣١٥٨.

عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ (١)

وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

احمد بن محمد بن ابی نصر روایت می کند که از امام کاظم (ع) درباره قبر حضرت فاطمه (س) پرسیدم. امام فرمود: او در خانه اش دفن شد، اما وقتی بنی امیه مسجد را توسعه دادند، قبر او در داخل مسجد قرار گرفت.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٤٠٧ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٩٤٠٧- ٤- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: اخْتَلَفَتِ الرِّوَايَاتُ فِی مَوْضِعِ قَبْرِ فَاطِمَةَ ع- فَمِنْهُمْ مَنْ رَوَى أَنَّهَا دُفِنَتْ فِی الْبَقِيعِ- وَ مِنْهُمْ مَنْ رَوَى أَنَّهَا دُفِنَتْ بَيْنَ الْقَبْرِ وَ الْمِنْبَرِ- وَ أَنَّ النَّبِیَّ ص قَالَ مَا بَيْنَ قَبْرِی وَ مِنْبَرِی- رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ- لِأَنَّ قَبْرَهَا بَيْنَ الْقَبْرِ وَ الْمِنْبَرِ- وَ مِنْهُمْ مَنْ رَوَى أَنَّهَا دُفِنَتْ فِی بَيْتِهَا فَلَمَّا زَادَتْ بَنُو أُمَيَّةَ فِی الْمَسْجِدِ صَارَتْ فِی الْمَسْجِدِ.

قَالَ وَ هَذَا هُوَ الصَّحِيحُ عِنْدِی وَ نَحْوَهُ قَالَ الْمُفِيدُ (٤) وَ الشَّيْخُ (٥).

******

ترجمه:

محمد بن علی بن الحسین می گوید : که در مورد محل دفن حضرت فاطمه (س) روایات مختلفی وجود دارد. برخی گفته اند که او در بقیع دفن شده است، برخی دیگر روایت کرده اند که او در فاصله بین قبر و منبر پیامبر (ص) دفن شده است. به همین دلیل، پیامبر (ص) گفته است که "بین قبر من و منبر من، باغی از باغ های بهشت است"، چرا که قبر حضرت فاطمه (س) در این مکان قرار دارد. همچنین، برخی گفته اند که او در خانه اش دفن شده است و با توسعه بنی امیه در مسجد، قبر او نیز در مسجد قرار گرفته است. محمد بن علی بن الحسین می گوید: این نظر که حضرت فاطمه (س) در خانه اش دفن شده است و بعداً به دلیل توسعه مسجد در آنجا قرار گرفته، واوگفت این قول صحیح تر است و این نظر نیز توسط مفید بیان شده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۴۰۸- ۵- (٦) وَ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنِ السَّعْدَآبَادِیِّ عَنِ الْبَرْقِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا بَیْنَ قَبْرِی وَ مِنْبَرِی رَوْضَةٌ مِنْ رِیَاضِ الْجَنَّةِ- وَ مِنْبَرِی عَلَی تُرْعَةٍ مِنْ تُرَعِ الْجَنَّةِ- لِأَنَّ قَبْرَ فَاطِمَةَ ع بَیْنَ قَبْرِهِ وَ مِنْبَرِهِ وَ قَبْرَهَا رَوْضَةٌ مِنْ رِیَاضِ الْجَنَّةِ وَ إِلَیْهِ تُرْعَةٌ مِنْ تُرَعِ الْجَنَّةِ.

قَالَ الصَّدُوقُ قَدْ رُوِیَ هَذَا الْحَدِیثُ هَکَذَا وَ الصَّحِیحُ عِنْدِی فِی مَوْضِعِ قَبْرِ فَاطِمَةَ ع مَا رَوَاهُ الْبَزَنْطِیُّ وَ ذَکَرَ الْحَدِیثَ السَّابِقَ

۱- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۳۱۱- ۷٦.

۲- معانی الأخبار- ۲٦۸- ۱ ذیل الحدیث ۱.

۳- الفقیه ۲- ۵۷۲- ۳۱۵۸.

٤- راجع المقنعة- ۷۱.

٥- راجع مصباح المتهجد- ٦٥٣.
٦- معانی الأخبار- ٢٦٧- ١.

أَقُولُ: هَذَا وَ الرِّوَايَاتُ الْمُشَارُ إِلَيْهَا سَابِقاً مَحْمُولَةٌ عَلَى التَّقِيَّةِ لِمُوَافَقَتِهَا لِأَقْوَالِ الْعَامَّةِ.

******

ترجمه:

ابن ابی عُمیر از برخی از یارانش از امام صادق (ع) روایت می کند که پیامبر (ص) فرموده است: "بین قبر من و منبر من، باغی از باغ های بهشت است و منبر من بر تپه ای از تپه های بهشت است." زیرا قبر حضرت فاطمه (س) در این محدوده قرار دارد و قبر او نیز باغی از باغ های بهشت است و منبر پیامبر بر تپه ای از تپه های بهشت است.

صدوق (شیخ صدوق) می گوید که این حدیث به این صورت روایت شده است، و نظر صحیح از نظر او درباره محل دفن حضرت فاطمه (س) همان چیزی است که بزنطی (راوی) ذکر کرده است و به حدیث پیشین اشاره دارد.

من می گویم : این و روایات مشابه که پیشتر اشاره شد، ممکن است به خاطر تقیه باشد چون هماهنگ با نظرسنیها است .

١٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ النُّزُولِ بِالْمُعَرَّسِ لِمَنْ مَرَّ بِهِ وَارِداً مِنْ مَكَّةَ وَ الصَّلَاةِ فِيهِ وَ الِاضْطِجَاعِ بِهِ لَيْلًا كَانَ أَوْ نَهَاراً وَ عَدَمِ اسْتِحْبَابِ الْغُسْلِ لَهُ

اشارة

(١) ١٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ النُّزُولِ بِالْمُعَرَّسِ (٢) لِمَنْ مَرَّ بِهِ وَارِداً مِنْ مَكَّةَ وَ الصَّلَاةِ فِيهِ وَ الِاضْطِجَاعِ بِهِ لَيْلًا كَانَ أَوْ نَهَاراً وَ عَدَمِ اسْتِحْبَابِ الْغُسْلِ لَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤٠٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٤٠٩- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا انْصَرَفْتَ مِنْ مَكَّةَ إِلَى الْمَدِينَةِ- وَ انْتَهَيْتَ إِلَى ذِي الْحُلَيْفَةِ- وَ أَنْتَ رَاجِعٌ إِلَى الْمَدِينَةِ مِنْ مَكَّةَ- فَائْتِ مُعَرَّسَ النَّبِيِّ ص- فَإِنْ كُنْتَ فِي وَقْتِ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ أَوْ نَافِلَةٍ فَصَلِّ فِيهِ وَ إِنْ كَانَ فِي غَيْرِ وَقْتِ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ فَانْزِلْ فِيهِ قَلِيلًا فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَدْ كَانَ يُعَرِّسُ فِيهِ وَ يُصَلِّي فِيهِ.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

معاویه بن عمار نقل می کند که امام صادق (ع) فرمود: هنگامی که از مکه به مدینه بازمی گردی و به ذی الحلیفه رسیدی، به معرس پیامبر (ص) برو. اگر در زمان نماز واجب یا نافله باشی، در آنجا نماز بخوان. اما اگر در زمان نماز نباشد، در آنجا کمی توقف کن. زیرا پیامبر (ص) معمولاً در آنجا استراحت می کرد و نماز می خواند.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤١٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٤١٠- ٢- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْغُسْلِ فِي الْمُعَرَّسِ- فَقَالَ لَيْسَ عَلَيْكَ فِيهِ غُسْلٌ وَ التَّعْرِيسُ هُوَ أَنْ تُصَلِّيَ فِيهِ وَ تَضْطَجِعَ فِيهِ لَيْلًا مُرَّ بِهِ أَوْ نَهَاراً.

******

ترجمه:

عِیص بن القاسم از امام صادق (ع) درباره غسل در معرس پرسید. امام پاسخ داد: در معرس (محل استراحت) غسل واجب نیست. "تعریس" به این معناست که در آنجا نماز بخوانی و شب یا روز در آن استراحت کنی، چه در شب و چه در روز.

ص: ۳۷۰

۱- الباب ۱۹ فیه ۵ أحادیث.

۲- المعرس- مسجد ذی الحلیفة، کان رسول اللّه (صلّی اللّه علیه و آله) یعرس فیه ثمّ یرحل لغزاة أو غیرها، و التعریس- نومة المسافر نومة خفیفة. (معجم البلدان ۵- ۱۵۵).

۳- الکافی ٤- ٥٦٥- ١.

٤- الفقیه ٢- ٥٦٠- ٣١٤٥.

٥- الفقیه ٢- ٥٦٠- ٣١٤٧.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹٤۱۱- ۳- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ الْعَامِرِیِّ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ (۲)

فِی الْمُعَرَّسِ مُعَرَّسِ النَّبِیِّ ص- إِذَا رَجَعْتَ إِلَى الْمَدِینَةِ فَمُرَّ بِهِ وَ انْزِلْ وَ أَنِخْ بِهِ وَ صَلِّ فِیهِ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص فَعَلَ ذَلِکَ قُلْتُ فَإِنْ لَمْ یَکُنْ وَقْتُ صَلَاةٍ قَالَ فَأَقِمْ قُلْتُ لَا یُقِیمُونَ أَصْحَابِی قَالَ فَصَلِّ رَکْعَتَیْنِ وَ امْضِهْ وَ قَالَ وَ إِنَّمَا الْمُعَرَّسُ إِذَا رَجَعْتَ إِلَى الْمَدِینَةِ لَیْسَ إِذَا بَدَأْتَ.

******

ترجمه:

معاویه بن عمار از امام صادق (ع) نقل می کند که امام فرمود: در معرس پیامبر (ص)، هنگامی که به مدینه برگشتی، به آنجا برو، در آنجا استراحت کن و نماز بخوان. زیرا پیامبر (ص) این کار را انجام می داد.

اگر زمان نماز نباشد، باید در آنجا دو رکعت نماز بخوانی و سپس بروی. امام افزود که "معرس" به زمانی اشاره دارد که به مدینه برمی گردی، نه وقتی که سفر را شروع می کنی.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۱۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹٤۱۲- ٤- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ قَالَ: قُلْتُ لِعَلِیِّ بْنِ مُوسَی ع إِنَّ ابْنَ الْفُضَیْلِ بْنِ یَسَارٍ- رَوَی عَنْکَ وَ أَخْبَرَنَا عَنْکَ بِالرُّجُوعِ إِلَی الْمُعَرَّسِ- وَ لَمْ نَکُنْ عَرَّسْنَا فَرَجَعْنَا إِلَیْهِ فَأَیَّ شَیْ ءٍ نَصْنَعُ قَالَ تُصَلِّی وَ تَضْطَجِعُ قَلِیلًا وَ قَدْ کَانَ أَبُو الْحَسَنِ (٤) یُصَلِّی فِیهِ وَ یَقْعُدُ فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ- وَ إِنْ (٥) مَرَرْتُ بِهِ فِی غَیْرِ وَقْتٍ (٦) بَعْدَ الْعَصْرِ فَقَالَ قَدْ سُئِلَ أَبُو الْحَسَنِ ع عَنْ ذَلِکَ فَقَالَ صَلِّ فِیهِ رَکْعَتَیْنِ (۷) فَقَالَ لَهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ- (۸) إِنْ مَرَرْتُ بِهِ لَیْلًا أَوْ نَهَاراً نُعَرِّسُ فِیهِ (۹) وَ إِنَّمَا التَّعْرِیسُ فِی اللَّیْلِ (۱۰) فَقَالَ نَعَمْ إِنْ مَرَرْتَ بِهِ لَیْلًا أَوْ نَهَاراً فَعَرِّسْ فِیهِ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص کَانَ یَفْعَلُ ذَلِکَ.

******

ترجمه:

علی بن أسباط از علی بن موسی الرضا (ع) پرسید که اگر ما به معرس برگردیم و در آنجا توقف کنیم، چه کنیم؟ علی بن موسی (ع) پاسخ داد که باید نماز بخوانی و کمی استراحت کنی. او افزود که امام موسی کاظم (ع) در آنجا نماز می خواند و می نشست.

محمد بن علی بن فضال پرسید که اگر من به معرس در غیر وقت نماز، مثلاً بعد از عصر یا در شب، بگذرم، چه باید بکنم؟ علی بن موسی (ع) پاسخ داد که در این صورت هم باید دو رکعت نماز بخوانی و آنجا توقف کنی. او تأکید کرد که حتی اگر در شب یا روز به معرس بگذری، باید آنجا توقف کنی، زیرا پیامبر (ص) نیز این کار را انجام می داد.

۱- التهذیب ٦- ١٦- ٣٦.

۲- فی المصدر- قال لی.

۳- التهذیب ٦- ١٦- ٣٧، و أورد صدره عن الکافی فی الحدیث ۳ من الباب ۲۰ من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

٥- فی نسخة- و إن قد (هامش المخطوط) و فی المصدر- فان.

٦- فی المصدر زیادة- صلاة.

۷- لیس فی المصدر.

۸- فی المصدر- فقال له الحسن بن علیّ بن فضال.

۹- فی المصدر- أ تعرس.

۱۰- فی المصدر- باللیل.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤۱۳ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۹٤۱۳- ٥- (۱) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَقَالَ لَهُ عَلِیُّ بْنُ فَضَّالٍ (۲) فَإِنْ مَرَرْتُ بِهِ فِی غَیْرِ وَقْتٍ بَعْدَ الْعَصْرِ (۳) فَقَالَ قَدْ سُئِلَ أَبُو الْحَسَنِ ع عَنْ ذَلِکَ فَقَالَ مَا رُخِّصَ فِی هَذَا إِلَّا لِطَوَافِ الْفَرِیضَةِ فَإِنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ ع فَعَلَهُ قَالَ یُقِیمُ (٤) حَتَّی یَدْخُلَ وَقْتُ الصَّلَاةِ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع (٥)

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ (٦).

******

ترجمه:

این روایت از احمد بن محمد بن ابی نصربن می گوید که او از ابی الحسن الرضا (ع) پرسید که چه باید کرد اگر در غیر وقت نماز به معرس برسیم، به ویژه بعد از عصر. امام رضا (ع) پاسخ داد که این کار، تنها برای طواف فریضه مجاز است و حسن بن علی (ع) نیز آن را انجام داده است. او گفت که باید در معرس توقف کنید تا وقت نماز وارد شود و سپس نماز بخوانید.

۲۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ الرُّجُوعِ إِلَی الْمُعَرَّسِ لِمَنْ تَجَاوَزَهُ

اشارة

(۷) ۲۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ الرُّجُوعِ إِلَی الْمُعَرَّسِ لِمَنْ تَجَاوَزَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤۱٤ - رقم الحدیث الباب: ۱]

١٩٤١٤- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَجَّالِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ (٩) عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا أَنَّهُ لَمْ يُعَرِّسْ فَأَمَرَهُ الرِّضَا ع أَنْ يَنْصَرِفَ فَيُعَرِّسَ.

******

ترجمه:

در این روایت، علی بن اسباط از برخی از اصحابش نقل می کند که او به دلیل عدم تعریس، به امام رضا (ع) مراجعه کرده و امام (ع) به او دستور داده که بازگردد و تعریس کند.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤١٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٤١٥- ٢- (١٠) وَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ

١- قرب الإسناد- ١٧٣.

٢- فى المصدر- محمّد بن علىّ بن فضال.

٣- فى المصدر- قال بعد العصر.

٤- فى المصدر- يعتم.

٥- الكافى ٤- ٥٦٦- ٤.

٦- يأتى فى الباب ٢٠ الآتى من هذه الأبواب.

٧- الباب ٢٠ فيه ٣ أحاديث.

٨- الكافى ٤- ٥٦٥- ٢.

٩- فى نسخة- الحجال و الحسن بن علىّ.

۱۰- الکافی ٤- ٥٦٥- ۳.

عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْفُضَیْلِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی الْحَسَنِ ع جُعِلْتُ فِدَاکَ إِنَّ جَمَّالَنَا مَرَّ بِنَا وَ لَمْ یَنْزِلِ الْمُعَرَّسَ فَقَالَ لَا بُدَّ أَنْ تَرْجِعُوا إِلَیْهِ فَرَجَعْتُ إِلَیْهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْفُضَیْلِ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

در این روایت، محمد بن القاسم بن الفضیل از امام موسی کاظم (ع) می پرسد که چون کاروانیانشان در مسیر سفر به معرس نرفته اند، چه باید کرد. امام (ع) پاسخ می دهد که باید به معرس برگردید و در آنجا توقف کنید. محمد بن القاسم نیز طبق دستور امام، به معرس برگشته و در آنجا توقف کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤۱٦ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹٤۱٦- ۳- (۲) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ قَالَ: قَالَ ابْنُ أَسْبَاطٍ لِأَبِی الْحَسَنِ ع إِنَّا لَمْ نَکُنْ عَرَّسْنَا فَأَخْبَرَنَا ابْنُ الْقَاسِمِ بْنِ الْفُضَیْلِ أَنَّهُ لَمْ یَکُنْ عَرَّسَ وَ أَنَّهُ سَأَلَکَ فَأَمَرْتَهُ بِالْعَوْدِ إِلَی الْمُعَرَّسِ- فَیُعَرِّسُ فِیهِ فَقَالَ نَعَمْ الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۳).

******

ترجمه:

ابْنُ أَسْبَاطٍ : به حضرت کاظم گفتم مادرمسیرمان تعریس نکردیم قاسم بن فضل به ما گفت ما هم تعریس نکرده بودیم وازشما سوال کرده وشما دستورداده بودید به برگشت آنها پس آنها هم برگشته بودند (آیا درست است) حضرت فرمودند : بله

۲۱- بَابُ كَرَاهَةِ الْإِشْرَافِ عَلَى قَبْرِ النَّبِيِّ ص مِنْ فَوْقُ

اشارة

(٤) ۲۱ بَابُ كَرَاهَةِ الْإِشْرَافِ عَلَى قَبْرِ النَّبِيِّ ص مِنْ فَوْقُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹٤۱۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹٤۱۷- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ الْمُثَنَّى الْخَطِيبِ قَالَ: كُنْتُ بِالْمَدِينَةِ وَ سَقْفُ الْمَسْجِدِ الَّذِي يُشْرِفُ عَلَى الْقَبْرِ- قَدْ سَقَطَ وَ الْفَعَلَةُ يَصْعَدُونَ وَ يَنْزِلُونَ وَ نَحْنُ جَمَاعَةٌ فَقُلْتُ لِأَصْحَابِنَا مَنْ مِنْكُمْ لَهُ مَوْعِدٌ يَدْخُلُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع اللَّيْلَةَ فَقَالَ مِهْرَانُ بْنُ أَبِي نَصْرٍ أَنَا وَ قَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَمَّارٍ

ص: ۳۷۳

۱- الفقيه ۲- ٥٦٠- ۳۱٤٦.

۲- الكافى ٤- ٥٦٦- ٤، و أورده بتمامه عن التهذيب فى الحديث ٤ و نحوه عن قرب الإسناد و الكافى فى الحديث ٥ من الباب ۱۹ من هذه الأبواب.

۳- تقدم فى الباب ۱۹ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٢١ فيه حديث واحد.

٥- الكافی ١- ٤٥٢- ١.

الصَّيْرَفِيُّ أَنَا فَقُلْنَا (١) سَلَاهُ عَنِ الصُّعُودِ لِنُشْرِفَ عَلَى قَبْرِ النَّبِيِّ ص- فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ لَقِينَاهُمَا فَاجْتَمَعْنَا جَمِيعاً فَقَالَ إِسْمَاعِيلُ قَدْ سَأَلْنَاهُ لَكُمْ عَمَّا ذَكَرْتُمْ فَقَالَ لَا أُحِبُّ (٢) لِأَحَدٍ مِنْهُمْ أَنْ يَعْلُوَ فَوْقَهُ وَ لَا آمَنُهُ أَنْ يَرَى مِنْهُ (٣) شَيْئاً يَذْهَبُ مِنْهُ بَصَرُهُ أَوْ يَرَاهُ قَائِماً يُصَلِّي أَوْ يَرَاهُ مَعَ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ ص.ر

******

ترجمه:

جعفر بن مثنی خطیب گفت: در مدینه بودم و سقف مسجدی که بر قبر [پیامبر] مشرف بود، سقوط کرده بود. کارگران بالا و پایین می رفتند و ما جمعی بودیم. به همراهانمان گفتم: "چه کسی از شما قرار است امشب نزد ابوعبدالله (علیه السلام) برود؟" مهران بن ابی نصر گفت: "من"، و اسماعیل بن عمار صیرفی گفت: "من". گفتیم: "از او درباره بالا رفتن [به منظور] مشرف شدن بر قبر پیامبر (صلی الله علیه و آله) بپرسید."

روز بعد که با آنها دیدار کردیم و همگی جمع شدیم، اسماعیل گفت: "ما آنچه شما گفتید را از او پرسیدیم، و او گفت: من دوست ندارم که کسی بالاتر از آن [قبر] برود و از این نمی گذرم که او چیزی ببیند که بینایی اش را از دست بدهد، یا او را در حال نماز ببیند، یا او را با یکی از همسرانش مشاهده کند."

٢٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ فِي مَسْجِدِ الْغَدِيرِ وَ لَوْ نَهَاراً فِي السَّفَرِ

اشارة

(٤) ٢٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ فِي مَسْجِدِ الْغَدِيرِ وَ لَوْ نَهَاراً فِي السَّفَرِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤١٨ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٤١٨- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا إِبْرَاهِيمَ ع عَنِ الصَّلَاةِ فِی مَسْجِدِ غَدِيرِ خُمٍّ بِالنَّهَارِ وَ أَنَا مُسَافِرٌ فَقَالَ صَلِّ فِيهِ فَإِنَّ فِيهِ فَضْلًا وَ قَدْ كَانَ أَبِی يَأْمُرُ بِذَلِکَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ صَفْوَانَ (٦)

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٧)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ فِی الْمَسَاجِدِ (٨) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٩).

******

ترجمه:

عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ : ازحضرت كاظم سوال كردم من درحاليكه مسافرهستم مى توانم درمسجد غديرخم نمازبخوانم ؟ حضرت فرمودند : نمازبخوان چون فضيلت زيادى دارد وپدرم به آن دستورداده اند .

ص: ٣٧٤

١- فى المصدر- فقلنا لهما.

٢- فى المصدر- ما أحبّ.

٣- ليس فى المصدر.

٤- الباب ٢٢ فيه حديث واحد.

٥- الكافى ٤- ٥٦٦- ١، و أورده فى الحديث ٢ من الباب ٦١ من أبواب أحكام المساجد.

٦- الفقيه ٢- ٥٥٩- ٣١٤٣.

٧- التهذيب ٦- ١٨- ٤١.

٨- تقدم فى الباب ٦١ من أبواب أحكام المساجد.

٩- يأتى ما يدلّ على فضل يوم الغدير فى الباب ٢٨ من هذه الأبواب.

٢٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ع وَ كَرَاهَةِ تَرْكِهَا

اشارة

(١) ٢٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ع وَ كَرَاهَةِ تَرْكِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤١٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٤١٩- ١- (٢) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي أَمَالِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا خَلَقَ اللَّهُ خَلْقاً أَكْثَرَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ إِنَّهُ لَيَنْزِلُ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ فَيَأْتُونَ الْبَيْتَ الْمَعْمُورَ فَيَطُوفُونَ بِهِ فَإِذَا هُمْ طَافُوا بِهِ نَزَلُوا فَطَافُوا بِالْكَعْبَةِ- فَإِذَا طَافُوا بِهَا أَتَوْا قَبْرَ النَّبِيِّ ص فَسَلَّمُوا عَلَيْهِ ثُمَّ أَتَوْا قَبْرَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع فَسَلَّمُوا عَلَيْهِ ثُمَّ أَتَوْا قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فَسَلَّمُوا عَلَيْهِ ثُمَّ عَرَجُوا وَ يَنْزِلُ مِثْلُهُمْ أَبَداً إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ- وَ قَالَ ع مَنْ زَارَ قَبْرَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- عَارِفاً بِحَقِّهِ غَيْرَ مُتَجَبِّرٍ وَ لَا مُتَكَبِّرٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَجْرَ مِائَةِ أَلْفِ شَهِيدٍ وَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ

وَ بُعِثَ مِنَ الآمِنِينَ وَ هُوِّنَ عَلَيْهِ الْحِسَابُ وَ اسْتَقْبَلَتْهُ الْمَلَائِكَةُ فَإِذَا انْصَرَفَ شَيَّعَتْهُ إِلَى مَنْزِلِهِ فَإِنْ مَرِضَ عَادُوهُ وَ إِنْ مَاتَ شَيَّعُوهُ (٣) بِالاسْتِغْفَارِ إِلَى قَبْرِهِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند که فرمود: "خداوند هیچ مخلوقی را بیش از فرشتگان نیافریده است. هر روز هفتاد هزار فرشته نازل می شوند. آن ها به سوی بیت المعمور می روند و به طواف آن می پردازند. هنگامی که طواف آنجا را به پایان رساندند، به کعبه نازل می شوند و آن را طواف می کنند. پس از طواف کعبه، به قبر پیامبر (صلی الله علیه و آله) می روند و به ایشان سلام می کنند، سپس به قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) می روند و به او سلام می کنند، و پس از آن به قبر حسین (علیه السلام) می روند و به او سلام می کنند، سپس به آسمان بازمی گردند و همواره فرشتگانی مانند آن ها تا روز قیامت نازل می شوند."

و فرمود: "هرکس قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) را زیارت کند، در حالی که به حق او آگاه باشد، و نه متکبر و نه خودبین باشد، خداوند پاداش صد هزار شهید را برای او می نویسد و گناهان گذشته و آینده او را می بخشد. او از ایمن شدگان محشور می شود، حسابرسی بر او آسان می گردد و فرشتگان به استقبال او می آیند. هنگامی که بازگردد، او را تا خانه اش همراهی می کنند، و اگر بیمار شود، او را عیادت می کنند، و اگر بمیرد، او را با طلب آمرزش تا قبرش تشییع می کنند."

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤٢٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٤٢٠- ٢- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ سُلَيْمَانَ النَّيْسَابُورِيِّ (٥) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْيَمَانِيِّ (٦) عَنْ مَنِيعِ بْنِ

١- الباب ٢٣ فيه ١١ حديثا.

٢- أمالى الطوسىّ ١- ٢١٨.

٣- فى المصدر- تبعوه.

٤- التهذيب ٦- ٢٠- ٤٥، و مصباح الزائر- ٢٤.

٥- فى المصدر- حمدان بن سليمان النيسابورىّ.

٦- فى نسخة- عبد اللّه بن محمّد الثمالى (هامش المخطوط).

الْحَجَّاجِ (١) عَنْ يُونُسَ بْنِ أَبِي وَهْبٍ الْقَصْرِيِّ (٢) قَالَ: دَخَلْتُ الْمَدِينَةَ فَأَتَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فَقُلْتُ لَهُ أَتَيْتُکَ وَ لَمْ أَزُرْ قَبْرَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع فَقَالَ بِئْسَ مَا صَنَعْتَ لَوْ لَا أَنَّکَ مِنْ شِيعَتِنَا مَا نَظَرْتُ إِلَيْکَ أَ لَا تَزُورُ مَنْ يَزُورُهُ اللَّهُ تَعَالَى مَعَ الْمَلَائِکَةِ وَ يَزُورُهُ الْأَنْبِيَاءُ ع وَ يَزُورُهُ الْمُؤْمِنُونَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاکَ مَا عَلِمْتُ ذَلِکَ قَالَ فَاعْلَمْ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع عِنْدَ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنَ الْأَئِمَّةِ کُلِّهِمْ وَ لَهُ ثَوَابُ أَعْمَالِهِمْ وَ عَلَى قَدْرِ أَعْمَالِهِمْ فُضِّلُوا.

وَ رَوَاهُ الْکُلَيْنِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ حَمْدَانَ بْنِ عُثْمَانَ (٣) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْيَمَانِيِّ (٤)

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى (٥)

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: مَنْ تَرَکَ زِيَارَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ أَ لَا تَزُورُونَ مَنْ تَزُورُهُ الْمَلَائِکَةُ ثُمَّ ذَکَرَ الْحَدِيثَ نَحْوَهُ (٦)

******

ترجمه:

يونس بن ابى وهب قصرى روايت مى كند كه گفت: به مدينه وارد شدم و نزد امام صادق (عليه السلام) رفتم و به او گفتم: "به ديدارتان آمده ام ولى قبر اميرالمؤمنين (عليه السلام) را زيارت نكرده

ام." امام فرمود: "کار بدی کردی! اگر از شیعیان ما نبودی، به تو توجه نمی کردم. آیا کسی را زیارت نمی کنی که خداوند تعالی همراه با فرشتگان او را زیارت می کند، و پیامبران (علیهم السلام) و مؤمنان او را زیارت می کنند؟" گفتم: "فدایت شوم، من از این موضوع آگاه نبودم." امام فرمود: "بدان که امیرالمؤمنین (علیه السلام) نزد خدا از همه امامان برتر است و پاداش اعمال همه آن ها برای اوست، و به اندازه اعمال آن ها بر او برتری داده شده است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۴۲۱- ۳- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُجَاوِرِ عَنْ أَبِی مُحَمَّدِ بْنِ الْمُغِیرَةِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِکٍ عَنْ

ص: ۳۷۶

۱- فی نسخة- متبع بن الحجاج، و فی أخری- مسمع بن الحجاج (هامش المخطوط).

۲- فی مصباح الزائر- یونس بن وهیب القصری.

۳- فی الکافی- حمدان بن سلیمان.

٤- الکافی ٤- ٥٧٩- ۳.

٥- کامل الزیارات- ۳۸.

٦- المقنعة- ۷۱.

۷- التهذیب ٦- ۲۱- ٤۹.

أَخِیهِ جَعْفَرٍ عَنْ رِجَالِهِ یَرْفَعُهُ قَالَ: کُنْتُ عِنْدَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ ع- وَ قَدْ ذُکِرَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ ع- فَقَالَ ابْنُ مَارِدٍ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- مَا لِمَنْ زَارَ جَدَّکَ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ ع فَقَالَ یَا ابْنَ مَارِدٍ- مَنْ زَارَ جَدِّی عَارِفاً بِحَقِّهِ کَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِکُلِّ خُطْوَةٍ حَجَّةً مَقْبُولَةً وَ عُمْرَةً مَبْرُورَةً وَ اللَّهِ یَا ابْنَ مَارِدٍ مَا

تَطْعَمُ النَّارُ قَدَماً تَغَبَّرَتْ (۱) فِی زِیَارَةِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع مَاشِیاً کَانَ أَوْ رَاکِباً یَا ابْنَ مَارِدٍ اکْتُبْ هَذَا الْحَدِیثَ بِمَاءِ الذَّهَبِ (۲).

وَ رَوَاهُ ابْنُ طَاوُسٍ فِی مِصْبَاحِ الزَّائِرِ عَنِ ابْنِ مَارِدٍ (۳)

وَ کَذَا حَدِیثُ یُونُسَ وَ کَذَا جُمْلَةٌ مِنَ الْأَحَادِیثِ السَّابِقَةِ وَ الآتِیَةِ.

******

ترجمه:

حسین بن محمد بن مالک از برادرش جعفر، از افراد مورد اعتماد نقل می کند که گفت: "نزد امام جعفر صادق (علیه السلام) بودم و در آنجا صحبت از امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (علیه السلام) به میان آمد. ابن مارد به امام صادق (علیه السلام) گفت: کسی که جد شما، امیرالمؤمنین (علیه السلام) را زیارت کند، چه پاداشی دارد؟" امام (علیه السلام) فرمود: "ای ابن مارد، کسی که جد من را با شناخت به حق او زیارت کند، خداوند به ازای هر قدمی که برمی دارد، برای او حج پذیرفته و عمره مقبول می نویسد. به خدا قسم، ای ابن مارد، آتشی به قدم هایی که در زیارت امیرالمؤمنین (علیه السلام) غبار گرفته است، چه پیاده باشد و چه سواره، نخواهد رسید. ای ابن مارد، این حدیث را با آب طلا بنویس.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۲۲ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹٤۲۲- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ خَلَفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَسَّانَ عَنِ الثُّمَالِیِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی حَدِیثٍ حَدَّثَنِی بِهِ أَنَّهُ کَانَ فِی وَصِیَّةِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع- أَنْ أَخْرِجُونِی (٥) إِلَی الظَّهْرِ فَإِذَا تَصَوَّبَتْ أَقْدَامُکُمْ وَ اسْتَقْبَلَکُمْ رِیحٌ فَادْفِنُونِی فَهُوَ أَوَّلُ طُورِ سَیْنَاءَ فَفَعَلُوا ذَلِکَ.

******

ترجمه:

ثمالی از امام باقر (علیه السلام) نقل می کند که در حدیثی به من فرمود: در وصیت امیرالمؤمنین (علیه السلام) چنین آمده بود که "مرا به سمت ظَهر [مکانی مشخص] ببرید، پس هنگامی که قدم هایتان به سمت پایین میل کند و بادی به سمت شما بوزد، مرا در آنجا دفن کنید؛ زیرا آنجا اولین بخش از طور سینا است." و آن ها این کار را انجام دادند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۲۳ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۴۲۳- ۵- (٦) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ خَلَفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: نَحْنُ نَقُولُ بِظَهْرِ الْكُوفَةِ قَبْرٌ لَا يَلُوذُ بِهِ ذُو عَاهَةٍ إِلَّا شَفَاهُ اللَّهُ.

******

ترجمه:

حضرت ما می گویم درپشت کوفه قبری وجود دارد که هیچ بیماری به آن پناه نمی برد مگراینکه شفا پیدا می کند .

ص: ۳۷۷

۱- فی المصدر- ما یطعم اللّه النار قدما اغبرت.

۲- فیه الأمر بکتابة الحدیث بماء الذهب، و یأتی مثله فی القضاء، و لعله کنایة عن تعظیمه و الاعتناء و الاهتمام بتدوینه و حفظه." منه قده".

۳- مصباح الزائر- ۲٤.

٤- التهذيب ٦- ٣٤- ٦٩.

٥- فی نسخة- اخرجوا بی (هامش المخطوط).

٦- التهذيب ٦- ٣٤- ٧٠.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٤٢٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩٤٢٤- ٦- (١) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَمِّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْفَضْلِ الْخُزَاعِيِّ (٢) عَنْ عُثْمَانَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ: إِنَّ إِلَی جَانِبِ كُوفَانَ قَبْراً مَا أَتَاهُ مَكْرُوبٌ قَطُّ فَصَلَّی عِنْدَهُ رَكْعَتَيْنِ أَوْ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ إِلَّا نَفَّسَ اللَّهُ كَرْبَهُ (٣) وَ قَضَی حَاجَتَهُ قَالَ قُلْتُ قَبْرُ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ (٤) فَقَالَ لِی بِرَأْسِهِ لَا فَقُلْتُ قَبْرُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع (٥) فَقَالَ بِرَأْسِهِ نَعَمْ.

******

ترجمه:

عثمان بن سعيد از مردی نقل می كند كه امام صادق (عليه السلام) فرمود: "در كنار كوفه قبری وجود دارد كه هر گرفتار و ناراحتی به آنجا رود و دو يا چهار ركعت نماز در كنار آن بخواند، خداوند گرفتاری او را برطرف می كند و حاجتش را برآورده می سازد." راوی پرسيد: "آيا اين قبر، قبر حسين بن علی (عليهما السلام) است؟" امام با سر اشاره كرد كه نه. سپس پرسيد: "آيا اين قبر، قبر اميرالمؤمنين (عليه السلام) است؟" امام با سر اشاره كرد كه بله.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٤٢٥ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٩٤٢٥- ٧- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ (٧) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ رَبَاحٍ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ نَهِيكٍ السَّمُرِيِّ (٨) عَنْ عُبَيْسِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ سَعِيدٍ الْقَمَّاطِ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ قَالَ: أَتَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع حِينَ قَدِمَ الْحِيرَةَ- وَ ذَكَرَ حَدِيثاً حَدَّثَنَاهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ سَارَ مَعَهُ حَتَّی انْتَهَی إِلَی الْمَكَانِ الَّذِی أَرَادَ فَقَالَ يَا يُونُسُ اقْرِنْ دَابَّتَكَ فَقَرَنْتُ بَيْنَهُمَا (ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ ثُمَّ دَعَا)

(۹) فَفَهِمْتُهُ وَ عَلِمْتُهُ فَقَالَ لِی یَا یُونُسُ أَ تَدْرِی أَیُّ مَکَانٍ هَذَا فَقُلْتُ لَا وَ اللَّهِ وَ لَکِنِّی أَعْلَمُ أَنِّی فِی الصَّحْرَاءِ فَقَالَ هَذَا قَبْرُ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع- یَلْتَقِی

۱- التهذیب ٦- ۳۵- ۷۳.

۲- فی المصدر- أحمد بن المفضل الخزاعیّ.

۳- فی المصدر- إلا نفس اللّه عنه کربته.

٤- فی المصدر زیادة- (علیهما السلام).

۵- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

٦- التهذیب ٦- ۳۵- ۷٤.

۷- فی المصدر- محمّد بن علیّ بن الفضیل.

۸- فی المصدر- عن عبید اللّه بن أحمد بن نهیک السمری.

۹- فی المصدر- ثم رفع یده فدعا دعاء خفیا لا أفهمه ثمّ استفتح الصلاة فقرأ فیها سورتین خفیفتین یجهر فیهما و فعلت کما فعل، ثمّ دعا (علیه السلام).

هُوَ وَ رَسُولُ اللَّهِ ص یَوْمَ الْقِیَامَةِ.

******

ترجمه:

یونس بن ظبیان می گوید: "وقتی امام صادق (علیه السلام) به حیره آمد، به نزد او رفتم. او حدیثی را برایم بازگو کرد و سپس همراه او حرکت کردم تا به مکانی رسیدیم که او می خواست. امام (علیه السلام) به من گفت: 'ای یونس، دابه ات را به دابه من ببند.' من آن ها را به هم بستم. سپس او

دستانش را بالا برد و دعا کرد، و من دعایش را فهمیدم و یاد گرفتم. سپس به من گفت: 'ای یونس، آیا می دانی این چه مکانی است؟' گفتم: 'به خدا قسم، نمی دانم، ولی می دانم که در بیابان هستم.' امام فرمود: 'این قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) است، و او روز قیامت با رسول خدا (صلی الله علیه و آله) ملاقات خواهد کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٤٢٦ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٩٤٢٦- ٨- (١) وَ ١٩٤٢٧- ٩- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مِهْرَانَ الْجَمَّالِ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: سَارَ وَ أَنَا مَعَهُ فِي الْقَادِسِيَّةِ حَتَّى أَشْرَفَ عَلَى النَّجَفِ- فَقَالَ هَذَا هُوَ الْجَبَلُ الَّذِي اعْتَصَمَ بِهِ ابْنُ جَدِّي نُوحٍ- فَقَالَ سَآوِي إِلى جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْماءِ (٣) فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ (٤) أَ يَعْتَصِمُ بِكَ مِنِّي أَحَدٌ فَغَارَ فِي الْأَرْضِ وَ تَقَطَّعَ إِلَى الشَّامِ- ثُمَّ قَالَ (٥) اعْدِلْ بِنَا قَالَ فَعَدَلْتُ بِهِ فَلَمْ يَزَلْ سَائِراً حَتَّى أَتَى الْغَرِيَّ فَوَقَفَ بِهِ ثُمَّ أَتَى الْقَبْرَ (٦) فَسَاقَ السَّلَامَ مِنْ آدَمَ عَلَى نَبِيٍّ نَبِيٍّ ع وَ أَنَا أَسُوقُ السَّلَامَ مَعَهُ حَتَّى وَصَلَ السَّلَامَ إِلَى النَّبِيِّ ص- ثُمَّ خَرَّ عَلَى الْقَبْرِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَ عَلَا نَحِيبُهُ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ.

وَ فِي خَبَرٍ آخَرَ سِتَّ رَكَعَاتٍ وَ صَلَّيْتُ مَعَهُ فَقُلْتُ (٧) يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ مَا هَذَا الْقَبْرُ فَقَالَ هَذَا قَبْرُ (٨) جَدِّي عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ع (٩).

******

ترجمه:

صفوان بن مهران جمال از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند: "در قادسیه همراه او بودم تا اینکه به نجف رسید. امام فرمود: 'این همان کوهی است که پسر جد من، نوح، به آن پناه برد و گفت: 'به سوی کوهی پناه می برم که مرا از آب نجات دهد.' (هود: ٤٣) و خداوند به او وحی کرد که آیا کسی از من به تو پناه می برد؟ سپس کوه در زمین فرو رفت و تا شام کشیده شد.' سپس امام فرمود:

'مسیرمان را تغییر بده.' پس من مسیر را تغییر دادم و او همچنان به راه ادامه داد تا به غری [نجف] رسید. امام در آنجا توقف کرد و به سوی قبری رفت. سپس از آدم به هر پیامبر سلام داد، و من هم همراه او سلام دادم تا اینکه سلام به پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) رسید. سپس امام بر قبر خم شد، بر آن سلام کرد و به شدت گریست. بعد از آن برخواست و چهار رکعت نماز خواند."

در حدیث دیگری آمده که امام شش رکعت نماز خواند و من نیز همراه او نماز خواندم. پس از نماز پرسیدم: 'ای پسر رسول خدا، این قبر متعلق به کیست؟' امام فرمود: 'این قبر...

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۲۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۴۲۸- ۱۰- (۱۰) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ ع عَنِ النَّبِیِّ ص قَالَ: مَنْ زَارَ عَلِیّاً بَعْدَ وَفَاتِهِ فَلَهُ الْجَنَّةُ.

******

ترجمه:

محمد بن محمد مفید در کتاب المقنعه از امام صادق (علیه السلام)، از پدرانشان، از پیامبر (صلی الله علیه و آله) نقل می کند که فرمود: "کسی که علی (علیه السلام) را پس از وفاتش زیارت کند، بهشت برای اوست."

ص: ۳۷۹

۱- الفقیه ۲- ۵۸۶- ۳۱۹۵.

۲- الفقیه ۲- ۵۸۶- ۳۱۹۵.

۳- هود ۱۱- ۴۳.

٤- فی المصدر زیادة- یا جبل.

٥- فی المصدر- ثم قال (علیه السلام).

٦- فی المصدر- فوقف علی القبر.

٧- فی المصدر- و قلت له.

٨- فی المصدر- هذا القبر قبر.

٩- الفقیه ٢- ٥٨٦- ٣١٩٥.

١٠- المقنعة- ٧١.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٤٢٩ - رقم الحدیث الباب: ١١]

١٩٤٢٩- ١١- (١) وَ عَنِ الصَّادِقِ ع إِنَّ أَبْوَابَ السَّمَاءِ لَتُفَتَّحُ عِنْدَ دُعَاءِ الزَّائِرِ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- فَلَا تَكُنْ عَنِ الْخَيْرِ نَوَّاماً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٢) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٣).

******

ترجمه:

از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است: "همانا درهای آسمان هنگام دعای زائر برای امیرالمؤمنین (علیه السلام) گشوده می شود، پس از خیر و نیکی غافل نباش.

٢٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع مَاشِياً ذَهَاباً وَ عَوْداً

اشارة

(٤) ٢٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع مَاشِياً ذَهَاباً وَ عَوْداً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۴۳۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۴۳۰- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ قَالَ وَجَدْتُ فِی كِتَابٍ كَتَبَهُ بِبَغْدَادَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الرَّازِیُّ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ الصَّیْمَرِیِّ (٦) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ ع مَاشِیاً كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَجَّةً وَ عُمْرَةً فَإِنْ رَجَعَ مَاشِیاً كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَجَّتَیْنِ وَ عُمْرَتَیْنِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۷) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۸).

******

ترجمه:

حسین بن اسماعیل صیمری از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند که فرمود: "کسی که امیرالمؤمنین (علیه السلام) را پیاده زیارت کند، خداوند به ازای هر قدم، یک حج و یک عمره برای او می نویسد. و اگر به خانه بازگردد و پیاده برود، خداوند به ازای هر قدم، دو حج و دو عمره برای او می نویسد.

ص: ۳۸۰

۱- المقنعة- ۷۱.

۲- تقدم فی الباب ۲ من هذه الأبواب.

٣- يأتى فى الأبواب ٢٤- ٣٠ و ٣٢ و فى الحديث ٢٩ من الباب ٣٧ و فى الحديث ٦ من الباب ٨٠ و فى الأبواب ٨٤ و ٨٦ و ٩٥ و ٩٦ و فى الأحاديث ٥ و ١٠ و ١١ من الباب ٩٧ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٢٤ فيه حديث واحد.

٥- التهذيب ٦- ٢٠- ٤٦.

٦- فى نسخة- الحسين بن إسماعيل البصرى (هامش المخطوط).

٧- تقدم فى الحديث ٣ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب.

٨- يأتى فى الحديث ٧ من الباب ٢٩ من هذه الأبواب.

٢٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع عَلَى زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع وَ عَلَى الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ نَدْباً

اشارة

(١) ٢٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع عَلَى زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع وَ عَلَى الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ نَدْباً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤٣١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٤٣١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ زُهَيْرٍ الْقُرَشِيِّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ إِسْحَاقَ شَعِرٍ عَنْ أَبِي السَّخِيفِ الْقَرَنِيِّ (٣) عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَلْحَةَ النَّهْدِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ طَلْحَةَ مَا تَزُورُ (٤) قَبْرَ أَبِي الْحُسَيْنِ- (٥) قُلْتُ بَلَى إِنَّا لَنَأْتِيهِ قَالَ تَأْتُونَهُ فِي كُلِّ جُمْعَةٍ قُلْتُ لَا قَالَ فَتَأْتُونَهُ فِي كُلِّ شَهْرٍ فَقُلْتُ لَا فَقَالَ مَا أَجْفَاكُمْ إِنَّ زِيَارَتَهُ تَعْدِلُ حَجَّةً وَ عُمْرَةً وَ زِيَارَةَ أَبِي عَلِيٍّ ع تَعْدِلُ حَجَّتَيْنِ وَ عُمْرَتَيْنِ.

******

ترجمه:

عمر بن عبد الله بن طلحه نهدی از پدرش نقل می کند که گفت: "به نزد امام صادق (علیه السلام) رفتم و او به من گفت: 'ای عبد الله بن طلحة، چرا قبر ابو الحسن (علیه السلام) را زیارت نمی کنی؟' گفتم: 'بلی، ما به آنجا می رویم.' امام پرسید: 'آیا هر هفته آنجا می روید؟' گفتم: 'خیر.' سپس فرمود: 'آیا هر ماه آنجا می روید؟' گفتم: 'خیر.' امام گفت: 'چقدر بی توجهید! زیارت آن قبر معادل یک حج و یک عمره است و زیارت قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) معادل دو حج و دو عمره است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۴۳۲- ۲- (٦) عَبْدُ الْکَرِیمِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ طَاوُسٍ فِی کِتَابِ فَرْحَةِ الْغَرِیِّ بِالْإِسْنَادِ الآتِی (۷) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَکْرَانَ النَّقَّاشِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَالِکِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِی شُعَیْبٍ الْخُرَاسَانِیِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع أَیُّمَا أَفْضَلُ زِیَارَةُ

ص: ۳۸۱

۱- الباب ۲۵ فیه حدیثان.

۲- التهذیب ٦- ۲۱- ٤۷.

۳- فی نسخة- أبی السخین القرنی (هامش المخطوط)، و فی المصدر- أبی السخین الأرجنی.

٤- فی المصدر- أ ما تزور.

٥- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

٦- فرحة الغری- ۱۰٤.

۷- یأتی فی الحدیث ۳ من الباب ۲۷ من هذه الأبواب.

قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع أَوْ زِيَارَةُ الْحُسَيْنِ ع- قَالَ إِنَّ الْحُسَيْنَ قُتِلَ مَكْرُوباً فَحَقِيقٌ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَلَّا يَأْتِيَهُ مَكْرُوبٌ إِلَّا فَرَّجَ اللَّهُ كَرْبَهُ وَ فَضْلُ زِيَارَةِ قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- عَلَى زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ كَفَضْلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع عَلَى الْحُسَيْنِ ع- ثُمَّ قَالَ لِي أَيْنَ تَسْكُنُ قُلْتُ الْكُوفَةَ- فَقَالَ إِنَّ مَسْجِدَ الْكُوفَةِ بَيْتُ نُوحٍ- لَوْ دَخَلَهُ رَجُلٌ مِائَةَ مَرَّةٍ لَكَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِائَةَ مَغْفِرَةٍ أَمَا إِنَّ فِيهِ (۱) دَعْوَةَ نُوحٍ ع حَيْثُ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِناً- قُلْتُ مَنْ عَنَى بِوَالِدَيَّ قَالَ آدَمَ وَ حَوَّاءَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۲).

******

ترجمه:

ابو شعیب خراسانی از امام رضا (علیه السلام) نقل می کند: "پرسیدم: 'کدام یک بهتر است، زیارت قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) یا زیارت قبر حسین (علیه السلام)؟' امام فرمود: 'حسین (علیه السلام) در حالی کشته شد که در فشار و گرفتاری بود، بنابراین بر خداوند واجب است که هر کس با دل شاکی و نگران به زیارت او برود، خداوند گرفتاری او را برطرف کند. ولی فضل زیارت قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) نسبت به زیارت قبر حسین (علیه السلام) مانند فضل امیرالمؤمنین (علیه السلام) نسبت به حسین (علیه السلام) است.' سپس امام از من پرسید: 'کجا سکونت داری؟' گفتم: 'در کوفه.' امام فرمود: 'مسجد کوفه خانه نوح (علیه السلام) است. اگر مردی به آن وارد شود و یکصد بار، خداوند برای او یکصد مغفرت خواهد نوشت. در آنجا دعای نوح (علیه السلام) وجود دارد، آنجا که گفت: 'خدایا، مرا و والدینم و هر کسی که به خانه ام وارد شود و مؤمن باشد، ببخش.'' پرسیدم: 'منظور از والدینم کیست؟' امام فرمود: 'آدم و حوا

۲۶- بَابُ اسْتِحْبَابِ عِمَارَةِ مَشْهَدِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع وَ مَشَاهِدِ الْأَئِمَّةِ ع وَ تَعَاهُدِهَا وَ كَثْرَةِ زِيَارَتِهَا

اشارة

(۳) ۲٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ عِمَارَةِ مَشْهَدِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع وَ مَشَاهِدِ الْأَئِمَّةِ ع وَ تَعَاهُدِهَا وَ كَثْرَةِ زِيَارَتِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹٤۳۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹٤۳۳- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْفَضْلِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَرَزْدَقِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى بْنِ الْأَحْوَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي السَّرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَلَوِيِّ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَامِرٍ وَاعِظِ أَهْلِ الْحِجَازِ قَالَ: أَتَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فَقُلْتُ لَهُ (٥) مَا لِمَنْ زَارَ قَبْرَهُ يَعْنِي أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ

۱- فى المصدر- لأن فيه.

۲- تقدم فى الحديثين ۲ و ۳ من الباب ۲۳ و فى الباب ۲٤ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۲٦ فيه حديثان.

٤- التهذيب ٦- ۲۲- ٥۰.

٥- فى المصدر- أتيت أبا عبد اللّه جعفر بن محمّد (عليهما السلام) فقلت له- يا بن رسول اللّه.

ع وَ عَمَرَ تُرْبَتَهُ فَقَالَ يَا أَبَا عَامِرٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ- عَنْ جَدِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيٍّ ع- أَنَّ النَّبِيَّ ص قَالَ لَهُ وَ اللَّهِ لَتُقْتَلَنَّ بِأَرْضِ الْعِرَاقِ- وَ تُدْفَنُ بِهَا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ- مَا لِمَنْ زَارَ قُبُورَنَا وَ عَمَرَهَا وَ تَعَاهَدَهَا فَقَالَ لِي يَا أَبَا الْحَسَنِ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ (۱) قَبْرَكَ وَ قُبُورَ وُلْدِكَ بِقَاعاً مِنْ بِقَاعِ الْجَنَّةِ- وَ عَرْصَةً مِنْ عَرَصَاتِهَا وَ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ قُلُوبَ نُجَبَاءَ مِنْ خَلْقِهِ وَ صَفْوَةٍ مِنْ عِبَادِهِ (۲) تَحِنُّ إِلَيْكُمْ وَ تَحْتَمِلُ الْمَذَلَّةَ وَ الْأَذَى فِيكُمْ فَيَعْمُرُونَ قُبُورَكُمْ وَ يُكْثِرُونَ زِيَارَتَهَا تَقَرُّباً مِنْهُمْ إِلَى اللَّهِ وَ مَوَدَّةً مِنْهُمْ لِرَسُولِهِ- أُولَئِكَ يَا

عَلِیُّ الْمَخْصُوصُونَ بِشَفَاعَتِی وَ الْوَارِدُونَ حَوْضِی وَ هُمْ زُوَّارِی غَداً فِی الْجَنَّةِ- یَا عَلِیُّ مَنْ عَمَرَ قُبُورَکُمْ وَ تَعَاهَدَهَا فَکَأَنَّمَا أَعَانَ سُلَیْمَانَ بْنَ دَاوُدَ عَلَی بِنَاءِ بَیْتِ الْمَقْدِسِ- وَ مَنْ زَارَ قُبُورَکُمْ عَدْلُ ذَلِکَ لَهُ ثَوَابُ سَبْعِینَ حَجَّةً بَعْدَ حَجَّةِ الْإِسْلَامِ- وَ خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ حَتَّی یَرْجِعَ مِنْ زِیَارَتِکُمْ کَیَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ فَأَبْشِرْ وَ بَشِّرْ أَوْلِیَاءَکَ وَ مُحِبِّیکَ مِنَ النَّعِیمِ وَ قُرَّةِ الْعَیْنِ بِمَا لَا عَیْنٌ رَأَتْ وَ لَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَ لَا خَطَرَ عَلَی قَلْبِ بَشَرٍ وَ لَکِنْ حُثَالَةٌ مِنَ النَّاسِ یُعَیِّرُونَ زُوَّارَ قُبُورِکُمْ بِزِیَارَتِکُمْ کَمَا تُعَیَّرُ الزَّانِیَةُ بِزِنَاهَا أُولَئِکَ شِرَارُ أُمَّتِی لَا أَنَالَهُمُ اللَّهُ شَفَاعَتِی (۳) وَ لَا یَرِدُونَ حَوْضِی.

******

ترجمه:

ابو عامر واعظ اهل حجاز از امام صادق (علیه السلام) نقل می کند: "پرسیدم: 'برای کسی که قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) را زیارت کند و خاک آن را تعمیرکند، چه پاداشی است؟' امام فرمود: 'ای ابو عامر، پدرم از پدرش، از جدش حسین بن علی (علیه السلام) از علی (علیه السلام) نقل کرده است که پیامبر (صلی الله علیه وسلم) به او گفت: "به خدا سوگند، تو در سرزمین عراق کشته خواهی شد و در آنجا دفن خواهی شد." پرسیدم: 'ای پیامبر خدا، برای کسی که قبور ما را زیارت کند، چه ثوابی خواهد بود؟' پیامبر (صلی الله علیه وسلم) به علی (علیه السلام) گفت: 'خداوند قبر تو و قبور فرزندانت را از بقاع بهشت و عرصه های آن قرار داده است. خداوند دل های نجباء از مخلوقاتش و صفوة از بندگانش را به سوی شما مایل کرده و آن ها را به تحمل ذلت و اذیت در مورد شما برانگیخته است، به طوری که قبور شما را عمار کرده و به زیارت آن ها می روند، تا به خدا نزدیک شوند و محبت رسولش را نشان دهند. این ها کسانی هستند که مخصوص شفاعت من هستند و به حوض من وارد خواهند شد و فردا در بهشت، زوار من خواهند بود. ای علی، کسی که قبور شما را عمار کند و به آن ها رسیدگی کند، مانند کسی است که در بنای بیت المقدس به سلیمان بن داوود کمک کرده باشد. کسی که قبور شما را زیارت کند، پاداش او مانند پاداش هفتاد حج پس از حج اسلام خواهد بود و از گناهانش بیرون می آید، به طوری که وقتی از زیارت شما برمی گردد، گویی

از مادر زاده شده است. پس بشارت بده و مژده بده به دوستان و محبانت از نعمت ها و لذت هایی که نه چشم دیده و نه گوش شنیده و نه به دل کسی خطور کرده است. ولی گروهی از مردم، زوار قبور شما را به خاطر زیارتشان سرزنش می کنند، مانند زنی که به خاطر زنا سرزنش می شود. این ها شریران امت من هستند که خداوند شفاعت من را به آن ها نخواهد داد و آن ها به حوض من وارد نخواهند شد.'"

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤٣٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٤٣٤- ٢- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْفَضْلِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي السَّرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَلَوِيِّ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ

ص: ٣٨٣

١- فى نسخة- إن اللّه قد جعل (هامش المخطوط).

٢- فى المصدر- و صفوته من عباده.

٣- فى المصدر- لا نالتهم شفاعتى.

٤- التهذيب ٦- ١٠٧- ١٨٩.

سُوَيْدٍ (١) عَنْ أَبِي عَامِرٍ (٢) عَنِ الصَّادِقِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِعَلِيٍّ ع (٣) إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ قَبْرَکَ وَ قَبْرَ وُلْدِکَ بِقَاعاً مِنْ بِقَاعِ الْجَنَّةِ- ثُمَّ ذَكَرَ بَقِيَّةَ الْحَدِيثِ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَمَنْ عَمَرَ قُبُورَهُمْ ثُمَّ قَالَ وَ مَنْ زَارَ قُبُورَهُمْ (٤).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٥) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

ابوعامر ازحضرت صادق نقل کرده که پیامبر خدا (صلی الله علیه وسلم) به علی (علیه السلام) فرموده است: "خداوند قبر تو و قبور فرزندانت را از بقاع بهشت قرار داده است." سپس ادامه داد: "هر کس قبور آنان را عمار کند و یا زیارت کند، پاداش او همانند پاداش هفتاد حج پس از حج اسلام خواهد بود و از گناهانش بیرون خواهد آمد، گویی که از مادر زاده شده است."

۲۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ آدَمَ وَ نُوحٍ وَ إِبْرَاهِيمَ مَعَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع

اشارة

(۷) ۲۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ آدَمَ وَ نُوحٍ وَ إِبْرَاهِيمَ مَعَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۴۳۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۴۳۵- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَقُلْتُ لَهُ إِنِّي أَشْتَاقُ إِلَى الْغَرِيِّ فَقَالَ مَا شَوْقُكَ إِلَيْهِ فَقُلْتُ لَهُ إِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَزُورَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع- فَقَالَ هَلْ تَعْرِفُ فَضْلَ زِيَارَتِهِ قُلْتُ لَا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِلَّا أَنْ تُعَرِّفَنِي ذَلِكَ فَقَالَ إِذَا زُرْتَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع- فَاعْلَمْ أَنَّكَ زَائِرٌ عِظَامَ آدَمَ وَ بَدَنَ نُوحٍ- وَ جِسْمَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ع فَقُلْتُ (يَا ابْنَ

١- فی نسخة- عمارة بن شرید (هامش المخطوط)، و فی المصدر- عمارة بن زید.

٢- فی المصدر- أبی عامر واعظ أهل الحجاز.

٣- فی المصدر زیادة- یا أبا الحسن.

٤- فی المصدر- فمن عمر قبورکم ... و من زار قبورکم.

٥- تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الأبواب ٢ و ٢٣ و ٢٤ و ٢٥ من هذه الأبواب.

٦- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الأبواب ٢٧ و ٢٩ و ٣٠ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٢٧ فیه ٧ أحادیث.

٨- التهذیب ٦- ٢٢- ٥١.

رَسُولِ اللَّهِ)- (١) إِنَّ آدَمَ هَبَطَ بِسَرَانْدِیبَ (٢) فِی مَطْلَعِ الشَّمْسِ وَ زَعَمُوا أَنَّ عِظَامَهُ فِی بَیْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ- فَکَیْفَ صَارَتْ عِظَامُهُ فِی الْکُوفَةِ- فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ أَوْحَی إِلَی نُوحٍ ع وَ هُوَ فِی السَّفِینَةِ أَنْ یَطُوفَ بِالْبَیْتِ أُسْبُوعاً فَطَافَ بِالْبَیْتِ کَمَا أَوْحَی اللَّهُ إِلَیْهِ ثُمَّ نَزَلَ فِی الْمَاءِ إِلَی رُکْبَتَیْهِ فَاسْتَخْرَجَ تَابُوتاً فِیهِ عِظَامُ آدَمَ فَحَمَلَهُ فِی جَوْفِ السَّفِینَةِ حَتَّی طَافَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ یَطُوفَ ثُمَّ وَرَدَ إِلَی بَابِ الْکُوفَةِ فِی وَسَطِ مَسْجِدِهَا فَفِیهَا قَالَ اللَّهُ لِلْأَرْضِ ابْلَعِی ماءَکِ (٣) فَبَلَعَتْ مَاءَهَا مِنْ مَسْجِدِ الْکُوفَةِ کَمَا بَدَأَ الْمَاءُ مِنْهُ وَ تَفَرَّقَ الْجَمْعُ الَّذِینَ کَانُوا مَعَ نُوحٍ (٤) فِی السَّفِینَةِ فَأَخَذَ نُوحٌ ع التَّابُوتَ فَدَفَنَهُ فِی الْغَرِیِّ- وَ هُوَ قِطْعَةٌ مِنَ الْجَبَلِ الَّذِی کَلَّمَ اللَّهُ عَلَیْهِ مُوسَی تَکْلِیماً وَ قَدَّسَ عَلَیْهِ عِیسَی تَقْدِیساً وَ اتَّخَذَ عَلَیْهِ إِبْرَاهِیمَ خَلِیلًا وَ اتَّخَذَ مُحَمَّداً ص حَبِیباً وَ جَعَلَهُ لِلنَّبِیِّینَ مَسْکَناً وَ اللَّهِ مَا سَکَنَ فِیهِ بَعْدَ أَبَوَیْهِ الطَّیِّبَیْنِ آدَمَ وَ نُوحٍ- أَکْرَمُ مِنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع فَإِذَا زُرْتَ جَانِبَ النَّجَفِ فَزُرْ عِظَامَ آدَمَ وَ بَدَنَ نُوحٍ- وَ جِسْمَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ ع- فَإِنَّکَ زَائِرٌ الْآبَاءَ الْأَوَّلِینَ وَ مُحَمَّداً خَاتَمَ النَّبِیِّینَ وَ عَلِیّاً سَیِّدَ الْوَصِیِّینَ وَ إِنَّ زَائِرَهُ تُفْتَحُ لَهُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ عِنْدَ دَعْوَتِهِ فَلَا تَکُنْ عَنِ الْخَیْرِ نَوَّاماً.

وَ رَوَاهُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَیْهِ فِی (الْمَزَارِ) (٥)

وَ رَوَاهُ ابْنُ طَاوُسٍ فِی مِصْبَاحِ الزَّائِرِ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

مفضل می گوید: به محضر ابو عبد الله (علیه السلام) رفتم و به ایشان گفتم که دلم برای زیارت غری (نجف) تنگ شده است. ابو عبد الله (علیه السلام) پرسید: چرا دلت برای آنجا تنگ شده است؟ گفتم: چون دوست دارم که قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) را زیارت کنم. ابو عبد الله (علیه السلام) گفت: آیا از فضیلت زیارت آن مکان آگاه هستی؟ گفتم: نه، مگر اینکه شما برای من توضیح دهید.

ایشان ادامه دادند: وقتی که به زیارت امیرالمؤمنین (علیه السلام) می روی، بدان که تو به زیارت عظام آدم و بدن نوح نیز رفته ای. مفضل از ایشان پرسید: مگر آدم در سراندیب (سریلانکا) فرود آمد و عظام او در خانه خدا (کعبه) است، پس چگونه ممکن است که عظام او در کوفه باشد؟ ابو عبد الله (علیه السلام) پاسخ داد: خداوند به نوح وحی کرد تا به دور خانه (کعبه) بچرخد و سپس نوح (علیه السلام) تابوتی حاوی عظام آدم را از دریا بیرون آورد و آن را در غری دفن کرد. غری بخشی از کوه است که خداوند با آن با موسی (علیه السلام) تکلم کرده و عیسی (علیه السلام) را تقدیس کرده و ابراهیم (علیه السلام) را خلیل قرار داده و محمد (صلی الله علیه وسلم) را دوست داشته است. این مکان برای پیامبران مسکن بوده و پس از آدم و نوح، کسی شریف تر از امیرالمؤمنین (علیه السلام) در آن سکونت نداشته است.سپس ابو عبد الله (علیه السلام) افزود: پس از اینکه به زیارت غری رفتی، بدان که تو به زیارت عظام آدم و بدن نوح و جسم علی (علیه السلام) رفته ای. زیرا این زیارت، زیارت اجداد نخستین و محمد خاتم پیامبران و علی سید الوصین است. و در نتیجه، در هنگام دعا، درهای آسمان به روی زائرین باز می شود. بنابراین، از خیر و برکت آنجا غافل مباش و به خیر و نیکی بپرداز.

ص: ۳۸۵

۱- لیس فی المصدر.

۲- سرندیب- جزیرة فی بحر الهند. معجم البلدان ۳- ۲۱۵.

۳- هود ۱۱- ٤٤.

٤- فی المصدر- الذی کان مع نوح.

٥- کامل الزیارات- ۳۸.

٦- مصباح الزائر- ٤۱.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤۳٦ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹٤۳٦- ۲- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ تَمَّامٍ (۲) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مِيثَمٍ الطَّلْحِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِی بَصِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَيْنَ دُفِنَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع- قَالَ دُفِنَ فِی قَبْرِ أَبِيهِ نُوحٍ قُلْتُ وَ أَيْنَ قَبْرُ نُوحٍ- النَّاسُ يَقُولُونَ إِنَّهُ فِی الْمَسْجِدِ- قَالَ لَا ذَاکَ فِی ظَهْرِ الْکُوفَةِ.

******

ترجمه:

ابو بصیر از امام صادق (علیه السلام) می پرسد که امیرالمؤمنین (علیه السلام) در کجا دفن شده است و امام صادق (علیه السلام) پاسخ می دهد که ایشان در قبر پدرش نوح (علیه السلام) دفن شده اند. ابو بصیر سپس می پرسد که قبر نوح در کجاست، چرا که مردم می گویند که قبر او در مسجد کوفه است. امام صادق (علیه السلام) تصحیح می کند و می فرماید که قبر نوح در ظهر کوفه (بخش غربی کوفه) واقع است و نه در مسجد کوفه.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤۳۷ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۴۳۷- ۳- (۳) عَبْدُ الْكَرِيمِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ طَاوُسٍ فِی فَرْحَةِ الْغَرِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ نَمَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ عَرَبِیِّ بْنِ مُسَافِرٍ عَنْ إِلْیَاسَ بْنِ هِشَامٍ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الطُّوسِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْمُفِیدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْ قَبْرِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع- فَإِنَّ النَّاسَ قَدِ اخْتَلَفُوا فِیهِ فَقَالَ إِنَّ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ ع دُفِنَ مَعَ أَبِیهِ نُوحٍ فِی قَبْرِهِ (٤) الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

ابو بصیر از امام باقر (علیه السلام) درباره ی مکان دفن امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) سؤال می کند. امام باقر (علیه السلام) پاسخ می دهد که امیرالمؤمنین (علیه السلام) در کنار پدرش نوح (علیه السلام) در همان قبر دفن شده اند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۳۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۴۳۸- ٤- (٥) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحِیمِ الْقَصِیرِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ قَبْرِ

۱- التهذیب ٦- ۳٤- ٦۸.

۲- فی المصدر- محمّد بن همام.

۳- فرحة الغری- ٤۸.

٤- فیه دفن میتین فی قبر بل أکثر إلّا أنّه یحتمل الاختصاص بهم (علیهم السلام)." منه. قده".

٥- فرحة الغری- ٤۹.

أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع مَدْفُونٌ فِی قَبْرِ نُوحٍ- قَالَ قُلْتُ: وَ مَا قَبْرُ نُوحٍ- (۱) قَالَ قَبْرُ نُوحٍ النَّبِیِّ ع الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

حدیث از عبد الرحیم قصیر نقل شده است: «از امام باقر (علیه السلام) درباره قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) سؤال کردم، زیرا مردم در این باره اختلاف دارند. امام فرمود: امیرالمؤمنین (علیه السلام) با پدرش نوح (علیه السلام) در یک قبر دفن شده است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۳۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۴۳۹- ۵- (۲) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ دَاوُدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مِیثَمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ هِشَامٍ (۳) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ النُّعْمَانِ (٤) عَنْ عَبْدِ الرَّحِیمِ الْقَصِیرِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْ قَبْرِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع- فَإِنَّ النَّاسَ قَدِ اخْتَلَفُوا فِیهِ فَقَالَ إِنَّ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ ع دُفِنَ مَعَ أَبِیهِ نُوحٍ ع.

******

ترجمه:

حدیث از عبد الرحیم قصیر نقل شده است: «از امام باقر (علیه السلام) درباره قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) سؤال کردم، زیرا مردم در این باره اختلاف دارند. امام فرمود: امیرالمؤمنین (علیه السلام) با پدرش نوح (علیه السلام) در یک قبر دفن شده است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤٤۰ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۴۴۰- ٦- (٥) وَ عَنِ ابْنِ دَاوُدَ عَنْ سَلَامَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الرَّازِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبِی أُسَامَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ الْکُوفَةُ رَوْضَةٌ مِنْ رِیَاضِ الْجَنَّةِ- فِیهَا قَبْرُ نُوحٍ وَ إِبْرَاهِیمَ- (٦) وَ قُبُورُ ثَلَاثِمِائَةِ نَبِیٍّ وَ سَبْعِینَ نَبِیّاً وَ سِتِّمِائَةِ وَصِیٍّ وَ قَبْرُ سَیِّدِ الْأَوْصِیَاءِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع.

******

ترجمه:

حدیثی از صفوان نقل شده است از ابو اسامه از امام صادق (علیه السلام) که فرمود: «شنیدم که ایشان می فرمودند: کوفه باغی از باغ های بهشت است. در آنجا قبر نوح و ابراهیم و قبور سیصد و هفتاد پیامبر و ششصد وصی، و قبر سرور اوصیا، امیرالمؤمنین (علیه السلام) قرار دارد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۴۱ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۴۴۱- ۷- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ تَمَّامٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ عَمِّهِ

ص: ۳۸۷

۱- فی المصدر- و من نوح؟.

۲- فرحة الغری- ۵۰.

۳- فی المصدر- محمّد بن هشام.

٤- فی المصدر- محمّد بن سلیمان بن داود بن النعمان.

٥- فرحة الغری- ٦۹.

٦- فی المصدر زیادة- (علیهما السلام).

۷- فرحة الغری- ۷۰.

عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ (عَنْ عَلِيِّ بْنِ الصَّبَّاحِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ) (۱) عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الضَّحَّاكِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَبْرُ عَلِيٍّ هُوَ فِي الْغَرِيِّ- مَا بَيْنَ صَدْرِ نُوحٍ وَ مَفْرِقِ رَأْسِهِ مِمَّا يَلِي الْقِبْلَةَ.

******

ترجمه:

حدیثی از حماد بن عیسی از مردی از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمودند: «قبر علی (علیه السلام) در غری [نجف] است، میان سینه نوح و بالای سر او از سمتی که به قبله نزدیک است.»

۲۸- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع يَوْمَ الْغَدِيرِ وَ كَثْرَةِ الصَّدَقَةِ فِيهِ

اشارة

(۲) ۲۸ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع يَوْمَ الْغَدِيرِ وَ كَثْرَةِ الصَّدَقَةِ فِيهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۴۴۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۴۴۲- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَبِيهِ (٤) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُرَارَةَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ الرِّضَا ع وَ الْمَجْلِسُ غَاصٌّ بِأَهْلِهِ فَتَذَاكَرُوا يَوْمَ الْغَدِيرِ فَأَنْكَرَهُ بَعْضُ النَّاسِ فَقَالَ الرِّضَا ع حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ (٥) قَالَ إِنَّ يَوْمَ الْغَدِيرِ فِي السَّمَاءِ أَشْهَرُ مِنْهُ فِي الْأَرْضِ

إِنَّ لِلَّهِ فِی الْفِرْدَوْسِ الْأَعْلَی قَصْراً لَبِنَةٌ مِنْ فِضَّةٍ وَ لَبِنَةٌ مِنْ ذَهَبٍ ثُمَّ ذَکَرَ وَصْفَ ذَلِکَ الْقَصْرِ وَ مَا یَجْتَمِعُ فِیهِ یَوْمَ الْغَدِیرِ مِنَ الْمَلَائِکَةِ وَ مَا یَنَالُونَ مِنْ کَرَامَةِ ذَلِکَ الْیَوْمِ ثُمَّ قَالَ یَا ابْنَ أَبِی نَصْرٍ أَیْنَمَا کُنْتَ فَاحْضُرْ یَوْمَ الْغَدِیرِ عِنْدَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع- فَإِنَّ اللَّهَ یَغْفِرُ لِکُلِّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ وَ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ ذُنُوبَ سِتِّینَ سَنَةً وَ یُعْتِقُ مِنَ النَّارِ- ضِعْفَ مَا أَعْتَقَ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ- وَ فِی لَیْلَةِ الْقَدْرِ وَ لَیْلَةِ الْفِطْرِ- وَ الدِّرْهَمُ فِیهِ بِأَلْفِ دِرْهَمٍ لِإِخْوَانِکَ الْعَارِفِینَ فَأَفْضِلْ عَلَی إِخْوَانِکَ فِی

ص: ۳۸۸

۱- لیس فی المصدر.

۲- الباب ۲۸ فیه حدیث واحد.

۳- التهذیب ٦- ٢٤- ٥٢.

٤- "عن أبیه" لیس فی المصدر.

٥- فی المصدر زیادة- علیه السلام.

هَذَا الْیَوْمِ وَ سُرَّ فِیهِ کُلَّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ ثُمَّ قَالَ یَا أَهْلَ الْکُوفَةِ لَقَدْ أُعْطِیتُمْ خَیْراً کَثِیراً وَ إِنَّکُمْ لَمِمَّنِ امْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ لِلْإِیمَانِ مُسْتَقَلُّونَ مَقْهُورُونَ مُمْتَحَنُونَ یُصَبُّ الْبَلَاءُ عَلَیْکُمْ صَبّاً ثُمَّ یَکْشِفُهُ کَاشِفُ الْکَرْبِ الْعَظِیمِ وَ اللَّهِ لَوْ عَرَفَ النَّاسُ فَضْلَ هَذَا الْیَوْمِ بِحَقِیقَتِهِ لَصَافَحَتْهُمُ الْمَلَائِکَةُ فِی کُلِّ یَوْمٍ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَ لَوْ لَا أَنِّی أَکْرَهُ التَّطْوِیلَ لَذَکَرْتُ مِنْ فَضْلِ هَذَا الْیَوْمِ وَ مَا أَعْطَی اللَّهُ (۱) مَنْ عَرَفَهُ مَا لَا یُحْصَی بِعَدَدٍ قَالَ عَلِیُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ قَالَ لِی مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ لَقَدْ تَرَدَّدْتُ إِلَی أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ أَنَا وَ أَبُوکَ وَ الْحَسَنُ بْنُ جَهْمٍ أَکْثَرَ مِنْ خَمْسِینَ مَرَّةً وَ سَمِعْنَاهُ مِنْهُ.

وَ رَوَاهُ فِی الْمِصْبَاحِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ (۲)

وَ رَوَاهُ ابْنُ طَاوُسٍ فِی مِصْبَاحِ الزَّائِرِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ إِلَّا أَنَّهُ اخْتَصَرَ الْحَدِیثَ (۳).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى فَضْلِ يَوْمِ الْغَدِيرِ فِي الصَّلَاةِ (٤) وَ الصَّوْمِ (٥).

******

ترجمه:

حدیثی از احمد بن محمد بن ابی نصر نقل شده است: «ما نزد امام رضا (ع) بودیم و مجلس پر از افراد بود. سخن از روز غدیر به میان آمد و برخی از افراد آن را انکار کردند. امام رضا (ع) فرمودند: "پدرم از پدرش نقل کرد که روز غدیر در آسمان از آنچه در زمین است، مشهورتر است. همانا خداوند در فردوس اعلی قصری دارد که آجری از نقره و آجری از طلا است..." سپس امام (ع) وصف آن قصر و آنچه که در روز غدیر در آن گرد هم می آیند از ملائکه و کرامت هایی که در آن روز نصیبشان می شود را بیان کردند.

سپس امام فرمودند: "ای پسر ابی نصر! هر کجا که هستی، در روز غدیر نزد امیرالمؤمنین (ع) حاضر شو، زیرا خداوند در این روز گناهان هر مؤمن و مؤمنه و مسلم و مسلمه را به مدت شصت سال می آمرزد و دو برابر تعداد آزادشدگان از آتش جهنم در ماه رمضان، شب قدر و شب عید فطر را از آتش نجات می دهد. درهمی که در این روز به برادرانت که اهل معرفت هستند بدهی، برابر هزار درهم است. پس در این روز به برادرانت احسان کن و هر مؤمن و مؤمنه ای را خوشحال کن."

سپس امام فرمودند: "ای اهل کوفه! شما به خیر بسیاری دست یافته اید و همانا خداوند قلب های شما را برای ایمان آزموده است. شما اندک، مغلوب و امتحان شده اید، بلایا بر شما به شدت نازل می شود و سپس کسی که غم های بزرگ را برطرف می کند، آن را برطرف می کند. به خدا سوگند، اگر مردم به حقیقت فضل این روز پی می بردند، ملائکه هر روز ده بار با آنان مصافحه می کردند. و اگر کراهت از طولانی کردن نداشتم، از فضل این روز و آنچه که خداوند به کسی که آن را می شناسد داده است، چیزهایی بیان می کردم که شمارش آن ممکن نیست."

علی بن حسن بن فضال گفت: محمد بن عبدالله به من گفت: "من و پدرت و حسن بن جهم بیش از پنجاه بار به نزد احمد بن محمد رفتیم و این حدیث را از او شنیدیم."»

ص: ۳۸۹

۱- فی المصدر- و ما أعطی اللّه فیه.

۲- مصباح المتهجد- ٦٨٠.

۳- مصباح الزائر- ٥٤.

٤- تقدم فی الباب ۳ من أبواب بقیة الصلوات المندوبة.

٥- تقدم فی الباب ١٤ و فی الحدیثین ۳ و ٦ من الباب ١٩ من أبواب الصوم المندوب.

۲۹- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْغُسْلِ لِزِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ غَيْرِهِ مِنَ الْأَئِمَّةِ ع ثُمَّ يَمْشِي إِلَيْهِ حَافِياً مُتَطَيِّباً لَابِساً أَنْظَفَ ثِيَابِهِ عَلَى سَكِينَةٍ وَ وَقَارٍ ذَاكِراً لِلَّهِ يُقَصِّرُ خُطَاهُ وَ يُكَبِّرُ ثَلَا

اشارة

(۱) ۲۹ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْغُسْلِ لِزِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ غَيْرِهِ مِنَ الْأَئِمَّةِ ع ثُمَّ يَمْشِي إِلَيْهِ حَافِياً مُتَطَيِّباً لَابِساً أَنْظَفَ ثِيَابِهِ عَلَى سَكِينَةٍ وَ وَقَارٍ ذَاكِراً لِلَّهِ يُقَصِّرُ خُطَاهُ وَ يُكَبِّرُ ثَلَاثِينَ مَرَّةً أَوْ مِائَةً

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤٤۳ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹٤٤۳- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ (۳) عَبْدِ الْمَلِكِ الْأَوْدِيِّ عَنْ ذُبْيَانَ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ

عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ زِیَارَةَ قَبْرِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع فَتَوَضَّأْ وَ اغْتَسِلْ وَ امْشِ عَلَی هَیْئَتِکَ وَ قُلْ ثُمَّ ذَکَرَ زِیَارَةً طَوِیلَةً.

******

ترجمه:

از یونس بن ظبیان، از ابو عبدالله (علیه السلام) روایت شده است که فرمودند:

«هرگاه خواستی به زیارت قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) بروی، پس وضو بگیر و غسل کن و به همان حالت خود حرکت کن و بگو...» سپس زیارتی طولانی را ذکر کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤٤٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹٤٤٤- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ رَجُلٍ عَنِ الزُّبَیْرِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ فَضَّالِ بْنِ مُوسَی النَّهْدِیِّ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ سَیَابَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ خُذُوا زِینَتَکُمْ عِنْدَ کُلِّ مَسْجِدٍ (٥) قَالَ الْغُسْلُ عِنْدَ لِقَاءِ کُلِّ إِمَامٍ.

******

ترجمه:

از علاء بن سیابه، از امام صادق (علیه السلام) در مورد سخن خدای عز و جل: «زینت خود را در هر مسجدی بردارید» (سوره اعراف، آیه ۳۱) روایت شده که فرمودند: مراد از زینت، غسل کردن هنگام ملاقات با هر امام است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤٤٥ - رقم الحدیث الباب: ۳]

١٩٤٤٥- ٣- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْبَرْمَكِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ النَّخَعِيِّ أَنَّهُ قَالَ لِعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى (٧) ع- عَلِّمْنِي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ص

١- الباب ٢٩ فيه ٧ أحاديث.

٢- التهذيب ٦- ٢٥- ٥٣.

٣- كذا فى الأصل المخطوط- لكن فى المصدر- بن (بدل)- عن.

٤- التهذيب ٦- ١١٠- ١٩٧.

٥- الأعراف ٧- ٣١.

٦- الفقيه ٢- ٦٠٩- ٣٢١٣.

٧- أضاف فى المصدر- بن جعفر بن محمّد بن علىّ بن الحسين بن علىّ بن أبى طالب.

قَوْلًا أَقُولُهُ بَلِيغاً كَامِلًا إِذَا زُرْتُ وَاحِداً مِنْكُمْ فَقَالَ إِذَا صِرْتَ إِلَى الْبَابِ فَقِفْ وَ اشْهَدِ الشَّهَادَتَيْنِ وَ أَنْتَ عَلَى غُسْلٍ فَإِذَا دَخَلْتَ وَ رَأَيْتَ الْقَبْرَ فَقِفْ وَ قُلْ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ ثَلَاثِينَ مَرَّةً ثُمَّ امْشِ قَلِيلًا وَ عَلَيْكَ السَّكِينَةَ وَ الْوَقَارَ وَ قَارِبْ بَيْنَ خُطَاكَ ثُمَّ قِفْ وَ كَبِّرِ اللَّهَ ثَلَاثِينَ مَرَّةً ثُمَّ ادْنُ مِنَ الْقَبْرِ وَ كَبِّرِ اللَّهَ أَرْبَعِينَ مَرَّةً تَمَامَ مِائَةِ مَرَّةٍ (١) ثُمَّ قُلْ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النُّبُوَّةِ وَ ذَكَرَ الزِّيَارَةَ بِطُولِهَا.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ بَابَوَيْهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى وَ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَحْمَدَ الْكَاتِبِ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْبَرْمَكِيِّ (٢)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ الدَّقَّاقِ (٣) وَ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ السِّنَانِيِّ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ هِشَامٍ الْمُكَتِّبِ كُلِّهِمْ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيِّ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

از موسی بن عبدالله نخعی روایت شده که به امام علی بن محمد (علیه السلام) عرض کرد: ای فرزند رسول خدا، به من عبارتی بیاموز که وقتی به زیارت یکی از شما می روم، بگویم، عبارتی فصیح و کامل. امام (ع) فرمودند: هنگامی که به درگاه [حرم] رسیدی، بایست و دو شهادت را در حالی که غسل کرده ای، بگو. وقتی وارد شدی و قبر را دیدی، بایست و سی بار «الله اکبر» بگو. سپس اندکی جلو برو و با آرامش و وقار قدم بردار و فاصله ی بین گام هایت را کوتاه کن. دوباره بایست و سی بار «الله اکبر» بگو. سپس به قبر نزدیک شو و چهل بار «الله اکبر» بگو تا مجموعاً صد مرتبه «الله اکبر» گفته باشی. سپس بگو: «السلام علیکم یا أهل بیت النبوة» و زیارت(جامعه کبیره) را به طور کامل خواندند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٤٤٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٩٤٤٦- ٤- (٥) عَبْدُ الْكَرِيمِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ طَاوُسٍ فِي كِتَابِ فَرْحَةِ الْغَرِيِّ قَالَ ذَكَرَ الْفَقِيهُ صَفِيُّ الدِّينِ بْنُ مَعَدٍّ أَنَّ فِي مَزَارِ الْفَقِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْفَضْلِ قَالَ وَ كَانَ مُحَمَّدٌ هَذَا ثِقَةً عَيْناً صَحِيحَ الِاعْتِقَادِ مَشْكُورَ التَّصْنِيفِ أَنَّهُ وَجَدَ بِخَطِّ عَمِّهِ (الْحُسَيْنِ بْنِ الْفَضْلِ بْنِ تَمَّامٍ) (٦) عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ

١- فی المصدر- تمام مائة تکبیرة.

٢- التهذیب ٦- ٩٥- ١٧٧.

٣- فی العیون- علی بن أحمد بن محمّد بن عمران الدقاق.

٤- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ٢٧٢- ١.

٥- فرحة الغری- ٩١.

٦- لیس فی المصدر.

مُصْعَبٍ الدَّرَّاعِ (١) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی (٢) عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنِ الصَّادِقِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: قُلْتُ لَهُ کَیْفَ نَزُورُ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ ع- فَقَالَ یَا صَفْوَانُ إِذَا أَرَدْتَ ذَلِکَ فَاغْتَسِلْ وَ الْبَسْ ثَوْبَیْکَ طَاهِرَیْنِ غَسِیلَیْنِ أَوْ جَدِیدَیْنِ (٣) وَ نَلْ شَیْئاً مِنَ الطِّیبِ فَإِنْ لَمْ تَنَلْ أَجْزَأَکَ فَإِذَا خَرَجْتَ مِنْ مَنْزِلِکَ فَقُلْ وَ ذَکَرَ الزِّیَارَةَ بِطُولِهَا.

******

ترجمه:

از صفوان جمال روایت شده که امام صادق (علیه السلام) در حدیثی فرمود: به او گفتم: چگونه به زیارت امیرالمؤمنین (علیه السلام) برویم؟ امام (ع) فرمود: ای صفوان، هرگاه قصد زیارت داشتی، غسل کن و دو لباس پاک و شسته شده یا دو لباس نو بپوش. مقداری از عطر استفاده کن و اگر نتوانستی، همان کافی است. وقتی از منزلت بیرون رفتی، این دعا را بگو و سپس زیارت را به طور کامل خواندند .

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٤٤٧ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٩٤٤٧- ٥- (٤) قَالَ وَ ذَکَرَ صَاحِبُ کِتَابِ الْأَنْوَارِ زِیَارَةً یَرْوِیهَا یُوسُفُ الْکُنَاسِیُّ (٥) وَ مُعَاوِیَةُ بْنُ عَمَّارٍ جَمِیعاً عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ الزِّیَارَةَ لِقَبْرِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع- فَاغْتَسِلْ مِنْ مَنْزِلِکَ وَ قُلْ حِینَ تَعْبُرُهُ (٦) وَ ذَکَرَ الزِّیَارَةَ.

******

ترجمه:

از معاویه بن عمار و دیگران روایت شده است که امام صادق (علیه السلام) فرمود: هرگاه قصد زیارت قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) را داشتی، از منزلت غسل کن و هنگامی که از آنجا عبور می کنی، این دعا را بگو و سپس زیارت را ذکر کرد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۴۸ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۴۴۸- ٦- (۷) وَ ذَکَرَ مُحَمَّدُ بْنُ الْمَشْهَدِیِّ فِی مَزَارِهِ أَنَّ الصَّادِقَ ع عَلَّمَ مُحَمَّدَ بْنَ مُسْلِمٍ هَذِهِ الزِّیَارَةَ قَالَ إِذَا أَتَیْتَ مَشْهَدَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع- فَاغْتَسِلْ غُسْلَ الزِّیَارَةِ وَ الْبَسْ أَنْظَفَ ثِیَابِکَ وَ شَمَّ شَیْئاً مِنَ الطِّیبِ وَ امْشِ وَ عَلَیْکَ السَّکِینَةَ وَ الْوَقَارَ فَإِذَا وَصَلْتَ إِلَی بَابِ السَّلَامِ فَاسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَ کَبِّرِ اللَّهَ ثَلَاثِینَ مَرَّةً وَ قُلْ وَ ذَکَرَ الزِّیَارَةَ.

******

ترجمه:

محمد بن مشهدی در کتاب مزار خود نقل کرده است که امام صادق (علیه السلام) این زیارت را به محمد بن مسلم آموزش داد و فرمود: هرگاه به زیارت مزار امیرالمؤمنین (علیه السلام) رفتی، غسل زیارت کن، تمیزترین لباس هایت را بپوش و مقداری از عطر را استشمام کن. سپس با آرامش و وقار حرکت کن و وقتی به باب السلام رسیدی، رو به قبله بایست و سی مرتبه تکبیر بگو. سپس زیارت را بخوان و امام (علیه السلام) متن زیارت را ذکر کردند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۴۴۹- ۷- (۸) قَالَ وَ رَوَی ابْنُ الْمَشْهَدِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ

۱- فی المصدر- الحسین بن محمّد بن مصعب الزارع.

۲- فی المصدر- صفوان بن علی البزاز.

۳- فی المصدر- و البس ثوبین طاهرین غسیلین جدیدین.

٤- فرحة الغری- ۹۳.

٥- فی المصدر- یوسف الکتاتیبی.

٦- فی المصدر- فاغتسل حیث تیسر لک و قل حین تقف بقبره- اللّهمّ اجعل سعیی مشکورا.

۷- فرحة الغری- ۹۳.

۸- فرحة الغری- ۹٤.

بَعْضِهِمْ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (۱) عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عِيسَى عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ قَالَ: لَمَّا وَافَيْتُ مَعَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ ع الْكُوفَةَ- نُرِيدُ أَبَا جَعْفَرٍ الْمَنْصُورَ قَالَ لِي يَا صَفْوَانُ- أَنِخِ الرَّاحِلَةَ فَهَذَا قَبْرُ جَدِّي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- فَأَنَخْتُهَا ثُمَّ نَزَلَ فَاغْتَسَلَ وَ غَيَّرَ ثَوْبَهُ وَ تَحَفَّى وَ قَالَ لِيَ افْعَلْ كَمَا أَفْعَلُ (۲) ثُمَّ أَخَذَ نَحْوَ الذُّكَوَاتِ ثُمَّ قَالَ لِي قَصِّرْ خُطَاكَ وَ أَلْقِ ذَقَنَكَ إِلَى الْأَرْضِ يُكْتَبُ لَكَ (۳) بِكُلِّ خُطْوَةٍ مِائَةُ أَلْفِ حَسَنَةٍ وَ تُمْحَى عَنْكَ مِائَةُ أَلْفِ سَيِّئَةٍ وَ تُرْفَعُ لَكَ مِائَةُ أَلْفِ دَرَجَةٍ وَ تُقْضَى لَكَ مِائَةُ أَلْفِ حَاجَةٍ وَ يُكْتَبُ لَكَ ثَوَابُ كُلِّ صِدِّيقٍ وَ شَهِيدٍ مَاتَ أَوْ قُتِلَ ثُمَّ مَشَى وَ مَشَيْتُ مَعَهُ (٤) وَ عَلَيْنَا السَّكِينَةُ وَ الْوَقَارُ نُسَبِّحُ وَ نُقَدِّسُ وَ نُهَلِّلُ إِلَى أَنْ بَلَغْنَا الذَّكَوَاتِ وَ ذَكَرَ الزِّيَارَةَ إِلَى أَنْ قَالَ وَ أَعْطَانِي دَرَاهِمَ وَ أَصْلَحْتُ الْقَبْرَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى الْغُسْلِ هُنَا (٥) وَ فِي الْأَغْسَالِ الْمَسْنُونَةِ (٦) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۷).

******

ترجمه:

صفوان الجمّال نقل کرده است که وقتی با جعفر بن محمد صادق (علیه السلام) به کوفه رسیدیم و قصد داشتیم به زیارت ابو جعفر المنصور برویم، امام صادق (علیه السلام) به من گفت: «ای

صفوان، باربند را پایین بیاور، اینجا قبر جدّ من، امیرالمؤمنین (علیه السلام) است.» من باربند را پایین آوردم و امام صادق (علیه السلام) از آن پایین آمد، غسل کرد، لباسش را عوض کرد، و عطر زد و به من گفت: «همان طور که من عمل می کنم، تو نیز عمل کن.»

سپس امام صادق (علیه السلام) به سوی مقبره حرکت کرد و به من گفت: «کوتاه کن گام هایت را و ذقن(سر) خود را به سمت زمین خم کن. به ازای هر قدمی که برمی داری، صد هزار حسنه برایت نوشته می شود و صد هزار سیئه از تو محو می شود و صد هزار درجه برایت بالا می رود و صد هزار نیاز تو برآورده می شود. همچنین ثواب هر صدیق و شهیدی که مرده یا کشته شده است، برایت نوشته می شود.»

ما به سوی مقبره حرکت کردیم و با آرامش و وقار به ذکر و تسبیح و تهلیل پرداختیم تا به مقبره رسیدیم. امام صادق (علیه السلام) به من درهم هایی داد و من قبر را تعمیر کردم.

ص: ۳۹۳

۱- فی المصدر- أحمد بن عیسی.

۲- فی المصدر- افعل مثل ما أفعله.

۳- فی المصدر- فانه یکتب لک.

٤- فی المصدر- و مشینا معه.

٥- تقدم ما یدلّ علی- استحباب الغسل لزیارة قبر النبیّ (صلّی اللّه علیه و آله) فی الحدیث ۱ من الباب ٦ و فی الحدیث ۱ من الباب ۱٥ من هذه الأبواب.

٦- تقدم فی الباب ۲۹ من أبواب الأغسال المسنونة.

۷- یأتی فی الحدیث ۵ من الباب ۵۸ و فی الأبواب ۵۹ و ٦١ و ٦٢ و فی الحدیث ۸ من الباب ٦٩ و فی الحدیث ۱ من الباب ۷۱ و فی الحدیث ۱ من الباب ۷۷ و فی الأبواب ۸۸ و ۹۵ و ۹٦ من هذه الأبواب.

۳۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْأَئِمَّةِ ع بِالزِّيَارَاتِ الْمَأْثُورَةِ

اشارة

(۱) ۳۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْأَئِمَّةِ ع بِالزِّيَارَاتِ الْمَأْثُورَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹٤۵۰- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أُورَمَةَ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنِ الصَّادِقِ أَبِی الْحَسَنِ الثَّالِثِ ع قَالَ: تَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ أَنْتَ أَوَّلُ مَظْلُومٍ وَ أَوَّلُ مَنْ غُصِبَ حَقَّهُ صَبَرْتَ وَ احْتَسَبْتَ حَتَّى أَتَاکَ الْيَقِينُ وَ أَشْهَدُ (۳) أَنَّکَ لَقِيتَ اللَّهَ وَ أَنْتَ شَهِيدٌ عَذَّبَ اللَّهُ قَاتِلَکَ بِأَنْوَاعِ الْعَذَابِ وَ جَدَّدَ عَلَيْهِ الْعَذَابَ جِئْتُکَ عَارِفاً بِحَقِّکَ مُسْتَبْصِراً بِشَأْنِکَ مُعَادِياً لِأَعْدَائِکَ وَ مَنْ ظَلَمَکَ أَلْقَى بِذَلِکَ (٤) رَبِّی إِنْ شَاءَ اللَّهُ يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِنَّ لِی ذُنُوباً كَثِيرَةً فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ (۵) فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَاماً مَحْمُوداً (٦) وَ إِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ جَاهاً وَ شَفَاعَةً وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَ لا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضى (۷).

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ (۸) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ (۹) عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الثَّالِثِ ع مِثْلَهُ (۱۰)

١- الباب ٣٠ فيه حديثان.

٢- الكافى ٤- ٥٦٩- ١.

٣- فى المصدر- فاشهد.

٤- فى المصدر- ألقى على ذلک.

٥- فى التهذيب- فاشفع لى إلى ربک (هامش المخطوط) و كذلک المصدر.

٦- فى المصدر زيادة- معلوما.

٧- الأنبياء ٢١- ٢٨.

٨- فى نسخة- محمّد بن جعفر الرازىّ (هامش المخطوط).

٩- فى الكافى- محمّد بن عيسى بن عبيد.

١٠- الكافى ٤- ٥٦٩- ١ ذيل الحديث ١.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ بِالْإِسْنَادَيْنِ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ تَقُولُ عِنْدَ قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع (١)

******

ترجمه:

حضرت كاظم : حضرت على را با اين زيارت زيارت كن بگو : سلام بر تو، اى ولىّ خدا. تو نخستين مظلوم و نخستين كسى هستى كه حقش غصب شد. صبر كردى و پاداش را از خدا خواستى تا اينكه يقين به سراغت آمد. گواهى مى دهم كه تو خدا را ملاقات كردى و شهيد بودى. خدا قاتلت را با انواع عذاب ها شكنجه دهد و عذابش را تازه كند. من نزد تو آمدم در حالى كه به حق تو آگاه و به مقامت بصير هستم، دشمن دشمنانت و كسانى كه به تو ظلم كردند. با اين حال به سوى پروردگارم خواهم رفت، اگر خدا بخواهد. اى ولىّ خدا، من گناهان بسيارى دارم، پس براى من نزد پروردگارت شفاعت كن، زيرا تو نزد خدا مقام پسنديده اى دارى و نزد خدا جايگاه و شفاعت دارى. و خداوند

متعال گفته است: "آنها شفاعت نمی کنند مگر برای کسی که مورد رضایت باشد" (سوره انبیا، آیه ۲۸).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۵۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۴۵۱- ۲- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمِصْبَاحِ عَنْ جَابِرٍ الْجُعْفِیِّ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع مَضَی أَبِی عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ إِلَی قَبْرِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع- فَوَقَفَ عَلَیْهِ ثُمَّ بَکَی وَ قَالَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَمِینَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَ حُجَّتَهُ فِی عِبَادِهِ (۳) السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ- أَشْهَدُ أَنَّکَ جَاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ عَمِلْتَ بِکِتَابِهِ وَ اتَّبَعْتَ سُنَّةَ نَبِیِّهِ ص- حَتَّی دَعَاکَ اللَّهُ إِلَی جِوَارِهِ وَ قَبَضَکَ إِلَیْهِ بِاخْتِیَارِهِ وَ أَلْزَمَ أَعْدَاءَکَ الْحُجَّةَ مَعَ مَا لَکَ مِنَ الْحُجَجِ الْبَالِغَةِ عَلَی جَمِیعِ خَلْقِهِ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَفْسِی مُطْمَئِنَّةً بِقَدَرِکَ رَاضِیَةً بِقَضَائِکَ مُولَعَةً بِذِکْرِکَ وَ دُعَائِکَ مُحِبَّةً لِصَفْوَةِ أَوْلِیَائِکَ مَحْبُوبَةً فِی أَرْضِکَ وَ سَمَائِکَ صَابِرَةً عَلَی نُزُولِ بَلَائِکَ (٤) مُشْتَاقَةً إِلَی فَرْحَةِ لِقَائِکَ مُتَزَوِّدَةً التَّقْوَی لِیَوْمِ جَزَائِکَ مُسْتَنَّةً بِسُنَّةِ أَوْلِیَائِکَ (٥) مُفَارِقَةً لِأَخْلَاقِ أَعْدَائِکَ مَشْغُولَةً عَنِ الدُّنْیَا بِحَمْدِکَ وَ ثَنَائِکَ- ثُمَّ وَضَعَ خَدَّهُ عَلَی قَبْرِهِ وَ قَالَ (٦) اللَّهُمَّ إِنَّ قُلُوبَ الْمُخْبِتِینَ إِلَیْکَ وَالِهَةٌ وَ سُبُلَ الرَّاغِبِینَ إِلَیْکَ شَارِعَةٌ وَ أَعْلَامَ الْقَاصِدِینَ إِلَیْکَ وَاضِحَةٌ وَ أَفْئِدَةَ الْعَارِفِینَ مِنْکَ فَازِعَةٌ وَ أَصْوَاتَ الدَّاعِینَ إِلَیْکَ صَاعِدَةٌ وَ أَبْوَابَ الْإِجَابَةِ لَهُمْ مُفَتَّحَةٌ وَ دَعْوَةَ مَنْ نَاجَاکَ مُسْتَجَابَةٌ وَ تَوْبَةَ مَنْ أَنَابَ إِلَیْکَ مَقْبُولَةٌ وَ عَبْرَةَ مَنْ بَکَی مِنْ خَوْفِکَ مَرْحُومَةٌ وَ الْإِغَاثَةَ لِمَنِ اسْتَغَاثَ بِکَ مَوْجُودَةٌ وَ الْإِعَانَةَ لِمَنِ اسْتَعَانَ بِکَ مَبْذُولَةٌ وَ عِدَاتِکَ لِعِبَادِکَ مُنْجَزَةٌ وَ زَلَلَ مَنِ اسْتَقَالَکَ مُقَالَةٌ وَ أَعْمَالَ الْعَامِلِینَ لَدَیْکَ مَحْفُوظَةٌ

۱- التهذیب ٦- ۲۸- ٥٤، ٥٥.

۲- مصباح المتهجد- ٦٨١.

۳- فی المصدر- و حجته علی عباده.

٤- فی نسخة- عند نزول بلائک (هامش المخطوط).

٥- فی المصدر- بسنن أولیائک.

٦- فی کامل الزیارات- ثم قبل القبر و قال (هامش المخطوط).

- وَ أَرْزَاقَکَ إِلَی الْخَلَائِقِ مِنْ لَدُنْکَ نَازِلَةٌ وَ عَوَائِدَ الْمَزِیدِ إِلَیْهِمْ وَاصِلَةٌ وَ ذُنُوبَ الْمُسْتَغْفِرِینَ مَغْفُورَةٌ وَ حَوَائِجَ خَلْقِکَ عِنْدَکَ مَقْضِیَّةٌ وَ جَوَائِزَ السَّائِلِینَ عِنْدَکَ مُوَفَّرَةٌ وَ عَوَائِدَ الْمَزِیدِ مُتَوَاتِرَةٌ وَ مَوَائِدَ الْمُسْتَطْعِمِینَ مُعَدَّةٌ وَ مَنَاهِلَ الظِّمَاءِ مُتْرَعَةٌ اللَّهُمَّ فَاسْتَجِبْ دُعَائِی وَ اقْبَلْ ثَنَائِی وَ اجْمَعْ بَیْنِی وَ بَیْنَ أَوْلِیَائِی بِحَقِّ مُحَمَّدٍ- وَ عَلِیٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ- إِنَّکَ وَلِیُّ نَعْمَائِی وَ مُنْتَهَی مُنَایَ وَ غَایَةُ رَجَائِی فِی مُنْقَلَبِی وَ مَثْوَایَ- قَالَ الْبَاقِرُ ع مَا قَالَهُ أَحَدٌ مِنْ شِیعَتِنَا- عِنْدَ قَبْرِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع أَوْ عِنْدَ قَبْرِ أَحَدٍ مِنَ الْأَئِمَّةِ ع- إِلَّا وَقَعَ فِی دَرَجٍ مِنْ نُورٍ وَ طُبِعَ عَلَیْهِ بِطَابَعِ مُحَمَّدٍ ص- حَتَّی یُسَلَّمَ إِلَی الْقَائِمِ ع- فَیَلْقَی صَاحِبَهُ بِالْبُشْرَی وَ التَّحِیَّةِ وَ الْکَرَامَةِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَی.

وَ رَوَاهُ السَّیِّدُ عَبْدُ الْکَرِیمِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ طَاوُسٍ فِی فَرْحَةِ الْغَرِیِّ عَنْ نَصِیرِ الدِّینِ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الطُّوسِیِّ الْوَزِیرِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ السَّیِّدِ فَضْلِ اللَّهِ الْحَسَنِیِّ عَنْ ذِی الْفَقَارِ بْنِ مَعْبَدٍ عَنِ الشَّیْخِ الطُّوسِیِّ (١) عَنِ الْمُفِیدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ الْفَضْلِ الْکُوفِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ رَوْحٍ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ النَّقَّاشِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ عَنْ أَبِیهِ سَیْفٍ عَنْ جَابِرٍ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ صَابِرَةً عِنْدَ نُزُولِ بَلَائِکَ (٢) شَاکِرَةً لِفَوَاضِلِ نَعْمَائِکَ ذَاکِرَةً لِسَابِغِ آلَائِکَ مُشْتَاقَةً إِلَی فَرْحَةِ لِقَائِکَ (٣).

١- فی فرحة الغری- ذی الفقار بن معبد الطوسیّ.

٢- فی المصدر- صابرة علی نزول بلائک.

٣- فرحة الغری- ٤٠.

وَ رَوَاهُ أَيْضاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ بِلَالٍ الْمُهَلَّبِيِّ (١) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَهْدِيٍّ الرَّقِّيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع مِثْلَهُ (٢) قَالَ وَ ذَكَرَ ابْنُ أَبِي قُرَّةَ فِي مَزَارِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَيْفٍ (٣)

وَ ذَكَرَ نَحْوَهُ (٤) وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَهْدِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْدِيِّ بْنِ صَدَقَةَ الرَّقِّيِّ (٥) عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَنْ آبَائِهِ ع (٦)

أَقُولُ: وَ الزِّيَارَاتُ الْمَأْثُورَةُ كَثِيرَةٌ جِدّاً لَمْ أُورِدْهَا خَوْفَ الْإِطَالَةِ وَ كَذَلِكَ مَا رُوِيَ فِي وَدَاعِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْأَئِمَّةِ ع.

******

ترجمه:

حضرت سجاد کنارمرقد حضرت علی ایستاده وگریه کردده وچنین زیارت کردند : (زیارت امین الله)سلام بر تو، ای امین خدا در زمینش و حجت او بر بندگانش. سلام بر تو، ای امیرالمؤمنین. گواهی می دهم که تو در راه خدا به بهترین شکل جهاد کردی و به کتاب او عمل کردی و از سنت پیامبرش پیروی نمودی، تا آنکه خداوند تو را به سوی خود دعوت کرد و با اختیارش تو را نزد خود برد و حجت را بر دشمنانت تمام کرد، با اینکه برای همه خلق او حجت های قاطع داری.

ای خداوند، جان مرا به قضا و قدرت آرام و راضی کن، به یاد و دعایت دلبسته گردان، دوست دار خالصان از اولیائت قرار ده، محبوب در زمین و آسمانت گردان، در برابر بلای تو شکیبا، مشتاق شادی دیدارت، و با تقوا برای روز جزایت آماده ساز، به سنت اولیائت پایبند و از اخلاق دشمنانت دور، و از دنیا به حمد و ثنای تو مشغول گردان.

سپس گونه اش را بر قبر او گذاشت و گفت: "خداوندا، دل های خاشعان به سوی تو واله است و راه های مشتاقان به تو باز، نشانه های قاصدان به سوی تو آشکار است، و دل های عارفان از تو بیمناک.

صدای دعا کنندگان به سوی تو بلند است و درهای اجابت برایشان گشوده. دعای کسی که با تو راز و نیاز کند، مستجاب است و توبه کسی که به سوی تو بازگردد، پذیرفته. اشک کسی که از خشیت تو گریه کند، مورد رحمت است. کمک برای کسی که از تو یاری بخواهد، آماده است. یاری برای کسی که از تو مدد جوید، داده می شود. وعده های تو برای بندگانت به انجام می رسد. لغزش کسی که از تو طلب عفو کند، بخشیده می شود و اعمال عمل کنندگان نزد تو محفوظ است. و روزی های تو برای خلایق از سوی تو نازل می شود، و الطاف فزاینده تو به آنان می رسد، و گناهان استغفارکنندگان بخشیده می شود، و نیازهای خلقت نزد تو برآورده می شود، و پاداش درخواست کنندگان نزد تو داده می شود، و الطاف افزاینده پیوسته به آنان می رسد، و سفره های درخواست کنندگان آماده است، و چشمه های تشنگان پر است.

خدایا، دعایم را اجابت کن، ثنایم را بپذیر، و میان من و دوستانم به حق محمد، علی، فاطمه، حسن و حسین جمع کن. به راستی که تو ولی نعمت های من، نهایت آرزویم، و غایت امیدم در بازگشت و جایگاهم هستی.

امام باقر (ع) فرمود: هیچ یک از شیعیان ما این دعا را نزد قبر امیرالمؤمنین (ع) یا نزد قبر یکی از امامان (ع) نخواند، مگر اینکه دعای او در نامه ای از نور نوشته و با مُهر محمد (ص) مهر زده می شود، تا به دست قائم (ع) برسد و صاحب آن دعا را با بشارت، سلام و کرامت ملاقات کند، ان شاء الله.

۳۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ هُودٍ وَ صَالِحٍ عِنْدَ قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع

اشارة

(۷) ۳۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ هُودٍ وَ صَالِحٍ عِنْدَ قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤٥٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٤٥٢- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَكَّارٍ النَّقَّاشِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْفَزَارِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ

ص: ٣٩٧

١- فى فرحة الغرى- و أخبرنا على بن بلال المهلبى ... إلى آخره، و الظاهر أن الراوى عن المهلبى هو- محمّد بن أحمد بن داود، لا ابن طاوس، و أنّه نقله بصورته من كتاب ابن داود، فتدبر." منه قده".

٢- فرحة الغرى- ٤٣.

٣- فى المصدر- على بن سيف بن عميرة.

٤- فرحة الغرى- ٤٣.

٥- فى كامل الزيارات- أبى علىّ بن صدقة الرقى.

٦- كامل الزيارات- ٣٩.

٧- الباب ٣١ فيه حديثان.

٨- التهذيب ٦- ٣٣- ٦٦.

عَلِيٍّ النَّخَّاسِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الرُّمَّانِيِّ عَنْ يَحْيَى الْحِمَّانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدٍ الطَّيَالِسِيِّ عَنْ مُخْتَارٍ التَّمَّارِ عَنْ أَبِي مَطَرٍ قَالَ: لَمَّا ضَرَبَ ابْنُ مُلْجَمٍ الْفَاسِقُ لَعَنَهُ اللَّهُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع- قَالَ لَهُ الْحَسَنُ ع أَقْتُلُهُ قَالَ لَا وَ لَكِنِ احْبِسْهُ فَإِذَا مِتُّ فَاقْتُلُوهُ وَ إِذَا مِتُّ فَادْفِنُونِي فِي هَذَا الظَّهْرِ فِي قَبْرِ أَخَوَيَّ هُودٍ وَ صَالِحٍ (١).

وَ رَوَاهُ عَبْدُ الْكَرِيمِ بْنُ طَاوُسٍ فِی فَرْحَةِ الْغَرِیِّ بِالْإِسْنَادِ السَّابِقِ (۲) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

ابی مطر روایت کرده است: هنگامی که ابن ملجم، آن فاسق (که خدا او را لعنت کند)، امیرالمؤمنین (ع) را ضربت زد، امام حسن (ع) به پدرش گفت: آیا او را بکشم؟ امام علی (ع) فرمود: نه، ولی او را زندانی کن. پس وقتی من از دنیا رفتم، او را بکشید. و زمانی که من از دنیا رفتم، مرا در این پشت زمین در کنار قبر دو برادرم هود و صالح (علیهما السلام) دفن کنید.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۵۳ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۴۵۳- ۲- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَكْرَانَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَخِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْجُرْجَانِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ عَنْ جَدِّهِ أَبِی طَالِبٍ قَالَ: سَأَلْتُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ ع أَيْنَ دَفَنْتُمْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع- قَالَ عَلَى شَفِيرِ الْجُرْفِ وَ مَرَرْنَا بِهِ لَيْلًا عَلَى مَسْجِدِ الْأَشْعَثِ- وَ قَالَ ادْفِنُونِی فِی قَبْرِ أَخِی هُودٍ (٥).

******

ترجمه:

احمد بن محمد بن عمر جرجانی از حسن بن علی بن ابی طالب از جدش ابوطالب روایت کرده است: پرسیدم از امام حسن (ع) که امیرالمؤمنین (ع) را کجا دفن کردید؟ فرمود: او را در کنار پرتگاه دفن کردیم و شبانه از کنار مسجد اشعث عبور دادیم. و او (امیرالمؤمنین) فرمود: مرا در قبر برادرم هود دفن کنید.

٣٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ رَأْسِ الْحُسَيْنِ ع عِنْدَ قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع وَ اسْتِحْبَابِ صَلَاةِ رَكْعَتَيْنِ لِزِيَارَةِ كُلٍّ مِنْهُمَا

اشارة

(٦) ٣٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ رَأْسِ الْحُسَيْنِ ع عِنْدَ قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع وَ اسْتِحْبَابِ صَلَاةِ رَكْعَتَيْنِ لِزِيَارَةِ كُلٍّ مِنْهُمَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤٥٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٤٥٤- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ

١- فى المصدر زيادة- (عليهما السلام).

٢- سبق فى الحديث ٢ من الباب ٣٠ من هذه الأبواب.

٣- فرحة الغرى- ٣٨.

٤- التهذيب ٦- ٣٤- ٦٧.

٥- فى المصدر زيادة- (عليه السلام).

٦- الباب ٣٢ فيه ٩ أحاديث.

٧- التهذيب ٦- ٣٤- ٧١.

مُحَمَّدِ بْنِ تَمَّامٍ (۱) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ عَمِّهِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْخَرَّازِ عَنْ خَالِهِ يَعْقُوبَ بْنِ إِلْيَاسَ عَنْ مُبَارَكٍ الْخَبَّازِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَسْرِجُوا الْبَغْلَ وَ الْحِمَارَ فِي وَقْتِ مَا قَدِمَ وَ هُوَ فِي الْحِيرَةِ- قَالَ فَرَكِبَ وَ رَكِبْتُ حَتَّى دَخَلَ الْجُرْفَ ثُمَّ نَزَلَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ تَقَدَّمَ قَلِيلًا آخَرَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ تَقَدَّمَ قَلِيلًا آخَرَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكِبَ وَ رَجَعَ فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا الْأَوَّلَتَيْنِ وَ مَا الثَّانِيَتَيْنِ وَ الثَّالِثَتَيْنِ قَالَ الرَّكْعَتَيْنِ الْأَوَّلَتَيْنِ مَوْضِعَ قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- وَ الرَّكْعَتَيْنِ الثَّانِيَتَيْنِ مَوْضِعَ رَأْسِ الْحُسَيْنِ ع- وَ الرَّكْعَتَيْنِ الثَّالِثَتَيْنِ مَوْضِعَ مِنْبَرِ الْقَائِمِ ع.

******

ترجمه:

مبارک خباز روایت کرده است: امام صادق (ع) به من فرمود: بغل و الاغ را آماده کنید، وقتی به حیره رسیدیم. پس سوار شد و من نیز سوار شدم تا اینکه به منطقه جرف رسیدیم. سپس از مرکب پیاده شد و دو رکعت نماز خواند. بعد کمی جلوتر رفت و دو رکعت دیگر نماز خواند. سپس باز کمی جلوتر رفت و دو رکعت دیگر نماز خواند. سپس سوار شد و بازگشتیم.

من به او گفتم: فدایت شوم، دو رکعت اول برای چه بود؟ دو رکعت دوم و سوم برای چه؟

فرمود: دو رکعت اول در محل قبر امیرالمؤمنین (ع) بود، دو رکعت دوم در محل سر حسین (ع) و دو رکعت سوم در محل منبر قائم (ع).

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۴۵۵ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۴۵۵- ۲- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَمِّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ حَامِدِ بْنِ زُهَيْرٍ (۳) عَنْ يَزِيدَ بْنِ إِسْحَاقَ شَعِرٍ عَنْ إِسْحَاقَ الْأَزْرَجِيِّ (٤) عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَلْحَةَ النَّهْدِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَذَكَرَ حَدِيثاً حَدَّثَنَاهُ قَالَ مَضَيْنَا مَعَهُ يَعْنِي أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع- حَتَّى انْتَهَيْنَا إِلَى

الْغَرِیِّ قَالَ فَأَتَی مَوْضِعاً فَصَلَّی ثُمَّ قَالَ لِإِسْمَاعِیلَ قُمْ فَصَلِّ عِنْدَ رَأْسِ أَبِیکَ الْحُسَیْنِ ع- قُلْتُ أَ لَیْسَ قَدْ ذُهِبَ بِرَأْسِهِ إِلَی الشَّامِ- قَالَ بَلَی وَ لَکِنْ فُلَانٌ مَوْلَانَا سَرَقَهُ فَجَاءَ بِهِ فَدَفَنَهُ هَاهُنَا.

ص: ۳۹۹

۱- فی المصدر- محمّد بن همام.

۲- التهذیب ٦- ۳۵- ۷۲.

۳- فی المصدر- أحمد بن حماد بن زهیر القرشیّ. و فی فرحة الغری- أحمد بن حماد بن زهیرة القرشیّ.

٤- فی نسخة- إسحاق الأرجی (هامش المخطوط) و فی المصدر- أبی السخیف الأرجنی.

وَ رَوَاهُ عَبْدُ الْکَرِیمِ بْنُ طَاوُسٍ فِی فَرْحَةِ الْغَرِیِّ بِالْإِسْنَادِ السَّابِقِ (۱)

وَ رَوَی فِیهِ أَیْضاً جُمْلَةً مِنَ الْأَحَادِیثِ السَّابِقَةِ وَ الآتِیَةِ (۲).

******

ترجمه:

عمر بن عبدالله بن طلحه نهدی از پدرش روایت کرده است: به محضر امام صادق (ع) وارد شدم و حدیثی را که برای ما بیان کرده بود، ذکر کرد. گفت: با او (یعنی امام صادق (ع)) همراه شدیم تا به منطقه غری (نجف) رسیدیم. امام به محلی رفت و نماز خواند. سپس به اسماعیل فرمود: "برخیز و در کنار سر پدرت حسین (ع) نماز بخوان."

گفتم: مگر سر او به شام نرفته است؟

فرمود: بله، ولی فلان شخص که از موالیان ماست، سر را دزدید و آن را اینجا دفن کرد.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٤٥٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٤٥٦- ٣- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا عَنْ يَزِيدَ بْنِ عُمَرَ بْنِ طَلْحَةَ (٤) قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَ هُوَ بِالْحِيرَةِ- أَ مَا تُرِيدُ مَا وَعَدْتُكَ قُلْتُ بَلَى يَعْنِي الذَّهَابَ إِلَى قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- قَالَ فَرَكِبَ وَ رَكِبَ إِسْمَاعِيلُ وَ رَكِبْتُ مَعَهُمَا حَتَّى إِذَا جَازَ الثُّوَيَّةَ (٥) وَ كَانَ بَيْنَ الْحِيرَةِ وَ النَّجَفِ- عِنْدَ ذَكَوَاتٍ بِيضٍ نَزَلَ وَ نَزَلَ إِسْمَاعِيلُ- وَ نَزَلْتُ مَعَهُمَا فَصَلَّى وَ صَلَّى إِسْمَاعِيلُ وَ صَلَّيْتُ فَقَالَ لِإِسْمَاعِيلَ قُمْ فَسَلِّمْ عَلَى جَدِّكَ الْحُسَيْنِ ع فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ أَ لَيْسَ الْحُسَيْنُ ع بِكَرْبَلَاءَ- فَقَالَ نَعَمْ وَ لَكِنْ لَمَّا حُمِلَ رَأْسُهُ إِلَى الشَّامِ- سَرَقَهُ مَوْلًى لَنَا فَدَفَنَهُ بِجَنْبِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع.

******

ترجمه:

يزيد بن عمر بن طلحة روايت كرده است: امام صادق (ع) در حالى كه در حيره بود به من فرمود: آيا نمى خواهى به آنچه كه به تو وعده داده بودم برويم؟ گفتم: بله، منظورش رفتن به قبر اميرالمؤمنين (ع) بود. امام سوار شد و اسماعيل نيز سوار شد و من هم همراهشان سوار شدم. وقتى از ثويه (محلى بين حيره و نجف) گذشتيم و به جايى كه «ذكوات بيض» ناميده مى شد، رسيديم، امام از مركب پياده شد، اسماعيل هم پياده شد و من نيز همراهشان پياده شدم. امام نماز خواند، اسماعيل نماز خواند و من هم نماز خواندم. سپس امام به اسماعيل فرمود: برخيز و به جدّت حسين (ع) سلام كن.

گفتم: فدايت شوم، مگر حسين (ع) در كربلا نيست؟

فرمود: بله، اما وقتى سر او را به شام بردند، يكى از موالیان ما آن را دزديد و در كنار اميرالمؤمنين (ع) دفن كرد.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٤٥٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٤٥٧- ٤- (٦) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ (عَنِ الْحَسَنِ الْخَزَّازِ عَنِ الْوَشَّاءِ أَبِي الْفَرَجِ) (٧) عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فَمَرَّ بِظَهْرِ الْكُوفَةِ- فَنَزَلَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ تَقَدَّمَ قَلِيلًا فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَارَ قَلِيلًا فَنَزَلَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَ

١- سبق فی الحدیث ٢ من الباب ٣٠ من هذه الأبواب.

٢- فرحة الغری- ٦٥.

٣- الکافی ٤- ٥٧١- ١، کامل الزیارات- ٣٤.

٤- فی نسخة- برید بن عمر بن طلحة (هامش المخطوط).

٥- الثویة- موضع قرب الکوفة ذکر أنّه کان سجنا للنعمان بن المنذر. (معجم البلدان ٢- ٨٧).

٦- الکافی ٤- ٥٧١- ٢.

٧- فی کامل الزیارات- الحسن الخزاز الوشاء، عن أبی الفرج.

قَالَ هَذَا مَوْضِعُ قَبْرِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَ الْمَوْضِعَيْنِ اللَّذَيْنِ صَلَّيْتَ فِيهِمَا فَقَالَ مَوْضِعُ رَأْسِ الْحُسَيْنِ ع- وَ مَوْضِعُ مَنْزِلِ الْقَائِمِ ع.

وَ رَوَاهُ ابْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَتِّيلٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ (١)

وَ الَّذِي قَبْلَهُ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

أبان بن تغلب روایت کرده است: با امام صادق (ع) بودم. وقتی به پشت کوفه رسید، از مرکب پیاده شد و دو رکعت نماز خواند. سپس کمی جلوتر رفت و دوباره دو رکعت نماز خواند. سپس مقداری دیگر حرکت کرد و دوباره پیاده شد و دو رکعت نماز خواند.

سپس فرمود: اینجا محل قبر امیرالمؤمنین (ع) است.

گفتم: فدایت شوم، آن دو محلی که در آنها نماز خواندید چه بود؟

فرمود: یکی محل سر حسین (ع) است و دیگری محل منزل قائم (ع).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۴۵۸- ۵- (۲) عَبْدُ الْکَرِیمِ بْنُ طَاوُسٍ فِی فَرْحَةِ الْغَرِیِّ قَالَ ذَکَرَ مُحَمَّدُ بْنُ الْمَشْهَدِیِّ فِی مَزَارِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ الطَّیَالِسِیِّ عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ صَفْوَانَ بْنِ مِهْرَانَ الْجَمَّالِ إِلَی الْغَرِیِّ- (۳) فَزُرْنَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ ع فَلَمَّا فَرَغْنَا مِنَ الزِّیَارَةِ صَرَفَ صَفْوَانُ وَجْهَهُ إِلَی نَاحِیَةِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- وَ قَالَ نَزُورُ الْحُسَیْنَ بْنَ عَلِیٍّ- (٤) مِنْ عِنْدِ رَأْسِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع- قَالَ صَفْوَانُ وَ زُرْتُ مَعَ سَیِّدِی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ ع- وَ فَعَلَ مِثْلَ هَذَا وَ ذَکَرَ الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: هَذَا یَحْتَمِلُ قَصْدَ الزِّیَارَةِ مِنْ بُعْدٍ وَ یَحْتَمِلُ إِرَادَةَ زِیَارَةِ رَأْسِ الْحُسَیْنِ ع.

******

ترجمه:

سیف بن عمیره روایت کرده است: با صفوان بن مهران جمال به سوی غری (نجف) رفتیم و امیرالمؤمنین (ع) را زیارت کردیم. وقتی از زیارت فارغ شدیم، صفوان به سمت ناحیه ای که امام حسین (ع) مدفون است، روی کرد و گفت: از کنار سر امیرالمؤمنین (ع) امام حسین (ع) را زیارت

می کنیم. صفوان ادامه داد: من نیز با مولایم امام جعفر صادق (ع) به اینجا آمدم و او نیز همین عمل را انجام داد و ماجرای مشابهی را ذکر کرد.

می گویم :

این روایت می تواند اشاره به زیارت از راه دور باشد و همچنین می تواند به زیارت سر امام حسین (ع) اشاره داشته باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۵۹ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۴۵۹- ٦- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ

ص: ٤٠١

۱- کامل الزیارات- ۳٤.

۲- فرحة الغری- ۹٦.

۳- فی المصدر- و جماعة من أصحابنا إلی الغری بعد ما ورد أبو عبد اللّه (علیه السلام).

٤- فی المصدر زیادة- من المکان هذا.

٥- أمالی الطوسیّ ۲- ۲۹٤.

مُحَمَّدِ بْنِ مَتَّوَیْهِ (۱) عَنْ حَمْزَةَ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: جَازَ الصَّادِقُ ع بِالْقَائِمِ الْمَائِلِ فِی طَرِیقِ الْغَرِیِّ فَصَلَّی عِنْدَهُ رَکْعَتَیْنِ فَقِیلَ لَهُ مَا هَذِهِ الصَّلَاةُ فَقَالَ هَذَا مَوْضِعُ رَأْسِ جَدِّیَ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ ع وَضَعُوهُ هَاهُنَا.

******

ترجمه:

مفضل بن عمر روایت کرده است که امام صادق (ع) از کنار "القائم المائل" در مسیر غری عبور کرد و در آنجا دو رکعت نماز خواند. از ایشان پرسیده شد: این نماز برای چه بود؟ امام (ع) فرمود: اینجا مکانی است که سر جدم حسین بن علی (ع) را در آن قرار دادند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤٦۰ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹٤٦۰- ۷- (۲) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّکَ إِذَا أَتَيْتَ الْغَرِيَّ- رَأَيْتَ قَبْرَيْنِ قَبْراً کَبِيراً وَ قَبْراً صَغِيراً فَأَمَّا الْکَبِيرُ فَقَبْرُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- وَ أَمَّا الصَّغِيرُ فَرَأْسُ الْحُسَيْنِ ع.

******

ترجمه:

در روایتی که علی بن اسباط نقل کرده است، امام صادق (ع) فرمودند: هنگامی که به غری می روی، دو قبر را می بینی؛ یک قبر بزرگ و یک قبر کوچک. قبر بزرگ متعلق به امیرالمؤمنین علی (ع) است و قبر کوچک، محل سر امام حسین (ع) است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤٦۱ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹٤٦۱- ۸- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ جَمِيعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَشْيَمَ (٤) عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ أَنَّهُ رَکِبَ وَ رَکِبْتُ مَعَهُ حَتَّى نَزَلَ عِنْدَ الذُّکَوَاتِ الْحُمْرِ وَ تَوَضَّأَ ثُمَّ دَنَا إِلَى أَکَمَةٍ فَصَلَّى عِنْدَهَا وَ بَکَى ثُمَّ مَالَ إِلَى أَکَمَةٍ دُونَهَا فَفَعَلَ مِثْلَ ذَلِکَ ثُمَّ قَالَ الْمَوْضِعُ الَّذِی صَلَّيْتُ عِنْدَهُ أَوَّلًا مَوْضِعُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْآخَرُ مَوْضِعُ رَأْسِ الْحُسَيْنِ ع- وَ إِنَّ ابْنَ زِيَادٍ لَمَّا بَعَثَ بِرَأْسِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ (٥) إِلَى الشَّامِ رُدَّ إِلَى الْکُوفَةِ فَقَالَ أَخْرِجُوهُ مِنْهَا (٦) لَا يُفْتَنْ بِهِ أَهْلُهَا

١- فی المصدر- علی بن متولة القلانس.

٢- کامل الزیارات- ٣٤.

٣- کامل الزیارات- ٣٦.

٤- فی المصدر زیادة- عن رجل.

٥- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

٦- فی المصدر- عنها.

- فَصَيَّرَهُ اللَّهُ عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع فَدُفِنَ (١) فَالرَّأْسُ مَعَ الْجَسَدِ وَ الْجَسَدُ مَعَ الرَّأْسِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى اسْتِحْبَابِ صَلَاةِ الزِّيَارَةِ (٢) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣).

******

ترجمه:

این روایت از یونس بن ظبیان نقل می کند که امام صادق (ع) همراه او به مکانی رفتند و در نزدیکی «ذکوات الحمر» توقف کردند. امام (ع) در آنجا وضو گرفتند و نزد تپه ای نماز خواندند و گریستند. سپس به تپه ای نزدیک تر رفتند و همان عمل را تکرار کردند. امام صادق (ع) فرمودند که اولین مکانی که نماز خواندند محل دفن امیرالمؤمنین (ع) و دومین مکان محل دفن سر امام حسین (ع) است.

در ادامه روایت آمده است که ابن زیاد پس از فرستادن سر امام حسین (ع) به شام، آن را به کوفه بازگرداند و به دلیل نگرانی از تحریک مردم کوفه دستور داد سر را از کوفه بیرون ببرند. در نهایت، سر

امام حسین (ع) نزد امیرالمؤمنین (ع) قرار گرفت و در کنار بدن ایشان دفن شد. به این ترتیب، امام صادق (ع) تأکید کردند که سر و بدن امام حسین (ع) در کنار یکدیگر هستند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤٦۲ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹٤٦۲- ۹- (٤) وَ قَدْ رَوَی السَّیِّدُ رَضِیُّ الدِّینِ عَلِیُّ بْنُ طَاوُسٍ فِی کِتَابِ الْمَلْهُوفِ وَ غَیْرِهِ أَنَّ رَأْسَ الْحُسَیْنِ ع أُعِیدَ فَدُفِنَ مَعَ بَدَنِهِ بِکَرْبَلَاءَ.

وَ ذَکَرَ أَنَّ عَمَلَ الْعِصَابَةِ عَلَی ذَلِکَ وَ لَا مُنَافَاةَ بَیْنَهُمَا.

******

ترجمه:

این بخش به روایت سید رضی الدین علی بن طاووس در کتاب «الملهوف» اشاره دارد که در آن گفته شده است سر امام حسین (ع) پس از حمل به شام و بازگرداندن آن، دوباره به کربلا بازگردانده شد و در کنار بدن ایشان دفن گردید. همچنین در ادامه ذکر شده است که نظر جمعی از دانشمندان شیعه (عصابه) نیز بر همین امر است.

نویسنده با بیان این نکته، تأکید می کند که بین این دو روایت (دفن سر امام حسین (ع) در کنار بدنش در کربلا و روایت دیگری که سر در کنار امیرالمؤمنین (ع) در نجف دفن شده) منافاتی وجود ندارد

۳۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّخَتُّمِ بِالْیَاقُوتِ وَ الْعَقِیقِ وَ الْفَیْرُوزَجِ وَ الْحَدِیدِ الصِّینِیِّ وَ حَصَی الْغَرِیِّ وَ کَثْرَةِ النَّظَرِ إِلَیْهَا

اشارة

(٥) ٣٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّخَتُّمِ بِالْيَاقُوتِ وَ الْعَقِيقِ وَ الْفَيْرُوزَجِ وَ الْحَدِيدِ الصِّينِيِّ وَ حَصَى الْغَرِيِّ وَ كَثْرَةِ النَّظَرِ إِلَيْهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤٦٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٤٦٣- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يُونُسَ عَنِ الْمُفَضَّلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أُحِبُّ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ أَنْ يَتَخَتَّمَ بِخَمْسَةِ خَوَاتِيمَ بِالْيَاقُوتِ وَ هُوَ أَفْضَلُهُ (٧) وَ بِالْعَقِيقِ وَ هُوَ أَخْلَصُهَا لِلَّهِ وَ لَنَا وَ بِالْفَيْرُوزَجِ وَ هُوَ نُزْهَةُ النَّاظِرِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ هُوَ

١- ليس فى المصدر.

٢- تقدم فى الحديثين ٢٠ و ٢٥ من الباب ٢ و فى الحديث ٣ من الباب ١٥ و فى الأحاديث ٦ و ٨ و ٩ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب.

٣- يأتى فى الباب ٦٢ من هذه الأبواب.

٤- اللهوف على قتلى الطفوف- ٨٢

٥- الباب ٣٣ فيه حديث واحد.

٦- التهذيب ٦- ٣٧- ٧٥.

٧- فى المصدر- و هو أفخرها.

يُقَوِّی الْبَصَرَ وَ يُوَسِّعُ الصَّدْرَ وَ يَزِيدُ فِی قُوَّةِ الْقَلْبِ وَ بِالْحَدِيدِ الصِّينِيِّ وَ مَا أُحِبُّ التَّخَتُّمَ بِهِ وَ لَا أَكْرَهُ لُبْسَهُ عِنْدَ لِقَاءِ أَهْلِ الشَّرِّ لِيُطْفِئَ شَرَّهُمْ وَ أُحِبُّ اتِّخَاذَهُ فَإِنَّهُ يُشَرِّدُ الْمَرَدَةَ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ وَ مَا يُظْهِرُهُ اللَّهُ بِالذَّكَوَاتِ الْبِيضِ بِالْغَرِيَّيْنِ- قُلْتُ يَا مَوْلَایَ وَ مَا فِيهِ مِنَ الْفَضْلِ قَالَ مَنْ تَخَتَّمَ بِهِ وَ يَنْظُرُ إِلَيْهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ نَظْرَةٍ زَوْرَةً أَجْرُهَا أَجْرُ النَّبِيِّينَ وَ الصَّالِحِينَ وَ لَوْ لَا رَحْمَةُ اللَّهِ لِشِيعَتِنَا- لَبَلَغَ الْفَصُّ مِنْهُ مَا لَا يُوجَدُ بِالثَّمَنِ وَ لَكِنَّ اللَّهَ رَخَّصَهُ عَلَيْهِمْ لِيَتَخَتَّمَ بِهِ غَنِيُّهُمْ وَ فَقِيرُهُمْ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى بَعْضِ الْمَقْصُودِ فِی كِتَابِ الصَّلَاةِ (۱).

******

ترجمه:

مفضل در این روایت از امام صادق (ع) نقل کرده که ایشان فرمودند : دوست دارم هر مؤمنی پنج نوع انگشتر به دست کند: یاقوت، عقیق، فیروزه، حدید صینی، و یکی دیگر که در متن اشاره نشده است. این سنگ ها هر کدام فواید و برکات خاصی دارند:

یاقوت: بهترین سنگ است.

عقیق: خالص ترین سنگ برای خدا و اهل بیت است.

فیروزه: برای تقویت بینایی، گسترش سینه، و افزایش قدرت قلب است. همچنین نزهت مؤمنین و مؤمنات است.

حدید صینی: هرچند امام استفاده از آن را توصیه نمی کنند، اما به خصوص در مواجهه با افراد شرور می تواند مفید باشد، زیرا شر آنها را خاموش می کند و شیاطین جنی و انسانی را دور می کند.

در ادامه، امام (ع) به فضیلت خاص این انگشترها اشاره می کنند و می فرمایند: هر کس این انگشترها را به دست کند و به آنها نگاه کند، برای هر نگاهی خداوند پاداشی مانند زیارت پیامبران و صالحان برای او ثبت می کند.

٣٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ الشُّرْبِ مِنَ مَاءِ الْفُرَاتِ وَ الِاغْتِسَالِ فِيهِ وَ التَّبَرُّكِ بِهِ وَ التَّحْنِيكِ بِهِ

اشارة

(٢) ٣٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ الشُّرْبِ مِنَ مَاءِ الْفُرَاتِ وَ الِاغْتِسَالِ فِيهِ وَ التَّبَرُّكِ بِهِ وَ التَّحْنِيكِ بِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤٦٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٤٦٤- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ حَكِيمِ بْنِ جُبَيْرٍ الْأَسَدِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ع يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يُهْبِطُ مَلَكاً فِي كُلِّ لَيْلَةٍ وَ مَعَهُ ثَلَاثُ مَثَاقِيلَ مِنْ مِسْكِ الْجَنَّةِ- فَيَطْرَحُهُ فِي فُرَاتِكُمْ هَذَا وَ مَا مِنْ نَهَرٍ فِي شَرْقِ الْأَرْضِ وَ غَرْبِهَا أَعْظَمَ بَرَكَةً مِنْهُ.

******

ترجمه:

در این روایت از امام علی بن الحسین (ع) نقل شده است که خداوند متعال هر شب ملکی را می فرستد و او با خود سه مثقال از مشک بهشتی به همراه دارد. این ملک آن مشک را در رود فرات (اشاره

به رود فرات یا رودخانه ای مقدس) می ریزد. امام همچنین بیان می کند که هیچ رودی در شرق و غرب زمین برکت بیشتری از این رود ندارد.

١- تقدم فی الأبواب ٥١ و ٥٢ و ٥٣ و ٥٤ و ٥٦ من أبواب أحکام الملابس.

٢- الباب ٣٤ فیه ١٠ أحادیث.

٣- التهذیب ٦- ٣٨- ٧٨، و کامل الزیارات- ٤٨، و أورده عن الکافی فی الحدیث ٦ من الباب ٢٣ من أبواب الأشربة المباحة.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٤٦٥ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٩٤٦٥- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَیْمُونٍ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ هَارُونَ الْعِجْلِیِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ مَا أَظُنُّ أَحَداً یُحَنَّکُ بِمَاءِ الْفُرَاتِ- إِلَّا أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَیْتِ- وَ سَأَلَنِی کَمْ بَیْنَکَ وَ بَیْنَ الْفُرَاتِ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ لَوْ کُنْتُ عِنْدَهُ لَأَحْبَبْتُ أَنْ آتِیَهُ طَرَفَیِ النَّهَارِ.

******

ترجمه:

سلیمان بن هارون عجلی می گوید: شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: «گمان نمی کنم کسی که با آب فرات تحنیک (باز کردن دهان نوزاد) شود، جز اینکه ما اهل بیت را دوست داشته باشد.» سپس از من پرسید: «چقدر بین تو و فرات فاصله است؟» من او را آگاه کردم. امام فرمود: «اگر نزد فرات بودم، دوست داشتم که در دو وقت روز (ابتدای روز و انتهای روز) به آنجا بروم.»

[رقم الحديث الكلی: ١٩٤٦٦ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٤٦٦- ٣- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُوسَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ نَهِیکٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ آوَیْناهُما إِلی رَبْوَةٍ ذاتِ قَرارٍ وَ مَعِینٍ (٣) قَالَ الرَّبْوَةُ نَجَفُ الْکُوفَةِ وَ الْمَعِینُ الْفُرَاتُ.

******

ترجمه:

سلیمان بن نهیک از امام صادق (ع) درباره ی این آیه از قرآن که می فرماید: «و آنان را به سرزمینی بلند که دارای آرامش و چشمه ای روان بود جای دادیم» (سوره مؤمنون، آیه ٥٠) روایت کرده است. امام (ع) فرمود: «ربوه (سرزمین بلند) نجف کوفه است و "معین" (چشمه ی روان) فرات است.»

[رقم الحديث الكلی: ١٩٤٦٧ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٤٦٧- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ (٥) عَنْ أَبِیهِ عَنْ جَدِّهِ عَلِیِّ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ مَخْزَمَةَ بْنِ رِبْعِیٍّ (٦) قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع شَاطِئُ الْوَادِ الْأَیْمَنُ الَّذِی ذَکَرَهُ اللَّهُ تَعَالَی فِی الْقُرْآنِ- هُوَ الْفُرَاتُ وَ الْبُقْعَةُ الْمُبَارَکَةُ هِیَ کَرْبَلَاءُ.

******

ترجمه:

مخزمه بن ربعی روایت کرده است که امام صادق (ع) فرمود: «ساحل دریاچه ی راست که در قرآن ذکر شده است، همان فرات است و محل مبارک، همان کربلا است.»

[رقم الحديث الكلی: ١٩٤٦٨ - رقم الحديث الباب: ٥]

۱۹٤٦۸- ٥- (۷) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ رَبِيعِ بْنِ مُحَمَّدٍ

۱- التهذيب ٦- ۳۹- ۸۲، و كامل الزيارات- ٤۷.

۲- التهذيب ٦- ۳۸- ۷۹، و كامل الزيارات- ٤۷.

۳- المؤمنون ۲۳- ٥٠.

٤- التهذيب ٦- ۳۸- ۸٠، و كامل الزيارات- ٤۸.

٥- فى المصدر- محمّد بن الحسن بن علىّ بن مهزيار.

٦- فى المصدر- مخرمة بن ربعى.

۷- التهذيب ٦- ۳۸- ۸۱.

الْمُسْلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الْكُوفَةَ فِي زَمَنِ أَبِي الْعَبَّاسِ- جَاءَ عَلَى دَابَّةٍ (۱) فِي ثِيَابِ سَفَرِهِ حَتَّى وَقَفَ عَلَى جِسْرِ الْكُوفَةِ ثُمَّ قَالَ لِغُلَامِهِ اسْقِنِي فَأَخَذَ كُوزَ مَلَّاحٍ فَغَرَفَ فِيهِ وَ سَقَاهُ فَشَرِبَ الْمَاءَ وَ هُوَ يَسِيلُ عَلَى لِحْيَتِهِ وَ ثِيَابِهِ ثُمَّ اسْتَزَادَهُ فَزَادَهُ فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ قَالَ نَهَرٌ مَا أَعْظَمَ بَرَكَتَهُ أَمَا إِنَّهُ يَسْقُطُ فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُ قَطَرَاتٍ مِنَ الْجَنَّةِ- أَمَا لَوْ عَلِمَ النَّاسُ مَا فِيهِ مِنَ الْبَرَكَةِ لَضَرَبُوا الْأَخْبِيَةَ عَلَى حَافَتَيْهِ وَ لَوْ لَا مَا يَدْخُلُهُ مِنَ الْخَطَّاءِينَ مَا اغْتَمَسَ فِيهِ ذُو عَاهَةٍ إِلَّا بَرَأَ.

جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي (الْمَزَارِ) (۲) بِأَسَانِيدِهِ وَ ذَكَرَ الْأَحَادِيثَ الثَّلَاثَةَ.

******

ترجمه:

عبدالله بن سليمان نقل كرده است: زمانى كه امام صادق (ع) به كوفه وارد شد در زمان ابى العباس، بر روى حيوانى سوار بود و در لباس سفرش به جسر كوفه رسيد. سپس به غلامش گفت: «به من آب

بنوشان.» غلام کوزی از آب برداشت و به او نوشاند. امام (ع) آب را نوشید به طوری که بر روی ریش و لباسش سرازیر شد. سپس از او خواست که مقدار بیشتری بیاورد و وقتی آب بیشتری به او داد، خدا را حمد کرد و گفت: «این رودخانه چه قدر برکت دارد! بدانید که هر روز هفت قطره از بهشت به آن می افتد. اگر مردم از برکت های آن آگاه بودند، خانه هایشان را در دو طرف آن می ساختند و اگر در آن عیب دارها نمی بودند، هر کس در آن شستشو می کرد، بهبودیابنده بود.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤٦٩ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩٤٦٩- ٦- (٣) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْهَاشِمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: الْمَاءُ سَيِّدُ شَرَابِ الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ وَ أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ فِي الدُّنْيَا مِنَ الْجَنَّةِ الْفُرَاتُ- وَ النِّيلُ وَ سَيْحَانُ وَ جَيْحَانُ الْفُرَاتُ الْمَاءُ وَ النِّيلُ الْعَسَلُ وَ سَيْحَانُ الْخَمْرُ وَ جَيْحَانُ اللَّبَنُ.

******

ترجمه:

عیسی بن عبد الله الهاشمی از پدرش از جدش از علی (ع) نقل کرده است: «آب، سرور نوشیدنی های دنیا و آخرت است و چهار رودخانه در دنیا از بهشت هستند: فرات، نیل، سیحان و جیحان. آب فرات، آب است، نیل، عسل است، سیحان، شراب است و جیحان، شیر است.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤٧٠ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٩٤٧٠- ٧- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ هَارُونَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ شَرِبَ مِنْ مَاءِ الْفُرَاتِ وَ حُنِّكَ بِهِ فَإِنَّهُ يُحِبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ (٥).

******

ترجمه:

سلیمان بن هارون نقل کرده است که شنیده است ابو عبد الله (ع) فرمود: «هر کسی از آب فرات بنوشد و با آن کام نوزاد را بازکند، به راستی که او ما اهل بیت را دوست دارد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۴۷۱- ۸- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ

ص: ٤٠٦

۱- فی المصدر- علی دابته.

۲- کامل الزیارات- ٤٨.

۳- کامل الزیارات- ٤٧.

٤- کامل الزیارات- ٤٧.

٥- فی المصدر- فهو محبنا أهل البیت.

٦- کامل الزیارات- ٤٧.

عِیسَی عَنْ أَبِی الْجَارُودِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَوْ أَنَّ بَیْنَنَا وَ بَیْنَ الْفُرَاتِ کَذَا وَ کَذَا مِیلًا لَذَهَبْنَا إِلَیْهِ وَ اسْتَشْفَیْنَا بِهِ.

******

ترجمه:

ابو الجارود از ابو جعفر (ع) نقل کرده است که فرمود: «اگر فاصله ی بین ما و فرات به اندازه ی این مقدار و آن مقدار (یعنی خیلی زیاد) بود، حتماً به آن می رفتیم و از آن شفا می جستیم.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۴۷۲- ۹- (۱) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ (۲) عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِيٍّ ع قَالَ: الْفُرَاتُ سَيِّدُ الْمِيَاهِ فِي الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ.

******

ترجمه:

حضرت علی : فرات بهترین آبهای دنیا وآخرت است .

[رقم الحديث الكلي: ۱۹۴۷۳ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۹۴۷۳- ۱۰- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَمَّادٍ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ غَالِبِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: ذَكَرَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الْفُرَاتَ فَقَالَ أَمَا إِنَّهُ مِنْ شِيعَةِ عَلِيٍّ- (٤) وَ مَا حُنِّكَ بِهِ أَحَدٌ إِلَّا أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ يَعْنِي الْفُرَاتَ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الْأَشْرِبَةِ (٥) وَ فِي النِّكَاحِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ (٦).

******

ترجمه:

از عُقْبَةَ بْنِ خَالِد روایت شده است که گفت: امام جعفر صادق (ع) درباره آب فرات صحبت کرد و گفت: بدانید که آب فرات از پیروان علی (ع) است و هیچ کس با آن کامش بازنشود مگر اینکه اهل بیت (ع) را دوست داشته باشد، یعنی آب فرات.

۳۵- بَابُ عَدَمِ جَوَازِ السُّجُودِ لِلنَّبِيِّ وَ الْإِمَامِ ع فِي الزِّيَارَةِ وَ لَا غَيْرِهَا

اشارة

(۷) ۳۵ بَابُ عَدَمِ جَوَازِ السُّجُودِ لِلنَّبِيِّ وَ الْإِمَامِ ع فِی الزِّیَارَةِ وَ لَا غَیْرِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۷۴ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹۴۷۴- ۱- (۸) عَبْدُ الْکَرِیمِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ طَاوُسٍ فِی فَرْحَةِ الْغَرِیِّ قَالَ:

ص: ۴۰۷

۱- کامل الزیارات- ۴۸.

۲- فی المصدر- عیسی بن عبد اللّه بن محمّد بن عمر.

۳- کامل الزیارات- ۴۹.

۴- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

۵- یأتی فی الباب ۲۳ من أبواب الأشربة المباحة.

۶- یأتی فی الأحادیث ۲ و ۳ و ۴ من الباب ۳۶ من أبواب أحکام الأولاد. و تقدم ما یدلّ علی استحباب الغسل من ماء الفرات فی الحدیث ۲۲ من الباب ۴۴ من أبواب أحکام المساجد.

۷- الباب ۳۵ فیه حدیث واحد.

۸- فرحة الغری- ۴۶.

ذَکَرَ حَسَنُ بْنُ حُسَیْنِ بْنِ طَحَّالٍ الْمِقْدَادِیُّ رَضِیَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ زَیْنَ الْعَابِدِینَ ع وَرَدَ إِلَی الْکُوفَةِ وَ دَخَلَ مَسْجِدَهَا وَ بِهِ أَبُو حَمْزَةَ الثُّمَالِیُّ وَ کَانَ مِنْ زُهَّادِ أَهْلِ الْکُوفَةِ- وَ مَشَایِخِهَا فَصَلَّی رَکْعَتَیْنِ وَ ذَکَرَ دُعَاءً إِلَی أَنْ قَالَ فَتَبِعْتُهُ إِلَی مُنَاخِ الْکُوفَةِ فَوَجَدْتُ عَبْداً أَسْوَدَ مَعَهُ نَجِیبٌ وَ نَاقَةٌ فَقُلْتُ یَا أَسْوَدُ مَنِ الرَّجُلُ فَقَالَ أَ وَ تَخْفَی عَلَیْکَ شَمَائِلُهُ هُوَ عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ ع- قَالَ أَبُو حَمْزَةَ فَأَکْبَبْتُ عَلَی قَدَمَیْهِ أُقَبِّلُهُمَا فَرَفَعَ

رَأْسِی بِیَدِهِ وَ قَالَ لَا یَا أَبَا حَمْزَةَ- إِنَّمَا یَکُونُ السُّجُودُ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقُلْتُ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ مَا أَقْدَمَکَ إِلَیْنَا قَالَ مَا رَأَیْتَ وَ لَوْ عَلِمَ النَّاسُ مَا فِیهِ مِنَ الْفَضْلِ لَأَتَوْهُ وَ لَوْ حَبْواً الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی عَدَمِ جَوَازِ السُّجُودِ لِغَیْرِ اللَّهِ فِی أَحَادِیثِ السُّجُودِ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ فِی النِّکَاحِ وَ غَیْرِ ذَلِکَ (۲).

******

ترجمه:

عبدُ الکریم بن أحمد بن طاووس در "فرحة الغریّ" گفته است: حسن بن حسین بن طحّال المقدادی (رضی الله عنه) ذکر کرده است که زین العابدین (ع) به کوفه آمد و وارد مسجد آن شد و در آن جا ابی حمزه ثمالی، که از زهاد و مشایخ اهل کوفه بود، در حال نماز خواندن بود. امام (ع) دو رکعت نماز خواند و دعایی را تا آخر خواند. من او را تا محل خوابگاه کوفه دنبال کردم و در آن جا عبداً سیاه پوست را همراه با یک نجیب و یک ناقه دیدم. گفتم: ای سیاه، این مرد کیست؟ گفت: آیا شمایل او بر تو پوشیده است؟ او علی بن الحسین (ع) است. ابی حمزه گفت: من به پای او افتادم و آنها را بوسیدم. او سرش را با دستش بلند کرد و گفت: نه، ای ابا حمزه، سجده تنها برای خداوند عزّ و جلّ است. گفتم: ای پسر پیامبر خدا، چه چیزی تو را به ما آورد؟ گفت: آن چه را که دیدی. و اگر مردم می دانستند که چه فضلی در آن است، حتماً به آن می آمدند، حتی اگر باید به صورت زانو زدن بیایند.

۳۶- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ الْحَسَنِ ع خُصُوصاً عَشِیَّةَ الْجُمُعَةِ

اشارة

(۳) ۳۶ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ الْحَسَنِ ع خُصُوصاً عَشِیَّةَ الْجُمُعَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤٧٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٤٧٥- ١- (٤) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيُّ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنِ السِّنْدِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الْبَخْتَرِیِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ أَنَّ الْحُسَیْنَ بْنَ عَلِیٍّ کَانَ یَزُورُ قَبْرَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ ع- کُلَّ عَشِیَّةِ جُمُعَةٍ.

ص: ٤٠٨

١- تقدم فی الباب ٢٧ من أبواب السجود.

٢- یأتی فی الباب ٨١ من أبواب مقدمات النکاح. و تقدم ما یدلّ علیه فی الحدیثین ١ و ٢ من الباب ٢٦ من أبواب مکان المصلی.

٣- الباب ٣٦ فیه حدیث واحد.

٤- قرب الإسناد- ٦٥.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی أَحَادِیثَ کَثِیرَةٍ (١) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٢).

******

ترجمه:

حضرت صادق : حسین بن علی علیهما السلام غروب هرجمعه مرقد حسن بن علی علیهما السلام را زیارت می کردند .

۳۷- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع وَ وُجُوبِهَا كِفَايَةً

اشارة

(۳) ۳۷ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع وَ وُجُوبِهَا كِفَايَةً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۴۷۶ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۴۷۶- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ وَكَّلَ اللَّهُ بِقَبْرِ الْحُسَيْنِ ع أَرْبَعَةَ آلَافِ مَلَكٍ شُعْثٌ غُبْرٌ (٥) يَبْكُونَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ- فَمَنْ زَارَهُ عَارِفاً بِحَقِّهِ شَيَّعُوهُ حَتَّى يُبْلِغُوهُ مَأْمَنَهُ وَ إِنْ مَرِضَ عَادُوهُ غُدْوَةً وَ عَشِيَّةً وَ إِنْ مَاتَ شَهِدُوا جِنَازَتَهُ وَ اسْتَغْفَرُوا لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (٦)

وَ رَوَاهُ أَيْضاً فِي الْمَجَالِسِ وَ ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ نَحْوَهُ (٧).

******

ترجمه:

این روایت از هارون بن خارجه نقل شده که گفته است: شنیدم که امام صادق (ع) می فرمود: خداوند چهار هزار فرشته بر قبر امام حسین (ع) گماشته است که پریشان و غبارآلود هستند و تا روز قیامت

بر او گریه می کنند. پس هر کس که او را زیارت کند و حق او را بشناسد، آن فرشتگان او را همراهی می کنند تا او را به محل امنش برسانند. اگر بیمار شود، صبح و شام به عیادت او می روند و اگر بمیرد، در تشییع جنازه اش حاضر می شوند و تا روز قیامت برای او طلب آمرزش می کنند.

۱- تقدم فی الباب ۲ من هذه الأبواب.

۲- یأتی فی الحدیث ۲ من الباب ٤٤ و فی الأبواب ۷۹ و ۸٤ و ۸٦ و ۹۵ و ۹٦ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۳۷ فیه ٤۸ حدیثا.

٤- الکافی ٤- ۵۸۱- ٦، و کامل الزیارات- ۱۸۹.

۵- فی نسخة- شعثا غبرا (هامش المخطوط).

٦- أمالی الصدوق- ۲۲- ۸.

۷- أمالی الصدوق- ۲۲- ٤، و ثواب الأعمال- ۱۱۳- ۱۷.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹٤۷۷- ۲- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُوسَی بْنِ سَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانٍ الْکَلْبِیِّ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ أَرْبَعَةَ آلَافِ مَلَکٍ عِنْدَ قَبْرِ الْحُسَیْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِ- شُعْثاً غُبْراً یَبْکُونَهُ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَةِ- رَئِیسُهُمْ مَلَکٌ یُقَالُ لَهُ مَنْصُورٌ- فَلَا یَزُورُهُ زَائِرٌ إِلَّا اسْتَقْبَلُوهُ وَ لَا یُوَدِّعُهُ مُوَدِّعٌ إِلَّا شَیَّعُوهُ وَ لَا یَمْرَضُ إِلَّا عَادُوهُ وَ لَا یَمُوتُ إِلَّا صَلَّوْا عَلَی جِنَازَتِهِ وَ اسْتَغْفَرُوا لَهُ بَعْدَ مَوْتِهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

أبان بن تغلب نقل کرده است: امام صادق (ع) فرمود: چهار هزار فرشته در کنار قبر امام حسین (ع) هستند، در حالی که پریشان و غبارآلودند و تا روز قیامت بر او گریه می کنند. رئیس آنها فرشته ای است که "منصور" نام دارد. هیچ زائری او را زیارت نمی کند، مگر آنکه فرشتگان او را استقبال می کنند و هیچ خداحافظی کننده ای از زیارت او خداحافظی نمی کند، مگر آنکه او را بدرقه می کنند. اگر بیمار شود، به عیادت او می روند و اگر بمیرد، بر جنازه اش نماز می خوانند و پس از مرگ برایش طلب آمرزش می کنند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۴۷۸- ۳- (۳) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّی بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی دَاوُدَ الْمُسْتَرِقِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ مُثَنًّی الْحَنَّاطِ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ مَنْ أَتَی الْحُسَیْنَ ع عَارِفاً بِحَقِّهِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.

******

ترجمه:

مثنّی حنّاط از امام کاظم (ع) نقل کرده است: شنیدم که امام فرمود: هر کس با شناخت حق امام حسین (ع) به زیارت او برود، خداوند گناهان گذشته و آینده اش را می بخشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۷۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۴۷۹- ٤- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْخَیْبَرِیِّ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَی ع أَدْنَی مَا یُثَابُ بِهِ زَائِرُ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع بِشَطِّ الْفُرَاتِ- إِذَا عَرَفَ حَقَّهُ وَ حُرْمَتَهُ وَ وَلَایَتَهُ أَنْ یُغْفَرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٥).

******

ترجمه:

حسین بن محمد نقل کرده است: امام موسی کاظم (ع) فرمود: کمترین پاداشی که به زائر امام حسین (ع) در کنار فرات داده می شود، در صورتی که حق او، حرمت او و ولایت او را بشناسد، این است که گناهان گذشته و آینده اش بخشیده می شود.

١- الکافی ٤- ٥٨١- ٧، و کامل الزیارات- ١١٩.

٢- ثواب الأعمال- ١١٣- ١٥.

٣- الکافی ٤- ٥٨٢- ٨، و کامل الزیارات- ١٣٨.

٤- الکافی ٤- ٥٨٢- ٩، و ثواب الأعمال- ١١١- ٦، و کامل الزیارات- ١٣٨.

٥- الفقیه ٢- ٥٨١- ٣١٧٦.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٤٨٠ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٩٤٨٠- ١- (١) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ (٢) عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقُمِّيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ ع بِشَطِّ الْفُرَاتِ- كَانَ كَمَنْ زَارَ اللَّهَ فَوْقَ عَرْشِهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ (٣)

وَ الَّذِي قَبْلَهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حسین بن محمد قمی از امام رضا (ع) نقل کرده است که فرمود: هر کس قبر امام حسین (ع) را در کنار فرات زیارت کند، مانند کسی است که خداوند را در بالای عرش زیارت کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۴۸۱- ۲- (۵) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ عَنْ غَسَّانَ الْبَصْرِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَتَی قَبْرَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَارِفاً بِحَقِّهِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.

******

ترجمه:

غَسَّانَ الْبَصْرِیِّ از امام صادق نقل کرده است: شنیدم که امام فرمود: هر کس با شناخت حق امام حسین (ع) به زیارت او برود، خداوند گناهان گذشته و آینده اش را می بخشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۸۲ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۴۸۲- ۳- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی وَ غَیْرِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ جَمِیعاً عَنْ مُوسَی بْنِ عُمَرَ عَنْ غَسَّانَ الْبَصْرِیِّ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ قَالَ: اسْتَأْذَنْتُ عَلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَقِیلَ لِی ادْخُلْ فَدَخَلْتُ فَوَجَدْتُهُ فِی مُصَلَّاهُ فَجَلَسْتُ حَتَّی قَضَی صَلَاتَهُ

١- لم نعثر عليه فى الكافى المطبوع.

٢- هذا فى التهذيب خاصّة، فتامل." منه قده".

٣- ثواب الأعمال- ١١٠- ١.

٤- التهذيب ٦- ٤٥- ٩٨.

٥- الكافى ٤- ٥٨٢- ١٠.

٦- الكافى ٤- ٥٨٢- ١١.

فَسَمِعْتُهُ وَ هُوَ يُنَاجِى رَبَّهُ وَ هُوَ يَقُولُ يَا مَنْ خَصَّنَا بِالْكَرَامَةِ وَ خَصَّنَا بِالْوَصِيَّةِ وَ وَعَدَنَا الشَّفَاعَةَ وَ أَعْطَانَا عِلْمَ مَا مَضَى وَ مَا بَقِيَ وَ جَعَلَ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِى إِلَيْنَا اغْفِرْ لِى وَ لِإِخْوَانِى وَ لِزُوَّارِ قَبْرِ أَبِى الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ- الَّذِينَ أَنْفَقُوا أَمْوَالَهُمْ وَ أَشْخَصُوا أَبْدَانَهُمْ رَغْبَةً فِى بِرِّنَا وَ رَجَاءً لِمَا عِنْدَكَ فِى صِلَتِنَا وَ سُرُوراً أَدْخَلُوهُ عَلَى نَبِيِّكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ- وَ إِجَابَةً مِنْهُمْ لِأَمْرِنَا وَ غَيْظاً أَدْخَلُوهُ عَلَى عَدُوِّنَا أَرَادُوا بِذَلِكَ رِضَاكَ فَكَافِهِمْ عَنَّا بِالرِّضْوَانِ- وَ اكْلَأْهُمْ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ اخْلُفْ عَلَى أَهَالِيهِمْ وَ أَوْلَادِهِمُ الَّذِينَ خُلِّفُوا بِأَحْسَنِ الْخَلَفِ وَ اصْحَبْهُمْ وَ اكْفِهِمْ شَرَّ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ وَ كُلِّ ضَعِيفٍ مِنْ خَلْقِكَ أَوْ شَدِيدٍ وَ شَرَّ شَيَاطِينِ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ وَ أَعْطِهِمْ أَفْضَلَ مَا أَمَّلُوا مِنْكَ فِى غُرْبَتِهِمْ عَنْ أَوْطَانِهِمْ وَ مَا آثَرُونَا بِهِ عَلَى أَبْنَائِهِمْ (١) وَ أَهَالِيهِمْ وَ قَرَابَاتِهِمْ اللَّهُمَّ إِنَّ أَعْدَاءَنَا عَابُوا عَلَيْهِمْ خُرُوجَهُمْ فَلَمْ يَنْهَهُمْ ذَلِكَ عَنِ الشُّخُوصِ (٢) إِلَيْنَا وَ خِلَافاً مِنْهُمْ عَلَى مَنْ خَالَفَنَا فَارْحَمْ تِلْكَ الْوُجُوهَ الَّتِى قَدْ غَيَّرَتْهَا الشَّمْسُ وَ ارْحَمْ تِلْكَ الْخُدُودَ الَّتِى تَقَلَّبَتْ عَلَى حُفْرَةِ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع- وَ ارْحَمْ تِلْكَ الْأَعْيُنَ الَّتِى جَرَتْ دُمُوعُهَا رَحْمَةً لَنَا وَ ارْحَمْ تِلْكَ الْقُلُوبَ الَّتِى جَزِعَتْ وَ احْتَرَقَتْ لَنَا وَ ارْحَمِ الصَّرْخَةَ الَّتِى كَانَتْ لَنَا اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْتَوْدِعُكَ تِلْكَ الْأَنْفُسَ وَ تِلْكَ الْأَبْدَانَ حَتَّى تُوَافِيَهُمْ (٣) عَلَى الْحَوْضِ يَوْمَ الْعَطَشِ- فَمَا زَالَ وَ هُوَ سَاجِدٌ يَدْعُو (٤) بِهَذَا الدُّعَاءِ فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ لَوْ أَنَّ هَذَا الَّذِى سَمِعْتُ مِنْكَ كَانَ لِمَنْ لَا يَعْرِفُ اللَّهَ لَظَنَنْتُ أَنَّ النَّارَ لَا تَطْعَمُ مِنْهُ شَيْئاً وَ اللَّهِ لَقَدْ تَمَنَّيْتُ أَنِّى كُنْتُ زُرْتُهُ وَ لَمْ أَحُجَّ فَقَالَ لِى مَا أَقْرَبَكَ مِنْهُ فَمَا الَّذِى يَمْنَعُكَ مِنْ زِيَارَتِهِ ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاوِيَةُ لِمَ تَدَعُ ذَلِكَ قُلْتُ لَمْ أَدْرِ أَنَّ الْأَمْرَ

١- فی نسخة من الثواب زیادة- و أبدانهم (هامش المخطوط).

٢- فی الثواب- النهوض و الشخوص (هامش المخطوط).

٣- فی الثواب- حتی ترویهم (هامش المخطوط)، و فی المصدر- حتی نوافیهم.

٤- فی نسخة- یدعو اللّه (هامش المخطوط).

یَبْلُغُ هَذَا کُلَّهُ قَالَ یَا مُعَاوِیَةُ مَنْ یَدْعُو لِزُوَّارِهِ فِی السَّمَاءِ أَکْثَرُ مِمَّنْ یَدْعُو لَهُمْ فِی الْأَرْضِ (١) یَا مُعَاوِیَةُ لَا تَدَعْهُ فَمَنْ تَرَکَهُ رَأَی مِنَ الْحَسْرَةِ مَا یَتَمَنَّی أَنَّ قَبْرَهُ کَانَ عِنْدَهُ أَ مَا تُحِبُّ أَنْ یَرَی اللَّهُ شَخْصَکَ وَ سَوَادَکَ فِیمَنْ یَدْعُو لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ عَلِیٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ الْأَئِمَّةُ ع- أَ مَا تُحِبُّ أَنْ تَکُونَ غَداً مِمَّنْ یَنْقَلِبُ بِالْمَغْفِرَةِ لِمَا مَضَی وَ یُغْفَرُ لَهُ ذُنُوبُ سَبْعِینَ سَنَةً أَ مَا تُحِبُّ أَنْ تَکُونَ غَداً مِمَّنْ تُصَافِحُهُ الْمَلَائِکَةُ أَ مَا تُحِبُّ أَنْ تَکُونَ غَداً فِیمَنْ یَخْرُجُ وَ لَیْسَ لَهُ ذَنْبٌ فَیُتْبَعَ بِهِ أَ مَا تُحِبُّ أَنْ تَکُونَ غَداً مِمَّنْ یُصَافِحُ رَسُولَ اللَّهِ ص.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ نَحْوَهُ (٢).

******

ترجمه:

معاویه بن وهب نقل می کند: اجازه خواستم تا بر امام صادق (ع) وارد شوم. به من گفته شد وارد شو، و داخل شدم و دیدم که امام در محل نمازش بود. نشستم تا نماز ایشان تمام شود. سپس شنیدم که در حال مناجات با پروردگارش می گفت:

«ای آن که ما را به کرامت برگزیدی و به وصایت گماشتی، و به ما وعده شفاعت دادی و علم آنچه گذشته و آنچه باقی مانده را به ما عطا کردی، و دل های مردمی را به سوی ما متمایل ساختی، مرا، برادرانم و زائران قبر پدرم حسین (ع) را ببخش، آنانی که اموال خود را خرج کردند و بدن های خود را از روی اشتیاق به نیکی ما و امید به آنچه نزد توست، برای زیارت ما به حرکت درآوردند، و شادی ای را که به پیامبر تو (ص) وارد کردند، و پاسخی که به دعوت ما دادند، و خشمی که بر دشمن ما وارد کردند، برای رضای تو خواستند. پس پاداش آنان را رضایت خودت قرار ده، و آنان را در شب و روز محافظت کن، و جانشین خوبی برای خانواده ها و فرزندانشان که از آنان جدا شده اند قرار ده، و آنان را همراهی کن و از شر هر جبّار سرکش و هر انسان ضعیف یا قوی از مخلوقاتت و از شر شیاطین جن و انس حفظ کن، و به آنان بهترین چیزی که در غربت خود از تو امید دارند، عطا کن، و آنچه را که در این دوری از وطن و برتری دادن ما بر فرزندان و خانواده هایشان از تو خواستند، به آنان ببخش.

خدایا، دشمنان ما به آنان خرده گرفتند به خاطر اینکه از خانه هایشان خارج شدند، ولی این آنان را از حرکت به سوی ما باز نداشت و مخالفت با کسانی که با ما مخالف بودند، انجام دادند. پس بر این چهره ها که خورشید آن ها را تغییر داده است، رحم کن، و بر این گونه ها که بر قبر امام حسین (ع) چرخیده اند، رحم کن، و بر این چشمانی که از سر ترحم به ما اشک ریخته اند، رحم کن، و بر این دل هایی که برای ما سوخته و متأثر شده اند، رحم کن، و بر این ناله ها که برای ما سر داده شده است، رحم کن.

خدایا، من این جان ها و بدن ها را به تو می سپارم تا روز عطش آنان را در کنار حوض ملاقات کنی.»

امام در حالی که در سجده بود این دعا را می کرد. وقتی از نماز فارغ شد، به او گفتم: «فدایت شوم، اگر این دعایی که از تو شنیدم برای کسی بود که خدا را نمی شناسد، گمان می کردم که آتش هرگز به او نمی رسد. به خدا قسم، آرزو کردم که ای کاش او را زیارت کرده بودم و حج انجام نداده بودم.» امام به من گفت: «چه چیزی تو را از او دور کرده است؟ چه چیزی مانع تو از زیارت او شده است؟

به امام صادق (ع) گفتم: «نمی دانستم که زیارت امام حسین (ع) تا این حد اهمیت دارد.» امام فرمود: «ای معاویه! تعداد کسانی که در آسمان برای زائران او دعا می کنند، بیشتر از کسانی است که در زمین برایشان دعا می کنند. ای معاویه! زیارت او را ترک نکن، زیرا هر کس آن را ترک کند، حسرتی خواهد دید که آرزو می کند کاش قبرش در کنار قبر امام حسین (ع) بود. آیا دوست نداری که خداوند تو را در میان کسانی ببیند که پیامبر (ص)، علی (ع)، فاطمه (س) و امامان (ع) برایشان دعا می کنند؟ آیا دوست نداری که فردا از کسانی باشی که با مغفرت برای گناهان گذشته بازمی گردند و گناهان هفتاد ساله شان بخشیده می شود؟ آیا دوست نداری که فردا از کسانی باشی که فرشتگان با آنان مصافحه می کنند؟ آیا دوست نداری که فردا از کسانی باشی که بدون هیچ گناهی از دنیا بیرون می روند و دنبال نمی شود؟ آیا دوست نداری که فردا از کسانی باشی که پیامبر خدا (ص) با آنان مصافحه می کند؟»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤٨٣ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٤٨٣- ٤- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَتِّيلٍ الدَّقَّاقِ وَ غَيْرِهِ مِنَ الشُّيُوخِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: مُرُوا شِيعَتَنَا بِزِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- فَإِنَّ إِتْيَانَهُ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ يَمُدُّ فِي الْعُمُرِ وَ يَدْفَعُ مَدَافِعَ السَّوْءِ وَ إِتْيَانَهُ مُفْتَرَضٌ عَلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ يُقِرُّ لَهُ بِالْإِمَامَةِ مِنَ اللَّهِ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ زِيَارَتَهُ مُفْتَرَضَةٌ (٤).

١- الحديث فى النسخة المطبوعة من الكافى إلى هنا ينتهى، و ورد فى الثواب كاملا.

٢- ثواب الأعمال- ١٢٠- ٤٤.

۳- التهذيب ٦- ٤٢- ٨٦.

٤- الفقيه ٦- ٥٨٢- ٣١٧٧.

وَ رَوَاهُ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ (١)

وَ رَوَاهُ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (٢).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام باقر (ع) نقل می کند که فرمود: به شیعیان ما دستور دهید که قبر امام حسین (ع) را زیارت کنند، زیرا رفتن به زیارت او روزی را افزایش می دهد، عمر را طولانی می کند و بلاها را دفع می کند. و زیارت او بر هر مؤمنی که به امامت او از سوی خداوند اعتراف دارد، واجب است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٤٨٤ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٩٤٨٤- ٥- (٣) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ زَکَرِیَّا (٤) عَنِ الْهَیْثَمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الرِّضَا عَلِیِّ بْنِ مُوسَی عَنْ أَبِیهِ ع قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع إِنَّ أَیَّامَ زَائِرِی الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ ع لَا تُعَدُّ مِنْ آجَالِهِمْ (٥).

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

هیثم بن عبدالله از امام رضا (ع) از پدرش نقل می کند که امام صادق (ع) فرمود: روزهایی که زائران حسین بن علی (ع) در زیارت می گذرانند، از عمر آن ها حساب نمی شود.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۴۸۵ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۹۴۸۵- ٦- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ لَيْسَ شَيْ ءٌ فِي السَّمَاوَاتِ إِلَّا وَ هُمْ يَسْأَلُونَ اللَّهَ أَنْ يُؤْذَنَ (۸) لَهُمْ فِي زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع- فَفَوْجٌ يَنْزِلُ وَ فَوْجٌ يَعْرُجُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ

ص: ٤١٤

۱- أمالی الصدوق- ۱۲۳- ۱۰.

۲- المقنعة- ۷۲.

۳- التهذيب ٦- ٤۳- ۹۰.

٤- فی المزار- أبو سعيد الحسن بن علیّ بن زكريا.

٥- فی المزار- لا تحسب من أعمارهم و لا تعد من آجالهم.

٦- كامل الزيارات- ۱۳٦.

۷- التهذيب ٦- ٤٦- ۱۰۰.

۸- فی المصدر- أن ياذن.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ نَحْوَهُ (۱).

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار نقل می کند که شنیدم امام صادق (ع) می فرمود: هیچ موجودی در آسمان ها نیست مگر اینکه از خداوند درخواست می کنند که به آنان اجازه داده شود تا به زیارت حسین (ع) بروند. پس گروهی فرود می آیند و گروهی دیگر عروج می کنند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۸۶ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۴۸۶- ۷- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيِّ عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ جَعْفَرٍ ع- فَدَخَلَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ طُوسَ فَقَالَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ- مَا لِمَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع- فَقَالَ مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ إِمَامٌ مِنْ قِبَلِ اللَّهِ مُفْتَرَضُ الطَّاعَةِ عَلَى الْعِبَادِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ قَبِلَ شَفَاعَتَهُ فِي خَمْسِينَ (۳) مُذْنِباً وَ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ حَاجَةً عِنْدَ قَبْرِهِ إِلَّا قَضَاهَا لَهُ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّالَقَانِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيِّ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

عبدالله بن فضل هاشمی نقل می کند که: من نزد امام صادق (ع) بودم، و مردی از اهل طوس وارد شد و گفت: «ای پسر رسول خدا، پاداش کسی که قبر امام حسین (ع) را زیارت کند چیست؟» امام صادق (ع) فرمود: «هر کس قبر امام حسین (ع) را زیارت کند و بداند که او امامی است از طرف خداوند و اطاعت از او بر بندگان واجب است، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می بخشد و شفاعت او را در پنجاه گناه می پذیرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۸۷ - رقم الحدیث الباب: ۸]

١٩٤٨٧- ٨- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ وُهَيْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: وُكِّلَ بِالْحُسَيْنِ (٦) سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ شُعْثاً غُبْراً يُصَلُّونَ عَلَيْهِ مُنْذُ يَوْمَ قُتِلَ إِلَى مَا شَاءَ اللَّهُ يَعْنِي قِيَامَ الْقَائِمِ وَ يَدْعُونَ لِمَنْ زَارَهُ وَ يَقُولُونَ يَا رَبِّ هَؤُلَاءِ زُوَّارُ الْحُسَيْنِ- افْعَلْ بِهِمْ وَ افْعَلْ بِهِمْ.

ص: ٤١٥

١- ثواب الأعمال- ١٢١- ٤٥.

٢- التهذيب ٦- ١٠٨- ١٩١، و أورد ذيله فى الحديث ٤ من الباب ٨٢ من هذه الأبواب.

٣- فى الأمالى- و قبل شفاعته فى سبعين (هامش المخطوط).

٤- أمالى الصدوق- ٤٧٠- ١١.

٥- التهذيب ٦- ٤٧- ١٠٤.

٦- فى المصدر زيادة- (عليه السلام).

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ كُلَّ يَوْمٍ شُعْثاً غُبْراً وَ يَدْعُونَ لِمَنْ زَارَهُ (١).

وَ رَوَاهُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

ابو بصیر از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: هفتاد هزار فرشته بر حسین (ع) گماشته شده اند، که از روز شهادت او تا زمانی که خداوند بخواهد (یعنی تا قیام قائم) پریشان و غبارآلود هستند و بر او نماز می خوانند. این فرشتگان برای زائران او دعا می کنند و می گویند: «پروردگارا، این ها زائران حسین هستند، با آنان چنین کن و چنین کن.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۴۸۸- ۹- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا بَیْنَ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع إِلَی السَّمَاءِ (٤) مُخْتَلَفُ الْمَلَائِکَةِ.

وَ رَوَاهُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

اسحاق بن عمار از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: بین قبر حسین (ع) و آسمان، محل عبور فرشتگان است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۴۸۹- ۱۰- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَوْضِعُ قَبْرِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَیْنِ ع- مُنْذُ یَوْمَ دُفِنَ فِیهِ رَوْضَةٌ مِنْ رِیَاضِ الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: محل قبر امام حسین (ع) از روزی که در آن دفن شده، باغی از باغ های بهشت است.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٤٩٠ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٩٤٩٠- ١١- (٧) وَ عَنْهُ قَالَ وَ قَالَ ع مَوْضِعُ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع تُرْعَةٌ مِنْ تُرَعِ الْجَنَّةِ.

وَ رَوَاهُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ مِثْلَهُ (٨) وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍمثل همین روایت وخبرقبلی را نقل کرده

ص: ٤١٦

١- الفقيه ٢- ٥٨١- ٣١٧٣.

٢- ثواب الأعمال- ١١٣- ١٦.

٣- الفقيه ٢- ٥٧٩- ٣١٦٨، و كامل الزيارات- ١١٤.

٤- فى نسخة- إلى السماء السابعة (هامش المخطوط).

٥- ثواب الأعمال- ١٢٢- ٤٧.

٦- الفقيه ٢- ٥٧٩- ٣١٦٥، و ثواب الأعمال- ١٢٠- ٤٣.

٧- الفقيه ٢- ٥٧٩- ٣١٦٦.

۸- ثواب الأعمال- ۱۲۰- ٤۳ ذیل الحدیث ٤۳.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹٤۹۱- ۱۲- (۱) قَالَ وَ قَالَ ع مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع جُعِلَ ذُنُوبُهُ جِسْراً عَلَی بَابِ دَارِهِ ثُمَّ عَبَرَهَا کَمَا یُخَلِّفُ أَحَدُکُمُ الْجِسْرَ وَرَاءَهُ إِذَا عَبَرَهُ.

وَ رَوَاهُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَی الْخَشَّابِ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمود: هر کس قبر امام حسین (ع) را زیارت کند، گناهان او به مانند پلی به سوی درب خانه او تبدیل می شود و سپس از آن عبور می کند، همان طور که یکی از شما پل را پشت سرش رها می کند وقتی که از آن عبور کرده است

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٤۹۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۹٤۹۲- ۱۳- (۳) قَالَ وَ قَالَ ع مَنْ أَتَی الْحُسَیْنَ ع عَارِفاً بِحَقِّهِ کَتَبَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِی أَعْلَی عِلِّیِّینَ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمود: هر کس به زیارت امام حسین (ع) برود و حق او را بشناسد، خداوند متعال نام او را در بالاترین درجات عِلِّیِّین ثبت می کند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۴۹۳ - رقم الحديث الباب: ١٤]

۱۹۴۹۳- ١٤- (٤) وَ فِی الْمَجَالِسِ وَ عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الرَّیَّانِ بْنِ شَبِیبٍ عَنِ الرِّضَا ع فِی حَدِیثٍ أَنَّهُ قَالَ لَهُ یَا ابْنَ شَبِیبٍ إِنْ سَرَّکَ أَنْ تَلْقَی اللَّهَ وَ لَا ذَنْبَ عَلَیْکَ فَزُرِ الْحُسَیْنَ- یَا ابْنَ شَبِیبٍ إِنْ سَرَّکَ أَنْ تَسْکُنَ الْغُرَفَ الْمَبْنِیَّةَ فِی الْجَنَّةِ مَعَ النَّبِیِّ ص (٥) فَالْعَنْ قَتَلَةَ الْحُسَیْنِ- یَا ابْنَ شَبِیبٍ إِنْ سَرَّکَ أَنْ یَکُونَ لَکَ مِنَ الثَّوَابِ مِثْلُ مَا لِمَنِ اسْتُشْهِدَ مَعَ الْحُسَیْنِ ع فَقُلْ مَتَی ذَکَرْتَهُمْ (٦) یَا لَیْتَنِی کُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزاً عَظِیماً.

******

ترجمه:

ریان بن شبیب از امام رضا (ع) نقل می کند که در حدیثی فرمود: «ای پسر شبیب، اگر دوست داری که روز قیامت بدون گناه به دیدار خدا بروی، به زیارت حسین (ع) برو. ای پسر شبیب، اگر دوست داری که در غرفه های بهشتی ساخته شده در بهشت همراه پیامبر (ص) ساکن شوی، قاتلان حسین (ع) را لعن کن. ای پسر شبیب، اگر دوست داری که پاداشی مانند پاداش کسانی که همراه حسین (ع) شهید شده اند، برایت باشد، هرگاه آن ها را یاد کردی، بگو: 'ای کاش من با آنان بودم تا پیروزی بزرگی را به دست می آوردم.'»

١- الفقیه ٢- ٥٨١- ٣١٧٢.

٢- ثواب الأعمال- ١١٦- ٣٠.

٣- الفقیه ٢- ٥٨١- ٣١٧٤.

٤- أمالی الصدوق- ١١٢- ٥، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ١- ٢٩٩- ٥٨، و أورد ذیله فی الحدیث ٥ من الباب ٦٦ من هذه الأبواب.

٥- فی المصدر- مع النبیّ و آله صلوات اللّه علیهم.

٦- فی المصدر- فقل متی ما ذکرته.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٤٩٤ - رقم الحدیث الباب: ١٥]

١٩٤٩٤- ١٥- (١) وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْقَطَّانِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ السُّکَّرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَکَرِیَّا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عِیسَی عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَسَنٍ عَنْ زَیْدِ بْنِ عَلِیٍّ ع قَالَ: مَنْ أَتَی قَبْرَ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ ع عَارِفاً بِحَقِّهِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو الزَّیَّاتِ عَنْ قَائِدٍ الْحَنَّاطِ (٢) عَنْ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع مِثْلَهُ (٣) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

زید بن علی (ع) نقل می کند که فرمود: هر کس به زیارت قبر حسین بن علی (ع) برود و حق او را بشناسد، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می بخشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٤٩٥ - رقم الحدیث الباب: ١٦]

١٩٤٩٥- ١٦- (٥) وَ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عُتَیْبَةَ بَیَّاعِ الْقَصَبِ (٦) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَتَی قَبْرَ (٧) الْحُسَیْنِ ع عَارِفاً بِحَقِّهِ کَتَبَهُ اللَّهُ فِی أَعْلَی عِلِّیِّینَ.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِی دَاوُدَ الْمُسْتَرِقِّ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (۸).

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمود: هر کس به زیارت امام حسین (ع) برود و حق او را بشناسد، خداوند متعال نام او را در بالاترین درجات عِلِّیِّین ثبت می کند.

ص: ۴۱۸

۱- أمالی الصدوق- ۱۹۷- ۳، و کامل الزیارات- ۱۳۸.

۲- فی المصدر- فائد الحناط، و فی الثواب- قائد الخیاط.

۳- أمالی الصدوق- ۱۲۲- ۹.

۴- ثواب الأعمال- ۱۱۰- ۴.

۵- ثواب الأعمال- ۱۱۰- ۲.

۶- فی المصدر- عیینة بیاع القصب.

۷- لیس فی المصدر.

۸- ثواب الأعمال- ۱۱۰- ۳.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۹۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۱۹۴۹۶- ۱۷- (۱) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ قَالَ:

قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّهُمْ یَرْوُونَ أَنَّ مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع (۲) کَانَتْ لَهُ حَجَّةٌ وَ عُمْرَةٌ قَالَ مَنْ زَارَهُ وَ اللَّهِ عَارِفاً بِحَقِّهِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.

******

ترجمه:

هرون بن خارجه نقل می کند که گفت: به امام صادق (ع) گفتم که آن ها می گویند هر کسی که به زیارت قبر حسین (ع) برود، گویی حج و عمره انجام داده است. امام صادق (ع) پاسخ داد: «هر کس به زیارت او برود و به حق او آگاه باشد، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می بخشد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۹۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۸]

۱۹۴۹۷- ۱۸- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ (٤) قَبْرَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع عَارِفاً بِحَقِّهِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.

******

ترجمه:

ابن مسکان از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: هر کس به زیارت قبر امام حسین (ع) برود و به حق او آگاه باشد، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می بخشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۹۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۹]

۱۹۴۹۸- ۱۹- (۵) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ قَالَ: سَأَلَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا ع- عَمَّنْ أَتَی قَبْرَ الْحُسَیْنِ قَالَ تَعْدِلُ عُمْرَةً.

******

ترجمه:

احمد بن محمد بن ابی نصر نقل می کند که یکی از یاران ما از امام رضا (ع) پرسید: «کسی که به زیارت قبر حسین (ع) برود، چه پاداشی دارد؟» امام رضا (ع) پاسخ داد: «این زیارت معادل با انجام عمره است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۴۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۲۰]

۱۹۴۹۹- ۲۰- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع يَقُولُ زِيَارَةُ الْحُسَيْنِ ع (۷) تَعْدِلُ عُمْرَةً مَقْبُولَةً مَبْرُورَةً.

******

ترجمه:

محمد بن سنان نقل می کند که از امام رضا (ع) شنیدم که فرمود: «زیارت حسین (ع) معادل با عمره ای مقبول و مبرور است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۰۰ - رقم الحدیث الباب: ۲۱]

۱۹۵۰۰- ۲۱- (۸) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ

۱- ثواب الأعمال- ۱۱۱- ٥.

۲- فی نسخة- الحسین بن علی (علیهما السلام).

۳- ثواب الأعمال- ۱۱۱- ۷.

٤- فی المصدر- من أتی.

٥- ثواب الأعمال- ۱۱۱- ۸.

٦- ثواب الأعمال- ۱۱۲- ۱۰.

۷- فی المصدر- زیارة قبر الحسین (علیه السلام).

۸- ثواب الأعمال- ۱۱۲- ۱۱، و کامل الزیارات- ۱۵۵.

الْقَاسِمِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی الْحَسَنِ ع مَا تَقُولُ فِی زِیَارَةِ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع- فَقَالَ لِی مَا تَقُولُ أَنْتَ فِیهِ فَقُلْتُ بَعْضُنَا یَقُولُ حِجَّةٌ وَ بَعْضُنَا یَقُولُ عُمْرَةٌ فَقَالَ هِیَ عُمْرَةٌ مَبْرُورَةٌ.

******

ترجمه:

حسن بن الجهم نقل می کند که به امام کاظم (ع) گفتم: «نظر شما درباره زیارت قبر حسین (ع) چیست؟» امام (ع) پرسید: «نظر تو چیست؟» گفتم: «برخی می گویند معادل حج است و برخی دیگر می گویند معادل عمره است.» امام (ع) پاسخ داد: «این زیارت معادل عمره ای مبرور است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۲۲]

۱۹۵۰۱- ۲۲- (۱) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ بْنِ بَزِیعٍ عَنْ أَبِی إِسْمَاعِیلَ السَّرَّاجِ عَنْ یَحْیَی بْنِ مَعْمَرٍ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: أَرْبَعَةُ آلَافِ مَلَکٍ شُعْثٌ غُبْرٌ یَبْکُونَ الْحُسَیْنَ (۲) إِلَی أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ فَلَا یَأْتِیهِ أَحَدٌ إِلَّا اسْتَقْبَلُوهُ وَ لَا یَرْجِعُ أَحَدٌ إِلَّا شَیَّعُوهُ وَ لَا یَمْرَضُ إِلَّا عَادُوهُ وَ لَا یَمُوتُ إِلَّا شَهِدُوهُ.

******

ترجمه:

ابو بصیر از امام باقر (ع) نقل می کند که فرمود: «چهار هزار فرشته با وضعیت پریشان و غبارآلود، حسین (ع) را در حالی که گریه می کنند تا روز قیامت همراهی می کنند. هیچ کس به زیارت او نمی آید مگر اینکه آنها او را استقبال می کنند و هیچ کس بازنمی گردد مگر اینکه آنها او را مشایعت می کنند و اگر کسی بیمار شود، فرشتگان به عیادتش می روند و اگر کسی بمیرد، فرشتگان بر جنازه اش نماز می خوانند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۲۳]

۱۹۵۰۲- ۲۳- (۳) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاکَ مَا أَدْنَی مَا لِزُوَّارِ الْحُسَیْنِ ع- (٤) فَقَالَ لِی یَا عَبْدَ اللَّهِ إِنَّ أَدْنَی مَا یَکُونُ لَهُ أَنْ یُحْفَظَ فِی نَفْسِهِ (٥) وَ مَالِهِ حَتَّی یَرُدَّهُ إِلَی أَهْلِهِ فَإِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَةِ کَانَ اللَّهُ أَحْفَظَ لَهُ.

******

ترجمه:

عبدالله بن هلال از امام صادق (ع) نقل می کند که گفت: «گفتم فدای تو شوم، کمترین پاداشی که برای زائران حسین (ع) وجود دارد چیست؟» امام صادق (ع) فرمودند: «ای عبدالله، کمترین پاداشی که برای زائران حسین (ع) است این است که خداوند جان و مال آنها را حفظ می کند تا به خانواده هایشان بازگردند و در روز قیامت، خداوند به حفظ آنها اهتمام بیشتری خواهد داشت.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۰۳ - رقم الحدیث الباب: ٢٤]

۱۹۵۰۳- ۲٤- (٦) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ بَشِيرٍ الدَّهَّانِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيَخْرُجُ إِلَی قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- فَلَهُ إِذَا خَرَجَ

۱- ثواب الأعمال- ۱۱۳- ۱۸، و کامل الزیارات- ۱۸۹.

۲- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

۳- ثواب الأعمال- ۱۱٦- ۲۹، و کامل الزیارات- ۱۳۳.

٤- فی نسخة- ما لزوار قبر الحسین (علیه السلام) (هامش المخطوط)، و فی المصدر- ما لزائر قبر الحسین (علیه السلام).

٥- فی المصدر- أن یحفظه اللّه فی نفسه.

٦- ثواب الأعمال- ۱۱۷- ۳۲، و أورده عن کامل الزیارات فی الحدیث ۲ من الباب ٤۱ من هذه الأبواب.

مِنْ أَهْلِهِ بِأَوَّلِ خُطْوَةٍ مَغْفِرَةٌ لِذُنُوبِهِ ثُمَّ لَمْ يَزَلْ يُقَدَّسُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَتَّی يَأْتِيَهُ فَإِذَا أَتَاهُ نَاجَاهُ اللَّهُ وَ قَالَ عَبْدِی سَلْنِی أُعْطِکَ وَ ادْعُنِی أُجِبْکَ اطْلُبْ شَيْئاً أُعْطِکَ (۱) سَلْنِی حَاجَةً أَقْضِهَا لَکَ قَالَ وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع- وَ حَقٌّ عَلَی اللَّهِ أَنْ يُعْطِیَ مَا بَذَلَ.

******

ترجمه:

بَشِير الدَّهَّان از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: «هر مردی که به زیارت قبر حسین (ع) برود، به محض اینکه از خانه اش خارج شود، با اولین قدم، خداوند گناهان او را می آمرزد و هر قدمی که برمی دارد، او را پاک تر می کند تا زمانی که به قبر حسین (ع) برسد. وقتی به آنجا رسید، خداوند با

او سخن می گوید و می فرماید: 'بنده ام، از من چیزی بخواه تا به تو دهم و دعای تو را اجابت کنم؛ چیزی بخواه و من به تو می دهم.' و امام صادق (ع) افزود: 'حق بر خداوند است که هر چه را که زیارت کننده در راه زیارت هزینه کرده، به او بازگرداند.'»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٠٤ - رقم الحديث الباب: ٢٥]

١٩٥٠٤- ٢٥- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَا خَلَقَ اللَّهُ خَلْقاً أَكْثَرَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ إِنَّهُ لَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ كُلَّ مَسَاءٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَطُوفُونَ بِالْبَيْتِ لَيْلَهُمْ (٣) حَتَّى إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ انْصَرَفُوا إِلَى قَبْرِ النَّبِيِّ ص فَسَلَّمُوا عَلَيْهِ ثُمَّ يَأْتُونَ قَبْرَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ ع فَيُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ ثُمَّ يَأْتُونَ قَبْرَ الْحَسَنِ فَيُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ ثُمَّ يَأْتُونَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فَيُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ ثُمَّ يَعْرُجُونَ إِلَى السَّمَاءِ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ ثُمَّ تَنْزِلُ مَلَائِكَةُ النَّهَارِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ فَيَطُوفُونَ بِالْبَيْتِ الْحَرَامِ نَهَارَهُمْ حَتَّى إِذَا دَنَتِ الشَّمْسُ لِلْغُرُوبِ انْصَرَفُوا إِلَى قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ص فَيُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ ثُمَّ يَأْتُونَ قَبْرَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع فَيُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ ثُمَّ يَأْتُونَ قَبْرَ الْحَسَنِ (٤) فَيُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ ثُمَّ يَأْتُونَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فَيُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ ثُمَّ يَعْرُجُونَ إِلَى السَّمَاءِ قَبْلَ أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ.

******

ترجمه:

داود رقی گفت: شنیدم که امام صادق (ع) می فرمود: خداوند هیچ آفریده ای را بیش از فرشتگان نیافریده است. هر شب از آسمان هفتاد هزار فرشته نازل می شوند و شب خود را در اطراف کعبه طواف می کنند. پس هنگامی که سپیده دمید، به سوی قبر پیامبر (ص) می روند و بر او سلام می دهند، سپس به سوی قبر امیرالمؤمنین علی (ع) می روند و بر او سلام می دهند، سپس به سوی قبر حسن (ع) می روند و بر او سلام می دهند، سپس به سوی قبر حسین (ع) می روند و بر او سلام می دهند و پیش از طلوع خورشید به آسمان عروج می کنند. سپس فرشتگان روز، هفتاد هزار فرشته،

نازل می شوند و روز خود را به طواف در اطراف کعبه می پردازند. هنگامی که خورشید به غروب نزدیک می شود، به سوی قبر پیامبر (ص) می روند و بر او سلام می دهند، سپس به سوی قبر امیرالمؤمنین علی (ع) می روند و بر او سلام می دهند، سپس به سوی قبر حسن (ع) می روند و بر او سلام می دهند، سپس به سوی قبر حسین (ع) می روند و بر او سلام می دهند و پیش از غروب خورشید به آسمان عروج می کنند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۰۵ - رقم الحدیث الباب: ۲۶]

۱۹۵۰۵- ۲۶- (۵) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ

ص: ۴۲۱

۱- فی المصدر- اطلب منی أعطک.

۲- ثواب الأعمال- ۱۲۱- ۴۶.

۳- فی المصدر- لیلتهم.

۴- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

۵- ثواب الأعمال- ۱۲۲- ۴۹.

مَعْرُوفٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِیسَی عَنْ رِبْعِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع بِالْمَدِینَةِ أَیْنَ قُبُورُ الشُّهَدَاءِ فَقَالَ أَ لَیْسَ أَفْضَلُ الشُّهَدَاءِ عِنْدَکُمُ الْحُسَیْنَ ع- أَمَا وَ الَّذِی نَفْسِی بِیَدِهِ إِنَّ حَوْلَ قَبْرِهِ أَرْبَعَةَ آلَافِ مَلَکٍ شُعْثٌ غُبْرٌ یَبْکُونَهُ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَةِ.

******

ترجمه:

ربیع بن عبدالله گفت: به امام صادق (ع) در مدینه گفتم: «قبر شهدا کجاست؟» ایشان فرمودند: «آیا حسین (ع) نزد شما برترین شهدا نیست؟ به خداوندی که جانم در دست اوست، همانا اطراف قبر او چهار هزار فرشته با موهای ژولیده و غبارآلود هستند که تا روز قیامت برای او گریه می کنند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۰۶ - رقم الحدیث الباب: ۲۷]

۱۹۵۰۶- ۲۷- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنِ السَّعْدَآبَادِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ ع أَنَا قَتِيلُ الْعَبْرَةِ قُتِلْتُ مَكْرُوباً وَ حَقِيقٌ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَأْتِيَنِي مَكْرُوبٌ إِلَّا رَدَّهُ (۲) وَ قَلَبَهُ إِلَى أَهْلِهِ مَسْرُوراً.

******

ترجمه:

هارون بن خارجه از امام صادق (ع) نقل کرده است که امام حسین (ع) فرمود: «من کشته اشک هستم؛ در حالی کشته شدم که درسختی بودم. و بر خداوند حق است که هیچ اندوهگینی به زیارت من نیاید مگر اینکه او را بازگرداند و به سوی خانواده اش شادمان بازفرستد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۰۷ - رقم الحدیث الباب: ۲۸]

۱۹۵۰۷- ۲۸- (۳) وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ بِأَسَانِيدَ تَقَدَّمَتْ فِي إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ (٤) عَنِ الرِّضَا ع عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سُئِلَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ ع عَنْ زِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- فَقَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي ع أَنَّ مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع- عَارِفاً بِحَقِّهِ كَتَبَهُ اللَّهُ فِي عِلِّيِّينَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ حَوْلَ قَبْرِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ شُعْثاً غُبْراً يَبْكُونَ عَلَيْهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

امام رضا (ع) از پدرش نقل می کند که از امام جعفر صادق (ع) درباره زیارت قبر امام حسین (ع) سؤال شد. ایشان فرمود: پدرم به من خبر داد که هر کس قبر حسین بن علی (ع) را در حالی که حق او را می شناسد، زیارت کند، خداوند او را در "علیین" (مقام بالای بهشتیان) ثبت می کند. سپس فرمود: همانا اطراف قبر او هفتاد هزار فرشته با موهای ژولیده و غبارآلود هستند که تا روز قیامت برای او گریه می کنند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۲۹]

۱۹۵۰۸- ۲۹- (۵) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي أَمَالِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنْ أَبِي الطَّيِّبِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مَازِنٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ بَكْرِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَصَمِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ

۱- ثواب الأعمال- ۱۲۳- ۵۲.

۲- فی نسخة- إلا رده اللّه (هامش المخطوط).

۳- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ٤٤- ۱۵۹.

٤- تقدمت فی الحدیث ٤ من الباب ٥٤ من أبواب الوضوء.٤

٥- أمالی الطوسیّ- ۱- ٥٤.

بْنَ مُحَمَّدٍ ع يَقُولُ إِنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ ع عِنْدَ رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَنْظُرُ إِلَى مَوْضِعِ مُعَسْكَرِهِ وَ مَنْ حَلَّهُ مِنَ الشُّهَدَاءِ مَعَهُ وَ يَنْظُرُ إِلَى زُوَّارِهِ وَ هُوَ أَعْرَفُ بِهِمْ (۱) وَ بِأَسْمَائِهِمْ وَ أَسْمَاءِ آبَائِهِمْ وَ دَرَجَاتِهِمْ وَ مَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ أَحَدِكُمْ بِوَلَدِهِ وَ إِنَّهُ لَيَرَى مَنْ سَكَنَهُ (۲) فَيَسْتَغْفِرُ لَهُ وَ يَسْأَلُ آبَاءَهُ ع أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لَهُ وَ يَقُولُ لَوْ يَعْلَمُ زَائِرِي مَا أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ لَكَانَ فَرَحُهُ أَكْثَرَ مِنْ غَمِّهِ (۳) وَ إِنَّ زَائِرَهُ لَيَنْقَلِبُ وَ مَا عَلَيْهِ مِنْ ذَنْبٍ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم گفت: شنیدم که امام جعفر صادق (ع) می فرمود: «همانا حسین بن علی (ع) نزد پروردگارش عزّ و جلّ به محل اردوگاه خود و کسانی که در آنجا از شهدا با او هستند، نگاه می کند و نیز به زائرانش می نگرد و او آن ها را بهتر از هر کسی با نام ها، نام های پدرانشان، درجات و منزلتشان نزد خداوند عزّ و جلّ می شناسد، حتی بهتر از یکی از شما که فرزند خود را می شناسد. او به کسانی که در آنجا ساکن شده اند، می نگرد و برایشان طلب آمرزش می کند و از پدرانش (ع) می خواهد که برای آن ها طلب آمرزش کنند. او می گوید: اگر زائر من بداند خداوند برای او چه چیزی آماده کرده است، شادی او بیشتر از غمش خواهد بود، و زائر او بدون هیچ گناهی از زیارت بازمی گردد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۳۰]

۱۹۵۰۹- ۳۰- (٤) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ خُنَيْسٍ (٥) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَعْقِلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الصُّهْبَانِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ كَرَّامٍ الْخَثْعَمِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ ع يَقُولَانِ إِنَّ اللَّهَ عَوَّضَ الْحُسَيْنَ ع مِنْ قَتْلِهِ أَنَّ الْإِمَامَةَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ (٦) وَ الشِّفَاءَ فِي تُرْبَتِهِ وَ إِجَابَةَ الدُّعَاءِ عِنْدَ قَبْرِهِ وَ لَا تُعَدُّ أَيَّامُ زَائِرِيهِ جَائِياً وَ رَاجِعاً مِنْ عُمُرِهِ.

******

ترجمه:

حضرت باقروصادق علیهما السلام : خداوند درعئض شهادت حسین ائمه علیهم السلام

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۵۱۰ - رقم الحديث الباب: ۳۱]

۱۹۵۱۰- ۳۱- (۷) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ الْجِعَابِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ بِشْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُبَيْدٍ (۸) عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبَانٍ عَنْ أَبِی مَرْيَمَ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ: زُرْتُ الْحُسَيْنَ ع فَلَمَّا

ص: ۴۲۳

۱- فی المصدر- بحالهم.

۲- فی المصدر- من يبكيه.

۳- فی المصدر- أكثر من جزعه.

۴- أمالی الطوسیّ ۱- ۳۲۴.

۵- فی المصدر- ابن خشيش.

۶- فی المصدر- أن جعل الإمامة فی ذريته.

۷- أمالی الطوسیّ ۲- ۲۸، و أورده فی الحديث ۲۲ من الباب ۲ من هذه الأبواب.

۸- فی المصدر- علی بن الحسن بن عبيد.

قَدِمْتُ (۱) قَالَ لِی أَبُو جَعْفَرٍ ع- أَبْشِرْ يَا حُمْرَانُ فَمَنْ زَارَ قُبُورَ شُهَدَاءِ آلِ مُحَمَّدٍ ع- يُرِيدُ بِذَلِکَ صِلَةَ نَبِيِّهِ (۲) خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

******

ترجمه:

حمران بن أعین گفت: به زیارت حسین (ع) رفتم. هنگامی که بازگشتم، امام باقر (ع) به من فرمود: «مژده باد بر تو، ای حمران! هر کس قبرهای شهدای آل محمد (ع) را زیارت کند و با این نیت که به پیامبرش پیوند برقرار کند، از گناهانش خارج می شود همانند روزی که مادرش او را زاییده است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۳۲]

۱۹۵۱۱- ۳۲- (۳) الْفَضْلُ بْنُ الْحَسَنِ الطَّبْرِسِيُّ فِي صَحِيفَةِ الرِّضَا ع عَنْ آبَائِهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع عَارِفاً بِحَقِّهِ كَتَبَهُ اللَّهُ فِي عِلِّيِّينَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ حَوْلَ قَبْرِهِ (٤) سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ شُعْثاً غُبْراً يَبْكُونَ عَلَيْهِ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ.

******

ترجمه:

فضل بن حسن طبرسی در کتاب صحیفه الرضا از پدرانش از امام باقر (ع) نقل می کند که فرمود: «هر کس قبر حسین (ع) را با شناخت به حق او زیارت کند، خداوند او را در "علیین" ثبت می کند.» سپس فرمود: «همانا اطراف قبر او هفتاد هزار فرشته با موهای ژولیده و غبارآلود هستند که تا برپایی قیامت برای او گریه می کنند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۱۲ - رقم الحدیث الباب: ۳۳]

۱۹۵۱۲- ۳۳- (٥) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الطَّحَّانِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا مِنْ أَحَدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَ هُوَ يَتَمَنَّى أَنَّهُ زَارَ (٦) الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ ع لِمَّا يَرَى لِمَا يُصْنَعُ بِزُوَّارِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ مِنْ كَرَامَتِهِمْ عَلَى اللَّهِ.

******

ترجمه:

عبدالله طحان از امام صادق (ع) نقل کرده است که شنیدم ایشان می فرمود: «هیچ کسی در روز قیامت نیست مگر اینکه آرزو می کند ای کاش حسین بن علی (ع) را زیارت کرده بود، هنگامی که می بیند با زائران حسین بن علی (ع) چه رفتاری می شود و کرامتی که از سوی خداوند به آنان داده می شود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۱۳ - رقم الحدیث الباب: ۳٤]

۱۹۵۱۳- ۳٤- (۷) وَ عَنْ صَالِحٍ الصَّيْرَفِيِّ عَنْ عِمْرَانَ الْمِيثَمِيِّ عَنْ صَالِحِ بْنِ مِيثَمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكُونَ عَلَى مَوَائِدِ نُورٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- فَلْيَكُنْ مِنْ زُوَّارِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع.

******

ترجمه:

صالح بن میثم از امام صادق (ع) نقل کرده است که فرمود: «هر کس دوست دارد که در روز قیامت بر سفره های نور باشد، باید از زائران حسین بن علی (ع) باشد.»

۱- فی المصدر- زرت قبر الحسین بن علی (علیه السلام) فلما قدمت جاءنی أبو جعفر محمّد بن علی (علیه السلام) و عمر بن علیّ بن عبد اللّه بن علی.

۲- فی المصدر- یرید اللّه بذلک وصلة نبیه.

۳- صحیفة الإمام الرضا (علیه السلام)- ۲۵۵- ۱۸۱.

٤- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

٥- كامل الزيارات- ١٣٥.

٦- فى المصدر- أنه من زوار.

٧- كامل الزيارات- ١٣٥.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥١٤ - رقم الحديث الباب: ٣٥]

١٩٥١٤- ٣٥- (١) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِى خَالِدٍ عَنْ أَبِى أُسَامَةَ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ فِى جِوَارِ نَبِيِّهِ وَ جِوَارِ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ- فَلَا يَدَعْ زِيَارَةَ الْحُسَيْنِ ع.

******

ترجمه:

حضرت صادق : هركس بخواهد دركنا پيامبر/على وفاطمه عليهم السلام باشد نبايدزيارت قبرحسين را رها كند .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥١٥ - رقم الحديث الباب: ٣٦]

١٩٥١٥- ٣٦- (٢) وَ عَنْ أَبِيهِ وَ أَخِيهِ وَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ كُلِّهِمْ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَمْرَكِيِّ عَنْ صَنْدَلٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَارَةَ (٣) قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ لِزُوَّارِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع يَوْمَ الْقِيَامَةِ- فَضْلًا عَلَى النَّاسِ قُلْتُ وَ مَا فَضْلُهُمْ قَالَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ النَّاسِ بِأَرْبَعِينَ عَاماً وَ سَائِرُ النَّاسِ فِى الْحِسَابِ (٤).

******

ترجمه:

زراره : شنیدم حضرت صادق فرمودند : روزقیامت زائران حسین بن علی بربقیه مردم فضیلت دارند عرض کردم چه فضیلتی ؟ فرمودند : درحالیکه مردم درحال حساب هستند آنها چهل سال زودترازدیگران وارد بهشتمی شوند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۱٦ - رقم الحدیث الباب: ۳۷]

۱۹۵۱٦- ۳۷- (۵) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ يَحْيَى بْنِ أَبِي الْبِلَادِ قَالَ: سَأَلْتُ الرِّضَا ع عَنْ زِيَارَةِ (٦) الْحُسَيْنِ ع- فَقَالَ مَا تَقُولُونَ أَنْتُمْ قُلْتُ تَعْدِلُ (۷) حَجَّةً وَ عُمْرَةً قَالَ (۸) عُمْرَةً مَبْرُورَةً.

******

ترجمه:

يَحْيَى بْنِ أَبِي الْبِلَادِ: ازحضرت رضا پرسیدم ازفضیلت زیارت قبرامام حسین فرمودند : شما چه می گوید ؟ عرض کردم : معادل یک حج وعمره فرمودند : معادل یک عمره مقبول

۱- کامل الزیارات- ۱۳٦.

۲- کامل الزیارات- ۱۳۷.

۳- فی المصدر- عبد اللّه بن زرارة.

٤- فی المصدر زیادة- و الموقف.

۵- کامل الزیارات- ۱۵۵.

٦- فی المصدر زیادة- قبر.

۷- فی المصدر- نقول.

۸- فی المصدر- قال- تعدل.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۱۷ - رقم الحدیث الباب: ۳۸]

۱۹۵۱۷- ۳۸- (۱) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَشْیَمَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی قَالَ: سَأَلْتُ الرِّضَا ع عَنْ زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع (۲) قَالَ تَعْدِلُ عُمْرَةً.

******

ترجمه:

صَفْوَانَ بْنِ یَحْیَی : ازحضرت رضا پرسیدم ازفضیلت زیارت قبرامام حسین فرمودند : معادل یک عمره است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۳۹]

۱۹۵۱۸- ۳۹- (۳) وَ عَنْ أَبِیهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مَهْزِیَارَ عَنْ أَخِیهِ عَلِیٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ ع یَقُولُ إِنَّ زِیَارَةَ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع تَعْدِلُ عُمْرَةً مَبْرُورَةً مُتَقَبَّلَةً.

******

ترجمه:

حضرت کاظم زیارت قبرحسین معادل یک عمره است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۴۰]

۱۹۵۱۹- ٤٠- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع فِي زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع (٥) قَالَ تَعْدِلُ عُمْرَةً.

******

ترجمه:

حضرت کاظم زیارت قبرحسین معادل یک عمره است .

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۵۲۰ - رقم الحديث الباب: ٤١]

۱۹۵۲۰- ٤١- (٦) وَ عَنْ جَمَاعَةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَمْرَكِيِّ عَنْ رَجُلٍ (٧) عَنْ بَعْضِهِمْ ع قَالَ: أَرْبَعُ عُمَرٍ تَعْدِلُ حَجَّةً وَ زِيَارَةُ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع تَعْدِلُ عُمْرَةً.

******

ترجمه:

حضرت فرمودند : چهارعمره معادل یک حج است وزیارت قبرحسین معادل یک عمره است .

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۵۲۱ - رقم الحديث الباب: ٤٢]

۱۹۵۲۱- ٤٢- (٨) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ (٩) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

۱- كامل الزيارات- ۱۵۵.

۲- فى المصدر- عن زيارة قبر الحسين (عليه السلام) أى شى ء فيه من الفضل؟.

٣- كامل الزيارات- ١٥٥.

٤- كامل الزيارات- ١٥٥.

٥- فى المصدر- قال- سالته عن زيارة قبر الحسين (عليه السلام) أى شى ء فيه من الفضل؟.

٦- كامل الزيارات- ١٥٥.

٧- فى المصدر- عن بعض أصحابه.

٨- كامل الزيارات- ١٥٦.

٩- فى المصدر- محمّد بن جعفر.

الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ (١) كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَجَّةً مَبْرُورَةً.

******

ترجمه:

حضرت رضا : هركس به زيارت قبرحسين برود خداوند يک حج مقبول برايش مى نويسد .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٢٢ - رقم الحديث الباب: ٤٣]

١٩٥٢٢- ٤٣- (٢) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ ابْنِ الْمُغِيرَةِ (٣) عَنْ عَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدٍ الْأَنْبَارِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ (٤)

إِذَا أَرَدْتَ الْحَجَّ وَ لَمْ يَتَهَيَّأْ لَکَ فَائْتِ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع- فَإِنَّهَا تُكْتَبُ لَکَ حَجَّةً وَ إِذَا أَرَدْتَ الْعُمْرَةَ وَ لَمْ يَتَهَيَّأْ لَکَ فَائْتِ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فَإِنَّهَا تُكْتَبُ لَکَ عُمْرَةً.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع نَحْوَهُ (٥).

******

ترجمه:

عبدالله بن عبید انباری از امام صادق (ع) نقل کرده است که به ایشان عرض کردم: «فدایت شوم، هر سال برای من امکان فراهم نمی شود که به حج بروم. چه کنم؟» امام فرمود: «هنگامی که قصد حج داشتی و برایت فراهم نشد، به زیارت قبر حسین (ع) برو، زیرا برایت به عنوان حج نوشته می شود. و اگر قصد عمره داشتی و امکان آن نبود، به زیارت قبر حسین (ع) برو، زیرا برایت به عنوان عمره نوشته می شود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۲۳ - رقم الحدیث الباب: ٤٤]

۱۹۵۲۳- ٤٤- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ النُّعْمَانِيُّ فِي الْغَيْبَةِ عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ سَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَاسِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانٍ الْكَلْبِيِّ عَنْ أَبَانِ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ أَرْبَعَةُ آلَافِ مَلَكٍ هَبَطُوا يُرِيدُونَ الْقِتَالَ مَعَ الْحُسَيْنِ ع- لَمْ يُؤْذَنْ لَهُمْ (فِي الْقِتَالِ) (٧) فَرَجَعُوا فِي الِاسْتِئْمَارِ فَهَبَطُوا وَ قَدْ قُتِلَ الْحُسَيْنُ ع

ص: ٤٢٧

١- فی المصدر- من أتی قبر الحسین (علیه السلام).

٢- کامل الزیارات- ١٥٦.

٣- فی المصدر- الحسن بن علیّ بن عبد اللّه بن المغیرة.

٤- فی المصدر- قال- قلت لأبی عبد اللّه (علیه السلام)- جعلت فداک أنّه لیس کل سنة یتهیأ لی ما أخرج به إلی الحجّ؟ فقال-.

٥- کامل الزیارات- ١٥٦.

٦- غیبة النعمانیّ- ٣١٠- ٥، و کامل الزیارات- ١١٩.

٧- لیس فی المصدر.

فَهُمْ عِنْدَ قَبْرِهِ شُعْثٌ غُبْرٌ يَبْكُونَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ- رَئِيسُهُمْ مَلَكٌ يُقَالُ لَهُ مَنْصُورٌ- فَلَا يَزُورُهُ زَائِرٌ إِلَّا اسْتَقْبَلُوهُ وَ لَا يُوَدِّعُهُ مُوَدِّعٌ إِلَّا شَيَّعُوهُ وَ لَا يَمْرَضُ (١) إِلَّا عَادُوهُ وَ لَا يَمُوتُ إِلَّا صَلَّوْا عَلَيْهِ وَ اسْتَغْفَرُوا لَهُ بَعْدَ مَوْتِهِ (٢).

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٤) وَ قَدْ رَوَى ابْنُ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ أَحَادِيثَ كَثِيرَةً جِدّاً فِي ثَوَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع وَ كَذَا غَيْرُهُ.

******

ترجمه:

ابان بن تغلب از امام صادق (ع) در حدیثی نقل می کند که فرمود: «چهار هزار فرشته نازل شدند تا در کنار امام حسین (ع) بجنگند، اما به آن ها اجازه (جنگ) داده نشد، پس برای کسب اجازه بازگشتند و هنگامی که دوباره نازل شدند، حسین (ع) به شهادت رسیده بود. اکنون آن ها در کنار قبر او هستند، با موهای ژولیده و غبارآلود، و تا روز قیامت برای او گریه می کنند. رئیس آن ها فرشته ای به نام منصور است. هیچ زائری به زیارت حسین (ع) نمی رود مگر اینکه آن ها او را استقبال می کنند، و هیچ وداع کننده ای او را وداع نمی کند مگر اینکه او را بدرقه می کنند، و هیچ بیماری نمی شود مگر اینکه به عیادت او می روند، و هیچ نمی میرد مگر اینکه بر او نماز می خوانند و پس از مرگش برای او طلب آمرزش می کنند.»

۳۸- بَابُ كَرَاهَةِ تَرْكِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع

اشارة

(٥) ۳۸ بَابُ كَرَاهَةِ تَرْكِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٢٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٥٢٤- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلَّانٍ (٧) عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ حَجَّ دَهْرَهُ ثُمَّ لَمْ يَزُرِ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ ع- لَكَانَ تَارِكاً حَقّاً مِنْ حُقُوقِ رَسُولِ اللَّهِ ص- لِأَنَّ حَقَّ الْحُسَيْنِ (٨) فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَاجِبَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ.

******

ترجمه:

عبدالرحمان بن كثير نقل مى كند كه امام صادق (ع) فرمود: «اگر يكى از شما تمام عمر خود را به حج برود و سپس حسين بن على (ع) را زيارت نكند، حق بزرگى از حقوق پيامبر خدا (ص) را ترك كرده است، زيرا حق حسين (ع) فريضه اى واجب از سوى خداوند متعال بر هر مسلمان است.»

١- فى المصدر- و لا مريض.

٢- فى المصدر زيادة- فكل هؤلاء ينتظرون قيام القائم (عليه السلام).

٣- تقدم فى الباب ٢ و فى الحديث ٢ من الباب ٢٥ و فى الباب ٢٦ و فى الحديث ٣ من الباب ٢٩ من هذه الأبواب.

٤- يأتى فى الأبواب ٣٨- ٦٥ و فى الأبواب ٨٤ و ٨٥ و ٨٦ و ٩٥ و ٩٦ و فى الحديثين ١٠ و ١١ من الباب ٩٧ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٣٨ فيه ٢١ حديثا.

٦- التهذيب ٦- ٤٢- ٨٧، و أورده عن كامل الزيارات فى الحديث ٣ من الباب ٤٤ من هذه الأبواب.

٧- فى المصدر- الحسن بن محمّد بن علان.

٨- فى المصدر زيادة- عليه السلام

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٢٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٥٢٥- ٢- (١) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَبَشِيِّ بْنِ قُونِيٍّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ السُّلَمِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ مَا تَقُولُ فِيمَنْ تَرَكَ زِيَارَةَ الْحُسَيْنِ- (٢) وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ قَالَ إِنَّهُ قَدْ عَقَّ رَسُولَ اللَّهِ ص- وَ عَقَّنَا وَ اسْتَخَفَّ بِأَمْرٍ (٣) هُوَ لَهُ وَ مَنْ زَارَهُ كَانَ اللَّهُ لَهُ مِنْ وَرَاءِ حَوَائِجِهِ وَ كَفَى مَا أَهَمَّهُ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاهُ وَ إِنَّهُ يَجْلِبُ الرِّزْقَ عَلَى الْعَبْدِ وَ يُخْلِفُ عَلَيْهِ مَا يُنْفِقُ وَ يَغْفِرُ لَهُ ذُنُوبَ خَمْسِينَ سَنَةً وَ يَرْجِعُ إِلَى أَهْلِهِ وَ مَا عَلَيْهِ وِزْرٌ وَ لَا خَطِيئَةٌ إِلَّا وَ قَدْ مُحِيَتْ مِنْ صَحِيفَتِهِ فَإِنْ هَلَكَ فِي سَفْرَتِهِ نَزَلَتِ الْمَلَائِكَةُ فَغَسَّلَتْهُ وَ فُتِحَ لَهُ بَابٌ إِلَى الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُ عَلَيْهِ رَوْحُهَا حَتَّى يُنْشَرَ وَ إِنْ سَلِمَ فُتِحَ لَهُ الْبَابُ الَّذِي يَنْزِلُ مِنْهُ رِزْقُهُ وَ يُجْعَلُ لَهُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ أَنْفَقَهُ عَشَرَةُ آلَافِ دِرْهَمٍ وَ ادُّخِرَ ذَلِكَ لَهُ فَإِذَا حُشِرَ قِيلَ لَهُ لَكَ بِكُلِّ دِرْهَمٍ عَشَرَةُ آلَافِ دِرْهَمٍ إِنَّ اللَّهَ نَظَرَ لَكَ فَذَخَرَهَا لَكَ عِنْدَهُ.

******

ترجمه:

حلبی از امام صادق (ع) نقل می کند که به ایشان گفتم: «چه می فرمایید در مورد کسی که توانایی زیارت حسین (ع) را دارد اما آن را ترک می کند؟» امام فرمود: «او به رسول خدا (ص) و ما بی احترامی کرده و مسئله ای که از آن اوست را سبک شمرده است. اما هر کس که به زیارت حسین (ع) برود، خداوند خود متکفل حاجات او می شود و نگرانی های دنیایی اش را برطرف می کند. زیارت حسین (ع) برای بنده روزی می آورد و هزینه ای که صرف کرده به او بازگردانده می شود.

همچنین گناهان پنجاه سال او بخشیده می شود و او به خانواده اش بازمی گردد، در حالی که هیچ گناه و خطایی بر او باقی نمی ماند، زیرا همه آن ها از نامه اعمالش پاک شده است. اگر در سفرش بمیرد، فرشتگان بر او نازل می شوند و او را غسل می دهند و دری به بهشت برایش گشوده می شود که نسیم آن به او می رسد تا زمانی که دوباره برانگیخته شود. و اگر سالم بازگردد، دری برای او باز می شود که روزی اش از آن نازل می شود و به ازای هر درهمی که خرج کرده، ده هزار درهم برای او ذخیره می شود. هنگامی که محشور می شود، به او گفته می شود: به ازای هر درهم، ده هزار درهم داری، زیرا خداوند برای تو آن ها را نزد خود ذخیره کرده است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۲۶ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۵۲۶- ۳- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ رَبَاحٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ الْعَبَّاسِ حَدَّثَهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَيْمُونٍ الصَّائِغِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا عَلِيُّ بَلَغَنِي أَنَّ أُنَاساً مِنْ شِيعَتِنَا تَمُرُّ بِهِمُ السَّنَةُ وَ السَّنَتَانِ وَ أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ لَا يَزُورُونَ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ ع- قُلْتُ إِنِّي لَأَعْرِفُ أُنَاساً كَثِيراً بِهَذِهِ الصِّفَةِ فَقَالَ أَمَا وَ اللَّهِ لِحَظِّهِمْ أَخْطَئُوا وَ عَنْ ثَوَابِ اللَّهِ زَاغُوا وَ عَنْ جِوَارِ مُحَمَّدٍ ص فِي الْجَنَّةِ تَبَاعَدُوا

۱- التهذیب ٦- ٤٥- ٩٦، و أورد قطعة منه عن کامل الزیارات فی الحدیث ۲ من الباب ٥٨ من هذه الأبواب.

۲- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

۳- کان فی الأصل- و استخف بامرین، و ما أثبتناه من المصدر.

٤- التهذیب ٦- ٤٥- ٩٧، و أورده عن کامل الزیارات فی الحدیث ٨ من الباب ٧٤ من هذه الأبواب.

قُلْتُ فَإِنْ أَخْرَجَ عَنْهُ رَجُلًا يُجْزِئُ ذَلِكَ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ وَ خُرُوجُهُ بِنَفْسِهِ أَعْظَمُ أَجْراً وَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ.

******

ترجمه:

علی بن میمون صائغ نقل می کند که امام صادق (ع) به من فرمود: «ای علی، به من خبر رسیده است که برخی از شیعیان ما سال، دو سال و حتی بیشتر می گذرد و به زیارت حسین بن علی (ع) نمی روند.» گفتم: «من هم افرادی بسیاری را با این صفت می شناسم.» امام فرمود: «به خدا قسم، آنان از بهره خود اشتباه کرده اند و از ثواب الهی دور شده اند و از هم جواری با محمد (ص) در بهشت فاصله گرفته اند.» گفتم: «اگر کسی به نیابت از آن ها به زیارت برود، آیا کفایت می کند؟» امام فرمود: «بله، اما اگر خودشان بروند، پاداش بیشتری دارند و این نزد پروردگارشان برای آن ها بهتر است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۲۷ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۵۲۷- ٤- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِیدِ عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ مَنْ أَتَی عَلَیْهِ حَوْلٌ لَمْ یَأْتِ قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع- نَقَصَ اللَّهُ مِنْ عُمُرِهِ حَوْلًا وَ لَوْ قُلْتُ إِنَّ أَحَدَکُمْ یَمُوتُ قَبْلَ أَجَلِهِ بِثَلَاثِینَ سَنَةً لَکُنْتُ صَادِقاً وَ ذَلِکَ أَنَّکُمْ تَتْرُکُونَ زِیَارَتَهُ فَلَا تَدَعُوهَا یَمُدُّ اللَّهُ فِی أَعْمَارِکُمْ وَ یَزِیدُ فِی أَرْزَاقِکُمْ وَ إِذَا تَرَکْتُمْ زِیَارَتَهُ نَقَصَ اللَّهُ مِنْ أَعْمَارِکُمْ وَ أَرْزَاقِکُمْ فَتَنَافَسُوا فِی زِیَارَتِهِ وَ لَا تَدَعُوا ذَلِکَ فَإِنَّ الْحُسَیْنَ بْنَ عَلِیٍّ ع شَاهِدٌ لَکُمْ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَی وَ عِنْدَ رَسُولِهِ ص وَ عِنْدَ عَلِیٍّ- وَ عِنْدَ فَاطِمَةَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ.

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

منصور بن حازم نقل می کند که از امام صادق (ع) شنیدم: «هر کسی که دوره ای (یک سال) بگذرد و به زیارت قبر حسین (ع) نرود، خداوند یک دوره از عمرش را کاهش می دهد. اگر بگویم که یکی از شما پیش از موعد مقرر خود سی سال بمیرد، راست گفته ام؛ چرا که شما زیارت او را ترک می کنید. پس زیارت او را ترک نکنید که خداوند عمر و روزی شما را زیاد می کند. اگر زیارت او را ترک کنید، خداوند عمر و روزی شما را کاهش می دهد. پس در زیارت او تلاش کنید و آن را ترک نکنید؛ زیرا حسین بن علی (ع) شاهد شماست در پیشگاه خداوند، رسول خدا (ص)، علی (ع) و فاطمه (س) .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٢٨ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٩٥٢٨- ٥- (٣) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ مُصْعَبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ لَمْ يَأْتِ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع حَتَّى يَمُوتَ كَانَ مُنْتَقَصَ الْإِيمَانِ مُنْتَقَصَ الدِّينِ إِنْ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ كَانَ دُونَ الْمُؤْمِنِينَ فِيهَا.

******

ترجمه:

عنبسه بن مصعب از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: «کسی که تا زمان مرگ به زیارت قبر حسین (ع) نرود، ایمان و دینش ناقص است. اگر هم به بهشت وارد شود، جایگاهش در بهشت پایین تر از مؤمنین خواهد بود.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٢٩ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩٥٢٩- ٦- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ (٥) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو

١- التهذيب ٦- ٤٣- ٩١.

٢- كامل الزيارات- ١٥١- ٢.

٣- التهذيب ٦- ٤٤- ٩٥، و كامل الزيارات- ١٩٣.

٤- ثواب الأعمال- ١٢٢- ٤٨، و كامل الزيارات- ١٠٩.

٥- فى المصدر زيادة- عن محمّد بن الحسين.

عَبْدِ اللَّهِ ع زُورُوهُ يَعْنِي الْحُسَيْنَ (١) وَ لَا تَجْفُوهُ فَإِنَّهُ سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ وَ سَيِّدُ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

حنان بن سدير نقل مى كند كه امام صادق (ع) فرمود: «او را زيارت كنيد، يعنى حسين (ع)، و او را ترک نكنيد. چرا كه او سيد شهدا و سيد جوانان اهل بهشت است.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٣٠ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٩٥٣٠- ٧- (٢) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَضَّاحٍ عَنْ دَاوُدَ الْحَمَّارِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ لَمْ يَزُرْ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فَقَدْ حُرِمَ خَيْراً كَثِيراً وَ نَقَصَ مِنْ عُمُرِهِ سَنَةً.

******

ترجمه:

داود حمار از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: «کسی که به زیارت قبر حسین (ع) نرود، از خیر بسیاری محروم می شود و یک سال از عمرش کاهش می یابد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۳۱ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۵۳۱- ۸- (۳) وَ بِالْإِسْنَادِ (٤) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ (٥) عَنْ أَبَانٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِکِ الْخَثْعَمِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَدَعْ زِیَارَةَ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ ع- وَ مُرْ أَصْحَابَکَ بِذَلِکَ یَمُدُّ اللَّهُ فِی عُمُرِکَ وَ یَزِیدُ فِی رِزْقِکَ وَ یُحْیِیکَ اللَّهُ سَعِیداً وَ لَا تَمُوتُ إِلَّا شَهِیداً وَ یَکْتُبُکَ سَعِیداً.

******

ترجمه:

عبدالملک خثعمی از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: «زیارت حسین بن علی (ع) را ترک نکن و به یارانت نیز توصیه کن که این کار را انجام دهند. خداوند عمرت را طولانی می کند، روزی ات را افزایش می دهد، تو را سعادتمند زنده می دارد و شهید از دنیا می روی و خداوند تو را به عنوان فردی خوشبخت ثبت می کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۵۳۲- ۹- (٦) وَ عَنْ جَمَاعَةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْعَمْرَکِیِّ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ أَبِی نَابٍ (٧) قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ زِیَارَةِ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع- قَالَ نَعَمْ تَعْدِلُ عُمْرَةً وَ لَا یَنْبَغِی التَّخَلُّفُ عَنْهُ أَکْثَرَ مِنْ أَرْبَعِ سِنِینَ.

******

ترجمه:

ابو ناب نقل می کند که: از امام صادق (ع) درباره زیارت قبر حسین (ع) پرسیدم. امام فرمود: «بله، زیارت قبر حسین (ع) برابر با یک عمره است و نباید بیش از چهار سال از زیارت آن تأخیر شود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۵۳۳- ۱۰- (۸) وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِيهِ

ص: ٤٣١

۱- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

۲- کامل الزیارات- ۱۵۱.

۳- کامل الزیارات- ۱۵۱.

٤- فی المصدر- أبی و جماعة من مشایخی، عن سعد.

٥- فی المصدر زیادة- عن بعض أصحابنا.

٦- کامل الزیارات- ١٥٦، و أورده مرسلا فی الحدیث ۱۳ من الباب ٧٤ من هذه الأبواب.

۷- فی المصدر- عن أبی رباب، و فی نسخة- أبی رئاب.

۸- کامل الزیارات- ۱۹۳.

عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَنْ لَمْ يَأْتِ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع مِنْ شِيعَتِنَا- كَانَ مُنْتَقَصَ الْإِيمَانِ مُنْتَقَصَ الدِّينِ (۱).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام باقر (ع) نقل می کند که فرمود: «هر کس از شیعیان ما به زیارت قبر حسین (ع) نرود، ایمان و دینش ناقص خواهد بود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۵۳٤- ۱۱- (۲) وَ عَنْ أَبِیهِ وَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ لَمْ یَأْتِ قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع وَ هُوَ یَزْعُمُ أَنَّهُ لَنَا شِیعَةٌ- حَتَّی یَمُوتَ فَلَیْسَ هُوَ لَنَا بِشِیعَةٍ- وَ إِنْ کَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَهُوَ ضِیفَانٌ (۳) أَهْلِ الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

سیف بن عمیره از مردی نقل می کند که امام صادق (ع) فرمود: «کسی که به زیارت قبر حسین (ع) نرود، در حالی که ادعا می کند از شیعیان ما است، و تا زمان مرگش به زیارت نرود، او از شیعیان ما نیست. و اگر هم از اهل بهشت باشد، میهمان اهل بهشت خواهد بود (و جایگاه ویژه ای نخواهد داشت).»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۳۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۵۳۵- ۱۲- (٤) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ عَنْ أَبِی بَکْرٍ الْحَضْرَمِیِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: مَنْ کَانَ لَنَا مُحِبّاً فَلْیَرْغَبْ فِی زِیَارَةِ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع- فَمَنْ کَانَ لِلْحُسَیْنِ ع مُحِبّاً (٥) زَوَّاراً عَرَفْنَاهُ بِالْحُبِّ لَنَا أَهْلَ الْبَیْتِ وَ کَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ- وَ مَنْ لَمْ یَکُنْ لِلْحُسَیْنِ ع زَوَّاراً کَانَ نَاقِصَ الْإِیمَانِ.

******

ترجمه:

ابوبکر حضرمی از امام باقر (ع) نقل می کند که در حدیثی فرمود: «کسی که ما را دوست دارد، باید به زیارت قبر حسین (ع) رغبت داشته باشد. هر کس که محب حسین (ع) باشد و زیاد به زیارت او برود، ما او را به عنوان دوستدار اهل بیت (ع) می شناسیم و او از اهل بهشت خواهد بود. و کسی که به زیارت حسین (ع) نرود، ایمانش ناقص است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۳٦ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۹۵۳٦- ۱۳- (٦) وَ عَنْ أَبِیهِ وَ جَمَاعَةِ مَشَایِخِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنِ الْعَمْرَکِیِّ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ صَنْدَلٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَمَّنْ تَرَکَ الزِّیَارَةَ زِیَارَةَ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع- مِنْ غَیْرِ عِلَّةٍ فَقَالَ هَذَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ النَّارِ.

******

ترجمه:

هارون بن خارجه از امام صادق (ع) نقل می کند که: از ایشان درباره کسی که بدون عذر، زیارت قبر حسین (ع) را ترک کند، پرسیدم. امام فرمود: «این شخص، از اهل آتش است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۳۷ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

۱۹۵۳۷- ١٤- (۷) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ عَنْ خَالِهِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ

۱- فی المصدر زیادة- و إن دخل الجنة کان دون المؤمنین فی الجنة.

۲- کامل الزیارات- ۱۹۳.

۳- فی المصدر- من ضیفان.

٤- كامل الزيارات- ١٩٣.

٥- ليس فى المصدر.

٦- كامل الزيارات- ١٩٣.

٧- كامل الزيارات- ١٩٣.

بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَیْمُونٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ لَوْ أَنَّ أَحَدَکُمْ حَجَّ أَلْفَ حَجَّةٍ ثُمَّ لَمْ یَأْتِ قَبْرَ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ ع- لَکَانَ قَدْ تَرَکَ حَقّاً مِنْ حُقُوقِ رَسُولِ اللَّهِ ص- (١) وَ سُئِلَ عَنْ ذَلِکَ فَقَالَ حَقُّ الْحُسَیْنِ ع- مَفْرُوضٌ عَلَی کُلِّ مُسْلِمٍ.

******

ترجمه:

علی بن میمون نقل می کند که از امام صادق (ع) شنیدم که فرمود: «اگر یکی از شما هزار حج به جا آورد، اما به زیارت قبر حسین بن علی (ع) نرود، حقی از حقوق رسول خدا (ص) را ترک کرده است.»

از امام درباره این مسئله پرسیدند و ایشان فرمود: «حق حسین (ع) بر هر مسلمانی واجب است.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٥٣٨ - رقم الحدیث الباب: ١٥]

١٩٥٣٨- ١٥- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْأَصَمِّ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ طَوِیلٍ أَنَّهُ أَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ هَلْ یُزَارُ وَالِدُکَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَمَا لِمَنْ زَارَهُ قَالَ الْجَنَّةُ إِنْ کَانَ یَأْتَمُّ بِهِ قَالَ فَمَا لِمَنْ تَرَکَهُ رَغْبَةً عَنْهُ قَالَ الْحَسْرَةُ یَوْمَ الْحَسْرَةِ.

******

ترجمه:

هشام بن سالم از امام صادق (ع) نقل می کند که در حدیثی طولانی، مردی نزد او آمد و پرسید: «آیا پدرت (امام باقر) زیارت می شود؟»

امام فرمود: «بله.»

آن مرد پرسید: «کسی که او را زیارت کند چه پاداشی دارد؟»

امام فرمود: «بهشت، اگر به امامت او معتقد باشد.»

آن مرد پرسید: «کسی که از روی بی میلی او را ترک کند چه سرنوشتی دارد؟»

امام فرمود: «حسرت در روز حسرت.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۳۹ - رقم الحدیث الباب: ١٦]

١٩٥٣٩- ١٦- (٣) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ رَجُلٍ (٤) عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: كَمْ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ (٥) الْحُسَيْنِ ع قُلْتُ سِتٌّ وَ عِشْرُونَ (٦) فَرْسَخاً قَالَ أَ وَ مَا تَأْتُونَهُ قُلْتُ لَا قَالَ مَا أَجْفَاكُمْ.

******

ترجمه:

امام باقر (ع) فرمود: «چقدر بین شما و حسین (ع) فاصله است؟»

گفتم: «بیست و شش فرسخ.»

فرمود: «آیا به زیارتش می روید؟»

گفتم: «نه.»

فرمود: «چقدر بی وفایید!»

ص: ۴۳۳

۱- فی المصدر- حقا من حقوق اللّه تعالی.

۲- کامل الزیارات- ۱۹۴، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۷ من الباب ۲۶ من أبواب مکان المصلی، و أخری فی الحدیث ۱ من الباب ۴۲ و أخری فی الحدیث ۳ من الباب ۵۸ و أخری فی الحدیث ۹ من الباب ۵۹ من هذه الأبواب.

۳- کامل الزیارات- ۲۹۰.

۴- فی المصدر- عن بعض أصحابه.

۵- فی المصدر زیادة- قبر.

۶- فی المصدر- ستة عشر.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۴۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۱۹۵۴۰- ۱۷- (۱) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُوسَی بْنِ الْفَضْلِ عَنْ رَجُلٍ (۲) عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ مَا تَقُولُ فِی زِیَارَةِ (۳) الْحُسَیْنِ ع- فَقَالَ زُرْهُ وَ لَا تَجْفُوهُ فَإِنَّهُ سَیِّدُ الشُّهَدَاءِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ: به حضرت صادق عرض کردم درمورد زیارت حسین چه نظری دارید ؟ فرمودند : ایشان را زیارت کن وبه ایشان جفا نکن چراکه سید شهدا هستند .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٤١ - رقم الحديث الباب: ١٨]

١٩٥٤١- ١٨- (٤) وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِيهِ (٥) عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ ع فَقَالَ لِرَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ- تَزُورُ الْحُسَيْنَ كُلَّ جُمْعَةٍ (٦) قَالَ لَا قَالَ فَفِي كُلِّ شَهْرٍ قَالَ لَا قَالَ فَفِي كُلِّ سَنَةٍ قَالَ لَا فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِنَّكَ لَمَحْرُومٌ مِنَ الْخَيْرِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ: درخدمت حضرت باقر بودم که به یکنفرازاهالی کوفه فرمودند : آیا هرجمه به زیارت حسین می روی ؟ گفت خیرفرمودند : هرماه چطور؟ گفت خیرفرمودند : هرسال چطور؟ گفت خیرفرمودند : توازخیرمحرومی ...

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٤٢ - رقم الحديث الباب: ١٩]

١٩٥٤٢- ١٩- (٧) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا أَجْفَاكُمْ يَا فُضَيْلُ لَا تَزُورُونَ الْحُسَيْنَ- أَ مَا عَلِمْتَ (٨) أَنَّ أَرْبَعَةَ آلَافِ مَلَكٍ شُعْثاً غُبْراً يَبْكُونَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق فرمودند : ای فضیل چقدرجفاکارید که به زیارت حسین نمی روید مگرنمی دانید که چهارهزارملک با حالت خاک آلود تا روزقیامت برایش گریه می کنند .

١- كامل الزيارات- ٢٩٠، و أورده عن قرب الإسناد فى الحديث ١٥ من الباب ٤٥ من هذه الأبواب.

٢- فى المصدر- عن على بن الحكم، عمن حدثه.

٣- فى المصدر زيادة- قبر.

٤- كامل الزيارات- ٢٩١، و أورده بتمامه فى الحديث ٢٢ من الباب ٤٤ من أبواب أحكام المساجد.

٥- ليس فى المصدر.

٦- فى المصدر- أ فتزور قبر الحسين (عليه السلام) فى كل جمعة؟.

٧- كامل الزيارات- ٢٩٢.

٨- فى المصدر- لا تزورون الحسين (عليه السلام)؟ أ ما علمتم.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٤٣ - رقم الحديث الباب: ٢٠]

١٩٥٤٣- ٢٠- (١) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ حَمَّادٍ (٢) عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: كَمْ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- قَالَ قُلْتُ: سِتَّةَ عَشَرَ فَرْسَخاً (٣) قَالَ مَا تَأْتُونَهُ قُلْتُ لَا قَالَ مَا أَجْفَاكُمْ.

******

ترجمه:

زراره : حضرت باقر فرمودند : بین شما ومرقد حسین چقدرفاصله است ؟ گفتم شانزده فرسخ فرمودند به زیارت نمی روید ؟ گفتم خیرفرمودند : چقدرجفا کارید .

[رقم الحديث الكلی: ١٩٥٤٤ - رقم الحديث الباب: ٢١]

١٩٥٤٤- ٢١- (٤) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أُورَمَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْمُؤْمِنِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ عَجَباً لِأَقْوَامٍ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ شِيعَةٌ لَنَا يَقُولُونَ (٥) إِنَّ أَحَدَهُمْ يَمُرُّ بِهِ دَهْرُهُ لَا يَأْتِی قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع- جَفَاءً مِنْهُ وَ تَهَاوُناً وَ عَجْزاً وَ كَسَلًا أَمَا وَ اللَّهِ لَوْ يَعْلَمُ مَا فِيهِ مِنَ الْفَضْلِ مَا تَهَاوَنَ وَ لَا كَسِلَ قُلْتُ وَ مَا فِيهِ مِنَ الْفَضْلِ قَالَ فَضْلٌ وَ خَيْرٌ كَثِيرٌ أَمَا أَوَّلُ مَا يُصِيبُهُ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ مَا مَضَی مِنْ ذُنُوبِهِ وَ يُقَالَ لَهُ اسْتَأْنِفِ الْعَمَلَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِكَ (٦) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٧).

******

ترجمه:

سليمان بن خالد گفت: از امام صادق (ع) شنيدم كه فرمود: «عجيب است از كسانی كه ادعا می كنند شيعه ما هستند و يكی از آنها زمان زيادی می گذرد بدون اينكه به زيارت قبر حسين (ع) برود؛ از روی بی وفايی، بی اهميتی، ناتوانی و تنبلی. به خدا قسم اگر می دانستند كه چه فضيلتی در آن است، نه بی اهميتی می كردند و نه تنبلی.»

گفتم: «و چه فضيلتی در آن است؟»

فرمود: «فضيلت و خير فراوان. اولين چيزی كه نصيبش می شود اين است كه گناهان گذشته اش بخشيده می شود و به او گفته می شود كه از نو عمل خود را آغاز كن.»

٣٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ النِّسَاءِ الْحُسَيْنَ ع وَ سَائِرَ الْأَئِمَّةِ ع وَ لَوْ مِنْ سَفَرٍ بَعِيدٍ

اشارة

(٨) ٣٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ النِّسَاءِ الْحُسَيْنَ ع وَ سَائِرَ الْأَئِمَّةِ ع وَ لَوْ مِنْ سَفَرٍ بَعِيدٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٤٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٥٤٥- ١- (٩) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ أَبِي الْعَبَّاسِ الرَّزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ أَبِي دَاوُدَ

ص: ٤٣٥

١- كامل الزيارات- ٢٩٢.

٢- فى المصدر زيادة- عن محمّد بن مسلم.

٣- فى المصدر زيادة- أو سبعة عشر فرسخا.

٤- كامل الزيارات- ٢٩٢.

٥- فى المصدر- و يقال.

٦- تقدم فى الحديث ٧ من الباب ٣٧ من هذه الأبواب.

٧- يأتى فى الحديث ٥ من الباب ٤٠ من هذه الأبواب.

٨- الباب ٣٩ فيه ٣ أحاديث.

٩- كامل الزيارات- ١٠٩، و ثواب الأعمال- ١٢٢- ٥٠.

الْمُسْتَرِقِّ عَنْ أُمِّ سَعِيدٍ الْأَحْمَسِيَّةِ قَالَتْ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع وَ قَدْ بَعَثْتُ مَنْ يَكْتَرِي لِي حِمَاراً إِلَى قُبُورِ الشُّهَدَاءِ فَقَالَ مَا يَمْنَعُكِ مِنْ زِيَارَةِ سَيِّدِ الشُّهَدَاءِ قُلْتُ (١) وَ مَنْ هُوَ قَالَ الْحُسَيْنُ ع قَالَتْ قُلْتُ وَ مَا لِمَنْ زَارَهُ قَالَ ع حَجَّةٌ وَ عُمْرَةٌ مَبْرُورَةٌ وَ مِنَ الْخَيْرِ كَذَا وَ كَذَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ بِيَدِهِ.

******

ترجمه:

امّ سعید احمسیه نقل می کند که: «من نزد امام صادق (ع) بودم و کسی را برای اجاره کردن الاغ به سمت قبور شهدا فرستاده بودم. امام پرسید: چرا به زیارت سید شهدا نمی روی؟ گفتم: او کیست؟ فرمود: حسین (ع). گفتم: چه پاداشی برای زیارت او وجود دارد؟ امام فرمود: زیارت او معادل با یک حج و یک عمره مقبوله است و از خیرات و برکات بسیار، سه بار با دستش اشاره کرد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵٤٦ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۵٤٦- ۲- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنِ الْحَکَمِ بْنِ مِسْکِینٍ عَنْ أُمِّ سَعِیدٍ الْأَحْمَسِیَّةِ قَالَتْ جِئْتُ إِلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَدَخَلْتُ عَلَیْهِ فَجَاءَتِ الْجَارِیَةُ فَقَالَتْ قَدْ جِئْتُکِ بِالدَّابَّةِ فَقَالَ یَا أُمَّ سَعِیدٍ أَیُّ شَیْ ءٍ هَذِهِ الدَّابَّةُ أَیْنَ تَبْغِینَ تَذْهَبِینَ قَالَتْ (۳) أَزُورُ قُبُورَ الشُّهَدَاءِ فَقَالَ (٤) مَا أَعْجَبَکُمْ یَا أَهْلَ الْعِرَاقِ تَأْتُونَ الشُّهَدَاءَ مِنْ سَفَرٍ بَعِیدٍ وَ تَتْرُکُونَ سَیِّدَ الشُّهَدَاءِ لَا تَأْتُونَهُ قَالَتْ قُلْتُ لَهُ مَنْ سَیِّدُ الشُّهَدَاءِ قَالَ الْحُسَیْنُ بْنُ عَلِیٍّ (۵) قُلْتُ إِنِّی امْرَأَةٌ فَقَالَ لَا بَأْسَ لِمَنْ کَانَ (٦) مِثْلَکِ أَنْ تَذْهَبَ إِلَیْهِ وَ تَزُورَهُ قَالَتْ قُلْتُ أَیُّ شَیْ ءٍ لَنَا فِی زِیَارَتِهِ قَالَ تَعْدِلُ حَجَّةً وَ عُمْرَةً وَ اعْتِکَافَ شَهْرَیْنِ فِی الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ صِیَامَهُمَا وَ خَیْرٌ مِنْهَا (۷) قَالَتْ وَ بَسَطَ یَدَهُ وَ ضَمَّهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ (۸)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

امّ سعید احمسیه نقل می کند که: «به نزد امام صادق (ع) رفتم و وارد شدم. خدمتکار گفت که من الاغی برای تو آورده ام. امام فرمود: ای امّ سعید، این الاغ چیست و کجا می خواهی بروی؟ گفتم: می خواهم به زیارت قبور شهدا بروم. امام گفت: ای اهل عراق، چه شگفت آور است که شما برای زیارت شهدا از سفرهای دور می آیید و سید شهدا را ترک می کنید. گفتم: سید شهدا کیست؟ فرمود: حسین بن علی (ع). گفتم: من زن هستم. امام فرمود: برای کسی مانند تو اشکالی ندارد که به زیارت او بروی و او را زیارت کنی. گفتم: چه پاداشی برای زیارت او وجود دارد؟ امام فرمود: زیارت او معادل با یک حج، یک عمره، دو ماه اعتکاف در مسجد الحرام و روزه آن ها است و از این هم بهتر است.» امام دستش را سه بار به هم نزدیک کرد تا تأکید کند که پاداش آن بسیار بزرگ است.

١- فی المصدر- قالت- قلت.

٢- کامل الزیارات- ١١٠- ٤.

٣- فی المصدر زیادة- قلت.

٤- فی المصدر- قال- أخری ذلک الیوم.

٥- فی المصدر زیادة- (علیهما السلام).

٦- فی نسخة- کانت (هامش المخطوط).

٧- فی المصدر- و خیرها کذا و کذا.

٨- ثواب الأعمال- ١٢٢- ٥١.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٥٤٧ - رقم الحدیث الباب: ٣]

۱۹۵۴۷- ۳- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِی دَاوُدَ الْمُسْتَرِقِّ عَنْ أُمِّ سَعِيدٍ الْأَحْمَسِيَّةِ قَالَتْ قَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا أُمَّ سَعِيدٍ- تَزُورِينَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع قَالَتْ قُلْتُ نَعَمْ (قَالَ يَا أُمَّ سَعِيدٍ) (۲) زُورِيهِ فَإِنَّ زِيَارَةَ الْحُسَيْنِ (۳) وَاجِبَةٌ عَلَى الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ.

أَقُولُ: وَ رَوَى ابْنُ قُولَوَيْهِ هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ عِدَّةِ طُرُقٍ بِأَسَانِيدَ كَثِيرَةٍ (۴)

وَ قَدْ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ عُمُوماً (۵) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۶).

******

ترجمه:

امّ سعید احمسیه نقل می کند که: امام صادق (ع) به من گفت: «ای امّ سعید، آیا به زیارت قبر حسین (ع) می روی؟» گفتم: «بله.» امام فرمود: «ای امّ سعید، او را زیارت کن، زیرا زیارت حسین (ع) بر مردان و زنان واجب است.»

۴۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ تَكْرَارِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع بِقَدْرِ الْإِمْكَانِ

اشارة

(۷) ۴۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ تَكْرَارِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع بِقَدْرِ الْإِمْكَانِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۵۴۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۵۴۸- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حَقٌّ عَلَى الْغَنِيِّ أَنْ يَأْتِيَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع- فِي السَّنَةِ مَرَّتَيْنِ وَ حَقٌّ عَلَى الْفَقِيرِ أَنْ يَأْتِيَهُ فِي السَّنَةِ مَرَّةً.

******

ترجمه:

ابن رياب از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: «بر ثروتمند واجب است که در سال دو بار به زيارت قبر حسين بن علی (ع) برود و بر فقير واجب است که در سال يک بار به زيارت او برود.»

ص: ۴۳۷

۱- كامل الزيارات- ۱۲۲.

۲- فی المصدر- فقال لی.

۳- فی المصدر- زيارة قبر الحسين.

۴- كامل الزيارات- ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۵۹.

۵- تقدم فی البابين ۳۷ و ۳۸ من هذه الأبواب.

۶- يأتی فی الأبواب الآتية هنا.

۷- الباب ۴۰ فيه ۵ أحاديث.

۸- التهذيب ۶- ۴۲- ۸۸، و أورد نحوه عن كامل الزيارات فی الحديث ۴ من الباب ۷۴ من هذه الأبواب.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۵۴۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۵۴۹- ۲- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَفَرْجَلَةَ الْكُوفِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عِمْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ (۲) عَنْ إِبْرَاهِيمَ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ ع كَمْ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ قَبْرِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع- قَالَ قُلْتُ: يَوْمٌ وَ شَيْ ءٌ فَقَالَ لَوْ كَانَ مِنَّا عَلَى مِثَالِ الَّذِي هُوَ مِنْكُمْ لَاتَّخَذْنَاهُ هِجْرَةً.

******

ترجمه:

ابو الجارود نقل می کند که: امام باقر (ع) به من گفت: «چقدر فاصله است بین تو و قبر ابی عبدالله (ع)؟» گفتم: «یک روز و چیزی.» امام فرمود: «اگر فاصله ای که میان ما و شماست، از نوعی بود که ما داریم، ما آن را هجرت قرار می دادیم.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۵۵۰ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۹۵۵۰- ۳- (۳) وَ عَنْهُ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ غَيْلَانَ (٤) عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ رَبَاحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَزِيدَ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: مَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فِي السَّنَةِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ أَمِنَ مِنَ الْفَقْرِ.

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۵۵۱ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۵۵۱- ٤- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ صَنْدَلٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مَا لِمَنْ زَارَ الْحُسَیْنَ ع- فِی کُلِّ شَهْرٍ مِنَ الثَّوَابِ قَالَ لَهُ مِنَ الثَّوَابِ ثَوَابُ مِائَةِ أَلْفِ شَهِیدٍ وَ مِثْلُ شُهَدَاءِ بَدْرٍ.

******

ترجمه:

داود بن فرقد نقل می کند که: از امام صادق (ع) پرسیدم: «پاداش کسی که هر ماه به زیارت حسین (ع) برود چیست؟» امام فرمود: «پاداش او معادل پاداش صد هزار شهید و همچنین پاداش شهیدان بدر است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۵۵۲- ٥- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ نَاجِیَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ عَامِرِ بْنِ کَثِیرٍ عَنْ أَبِی الْجَارُودِ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ لِی کَمْ بَیْنَکَ وَ بَیْنَ الْحُسَیْنِ ع قُلْتُ یَوْمٌ لِلرَّاکِبِ

ص: ٤٣٨

١- التهذیب ٦- ٤٦- ٩٩.

٢- فی المصدر- حرب بن الحسین.

٣- التهذیب ٦- ٤٨- ١٠٦.

٤- فی المصدر- الحسن بن محمّد بن علان.

٥- التهذیب ٦- ٥٢- ١٢٣، و کامل الزیارات- ١٨٣.

٦- ثواب الأعمال- ١١٤- ١٩.

وَ يَوْمٌ وَ بَعْضُ يَوْمٍ لِلْمَاشِی قَالَ أَ فَتَأْتِیهِ کُلَّ جُمُعَةٍ- قَالَ قُلْتُ: مَا آتِیهِ إِلَّا فِی الْحِینِ قَالَ مَا أَجْفَاکَ أَمَا لَوْ کَانَ قَرِیباً مِنَّا لَاتَّخَذْنَاهُ هِجْرَةً أَیْ تَهَاجَرْنَا إِلَیْهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

ابو الجارود از امام باقر (ع) نقل می کند که: «امام از من پرسید: فاصله بین تو و حسین (ع) چقدر است؟» گفتم: «یک روز برای سوار و یک روز و کمی برای پیاده.» امام فرمود: «آیا هر جمعه به زیارت او می روی؟» گفتم: «فقط وقتی که می توانم به زیارت او بروم.» امام فرمود: «چه شگفت آور است! اگر او به ما نزدیک تر بود، ما آن را هجرت قرار می دادیم، یعنی به آنجا مهاجرت می کردیم.»

۴۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْمَشْیِ إِلَی زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع وَ غَیْرِهِ

اشارة

(۳) ۴۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْمَشْیِ إِلَی زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع وَ غَیْرِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۵۳ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹۵۵۳- ۱- (۴) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ جَمِیعاً عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عُبَیْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی عُثْمَانَ عَنْ

عَبْدِ الْجَبَّارِ النَّهَاوَنْدِیِّ عَنْ أَبِی إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ ثُوَیْرِ بْنِ أَبِی فَاخِتَةَ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع یَا حُسَیْنُ مَنْ خَرَجَ مِنْ مَنْزِلِهِ یُرِیدُ زِیَارَةَ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ ع- إِنْ کَانَ مَاشِیاً کَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِکُلِّ خُطْوَةٍ حَسَنَةً وَ حَطَّ بِهَا عَنْهُ سَیِّئَةً (وَ إِنْ کَانَ رَاکِباً کَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِکُلِّ حَافِرٍ حَسَنَةً وَ حَطَّ عَنْهُ بِهَا سَیِّئَةً) (٥) حَتَّی إِذَا صَارَ بِالْحَائِرِ کَتَبَهُ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِینَ (٦) وَ إِذَا قَضَی مَنَاسِکَهُ کَتَبَهُ اللَّهُ مِنَ الْفَائِزِینَ حَتَّی إِذَا أَرَادَ الِانْصِرَافَ أَتَاهُ مَلَکٌ فَقَالَ لَهُ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ رَبُّکَ یُقْرِئُکَ السَّلَامَ وَ یَقُولُ لَکَ اسْتَأْنِفْ فَقَدْ غُفِرَ لَکَ مَا مَضَی.

ص: ٤٣٩

١- تقدم فی الحدیث ١ من الباب ٢٥، و فی البابین ٣٧ و ٣٨ من هذه الأبواب.

٢- یأتی فی الحدیث ٣ من الباب ٥٣ و فی الباب ٧٤، و بعمومه فی الأبواب ٤١- ٥١ و فی الأبواب ٥٣ و ٥٤ و ٥٥ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٤١ فیه ٦ أحادیث.

٤- التهذیب ٦- ٤٣- ٨٩.

٥- لیس فی المصدر.

٦- فی المصدر- من المفلحین.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عُبَیْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی عُثْمَانَ نَحْوَهُ (١) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ أَبِیهِ وَ جَمَاعَةِ مَشَایِخِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ بَاقِی السَّنَدِ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

از حسین بن علی بن ثویر بن ابی فاخته نقل شده که گفت: امام صادق (ع) به من فرمود: ای حسین! هر کس از خانه اش خارج شود به قصد زیارت حسین بن علی بن ابی طالب (ع)، اگر پیاده باشد، خداوند به او در ازای هر قدم یک حسنه می نویسد و یک گناه از او پاک می کند. (و اگر سواره باشد، خداوند به او در ازای هر نعل اسب یک حسنه می نویسد و یک گناه از او پاک می کند) تا اینکه وقتی به حائر برسد، خداوند او را در شمار صالحان قرار می دهد و وقتی اعمال زیارتی اش را به پایان رساند، خداوند او را از رستگاران می نویسد. وقتی قصد بازگشت کند، فرشته ای نزد او می آید و به او می گوید: من پیام آور پروردگار تو هستم، پروردگارت به تو سلام می رساند و می گوید: از نو آغاز کن، زیرا گذشته ات آمرزیده شد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٥٥٤ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٩٥٥٤- ٢- (٣) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ بَشِيرٍ الدَّهَّانِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ الرَّجُلَ لَيَخْرُجُ إِلَى قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- فَلَهُ إِذَا خَرَجَ مِنْ أَهْلِهِ بِأَوَّلِ خُطْوَةٍ مَغْفِرَةُ ذَنْبِهِ (٤) ثُمَّ لَمْ يَزَلْ يُقَدَّسُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَتَّى يَأْتِيَهُ فَإِذَا أَتَاهُ نَاجَاهُ اللَّهُ فَقَالَ عَبْدِي سَلْنِي أُعْطِكَ ادْعُنِي أُجِبْكَ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

بشیر دهان از امام صادق (ع) نقل کرده که فرمود: شخصی که به سوی قبر حسین (ع) حرکت می کند، در همان اولین قدمی که از خانه اش بیرون می آید، گناهانش بخشیده می شود. سپس با هر قدمی که برمی دارد، تا زمانی که به قبر او برسد، پاک و مقدس می شود. وقتی به زیارت او می رسد، خداوند با او به گفت وگو می پردازد و می فرماید: بنده من، از من بخواه تا به تو بدهم؛ مرا بخوان تا پاسخت دهم.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۵۵۵ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۹۵۵۵- ۳- (۵) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ بَابَوَيْهِ وَ جَمَاعَةٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ جَابِرٍ الْمَكْفُوفِ عَنْ أَبِي الصَّامِتِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ هُوَ يَقُولُ مَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ مَاشِياً كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ أَلْفَ حَسَنَةٍ وَ مَحَا عَنْهُ أَلْفَ سَيِّئَةٍ وَ رَفَعَ لَهُ أَلْفَ دَرَجَةٍ فَإِذَا أَتَيْتَ الْفُرَاتَ فَاغْتَسِلْ وَ عَلِّقْ نَعْلَيْكَ وَ امْشِ حَافِياً وَ امْشِ مَشْيَ الْعَبْدِ الذَّلِيلِ فَإِذَا أَتَيْتَ بَابَ الْحَائِرِ فَكَبِّرْ أَرْبَعاً ثُمَّ امْشِ قَلِيلًا ثُمَّ كَبِّرْ أَرْبَعاً ثُمَّ ائْتِ رَأْسَهُ فَقِفْ عَلَيْهِ فَكَبِّرْ أَرْبَعاً وَ صَلِّ عِنْدَهُ وَ سَلِ اللَّهَ حَاجَتَكَ.

******

ترجمه:

ابو صامت نقل می کند که از امام صادق (ع) شنیدم که می فرمود: هر کس پیاده به زیارت قبر حسین (ع) برود، خداوند به ازای هر قدمی که برمی دارد، هزار حسنه برای او می نویسد، هزار گناه از او پاک می کند و هزار درجه به او می افزاید. پس وقتی به فرات رسیدی، غسل کن و کفش هایت را دربیاور و با پای برهنه قدم بردار و مانند بنده ای فروتن راه برو. وقتی به درب حائر (مرقد) رسیدی، چهار تکبیر بگو، سپس کمی جلوتر برو و دوباره چهار تکبیر بگو. سپس به سر مبارک امام برس و در آنجا چهار تکبیر بگو و در همانجا نماز بخوان و از خداوند حاجت خود را طلب کن.

ص: ٤٤٠

۱- ثواب الأعمال- ۱۱٦- ۳۱.

۲- كامل الزيارات- ۱۳۲.

۳- کامل الزیارات- ۱۳۲، و أورده عن ثواب الأعمال فی الحدیث ۲۸ من الباب ۳۷ من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر- مغفرة ذنوبه.

٥- کامل الزیارات- ۱۳۳، ۲۲۱.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۵٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۵۵٦- ٤- (۱) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أُورَمَةَ عَنْ رَجُلٍ (۲) عَنْ عَلِیِّ بْنِ مَیْمُونٍ الصَّائِغِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: یَا عَلِیُّ زُرِ الْحُسَیْنَ وَ لَا تَدَعْهُ قُلْتُ مَا لِمَنْ زَارَهُ مِنَ الثَّوَابِ (۳) قَالَ مَنْ أَتَاهُ مَاشِیاً کَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِکُلِّ خُطْوَةٍ حَسَنَةً وَ مَحَا عَنْهُ سَیِّئَةً وَ تُرْفَعُ (٤) لَهُ دَرَجَةٌ ثُمَّ ذَکَرَ حَدِیثاً طَوِیلًا یَتَضَمَّنُ ثَوَاباً جَزِیلًا.

******

ترجمه:

علی بن میمون صائغ از امام صادق (ع) نقل کرده است که فرمود: ای علی! حسین (ع) را زیارت کن و آن را ترک نکن. گفتم: کسی که او را زیارت کند، چه پاداشی دارد؟ فرمود: کسی که پیاده به زیارت او برود، خداوند به ازای هر قدمی که برمی دارد، یک حسنه برای او می نویسد و یک گناه از او پاک می کند و درجه ای برای او بالا می برد. سپس حدیث طولانی ای را ذکر کرد که پاداش های فراوانی را در بر داشت.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۵۷ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۹۵۵۷- ٥- (٥) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ وَ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ الْعَظِیمِ الْحَسَنِیِّ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ الْحَکَمِ النَّخَعِیِّ عَنْ أَبِی حَمَّادٍ الْأَعْرَابِیِّ عَنْ سَدِیرٍ الصَّیْرَفِیِّ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع فِی زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع قَالَ مَا أَتَاهُ عَبْدٌ فَخَطَا خُطْوَةً إِلَّا کَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً وَ حَطَّ عَنْهُ سَیِّئَةً.

******

ترجمه:

سدیر صیرفی از امام باقر (ع) درباره زیارت حسین (ع) نقل کرده است که فرمود: هیچ بنده ای به زیارت او نمی رود و قدمی برنمی دارد، مگر اینکه خداوند برای او یک حسنه می نویسد و یک گناه از او پاک می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۵۸ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۵۵۸- ٦- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ بَشِیرٍ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ الْقَاضِی قَالَ: دَخَلْتُ عَلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی غُرْفَةٍ لَهُ فَسَمِعْتُهُ یَقُولُ مَنْ أَتَی قَبْرَ الْحُسَیْنِ مَاشِیاً کَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِکُلِّ خُطْوَةٍ وَ بِکُلِّ قَدَمٍ یَرْفَعُهَا وَ یَضَعُهَا عِتْقَ رَقَبَةٍ مِنْ وُلْدِ إِسْمَاعِیلَ الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ هُنَا (۷) وَ فِی أَحَادِیثِ الْمَشْیِ فِی الْحَجِّ (۸).

******

ترجمه:

ابو سعید قاضی نقل می کند: وارد اتاقی شدم که امام صادق (ع) در آن بود و شنیدم که می فرمود: هر کس پیاده به زیارت قبر حسین (ع) برود، خداوند به ازای هر قدمی که برمی دارد و هر پایی که بلند می کند و می گذارد، آزاد کردن یک بنده از فرزندان اسماعیل را برای او می نویسد.

١- كامل الزيارات- ١٣٣.

٢- فى المصدر- عمن حدثه.

٣- فى المصدر- قال- قلت- ما لمن أتاه من الثواب؟.

٤- فى المصدر- و رفع.

٥- كامل الزيارات- ١٣٤.

٦- كامل الزيارات- ١٣٤، و أورد ذيله فى الحديث ١ من الباب ٤٨ من هذه الأبواب.

٧- تقدم ما يدلّ على استحباب زيارة أمير المؤمنين (عليه السلام) ماشيا فى الحديث ٣ من الباب ٢٣ و فى الباب ٢٤ من هذه الأبواب.

٨- تقدم ما يدلّ على استحباب الحجّ ماشيا فى الباب ٣٢ و فى الأحاديث ١٨ و ٢٠ و ٣١ و ٣٢ و ٣٤ من الباب ٤٥ من أبواب وجوب الحجّ.

٤٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاسْتِنَابَةِ فِي زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع

اشارة

(١) ٤٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاسْتِنَابَةِ فِي زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٥٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٥٥٩- ١- (٢) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنِ الْأَصَمِّ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ أَنَّهُ قَالَ لَهُ رَجُلٌ هَلْ يُزَارُ وَالِدُكَ قَالَ نَعَمْ وَ يُصَلَّى عِنْدَهُ وَ قَالَ يُصَلَّى خَلْفَهُ وَ لَا يُتَقَدَّمُ عَلَيْهِ قَالَ فَمَا لِمَنْ أَتَاهُ قَالَ الْجَنَّةُ إِنْ كَانَ يَأْتَمُّ بِهِ قَالَ فَمَا لِمَنْ تَرَكَهُ رَغْبَةً

عَنْهُ قَالَ الْحَسْرَةُ يَوْمَ الْحَسْرَةِ- قَالَ فَمَا لِمَنْ أَقَامَ عِنْدَهُ قَالَ كُلُّ يَوْمٍ بِأَلْفِ شَهْرٍ قَالَ فَمَا لِلْمُنْفِقِ فِی خُرُوجِهِ إِلَيْهِ وَ الْمُنْفِقِ عِنْدَهُ قَالَ كُلُّ دِرْهَمٍ بِأَلْفِ دِرْهَمٍ قَالَ فَمَا لِمَنْ مَاتَ فِی سَفَرِهِ قَالَ تُشَيِّعُهُ الْمَلَائِكَةُ وَ تَأْتِيهِ بِالْحَنُوطِ وَ الْكِسْوَةِ مِنَ الْجَنَّةِ وَ تُصَلِّی عَلَيْهِ وَ ذَكَرَ ثَوَاباً جَزِيلًا إِلَی أَنْ قَالَ فَمَا لِمَنْ صَلَّی عِنْدَهُ قَالَ مَنْ صَلَّی عِنْدَهُ رَكْعَتَيْنِ لَا يَسْأَلُ اللَّهَ شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ قَالَ فَمَا لِمَنِ اغْتَسَلَ مِنْ مَاءِ الْفُرَاتِ ثُمَّ أَتَاهُ قَالَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنْ مَاءِ الْفُرَاتِ وَ هُوَ يُرِيدُهُ تَسَاقَطَتْ عَنْهُ ذُنُوبُهُ كَيَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ قَالَ فَمَا لِمَنْ تَجَهَّزَ إِلَيْهِ وَ لَمْ يَخْرُجْ لِعِلَّةٍ تُصِيبُهُ قَالَ يُعْطِيهِ اللَّهُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ يُنْفِقُهُ مِثْلَ أُحُدٍ- مِنَ الْحَسَنَاتِ وَ يُخْلِفُ عَلَيْهِ أَضْعَافَ مَا أَنْفَقَ الْحَدِيثَ وَ هُوَ طَوِيلٌ يَشْتَمِلُ عَلَی ثَوَابٍ عَظِيمٍ.

ص: ٤٤٢

١- الباب ٤٢ فيه حديث واحد.

٢- كامل الزيارات- ١٢٣، و أورد قطعة منه فی الحديث ٢٧ من الباب ٢٦ من أبواب مكان المصلی و أخری فی الحديث ١٥ من الباب ٣٨ و أخری فی الحديث ٣ من الباب ٥٨ و أخری فی الحديث ٩ من الباب ٥٩ من هذه الأبواب.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِكَ (١) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٢).

******

ترجمه:

هشام بن سالم از امام صادق (ع) نقل می كند كه در يک حديث طولانی، مردی از امام پرسيد: آيا بايد پدرتان (امام حسين) زيارت شود؟ امام فرمود: بله، و در كنار قبر او نماز خوانده شود. آن مرد پرسيد: آيا پشت سر او نماز بخوانيم؟ امام فرمود: بله، و از او جلوتر نايستيد. آن مرد پرسيد: پاداش كسی كه به زيارت او برود چيست؟ امام فرمود: بهشت، اگر به او اقتدا كند. سپس پرسيد: كسی كه

زیارتش را از روی بی میلی ترک کند، چه خواهد شد؟ امام فرمود: حسرت، در روز حسرت. باز پرسید: کسی که نزد او اقامت کند چه پاداشی دارد؟ امام فرمود: هر روز اقامتش معادل هزار ماه است. مرد دوباره پرسید: کسی که برای سفر به زیارت او هزینه کند و کسی که در کنار او انفاق کند چه پاداشی دارد؟ امام فرمود: هر درهمی که هزینه کند، معادل هزار درهم پاداش دارد.

مرد باز پرسید: کسی که در سفر زیارت بمیرد چه خواهد شد؟ امام فرمود: فرشتگان او را تشییع می کنند و برایش حنوط و پوشش از بهشت می آورند و بر او نماز می خوانند. امام پاداش های فراوانی را ذکر کرد و فرمود: کسی که نزد قبر او دو رکعت نماز بخواند، هرچه از خدا بخواهد، به او داده می شود. سپس مرد پرسید: کسی که از آب فرات غسل کند و به زیارت او برود، چه پاداشی دارد؟ امام فرمود: هرگاه با نیت زیارت از آب فرات غسل کند، گناهانش مانند روزی که از مادرش متولد شده، بخشیده می شود.

در پایان پرسید: کسی که قصد زیارت او را داشته باشد و به دلیل بیماری یا مشکلی نتواند برود، چه پاداشی خواهد داشت؟ امام فرمود: خداوند به ازای هر درهمی که خرج کرده، پاداشی به اندازه کوه اُحد از حسنات به او می دهد و چندین برابر آنچه خرج کرده است، به او بازمی گرداند.

حدیث طولانی است و پاداش های عظیمی در آن ذکر شده است.

٤٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ سُكْنَى الْكُوفَةِ

اشارة

(٣) ٤٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ سُكْنَى الْكُوفَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۵۶۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۵۶۰- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَكِيمِ بْنِ دَاوُدَ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْمُعَلَّى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ دَاوُدَ قَالَ: أَتَى رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ لَهُ إِنِّی قَدْ ضَرَبْتُ عَلَى كُلِّ شَیْ ءٍ لِی مِنْ فِضَّةٍ وَ ذَهَبٍ وَ بِعْتُ ضِيَاعِی فَقُلْتُ أَنْزِلُ مَكَّةَ فَقَالَ لَا تَفْعَلْ إِنَّ أَهْلَ مَكَّةَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ جَهْرَةً فَقُلْتُ فَفِی حَرَمِ رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ هُمْ شَرٌّ مِنْهُمْ قُلْتُ فَأَيْنَ أَنْزِلُ قَالَ عَلَيْكَ بِالْعِرَاقِ الْكُوفَةِ- فَإِنَّ الْبَرَكَةَ مِنْهَا عَلَى اثْنَیْ عَشَرَ مِيلًا هَكَذَا وَ هَكَذَا وَ إِلَى جَانِبِهَا قَبْرٌ مَا أَتَاهُ مَكْرُوبٌ وَ لَا مَلْهُوفٌ إِلَّا فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

اسحاق بن داود نقل می کند: مردی نزد امام صادق (ع) آمد و به او گفت: من همه اموال خود از نقره و طلا را فروخته و زمین هایم را واگذار کرده ام و قصد دارم در مکه ساکن شوم. امام فرمود: این کار را نکن، زیرا مردم مکه آشکارا به خدا کفر می ورزند. مرد گفت: پس در حرم رسول خدا (ص) چطور؟ امام فرمود: آنها از اهل مکه بدترند. مرد پرسید: پس کجا ساکن شوم؟ امام فرمود: به عراق، به کوفه برو. برکت از آنجا تا ۱۲ میل در هر سو پراکنده است. و در نزدیکی آنجا قبری است که هیچ درمانده و محزونی به آنجا نمی آید مگر اینکه خداوند گره از کار او می گشاید و اندوهش را برطرف می کند.

٤٤- بَابُ وُجُوبِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ وَ الْأَئِمَّةِ ع عَلَى شِيعَتِهِمْ كِفَايَةً

اشارة

(٦) ٤٤ بَابُ وُجُوبِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ وَ الْأَئِمَّةِ ع عَلَى شِيعَتِهِمْ كِفَايَةً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٦١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٥٦١- ١- (٧) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَتِّيلٍ وَ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِ

ص: ٤٤٣

١- تقدم فى الحديث ٣ من الباب ٣٨ من هذه الأبواب.

٢- يأتى فى الحديث ٥ من الباب ٥٨ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٤٣ فيه حديث واحد.

٤- التهذيب ٦- ٤٤- ٩٢.

٥- تقدم فى الباب ١٦ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٤٤ فيه ٥ أحاديث.

٧- كامل الزيارات- ١٢١.

عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُثْمَانَ الْخَزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: مُرُوا شِيعَتَنَا بِزِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع فَإِنَّ إِتْيَانَهُ مُفْتَرَضٌ عَلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ يُقِرُّ لِلْحُسَيْنِ بِالْإِمَامَةِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام باقر (ع) نقل می کند که فرمود: به شیعیان ما دستور دهید که به زیارت قبر حسین (ع) بروند، زیرا رفتن به زیارت او بر هر مؤمنی که به امامت حسین (ع) از جانب خدای عز و جل اعتراف دارد، واجب است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۶۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۵۶۲- ۲- (۱) وَ عَنْ أَبِیهِ وَ أَخِیهِ وَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ کُلِّهِمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ عُبَیْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَی عَنِ الْوَشَّاءِ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع یَقُولُ إِنَّ لِکُلِّ إِمَامٍ عَهْداً فِی عُنُقِ أَوْلِیَائِهِ وَ شِیعَتِهِ وَ إِنَّ مِنْ تَمَامِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ (۲) زِیَارَةَ قُبُورِهِمْ الْحَدِیثَ.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

وشاء نقل می کند که از امام رضا (ع) شنیدم که می فرمود: هر امامی عهدی بر گردن دوستان و شیعیانش دارد، و از جمله کامل کردن وفای به این عهد، زیارت قبور آنان است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۶۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۵۶۳- ۳- (٤) وَ عَنْ أَبِیهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَتِّیلٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ کَثِیرٍ (٥) قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع لَوْ أَنَّ أَحَدَکُمْ حَجَّ دَهْرَهُ ثُمَّ لَمْ یَزُرِ الْحُسَیْنَ ع- لَکَانَ تَارِکاً حَقّاً مِنْ (٦) حُقُوقِ رَسُولِ اللَّهِ ص- لِأَنَّ حَقَّ رَسُولِ اللَّهِ ص (۷) فَرِیضَةٌ مِنَ اللَّهِ وَاجِبَةٌ عَلَی کُلِّ مُسْلِمٍ.

******

ترجمه:

عبد الرحمن بن كثير نقل مى كند كه امام صادق (ع) فرمود: اگر يكى از شما تمام عمرش را به حج برود، اما حسين (ع) را زيارت نكند، او حقى از حقوق رسول خدا (ص) را ترك كرده است. زيرا حق رسول خدا (ص) فرضى از جانب خداوند و واجب بر هر مسلمان است.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٦٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٥٦٤- ٤- (٨) وَ عَنْ أَبِيهِ وَ جَمَاعَةِ مَشَايِخِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ

١- كامل الزيارات- ١٢١، و أورده عن كتب أخرى فى الحديث ٥ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٢- فى المصدر زيادة- و حسن الأداء.

٣- كامل الزيارات- ١٢٢.

٤- كامل الزيارات- ١٢٢، و أورده عن التهذيب فى الحديث ١ من الباب ٣٨ من هذه الأبواب.

٥- فى المصدر زيادة- مولى أبى جعفر (عليه السلام).

٦- فى المصدر- من حقوق اللّه و.

٧- فى المصدر- لأن حقّ الحسين (عليه السلام).

٨- كامل الزيارات- ١٥٠.

يَحْيَى وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: مُرُوا شِيعَتَنَا بِزِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- فَإِنَّ إِتْيَانَهُ

يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ وَ يَمُدُّ فِي الْعُمُرِ وَ يَدْفَعُ مَدَافِعَ السَّوْءِ وَ إِتْيَانَهُ مَفْرُوضٌ (١) عَلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ يُقِرُّ لِلْحُسَيْنِ بِالْإِمَامَةِ مِنَ اللَّهِ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام باقر (ع) نقل می کند که فرمود: به شیعیان ما دستور دهید که به زیارت قبر حسین (ع) بروند، زیرا رفتن به زیارت او باعث افزایش روزی، طولانی شدن عمر و دفع بلایا و مشکلات می شود. زیارت او بر هر مؤمنی که به امامت حسین (ع) از جانب خداوند اعتراف دارد، واجب است.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٦٥ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٩٥٦٥- ٥- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِي الْإِرْشَادِ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: زِيَارَةُ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع وَاجِبَةٌ عَلَى كُلِّ مَنْ يُقِرُّ لِلْحُسَيْنِ- بِالْإِمَامَةِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق : زیارت حسین بر هر مؤمنی که به امامت حسین (ع) از جانب خداوند اعتراف دارد، واجب است.

٤٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع عَلَى الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ الْمَنْدُوبَيْنِ

اشارة

(٥) ٤٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع عَلَى الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ الْمَنْدُوبَيْنِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٦٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٥٦٦- ١- (٦) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْأَمَالِي عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رِئَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ

ص: ٤٤٥

١- فى المصدر- مفترض.

٢- إرشاد المفيد- ٢٥٢.

٣- تقدم فى الحديث ٨ من الباب ٣٧ و فى الباب ٣٨ و فى الحديث ٣ من الباب ٣٩ من هذه الأبواب.

٤- راجع الحديث ٥ من الباب ٤٥ و الحديث ٣ من الباب ٤٩ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٤٥ فيه ٢٣ حديثا.

٦- أمالى الطوسىّ ١- ٢١٨، و أورد صدره فى الحديث ١ من الباب ٢٣ من هذه الأبواب.

ع عَارِفاً بِحَقِّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثَوَابَ أَلْفِ حَجَّةٍ مَقْبُولَةٍ (١) وَ غَفَرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام صادق (ع) نقل می کند که در حدیثی فرمود: هر کس قبر حسین (ع) را با آگاهی از حق او زیارت کند، خداوند پاداش هزار حج مقبول را برای او می نویسد و گناهان گذشته و آینده او را می بخشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۶۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۵۶۷- ۲- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْیَمَانِیِّ عَنْ مَنِیعِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ یُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ قُدَامَةَ بْنِ مَالِکٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَرَادَ زِیَارَةَ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع لَا أَشَراً وَ لَا بَطَراً وَ لَا رِیَاءً وَ لَا سُمْعَةً مُحِّصَتْ ذُنُوبُهُ کَمَا یُمَحَّصُ الثَّوْبُ فِی الْمَاءِ فَلَا یَبْقَی عَلَیْهِ دَنَسٌ وَ یَکْتُبُ اللَّهُ لَهُ بِکُلِّ خُطْوَةٍ حَجَّةً وَ کُلَّمَا رَفَعَ قَدَماً (۳) عُمْرَةً.

وَ رَوَاهُ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (٤).

******

ترجمه:

قدامه بن مالک از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: کسی که با نیت خالص و بدون نمایش، ریا و تکبر به زیارت قبر حسین (ع) برود، گناهان او به طور کامل پاک می شود، همان طور که لباس در آب تمیز می شود و هیچ کثافتی بر آن نمی ماند. و خداوند به ازای هر قدمی که برمی دارد، پاداش یک حج برای او می نویسد و به ازای هر بار بلند کردن پا، پاداش یک عمره برای او ثبت می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۶۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

١٩٥٦٨- ٣- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ (٦) عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (٧) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: زِيَارَةُ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع تَعْدِلُ عِشْرِينَ حَجَّةً وَ أَفْضَلُ مِنْ عِشْرِينَ عُمْرَةً وَ حَجَّةً.

ص: ٤٤٦

١- فی المصدر زیادة- و ألف عمرة مقبولة.

٢- التهذیب ٦- ٤٤- ٩٣.

٣- فی نسخة- قدمه (هامش المخطوط).

٤- المقنعة- ٧٢.

٥- التهذیب ٦- ٤٧- ١٠٢، و کامل الزیارات- ١٦١.

٦- فی نسخة- محمّد بن الحسین (هامش المخطوط).

٧- فی المصدر- أحمد بن عیسی.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى (١)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

زید شحام از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: زیارت قبر حسین (ع) معادل بیست حج است و از بیست عمره و حج نیز برتر است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٥٦٩ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۵۶۹- ٤- (۳) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْمَرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ فُلَاناً أَخْبَرَنِی أَنَّهُ قَالَ لَکَ إِنِّی حَجَجْتُ تِسْعَ عَشْرَةَ حَجَّةً وَ تِسْعَ عَشْرَةَ عُمْرَةً فَقُلْتَ لَهُ حُجَّ حَجَّةً أُخْرَی وَ اعْتَمِرْ عُمْرَةً أُخْرَی تُکْتَبْ لَکَ زِيَارَةُ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- فَقَالَ أَيُّمَا أَحَبُّ إِلَيْکَ أَنْ تَحُجَّ عِشْرِينَ حَجَّةً وَ تَعْتَمِرَ عِشْرِينَ عُمْرَةً أَوْ تُحْشَرَ مَعَ الْحُسَيْنِ ع- فَقُلْتُ لَا بَلْ أُحْشَرُ مَعَ الْحُسَيْنِ ع- قَالَ فَزُرْ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع.

******

ترجمه:

علی بن معمر از برخی از یارانش نقل می کند که گفت: به امام صادق (ع) گفتم: فلان شخص به من گفت که او نوزده حج و نوزده عمره انجام داده است. امام به او گفت: حج و عمره دیگری انجام بده تا زیارت قبر حسین (ع) برایت نوشته شود. او از امام پرسید: کدام را بیشتر دوست داری، اینکه بیست حج و بیست عمره انجام دهی یا با حسین (ع) محشور شوی؟ او پاسخ داد: بلکه دوست دارم با حسین (ع) محشور شوم. امام گفت: پس زیارت حسین (ع) را انجام بده.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۷۰ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۵۷۰- ٥- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ (٥) عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِکِ قَالَ: کُنْتُ مَعَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَمَرَّ قَوْمٌ عَلَی حَمِيرٍ فَقَالَ أَيْنَ يُرِيدُ هَؤُلَاءِ قُلْتُ قُبُورَ الشُّهَدَاءِ قَالَ فَمَا يَمْنَعُهُمْ مِنْ زِيَارَةِ الشَّهِيدِ الْغَرِيبِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْعِرَاقِ وَ زِيَارَتُهُ وَاجِبَةٌ قَالَ زِيَارَتُهُ خَيْرٌ مِنْ حَجَّةٍ وَ عُمْرَةٍ وَ حَجَّةٍ وَ عُمْرَةٍ حَتَّی عَدَّ عِشْرِينَ حَجَّةً وَ عُمْرَةً ثُمَّ قَالَ مَبْرُورَاتٍ

١- الكافی ٤- ٥٨٠- ٢.

٢- ثواب الأعمال- ١١٧- ٣٤.

٣- التهذيب ٦- ٤٧- ١٠٥.

٤- الكافی ٤- ٥٨١- ٣، و كامل الزيارات- ١٦٠ و كامل الزيارات- ١٦٣.

٥- فی المصدر- صالح بن عقبه.

مَقْبُولَاتٍ قَالَ فَوَ اللَّهِ مَا قُمْتُ حَتَّى أَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ لَهُ إِنِّی قَدْ حَجَجْتُ تِسْعَ عَشْرَةَ حَجَّةً فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَنِی تَمَامَ الْعِشْرِينَ حَجَّةً قَالَ هَلْ زُرْتَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ قَالَ لَا قَالَ لَزِيَارَتُهُ خَيْرٌ مِنْ عِشْرِينَ حَجَّةً.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

يَزِيد بن عبد الملک نقل می کند: من با امام صادق (ع) بودم که گروهی از مردم بر روی الاغ ها گذر کردند. امام پرسید: اینها به کجا می روند؟ گفتم: به زیارت قبور شهدا. امام فرمود: چه چیزی مانع از زیارت شهید غریب (حسین (ع)) برای آنهاست؟ یکی از عراقی ها گفت: زیارت او واجب است. امام گفت: زیارت او بهتر از یک حج و یک عمره است، تا بیست حج و بیست عمره را شمرد. سپس گفت: همه اینها پذیرفته و مقبول است. بعد از آن، مردی آمد و به امام گفت: من نوزده حج انجام داده ام، دعا کن که تمام بیست حج را نصیبم کند. امام پرسید: آیا قبر حسین (ع) را زیارت کرده ای؟ او پاسخ داد: نه. امام فرمود: زیارت قبر حسین (ع) بهتر از بیست حج است.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٥٧١ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۹۵۷۱- ٦- (۲) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِی سَعِيدٍ الْمَدَائِنِیِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاکَ آتِی قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع قَالَ نَعَمْ (۳) فَائْتِ قَبْرَ ابْنِ رَسُولِ اللَّهِ ص أَطْيَبِ الطَّيِّبِينَ وَ أَطْهَرِ الطَّاهِرِينَ وَ أَبَرِّ الْأَبْرَارِ فَإِذَا زُرْتَهُ کَتَبَ اللَّهُ لَکَ بِهِ خَمْساً وَ عِشْرِينَ حَجَّةً.

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

ابو سعید المدائنی نقل می کند که به امام صادق (ع) گفتم: به فدای شما، می خواهم به زیارت قبر حسین (ع) بروم. امام فرمود: آری، به زیارت قبر پسر رسول خدا (ص) برو که از بهترین پاکان و از برترین نیکان است. وقتی او را زیارت کنی، خداوند برای تو پاداش بیست و پنج حج را می نویسد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۵۷۲- ۷- (۵) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی عُثْمَانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبَّادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ أَبِی سَعِيدٍ الْمَدَائِنِیِّ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ کَتَبَ اللَّهُ لَکَ اثْنَتَيْنِ وَ عِشْرِينَ عُمْرَةً.

******

ترجمه:

روایت شده از ابی سعید مدائنی مشابه روایت قبلی، جز اینکه گفت: "خداوند برای تو بیست و دو عمره خواهد نوشت."

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۵۷۳ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۹۵۷۳- ۸- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ

۱- ثواب الأعمال- ۱۱۹- ٤۱.

۲- الكافی ٤- ۵۸۱- ٤، و كامل الزيارات- ۱٦۱.

۳- فی المصدر- نعم يا أبا سعيد.

٤- ثواب الأعمال- ۱۱۷- ۳۵.

۵- ثواب الأعمال- ۱۱۲- ۹، و كامل الزيارات- ۱۵٤.

٦- ثواب الأعمال- ۱۱۲- ۱۲، و كامل الزيارات- ۱۵۸.

عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ (۱) قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ أَنَا عِنْدَهُ فَقَالَ مَا لِمَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع- فَقَالَ إِنَّ الْحُسَيْنَ وَكَّلَ اللَّهُ بِهِ أَرْبَعَةَ آلَافِ مَلَكٍ شُعْثاً غُبْراً يَبْكُونَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ- فَقُلْتُ لَهُ بِأَبِی أَنْتَ وَ أُمِّی تَرْوِی عَنْ أَبِیکَ فِی الْحَجِّ (۲) فَقَالَ نَعَمْ حَجَّةً وَ عُمْرَةً حَتَّی عَدَّ عَشْراً.

******

ترجمه:

هارون نقل می كند كه مردی از امام صادق (ع) پرسيد: پاداش كسی كه قبر حسين (ع) را زيارت كند چيست؟ امام فرمود: خداوند چهار هزار ملک را كه خاكی و غبارآلود هستند و تا روز قيامت بر او گريه می كنند رابرايشان گمارده . سپس پرسيدم: خود وپدرومادرم فدای شما آيا پدرت در مورد حج هم همين طور نقل می كند؟ امام پاسخ داد: بله، يک حج وعمره تا ده بار ثبت شمردند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۵۷٤ - رقم الحديث الباب: ۹]

۱۹۵۷٤- ۹- (۳) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ النَّخَعِيِّ (٤) عَنْ شِهَابِ بْنِ عَبْدِ رَبِّهِ أَوْ عَنْ رَجُلٍ عَنْ شِهَابٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلَنِی فَقَالَ يَا شِهَابُ- كَمْ حَجَجْتَ مِنْ حَجَّةٍ قَالَ قُلْتُ: تِسْعَ عَشْرَةَ قَالَ فَقَالَ لِی تَمِّمْهَا عِشْرِينَ حَجَّةً تُكْتَبْ لَکَ بِزِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع.

******

ترجمه:

روايت شده از مردی از شهاب كه امام صادق (ع) فرمود: "ای شهاب، چند بار حج انجام داده ای؟" گفتم: "نوزده بار". پس به من فرمود: "آن را به بيست حج كامل كن تا برای تو به جای زيارت امام حسين (ع) نوشته شود.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۵۷۵ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۹۵۷۵- ۱۰- (۵) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ مَنْصُورٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع كَمْ حَجَجْتَ قُلْتُ تِسْعَ عَشْرَةَ قَالَ فَقَالَ أَمَا إِنَّکَ لَوْ أَتْمَمْتَ إِحْدَی وَ عِشْرِينَ حَجَّةً (لَكُتِبَ لَکَ كَمَنْ) (٦) زَارَ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ ع.

******

ترجمه:

روایت شده از حذیفة بن منصور که امام صادق (ع) فرمود: "چند بار حج انجام داده ای؟" گفتم: "نوزده بار". پس فرمود: "بدان که اگر حج های خود را به بیست و یک بار کامل کنی، برای تو مانند کسی نوشته می شود که حسین بن علی (ع) را زیارت کرده است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۷۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۵۷۶- ۱۱- (۷) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ صَالِحٍ النِّیلِیِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ

ص: ٤٤٩

۱- فی نسخة- هارون بن خارجة (هامش المخطوط).

۲- فی نسخة- أنت تروی عن أبیک فی الحجّ (هامش المخطوط)، و فی المصدر- روی عن أبیک أن ثواب زیارته کثواب الحجّ.

۳- ثواب الأعمال- ۱۱۸- ۳٦، و کامل الزیارات- ۱٦۱.

٤- فی المصدر- أحمد بن النضر الخثعمی.

٥- ثواب الأعمال- ۱۱۸- ۳۷، و کامل الزیارات- ۱٦۲.

٦- فی المصدر- لکنت کمن.

۷- ثواب الأعمال- ۱۱۸- ۳۸، و کامل الزیارات- ۱٦۲.

ع مَنْ أَتَی قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع عَارِفاً بِحَقِّهِ کَانَ کَمَنْ حَجَّ مِائَةَ حَجَّةٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص.

******

ترجمه:

روایت شده از صالح نیلی که امام صادق (ع) فرمود: "هر کس با شناخت حق امام حسین (ع) به زیارت قبر او برود، مانند کسی است که صد حج همراه با رسول خدا (ص) انجام داده است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۷۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۵۷۷- ۱۲- (۱) وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ مَالِکِ بْنِ عَطِیَّةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- کَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثَمَانِینَ حَجَّةً مَبْرُورَةً.

******

ترجمه:

روایت شده از مالک بن عطیه از امام صادق (ع) که فرمود: "هر کس قبر امام حسین (ع) را زیارت کند، خداوند برای او هشتاد حج پذیرفته شده خواهد نوشت.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۹۵۷۸- ۱۳- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْخَیْبَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ الْحَضْرَمِیِّ (۳) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ أَنَّهُ قَالَ لِأَعْرَابِیٍّ قَدِمَ مِنَ الْیَمَنِ لِزِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع- مَا تَرَوْنَ فِی زِیَارَتِهِ قَالَ إِنَّا نَرَی فِی زِیَارَتِهِ الْبَرَکَةَ فِی أَنْفُسِنَا وَ أَهَالِینَا وَ أَوْلَادِنَا وَ أَمْوَالِنَا وَ مَعَایِشِنَا وَ قَضَاءِ حَوَائِجِنَا قَالَ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع- أَ فَلَا أَزِیدُکَ مِنْ فَضْلِهِ فَضْلًا یَا أَخَا الْیَمَنِ- قَالَ زِدْنِی یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ إِنَّ زِیَارَةَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع تَعْدِلُ حَجَّةً مَقْبُولَةً مُتَقَبَّلَةً زَاکِیَةً مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص فَتَعَجَّبَ مِنْ ذَلِکَ فَقَالَ إِی وَ اللَّهِ وَ حَجَّتَیْنِ مَبْرُورَتَیْنِ مُتَقَبَّلَتَیْنِ زَاکِیَتَیْنِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص فَتَعَجَّبَ فَلَمْ یَزَلْ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع یَزِیدُ حَتَّی قَالَ ثَلَاثِینَ حَجَّةً مَبْرُورَةً مُتَقَبَّلَةً زَاکِیَةً مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص.

******

ترجمه:

محمد بن القاسم الحضرمی از امام صادق (ع) نقل می کند که مردی از یمن برای زیارت امام حسین (ع) آمده بود و از امام درباره برکات زیارت پرسید.مرد یمنی در پاسخ گفت که ما در زیارت امام حسین (ع) برکات زیادی را در زندگی خود، خانواده، فرزندان، اموال، معاش و برآورده شدن نیازهایمان مشاهده می کنیم.

سپس امام افزود: «آیا نمی خواهی از فضل زیارت امام حسین (ع) بیشتر بدانی؟» مرد درخواست کرد که امام بیشتر توضیح دهد. امام صادق (ع) فرمود: «زیارت امام حسین (ع) برابر با یک حج مقبول و قبول شده همراه با پیامبر خدا (ص) است.»

وقتی مرد از این بیان شگفت زده شد، امام ادامه دادند دوحج وعمره بازیمنی تعجب کرد حضرت همینطورعدد را بالا بردند تا اینکه فرمودند : «زیارت امام حسین (ع) معادل با سی حج مقبول با پیامبر خدا (ص) است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۷۹ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

۱۹۵۷۹- ١٤- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ

ص: ٤٥٠

١- ثواب الأعمال- ١١٨- ٣٩، و کامل الزیارات- ١٦٢.

٢- ثواب الأعمال- ١١٨- ٤٠، و کامل الزیارات- ١٦٢.

٣- فی المزار- موسی بن القاسم الحضرمی (هامش المخطوط)، و کذلک الثواب.

٤- أمالی الطوسیّ- ٢- ٢٨٠.

إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ وَهْبَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَبَشِيٍّ (١) عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي غُنْدَرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ الْحُسَيْنُ ع ذَاتَ يَوْمٍ فِي حَجْرِ النَّبِيِّ ص- وَ هُوَ يُلَاعِبُهُ وَ يُضَاحِكُهُ فَقَالَتْ عَائِشَةُ- يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَشَدَّ إِعْجَابَكَ بِهَذَا الصَّبِيِّ فَقَالَ لَهَا (٢) وَ كَيْفَ لَا أُحِبُّهُ وَ أُعْجَبُ بِهِ وَ هُوَ ثَمَرَةُ فُؤَادِي وَ قُرَّةُ عَيْنِي أَمَا إِنَّ أُمَّتِي سَتَقْتُلُهُ فَمَنْ زَارَهُ بَعْدَ وَفَاتِهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَجَّةً مِنْ حِجَجِي قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ حَجَّةً مِنْ حِجَجِكَ قَالَ نَعَمْ وَ حَجَّتَيْنِ قَالَتْ حَجَّتَيْنِ (٣) قَالَ نَعَمْ وَ أَرْبَعاً (٤) فَلَمْ تَزَلْ تَزَادُهُ وَ هُوَ يَزِيدُ (٥) حَتَّى بَلَغَ سَبْعِينَ حَجَّةً مِنْ حِجَجِ رَسُولِ اللَّهِ ص بِأَعْمَارِهَا.

******

ترجمه:

این روایت از حسین بن ابی غندر و از برخی از اصحاب امام صادق (ع) نقل شده است. در این روایت آمده است:

روزی امام حسین (ع) در حجره پیامبر (ص) بود و پیامبر (ص) با او بازی می کرد و او را می خنداند. عائشه از پیامبر (ص) پرسید: «ای پیامبر خدا، چه چیزی اینقدر شما را به این کودک جذب کرده است؟» پیامبر (ص) پاسخ داد: «چگونه ممکن است او را دوست نداشته باشم و از او شگفت زده نباشم، در حالی که او میوه دل من و روشنایی چشمان من است. اما باید بدانید که امت من او را خواهد کشت. هر کس پس از وفات او به زیارتش بیاید، خداوند برای او یک حج از حج های من می نویسد.»

عائشه گفت: «یک حج از حج های شما؟» پیامبر (ص) فرمود: «بله، و دو حج.» عائشه ادامه داد: «دو حج؟» پیامبر (ص) گفت: «بله، و چهار حج.» سپس عائشه همچنان از پیامبر (ص) درخواست بیشتر کرد و پیامبر (ص) نیز به تعداد آن ها افزود تا اینکه تعداد حج ها به هفتاد حج از حج های پیامبر (ص) رسید، با تمام ویژگی های آن ها.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۵۸۰ - رقم الحديث الباب: ۱۵]

۱۹۵۸۰- ۱۵- (٦) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ وَ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مَا تَقُولُ فِی زِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- فَإِنَّهُ بَلَغَنَا عَنْ بَعْضِكُمْ أَنَّهُ قَالَ تَعْدِلُ حَجَّةً وَ عُمْرَةً فَقَالَ مَا أَصْعَبَ هَذَا الْحَدِيثَ مَا تَعْدِلُ هَذَا كُلَّهُ وَ لَكِنْ زُورُوهُ وَ لَا تَجْفُوهُ فَإِنَّهُ (٧) سَيِّدُ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ- وَ شَبِيهُ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا- وَ عَلَيْهِمَا بَكَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ.

ص: ٤٥١

١- فی المصدر- علی بن جنشی.

٢- فی المصدر- فقال لها- ويلک ويلک.

٣- فی المصدر- قالت- يا رسول اللّه حجتين من حججک؟.

٤- فی المصدر زيادة- قال.

٥- فی المصدر زيادة- و يضعف.

٦- قرب الإسناد- ٤٨، و أورد صدره عن كامل الزيارات فی الحديث ١٧ من الباب ٣٨ من هذه الأبواب.

٧- فی المصدر- و إنّه سيد شباب الشهداء و.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَى التَّقِيَّةِ أَوْ عَلَى الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ الْوَاجِبَيْنِ أَوْ عَلَى كَوْنِ مَسَافَةِ الزِّيَارَةِ أَقْرَبَ مِنْ مَسَافَةِ الْحَجِّ.

******

ترجمه:

این روایت از حنان بن سدیر نقل شده است. او از امام صادق (ع) درباره ی ثواب زیارت قبر امام حسین (ع) پرسید و به او گفتند که زیارت قبر امام حسین (ع) معادل با یک حج و یک عمره است. امام صادق (ع) در پاسخ گفت: «این حدیث سخت است و نمی توان گفت که این همه ثواب دارد، اما به زیارت او بروید و او را ترک نکنید، زیرا او سید جوانان اهل بهشت است و آسمان ها و زمین به خاطر او گریه کردند.»

می گویم :

ممکن است بخاطرتقیه یا منظورحج وعمره واجب یا نزدیکی مسافت زیارت نسبت به حج باشد

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۸۱ - رقم الحدیث الباب: ۱٦]

۱۹۵۸۱- ۱٦- (۱) عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْخَزَّازُ فِي كِتَابِ الْكِفَايَةِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ التَّلَّعُكْبَرِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ زَكَرِيَّا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْمُنْكَدِرِ (۲) عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْهَيْثَمِ عَنْ أَفْلَحَ (۳) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ص أَنَّهُ أَخْبَرَهُ بِقَتْلِ الْحُسَيْنِ ع إِلَى أَنْ قَالَ مَنْ زَارَهُ عَارِفاً بِحَقِّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثَوَابَ أَلْفِ حَجَّةٍ وَ أَلْفِ عُمْرَةٍ أَلَا وَ مَنْ زَارَهُ فَقَدْ زَارَنِي (٤) وَ مَنْ زَارَنِي فَكَأَنَّمَا زَارَ اللَّهَ وَ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ (٥) أَنْ لَا يُعَذِّبَهُ بِالنَّارِ- أَلَا وَ إِنَّ الْإِجَابَةَ تَحْتَ قُبَّتِهِ وَ الشِّفَاءَ فِي تُرْبَتِهِ وَ الْأَئِمَّةَ مِنْ وُلْدِهِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

روایت شده از ابن عباس از پیامبر (ص) که ایشان خبر شهادت امام حسین (ع) را بیان کردند و سپس فرمودند: "هر کس او را با شناخت حق او زیارت کند، خداوند برای او ثواب هزار حج و هزار عمره خواهد نوشت. آگاه باشید، هر کس او را زیارت کند، گویی مرا زیارت کرده است، و هر کس

مرا زیارت کند، گویی خدا را زیارت کرده است. و بر خداوند است که او را به آتش عذاب ندهد. بدانید که اجابت دعا زیر قبه اوست، شفا در تربتش است و امامان از نسل او هستند."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۸۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۱۹۵۸۲- ۱۷- (٦) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ بَابَوَیْهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ صَالِحٍ النِّیلِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَتَی قَبْرَ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ (۷) عَارِفاً بِحَقِّهِ کَانَ کَمَنْ حَجَّ ثَلَاثَ حِجَجٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص.

******

ترجمه:

روایت شده از صالح نیلی از امام صادق (ع) که فرمود: "هر کس با شناخت حق امام حسین (ع) به زیارت قبر او برود، مانند کسی است که سه حج همراه با رسول خدا (ص) انجام داده است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۸۳ - رقم الحدیث الباب: ۱۸]

۱۹۵۸۳- ۱۸- (۸) وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِینٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی

۱- کفایة الأثر- ١٦.

۲- فی المصدر- محمّد بن إبراهیم بن المنذر المکی.

۳- فی المصدر- الأجلح الکندی، عن أفلح بن سعید.

٤- فی المصدر- فکانما زارنی.

٥- فی المصدر- و حقّ الزائر علی اللّه.

٦- کامل الزیارات- ١٤٠.

٧- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

٨- کامل الزیارات- ١٤٢.

جَعْفَرٍ ع قَالَ: لَوْ یَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِی زِیَارَةِ (١) الْحُسَیْنِ ع مِنَ الْفَضْلِ لَمَاتُوا شَوْقاً وَ تَقَطَّعَتْ أَنْفُسُهُمْ عَلَیْهِ حَسَرَاتٍ قُلْتُ وَ مَا فِیهِ قَالَ مَنْ زَارَهُ (٢) شَوْقاً إِلَیْهِ کَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ حَجَّةٍ مُتَقَبَّلَةٍ وَ أَلْفَ عُمْرَةٍ مَبْرُورَةٍ وَ أَجْرَ أَلْفِ شَهِیدٍ مِنْ شُهَدَاءِ بَدْرٍ وَ أَجْرَ أَلْفِ صَائِمٍ وَ ثَوَابَ أَلْفِ صَدَقَةٍ مَقْبُولَةٍ وَ ثَوَابَ أَلْفِ نَسَمَةٍ أُرِیدَ بِهَا وَجْهُ اللَّهِ وَ لَمْ یَزَلْ مَحْفُوظاً الْحَدِیثَ وَ فِیهِ ثَوَابٌ جَزِیلٌ وَ فِی آخِرِهِ أَنَّهُ یُنَادِی مُنَادٍ هَؤُلَاءِ زُوَّارُ الْحُسَیْنِ شَوْقاً إِلَیْهِ.

******

ترجمه:

روایت شده از محمد بن مسلم از امام باقر (ع) که فرمود: "اگر مردم می دانستند چه فضیلتی در زیارت امام حسین (ع) وجود دارد، از شوق جان می سپردند و جان هایشان در حسرت او از هم می گسست." گفتم: "چه فضیلتی دارد؟" فرمود: "هر کس از روی شوق به زیارت او برود، خداوند برای او هزار حج پذیرفته شده، هزار عمره مقبول، پاداش هزار شهید از شهدای بدر، پاداش هزار روزه دار، ثواب هزار صدقه مقبول و ثواب آزاد کردن هزار بنده که به خاطر رضای خدا آزاد شده باشند را خواهد نوشت. او همواره در حفظ الهی خواهد بود." و در ادامه حدیث آمده است که پاداش بزرگی برای اوست و در پایان فرمود: "منادی ندا می دهد: اینها زائران حسین هستند که از روی شوق به زیارت او آمده اند."

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٥٨٤ - رقم الحدیث الباب: ١٩]

١٩٥٨٤- ١٩- (٣) وَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِذٍ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي زِيَارَةِ (٤) الْحُسَيْنِ ع قَالَ تَعْدِلُ حَجَّةً وَ عُمْرَةً.

******

ترجمه:

روایت شده از ابی خدیشه از مردی که از امام باقر (ع) درباره زیارت امام حسین (ع) پرسید. امام فرمود: "زیارت او برابر با یک حج و یک عمره است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٥٨٥ - رقم الحدیث الباب: ٢٠]

١٩٥٨٥- ٢٠- (٥) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ (حَمْدَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ) (٦) عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْيَمَانِيِّ عَنْ مَنِيعِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ يُونُسَ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الزِّيَارَةُ إِلَى قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع حَجَّةٌ مِنْ بَعْدِ الْحَجَّةِ وَ عُمْرَةٌ مِنْ بَعْدِ حَجَّةِ الْإِسْلَامِ.

******

ترجمه:

روایت شده از هشام بن سالم از امام صادق (ع) که فرمود: "زیارت قبر امام حسین (ع)، یک حج پس از حج و عمره ای پس از حجه اسلام است."

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٥٨٦ - رقم الحدیث الباب: ٢١]

١٩٥٨٦- ٢١- (٧) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: مَنْ

۱- فی المصدر زیادة- قبر.

۲- فی المصدر- من أتاه.

۳- کامل الزیارات- ۱۵۸.

٤- فی المصدر زیادة- قبر.

٥- کامل الزیارات- ۱۵۸. و قد مر سند الحدیث برقم (۲) عن التهذیب بنفس السند الی یونس، فلاحظه.

٦- فی المصدر- حمدان بن سلیمان النیسابوریّ أبی سعید.

۷- کامل الزیارات- ۱۵۹.

زَارَ الْحُسَیْنَ (۱) فَقَدْ حَجَّ وَ اعْتَمَرَ قُلْتُ تُطْرَحُ عَنْهُ حَجَّةُ الْإِسْلَامِ قَالَ لَا هِیَ حَجَّةُ الضَّعِیفِ حَتَّی یَقْوَی وَ یَحُجَّ إِلَی بَیْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ إِلَی أَنْ قَالَ وَ إِنَّ الْحُسَیْنَ (۲) لَأَکْرَمُ عَلَی اللَّهِ مِنَ الْبَیْتِ- فَإِنَّهُ فِی وَقْتِ کُلِّ صَلَاةٍ لَیَنْزِلُ عَلَیْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ شُعْثٌ غُبْرٌ لَا تَقَعُ عَلَیْهِمُ النَّوْبَةُ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَةِ- وَ إِنَّ الْبَیْتَ یَطُوفُ بِهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَکٍ کُلَّ یَوْمٍ.

******

ترجمه:

روایت شده از یونس از امام رضا (ع) که فرمود: "هر کس امام حسین (ع) را زیارت کند، گویا حج و عمره انجام داده است." گفتم: "آیا حج اسلام از او ساقط می شود؟" فرمود: "نه، بلکه حج او مانند حج ضعیف است تا قوی شود و بتواند به خانه خدا حج کند." سپس فرمود: "امام حسین (ع) در نزد خدا از خانه کعبه بزرگ تر است. چرا که در هر وقت نماز، هفتاد هزار فرشته غبارآلود بر او نازل می شوند که تا قیامت نوبت آنها نخواهد رسید. و در حالی که خانه کعبه، هر روز، هفتاد هزار فرشته را به دور خود می بیند."

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۵۸۷ - رقم الحديث الباب: ۲۲]

۱۹۵۸۷- ۲۲- (۳) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ (٤) عَنْ مَسْعَدَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ زِيَارَةَ الْحُسَيْنِ ع تَعْدِلُ خَمْسِينَ حَجَّةً مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص.

******

ترجمه:

روايت شده از مسعدة از امام صادق (ع) كه فرمود: "زيارت امام حسين (ع) برابر با پنجاه حج همراه با رسول خدا (ص) است."

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۵۸۸ - رقم الحديث الباب: ۲۳]

۱۹۵۸۸- ۲۳- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ مَا لِمَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع (٦) عَارِفاً بِحَقِّهِ غَيْرَ مُسْتَكْبِرٍ وَ لَا مُسْتَنْكِفٍ قَالَ يُكْتَبُ لَهُ أَلْفُ حَجَّةٍ مَقْبُولَةٍ وَ أَلْفُ عُمْرَةٍ مَقْبُولَةٍ وَ إِنْ كَانَ شَقِيّاً كُتِبَ سَعِيداً وَ لَمْ يَزَلْ يَخُوضُ فِی رَحْمَةِ اللَّهِ.

أَقُولُ: وَ قَدْ رَوَى ابْنُ طَاوُسٍ فِی مِصْبَاحِ الزَّائِرِ كَثِيراً مِنَ الْأَحَادِيثِ السَّابِقَةِ وَ الآتِيَةِ وَ غَيْرِهَا مِمَّا هُوَ فِی مَعْنَاهَا وَ كَذَا ابْنُ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ وَ غَيْرُهُمَا

۱- فی المصدر- من زار قبر الحسين (عليه السلام).

۲- فی المصدر زيادة- (عليه السلام).

۳- كامل الزيارات- ۱٦۳ فيه حديث مختلف فی النصّ.

٤- فی المصدر- عن سعد، عن أبی القاسم هارون بن مسلم، عن سعدان، عن مسعدة.

٥- کامل الزیارات- ١٦٤.

٦- فی المصدر- ما لمن أتی قبر الحسین (علیه السلام) زائرا.

وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (١) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٢).

******

ترجمه:

روایت شده از عبد الله بن میمون از امام صادق (ع) که پرسیدم: "پاداش کسی که با شناخت حق امام حسین (ع) و بدون تکبر یا نافرمانی به زیارت قبر او برود چیست؟" امام فرمود: "برای او هزار حج پذیرفته شده و هزار عمره مقبول نوشته می شود. و اگر او شقی باشد، به جای او سعید نوشته می شود و همواره در رحمت خدا غوطه ور خواهد بود."

٤٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِیَارِ زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع عَلَی الْعِتْقِ وَ الصَّدَقَةِ وَ الْجِهَادِ

اشارة

(٣) ٤٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِیَارِ زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع عَلَی الْعِتْقِ وَ الصَّدَقَةِ وَ الْجِهَادِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٥٨٩ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٩٥٨٩- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ صَالِحٍ النِّیلِیِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ أَتَی قَبْرَ (٥) الْحُسَیْنِ ع عَارِفاً بِحَقِّهِ

كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَجْرَ مَنْ أَعْتَقَ أَلْفَ نَسَمَةٍ وَ كَانَ كَمَنْ حَمَلَ عَلَى أَلْفِ فَرَسٍ مُسْرَجَةٍ مُلْجَمَةٍ فِی سَبِیلِ اللَّهِ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ (٦) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ مِثْلَهُ (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ مِثْلَهُ (٨).

******

ترجمه:

روایت شده از صالح نیلی که امام صادق (ع) فرمود: "هر کس با شناخت حق امام حسین (ع) به زیارت قبر او برود، خداوند برای او پاداش کسی را می نویسد که هزار بنده را آزاد کرده است، و او مانند کسی است که بر هزار اسب زین شده و مهارشده در راه خدا جهاد کرده است."

١- تقدم فی الحدیث ١٣ من الباب ٢ و فی الحدیث ١ من الباب ٢٥ و فی الحدیث ١ من الباب ٢٦ و فی الأحادیث ٢٣ و ٢٤ و ٢٥ و ٤١- ٤٧ من الباب ٣٧ و فی الحدیث ٩ من الباب ٣٨ و فی الباب ٣٩ من هذه الأبواب.

٢- یأتی فی الباب ٤٩ و فی الحدیث ٥ من الباب ٥٥ و فی الحدیث ٢ من الباب ٦٣ و فی الباب ٦٥ و فی الحدیثین ٩ و ١٠ من الباب ٦٩ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٤٦ فیه حدیثان.

٤- الکافی ٤- ٥٨١- ٥، و کامل الزیارات- ١٦٤.

٥- کلمة (قبر) وردت فی التهذیب و الثواب فقط.

٦- فی التهذیب- محمّد بن جعفر، عن محمّد بن الحسین.

٧- التهذیب ٦- ٤٤- ٩٤.

٨- ثواب الأعمال- ١١٢- ١٣.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٥٩٠ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٩٥٩٠- ٢- (١) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ الْمَدَائِنِیِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع جُعِلْتُ فِدَاکَ آتِی قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع قَالَ نَعَمْ یَا أَبَا سَعِیدٍ- ائْتِ قَبْرَ ابْنِ رَسُولِ اللَّهِ ص أَطْیَبِ الطَّیِّبِینَ وَ أَطْهَرِ الطَّاهِرِینَ وَ أَبَرِّ الْأَبْرَارِ فَإِذَا زُرْتَهُ کَتَبَ اللَّهُ لَکَ عِتْقَ خَمْسٍ وَ عِشْرِینَ رَقَبَةً.

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ بِعِدَّةِ أَسَانِیدَ (٢)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٣).

******

ترجمه:

روایت شده از ابی سعید مدائنی که گفت: به امام صادق (ع) عرض کردم: "فدایت شوم، به زیارت قبر امام حسین (ع) می روم." امام فرمود: "بله، ای ابا سعید، به زیارت قبر پسر رسول خدا (ص) برو، پاک ترین پاکان و طاهرترین طاهرین و نیکوترین نیکان. هرگاه او را زیارت کنی، خداوند برای تو پاداش آزاد کردن بیست و پنج بنده را می نویسد."

٤٧- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ وَ الْأَئِمَّةِ ع فِی حَالِ الْخَوْفِ وَ الْأَمْنِ

اشارة

(٤) ٤٧ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ وَ الْأَئِمَّةِ ع فِی حَالِ الْخَوْفِ وَ الْأَمْنِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۹۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹۵۹۱- ۱- (٥) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْأَصَمِّ عَنْ حَمَّادٍ النَّابِ عَنْ رُومِیٍّ عَنْ زُرَارَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ ع مَا تَقُولُ فِيمَنْ زَارَ أَبَاکَ عَلَی خَوْفٍ قَالَ يُؤْمِنُهُ اللَّهُ يَوْمَ الْفَزَعِ الْأَکْبَرِ- وَ تَلَقَّاهُ الْمَلَائِکَةُ بِالْبِشَارَةِ وَ يُقَالُ لَهُ لَا تَخَفْ وَ لَا تَحْزَنْ هَذَا يَوْمُکَ الَّذِی فِيهِ فَوْزُکَ.

******

ترجمه:

روایت شده از زراره که گفت: به امام باقر (ع) عرض کردم: "درباره کسی که با ترس به زیارت پدرت (امام حسین ع) برود، چه می فرمایید؟" امام فرمود: "خداوند او را در روز فزع اکبر (روز قیامت) ایمن خواهد ساخت، و فرشتگان او را با بشارت ملاقات می کنند و به او گفته می شود: نترس و اندوهگین مباش، امروز روزی است که در آن رستگار خواهی شد."

ص: ٤٥٦

۱- ثواب الأعمال- ۱۱۲- ١٤.

۲- کامل الزیارات- ١٦٤، کامل الزیارات- ١٦٥.

۳- تقدم فی الحدیث ٦ من الباب ٤١ و فی الحدیث ١٨ من الباب ٤٥ من هذه الأبواب. و یأتی ما یدلّ علیه فی الأحادیث ١ و ٢ و ٤ من الباب ٤٩ و فی الحدیث ٨ من الباب ٥٩ و فی الباب ٦٥ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٤٧ فیه ٤ أحادیث.

٥- کامل الزیارات- ١٢٥.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٥٩٢ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٩٥٩٢- ٢- (١) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ الْأَصَمِّ عَنِ ابْنِ بُکَیْرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنَّ قَلْبِی (٢) یُنَازِعُنِی إِلَی زِیَارَةِ قَبْرِ أَبِیکَ وَ إِذَا خَرَجْتُ فَقَلْبِی وَجِلٌ مُشْفِقٌ حَتَّی أَرْجِعَ خَوْفاً مِنَ السُّلْطَانِ وَ السُّعَاةِ وَ أَصْحَابِ الْمَصَالِحِ (٣) فَقَالَ یَا ابْنَ بُکَیْرٍ أَ مَا تُحِبُّ أَنْ یَرَاکَ اللَّهُ فِینَا خَائِفاً أَ مَا تَعْلَمُ أَنَّهُ مَنْ خَافَ لِخَوْفِنَا أَظَلَّهُ اللَّهُ فِی ظِلِّ عَرْشِهِ وَ کَانَ یُحَدِّثُهُ الْحُسَیْنُ ع تَحْتَ الْعَرْشِ وَ آمَنَهُ اللَّهُ مِنْ أَفْزَاعِ یَوْمِ الْقِیَامَةِ- یَفْزَعُ النَّاسُ وَ لَا یَفْزَعُ فَإِنْ فَزِعَ وَقَّرَتْهُ الْمَلَائِکَةُ وَ سَکَّنَتْ قَلْبَهُ بِالْبِشَارَةِ.

******

ترجمه:

روایت شده از ابن بُکیر که گفت: به امام صادق (ع) عرض کردم: "قلبم مرا به زیارت قبر پدرت (امام حسین ع) می کشاند، اما هرگاه می خواهم بروم، قلبم از ترس حاکمان، مأموران و کسانی که منافعشان در کار است، نگران و مضطرب است تا اینکه برگردم." امام فرمود: "ای ابن بُکیر، آیا دوست نداری که خداوند تو را در حالی ببیند که به خاطر ما در حال ترس هستی؟ آیا نمی دانی که هر کس به خاطر ترس ما بترسد، خداوند او را در سایه عرش خود قرار می دهد و امام حسین (ع) با او در زیر عرش صحبت خواهد کرد؟ خداوند او را از هراس های روز قیامت ایمن می سازد؛ مردمان هراسان خواهند بود، اما او هراسی نخواهد داشت. و اگر دچار ترس شود، فرشتگان او را گرامی می دارند و با بشارت آرامش به قلب او می بخشند."

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۵۹۳ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۹۵۹۳- ۳- (٤) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنِ الْخَیْبَرِیِّ عَنْ یُونُسَ بْنِ ظَبْیَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ زِیَارَةُ الْحُسَیْنِ ع (٥) فِی حَالِ التَّقِیَّةِ فَقَالَ إِذَا أَتَیْتَ الْفُرَاتَ فَاغْتَسِلْ ثُمَّ الْبَسْ ثَوْبَیْکَ الطَّاهِرَیْنِ ثُمَّ تَمُرُّ بِالْقَبْرِ فَقُلْ (٦) صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ- صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ- صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ قَدْ تَمَّتْ زِیَارَتُکَ.

******

ترجمه:

روایت شده از یونس بن ظبیان که گفت: به امام صادق (ع) عرض کردم: "زیارت امام حسین (ع) در زمان تقیه چگونه است؟" امام فرمود: "وقتی به فرات رسیدی، غسل کن، سپس دو لباس پاک خود را بپوش و به سوی قبر برو. سپس بگو: «سلام بر تو ای ابا عبدالله، سلام بر تو ای ابا عبدالله، سلام بر تو ای ابا عبدالله.» و با همین جمله، زیارت تو کامل خواهد شد."

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۵۹٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۵۹٤- ٤- (۷) وَ بِالْإِسْنَادِ الْأَوَّلِ عَنِ الْأَصَمِّ عَنْ مُدْلِجٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (۸) فِی حَدِیثٍ طَوِیلٍ قَالَ: قَالَ

۱- کامل الزیارات- ۱۲۵.

۲- فی المصدر- قلت له- إنی أنزل الأرجان و قلبی.

۳- فی المصدر- و أصحاب المسالح. و المسالح- جمع مسلحة، و هم القوم المسلحون یکونون فی الطرق للمراقبة. (النهایة ۲- ۳۸۸).

٤- کامل الزیارات- ۱۲٦، و أورده عن الفقیه و التهذیب فی الحدیث ۲ من الباب ۵۹ من هذه الأبواب.

۵- فی المصدر- قلت له- جعلت فداک زیارة قبر الحسین (علیه السلام).

٦- فی المصدر- ثم تمر بازاء القبر و قل-.

۷- کامل الزیارات- ۱۲٦، و أورد قطعة منه فی الحدیث ١٤ من الباب ۷۰ من هذه الأبواب.

۸- فی المصدر- أبی جعفر محمّد بن علی (علیه السلام).

لِی هَلْ تَأْتِی قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع قُلْتُ نَعَمْ عَلَی خَوْفٍ وَ وَجَلٍ فَقَالَ مَا کَانَ مِنْ هَذَا أَشَدَّ فَالثَّوَابُ فِیهِ عَلَی قَدْرِ الْخَوْفِ وَ مَنْ خَافَ فِی إِتْیَانِهِ آمَنَ اللَّهُ رَوْعَتَهُ (۱) یَوْمَ یَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعالَمِینَ وَ انْصَرَفَ بِالْمَغْفِرَةِ وَ سَلَّمَتْ عَلَیْهِ الْمَلَائِکَةُ وَ زَارَهُ النَّبِیُّ ص- (۲) وَ انْقَلَبَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَ فَضْلٍ لَمْ یَمْسَسْهُمْ (۳) سُوءٌ وَ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۵).

******

ترجمه:

روایت شده از محمد بن مسلم که امام صادق (ع) در حدیثی طولانی به من فرمود: "آیا به زیارت قبر امام حسین (ع) می روی؟" گفتم: "بله، اما با ترس و نگرانی." امام فرمود: "هرچه ترس و نگرانی بیشتر باشد، پاداش آن نیز بیشتر است. هر کس با ترس به زیارت او برود، خداوند وحشت او را در روزی که مردم در برابر پروردگار عالمیان ایستاده اند، ایمن می سازد و او با مغفرت بازمی گردد. فرشتگان بر او سلام می فرستند و پیامبر (ص) به زیارت او می آید. او با نعمتی از سوی خداوند و

فضلی عظیم بازمی گردد، در حالی که هیچ آسیبی به او نرسیده و رضایت خدا را به دست آورده است."

٤٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع وَ لَوْ رَكِبَ الْبَحْرَ

اشارة

(٦) ٤٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع وَ لَوْ رَكِبَ الْبَحْرَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٩٥ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٥٩٥- ١- (٧) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الرَّزَّازِ عَنْ خَالِهِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ بَشِيرٍ السَّرَّاجِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: وَ مَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فِي سَفِينَةٍ فَتَكَفَّتْ (٨) بِهِمْ سَفِينَتُهُمْ نَادَى مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ طِبْتُمْ وَ طَابَتْ لَكُمُ الْجَنَّةُ.

******

ترجمه:

روایت شده از ابی سعید که امام صادق (ع) در حدیثی فرمود: "هر کس به زیارت قبر امام حسین (ع) برود و سوار بر کشتی باشد و کشتی آن ها در میان امواج دچار تلاطم شود، منادی ای از آسمان ندا می دهد: شما پاک و خوشبخت شدید و بهشت برایتان گوارا باد."

[رقم الحديث الكلى: ١٩٥٩٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٥٩٦- ٢- (٩) وَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

١- فی المصدر زیادة- یوم القیامة.

٢- فی المصدر زیادة- و دعا له.

٣- فی المصدر- لم یمسسه.

٤- تقدم ما یدلّ علیه بعمومه فی الأبواب ٢ و ٣٧ و ٣٨ و ٣٩ و ٤٠ و ٤١ و ٤٢ و ٤٣ و ٤٤ و ٤٥ و ٤٦ من هذه الأبواب.

٥- یأتی فی الحدیث ٤ من الباب ٨٠ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٤٨ فیه حدیثان.

٧- کامل الزیارات- ١٣٤، و أورد صدره فی الحدیث ٦ من الباب ٤١ من هذه الأبواب.

٨- تکفت السفینة و تکفأت- مالت (لسان العرب- کفا- ١- ١٤٢).

٩- کامل الزیارات- ١٣٥.

أَحْمَدَ بْنِ حَمْدَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مِيثَمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ النَّجَّارِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع تَزُورُونَ الْحُسَيْنَ ع- وَ تَرْكَبُونَ السُّفُنَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَ مَا تَعْلَمُ أَنَّهَا إِذَا تَكَفَّتْ (١) بِكُمْ نُودِيتُمْ أَلَا طِبْتُمْ وَ طَابَتْ لَكُمُ الْجَنَّةُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ عُمُوماً (٢) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٣).

******

ترجمه:

روایت شده از عبدالله بن نجار که گفت: امام صادق (ع) به من فرمود: "آیا به زیارت امام حسین (ع) می روید و سوار کشتی ها می شوید؟" گفتم: "بله." امام فرمود: "آیا نمی دانی که وقتی کشتی هایتان در میان امواج متلاطم می شود، به شما ندا داده می شود: «پاک و خوشبخت شدید و بهشت برایتان گوارا باد .

۴۹- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع لَيْلَةَ عَرَفَةَ وَ يَوْمَ عَرَفَةَ وَ يَوْمَ الْعِيدِ

اشارة

(٤) ٤٩ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع لَيْلَةَ عَرَفَةَ وَ يَوْمَ عَرَفَةَ وَ يَوْمَ الْعِيدِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۵۹۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۵۹۷- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ بَشِيرٍ الدَّهَّانِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع رُبَّمَا فَاتَنِي الْحَجُّ فَأُعَرِّفُ عِنْدَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع فَقَالَ أَحْسَنْتَ يَا بَشِيرُ- أَيُّمَا مُؤْمِنٍ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع عَارِفاً بِحَقِّهِ فِي غَيْرِ يَوْمِ عِيدٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عِشْرِينَ حَجَّةً وَ عِشْرِينَ عُمْرَةً مَبْرُورَاتٍ مَقْبُولَاتٍ وَ عِشْرِينَ (حَجَّةً وَ عُمْرَةً) (٦) مَعَ نَبِيٍّ مُرْسَلٍ أَوْ إِمَامٍ عَادِلٍ (٧) وَ مَنْ أَتَاهُ فِي يَوْمِ عِيدٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِائَةَ حَجَّةٍ وَ مِائَةَ عُمْرَةٍ وَ مِائَةَ غَزْوَةٍ مَعَ نَبِيٍّ مُرْسَلٍ أَوْ إِمَامٍ عَادِلٍ (٨) قَالَ فَقُلْتُ لَهُ كَيْفَ لِي بِمِثْلِ الْمَوْقِفِ

ص: ٤٥٩

۱- فی المصدر- إذا انكفت.

٢- تقدم فی الأبواب ٣٧ و ٣٨ و ٣٩ و ٤٠ و ٤٢ و ٤٤ و ٤٥ و ٤٦ و ٤٧ من هذه الأبواب.

٣- يأتی ما يدلّ علی ذلک فی الأبواب الآتية هنا.

٤- الباب ٤٩ فيه ١٥ حديثا.

٥- الكافی ٤- ٥٨٠- ١، و كامل الزيارات- ١٦٩.

٦- فی التهذيب- غزوة (هامش المخطوط).

٧- فی نسخة- أو إمام عدل (هامش المخطوط) و كذلک التهذيب.

٨- فی نسخة زيادة- و من أتاه يوم عرفة عارفا بحقه كتب اللّه له ألف حجة و ألف عمرة مبرورات متقبلات، و ألف غزوة مع نبی مرسل أو إمام عادل (هامش المخطوط).

- قَالَ فَنَظَرَ إِلَيَّ شِبْهَ الْمُغْضَبِ ثُمَّ قَالَ يَا بَشِيرُ إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع يَوْمَ عَرَفَةَ- وَ اغْتَسَلَ مِنَ الْفُرَاتِ ثُمَّ تَوَجَّهَ إِلَيْهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَجَّةً بِمَنَاسِكِهَا وَ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ وَ غَزْوَةً (١).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ مَنْ أَتَاهُ فِي يَوْمِ عِيدٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ حَجَّةٍ وَ أَلْفَ عُمْرَةٍ مَبْرُورَاتٍ مُتَقَبَّلَاتٍ وَ أَلْفَ غَزْوَةٍ (٢).

وَ رَوَاهُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ (٣)

وَ رَوَاهُ الطُّوسِيُّ فِي الْأَمَالِي عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ الصَّدُوقِ بِالْإِسْنَادِ (٤)

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

روايت شده از بشير دهان كه گفت: به امام صادق (ع) گفتم: "گاهی حج را از دست می دهم و در عوض به زيارت قبر امام حسين (ع) می روم." امام فرمود: "خوب كردی، ای بشير! هر مؤمنی كه به

زیارت قبر امام حسین (ع) برود و حق او را بشناسد، در روزی غیر از روز عید، خداوند برای او ثواب ۲۰ حج و ۲۰ عمره مقبول و مبرور و ۲۰ حج و عمره با پیامبر مرسل یا امام عادل می نویسد. و هر کس در روز عید به زیارت او برود، خداوند برای او ثواب ۱۰۰ حج، ۱۰۰ عمره و ۱۰۰ غزوه همراه با پیامبر مرسل یا امام عادل می نویسد."

بشیر گفت: "پرسیدم چگونه می توانم در عرفات چنین موقِفی به دست آورم؟" امام (ع) با لحنی ناراضی به من نگاه کرد و فرمود: "ای بشیر! هنگامی که مؤمن در روز عرفه به زیارت قبر امام حسین (ع) برود و از فرات غسل کند و سپس به سوی قبر حرکت کند، خداوند برای هر قدم او یک حج با مناسک آن می نویسد، و گمان می کنم (امام فرمود) و یک غزوه نیز برای او ثبت می شود."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۵۹۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۵۹۸- ۲- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْکُوفِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ یُونُسَ بْنِ ظَبْیَانَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع یَوْمَ عَرَفَةَ- کَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ حَجَّةٍ مَعَ الْقَائِمِ ع- وَ أَلْفَ أَلْفِ عُمْرَةٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص- وَ عِتْقَ أَلْفِ نَسَمَةٍ وَ حُمْلَانَ أَلْفِ فَرَسٍ فِی سَبِیلِ اللَّهِ (۷) وَ سَمَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَبْدِیَ

ص: ٤٦٠

۱- فی الفقیه- و عمرة (هامش المخطوط).

۲- الفقیه ۲- ۵۸۰- ۳۱٦۹.

۳- ثواب الأعمال- ۱۱۵- ۲۵، و أمالی الصدوق- ۱۲۳- ۱۱.

٤- أمالی الطوسیّ ۱- ۲۰٤.

۵- التهذیب ٦- ٤٦- ۱۰۱.

٦- التهذيب ٦- ٤٩- ١١٣، و مصباح المتهجد- ٦٥٨، و كامل الزيارات- ١٧٢.
٧- فی المصدر- و عتق ألف ألف نسمة و حملان ألف ألف فرس فی سبيل اللّه.

الصِّدِّيقُ آمَنَ بِوَعْدِی وَ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ فُلَانٌ صِدِّيقٌ زَكَّاهُ اللَّهُ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ وَ سُمِّیَ فِی الْأَرْضِ كَرُوبِيّاً (١).

******

ترجمه:

روايت شده از يونس بن ظبيان از امام صادق (ع) كه فرمود: "هر كس در روز عرفه قبر امام حسين (ع) را زيارت كند، خداوند برای او پاداش يک ميليون حج با امام قائم (ع)، يک ميليون عمره با رسول خدا (ص)، آزادسازی هزار بنده و آماده سازی هزار اسب در راه خدا را می نويسد. و خداوند عزوجل او را «بنده ی راستگويم» نام می برد كه به وعده ام ايمان آورده است. فرشتگان نيز او را راستگو می خوانند و خداوند از بالای عرش خود او را پاكيزه می شمارد، و در زمين به نام كروبيا (ملک مقرب) شناخته می شود."

[رقم الحديث الكلی: ١٩٥٩٩ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٥٩٩- ٣- (٢) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی إِسْمَاعِيلَ الْقَمَّاطِ عَنْ بَشَّارٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ كَانَ مُعْسِراً فَلَمْ يَتَهَيَّأْ لَهُ حَجَّةُ الْإِسْلَامِ فَلْيَأْتِ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فَلْيُعَرِّفْ عِنْدَهُ فَذَلِكَ يُجْزِئُهُ عَنْ حَجَّةِ الْإِسْلَامِ أَمَا إِنِّی لَا أَقُولُ: يُجْزِئُ ذَلِكَ عَنْ حَجَّةِ الْإِسْلَامِ إِلَّا لِمُعْسِرٍ فَأَمَّا الْمُوسِرُ إِذَا كَانَ قَدْ حَجَّ حَجَّةَ الْإِسْلَامِ فَأَرَادَ أَنْ يَتَنَفَّلَ بِالْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ فَمَنَعَهُ عَنْ ذَلِكَ شُغُلُ دُنْيَا أَوْ عَائِقٌ فَأَتَى الْحُسَيْنَ ع فِی يَوْمِ عَرَفَةَ أَجْزَأَهُ ذَلِكَ مِنْ أَدَاءِ حَجَّتِهِ وَ ضَاعَفَ اللَّهُ لَهُ بِذَلِكَ أَضْعَافاً مُضَاعَفَةً قُلْتُ كَمْ تَعْدِلُ حَجَّةً وَ كَمْ تَعْدِلُ عُمْرَةً قَالَ لَا يُحْصَى ذَلِكَ قُلْتُ مِائَةٌ قَالَ وَ مَنْ يُحْصِی ذَلِكَ قُلْتُ أَلْفٌ قَالَ وَ أَكْثَرُ ثُمَّ قَالَ وَ إِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لا تُحْصُوها (٣).

******

ترجمه:

روایت شده از بشار از امام صادق (ع) که فرمود: "هر کس که مستضعف است و نتوانسته حج واجب اسلام را به جا بیاورد، باید به قبر امام حسین (ع) بیاید و در آنجا زیارت کند. این عمل برای او به جای حج اسلام خواهد بود. اما من این را فقط برای مستضعفین می گویم. اما کسی که توان مالی دارد و حج اسلام را به جا آورده و می خواهد به صورت مستحب حج و عمره انجام دهد، اگر به دلیل مشغولیات دنیا یا موانع نتواند، و در روز عرفه به زیارت امام حسین (ع) بیاید، این عمل برای او به جای حج اسلام محسوب می شود و خداوند پاداش آن را به اندازه ای که قابل شمارش نیست، چندین برابر می کند. گفتم چقدر برابر با حج و عمره است؟ فرمود: قابل شمارش نیست. گفتم: صد برابر؟ فرمود: چه کسی می تواند آن را بشمارد؟ گفتم: هزار برابر؟ فرمود: و بیشتر از آن. سپس فرمود: و اگر نعمت های خدا را بشمارید، نمی توانید آن ها را احصا کنید.سوره مبارکه ابراهیم آیه ٣٤

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٠٠ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٦٠٠- ٤- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ بَشِيرٍ الدَّهَّانِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا بَشِيرُ إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فِي يَوْمِ عَرَفَةَ- وَ اغْتَسَلَ بِالْفُرَاتِ ثُمَّ تَوَجَّهَ إِلَيْهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَجَّةً بِمَنَاسِكِهَا وَ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ وَ غَزْوَةً.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ فِي الْمِصْبَاحِ (٥)

وَ كَذَا جُمْلَةٌ مِنَ الْأَحَادِيثِ السَّابِقَةِ وَ الآتِيَةِ.

******

ترجمه:

در این حدیث، امام صادق (ع) به بشیر الدهّان فرموده است: "ای بشیر، هر مؤمنی که در روز عرفه به زیارت قبر امام حسین (ع) برود و در کنار فرات غسل کند و سپس به سمت قبر حرکت کند، برای هر قدمی که بر می دارد، خداوند برای او حج با مناسکش ثبت می کند ودرست نمی دانم مگراینکه فرمودند : ویک غزوه .

ص: ٤٦١

١- الکروبیون بالتخفیف- سادة الملائکة. (القاموس المحیط- کرب- ١- ١٢٣).

٢- التهذیب ٦- ٥٠- ١١٤، و کامل الزیارات- ١٧٣.

٣- إبراهیم ١٤- ٣٤.

٤- التهذیب ٦- ٥٠- ١١٥.

٥- مصباح المتهجد- ٦٥٧.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٠١ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٩٦٠١- ٥- (١) وَ عَنْهُ عَنْ سَلَامَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْمُؤَدِّبِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنِ الْهَیْثَمِ النَّهْدِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنَّ اللَّهَ یَبْدَأُ بِالنَّظَرِ إِلَی زُوَّارِ الْحُسَیْنِ ع- عَشِیَّةَ عَرَفَةَ قَبْلَ نَظَرِهِ إِلَی أَهْلِ الْمَوْقِفِ- فَقَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَ کَیْفَ ذَلِکَ قَالَ لِأَنَّ فِی أُولَئِکَ أَوْلَادَ زِنًا وَ لَیْسَ فِی هَؤُلَاءِ أَوْلَادُ زِنًا.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا نَحْوَهُ (٢) وَ رَوَاهُ فِی مَعَانِی الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْهَیْثَمِ بْنِ أَبِی مَسْرُوقٍ (٣) وَ کَذَا فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ أَیْضاً (٤).

******

ترجمه:

از علی بن اسباط روایت شده است که از برخی از یاران ما از ابی عبدالله (ع) شنیدم که گفت: گفتم به ایشان : آیا خداوند شروع به نظر کردن به زوار حسین (ع) در شب عرفه قبل از نظر کردن به اهل موقف می کند؟ فرمودند : بله. گفتم: چرا؟ فرمودند : چون در آن ها فرزندان زنا وجود دارند و در این ها فرزندان زنا وجود ندارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۰۲ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۶۰۲- ٦- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِی طَالِبٍ الْأَنْبَارِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِیرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع یَا حَنَانُ إِذَا کَانَ یَوْمُ عَرَفَةَ- اطَّلَعَ اللَّهُ عَلَی زُوَّارِ الْحُسَیْنِ ع فَقَالَ لَهُمُ اسْتَأْنِفُوا فَقَدْ غُفِرَ لَکُمْ (٦).

******

ترجمه:

حَنَانِ بْنِ سَدِیرٍ: حضرت صادق به من فرمودند : ای سدیرخداوند درروزعرفه به زوارحسین توجه نموده ومی فرماید : اعمال خود را ازسربگیرید چون بخشیده شده اید .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۰۳ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۶۰۳- ۷- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ سَلَامَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجُبَّائِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ هِلَالٍ (۸) عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ

١- التهذيب ٦- ٥٠- ١١٦، و مصباح المتهجد- ٦٥٨، و كامل الزيارات- ١٧٠.

٢- الفقيه ٢- ٥٨٠- ٣١٧١.

٣- معانى الأخبار- ٣٩١- ٣٦.

٤- ثواب الأعمال- ١١٥- ٢٧.

٥- التهذيب ٦- ٥١- ١١٧، و مصباح المتهجد- ٦٦٠، و كامل الزيارات- ١٧١.

٦- فى نسخة- فقد غفرت لكم (هامش المخطوط).

٧- التهذيب ٦- ٥١- ١١٨، و مصباح المتهجد- ٦٦٠.

٨- فى المصدر- أحمد بن هلال.

وَهْبٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ عَرَّفَ عِنْدَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع فَقَدْ شَهِدَ عَرَفَةَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : كسيكه عرفه كنارمرقد حسين باشد عرفات را درک كرده است .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٠٤ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٩٦٠٤- ٨- (١) وَ فِي الْمِصْبَاحِ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْحُسَيْنِ الْعَرْزَمِيِّ (٢) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا كَانَ يَوْمُ عَرَفَةَ- نَظَرَ اللَّهُ تَعَالَى إِلَى زُوَّارِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع فَقَالَ ارْجِعُوا مَغْفُوراً لَكُمْ مَا مَضَى وَ لَا يُكْتَبُ عَلَى أَحَدٍ مِنْكُمْ (٣) ذَنْبُ سَبْعِينَ يَوْماً مِنْ يَوْمِ يَنْصَرِفُ.

******

ترجمه:

عُمَرَ بْنِ الْحُسَيْنِ الْعَرْزَمِيِّ: حضرت صادق فرمودند : خداوند درروزعرفه به زوارحسین توجه نموده ومی فرماید : برگردید گذشته شما بخشیده شد وتا هفتاد روزازبازگشت هم گناهی ازشما نوشته نمی شود .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٠٥ - رقم الحديث الباب: ٩]

١٩٦٠٥- ٩- (٤) وَ عَنْ بَشِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع يَوْمَ عَرَفَةَ- (٥) بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلِجَ الْفُؤَادِ.

******

ترجمه:

از بشیر روایت شده است که گفت: شنیدم ابا عبدالله (ع) می فرمود: کسی که در روز عرفه به قبر حسین (ع) بیاید، خداوند او را در روز قیامت با دل های خنک و آرام برمی انگیزد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٠٦ - رقم الحديث الباب: ١٠]

١٩٦٠٦- ١٠- (٦) وَ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ ع يَوْمَ عَرَفَةَ عَارِفاً بِحَقِّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ حَجَّةٍ مَقْبُولَةٍ وَ أَلْفَ عُمْرَةٍ مَبْرُورَةٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : کسیکه حضرت حسین را با معرفت به جایگاه ایشان درروزعرفه زیارت کند خداوند برایش هزارحج وعمره مقبول می نویسد .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٠٧ - رقم الحديث الباب: ١١]

۱۹۶۰۷- ۱۱- (۷) وَ عَنْ بَشِيرٍ الدَّهَّانِ عَنْ رِفَاعَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ يَا رِفَاعَةُ- مَا حَجَجْتَ الْعَامَ قُلْتُ (۸) مَا كَانَ عِنْدِی مَا أَحُجُّ بِهِ وَ لَكِنِّی عَرَّفْتُ عِنْدَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع فَقَالَ لِی

۱- مصباح المتهجد- ٦٥٩، و كامل الزيارات- ۱۷۱.

۲- فی المصدرين- عمر بن الحسن العرزمی.

۳- فی المصدر- و لا يكتب علی أحد منهم.

٤- مصباح المتهجد- ٦٥٨.

٥- فی المصدر- بعرفة.

٦- مصباح المتهجد- ٦٥٨، و أورده عن المزار فی الحديث ٥ من الباب ٥۱ من هذه الأبواب.

۷- مصباح المتهجد- ٦٥٩.

۸- فی المصدر- قال- قلت- جعلت فداک.

يَا رِفَاعَةُ مَا قَصَرْتَ عَمَّا كَانَ فِيهِ أَهْلُ مِنًی- (۱) لَوْ لَا أَنِّی أَكْرَهُ أَنْ يَدَعَ النَّاسُ الْحَجَّ لَحَدَّثْتُكَ بِحَدِيثٍ لَا تَدَعُ زِيَارَةَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع أَبَداً (۲) ثُمَّ قَالَ أَخْبَرَنِی أَبِی أَنَّ (۳) مَنْ خَرَجَ إِلَى قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- عَارِفاً بِحَقِّهِ غَيْرَ مُسْتَكْبِرٍ صَحِبَهُ أَلْفُ مَلَكٍ عَنْ يَمِينِهِ وَ أَلْفُ مَلَكٍ عَنْ يَسَارِهِ وَ كُتِبَ لَهُ أَلْفُ حَجَّةٍ وَ أَلْفُ عُمْرَةٍ مَعَ نَبِیٍّ أَوْ وَصِیِّ نَبِیٍّ.

******

ترجمه:

از رفاعه روايت شده است كه گفت: به نزد ابی عبدالله (ع) رفتم و او گفت: ای رفاعه، آيا امسال حج به جا آوردی؟ گفتم: آن قدر كه نياز داشتم برای حج نداشتم، ولی در كنار قبر حسين (ع) حاضر

شدم. او به من گفت: ای رفاهه، تو از چیزی که اهل منا به آن معتقد بودند کوتاهی نکردی. اگر نمی ترسیدم که مردم حج را ترک کنند، حدیثی به تو می گفتم که هرگز زیارت قبر حسین (ع) را ترک نمی کردی. سپس گفت: پدرم به من خبر داد که کسی که به قبر حسین (ع) برود و به حق او آشنا باشد و متکبر نباشد، او را هزار ملک از سمت راست و هزار ملک از سمت چپ همراهی می کنند و برای او هزار حج و هزار عمره نوشته می شود، همراه با پیامبر یا وصی پیامبر.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۶۰۸- ۱۲- (٤) وَ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ الثُّمَالِیِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ مَنْ عَرَّفَ عِنْدَ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع لَمْ یَرْجِعْ صِفْراً وَ لَکِنْ یَرْجِعُ وَ یَدَاهُ مَمْلُوءَتَانِ.

******

ترجمه:

«از ابی حمزه ثمالی روایت شده است که گفت: شنیدم ابا عبدالله (ع) می فرمود: کسی که در کنار قبر حسین (ع) حاضرباشد بر نمی گردد با دست خالی، بلکه با دست های پر بر می گردد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۹۶۰۹- ۱۳- (٥) وَ عَنِ ابْنِ مِیثَمٍ التَّمَّارِ عَنِ الْبَاقِرِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ الْحُسَیْنَ ع- أَوْ قَالَ مَنْ زَارَ لَیْلَةَ عَرَفَةَ أَرْضَ کَرْبَلَاءَ- وَ أَقَامَ بِهَا حَتَّی یُعَیِّدَ ثُمَّ یَنْصَرِفَ وَقَاهُ اللَّهُ شَرَّ سَنَتِهِ.

******

ترجمه:

از ابن میثم تمار از باقر (ع) نقل شده است که گفت: کسی که در شب عرفه به زمین کربلا برود و تا عید قربانی (عید قربانی) در آنجا بماند و سپس برود، خداوند او را از شر سالش محفوظ می دارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۱۰ - رقم الحدیث الباب: ۱٤]

۱۹۶۱۰- ۱٤- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَ أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى ع يَقُولُونَ مَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع بِعَرَفَةَ- (۷) قَلَبَهُ اللَّهُ ثَلِجَ الْوَجْهِ (۸).

ص: ٤٦٤

۱- فی المصدر- عما کان أهل منی فیه.

۲- فی المصدر زیادة- ثم نکت الأرض و سکت طویلا.

۳- فی المصدر- قال.

٤- مصباح المتهجد- ٦٥۹.

٥- مصباح المتهجد- ٦٥۹.

٦- الفقیه ۲- ٥۸۰- ۳۱۷۰، و کامل الزیارات- ۱۷۰.

۷- فی نسخة- یوم عرفة (هامش المخطوط).

۸- کذا فی الأصل و المخطوط، و فی المصدر- ثلج الصدر، و کتب فی هامش المخطوط ما نصه- " البلوج- الاشراق [الصحاح- بلج- ۱- ۳۰۰] الأصل کما فی الأصل و الحاشیة فیها أیضا".

وَ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الزَّيَّاتِ (۱) عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ قَلَبَهُ اللَّهُ ثَلِجَ الْفُؤَادِ (۲)

******

ترجمه:

از داود رقّی نقل شده است که گفت: شنیدم ابا عبدالله جعفر بن محمد و ابا الحسن موسی بن جعفر و ابا الحسن علی بن موسی (ع) می فرمودند: کسی که در روز عرفه به قبر حسین بن علی (ع) برود، خداوند چهره او را خنک و آرام می سازد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۱۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۵]

۱۹۶۱۱- ۱۵- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَتَجَلَّى لِزُوَّارِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- قَبْلَ أَهْلِ عَرَفَاتٍ (فَيَفْعَلُ ذَلِكَ بِهِمْ) (٤) وَ يَقْضِي حَوَائِجَهُمْ وَ يَغْفِرُ ذُنُوبَهُمْ وَ يُشَفِّعُهُمْ فِي مَسَائِلِهِمْ ثُمَّ يَثْنِي بِأَهْلِ عَرَفَاتٍ يَفْعَلُ (٥) ذَلِكَ بِهِمْ.

أَقُولُ: وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٦).

******

ترجمه:

از عبد الله بن مسکان نقل شده است که گفت: ابا عبدالله (ع) گفت: خداوند متعال و مبارک خود را به زوار قبر حسین (ع) قبل از اهل عرفات لطف ورحمت خودش را ظاهرکرده و نیازهای آن ها را برآورده می کند و گناهانشان را می بخشاید و در مسائلشان شفاعتشان را قبول می کند، سپس با اهل عرفات این کار را انجام می دهد.

۵۰- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع فِي أَوَّلِ رَجَبٍ وَ فِي النِّصْفِ مِنْهُ

اشارة

(٧) ٥٠ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع فِي أَوَّلِ رَجَبٍ وَ فِي النِّصْفِ مِنْهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦١٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٦١٢- ١- (٨) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ بَشِيرٍ الدَّهَّانِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ

ص: ٤٦٥

١- فى الثواب- محمّد بن عمرو الزيات.

٢- ثواب الأعمال- ١١٥- ٢٦.

٣- ثواب الأعمال- ١١٦- ٢٨، و كامل الزيارات- ١٦٥ و كامل الزيارات- ١٧٠، و مصباح المتهجد- ٦٥٨.

٤- ليس فى المصدر.

٥- فى المصدر- فيفعل.

٦- يأتى فى الحديث ٣ من الباب ٥٠ و فى الحديث ٢ من الباب ٥٤ من هذه الأبواب.

٧- الباب ٥٠ فيه ٣ أحاديث.

٨- التهذيب ٦- ٤٨- ١٠٧، و مصباح المتهجد- ٧٣٧.

الْحُسَيْنِ ع أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ رَجَبٍ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ الْبَتَّةَ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِی مَسَارِّ الشِّيعَةِ مُرْسَلًا (۱).

******

ترجمه:

از بشیر دهان از جعفر بن محمد علیهما السلام نقل شده است که گفت: کسی که در اولین روز از ماه رجب به قبر حسین (ع) برود، خداوند حتما گناهان او را می بخشد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۶۱۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۶۱۳- ۲- (۲) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی عَلِیِّ بْنِ هَمَّامِ بْنِ سُهَيْلٍ (۳) عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَبْزَارِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا ع فِی أَیِّ شَهْرٍ نَزُورُ الْحُسَيْنَ ع- قَالَ فِی النِّصْفِ مِنْ رَجَبٍ وَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ.

وَ فِی الْمِصْبَاحِ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنِ ابْنِ قُولَوَيْهِ عَنِ ابْنِ هَمَّامٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ قَالَ وَ قَالَ غَيْرُهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٤) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ مِثْلَهُ (٥) قَالَ

وَ رَوَاهُ أَحْمَدُ بْنُ هِلَالٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا مِثْلَهُ غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ أَیُّ الْأَوْقَاتِ أَفْضَلُ أَنْ نَزُورَ الْحُسَيْنَ فِيهِ (٦).

وَ رَوَاهُ ابْنُ طَاوُسٍ فِی كِتَابِ الْإِقْبَالِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ مِنْ كِتَابِهِ مِثْلَهُ (٧)

١- مسار الشيعة- ٧٠.

٢- التهذيب ٦- ٤٨- ١٠٨.

٣- فی المصدر- أبی علیّ محمّد بن همام بن سهیل.

٤- مصباح المتهجد- ٧٤٣.

٥- كامل الزيارات- ١٨٢.

٦- كامل الزيارات- ١٨٢.

٧- إقبال الأعمال- ٦٥٧.

وَ رَوَاهُ أَيْضاً نَقْلًا مِنْ كِتَابِ الزِّيَارَاتِ لِمُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

از احمد بن محمد بن ابی نصر بزنطی نقل شده است که گفت: از ابا الحسن رضا پرسیدم که در کدام ماه باید به زیارت حسین برویم. ایشان فرمودند : در نیمه ی ماه رجب و نیمه ی ماه شعبان

[رقم الحديث الكلی: ١٩٦١٤ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٦١٤- ٣- (٢) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ بَشِيرٍ الدَّهَّانِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع يَوْمَ عَرَفَةَ عَارِفاً بِحَقِّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثَوَابَ أَلْفِ حَجَّةٍ وَ أَلْفِ عُمْرَةٍ وَ أَلْفِ غَزْوَةٍ مَعَ نَبِيٍّ مُرْسَلٍ وَ مَنْ زَارَهُ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ رَجَبٍ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ الْبَتَّةَ.

******

ترجمه:

از بشیر دهان از جعفر بن محمد (ع) نقل شده است که گفت: کسی که در روز عرفه به قبر حسین (ع) برود و به حق او آشنا باشد، خداوند برای او ثواب هزار حج، هزار عمره و هزار غزوه با پیامبر مرسل می نویسد. و کسی که او را در اولین روز از ماه رجب زیارت کند، خداوند به طور کامل گناهان او را می بخشد.

۵۱- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع فِي النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ

اشارة

(۳) ۵۱ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع فِي النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۶۱۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۶۱۵- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الزَّيْتُونِيِّ (٥) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُصَافِحَهُ مِائَتَا أَلْفِ نَبِيٍّ (٦) وَ عِشْرُونَ أَلْفَ نَبِيٍّ (٧) فَلْيَزُرْ قَبْرَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع فِي النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ- فَإِنَّ أَرْوَاحَ النَّبِيِّينَ (٨) تَسْتَأْذِنُ اللَّهَ فِي زِيَارَتِهِ فَيُؤْذَنُ لَهُمْ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمودند: هر کس دوست دارد که با دویست و بیست هزار پیامبر دست بدهد، باید در نیمه شعبان قبر حسین بن علی (ع) را زیارت کند. زیرا ارواح پیامبران از خداوند اجازه می گیرند تا او را زیارت کنند و به آنها اجازه داده می شود.

١- إقبال الأعمال- ٦٥٧.

٢- كامل الزيارات- ١٧٢ و كامل الزيارات- ١٨٢.

٣- الباب ٥١ فيه ١٢ حديثا.

٤- التهذيب ٦- ٤٨- ١٠٩، و مصباح المتهجد- ٧٦١، و كامل الزيارات- ١٧٩.

٥- فى نسخة- الحسين بن على الزيتونى (هامش المخطوط).

٦- فى المصدر- مائة ألف نبى.

٧- فى المزار- و أربعة و عشرون ألف نبى.

٨- فى المصدر زيادة- (عليهم السلام).

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦١٦ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٦١٦- ٢- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِى الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا كَانَ لَيْلَةُ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ- نَادَى مُنَادٍ مِنَ الْأُفُقِ الْأَعْلَى زَائِرِى الْحُسَيْنِ ع- ارْجِعُوا مَغْفُوراً لَكُمْ ثَوَابُكُمْ عَلَى رَبِّكُمْ وَ مُحَمَّدٍ نَبِيِّكُمْ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِيدُ فِى مَسَارِّ الشِّيعَةِ مُرْسَلًا (٢)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ (٣)

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ (٤) وَ فِي الْمِصْبَاحِ عَنْ خِدَاشٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ مِثْلَهُ (٥) وَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ وَ ذَكَرَ الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : شب نیمه شعبان که شد منادی ازافق اعلی خطاب به زائرین امام حسین می گوید : برگردید درحالیکه بخشیده شده اید پاداش شما بعهده پروردگارتان پیامبرتان است .

[رقم الحديث الكلي: ١٩٦١٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٦١٧- ٣- (٦) وَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع ثَلَاثَ سِنِينَ مُتَوَالِيَاتٍ لَا يَفْصِلُ بَيْنَهُنَّ فِي النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ الْبَتَّةَ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمودند: هر کس سه سال پیاپی در نیمه شعبان قبر حسین بن علی (ع) را زیارت کند، بدون اینکه فاصله ای بین آنها بیفتد، گناهانش به طور کامل بخشیده می شود.

[رقم الحديث الكلي: ١٩٦١٨ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٦١٨- ٤- (٧) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَارِدٍ التَّمِيمِيِّ قَالَ: قَالَ لَنَا أَبُو جَعْفَرٍ ع مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فِي النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ- غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ وَ لَمْ تُكْتَبْ عَلَيْهِ سَيِّئَةٌ فِي سَنَتِهِ حَتَّى يَحُولَ عَلَيْهِ الْحَوْلُ فَإِنْ زَارَهُ فِي السَّنَةِ الثَّانِيَةِ غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ.

١- التهذيب ٦- ٤٩- ١١٠.

٢- مسار الشيعة- ٧٤.

٣- الفقيه ٢- ٣٤٨- ١٥٩٥.

٤- الكافى ٤- ٥٨٩- ٩.

٥- مصباح المتهجد- ٧٦١.

٦- مصباح المتهجد- ٧٦١، و كامل الزيارات- ١٨٠.

٧- مصباح المتهجد- ٧٦١، و كامل الزيارات- ١٨٠.

الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْأَمَالِي عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ ابْنِ قُولَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ عَنِ الْبَاقِرِ ع مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فِي لَيْلَةِ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ (١)

******

ترجمه:

محمد بن مارد تميمى مى گويد: امام باقر (ع) به ما فرمودند: هر كس در نيمه شعبان قبر حسين (ع) را زيارت كند، گناهانش بخشيده مى شود و تا پايان آن سال هيچ گناهى براى او نوشته نمى شود. اگر سال بعد نيز او را زيارت كند، گناهانش دوباره بخشيده مى شود.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦١٩ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٩٦١٩- ٥- (٢) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُوسَوِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَهِيكٍ (٣) عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ ع لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ- غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ مَنْ زَارَهُ يَوْمَ عَرَفَةَ- كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ حَجَّةٍ مُتَقَبَّلَةٍ وَ أَلْفَ عُمْرَةٍ مَبْرُورَةٍ وَ مَنْ زَارَهُ يَوْمَ عَاشُورَاءَ- فَكَأَنَّمَا زَارَ اللَّهَ فَوْقَ عَرْشِهِ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمودند: هر کس در شب نیمه شعبان حسین (ع) را زیارت کند، خداوند گناهان گذشته و آینده اش را می بخشد. و هر کس در روز عرفه او را زیارت کند، خداوند برای او هزار حج پذیرفته و هزار عمره مقبول می نویسد. و هر کس در روز عاشورا او را زیارت کند، گویا خدا را بر عرش خود زیارت کرده است .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٢٠ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩٦٢٠- ٦- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فِي النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ- غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمودند: هر کس در نیمه شعبان قبر حسین (ع) را زیارت کند، خداوند گناهان گذشته و آینده اش را می بخشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٢١ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٩٦٢١- ٧- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا يُونُسُ لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ يَغْفِرُ اللَّهُ لِكُلِّ مَنْ زَارَ

١- أمالی الطوسیّ ١- ٤٦.

٢- کامل الزیارات- ١٧٤، و أورد قطعة منه عن مصباح المتهجد فی الحدیث ١٠ من الباب ٤٩، و أخری عن کتب أخری فی الحدیث ١ من الباب ٥٥ من هذه الأبواب.

٣- فی المصدر- عبید اللّه بن نهیک.

٤- کامل الزیارات- ١٨١.

٥- کامل الزیارات- ١٨١.

الْحُسَیْنَ ع مِنَ الْمُؤْمِنِینَ مَا قَدَّمُوا مِنْ ذُنُوبِهِمْ (١) وَ قِیلَ لَهُمُ اسْتَقْبِلُوا الْعَمَلَ قَالَ قُلْتُ: هَذَا کُلُّهُ لِمَنْ زَارَ الْحُسَیْنَ ع- فِی النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ قَالَ یَا یُونُسُ- لَوْ أَخْبَرْتُ النَّاسَ بِمَا فِیهَا لِمَنْ زَارَ الْحُسَیْنَ ع- لَقَامَتْ ذُکُورُ الرِّجَالِ عَلَی الْخَشَبِ (٢).

عَلِیُّ بْنُ مُوسَی بْنِ جَعْفَرِ بْنِ طَاوُسٍ فِی کِتَابِ الْإِقْبَالِ نَقْلًا مِنْ کِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ الْمُتَّفَقِ عَلَی صَلَاحِهِ وَ عِلْمِهِ وَ عَدَالَتِهِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ یُونُسَ بْنِ یَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

یونس بن یعقوب می گوید: امام صادق (ع) به من فرمودند: ای یونس، در شب نیمه شعبان، خداوند گناهان گذشته همه مؤمنانی را که حسین (ع) را زیارت کنند، می بخشد و به آنها گفته می شود که عمل خود را از نو آغاز کنند. گفتم: آیا این همه پاداش برای کسانی است که در نیمه شعبان حسین (ع) را زیارت می کنند؟ امام فرمودند: ای یونس، اگر آنچه را که در این شب برای زائران حسین (ع) وجود دارد به مردم بگویم، مردان از شدت اشتیاق بر چوب ها (دارها) بالا می رفتند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۶۲۲ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۹۶۲۲- ۸- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِی حَمْزَةَ الثُّمَالِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ ع قَالَ: مَنْ أَحَبَّ أَنْ یُصَافِحَهُ مِائَةُ أَلْفِ نَبِیٍّ وَ أَرْبَعَةٌ وَ عِشْرُونَ أَلْفَ نَبِیٍّ فَلْیَزُرِ الْحُسَیْنَ ع لَیْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ- فَإِنَّ الْمَلَائِکَةَ وَ النَّبِیِّینَ (٥) یَسْتَأْذِنُونَ اللَّهَ فِی زِیَارَتِهِ فَیُؤْذَنُ لَهُمْ فَطُوبَی لِمَنْ صَافَحَهُمْ وَ صَافَحُوهُ.

******

ترجمه:

امام سجاد (ع) فرمودند: هر کس دوست دارد که با صد و بیست و چهار هزار پیامبر دست بدهد، باید در شب نیمه شعبان حسین (ع) را زیارت کند. زیرا فرشتگان و پیامبران از خداوند اجازه می گیرند تا او را زیارت کنند و به آنها اجازه داده می شود. پس خوشا به حال کسی که با آنان دست دهد و آنان نیز با او دست دهند.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۶۲۳ - رقم الحديث الباب: ۹]

۱۹۶۲۳- ۹- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ مُعَاوِیَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا کَانَ أَوَّلُ یَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ نَادَی مُنَادٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ یَا وَفْدَ الْحُسَیْنِ لَا تُخْلُوا لَیْلَةَ النِّصْفِ (٧) مِنْ زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع

۱- فی المصدر- ما تقدم من ذنوبهم و ما تاخر.

۲- لتوضيح هذه العبارة راجع تعليقة العلّامة المجلسى (قدّس سرّه) حولها فى البحار ۱۰۱- ۹۵- ۱۳.

۳- إقبال الأعمال- ۷۱۱.

٤- إقبال الأعمال- ۷۱۰.

٥- فى المصدر- و أرواح النبيين.

٦- إقبال الأعمال- ۷۱۱.

۷- فى المصدر زيادة- من شعبان.

فَلَوْ تَعْلَمُونَ مَا فِيهَا لَطَالَتْ عَلَيْكُمُ السَّنَةُ حَتَّى يَجِى ءَ النِّصْفُ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمودند: هنگامى كه اولين روز شعبان فرا مى رسد، منادى اى از زير عرش ندا مى دهد: اى زائران حسين (ع)، شب نيمه شعبان را بدون زيارت حسين (ع) نگذاريد. اگر مى دانستيد كه چه پاداشى در اين شب وجود دارد، سال براى شما طولانى مى شد تا نيمه شعبان برسد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹٦۲٤ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۹٦۲٤- ۱۰- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ قَالَ: سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَا لِمَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ ع- فِى النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ مِنَ الثَّوَابِ فَقَالَ مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ ع فِى النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ يُرِيدُ بِهِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَا عِنْدَهُ لَا مَا عِنْدَ النَّاسِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ فِى تِلْكَ اللَّيْلَةِ ذُنُوبَهُ وَ لَوْ أَنَّهَا بِعَدَدِ شَعْرِ مِعْزَى كَلْبٍ إِلَى أَنْ قَالَ وَ هُوَ فِى حَدِّ مَنْ زَارَ اللَّهَ فِى عَرْشِهِ.

******

ترجمه:

ابو عبدالله برقی می گوید: از امام صادق (ع) پرسیده شد که پاداش کسی که در نیمه شعبان قبر حسین بن علی (ع) را زیارت کند، چیست؟ امام فرمودند: هر کس در نیمه شعبان حسین (ع) را زیارت کند و هدفش خداوند عز و جل و آنچه نزد اوست باشد، نه آنچه نزد مردم است، خداوند در آن شب تمام گناهانش را می بخشد، حتی اگر به تعداد موی بزهای قبیله "کلب" باشد. سپس فرمودند: و او مانند کسی است که خدا را بر عرش خود زیارت کرده است.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٢٥ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٩٦٢٥- ١١- (٢) قَالَ وَ فِی حَدِیثٍ آخَرَ عَنِ الصَّادِقِ ع یَغْفِرُ اللَّهُ لِزَائِرِ الْحُسَیْنِ ع فِی نِصْفِ شَعْبَانَ- مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.

******

ترجمه:

در حدیث دیگری از امام صادق (ع) آمده است: خداوند گناهان گذشته و آینده زائر حسین (ع) را که در نیمه شعبان او را زیارت کند، می بخشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٢٦ - رقم الحديث الباب: ١٢]

١٩٦٢٦- ١٢- (٣) وَ فِی مِصْبَاحِ الزَّائِرِ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ الْحُسَیْنَ ع فِی النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ- کَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ أَلْفَ حَجَّةٍ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٥).

******

ترجمه:

در "مصباح الزائر" آمده است که امام صادق (ع) فرمودند: هر کس در نیمه شعبان حسین (ع) را زیارت کند، خداوند عز و جل برای او هزار حج می نویسد.

۵۲- بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْعَمَلِ لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ بِكَرْبَلَاءَ

اشارة

(٦) ٥٢ بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْعَمَلِ لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ بِكَرْبَلَاءَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٢٧ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٦٢٧- ١- (٧) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِى الْمَزَارِ عَنْ سَالِمِ بْنِ

ص: ٤٧١

١- إقبال الأعمال- ٧١١.

٢- إقبال الأعمال- ٧١٢.

٣- مصباح الزائر- ٢٣٢، الفصل العاشر.

٤- تقدم فى الحديث ٢ من الباب ٥٠ من هذه الأبواب.

٥- يأتى فى الباب ٥٤ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٥٢ فيه حديث واحد.

۷- کامل الزیارات- ۱۸۱.

عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: مَنْ بَاتَ لَیْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ بِأَرْضِ کَرْبَلَاءَ- فَقَرَأَ أَلْفَ مَرَّةٍ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- وَ یَسْتَغْفِرُ أَلْفَ مَرَّةٍ وَ یَحْمَدُ اللَّهَ أَلْفَ مَرَّةٍ ثُمَّ یَقُومُ فَیُصَلِّی أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ یَقْرَأُ فِی کُلِّ رَکْعَةٍ أَلْفَ مَرَّةٍ آیَةَ الْکُرْسِیِّ- وَکَّلَ اللَّهُ بِهِ مَلَکَیْنِ یَحْفَظَانِهِ مِنْ کُلِّ سُوءٍ وَ مِنْ کُلِّ شَیْطَانٍ وَ سُلْطَانٍ (۱) وَ یَکْتُبَانِ لَهُ حَسَنَاتِهِ وَ لَا تُکْتَبُ لَهُ سَیِّئَةٌ (۲) وَ یَسْتَغْفِرُونَ لَهُ مَا دَامَ مَعَهُ (۳).

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ فِی الْمِصْبَاحِ نَقْلًا عَنِ ابْنِ قُولَوَیْهِ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

سالم بن عبدالرحمن می گوید: امام صادق (ع) فرمودند: کسی که در شب نیمه شعبان در زمین کربلا بماند و هزار بار بگوید «قل هو الله أحد»، هزار بار استغفار کند و هزار بار خدا را حمد کند، سپس چهار رکعت نماز بخواند و در هر رکعت هزار بار آیه الکرسی را بخواند، خداوند دو فرشته را می فرستد تا او را از هر شر و شیطان و سلطان حفظ کنند، حسناتش را ثبت کنند و هیچ گناهی برای او نوشته نشود، و این فرشتگان تا زمانی که او با آنها باشد، برای او استغفار می کنند.

۵۳- بَابُ تَأَکُّدِ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع لَیْلَةَ الْقَدْرِ وَ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ خُصُوصاً أَوَّلَ لَیْلَةٍ وَ آخِرَ لَیْلَةٍ وَ لَیْلَةَ النِّصْفِ

اشارة

(۵) ۵۳ بَابُ تَأَکُّدِ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع لَیْلَةَ الْقَدْرِ وَ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ خُصُوصاً أَوَّلَ لَیْلَةٍ وَ آخِرَ لَیْلَةٍ وَ لَیْلَةَ النِّصْفِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۶۲۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۶۲۸- ۱- (۶) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ الْكِنَانِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا كَانَ لَيْلَةُ الْقَدْرِ فِيهَا (۷) يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ نَادَى مُنَادٍ تِلْكَ اللَّيْلَةَ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ غَفَرَ لِمَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فِی هَذِهِ اللَّيْلَةِ.

جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنِ الْعَمْرَكِیِّ عَنْ صَنْدَلٍ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ الْكِنَانِیِّ مِثْلَهُ (۸).

******

ترجمه:

ابو صباح كنانی می گويد: امام صادق (ع) فرمودند: در شب قدر، كه در آن هر امر حكيمی تعين می شود، منادی ای از درون عرش ندا می دهد كه: "خداوند متعال گناهان كسی را كه در اين شب به قبر حسين (ع) بيايد، بخشيده است."

ص: ۴۷۲

۱- فی المصدر- و من شر كل شيطان و سلطان.

۲- فی المصدر- و لا تكتب عليه سيئة.

۳- فی المصدر- و يستغفران له ما داما معه.

۴- مصباح المتهجد- ۷۸۳.

۵- الباب ۵۳ فيه ۶ أحاديث.

٦- التهذيب ٦- ٤٩- ١١١.

٧- فی المصدر- و فیها.

٨- کامل الزیارات- ١٨٤.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٢٩ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٩٦٢٩- ٢- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ الْفَضْلِ (٢) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ (٣) الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ ع فِی شَهْرِ رَمَضَانَ- وَ مَاتَ فِی الطَّرِيقِ لَمْ يُعْرَضْ وَ لَمْ يُحَاسَبْ وَ قِيلَ لَهُ (٤) ادْخُلِ الْجَنَّةَ آمِناً.

******

ترجمه:

عبید بن فضل می گوید: امام صادق (ع) فرمودند: هر کس در ماه رمضان حسین بن علی (ع) را زیارت کند و در راه فوت کند، او نه مورد بازخواست قرار می گیرد و نه محاسبه می شود و به او گفته می شود: "وارد بهشت شو، در امان هستی."

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٣٠ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٩٦٣٠- ٣- (٥) عَلِيُّ بْنُ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ طَاوُسٍ فِی كِتَابِ الْإِقْبَالِ عَنْ أَبِی الْمُفَضَّلِ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُقَاتِلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْفَتْحِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُمِّيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ فَيْضِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع فَقِيلَ لَهُ هَلْ فِی ذَلِكَ وَقْتٌ أَفْضَلُ (٦) مِنْ وَقْتٍ فَقَالَ زُورُوهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ فِی كُلِّ وَقْتٍ وَ فِی كُلِّ حِينٍ فَإِنَّ زِيَارَتَهُ ع خَيْرُ مَوْضُوعٍ فَمَنْ أَكْثَرَ مِنْهَا فَقَدِ اسْتَكْثَرَ مِنَ الْخَيْرِ وَ مَنْ قَلَّلَ قُلِّلَ لَهُ وَ تَحَرَّوْا بِزِيَارَتِكُمُ الْأَوْقَاتَ الشَّرِيفَةَ فَإِنَّ الْأَعْمَالَ الصَّالِحَةَ فِيهَا مُضَاعَفَةٌ وَ هِیَ أَوْقَاتُ مَهْبِطِ الْمَلَائِكَةِ لِزِيَارَتِهِ قَالَ فَسُئِلَ عَنْ زِيَارَتِهِ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ فَقَالَ مَنْ جَاءَهُ ع خَاشِعاً مُحْتَسِباً مُسْتَقِيلًا مُسْتَغْفِراً فَشَهِدَ قَبْرَهُ فِی إِحْدَى ثَلَاثِ لَيَالٍ مِنْ شَهْرِ

رَمَضَانَ- أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنَ الشَّهْرِ وَ لَيْلَةِ النِّصْفِ وَ آخِرِ لَيْلَةٍ مِنْهُ تَسَاقَطَتْ عَنْهُ ذُنُوبُهُ وَ خَطَايَاهُ الْحَدِيثَ وَ فِيهِ ثَوَابٌ جَزِيلٌ.

******

ترجمه:

علی بن محمد بن فیض بن المختار از پدرش نقل می کند که از امام صادق (ع) درباره زیارت حسین (ع) سوال شد و گفته شد که آیا زمانی برای زیارت او بهتر از دیگر اوقات وجود دارد؟ امام پاسخ دادند: او را در هر زمان و هر موقعیتی زیارت کنید، زیرا زیارت او بهترین عمل است. هر کس بیشتر از آن زیارت کند، خیر بیشتری به دست می آورد و هر کس کمتر از آن را انجام دهد، خیرش کمتر خواهد بود. همچنین، سعی کنید در اوقات شریف زیارت کنید، زیرا در این اوقات اعمال نیکو مضاعف می شود و این ها اوقات نزول فرشتگان برای زیارت او است.

سپس در مورد زیارت او در ماه رمضان پرسیده شد و امام فرمودند: هر کس با خشوع، احتساب، اعتراف به گناه و استغفار در یکی از سه شب از ماه رمضان - اولین شب از ماه، شب نیمه رمضان و آخرین شب از آن - به زیارت قبر او برود، گناهان و خطایایش ریخته می شود و پاداش فراوانی دارد.

ص: ٤٧٣

١- کامل الزیارات- ٣٣٠.

٢- فی المصدر- محمّد بن الفضل، و فی البحار ١٠١- ٩٧- ٢٠ محمّد بن مهران، عن محمّد بن الفضیل.

٣- فی المصدر زیادة- قبر.

٤- فی المصدر- و یقال له.

٥- إقبال الأعمال- ١٠.

٦- فی المصدر- هو أفضل.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٦٣١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٦٣١- ٤- (١) قَالَ ابْنُ طَاوُسٍ وَ مِنْ كِتَابِ عَمَلِ شَهْرِ رَمَضَانَ لِعَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْوَاحِدِ النَّهْدِيِّ بِإِسْنَادِنَا إِلَى أَبِی الْمُفَضَّلِ قَالَ وَ نَقَلْتُهُ مِنْ أَصْلِ كِتَابِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ خَلِيلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَهِيكٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ زُرَيْقٍ عَنْ زَيْدٍ أَبِی أُسَامَةَ (٢) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: فِی هَذِهِ الآيَةِ فِيها يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ (٣) قَالَ هِیَ لَيْلَةُ الْقَدْرِ يُقْضَى فِيهَا أَمْرُ السَّنَةِإِلَى أَنْ قَالَ وَ هِیَ فِی الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ- فَمَنْ أَدْرَكَهَا أَوْ قَالَ شَهِدَهَا (٤) عِنْدَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- يُصَلِّی عِنْدَهُ رَكْعَتَيْنِ أَوْ مَا تَيَسَّرَ لَهُ وَ سَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَ اسْتَعَاذَ بِهِ مِنَ النَّارِ- آتَاهُ اللَّهُ مَا سَأَلَ وَ أَعَاذَهُ مِمَّا اسْتَعَاذَ مِنْهُ الْحَدِيثَ وَ فِيهِ ثَوَابٌ عَظِيمٌ.

******

ترجمه:

از زيد ابو اسامه نقل شده كه امام صادق (ع) فرمودند: در آيه «فيها يفرق كل امر حكيم» (سوره دخان، آيه ٤) كه به شب قدر اشاره دارد، در اين شب، امور سال تعيين می شود. و اين شب در دهه آخر ماه رمضان است. هر كس اين شب را در كنار قبر حسين (ع) درک كند و دو ركعت نماز بخواند يا به اندازه ای كه بتواند، از خداوند بهشت بخواهد و از آتش جهنم پناه ببرد، خداوند آنچه را كه خواسته به او عطا می كند و او را از آنچه كه از آن پناه برده است، حفظ می كند. در اين عمل، پاداش بزرگی است.

[رقم الحديث الكلی: ١٩٦٣٢ - رقم الحديث الباب: ٥]

۱۹۶۳۲- ۵- (۵) قَالَ وَ رَوَيْنَا بِإِسْنَادِنَا إِلَى أَبِي الْمُفَضَّلِ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ نَصْرٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى (٦) عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ع فِي حَدِيثٍ قَالَ: مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ ع لَيْلَةَ ثَلَاثٍ وَ عِشْرِينَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ- وَ هِيَ اللَّيْلَةُ الَّتِي يُرْجَى أَنْ تَكُونَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ- وَ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ صَافَحَهُ أَرْبَعَةٌ وَ عِشْرُونَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ نَبِيٍّ كُلُّهُمْ يَسْتَأْذِنُ اللَّهَ فِي زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ.

******

ترجمه:

عبدالعظیم حسنی از امام محمد باقر (ع) نقل می کند که در حدیثی فرمودند: هر کس در شب بیست و سوم رمضان، که امید می رود شب قدر باشد، حسین (ع) را زیارت کند، با بیست و چهار هزار فرشته و پیامبر دست می دهد که همه آنها از خداوند اجازه گرفته اند تا در آن شب حسین (ع) را زیارت کنند.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۶۳۳ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۹۶۳۳- ٦- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ شَاذَانَ وَ إِسْحَاقَ بْنِ الْحُسَيْنِ (۸) جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ

ص: ٤٧٤

۱- إقبال الأعمال- ۲۱۱.

۲- فی المصدر- زید بن أبی أسامة.

۳- الدخان ٤٤- ٤.

٤- فی المصدر- لیشهدها.

۵- إقبال الأعمال- ۲۱۲.

٦- فی المصدر- عبد اللّه بن موسی.

٧- إقبال الأعمال- ٢١٢.

٨- فی المصدر- و إسحاق بن الحسن.

هَاشِمٍ عَنْ صَنْدَلٍ عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ الْکِنَانِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا کَانَ لَیْلَةُ الْقَدْرِ یَفْرُقُ اللَّهُ فِیهَا کُلَّ أَمْرٍ حَکِیمٍ نَادَی مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لِمَنْ أَتَی قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ عُمُوماً (١) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٢).

******

ترجمه:

ابو صباح کنانی از امام صادق (ع) نقل می کند که در شب قدر، زمانی که خداوند هر امر حکیمی را تعیین می کند، منادی ای از آسمان هفتم از درون عرش ندا می دهد که: "خداوند به کسی که در این شب به قبر حسین (ع) بیاید، آمرزیده است."

٥٤- بَابُ تَأَکُّدِ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع لَیْلَةَ الْفِطْرِ وَ لَیْلَةَ الْأَضْحَی

اشارة

(٣) ٥٤ بَابُ تَأَکُّدِ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع لَیْلَةَ الْفِطْرِ وَ لَیْلَةَ الْأَضْحَی

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٣٤ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٩٦٣٤- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَمَاعَةِ مَشَایِخِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی الْعَطَّارِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ أَبِی سَیَّارٍ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع لَیْلَةً مِنْ ثَلَاثٍ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ قُلْتُ أَیُّ اللَّیَالِی جُعِلْتُ فِدَاکَ قَالَ لَیْلَةُ الْفِطْرِ- وَ لَیْلَةُ الْأَضْحَی وَ لَیْلَةُ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن الحجاج نقل می کند که امام صادق (ع) فرمودند: هر کس در یکی از سه شب - شب عید فطر، شب عید قربانی، یا شب نیمه شعبان - به زیارت قبر حسین (ع) برود، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می بخشد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٣٥ - رقم الحدیث الباب: ٢]

١٩٦٣٥- ٢- (٥) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ بْنِ یَحْیَی عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ یُونُسَ بْنِ ظَبْیَانَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع لَیْلَةَ

١- تقدم فی الأبواب ٣٧ و ٣٨ و ٣٩ و ٤٠ و ٤١ و ٤٢ و ٤٣ و ٤٤ و ٤٥ و ٤٦ و ٤٧ و ٤٨ من هذه الأبواب.

٢- یأتی ما یدلّ ذلک فی الأبواب ٥٨ و ٥٩ و ٦٠ و ٦١ و ٦٢ و ٦٣ و ٦٤ و ٦٥ و غیرها من هذه الأبواب.

٣- الباب ٥٤ فیه حدیثان.

٤- التهذيب ٦- ٤٩- ١١٢، و كامل الزيارات- ١٨٠.

٥- التهذيب ٦- ٥١- ١١٩، و كامل الزيارات- ١٨٠.

النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ- وَ لَيْلَةَ الْفِطْرِ وَ لَيْلَةَ عَرَفَةَ فِي سَنَةٍ وَاحِدَةٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ حَجَّةٍ مَبْرُورَةٍ وَ أَلْفَ عُمْرَةٍ مُتَقَبَّلَةٍ وَ قُضِيَتْ لَهُ أَلْفُ حَاجَةٍ مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ.

******

ترجمه:

یونس بن ضبیان نقل می کند که امام صادق (ع) فرمودند: هر کس در یک سال در شب نیمه شعبان، شب عید فطر و شب عرفه به زیارت قبر حسین (ع) برود، خداوند برای او هزار حج مقبول و هزار عمره مقبوله می نویسد و هزار حاجت از نیازهای دنیوی و آخرتی او برآورده می شود.

٥٥- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع لَيْلَةَ عَاشُورَاءَ وَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ

اشارة

(١) ٥٥ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع لَيْلَةَ عَاشُورَاءَ وَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٣٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٦٣٦- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع يَوْمَ عَاشُورَاءَ- عَارِفاً بِحَقِّهِ كَانَ كَمَنْ زَارَ اللَّهَ تَعَالَى فِي عَرْشِهِ.

******

ترجمه:

زید شحام از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمودند: هر کس در روز عاشورا با شناخت حق حسین (ع) به زیارت قبر او برود، مانند کسی است که خداوند را بر عرشش زیارت کرده باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۳۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۶۳۷- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ (٤) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ ع فِي يَوْمِ عَاشُورَاءَ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ.

وَ فِي الْمِصْبَاحِ عَنْ حَرِيزٍ مِثْلَهُ (٥) وَ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ وَ ذَكَرَ الَّذِي قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

حریزازامام صادق (ع) نقل می کند که فرمودند: هر کس در روز عاشورا به زیارت حسین (ع) برود، بهشت بر او واجب می شود.

۱- الباب ٥٥ فيه ٧ أحاديث.

۲- التهذيب ٦- ٥١- ١٢٠، و مصباح المتهجد- ٧١٣، و مسار الشيعة- ٦١، و أورده عن كامل الزيارات فی الحديث ٥ من الباب ٥١ من هذه الأبواب.

۳- التهذیب ٦- ٥١- ١٢١، و کامل الزیارات- ١٧٣.

٤- فی المصدر- جعفر بن مالک.

٥- مصباح المتهجد- ٧١٣.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٣٨ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٩٦٣٨- ٣- (١) وَ عَنْ جَابِرٍ الْجُعْفِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ بَاتَ عِنْدَ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع لَیْلَةَ عَاشُورَاءَ- لَقِیَ اللَّهَ یَوْمَ الْقِیَامَةِ مُلَطَّخاً بِدَمِهِ کَأَنَّمَا قُتِلَ مَعَهُ فِی عَرْصَةِ کَرْبَلَاءَ.

******

ترجمه:

جابر جعفی از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمودند: هر کس شب عاشورا را در کنار قبر حسین (ع) بگذراند، روز قیامت خداوند او را با خون حسین (ع) ملاقات می کند، گویی که با او در عرصه کربلا کشته شده است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٣٩ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٩٦٣٩- ٤- (٢) قَالَ وَ قَالَ ع مَنْ زَارَ الْحُسَیْنَ ع یَوْمَ عَاشُورَاءَ وَ بَاتَ عِنْدَهُ کَانَ کَمَنِ اسْتُشْهِدَ بَیْنَ یَدَیْهِ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِیدُ فِی مَسَارِّ الشِّیعَةِ مُرْسَلًا (٣)

وَ کَذَا الْأَوَّلُ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمودند: هر کس در روز عاشورا به زیارت حسین (ع) برود و شب را در کنار او بگذراند، مانند کسی است که در کنار او در کربلا شهید شده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٦٤۰ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹٦٤۰- ۵- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ ع فِي يَوْمِ عَاشُورَاءَ مِنَ الْمُحَرَّمِ- حَتَّى يَظَلَّ عِنْدَهُ بَاكِياً لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ يَلْقَاهُ بِثَوَابِ أَلْفَيْ حَجَّةٍ وَ أَلْفَيْ عُمْرَةٍ وَ أَلْفَيْ غَزْوَةٍ وَ ثَوَابُ كُلِّ حَجَّةٍ وَ عُمْرَةٍ وَ غَزْوَةٍ كَثَوَابِ مَنْ حَجَّ وَ اعْتَمَرَ وَ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

صالح بن عقبه از پدرش نقل می کند که از امام باقر (ع) شنیده است: هر کس در روز عاشورا به زیارت حسین (ع) برود و تا شب را در آنجا با اشک و گریه بگذراند، روز قیامت خداوند او را با ثواب دو هزار حج، دو هزار عمره و دو هزار جهاد ملاقات می کند. و ثواب هر حج، عمره و جهادی معادل ثواب کسی است که با رسول خدا (ص) حج کرده، عمره کرده و جهاد کرده باشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٦٤۱ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹٦٤۱- ٦- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ الْمُفِيدُ فِي مَسَارِّ الشِّيعَةِ قَالَ وَ رُوِيَ أَنَّ مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ ع فِي يَوْمِ عَاشُورَاءَ- غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.

******

ترجمه:

محمد بن محمد بن النعمان مفید در "مسار الشیعة" نقل می کند: روایت شده است که هر کس در روز عاشورا به زیارت حسین (ع) برود، خداوند تمام گناهان گذشته و آینده او را می بخشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٦٤۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹٦٤۲- ۷- (٦) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّ مَنْ أَرَادَ أَنْ یَقْضِیَ حَقَّ رَسُولِ اللَّهِ ص- وَ حَقَّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ حَقَّ فَاطِمَةَ ع- فَلْیَزُرِ الْحُسَیْنَ ع یَوْمَ عَاشُورَاءَ.

******

ترجمه:

روایت شده است که هر کس بخواهد حق پیامبر خدا (ص)، حق امیرالمؤمنین (ع)، و حق فاطمه الزهرا (ع) را ادا کند، باید در روز عاشورا به زیارت حسین (ع) برود.

ص: ٤۷۷

۱- مصباح المتهجد- ۷۱۳، و کامل الزیارات- ۱۷۳.

۲- مصباح المتهجد- ۷۱۳.

۳- مسار الشیعة- ٦۱.

٤- مصباح المتهجد- ۷۱۳، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۳ من الباب ٦۳ من هذه الأبواب.

٥- مسار الشیعة ٦۱.

٦- مسار الشیعة- ٦۱.

٥٦- بَابُ تَأَکُّدِ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع یَوْمَ الْأَرْبَعِینَ مِنْ مَقْتَلِهِ وَ هُوَ یَوْمُ الْعِشْرِینَ مِنْ صَفَرٍ

اشارة

(۱) ٥٦ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع يَوْمَ الْأَرْبَعِينَ مِنْ مَقْتَلِهِ وَ هُوَ يَوْمُ الْعِشْرِينَ مِنْ صَفَرٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٤٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٦٤٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ قَالَ رُوِيَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ ع أَنَّهُ قَالَ: عَلَامَاتُ الْمُؤْمِنِ خَمْسٌ صَلَاةُ الْخَمْسِينَ وَ زِيَارَةُ الْأَرْبَعِينَ وَ التَّخَتُّمُ فِي الْيَمِينِ وَ تَعْفِيرُ الْجَبِينِ وَ الْجَهْرُ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

******

ترجمه:

روایتی از امام حسن عسکری (ع) است که در آن آمده است: علامت های مؤمن پنج چیز است:

نمازهای پنج گانه

زیارت اربعین

تختیم در دست راست

سجده بر خاک

بلند خواندن بسم الله الرحمن الرحیم

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٤٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٦٤٤- ٢- (٣) وَ عَنْ جَمَاعَةٍ عَنِ التَّلَّعُكْبَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَعْمَرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعَدَةَ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ قَالَ: قَالَ لِي مَوْلَايَ الصَّادِقُ ع فِي زِيَارَةِ الْأَرْبَعِينَ- تَزُورُ (٤) ارْتِفَاعَ النَّهَارِ وَ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَى وَلِيِّ اللَّهِ وَ حَبِيبِهِ وَ ذَكَرَ الزِّيَارَةَ إِلَى أَنْ قَالَ وَ تُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ وَ تَدْعُو بِمَا أَحْبَبْتَ وَ تَنْصَرِفُ.

وَ فِي الْمِصْبَاحِ بِهَذَا الْإِسْنَادِ مِثْلَهُ (٥) وَ رَوَى الَّذِي قَبْلَهُ مُرْسَلًا أَيْضاً.

******

ترجمه:

این روایت به زیارت اربعین اشاره دارد و بیان می کند که در این زیارت، باید در روز اربعین به زیارت امام حسین (ع) بروید و سلام بدهید: «السلام علی ولیّ اللّه و حبیبه»، و پس از آن دو رکعت نماز بخوانید و دعا کنید. این عمل در زمان خاصی از روز انجام می شود که به «ارتفاع النهار» یعنی زمانی که خورشید در بالاترین نقطه خود است، توصیه شده است.

[رقم الحديث الكلي: ١٩٦٤٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٦٤٥- ٣- (٦) وَ رَوَى أَيْضاً فِي الْمِصْبَاحِ أَنَّهُ فِي يَوْمِ الْعِشْرِينَ مِنْ صَفَرٍ كَانَ رُجُوعُ حَرَمِ (٧) الْحُسَيْنِ ع- مِنَ الشَّامِ إِلَى مَدِينَةِ الرَّسُولِ

١- الباب ٥٦ فيه ٣ أحاديث.

٢- التهذيب ٦- ٥٢- ١٢٢، و مصباح المتهجد- ٧٣٠، و أورد قطعة منه فى الحديث ٢٩ من الباب ١٣ من أبواب أعداد الفرائض و أخرى فى الحديث ١ من الباب ٤٩ من أبواب أحكام الملابس.

۳- التهذيب ٦- ۱۱۳- ۲۰۱.

٤- فی المصدر زيادة- عند.

٥- مصباح المتهجد- ۷۳۰.

٦- مصباح المتهجد- ۷۳۰.

۷- فی المصدر- حرم سيدنا.

ص- وَ هُوَ الْيَوْمُ الَّذِی وَرَدَ فِيهِ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ- إِلَی زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع وَ هُوَ (۱) أَوَّلُ مَنْ زَارَهُ مِنَ النَّاسِ.

وَ رَوَی ذَلِکَ الْمُفِيدُ فِی مَسَارِّ الشِّيعَةِ أَيْضاً مُرْسَلًا (۲).

******

ترجمه:

اين روايت به روز بيستم از ماه صفر اشاره دارد كه به عنوان روز بازگشت اهل بيت امام حسين (ع) از شام به مدينه شناخته می شود. همچنين، در اين روز، جابر بن عبدالله انصاری به زيارت قبر امام حسين (ع) رفت و به عنوان اولين كسی كه پس از واقعه عاشورا به زيارت ايشان آمده است، شناخته می شود.

۵۷- بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع كُلَّ لَيْلَةِ جُمُعَةٍ وَ كُلَّ يَوْمِ جُمُعَةٍ

اشارة

(۳) ۵۷ بَابُ تَأَكُّدِ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع كُلَّ لَيْلَةِ جُمُعَةٍ وَ كُلَّ يَوْمِ جُمُعَةٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٤٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٦٤٦- ١- (٤) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ (٥) عَنِ الْعَمْرَكِيِّ عَنْ صَنْدَلٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فِي كُلِّ جُمُعَةٍ- غَفَرَ اللَّهُ لَهُ الْبَتَّةَ وَ لَمْ يَخْرُجْ مِنَ الدُّنْيَا وَ فِي نَفْسِهِ حَسْرَةٌ مِنْهَا وَ كَانَ مَسْكَنُهُ (٦) مَعَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع- قَالَ يَا دَاوُدُ مَنْ لَا يَسُرُّهُ أَنْ يَكُونَ فِي الْجَنَّةِ- جَارَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ (٧) قُلْتُ مَنْ لَا أَفْلَحَ.

******

ترجمه:

از داود بن یزید نقل شده است که از امام صادق (ع) شنیدم که فرمودند: هر کسی که قبر حسین (ع) را در هر جمعه زیارت کند، خداوند او را کاملاً می آمرزد و او از دنیا نمی رود که در دلش حسرتی از دنیا باشد و مسکن او با حسین بن علی (ع) خواهد بود. گفتم: کسی که خوشحال نباشد که در بهشت، همسایه حسین بن علی (ع) باشد، کیست؟

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٤٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٦٤٧- ٢- (٨) وَ عَنْ أَبِيهِ وَ أَخِيهِ وَ جَمَاعَةِ مَشَايِخِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى وَ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْيَمَانِيِّ عَنْ مَنِيعِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ يُونُسَ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو

١- فی المصدر- فکان.

٢- مسار الشیعة- ٦٢.

٣- الباب ٥٧ فیه حدیثان.

٤- کامل الزیارات- ١٨٣.

٥- فی المصدر- عن أحمد بن إدریس.

٦- فی المصدر زیادة- فی الجنة.

٧- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

٨- کامل الزیارات- ١١٢.

عَبْدِ اللَّهِ ع (١) هَلْ لَکَ فِی قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع قُلْتُ وَ تَزُورُهُ جُعِلْتُ فِدَاکَ قَالَ وَ کَیْفَ لَا أَزُورُهُ وَ اللَّهُ یَزُورُهُ کُلَّ لَیْلَةِ جُمُعَةٍ- یَهْبِطُ مَعَ الْمَلَائِکَةِ إِلَیْهِ وَ الْأَنْبِیَاءُ وَ الْأَوْصِیَاءُ وَ مُحَمَّدٌ أَفْضَلُ الْأَنْبِیَاءِ (٢) قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاکَ فَنَزُورُهُ فِی کُلِّ جُمُعَةٍ (٣) نُدْرِکُ زِیَارَةَ الرَّبِّ قَالَ نَعَمْ یَا صَفْوَانُ الْزَمْ ذَلِکَ یُکْتَبْ لَکَ زِیَارَةُ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع- وَ ذَلِکَ تَفْضِیلٌ وَ ذَلِکَ تَفْضِیلٌ.

أَقُولُ: الْمُرَادُ أَنَّ زِیَارَةَ الرَّبِّ لَهُ مَجَازٌ بِمَعْنَی زِیَادَةِ التَّفْضِیلِ لَهُ وَ هُوَ وَاضِحٌ (٤).

******

ترجمه:

صَفْوَانَ الْجَمَّالِ : حضرت صادق به من فرمودند :

«آیا برای تو در مورد قبر حسین (علیه السلام) چیزی وجود دارد؟» گفتم: «آیا شما زیارتشان می کنی ؟ ای کاش فدای تو شوم؟» فرمود: «چگونه زیارت نکنم، در حالی که خداوند هر شب جمعه به زیارت او می آید، با فرشتگان و پیامبران و اوصیاء، و محمد (ص) که از همه پیامبران برتر است.» گفتم: «ای کاش فدای تو شوم، اگر ما هر جمعه به زیارت او برویم، آیا از زیارت خداوند بهره مند

خواهیم شد؟» فرمود: «آری، ای صفوان، پایبند به این کار باش، که زیارت قبر حسین (علیه السلام) برای تو نوشته می شود و این خود فضیلت و برتری است.»

توضیح: منظور از «زیارت رب» در اینجا مجازاً به معنی «افزایش فضیلت» است و این مفهوم به وضوح قابل فهم است.

۵۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ الْإِنْفَاقِ فِی زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ وَ سَائِرِ الْأَئِمَّةِ ع

اشارة

(۵) ۵۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ الْإِنْفَاقِ فِی زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ وَ سَائِرِ الْأَئِمَّةِ ع

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٦٤۸ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹٦٤۸- ۱- (٦) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْیَرِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنِ الْأَصَمِّ عَنْ مُعَاذٍ عَنْ أَبَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَتَی قَبْرَ أَبِی (۷) فَقَدْ وَصَلَ رَسُولَ اللَّهِ ص- وَ وَصَلَنَا وَ حَرُمَتْ غِیبَتُهُ وَ حَرُمَ لَحْمُهُ عَلَی النَّارِ- وَ أَعْطَاهُ

ص: ٤۸۰

۱- فی المصدر زیادة- لما أتی الحیرة.

۲- فی المصدر زیادة- و نحن أفضل الأوصیاء.

۳- فی المصدر زیادة- حتی.

٤- و تقدم ما یدلّ علی ذلک فی الحدیث ۱ من الباب ۲۵ و فی الحدیث ۱۸ من الباب ۳۸ و فی الحدیث ۵ من الباب ٤۰ من هذه الأبواب. و یأتی ما یدلّ علیه فی الحدیث ۲ من الباب ٦۳ و فی الحدیث ۸ من الباب ۷٤ من هذه الأبواب.

۵- الباب ۵۸ فیه ۵ أحادیث.

٦- کامل الزیارات- ۱۲۷.

۷- فی المصدر- من أتی قبر أبی عبد اللّه.

اللَّهُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ أَنْفَقَهُ عَشَرَةَ آلَافِ مَدِينَةٍ لَهُ فِي كِتَابٍ مَحْفُوظٍ وَ كَانَ اللَّهُ لَهُ مِنْ وَرَاءِ حَوَائِجِهِ وَ حَفِظَ لَهُ كُلَّ مَا خَلَّفَ (۱) وَ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ وَ أَجَابَهُ فِيهِ إِمَّا أَنْ يُعَجِّلَهُ وَ إِمَّا أَنْ يُؤَخِّرَهُ لَهُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : هر کس به زیارت قبر پدرم برود، به پیامبر (صلی الله علیه وآله) وصل شده وبه ما نیز وصل شده . غیبت او بر او حرام می شود و گوشت او بر آتش جهنم حرام خواهد بود. و خداوند به ازای هر درهمی که خرج کرده، ده هزار مدینه به او می دهد که در کتابی محفوظ ثبت شده است. و خداوند نیازهای او را به خوبی برآورده می کند و هر چیزی که به جا گذاشته، حفظ می کند. هیچ چیزی از خداوند درخواست نکند، مگر اینکه به او داده می شود و او را در آن برآورده می سازد، چه به سرعت یا به تأخیر.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٦٤۹ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹٦٤۹- ۲- (۲) بِالْإِسْنَادِ عَنِ الْأَصَمِّ عَنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ قَالَ: قُلْتُ لَهُ مَا تَقُولُ فِيمَنْ تَرَكَ زِيَارَتَهُ يَعْنِي الْحُسَيْنَ ع- وَ هُوَ يَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ قَالَ أَقُولُ: إِنَّهُ قَدْ عَقَّ

رَسُولَ اللَّهِ ص- وَ عَقَّنَا وَ اسْتَخَفَّ بِأَمْرٍ هُوَ لَهُ وَ مَنْ زَارَهُ كَانَ اللَّهُ لَهُ مِنْ وَرَاءِ حَوَائِجِهِ وَ كُفِيَ مَا أَهَمَّهُ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاهُ وَ إِنَّهُ لَيَجْلِبُ الرِّزْقَ عَلَى الْعَبْدِ وَ يُخْلِفُ عَلَيْهِ مَا أَنْفَقَ وَ يَغْفِرُ لَهُ ذُنُوبَ خَمْسِينَ سَنَةً وَ يَرْجِعُ إِلَى أَهْلِهِ وَ مَا عَلَيْهِ وِزْرٌ وَ لَا خَطِيئَةٌ إِلَّا وَ قَدْ مُحِيَتْ مِنْ صَحِيفَتِهِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ يَجْعَلُ لَهُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ أَنْفَقَهُ عَشَرَةَ آلَافِ دِرْهَمٍ وَ ذَخَرَ ذَلِكَ لَهُ فَإِذَا حُشِرَ قِيلَ لَهُ لَكَ (٣) عَشَرَةُ آلَافِ دِرْهَمٍ وَ إِنَّ اللَّهَ نَظَرَ لَكَ وَ ذَخَرَهَا لَكَ عِنْدَهُ.

******

ترجمه:

حلبی از امام صادق (ع) در حدیثی طولانی نقل می کند که گفتم: چه می فرمایید درباره کسی که زیارت او [یعنی حسین (ع)] را ترک کند در حالی که توانایی آن را دارد؟ فرمود: می گویم او رسول خدا (ص) و ما را نافرمانی کرده و به امری که متعلق به اوست بی اعتنایی نموده است. و کسی که او را زیارت کند، خداوند در پی گیری نیازهایش به او کمک می کند و از آنچه که او را در امور دنیایش مشغول کرده، کفایت می شود. و به راستی که این [زیارت] روزی را برای بنده جلب می کند و آنچه خرج کرده به او باز می گردد، و پنجاه سال از گناهانش آمرزیده می شود، و به سوی خانواده اش بازمی گردد در حالی که هیچ گناه و خطایی بر او نیست مگر آنکه از نامه اعمالش محو شده است. و [امام] فرمود: برای او در مقابل هر درهمی که خرج کرده، ده هزار درهم قرار داده می شود و آن [پاداش] برایش ذخیره می شود، پس هنگامی که محشور می شود به او گفته می شود: تو ده هزار درهم داری، و به درستی که خداوند برای تو نظر کرده و آن را نزد خودش ذخیره کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۵۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۶۵۰- ۳- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْأَصَمِّ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لَهُ هَلْ يُزَارُ وَالِدُكَ قَالَ نَعَمْ وَ يُصَلَّى عِنْدَهُ وَ يُصَلَّى خَلْفَهُ وَ لَا يُتَقَدَّمُ عَلَيْهِ قَالَ فَمَا لِلْمُنْفِقِ فِي خُرُوجِهِ إِلَيْهِ وَ الْمُنْفِقِ عِنْدَهُ قَالَ الدِّرْهَمُ بِأَلْفِ دِرْهَمٍ.

******

ترجمه:

هشام بن سالم از امام صادق (ع) نقل می کند که در حدیثی مردی به امام گفت: آیا پدر شما (امام باقر) زیارت می شود؟ فرمود: بله، و نزد او نماز خوانده می شود و پشت سر او نماز خوانده می شود و نباید بر او (در نماز) تقدم کرد. سپس مرد پرسید: پاداش کسی که در راه زیارت او هزینه می کند و کسی که نزد او (برای هزینه کردن) می ماند چیست؟ امام فرمود: هر درهم برابر با هزار درهم است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٦۵۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹٦۵۱- ٤- (۵) وَ عَنِ الْأَصَمِّ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع

ص: ٤۸۱

۱- فی المصدر- فی کل ما خلف.

۲- کامل الزیارات- ۱۲۸، و أورده بتمامه عن التهذیب فی الحدیث ۲ من الباب ۳۸ من هذه الأبواب.۲

۳- فی المصدر- لک بکل درهم.

٤- کامل الزیارات- ۱۲۸، و أورد قطعة منه فی الحدیث ۷ من الباب ۲٦ من أبواب مکان المصلی، و أخری فی الحدیث ۱۵ من الباب ۳۸ و أخری فی الحدیث ۱ من الباب ٤۲، و أخری فی الحدیث ۹ من الباب ۵۹ من هذه الأبواب.

۵- کامل الزیارات- ۱۲۳، کامل الزیارات- ۱۲۸.

إِنَّ أَبَاکَ کَانَ یَقُولُ فِی الْحَجِّ یُحْسَبُ لَهُ بِکُلِّ دِرْهَمٍ أَنْفَقَهُ أَلْفٌ (۱) فَمَا لِمَنْ یُنْفِقُ فِی الْمَسِیرِ إِلَی أَبِیکَ الْحُسَیْنِ ع- قَالَ یَا ابْنَ سِنَانٍ یُحْسَبُ لَهُ بِالدِّرْهَمِ أَلْفٌ وَ أَلْفٌ حَتَّی عَدَّ عَشَرَةً وَ یُرْفَعُ لَهُ مِنَ الدَّرَجَاتِ مِثْلُهَا وَ رِضَا اللَّهِ خَیْرٌ لَهُ وَ دُعَاءُ مُحَمَّدٍ وَ دُعَاءُ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْأَئِمَّةِ ع خَیْرٌ لَهُ.

******

ترجمه:

ابن سنان گفت: به امام صادق (ع) گفتم: پدرتان می فرمود که در حج برای هر درهمی که خرج کند، هزار برابر حساب می شود. پس کسی که در مسیر زیارت پدرت حسین (ع) هزینه کند چه پاداشی دارد؟ امام فرمود: ای ابن سنان! برای او به هر درهم، هزار برابر و هزار برابر تا این که ده بار (هزار برابر) حساب می شود و به همان اندازه از درجات برای او بالا برده می شود، و رضای خدا برای او بهتر است، و دعای محمد و دعای امیرالمؤمنین و امامان (ع) برای او بهتر است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۵۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۶۵۲- ۵- (۲) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی (۳) عَنِ الْعَمْرَکِیِّ عَنْ یَحْیَی وَ کَانَ فِی خِدْمَةِ أَبِی جَعْفَرٍ الثَّانِی ع عَنْ عَلِیٍّ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: قُلْتُ لَهُ فَمَا لِمَنْ صَلَّی عِنْدَهُ (٤) رَکْعَتَیْنِ قَالَ لَمْ یَسْأَلِ اللَّهَ شَیْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ قُلْتُ فَمَا لِمَنِ اغْتَسَلَ مِنْ مَاءِ الْفُرَاتِ وَ هُوَ یُرِیدُهُ قَالَ تَسَاقَطَتْ عَنْهُ خَطَایَاهُ کَیَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ قُلْتُ فَمَا لِمَنْ جَهَّزَ إِلَیْهِ وَ لَمْ یَخْرُجْ لِعِلَّةٍ قَالَ یُعْطِیهِ اللَّهُ بِکُلِّ دِرْهَمٍ أَنْفَقَهُ مِثْلَ أُحُدٍ مِنَ الْحَسَنَاتِ وَ یُخْلِفُ عَلَیْهِ أَضْعَافَ مَا أَنْفَقَ وَ یَصْرِفُ عَنْهُ مِنَ الْبَلَاءِ مَا قَدْ نَزَلَ فَیُدْفَعُ فَیُحْفَظُ فِی مَالِهِ وَ ذَکَرَ الْحَدِیثَ بِطُولِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۵).

******

ترجمه:

علی از صفوان جمال از امام صادق (ع) نقل می کند که در حدیثی فرمود: به ایشان گفتم: پاداش کسی که نزد او (یعنی امام حسین (ع)) دو رکعت نماز بخواند چیست؟ فرمود: هیچ چیز از خدا درخواست نمی کند مگر این که به او عطا می شود. گفتم: پاداش کسی که با آب فرات غسل کند در حالی که قصد زیارت او را دارد چیست؟ فرمود: گناهانش مانند روزی که مادرش او را زاده از او فرو می ریزد. گفتم: پاداش کسی که تجهیزات فراهم کرده ولی به علت بیماری نتواند به زیارت برود چیست؟ فرمود: خداوند به ازای هر درهمی که خرج کرده، مثل کوه اُحُد به او حسنات عطا می کند و چندین برابر آنچه که خرج کرده را به او بازمی گرداند، و بلایی را که نازل شده از او دور می سازد و در مالش حفظ می شود. و حدیث را به تفصیل ادامه داد.

ص: ٤٨٢

١- فی المصدر- ألف درهم.

٢- کامل الزیارات- ١٢٩.

٣- فی المصدر- محمّد بن إدریس و محمّد بن یحیی العطار.

٤- فی المصدر زیادة- یعنی الحسین (علیه السلام).

٥- تقدم فی الحدیث ٢ من الباب ٣٨، و فی الباب ٤٢ من هذه الأبواب.

٥٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْغُسْلِ لِزِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع مِنْ مَاءِ الْفُرَاتِ وَ غَيْرِهِ

اشارة

(١) ٥٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْغُسْلِ لِزِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع مِنْ مَاءِ الْفُرَاتِ وَ غَيْرِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٥٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٦٥٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ نُعَيْمِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ يُوسُفَ الْكُنَاسِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَتَيْتَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فَأْتِ الْفُرَاتَ- وَ اغْتَسِلْ بِحِيَالِ قَبْرِهِ وَ تَوَجَّهْ إِلَيْهِ وَ عَلَيْكَ السَّكِينَةَ وَ الْوَقَارَ حَتَّى تَدْخُلَ الْقَبْرَ مِنَ الْجَانِبِ الشَّرْقِيِّ وَ قُلْ وَ ذَكَرَ زِيَارَةً طَوِيلَةً.

******

ترجمه:

یوسف کنانی از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: هنگامی که به سوی قبر حسین (ع) رفتی، به فرات برو و در برابر قبر او غسل کن، و به سوی او متوجه شو، و بر تو لازم است که با آرامش و وقار باشی تا این که از جانب شرقی وارد قبر شوی. و سپس بگو... و زیارت طولانی را ذکر کرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٥٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٦٥٤- ٢- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: إِذَا أَتَيْتَ الْفُرَاتَ فَاغْتَسِلْ وَ الْبَسْ ثَوْبَيْكَ الطَّاهِرَيْنِ ثُمَّ ائْتِ الْقَبْرَ وَ قُلْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ- صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ- وَ قَدْ تَمَّتْ زِيَارَتُكَ هَذَا (٤) فِي حَالِ التَّقِيَّةِ.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ (٥) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ بَقَّاحٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ نَحْوَهُ (٦).

******

ترجمه:

یونس بن ظبیان از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: هنگامی که به فرات رسیدی، غسل کن و دو لباس پاک خود را بپوش، سپس به سوی قبر (امام حسین (ع)) برو و بگو: «درود خدا بر تو باد، ای اباعبدالله»، «درود خدا بر تو باد، ای اباعبدالله»، و زیارت تو با این (عبارات) در زمان تقیه به پایان می رسد.

ص: ٤٨٣

١- الباب ٥٩ فیه ١٠ أحادیث.

٢- الکافی ٤- ٥٧٢- ١، و أورد صدره فی الحدیث ١ من الباب ٢٩ من أبواب الأغسال المسنونة.

٣- الفقیه ٢- ٥٩٨- ٣٢٠١، و أورده عن کامل الزیارات فی الحدیث ٣ من الباب ٤٧ من هذه الأبواب.

٤- فی المصدر- هذه.

٥- فی التهذیب- محمّد بن الحسن.

٦- التهذیب ٦- ١١٥- ٢٠٤.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٥٥ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٩٦٥٥- ٣- (١) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِیِّ بْنِ حَبَشِیِّ بْنِ قُونِیٍّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِکٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الرَّوَّاسِیِّ (٢) عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ بَشِیرٍ الدَّهَّانِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَتَاهُ یَعْنِی الْحُسَیْنَ ع فَتَوَضَّأَ وَ اغْتَسَلَ مِنَ الْفُرَاتِ- لَمْ یَرْفَعْ قَدَماً وَ لَمْ یَضَعْ قَدَماً إِلَّا کَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِذَلِکَ حَجَّةً وَ عُمْرَةً.

******

ترجمه:

بشیر دهّان از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: هر کس نزد او (یعنی حسین (ع)) برود و وضو بگیرد و با آب فرات غسل کند، هیچ قدمی برنمی دارد و نمی گذارد مگر این که خداوند برای او به ازای هر قدم یک حج و یک عمره می نویسد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٥٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٩٦٥٦- ٤- (٣) وَ عَنْهُ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ (٤) عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ نَهِيكٍ (٥) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ فِرَاسٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الطَّحَّانِ عَنْ بَشِيرٍ الدَّهَّانِ عَنْ رِفَاعَةَ النَّخَّاسِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي أَنَّ مَنْ خَرَجَ إِلَى قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- عَارِفاً بِحَقِّهِ غَيْرَ مُسْتَكْبِرٍ وَ بَلَغَ الْفُرَاتَ وَ وَقَعَ فِي الْمَاءِ وَ خَرَجَ مِنَ الْمَاءِ كَانَ مِثْلَ الَّذِي يَخْرُجُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ إِذَا مَشَى إِلَى الْحُسَيْنِ ع فَرَفَعَ قَدَماً وَ وَضَعَ أُخْرَى كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ وَ مَحَا عَنْهُ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ.

******

ترجمه:

رفاعه نخاس از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: پدرم به من خبر داد که هر کس به سوی قبر حسین (ع) برود، در حالی که به حق او آگاه باشد و تکبر نداشته باشد، و به فرات برسد و وارد آب شود و از آب خارج شود، مانند کسی است که از گناهان بیرون می آید. و هنگامی که به سوی حسین (ع) حرکت کند، هر قدمی که بردارد، خداوند برای او ده حسنه می نویسد و ده گناه از او پاک می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٥٧ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۹۶۵۷- ۵- (۶) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ عَنْ حَسَنِ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَيُّوبَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ ع قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً مُوَكَّلِينَ بِقَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- فَإِذَا هَمَّ الرَّجُلُ بِزِيَارَتِهِ فَاغْتَسَلَ نَادَاهُ مُحَمَّدٌ ص- يَا وَفْدَ اللَّهِ أَبْشِرُوا بِمُرَافَقَتِي فِي الْجَنَّةِ-

ص: ٤٨٤

۱- التهذيب ٦- ٥٢- ١٢٤، و كامل الزيارات- ١٨٦.

۲- فى المصدر- الحسن بن عبد الرحمن الرواسى.

۳- التهذيب ٦- ٥٢- ١٢٥.

٤- فى نسخة- الحسن بن محمّد (هامش المخطوط).

٥- فى المصدر- عبيد بن نهيک.

٦- التهذيب ٦- ٥٣- ١٢٦.

وَ نَادَاهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع أَنَا ضَامِنٌ لِقَضَاءِ حَوَائِجِكُمْ وَ دَفْعَةِ (۱) الْبَلَاءِ عَنْكُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ ثُمَّ اكْتَنَفَهُمُ النَّبِيُّ ص وَ عَلِيٌّ ع- عَنْ أَيْمَانِهِمْ وَ عَنْ شَمَائِلِهِمْ حَتَّى يَنْصَرِفُوا إِلَى أَهَالِيهِمْ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ نَحْوَهُ (۲).

******

ترجمه:

حارث بن مغيره از امام جعفر صادق (ع) نقل مى كند كه فرمود: به درستى كه خداوند فرشتگانى دارد كه به قبر حسين (ع) گماشته شده اند. پس هرگاه مردى قصد زيارت او كند و غسل كند، محمد

(ص) او را ندا می دهد: «ای زائران خدا، بشارت دهید که در بهشت با من همراه خواهید بود.» و امیرالمؤمنین (ع) او را ندا می دهد: «من ضمانت می کنم که نیازهای شما برآورده شود و بلایا از شما در دنیا و آخرت دور شود.» سپس پیامبر (ص) و علی (ع) از طرف راست و چپ آنان را در بر می گیرند تا به سوی خانواده هایشان بازگردند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۵۸ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۶۵۸- ٦- (۳) وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ حُرَيْثٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْحَسَنِ الْأُشْنَانِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى بْنِ إِسْحَاقَ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ قُتَيْبَةَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الزَّائِرِ لِقَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- فَقَالَ مَنِ اغْتَسَلَ فِي الْفُرَاتِ ثُمَّ مَشَى إِلَى قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- كَانَ لَهُ بِكُلِّ قَدَمٍ يَرْفَعُهَا وَ يَضَعُهَا حَجَّةٌ مُتَقَبَّلَةٌ بِمَنَاسِكِهَا.

******

ترجمه:

حسین بن سعید از امام جعفر صادق (ع) نقل می کند که از ایشان درباره زائر قبر حسین (ع) پرسیده شد. امام فرمود: هر کس در فرات غسل کند و سپس به سوی قبر حسین (ع) حرکت کند، برای هر قدمی که برمی دارد و می گذارد، یک حج پذیرفته شده با تمام مناسکش به او داده می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۵۹ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۶۵۹- ۷- (٤) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ وَ جَمَاعَةِ مَشَايِخِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْيَمَانِيِّ عَنْ مَنِيعِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ يُونُسَ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنِ اغْتَسَلَ مِنْ مَاءِ الْفُرَاتِ (٥) وَ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع- كَانَ كَيَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ صِفْراً مِنَ الذُّنُوبِ وَ لَوِ اقْتَرَفَهَا كَبَائِرَ وَ كَانُوا يُحِبُّونَ إِذَا زَارَ الرَّجُلُ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع اغْتَسَلَ فَإِذَا وَدَّعَ لَمْ يَغْتَسِلْ وَ مَسَحَ يَدَهُ عَلَى وَجْهِهِ إِذَا وَدَّعَ.

******

ترجمه:

صفوان جمال از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: هر کس از آب فرات غسل کند و به زیارت قبر حسین (ع) برود، مانند روزی است که مادرش او را زاده و از گناهان پاک است، حتی اگر گناهان او از گناهان بزرگ باشد. و آنها دوست داشتند که وقتی مردی قبر حسین (ع) را زیارت کرد، غسل کند و هنگامی که وداع کرد، غسل نکند و دستش را بر روی صورتش بکشد.

ص: ٤٨٥

١- فی المصدر- و دفع.

٢- ثواب الأعمال- ١١٧- ٣٣.

٣- التهذیب ٦- ٥٣- ١٢٧.

٤- کامل الزیارات- ١٨٤.

٥- فی المصدر- بماء الفرات.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٦٠ - رقم الحدیث الباب: ٨]

١٩٦٦٠- ٨- (١) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی (٢) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ بَشِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ قَالَ: یَا بَشِیرُ إِنَّ الرَّجُلَ مِنْکُمْ لَیَغْتَسِلُ فِی الْفُرَاتِ- (٣) ثُمَّ یَأْتِی قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع عَارِفاً بِحَقِّهِ فَیُعْطِیهِ اللَّهُ بِکُلِّ قَدَمٍ یَرْفَعُهَا أَوْ یَضَعُهَا مِائَةَ حَجَّةٍ مَقْبُولَةٍ (٤) وَ مِائَةَ عُمْرَةٍ مَبْرُورَةٍ وَ مِائَةَ غَزْوَةٍ مَعَ نَبِیٍّ مُرْسَلٍ أَوْ إِمَامٍ عَادِلٍ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

بشیر از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: ای بشیر، مردی از شما که در فرات غسل کند و سپس به سوی قبر حسین (ع) برود و به حق او آگاه باشد، خداوند به ازای هر قدمی که برمی دارد یا می گذارد، به او صد حج پذیرفته، صد عمره مقبول، و صد غزوه با پیامبر مرسل یا امام عادلی عطا می کند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۶۱ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۶۶۱- ۹- (۵) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْأَصَمِّ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لَهُ هَلْ يُزَارُ وَالِدُكَ فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ مَا لِمَنِ اغْتَسَلَ فِي الْفُرَاتِ ثُمَّ أَتَاهُ قَالَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنْ مَاءِ الْفُرَاتِ وَ هُوَ يُرِيدُهُ تَسَاقَطَتْ عَنْهُ خَطَايَاهُ كَيَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

******

ترجمه:

هشام بن سالم از امام صادق (ع) نقل می کند که مردی از ایشان پرسید: آیا پدر شما (امام باقر (ع)) زیارت می شود؟ فرمود: بله. سپس پرسید: پاداش کسی که در فرات غسل کند و سپس به دیدار او بیاید چیست؟ امام فرمود: هنگامی که کسی از آب فرات غسل کند و قصد زیارت او را داشته باشد، گناهانش مانند روزی که مادرش او را زاده است، از او فرو می ریزد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۶۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۶۶۲- ۱۰- (۶) وَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُوسَى التَّلَّعُكْبَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مَابُنْدَارَ (۷) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْمُعَافَى (۸) عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيِّ ع قَالَ: مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ يُرِيدُ زِيَارَةَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع- فَصَارَ إِلَى الْفُرَاتِ فَاغْتَسَلَ

۱- كامل الزيارات- ۱۸۵.

۲- فی المصدر زيادة- و أحمد بن إدريس عن العمركی بن علی، عن يحيی.

۳- فی المصدر- علی شاطئ الفرات.

٤- فی المصدر زيادة- و معها.

٥- كامل الزيارات- ۱۸۵، و أورده فی الحديث ۱ من الباب ٤۲، و قطعة منه فی الحديث ۱٥ من الباب ۳۸ و أخری فی الحديث ۳ من الباب ٥۸ من هذه الأبواب، و أخری فی الحديث ۷ من الباب ۲٦ من أبواب مكان المصلی.

٦- كامل الزيارات- ۱۸۵.

۷- فی المصدر- أحمد بن مابندار.

۸- فی المصدر زيادة- عن أهل رأس العين.

مِنْهُ كَتَبَهُ اللَّهُ مِنَ الْمُفْلِحِينَ فَإِذَا سَلَّمَ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع كُتِبَ مِنَ الْفَائِزِينَ فَإِذَا فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ أَتَاهُ مَلَكٌ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص يُقْرِئُكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ لَكَ أَمَّا ذُنُوبُكَ فَقَدْ غُفِرَتْ لَكَ فَاسْتَأْنِفِ الْعَمَلَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ هُنَا (۱) وَ فِي الْأَغْسَالِ الْمَسْنُونَةِ (۲) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۳).

******

ترجمه:

علی بن جعفر همانی از علی بن محمد عسکری (ع) نقل می کند که فرمود: هر کس از خانه خود به قصد زیارت حسین بن علی (ع) بیرون برود و به فرات برسد و از آن غسل کند، خداوند او را از موفقین می نویسد. هنگامی که بر امام حسین(ع) سلام کند، او را از کامیابان می نویسد. و هنگامی که از نماز خود فارغ شود، فرشته ای نزد او می آید و می گوید: «پیامبر خدا (ص) به تو سلام می رساند و می گوید: گناهانت آمرزیده شده است، پس از این به انجام کارهای نیک ادامه بده.»

٦٠- بَابُ عَدَمِ وُجُوبِ غُسْلِ الزِّيَارَةِ وَ حُكْمِ مَنْ أَحْدَثَ بَعْدَهُ

اشارة

(٤) ٦٠ بَابُ عَدَمِ وُجُوبِ غُسْلِ الزِّيَارَةِ وَ حُكْمِ مَنْ أَحْدَثَ بَعْدَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٦٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٦٦٣- ١- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ زِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع هَلْ لَهَا غُسْلٌ قَالَ لَا.

******

ترجمه:

عیسی بن القاسم از امام صادق (ع) نقل می کند که از ایشان درباره زیارت قبر حسین (ع) پرسیدم که آیا برای آن غسل وجود دارد؟ فرمود: خیر.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٦٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٦٦٤- ٢- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ سَلَامَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ وَ غَيْرِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي الْيَسَعِ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ

ص: ٤٨٧

١- تقدم فى الحديث ٣ من الباب ٤١ و فى الحديثين ١ و ٤ من الباب ٤٩ و فى الحديث ٥ من الباب ٥٨ من هذه الأبواب.

٢- تقدم فى الحديث ١ من الباب ٢٩، و فى الباب ١ من أبواب الأغسال المسنونة.

٣- يأتى فى الأبواب ٦٠ و ٦١ و ٦٢، و فى الحديث ١ من الباب ٧٧ و فى الحديثين ٣ و ٤ من الباب ٩٥ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٦٠ فيه ٨ أحاديث.

٥- التهذيب ٦- ٥٣- ١٢٩.

٦- التهذيب ٦- ٥٣- ١٢٨.

أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ أَنَا أَسْمَعُ عَنِ الْغُسْلِ إِذَا أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع قَالَ لَا.

أَقُولُ: حَمَلَهُ الشَّيْخُ وَ غَيْرُهُ (١) عَلَى نَفْيِ الْوُجُوبِ لِمَا مَرَّ (٢).

******

ترجمه:

ابی الیسع نقل می کند که مردی از امام صادق (ع) در حالی که من گوش می دادم پرسید: آیا برای زیارت قبر حسین (ع) غسل وجود دارد؟ فرمود: خیر.

می گویم :

مرحوم شیخ و دیگران به عدم وجوب آن حمل کرده اند بخاطر آنچه که در گذشته آمده است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٦٥ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٩٦٦٥- ٣- (٣) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ وَ أَخِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَتَّوَيْهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَی عَنِ الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ ع- عَلَيْهِ غُسْلٌ فَقَالَ لَا.

وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ مِثْلَهُ (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

عیسی بن القاسم از امام صادق (ع) نقل می کند که از ایشان درباره زیارت قبر حسین (ع) پرسیدم که آیا برای آن غسل وجود دارد؟ فرمود: خیر.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٦٦ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٩٦٦٦- ٤- (٦) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَی عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَی عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِی الْيَسَعِ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع وَ أَنَا أَسْمَعُ عَنِ الْغُسْلِ إِذَا أَتَی قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع قَالَ لَا.

وَ عَنْ مَشَايِخِهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ وَ غَيْرِهِ عَنِ ابْنِ الْمُغِيرَةِ مِثْلَهُ (۷)

ص: ٤٨٨

۱- راجع روضة المتقين ٥- ٣٨٠.

۲- مر فی الباب ٥٩ من هذه الأبواب.

۳- كامل الزيارات- ١٨٧.

٤- كامل الزيارات- ١٨٧.

٥- كامل الزيارات- ١٨٧.

٦- كامل الزيارات- ١٨٧.

۷- كامل الزيارات- ١٨٨.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

ابی الیسع نقل می کند که مردی از امام صادق (ع) در حالی که من گوش می دادم پرسید: آیا برای زیارت قبر حسین (ع) غسل وجود دارد؟ فرمود: خیر.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٦٧ - رقم الحديث الباب: ٥]

۱۹۶۶۷- ۵- (۲) وَ عَنْ مَشَايِخِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي زَاهِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنِ الْعِيصِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ ع- عَلَيْهِ غُسْلٌ قَالَ لَا.

******

ترجمه:

عیسی بن القاسم از امام صادق (ع) نقل می کند که از ایشان درباره زیارت قبر حسین (ع) پرسیدم که آیا برای آن غسل وجود دارد؟ فرمود: خیر.

[رقم الحديث الكلي: ۱۹۶۶۸ - رقم الحديث الباب: ۶]

۱۹۶۶۸- ۶- (۳) وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْعَلَوِيِّ عَنِ ابْنِ نَهِيكٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي حَنِيفَةَ السَّابِقِ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: إِذَا كُنْتَ مِنْهُ قَرِيباً يَعْنِي الْحُسَيْنَ ع- فَإِنْ أَصَبْتَ غُسْلًا فَاغْتَسِلْ وَ إِلَّا فَتَوَضَّأْ ثُمَّ ائْتِهِ.

******

ترجمه:

یونس بن عمار از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: هنگامی که به قبر حسین (ع) نزدیک شدی، اگر توانستی غسل کنی، غسل کن؛ و اگر نتوانستی، وضو بگیر و سپس به زیارت او برو.

[رقم الحديث الكلي: ۱۹۶۶۹ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۹۶۶۹- ۷- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنِ ابْنِ رِئَابٍ (٥) قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنِ الْغُسْلِ إِذَا أَتَيْتُ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع قَالَ لَيْسَ عَلَيْکَ غُسْلٌ.

******

ترجمه:

ابن رياب مى گويد: از امام صادق (ع) درباره غسل هنگام زيارت قبر حسين (ع) پرسيدم. فرمود: بر تو غسل واجب نيست.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۶۷۰ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۹۶۷۰- ۸- (٦) وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زِبْرِقَانَ الطَّبْرِسِيِّ بِإِسْنَادِهِ يَرْفَعُهُ إِلَى الصَّادِقِ ع قَالَ: قُلْتُ رُبَّمَا أَتَيْنَا قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع- فَيَصْعُبُ عَلَيْنَا الْغُسْلُ لِلزِّيَارَةِ مِنَ الْبَرْدِ أَوْ غَيْرِهِ فَقَالَ مَنِ اغْتَسَلَ فِي الْفُرَاتِ وَ زَارَ الْحُسَيْنَ ع- كُتِبَ لَهُ مِنَ الْفَضْلِ مَا لَا يُحْصَى فَمَتَى مَا رَجَعَ إِلَى

۱- كامل الزيارات- ۱۸۸.

۲- كامل الزيارات- ۱۸۸.

۳- كامل الزيارات- ۱۸۸.

٤- كامل الزيارات- ۱۸۸.

٥- فى المصدر- الحسن بن عطية أبى ناب.

٦- كامل الزيارات- ۱۸۸.

الْمَوْضِعِ الَّذِی اغْتَسَلَ فِیهِ تَوَضَّأَ وَ زَارَ الْحُسَیْنَ ع کُتِبَ لَهُ ذَلِکَ الثَّوَابُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی حُکْمِ مَنْ أَحْدَثَ بَعْدَ غُسْلِ الزِّیَارَةِ أَوْ نَامَ فِی أَحَادِیثِ زِیَارَةِ الْبَیْتِ (۱).

******

ترجمه:

حسن بن زبرقان طبرسی با سند خود که به امام صادق (ع) می رسد، نقل کرده است که گفت: به ایشان عرض کردم: گاهی به زیارت قبر حسین (ع) می آییم و انجام غسل زیارت به دلیل سرما یا شرایط دیگر بر ما دشوار می شود. امام (ع) فرمود: هرکس در فرات غسل کند و سپس حسین (ع) را زیارت کند، برای او از فضیلت ها چیزهایی نوشته می شود که قابل شمارش نیست. پس هرگاه به همان مکانی که (قبلا)در آن غسل کرده بازگردد، وضو بگیرد و حسین (ع) را زیارت کند، همان پاداش برای او نوشته می شود.

٦١- بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَ غُسْلِ الزِّیَارَةِ بِالْمَأْثُورِ

اشارة

(۲) ٦١ بَابُ اسْتِحْبَابِ الدُّعَاءِ عِنْدَ غُسْلِ الزِّیَارَةِ بِالْمَأْثُورِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٦۷۱ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹٦۷۱- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَبِی بَشِیرِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ الْقُمِّیِّ عَنْ أَبِی مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الزَّعْفَرَانِیِّ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِیِّ قَالَ: کَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع

يَقُولُ فِی غُسْلِ الزِّیَارَةِ إِذَا فَرَغَ مِنَ الْغُسْلِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِی نُوراً وَ طَهُوراً وَ حِرْزاً وَ کَافِیاً مِنْ کُلِّ دَاءٍ وَ سُقْمٍ وَ مِنْ کُلِّ آفَةٍ وَ عَاهَةٍ وَ طَهِّرْ بِهِ قَلْبِی وَ جَوَارِحِی وَ عِظَامِی وَ لَحْمِی وَ دَمِی وَ شَعْرِی وَ بَشَرِی وَ مُخِّی وَ عَصَبِی وَ مَا أَقَلَّتِ الْأَرْضُ مِنِّی وَ اجْعَلْهُ لِی شَاهِداً (٤) یَوْمَ حَاجَتِی وَ فَقْرِی وَ فَاقَتِی.

******

ترجمه:

ابراهیم بن محمد ثقفی نقل کرده است: امام صادق (ع) در دعای غسل زیارت می فرمود: «خدایا، این غسل را برای من نور، پاکی، محافظت کننده، و کافی از هر بیماری و ناخوشی و از هر آفت و عیب قرار ده. و با آن قلبم، اعضای بدنم، استخوان هایم، گوشتم، خونم، موهایم، پوستم، مغزم، عصب هایم، و هر چه زمین از من در بر گرفته را پاک کن. و آن را برای من شاهدی قرار ده در روزی که به آن نیاز دارم، روز فقر و نیازمندی ام.»

٦٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع بِالزِّیَارَةِ الْمَأْثُورَةِ وَ آدَابِهَا وَ صَلَاةِ رَکْعَتَیِ الزِّیَارَةِ بَعْدَهَا وَ زِیَارَةِ الشُّهَدَاءِ

اشارة

(٥) ٦٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع بِالزِّیَارَةِ الْمَأْثُورَةِ وَ آدَابِهَا وَ صَلَاةِ رَکْعَتَیِ الزِّیَارَةِ بَعْدَهَا وَ زِیَارَةِ الشُّهَدَاءِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٧٢ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٩٦٧٢- ١- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

١- تقدم فی الباب ٣ من أبواب زيارة البيت.

٢- الباب ٦١ فيه حديث واحد.

٣- التهذيب ٦- ٥٤- ١٣٠، و كامل الزيارات- ١٨٦.

٤- فی المصدر زيادة- يوم القيامة.

٥- الباب ٦٢ فيه حديث واحد.

٦- الكافی ٤- ٥٧٥- ٢، و كامل الزيارات- ١٩٧، و أورد صدره فی الحديث ١ من الباب ٦٣، و قطعة منه فی الحديث ١٢ من الباب ٦٦ من هذه الأبواب.

مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ ثُوَيْرٍ قَالَ: كُنْتُ أَنَا وَ يُونُسُ بْنُ ظَبْيَانَ (١) عِنْدَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- وَ كَانَ أَكْبَرَنَا سِنّاً إِلَى أَنْ قَالَ فَقَالَ إِذَا أَرَدْتُ زِيَارَةَ الْحُسَيْنِ كَيْفَ أَصْنَعُ وَ كَيْفَ أَقُولُ: قَالَ إِذَا أَتَيْتَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع- فَاغْتَسِلْ عَلَى شَاطِئِ الْفُرَاتِ وَ الْبَسْ ثِيَابَكَ الطَّاهِرَةَ ثُمَّ امْشِ حَافِياً فَإِنَّكَ فِی حَرَمٍ مِنْ حَرَمِ اللَّهِ وَ حَرَمِ رَسُولِهِ- وَ عَلَيْكَ بِالتَّكْبِيرِ وَ التَّهْلِيلِ وَ التَّسْبِيحِ وَ التَّمْجِيدِ (٢) وَ التَّعْظِيمِ لِلَّهِ كَثِيراً وَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ- حَتَّى تَصِيرَ إِلَى بَابِ الْحَيْرِ (٣) ثُمَّ تَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَلَائِكَةَ اللَّهِ وَ زُوَّارَ قَبْرِ ابْنِ نَبِیِّ اللَّهِ- ثُمَّ اخْطُ عَشْرَ خُطًا (٤) ثُمَّ قِفْ وَ كَبِّرْ ثَلَاثِينَ تَكْبِيرَةً ثُمَّ امْشِ إِلَيْهِ حَتَّى تَأْتِيَهُ مِنْ قِبَلِ وَجْهِهِ فَاسْتَقْبِلْ وَجْهَكَ بِوَجْهِهِ وَ تَجْعَلُ الْقِبْلَةَ بَيْنَ كَتِفَيْكَ ثُمَّ قُلِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ (يَا قَتِيلَ اللَّهِ وَ ابْنَ قَتِيلِهِ) (٥) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ثَارَ اللَّهِ وَ ابْنَ ثَارِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَتْرَ اللَّهِ الْمَوْتُورَ فِی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ أَشْهَدُ أَنَّ دَمَكَ سَكَنَ فِی الْخُلْدِ وَ اقْشَعَرَّتْ لَهُ أَظِلَّةُ الْعَرْشِ (٦) وَ بَكَتْ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَ الْأَرَضُونَ السَّبْعُ وَ مَا فِيهِنَّ وَ مَا بَيْنَهُنَّ وَ مَنْ يَتَقَلَّبُ فِی الْجَنَّةِ وَ النَّارِ- وَ مَنْ خَلَقَ رَبُّنَا وَ مَا يُرَى وَ مَا لَا يُرَى أَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ وَ ابْنُ حُجَّتِهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَتِيلُ اللَّهِ وَ ابْنُ قَتِيلِهِ (٧) وَ

أَشْهَدُ أَنَّکَ ثَارُ اللَّهِ وَ ابْنُ ثَارِهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ وَتْرُ اللَّهِ الْمَوْتُورُ فِی السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ وَ نَصَحْتَ وَ وَفَیْتَ وَ أَوْفَیْتَ وَ جَاهَدْتَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَ مَضَیْتَ لِلَّذِی کُنْتَ عَلَیْهِ شَهِیداً وَ مُسْتَشْهَداً وَ شَاهِداً وَ مَشْهُوداً أَنَا

ص: ٤٩١

١- فی المصدر زیادة- و المفضل بن عمر و أبو سلمة السراج جلوسا.

٢- فی المصدر- و التحمید.

٣- فی التهذیب- الحائر (هامش المخطوط).

٤- فی المصدر- عشر خطوات.

٥- " قتیل اللّه و ابن قتیله" غیر موجود فی الفقیه فی الموضعین (منه).

٦- فی المصدر زیادة- و بکی له جمیع الخلائق.

٧- " قتیل اللّه و ابن قتیله" غیر موجود فی الفقیه فی الموضعین (منه).

عَبْدُ اللَّهِ (١) وَ مَوْلَاکَ وَ فِی طَاعَتِکَ وَ الْوَافِدُ إِلَیْکَ أَلْتَمِسُ کَمَالَ الْمَنْزِلَةِ عِنْدَ اللَّهِ وَ ثَبَاتَ الْقَدَمِ فِی الْهِجْرَةِ (٢) وَ السَّبِیلَ الَّذِی لَا یُخْتَلَجُ دُونَکَ مِنَ الدُّخُولِ فِی کَفَالَتِکَ الَّتِی أُمِرْتَ بِهَا مَنْ أَرَادَ اللَّهَ بَدَأَ بِکُمْ بِکُمْ یُبَیِّنُ اللَّهُ الْکَذِبَ وَ بِکُمْ یُبَاعِدُ اللَّهُ الزَّمَانَ الْکَلِبَ وَ بِکُمْ فَتَحَ اللَّهُ وَ بِکُمْ یَخْتِمُ اللَّهُ وَ بِکُمْ یَمْحُو اللَّهُ مَا یَشَاءُ وَ یُثْبِتُ وَ بِکُمْ یَفُکُّ الذُّلَّ مِنْ رِقَابِنَا وَ بِکُمْ یُدْرِکُ اللَّهُ تِرَةَ (٣) کُلِّ مُؤْمِنٍ یُطْلَبُ بِهَا وَ بِکُمْ تُنْبِتُ الْأَرْضُ أَشْجَارَهَا وَ بِکُمْ تُخْرِجُ الْأَشْجَارُ ثِمَارَهَا وَ بِکُمْ تُنْزِلُ السَّمَاءُ قَطْرَهَا وَ رِزْقَهَا وَ بِکُمْ یَکْشِفُ اللَّهُ الْکَرْبَ وَ بِکُمْ یُنَزِّلُ اللَّهُ الْغَیْثَ وَ بِکُمْ تُسَبِّحُ الْأَرْضُ الَّتِی تَحْمِلُ أَبْدَانَکُمْ وَ تَسْتَقِرُّ جِبَالُهَا عَنْ مَرَاسِیهَا إِرَادَةُ الرَّبِّ فِی مَقَادِیرِ أُمُورِهِ تُهْبَطُ إِلَیْکُمْ وَ تَصْدُرُ مِنْ بُیُوتِکُمْ وَ الصَّادِرُ عَمَّا فُصِّلَ مِنْ أَحْکَامِ الْعِبَادِ لُعِنَتْ أُمَّةٌ قَتَلَتْکُمْ وَ أُمَّةٌ خَالَفَتْکُمْ وَ أُمَّةٌ جَحَدَتْ وَلَایَتَکُمْ وَ أُمَّةٌ ظَاهَرَتْ عَلَیْکُمْ وَ أُمَّةٌ شَهِدَتْ وَ لَمْ تُسْتَشْهَدْ (٤) الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَ النَّارَ مَأْوَاهُمْ (٥) وَ بِئْسَ وِرْدُ الْوَارِدِینَ وَ بِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ وَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ- أَنَا إِلَی اللَّهِ مِمَّنْ خَالَفَکَ بَرِی

ءٌ ثَلَاثاً- ثُمَّ تَقُومُ فَتَأْتِی ابْنَهُ عَلِیّاً ع وَ هُوَ عِنْدَ رِجْلَیْهِ فَتَقُولُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ- السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ عَلِیٍّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ- السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ- السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَدِیجَةَ وَ فَاطِمَةَ (السَّلَامُ عَلَیْکَ) (٦) صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَکَ تَقُولُهَا ثَلَاثاً أَنَا إِلَی اللَّهِ مِنْهُمْ بَرِی ءٌ ثَلَاثاً- ثُمَّ تَقُومُ فَتُومِئُ إِلَی الشُّهَدَاءِ فَتَقُولُ السَّلَامُ عَلَیْکُمْ ثَلَاثاً فُزْتُمْ وَ اللَّهِ فُزْتُمْ وَ اللَّهِ فَلَیْتَ أَنِّی مَعَکُمْ فَأَفُوزَ فَوْزاً عَظِیماً- ثُمَّ تَدُورُ

١- فی التهذیب- أنا عبدک (هامش المخطوط).

٢- فی التهذیب- و الهجرة إلیک (هامش المخطوط) و کذلک المصدر.

٣- الترة- الثار. (الصحاح- وتر- ٢- ٨٤٣).

٤- فی الفقیه- و لم تنصرک (هامش المخطوط).

٥- فی المصدر- مثواهم.

٦- لیس فی المصدر.

فَتَجْعَلُ قَبْرَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع بَیْنَ یَدَیْکَ فَصَلِّ سِتَّ رَکَعَاتٍ وَ قَدْ تَمَّتْ زِیَارَتُکَ فَإِنْ شِئْتَ فَانْصَرِفْ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ نَحْوَهُ (١) وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ نَحْوَهُ (٢) أَقُولُ: وَ الزِّیَارَاتُ الْمَأْثُورَةُ کَثِیرَةٌ جِدّاً لَمْ أَذْکُرْهَا خَوْفَ الْإِطَالَةِ.

******

ترجمه:

این روایت از امام صادق (ع) نقل شده است که حسین بن ثویر می گوید: من و یونس بن ظبیان نزد امام صادق (ع) بودیم و یونس بزرگ تر از ما بود. از امام (ع) پرسیدم: «وقتی می خواهم به زیارت

امام حسین (ع) بروم، چگونه عمل کنم و چه بگویم؟» امام (ع) فرمودند: «هنگامی که به زیارت اباعبدالله (ع) می روی، کنار فرات غسل کن، لباس های پاکت را بپوش، سپس بدون کفش راه برو، زیرا تو در حرم خدا و حرم پیامبرش هستی. بسیار تکبیر، تهلیل، تسبیح، تمجید و تعظیم خداوند بگو و بر محمد و اهل بیتش صلوات بفرست تا به باب الحائر (دروازه حرم) برسی. سپس بگو: "سلام بر تو ای حجت خدا و فرزند حجتش، سلام بر شما ای فرشتگان خدا و زائران قبر فرزند پیامبر خدا."

سپس ده قدم بردار و بایست و سی تکبیر بگو. سپس به سمت امام حسین (ع) برو تا از جلو او قرار بگیری، چهره ات را به چهره او مقابل کن و قبله را بین شانه هایت قرار بده. سپس بگو: "سلام بر تو ای حجت خدا و فرزند حجتش، سلام بر تو ای کشته خدا و فرزند کشته او، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون او، سلام بر تو ای کسی که خونت در آسمان ها و زمین مورد طلب است. منم عبدالله و مولای(دوستدار) تو و در طاعت تو و واردشده به سوی تو، جویای کمال منزلت نزد خداوند و استواری قدم در هجرت و راهی که بدون تو انحراف ندارد از ورود به کفالتت که خدا به آن دستور داده است. کسی که اراده کند خدا را، از شما آغاز می کند. با شما خداوند دروغ را روشن می سازد و با شما خداوند زمانه سخت را دور می کند و با شما خداوند آغاز کرد و با شما به پایان می رساند و با شما خداوند هر چه بخواهد محو می کند و تثبیت می کند و با شما خداوند بندگی ما را از بندگی آزاد می کند و با شما خداوند خون هر مؤمنی را که برای آن مطالبه شود به دست می آورد و با شما زمین درختان خود را می رویاند و با شما درختان میوه های خود را بیرون می دهند و با شما آسمان باران خود را می فرستد و رزق خود را و با شما خداوند سختی را می برد و با شما خداوند باران می فرستد و با شما زمین، که بدن هایتان را حمل می کند، تسبیح می گوید و کوه هایش در جایگاهشان محکم می مانند. اراده پروردگار در مقدرات امورش به سوی شما نازل می شود و از خانه هایتان صادر می شود. و آنچه از احکام بندگان صادر شده است. لعنت خدا بر امتی که شما را کشتند و بر امتی که با شما مخالفت کردند و بر امتی که ولایت شما را انکار کردند و بر امتی که بر ضد شما اقدام کردند و بر امتی که حضور داشتند و شهادت ندادند. شکر خدا را که جهنم را مأوای آنها قرار داد و چه بد است جایگاه واردشوندگان و چه بد است جایگاه کسی که به آنجا وارد شود. شکر

خداوند پروردگار جهانیان و درود خداوند بر تو ای اباعبدالله. من از کسانی که با تو مخالفت کردند، بیزارم، سه بار. سپس می ایستی و به سوی فرزندش علی (ع) می روی که نزد پای های اوست و می گویی: سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند علی امیرالمؤمنین، سلام بر تو ای فرزند حسن و حسین، سلام بر تو ای فرزند خدیجه و فاطمه، درود خداوند بر تو. لعنت خدا بر کسی که تو را کشت، سه بار این را تکرار کن . سپس برگرد بطوریکه قبرمطهرروبرویت باشد وشش رکعت نماز بخوان حالا زیارت تو تمام شده اگرخواستی می توانی برگردی .

٦٣- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْلِيمِ عَلَى الْحُسَيْنِ ع وَ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ مِنْ بَعِيدٍ وَ قَرِيبٍ كُلَّ يَوْمٍ

اشارة

(٣) ٦٣ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّسْلِيمِ عَلَى الْحُسَيْنِ ع وَ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ مِنْ بَعِيدٍ وَ قَرِيبٍ كُلَّ يَوْمٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٧٣ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٦٧٣- ١- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ ثُوَيْرٍ قَالَ: كُنْتُ أَنَا وَ يُونُسُ بْنُ ظَبْيَانَ (٥) عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع- وَ كَانَ أَكْبَرَنَا سِنّاً فَقَالَ لَهُ إِنِّي كَثِيراً مَا أَذْكُرُ الْحُسَيْنَ ع فَأَيَّ شَيْ ءٍ أَقُولُ: قَالَ قُلْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ تُعِيدُ ذَلِكَ ثَلَاثاً فَإِنَّ السَّلَامَ يَصِلُ إِلَيْهِ مِنْ قَرِيبٍ وَ مِنْ بَعِيدٍ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

در این روایت، حسین بن ثویر نقل می کند: من و یونس بن ظبیان نزد امام صادق (علیه السلام) بودیم و یونس که از ما بزرگ تر بود، به امام گفت: من اغلب به یاد امام حسین (علیه السلام) می افتم. چه چیزی باید بگویم؟ امام صادق (علیه السلام) فرمود: بگو «صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ» و این را سه بار تکرار کن. زیرا سلام از نزدیک و از دور به او می رسد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹٦۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹٦۷٤- ۲- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مِسْمَعٍ عَنْ یُونُسَ بْنِ

۱- التهذیب ٦- ٥٤- ۱۳۱.

۲- الفقیه ۲- ٥٩٧- ۳۱۹۹.

۳- الباب ٦۳ فیه ۳ أحادیث.

٤- الکافی ٤- ٥٧٥- ۲، و التهذیب ٦- ٥٤- ۱۳۱، و التهذیب ٦- ۱۰۳- ۱۸۰، و کامل الزیارات- ۱۹۷، و أورد ذیله فی الحدیث ۱ من الباب ٦۲، قطعة منه فی الحدیث ۱۲ من الباب ٦٦ من هذه الأبواب.

٥- أضاف فی المصدر- و المفضل بن عمر و أبو سلمة السراج.

٦- الکافی ٤- ٥٨٩- ۸، و کامل الزیارات- ۲۸۷.

عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَنَانٍ (۱) عَنْ أَبِیهِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع یَا سَدِیرُ تَزُورُ الْحُسَیْنَ ع فِی کُلِّ یَوْمٍ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاکَ لَا قَالَ فَمَا أَجْفَاکُمْ قَالَ فَتَزُورُونَهُ فِی کُلِّ جُمْعَةٍ قُلْتُ لَا قَالَ فَتَزُورُونَهُ فِی کُلِّ شَهْرٍ قُلْتُ لَا قَالَ فَتَزُورُونَهُ فِی کُلِّ سَنَةٍ قَالَ قُلْتُ: قَدْ یَکُونُ ذَلِکَ قَالَ یَا سَدِیرُ مَا أَجْفَاکُمْ لِلْحُسَیْنِ- (۲) أَ مَا عَلِمْتَ أَنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَلْفَیْ أَلْفِ مَلَکٍ شُعْثاً غُبْراً یَبْکُونَهُ وَ یَزُورُونَهُ لَا یَفْتُرُونَ وَ مَا عَلَیْکَ یَا سَدِیرُ أَنْ

تَزُورَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع- فِی کُلِّ جُمْعَةٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ أَوْ فِی کُلِّ یَوْمٍ مَرَّةً (۳) قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاکَ بَیْنَنَا وَ بَیْنَهُ (٤) فَرَاسِخُ کَثِیرَةٌ فَقَالَ لِی اصْعَدْ فَوْقَ سَطْحِکَ ثُمَّ الْتَفِتْ (٥) یَمْنَةً وَ یَسْرَةً ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَکَ إِلَی السَّمَاءِ ثُمَّ تَنْحُو (٦) نَحْوَ الْقَبْرِ فَتَقُولُ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ- السَّلَامُ عَلَیْکَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ تُکْتَبُ لَکَ زَوْرَةً وَ الزَّوْرَةُ حَجَّةٌ وَ عُمْرَةٌ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (۷)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِیرٍ عَنْ أَبِیهِ نَحْوَهُ (۸).

******

ترجمه:

حنان از پدرش نقل می کند که امام صادق (علیه السلام) به سدیر فرمود: «ای سدیر! آیا هر روز امام حسین (علیه السلام) را زیارت می کنی؟» سدیر پاسخ داد: «نه، فدایت شوم.» امام فرمود: «پس چقدر دوری می کنید! آیا او را هر جمعه زیارت می کنید؟» سدیر گفت: «نه.» امام فرمود: «پس آیا او را هر ماه زیارت می کنید؟» سدیر پاسخ داد: «نه.» امام پرسید: «پس آیا او را هر سال زیارت می کنید؟» سدیر گفت: «گاهی این اتفاق می افتد.» امام فرمود: «ای سدیر! چقدر شما از حسین (علیه السلام) دور هستید! آیا نمی دانی که خداوند عزوجل دو هزار هزار (یعنی دو میلیون) فرشته دارد که با موهای ژولیده و غبارآلود بر حسین (علیه السلام) گریه می کنند و او را زیارت می کنند و هیچ گاه از این کار دست نمی کشند؟ ای سدیر! چه می شود که تو هر هفته پنج بار یا هر روز یک بار قبر حسین (علیه السلام) را زیارت کنی؟»

سدیر گفت: «فدایت شوم! بین ما و قبر او فاصله های زیادی است.» امام فرمود: «برو بالای بامت، سپس به راست و چپ نگاه کن، آنگاه سرت را به سمت آسمان بلند کن و به سمت قبر اشاره کن و

بگو: "السلام علیک یا أبا عبدالله، السلام علیک و رحمة الله و برکاته." برای تو یک زیارت نوشته می شود، و آن زیارت، همانند یک حج و عمره خواهد بود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۶۷۵- ۳- (۹) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِی الْمِصْبَاحِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ بْنِ بَزِیعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عَلْقَمَةَ (۱۰) عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع

۱- فی نسخة- حنان بن سدیر (هامش المخطوط).

۲- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

۳- فی المصدر- و فی کل یوم مرة.

٤- فی نسخة- إن بیننا و بینه (هامش المخطوط).

٥- فی المصدر- ثم تلتفت.

٦- فی المصدر- ثم انحو.

۷- التهذیب ٦- ۱۱٦- ۲۰٥.

۸- الفقیه ۲- ٥۹۹- ۳۲۰۳.

۹- مصباح المتهجد- ۷۱۳، و کامل الزیارات- ۱۷٤، و أورد صدره فی الحدیث ٥ من الباب ٥٥، و ذیله فی الحدیث ۲۰ من الباب ٦٦ من هذه الأبواب.

۱۰- فی المصدر- صالح بن عقبة، عن أبیه.

أَنَّهُ ذَکَرَ لَهُ ثَوَابَ زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع فِی یَوْمِ عَاشُورَاءَ- فَقَالَ لَهُ فَمَا لِمَنْ کَانَ فِی بَعِیدِ الْبِلَادِ وَ أَقَاصِیهِ وَ لَمْ یُمْکِنْهُ الْمَصِیرُ إِلَیْهِ فِی ذَلِکَ الْیَوْمِ فَقَالَ إِذَا کَانَ کَذَلِکَ بَرَزَ إِلَی الصَّحْرَاءِ أَوْ صَعِدَ سَطْحاً مُرْتَفِعاً (۱) وَ أَوْمَأَ إِلَیْهِ بِالسَّلَامِ وَ اجْتَهَدَ فِی الدُّعَاءِ عَلَی قَاتِلِهِ وَ صَلَّی مِنْ بُعْدٍ رَکْعَتَیْنِ وَ لْیَکُنْ ذَلِکَ فِی صَدْرِ النَّهَارِ

مِنْ قَبْلِ أَنْ تَزُولَ الشَّمْسُ ثُمَّ ذَكَرَ زِيَارَةً طَوِيلَةً ثُمَّ قَالَ وَ إِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَزُورَهُ كُلَّ يَوْمٍ مِنْ دَارِکَ بِهَذِهِ الزِّيَارَةِ فَافْعَلْ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۲).

******

ترجمه:

علقمه از امام باقر (علیه السلام) نقل می کند که ایشان درباره ثواب زیارت امام حسین (علیه السلام) در روز عاشورا صحبت کرده اند. سپس امام باقر (علیه السلام) فرمود: «اگر کسی در سرزمین های دور و دورافتاده باشد و نتواند در آن روز به زیارت امام حسین (علیه السلام) برود، چه کاری باید انجام دهد؟»

امام پاسخ دادند: «در چنین حالتی، باید به سوی بیابان برود یا به مکانی بلند مانند بام بالا برود و به سوی امام حسین (علیه السلام) اشاره کند و سلام بفرستد. همچنین در دعا برای لعن قاتلان امام حسین (علیه السلام) کوشا باشد و از دور، دو رکعت نماز بخواند. این اعمال باید در ابتدای روز و پیش از زوال خورشید (نیم روز) انجام شود.»

امام سپس زیارتی طولانی ذکر کردند و افزودند: «اگر می توانی هر روز از خانه ات با این زیارت امام حسین (علیه السلام) را زیارت کنی، این کار را انجام بده.»

٦٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع حُبّاً لِرَسُولِ اللَّهِ ص وَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ فَاطِمَةَ ع وَ رَحْمَةً لَهُ وَ تَشَوُّقاً إِلَيْهِ وَ احْتِسَاباً وَ لِوَجْهِ اللَّهِ وَ الدَّارِ الآخِرَةِ

اشارة

(٣) ٦٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع حُبّاً لِرَسُولِ اللَّهِ ص وَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ فَاطِمَةَ ع وَ رَحْمَةً لَهُ وَ تَشَوُّقاً إِلَيْهِ وَ احْتِسَاباً وَ لِوَجْهِ اللَّهِ وَ الدَّارِ الآخِرَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٧٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٦٧٦- ١- (٤) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ (٥) عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ جُوَيْرِيَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ أَيْنَ زُوَّارُ الْحُسَيْنِ- فَيَقُومُ عُنُقٌ مِنَ النَّاسِ (٦) فَيَقُولُ لَهُمْ مَا أَرَدْتُمْ فِي زِيَارَةِ (٧) الْحُسَيْنِ ع فَيَقُولُونَ (٨) أَتَيْنَاهُ حُبّاً لِرَسُولِ اللَّهِ ص-

---

١- فى المصدر زيادة- فى داره.

٢- تقدم فيه الحديث ٦ من الباب ٢ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٦٤ فيه ١٠ أحاديث.

٤- كامل الزيارات- ١٤١.

٥- فى المصدر زيادة- و حدّثنى محمّد بن جعفر الرزاز.

٦- فى المصدر زيادة- لا يحصيهم إلّا اللّه تعالى.

٧- فى المصدر زيادة- قبر.

٨- فى المصدر- فيقولون- يا ربّ.

وَ حُبّاً لِعَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ ع وَ رَحْمَةً لَهُ مِمَّا ارْتُكِبَ مِنْهُ فَيَقُولُ لَهُمْ (١) هَذَا مُحَمَّدٌ وَ عَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ- فَالْحَقُوا بِهِمْ فَأَنْتُمْ مَعَهُمْ فِي دَرَجَتِهِمْ الْحَقُوا بِلِوَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ص (٢) فَيَكُونُونَ فِي ظِلِّهِ وَ هُوَ (٣) فِي يَدِ عَلِيٍّ ع حَتَّى يَدْخُلَ الْجَنَّةَ (٤) جَمِيعاً الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : هنگامی که روز قیامت فرا رسد، ندا دهنده ای ندا می دهد: کجایند زائران حسین؟ پس گروهی از مردم برمی خیزند. به آنان گفته می شود: در زیارت حسین چه قصدی داشتید؟ می گویند: از روی محبت به رسول خدا (ص) به زیارت او رفتیم و از روی محبت به علی و فاطمه (ع) و به خاطر رحمت بر او نسبت به آنچه بر او رفته است. پس به آنان گفته می شود: این است محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین، پس به آنان ملحق شوید؛ شما با آنان در مقام شان هستید. به پرچم رسول خدا (ص) بپیوندید. پس آنان در سایه آن خواهند بود و پرچم در دست علی (ع) است تا همگی وارد بهشت شوند.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٧٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٦٧٧- ٢- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع (٦) قَالَ: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ مَسْكَنُهُ فِي الْجَنَّةِ وَ مَأْوَاهُ الْجَنَّةَ- فَلَا يَدَعْ زِيَارَةَ الْمَظْلُومِ قُلْتُ وَ مَنْ هُوَ قَالَ الْحُسَيْنُ ع (٧) فَمَنْ أَتَاهُ شَوْقاً إِلَيْهِ وَ حُبّاً لِرَسُولِ اللَّهِ ص وَ حُبّاً لِفَاطِمَةَ- وَ حُبّاً لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- أَقْعَدَهُ اللَّهُ عَلَى مَوَائِدِ الْجَنَّةِ- يَأْكُلُ مَعَهُمْ وَ النَّاسُ فِي الْحِسَابِ.

******

ترجمه:

ابوبصیر از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: هر کس دوست دارد جایگاه و مسکنش در بهشت باشد، زیارت مظلوم را ترک نکند. گفتم: آن مظلوم کیست؟ فرمود: حسین (ع). پس هر کس با اشتیاق به زیارت او رود و از روی محبت به رسول خدا (ص) و محبت به فاطمه و محبت به امیرالمؤمنین (ع)، خدا او را بر سر سفره های بهشت می نشاند، در حالی که همراه آنان غذا می خورد و مردم در حال حسابرسی هستند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۶۷۸- ۳- (۸) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ رَجُلٍ عَنْ فُضَیْلِ بْنِ عُثْمَانَ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ الْخَیْرَ قَذَفَ فِی قَلْبِهِ حُبَّ الْحُسَیْنِ ع وَ حُبَّ زِیَارَتِهِ وَ مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ السُّوءَ قَذَفَ فِی قَلْبِهِ بُغْضَ الْحُسَیْنِ ع وَ بُغْضَ زِیَارَتِهِ.

******

ترجمه:

"فضیل بن عثمان از کسی که برای او روایت کرده، از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: هر کس را که خدا برای او خیر بخواهد، محبت حسین (ع) و محبت زیارت او را در قلبش قرار می دهد، و هر کس را که خدا برای او بدی بخواهد، دشمنی حسین (ع) و دشمنی زیارت او را در قلبش قرار می دهد.

۱- فی المصدر- فیقال لهم.

۲- فی المصدر زیادة- فینطلقون إلی لواء رسول اللّه.

۳- فی المصدر- و اللواء.

٤- فی المصدر- حتی یدخلون الجنة.

٥- کامل الزیارات- ١٣٧، کامل الزیارات- ١٤١، کامل الزیارات- ١٤٢.

٦- فی الموضعین الأولین من المصدر زیادة- و أبا جعفر (علیه السلام)، و فی الموضع الأخیر- عن أبی جعفر (علیه السلام).

٧- فی المصدر- الحسین بن علی صاحب کربلاء.

٨- کامل الزیارات- ١٤٢.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٧٩ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٩٦٧٩- ٤- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي أُسَامَةَ زَيْدٍ الشَّحَّامِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع تَشَوُّقاً إِلَيْهِ كَتَبَهُ اللَّهُ مِنَ الآمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- وَ أُعْطِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ وَ كَانَ تَحْتَ لِوَاءِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع حَتَّى يَدْخُلَ الْجَنَّةَ- فَيُسْكِنَهُ فِي دَرَجَتِهِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (٢).

******

ترجمه:

ابو اسامه زید شحام می گوید: از امام صادق (ع) شنیدم که فرمود: هر کس به زیارت قبر حسین (ع) برود و از روی اشتیاق به او باشد، خدا او را در روز قیامت از امن شدگان قرار می دهد، و نامه اعمالش به دست راستش داده می شود و تحت پرچم حسین بن علی (ع) خواهد بود تا وارد بهشت شود، و خدا او را در مقام حسین (ع) جای می دهد. به راستی خدا شنوا و دانا است.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٨٠ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۹۶۸۰- ۵- (۳) وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع (٤) شَوْقاً إِلَيْهِ كَانَ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ الْمُكْرَمِينَ وَ كَانَ تَحْتَ لِوَاءِ الْحُسَيْنِ ع- حَتَّى يُدْخِلَهُمَا الْجَنَّةَ جَمِيعاً.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: هر کس از روی اشتیاق به زیارت قبر حسین (ع) برود، از بندگان گرامی خدا خواهد بود و تحت پرچم حسین (ع) قرار می گیرد تا هر دو وارد بهشت شوند.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۶۸۱ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۹۶۸۱- ٦- (٥) وَ بِالْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ عَنْ ذَرِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: وَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُبَاهِي (٦) بِزَائِرِ الْحُسَيْنِ- وَ الْوَافِدِ إِلَيْهِ (٧) الْمَلَائِكَةَ الْمُقَرَّبِينَ وَ حَمَلَةَ عَرْشِهِ فَيَقُولُ لَهُمْ (٨) أَ مَا تَرَوْنَ زُوَّارَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- أَتَوْهُ شَوْقاً إِلَيْهِ وَ إِلَى فَاطِمَةَ- وَ عِزَّتِي (٩) وَ جَلَالِي وَ عَظَمَتِي لَأُوجِبَنَّ لَهُمْ كَرَامَتِي (وَ لَأُحِبَّنَّهُمْ لِمَحَبَّتِي) (١٠) الْحَدِيثَ وَ فِيهِ ثَوَابٌ جَزِيلٌ.

******

ترجمه:

ذریح از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: به خدا قسم، خداوند به زائر حسین (ع) و کسانی که به سوی او می روند، نزد فرشتگان مقرب و حاملان عرش خود مباهات می کند و به آنان می گوید: آیا نمی بینید زائران قبر حسین (ع) را؟ آنان از روی اشتیاق به زیارت او و فاطمه آمده اند. به

عزت و جلال و عظمت خودم سوگند که کرامت خود را برای آنان واجب می کنم (و آنان را به خاطر محبتشان به من دوست خواهم داشت). این حدیث دارای پاداش بسیار است.

١- کامل الزیارات- ١٤٢.

٢- فی المصدر- إن اللّه عزیز حکیم.

٣- کامل الزیارات- ١٤٣.

٤- فی المصدر- قال- قلت لأبی عبد اللّه (علیه السلام)- ما لمن أتی قبر الحسین (علیه السلام)؟ قال- من أتاه.

٥- کامل الزیارات- ١٤٣.

٦- فی المصدر- لیباهی.

٧- فی المصدر- و الوافد یفده.

٨- فی المصدر- حتی أنّه لیقول لهم.

٩- فی المصدر- أ ما و عزتی.

١٠- لیس فی المصدر.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٨٢ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٩٦٨٢- ٧- (١) وَ عَنْ أَبِیهِ وَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ جَمِیعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَیْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْیَمَانِیِّ عَنْ مَنِیعِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ یُونُسَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ قُدَامَةَ بْنِ مَالِکٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ الْحُسَیْنَ احْتِسَاباً لَا أَشَراً وَ لَا بَطَراً وَ لَا رِیَاءً وَ لَا سُمْعَةً مُحِّصَتْ عَنْهُ ذُنُوبُهُ کَمَا یُمَحَّصُ الثَّوْبُ فِی الْمَاءِ فَلَا یَبْقَی عَلَیْهِ دَنَسٌ وَ یُکْتَبُ لَهُ بِکُلِّ خُطْوَةٍ حَجَّةٌ وَ کُلَّمَا رَفَعَ قَدَماً عُمْرَةٌ.

******

ترجمه:

قدامة بن مالک از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: هر کس حسین (ع) را با قصد قربت و بدون خودنمایی، تکبر، ریا، و شهرت طلبی زیارت کند، گناهانش مانند لباسی که در آب شسته شود، پاک می شود و هیچ آلودگی بر آن باقی نمی ماند. برای او با هر قدمی که برمی دارد، یک حج نوشته می شود و هرگاه قدمی بلند کند، برای او یک عمره ثبت می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۸۳ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۶۸۳- ۸- (۲) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبَانٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ الْخَزَّازِ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ مَا لِمَنْ أَتَی قَبْرَ الْحُسَیْنِ زَائِراً لَهُ عَارِفاً بِحَقِّهِ یُرِیدُ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ وَ الدَّارَ الآخِرَةَ فَقَالَ یَا هَارُونُ مَنْ أَتَی قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع- (۳) یُرِیدُ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ وَ الدَّارَ الآخِرَةِ غَفَرَ اللَّهُ (٤) لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

هارون بن خارجه از امام صادق (ع) نقل می کند که گفتم: کسی که به زیارت قبر حسین (ع) برود، در حالی که حق او را بشناسد و به خاطر رضای خدا و آخرت این کار را انجام دهد، چه پاداشی دارد؟ امام فرمود: ای هارون، هر کس به زیارت قبر حسین (ع) برود و قصدش رضای خدا و آخرت باشد، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می بخشد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۶۸٤ - رقم الحدیث الباب: ۹]

١٩٦٨٤- ٩- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنِ الْأَصَمِّ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ مَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ يُرِيدُ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ أَخْرَجَهُ اللَّهُ مِنْ ذُنُوبِهِ كَمَوْلُودٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ وَ شَيَّعَتْهُ الْمَلَائِكَةُ فِي مَسِيرِهِ إِلَى أَنْ قَالَ وَ سَأَلَتِ الْمَلَائِكَةُ الْمَغْفِرَةَ لَهُ مِنْ رَبِّهِ وَ نَادَتْهُ (٦) طِبْتَ وَ طَابَ مَنْ زُرْتَ وَ حُفِظَ فِي أَهْلِهِ.

******

ترجمه:

ابن مسکان از امام صادق (ع) نقل می کند که شنیدم فرمود: هر کس حسین (ع) را زیارت کند و قصدش رضای خدا باشد، خداوند او را از گناهانش پاک می کند، مانند نوزادی که تازه از مادر متولد شده است. فرشتگان او را در مسیر زیارت همراهی می کنند و از خدا برای او طلب مغفرت می کنند. همچنین به او می گویند: پاک شدی و کسی را که زیارت کردی نیز پاک است. خانواده اش نیز حفظ می شوند.

ص: ٤٩٨

١- کامل الزیارات- ١٤٤.

٢- کامل الزیارات- ١٤٤.

٣- فی المصدر زیادة- زائرا له عارفا بحقه.

٤- فی المصدر- غفر اللّه و اللّه.

٥- کامل الزیارات- ١٤٥، کامل الزیارات- ١٥٤.

٦- فی المصدر زیادة- الملائکة.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٨٥ - رقم الحدیث الباب: ١٠]

١٩٦٨٥- ١٠- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ مَنْصُورٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع لِلَّهِ وَ فِی اللَّهِ أَعْتَقَهُ مِنَ النَّارِ وَ آمَنَهُ يَوْمَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ وَ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٢).

******

ترجمه:

حذیفه بن منصور نقل می کند که امام صادق (ع) فرمود: هر کس قبر حسین (ع) را برای خدا و به خاطر خدا زیارت کند، خداوند او را از آتش آزاد می کند و در روز فزع اکبر او را ایمن می دارد، و هیچ نیازی از نیازهای دنیا و آخرت را از خدا نمی خواهد مگر آنکه خداوند آن را به او عطا می کند.

٦٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع عَلَى جَمِيعِ الْأَعْمَالِ

اشارة

(٣) ٦٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع عَلَى جَمِيعِ الْأَعْمَالِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٩٦٨٦ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٦٨٦- ١- (٤) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ وَ جَمَاعَةِ أَصْحَابِنَا عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِذٍ عَنْ أَبِی خَدِيجَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ زِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- فَقَالَ إِنَّهُ أَفْضَلُ مَا يَكُونُ مِنَ الْأَعْمَالِ.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

ابو خدیجه از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: در مورد زیارت قبر حسین (ع) پرسیدم، ایشان فرمودند: این عمل از بهترین اعمال است.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٨٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٦٨٧- ٢- (٦) وَ عَنْ أَبِی الْعَبَّاسِ الْكُوفِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبَانٍ (٧) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مِنْ أَحَبِّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ زِيَارَةُ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- وَ أَفْضَلُ

ص: ٤٩٩

١- كامل الزيارات- ١٤٥.

٢- تقدم فی الباب ٢ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٦٥ فيه ٤ أحاديث.

٤- كامل الزيارات- ١٤٦.

٥- كامل الزيارات- ١٤٦.

٦- كامل الزيارات- ١٤٦.

٧- فی المصدر زيادة- عن رجل.

الْأَعْمَالِ عِنْدَ اللَّهِ إِدْخَالُ السُّرُورِ عَلَى الْمُؤْمِنِ وَ أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ وَ هُوَ سَاجِدٌ بَاكٍ.

******

ترجمه:

ابان از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: از محبوب ترین اعمال نزد خداوند، زیارت قبر حسین (ع) است. و از بهترین اعمال نزد خداوند، وارد کردن شادی به دل مؤمنین است. نزدیک ترین حالتی که بنده می تواند به خداوند نزدیک شود، زمانی است که در حال سجده و گریه باشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٨٨ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٦٨٨- ٣- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي الْجَهْمِ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مَا يَبْلُغُ مِنْ زِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- قَالَ أَفْضَلُ مَا يَكُونُ مِنَ الْأَعْمَالِ.

******

ترجمه:

ابو خدیجه نقل می کند که به امام صادق (ع) گفتم: پاداش زیارت قبر حسین (ع) چیست؟ امام فرمود: این عمل از بهترین اعمال است.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٨٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٦٨٩- ٤- (٢) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ الْبَزَّازِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَ هُوَ أَبُو خَدِيجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ زِيَارَةَ الْحُسَيْنِ ع مِنْ أَفْضَلِ مَا يَكُونُ مِنَ الْأَعْمَالِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٣).

******

ترجمه:

ابو سلمه، که همان ابو خدیجه است، از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: به راستی زیارت حسین (ع) از بهترین اعمال است.

٦٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْبُكَاءِ لِقَتْلِ الْحُسَيْنِ وَ مَا أَصَابَ أَهْلَ الْبَيْتِ ع وَ خُصُوصاً يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَ اتِّخَاذِهِ يَوْمَ مُصِيبَةٍ وَ تَحْرِيمِ التَّبَرُّكِ بِهِ

اشارة

(٤) ٦٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْبُكَاءِ لِقَتْلِ الْحُسَيْنِ وَ مَا أَصَابَ أَهْلَ الْبَيْتِ ع وَ خُصُوصاً يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَ اتِّخَاذِهِ يَوْمَ مُصِيبَةٍ وَ تَحْرِيمِ التَّبَرُّكِ بِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٩٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٦٩٠- ١- (٥) أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيُّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ

ص: ٥٠٠

١- كامل الزيارات- ١٤٦.

٢- كامل الزيارات- ١٤٧.

۳- تقدم ما يدلّ عليه خصوصا فى الحديثين ۳۷ و ٤٠ من الباب ۳۷ من هذه الأبواب. و تقدم ما يدل على استحباب اختيار زيارة الحسين (عليه السلام) على الحجّ و العمرة المندوبين فى الباب ٤٥، و على العتق و الصدقة و الجهاد فى الباب ٤٦ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٦٦ فيه ۲۰ حديثا.

٥- المحاسن- ٦۳- ۱۱۰، و كامل الزيارات- ۱۰۳.

أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ ذُكِرْنَا عِنْدَهُ فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ وَ لَوْ مِثْلَ جَنَاحِ الذُّبَابِ غَفَرَ اللَّهُ ذُنُوبَهُ وَ لَوْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ.

******

ترجمه:

فضيل بن يسار از امام صادق (ع) نقل می كند كه فرمود: هر كس كه در حضور او از ما ياد شود و چشمانش پر از اشک شود، حتى به اندازه بال مگس، خداوند گناهان او را می بخشد، هرچند به اندازه كف دريا باشد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹٦۹۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹٦۹۱- ۲- (۱) عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ فِی قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ لِلْفُضَيْلِ تَجْلِسُونَ وَ تَتَحَدَّثُونَ فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ إِنَّ تِلْكَ الْمَجَالِسَ أُحِبُّهَا فَأَحْيُوا أَمْرَنَا فَرَحِمَ اللَّهُ مَنْ أَحْيَا أَمْرَنَا يَا فُضَيْلُ مَنْ ذَكَرَنَا أَوْ ذُكِرْنَا عِنْدَهُ ثُمَّ ذَكَرَ مِثْلَهُ (۲).

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ مِثْلَهُ.

******

ترجمه:

بکر بن محمد از امام صادق (ع) نقل می کند که امام به فضیل فرمود: آیا می نشینید و درباره ما صحبت می کنید؟ فضیل گفت: بله. امام فرمود: این گونه مجالس را دوست دارم. امر ما را زنده نگه دارید. خدا رحمت کند کسی را که امر ما را زنده نگه دارد. ای فضیل، هر کس که از ما یاد کند یا در حضور او از ما یاد شود، سپس مانند آن حدیث (اشک ریختن) را بیان کرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٩٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٦٩٢- ٣- (٣) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ وَ عَبْدِ اللَّهِ ابْنَيْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع يَقُولُ أَيُّمَا مُؤْمِنٍ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ لِقَتْلِ الْحُسَيْنِ ع- حَتَّى تَسِيلَ عَلَى خَدَّيْهِ بَوَّأَهُ اللَّهُ بِهَا (٤) غُرَفاً يَسْكُنُهَا أَحْقَاباً وَ أَيُّمَا مُؤْمِنٍ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ حَتَّى تَسِيلَ عَلَى خَدِّهِ فِيمَا مَسَّنَا مِنَ الْأَذَى مِنْ عَدُوِّنَا فِي الدُّنْيَا بَوَّأَهُ اللَّهُ (٥) مُبَوَّأَ صِدْقٍ وَ أَيُّمَا مُؤْمِنٍ مَسَّهُ أَذًى فِينَا فَدَمَعَتْ عَيْنَاهُ حَتَّى تَسِيلَ عَلَى خَدِّهِ مِنْ مَضَاضَةِ مَا أُوذِيَ فِينَا صَرَفَ اللَّهُ عَنْ وَجْهِهِ الْأَذَى وَ آمَنَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ سَخَطِهِ وَ النَّارِ.

وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ فِي تَفْسِيرِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ

١- قرب الإسناد- ١٨، و تفسير القمّيّ ٢- ٢٩٢، و أورده عن مصادقة الاخوان فى الحديث ١ من الباب ١٠ من أبواب أحكام العشرة.

٢- ثواب الأعمال- ٢٢٣- ١.

٣- ثواب الأعمال- ١٠٨- ١.

٤- فی المصدر زیادة- فی الجنة.

٥- فی المصدر زیادة- فی الجنة.

مَحْبُوبٍ (١)

وَ الَّذِی قَبْلَهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ بَکْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام باقر (ع) نقل می کند که امام علی بن الحسین (ع) می فرمود: هر مؤمنی که چشمانش برای شهادت حسین (ع) اشک بار شود و اشک هایش بر گونه هایش جاری گردد، خداوند او را به سبب آن اشک ها در غرفه هایی از بهشت جای می دهد که تا مدت های طولانی در آن ساکن باشد. و هر مؤمنی که چشمانش از آزاری که از دشمنان ما در دنیا به ما رسیده، اشک بار شود و اشک هایش بر گونه هایش جاری گردد، خداوند او را در جایگاه صدق قرار می دهد. و هر مؤمنی که در راه ما اذیتی ببیند و چشمانش به دلیل شدت آن اذیت اشک بار شود و اشک هایش بر گونه هایش جاری گردد، خداوند هر گونه آزاری را از چهره اش دور می کند و او را در روز قیامت از خشم و آتش خود ایمن می دارد.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٩٣ - رقم الحدیث الباب: ٤]

١٩٦٩٣- ٤- (٣) وَ فِی الْمَجَالِسِ وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ (عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْقَطَّانِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ بَکْرَانَ النَّقَّاشِ) (٤) وَ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّالَقَانِیِّ کُلِّهِمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ الْهَمْدَانِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِیهِ قَالَ: قَالَ الرِّضَا ع مَنْ تَذَکَّرَ مُصَابَنَا فَبَکَی وَ

أَبْكَى لَمْ تَبْكِ عَيْنُهُ يَوْمَ تَبْكِي الْعُيُونُ وَ مَنْ جَلَسَ مَجْلِساً يُحْيَا فِيهِ أَمْرُنَا لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

علی بن حسن بن علی بن فضال از پدرش نقل می کند که امام رضا (ع) فرمود: هر کس که مصیبت ما را به یاد آورد و گریه کند و دیگران را نیز به گریه وادارد، در روزی که چشم ها گریان هستند، چشم او نخواهد گریست. و هر کس در مجلسی بنشیند که در آن امر ما زنده شود، قلبش در روزی که قلب ها می میرند، نخواهد مرد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٩٤ - رقم الحديث الباب: ٥]

١٩٦٩٤- ٥- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الرَّيَّانِ بْنِ شَبِيبٍ عَنِ الرِّضَا ع فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ قَالَ لَهُ يَا ابْنَ شَبِيبٍ إِنْ كُنْتَ بَاكِياً لِشَيْ ءٍ فَابْكِ لِلْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع- فَإِنَّهُ ذُبِحَ كَمَا يُذْبَحُ الْكَبْشُ وَ قُتِلَ مَعَهُ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ رَجُلًا مَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ شَبِيهُونَ وَ لَقَدْ بَكَتِ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَ الْأَرَضُونَ لِقَتْلِهِ إِلَى أَنْ قَالَ يَا ابْنَ شَبِيبٍ إِنْ بَكَيْتَ عَلَى الْحُسَيْنِ ع- حَتَّى تَصِيرَ دُمُوعُكَ عَلَى خَدَّيْكَ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتَهُ صَغِيراً كَانَ أَوْ كَبِيراً قَلِيلًا كَانَ أَوْ كَثِيراً

ص: ٥٠٢

١- تفسير القمّيّ ٢- ٢٩١.

٢- كامل الزيارات- ١٠٠.

٣- أمالى الصدوق- ٦٨- ٤، و عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ١- ٢٩٤- ٤٨.

٤- ليس فى الأمالى.

٥- أمالى الصدوق- ١١٢- ٥، و عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ١- ٢٩٩- ٥٨، و أورد قطعة منه فى الحديث ١٨ من الباب ٣٧ من هذه الأبواب.

يَا ابْنَ شَبِيبٍ إِنْ سَرَّکَ أَنْ تَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَا ذَنْبَ عَلَيْکَ فَزُرِ الْحُسَيْنَ ع- يَا ابْنَ شَبِيبٍ إِنْ سَرَّکَ أَنْ تَسْكُنَ الْغُرَفَ الْمَبْنِيَّةَ فِي الْجَنَّةِ مَعَ النَّبِيِّ وَ آلِهِ- صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ فَالْعَنْ قَتَلَةَ الْحُسَيْنِ- يَا ابْنَ شَبِيبٍ إِنْ سَرَّکَ أَنْ يَكُونَ لَکَ مِنَ الثَّوَابِ مِثْلُ مَا لِمَنِ اسْتُشْهِدَ مَعَ الْحُسَيْنِ فَقُلْ مَتَى مَا ذَكَرْتَهُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزاً عَظِيماً- يَا ابْنَ شَبِيبٍ إِنْ سَرَّکَ أَنْ تَكُونَ مَعَنَا فِي الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجِنَانِ فَاحْزَنْ لِحُزْنِنَا وَ افْرَحْ لِفَرَحِنَا وَ عَلَيْکَ بِوَلَايَتِنَا فَلَوْ أَنَّ رَجُلًا أَحَبَّ حَجَراً لَحَشَرَهُ اللَّهُ مَعَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

******

ترجمه:

در حدیثی از امام رضا (ع)، روایت شده است که به ریّان بن شبیب فرمودند: «ای پسر شبیب! اگر برای چیزی می خواهی گریه کنی، برای حسین بن علی (ع) گریه کن، چرا که او را مانند گوسفند ذبح کردند و همراه او هجده مرد از خاندانش کشته شدند که هیچ کدام مانندشان در زمین نبود. به راستی آسمان های هفت گانه و زمین ها برای شهادتش گریه کردند. ای پسر شبیب! اگر بر حسین (ع) گریه کنی تا اشک هایت بر گونه هایت جاری شود، خداوند تمام گناهانت را، چه کوچک و چه بزرگ، چه کم و چه زیاد، می بخشد.

ای پسر شبیب! اگر دوست داری که خدا را ملاقات کنی در حالی که گناهی بر تو نباشد، حسین (ع) را زیارت کن. ای پسر شبیب! اگر دوست داری که در غرفه های بهشتی با پیامبر و اهل بیتش (ص) ساکن شوی، قاتلان حسین (ع) را لعنت کن. ای پسر شبیب! اگر دوست داری از ثوابی بهره مند شوی که مانند ثواب کسی است که با حسین (ع) شهید شده است، هر زمان که او را به یاد آوردی، بگو: ای کاش با آنها بودم و به رستگاری عظیمی می رسیدم. ای پسر شبیب! اگر دوست داری در

درجات عالی بهشت همراه ما باشی، با اندوه ما اندوهگین باش و با شادی ما شاد باش و بر ولایت ما پایبند باش؛ چرا که اگر کسی سنگی را دوست داشته باشد، خدا او را در روز قیامت با آن سنگ محشور می کند.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٩٥ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩٦٩٥- ٦- (١) وَ فِی الْعِلَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْقَزْوِینِیِّ عَنِ الْمُظَفَّرِ بْنِ أَحْمَدَ الْقَزْوِینِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْأَسَدِیِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِیِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ- کَیْفَ صَارَ یَوْمُ عَاشُورَاءَ یَوْمَ مُصِیبَةٍ وَ غَمٍّ وَ حُزْنٍ (٢) وَ بُکَاءٍ دُونَ الْیَوْمِ الَّذِی قُبِضَ فِیهِ رَسُولُ اللَّهِ ص- وَ الْیَوْمِ الَّذِی مَاتَتْ فِیهِ فَاطِمَةُ (٣) وَ الْیَوْمِ الَّذِی قُتِلَ فِیهِ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع- وَ الْیَوْمِ الَّذِی قُتِلَ فِیهِ الْحَسَنُ (٤) بِالسَّمِّ فَقَالَ إِنَّ یَوْمَ الْحُسَیْنِ- (٥) أَعْظَمُ مُصِیبَةً مِنْ جَمِیعِ سَائِرِ الْأَیَّامِ وَ ذَلِکَ أَنَّ أَصْحَابَ الْکِسَاءِ- الَّذِینَ کَانُوا أَکْرَمَ الْخَلْقِ عَلَی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ کَانُوا خَمْسَةً فَلَمَّا مَضَی عَنْهُمُ النَّبِیُّ ص- بَقِیَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَیْنُ- (٦) فَکَانَ

١- علل الشرائع- ٢٢٥- ١.

٢- فی المصدر- و جزع.

٣- فی المصدر زیادة- (علیهم السلام).

٤- فی المصدر زیادة- (علیهم السلام).

٥- فی المصدر زیادة- (علیهم السلام).

٦- فی المصدر زیادة- (علیهم السلام).

فِیهِمْ لِلنَّاسِ عَزَاءٌ وَ سَلْوَةٌ فَلَمَّا مَضَتْ فَاطِمَةُ- (١) کَانَ فِی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ- لِلنَّاسِ عَزَاءٌ وَ سَلْوَةٌ فَلَمَّا مَضَی أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع- کَانَ لِلنَّاسِ فِی الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ عَزَاءٌ وَ سَلْوَةٌ فَلَمَّا مَضَی

الْحَسَنُ- (٢) كَانَ لِلنَّاسِ فِی الْحُسَیْنِ (٣) عَزَاءٌ وَ سَلْوَةٌ فَلَمَّا قُتِلَ الْحُسَیْنُ- (٤) لَمْ یَکُنْ بَقِیَ مِنْ أَصْحَابِ الْکِسَاءِ أَحَدٌ لِلنَّاسِ فِیهِ بَعْدَهُ عَزَاءٌ وَ سَلْوَةٌ فَکَانَ ذَهَابُهُ کَذَهَابِ جَمِیعِهِمْ کَمَا کَانَ بَقَاؤُهُ کَبَقَاءِ جَمِیعِهِمْ فَلِذَلِکَ صَارَ یَوْمُهُ أَعْظَمَ الْأَیَّامِ مُصِیبَةً الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

در این روایت از عبدالله بن فضل هاشمی نقل شده است که او از امام صادق (ع) پرسید: «ای پسر رسول خدا! چرا روز عاشورا روزی شد که مصیبت، غم، حزن و گریه در آن بیشتر است، در حالی که روز وفات پیامبر (ص)، روز وفات حضرت فاطمه (س)، روز شهادت امیرالمؤمنین (ع) و روز شهادت امام حسن (ع) نیز وجود دارد؟»

امام صادق (ع) در پاسخ فرمودند: «همانا مصیبت روز حسین (ع) بزرگ تر از تمامی روزهای دیگر است؛ زیرا اصحاب کساء، که گرامی ترین خلق خداوند عز و جل بودند، پنج نفر بودند. پس وقتی پیامبر (ص) از دنیا رفت، امیرالمؤمنین (ع)، فاطمه (س)، حسن (ع) و حسین (ع) باقی ماندند و این باعث دلگرمی و تسلی مردم بود. هنگامی که فاطمه (س) از دنیا رفت، امیرالمؤمنین (ع)، حسن (ع) و حسین (ع) برای مردم تسلی و عزای آنها بودند. زمانی که امیرالمؤمنین (ع) به شهادت رسید، حسن (ع) و حسین (ع) برای مردم تسلی بودند. و وقتی که حسن (ع) به شهادت رسید، حسین (ع) برای مردم عزایی بود. اما هنگامی که حسین (ع) به شهادت رسید، هیچ یک از اصحاب کساء باقی نماندند تا برای مردم تسلی و عزایی باشند. از این رو، شهادت حسین (ع) همانند از دست دادن تمام آنان بود، همچنان که بقای حسین (ع) مانند بقای تمامی آنان بود. به همین دلیل، روز عاشورا بزرگ ترین روزهای مصیبت شد.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٦٩٦ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٩٦٩٦- ٧- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَكْرَانَ النَّقَّاشِ (٦) وَ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا ع قَالَ: مَنْ تَرَكَ السَّعْيَ فِي حَوَائِجِهِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ- قَضَى اللَّهُ لَهُ حَوَائِجَ الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ وَ مَنْ كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ يَوْمَ مُصِيبَتِهِ وَ حُزْنِهِ وَ بُكَائِهِ يَجْعَلُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْمَ فَرَحِهِ وَ سُرُورِهِ وَ قَرَّتْ بِنَا فِي الْجِنَانِ عَيْنُهُ وَ مَنْ سَمَّى يَوْمَ عَاشُورَاءَ يَوْمَ بَرَكَةٍ وَ ادَّخَرَ لِمَنْزِلِهِ فِيهِ شَيْئاً لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيمَا ادَّخَرَ وَ حُشِرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ يَزِيدَ وَ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زِيَادٍ- وَ عُمَرَ بْنِ سَعْدٍ لَعَنَهُمُ اللَّهُ إِلَى أَسْفَلِ دَرْكٍ مِنَ النَّارِ.

وَ فِي الْمَجَالِسِ وَ عُيُونِ الْأَخْبَارِ بِهَذَا الْإِسْنَادِ مِثْلَهُ (٧).

******

ترجمه:

امام علی بن موسی الرضا (ع) فرمود: هر کس در روز عاشورا به دنبال حاجت های خود نرود، خداوند حاجت های دنیوی و اخروی او را برآورده خواهد کرد. و هر کس روز عاشورا را روز مصیبت و حزن و گریه خود بداند، خداوند عزّ و جلّ روز قیامت را روز شادی و سرور او قرار می دهد و چشمش در بهشت با ما روشن خواهد شد. و هر کس روز عاشورا را روز برکت بنامد و برای خانه اش چیزی ذخیره کند، برای او در آنچه ذخیره کرده برکت نخواهد بود و روز قیامت با یزید و عبیدالله بن زیاد و عمر بن سعد - که خداوند لعنتشان کند - در پایین ترین طبقه از آتش محشور خواهد شد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٦٩٧ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٩٦٩٧- ٨- (٨) وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْرُورٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي مَحْمُودٍ قَالَ: قَالَ الرِّضَا ع فِي حَدِيثٍ فَعَلَى مِثْلِ الْحُسَيْنِ فَلْيَبْكِ الْبَاكُونَ فَإِنَّ الْبُكَاءَ عَلَيْهِ يَحُطُّ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ

۱- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

۲- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

۳- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

٤- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

٥- علل الشرائع- ۲۲۷- ۲.

٦- لیس فی العلل و الأمالی.

۷- أمالی الصدوق- ۱۱۲- ٤، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۲۹۸- ٥۷.

۸- أمالی الصدوق- ۱۱۱- ۲.

ثُمَّ قَالَ ع كَانَ أَبِی ع إِذَا دَخَلَ شَهْرُ الْمُحَرَّمِ- لَا یُرَی ضَاحِكاً وَ كَانَتِ الْكَآبَةُ تَغْلِبُ عَلَیْهِ حَتَّی تَمْضِیَ عَشَرَةُ أَیَّامٍ فَإِذَا كَانَ یَوْمُ الْعَاشِرِ- كَانَ ذَلِكَ الْیَوْمُ یَوْمَ مُصِیبَتِهِ وَ حُزْنِهِ وَ بُكَائِهِ وَ یَقُولُ هُوَ الْیَوْمُ الَّذِی قُتِلَ فِیهِ الْحُسَیْنُ ع.

******

ترجمه:

إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَبِی مَحْمُودٍ : امام رضا (ع) در حدیثی فرمود: «بر همانند حسین باید گریه کنندگان گریه کنند، زیرا گریه بر او گناهان بزرگ را می ریزد.»

سپس فرمود: «پدرم (امام کاظم (ع)) هنگامی که ماه محرم فرا می رسید، خندان دیده نمی شد و غم و اندوه بر او چیره می شد تا زمانی که ده روز سپری می شد. و چون روز دهم (عاشورا) می رسید، آن روز، روز مصیبت و حزن و گریه اش بود و می فرمود: "این روزی است که حسین (ع) در آن به شهادت رسید.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۶۹۸ - رقم الحديث الباب: ۹]

۱۹۶۹۸- ۹- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِی مَسَارِّ الشِّيعَةِ قَالَ: وَ فِی الْعَاشِرِ مِنَ الْمُحَرَّمِ قُتِلَ الْحُسَيْنُ ع- وَ جَاءَتِ الرِّوَايَةُ عَنِ الصَّادِقِ ع بِاجْتِنَابِ الْمَلَاذِّ فِيهِ وَ إِقَامَةِ سُنَنِ الْمَصَائِبِ وَ الْإِمْسَاكِ عَنِ الطَّعَامِ وَ الشَّرَابِ إِلَی أَنْ تَزُولَ الشَّمْسُ وَ التَّغَذِّی بَعْدَ ذَلِکَ بِمَا يَتَغَذَّی بِهِ أَصْحَابُ الْمَصَائِبِ كَالْأَلْبَانِ وَ مَا أَشْبَهَهَا دُونَ اللَّذِيذِ مِنَ الطَّعَامِ وَ الشَّرَابِ.

******

ترجمه:

شيخ مفيد در كتاب «مسارّ الشيعة» می گويد: «در دهم ماه محرم، حسين (ع) به شهادت رسيد. و روايتی از امام صادق (ع) آمده است كه در اين روز بايد از لذت ها پرهيز كرد، سنت های عزاداری را به پا داشت، و از خوردن و آشاميدن تا زمان زوال خورشيد (ظهر) خودداری كرد. پس از آن، بايد با غذايی كه اهل مصيبت با آن تغذيه می كنند، مانند شير و چيزهای مشابه آن، بدون استفاده از غذاها و نوشيدنی های لذيذ، افطار كرد.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۶۹۹ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۹۶۹۹- ۱۰- (۲) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی الْأَمَالِی عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ ابْنِ قُولَوَيْهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِی مُحَمَّدٍ الْأَنْصَارِیِّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ أَنَّهُ قَالَ لِشَيْخٍ أَيْنَ أَنْتَ عَنْ قَبْرِ جَدِّیَ الْمَظْلُومِ الْحُسَيْنِ- (۳) قَالَ إِنِّی لَقَرِيبٌ مِنْهُ قَالَ كَيْفَ إِتْيَانُکَ لَهُ قَالَ إِنِّی لَآتِيهِ وَ أُكْثِرُ قَالَ (٤) ذَاکَ دَمٌ يَطْلُبُ اللَّهُ تَعَالَی بِهِ ثُمَّ قَالَ (٥) كُلُّ الْجَزَعِ وَ الْبُكَاءِ مَكْرُوهٌ مَا خَلَا الْجَزَعَ وَ الْبُكَاءَ لِقَتْلِ الْحُسَيْنِ ع (٦).

******

ترجمه:

امام صادق (ع) در حدیثی به پیرمردی فرمود: «کجایی از زیارت قبر جدم، حسین مظلوم؟» پیرمرد گفت: «من نزدیک او هستم.» امام پرسید: «چگونه به زیارت او می روی؟» پیرمرد پاسخ داد: «من به زیارت او می روم و زیاد این کار را انجام می دهم.» امام فرمود: «آن خونی است که خداوند متعال آن را مطالبه خواهد کرد.» سپس امام فرمود: «تمامی بی تابی و گریه مکروه است، جز بی تابی و گریه برای شهادت حسین (ع).»

۱- مسار الشیعة- ٦٠.

۲- أمالی الطوسیّ ۱- ١٦٢، و أورد ذیله فی الحدیث ۹ من الباب ۸۷ من أبواب الدفن.

۳- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

٤- فی المصدر- قال- یا شیخ.

٥- فی المصدر- ثم قال (علیه السلام).

٦- فی المصدر- سوی الجزع و البکاء علی الحسین (علیه السلام).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۰۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۷۰۰- ۱۱- (۱) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْمُفِیدِ عَنِ الْجِعَابِیِّ عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِیدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عُقْبَةَ (۲) عَنْ حُسَیْنٍ الْأَشْقَرِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَارَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع قَالَ: مَنْ دَمَعَتْ عَیْنَاهُ فِینَا دَمْعَةً (۳) لِدَمٍ سُفِکَ لَنَا أَوْ حَقٍّ لَنَا نُقِصْنَاهُ (٤) أَوْ عِرْضٍ انْتُهِکَ لَنَا (٥) أَوْ لِأَحَدٍ مِنْ شِیعَتِنَا بَوَّأَهُ اللَّهُ تَعَالَی بِهَا فِی الْجَنَّةِ حُقُباً.

******

ترجمه:

امام جعفر صادق (ع) فرمود: «هر کس چشمانش برای ما اشکی بریزد، به خاطر خونی که از ما ریخته شده، یا حقی که از ما ضایع شده، یا آبرویی که از ما یا یکی از شیعیان ما هتک شده است، خداوند متعال به واسطه آن اشک او را به مدت طولانی در بهشت جای خواهد داد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۰۱ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۷۰۱- ۱۲- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ ثُوَيْرٍ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ فِي حَدِيثٍ إِنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنَ ع لَمَّا قَضَى بَكَتْ عَلَيْهِ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَ الْأَرَضُونَ السَّبْعُ وَ مَا فِيهِنَّ وَ مَا بَيْنَهُنَّ وَ مَنْ يَتَقَلَّبُ فِي الْجَنَّةِ وَ النَّارِ- مِنْ خَلْقِ رَبِّنَا وَ مَا يُرَى وَ مَا لَا يُرَى بَكَى عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ ع- إِلَّا ثَلَاثَةَ أَشْيَاءَ لَمْ تَبْكِ عَلَيْهِ قُلْتُ وَ مَا هَذِهِ الثَّلَاثَةُ الْأَشْيَاءِ قَالَ لَمْ تَبْكِ عَلَيْهِ الْبَصْرَةُ وَ لَا دِمَشْقُ- وَ لَا آلُ عُثْمَانَ (٧) عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) در حدیثی فرمود: «هنگامی که اباعبدالله الحسین (ع) به شهادت رسید، آسمان های هفت گانه و زمین های هفت گانه و هر آنچه در آن ها و میان آن ها است، و هر کس در بهشت و جهنم است از آفریده های پروردگار ما، و آنچه دیده می شود و آنچه دیده نمی شود، همه بر حسین (ع) گریه کردند، جز سه چیز که بر او گریه نکردند.» راوی پرسید: «این سه چیز چیست؟» امام پاسخ داد: «بصره، دمشق، و خاندان عثمان که لعنت خدا بر آن ها باد، بر او گریه نکردند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۹۷۰۲- ۱۳- (۸) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْجَامُورَانِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی

ص: ۵۰۶

۱- أمالی الطوسیّ ۱- ۱۹۷.

۲- فی المصدر- محمّد بن عمر بن عتبة.

۳- فی المصدر- من دمعت عینه دمعة.

٤- فی المصدر- انقصناه.

۵- فی المصدر- أو عرض أبهتک لنا.

٦- الکافی ٤- ۵۷۵- ۲، و أورد ذیله فی الحدیث ۱ من الباب ٦۲، و صدره فی الحدیث ۱ من الباب ٦۳ من هذه الأبواب.

۷- فی نسخة- و لا آل زیاد (هامش المخطوط).

۸- کامل الزیارات- ۱۰۰.

حَمْزَةَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ إِنَّ الْبُکَاءَ وَ الْجَزَعَ مَکْرُوهٌ لِلْعَبْدِ فِی کُلِّ مَا جَزِعَ مَا خَلَا الْبُکَاءَ عَلَی الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ ع فَإِنَّهُ فِیهِ مَأْجُورٌ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمود: «شنیدم که می فرمود: گریه و بی تابی برای بنده در هر مصیبتی ناپسند است، مگر گریه بر حسین بن علی (ع) که در آن اجر و پاداش دارد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۰۳ - رقم الحدیث الباب: ١٤]

۱۹۷۰۳- ١٤- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ عَنْ خَالِهِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الزَّيَّاتِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِی هَارُونَ الْمَكْفُوفِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ وَ مَنْ ذُكِرَ الْحُسَيْنُ عِنْدَهُ فَخَرَجَ مِنْ عَيْنِهِ مِنَ الدُّمُوعِ مِقْدَارُ جَنَاحِ ذُبَابٍ كَانَ ثَوَابُهُ عَلَى اللَّهِ وَ لَمْ يَرْضَ لَهُ بِدُونِ الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

ابوهارون مکفوف روایت می کند که امام صادق (ع) فرمود: «هر کس که نام حسین (ع) نزد او برده شود و از چشمانش به اندازه بال مگسی اشک جاری شود، پاداشش بر خداوند است و خداوند برای او به کمتر از بهشت راضی نخواهد شد.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۷۰٤ - رقم الحديث الباب: ۱۵]

۱۹۷۰٤- ١٥- (۲) وَ عَنْ حَكِيمِ بْنِ دَاوُدَ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ بَكَّارِ بْنِ أَحْمَدَ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الْوَاحِدِ عَنْ مُخَوَّلِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ مُنْذِرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ع يَقُولُ مَنْ قَطَرَتْ عَيْنَاهُ أَوْ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ فِينَا دَمْعَةً (۳) بَوَّأَهُ اللَّهُ بِهَا فِی الْجَنَّةِ غُرَفاً يَسْكُنُهَا أَحْقَاباً أَوْ حُقُباً (٤).

******

ترجمه:

ربیع بن منذر از پدرش روایت می کند که شنیدم امام علی بن حسین (ع) می فرمود: «هر کس چشمانش برای ما قطره ای اشک بریزد یا چشمانش اشک آلود شود، خداوند به واسطه آن اشک او را در اتاق هایی در بهشت جای خواهد داد که تا مدت های طولانی در آن ها ساکن باشد.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۷۰۵ - رقم الحديث الباب: ١٦]

۱۹۷۰۵- ١٦- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنِ الْأَصَمِّ عَنْ مِسْمَعِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِيثٍ أَ مَا تَذْكُرُ مَا صُنِعَ بِهِ يَعْنِی بِالْحُسَيْنِ ع- قُلْتُ

١- كامل الزيارات- ١٠٠، و أورده عن الثواب فی الحديث ٣ من الباب ١٠٤ من هذه الأبواب.

٢- كامل الزيارات- ١٠٠.

٣- فی المصدر- من قطرت عيناه فينا قطرة و دمعت عيناه فينا دمعة.

٤- فی المصدر- أحقابا و أحقابا.

٥- كامل الزيارات- ١٠١.

بَلَى قَالَ أَ تَجْزَعُ قُلْتُ إِی وَ اللَّهِ وَ أَسْتَعْبِرُ بِذَلِكَ (١) حَتَّى يَرَى أَهْلِی أَثَرَ ذَلِكَ عَلَیَّ فَأَمْتَنِعُ مِنَ الطَّعَامِ حَتَّى يَسْتَبِينَ ذَلِكَ فِی وَجْهِی فَقَالَ رَحِمَ اللَّهُ دَمْعَتَكَ أَمَا إِنَّكَ مِنَ الَّذِينَ يُعَدُّونَ مِنْ أَهْلِ الْجَزَعِ لَنَا وَ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ لِفَرَحِنَا وَ يَحْزَنُونَ لِحُزْنِنَا (٢) أَمَا إِنَّكَ سَتَرَى عِنْدَ مَوْتِكَ حُضُورَ آبَائِی لَكَ وَ وَصِيَّتَهُمْ مَلَكَ الْمَوْتِ بِكَ وَ مَا يَلْقَوْنَكَ بِهِ مِنَ الْبِشَارَةِ أَفْضَلُ وَ لَمَلَكُ الْمَوْتِ أَرَقُّ عَلَيْكَ وَ أَشَدُّ رَحْمَةً لَكَ مِنَ الْأُمِّ الشَّفِيقَةِ عَلَى وَلَدِهَا إِلَى أَنْ قَالَ مَا بَكَى أَحَدٌ رَحْمَةً لَنَا وَ لِمَا لَقِينَا إِلَّا رَحِمَهُ اللَّهُ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ الدَّمْعَةُ مِنْ عَيْنِهِ فَإِذَا سَالَ دُمُوعُهُ (٣) عَلَى خَدِّهِ فَلَوْ أَنَّ قَطْرَةً مِنْ دُمُوعِهِ سَقَطَتْ فِی جَهَنَّمَ- لَأَطْفَأَتْ حَرَّهَا حَتَّى لَا يُوجَدَ لَهَا حَرٌّ وَ ذَكَرَ حَدِيثاً طَوِيلًا يَتَضَمَّنُ ثَوَاباً جَزِيلًا يَقُولُ فِيهِ وَ مَا مِنْ عَيْنٍ بَكَتْ لَنَا إِلَّا نُعِّمَتْ بِالنَّظَرِ إِلَى الْكَوْثَرِ- وَ سُقِيَتْ مِنْهُ مَعَ مَنْ أَحَبَّنَا.

******

ترجمه:

مسمع بن عبد الملک روایت می کند که امام صادق (ع) به او فرمود: «آیا به یاد نمی آوری آنچه با حسین (ع) انجام شد؟» گفتم: «بله.» امام پرسید: «آیا بی تابی می کنی؟» گفتم: «آری به خدا، و به خاطر آن به شدت گریه می کنم تا جایی که خانواده ام تأثیر آن را بر من ببینند و از خوردن غذا خودداری کنم تا آنکه اثر آن بر صورتم نمایان شود.» امام فرمود: «خداوند اشکت را رحمت کند. بدان که تو از کسانی هستی که در شمار اهل بی تابی ما به حساب می آیند و کسانی که به شادی ما خوشحال می شوند و به غم ما غمگین می شوند. بدان که هنگام مرگت، پدران من و وصی هایشان نزد تو خواهند بود و بشارت هایی که به تو می دهند بهتر از هر چیزی است و ملائکه مرگ بر تو رحیم تر و مهربان تر از مادر دلسوز نسبت به فرزندش خواهند بود.» امام ادامه داد: «هیچ کس به خاطر رحمت و آنچه بر ما گذشته، گریه نکرده مگر اینکه قبل از اینکه اشکش از چشمانش بریزد، خداوند رحمتش کرده است. و وقتی اشکش بر روی صورتش جاری می شود، اگر حتی یک قطره از اشکش در جهنم بیفتد، حرارت آن را خاموش خواهد کرد تا جایی که حرارتی در آن باقی نماند.» و حدیثی طولانی را نقل کرد که در آن ثواب های زیادی آمده است و در آن می فرماید: «هیچ چشمی برای ما گریه نکرده مگر اینکه به تماشای کوثر نائل شده و از آن با کسانی که ما را دوست دارند، سیراب می شود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۰۶ - رقم الحدیث الباب: ۱۷]

۱۹۷۰۶- ۱۷- (٤) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ الْأَصَمِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُرَارَةَ عَنِ الْأَصَمِّ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ يَذْكُرُ فِيهِ حَالَ الْحُسَيْنِ ع قَالَ وَ إِنَّهُ لَيَنْظُرُ إِلَى مَنْ يَبْكِيهِ فَيَسْتَغْفِرُ لَهُ وَ يَسْأَلُ أَبَاهُ الِاسْتِغْفَارَ لَهُ وَ يَقُولُ أَيُّهَا الْبَاكِي لَوْ عَلِمْتَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ لَكَ لَفَرِحْتَ أَكْثَرَ مِمَّا حَزِنْتَ وَ إِنَّهُ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَ خَطِيئَةٍ.

******

ترجمه:

ابن بُکیر از امام صادق (ع) در حدیثی طولانی که درباره حال امام حسین (ع) است، روایت می کند: «امام حسین (ع) به کسی که برای او گریه می کند، نگاه می کند و برای او طلب مغفرت می کند و از پدرش (امام علی (ع)) نیز برای او طلب استغفار می کند. و امام حسین (ع) می فرماید: ای گریه کننده! اگر می دانستی خداوند برای تو چه پاداشی آماده کرده است، بیشتر از آنچه که اندوهگین هستی، شادمان می شدی. و او برای آن شخص از هر گناه و خطایی طلب مغفرت می کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۰۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۸]

۱۹۷۰۷- ۱۸- (۵) وَ عَنْ حَکِیمِ بْنِ دَاوُدَ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِینٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع

ص: ۵۰۸

۱- فی المصدر- و استعبر لذلک.

۲- فی المصدر زیادة- و یخافون لخوفنا و یأمنون إذا أمنا.

۳- فی المصدر- فاذا سالت دموعه.

٤- کامل الزیارات- ۱۰۳.

۵- کامل الزیارات- ۱۰٤.

قَالَ: أَیُّمَا مُؤْمِنٍ دَمَعَتْ عَیْنَاهُ لِقَتْلِ الْحُسَیْنِ ع- دَمْعَةً حَتَّی تَسِیلَ عَلَی خَدِّهِ بَوَّأَهُ اللَّهُ بِهَا فِی الْجَنَّةِ غُرَفاً یَسْکُنُهَا أَحْقَاباً.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام باقر (ع) روایت می کند: «هر مؤمنی که چشمانش برای شهادت حسین (ع) اشک بریزد، و اشکش بر گونه هایش جاری شود، خداوند به واسطه آن اشک او را در اتاق هایی از بهشت جای خواهد داد که تا مدت های طولانی در آن ها ساکن باشد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۹]

۱۹۷۰۸- ۱۹- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ مَسْلَمَةَ (۲) عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَيْفٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ فَضْلٍ وَ فَضَالَةَ (۳) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ ذُكِرْنَا عِنْدَهُ فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ حَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَلَى النَّارِ.

******

ترجمه:

فضیل بن فضالة از امام صادق (ع) روایت می کند که فرمود: «هر کس که نام ما نزد او برده شود و چشمانش پر از اشک گردد، خداوند صورت او را بر آتش جهنم حرام می کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۲۰]

۱۹۷۰۹- ۲۰- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِي الْمِصْبَاحِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلْقَمَةَ (٥) عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع فِي حَدِيثِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع يَوْمَ عَاشُورَاءَ مِنْ قُرْبٍ وَ بُعْدٍ قَالَ ثُمَّ لْيَنْدُبِ الْحُسَيْنَ ع وَ يَبْكِيهِ وَ يَأْمُرُ مَنْ فِي دَارِهِ مِمَّنْ لَا يَتَّقِيهِ بِالْبُكَاءِ عَلَيْهِ وَ يُقِيمُ فِي دَارِهِ الْمُصِيبَةَ بِإِظْهَارِ الْجَزَعِ عَلَيْهِ وَ لْيُعَزِّ بَعْضُهُمْ بَعْضاً بِمُصَابِهِمْ بِالْحُسَيْنِ ع- وَ أَنَا ضَامِنٌ لَهُمْ إِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ جَمِيعَ ذَلِكَ يَعْنِي ثَوَابَ أَلْفَيْ حَجَّةٍ وَ أَلْفَيْ عُمْرَةٍ وَ أَلْفَيْ غَزْوَةٍ قُلْتُ أَنْتَ الضَّامِنُ لَهُمْ ذَلِكَ وَ الزَّعِيمُ قَالَ أَنَا الضَّامِنُ وَ الزَّعِيمُ (٦) لِمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ قُلْتُ وَ كَيْفَ يُعَزِّي بَعْضُنَا بَعْضاً قَالَ تَقُولُ عَظَّمَ

اللَّهُ أُجُورَنَا (۷) بِمُصَابِنَا بِالْحُسَيْنِ ع- وَ جَعَلَنَا وَ إِيَّاكُمْ مِنَ الطَّالِبِينَ بِثَأْرِهِ مَعَ وَلِيِّهِ وَ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ (۸) وَ إِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تَنْشُرَ (۹) يَوْمَكَ فِي

۱- كامل الزيارات- ۱۰۴.

۲- كذا فى المصدر مصححا، فلاحظ.

۳- فى المصدر- فضيل بن فضالة.

٤- مصباح المتهجد- ۷۱۳، و أورد صدره فى الحديث ۵ من الباب ۵۵، و فى الحديث ۳ من الباب ٦۳ من هذه الأبواب.

۵- ليس فى المصدر، و هو الموافق للبحار ۱۰۱، ۲۹۳- ۲.

٦- فى المصدر- و أنا الضامن.

۷- فى المصدر- قال- تقولون- أعظم اللّه أجورنا و أجوركم.

۸- فى المصدر- مع وليه الامام المهدىّ من آل محمد (عليهم السلام).

۹- فى المصدر- تنتشر.

حَاجَةٍ فَافْعَلْ فَإِنَّهُ يَوْمُ نَحْسٍ لَا تُقْضَى فِيهِ حَاجَةُ مُؤْمِنٍ وَ إِنْ قُضِيَتْ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهَا وَ لَا يَرَى (۱) فِيهَا رُشْداً وَ لَا يَدَّخِرَنَّ أَحَدُكُمْ لِمَنْزِلِهِ فِيهِ شَيْئاً فَمَنِ ادَّخَرَ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ شَيْئاً لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيمَا ادَّخَرَ وَ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِي أَهْلِهِ فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُمْ ثَوَابَ أَلْفِ حَجَّةٍ وَ أَلْفِ عُمْرَةٍ وَ أَلْفِ غَزْوَةٍ (۲) مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص- وَ كَانَ لَهُ كَثَوَابِ كُلِّ نَبِيٍّ وَ رَسُولٍ- (۳) وَ صِدِّيقٍ وَ شَهِيدٍ مَاتَ أَوْ قُتِلَ مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ الدُّنْيَا إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ الْحَدِيثَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤) وَ الْأَحَادِيثُ فِي ذَلِكَ كَثِيرَةٌ جِدّاً فِي الْمَزَارِ وَ غَيْرِهِ.

******

ترجمه:

از علْقَمه از امام باقر (ع) درباره حدیث زیارت امام حسین (ع) در روز عاشورا از نزدیک و دور نقل شده است که فرمودند: سپس باید برای حسین (ع) ندبه کند و بر او بگرید و اهل خانه خود را که از او تقیه نمی کند، به گریه بر او وادارد و در خانه خود مصیبت را با اظهار جزع برپا کند و باید یکدیگر را به مصیبت حسین (ع) تسلیت گویند. من ضامن این پاداش برای آن ها از جانب خداوند هستم که همه این پاداش ها به آن ها داده خواهد شد، یعنی ثواب دو هزار حج، دو هزار عمره و دو هزار غزوه. عرض کردم: آیا شما ضامن این پاداش برای آن ها هستید و متعهد؟ فرمود: من ضامن و متعهد این پاداش برای کسی هستم که چنین کند. عرض کردم: چگونه باید یکدیگر را تسلیت گوییم؟ فرمود: بگویید: خداوند اجر ما را به مصیبت مان در حسین (ع) بزرگ کند و ما و شما را از طلب کنندگان خون او همراه با ولیّ او و امام مهدی (ع) از آل محمد قرار دهد. و اگر می توانی، در آن روز برای خودت در پی نیازی نباش و آن را انجام مده؛ زیرا آن روز روزی نحس است که حاجتی از مؤمن در آن برآورده نمی شود و اگر هم برآورده شود، در آن برکت نیست و هیچ رشدی در آن دیده نمی شود. و هیچ یک از شما در آن روز چیزی برای خانه خود ذخیره نکند؛ زیرا هر کس در آن روز چیزی ذخیره کند، برکت نخواهد یافت و در خانواده اش نیز برکت نخواهد داشت. و اگر چنین کنند، خداوند برای آن ها ثواب هزار حج، هزار عمره و هزار غزوه همراه با رسول خدا (ص) می نویسد و پاداشی همچون پاداش هر پیامبر و رسول، صدیق و شهیدی که از آغاز آفرینش دنیا تا قیامت مرده یا کشته شده است، به او داده می شود.

٦٧- بَابُ حَدِّ حَرَمِ الْحُسَيْنِ ع الَّذِي يُسْتَحَبُّ التَّبَرُّكُ بِتُرْبَتِهِ

اشارة

(٥) ٦٧ بَابُ حَدِّ حَرَمِ الْحُسَيْنِ ع الَّذِي يُسْتَحَبُّ التَّبَرُّكُ بِتُرْبَتِهِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۱۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۷۱۰- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حَكِيمِ بْنِ دَاوُدَ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ رَفَعَهُ إِلَى أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حَرَمُ الْحُسَيْنِ ع (۷) خَمْسُ فَرَاسِخَ مِنْ أَرْبَعِ جَوَانِبِهِ.

******

ترجمه:

از منصور بن عباس به نقل از امام صادق (ع) نقل شده كه فرمود: حرم امام حسين (ع) پنج فرسخ از چهار جهت اوست.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۱۱ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۷۱۱- ۲- (۸) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ

۱- فی المصدر- و لم یر.

۲- فی المصدر زیادة- کلها.

۳- فی المصدر- و کان له أجر و ثواب مصیبة کل نبی و رسول و وصی.

٤- تقدم فی الأحادیث ۷ و ۱۰ و ۱۱ من الباب ۸۷ و فی الباب ۸۸ من أبواب الدفن. و یأتی ما یدلّ علیه فی الباب ۱۰٤ من هذه الأبواب.

۵- الباب ٦۷ فیه ۹ أحادیث.

٦- التهذيب ٦- ٧١- ١٣٢، و كامل الزيارات- ٢٧٢.

٧- فى التهذيب- حريم قبر الحسين (عليه السلام)، و فى المزار- حرم قبر الحسين (عليه السلام).

٨- التهذيب ٦- ٧١- ١٣٣، و كامل الزيارات- ٢٧٢.

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْبَصْرِيِّ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حَرَمُ الْحُسَيْنِ ع فَرْسَخٌ فِي فَرْسَخٍ مِنْ أَرْبَعِ جَوَانِبِ الْقَبْرِ.

******

ترجمه:

از محمد بن اسماعيل بصرى نقل شده كه از امام صادق (ع) روايت كرده است: حرم امام حسين (ع) يک فرسخ در يک فرسخ از چهار جهت قبر است.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧١٢ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٧١٢- ٣- (١) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ رِزْقِ اللَّهِ بْنِ الْعَلَاءِ (٢) عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عُمَرَ السَّرَّاجِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يُؤْخَذُ طِينُ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع مِنْ عِنْدِ الْقَبْرِ عَلَى سَبْعِينَ ذِرَاعاً.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

از سليمان بن عمر سراج از برخى اصحابش روايت شده است كه از امام صادق (ع) نقل كرده است: «خاک قبر امام حسين (ع) از اطراف قبر به اندازه هفتاد ذراع (واحد طول) گرفته مى شود.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧١٣ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٧١٣- ٤- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِى الْخَطَّابِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ إِنَّ لِمَوْضِعِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع حُرْمَةً مَعْرُوفَةً مَنْ عَرَفَهَا وَ اسْتَجَارَ بِهَا أُجِيرَ قُلْتُ فَصِفْ لِى مَوْضِعَهَا قَالَ امْسَحْ مِنْ مَوْضِعِ قَبْرِهِ الْيَوْمَ خَمْسَةً وَ عِشْرِينَ ذِرَاعاً مِنْ نَاحِيَةِ رِجْلَيْهِ وَ خَمْسَةً وَ عِشْرِينَ ذِرَاعاً مِنْ نَاحِيَةِ رَأْسِهِ (٥) وَ مَوْضِعُ قَبْرِهِ مِنْ يَوْمَ دُفِنَ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ- وَ مِنْهُ مِعْرَاجٌ يُعْرَجُ فِيهِ بِأَعْمَالِ زُوَّارِهِ إِلَى السَّمَاءِ وَ مَا مِنْ مَلَكٍ (٦) فِى السَّمَاءِ وَ لَا فِى الْأَرْضِ إِلَّا وَ هُمْ يَسْأَلُونَ اللَّهَ (أَنْ يَأْذَنَ لَهُمْ) (٧) فِى زِيَارَةِ قَبْرِ

ص: ٥١١

١- التهذيب ٦- ٧٤- ١٤٤، و كامل الزيارات- ٢٧٩.

٢- فى نسخة- رزق اللّه بن أبى العلاء (هامش المخطوط).

٣- الكافى ٤- ٥٨٨- ٥.

٤- التهذيب ٦- ٧١- ١٣٤.

٥- فى المصدر- خمسة و عشرين ذراعا من قدامه، و خمسة و عشرين ذراعا من عند رأسه، و خمسة و عشرين ذراعا من ناحية رجليه، و خمسة و عشرين ذراعا من خلفه.

٦- فى المصدر- فليس ملك.

٧- ليس فى المصدر.

الْحُسَيْنِ ع فَفَوْجٌ يَنْزِلُ وَ فَوْجٌ يَعْرُجُ.

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَيْهِ فِى الْمَزَارِ مِثْلَهُ (١) وَ كَذَا كُلُّ مَا قَبْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فِى حَدِيثِ السَّرَّاجِ عَلَى سَبْعِينَ بَاعاً فِى سَبْعِينَ بَاعاً

******

ترجمه:

از اسحاق بن عمار روایت شده که گفت: از امام صادق (ع) شنیدم که فرمود: «برای مکان قبر امام حسین (ع) حرمتی شناخته شده است؛ هر کس آن را بشناسد و به آن پناه ببرد، در امان خواهد بود.» گفتم: «این مکان را برایم توصیف کن.» فرمود: «از محل قبر او امروز ۲۵ ذراع از سمت پاها و ۲۵ ذراع از سمت سرش اندازه بگیر. مکان قبر او از روزی که دفن شد، باغی از باغ های بهشت است و از آن معراجی است که اعمال زائرانش به آسمان برده می شود. هیچ فرشته ای در آسمان یا زمین نیست مگر اینکه از خدا درخواست می کند که اجازه دهد قبر حسین (ع) را زیارت کند؛ گروهی پایین می آیند و گروهی بالا می روند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۱٤ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۷۱٤- ۵- (۲) وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِیعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ امْسَحْ مِنْ مَوْضِعِ قَبْرِهِ الْیَوْمَ خَمْسَةً وَ عِشْرِینَ ذِرَاعاً مِنْ نَاحِیَةِ رَأْسِهِ وَ خَمْسَةً وَ عِشْرِینَ ذِرَاعاً مِنْ نَاحِیَةِ رِجْلَیْهِ وَ خَمْسَةً وَ عِشْرِینَ ذِرَاعاً مِنْ خَلْفِهِ وَ خَمْسَةً وَ عِشْرِینَ ذِرَاعاً مِمَّا یَلِی وَجْهَهُ (۳).

******

ترجمه:

از حسن بن محبوب نیز همان روایت نقل شده، جز اینکه گفته است: «از محل قبر او امروز ۲۵ ذراع از سمت سر، ۲۵ ذراع از سمت پاها، ۲۵ ذراع از پشت سر، و ۲۵ ذراع از سمت مقابل صورتش اندازه بگیر.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۷۱۵ - رقم الحديث الباب: ٦]

۱۹۷۱۵- ٦- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَبْرُ الْحُسَيْنِ ع عِشْرُونَ ذِرَاعاً مُكَسَّراً رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

از عبد الله بن سنان نقل شده است که از امام صادق (ع) شنیده است: «قبر حسین (ع) بیست ذراع به صورت مکسر، باغی از باغ های بهشت است.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۷۱٦ - رقم الحديث الباب: ۷]

۱۹۷۱٦- ۷- (٥) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بُنَانِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی الطَّاهِرِ يَعْنِی الْوَرَّاقَ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: التُّرْبَةُ مِنْ قَبْرِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع عَلَى (٦) عَشَرَةِ أَمْيَالٍ.

******

ترجمه:

از الحجاج نقل شده است از چند نفر از یاران ما که از امام صادق (ع) شنیده اند: «خاک قبر حسین بن علی (ع) به اندازه ده میل اطراف قبر را در بر می گیرد.»

۱- کامل الزیارات- ۲۷۲.

۲- الکافی ٤- ٥٨٨- ٦.

۳- ثواب الأعمال- ۱۱۹- ٤۲.

٤- التهذیب ٦- ۷۲- ۱۳٥، و کامل الزیارات- ۲۷۲.

٥- التهذیب ٦- ۷۲- ۱۳٦.

٦- لیس فی المصدر.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۱۷ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۷۱۷- ۸- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ قَالَ: قَالَ ع حَرِیمُ الْحُسَیْنِ ع (۲) خَمْسَةُ فَرَاسِخَ مِنْ أَرْبَعِ جَوَانِبِ الْقَبْرِ.

******

ترجمه:

محمد بن علی بن الحسین نقل کرده است که امام صادق (ع) فرموده اند: «حرم حسین (ع) پنج فرسخ از چهار جانب قبر او را شامل می شود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۷۱۸- ۹- (۳) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ رَجُلٍ (٤) عَنْ أَبِی الصَّبَّاحِ الْکِنَانِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: طِینُ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع فِیهِ شِفَاءٌ وَ إِنْ أُخِذَ عَلَی رَأْسِ مِیلٍ.

وَ رَوَی الشَّیْخُ فِی الْمِصْبَاحِ أَکْثَرَ مِنْ هَذِهِ الْأَحَادِیثِ (٥) أَقُولُ: حَمَلَ الشَّیْخُ هَذِهِ الْأَحَادِیثَ عَلَی تَفَاوُتِ الْفَضِیلَةِ فَمَا قَرُبَ کَانَ أَکْثَرَ فَضْلًا وَ بَرَکَةً مِمَّا بَعُدَ.

******

ترجمه:

از ابی الصباح کنانی نقل شده که از ابی عبدالله (ع) شنیده است: «خاک قبر حسین (ع) در آن شفا است، حتی اگرازفاصله یک میل(ازمرقد مطهر باشد) گرفته شود.»

٦٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّبَرُّكِ بِكَرْبَلَاءَ

اشارة

(٦) ٦٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّبَرُّكِ بِكَرْبَلَاءَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧١٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٧١٩- ١- (٧) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِى الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ (٨) وَ جَمَاعَةِ مَشَايِخِهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى (٩) عَنِ ابْنِ أَبِى يَعْفُورٍ عَنْ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ ع فِى حَدِيثِ ثَوَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ

١- الفقيه ٢- ٥٧٩- ٣١٦٧ الفقيه ٢- ٦٠٠- ٣٢٠٦.

٢- فى المصدر- حريم قبر الحسين (عليه السلام).

٣- كامل الزيارات- ٢٧٥.

٤- فى المصدر- عن شيخ من أصحابنا.

٥- مصباح المتهجد- ٦٧٤ مصباح المتهجد- ٦٧٧.

٦- الباب ٦٨ فيه ٧ أحاديث.

٧- كامل الزيارات- ٢٦٦.

٨- فی المصدر زيادة- و عليّ بن الحسين.

٩- فی المصدر زيادة- عن محمّد بن سنان، عن أبی سعيد القماط.

ع قَالَ وَ اللَّهِ لَوْ أَنِّی حَدَّثْتُكُمْ فِی فَضْلِ زِيَارَتِهِ (١) لَتَرَكْتُمُ الْحَجَّ رَأْساً وَ مَا حَجَّ (٢) أَحَدٌ وَيْحَكَ أَ مَا عَلِمْتَ (٣) أَنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ اتَّخَذَ (٤) كَرْبَلَاءَ- حَرَماً آمِناً مُبَارَكاً قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَ مَكَّةَ حَرَماً قَالَ ابْنُ أَبِی يَعْفُورٍ (٥) قَدْ فَرَضَ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ حِجَّ الْبَيْتِ وَ لَمْ يَذْكُرْ زِيَارَةَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- قَالَ وَ إِنْ كَانَ كَذَلِكَ فَإِنَّ هَذَا شَیْ ءٌ جَعَلَهُ اللَّهُ هَكَذَا أَ مَا سَمِعْتَ قَوْلَ (٦) أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- إِنَّ بَاطِنَ الْقَدَمِ أَحَقُّ بِالْمَسْحِ مِنْ ظَاهِرِ الْقَدَمِ وَ لَكِنَّ اللَّهَ فَرَضَ هَذَا عَلَى الْعِبَادِ أَ مَا عَلِمْتَ أَنَّ الْإِحْرَامَ (٧) لَوْ كَانَ فِی الْحَرَمِ- كَانَ أَفْضَلَ لِأَجْلِ الْحَرَمِ- وَ لَكِنَّ اللَّهَ صَنَعَ ذَلِكَ فِی غَيْرِ الْحَرَمِ.

******

ترجمه:

ابن ابی يعفور از امام صادق (عليه السلام) درباره ثواب زيارت امام حسين (عليه السلام) نقل می كند: امام فرمود: "به خدا قسم، اگر من برای شما در فضيلت زيارت او (امام حسين) سخن بگويم، حج را به كلی ترک می كنيد و هيچ كس حج به جا نمی آورد. وای بر تو، آيا نمی دانی كه خداوند سبحان كربلا را حرم امن و مبارک قرار داده، پيش از آنكه مكه را حرم قرار دهد؟" ابن ابی يعفور گفت: "خداوند حج خانه (كعبه) را بر مردم واجب كرده است و درباره زيارت قبر حسين (عليه السلام) چيزی نگفته است." امام فرمود: "و اگر چنين باشد، اين چيزی است كه خداوند آن را اين گونه قرار داده است. آيا نشنيده ای كه اميرالمؤمنين (عليه السلام) فرمود: «باطن پا به مسح سزاوارتر است از ظاهر پا، اما خداوند اين (مسح ظاهر پا) را بر بندگان واجب كرده است»؟ آيا نمی دانی كه

اگر احرام در خود حرم بود، به خاطر حرم فضیلت بیشتری داشت؟ اما خداوند این را در خارج از حرم قرار داده است."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۲۰ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۷۲۰- ۲- (۸) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْقَمَّاطِ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ أَرْضَ الْكَعْبَةِ قَالَتْ مَنْ مِثْلِي وَ قَدْ بُنِيَ بَيْتُ اللَّهِ عَلَى ظَهْرِي يَأْتِينِي (۹) النَّاسُ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ وَ جُعِلْتُ حَرَمَ اللَّهِ وَ أَمْنَهُ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهَا كُفِّي وَ قِرِّي (۱۰) مَا فَضْلُ مَا فُضِّلْتِ بِهِ فِيمَا أُعْطِيَتْ (۱۱) أَرْضُ كَرْبَلَاءَ- إِلَّا بِمَنْزِلَةِ

۱- فی المصدر- بفضل زیارته و بفضل قبره.

۲- فی المصدر زیادة- منکم.

۳- فی المصدر- أ ما تعلم.

٤- فی المصدر زیادة- بفضل قبره.

٥- فی المصدر زیادة- فقلت له.

٦- فی المصدر- أ ما سمعت قول أبی.

۷- فی المصدر- أ و ما علمت أن الموقف.

۸- کامل الزیارات- ۲٦۷.

۹- فی المصدر- و قد بنی اللّه بیته علی ظهری و یاتینی.

۱۰- فی المصدر- أن کفی و قری فو عزتی و جلالی.

۱۱- فی المصدر- أعطیت به.

الْإِبْرَةِ غُمِسَتْ فِی الْبَحْرِ (۱) فَحَمَلَتْ مِنْ مَاءِ الْبَحْرِ وَ لَوْ لَا تُرْبَةُ کَرْبَلَاءَ مَا فَضَّلْتُکِ وَ لَوْ لَا مَنْ ضَمَّتْهُ کَرْبَلَاءُ (۲) لَمَا خَلَقْتُکِ وَ لَا خَلَقْتُ (۳) الَّذِی افْتَخَرْتِ بِهِ فَقِرِّی وَ اسْتَقِرِّی وَ کُونِی ذَنَباً مُتَوَاضِعاً ذَلِیلًا مَهِیناً غَیْرَ مُسْتَنْکِفٍ وَ لَا مُسْتَکْبِرٍ لِأَرْضِ کَرْبَلَاءَ- وَ إِلَّا مَسَخْتُکِ وَ هَوَیْتُ بِکِ فِی نَارِ جَهَنَّمَ (٤).

وَ عَنْ أَبِیهِ وَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ عَبَّادٍ أَبِی سَعِیدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ یَزِیدَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

زمین کعبه گفت: "چه کسی مثل من است که خانه خدا بر روی من ساخته شده است، مردم از هر راه دور و عمیقی به سوی من می آیند و من حرم و امنیت خدا قرار داده شده ام." پس خداوند به او وحی کرد: "آرام باش و قرار بگیر، برتری ای که به تو داده شده در مقابل آنچه به زمین کربلا داده شده است، مانند سوزنی است که در دریا فرو برده شود و از آب دریا چیزی با خود بیاورد. اگر خاک کربلا نبود، تو را برتری نمی دادم و اگر کسی که کربلا او را در بر گرفته است نبود، تو را نمی آفریدم و آنچه که به آن افتخار می کنی را نیز نمی آفریدم. پس آرام باش و ثابت بمان و مانند دنباله ای فروتن، خوار و کوچک باش که برای زمین کربلا نه انکارگر باشی و نه متکبر، وگرنه تو را تغییر شکل می دهم و به سوی آتش جهنم سقوط می کنی."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۲۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۷۲۱- ۳- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ أَبِی سَعِیدٍ عَنْ رَجُلٍ (۷) عَنْ أَبِی الْجَارُودِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ ع قَالَ: اتَّخَذَ اللَّهُ أَرْضَ کَرْبَلَاءَ حَرَماً (۸) قَبْلَ أَنْ یَتَّخِذَ مَکَّةَ حَرَماً (۹) بِأَرْبَعَةٍ وَ عِشْرِینَ أَلْفَ عَامٍ (۱۰) الْحَدِیثَ وَ فِی آخِرِهِ إِنَّهَا تَزْهَرُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ کَالْکَوْکَبِ الدُّرِّیِّ.

******

ترجمه:

از ابی جارود از علی بن الحسین (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: خداوند زمین کربلا را حرم قرار داد، قبل از آنکه مکه را حرم قرار دهد، به بیست و چهار هزار سال (پیش از آن). و در پایان حدیث آمده است: به درستی که آن (زمین کربلا) برای اهل بهشت مانند ستاره درخشان می درخشد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٢٢ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٧٢٢- ٤- (١١) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْعُصْفُرِيِّ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ

ص: ٥١٥

١- فی المصدر- غرست فی البحر.

٢- فی المصدر- تضمنته أرض کربلاء.

٣- فی المصدر زیادة- البیت.

٤- فی المصدر- و إلّا سخت بک و هویت بک فی نار جهنم.

٥- کامل الزیارات- ٢٦٧.

٦- کامل الزیارات- ٢٦٨.

٧- فی المصدر- عن بعض رجاله.

٨- فی المصدر زیادة- آمنا.

٩- فی المصدر- قبل أن یخلق اللّه أرض الکعبة و یتخذها حرما.

١٠- لا یلزم من هذا کون کربلاء أشرف من الکعبة، کما لا یلزم کون الأنبیاء السابقین أشرف من نبیّنا (صلّی اللّه علیه و آله)." منه قده".

۱۱- کامل الزیارات- ۲۷۰.

ع يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ فَضَّلَ الْأَرَضِينَ وَ الْمِيَاهَ بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ فَمِنْهَا مَا تَفَاخَرَتْ وَ مِنْهَا مَا بَغَتْ فَمَا مِنْ أَرْضٍ وَ لَا مَاءٍ إِلَّا عُوقِبَتْ لِتَرْكِ التَّوَاضُعِ لِلَّهِ حَتَّى سَلَّطَ اللَّهُ عَلَى الْكَعْبَةِ الْمُشْرِكِينَ- وَ أَرْسَلَ إِلَى زَمْزَمَ مَاءً مَالِحاً فَأَفْسَدَ طَعْمَهُ وَ إِنَّ كَرْبَلَاءَ (۱) وَ مَاءَ الْفُرَاتِ أَوَّلُ أَرْضٍ وَ أَوَّلُ مَاءٍ قَدَّسَ اللَّهُ وَ بَارَكَ عَلَيْهِ (۲) فَقَالَ لَهَا تَكَلَّمِي بِمَا فَضَّلَكِ اللَّهُ (۳) فَقَالَتْ أَنَا أَرْضُ اللَّهِ الْمُقَدَّسَةُ الْمُبَارَكَةُ الشِّفَاءُ فِي تُرْبَتِي وَ مَائِي وَ لَا فَخْرَ بَلْ خَاضِعَةٌ ذَلِيلَةٌ لِمَنْ فَعَلَ بِي ذَلِكَ وَ لَا فَخْرَ عَلَى مَنْ دُونِي بَلْ شُكْراً لِلَّهِ فَأَكْرَمَهَا وَ زَادَهَا بِتَوَاضُعِهَا وَ شُكْرِهَا لِلَّهِ بِالْحُسَيْنِ (٤) وَ أَصْحَابِهِ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ وَ مَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَهُ اللَّهُ.

******

ترجمه:

از صفوان جمال نقل شده که گفت: شنیدم امام صادق (علیه السلام) می فرمود: به درستی که خداوند زمین ها و آب ها را بر یکدیگر برتری داده است. برخی از آنها افتخار کردند و برخی از آنها سرکشی نمودند. پس هیچ زمینی و هیچ آبی نیست مگر آنکه به خاطر ترک تواضع در برابر خداوند مجازات شدند، تا جایی که خداوند مشرکان را بر کعبه مسلط ساخت و آبی شور به سوی زمزم فرستاد و طعم آن را خراب کرد. و به درستی که کربلا و آب فرات اولین زمینی و اولین آبی هستند که خداوند آنها را مقدس و مبارک ساخت. سپس خداوند به آنها گفت: سخن بگو از آنچه خداوند تو را برتر ساخته است. پس زمین کربلا گفت: من زمین مقدس و مبارک خداوند هستم، شفا در تربت و آب من است، و افتخار نمی کنم بلکه خاضع و ذلیل هستم در برابر کسی که این را برای من انجام داد، و بر کسی که از من پایین تر است فخری ندارم، بلکه شکرگزار خداوند هستم. پس خداوند آن را به خاطر تواضع و شکرگزاری اش به وسیله حسین و یارانش گرامی داشت و آن را افزود. سپس امام

صادق (علیه السلام) فرمود: هرکس برای خدا تواضع کند، خداوند او را بالا می برد و هرکس تکبر ورزد، خداوند او را پایین می آورد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۲۳ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۷۲۳- ۵- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَزَوْفَرِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: خَلَقَ اللَّهُ كَرْبَلَاءَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ الْكَعْبَةَ- بِأَرْبَعَةٍ وَ عِشْرِينَ أَلْفَ عَامٍ وَ قَدَّسَهَا وَ بَارَكَ عَلَيْهَا فَمَا زَالَتْ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ الْخَلْقَ مُقَدَّسَةً مُبَارَكَةً وَ لَا تَزَالُ كَذَلِكَ وَ جَعَلَهَا اللَّهُ أَفْضَلَ الْأَرْضِ فِي الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

از عمرو بن ثابت از پدرش از امام باقر (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: خداوند کربلا را بیست و چهار هزار سال پیش از آنکه کعبه را بیافریند، خلق کرد و آن را مقدس و مبارک قرار داد. پس از آن همواره پیش از آنکه خداوند مخلوقات را بیافریند، مقدس و مبارک بود و همچنان نیز چنین است. خداوند آن را برترین زمین در بهشت قرار داده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۲٤ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۷۲٤- ٦- (٦) وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ

١- فی المصدر- حتی أفسد طعمه، و إن أرض کربلاء.

٢- فی المصدر- فبارک اللّه علیهما.

٣- فی المصدر زیادة- فقد تفاخرت الأرضون و المیاه بعضها علی بعض.

٤- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

٥- التهذیب ٦- ٧٢- ١٣٧، و کامل الزیارات- ٢٦٨، کامل الزیارات- ٢٧٠.

٦- التهذیب ٦- ٧٢- ١٣٨، و کامل الزیارات- ٢٧٠.

أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: خَرَجَ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ ع یَسِیرُ بِالنَّاسِ حَتَّی إِذَا کَانَ مِنْ کَرْبَلَاءَ عَلَی مَسِیرَةِ مِیلٍ أَوْ مِیلَیْنِ تَقَدَّمَ بَیْنَ أَیْدِیهِمْ حَتَّی إِذَا صَارَ بِمَصَارِعِ الشُّهَدَاءِ قَالَ قُبِرَ (١) فِیهَا مِائَتَا نَبِیٍّ وَ مِائَتَا وَصِیٍّ وَ مِائَتَا سِبْطٍ شُهَدَاءَ بِأَتْبَاعِهِمْ فَطَافَ بِهَا عَلَی بَغْلَتِهِ خَارِجاً رِجْلَیْهِ مِنَ الرِّکَابِ وَ أَنْشَأَ یَقُولُ مُنَاخُ رِکَابٍ وَ مَصَارِعُ شُهَدَاءَ لَا یَسْبِقُهُمْ مَنْ کَانَ قَبْلَهُمْ وَ لَا یَلْحَقُهُمْ مَنْ کَانَ بَعْدَهُمْ.

******

ترجمه:

از محمد بن سنان از کسی که او را روایت کرده، از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: امیرالمؤمنین (علیه السلام) با مردم حرکت می کرد، تا اینکه وقتی به فاصله یک یا دو میل از کربلا رسید، از پیش آن ها جلوتر رفت. پس هنگامی که به مصارع (محل شهادت) شهدا رسید، فرمود: در اینجا دویست پیامبر، دویست وصی و دویست سبط (نوه) همراه با پیروانشان به شهادت رسیده اند. سپس در اطراف آن با قاطرش چرخید در حالی که پاهایش از رکاب خارج بود، و شروع به گفتن این جملات کرد: اینجا محل فرود آمدن قافله ها و محل شهادت شهیدان است. نه کسانی که پیش از آنها بودند از آن ها برترند و نه کسانی که پس از آن ها خواهند آمد به آنها می رسند.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٧٢٥ - رقم الحدیث الباب: ٧]

۱۹۷۲۵- ۷- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَمْرٍو الزُّهْرِيِّ عَنْ بَكْرِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثُّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع فِي قَوْلِهِ تَعَالَى فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهِ مَكاناً قَصِيًّا (۳) قَالَ خَرَجَتْ مِنْ دِمَشْقَ حَتَّى أَتَتْ كَرْبَلَاءَ- فَوَضَعَتْهُ فِي مَوْضِعِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع ثُمَّ رَجَعَتْ مِنْ لَيْلَتِهَا.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٤) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٥).

******

ترجمه:

از ابی حمزه ثمالی از امام علی بن الحسین (علیه السلام) در تفسیر آیه "پس اوباردار شد و با او به مکانی دوردست رفت" (مریم ۱۹: ۲۲) نقل شده است که فرمود: (مریم) از دمشق خارج شد تا اینکه به کربلا رسید، و او (عیسی) را در محل قبر حسین (علیه السلام) به دنیا آورد. سپس همان شب به دمشق بازگشت.

٦٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ الصَّلَاةِ عِنْدَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع فَرْضاً وَ نَفْلًا عِنْدَ رَأْسِهِ وَ خَلْفِهِ وَ الْإِتْمَامِ فِيهِ سَفَراً

اشارة

(٦) ٦٩ بَابُ اسْتِحْبَابِ كَثْرَةِ الصَّلَاةِ عِنْدَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع فَرْضاً وَ نَفْلًا عِنْدَ رَأْسِهِ وَ خَلْفِهِ وَ الْإِتْمَامِ فِيهِ سَفَراً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۷۲٦ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۷۲٦- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِی نَجْرَانَ عَنْ زَيْدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا فَرَغْتَ مِنَ السَّلَامِ عَلَی الشُّهَدَاءِ فَائْتِ قَبْرَ

۱- فی المصدر- قبض.

۲- التهذيب ٦- ۷۳- ۱۳۹.

۳- مريم ۱۹- ۲۲.

٤- تقدم فی الحديث ٤ من الباب ۳٤ من هذه الأبواب.

۵- يأتی فی الباب ۸۳ من هذه الأبواب.

٦- الباب ٦۹ فيه ۱۰ أحاديث.

۷- الكافی ٤- ۵۷۸- ٤، و كامل الزيارات- ۲٤۵.

أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- فَاجْعَلْهُ بَيْنَ يَدَيْکَ ثُمَّ تُصَلِّی مَا بَدَا لَکَ.

******

ترجمه:

از حسن بن عطيه از امام صادق (عليه السلام) نقل شده است كه فرمود: هنگامی كه از سلام دادن به شهدا فارغ شدی، به سوی قبر اباعبدالله (عليه السلام) برو و آن را در مقابل خود قرار بده، سپس هرچقدر كه خواستی نماز بخوان.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۷۲۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۷۲۷- ۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْجَامُورَانِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی حَمْزَةَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ (۲) مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْکَرِیمِ أَبُو عَلِیٍّ (۳) عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فِی حَدِیثٍ طَوِیلٍ فِی زِیَارَةِ الْحُسَیْنِ ع ثُمَّ تَمْضِی یَا مُفَضَّلُ إِلَی صَلَاتِکَ وَ لَکَ بِکُلِّ رَکْعَةٍ تَرْکَعُهَا عِنْدَهُ کَثَوَابِ مَنْ حَجَّ أَلْفَ حَجَّةٍ وَ اعْتَمَرَ أَلْفَ عُمْرَةٍ وَ أَعْتَقَ أَلْفَ رَقَبَةٍ وَ کَأَنَّمَا وَقَفَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ أَلْفَ مَرَّةٍ مَعَ نَبِیٍّ مُرْسَلٍ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

از مفضل بن عمر نقل شده است که امام صادق (علیه السلام) در حدیثی طولانی درباره زیارت امام حسین (علیه السلام) فرمود: سپس، ای مفضل، به سوی نماز خود برو و برای تو به ازای هر رکعتی که در نزد او (امام حسین) می خوانی، ثواب کسی است که هزار حج انجام داده، هزار عمره به جا آورده، هزار برده آزاد کرده و گویا هزار بار همراه با پیامبری مرسل در راه خدا جهاد کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۲۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۷۲۸- ۳- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ عُبَیْدِ اللَّهِ بْنِ نَهِیکٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ لِرَجُلٍ یَا فُلَانُ مَا یَمْنَعُکَ إِذَا عَرَضَتْ لَکَ حَاجَةٌ أَنْ تَأْتِیَ قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع فَتُصَلِّیَ عِنْدَهُ أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ ثُمَّ تَسْأَلَ حَاجَتَکَ فَإِنَّ الصَّلَاةَ الْمَفْرُوضَةَ عِنْدَهُ تَعْدِلُ حَجَّةً وَ الصَّلَاةَ النَّافِلَةَ عِنْدَهُ تَعْدِلُ عُمْرَةً.

******

ترجمه:

از ابن ابی عمیر از مردی از امام باقر (علیه السلام) نقل شده است که به مردی فرمود: ای فلانی، چه چیزی مانع تو می شود که وقتی حاجتی برایت پیش می آید، به سوی قبر امام حسین (علیه السلام) بروی و در آنجا چهار رکعت نماز بخوانی، سپس حاجتت را بخواهی؟ زیرا نماز واجب در نزد او معادل یک حج است و نماز نافله در نزد او معادل یک عمره.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۲۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۷۲۹- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ (٦) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَنْ عَامِرِ بْنِ کَثِیرٍ عَنْ أَبِی النُّمَیْرِ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع إِنَّ وَلَایَتَنَا عُرِضَتْ عَلَی أَهْلِ الْأَمْصَارِ فَلَمْ یَقْبَلْهَا قَبُولَ أَهْلِ الْکُوفَةِ شَیْ ءٌ (٧) وَ ذَلِکَ أَنَّ قَبْرَ

ص: ٥١٨

١- التهذیب ٦- ٧٣- ١٤٠، و کامل الزیارات- ٢٥١.

٢- کذا فی الأصل و المخطوط، لکن فی المصدر- عن (بدل) ابن.

٣- کذا فی المخطوط مضبوطا، لکن فی الأصل-" أبو علیّ بن المفضل .." و وضع علی" بن" ضبة لم أعثر علی موضع تخریجها فی الهامش.

٤- التهذیب ٦- ٧٣- ١٤١، و کامل الزیارات- ٢٥١.

٥- ثواب الأعمال- ١١٤- ٢٠.

٦- فی المصدر زیادة- عن محمّد بن ناجیة.

٧- فی المصدر- بشی ء.

أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع فِیهِ وَ إِنَّ إِلَی لِزْقِهِ (١) لَقَبْراً آخَرَ یَعْنِی قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع- وَ مَا مِنْ آتٍ أَتَاهُ یُصَلِّی (٢) عِنْدَهُ رَکْعَتَیْنِ أَوْ أَرْبَعاً ثُمَّ سَأَلَ (٣) اللَّهَ حَاجَتَهُ إِلَّا قَضَاهَا لَهُ وَ إِنَّهُ لَیَحُفُّهُ (٤) کُلَّ یَوْمٍ أَلْفُ مَلَکٍ.

جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ نَاجِیَةَ عَنْ عَامِرِ بْنِ کَثِیرٍ نَحْوَهُ (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْحَلَبِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع نَحْوَهُ (٦).

******

ترجمه:

از ابو النمیر نقل شده است که ابو جعفر (ع) فرمود: ولایت ما به اهل شهرها عرضه شد و آنها آن را مانند اهل کوفه نپذیرفتند. به دلیل این که قبر امیر المؤمنین (ع) در آنجا است و در کنار آن قبر دیگری است، یعنی قبر حسین (ع)، این است که هر کسی که به آنجا بیاید و دو رکعت یا چهار رکعت نماز بخواند و سپس از خداوند حاجت خود را بخواهد، حاجت او برآورده می شود و هر روز هزار ملک او را احاطه می کنند."

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٧٣٠ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٩٧٣٠- ٥- (٧) وَ عَنْ أَبِیهِ وَ جَمَاعَةِ مَشَایِخِهِ (٨) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ (٩) عَنْ جَعْفَرِ بْنِ نَاجِیَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: صَلِّ عِنْدَ رَأْسِ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع.

******

ترجمه:

حضرت صادق : در قسمت سر(مرقد مقدس) حسین نمازبخوان .

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٧٣١ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۷۳۱- ٦- (۱۰) وَ عَنْهُمْ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ وَ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنِ ابْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي الْيَسَعِ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ أَنَا أَسْمَعُ قَالَ إِذَا أَتَيْتُ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع أَجْعَلُهُ قِبْلَةً إِذَا صَلَّيْتُ قَالَ تَنَحَّ هَكَذَا نَاحِيَةً.

ص: ۵۱۹

۱- كذا فى الأصل، لكن فى المخطوط- لزقته.

۲- فى المصدر- ياتيه فيصلى.

۳- فى المصدر- يسال.

٤- فى المصدر- لتحفه.

۵- كامل الزيارات- ١٦٨.

٦- كامل الزيارات- ١٦٧.

۷- كامل الزيارات- ٢٤٥.

۸- فى المصدر زيادة- عن سعد بن عبد اللّه.

۹- فى المصدر زيادة- و حدّثنى محمّد بن عبد اللّه، عن أبيه عبد اللّه بن جعفر الحميرى، عن أبى عبد اللّه البرقى.

۱۰- كامل الزيارات- ٢٤٥.

وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَطِيَّةَ وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَ الْأَوَّلَ.

******

ترجمه:

از ابو الیسع نقل شده است: مردی از ابو عبد الله (ع) پرسید، و من شنیدم، که گفت: وقتی به قبر حسین (ع) می رسم، آیا آن را به عنوان قبله در نماز قرار دهم؟ ابو عبد الله (ع) فرمود: کمی به طرفی کنار برو (یعنی در کنار قبر نماز بخوان).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۳۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۷۳۲- ۷- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ إِنَّا نَزُورُ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فَكَيْفَ نُصَلِّي عِنْدَهُ فَقَالَ تَقُومُ خَلْفَهُ عِنْدَ كَتِفَيْهِ ثُمَّ تُصَلِّي عَلَى النَّبِيِّ ص وَ تُصَلِّي عَلَى الْحُسَيْنِ ع.

******

ترجمه:

حلبی :به حضرت صادق عرض کردم وقتی قبرحسین را زیارت می کنم چگونه نماز بخوانم ؟ فرمودند : پشت قبرمطهربایست وبرای پیامبراکرم % نمازبخوان و(سپس) برای حسین نمازبخوان

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۳۳ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۷۳۳- ۸- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنِ ابْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي الْيَسَعِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّ رَجُلًا سَأَلَهُ عَنِ الصَّلَاةِ (۳) إِذَا أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع- قَالَ أَجْعَلُهُ قِبْلَةً إِذَا صَلَّيْتُ وَ تَنَحَّ هَكَذَا نَاحِيَةً (٤).

******

ترجمه:

"از ابو الیسع نقل شده است که مردی ازحضرت درباره نماز وقتی به قبر حسین (ع) می رسد، پرسید. حضرت فرمودند : وقتی به قبر حسین (ع) رسیدم، آن را قبله قراربده و سپس به این طرف (یعنی کنار) برو."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۷۳٤- ۹- (۵) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ (٦) عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْحَرَّانِیِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مَا لِمَنْ زَارَ الْحُسَیْنَ ع- (۷) قَالَ مَنْ أَتَاهُ وَ زَارَهُ وَ صَلَّی عِنْدَهُ رَکْعَتَیْنِ أَوْ أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ کُتِبَتْ لَهُ حَجَّةٌ وَ عُمْرَةٌ قَالَ قُلْتُ:

۱- کامل الزیارات- ۲٤۵.

۲- کامل الزیارات- ۲٤٦.

۳- فی المصدر- عن الغسل.

٤- فی المصدر زیادة- قال- آخذ من طین قبره و یکون عندی أطلب برکته؟ قال- نعم، أو قال- لا باس بذلک.

۵- کامل الزیارات- ۲۵۱، و أورد نحوه عن التهذیب فی الحدیث ۲۰ من الباب ۲ من هذه الأبواب.

٦- فی المصدر زیادة- و حدّثنی محمّد بن الحسین بن مت الجوهریّ، عن محمّد بن أحمد.

۷- فی المصدر- ما لمن زار قبر الحسین (علیه السلام)؟.

وَ کَذَلِکَ کُلُّ مَنْ زَارَ إِمَاماً مُفْتَرَضَ الطَّاعَةِ قَالَ وَ کَذَلِکَ کُلُّ مَنْ زَارَ إِمَاماً مُفْتَرَضَ الطَّاعَةِ (۱).

وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْخُزَاعِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

از ابو علی حرانی نقل شده است که گفتم به ابو عبد الله (ع): پاداش کسی که به زیارت حسین (ع) می رود چیست؟ فرمود: کسی که به آنجا بیاید و او را زیارت کند و دو رکعت یا چهار رکعت نماز بخواند، برای او مانند یک حج و عمره نوشته می شود. گفتم: آیا این حکم شامل تمام کسانی که به زیارت امام واجب الطاعه می روند نیز می شود؟ فرمود: بله، این حکم شامل تمام کسانی که به زیارت امام واجب الطاعه می روند نیز می شود."

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۳۵ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۹۷۳۵- ۱۰- (۳) عَلِيُّ بْنُ مُوسَى بْنِ طَاوُسٍ فِي مِصْبَاحِ الزَّائِرِ عَنِ الصَّادِقِ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّ مَنْ زَارَ إِمَاماً مُفْتَرَضَ الطَّاعَةِ بَعْدَ وَفَاتِهِ وَ صَلَّى عِنْدَهُ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ كُتِبَتْ لَهُ حَجَّةٌ وَ عُمْرَةٌ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ هُنَا (٤) وَ فِي الصَّلَاةِ (٥) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٦).

******

ترجمه:

درمِصْبَاحِ الزَّائِرِازحضرت صادق نقل کرده که فرمودند : کسیکه امام واجب الاطاعه را بعد شهادتش زیارت کند وچهاررکعت نمازبخواند برایش یک حج وعمره نوشته می شود .

۷۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاسْتِشْفَاءِ بِتُرْبَةِ الْحُسَيْنِ ع وَ التَّبَرُّكِ بِهَا وَ تَقْبِيلِهَا وَ تَحْنِيكِ الْأَوْلَادِ وَ اسْتِصْحَابِهَا عِنْدَ الْخَوْفِ وَ عِنْدَ الْمَرَضِ

اشارة

(۷) ۷۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاسْتِشْفَاءِ بِتُرْبَةِ الْحُسَيْنِ ع وَ التَّبَرُّكِ بِهَا وَ تَقْبِيلِهَا وَ تَحْنِيكِ الْأَوْلَادِ وَ اسْتِصْحَابِهَا عِنْدَ الْخَوْفِ وَ عِنْدَ الْمَرَضِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۳۶ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۷۳۶- ۱- (۸) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

ص: ۵۲۱

۱- فى المصدر- قال- قلت- جعلت فداک، و كذلک لكل من أتى قبر إمام مفترض طاعته؟ قال- و كذلک لكل من أتى قبر إمام مفترض طاعته.

۲- كامل الزيارات- ۲۵۱.

۳- مصباح الزائر- ۱۴۹.

۴- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ۲۰ من الباب ۲ و فى الباب ۳۲ و فى الحديث ۳ من الباب ۴۱ و فى الحديث ۴ من الباب ۵۳ و فى الحديث ۵ من الباب ۵۸ و فى الباب ۶۲ من هذه الأبواب.

۵- تقدم ما يدلّ على بعض المقصود فى الأحاديث ۱ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۲۲- ۲۶ و ۲۹ و ۳۰ من الباب ۲۵ و فى الباب ۲۶ من أبواب صلاة المسافر.

۶- يأتى ما يدلّ على بعض المقصود فى الحديث ۴ من الباب ۷۶ من هذه الأبواب.

۷- الباب ۷۰ فيه ۱۴ حديثا.

۸- الكافى ۴- ۵۸۸- ۴.

مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ يُونُسَ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ عِنْدَ رَأْسِ الْحُسَيْنِ ع لَتُرْبَةً حَمْرَاءَ فِيهَا شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا السَّامَ.

******

ترجمه:

حضرت صادق فرمودند : قسمت سرمقدس امام حسین خاکی وجود دارد که درآن شفای هربیماری است جزمرگ .

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۳۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۷۳۷- ۲- (۱) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ كَرَّامٍ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع يَأْخُذُ الْإِنْسَانُ مِنْ طِينِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- فَيَنْتَفِعُ بِهِ وَ يَأْخُذُ غَيْرُهُ فَلَا يَنْتَفِعُ بِهِ فَقَالَ لَا وَ اللَّهِ لَا يَأْخُذُهُ (۲) أَحَدٌ وَ هُوَ يَرَى أَنَّ اللَّهَ يَنْفَعُهُ بِهِ إِلَّا نَفَعَهُ بِهِ.

******

ترجمه:

أَبِي يَعْفُورٍ: به حضرت صادق عرض کردم گاهی کسی مقداری ازخاک قبرامام حسین برمی دارد وازآن نفع می برد وکس دیگری از آن نفع نمی برد حضرت فرمودند : نه بخدا قسم کسی با اعتقاد آنرا برنمی دارد مگر اینکه نفع می برد .

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۳۸ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۹۷۳۸- ۳- (۳) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ: الْخَتْمُ عَلَى طِينِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- أَنْ يُقْرَأَ عَلَيْهِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ.

******

ترجمه:

از علی بن محمد نقل شده است که به صورت مرفوع (بدون ذکر کامل سلسله اسناد) روایت کرده است: گفته شد که ختْم (مُهر زدن) بر گل قبر حسین (ع) این است که سوره إنا أنزلناه فی لیلة القدر بر آن خوانده شود."

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۳۹ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۷۳۹- ٤- (٤) قَالَ وَ رُوِیَ إِذَا أَخَذْتَهُ فَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذِهِ التُّرْبَةِ الطَّاهِرَةِ وَ بِحَقِّ الْبُقْعَةِ الطَّیِّبَةِ وَ بِحَقِّ الْوَصِیِّ الَّذِی تُوَارِیهِ وَ بِحَقِّ جَدِّهِ وَ أَبِیهِ وَ أُمِّهِ وَ أَخِیهِ وَ الْمَلَائِکَةِ الَّذِینَ یَحُفُّونَ بِهِ وَ الْمَلَائِکَةِ الْعُکُوفِ عَلَی قَبْرِ وَلِیِّکَ یَنْتَظِرُونَ نَصْرَهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ اجْعَلْ لِی فِیهِ شِفَاءً مِنْ کُلِّ دَاءٍ وَ أَمَاناً مِنْ کُلِّ خَوْفٍ وَ عِزّاً مِنْ کُلِّ ذُلٍّ وَ أَوْسِعْ بِهِ عَلَیَّ فِی رِزْقِی وَ أَصِحَّ بِهِ جِسْمِی.

******

ترجمه:

"و روایت شده است که وقتی آن (تربت) را برداشتی، بگو: «بسم الله، اللهم بحق این تربت پاک و به حق این بقعه پاک و به حق وصی ای که در آن مدفون است و به حق جدّش و پدرش و مادرش و برادرش و فرشتگانی که او را احاطه کرده اند و فرشتگان ساکن بر قبر ولی تو که در انتظار نصرت او هستند، که درود خدا بر همه آنها باد، قرار بده برای من در آن شفا از هر بیماری، امنیت از هر ترس، عزت از هر ذلت، وسعت در روزی ام و سلامت بدنم را به واسطه آن فراهم کن.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷٤۰ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۷٤۰- ٥- (٥) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْأَمَالِي عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ خُنَيْسٍ (٦) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُفَضَّلٍ (٧) عَنْ

١- الكافى ٤- ٥٨٨- ٣، و كامل الزيارات- ٢٧٤.

٢- فى المصدر- لا و اللّه الذى لا إله إلّا هو ما يأخذه.

٣- الكافى ٤- ٥٨٨- ٧.

٤- الكافى ٤- ٥٨٩- ٧ ذيل الحديث ٧.

٥- أمالى الطوسىّ ١- ٣٢٦.

٦- فى المصدر- ابن خشيش.

٧- فى المصدر- محمّد بن محمّد بن مغفل القرميسينى العجلىّ.

إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الْأَحْمَرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ (١) عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ تُرْبَةَ الْحُسَيْنِ (٢) شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ أَمَاناً مِنْ كُلِّ خَوْفٍ فَإِذَا أَخَذَهَا (٣) أَحَدُكُمْ فَلْيُقَبِّلْهَا وَ لْيَضَعْهَا عَلَى عَيْنِهِ وَ لْيُمِرَّهَا عَلَى سَائِرِ جَسَدِهِ وَ لْيَقُلْ اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذِهِ التُّرْبَةِ وَ بِحَقِّ مَنْ حَلَّ بِهَا وَ ثَوَى فِيهَا وَ بِحَقِّ أَبِيهِ وَ أُمِّهِ وَ أَخِيهِ وَ الْأَئِمَّةِ مِنْ وُلْدِهِ وَ بِحَقِّ الْمَلَائِكَةِ الْحَافِّينَ بِهِ إِلَّا جَعَلْتَهَا شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ بَرْءاً مِنْ كُلِّ مَرَضٍ وَ نَجَاةً مِنْ كُلِّ آفَةٍ وَ حِرْزاً مِمَّا أَخَافُ وَ أَحْذَرُ ثُمَّ يَسْتَعْمِلُهَا قَالَ أَبُو أُسَامَةَ- فَإِنِّي أَسْتَعْمِلُهَا مِنْ دَهْرِيَ الْأَطْوَلِ كَمَا قَالَ وَ وَصَفَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع فَمَا رَأَيْتُ بِحَمْدِ اللَّهِ مَكْرُوهاً.

أَقُولُ: وَ رَوَى الطُّوسِيُّ فِي أَمَالِيهِ أَيْضاً حِكَايَاتٍ عَجِيبَةً تَتَضَمَّنُ بَرَاهِينَ وَاضِحَةً فِي الِاسْتِشْفَاءِ بِتُرْبَةِ الْحُسَيْنِ ع (٤).

******

ترجمه:

از زید شحّام از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: خداوند تربت حسین (ع) را شفا از هر بیماری و امنیت از هر ترس قرار داده است. پس هنگامی که یکی از شما آن را برداشت، باید آن را ببوسد و بر چشمان خود بگذارد و آن را بر تمام بدن خود بکشد و بگوید: «اللهم، به حق این تربت و به حق کسی که در آن جای گرفته و در آن دفن شده است، و به حق پدرش و مادرش و برادرش و امامان از فرزندانش، و به حق فرشتگان احاطه کننده بر او، این تربت را شفا از هر بیماری، بهبودی از هر مرض، نجات از هر آفت و حفاظتی از آنچه می ترسم و هراسانم قرار بده.» سپس آن را استفاده کند. ابو اسامه گفت: «من در تمام طول عمرم همان طور که امام صادق (ع) گفت و توصیف کرد، آن را استفاده کرده ام و به لطف خدا هیچ ناگواری ندیده ام.»"

مؤلف می گوید: «شیخ طوسی نیز در کتاب امالی خود داستان های عجیبی را نقل کرده است که شامل دلایل روشنی درباره استشفا (درمان) با تربت حسین (ع) است.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٤١ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩٧٤١- ٦- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى الْيَقْطِينِيِّ قَالَ: بَعَثَ إِلَيَّ أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا ع رِزَمَ ثِيَابٍ وَ غِلْمَاناً إِلَى أَنْ قَالَ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أُعَبِّيَ الثِّيَابَ رَأَيْتُ فِي أَضْعَافِ الثِّيَابِ طِيناً فَقُلْتُ لِلرَّسُولِ مَا هَذَا فَقَالَ لَيْسَ يُوَجِّهُ بِمَتَاعٍ إِلَّا جَعَلَ فِيهِ طِيناً مِنْ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- ثُمَّ قَالَ الرَّسُولُ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع- هُوَ أَمَانٌ بِإِذْنِ اللَّهِ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

محمد بن عیسی یقطینی گفت: امام رضا (ع) برای من بسته هایی از لباس وچند غلام را فرستادند ...درادامه گفت وقتی خواستم لباس ها را مرتب کنم، در میان لباس ها مقداری خاک دیدم. به

فرستاده گفتم: این چیست؟ او گفت: امام (ع) چیزی نمی فرستد مگر اینکه در آن خاکی از قبر حسین (ع) قرار می دهد. سپس فرستاده گفت: امام (ع) فرمود: این خاک به اذن خدا مایه ی امان است.

۱- فی المصدر- حماد بن عبد اللّه بن الحماد الأنصاری.

۲- فی المصدر- إن اللّه تعالی جعل تربة جدی الحسین (علیه السلام).

۳- فی المصدر- فاذا تناولها.

٤- راجع أمالی الطوسیّ ۱- ۳۲۵ و أمالی الطوسیّ ۱- ۳۲۷ و أمالی الطوسیّ ۱- ۳۲۸.

۵- التهذیب ۸- ٤۰- ۱۲۱، و الاستبصار ۳- ۲۷۹- ۹۹۲، و کامل الزیارات- ۲۷۸، و أورد صدره فی الحدیث ۱ من الباب ۳٤ من أبواب النیابة فی الحجّ.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷٤۲ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۷٤۲- ۷- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ سَعِیدٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَیْمَانَ الْبَصْرِیِّ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: فِی طِینِ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع الشِّفَاءُ مِنْ کُلِّ دَاءٍ وَ هُوَ الدَّوَاءُ الْأَکْبَرُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق فرمودند : درخاک مرقد مطهرامام حسین شفای هردردی است وآن بزرگترین داروی است

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۷۴۳ - رقم الحديث الباب: ۸]

۱۹۷۴۳- ۸- (۲) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُوسَى بْنِ سَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ حَنِّكُوا أَوْلَادَكُمْ بِتُرْبَةِ الْحُسَيْنِ ع فَإِنَّهَا أَمَانٌ.

******

ترجمه:

أَبِوالْعَلَاءِ می گوید : ازحضرت صادق شنیدم که فرمودند : کام بچه های خود را با تربت امام حسین بازکنید زیرا آن تربت باعث امان است .

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۷۴۴ - رقم الحديث الباب: ۹]

۱۹۷۴۴- ۹- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلَّانٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَهِيكٍ (٤) عَنْ سَعْدِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِی الْمُغِيرَةِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع إِنِّی رَجُلٌ كَثِيرُ الْعِلَلِ وَ الْأَمْرَاضِ وَ مَا تَرَكْتُ دَوَاءً إِلَّا تَدَاوَيْتُ بِهِ فَقَالَ وَ أَيْنَ أَنْتَ عَنْ طِينِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- فَإِنَّ فِيهِ الشِّفَاءَ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ الْأَمْنَ مِنْ كُلِّ خَوْفٍ فَقُلْ إِذَا أَخَذْتَهُ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذِهِ الطِّينَةِ وَ بِحَقِّ الْمَلَكِ الَّذِی أَخَذَهَا وَ بِحَقِّ النَّبِیِّ الَّذِی قَبَضَهَا وَ بِحَقِّ الْوَصِیِّ الَّذِی حَلَّ فِيهَا صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ- وَ اجْعَلْ فِيهَا شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ أَمَاناً مِنْ كُلِّ خَوْفٍ ثُمَّ قَالَ أَمَّا الْمَلَكُ الَّذِی أَخَذَهَا فَهُوَ جَبْرَئِيلُ أَرَاهَا النَّبِیَّ ص- فَقَالَ هَذِهِ تُرْبَةُ ابْنِكَ تَقْتُلُهُ أُمَّتُكَ مِنْ بَعْدِكَ وَ النَّبِیُّ الَّذِی قَبَضَهَا مُحَمَّدٌ ص- وَ الْوَصِیُّ الَّذِی حَلَّ فِيهَا فَهُوَ

۱- التهذیب ٦- ٧٤- ١٤٢.

۲- التهذیب ٦- ٧٤- ١٤٣، و کامل الزیارات- ٢٧٨.

۳- التهذیب ٦- ٧٤- ١٤٦.

٤- فی المصدر- عبید اللّه بن نهیک.

الْحُسَیْنُ بْنُ عَلِیٍّ ع سَیِّدُ الشُّهَدَاءِ (۱) قُلْتُ قَدْ عَرَفْتُ الشِّفَاءَ مِنْ کُلِّ دَاءٍ فَکَیْفَ الْأَمَانُ مِنْ کُلِّ خَوْفٍ فَقَالَ إِذَا خِفْتَ سُلْطَاناً أَوْ غَیْرَ ذَلِکَ فَلَا تَخْرُجْ مِنْ مَنْزِلِکَ إِلَّا وَ مَعَکَ مِنْ طِینِ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع- وَ قُلْ إِذَا أَخَذْتَهُ اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ طِینُ (۲) قَبْرِ الْحُسَیْنِ- وَلِیِّکَ وَ ابْنِ وَلِیِّکَ أَخَذْتُهَا حِرْزاً لِمَا أَخَافُ وَ لِمَا لَا أَخَافُ فَإِنَّهُ قَدْ یَرِدُ عَلَیْکَ مَا لَا تَخَافُ- قَالَ الرَّجُلُ فَأَخَذْتُهَا کَمَا قَالَ (۳) فَأَصَحَّ اللَّهُ بَدَنِی وَ کَانَتْ لِی أَمَاناً مِنْ کُلِّ خَوْفٍ مِمَّا خِفْتُ وَ مَا لَمْ أَخَفْ کَمَا قَالَ (٤) قَالَ فَمَا رَأَیْتُ بِحَمْدِ اللَّهِ بَعْدَهَا مَکْرُوهاً.

وَ رَوَاهُ الطُّوسِیُّ فِی أَمَالِیهِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ ابْنِ خُنَیْسٍ (٥) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حُمَیْدِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ نَهِیکٍ عَنْ سَعِیدِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی الْمُغِیرَةِ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِیرَةِ النَّصْرِیِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَکَرَ نَحْوَهُ (٦).

******

ترجمه:

حسن بن علی بن ابی المغیره از برخی از اصحاب ما نقل کرد: به امام صادق (ع) گفتم: من مردی هستم که بیماری ها و مشکلات بسیاری دارم و هیچ دارویی نیست که امتحان نکرده باشم. امام (ع) فرمود: چرا از خاک قبر حسین (ع) استفاده نمی کنی؟ زیرا در آن شفا از هر بیماری و امان از هر ترس است. وقتی آن را گرفتی، بگو: «خدایا، از تو می خواهم به حق این خاک و به حق فرشته ای که آن را برداشت و به حق پیامبری که آن را در دست گرفت و به حق وصی ای که در آن آرمیده، بر محمد و خاندانش درود فرست و در آن شفا از هر بیماری و امان از هر ترس قرار ده.» سپس امام (ع) فرمود: فرشته ای که این خاک را برداشت، جبرئیل بود که آن را به پیامبر (ص) نشان داد و گفت:

این خاک پسر توست، که امتت پس از تو او را خواهند کشت. و پیامبری که آن را در دست گرفت، محمد (ص) است، و وصی ای که در آن آرمیده، حسین بن علی (ع)، سرور شهداست.

گفتم: من شفا از هر بیماری را فهمیدم، اما چگونه این خاک امان از هر ترس است؟ امام (ع) فرمود: اگر از حاکم یا غیر آن ترسیدی، از خانه ات بیرون نرو مگر اینکه مقداری از خاک قبر حسین (ع) همراه داشته باشی و وقتی آن را گرفتی، بگو: «خدایا، این خاک قبر حسین، ولیّ تو و پسر ولیّ توست. آن را به عنوان حرزی برداشتم برای آنچه می ترسم و آنچه نمی ترسم؛ زیرا ممکن است چیزی به تو برسد که انتظارش را نداری.» آن مرد گفت: من آن را همان گونه که امام (ع) فرمود، برداشتم و خداوند بدنم را سالم گردانید و این خاک برای من امانی از هر ترس، چه آنچه از آن می ترسیدم و چه آنچه نمی ترسیدم، بود، همان طور که امام (ع) فرمود. پس از آن، به لطف خدا، هیچ مشکلی ندیدم.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٤٥ - رقم الحديث الباب: ١٠]

١٩٧٤٥- ١٠- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع فِي طِينِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ هُوَ الدَّوَاءُ الْأَكْبَرُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق فرمودند : درخاک مرقد مطهرامام حسین شفای هردردی است وآن بزرگترین داروی است .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٤٦ - رقم الحديث الباب: ١١]

١٩٧٤٦- ١١- (٨) قَالَ وَ قَالَ ع إِذَا أَكَلْتَهُ فَقُلْ اللَّهُمَّ رَبَ

١- فی المصدر- سید شباب الشهداء.

٢- فی المصدر- طینة.

٣- فی المصدر- کما قال لی.

٤- فی المصدر- کما قاله.

٥- فی الأمالی- ابن خشیش.

٦- أمالی الطوسیّ ١- ٣٢٥.

٧- الفقیه ٢- ٥٩٩- ٣٢٠٤.

٨- الفقیه ٢- ٦٠٠- ٣٢٠٥.

هَذِهِ التُّرْبَةِ الْمُبَارَكَةِ وَ رَبَّ الْوَصِیِّ الَّذِی وَارَتْهُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ اجْعَلْهُ عِلْماً نَافِعاً وَ رِزْقاً وَاسِعاً وَ شِفَاءً مِنْ کُلِّ دَاءٍ.

******

ترجمه:

وحضرت فرمودند : وقتی تربت را خوردی بگو اللَّهُمَّ رَبَ

هَذِهِ التُّرْبَةِ الْمُبَارَكَةِ وَ رَبَّ الْوَصِیِّ الَّذِی وَارَتْهُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ اجْعَلْهُ عِلْماً نَافِعاً وَ رِزْقاً وَاسِعاً وَ شِفَاءً مِنْ کُلِّ دَاءٍ.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٧٤٧ - رقم الحدیث الباب: ١٢]

۱۹۷۴۷- ۱۲- (۱) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِنَّ طِینَ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع شِفَاءٌ مِنْ کُلِّ دَاءٍ.

******

ترجمه:

حضرت صادق فرمودند : درخاک مرقد مطهرامام حسین شفای هردردی است .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۹۷۴۸- ۱۳- (۲) وَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَصَابَتْهُ عِلَّةٌ فَبَدَأَ بِطِینِ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع- شَفَاهُ اللَّهُ مِنْ تِلْکَ الْعِلَّةِ إِلَّا أَنْ تَکُونَ عِلَّةَ السَّامِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق فرمودند : کسیکه دچاربیماری شد وقبل ازهرداوی تربت ازتربت استفاده کند شفاء می یابد مگراینکه آن بیماری مقدمه مرگ باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۴۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۴]

۱۹۷۴۹- ۱۴- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنِ الْأَصَمِّ عَنْ مُدْلِجٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ فِی حَدِیثٍ أَنَّهُ کَانَ مَرِیضاً فَبَعَثَ إِلَیْهِ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع بِشَرَابٍ فَشَرِبَهُ فَکَأَنَّمَا نَشِطَ مِنْ عِقَالٍ فَدَخَلَ عَلَیْهِ فَقَالَ کَیْفَ وَجَدْتَ الشَّرَابَ فَقَالَ لَقَدْ کُنْتُ آیِساً مِنْ نَفْسِی فَشَرِبْتُهُ فَأَقْبَلْتُ إِلَیْکَ کَأَنَّمَا نَشِطْتُ مِنْ عِقَالٍ فَقَالَ یَا مُحَمَّدُ إِنَّ

الشَّرَابَ الَّذِی شَرِبْتَهُ کَانَ فِیهِ مِنْ طِینِ قُبُورِ آبَائِی وَ هُوَ أَفْضَلُ مَا نَسْتَشْفِی بِهِ فَلَا تَعْدِلْ بِهِ فَإِنَّا نَسْقِیهِ صِبْیَانَنَا وَ نِسَاءَنَا فَنَرَی مِنْهُ کُلَّ خَیْرٍ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٤)

ص: ٥٢٦

١- کامل الزیارات- ٢٧٥، کامل الزیارات- ٢٨٤.

٢- کامل الزیارات- ٢٧٥.

٣- کامل الزیارات- ٢٧٥ باختصار.

٤- تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ١٢ من أبواب التکفین، و فی الحدیث ١ من الباب ١٣ من أبواب صلاة العیدین، و فی الباب ٤٤ من أبواب آداب السفر، و فی الحدیث ١٠ من الباب ٢٢ من أبواب مقدمات الطواف، و فی الحدیث ٣٤ من الباب ٣٧، و فی الحدیث ١٦ من الباب ٤٥ و فی الباب ٦٧ و فی الحدیث ٤ من الباب ٦٨ من هذه الأبواب.

وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (١).

******

ترجمه:

محمد بن مسلم در حدیثی نقل می کند که بیمار بود. امام صادق (ع) برای او شربتی فرستاد و او آن را نوشید. گویا از بند رها شده باشد. سپس امام (ع) نزد او آمد و فرمود: شربت را چگونه یافتی؟ محمد گفت: من از جان خود ناامید شده بودم، اما وقتی آن را نوشیدم، گویا از بند رها شدم و به سوی شما آمدم. امام (ع) فرمود: ای محمد، شربتی که نوشیدی در آن مقداری از خاک قبور پدرانم

بود و این بهترین چیزی است که با آن شفا می یابیم. پس چیزی را با آن برابر ندان؛ ما آن را به کودکان و زنانمان می نوشانیم و از آن هر خیری می بینیم.

۷۱- بَابُ جُمْلَةٍ مِمَّا يُسْتَحَبُّ لِلزَّائِرِ مِنَ الآدَابِ

اشارة

(۲) ۷۱ بَابُ جُمْلَةٍ مِمَّا يُسْتَحَبُّ لِلزَّائِرِ مِنَ الآدَابِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۵۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۷۵۰- ۱- (۳) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِیِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَصَمِّ عَنْ مُدْلِجٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع (٤) قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِذَا خَرَجْنَا إِلَى أَبِيکَ أَ فَلَسْنَا فِی حَجٍّ (٥) قَالَ بَلَى قُلْتُ فَيَلْزَمُنَا مَا يَلْزَمُ الْحَاجَّ قَالَ مَا ذَا (٦) قُلْتَ مِنَ الْأَشْيَاءِ الَّتِی تَلْزَمُ الْحَاجَّ قَالَ يَلْزَمُکَ حُسْنُ الصُّحْبَةِ لِمَنْ صَحِبَکَ (٧) وَ يَلْزَمُکَ قِلَّةُ الْكَلَامِ إِلَّا بِخَيْرٍ وَ يَلْزَمُکَ كَثْرَةُ ذِكْرِ اللَّهِ وَ يَلْزَمُکَ نَظَافَةُ الثِّيَابِ وَ يَلْزَمُکَ الْغُسْلُ قَبْلَ أَنْ تَأْتِیَ الْحَائِرَ- وَ يَلْزَمُکَ الْخُشُوعُ وَ كَثْرَةُ الصَّلَاةِ وَ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- وَ يَلْزَمُکَ التَّوْقِيرُ (٨) لِأَخْذِ مَا لَيْسَ لَکَ وَ يَلْزَمُکَ أَنْ تَغُضَّ بَصَرَکَ وَ يَلْزَمُکَ أَنْ تَعُودَ عَلَى أَهْلِ الْحَاجَةِ مِنْ إِخْوَانِکَ إِذَا رَأَيْتَ مُنْقَطِعاً وَ الْمُوَاسَاةُ وَ يَلْزَمُکَ التَّقِيَّةُ الَّتِی هِیَ قِوَامُ دِينِکَ بِهَا وَ الْوَرَعُ عَمَّا نُهِيتَ عَنْهُ وَ الْخُصُومَةِ وَ كَثْرَةِ الْأَيْمَانِ وَ الْجِدَالِ

١- يأتی فی البابين ٧٢ و ٧٣ و فی الحديث ١ من الباب ٧٦ من هذه الأبواب، و فی الباب ٥٩ من أبواب الأطعمة المحرمة.

٢- الباب ٧١ فيه حديثان.

٣- كامل الزيارات- ١٣٠.

٤- فی نسخة- أبی جعفر (عليه السلام) (هامش المخطوط).

٥- فی المصدر- أ فكنا فی حج.

٦- فی المصدر- من ما ذا.

٧- فی المصدر- حسن الصحابة لمن يصحبک.

٨- كذا، و الظاهر- التوقی بخطه" قدّس سرّه".

الَّذِی فِيهِ الْأَيْمَانُ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِکَ تَمَّ حَجُّکَ وَ عُمْرَتُکَ وَ اسْتَوْجَبْتَ مِنَ الَّذِی طَلَبْتَ مَا عِنْدَهُ بِنَفَقَتِکَ (١) أَنْ تَنْصَرِفَ بِالْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ وَ الرِّضْوَانِ.

******

ترجمه:

محمد بن مسلم از امام صادق (ع) نقل می كند كه به ايشان گفتم: وقتی به زيارت پدرتان (امام حسين) می رويم، آيا در حال حج نيستيم؟ امام فرمود: بله. گفتم: آيا چيزی بر ما واجب است، همان گونه كه بر حاجيان واجب است؟ امام فرمود: چه چيزی؟ گفتم: از اموری كه بر حاجيان لازم است. امام (ع) فرمود: بر تو لازم است كه همراهانت را به خوبی همراهی كنی، كم گويی مگر در امور خير، ذكر زياد خدا، تميزی لباس ها، غسل قبل از ورود به حائر، خشوع و افزايش نماز، و درود بر محمد و آل محمد. همچنين لازم است كه در گرفتن چيزی كه به تو تعلق ندارد، وقار داشته باشی، نگاهت را فروگيری، به نيازمندان از برادرانت اگر كسی را ديدی كه به كمک نياز دارد، ياری رسانی، مواسات كنی، تقيه داشته باشی كه اساس دين توست، و از آنچه نهی شده ای، پرهيز كنی؛ مانند

بحث و جدال و زیاد قسم خوردن. اگر این کارها را انجام دهی، حج و عمره ات کامل می شود و آنچه را با هزینه ات طلب می کنی، از خداوند به دست می آوری؛ یعنی با مغفرت، رحمت و رضوان الهی بازخواهی گشت.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۵۱ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۷۵۱- ۲- (۲) وَ عَنْ أَبِیهِ وَ أَخِیهِ وَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ وَ غَیْرِهِمْ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَرَدْتَ الْحُسَیْنَ (۳) فَزُرْهُ وَ أَنْتَ (٤) حَزِینٌ مَکْرُوبٌ شَعِثاً أَغْبَرَ (٥) جَائِعاً عَطْشَاناً [عَطْشَانَ] (٦) وَ سَلْهُ الْحَوَائِجَ وَ انْصَرِفْ عَنْهُ وَ لَا تَتَّخِذْهُ وَطَناً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۷).

******

ترجمه:

علی بن حکم از برخی از اصحاب ما از امام صادق (ع) نقل می کند که فرمود: «وقتی قصد زیارت امام حسین (ع) را داشتی، با حالی اندوهگین، دل تنگ، ژولیده و خاک آلود، گرسنه و تشنه به زیارت برو. حاجات خود را از او بخواه و سپس بازگرد، و آنجا را وطن خود قرار نده

۷۲- بَابُ تَحْرِیمِ أَکْلِ الطِّینِ حَتَّی طِینِ قُبُورِ الْأَئِمَّةِ ع إِلَّا طِینَ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع قَدْرَ الْحِمَّصَةِ خَاصَّةً لِلِاسْتِشْفَاءِ

اشارة

(۸) ۷۲ بَابُ تَحْرِیمِ أَکْلِ الطِّینِ حَتَّی طِینِ قُبُورِ الْأَئِمَّةِ ع إِلَّا طِینَ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع قَدْرَ الْحِمَّصَةِ خَاصَّةً لِلِاسْتِشْفَاءِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۵۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۷۵۲- ۱- (۹) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ

ص: ۵۲۸

۱- فی المصدر زیادة- و اغترابک عن أهلک و رغبتک فیما رغبت.

۲- کامل الزیارات- ۱۳۱، و أورده عن کتب اخری فی الحدیث ۲ من الباب ۷۷ من هذه الأبواب.

۳- فی المصدر- إذا أردت زیارة الحسین (علیه السلام).

٤- فی المصدر زیادة- کئیب.

۵- فی المصدر- مغبرا.

٦- فی المصدر زیادة- فان الحسین قتل حزینا مکروبا شعثا مغبرا جائعا عطشانا. و لاحظ الحدیث (۱۹۷۷۸) الآتی فان الکلمات جاءت فیه بالرفع.

۷- تقدم فی الحدیث ۳ من الباب ٤۱ و فی الأبواب ۵۹ و ٦۱ و ٦۲ من هذه الأبواب. و یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ۹٦ من هذه الأبواب.

۸- الباب ۷۲ فیه ۵ أحادیث.

۹- التهذیب ٦- ۷٤- ۱٤۵، و کامل الزیارات- ۲۸۵.

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَعْقُوبَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِیهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَحَدِهِمَا ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَی خَلَقَ آدَمَ مِنَ الطِّینِ فَحَرَّمَ الطِّینَ عَلَی وُلْدِهِ قَالَ فَقُلْتُ مَا تَقُولُ فِی طِینِ قَبْرِ

الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع- فَقَالَ يَحْرُمُ عَلَى النَّاسِ أَكْلُ لُحُومِهِمْ وَ يَحِلُّ لَهُمْ أَكْلُ لُحُومِنَا وَ لَكِنِ الْيَسِيرُ مِنْهُ مِثْلُ الْحِمَّصَةِ.

******

ترجمه:

یکی از اصحاب از یکی از امامان (امام باقر یا امام صادق) نقل می کند که فرمود: «خداوند، آدم را از خاک آفرید و خوردن خاک را بر فرزندان او حرام کرد.» پس گفتم: نظر شما درباره خاک قبر حسین بن علی (ع) چیست؟ امام فرمود: «خوردن گوشت های انسان ها بر مردم حرام است، اما خوردن گوشت ما برای آنان جایز است.(با توجه به آخرحدیث منظورازلحوم تربت است) اما مقدار کمی از آن خاک به اندازه یک نخود اشکالی ندارد.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۵۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۷۵۳- ۲- (۱) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ تَمِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ تَمِيمٍ الْقُرَشِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرٍ الْبَصْرِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ وَاقِدٍ (۲) عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْكَاظِمِ ع فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ بِمَوْتِهِ وَ دَفْنِهِ وَ قَالَ لَا تَرْفَعُوا قَبْرِي فَوْقَ أَرْبَعَةِ أَصَابِعَ مُفَرَّجَاتٍ وَ لَا تَأْخُذُوا مِنْ تُرْبَتِي شَيْئاً لِتَتَبَرَّكُوا بِهِ فَإِنَّ كُلَّ تُرْبَةٍ لَنَا مُحَرَّمَةٌ إِلَّا تُرْبَةَ جَدِّيَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع- فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَهَا شِفَاءً لِشِيعَتِنَا وَ أَوْلِيَائِنَا.

******

ترجمه:

عمرو بن واقِد از امام موسی کاظم (ع) نقل می کند که در حدیثی امام به او خبر از مرگ و دفن خود داد و فرمود: «قبر من را بیش از چهار انگشت به صورت باز شده (گشاده) بالا نیاورید و از خاک من

برای تبرک چیزی برندارید، زیرا هر خاکی از ما (اهل بیت) حرام است، مگر خاک قبر جدم حسین بن علی (ع). خداوند عزّ و جلّ آن خاک را برای شیعیان و دوستان ما شفا قرار داده است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۵٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۷۵٤- ۳- (۳) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي الْأَمَالِي عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ خُنَيْسٍ (٤) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ سَعِيدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَاجِيَةَ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الطِّينِ الَّذِي يُؤْكَلُ (٥) فَقَالَ كُلُّ طِينٍ حَرَامٌ كَالْمَيْتَةِ وَ الدَّمِ وَ مَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ مَا خَلَا طِينَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع فَإِنَّهُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ.

******

ترجمه:

سعد بن سعد اشعری از امام رضا (ع) نقل می کند که پرسیدم درباره خوردن خاک چه می فرمایید؟ امام (ع) فرمود: «هر خاکی حرام است، مانند مردار، خون و آنچه به نام غیر خدا قربانی شده، مگر خاک قبر حسین (ع) که شفای هر بیماری است.»

ص: ۵۲۹

۱- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۱۰٤- ٦.

۲- فی المصدر- عمر بن واقد.

۳- أمالی الطوسیّ ۱- ۳۲٦، و أورده عن کتب أخری فی الحدیث ۲ من الباب ۵۹ من أبواب الأطعمة المحرمة.

٤- فی المصدر- ابن خشیش،.

۵- فی المصدر زیادة- یاکله الناس.

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۷۵۵ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۷۵۵- ٤- (۱) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مَتِّ الْجَوْهَرِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْخَيْبَرِیِّ وَ عَنْ أَبِی وَلَّادٍ جَمِيعاً (۲) عَنْ أَبِی بَكْرٍ الْحَضْرَمِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَوْ أَنَّ مَرِيضاً مِنَ الْمُؤْمِنِينَ يَعْرِفُ حَقَّ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- وَ حُرْمَتَهُ وَ وَلَايَتَهُ أَخَذَ مِنْ طِينِ قَبْرِهِ مِثْلَ رَأْسِ أَنْمُلَةٍ كَانَ لَهُ دَوَاءً.

******

ترجمه:

ابوبكر حضرمی از امام صادق (ع) نقل می كند كه فرمود: «اگر بيماری از مؤمنان كه حق امام حسين (ع)، حرمت او و ولايتش را بشناسد، به اندازه سر انگشت از خاک قبر او بردارد، برای او دارويی خواهد بود.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۷۵٦ - رقم الحديث الباب: ۵]

۱۹۷۵٦- ۵- (۳) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنِ ابْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِی الْيَسَعِ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ آخُذُ مِنْ طِينِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- يَكُونُ [عِنْدِی] (٤) أَطْلُبُ بَرَكَتَهُ قَالَ لَا بَأْسَ بِذَلِكَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ فِی حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ مَا ظَاهِرُهُ الِاسْتِشْفَاءُ بِطِينِ قُبُورِ الْأَئِمَّةِ ع وَ لَيْسَ بِصَرِيحٍ فِی غَيْرِ الْحُسَيْنِ ع وَ لَا فِی الْأَكْلِ (۵) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ فِی الْأَطْعِمَةِ (٦).

******

ترجمه:

ابو یسع نقل می کند که مردی از امام صادق (ع) پرسید: «آیا می توانم از خاک قبر امام حسین (ع) بردارم و آن را نزد خود نگه دارم تا از برکت آن بهره مند شوم؟» امام فرمود: «اشکالی ندارد.»

۷۳- بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْقِرَاءَةِ وَ الدُّعَاءِ عِنْدَ أَخْذِ التُّرْبَةِ الْحُسَيْنِيَّةِ لِلِاسْتِشْفَاءِ

اشارة

(۷) ۷۳ بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْقِرَاءَةِ وَ الدُّعَاءِ عِنْدَ أَخْذِ التُّرْبَةِ الْحُسَيْنِيَّةِ لِلِاسْتِشْفَاءِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۵۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۷۵۷- ۱- (۸) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ

ص: ۵۳۰

۱- كامل الزيارات- ۲۷۷ و كامل الزيارات- ۲۷۹.

۲- فى المصدر- عن أبى ولاد.

۳- كامل الزيارات- ۲۷۸.

٤- أثبتناه من المصدر.

٥- تقدم فى الحديث ١٤ من الباب ٧٠ من هذه الأبواب.

٦- يأتى فى البابين ٥٨ و ٥٩ من أبواب الأطعمة المحرمة.

۷- الباب ۷۳ فيه حديث واحد.

۸- كامل الزيارات- ۲۸۳.

الْعَسْكَرِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثُّمَالِيِّ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع إِذَا أَرَدْتَ حَمْلَ طِينِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- (١) فَاقْرَأْ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَ الْمُعَوِّذَتَيْنِ وَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ- (وَ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) (٢) وَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ- وَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ وَ يس وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَ حَبِيبِكَ وَ نَبِيِّكَ وَ أَمِينِكَ وَ بِحَقِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَبْدِكَ وَ أَخِي رَسُولِكَ وَ بِحَقِّ فَاطِمَةَ بِنْتِ نَبِيِّكَ وَ زَوْجَةِ وَلِيِّكَ وَ بِحَقِّ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ بِحَقِّ الْأَئِمَّةِ الرَّاشِدِينَ- وَ بِحَقِّ هَذِهِ التُّرْبَةِ وَ بِحَقِّ الْمَلَكِ الْمُوَكَّلِ بِهَا وَ بِحَقِّ الْوَصِيِّ الَّذِي هُوَ فِيهَا (٣) وَ بِحَقِّ الْجَسَدِ الَّذِي ضَمَّتْ (٤) وَ بِحَقِّ جَمِيعِ مَلَائِكَتِكَ وَ أَنْبِيَائِكَ وَ رُسُلِكَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْ هَذَا الطِّينَ شِفَاءً لِي وَ لِمَنْ يَسْتَشْفِي بِهِ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ سُقْمٍ وَ مَرَضٍ وَ أَمَاناً مِنْ كُلِّ خَوْفٍ اللَّهُمَّ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ- اجْعَلْهُ عِلْماً نَافِعاً وَ رِزْقاً وَاسِعاً وَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ سُقْمٍ وَ آفَةٍ وَ عَاهَةٍ وَ مِنْ جَمِيعِ الْأَوْجَاعِ كُلِّهَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ- وَ تَقُولُ اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ التُّرْبَةِ الْمُبَارَكَةِ الْمَيْمُونَةِ وَ الْمَلَكِ الَّذِي هَبَطَ بِهَا وَ الْوَصِيِّ الَّذِي هُوَ فِيهَا صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ انْفَعْنِي بِهَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

ابو حمزه ثمالی نقل می کند که امام صادق (ع) فرمود: «هرگاه خواستی خاک قبر امام حسین (ع) را برداری، سوره فاتحه، معوذتین، سوره توحید، سوره کافرون، سوره قدر، آیه الکرسی و سوره یس را بخوان و بگو:

"اللهم، به حق محمد عبدک و رسولک و حبیبک و نبیک و أمینک، و به حق أمیر المؤمنین علی بن أبی طالب عبدک و أخی رسولک، و به حق فاطمه بنت نبیک و زوجه ولیک، و به حق الحسن و الحسین و به حق الأئمة الراشدین، و به حق هذه التربة، و به حق الملک الموکل بها، و به حق الوصی

الذی هو فیها، و به حق الجسد الذی ضمت، و بحق جمیع ملائکتک و أنبیائک و رسلک، صل علی محمد و آله، و اجعل هذا الطین شفاء لی و لمن یستشفی به من کل داء و سقم و مرض و أماناً من کل خوف. اللهم، بحق محمد و أهل بیته، اجعله علماً نافعاً و رزقاً واسعاً و شفاءً من کل داء و سقم و آفة و عاهة و من جمیع الأوجاع کلها، إنک علی کل شیء قدیر."

و سپس بگو: "اللهم، رب هذه التربة المبارکة المیمونة و الملک الذی هبط بها و الوصی الذی هو فیها، صل علی محمد و آل محمد و انفعنی بها، إنک علی کل شیء قدیر.

ص: ۵۳۱

۱- فی المصدر- إذا أردت حمل الطین من قبر الحسین (علیه السلام).

۲- لیس فی المصدر.

۳- فی المصدر- الذی حل فیها.

٤- فی المصدر- الجسد الذی تضمنت، و بحق السبط الذی ضمنت.

۵- تقدم فی الأحادیث ۳ و ٤ و ۵ و ۹ من الباب ۷۰ من هذه الأبواب.

۷٤- بَابُ أَقَلِّ مَا یُزَارُ فِیهِ الْحُسَیْنُ ع وَ أَکْثَرِ مَا یُکْرَهُ تَأْخِیرُ زِیَارَتِهِ عَنْهُ لِلْغَنِیِّ وَ الْفَقِیرِ

اشارة

(۱) ۷٤ بَابُ أَقَلِّ مَا یُزَارُ فِیهِ الْحُسَیْنُ ع وَ أَکْثَرِ مَا یُکْرَهُ تَأْخِیرُ زِیَارَتِهِ عَنْهُ لِلْغَنِیِّ وَ الْفَقِیرِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹۷۵۸- ۱- (۲) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْمُوسَوِیِّ عَنِ ابْنِ نَهِيكٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ أَبِی أَيُّوبَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حَقٌّ عَلَی الْغَنِیِّ أَنْ يَأْتِیَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فِی السَّنَةِ مَرَّتَيْنِ وَ حَقٌّ عَلَی الْفَقِيرِ أَنْ يَأْتِيَهُ فِی السَّنَةِ مَرَّةً.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) از ابو ایوب نقل می کند که فرمود: «بر ثروتمند واجب است که در هر سال دو بار به زیارت قبر امام حسین (ع) برود، و بر فقیر واجب است که سالی یک بار به زیارت او برود.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۷۵۹ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۷۵۹- ۲- (۳) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَامِرِ بْنِ عُمَيْرٍ وَ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ائْتُوا قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع كُلَّ سَنَةٍ مَرَّةً.

وَ عَنْ أَبِی الْعَبَّاسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ عُمَيْرٍ وَ سَعِيدٍ الْأَعْرَجِ جَمِيعاً عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حضرت صادق : سالی یکبارقبر امام حسین را زیارت کنید .

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۷۶۰ - رقم الحديث الباب: ۳]

۱۹۷۶۰- ۳- (٥) وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُوسَوِیِّ عَنِ ابْنِ نَهِيكٍ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِیِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ زِيَارَةِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- قَالَ فِی السَّنَةِ مَرَّةً إِنِّی أَكْرَهُ الشُّهْرَةَ.

******

ترجمه:

حلبی : ازحضرت صادق سوال کردم درمورد زیارت مرقد امام حسین فرمودند : سالی یک مرتبه چون ازشهرت اکراه دارم .

ص: ۵۳۲

۱- الباب ۷٤ فیه ۱۳ حدیثا.

۲- کامل الزیارات- ۲۹۳.

۳- کامل الزیارات- ۲۹٤.

٤- کامل الزیارات- ۲۹٤ و کامل الزیارات- ۲۹۵.

۵- کامل الزیارات- ۲۹٤.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷٦۱ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۷٦۱- ٤- (۱) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ رَجُلٍ (۲) عَنْ أَبِی نَابٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: حَقٌّ عَلَی الْفَقِیرِ أَنْ یَأْتِیَ قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع فِی السَّنَةِ مَرَّتَیْنِ (۳).

******

ترجمه:

حضرت صادق : بر افراد فقیرلازم است سالی دومرتبه به زیارت امام حسین بروند .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷٦۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

١٩٧٦٢- ٥- (٤) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ ع لَا تَجْفُوهُ يَأْتِيهِ الْمُوسِرُ فِي كُلِّ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ وَ الْمُعْسِرُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْساً إِلَّا وُسْعَهَا.

******

ترجمه:

علی بن ابی حمزه روایت می کند که امام کاظم (ع) فرمود: «نسبت به زیارت امام حسین (ع) بی اعتنا نباشید. شخص توانگر باید هر چهار ماه یک بار به زیارت او برود و شخص ناتوان را خداوند به چیزی که خارج از توانش باشد، مکلف نمی کند.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٦٣ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩٧٦٣- ٦- (٥) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع- قَالَ فِي السَّنَةِ مَرَّةً إِنِّي أَخَافُ الشُّهْرَةَ.

******

ترجمه:

حلبی : ازحضرت صادق سوال کردم درمورد زیارت مرقد امام حسین فرمودند : سالی یک مرتبه چون ازشهرت اکراه دارم .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٦٤ - رقم الحديث الباب: ٧]

١٩٧٦٤- ٧- (٦) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ هَلْ لِزِيَارَةِ الْقَبْرِ مِنْ صَلَاةٍ (٧) قَالَ لَيْسَ لَهُ شَيْ ءٌ مَفْرُوضٌ قَالَ وَ سَأَلْتُهُ فِي كَمْ يُزَارُ (٨) قَالَ مَا شِئْتَ.

******

ترجمه:

عِيصِ بْنِ قَاسِمِ : ازحضرت صادق سوال کردم آیا برای زیارت امام حسین نماز هم لازم است ؟ فرمودند : واجب نیست گفتم هرچند وقت زیارت کنیم ؟ فرمودند : هروقت خواستید .

ص: ٥٣٣

١- كامل الزيارات- ٢٩٤، و أورده عن التهذيب فى الحديث ١ من الباب ٤٠ من هذه الأبواب.

٢- فى المصدر- عن بعض أصحابنا.

٣- فى المصدر- فى السنة مرة، و حقّ على الغنى أن ياتيه فى السنة مرتين.

٤- كامل الزيارات- ٢٩٤.

٥- كامل الزيارات- ٢٩٤.

٦- كامل الزيارات- ٢٩٥.

٧- فى المصدر- هل لزيارة القبر صلاة مفروضة؟.

٨- فى المصدر- فى كم يوم يزار؟.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٦٥ - رقم الحديث الباب: ٨]

١٩٧٦٥- ٨- (١) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحِمْيَرِيِّ رَفَعَهُ إِلَى عَلِيِّ بْنِ مَيْمُونٍ الصَّائِغِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: بَلَغَنِي أَنَّ قَوْماً مِنْ شِيعَتِنَا تَمُرُّ عَلَيْهِمُ السَّنَةُ وَ السَّنَتَانِ لَا يَزُورُونَ الْحُسَيْنَ ع- أَمَا وَ اللَّهِ لِحَظِّهِمْ أَخْطَئُوا

وَ عَنْ ثَوَابِ اللَّهِ زَاغُوا وَ عَنْ جِوَارِ مُحَمَّدٍ ص تَبَاعَدُوا قُلْتُ فِی کَمِ الزِّیَارَةُ قَالَ یَا عَلِیُّ- إِنْ قَدَرْتَ أَنْ تَزُورَهُ فِی کُلِّ شَهْرٍ فَافْعَلْ قُلْتُ لَا أَصِلُ إِلَی ذَلِکَ لِأَنِّی أَعْمَلُ بِیَدِی وَ لَا أَقْدِرُ أَنْ أَغِیبَ مِنْ مَکَانِی یَوْماً وَاحِداً قَالَ أَنْتَ فِی عُذْرٍ وَ مَنْ کَانَ یَعْمَلُ بِیَدِهِ وَ إِنَّمَا عَنَیْتُ مَنْ لَا یَعْمَلُ بِیَدِهِ مِمَّنْ إِنْ خَرَجَ کُلَّ جُمُعَةٍ هَانَ ذَلِکَ عَلَیْهِ أَمَا إِنَّهُ مَا لَهُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ عُذْرٍ وَ لَا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ص مِنْ عُذْرٍ یَوْمَ الْقِیَامَةِ الْحَدِیثَ.

******

ترجمه:

در این روایت از علی بن میمون صائغ از امام صادق (ع) نقل شده است که امام (ع) فرمود: «به من رسیده است که برخی از شیعیان ما سالی یا دو سال می گذرد و به زیارت امام حسین (ع) نمی روند. به خدا قسم که آنها از نصیب و بهره خود غافل شده اند، و از ثواب الهی دور مانده اند، و از هم جواری پیامبر (ص) فاصله گرفته اند.» راوی پرسید: «هر چند وقت باید زیارت کرد؟» امام فرمود: «ای علی، اگر توانستی هر ماه او را زیارت کنی، این کار را انجام بده.» راوی گفت: «من نمی توانم این کار را انجام دهم زیرا با دستان خودم کار می کنم و نمی توانم حتی یک روز هم از محل کارم غایب شوم.» امام فرمود: «تو معذوری، و کسانی که با دست خود کار می کنند معذورند. اما منظور من کسانی است که با دست خود کار نمی کنند و اگر هر جمعه به زیارت بروند برایشان آسان است. برای آنها نزد خدا و رسول خدا (ص) در روز قیامت هیچ عذری وجود نخواهد داشت.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷٦٦ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۷٦٦- ۹- (۲) وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ صَبَّاحٍ الْحَذَّاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ (۳) عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَمِعْتُهُ یَقُولُ زُورُوا قَبْرَ الْحُسَیْنِ ع وَ لَوْ فِی کُلِّ سَنَةٍ مَرَّةً.

******

ترجمه:

مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ : شنیدم حضرت صادق می فرمودند : مرقد امام حسین را زیارت کنید ولوسالی یکبار.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۶۷ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۷۶۷- ۱۰- (٤) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَمْرَكِيِّ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ يَحْيَى وَ كَانَ فِي خِدْمَةِ أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ع عَنْ عَلِيٍّ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ وَ مَنْ يَأْتِيهِ زَائِراً ثُمَّ يَنْصَرِفُ عَنْهُ مَتَى يَعُودُ إِلَيْهِ وَ فِي كَمْ يَأْتِي وَ كَمْ يَوْماً وَ كَمْ يَسَعُ النَّاسَ تَرْكُهُ قَالَ لَا يَسَعُ أَكْثَرَ مِنْ شَهْرٍ وَ أَمَّا بَعِيدُ الدَّارِ فَفِي

ص: ٥٣٤

۱- کامل الزیارات- ۲۹۵، و أورده عن التهذیب فی الحدیث ۳ من الباب ۳۸ من هذه الأبواب.

۲- کامل الزیارات- ۲۹٦.

۳- فی المصدر- محمّد بن مروان.

٤- کامل الزیارات- ۲۹٦.

كُلِّ ثَلَاثِ سِنِينَ فَمَا جَازَ الثَّلَاثَ سِنِينَ فَلَمْ يَأْتِهِ فَقَدْ عَقَّ رَسُولَ اللَّهِ ص وَ قَطَعَ حُرْمَتَهُ إِلَّا عَنْ عِلَّةٍ.

******

ترجمه:

در این روایت از صفوان جمال از امام صادق (ع) نقل شده است که راوی از امام (ع) پرسید: «کسی که به زیارت امام حسین (ع) می رود و سپس از او بازمی گردد، چه زمانی باید دوباره به زیارت

بازگردد و چند روز باید صبر کند و ترک زیارت برای مردم تا چه حد مجاز است؟» امام (ع) فرمود: «نباید بیش از یک ماه فاصله بیفتد، و اما کسی که دور از کربلا زندگی می کند، هر سه سال یک بار باید به زیارت برود. کسی که بیش از سه سال از زیارت امام حسین (ع) غفلت کند، بدون عذر، در واقع به رسول خدا (ص) جفا کرده و حرمت او را شکسته است، مگر این که عذری داشته باشد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۶۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۷۶۸- ۱۱- (۱) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنَّا نَزُورُ قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع فِي السَّنَةِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثاً فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَكْرَهُ أَنْ تُكْثِرُوا الْقَصْدَ إِلَيْهِ زُورُوهُ فِي السَّنَةِ مَرَّةً قُلْتُ كَيْفَ أُصَلِّي عَلَيْهِ قَالَ تَقُومُ خَلْفَهُ عِنْدَ كَتِفَيْهِ ثُمَّ تُصَلِّي عَلَى النَّبِيِّ ص وَ تُصَلِّي عَلَى الْحُسَيْنِ ع.

******

ترجمه:

در این روایت از عبیدالله حلبی از امام صادق (ع) نقل شده است که راوی به امام (ع) گفت: «ما سالی دو یا سه بار قبر امام حسین (ع) را زیارت می کنیم.» امام صادق (ع) فرمود: «دوست ندارم که زیارت را بیش از حد مکرر انجام دهید. او را در سال یک بار زیارت کنید.» راوی پرسید: «چگونه بر امام حسین (ع) درود(نمازبخوانیم) بفرستم؟» امام (ع) پاسخ داد: «در پشت سر او، در کنار شانه هایش بایست، سپس بر پیامبر (ص) درود بفرست و بر امام حسین (ع) نیز درود بفرست.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۶۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۷۶۹- ۱۲- (۲) وَ عَنِ الْعَمْرَكِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي حَدِيثٍ قَالَ: لَا يَنْبَغِي لِلْمُسْلِمِ أَنْ يَتَخَلَّفَ عَنْ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع- (۳) أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِ سِنِينَ.

******

ترجمه:

در این روایت از امام صادق (ع) نقل شده است که ایشان فرمودند: «شایسته نیست که یک مسلمان بیش از چهار سال از زیارت قبر امام حسین (ع) خودداری کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۷۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۳]

۱۹۷۷۰- ۱۳- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ (٥) عَنْ أَبِی نَابٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فِی زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع قَالَ نَعَمْ تَعْدِلُ عُمْرَةً وَ لَا يَنْبَغِی التَّخَلُّفُ عَنْ زِيَارَتِهِ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِ سِنِينَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٦).

******

ترجمه:

در این روایت از امام صادق (ع) آمده است که زیارت امام حسین (ع) معادل با انجام یک عمره است و نباید بیش از چهار سال از زیارت او خودداری کرد.

١- کامل الزیارات- ٢٩٦.

٢- کامل الزیارات- ٢٩٦.

٣- فی المصدر- عن زیارة قبره.

٤- کامل الزیارات- ٢٩٧، و أورده فی الحدیث ٩ من الباب ٣٨ من هذه الأبواب.

٥- فی المصدر- محمّد بن الفضل.

٦- تقدم فی الحدیث ١ من الباب ٢٥ و فی الأحادیث ٣ و ٤ و ٩ و ١٨ من الباب ٣٨ و فی الباب ٤٠ من هذه الأبواب.

٧٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ اتِّخَاذِ سُبْحَةٍ مِنْ تُرْبَةِ الْحُسَيْنِ وَ التَّسْبِيحِ بِهَا وَ إِدَارَتِهَا

اشارة

(١) ٧٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ اتِّخَاذِ سُبْحَةٍ مِنْ تُرْبَةِ الْحُسَيْنِ وَ التَّسْبِيحِ بِهَا وَ إِدَارَتِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٧٧١ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٩٧٧١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى الْفَقِيهِ ع أَسْأَلُهُ هَلْ يَجُوزُ أَنْ يُسَبِّحَ الرَّجُلُ بِطِينِ الْقَبْرِ (٣) وَ هَلْ فِيهِ فَضْلٌ فَأَجَابَ وَ قَرَأْتُ التَّوْقِيعَ وَ مِنْهُ نَسَخْتُ تُسَبِّحُ بِهِ فَمَا فِي شَيْ ءٍ مِنَ السُّبَحِ (٤) أَفْضَلَ مِنْهُ وَ مِنْ فَضْلِهِ أَنَّ الْمُسَبِّحَ يَنْسَى التَّسْبِيحَ وَ يُدِيرُ السُّبْحَةَ فَيُكْتَبُ لَهُ ذَلِكَ التَّسْبِيحُ.

وَ رَوَاهُ الطَّبْرِسِيُّ فِي الْإِحْتِجَاجِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ صَاحِبِ الزَّمَانِ ع مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

در این روایت آمده است که سوالی از فقیه (امام صادق علیه السلام) در مورد استفاده از طین قبر برای تسبیح پرسیده شده است. پاسخ داده شده که تسبیح با طین قبر امام حسین (ع) از سایر تسبیحات برتر است و از فواید آن این است که حتی اگر شخص در حین تسبیح، به یاد نیاورد که مشغول تسبیح است و فقط به چرخاندن تسبیح ادامه دهد، باز هم پاداش تسبیح به او داده می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۷۲ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۷۷۲- ۲- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْمُؤَدِّبِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ شُعَیْبٍ یَرْفَعُهُ إِلَی بَعْضِ أَصْحَابِ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ: دَخَلْتُ إِلَیْهِ قَالَ لَا یَسْتَغْنِی شِیعَتُنَا عَنْ أَرْبَعِ خُمْرَةٍ یُصَلِّی عَلَیْهَا وَ خَاتَمٍ یَتَخَتَّمُ بِهِ وَ سِوَاکٍ یَسْتَاکُ بِهِ وَ سُبْحَةٍ مِنْ طِینِ قَبْرِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- فِیهَا ثَلَاثٌ وَ ثَلَاثُونَ حَبَّةً مَتَی قَلَّبَهَا ذَاکِراً لِلَّهِ کَتَبَ اللَّهُ لَهُ (۷) بِکُلِّ حَبَّةٍ أَرْبَعُونَ حَسَنَةً وَ إِذَا قَلَّبَهَا سَاهِیاً یَعْبَثُ بِهَا کَتَبَ اللَّهُ لَهُ (۸) عِشْرُونَ حَسَنَةً أَیْضاً.

ص: ٥٣٦

۱- الباب ۷۵ فیه حدیثان.

۲- التهذیب ٦- ۷۵- ۱٤۸، و أورده عن الاحتجاج فی الحدیث ۷ من الباب ۱٦ من أبواب التعقیب.

۳- فی المصدر- بطین قبر الحسین (علیه السلام).

٤- فی المصدر- من التسبیح.

٥- الاحتجاج- ٤۸۹.

٦- التهذیب ٦- ۷۵- ۱٤۷، و أورد صدره فی الحدیث ۳ من الباب ۱۱ من أبواب ما یسجد علیه.

۷- فی المصدر- کتب له.

۸- فی المصدر- کتب له.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِیمَا یُسْجَدُ عَلَیْهِ (۱) وَ فِی التَّعْقِیبِ (۲).

******

ترجمه:

از حسن بن علی بن شعیب، که به یکی از اصحاب امام موسی بن جعفر (ع) نقل می کند: وارد شدم به سوی او، گفت: "شیعیان ما نباید از چهار چیز بی نیاز باشند:

خُمرة ای که بر آن نماز بخوانند،

انگشتری که آنرا بدست کنند،

سواک برای مسواک زدن،

تسبیحی از طین قبر ابی عبد الله (ع) که دارای ۳۳ دانه است.

هرگاه آن را با یاد خدا بچرخانند، برای هر دانه ٤٠ حسنه نوشته می شود و اگر آن را به طور غیر عمد و بدون یاد خدا بچرخانند، برای هر دانه ٢٠ حسنه نوشته می شود.

٧٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنَ الدُّعَاءِ وَ طَلَبِ الْحَوَائِجِ عِنْدَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع

اشارة

(٣) ٧٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنَ الدُّعَاءِ وَ طَلَبِ الْحَوَائِجِ عِنْدَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٧٣ - رقم الحديث الباب: ١]

۱۹۷۷۳- ۱- (٤) أَحْمَدُ بْنُ فَهْدٍ فِی عُدَّةِ الدَّاعِی قَالَ رُوِیَ أَنَّ اللَّهَ عَوَّضَ الْحُسَیْنَ ع مِنْ قَتْلِهِ أَرْبَعَ خِصَالٍ جَعَلَ الشِّفَاءَ فِی تُرْبَتِهِ وَ إِجَابَةَ الدُّعَاءِ تَحْتَ قُبَّتِهِ وَ الْأَئِمَّةَ مِنْ ذُرِّیَّتِهِ وَ أَنْ لَا تُعَدَّ أَیَّامُ زَائِرِیهِ مِنْ أَعْمَارِهِمْ.

******

ترجمه:

احمد بن فهد در کتاب «عدة الداعی» گفته است: روایت شده که خداوند به حسین (ع) از قتلش چهار چیز را عوض داد:

شفای بیماری ها را در خاک او قرار داد،

اجابت دعا را زیر گنبد او قرار داد،

ائمه را از نسل او قرار داد،

و روزهای زائران او را از عمرشان محسوب نمی کند

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۷٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۷۷٤- ۲- (٥) قَالَ وَ رُوِیَ أَنَّ الصَّادِقَ ع مَرِضَ فَأَمَرَ مَنْ عِنْدَهُ أَنْ یَسْتَأْجِرُوا لَهُ أَجِیراً یَدْعُو لَهُ عِنْدَ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع فَوَجَدُوا رَجُلًا فَقَالُوا لَهُ ذَلِکَ فَقَالَ أَنَا أَمْضِی وَ لَکِنَّ الْحُسَیْنَ إِمَامٌ مُفْتَرَضُ الطَّاعَةِ وَ هُوَ إِمَامٌ مُفْتَرَضُ الطَّاعَةِ فَرَجَعُوا إِلَی الصَّادِقِ ع- وَ أَخْبَرُوهُ فَقَالَ هُوَ کَمَا قَالَ وَ لَکِنْ أَ مَا عَرَفَ أَنَّ لِلَّهِ تَعَالَی بِقَاعاً یُسْتَجَابُ فِیهَا الدُّعَاءُ فَتِلْکَ الْبُقْعَةُ مِنْ تِلْکَ الْبِقَاعِ.

******

ترجمه:

«روایت شده که صادق (ع) بیمار شد و به کسانی که نزد او بودند دستور داد تا برای او کسی را کرایه کنند تا در کنار قبر حسین (ع) برای او دعا کند. آنها مردی را یافتند و به او گفتند که این کار را انجام دهد. او گفت: من می روم، اما حسین امامی است که اطاعتش واجب است و او امامی است که اطاعتش واجب است. آنها به صادق (ع) برگشتند و او را از این گفته آگاه کردند. ایشن گفتند : همانطوری است که اوگفته، اما آیا نمی داند که خداوند مکان هایی دارد که دعا در آنجا مستجاب می شود؟ پس آن مکان یکی از این مکان هاست.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۷۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۷۷۵- ۳- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ یَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ عَنْ أَبِی هَاشِمٍ الْجَعْفَرِیِّ قَالَ: بَعَثَ إِلَیَّ أَبُو الْحَسَنِ ع فِی مَرَضِهِ وَ إِلَی مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ- فَسَبَقَنِی إِلَیْهِ مُحَمَّدُ بْنُ حَمْزَةَ فَأَخْبَرَنِی مُحَمَّدٌ مَا زَالَ یَقُولُ ابْعَثُوا إِلَی الْحَیْرِ (۷) ابْعَثُوا إِلَی الْحَیْرِ- (۸) فَقُلْتُ لِمُحَمَّدٍ أَ لَا قُلْتَ لَهُ أَنَا أَذْهَبُ إِلَی الْحَیْرِ- (۹) ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَیْهِ وَ قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاکَ أَنَا أَذْهَبُ

۱- تقدم فی الحدیثین ۱ و ۲ من الباب ١٦ من أبواب ما یسجد علیه.

۲- تقدم فی الباب ١٦ من أبواب التعقیب. و تقدم ما یدلّ علی بعض المقصود فی الباب ٤٤ من أبواب آداب السفر.

۳- الباب ٧٦ فیه ٤ أحادیث.

٤- عدّة الداعی- ٤٨.

٥- عدّة الداعی- ٤٨.

٦- الکافی ٤- ٥٦٧- ۳.

٧- فی المزار- الحائر (هامش المخطوط).

۸- فی المزار- الحائر (هامش المخطوط).

۹- فی المزار- الحائر (هامش المخطوط).

إِلَی الْحَیْرِ فَقَالَ انْظُرُوا فِی ذَلِکَ إِلَی أَنْ قَالَ فَذَکَرْتُ ذَلِکَ لِعَلِیِّ بْنِ بِلَالٍ- فَقَالَ مَا کَانَ یَصْنَعُ الْحَیْرَ هُوَ الْحَیْرُ- فَقَدِمْتُ الْعَسْکَرَ فَدَخَلْتُ عَلَیْهِ فَقَالَ لِی اجْلِسْ حِینَ أَرَدْتُ الْقِیَامَ فَلَمَّا رَأَیْتُهُ أَنِسَ بِی ذَکَرْتُ لَهُ قَوْلَ عَلِیِّ بْنِ بِلَالٍ فَقَالَ لِی أَ لَا قُلْتَ لَهُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص کَانَ یَطُوفُ بِالْبَیْتِ وَ یُقَبِّلُ الْحَجَرَ- وَ حُرْمَةُ النَّبِیِّ وَ الْمُؤْمِنِ أَعْظَمُ مِنْ حُرْمَةِ الْبَیْتِ- وَ أَمَرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ یَقِفَ بِعَرَفَةَ- وَ إِنَّمَا هِیَ مَوَاطِنُ یُحِبُّ اللَّهُ أَنْ یُذْکَرَ فِیهَا فَأَنَا أُحِبُّ أَنْ یُدْعَی لِی حَیْثُ یُحِبُّ اللَّهُ أَنْ یُدْعَی فِیهَا وَ ذَکَرَ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ وَ لَمْ أَحْفَظْ عَنْهُ قَالَ إِنَّمَا هَذِهِ مَوَاضِعُ یُحِبُّ اللَّهُ أَنْ یُتَعَبَّدَ (۱) فِیهَا فَأَنَا أُحِبُّ أَنْ یُدْعَی لِی حَیْثُ یُحِبُّ اللَّهُ تَعَالَی أَنْ یُعْبَدَ هَلَّا قُلْتَ لَهُ کَذَا قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاکَ لَوْ کُنْتُ أُحْسِنُ مِثْلَ هَذَا لَمْ أَرُدَّ الْأَمْرَ إِلَیْکَ (۲) هَذِهِ أَلْفَاظُ أَبِی هَاشِمٍ لَیْسَتْ أَلْفَاظَهُ.

جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَیْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ أَبِیهِ وَ الْحَسَنِ بْنِ مَتِّیلٍ جَمِیعاً عَنْ سَهْلِ بْنِ زِیَادٍ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

از ابی هاشم جعفری نقل شده است که گفت: ابوالحسن (ع) در بیماری اش به من و محمد بن حمزه پیام فرستاد. محمد بن حمزه زودتر به من رسید و به من گفت که او همچنان می گفت: «بروید به حَیر، بروید به حَیر». به محمد گفتم: «آیا به او نگفتی که من به حَیر می روم؟» سپس وارد شدم و به او گفتم: «جانم فدای تو، من به حَیر می روم». او گفت: «ببینید در این مورد چه می شود». و من این را به علی بن بلال گفتم. او گفت: «چه فایده ای از حَیر؟ حَیر همان حَیر است». پس به عسکر رسیدم و وارد شدم. او به من گفت: «بنشین»، و وقتی دید که با من راحت است، به او گفتم حرف علی بن بلال را. او به من گفت: «آیا به او نگفتی که پیامبر (ص) به دور خانه طواف می کرد و حجر را می بوسید، و حرمت پیامبر و مؤمن بزرگ تر از حرمت خانه است، و خداوند دستور داده

که در عرفات بایستد؟ و این مکان ها جاهایی هستند که خداوند دوست دارد در آن ها یاد شود، پس من دوست دارم که به من دعا شود در جایی که خداوند دوست دارد که دعا شود». و او از خودش نقل کرد که گفت: «این مکان ها جاهایی هستند که خداوند دوست دارد که در آن ها عبادت شود، پس من دوست دارم که به من دعا شود در جایی که خداوند دوست دارد که عبادت شود». گفتم: «جانم فدای تو، اگر من مثل این را می دانستم، این مسئله را به تو نمی آوردم». این ها عبارات ابی هاشم است و این عبارات او نیستند.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٧٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٧٧٦- ٤- (٤) وَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ شُعَيْبٍ الْعَقَرْقُوفِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ مَنْ أَتَى قَبْرَ الْحُسَيْنِ ع مَا لَهُ مِنَ الْأَجْرِ وَ الثَّوَابِ قَالَ يَا شُعَيْبُ مَا صَلَّى عِنْدَهُ أَحَدٌ وَ دَعَا (٥) دَعْوَةً إِلَّا اسْتُجِيبَ (٦) عَاجِلَةً وَ آجِلَةً قُلْتُ زِدْنِي (٧) قَالَ أَيْسَرُ مَا يُقَالُ لِزَائِرِ الْحُسَيْنِ

ص: ٥٣٨

١- فی المصدر زیادة- [له].

٢- فی المصدر- علیک.

٣- کامل الزیارات- ٢٧٣.

٤- کامل الزیارات- ٢٥٢.

٥- فی المصدر- ما صلی عنده أحد الصلاة إلّا قبلها اللّه منه و لا دعا عنده.

٦- فی المصدر زیادة- له.

٧- فی المصدر زیادة- فیه.

ع- قَدْ غُفِرَ لَکَ (١) فَاسْتَأْنِفِ الْيَوْمَ عَمَلًا جَدِيداً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۲) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۳) وَ قَدْ رَوَى ابْنُ قُولَوَيْهِ أَحَادِيثَ كَثِيرَةً فِی ذَلِکَ.

******

ترجمه:

از شعیب عقوقوفی از ابی عبد الله (ع) نقل شده است که گفت: به او گفتم: «چه پاداش و ثوابی برای کسی که به زیارت قبر حسین (ع) برود، وجود دارد؟» گفت: «ای شعیب، هیچ کسی نزد او نماز نخواند و دعا نکرد، مگر اینکه دعای او به طور فوری و در آینده پذیرفته می شود.» گفتم: «بیشتر توضیح بده.» گفت: «کمترین چیزی که به زائر حسین (ع) گفته می شود، این است که: «بخشیده شدی، پس امروز شروع کن به عمل جدیدی.

۷۷- بَابُ أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ لِمَنْ أَرَادَ زِيَارَةَ الْحُسَيْنِ ع أَنْ يَصُومَ ثَلَاثاً آخِرُهَا الْجُمُعَةُ ثُمَّ يَغْتَسِلَ لَيْلَتَهَا وَ يَخْرُجَ عَلَى غُسْلٍ تَارِكاً لِلدُّهْنِ وَ الطِّيبِ وَ الزَّادِ الطَّيِّبِ مُلَازِماً لِلْحُزْنِ وَ الشَّعَ

اشارة

(٤) ۷۷ بَابُ أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ لِمَنْ أَرَادَ زِيَارَةَ الْحُسَيْنِ ع أَنْ يَصُومَ ثَلَاثاً آخِرُهَا الْجُمُعَةُ ثُمَّ يَغْتَسِلَ لَيْلَتَهَا وَ يَخْرُجَ عَلَى غُسْلٍ تَارِكاً لِلدُّهْنِ وَ الطِّيبِ وَ الزَّادِ الطَّيِّبِ مُلَازِماً لِلْحُزْنِ وَ الشَّعَثِ وَ الْجُوعِ وَ الْعَطَشِ وَ لَا يَتَّخِذُهُ وَطَناً

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۷۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۷۷۷- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی طَالِبٍ الْأَنْبَارِیِّ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ (٦) عَنِ الْأَحْنَفِ بْنِ عَلِیٍّ عَنِ ابْنِ مَسْعَدَةَ عَنْ إِسْمَاعِیلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ ابْنِ مُسْکَانَ عَنْ أَبِی بَصِیرٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا أَتَیْتَ الْحُسَیْنَ ع فَمَا تَقُولُ قُلْتُ أَشْیَاءَ سَمِعْتُهَا مِنْ رُوَاةِ الْحَدِیثِ مِمَّنْ سَمِعَ مِنْ أَبِیکَ قَالَ أَ فَلَا أُخْبِرُکَ عَنْ أَبِی- عَنْ جَدِّی عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ ع کَیْفَ کَانَ یَصْنَعُ فِی ذَلِکَ قَالَ قُلْتُ: بَلَی قَالَ إِذَا أَرَدْتَ الْخُرُوجَ إِلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَصُمْ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ ثَلَاثَةَ أَیَّامٍ یَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ وَ یَوْمَ الْخَمِیسِ وَ یَوْمَ

۱- فی المصدر- قد غفر لک یا عبد اللّه.

۲- تقدم فی الأحادیث ۱۱ و ۲۸ و ۳٤ من الباب ۳۷ و فی الحدیث ۲ من الباب ۳۸ و فی الحدیث ۲ من الباب ٤۱ و فی الحدیث ۱٦ من الباب ٤۵ و فی الحدیثین ۳ و ٤ من الباب ٦۹ و فی الحدیث ۲ من الباب ۷۱ من هذه الأبواب.

۳- یأتی فی الحدیث ۲ من الباب ۷۷ من هذه الأبواب.

٤- الباب ۷۷ فیه ۵ أحادیث.

۵- التهذیب ٦- ۷٦- ۱۵۰.

٦- فی المصدر- أبو طالب عبید اللّه بن أحمد.

الْجُمُعَةِ- فَإِذَا أَمْسَیْتَ لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ فَصَلِّ صَلَاةَ اللَّیْلِ ثُمَّ قُمْ فَانْظُرْ فِی نَوَاحِی السَّمَاءِ وَ اغْتَسِلْ تِلْکَ اللَّیْلَةَ قَبْلَ الْمَغْرِبِ ثُمَّ تَنَامُ عَلَی طُهْرٍ فَإِذَا أَرَدْتَ الْمَشْیَ إِلَیْهِ فَاغْتَسِلْ وَ لَا تَطَیَّبْ وَ لَا تَدَّهِنْ وَ لَا تَکْتَحِلْ حَتَّی تَأْتِیَ الْقَبْرَ.

******

ترجمه:

از ابی بصیر از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: «وقتی به زیارت حسین (ع) می روی، چه می گویی؟» گفتم: «چیزهایی که از راویان حدیث شنیده ام، کسانی که از پدرت شنیده اند.» فرمود: «آیا نمی خواهی که از پدرم و از جدم علی بن الحسین (ع) برایت بگویم که چگونه در این باره عمل می کرد؟» گفتم: «بله.» فرمود: «وقتی قصد داری که به سوی امام حسین (ع) بروی، سه روز قبل از خروج روزه بگیر؛ چهارشنبه، پنج شنبه و جمعه. و وقتی شب جمعه فرا رسید، نماز شب بخوان، سپس برخیز و به آسمان نگاه کن و در آن شب قبل از مغرب غسل کن. سپس با طهارت بخواب. و زمانی که قصد حرکت به سوی او (امام حسین) را داشتی، غسل کن و خودت را معطر نکن و روغن به خود نزن و سرمه به چشم نزن تا به قبر (امام حسین) برسی

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۷۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۷۷۸- ۲- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: إِذَا زُرْتَ الْحُسَيْنَ ع فَزُرْهُ وَ أَنْتَ حَزِينٌ مَكْرُوبٌ أَشْعَثُ مُغْبَرٌّ جَائِعٌ عَطْشَانُ وَ اسْأَلْهُ الْحَوَائِجَ وَ انْصَرِفْ عَنْهُ وَ لَا تَتَّخِذْهُ وَطَناً.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (۲)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (۳)

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ وَ أَخِيهِ وَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ غَيْرِهِمْ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (٤)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى اسْتِحْبَابِ سُكْنَى كَرْبَلَاءَ (٥) فَإِمَّا أَنْ يُحْمَلَ ذَاكَ عَلَى الْوُجُوبِ كِفَايَةً أَوْ هَذَا عَلَى أَنَّهُ مَخْصُوصٌ بِنَفْسِ الْحَائِرِ أَوْ عَلَى اسْتِحْبَابِ التَّحَوُّلِ فِي أَثْنَاءِ السَّنَةِ كَمَا تَقَدَّمَ فِي الْمُجَاوَرَةِ بِمَكَّةَ لِئَلَّا يَقْسُوَ قَلْبُهُ (٦).

******

ترجمه:

از علی بن الحکم از برخی از اصحاب ما از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: «وقتی به زیارت حسین (ع) می روی، او را در حالی زیارت کن که اندوهگین، گرفتار، ژولیده، غبارآلود، گرسنه و تشنه باشی و حاجات خود را از او بخواه. سپس از او (قبر حسین) دور شو و آنجا را به عنوان وطن (محل اقامت) قرار مده.

«می گویم:

آنچه که دلالت بر استحباب سکونت در کربلا دارد، قبلاً بیان شد. پس ممکن است این حکم به وجوب کفایی حمل شود یا این روایت خاص خود حائر باشد، یا اینکه استحباب انتقال در طول سال باشد، همان گونه که در مجاورت با مکه نیز آمده است، تا قلب انسان سخت نشود.»

١- التهذیب ٦- ٧٦- ١٥١، و أورده عن المزار فی الحدیث ٢ من الباب ٧١ من هذه الأبواب.

٢- الکافی ٤- ٥٨٧- ٢.

٣- ثواب الأعمال- ١١٤- ٢١.

٤- کامل الزیارات- ١٣١.

٥- تقدم ما یدلّ علی استحباب سکنی الکوفة فی الباب ٤٣ من هذه الأبواب.

٦- تقدم فی البابین ١٥ و ١٦ من أبواب مقدمات الطواف.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٧٧٩ - رقم الحدیث الباب: ٣]

۱۹۷۷۹- ۳- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى (۲) عَنْ عُمَرَ بْنِ صَالِحٍ بْنِ السِّنْدِيِّ (۳) عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ (٤) يُقَالُ لَهُ أَبُو الْمَضَا (٥) عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: يَأْتُونَ قَبْرَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فَيَتَّخِذُونَ سُفَراً أَمَا إِنَّهُمْ لَوْ أَتَوْا قُبُورَ آبَائِهِمْ وَ أُمَّهَاتِهِمْ لَمْ يَفْعَلُوا ذَلِكَ قُلْتُ فَأَيَّ شَيْ ءٍ يَأْكُلُونَ قَالَ الْخُبْزَ وَ اللَّبَنَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٦)

وَ رَوَاهُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السِّنْدِيِّ مِثْلَهُ (۷).

******

ترجمه:

از صالح بن سندی الجمال، از مردی از اهل کوفه که به او ابو المضا می گویند، از مردی، از امام صادق (ع) نقل شده است که فرمود: «آن ها به زیارت قبر امام حسین (ع) می روند و سفره (غذا) پهن می کنند. اما اگر به زیارت قبرهای پدران و مادرانشان می رفتند، این کار را نمی کردند.» گفتم: «پس چه چیزی بخورند؟» فرمود: نان و شیر.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۸۰ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۷۸۰- ٤- (۸) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ دَاوُدَ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنَّ قَوْماً (۹) إِذَا زَارُوا الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ ع- حَمَلُوا مَعَهُمُ السُّفَرَ فِيهَا الْحَلَاوَةُ وَ الْأَخْبِصَةُ وَ أَشْبَاهُهُ لَوْ زَارُوا قُبُورَ أَحِبَّائِهِمْ مَا حَمَلُوا ذَلِكَ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی مِثْلَهُ (۱۰).

******

ترجمه:

«از علی بن حکم، از برخی از اصحاب ما نقل شده است که امام صادق (ع) فرمود: «گروهی وقتی به زیارت حسین بن علی (ع) می روند، با خود سفره هایی می برند که در آن شیرینی ها و خوراکی هایی شبیه به آن هاست. اگر به زیارت قبرهای عزیزانشان می رفتند، این ها را با خود نمی بردند.»

۱- التهذیب ٦- ۷۷- ۱٥۲.

۲- فی المصدر- محمّد بن أحمد.

۳- فی المصدر- موسی بن عمر، عن صالح بن السندی الجمال.

٤- فی المصدر- من أهل الرقة.

٥- فی المصدر- أبو مهنا.

٦- الفقیه ۲- ۲۸۱- ۲٤٥۲.

۷- ثواب الأعمال- ۱۱٤- ۲۲.

۸- کامل الزیارات- ۱۳۰، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ٤۱ من أبواب آداب السفر.

۹- فی المصدر- بلغنی أن قوما.

۱۰- ثواب الأعمال- ۱۱٥- ۲۳.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۸۱ - رقم الحدیث الباب: ٥]

۱۹۷۸۱- ۵- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ (۲) عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ (۳) عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ زُرْعَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع تَزُورُونَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ لَا تَزُورُونَ وَ لَا تَزُورُونَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَزُورُونَ قُلْتُ قَطَعْتَ ظَهْرِي قَالَ تَاللَّهِ إِنَّ أَحَدَكُمْ يَخْرُجُ (٤) إِلَى قَبْرِ أَبِيهِ كَئِيباً حَزِيناً وَ تَأْتُونَهُ أَنْتُمْ بِالسُّفَرِ كَلَّا حَتَّى تَأْتُونَهُ شُعْثاً غُبْراً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (٥).

******

ترجمه:

«از مفضل بن عمر نقل شده است که امام صادق (ع) فرمود: «زیارت می کنید بهتر از آن است که زیارت نکنید، و زیارت نمی کنید بهتر از آن است که زیارت کنید.» گفتم: «پشتم را شکستی!» فرمود: «به خدا قسم، هر یک از شما به زیارت قبر پدرش می رود در حالی که اندوهگین و حزین است، اما شما به زیارت او (امام حسین) با سفره ها می روید. هرگز! بلکه باید به زیارت او ژولیده و غبارآلود بروید.»

۷۸- بَابُ كَرَاهَةِ الْخُرُوجِ مِنْ مَكَّةَ وَ الْكُوفَةِ وَ الْحَائِرِ قَبْلَ انْتِظَارِ الْجُمُعَةِ

اشارة

(٦) ۷۸ بَابُ كَرَاهَةِ الْخُرُوجِ مِنْ مَكَّةَ وَ الْكُوفَةِ وَ الْحَائِرِ قَبْلَ انْتِظَارِ الْجُمُعَةِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۸۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۷۸۲- ۱- (۷) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِیِّ قَالَ: مَنْ خَرَجَ مِنْ مَکَّةَ أَوِ الْمَدِینَةِ- أَوْ مَسْجِدِ الْکُوفَةِ أَوْ حَائِرِ الْحُسَیْنِ ع- قَبْلَ أَنْ یَنْتَظِرَ الْجُمُعَةَ نَادَتْهُ الْمَلَائِکَةُ أَیْنَ تَذْهَبُ لَا رَدَّکَ اللَّهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی فَضْلِ الْجُمُعَةِ (۸) وَ فَضْلِ هَذِهِ الْأَمَاکِنِ (۹)

۱- کامل الزیارات- ۱۳۰، و أورده فی الحدیث ۲ من الباب ۴۱ من أبواب آداب السفر.

۲- فی المصدر- محمّد بن أحمد بن الحسین، راجع الحدیث ۲ من الباب ۴۱ من أبواب آداب السفر.

۳- فی المصدر زیادة- عن أبیه و هو الموافق لما ورد فی البحار و کذا للحدیث ۲ من الباب ۴۱.

۴- فی المصدر- لیذهب.

۵- تقدم فی الحدیث ۱ من الباب ۴۱ من أبواب آداب السفر.

۶- الباب ۷۸ فیه حدیث واحد.

۷- التهذیب ۶- ۱۰۷- ۱۸۸.

۸- تقدم فی الحدیثین ۱۳ و ۱۹ من الباب ۸ و فی الأبواب ۴۰ و ۴۱ و ۴۲ من أبواب صلاة الجمعة.

۹- تقدم فی الباب ۱۶ من هذه الأبواب.

وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۱).

******

ترجمه:

«از حفص بن بختری نقل شده است: «هر کس از مکه، یا مدینه، یا مسجد کوفه، یا حائر حسین (ع) خارج شود پیش از آنکه منتظر روز جمعه باشد، فرشتگان او را ندا می دهند: "کجا می روی؟ خدا تو را بازنگرداند."

۷۹- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحَسَنِ وَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ الْبَاقِرِ وَ الصَّادِقِ ع بِالْبَقِيعِ

اشارة

(۲) ۷۹ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْحَسَنِ وَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ الْبَاقِرِ وَ الصَّادِقِ ع بِالْبَقِيعِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۸۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۷۸۳- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع مَا لِمَنْ زَارَ أَحَداً مِنْكُمْ قَالَ كَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ ص.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ مِثْلَهُ (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

زَيْدٍ شَّحَّامِ می گوید به امام صادق عرض کردم چه پاداشی دارد کسیکه یکی ازشما را زیارت کند ؟ فرمودند : مثل کسی استکه رسول اکرم % رازیارت کرده باشد .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٨٤ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٧٨٤- ٢- (٦) قَالَ وَ رُوِیَ عَنِ الصَّادِقِ ع مَنْ زَارَنِی غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ وَ لَمْ یَمُتْ فَقِیراً.

******

ترجمه:

حضرت صادق فرمودند : کسیکه مرا زیارت کند گناهانش بخشیده شده وفقیر نمی میرد .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٨٥ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٧٨٥- ٣- (٧) قَالَ وَ رُوِیَ عَنْ أَبِی مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْعَسْکَرِیِّ ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ زَارَ جَعْفَراً أَوْ أَبَاهُ لَمْ یَشْتَکِ عَیْنَهُ وَ لَمْ یُصِبْهُ سُقْمٌ وَ لَمْ یَمُتْ مُبْتَلًی.

ص: ٥٤٣

١- یأتی ما یدلّ علی فضل هذه الأماکن فی الباب ٨٣ من هذه الأبواب.

٢- الباب ٧٩ فیه ٣ أحادیث.

٣- الکافی ٤- ٥٧٩- ١، و المقنعة- ٧٣، و أورده فی الحدیث ١٥ من الباب ٢ و فی الحدیث ١ من الباب ٩٠ من هذه الأبواب.

٤- الفقیه ٢- ٥٧٨- ٣١٦٣.

٥- التهذیب ٦- ٧٩- ١٥٧، التهذیب ٦- ٩٣- ١٧٤.

٦- التهذیب ٦- ٧٨- ١٥٣، و المقنعة- ٧٣.

٧- التهذیب ٦- ٧٨- ١٥٤.

مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِی الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا مِثْلَهُ (۱) وَ مِثْلَ الَّذِی قَبْلَهُ وَ مِثْلَ الْأَوَّلِ أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۲).

******

ترجمه:

«از امام حسن بن علی عسکری (ع) نقل شده است که فرمود: «هر کس جعفر (امام صادق) یا پدرش (امام باقر) را زیارت کند، چشمش دچار بیماری نمی شود، به بیماری مبتلا نمی گردد و در حالی که گرفتار (به بلایی) باشد نمی میرد.»

۸۰- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ قَبْرِ الْکَاظِمِ ع وَ لَوْ مِنْ خَارِجٍ

اشارة

(۳) ۸۰ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ قَبْرِ الْکَاظِمِ ع وَ لَوْ مِنْ خَارِجٍ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۸۶ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹۷۸۶- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ سَلَامَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِیِّ بْنِ أَبَانٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیسَی عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْوَشَّاءِ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ زِیَارَةِ قَبْرِ أَبِی الْحَسَنِ- هَلْ هِیَ مِثْلُ زِیَارَةِ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع قَالَ نَعَمْ.

وَ رَوَاهُ الْکُلَیْنِیُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ (٥)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

«از حسن بن على وشاء، از امام رضا (ع) نقل شده است كه فرمود: از او درباره زيارت قبر ابوالحسن (امام كاظم) پرسيدم: آيا مانند زيارت قبر حسين (ع) است؟ فرمود: بله.»

ص: ٥٤٤

١- المقنعة- ٧٣.

٢- تقدم ما يدلّ على زيارة الحسن (عليه السلام) فى الباب ٣٦، و ما يدلّ على زيارة قبور الأئمة (عليهم السلام) فى البابين ٢ و ٢٦ و فى الحديث ٣ من الباب ٢٩ و فى الحديث ٢ من الباب ٣٠ و فى الحديث ٢ من الباب ٤٤ و فى الحديثين ٩ و ١٠ من الباب ٦٩ من هذه الأبواب. و يأتى ما يدلّ عليه فى الحديث ٦ من الباب ٨٠ و فى الحديث ٢ من الباب ٨١ و فى البابين ٨٤ و ٨٦ و فى الحديث ٦ من الباب ٨٧ و فى الأبواب ٨٩ و ٩٥ و ٩٦ و فى الأحاديث ٥ و ١٠ و ١١ من الباب ٩٧ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٨٠ فيه ١٠ أحاديث.

٤- التهذيب ٦- ٨١- ١٥٨.

٥- الكافى ٤- ٥٨٣- ٢.

٦- الفقيه ٢- ٥٨٢- ٣١٨٠.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٨٧ - رقم الحديث الباب: ٢]

۱۹۷۸۷- ۲- (۱) وَ عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَبَشِيِّ بْنِ قُونِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ الزُّرَارِيِّ (۲) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْخَيْبَرِيِّ (۳) عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقُمِّيِّ (٤) قَالَ: قَالَ لِيَ الرِّضَا ع مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي بِبَغْدَادَ كَانَ كَمَنْ زَارَ قَبْرَ رَسُولِ اللَّهِ ص- وَ قَبْرَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع إِلَّا أَنَّ لِرَسُولِ اللَّهِ ص- وَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع فَضْلَهُمَا.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ (٥)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقُمِّيِّ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از حسن بن محمد قمی نقل شده است که امام رضا (ع) به من فرمود: «هر کس قبر پدرم را در بغداد زیارت کند، مانند کسی است که قبر رسول خدا (ص) و قبر امیرالمؤمنین (ع) را زیارت کرده است، جز اینکه رسول خدا (ص) و امیرالمؤمنین (ع) برتری خود را دارند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۸۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۷۸۸- ۳- (۷) وَ عَنْهُ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُيَسِّرٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ قَالَ قُلْتُ لِلرِّضَا ع مَا لِمَنْ زَارَ أَبَاكَ قَالَ الْجَنَّةُ فَزُرْهُ.

******

ترجمه:

«از ابن سنان نقل شده است که گفتم به امام رضا (ع): «پاداش کسی که پدرت را زیارت کند چیست؟» فرمود: «بهشت است. پس او را زیارت کن.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٨٩ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٧٨٩- ٤- (٨) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ (٩) عَنْ أَحْمَدَ بْنِ جَعْفَرٍ الْمُؤَدِّبِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْحُسَيْنِ

ص: ٥٤٥

١- التهذيب ٦- ٨١- ١٥٩.

٢- فى نسخة- الرازىّ.

٣- فى الكافى- عن الحميرى.

٤- فى الفقيه- الحسين بن محمّد القمّىّ (هامش المخطوط).

٥- الكافى ٤- ٥٨٣- ١.

٦- الفقيه ٢- ٥٨٢- ٣١٧٩.

٧- التهذيب ٦- ٨٢- ١٦٠.

٨- التهذيب ٦- ٨٢- ١٦١.

٩- فى المصدر- عنه، عن أبيه، عن أحمد بن داود.

بْنِ بَشَّارٍ الْوَاسِطِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا ع مَا لِمَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِيكَ- قَالَ زُرْهُ قُلْتُ فَأَيُّ شَيْ ءٍ فِيهِ مِنَ الْفَضْلِ قَالَ فِيهِ مِنَ الْفَضْلِ كَفَضْلِ مَنْ زَارَ قَبْرَ وَالِدِهِ يَعْنِي رَسُولَ اللَّهِ ص فَقُلْتُ فَإِنِّي خِفْتُ فَلَمْ يُمْكِنِّي أَنْ أَدْخُلَ دَاخِلًا قَالَ سَلِّمْ مِنْ وَرَاءِ الْحَائِرِ (١).

وَ رَوَى صَدْرَهُ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ مُرْسَلًا (٢).

******

ترجمه:

«از حسین بن بشار واسطی نقل شده است که گفت: از امام رضا (ع) پرسیدم: «پاداش کسی که قبر پدرت را زیارت کند چیست؟» فرمود: «او را زیارت کن.» گفتم: «در آن چه فضیلتی است؟» فرمود: «فضیلت آن مانند فضیلت کسی است که قبر والدش، یعنی رسول خدا (ص)، را زیارت کند.» گفتم: «اما من ترسیدم و نتوانستم وارد شوم.» فرمود: «از پشت حائر سلام کن.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۹۰ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۷۹۰- ۵- (۳) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ بُنْدَارَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ جَعْفَرٍ الْجَوْهَرِيِّ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ آدَمَ الْقُمِّيِّ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّ اللَّهَ نَجَّى بَغْدَادَ بِمَكَانِ قَبْرِ (٤) الْحُسَيْنِيَّيْنِ فِيهَا.

******

ترجمه:

زکریا بن آدم قمی از امام رضا (ع) روایت می کند که فرمود: همانا خداوند بغداد را به واسطه جایگاه قبر دو(نفرازنوادگان) حسین در آن نجات داد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۹۱ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۷۹۱- ٦- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا ع مَا لِمَنْ أَتَى قَبْرَ أَحَدٍ مِنَ الْأَئِمَّةِ ع- قَالَ لَهُ مِثْلُ مَا لِمَنْ أَتَى قَبْرَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع- قُلْتُ مَا لِمَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي الْحَسَنِ ع- قَالَ مِثْلُ مَا لِمَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع.

جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ سَعْدٍ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

حسن بن علی وشاء گفت: به امام رضا (ع) عرض کردم: کسی که به زیارت قبر یکی از امامان (ع) برود چه ثوابی دارد؟ فرمود: برای او مثل کسی است که به زیارت قبر اباعبدالله (ع) رفته باشد. گفتم: کسی که قبر ابی الحسن (ع) را زیارت کند چه ثوابی دارد؟ فرمود: مثل کسی است که قبر اباعبدالله (ع) را زیارت کرده باشد.

ص: ٥٤٦

١- فی نسخة- الجسر (هامش المخطوط).

٢- المقنعة- ٧٣.

٣- التهذیب ٦- ٨٢- ١٦٢.

٤- فی المصدر- قبور.

٥- ثواب الأعمال- ١٢٣- ١.

٦- کامل الزیارات- ٢٩٨.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٧٩٢ - رقم الحدیث الباب: ٧]

١٩٧٩٢- ٧- (١) وَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْوَشَّاءِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ بَشَّارٍ الْوَاسِطِیِّ (٢) قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا ع أَزُورُ قَبْرَ أَبِی الْحَسَنِ ع بِبَغْدَادَ- فَقَالَ إِنْ کَانَ لَا بُدَّ مِنْهُ مِنْ (٣) وَرَاءِ الْحِجَابِ.

أَقُولُ: هَذَا مَحْمُولٌ عَلَی الْخَوْفِ لِمَا مَرَّ فِی هَذَا الْحَدِیثِ بِعَیْنِهِ.

******

ترجمه:

حسین بن بشار واطی گفت: به امام رضا (ع) عرض کردم: آیا به زیارت قبر ابی الحسن (ع) در بغداد بروم؟ فرمود: اگر ناگزیر هستی، از پشت پرده (حجاب) [زیارت کن].

می گویم :

این توصیه به دلیل ترس است، همان طور که در همین روایت به آن اشاره شده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۷۹۳- ۸- (٤) وَ عَنْ أَبِیهِ (٥) عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِی نَجْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَمَّنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ ص قَاصِداً قَالَ لَهُ الْجَنَّةُ وَ مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِی الْحَسَنِ ع فَلَهُ الْجَنَّةُ.

******

ترجمه:

عبدالرحمن بن ابی نجران گفت: از امام باقر (ع) پرسیدم درباره کسی که قصد زیارت رسول خدا (ص) را دارد. فرمود: برای او بهشت است. و کسی که قبر ابی الحسن (ع) را زیارت کند، برای او بهشت است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۹٤ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۷۹٤- ۹- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: زِیَارَةُ قَبْرِ أَبِی مِثْلُ زِیَارَةِ قَبْرِ الْحُسَیْنِ ع.

******

ترجمه:

وشاء از امام رضا (ع) نقل می کند که فرمود: زیارت قبر پدرم مانند زیارت قبر حسین است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۷۹۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۰]

۱۹۷۹۵- ۱۰- (۷) وَ عَنْهُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُبْدُوسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا ع إِنَّ زِيَارَةَ قَبْرِ أَبِی الْحَسَنِ ع بِبَغْدَادَ- فِيهَا مَشَقَّةٌ (۸) وَ إِنَّمَا نَأْتِيهِ فَنُسَلِّمُ عَلَيْهِ مِنْ وَرَاءِ

۱- کامل الزیارات- ۲۹۸.

۲- فی المصدر- الحسین بن یسار الواسطی.

۳- فی المصدر- فمن.

٤- کامل الزیارات- ۳۰۱.

٥- فی المصدر- علیّ بن الحسین.

٦- کامل الزیارات- ۳۰۰.

۷- کامل الزیارات- ۳۰۰.

۸- فی المصدر- علینا فیها مشقة.

الْحِيطَانِ فَمَا لِمَنْ زَارَهُ مِنَ الثَّوَابِ قَالَ وَ اللَّهِ (۱) مِثْلُ مَا لِمَنْ أَتَى قَبْرَ رَسُولِ اللَّهِ ص.

وَ عَنْهُ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ رَجِيمٍ عَنِ الرِّضَا ع نَحْوَهُ (۲) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۳) وَ يَأْتِی مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (٤).

******

ترجمه:

احمد بن عبدوس از پدرش نقل می کند که گفت: به امام رضا (ع) عرض کردم: زیارت قبر ابی الحسن (ع) در بغداد سختی دارد، و ما فقط از پشت دیوارها به او سلام می دهیم. برای کسی که او را زیارت کند چه ثوابی است؟ فرمود: به خدا قسم، همانند کسی است که قبر رسول خدا % را زیارت کرده باشد.

۸۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قَبْرِ أَبِی الْحَسَنِ ع بِالْمَأْثُورِ وَ الصَّلَاةِ فِی الْمَسَاجِدِ حَوْلَهُ وَ مَا يَصْلُحُ لِزِيَارَةِ جَمِيعِ الْمَشَاهِدِ

اشارة

(۵) ۸۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قَبْرِ أَبِی الْحَسَنِ ع بِالْمَأْثُورِ وَ الصَّلَاةِ فِی الْمَسَاجِدِ حَوْلَهُ وَ مَا يَصْلُحُ لِزِيَارَةِ جَمِيعِ الْمَشَاهِدِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۷۹٦ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۷۹٦- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ ع قَالَ: تَقُولُ بِبَغْدَادَ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ بَدَا لِلَّهِ فِی شَأْنِهِ أَتَيْتُکَ عَارِفاً بِحَقِّکَ مُعَادِياً لِأَعْدَائِکَ فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ وَ ادْعُ اللَّهَ وَ سَلْ حَاجَتَکَ

١- فی المصدر- فقال- له و اللّه.

٢- کامل الزیارات- ٣٠٠.

٣- تقدم ما یدلّ علیه بعمومه فی الأحادیث ١٠ و ١٥ و ٢٠ و ٢٥ من الباب ٢ و فی الباب ٢٦ و فی الحدیث ٣ من الباب ٢٩ و فی الحدیث ٢ من الباب ٤٤ و فی الحدیثین ٩ و ١٠ من الباب ٦٩ من هذه الأبواب.

٤- یأتی فی الأبواب ٨١ و ٨٤ و ٨٦ و فی الحدیثین ٢ و ٦ من الباب ٨٧ و فی الحدیث ١ من الباب ٨٩ و فی البابین ٩٥ و ٩٦ و فی الأحادیث ٥ و ١٠ و ١١ من الباب ٩٧ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٨١ فیه حدیثان.

٦- الکافی ٤- ٥٧٨- ١، و التهذیب ٦- ٨٢- ١٦٣، و التهذیب ٦- ٩١- ١٧٣.

قَالَ وَ تُسَلِّمُ بِهَذَا عَلَى أَبِی جَعْفَرٍ ع.

******

ترجمه:

محمد بن عیسی بن عبید از کسی که آن را ذکر کرده، از ابی الحسن (ع) روایت می کند که فرمود: در بغداد می گویی: «السلام علیک یا ولی الله، السلام علیک یا حجة الله، السلام علیک یا نور الله فی ظلمات الأرض، السلام علیک یا من بدا لله فی شأنه. به سوی تو آمده ام در حالی که به حق تو آگاه هستم و دشمن دشمنانت هستم، پس برای من نزد پروردگارت شفاعت کن و از خدا بخواه و حاجتت را درخواست کن.»

و فرمود: با همین سلام بر ابی جعفر (ع) نیز سلام می دهی.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٧٩٧ - رقم الحدیث الباب: ٢]

۱۹۷۹۷- ۲- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: سُئِلَ عَنْ إِتْيَانِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع (۲) فَقَالَ صَلُّوا فِي الْمَسَاجِدِ حَوْلَهُ وَ يُجْزِئُ فِي الْمَوَاضِعِ كُلِّهَا أَنْ تَقُولَ السَّلَامُ عَلَى أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ أَصْفِيَائِهِ السَّلَامُ عَلَى أُمَنَاءِ اللَّهِ وَ أَحِبَّائِهِ السَّلَامُ عَلَى أَنْصَارِ اللَّهِ وَ خُلَفَائِهِ السَّلَامُ عَلَى مَحَالِّ مَعْرِفَةِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى مَسَاكِنِ ذِكْرِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى مَظَاهِرِي أَمْرِ اللَّهِ وَ نَهْيِهِ السَّلَامُ عَلَى الدُّعَاةِ إِلَى اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى الْمُسْتَقِرِّينَ فِي مَرْضَاةِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى الْمُمَحَّصِينَ (۳) فِي طَاعَةِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى الْأَذِلَّاءِ عَلَى اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى الَّذِينَ مَنْ وَالاهُمْ فَقَدْ وَالَى اللَّهَ وَ مَنْ عَادَاهُمْ فَقَدْ عَادَى اللَّهَ وَ مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ وَ مَنْ جَهِلَهُمْ فَقَدْ جَهِلَ اللَّهَ وَ مَنِ اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدِ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ وَ مَنْ تَخَلَّى مِنْهُمْ فَقَدْ تَخَلَّى مِنَ اللَّهِ أُشْهِدُ اللَّهَ أَنِّي سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمْتُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبْتُمْ مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ عَلَانِيَتِكُمْ مُفَوِّضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ لَعَنَ اللَّهُ عَدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ وَ أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ- هَذَا يُجْزِئُ فِي الزِّيَارَاتِ كُلِّهَا وَ تُكْثِرُ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ- وَ تُسَمِّي وَاحِداً وَاحِداً بِأَسْمَائِهِمْ وَ تَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِهِمْ وَ تَخَيَّرُ (٤) لِنَفْسِكَ مِنَ الدُّعَاءِ مَا أَحْبَبْتَ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ وَ كَذَا الَّذِي قَبْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ عَنْ إِتْيَانِ قَبْرِ أَبِي الْحَسَنِ ع (٥).

وَ رَوَاهُ أَيْضاً بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ

۱- الكافي ٤- ٥٧٨- ۲.

۲- في التهذيب- أبي الحسن (هامش المخطوط).

۳- في الفقيه- المخلصين (هامش المخطوط).

٤- في المصدر- و تختر.

۵- التهذیب ٦- ١٠٢- ١٧٨.

بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ حَوْلَهُ (١).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ قَالَ: سُئِلَ الرِّضَا ع فِي إِتْيَانِ قَبْرِ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع وَ ذَكَرَهُ بِتَمَامِهِ (٢) وَ رَوَاهُ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ قَالَ: سَأَلْتُ الرِّضَا ع وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٣) أَقُولُ: وَ الزِّيَارَاتُ الْجَامِعَةُ وَ غَيْرُهَا كَثِيرَةٌ.

******

ترجمه:

علی بن حسان از امام رضا (ع) نقل می کند که درباره رفتن به زیارت قبر امام حسین (ع) از ایشان سؤال شد. فرمود: در مساجد اطراف آن نماز بخوانید و در همه جا کافی است که بگویید: «سلام بر اولیای خدا و برگزیدگان او، سلام بر امانتداران خدا و محبوبان او، سلام بر یاران خدا و جانشینان او، سلام بر جایگاه های معرفت خدا، سلام بر محل های ذکر خدا، سلام بر ظهورات امر و نهی خدا، سلام بر دعوت کنندگان به سوی خدا، سلام بر کسانی که در رضایت خداوند ثابت قدم هستند، سلام بر کسانی که در اطاعت خداوند خالص شده اند، سلام بر راهنمایان به سوی خدا، سلام بر کسانی که هر کس دوستشان بدارد، خدا را دوست داشته و هر کس با آنان دشمنی کند، با خدا دشمنی کرده است، و هر کس آنان را بشناسد، خدا را شناخته و هر کس آنان را نادیده بگیرد، خدا را نادیده گرفته است. هر کس به آنان چنگ زند، به خدا چنگ زده و هر کس از آنان دوری کند، از خدا دوری کرده است. گواهی می دهم که من در صلح با کسانی هستم که شما با آنان در صلح هستید و در جنگ با کسانی که شما با آنان در جنگ هستید. به سر و علن شما ایمان دارم و در همه این امور به شما واگذار می کنم. خدا لعنت کند دشمن آل محمد را از جن و انس، و من از آنان به سوی خدا بیزاری می جویم. و درود خدا بر محمد و آل محمد باد.»

این برای همه زیارت ها کافی است و در زیارت، بسیار بر محمد و آل او درود بفرستید. و هر یک از آنان را به اسمشان یاد کنید و از دشمنانشان به خدا پناه برید و برای خود و مؤمنین و مؤمنات هر دعایی که می خواهید، انتخاب کنید.

۸۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قَبْرِ الرِّضَا ع

اشارة

(٤) ۸۲ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قَبْرِ الرِّضَا ع

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۷۹۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۷۹۸- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفَرِيِّ (٦) عَنْ حَمْدَانَ بْنِ إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع يَقُولُ أَوْ حَكَى لِي عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع الشَّكُّ مِنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ع مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي بِطُوسَ- غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ قَالَ فَحَجَجْتُ بَعْدَ الزِّيَارَةِ فَلَقِيتُ أَيُّوبَ بْنَ نُوحٍ- فَقَالَ لِي قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ الثَّانِي ع- مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي بِطُوسَ- غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ بَنَى اللَّهُ لَهُ مِنْبَراً حِذَاءَ مِنْبَرِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ ع-

---

۱- التهذيب ٦- ۸۳- ١٦٤.

۲- الفقيه ۲- ٦٠٨- ۳۲۱۲.

۳- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ۲- ۲۷۱- ۱.

٤- الباب ٨٢ فيه ٢٨ حديثا.

٥- الكافى ٤- ٥٨٥- ٣.

٦- فى نسخة- على بن إبراهيم، عن الجعفرى (هامش المخطوط).

حَتَّى يَفْرُغَ اللَّهُ مِنْ حِسَابِ الْخَلَائِقِ فَرَأَيْتُهُ وَ قَدْ زَارَ فَقَالَ جِئْتُ أَطْلُبُ الْمِنْبَرَ.

******

ترجمه:

حمدان بن اسحاق گفت: از امام باقر (ع) شنیدم، یا از مردی که از امام باقر (ع) برایم حکایت می کرد، و علی بن ابراهیم در آن شک داشت. امام باقر (ع) فرمود: «هر کس قبر پدرم را در طوس زیارت کند، خداوند گناهان گذشته و آینده اش را می آمرزد.»

حمدان گفت: پس از زیارت به حج رفتم و ایوب بن نوح را دیدم. او به من گفت: امام جواد (ع) فرمود: «هر کس قبر پدرم را در طوس زیارت کند، خداوند گناهان گذشته و آینده اش را می آمرزد و خداوند برای او منبری در مقابل منبر پیامبر (ص) و علی (ع) بنا می کند، تا زمانی که خداوند از حساب خلائق فارغ شود.»

حمدان گفت: او را دیدم که به زیارت آمده بود و گفت: «آمده ام تا منبر را طلب کنم.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٧٩٩ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٧٩٩- ٢- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ السِّنْدِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ النَّيْسَابُورِيِّ عَنْ شُعَيْبِ بْنِ عِيسَى عَنْ صَالِحِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ النَّهَاوَنْدِيِّ قَالَ: قَالَ الرِّضَا ع مَنْ زَارَنِي عَلَى بُعْدِ دَارِي وَ

مَزَارِی أَتَیْتُهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ فِی ثَلَاثَةِ مَوَاطِنَ حَتَّی أُخَلِّصَهُ مِنْ أَهْوَالِهَا إِذَا تَطَایَرَتِ الْکُتُبُ یَمِیناً وَ شِمَالًا وَ عِنْدَ الصِّرَاطِ وَ عِنْدَ الْمِیزَانِ.

وَ رَوَاهُ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ (۲)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمْدَانَ الدِّیوَانِیِّ عَنِ الرِّضَا ع (۳)

وَ رَوَاهُ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ الدَّقَّاقِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ السِّنَانِیِّ وَ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقِ وَ الْحُسَیْنِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ هِشَامٍ الْمُکَتِّبِ کُلِّهِمْ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْکُوفِیِّ الْأَسَدِیِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ صَالِحٍ الرَّازِیِّ عَنْ حَمْدَانَ الدِّیوَانِیِّ (٤)

وَ رَوَاهُ فِی الْأَمَالِی وَ الْخِصَالِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الرِّضَا ع مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

ابراهیم بن اسحاق نَهَاوندی گفت: امام رضا (ع) فرمود: «هر کس مرا زیارت کند، با وجود دوری خانه و مزارم، در روز قیامت در سه موضع به سراغ او خواهم آمد تا او را از هراس های آن روز نجات دهم: هنگامی که کتاب ها (اعمال) به راست و چپ پرواز می کنند، در کنار پل صراط، و نزد میزان (ترازوی اعمال).

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۰۰ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۸۰۰- ۳- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَیْهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ

١- التهذيب ٦- ٨٥- ١٦٩، و كامل الزيارات- ٣٠٤.

٢- المقنعة- ٧٤، و فيه- إسحاق بن إبراهيم.

٣- الفقيه ٢- ٥٨٤- ٣١٨٩.

٤- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٥٥- ٢.

٥- أمالي الصدوق- ١٠٦- ٩، و الخصال- ١٦٧- ٢٢٠.

٦- التهذيب ٦- ٨٥- ١٧٠.

عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ دَاوُدَ الصَّرْمِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ع قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ زَارَ أَبِي ع فَلَهُ الْجَنَّةُ.

******

ترجمه:

حضرت باقر : کسیکه پدرم را زیارت کند پاداشش بهشت است .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٠١ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٨٠١- ٤- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيِّ عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ عَنِ الصَّادِقِ ع فِي حَدِيثٍ يَتَضَمَّنُ النَّصَّ عَلَى الرِّضَا ع وَ الْإِخْبَارَ بِقَتْلِهِ إِلَى أَنْ قَالَ أَلَا فَمَنْ زَارَهُ فِي غُرْبَتِهِ وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ إِمَامٌ بَعْدَ أَبِيهِ- مُفْتَرَضُ الطَّاعَةِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ كَانَ كَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ ص.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّالَقَانِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيِّ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

عبدالله بن فضل هاشمی از امام صادق (ع) نقل می کند در حدیثی که نص بر امامت امام رضا (ع) و خبر از قتل او دارد، فرمود: «آگاه باشید، هر کس او را در غربتش زیارت کند و بداند که او امام بعد از پدرش و واجب الطاعه از طرف خداوند عزوجل است، مانند کسی است که رسول خدا (ص) را زیارت کرده باشد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۰۲ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۸۰۲- ۵- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْبَزَنْطِیِّ عَنِ الرِّضَا ع قَالَ: مَا زَارَنِی أَحَدٌ مِنْ أَوْلِیَائِی عَارِفاً بِحَقِّی إِلَّا شُفِّعْتُ فِیهِ یَوْمَ الْقِیَامَةِ.

وَ رَوَاهُ فِی الْمَجَالِسِ وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِیهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَیْنِ جَمِیعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع یَقُولُ وَ ذَکَرَ الْحَدِیثَ (٤).

******

ترجمه:

بزنطی از امام رضا (ع) نقل می کند که فرمود: «هیچ کس از دوستان من که با آگاهی به حق من مرا زیارت نمی کند، مگر اینکه در روز قیامت برای او شفاعت می کنم.»

١- التهذيب ٦- ١٠٨- ١٩١، و أورد صدره فی الحدیث ١١ من الباب ٣٧ من هذه الأبواب.

٢- أمالی الصدوق- ٤٧٠- ١١.

٣- الفقیه ٢- ٥٨٣- ٣١٨٤.

٤- أمالی الصدوق- ١٠٤- ٤، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ٢٥٨- ١٦.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٨٠٣ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٩٨٠٣- ٦- (١) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع (٢) قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ يَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِ مُوسَى اسْمُهُ اسْمُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع- فَيُدْفَنُ بِأَرْضِ طُوسَ وَ هِیَ مِنْ خُرَاسَانَ- يُقْتَلُ فِيهَا بِالسَّمِّ فَيُدْفَنُ فِيهَا غَرِيباً فَمَنْ زَارَهُ عَارِفاً بِحَقِّهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَجْرَ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَ قَاتَلَ.

وَ رَوَاهُ فِی عُيُونِ الْأَخْبَارِ وَ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ (٣)

وَ رَوَاهُ فِی الْمَجَالِسِ أَيْضاً عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

حسین بن زید از ابی جعفر (ع) نقل می کند که فرمود: «مردی از نسل موسی هم نام امیرالمؤمنین (ع) از دنیا می رود و در سرزمین طوس که در خراسان است دفن می شود. او در آنجا به وسیله سم کشته می شود و به طور غریب دفن می گردد. هر کس او را زیارت کند با آگاهی به حق او، خداوند عزوجل پاداش کسی را که قبل از فتح (مدینه) انفاق کرده و جنگیده، به او می دهد.»

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٨٠٤ - رقم الحدیث الباب: ٧]

۱۹۸۰۴- ۷- (۵) قَالَ وَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الرِّضَا ع ضَمِنْتُ لِمَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِی ع بِطُوسَ- عَارِفاً بِحَقِّهِ الْجَنَّةَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

حضرت کاظم : هرکس پدرم را درطوس با معرفت زیارت کند ازطرف خداوند بهشت را برایش ضمانت می کنم .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۰۵ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۸۰۵- ۸- (٦) قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص سَتُدْفَنُ بَضْعَةٌ مِنِّی بِخُرَاسَانَ- مَا زَارَهَا مَكْرُوبٌ إِلَّا نَفَّسَ اللَّهُ كَرْبَهُ وَ لَا مُذْنِبٌ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبَهُ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا (ص) فرمود: «پاره ای ازبدنم در خراسان دفن خواهد شد. هیچ گرفتاری او را زیارت نخواهد کرد، مگر اینکه خداوند گرفتاری اورا برطرف خواهد کرد وگنهکاری اورا زیارت نمی کند مگراینکه خداونداورا می بخشد .

۱- الفقیه ۲- ۵۸۳- ۳۱۸۳.

۲- فی المصدر- عن أبی عبد اللّه (علیه السلام).

۳- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲۵۵- ۳، و أمالی الصدوق- ۱۰۳- ۱. و فی العیون- الحسین بن زید.

٤- لم نعثر علیه فی أمالی الصدوق المطبوع.

٥- الفقیه ۲- ۵۸۳- ۳۱۸٦.

٦- الفقیه ۲- ۵۸۳- ۳۱۸۷.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۰٦ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۸۰٦- ۹- (۱) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ع قَالَ: سَيُقْتَلُ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِي بِأَرْضِ خُرَاسَانَ بِالسَّمِّ ظُلْماً اسْمُهُ اسْمِي وَ اسْمُ أَبِيهِ اسْمُ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ ع- أَلَا فَمَنْ زَارَهُ فِي غُرْبَتِهِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْهَا وَ مَا تَأَخَّرَ وَ لَوْ كَانَتْ مِثْلَ عَدَدِ النُّجُومِ وَ قَطْرِ الْأَمْطَارِ وَ وَرَقِ الْأَشْجَارِ.

وَ رَوَاهُ فِي الْمَجَالِسِ وَ عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ مُوسَى عَنِ الْحَسَنِ (۲) بْنِ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ (۳) عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ سَعْدٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

نعمان بن سعد از امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (ع) نقل می کند که فرمود: «مردی از نسل من در سرزمین خراسان به وسیله سم به ناحق کشته می شود. نام او مانند نام من و نام پدرش مانند نام موسی بن عمران (ع) است. آگاه باشید، هر کس او را در غربتش زیارت کند، خداوند همه گناهان او، چه گذشته و چه آینده، حتی اگر به تعداد ستاره ها، قطر باران ها و برگ های درختان باشد، می آمرزد.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۸۰۷ - رقم الحديث الباب: ۱۰]

۱۹۸۰۷- ۱۰- (۵) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع تُقْتَلُ حَفَدَتِی بِأَرْضِ خُرَاسَانَ فِی مَدِینَةٍ یُقَالُ لَهَا طُوسُ- مَنْ زَارَهُ إِلَیْهَا عَارِفاً بِحَقِّهِ أَخَذْتُهُ بِیَدِی یَوْمَ الْقِیَامَةِ- وَ أَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ وَ إِنْ کَانَ مِنْ أَهْلِ الْکَبَائِرِ قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاکَ وَ مَا عِرْفَانُ حَقِّهِ قَالَ یَعْلَمُ (٦) أَنَّهُ إِمَامٌ مُفْتَرَضُ الطَّاعَةِ غَرِیبٌ شَهِیدٌ مَنْ زَارَهُ عَارِفاً بِحَقِّهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَجْرَ سَبْعِینَ شَهِیداً مِمَّنِ اسْتُشْهِدَ بَیْنَ یَدَیْ رَسُولِ اللَّهِ ص عَلَی حَقِیقَةٍ.

وَ رَوَاهُ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ تَاتَانَةَ وَ الْحُسَیْنِ بْنِ

ص: ٥٥٤

۱- الفقیه ۲- ٥٨٤- ۳۱۸۸.

۲- فی العیون (الحسین) و قد وضع نقطتین تحت السین فی المخطوط.

۳- فی الأمالی- محمّد بن فضیل، عن غزوان (هامش المخطوط)، و فی النسخة المطبوعة- محمّد بن فضیل، عن غزان الضبی، و فی العیون ... عن غزوان الضبی.

٤- أمالی الصدوق- ۱۰٤- ٥، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲٥٨- ۱۷.

٥- الفقیه ۲- ٥٨٤- ۳۱۹۰.

٦- فی المصدر- تعلم.

إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ هِشَامٍ الْمُکَتِّبِ وَ أَحْمَدَ بْنِ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ هَاشِمٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ وَ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقِ (۱) کُلِّهِمْ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَیْرٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ حُمْرَانَ (۲)

وَ رَوَاهُ فِی الْمَجَالِسِ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ تَاتَانَةَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

حمزة بن حمران گفت: امام صادق (ع) فرمود: «یکی ازفرزندان من در سرزمین خراسان در شهری به نام طوس کشته می شوند. هر کس او را با آگاهی به حق او زیارت کند، من در روز قیامت او را به دست خود می گیرم و به بهشت وارد می کنم، حتی اگر از اهل کبائر باشد.»

پرسیدم: «جعلت فداک، شناختن حق او چیست؟»

فرمود: «بداند که او امام و واجب الطاعه است، غریب و شهید است. هر کس او را با آگاهی به حق او زیارت کند، خداوند عزوجل پاداش هفتاد شهید را به او می دهد، از میان کسانی که در حضور پیامبر خدا (ص) به شهادت رسیدند، به طور حقیقی.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۰۸ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۸۰۸- ۱۱- (٤) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنِ الرِّضَا ع فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ زَارَنِي وَ هُوَ يَعْرِفُ مَا أَوْجَبَ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ حَقِّي وَ طَاعَتِي فَأَنَا وَ آبَائِي شُفَعَاؤُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- وَ مَنْ كُنَّا شُفَعَاءَهُ نَجَا وَ لَوْ كَانَ عَلَيْهِ مِثْلُ وِزْرِ الثَّقَلَيْنِ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ.

وَ رَوَاهُ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الرِّضَا ع مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

حسن بن علی بن فضل از امام رضا (ع) نقل می کند که فرمود: «هر کس مرا زیارت کند و بداند که چه حقوق و اطاعت هایی از سوی خداوند تعالی بر من واجب شده است، من و پدرانم شفاعت کنندگان او در روز قیامت خواهیم بود. و هر کس ما شفاعت کنندگان او باشیم نجات می یابد، حتی اگر گناه او به اندازه بار دو گروه (جن و انس) باشد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۰۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۸۰۹- ۱۲- (٦) قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص سَتُدْفَنُ بَضْعَةٌ مِنِّی بِخُرَاسَانَ- (۷) لَا یَزُورُهَا مُؤْمِنٌ إِلَّا أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ- وَ حَرَّمَ جَسَدَهُ عَلَی النَّارِ.

وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ وَ الْأَمَالِی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ

ص: ۵۵۵

۱- فی نسخة- و علی بن هبة اللّه الوراق (هامش المخطوط).

۲- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲۵۹- ۱۸.

۳- أمالی الصدوق- ۱۰۵- ۸.

٤- الفقیه ۲- ٥٨٤- ۳۱۹۱.

٥- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲٦۳- ۳۳، و أمالی الصدوق- ٦۱- ۱۰.

٦- الفقیه ۲- ٥٨٥- ۳۱۹٤.

۷- فی المصدر- بارض خراسان.

الطَّالَقَانِیِّ عَنْ عَبْدِ الْعَزِیزِ بْنِ یَحْیَی عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَکَرِیَّا عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَارَةَ (۱) عَنْ أَبِیهِ (۲) عَنْ آبَائِهِ عَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ ذَکَرَ مِثْلَهُ (۳).

******

ترجمه:

پیامبر خدا (ص) فرمود: «پاره ای ازبدنم در خراسان دفن خواهد شد. هیچ مؤمنی او را زیارت نخواهد کرد، مگر اینکه خداوند برای او بهشت را واجب خواهد کرد و بدن او را بر آتش جهنم حرام خواهد کرد.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨١٠ - رقم الحديث الباب: ١٣]

١٩٨١٠- ١٣- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ دَاوُدَ بْنِ الْقَاسِمِ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ الرِّضَا ع يَقُولُ إِنَّ بَيْنَ جَبَلَيْ طُوسَ قَبْضَةً قُبِضَتْ مِنَ الْجَنَّةِ- مَنْ دَخَلَهَا كَانَ آمِناً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ النَّارِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ (٥)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ أَيْضاً مُرْسَلًا (٦).

******

ترجمه:

ابو هاشم داود بن قاسم جعفری گفت: شنیدم که امام باقر (ع)، محمد بن علی الرضا (ع)، فرمود: «بین دو کوه در طوس قطعه ای است که از بهشت گرفته شده است. هر کسی که وارد آن شود، در روز قیامت از آتش جهنم ایمن خواهد بود.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨١١ - رقم الحديث الباب: ١٤]

۱۹۸۱۱- ١٤- (۷) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الرِّضَا ع قَالَ: ضَمِنْتُ لِمَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي الرِّضَا ع- بِطُوسَ عَارِفاً بِحَقِّهِ الْجَنَّةَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى.

******

ترجمه:

حضرت جواد : هرکس پدرم را درطوس با معرفت زیارت کند ازطرف خداوند بهشت را برایش ضمانت می کنم .

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۸۱۲ - رقم الحديث الباب: ۱۵]

۱۹۸۱۲- ۱۵- (۸) وَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع مَا لِمَنْ زَارَ أَبَاكَ (۹) قَالَ الْجَنَّةُ وَ اللَّهِ.

******

ترجمه:

عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ : ازحضرت باقر سوال کردم زائرپدرتان چه پاداشی دارد ؟ فرمودند : بخدا قسم بهشت

۱- فی الأمالی- محمّد بن عمارة (هامش المخطوط).

۲- فی العیون و الأمالی زیادة- عن الصادق جعفر بن محمّد.

٣- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٥٥- ٤، و أمالى الصدوق- ٦٠- ٦.

٤- الفقيه ٢- ٥٨٣- ٣١٨٥.

٥- التهذيب ٦- ١٠٩- ١٩٢.

٦- الفقيه ٢- ٥٨٣- ٣١٨٥.

٧- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٥٦- ٧.

٨- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٥٧- ١٢.

٩- فى نسخة- والدک (هامش المخطوط).

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨١٣ - رقم الحديث الباب: ١٦]

١٩٨١٣- ١٦- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع مَا لِمَنْ زَارَ أَبَاکَ (٢) ع بِخُرَاسَانَ- قَالَ الْجَنَّةُ وَ اللَّهِ الْجَنَّةُ وَ اللَّهِ.

******

ترجمه:

عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ : ازحضرت باقر سوال کردم زائرپدرتان درخراسان چه پاداشی دارد ؟ فرمودند : بخدا قسم بهشت بخدا بهشت

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨١٤ - رقم الحديث الباب: ١٧]

١٩٨١٤- ١٧- (٣) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِيَادِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمَذَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الْمِصْرِيِّ (٤) عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِى حُجْرٍ الْأَسْلَمِيِّ عَنْ قَبِيصَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ (٥) عَنْ أَبِى جَعْفَرٍ عَنْ آبَائِهِ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص سَتُدْفَنُ بَضْعَةٌ مِنِّى بِأَرْضِ خُرَاسَانَ- مَا زَارَهَا مَكْرُوبٌ إِلَّا نَفَّسَ اللَّهُ كُرْبَتَهُ (٦) وَ لَا مُذْنِبٌ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ ذُنُوبَهُ.

******

ترجمه:

پیامبر خدا (ص) فرمود: «پاره ای ازبدنم در خراسان دفن خواهد شد. هیچ مؤمن گرفتاری او را زیارت نخواهد کرد، مگر اینکه خداوند گرفتاری اورا برطرف خواهد کرد وگنهکاری اورا زیارت نمی کند مگراینکه خداوندا‌ورا می بخشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۱۵ - رقم الحدیث الباب: ۱۸]

۱۹۸۱۵- ۱۸- (۷) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَیُّوبَ بْنِ نُوحٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی ع یَقُولُ مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِی ع بِطُوسَ- غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ فَإِذَا کَانَ یَوْمُ الْقِیَامَةِ نُصِبَ لَهُ مِنْبَرٌ بِحِذَاءِ مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ ص- حَتَّی یَفْرُغَ اللَّهُ مِنْ حِسَابِ عِبَادِهِ (۸).

وَ رَوَاهُ فِی الْمَجَالِسِ بِهَذَا السَّنَدِ (۹)

وَ کَذَا الَّذِی قَبْلَهُ.

******

ترجمه:

ایوب بن نوح گفت: شنیدم که امام باقر (ع)، محمد بن علی بن موسی (ع)، فرمود: «هر کس قبر پدرم را در طوس زیارت کند، خداوند گناهان او را، چه گذشته و چه آینده، می آمرزد. و در روز قیامت، منبری برای او در کنار منبر پیامبر خدا (ص) نصب می شود، تا زمانی که خداوند از حسابرسی بندگانش فارغ شود.»

١- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٥٧- ١٣.

٢- فى نسخة- والدک (هامش المخطوط).

٣- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٥٧- ١٤، و أمالى الصدوق- ١٠٤- ٢.

٤- كذا فى المخطوط، لكن فى الأمالى- البصرى.

٥- فى العيون- قبيصة بن جابر بن يزيد الجعفى.

٦- فى نسخة- كربه (هامش المخطوط).

٧- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٥٩- ١٩.

٨- فى المصدر- حتى يفرغ اللّه تعالى من حساب العباد.

٩- أمالى الصدوق- ١٠٥- ٧.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨١٦ - رقم الحديث الباب: ١٩]

١٩٨١٦- ١٩- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ السِّنَانِيِّ عَنْ أَبِى الْحُسَيْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْأَسَدِيِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيَّ ع يَقُولُ أَهْلُ قُمَّ وَ أَهْلُ آبَةَ (٢) مَغْفُورٌ لَهُمْ لِزِيَارَتِهِمْ لِجَدِّى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا ع بِطُوسَ- أَلَا فَمَنْ زَارَهُ فَأَصَابَهُ فِى طَرِيقِهِ قَطْرَةٌ مِنَ السَّمَاءِ حَرَّمَ اللَّهُ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ.

******

ترجمه:

عبدالعظيم حسنى نقل مى كند كه شنيدم امام على بن محمد عسكرى (ع) مى فرمود: «اهل قم و اهل آبه مورد مغفرت قرار گرفته اند به خاطر زيارتشان از جدم على بن موسى الرضا (ع) در طوس.

آگاه باشید که هر کس او را زیارت کند و در مسیرش قطره ای از باران به او برسد، خداوند بدنش را بر آتش (دوزخ) حرام می کند.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۱۷ - رقم الحدیث الباب: ۲۰]

۱۹۸۱۷- ۲۰- (۳) وَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هَارُونَ الْفَامِیِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ بُطَّةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ سُلَیْمَانَ بْنِ حَفْصٍ الْمَرْوَزِیِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ ع یَقُولُ إِنَّ ابْنِی عَلِیّاً مَقْتُولٌ بِالسَّمِّ ظُلْماً وَ مَدْفُونٌ إِلَی جَنْبِ هَارُونَ بِطُوسَ- مَنْ زَارَهُ کَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ ص.

******

ترجمه:

سلیمان بن حفص مروزی نقل می کند که شنیدم امام موسی بن جعفر (ع) می فرمود: «همانا پسرم علی (امام رضا) به ظلم با سم کشته می شود و در کنار هارون در طوس دفن خواهد شد. هر کس او را زیارت کند، همانند کسی است که رسول خدا (ص) را زیارت کرده باشد.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۱۸ - رقم الحدیث الباب: ۲۱]

۱۹۸۱۸- ۲۱- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ قَالَ: قَالَ الرِّضَا ع إِنِّی سَأُقْتَلُ بِالسَّمِّ مَظْلُوماً فَمَنْ زَارَنِی عَارِفاً بِحَقِّی غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.

******

ترجمه:

حضرت رضا : همانا من به زودی مظلومانه با سم کشته خواهم شد پس هرکس با معرفت به حقم مرا زیارت کند تمام گناهان گذشته وآینده اش را خدا می بخشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۱۹ - رقم الحدیث الباب: ۲۲]

۱۹۸۱۹- ۲۲- (۵) وَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ هِشَامٍ الْمُؤَدِّبِ وَ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقِ جَمِیعاً عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ صَالِحٍ الْهَرَوِیِّ فِی حَدِیثِ دِعْبِلٍ أَنَّ الرِّضَا ع قَالَ لَهُ لَا تَنْقَضِی الْأَیَّامُ وَ اللَّیَالِی حَتَّی تَصِیرَ طُوسُ مُخْتَلَفَ شِیعَتِی وَ زُوَّارِی أَلَا فَمَنْ

ص: ۵۵۸

۱- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲٦۰- ۲۲.

۲- آبه- قریة قریبة من قم (منه قدّس سرّه) انظر (معجم البلدان ۱- ۵۰).

۳- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲٦۰- ۲۳.

٤- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲٦۱- ۲۷.

۵- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲٦٤- ۳٤.

زَارَنِی فِی غُرْبَتِی بِطُوسَ- کَانَ مَعِی فِی دَرَجَتِی یَوْمَ الْقِیَامَةِ مَغْفُوراً لَهُ.

******

ترجمه:

در حدیثی از دعبل آمده است که امام رضا (ع) به او فرمود: «روزها و شب ها به پایان نمی رسند تا اینکه طوس محل رفت و آمد شیعیان و زائران من شود. آگاه باشید، هر کس در غربت من، در طوس، مرا زیارت کند، روز قیامت در مقام من با من خواهد بود و آمرزیده می شود.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۸۲۰ - رقم الحديث الباب: ۲۳]

۱۹۸۲۰- ۲۳- (۱) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ صَالِحٍ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع يَقُولُ إِنِّي سَأُقْتَلُ بِالسَّمِّ مَظْلُوماً وَ أُقْبَرُ إِلَى جَنْبِ هَارُونَ الرَّشِيدِ- وَ يَجْعَلُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ تُرْبَتِي مُخْتَلَفَ شِيعَتِي وَ أَهْلِ مَحَبَّتِي فَمَنْ زَارَنِي فِي غُرْبَتِي وَجَبَتْ لَهُ زِيَارَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ- وَ الَّذِي أَكْرَمَ مُحَمَّداً بِالنُّبُوَّةِ وَ اصْطَفَاهُ عَلَى جَمِيعِ الْخَلِيقَةِ لَا يُصَلِّي أَحَدٌ مِنْكُمْ عِنْدَ قَبْرِي (۲) إِلَّا اسْتَحَقَّ الْمَغْفِرَةَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ الَّذِي أَكْرَمَنَا بَعْدَ مُحَمَّدٍ ص بِالْإِمَامَةِ وَ خَصَّنَا بِالْوَصِيَّةِ إِنَّ زُوَّارَ قَبْرِي أَكْرَمُ الْوُفُودِ (۳) عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- وَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَزُورُنِي فَتُصِيبُ وَجْهَهُ قَطْرَةٌ مِنَ الْمَاءِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ.

******

ترجمه:

در این حدیث، عبدالسلام بن صالح نقل می کند که از امام رضا (ع) شنیدم که فرمود: «به راستی که من با سم مظلومانه به شهادت خواهم رسید و در کنار هارون الرشید دفن خواهم شد. خداوند عزوجل تربت من را محل رفت وآمد شیعیان و دوستداران من قرار خواهد داد. هر کس در غربت من مرا زیارت کند، زیارت من برای او در روز قیامت واجب خواهد شد. سوگند به خدایی که محمد (ص) را به نبوت گرامی داشت و او را بر تمام خلایق برگزید، هیچ یک از شما نزد قبر من نماز نمی گذارد مگر اینکه در روز ملاقات با خداوند، شایسته آمرزش الهی می شود. به خدایی که ما را بعد از محمد (ص) به امامت گرامی داشت و ما را به وصایت اختصاص داد، زائران قبر من گرامی ترین میهمانان نزد خداوند عزوجل در روز قیامت خواهند بود. و هیچ مؤمنی مرا زیارت نمی کند که قطره ای آب بر صورتش برسد، مگر اینکه خداوند بدن او را بر آتش حرام خواهد کرد.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۸۲۱ - رقم الحديث الباب: ۲٤]

۱۹۸۲۱- ۲٤- (٤) وَ عَنْ تَمِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ تَمِيمٍ الْقُرَشِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ صَالِحٍ الْهَرَوِيِّ عَنِ الرِّضَا ع فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ دَخَلَ الْقُبَّةَ الَّتِي فِيهَا قَبْرُ هَارُونَ- فِي دَارِ حُمَيْدِ بْنِ قَحْطَبَةَ- ثُمَّ قَالَ هَذِهِ تُرْبَتِي وَ فِيهَا أُدْفَنُ وَ سَيَجْعَلُ اللَّهُ هَذَا الْمَكَانَ مُخْتَلَفَ شِيعَتِي وَ أَهْلِ مَحَبَّتِي وَ اللَّهِ لَا يَزُورُنِي مِنْهُمْ زَائِرٌ وَ لَا يُسَلِّمُ عَلَيَّ مِنْهُمْ مُسَلِّمٌ إِلَّا وَجَبَ لَهُ غُفْرَانُ اللَّهِ وَ رَحْمَتُهُ بِشَفَاعَتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ- ثُمَّ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ فَصَلَّى رَكَعَاتٍ وَ دَعَا بِدَعَوَاتٍ فَلَمَّا فَرَغَ سَجَدَ سَجْدَةً طَالَ مَكْثُهُ فِيهَا فَأَحْصَيْتُ لَهُ خَمْسَمِائَةِ تَسْبِيحَةٍ ثُمَّ انْصَرَفَ.

******

ترجمه:

این روایت از عبدالسلام بن صالح هروی نقل شده است که امام رضا (ع) در حدیثی فرمود: او به گنبدی که قبر هارون در آن قرار داشت و در خانه حمید بن قحطبه بود، وارد شد. سپس فرمود: «این خاک من است و در اینجا دفن خواهم شد. خداوند این مکان را محل رفت وآمد شیعیان و دوستداران من قرار خواهد داد. به خدا قسم، هیچ یک از آن ها مرا زیارت نخواهد کرد یا بر من سلام نخواهد کرد، مگر آنکه آمرزش و رحمت خداوند به واسطه شفاعت ما اهل بیت بر او واجب می گردد.» سپس امام (ع) به سمت قبله ایستاد و چند رکعت نماز خواند و دعاهایی انجام داد. وقتی نمازش تمام شد، به سجده رفت و مدت زیادی در آن سجده ماند. من شمارش کردم و در آن سجده پانصد تسبیح از او شنیدم، سپس از سجده برخاست.

۱- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲۲٦- ۱.

۲- فی المصدر زیادة- رکعتین.

۳- فی المصدر- لأکرم الوفود.

٤- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ١٣٦- ١، و أورد ذيله فى الحديث ٥ من الباب ٢ من أبواب سجدتى الشكر.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٢٢ - رقم الحديث الباب: ٢٥]

١٩٨٢٢- ٢٥- (١) وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى الدَّقَّاقِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زِيَادٍ (٢) عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ الرِّضَا ع يَقُولُ مَا زَارَ أَبِي ع أَحَدٌ فَأَصَابَهُ أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ بَرْدٍ أَوْ حَرٍّ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ.

******

ترجمه:

حضرت جواد کسی پدرم زیارت نمی کند ودراین راه آزاری ازباران یا سرما یا گرما متحمل نمی شود مگر اینکه خداوند بدنش را برآتش حرام می کند

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٢٣ - رقم الحديث الباب: ٢٦]

١٩٨٢٣- ٢٦- (٣) وَ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع مَا لِمَنْ أَتَى قَبْرَ الرِّضَا ع- قَالَ الْجَنَّةُ وَ اللَّهِ.

جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ: به حضرت باقر گفتم پاداش کسیکه به زیارت مرقد حضرت رضا برود چیست ؟ فرمودند : بخداقسم بهشت .

[رقم الحديث الكلی: ١٩٨٢٤ - رقم الحديث الباب: ٢٧]

١٩٨٢٤- ٢٧- (٥) وَ عَنْ أَبِيهِ وَ أَخِيهِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ كُلِّهِمْ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ زَيْدٍ النَّرْسِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع قَالَ: مَنْ زَارَ ابْنِي هَذَا وَ أَوْمَأَ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع فَلَهُ الْجَنَّةُ.

******

ترجمه:

حضرت كاظم : كسيكه اين پسرم واشاره كردند به حضرت رضا زيارت كند بهشت خواهد بود

[رقم الحديث الكلی: ١٩٨٢٥ - رقم الحديث الباب: ٢٨]

١٩٨٢٥- ٢٨- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُفِيدُ فِي الْمُقْنِعَةِ عَنْ حَمْدَانَ بْنِ إِسْحَاقَ النَّيْسَابُورِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ع مَا لِمَنْ زَارَ

١- أمالی الصدوق- ٥٢١- ١.

٢- فی المصدر- أبو سعيد الحسن بن أبی زياد الآدمی الرازیّ.

٣- ثواب الأعمال- ١٢٣- ٢.

٤- كامل الزيارات- ٣٠٦.

٥- كامل الزيارات- ٣٠٦.

٦- المقنعة- ٧٤.

قَبْرَ أَبِيكَ بِطُوسَ- فَقَالَ مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِي- غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۱) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۲).

******

ترجمه:

این روایت از حمدان بن اسحاق نیشابوری نقل شده است که گفت: به امام جواد (ع) گفتم: «کسی که قبر پدرت را در طوس زیارت کند، چه پاداشی دارد؟» امام جواد (ع) فرمود: «کسی که قبر پدرم را زیارت کند، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می بخشد.»

۸۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّبَرُّکِ بِمَشْهَدِ الرِّضَا وَ مَشَاهِدِ الْأَئِمَّةِ ع

اشارة

(۳) ۸۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ التَّبَرُّکِ بِمَشْهَدِ الرِّضَا وَ مَشَاهِدِ الْأَئِمَّةِ ع

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۸۲۶ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸۲۶- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ (٥) عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الدَّقَّاقِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الزَّيَّاتِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ زُرْقَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيِّ ع قَالَ: قَالَ لِي يَا زُرْقَانُ إِنَّ تُرْبَتَنَا كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَمَّا كَانَ أَيَّامُ الطُّوفَانِ- افْتَرَقَتِ التُّرْبَةُ فَصَارَتْ قُبُورُنَا شَتَّى وَ التُّرْبَةُ وَاحِدَةٌ.

******

ترجمه:

در این روایت، محمد بن سلیمان زرّقان از امام علی النقی (عسکری) (ع) نقل می کند که امام به او فرمود: «ای زرّقان، تربت ما (یعنی خاک ما اهل بیت) یکی بود، اما در روزگار طوفان (نوح) تربت جدا شد و قبور ما در مکان های مختلف قرار گرفت، ولی اصل تربت همان یکی است.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۲۷ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۸۲۷- ۲- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ سَلَامَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ بْنِ بِنْتِ دَاوُدَ الرَّقِّيِّ (۷) قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع أَرْبَعُ بِقَاعٍ ضَجَّتْ إِلَى اللَّهِ مِنَ

ص: ٥٦١

۱- تقدم فی الأحادیث ۱۰ و ۱۵ و ۲۰ و ۲۵ من الباب ۲ و فی الباب ۲٦ و فی الحدیث ۳ من الباب ۲۹ و فی الحدیث ۲ من الباب ۳۰ و فی الحدیث ۲ من الباب ٤٤ و فی الحدیثین ۹ و ۱۰ من الباب ٦۹ و فی الحدیث ٦ من الباب ۸۰ و فی الحدیث ۲ من الباب ۸۱ من هذه الأبواب.

۲- یأتی فی الأبواب ۸۳- ۸۸ و ۹۵ و ۹٦ و فی الأحادیث ۵ و ۱۰ و ۱۱ من الباب ۹۷ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۸۳ فیه حدیثان.

٤- التهذیب ٦- ۱۰۹- ۱۹٤.

۵- فی المصدر- الحسن بن أحمد بن إدریس القمّیّ.

٦- التهذیب ٦- ۱۱۰- ۱۹٦.

۷- فی المصدر- محمّد بن الفضل بن بنت داود الرقی.

الْغَرَقِ أَيَّامَ الطُّوفَانِ- الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ فَرَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَ الْغَرِيُّ وَ كَرْبَلَاءُ وَ طُوسُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (۱) وَ عَلَى شَرَفِ هَذِهِ الْأَمَاكِنِ (۲) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ (۳).

******

ترجمه:

در این روایت محمد بن الفضیل بن بنت داوود الرقی از امام صادق (ع) نقل می کند که امام فرمود: «چهار بقعه از مکان ها به درگاه خداوند در روزگار طوفان ناله و فریاد از غرق شدن سر دادند: بیت المعمور، که خداوند آن را به سوی خود بالا برد، و غری (نجف)، کربلا، و طوس.»

۸۴- بَابُ عَدَمِ اسْتِحْبَابِ السَّفَرِ إِلَى زِيَارَةِ شَيْ ءٍ مِنَ الْقُبُورِ غَيْرِ قُبُورِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَئِمَّةِ ع

اشارة

(٤) ٨٤ بَابُ عَدَمِ اسْتِحْبَابِ السَّفَرِ إِلَى زِيَارَةِ شَيْ ءٍ مِنَ الْقُبُورِ غَيْرِ قُبُورِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَئِمَّةِ ع

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۸۲۸ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸۲۸- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي الْخِصَالِ وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِيَادِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمَذَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَاسِرٍ الْخَادِمِ قَالَ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرِّضَا ع لَا تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلَى شَيْ ءٍ مِنَ الْقُبُورِ إِلَّا إِلَى قُبُورِنَا أَلَا وَ إِنِّي مَقْتُولٌ بِالسَّمِّ ظُلْماً وَ مَدْفُونٌ فِي مَوْضِعِ غُرْبَةٍ فَمَنْ شَدَّ رَحْلَهُ إِلَى زِيَارَتِي اسْتُجِيبَ دُعَاؤُهُ وَ غُفِرَ لَهُ ذُنُوبُهُ.

******

ترجمه:

حضرت رضا : بارسفربسته نمی شود برای زیارت هیچ قبری مگرقبورما آگاه باشید من مظلوماهن با کشته خواهم شد ودرغربت دفن می شوم هرکس برای زیارتم بارسفرببندد دعایش مستجاب وگناهانش بخشیده خواهد شد .

۸۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ الرِّضَا ع عَلَى زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع

اشارة

(٦) ٨٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ الرِّضَا ع عَلَى زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٢٩ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٨٢٩- ١- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ (٨) عَنْ عَلِيِّ بْنِ

ص: ٥٦٢

١- تقدم فى الأحاديث ١٣ و ٢٢ و ٢٣ و ٢٤ من الباب ٨٢ من هذه الأبواب.

٢- تقدم فى الأبواب ١٦ و ٤٣ و ٦٧ و ٦٨ من هذه الأبواب.

٣- يأتى فى الحديث ٤ من الباب ٨٧ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٨٤ فيه حديث واحد.

٥- الخصال- ١٤٣- ١٦٧، و عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٥٤- ١.

٦- الباب ٨٥ فيه ٣ أحاديث.

٧- الكافى ٤- ٥٨٤- ١، و كامل الزيارات- ٣٠٦.

٨- فى المصدر زيادة- عن أبيه.

مَهْزِيَارَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ ع جُعِلْتُ فِدَاكَ زِيَارَةُ الرِّضَا ع أَفْضَلُ أَمْ زِيَارَةُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ ع فَقَالَ زِيَارَةُ أَبِي أَفْضَلُ وَ ذَلِكَ أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَزُورُهُ (كُلُّ النَّاسِ) (١) وَ أَبِي لَا يَزُورُهُ إِلَّا الْخَوَاصُّ مِنَ الشِّيعَةِ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ مِثْلَهُ (٣) وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

على بن مهزيار گفت: به امام جواد (ع) عرض كردم: فدايت شوم، زيارت امام رضا (ع) بهتر است يا زيارت امام حسين (ع)؟ فرمودند: زيارت پدرم (امام رضا) بهتر است. و اين به اين دليل است كه امام حسين (ع) را همه مردم زيارت مى كنند، ولى پدرم (امام رضا) را فقط خواص از شيعيان زيارت مى كنند.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٣٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٨٣٠- ٢- (٥) وَ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: يُقْتَلُ لِهَذَا وَ أَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى مُوسَى- وَلَدٌ بِطُوسَ لَا يَزُورُهُ مِنْ شِيعَتِنَا إِلَّا الْأَنْدَرُ فَالْأَنْدَرُ.

******

ترجمه:

امام صادق (ع) فرمودند: فرزندی از این (و با دست خود به موسی اشاره کردند) در طوس کشته می شود، و از شیعیان ما تنها تعداد بسیار کمی او را زیارت می کنند، آن هم بسیار نادر.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۳۱ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۸۳۱- ۳- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَبْدِ الْعَظِیمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِیِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ ع قَدْ تَحَیَّرْتُ بَیْنَ زِیَارَةِ قَبْرِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- وَ بَیْنَ زِیَارَةِ أَبِیکَ ع بِطُوسَ فَمَا تَرَی فَقَالَ لِی مَکَانَکَ ثُمَّ دَخَلَ وَ خَرَجَ وَ دُمُوعُهُ تَسِیلُ عَلَی خَدَّیْهِ فَقَالَ زُوَّارُ (۷) أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع کَثِیرُونَ وَ زُوَّارُ قَبْرِ أَبِی بِطُوسَ قَلِیلُونَ.

أَقُولُ: وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۸).

******

ترجمه:

عبدالعظیم بن عبدالله حسنی گفت: به امام جواد (ع) عرض کردم: بین زیارت قبر امام حسین (ع) و زیارت قبر پدرتان در طوس مردد هستم، نظر شما چیست؟ امام به من فرمودند: در جای خود بمان. سپس داخل شد و بیرون آمد در حالی که اشک هایش بر گونه هایش جاری بود و فرمود: زائران امام حسین (ع) زیادند، اما زائران قبر پدرم در طوس اندک اند.

١- فی نسخة- أناس (هامش المخطوط).

٢- التهذيب ٦- ٨٤- ١٦٥.

٣- الفقيه ٢- ٥٨٢- ٣١٨١.

٤- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٦١- ٢٦.

٥- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٥٩- ١٨ ذيل الحديث ١٨.

٦- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٥٦- ٨.

٧- فی المصدر زيادة- قبر.

٨- يأتی فی الباب ٨٦ الآتی من هذه الأبواب.

٨٦- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ الرِّضَا ع عَلَى زِيَارَةِ كُلِّ وَاحِدٍ مِنَ الْأَئِمَّةِ ع

اشارة

(١) ٨٦ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ الرِّضَا ع عَلَى زِيَارَةِ كُلِّ وَاحِدٍ مِنَ الْأَئِمَّةِ ع

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ١٩٨٣٢ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٨٣٢- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ النَّيْسَابُورِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَعِيدٍ الْمَكِّيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ سُلَيْمَانَ الْمَازِنِيِّ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ مُوسَى ع فِی حَدِيثٍ قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ وَلَدِی عَلِيٍّ وَ بَاتَ عِنْدَهُ لَيْلَةً كَانَ كَمَنْ زَارَ اللَّهَ فِی عَرْشِهِ قُلْتُ كَمَنْ زَارَ اللَّهَ فِی عَرْشِهِ فَقَالَ نَعَمْ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ كَانَ عَلَى عَرْشِ الرَّحْمَنِ أَرْبَعَةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ أَرْبَعَةٌ مِنَ الآخِرِينَ فَأَمَّا الْأَرْبَعَةُ الَّذِينَ هُمْ مِنَ الْأَوَّلِينَ فَنُوحٌ وَ إِبْرَاهِيمُ وَ مُوسَى وَ عِيسَى ع- وَ أَمَّا الْأَرْبَعَةُ مِنَ

الآخِرِينَ مُحَمَّدٌ وَ عَلِيٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ ع- ثُمَّ يُمَدُّ الطَّعَامُ (۳) فَيَقْعُدُ مَعَنَا زُوَّارُ قُبُورِ الْأَئِمَّةِ- إِلَّا أَنَّ أَعْلَاهُمْ دَرَجَةً وَ أَقْرَبَهُمْ حَبْوَةً زُوَّارُ قَبْرِ وَلَدِي عَلِيٍّ ع.

رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (٤)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ وَ الْمَجَالِسِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْرُورٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ

ص: ٥٦٤

۱- الباب ٨٦ فيه حديث واحد.

۲- الكافي ٤- ٥٨٥- ٤، و أورد صدره في الحديث ۱ من الباب ٨٧ من هذه الأبواب.

۳- في المنتهى- القمطار، و في العيون- المطمار، و في التهذيب- المضمار (هامش المخطوط) و في المصدر- المضمار أيضا، و المضمار- الموضع الذي تضمر فيه الخيل، و لعلّ المراد- ميدان السباق. انظر (مجمع البحرين- ضمر- ۳- ۳۷۵).

٤- التهذيب ٦- ٨٤- ١٦٧.

سُلَيْمَانَ بْنِ حَفْصٍ الْمَرْوَزِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع مِثْلَهُ (۱).

******

ترجمه:

يحيى بن سليمان مازنى از امام كاظم (ع) در حديثى نقل مى كند كه فرمودند: كسى كه قبر فرزندم على (ع) را زيارت كند و شبى را نزد او بماند، مانند كسى است كه خداوند را بر عرش خود زيارت كرده است. پرسيدم: مانند كسى كه خداوند را بر عرش خود زيارت كرده است؟ فرمودند: بله.

هنگامی که روز قیامت فرا رسد، چهار نفر از نخستین ها و چهار نفر از آخرین ها بر عرش خداوند رحمان خواهند بود. چهار نفر از نخستین ها نوح، ابراهیم، موسی و عیسی (ع) هستند و چهار نفر از آخرین ها محمد، علی، حسن و حسین (ع). سپس سفره طعام گسترده می شود و زائران قبور امامان با ما خواهند نشست، اما بالاترین درجه و نزدیک ترین به ما، زائران قبر فرزندم علی (ع) خواهند بود.

۸۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ الرِّضَا ع وَ خُصُوصاً فِي رَجَبٍ عَلَى الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ الْمَنْدُوبَيْنِ

اشارة

(۲) ۸۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ الرِّضَا ع وَ خُصُوصاً فِي رَجَبٍ عَلَى الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ الْمَنْدُوبَيْنِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلي: ۱۹۸۳۳ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸۳۳- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ بِالْإِسْنَادِ السَّابِقِ (٤) عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ وَلَدِي عَلِيٍّ- كَانَ عِنْدَ اللَّهِ كَسَبْعِينَ حَجَّةً مَبْرُورَةً قَالَ قُلْتُ: سَبْعِينَ حَجَّةً قَالَ نَعَمْ وَ سَبْعِينَ أَلْفَ حَجَّةٍ قَالَ قُلْتُ: سَبْعِينَ أَلْفَ حَجَّةٍ قَالَ رُبَّ حَجَّةٍ لَا تُقْبَلُ مَنْ زَارَهُ وَ بَاتَ عِنْدَهُ لَيْلَةً كَانَ كَمَنْ زَارَ اللَّهَ فِي عَرْشِهِ الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ وَ الصَّدُوقُ كَمَا مَرَّ (٥).

******

ترجمه:

محمد بن یعقوب از امام کاظم (ع) نقل می کند که فرمودند: کسی که قبر فرزندم علی (ع) را زیارت کند، نزد خداوند مانند هفتاد حج مقبول است. راوی پرسید: هفتاد حج؟ امام فرمودند: بله، و هفتاد هزار حج. راوی دوباره پرسید: هفتاد هزار حج؟ امام فرمودند: بله، چه بسا حج هایی که پذیرفته نمی شوند. کسی که او را زیارت کند و شبی را نزد او بماند، مانند کسی است که خدا را بر عرش خود زیارت کرده است.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۳٤ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۸۳٤- ۲- (٦) وَ عَنْ أَبِی عَلِیٍّ الْأَشْعَرِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْکُوفِیِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ سَیْفٍ (۷) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَیْمَانَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْ رَجُلٍ حَجَّ حَجَّةَ الْإِسْلَامِ فَدَخَلَ مُتَمَتِّعاً بِالْعُمْرَةِ إِلَی الْحَجِّ فَأَعَانَهُ اللَّهُ عَلَی عُمْرَتِهِ وَ حَجِّهِ ثُمَّ أَتَی الْمَدِینَةَ فَسَلَّمَ عَلَی النَّبِیِّ ص- ثُمَّ أَتَاکَ عَارِفاً بِحَقِّکَ یَعْلَمُ أَنَّکَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَی

ص: ٥٦٥

۱- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲٥۹- ۲۰، و أمالی الصدوق- ۱۰٥- ٦.

۲- الباب ۸۷ فیه ٦ أحادیث.

۳- الکافی ٤- ٥۸٥- ٤.

٤- سبق فی الحدیث ۱ من الباب ۸٦ من هذه الأبواب.

٥- مر فی الحدیث ۱ من الباب ۸٦ من هذه الأبواب.

٦- الکافی ٤- ٥۸٤- ۲، و کامل الزیارات- ۳۰٥.

۷- فی التهذیب- الحسین بن سیف (هامش المخطوط) و کذلک الکافی.

خَلْقِهِ وَ بَابُهُ الَّذِی یُؤْتَی مِنْهُ فَسَلَّمَ عَلَیْکَ ثُمَّ أَتَی أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَیْنَ ع فَسَلَّمَ عَلَیْهِ ثُمَّ أَتَی بَغْدَادَ فَسَلَّمَ عَلَی أَبِی الْحَسَنِ مُوسَی ع- ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَی بِلَادِهِ فَلَمَّا کَانَ فِی وَقْتِ الْحَجِّ رَزَقَهُ اللَّهُ الْحَجَّ فَأَیُّهُمَا

أَفْضَلُ هَذَا الَّذِی قَدْ حَجَّ حَجَّةَ الْإِسْلَامِ یَرْجِعُ أَیْضاً فَیَحُجُّ أَوْ یَخْرُجُ إِلَی خُرَاسَانَ إِلَی أَبِیکَ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی ع- فَیُسَلِّمُ عَلَیْهِ قَالَ بَلْ یَأْتِی خُرَاسَانَ- فَیُسَلِّمُ عَلَی أَبِی الْحَسَنِ ع أَفْضَلُ وَ لْیَکُنْ ذَلِکَ فِی رَجَبٍ وَ لَا یَنْبَغِی أَنْ تَفْعَلُوا هَذَا الْیَوْمَ فَإِنَّ عَلَیْنَا وَ عَلَیْکُمْ مِنَ السُّلْطَانِ شُنْعَةً.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَعْقُوبَ (۱)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِیرَةِ عَنْ جَدِّهِ (۲) عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بْنِ سَیْفٍ (۳) عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْلَمَ نَحْوَهُ (٤).

******

ترجمه:

محمد بن سلیمان گفت: از امام جواد (ع) درباره مردی که حج اسلام را انجام داده و به صورت تمتع وارد حج شده و خداوند او را بر عمره و حجش یاری کرده است، سپس به مدینه آمده و بر پیامبر (ص) سلام کرده و بعد نزد شما آمده است در حالی که به حق شما آگاه است و می داند که شما حجت خدا بر خلقش هستید و درب اویی که از آن وارد می شوند، پس بر شما سلام کرده و بعد به زیارت امام حسین (ع) رفته و بر او سلام کرده و سپس به بغداد رفته و بر امام کاظم (ع) سلام کرده و بعد به شهر خود بازگشته است. هنگامی که موسم حج فرا می رسد، خداوند دوباره حج را برای او روزی کرده است. کدام یک برتر است: این شخص که دوباره برای حج بازمی گردد یا اینکه به خراسان رفته و بر پدر شما امام رضا (ع) سلام کند؟ امام فرمودند: بلکه به خراسان برود و بر پدرم امام رضا (ع) سلام کند، این برتر است و بهتر است که در ماه رجب انجام شود. و در این زمان نباید چنین کنید، زیرا از طرف حکومت برای ما و شما مشکلی وجود دارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۳۵ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۸۳۵- ۳- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ الْبَزَنْطِیِّ قَالَ قَرَأْتُ فِی کِتَابِ أَبِی الْحَسَنِ الرِّضَا ع أَبْلِغْ شِیعَتِی- أَنَّ زِیَارَتِی تَبْلُغُ (٦) عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَلْفَ حَجَّةٍ قَالَ فَقُلْتُ لِأَبِی جَعْفَرٍ ع أَلْفَ حَجَّةٍ قَالَ إِی وَ اللَّهِ وَ أَلْفَ أَلْفِ حَجَّةٍ لِمَنْ زَارَهُ عَارِفاً بِحَقِّهِ.

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنِ الْحُسَیْنِ بْنِ

ص: ٥٦٦

۱- التهذیب ٦- ٨٤- ١٦٦.

۲- فی العیون- عن جده الحسین بن علی.

۳- فی العیون- الحسین بن یوسف.

٤- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲٥٨- ١٥.

٥- الفقیه ۲- ٥٨۲- ۳۱٨۲.

٦- فی المصدر- تعدل.

أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِیسَ (۱) عَنْ أَبِیهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ أَلْفَ حَجَّةٍ وَ أَلْفَ عُمْرَةٍ مُتَقَبَّلَاتٍ (۲) کُلِّهَا (۳).

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ وَ الْمَجَالِسِ وَ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَزَنْطِیِّ (٤)

وَ رَوَاهُ الطَّبَرِیُّ فِی بِشَارَةِ الْمُصْطَفَی بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّدُوقِ بِهَذَا السَّنَدِ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

محمد بن ابی نصر بزنطی گفت: در کتاب امام رضا (ع) خواندم که فرمودند: به شیعیانم برسان که زیارت من نزد خداوند متعال برابر با هزار حج است. پس به امام جواد (ع) عرض کردم: هزار حج؟ امام فرمودند: بله، به خدا قسم، و هزار هزار حج برای کسی که او را با معرفت به حقش زیارت کند.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٣٦ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٨٣٦- ٤- (٦) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ (٧) عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع قَالَ: إِنَّ بِخُرَاسَانَ لَبُقْعَةً يَأْتِي عَلَيْهَا زَمَانٌ تَصِيرُ مُخْتَلَفَ الْمَلَائِكَةِ فَلَا يَزَالُ فَوْجٌ يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ فَوْجٌ يَصْعَدُ إِلَى أَنْ يُنْفَخَ فِي الصُّورِ فَقِيلَ لَهُ وَ أَيَّةُ بُقْعَةٍ هَذِهِ فَقَالَ هِيَ بِأَرْضِ طُوسَ- وَ هِيَ وَ اللَّهِ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ- مَنْ زَارَنِي فِي تِلْكَ الْبُقْعَةِ كَانَ كَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ ص- وَ كَتَبَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ ثَوَابَ أَلْفِ حَجَّةٍ مَبْرُورَةٍ وَ أَلْفِ عُمْرَةٍ مَقْبُولَةٍ وَ كُنْتُ أَنَا وَ آبَائِي شُفَعَاءَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

وَ رَوَاهُ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّالَقَانِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ (٨)

١- فی التهذیب- الحسن بن أحمد بن إدریس.

٢- فی التهذیب- متقبلة.

٣- التهذیب ٦- ٨٥- ١٦٨.

٤- ثواب الأعمال- ١٢٣- ٣، و أمالی الصدوق- ٦١- ٩، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ٢- ٢٥٧- ١٠.

٥- بشارة المصطفی- ٢٢.

٦- الفقیه ٢- ٥٨٥- ٣١٩٣.

٧- فی الأمالی- علی بن الحسن بن علیّ بن فضال، عن أبیه.

٨- أمالی الصدوق- ٦١- ٧.

وَ رَوَاهُ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْقَطَّانِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِیمَ اللَّیْثِیِّ وَ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِیمَ بْنِ إِسْحَاقَ الْمُکَتِّبِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ بَکْرَانَ النَّقَّاشِ کُلِّهِمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ الْهَمْدَانِیِّ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِیهِ (۱)

وَ رَوَاهُ الشَّیْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِیدٍ مِثْلَهُ (۲).

******

ترجمه:

حسن بن علی بن فضال از امام رضا (ع) نقل می کند که فرمودند: در خراسان بقعه ای است که زمانی بر آن خواهد آمد که محل آمد و رفت فرشتگان می شود، و همواره گروهی از آسمان فرود می آیند و گروهی به آسمان صعود می کنند تا زمانی که در صور دمیده شود. به ایشان گفته شد: این بقعه کدام است؟ فرمودند: آن در سرزمین طوس است، و به خدا قسم که آن باغی از باغ های بهشت است. کسی که مرا در آن بقعه زیارت کند، مانند کسی است که پیامبر خدا (ص) را زیارت کرده است و خداوند برای او ثواب هزار حج مقبول و هزار عمره پذیرفته می نویسد، و من و پدرانم در روز قیامت شفیع او خواهیم بود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۳۷ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۸۳۷- ۵- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِی الصَّلْتِ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ صَالِحٍ الْهَرَوِیِّ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع یَقُولُ وَ اللَّهِ مَا مِنَّا إِلَّا مَقْتُولٌ شَهِیدٌ قُلْتُ وَ مَنْ یَقْتُلُکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ- قَالَ شَرُّ خَلْقِ اللَّهِ فِی زَمَانِی یَقْتُلُنِی بِالسَّمِّ ثُمَّ یَدْفِنُنِی فِی دَارِ مَضِیعَةٍ وَ بِلَادِ غُرْبَةٍ أَلَا فَمَنْ زَارَنِی فِی غُرْبَتِی کَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ أَجْرَ مِائَةِ أَلْفِ شَهِیدٍ وَ مِائَةِ أَلْفِ صِدِّیقٍ وَ مِائَةِ أَلْفِ حَاجٍّ وَ مُعْتَمِرٍ وَ مِائَةِ أَلْفِ مُجَاهِدٍ وَ حُشِرَ فِی زُمْرَتِنَا وَ جُعِلَ فِی الدَّرَجَاتِ الْعُلَی مِنَ الْجَنَّةِ رَفِیقَنَا.

وَ رَوَاهُ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ وَ الْمَجَالِسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَی بْنِ الْمُتَوَکِّلِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِیمَ عَنْ أَبِیهِ عَنْ أَبِی الصَّلْتِ مِثْلَهُ (٤).

******

ترجمه:

ابوصلت عبدالسلام بن صالح هروی نقل می کند که از امام رضا (ع) شنیدم که فرمودند: به خدا قسم، هیچ یک از ما نیست مگر اینکه کشته و شهید می شود. پرسیدم: چه کسی شما را می کشد، ای پسر رسول خدا؟ فرمودند: بدترین مخلوق خدا در زمان من مرا با سم به شهادت می رساند و سپس مرا در خانه ای بی ارزش و سرزمینی غریب دفن می کند. آگاه باشید، هر کسی که در غربت من مرا زیارت کند، خداوند متعال برای او پاداش صد هزار شهید، صد هزار صدیق، صد هزار حاجی و معتمر، و صد هزار مجاهد می نویسد و او را در زمره ما محشور می کند و در درجات بالای بهشت همنشین ما قرار می دهد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۳۸ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۸۳۸- ٦- (٥) وَ فِی ثَوَابِ الْأَعْمَالِ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ ع مَنْ زَارَ وَاحِداً مِنَّا کَمَنْ (٦) زَارَ الْحُسَیْنَ ع.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٧) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٨).

******

ترجمه:

حضرت صادق : هرکس یکی ازمارا زیارت کند مثل آنستکه امام حسین رازیارت کرده باشد .

١- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٥٥- ٥.

٢- التهذيب ٦- ١٠٨- ١٩٠.

٣- الفقيه ٢- ٥٨٥- ٣١٩٢.

٤- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٥٦- ٩، و أمالى الصدوق- ٦١- ٨.

٥- ثواب الأعمال- ١٢٣- ٣ ذيل الحديث ٣.

٦- فى المصدر- كان كمن.

٧- تقدم فى الحديثين ٢٠ و ٢٥ من الباب ٢ و فى الحديثين ٩ و ١٠ من الباب ٦٩ من هذه الأبواب.

٨- يأتى ما يدلّ عليه فى الباب ٨٨ من هذه الأبواب.

٨٨- بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاغْتِسَالِ لِزِيَارَةِ الرِّضَا ع وَ صَلَاةِ رَكْعَتَيِ الزِّيَارَةِ عِنْدَ رَأْسِهِ وَ كَثْرَةِ الدُّعَاءِ وَ طَلَبِ الْحَوَائِجِ عِنْدَهُ

اشارة

(١) ٨٨ بَابُ اسْتِحْبَابِ الِاغْتِسَالِ لِزِيَارَةِ الرِّضَا ع وَ صَلَاةِ رَكْعَتَيِ الزِّيَارَةِ عِنْدَ رَأْسِهِ وَ كَثْرَةِ الدُّعَاءِ وَ طَلَبِ الْحَوَائِجِ عِنْدَهُ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٣٩ - رقم الحديث الباب: ١]

۱۹۸۳۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ تَمِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ تَمِيمٍ الْقُرَشِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي الصَّلْتِ الْهَرَوِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ الرِّضَا ع فَدَخَلَ عَلَيْهِ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ قُمَّ- فَسَلَّمُوا عَلَيْهِ فَرَدَّ عَلَيْهِمْ وَ قَرَّبَهُمْ ثُمَّ قَالَ لَهُمْ (۳) مَرْحَباً بِكُمْ وَ أَهْلًا فَأَنْتُمْ شِيعَتُنَا حَقّاً يَأْتِي (٤) عَلَيْكُمْ زَمَانٌ تَزُورُونَ فِيهِ تُرْبَتِي بِطُوسَ- أَلَا فَمَنْ زَارَنِي وَ هُوَ عَلَى غُسْلٍ خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

******

ترجمه:

این روایت از ابی صلت هروی نقل شده است که می گوید: «من نزد امام رضا علیه السلام بودم که گروهی از اهل قم وارد شدند و بر او سلام کردند. امام علیه السلام به آنها پاسخ داد، آنها را نزدیک خود آورد و سپس به آنها فرمود: خوش آمدید، شما حقیقتاً شیعیان ما هستید. زمانی بر شما می آید که به زیارت قبر من در طوس می آیید. آگاه باشید، هرکس مرا زیارت کند در حالی که غسل کرده باشد، از گناهانش پاک می شود مانند روزی که از مادر متولد شده است.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۸٤۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۸٤۰- ۲- (٥) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هِشَامٍ الْمُكَتِّبِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ وَ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ تَاتَانَةَ وَ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقِ كُلِّهِمْ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الصَّقْرِ بْنِ دُلَفَ قَالَ سَمِعْتُ سَيِّدِي عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الرِّضَا ع يَقُولُ مَنْ كَانَتْ لَهُ إِلَى اللَّهِ حَاجَةٌ فَلْيَزُرْ قَبْرَ جَدِّيَ الرِّضَا ع بِطُوسَ- وَ هُوَ عَلَى غُسْلٍ وَ لْيُصَلِّ عِنْدَ رَأْسِهِ رَكْعَتَيْنِ وَ لْيَسْأَلِ اللَّهَ تَعَالَى حَاجَتَهُ فِي قُنُوتِهِ فَإِنَّهُ يَسْتَجِيبُ لَهُ مَا لَمْ يَسْأَلْ مَأْثَماً (٦) أَوْ قَطِيعَةَ رَحِمٍ إِنَّ مَوْضِعَ قَبْرِهِ لَبُقْعَةٌ مِنْ بِقَاعِ الْجَنَّةِ- لَا يَزُورُهَا مُؤْمِنٌ إِلَّا أَعْتَقَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِنَ النَّارِ- وَ أَدْخَلَهُ (٧) دَارَ الْقَرَارِ.

١- الباب ٨٨ فيه حديثان.

٢- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٦٠- ٢١.

٣- فی المصدر زيادة- الرضا (عليه السلام).

٤- فی المصدر- و سيأتی.

٥- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ٢- ٢٦٢- ٣٢.

٦- فی المصدر- ما لم يسال فی مآثم.

٧- فی المصدر- و احله.

وَ فِی الْأَمَالِی عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِیِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ مِثْلَهُ (١) أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٢).

******

ترجمه:

از صقر بن دلف نقل شده است که می گوید: از آقایم علی بن محمد بن علی الرضا (امام هادی علیه السلام) شنیدم که فرمود: «هر کس حاجتی از خداوند دارد، باید قبر جدم رضا علیه السلام را در طوس زیارت کند، در حالی که غسل کرده باشد و دو رکعت نماز کنار سر ایشان بخواند و در قنوت نماز، حاجتش را از خداوند بخواهد. زیرا خداوند دعای او را اجابت می کند، مادامی که از خداوند گناه یا قطع رحم نخواهد. به راستی که جایگاه قبر ایشان قطعه ای از قطعات بهشت است و هیچ مؤمنی آن را زیارت نمی کند مگر آنکه خداوند او را از آتش آزاد می سازد و او را وارد بهشت می کند.»

٨٩- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ أَبِی جَعْفَرٍ الثَّانِی ع وَ الدُّعَاءِ عِنْدَهُ وَ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ الْكَاظِمِ وَ الْجَوَادِ ع مَعاً عَلَی زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع

اشارة

(۳) ۸۹ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ أَبِی جَعْفَرٍ الثَّانِی ع وَ الدُّعَاءِ عِنْدَهُ وَ اسْتِحْبَابِ اخْتِيَارِ زِيَارَةِ الْكَاظِمِ وَ الْجَوَادِ ع مَعاً عَلَی زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۸٤۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸٤۱- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَی عَنْ حَمْدَانَ الْقَلَانِسِيِّ (٥) عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحُضَيْنِيِّ (٦) عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَرْوَانَ (۷) عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَی أَبِی الْحَسَنِ الثَّالِثِ ع- أَسْأَلُهُ عَنْ زِيَارَةِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ ع- وَ عَنْ زِيَارَةِ أَبِی الْحَسَنِ وَ أَبِی جَعْفَرٍ ع- (۸) فَكَتَبَ إِلَيَّ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع الْمُقَدَّمُ وَ هَذَا أَجْمَعُ وَ أَعْظَمُ أَجْراً.

وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ (۹)

۱- أمالی الصدوق- ٤۷۱- ۱۲.

۲- تقدم فی الحديثين ۲ و ۳ من الباب ۲۹ و فی الحديث ۲۳ من الباب ۸۲ من هذه الأبواب. و يأتی ما يدلّ علی استحباب الغسل فی الحديث ۱ من الباب ۹٦ من هذه الأبواب.

۳- الباب ۸۹ فيه حديث واحد.

٤- الكافی ٤- ٥۸۳- ۳، و كامل الزيارات- ۳۰۰.

٥- فی العيون- حمدان بن سليمان النيسابوریّ.

٦- فی العیون- علی بن محمّد الحصینی.

٧- فی العیون- علی بن محمّد بن مروان (هامش المخطوط).

٨- فی نسخة زیادة- و عن الأئمة (علیهم السلام) (هامش المخطوط).

٩- التهذیب ٦- ٩١- ١٧٢.

وَ رَوَاهُ الْمُفِیدُ فِی الْمُقْنِعَةِ عَنْ إِبْرَاهِیمَ بْنِ عُقْبَةَ (١)

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی عُیُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی (٢)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ (٣).

******

ترجمه:

از ابراهیم بن عقبه نقل شده است که می گوید: «به امام هادی علیه السلام (ابوالحسن سوم) نامه ای نوشتم و از ایشان درباره زیارت امام حسین علیه السلام و همچنین زیارت امام کاظم و امام جواد علیه السلام پرسیدم. امام هادی علیه السلام در پاسخ به من نوشتند: زیارت امام حسین علیه السلام مقدم است و این زیارت پاداش بیشتری دارد و کامل تر است.»

٩٠- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ الْهَادِی وَ الْعَسْکَرِیِّ وَ الْمَهْدِیِّ ع مِنْ دَاخِلٍ أَوْ خَارِجٍ

اشارة

(٤) ٩٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِیَارَةِ الْهَادِی وَ الْعَسْکَرِیِّ وَ الْمَهْدِیِّ ع مِنْ دَاخِلٍ أَوْ خَارِجٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۸۴۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸۴۲- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع مَا لِمَنْ زَارَ وَاحِداً مِنْكُمْ قَالَ كَمَنْ زَارَ رَسُولَ اللَّهِ ص.

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ مِثْلَهُ (٦).

******

ترجمه:

از زید شحام نقل شده است که می گوید: «به امام صادق علیه السلام عرض کردم: کسی که یکی از شما (امامان) را زیارت کند، چه پاداشی دارد؟ امام علیه السلام فرمودند: مثل کسی است که رسول خدا صلی الله علیه وآله را زیارت کرده است.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۸۴۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۸۴۳- ۲- (۷) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جُمْهُورٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ رَوْحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِی هَاشِمٍ الْجَعْفَرِیِ

ص: ۵۷۱

۱- المقنعة- ۷٤.

۲- عيون أخبار الرضا (عليه السلام) ۲- ۲٦۱- ۲۵.

٣- تقدم فی البابین ٢ و ٢٦ و فی الحدیث ٣ من الباب ٢٩ و فی الحدیث ٢ من الباب ٣٠ و فی الحدیث ٢ من الباب ٤٤ و فی الحدیثین ٩ و ١٠ من الباب ٦٩ و فی الحدیث ٦ من الباب ٨٠ و فی الباب ٨١ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٩٠ فیه حدیثان.

٥- الکافی ٤- ٥٧٩- ١، و أورده فی الحدیث ١٥ من الباب ٢، و فی الحدیث ١ من الباب ٧٩ من هذه الأبواب.

٦- التهذیب ٦- ٧٩- ١٥٧، التهذیب ٦- ٩٣- ١٧٤.

٧- التهذیب ٦- ٩٣- ١٧٦.

قَالَ: قَالَ (١) أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيُّ ع قَبْرِی بِسُرَّ مَنْ رَأَى أَمَانٌ لِأَهْلِ الْجَانِبَيْنِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِکَ (٢) وَ قَدْ قَالَ الشَّيْخُ الْمَنْعُ مِنْ دُخُولِ الدَّارِ هُوَ الْأَحْوَطُ وَ الْأَوْلَى لِأَنَّ الدَّارَ قَدْ ثَبَتَ أَنَّهَا مِلْکُ الْغَيْرِ وَ لَا يَجُوزُ لَنَا أَنْ نَتَصَرَّفَ فِيهَا بِالدُّخُولِ فِيهَا وَ لَا غَيْرِهِ إِلَّا بِإِذْنِ صَاحِبِهَا قَالَ وَ لَوْ أَنَّ أَحَداً يَدْخُلُهَا لَمْ يَكُنْ مَأْثُوماً خَاصَّةً إِذَا تَأَوَّلَ فِی ذَلِکَ مَا

رُوِیَ عَنْهُمْ ع مِنْ أَنَّهُمْ جَعَلُوا شِيعَتَهُمْ فِی حِلٍّ مِنْ مَالِهِمْ.

وَ ذَلِکَ عَلَى عُمُومِهِ وَ قَدْ رُوِیَ فِی ذَلِکَ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ يُحْصَى وَ قَدْ أَوْرَدْنَا طَرَفاً مِنْهُ فِی بَابِ الْأَخْمَاسِ انْتَهَى (٣) أَقُولُ: وَ قَدْ تَقَدَّمَ فِی الصَّلَاةِ

عَنْهُمْ لَا يَحِلُّ مَالُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا بِطِيبَةِ نَفْسٍ مِنْهُ.

وَ قَدْ عُلِمَ طِيبَةُ نَفْسِ الْمَالِکِ ع لِدُخُولِ الدَّارِ وَ عَدَمِ الضَّرَرِ عَلَيْهِ وَ حُصُولِ زِيَارَةِ التَّعْظِيمِ لَهُ وَ لِأَبِيهِ وَ جَدِّهِ ع مَعَ عُمُومِ أَحَادِيثِ الزِّيَارَاتِ وَ إِطْلَاقِهَا الدَّالِّ عَلَى الْإِذْنِ وَ عَدَمِ وُصُولِ النَّهْيِ عَنِ الدُّخُولِ إِلَى غَيْرِ ذَلِکَ مِنَ الْوُجُوهِ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ (٤).

******

ترجمه:

این روایت از ابی هاشم جعفری نقل شده است که امام حسن عسکری علیه السلام فرمودند: «قبر من در سامرا (سرّ من رأی) برای اهل دو سمت، مایه امان است.»

ص: ۵۷۲

۱- فی المصدر- قال لی.

۲- تقدم فی البابین ۲ و ۲٦ و فی الحدیث ۳ من الباب ۲۹، و فی الحدیث ۲ من الباب ۳۰ و فی الحدیث ۲ من الباب ٤٤ و فی الحدیثین ۹ و ۱۰ من الباب ٦۹ و فی الحدیث ٦ من الباب ۸۰ و فی الأبواب ۸۱ و ۸٤ و ۸٦ و فی الحدیث ٦ من الباب ۸۷ و فی الباب ۸۹ من هذه الأبواب. و یأتی ما یدلّ علیه فی الحدیثین ۱ و ۲ من الباب ۹۵ و فی الحدیث ۱ من الباب ۹٦ من هذه الأبواب.

۳- راجع التهذیب ٦- ۹٤- ۱۷۳ الباب ٤٤.

٤- تقدم فی الحدیث ۱ من الباب ۳ من أبواب مکان المصلی.

۹۱- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِیَارِ الْإِقَامَةِ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ وَ الصَّوْمِ عَلَی السَّفَرِ لِلزِّیَارَةِ وَ الْإِفْطَارِ

اشارة

(۱) ۹۱ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِیَارِ الْإِقَامَةِ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ وَ الصَّوْمِ عَلَی السَّفَرِ لِلزِّیَارَةِ وَ الْإِفْطَارِ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸٤٤ - رقم الحدیث الباب: ۱]

١٩٨٤٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ الْبَغْدَادِيِّ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيِّ جُعِلْتُ فِدَاكَ يَدْخُلُ شَهْرُ رَمَضَانَ عَلَى الرَّجُلِ فَيَقَعُ بِقَلْبِهِ زِيَارَةُ الْحُسَيْنِ وَ زِيَارَةُ أَبِيكَ ع بِبَغْدَادَ- فَيُقِيمُ بِمَنْزِلِهِ (٣) حَتَّى يَخْرُجَ عَنْهُ شَهْرُ رَمَضَانَ ثُمَّ يَزُورُهُمْ أَوْ يَخْرُجُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ وَ يُفْطِرُ فَكَتَبَ (٤) لِشَهْرِ رَمَضَانَ مِنَ الْفَضْلِ وَ الْأَجْرِ مَا لَيْسَ لِغَيْرِهِ مِنَ الشُّهُورِ فَإِذَا دَخَلَ فَهُوَ الْمَأْثُورُ.

******

ترجمه:

از محمد بن فضل بغدادی نقل شده است که می گوید: «به امام حسن عسکری علیه السلام نوشتم: فدایت شوم، زمانی که ماه رمضان برای شخصی فرا می رسد، در قلب او شوق زیارت امام حسین علیه السلام و زیارت پدرتان (امام هادی علیه السلام) در بغداد ایجاد می شود. آیا او باید تا پایان ماه رمضان در خانه بماند و سپس به زیارت برود، یا در ماه رمضان به زیارت برود و روزه اش را افطار کند؟ امام حسن عسکری علیه السلام در پاسخ نوشتند: برای ماه رمضان از نظر فضل و پاداش چیزی است که برای هیچ ماه دیگری نیست. پس وقتی ماه رمضان وارد می شود، باید به آن توجه ویژه ای شود.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٤٥ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٨٤٥- ٢- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ مَسَائِلِ الرِّجَالِ وَ مُكَاتَبَاتِهِمْ إِلَى مَوْلَانَا أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ ع مِنْ مَسَائِلِ دَاوُدَ الصَّرْمِيِّ قَالَ: وَ سَأَلْتُهُ عَنْ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع وَ زِيَارَةِ آبَائِهِ ع- فِي شَهْرِ رَمَضَانَ نَزُورُهُمْ (٦) فَقَالَ لِرَمَضَانَ مِنَ الْفَضْلِ وَ عَظِيمِ الْأَجْرِ مَا لَيْسَ لِغَيْرِهِ فَإِذَا دَخَلَ فَهُوَ الْمَأْثُورُ وَ الصِّيَامُ فِيهِ أَفْضَلُ مِنْ قَضَائِهِ وَ إِذَا حَضَرَ فَهُوَ مَأْثُورٌ يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ مَأْثُوراً.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الصَّوْمِ (٧) وَ تَقَدَّمَ مَا يُنَافِيهِ وَ هُوَ

۱- الباب ۹۱ فیه حدیثان.

۲- التهذیب ٦- ۱۱۰- ۱۹۸.

۳- فی المصدر- فیقیم فی منزله.

٤- فی المصدر- فکتب (علیه السلام).

۵- مستطرفات السرائر- ٦۷- ۷.

٦- فی المصدر- نسافرهم و نزورهم.

۷- تقدم فی الباب ۳ من أبواب من یصحّ منه النوم.

مَحْمُولٌ عَلَی الْجَوَازِ أَوْ مُضِیِّ لَیْلَةِ الْقَدْرِ (۱).

******

ترجمه:

از محمد بن ادریس در کتاب "السرائر" نقل شده است، که از مسائل داود صرمی است. او می گوید: «از امام هادی علیه السلام در مورد زیارت امام حسین علیه السلام و زیارت پدران ایشان در ماه رمضان پرسیدم، که آیا در این ماه می توانیم به زیارت آنها برویم؟ امام علیه السلام فرمودند: برای ماه رمضان فضل و پاداش عظیمی است که در ماه های دیگر وجود ندارد. پس هنگامی که ماه رمضان فرا می رسد، باید به آن توجه ویژه داشت و روزه داری در آن بهتر از قضا کردن آن است. پس وقتی این ماه وارد می شود، باید بر اساس سنت و دستورات خاص آن عمل کرد.»

۹۲- بَابُ عَدَمِ جَوَازِ الطَّوَافِ بِالْقُبُورِ

اشارة

(۲) ۹۲ بَابُ عَدَمِ جَوَازِ الطَّوَافِ بِالْقُبُورِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۸٤٦ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸٤٦- ۱- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی الْعِلَلِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا تَشْرَبْ وَ أَنْتَ قَائِمٌ وَ لَا تَطُفْ بِقَبْرٍ وَ لَا تَبُلْ فِی مَاءٍ نَقِيعٍ فَإِنَّ مَنْ فَعَلَ ذَلِکَ فَأَصَابَهُ شَیْ ءٌ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از حلبی نقل شده که امام صادق علیه السلام فرمودند: «در حال ایستاده آب نخور، گرد قبری طواف نکن، و در آب راکد ادرار نکن، زیرا هرکس این کارها را انجام دهد و اتفاقی برایش رخ دهد، نباید جز خود را سرزنش کند.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۸٤۷ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۸٤۷- ۲- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی نَصْرٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا ع أَنَّهُ قَالَ: لَا تَشْرَبْ وَ أَنْتَ قَائِمٌ وَ لَا تَبُلْ فِی مَاءٍ نَقِيعٍ وَ لَا تَطُفْ (٥) بِقَبْرٍ الْحَدِيثَ.

******

ترجمه:

از محمد بن مسلم نقل شده که از یکی ازدو امام علیهما السلام شنید که فرمودند: «در حال ایستاده آب نخور، در آب راکد ادرار نکن، و گرد قبری طواف نکن.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۴۸ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۸۴۸- ۳- (٦) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَیْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الطَّیِّبِ عَنْ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ مَنْصُورٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْعَلَاءِ عَنْ یَحْیَی بْنِ أَکْثَمَ فِی حَدِیثٍ قَالَ:

ص: ٥٧٤

۱- تقدم فی الحدیثین ۲ و ٥ من الباب ۳ من أبواب من یصحّ منه الصوم.

۲- الباب ۹۲ فیه ۳ أحادیث.

۳- علل الشرائع- ۲۸۳- ۱، و أورده بتمامه فی الحدیث ٦ من الباب ۲٤ من أبواب أحکام الخلوة.

٤- الکافی ٦- ٥۳٤- ۸، و أورده بتمامه فی الحدیث ۱ من الباب ۲٤ من أبواب أحکام الخلوة، و قطعة منه فی الحدیث ٤ من الباب ٤٤ من أبواب أحکام الملابس، و أخری فی الحدیث ۲ من الباب ۲۱ من أبواب المساکن، و أخری فی الحدیث ٤ من الباب ۷ من أبواب الأشربة المباحة.

٥- فی نسخة- و لا تطیف (هامش المخطوط).

٦- الکافی ۱- ۳٥۳- ۹.

بَیْنَا أَنَا ذَاتَ یَوْمٍ دَخَلْتُ أَطُوفُ بِقَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ص- فَرَأَیْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ الرِّضَا ع یَطُوفُ بِهِ فَنَاظَرْتُهُ فِی مَسَائِلَ عِنْدِی الْحَدِیثَ.

أَقُولُ: هَذَا غَيْرُ صَرِيحٍ فِي أَكْثَرَ مِنْ دَوْرَةٍ وَاحِدَةٍ لِأَجْلِ إِتْمَامِ الزِّيَارَةِ وَ الدُّعَاءِ مِنْ جَمِيعِ الْجِهَاتِ كَمَا وَرَدَ فِي بَعْضِ الزِّيَارَاتِ لَا بِقَصْدِ الطَّوَافِ عَلَى أَنَّهُ مَخْصُوصٌ بِقَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ لَا يَدُلُّ عَلَى غَيْرِهِ مِنَ الْأَئِمَّةِ ع وَ لَا غَيْرِهِمْ وَ الْقِيَاسُ بَاطِلٌ وَ رَاوِيهِ عَامِّيٌّ ضَعِيفٌ قَدْ تَفَرَّدَ بِرِوَايَتِهِ وَ يَحْتَمِلُ كَوْنُ الطَّوَافِ فِيهِ بِمَعْنَى الْإِلْمَامِ وَ النُّزُولِ كَمَا ذَكَرَهُ عُلَمَاءُ اللُّغَةِ وَ هُوَ قَرِيبٌ مِنْ مَعْنَى الزِّيَارَةِ وَ يَحْتَمِلُ الْحَمْلُ عَلَى التَّقِيَّةِ بِقَرِينَةِ رَاوِيهِ لِأَنَّ الْعَامَّةَ يُجَوِّزُونَهُ وَ الصُّوفِيَّةَ مِنَ الْعَامَّةِ يَطُوفُونَ بِقُبُورِ مَشَايِخِهِمْ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ.

******

ترجمه:

از یحیی بن اکثم نقل شده که می گوید: «روزی وارد شدم تا گرد قبر رسول خدا (صلی الله علیه وآله) طواف کنم، و محمد بن علی الرضا (امام جواد علیه السلام) را دیدم که مشغول طواف بود. با او در مسائل مختلفی که داشتم به مناظره پرداختم.»

می گویم :

این عمل به طواف به معنای چرخیدن دور قبر برای تکمیل زیارت و دعا از جهات مختلف اشاره دارد، نه به معنای طواف به شکل عبادی خاص. این کار بیشتر در زیارت پیامبر (صلی الله علیه وآله) وارد شده و دلالتی بر طواف بر قبور دیگر امامان یا افراد ندارد. همچنین قیاس این عمل به دیگر قبور صحیح نیست و روایت از راوی ضعیفی نقل شده است.

۹۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قَبْرِ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ بِالرَّيِ

اشارة

(۱) ۹۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قَبْرِ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ بِالرَّيِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۸٤۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸٤۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ الْقَاسِمِ الْعَلَوِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَمَّنْ دَخَلَ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَادِي ع مِنْ أَهْلِ الرَّيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيِّ ع فَقَالَ لِي أَيْنَ كُنْتَ فَقُلْتُ زُرْتُ الْحُسَيْنَ ع- فَقَالَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ زُرْتَ قَبْرَ عَبْدِ الْعَظِيمِ عِنْدَكُمْ لَكُنْتَ كَمَنْ زَارَ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ ع.

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَى بْنِ

ص: ۵۷۵

۱- الباب ۹۳ فيه حديث واحد.

۲- ثواب الأعمال- ۱۲٤- ۱.

بَابَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ بَعْضِ أَهْلِ الرَّيِّ (۱).

******

ترجمه:

از محمد بن يحيى نقل شده كه مى گويد: «كسى از اهل رى به امام حسن عسكرى عليه السلام وارد شد و امام عليه السلام از او پرسيد: "كجا بودى؟" او پاسخ داد: "به زيارت امام حسين عليه السلام رفتم." امام عسكرى عليه السلام فرمودند: "اگر به زيارت قبر عبدالعظيم (ع) نزد شما رفته بودى، مانند كسى بودى كه امام حسين عليه السلام را زيارت كرده است."»

٩٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قَبْرِ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع بِقُمَ

اشارة

(٢) ٩٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قَبْرِ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع بِقُمَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٥٠ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٨٥٠- ١- (٣) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ وَ عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ (٤) عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا ع- عَنْ زِيَارَةِ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع بِقُمَّ- فَقَالَ مَنْ زَارَهَا فَلَهُ الْجَنَّةُ.

جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَى بْنِ بَابَوَيْهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

این روایت از سعد بن سعد نقل شده است که می گوید: «از امام رضا علیه السلام درباره زیارت فاطمه بنت موسی بن جعفر علیهم السلام در قم پرسیدم. امام علیه السلام فرمودند: هر کس او را زیارت کند، بهشت برای او خواهد بود.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٥١ - رقم الحديث الباب: ٢]

۱۹۸۵۱- ۲- (٦) وَ عَنْ أَبِيهِ وَ أَخِيهِ عَلِيٍّ وَ مَشَايِخِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ وَ غَيْرِهِ عَنِ الْعَمْرَكِيِّ عَنْ رَجُلٍ (۷) عَنِ ابْنِ الرِّضَا ع قَالَ: مَنْ زَارَ قَبْرَ عَمَّتِي بِقُمَّ فَلَهُ الْجَنَّةُ.

******

ترجمه:

این روایت از عمروکی و از قول یکی از افراد نقل شده که به ابن الرضا (امام جواد علیه السلام) نسبت داده شده است. در این روایت آمده است: «هر کس قبر عمه ام در قم را زیارت کند، بهشت برای او خواهد بود.»

ص: ٥٧٦

۱- کامل الزیارات- ۳۲٤.

۲- الباب ۹٤ فیه حدیثان.

۳- ثواب الأعمال- ۱۲٤- ۱، و عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۲- ۲٦۷- ۱.

٤- لیس فی الثواب.

٥- کامل الزیارات- ۳۲٤.

٦- کامل الزیارات- ۳۲.

۷- فی المصدر- عمن ذکره.

۹٥- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قُبُورِ النَّبِيِّ ص وَ الْأَئِمَّةِ ع مِنْ بُعْدٍ وَ كَيْفِيَّتِهَا فِي التَّقِيَّةِ وَ غَيْرِهَا

اشارة

(۱) ۹٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قُبُورِ النَّبِيِّ ص وَ الْأَئِمَّةِ ع مِنْ بُعْدٍ وَ كَيْفِيَّتِهَا فِي التَّقِيَّةِ وَ غَيْرِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۸۵۲ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸۵۲- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا بَعُدَتْ بِأَحَدِكُمُ الشُّقَّةُ وَ نَأَتْ بِهِ الدَّارُ فَلْيَصْعَدْ أَعْلَى مَنْزِلِهِ فَلْيُصَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَ لْيُومِ بِالسَّلَامِ إِلَى قُبُورِنَا فَإِنَّ ذَلِكَ يَصِلُ إِلَيْنَا.

******

ترجمه:

این روایت از هشام نقل شده که امام صادق علیه السلام فرمودند: «اگر مسافت خانه یکی از شما دور و دراز شد و خانه اش از شما دور افتاد، باید بر بالای خانه اش برود و دو رکعت نماز بخواند و سلامی به قبور ما بفرستد. زیرا این سلام به ما می رسد.»

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۸۵۳ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۸۵۳- ۲- (۳) وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ عَنِ الصَّادِقِ ع قَالَ: إِذَا أَتَيْتَ الْفُرَاتَ فَاغْتَسِلْ وَ الْبَسْ ثَوْبَيْكَ الطَّاهِرَيْنِ ثُمَّ ائْتِ الْقَبْرَ وَ قُلْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ- صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ- صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ- وَ قَدْ تَمَّتْ زِيَارَتُكَ هَذِهِ فِی حَالِ التَّقِيَّةِ.

******

ترجمه:

این روایت از یونس بن ظبیان نقل شده که امام صادق علیه السلام فرمودند: «وقتی به کنار فرات رسیدی، غسل کن و لباس های پاکیزه ات را بپوش و سپس به زیارت قبر برو و بگو: "صلّی الله علیک یا أبا عبد الله" سه بار. با این کار، زیارت تو در حالت تقیه کامل می شود.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۵٤ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۸۵٤- ۳- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَمَّنْ رَوَاهُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا بَعُدَتْ بِأَحَدِكُمُ الشُّقَّةُ وَ نَأَتْ بِهِ الدَّارُ فَلْيَعْلُ عَلَى مَنْزِلِهِ وَ لْيُصَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَ لْيُومِ بِالسَّلَامِ إِلَى قُبُورِنَا فَإِنَّ ذَلِكَ يَصِلُ إِلَيْنَا وَ لْتُسَلِّمْ (٥) عَلَى الْأَئِمَّةِ ع مِنْ بَعِيدٍ كَمَا تُسَلِّمُ عَلَيْهِمْ مِنْ قَرِيبٍ غَيْرَ أَنَّكَ لَا يَصِحُّ أَنْ تَقُولَ أَتَيْتُكَ زَائِراً بَلْ تَقُولُ مَوْضِعَهُ قَصَدْتُكَ (٦) بِقَلْبِي زَائِراً إِذْ عَجَزْتُ عَنْ

۱- الباب ۹۵ فیه ۵ أحادیث.

۲- الفقیه ۲- ۵۹۹- ۳۲۰۲.

۳- الفقیه ۲- ۵۹۸- ۳۲۰۱.

٤- التهذیب ٦- ۱۰۳- ۱۷۹.

۵- فی المصدر- و تسلم.

٦- فی المصدر- قصدت.

حُضُورِ مَشْهَدِكَ وَ وَجَّهْتُ إِلَيْكَ سَلَامِي لِعِلْمِي بِأَنَّهُ يَبْلُغُكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ تَدْعُو بِمَا أَحْبَبْتَ.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ يَصِلُ إِلَيْنَا (١)

******

ترجمه:

این روایت از ابن ابی عمیر نقل شده که می گوید: «امام صادق علیه السلام فرمودند: اگر مسافت خانه یکی از شما دور و دراز شد و خانه اش از شما دور افتاد، باید بر بالای خانه اش برود و دو رکعت نماز بخواند و سلامی به قبور ما بفرستد. این سلام به ما می رسد. همچنین باید به ائمه علیهم السلام از دور سلام کنید، به همان نحوی که از نزدیک سلام می کنید، با این تفاوت که نمی توانید بگویید: "آمدم به زیارتت"، بلکه باید بگویید: "مقصد من این مکان بود و با قلبم به زیارت تو آمده ام، زیرا نتوانستم به حضورت بیایم و سلامم را به تو فرستادم، با علم به اینکه این سلام به تو می رسد. صلوات الله علیک، پس برای من در پیشگاه پروردگارت شفاعت کن و دعا کن برای آنچه دوست دارم."»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۵۵ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۸۵۵- ٤- (۲) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الدَّهَّانِ عَنْ مَنِيعِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا سَدِيرُ تُكْثِرُ زِيَارَةَ قَبْرِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع- قُلْتُ إِنَّهُ مِنِّی بَعِيدٌ (۳) فَقَالَ أَ لَا أُعَلِّمُكَ شَيْئاً إِذَا أَنْتَ فَعَلْتَهُ كُتِبَتْ لَكَ بِذَلِكَ الزِّيَارَةُ (٤) قُلْتُ بَلَى قَالَ اغْتَسِلْ فِی مَنْزِلِكَ وَ انْزِلْ إِلَى سَطْحِ دَارِكَ (٥) وَ أَشِرْ إِلَيْهِ بِالسَّلَامِ تُكْتَبْ لَكَ بِذَلِكَ الزِّيَارَةُ.

******

ترجمه:

این روایت از حنان بن سدیر نقل شده که از پدرش نقل می کند: «امام صادق علیه السلام به من فرمودند: ای سدیر، تو زیارت قبر امام حسین علیه السلام را بسیار انجام می دهی. گفتم: "او از من

دور است." امام علیه السلام فرمودند: "آیا می خواهی چیزی یاد بگیر که با انجام آن، زیارت آن حضرت برای تو نوشته شود؟" گفتم: "بله." امام فرمودند: "در خانه ات غسل کن، سپس به سطح خانه ات برو و به سمت قبر امام حسین علیه السلام اشاره کن و سلام بده. با این کار، زیارت برای تو نوشته می شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۵٦ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۸۵٦- ۵- (٦) قَالَ وَ رَوَی سُلَیْمَانُ بْنُ عِیسَی عَنْ أَبِیهِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع کَیْفَ أَزُورُکَ إِذَا لَمْ أَقْدِرْ (۷) عَلَی ذَلِکَ قَالَ: قَالَ لِی یَا عِیسَی- إِذَا لَمْ تَقْدِرْ عَلَی الْمَجِی ءِ فَإِذَا کَانَ فِی (۸) یَوْمِ الْجُمُعَةِ- فَاغْتَسِلْ أَوْ تَوَضَّأْ وَ اصْعَدْ إِلَی سَطْحِکَ وَ صَلِّ رَکْعَتَیْنِ وَ تَوَجَّهْ نَحْوِی فَإِنَّهُ مَنْ زَارَنِی فِی حَیَاتِی فَقَدْ زَارَنِی فِی مَمَاتِی وَ مَنْ زَارَنِی فِی مَمَاتِی فَقَدْ زَارَنِی فِی حَیَاتِی.

ص: ۵۷۸

۱- الکافی ٤- ۵۸۷- ۱.

۲- کامل الزیارات- ۲۸۸.

۳- فی المصدر- إنّه من الشغل.

٤- فی المصدر- کتب اللّه لک بذلک الزیارة.

۵- فی المصدر- و اصعد إلی سطح دارک.

٦- کامل الزیارات- ۲۸۷.

۷- فی المصدر- و لم أقدر.

۸- لیس فی المصدر.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

این روایت از سلیمان بن عیسی نقل شده که از پدرش نقل می کند: «گفتم به امام صادق علیه السلام که چگونه می توانم تو را زیارت کنم اگر نتوانم به حضور برسم؟ امام علیه السلام فرمودند: ای عیسی، اگر نتوانی به زیارت بیایی، در روز جمعه غسل کن یا وضو بگیر و به بالای خانه ات برو و دو رکعت نماز بخوان و به سمت من توجه کن. زیرا کسی که در حیات من به زیارت من بیاید، در مرگ من نیز به زیارت من آمده است و کسی که در مرگ من به زیارت من بیاید، در حیات من نیز به زیارت من آمده است.»

۹۶- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ النَّبِيِّ وَ الْأَئِمَّةِ وَ فَاطِمَةَ ع فِي كُلِّ يَوْمِ جُمُعَةٍ مِنْ بُعْدٍ عَلَى غُسْلٍ وَ كَيْفِيَّتِهَا

اشارة

(۳) ۹۶ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ النَّبِيِّ وَ الْأَئِمَّةِ وَ فَاطِمَةَ ع فِي كُلِّ يَوْمِ جُمُعَةٍ مِنْ بُعْدٍ عَلَى غُسْلٍ وَ كَيْفِيَّتِهَا

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلي: ۱۹۸۵۷ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸۵۷- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِي الْمِصْبَاحِ قَالَ رُوِيَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ع أَنَّهُ قَالَ: مَنْ أَرَادَ أَنْ يَزُورَ قَبْرَ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ قَبْرَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ- وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ قُبُورَ الْحُجَجِ ع وَ هُوَ فِي بَلَدِهِ فَلْيَغْتَسِلْ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَ لْيَلْبَسْ ثَوْبَيْنِ نَظِيفَيْنِ وَ لْيَخْرُجْ إِلَى فَلَاةٍ مِنَ الْأَرْضِ ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ يَقْرَأُ فِيهِنَّ مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ- فَإِذَا تَشَهَّدَ وَ سَلَّمَ فَلْيَقُمْ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ وَ لْيَقُلْ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ الْمُرْسَلُ وَ الْوَصِيُّ الْمُرْتَضَى-

وَ السَّيِّدَةُ الْكُبْرَى وَ السَّيِّدَةُ الزَّهْرَاءُ وَ السِّبْطَانِ الْمُنْتَجَبَانِ- وَ الْأَوْلَادُ وَ الْأَعْلَامُ وَ الْأُمَنَاءُ الْمُسْتَخْزَنُونَ (٥) جِئْتُ انْقِطَاعاً إِلَيْكُمْ وَ إِلَى آبَائِكُمْ وَ وَلَدِكُمُ الْخَلَفِ عَلَى بَرَكَةِ الْحَقِّ (٦) فَقَلْبِي لَكُمْ سِلْمٌ (٧) وَ نُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بِدِينِهِ فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ عَدُوِّكُمْ إِنِّي لَمِنَ الْقَائِلِينَ بِفَضْلِكُمْ مُقِرٌّ بِرَجْعَتِكُمْ (٨) لَا أُنْكِرُ لِلَّهِ قُدْرَةً وَ لَا أَزْعُمُ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ

ص: ٥٧٩

١- تقدم فی الحدیث ٦ من الباب ٢ و فی البابین ٤ و ٥ من هذه الأبواب.

٢- یأتی فی الباب ٩٦ من هذه الأبواب.

٣- الباب ٩٦ فیه حدیثان.

٤- مصباح المتهجد- ٢٥٣.

٥- فی نسخة- المنتجبون (هامش المخطوط).

٦- فی المصدر- علی برکة حق.

٧- فی المصدر- فقلبی لکم مسلم.

٨- فیه دلالة علی رجعة النبیّ و الأئمة (علیهم السلام)، و فی الزیارة الجامعة ما هو أوضح من ذلک، و الأحادیث فی صحة الرجعة کثیرة قد جمعت منها ستمائة و عشرین حدیثا فی رسالة مفردة تسهل علی تحقیق هذه المسالة بما لا مزید علیه." منه قده".

سُبْحَانَ اللَّهِ ذِي الْمُلْكِ وَ الْمَلَكُوتِ يُسَبِّحُ اللَّهَ بِأَسْمَائِهِ جَمِيعُ خَلْقِهِ وَ السَّلَامُ عَلَى أَزْوَاجِكُمْ وَ أَجْسَادِكُمْ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

قَالَ وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى افْعَلْ ذَلِكَ عَلَى سَطْحِ دَارِكَ (١)

******

ترجمه:

محمد بن حسن در کتاب «مصباح» گفته است که از امام صادق، جعفر بن محمد (علیه السلام) روایت شده که فرمود: کسی که بخواهد قبر رسول خدا (صلی الله علیه وآله) و قبر امیرالمؤمنین و فاطمه و حسن و حسین و قبور حجج (علیهم السلام) را زیارت کند، در حالی که در شهر خود است، باید در روز جمعه غسل کند و دو لباس پاک بپوشد و به فضای باز و بدون مانعی از زمین برود. سپس چهار رکعت نماز بخواند که در آن هرچه از قرآن میسر است بخواند. پس از تشهد و سلام، رو به قبله بایستد و بگوید: سلام بر تو ای پیامبر و رحمت خدا و برکاتش. سلام بر تو ای پیامبر فرستاده، وصی برگزیده، و بانوی بزرگ و بانو فاطمه زهرا، و دو نوه منتخب، و فرزندان و نشانه ها و امین های محفوظ خدا. به سوی شما و پدران و فرزندانتان روی آورده ام و دل من با شماست و یاری من برای شما آماده است تا خدا با دینش حکم کند. من با شما هستم، با شما، نه با دشمنانتان. من از کسانی هستم که به فضل شما اعتراف دارم و به رجعت شما اعتراف می کنم. قدرتی برای خدا انکار نمی کنم و چیزی نمی گویم جز آنچه خدا بخواهد.

سبحان الله، مالک ملک و ملکوت. همه مخلوقات خداوند او را با نام هایش تسبیح می گویند. و سلام بر ارواح و جسم های شما. و سلام بر شما و رحمت خدا و برکاتش.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۵۸ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۸۵۸- ۲- (۲) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَفَعَهُ (۳) قَالَ: دَخَلَ حَنَانُ بْنُ سَدِيرٍ الصَّيْرَفِيُّ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع- فَقَالَ يَا حَنَانُ تَزُورُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع فِي كُلِّ شَهْرٍ مَرَّةً قَالَ لَا قَالَ فَفِي كُلِّ شَهْرَيْنِ مَرَّةً قَالَ لَا قَالَ فَفِي كُلِّ سَنَةٍ مَرَّةً قَالَ لَا قَالَ فَمَا أَجْفَاكُمْ لِسَيِّدِكُمْ قَالَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ قِلَّةُ الزَّادِ وَ بُعْدُ النَّأْيِ الْمَسَافَةِ فَقَالَ أَ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى زِيَارَةٍ مَقْبُولَةٍ وَ إِنْ بَعُدَ النَّأْيُ قَالَ بَلَى فَكَيْفَ أَزُورُهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ- قَالَ اغْتَسِلْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَوْ أَيَّ يَوْمٍ شِئْتَ وَ الْبَسْ أَطْهَرَ ثِيَابِكَ وَ اصْعَدْ إِلَى أَعْلَى دَارِكَ (٤) أَوْ إِلَى الصَّحْرَاءِ وَ اسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ

بِوَجْهِکَ بَعْدَ مَا تَبَیَّنَ أَنَّ الْقَبْرَ هُنَاکَ یَقُولُ اللَّهُ فَأَیْنَما تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ (۵) ثُمَّ قُلْ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ وَ ابْنَ مَوْلَایَ وَ سَیِّدِی وَ ابْنَ سَیِّدِی السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلَایَ الشَّهِیدَ ابْنَ الشَّهِیدِ وَ الْقَتِیلَ ابْنَ الْقَتِیلِ وَ ذَکَرَ الزِّیَارَةَ ثُمَّ قَالَ ثُمَّ تَتَحَوَّلُ إِلَی یَسَارِکَ قَلِیلًا وَ تُحَوِّلُ وَجْهَکَ إِلَی قَبْرِ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ- وَ هُوَ عِنْدَ رِجْلِ وَالِدِهِ وَ تُسَلِّمُ عَلَیْهِ بِمِثْلِ ذَلِکَ ثُمَّ ادْعُ اللَّهَ مَا أَحْبَبْتَ مِنْ أَمْرِ دِینِکَ وَ دُنْیَاکَ ثُمَّ تُصَلِّی أَرْبَعَ رَکَعَاتٍ فَإِنَّ صَلَاةَ الزِّیَارَةِ ثَمَانٍ أَوْ سِتٌّ أَوْ

۱- مصباح المتهجد- ۲۵۳.

۲- کامل الزیارات- ۲۸۸.

۳- فی المصدر- رفع الحدیث إلی أبی عبد اللّه (علیه السلام).

٤- فی المصدر- و اصعد إلی أعلی موضع فی دارک.

۵- البقرة ۲- ۱۱۵.

أَرْبَعٌ أَوْ رَکْعَتَانِ وَ أَفْضَلُهَا ثَمَانٍ ثُمَّ تَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةَ نَحْوَ قَبْرِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع- وَ تَقُولُ أَنَا مُوَدِّعُکَ یَا سَیِّدِی وَ ابْنَ سَیِّدِی عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ- (۱) وَ مُوَدِّعُکُمْ یَا سَادَتِی (۲) یَا مَعَاشِرَ الشُّهَدَاءِ فَعَلَیْکُمْ سَلَامُ اللَّهِ وَ رَحْمَتُهُ وَ رِضْوَانُهُ وَ بَرَکَاتُهُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۳).

******

ترجمه:

حنان بن سدیر صیرفی نزد امام صادق (علیه السلام) آمد. امام فرمود: ای حنان، آیا هر ماه یک بار قبر امام حسین (علیه السلام) را زیارت می کنی؟ گفت: نه. امام فرمود: پس هر دو ماه یک بار؟

گفت: نه. امام فرمود: پس هر سال یک بار؟ گفت: نه. امام فرمود: چقدر در حق سید خود بی وفا هستید! حنان گفت: ای پسر رسول خدا، کمبود توشه و دوری مسافت مانع من می شود. امام فرمود: آیا تو را به زیارتی که مقبول باشد راهنمایی نکنم، هرچند که مسافت دور باشد؟ حنان گفت: بله، چگونه زیارت کنم، ای پسر رسول خدا؟

امام فرمود: روز جمعه یا هر روزی که خواستی غسل کن و پاک ترین لباس هایت را بپوش و به بالای خانه ات یا به صحرایی برو و رو به قبله بایست، بعد از اینکه مشخص کردی قبر در آن جهت قرار دارد. خداوند می فرماید: «پس هر جا که رو کنید، همان جا روی خداست» (بقره: ۱۱۵). سپس بگو: سلام بر تو ای مولای من و پسر مولای من، و سید من و پسر سید من. سلام بر تو ای مولای من، شهید پسر شهید، و کشته پسر کشته. سپس زیارت را ذکر کن. امام فرمود: سپس کمی به سمت چپ حرکت کن و روی خود را به سوی قبر علی بن الحسین (علیه السلام) برگردان، که او در پای پدرش دفن است. همان سلام را به او بده. سپس هرچه از امور دین و دنیای خود می خواهی از خداوند درخواست کن. سپس چهار رکعت نماز بخوان، چرا که نماز زیارت یا هشت رکعت است یا شش یا چهار یا دو رکعت، و بهترین آن هشت رکعت است. سپس رو به قبله به سمت قبر امام حسین (علیه السلام) برگرد و بگو: ای سید من و پسر سید من، علی بن الحسین، تو را وداع می کنم و شما را نیز، ای سرورانم، ای جمع شهدا، وداع می کنم. پس سلام و رحمت خدا و رضوان و برکاتش بر شما باد.

۹۷- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْمُؤْمِنِينَ خُصُوصاً الصُّلَحَاءَ

اشارة

(٤) ۹۷ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْمُؤْمِنِينَ خُصُوصاً الصُّلَحَاءَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۸۵۹ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸۵۹- ۱- (۵) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ زَارَ أَخاً (٦) فِي جَانِبِ الْمِصْرِ ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ فَهُوَ زَوْرُهُ (٧) وَ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكْرِمَ زَوْرَهُ.

******

ترجمه:

از يعقوب بن شعيب نقل شده كه امام صادق عليه السلام فرمودند: «كسى كه به قصد رضايت خداوند، برادرى را در گوشه اى از شهر زيارت كند، آن زيارت، زيارت خداوند محسوب مى شود و بر خداوند حق است كه به زائر خود اكرام كند.»

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۸٦۰ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۸٦۰- ۲- (۸) وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا زَارَ مُسْلِمٌ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ فِي اللَّهِ وَ لِلَّهِ إِلَّا نَادَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَيُّهَا الزَّائِرُ طِبْتَ وَ طَابَتْ لَكَ الْجَنَّةُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ وَ فِي كِتَابِ الْإِخْوَانِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

١- فی المصدر- یا مولای و ابن مولای و یا سیدی و ابن سیدی، و مودعک یا سیدی و ابن سیدی یا علیّ بن الحسین.

٢- فی المصدر- یا ساداتی.

٣- تقدم فی الحدیث ٤ من الباب ٩٥ من هذه الأبواب.

٤- الباب ٩٧ فیه ١٢ حدیثا.

٥- الکافی ٢- ١٧٦- ٥.

٦- فی المصدر- أخاه.

٧- الزور- الزائر. (الصحاح- زور- ٢- ٦٧٣).

٨- الکافی ٢- ١٧٧- ١٠.

الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ (١)

وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ مِثْلَهُ (٢).

******

ترجمه:

حضرت صادق : مسلمانی برادرمسلمان خود را برای خدا زیارت نمی کند مگراینکه خداوند متعال به اوندا می کند ای زائرخوش بحالت بهشت گوارایت باد .

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٨٦١ - رقم الحدیث الباب: ٣]

١٩٨٦١- ٣- (٣) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الْعَبْدِ الصَّالِحِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ لِلَّهِ لَا لِغَيْرِهِ يَطْلُبُ بِهِ ثَوَابَ اللَّهِ وَ تَنَجُّزَ مَا وَعَدَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَكَّلَ اللَّهُ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ مِنْ حِينِ يَخْرُجُ مِنْ مَنْزِلِهِ حَتَّى يَعُودَ إِلَيْهِ يُنَادُونَهُ أَلَا طِبْتَ وَ طَابَتْ لَكَ الْجَنَّةُ- تَبَوَّأْتَ مِنَ الْجَنَّةِ مَنْزِلًا.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع نَحْوَهُ (٤) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عِمْرَانَ الْحَلَبِيِّ عَنْ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع نَحْوَهُ (٥).

******

ترجمه:

از ابوحمزه نقل شده که امام کاظم علیه السلام فرمودند: «کسی که برادر مؤمنش را به خاطر خدا، نه برای چیزی غیر از خدا زیارت کند و در این زیارت تنها به دنبال ثواب الهی و تحقق وعده های خداوند باشد، خداوند از هنگامی که از خانه اش خارج می شود تا زمانی که به خانه بازگردد، هفتاد هزار فرشته را مأمور او می کند که به او می گویند: "آگاه باش! خوشبخت شدی و بهشت برایت گوارا باد. تو در بهشت منزلی برای خود انتخاب کرده ای."»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٦٢ - رقم الحديث الباب: ٤]

١٩٨٦٢- ٤- (٦) وَ عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ جَنَّةً لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا ثَلَاثَةٌ رَجُلٌ حَكَمَ عَلَى نَفْسِهِ بِالْحَقِّ وَ رَجُلٌ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِي اللَّهِ وَ رَجُلٌ آثَرَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِي اللَّهِ.

١- ثواب الأعمال- ٢٢١- ١، و مصادقة الاخوان- ٥٦- ١.

٢- قرب الإسناد- ١٨.

٣- الكافى ٢- ١٧٨- ١٥.

٤- الکافی ٢- ١٧٥- ١.

٥- الکافی ٢- ١٧٧- ٩.

٦- الکافی ٢- ١٧٨- ١١.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِی الْخِصَالِ عَنْ أَبِیهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ مِثْلَهُ (١).

******

ترجمه:

حضرت باقر : خداوند بهشتی دارد که فقط سه گروه وارد آن می شوند کسیکه به حق وبرعلیه خودش حکم کند /کسیکه فقط برای رضایت خداوند برادر مومن خود را زیارت کند وکسیکه برادرمومنش رابرخود ترجیح بدهد (ایثارکند)

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٨٦٣ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٩٨٦٣- ٥- (٢) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَیْدٍ عَنْ أَبِی الْحَسَنِ الْأَوَّلِ ع قَالَ: مَنْ لَمْ یَسْتَطِعْ أَنْ یَصِلَنَا فَلْیَصِلْ فُقَرَاءَ شِیعَتِنَا- وَ مَنْ لَمْ یَسْتَطِعْ أَنْ یَزُورَ قُبُورَنَا فَلْیَزُرْ صُلَحَاءَ إِخْوَانِنَا.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ مُرْسَلًا (٣).

******

ترجمه:

حضرت کاظم : کسیکه نمی تواند هدیه خود را به ما برساند به فقرای شیعه کمک کند وکسیکه نمی تواند قبورما را زیارت کند برادران صالح ما را زیارت کند .

[رقم الحديث الكلی: ١٩٨٦٤ - رقم الحديث الباب: ٦]

١٩٨٦٤- ٦- (٤) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص حَدَّثَنِي جَبْرَئِيلُ أَنَّ اللَّهَ أَهْبَطَ إِلَى الْأَرْضِ مَلَكاً فَأَقْبَلَ ذَلِكَ الْمَلَكُ يَمْشِي حَتَّى وَقَعَ إِلَى بَابٍ عَلَيْهِ رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ عَلَى رَبِّ الدَّارِ فَقَالَ لَهُ الْمَلَكُ مَا حَاجَتُكَ إِلَى رَبِّ هَذِهِ الدَّارِ قَالَ أَخٌ لِي مُسْلِمٌ زُرْتُهُ فِي اللَّهِ تَعَالَى فَقَالَ لَهُ الْمَلَكُ مَا جَاءَ بِكَ إِلَّا ذَاكَ فَقَالَ مَا جَاءَ بِي إِلَّا ذَاكَ فَقَالَ فَإِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكَ وَ هُوَ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ وَجَبَتْ لَكَ الْجَنَّةُ- وَ قَالَ الْمَلَكُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ أَيُّمَا مُسْلِمٍ زَارَ مُسْلِماً فَلَيْسَ إِيَّاهُ زَارَ إِيَّايَ زَارَ وَ ثَوَابُهُ عَلَيَّ الْجَنَّةُ.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي الْمَجَالِسِ وَ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ جَابِرٍ

ص: ٥٨٣

١- الخصال- ١٣١- ١٣٦.

٢- الكافی ٤- ٥٩- ٧، و أورده فی الحديث ١ من الباب ٥٠ من أبواب الصدقة.

٣- الفقيه ٢- ٧٣- ١٧٦٥.

٤- الكافی ٢- ١٧٦- ٣.

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ رَبُّكَ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ إِيَّايَ زُرْتَ (١) وَ لِي تَعَاهَدْتَ وَ قَدْ أَوْجَبْتُ لَكَ الْجَنَّةَ- وَ أَعْتَقْتُكَ مِنْ غَضَبِي (٢) وَ أَجَرْتُكَ مِنَ النَّارِ (٣)

******

ترجمه:

این روایت از جابر نقل شده که امام باقر علیه السلام فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «جبرئیل به من خبر داد که خداوند فرشته ای را به زمین فرستاد. آن فرشته حرکت کرد و به درب خانه ای رسید که مردی در آن منتظر بود تا به صاحب خانه اجازه ورود داده شود. فرشته از او پرسید: "چه حاجتی به صاحب این خانه داری؟" مرد پاسخ داد: "برادری مسلمان دارم که به خاطر خدا به دیدارش آمده ام." فرشته از او پرسید: "آیا تنها به همین دلیل آمده ای؟" مرد گفت: "بله، تنها به همین خاطر." فرشته گفت: "من فرستاده خدا به سوی تو هستم. خداوند به تو سلام می رساند و می گوید: بهشت برای تو واجب شد." سپس فرشته افزود: "خداوند عزّ و جلّ می فرماید: هر مسلمانی که مسلمانی دیگر را زیارت کند، در واقع مرا زیارت کرده است و پاداش او بر من بهشت است."»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸٦۵ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۸٦۵- ۷- (٤) عَلَیَّ وَ لَسْتُ أَرْضَی لَکَ ثَوَاباً بِدُونِ الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

ودر کافی آمده بعهده من است ومن به کمتر ازبهشت برایت راضی نمی شوم .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸٦٦ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۸٦٦- ۸- (۵) وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِیِّ بْنِ الْحَکَمِ عَنْ سَیْفِ بْنِ عَمِیرَةَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ ع قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ زَارَ أَخَاهُ فِی اللَّهِ (٦) قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ أَنْتَ ضَیْفِی وَ زَائِرِی عَلَیَّ قِرَاکَ وَ قَدْ أَوْجَبْتُ لَکَ الْجَنَّةَ بِحُبِّکَ إِیَّاهُ.

******

ترجمه:

این روایت نیز از جابر نقل شده که امام باقر علیه السلام فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: «کسی که برادرش را به خاطر خدا زیارت کند، خداوند عزّ و جلّ به او می گوید: "تو مهمان من و زائر من هستی. پاداش تو بر من این است که بهشت را به خاطر محبتی که به او داری، برای تو واجب کرده ام.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۶۷ - رقم الحدیث الباب: ۹]

۱۹۸۶۷- ۹- (۷) وَ عَنْ عَلِیٍّ عَنْ أَبِیهِ (۸) عَنْ عَلِیِّ بْنِ النَّهْدِیِّ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ (۹) فِی اللَّهِ وَ لِلَّهِ جَاءَ یَوْمَ الْقِیَامَةِ یَخْطِرُ بَیْنَ قَبَاطِیَّ مِنْ نُورٍ لَا یَمُرُّ بِشَیْ ءٍ إِلَّا أَضَاءَ لَهُ حَتَّی یَقِفَ بَیْنَ

ص: ۵۸۴

۱- فی الأمالی و الثواب- إیای أردت.

۲- فی الأمالی و الثواب- و أعفیتک من غضبی.

۳- أمالی الصدوق- ۱۶۶- ۷، و ثواب الأعمال- ۲۰۴- ۱.

۴- الکافی ۲- ۱۷۶- ۴.

۵- الکافی ۲- ۱۷۶- ۶.

۶- فی المصدر- من زار أخاه فی بیته.

۷- الکافی ۲- ۱۷۷- ۸.

۸- فی المصدر زیادة- عن ابن أبی عمیر.

۹- لیس فی المصدر.

يَدَيِ اللَّهِ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ مَرْحَباً وَ إِذَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَرْحَباً أَجْزَلَ لَهُ الْعَطِيَّةَ.

******

ترجمه:

این روایت از امام صادق (علیه السلام) است امام می فرمایند:

کسی که برای خدا و در راه خدا به دیدار برادر مؤمن خود برود، در روز قیامت در حالی ظاهر می شود که میان لباس هایی از نور حرکت می کند. هر جا که عبور کند، آن مکان روشن می شود تا به پیشگاه خداوند عزوجل برسد. سپس خداوند به او می گوید: «مرحبا!» و هنگامی که خداوند عزوجل «مرحبا» بگوید، بزرگ ترین عطا و بخشش را به او خواهد داد.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٦٨ - رقم الحديث الباب: ١٠]

١٩٨٦٨- ١٠- (١) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي الْقَاسِمِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ (مُحَمَّدِ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ عَلِيٍّ الْبَزَّازِ) (٢) قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ الْأَوَّلَ ع يَقُولُ مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى زِيَارَتِنَا فَلْيَزُرْ صَالِحِي إِخْوَانِنَا (٣) يُكْتَبْ لَهُ ثَوَابُ زِيَارَتِنَا وَ مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى صِلَتِنَا فَلْيَزُرْ صَالِحِي إِخْوَانِهِ (٤) يُكْتَبْ لَهُ ثَوَابُ صِلَتِنَا.

وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بِإِسْنَادٍ ذَكَرَهُ عَنِ الصَّادِقِ ع مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

این حدیث از امام موسی کاظم (علیه السلام) نقل شده است و به فضیلت زیارت مؤمنان صالح اشاره دارد. امام می فرمایند:

کسی که قادر به زیارت ما (اهل بیت) نیست، برود و برادران صالح ما را زیارت کند؛ برای او ثواب زیارت ما نوشته می شود. و کسی که نمی تواند با ما ارتباط برقرار کند، به سراغ برادران صالح خود برود؛ برای او ثواب ارتباط با ما نوشته خواهد شد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۶۹ - رقم الحدیث الباب: ۱۱]

۱۹۸۶۹- ۱۱- (٦) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ الرَّزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِی الْخَطَّابِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ الْأَوَّلَ ع يَقُولُ وَ ذَكَرَ نَحْوَهُ.

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَتِّيلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ نَحْوَهُ (۷)

۱- التهذیب ٦- ١٠٤- ١٨١.

۲- فی المصدر- محمّد بن مهران، عن علی بن عثمان الرازیّ.

۳- فی المصدر- صالح إخوانه.

٤- فی المصدر- و من لم یقدر أن یصلنا فلیصل صالح إخوانه.

۵- ثواب الأعمال- ١٢٤- ١.

٦- کامل الزیارات- ٣١٩.

۷- کامل الزیارات- ٣١٩.

وَ رَوَى الصَّدُوقُ فِی كِتَابِ الْإِخْوَانِ أَكْثَرَ الْأَحَادِيثِ السَّابِقَةِ وَ الآتِيَةِ وَ رَوَى أَحَادِيثَ أُخَرَ بِمَعْنَاهَا (۱).

******

ترجمه:

عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ : شنیدم که حضرت کاظم می فرمودند ...ومثل همان روایت را ذکرکرد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۷۰ - رقم الحدیث الباب: ۱۲]

۱۹۸۷۰- ۱۲- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ مَاجِیلَوَیْهِ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی الْقَاسِمِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ صُهَیْبٍ قَالَ سَمِعْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ ع یُحَدِّثُ قَالَ: إِنَّ ضَیْفَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ رَجُلٌ حَجَّ وَ اعْتَمَرَ فَهُوَ ضَیْفُ اللَّهِ حَتَّی یَرْجِعَ إِلَی مَنْزِلِهِ وَ رَجُلٌ کَانَ فِی صَلَاتِهِ فَهُوَ فِی کَنَفِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ حَتَّی یَنْصَرِفَ وَ رَجُلٌ زَارَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَهُوَ زَائِرُ اللَّهِ فِی عَاجِلِ ثَوَابِهِ وَ خَزَائِنِ رَحْمَتِهِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۳) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٤).

******

ترجمه:

این روایت از امام جعفر صادق (علیه السلام) بیان می کند که سه گروه از مردم به نوعی مهمان خداوند محسوب می شوند:

کسی که حج یا عمره به جا آورد: او مهمان خداست تا زمانی که به خانه خود بازگردد.

کسی که در حال نماز باشد: او در پناه خداوند است تا زمانی که از نماز فارغ شود.

کسی که به دیدار برادر مؤمنش برود: او به نوعی زائر خداوند است و از پاداش عاجل و رحمت های الهی بهره مند می شود.

۹۸- بَابُ اسْتِحْبَابِ لِقَاءِ إِخْوَانِ الْمُؤْمِنِينَ وَ اجْتِمَاعِهِمْ عَلَى ذِكْرِ الْأَئِمَّةِ ع

اشارة

(۵) ۹۸ بَابُ اسْتِحْبَابِ لِقَاءِ إِخْوَانِ الْمُؤْمِنِينَ وَ اجْتِمَاعِهِمْ عَلَى ذِكْرِ الْأَئِمَّةِ ع

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۸۷۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸۷۱- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع لِقَاءُ الْإِخْوَانِ مَغْنَمٌ جَسِيمٌ وَ إِنْ قَلُّوا.

******

ترجمه:

أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ : ملاقا كردن برادران غنيمت بزرگى است وكم باشد .

ص: ٥٨٦

۱- مصادقة الاخوان- ٥٦ (باب زيارة الاخوان).

۲- الخصال- ۱۲۷- ۱۲۷.

۳- تقدم فى الحديث ۳ من الباب ۲ من أبواب مواقيت الصلاة، و فى الباب ۱۰ من أبواب أحكام العشرة.

٤- يأتى فى الأبواب ۹۸ و ۹۹ و ۱۰۰ من هذه الأبواب.

٥- الباب ٩٨ فيه ٤ أحاديث.

٦- الكافى ٢- ١٧٩- ١٦، و أورده عن مصادقة الاخوان فى الحديث ٤ من الباب ١٠ من أبواب أحكام العشرة.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٧٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٨٧٢- ٢- (١) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ خَيْثَمَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ ع أُوَدِّعُهُ فَقَالَ يَا خَيْثَمَةُ- أَبْلِغْ مَنْ تَرَى مِنْ مَوَالِينَا السَّلَامَ وَ أَوْصِهِمْ بِتَقْوَى اللَّهِ الْعَظِيمِ وَ أَنْ يَعُودَ غَنِيُّهُمْ عَلَى فَقِيرِهِمْ وَ قَوِيُّهُمْ عَلَى ضَعِيفِهِمْ وَ أَنْ يَشْهَدَ حَيُّهُمْ جِنَازَةَ مَيِّتِهِمْ وَ أَنْ يَتَلَاقَوْا فِي بُيُوتِهِمْ فَإِنَّ لُقِيَّا بَعْضِهِمْ بَعْضاً حَيَاةٌ لِأَمْرِنَا رَحِمَ اللَّهُ مَنْ أَحْيَا أَمْرَنَا الْحَدِيثَ.

وَ رَوَاهُ الطُّوسِيُّ فِي أَمَالِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ ابْنِ قُولَوَيْهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ لِخَيْثَمَةَ وَ ذَكَرَ مِثْلَهُ (٢) وَ رَوَاهُ الْحِمْيَرِيُّ فِي قُرْبِ الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ مِثْلَهُ (٣).

******

ترجمه:

این روایت از امام باقر (علیه السلام) به خَیثَمَه نقل شده است. امام در این روایت سفارشات مهمی به شیعیان خود دارند و خَیثَمَه را مأمور می کنند تا این پیام را به دیگران برساند. سفارشات امام به شرح زیر است:

تقوای الهی: به شیعیان توصیه می شود که از خداوند بزرگ پروا داشته باشند و تقوای الهی را رعایت کنند.

کمک به نیازمندان: ثروتمندان باید به فقرای خود رسیدگی کنند و به آنان کمک کنند.

حمایت از ضعیفان: افراد قوی و توانا باید به ضعیفان کمک کنند.

حضور در مراسم تشییع: افراد زنده باید در مراسم تشییع جنازه برادران دینی خود شرکت کنند.

دیدار با یکدیگر: امام سفارش می کنند که شیعیان در خانه های یکدیگر گرد هم آیند، زیرا این ملاقات ها باعث احیای امر اهل بیت (علیهم السلام) می شود.

در پایان، امام باقر (علیه السلام) دعایی می کنند و می فرمایند: خدا رحمت کند کسی را که امر ما را زنده نگه دارد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۷۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۸۷۳- ۳- (٤) وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَيُّمَا ثَلَاثَةِ مُؤْمِنِينَ اجْتَمَعُوا عِنْدَ أَخٍ لَهُمْ يَأْمَنُونَ بَوَائِقَهُ وَ لَا يَخَافُونَ غَوَائِلَهُ وَ يَرْجُونَ مَا عِنْدَهُ إِنْ دَعَوُا اللَّهَ أَجَابَهُمْ وَ إِنْ سَأَلُوا أَعْطَاهُمْ وَ إِنِ اسْتَزَادُوا زَادَهُمْ وَ إِنْ سَكَتُوا ابْتَدَأَهُمْ.

******

ترجمه:

این روایت از امام صادق (علیه السلام) است که توسط صفوان جمال نقل شده است. در این حدیث، امام صادق (ع) می فرمایند:

هرگاه سه مؤمن نزد برادر ایمانی خود گرد آیند که از شر او در امان باشند، از آزار و خیانت او هراس نداشته باشند، و به آنچه نزد اوست امیدوار باشند، اگر از خداوند درخواست کنند، خداوند پاسخ

می دهد؛ اگر چیزی بخواهند، عطا می کند؛ اگر از او بیشتر بخواهند، بر ایشان می افزاید؛ و اگر خاموش بمانند، خداوند خود، عطایایی برای آنان فراهم می آورد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۷٤ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۸۷٤- ٤- (٥) الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِیُّ فِی الْأَمَالِی عَنْ أَبِیهِ عَنِ الْمُفِیدِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِیهِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ

ص: ٥٨٧

۱- الکافی ۲- ۱۷٥- ۲، و أورد نحوه عنأمالی الطوسیّ ۱- ۱۳٥.

۲- أمالی الطوسیّ ۱- ۱۳٥.

۳- قرب الإسناد- ۱٦.

٤- الکافی ۲- ۱۷۸- ۱٤.

٥- أمالی الطوسیّ ۱- ۱۷٦، و أورده فی الحدیث ۲۱ من الباب ۳۹ من أبواب الصلوات المندوبة، و نحوه عن مصادقة الاخوان فی الحدیث ۷ من الباب ۱۰ من أبواب أحکام العشرة.

بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ بَحْرٍ السَّقَّاءِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع یَقُولُ إِنَّ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ ثَلَاثَةً التَّهَجُّدَ بِاللَّیْلِ وَ إِفْطَارَ الصَّائِمِ وَ لِقَاءَ الْإِخْوَانِ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (۱) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (۲).

******

ترجمه:

این روایت نیز از امام صادق (علیه السلام) نقل شده است و توسط بحر سقاء روایت گردیده. امام صادق (ع) فرمودند:

«از نسیم های رحمت الهی سه چیز است: نماز شب (تهجد)، افطار دادن به روزه دار، و ملاقات برادران ایمانی.»

۹۹- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْأَخِ الْمُؤْمِنِ فِي الصِّحَّةِ وَ الْمَرَضِ وَ الْقُرْبِ وَ الْبُعْدِ وَ لَوْ مِنْ مَسِيرَةِ سَنَةٍ

اشارة

(۳) ۹۹ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ الْأَخِ الْمُؤْمِنِ فِي الصِّحَّةِ وَ الْمَرَضِ وَ الْقُرْبِ وَ الْبُعْدِ وَ لَوْ مِنْ مَسِيرَةِ سَنَةٍ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلي: ۱۹۸۷۵ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸۷۵- ۱- (٤) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي غُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ زَارَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ فِي مَرَضٍ أَوْ صِحَّةٍ لَا يَأْتِيهِ خِدَاعاً وَ لَا اسْتِبْدَالًا وَكَّلَ اللَّهُ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يُنَادُونَ فِي قَفَاهُ أَنْ طِبْتَ وَ طَابَتْ لَكَ الْجَنَّةُ فَأَنْتُمْ زُوَّارُ اللَّهِ وَ أَنْتُمْ وَفْدُ الرَّحْمَنِ حَتَّى يَأْتِيَ مَنْزِلَهُ فَقَالَ لَهُ بَشِيرٌ (٥) جُعِلْتُ فِدَاكَ فَإِنْ كَانَ الْمَكَانُ بَعِيداً قَالَ نَعَمْ يَا بَشِيرُ (٦) وَ إِنْ كَانَ الْمَكَانُ مَسِيرَةَ سَنَةٍ فَإِنَّ اللَّهَ جَوَادٌ وَ الْمَلَائِكَةَ كَثِيرٌ (٧) يُشَيِّعُونَهُ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَنْزِلِهِ.

******

ترجمه:

از ابوغُرَّه نقل شده است که گفت: شنیدم ابا عبدالله (علیه السلام) می فرمود: «هر کس برادر خود را برای خدا در حال بیماری یا صحت زیارت کند، نه با فریب و نه با تغییر نیت، خداوند برای او هفتاد هزار فرشته را می گمارد که در پشت سر او ندا می دهند: پاک پاکیزه ای و برای تو بهشت پاک شده است. شما زوّار خداوند هستید و شما فرستادگان رحمان هستید تا به منزل خود برسید.»

سپس بشیر به او گفت: «ای ابا عبدالله، اگر مکان دور باشد، چه؟» امام (علیه السلام) پاسخ داد: «آری، ای بشیر، و اگر مکان مسافت یک سال باشد، خداوند بخشنده است و فرشتگان زیاد هستند که او را تا بازگشت به منزلش همراهی می کنند.»

۱- تقدم فی الباب ۱۰ و فی الحدیث ۱ من الباب ۵۱ و فی الحدیث ۱ من الباب ۱۲٤ من أبواب أحکام العشرة، و فی الحدیثین ۲ و ٤ من الباب ٦٦ و فی الباب ۹۷ من هذه الأبواب.

۲- یأتی ما یدلّ علی بعض المقصود فی البابین ۹۹ و ۱۰۰ من هذه الأبواب، و فی الباب ۲۳ من أبواب فعل المعروف.

۳- الباب ۹۹ فیه ۵ أحادیث.

٤- الکافی ۲- ۱۷۷- ۷.

۵- فی المصدر- یسیر.

٦- فی المصدر- یسیر.

۷- فی المصدر- کثیرة.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۷٦ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۸۷٦- ۲- (۱) وَ عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِی الْجَهْمِ عَنْ أَبِی خَدِیجَةَ قَالَ: قَالَ لِی أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع کَمْ بَیْنَکُمْ (۲) وَ بَیْنَ الْبَصْرَةِ- فَقُلْتُ فِی الْمَاءِ خَمْسٌ إِذَا طَابَتِ الرِّیحُ وَ عَلَی الظَّهْرِ

ثَمَانٍ أَوْ نَحْوُ ذَلِکَ فَقَالَ مَا أَقْرَبَ هَذَا تَزَاوَرُوا وَ يَتَعَاهَدُ بَعْضُكُمْ بَعْضاً فَإِنَّهُ لَا بُدَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ- مِنْ أَنْ يَأْتِيَ كُلُّ إِنْسَانٍ بِشَاهِدٍ يَشْهَدُ لَهُ عَلَى دِينِهِ قَالَ وَ إِنَّ الْمُسْلِمَ (٣) إِذَا رَأَى أَخَاهُ كَانَ حَيَاةً لِدِينِهِ إِذَا ذَكَرَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ.

******

ترجمه:

از ابوخديجه نقل شده است كه گفت: ابا عبدالله (عليه السلام) به من گفت: «چقدر فاصله بين شما و بصره است؟» گفتم: «در آب پنج فرسخ است اگر باد خوب باشد و بر روى زمين هشت فرسخ يا نزديک به آن.» امام (عليه السلام) فرمود: «چقدر نزديک است! يكديگر را زيارت كنيد و به همديگر سر بزنيد؛ زيرا در روز قيامت هر انسانى بايد با شواهدى بيايد كه بر دين او شهادت بدهند.» سپس فرمود: «و به راستى كه مسلمان وقتى برادر خود را ببيند، براى دينش زندگى است، وقتى كه خداوند عز و جل را ياد كند.»

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٧٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٨٧٧- ٣- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَخْرُجُ إِلَى أَخِيهِ يَزُورُهُ فَيُوَكِّلُ اللَّهُ بِهِ مَلَكاً فَيَضَعُ جَنَاحاً فِي الْأَرْضِ وَ جَنَاحاً فِي السَّمَاءِ يُظِلُّهُ فَإِذَا دَخَلَ إِلَى مَنْزِلِهِ نَادَى الْجَبَّارُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَى أَيُّهَا الْعَبْدُ الْمُعَظِّمُ لِحَقِّي الْمُتَّبِعُ لِآثَارِ نَبِيِّي حَقٌّ عَلَيَّ إِعْظَامُکَ سَلْنِي أُعْطِکَ ادْعُنِي أُجِبْکَ اسْكُتْ أَبْتَدِئْکَ فَإِذَا انْصَرَفَ شَيَّعَهُ الْمَلَکُ يُظِلُّهُ بِجَنَاحِهِ حَتَّى يَدْخُلَ إِلَى مَنْزِلِهِ ثُمَّ يُنَادِيهِ تَبَارَکَ وَ تَعَالَى أَيُّهَا الْعَبْدُ الْمُعَظِّمُ لِحَقِّي حَقٌّ عَلَيَّ إِكْرَامُکَ قَدْ أَوْجَبْتُ لَکَ جَنَّتِي- وَ شَفَّعْتُکَ فِي عِبَادِي.

******

ترجمه:

از عبدالله بن محمد الجعفی نقل شده است که از ابا جعفر (علیه السلام) شنیدم که فرمود: «مؤمن به سوی برادر خود می رود و او را زیارت می کند. در این هنگام خداوند فرشته ای را به همراه او می فرستد که یکی از بال هایش را در زمین و دیگری را در آسمان می گسترد تا او را سایه بان کند. وقتی به خانه اش وارد می شود، خداوند متعال ندا می دهد: ای بنده ای که حق مرا بزرگ می داری و از آثار پیامبر من پیروی می کنی، بر تو واجب است که بزرگ داشته شوی. از من بخواه تا به تو عطا کنم؛ مرا بخوان تا دعایت را اجابت کنم؛ ساکت باش تا من تو را آغاز کنم. سپس وقتی که برمی گردد، فرشته او را تا خانه اش سایه بان می کند و وقتی به خانه اش می رسد، خداوند متعال می فرماید: ای بنده ای که حق مرا بزرگ می داری، بر من واجب است که تو را احترام کنم؛ بهشت خود را برای تو واجب کرده ام و در باره بندگانم شفاعت تو را پذیرفته ام.»

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۷۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۸۷۸- ٤- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ فِی کِتَابِ الْمُقْنِعِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِذَا زَارَ الْمُسْلِمُ الْمُسْلِمَ قِیلَ لَهُ أَیُّهَا الزَّائِرُ طِبْتَ وَ طَابَتْ لَکَ الْجَنَّةُ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : وقتی فرد مسلمان مسلمانی را زیارت کند به اوگفته می شود ای زائرخوش بحالت بهشت برایت گوارا باد .

ص: ۵۸۹

١- الكافی ٨- ٣١٥- ٤٩٦.

٢- فی المصدر- بینک.

٣- فی المصدر- و قال- إن المسلم.

٤- الکافی ٢- ١٧٨- ١٢.

٥- المقنع- ٩٧.

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٨٧٩ - رقم الحدیث الباب: ٥]

١٩٨٧٩- ٥- (١) وَ فِی عِقَابِ الْأَعْمَالِ بِإِسْنَادٍ تَقَدَّمَ فِی عِیَادَةِ الْمَرِیضِ (٢) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ: وَ مَنْ مَشَی زَائِراً لِأَخِیهِ فَلَهُ بِکُلِّ خُطْوَةٍ حَتَّی یَرْجِعَ إِلَی أَهْلِهِ عِتْقُ مِائَةِ أَلْفِ رَقَبَةٍ وَ یُرْفَعُ لَهُ مِائَةُ أَلْفِ دَرَجَةٍ وَ یُمْحَی عَنْهُ مِائَةُ أَلْفِ سَیِّئَةٍ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ (٣) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٤).

******

ترجمه:

از رسول خدا (ص) نقل شده است: و هر کس به عنوان زائر به سوی برادرش برود، برای او به ازای هر قدمی که برمی دارد، تا زمانی که به خانواده اش برگردد، پاداش آزاد کردن صد هزار نفر از بندگان (خدا) است و برای او صد هزار درجه بالا می رود و صد هزار گناه از او محو می شود.

١٠٠- بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِیَارِ زِیَارَةِ الْأَخِ الْمُؤْمِنِ عَلَی الْعِتْقِ الْمَنْدُوبِ

اشارة

(٥) ١٠٠ بَابُ اسْتِحْبَابِ اخْتِیَارِ زِیَارَةِ الْأَخِ الْمُؤْمِنِ عَلَی الْعِتْقِ الْمَنْدُوبِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۸۸۰ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸۸۰- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عُقْبَةَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَزِيَارَةُ مُؤْمِنٍ فِی اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ عِتْقِ عَشْرِ رِقَابٍ مُؤْمِنَاتٍ وَ مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُؤْمِنَةً وَقَی كُلُّ عُضْوٍ عُضْواً مِنْهُ مِنَ النَّارِ- حَتَّی إِنَّ الْفَرْجَ يَقِی الْفَرْجَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَی ذَلِكَ (۷).

******

ترجمه:

از عقبه از ابو عبدالله (ع) نقل شده است: زیارت یک مؤمن در راه خدا بهتر از آزاد کردن ده بنده مؤمن است. و هر کس یک بنده مؤمن را آزاد کند، هر عضوی از او را از آتش (جهنم) حفظ می کند؛ حتی به طوری که (مثلاً) فرج (نزدیکان) هم فرج (نزدیکان) را حفظ می کند.

ص: ۵۹۰

۱- عقاب الأعمال- ۳٤٥.

۲- تقدم فی الحديث ۹ من الباب ۱۰ من أبواب الاحتضار.

۳- تقدم فی الحديث ۳ من الباب ۱ من أبواب آداب السفر، و فی البابين ۹۷ و ۹۸ من هذه الأبواب.

٤- يأتی فی الباب ۱۰۰ الآتی من هذه الأبواب.

٥- الباب ١٠٠ فيه حديث واحد.

٦- الكافى ٢- ١٧٨- ١٣.

٧- تقدم فى الأبواب ٩٧ و ٩٨ و ٩٩ من هذه الأبواب.

١٠١- بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قُبُورِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الدُّعَاءِ لَهُمْ وَ تِلَاوَةِ الْقَدْرِ سَبْعاً عِنْدَ ذَلِکَ

اشارة

(١) ١٠١ بَابُ اسْتِحْبَابِ زِيَارَةِ قُبُورِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الدُّعَاءِ لَهُمْ وَ تِلَاوَةِ الْقَدْرِ سَبْعاً عِنْدَ ذَلِکَ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٨١ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٨٨١- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى أَنَّهُ قَالَ لِأَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع بَلَغَنِي أَنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَتَاهُ الزَّائِرُ أَنِسَ بِهِ فَإِذَا انْصَرَفَ عَنْهُ اسْتَوْحَشَ فَقَالَ لَا يَسْتَوْحِشُ.

******

ترجمه:

صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى : به حضرت كاظم عرض كردم به من گفته شده فرد مومن وقتى به ديدنش بيايد با اومانوس شده ووقتى برود دچار وحشت مى شود حضرت فرمودند : به وحشت نمى افتد .

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٨٢ - رقم الحديث الباب: ٢]

۱۹۸۸۲- ۲- (۳) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِی الْمِقْدَامِ عَنْ أَبِیهِ قَالَ: مَرَرْتُ عَلَی (٤) أَبِی جَعْفَرٍ ع بِالْبَقِیعِ- فَمَرَرْنَا بِقَبْرِ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْکُوفَةِ مِنَ الشِّیعَةِ- (٥) قَالَ فَوَقَفَ (٦) عَلَیْهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ ارْحَمْ غُرْبَتَهُ وَ صِلْ وَحْدَتَهُ وَ آنِسْ وَحْشَتَهُ وَ أَسْکِنْ إِلَیْهِ مِنْ رَحْمَتِکَ رَحْمَةً یَسْتَغْنِی بِهَا عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاکَ وَ أَلْحِقْهُ بِمَنْ کَانَ یَتَوَلَّاهُ ثُمَّ قَرَأَ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِی لَیْلَةِ الْقَدْرِ سَبْعَ مَرَّاتٍ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی ذَلِکَ فِی الدَّفْنِ (۷) وَ فِی أَحَادِیثِ أَکْلِ لُحُومِ الْأَضَاحِیِّ بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَیَّامٍ وَ غَیْرِ ذَلِکَ (۸).

******

ترجمه:

از عمرو بن أبی المقدام از پدرش نقل شده است: من بر امام باقر (ع) در بقیع گذشتم. پس از کنار قبر مردی از اهل کوفه که از شیعیان بود، عبور کردیم. (امام باقر) بر قبر او ایستاد، سپس فرمود: خدایا، غربتش را مورد رحمت قرار ده، تنهایی اش را پیوند بزن، وحشتش را مونس باش، و از رحمت خود بر او رحمتی بفرست که با آن از رحمت غیر تو بی نیاز شود، و او را به کسانی که دوستشان داشت، ملحق کن. سپس سوره «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِی لَیْلَةِ الْقَدْرِ» را هفت مرتبه تلاوت کرد."

ص: ۵۹۱

۱- الباب ۱۰۱ فیه حدیثان.

۲- الفقیه ۱- ۱۸۱- ٥٤٤، و أورده فی الحدیث ۱ من الباب ٥٤ من أبواب الدفن.

۳- التهذیب ٦- ۱۰۵- ۱۸۳، و أورده فی الحدیثین ۲ و ۳ من الباب ۳٤ من أبواب الدفن.

٤- فی المصدر- مع.

٥- فی المصدر زیادة- فقلت لأبی جعفر (علیه السلام)- جعلت فداک هذا قبر رجل من الشیعة.

٦- فی المصدر زیادة- (علیه السلام).

٧- تقدم فی البابین ٣٤ و ٥٤ من أبواب الدفن.

٨- تقدم فی الحدیث ٧ من الباب ٤١ من أبواب الذبح.

١٠٢- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِتْيَانِ الْمَسَاجِدِ وَ أَنَّ مَنْ سَبَقَ إِلَى مَسْجِدٍ أَوْ مَشْهَدٍ كَانَ أَحَقَّ بِهِ يَوْمَهُ وَ لَيْلَتَهُ وَ إِنْ خَرَجَ يَتَوَضَّأُ

اشارة

(١) ١٠٢ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِتْيَانِ الْمَسَاجِدِ وَ أَنَّ مَنْ سَبَقَ إِلَى مَسْجِدٍ أَوْ مَشْهَدٍ كَانَ أَحَقَّ بِهِ يَوْمَهُ وَ لَيْلَتَهُ وَ إِنْ خَرَجَ يَتَوَضَّأُ

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ١٩٨٨٣ - رقم الحدیث الباب: ١]

١٩٨٨٣- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ نَكُونُ بِمَكَّةَ أَوْ بِالْمَدِينَةِ أَوْ بِالْحَائِرِ أَوْ فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي جَاءَ فِيهِ الْخَيْرُ (٣) فَرُبَّمَا خَرَجَ الرَّجُلُ يَتَوَضَّأُ فَيَجِي ءُ آخَرُ فَيَصِيرُ مَكَانَهُ فَقَالَ مَنْ سَبَقَ إِلَى مَوْضِعٍ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ فِي يَوْمِهِ وَ لَيْلَتِهِ.

وَ رَوَاهُ ابْنُ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى وَ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع (٤)

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي الْمَسَاجِدِ (٥) وَ يَأْتِي مَا يَدُلُّ عَلَيْهِ فِي آدَابِ التِّجَارَةِ (٦).

******

ترجمه:

از احمد بن محمد بن عیسی از برخی از اصحاب ما که آن را به امام صادق (ع) نسبت داده است: به او گفتم: ما در مکه یا مدینه یا حائر (کربلا) یا مکانی که در آن خیر آمده است هستیم. گاهی مردی برای وضو بیرون می رود و دیگری می آید و جای او را می گیرد. پس (امام) فرمود: هر کس به مکانی پیشی گیرد، در آن روز و شب، او شایسته تر به آن مکان است.

ص: ۵۹۲

۱- الباب ۱۰۲ فیه حدیث واحد.

۲- التهذیب ٦- ۱۱۰- ۱۹۵، و أورده عن الکافی فی الحدیث ۱ من الباب ٥٦ من أبواب أحکام المساجد.

۳- فی نسخة- الذی یرجی فیه الخیر (هامش المخطوط).

٤- کامل الزیارات- ۳۳۱.

٥- تقدم فی الباب ٥٦ من أبواب أحکام المساجد.

٦- یأتی فی الباب ۱۷ من أبواب آداب التجارة.

۱۰۳- بَابُ اسْتِحْبَابِ الزِّيَارَةِ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ وَ عَنِ الْمَعْصُومِينَ ع

اشارة

(۱) ۱۰۳ بَابُ اسْتِحْبَابِ الزِّيَارَةِ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ وَ عَنِ الْمَعْصُومِينَ ع

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٨٤ - رقم الحديث الباب: ١]

١٩٨٨٤- ١- (٢) مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ دَاوُدَ الصَّرْمِيِّ قَالَ: قُلْتُ لَهُ يَعْنِي أَبَا الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيَّ ع إِنِّي زُرْتُ آبَاءَكَ وَ جَعَلْتُ ذَلِكَ لَكَ (٣) فَقَالَ لَكَ بِذَلِكَ مِنَ اللَّهِ ثَوَابٌ وَ أَجْرٌ عَظِيمٌ وَ مِنَّا الْمَحْمَدَةُ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ فِي النِّيَابَةِ فِي الْحَجِّ (٤).

******

ترجمه:

دَاوُدَ الصَّرْمِيِّ می گوید که به حضرت هادی عرض کردم که من قبر پدر بزرگوار شما را زیارت کردم اما این ثواب زیارت را برای شما قرار دادم. حضرت فرمودند : از ناحیه خدا برای تو اجر و ثواب عظیمی است و از ناحیه ما هم مورد سپاس قرار گرفتی.

١٠٤- بَابُ اسْتِحْبَابِ إِنْشَادِ الشِّعْرِ فِي رِثَاءِ الْحُسَيْنِ ع وَ أَهْلِ الْبَيْتِ ع وَ بُكَاءِ الْمُنْشِدِ وَ السَّامِعِ

اشارة

(٥) ١٠٤ بَابُ اسْتِحْبَابِ إِنْشَادِ الشِّعْرِ فِي رِثَاءِ الْحُسَيْنِ ع وَ أَهْلِ الْبَيْتِ ع وَ بُكَاءِ الْمُنْشِدِ وَ السَّامِعِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٨٥ - رقم الحديث الباب: ١]

۱۹۸۸۵- ۱- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْكَشِّيُّ فِی كِتَابِ الرِّجَالِ عَنْ نَصْرِ بْنِ الصَّبَّاحِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يَحْيَى بْنِ عِمْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ زَيْدٍ الشَّحَّامِ فِی حَدِيثٍ أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ لِجَعْفَرِ بْنِ عَفَّانَ الطَّائِيِّ- بَلَغَنِی أَنَّکَ تَقُولُ الشِّعْرَ فِی الْحُسَيْنِ

ص: ۵۹۳

۱- الباب ۱۰۳ فيه حديث واحد.

۲- التهذيب ٦- ۱۱۰- ۱۹۹.

۳- فی نسخة- لهم. (هامش المخطوط) و فی المصدر- لكم.

٤- تقدم فی الباب ۳۰ من أبواب النيابة فی الحجّ.

۵- الباب ۱۰٤ فيه ٦ أحاديث.

٦- رجال الكشّیّ ۲- ۵۷٤- ۵۰۸.

ع وَ تُجِيدُ قَالَ نَعَمْ (۱) فَأَنْشَدَهُ فَبَكَی وَ مَنْ حَوْلَهُ حَتَّی سَالَتِ الدُّمُوعُ عَلَی وَجْهِهِ وَ لِحْيَتِهِ ثُمَّ قَالَ يَا جَعْفَرُ وَ اللَّهِ لَقَدْ شَهِدَکَ مَلَائِكَةُ اللَّهِ الْمُقَرَّبُونَ هَاهُنَا يَسْمَعُونَ قَوْلَکَ فِی الْحُسَيْنِ ع- وَ لَقَدْ بَكَوْا كَمَا بَكَيْنَا وَ أَكْثَرَ وَ لَقَدْ أَوْجَبَ اللَّهُ لَکَ يَا جَعْفَرُ فِی سَاعَتِکَ (۲) الْجَنَّةَ بِأَسْرِهَا وَ غَفَرَ لَکَ فَقَالَ (۳) أَ لَا أَزِيدُکَ قَالَ نَعَمْ يَا سَيِّدِی قَالَ مَا مِنْ أَحَدٍ قَالَ فِی الْحُسَيْنِ ع شِعْراً فَبَكَی وَ أَبْكَی بِهِ إِلَّا أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ وَ غَفَرَ لَهُ.

******

ترجمه:

كشّی با سند خود از زيد بن شحام نقل می كند:

ما گروهی از کوفیان نزد امام صادق (ع) بودیم. جعفر بن عفان بر آن حضرت وارد شد. امام او را احترام کرد و نزدیک خود نشاند و گفت: ای جعفر! گفت: بله، فدایت شوم! فرمود: تو درباره ی حسین (ع) خوب شعر می گویی. گفتم: آری فدایت شوم! فرمود: بگو. شعر خواند. امام و اطرافیانش گریستند، به حدّی که اشک ها بر صورت و محاسن حضرت جاری شد.

فرمود: ای جعفر! به خدا فرشتگان مقرّب الهی هم اینک این جا شاهد تو بودند و بر گفته هایت درباره ی حسین (ع) می گریستند، مثل ما یا بیشتر گریستند. ای جعفر! خداوند همین ساعت بهشت را بر تو حتمی ساخت و گناهانت را آمرزید. ای جعفر! بیشتر بگویم؟ گفتم: بفرمایید سرور من. فرمود: هیچ کس نیست که درباره ی حسین (ع) شعر بگوید، بگرید و بگریاند، مگر آن که بدان سبب خدا بهشت را برای او واجب می کند و او را می آمرزد.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۸٦ - رقم الحدیث الباب: ۲]

۱۹۸۸٦- ۲- (٤) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ وَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ حَكِيمٍ جَمِيعاً عَنْ أَبَانِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ بَشِيرٍ عَنِ الْكُمَيْتِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ ع فَقَالَ وَ اللَّهِ يَا كُمَيْتُ- لَوْ كَانَ عِنْدَنَا مَالٌ لَأَعْطَيْنَاكَ مِنْهُ وَ لَكِنْ لَكَ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِحَسَّانَ- لَا يَزَالُ مَعَكَ رُوحُ الْقُدُسِ مَا ذَبَبْتَ عَنَّا.

وَ رَوَاهُ الْكُلَيْنِيُّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبَانٍ مِثْلَهُ (٥).

******

ترجمه:

کمیت گوید : من بر امام باقر صلوات اللَّه علیه وارد شدم. امام فرمود : به اللَّه قسم ای کمیت! اگر مالی نزد ما بود از آن به تو عطا می کردیم، ولی آنچه رسول اللَّه صلی اللَّه علیه و آله به حسان بن ثابت فرمود برای تو باشد : تا زمانی که از ما دفاع می کنی، همواره روح القُدُس همراه تو باشد!

[رقم الحديث الكلى: ١٩٨٨٧ - رقم الحديث الباب: ٣]

١٩٨٨٧- ٣- (٦) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِي ثَوَابِ الْأَعْمَالِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ

١- فى المصدر- فقال له- نعم، جعلنى اللّه فداک، فقال- قل.

٢- فى نسخة- فى ساعته (هامش المخطوط).

٣- فى المصدر- فقال- يا جعفر.

٤- رجال الكشّىّ ٢- ٤٦٦- ٣٦٥.

٥- الكافى ٨- ١٠٢- ٧٥.

٦- ثواب الأعمال- ١٠٨- ١، و كامل الزيارات- ١٠٤، و أورد قطعة منه فى الحديث ١٤ من الباب ٦٦ من هذه الأبواب.

عُقْبَةَ عَنْ أَبِي هَارُونَ الْمَكْفُوفِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع يَا أَبَا هَارُونَ- أَنْشِدْنِي فِي الْحُسَيْنِ ع فَأَنْشَدْتُهُ فَقَالَ أَنْشِدْنِي كَمَا تُنْشِدُونَ يَعْنِي بِالرَّقَّةِ قَالَ فَأَنْشَدْتُهُ

امْرُرْ عَلَى جَدَثِ (١) الْحُسَيْنِ فَقُلْ لِأَعْظُمِهِ الزَّكِيَّهْ

- قَالَ فَبَكَى ثُمَّ قَالَ زِدْنِي فَأَنْشَدْتُهُ الْقَصِيدَةَ الْأُخْرَى قَالَ فَبَكَى فَسَمِعْتُ بُكَاءً مِنْ خَلْفِ السِّتْرِ فَلَمَّا فَرَغْتُ قَالَ يَا أَبَا هَارُونَ- مَنْ أَنْشَدَ فِي الْحُسَيْنِ شِعْراً فَبَكَى وَ أَبْكَى عَشَرَةً كُتِبَتْ لَهُمُ الْجَنَّةُ وَ مَنْ أَنْشَدَ فِي الْحُسَيْنِ شِعْراً فَبَكَى وَ أَبْكَى خَمْسَةً كُتِبَتْ لَهُمُ الْجَنَّةُ وَ مَنْ أَنْشَدَ فِي الْحُسَيْنِ شِعْراً فَبَكَى وَ أَبْكَى وَاحِداً كُتِبَتْ لَهُمَا الْجَنَّةُ وَ مَنْ ذُكِرَ الْحُسَيْنُ عِنْدَهُ فَخَرَجَ مِنْ عَيْنِهِ مِنَ الدَّمْعِ مِقْدَارُ جَنَاحِ ذُبَابٍ (٢) كَانَ ثَوَابُهُ عَلَى اللَّهِ وَ لَمْ يَرْضَ لَهُ بِدُونِ الْجَنَّةِ.

******

ترجمه:

ابو هارون مکفوف روایت کرده است : که امام صادق علیه السلام به من فرمود: ای. ابا هارون! در مرثیه حسین علیه السلام شعری برای من بخوان، وقتی من شروع کردم به خواندن، حضرت فرمود: نه، آن طوری که(در محافل خود) می خوانید، بخوان! یعنی با آهنگ محزون و رقّت آور. پس من این شعر را برای او خواندم:

بر قبر حسین گذر کن* و به استخوان های پاکش بگو، ابا هارون می گوید که: حضرت گریه کرد و فرمود: باز بخوان! و من قصیده دیگری را خواندم و حضرت گریه کرد و از پشت پرده صدای گریه(زنان) را شنیدم وقتی فارغ شدم فرمود: ای ابا هارون! هر کس شعری برای حسین بخواند و بگرید و ده تن را بگریاند، بهشت برای آن ها ثبت خواهد شد؛ و هر کس برای حسین علیه السلام شعری بخواند و خود بگرید و پنج نفر را بگریاند، بهشت برای آن ها ثبت خواهد شد؛ و هر کس برای حسین علیه السلام شعری بخواند و یک نفر را بگریاند، بهشت برای آن ها ثبت خواهد شد.

و هر کس در نزد او یادی از حسین شود و به اندازه بال مگسی اشک از چشمانش بیرون بیاید، ثوابش با خدا است و خداوند در پاداش او به کمتر از بهشت راضی نمی شود.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۸۸ - رقم الحدیث الباب: ٤]

۱۹۸۸۸- ٤- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَاجِيلَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ اللُّؤْلُؤِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي عُثْمَانَ عَنِ الْحَلَبِيِّ (٤) عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُغِيرَةِ (٥) عَنْ أَبِي عُمَارَةَ الْمُنْشِدِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَالَ لِي يَا أَبَا عُمَارَةَ أَنْشِدْنِي لِلْعَبْدِيِّ (٦) فِي الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ع قَالَ فَأَنْشَدْتُهُ فَبَكَى قَالَ ثُمَّ أَنْشَدْتُهُ فَبَكَى قَالَ فَوَ اللَّهِ مَا زِلْتُ أُنْشِدُهُ وَ يَبْكِي حَتَّى سَمِعْتُ الْبُكَاءَ مِنَ الدَّارِ فَقَالَ لِي يَا أَبَا عُمَارَةَ مَنْ أَنْشَدَ فِي الْحُسَيْنِ شِعْراً فَأَبْكَى خَمْسِينَ فَلَهُ

١- فی نسخة- جسد (هامش المخطوط).

٢- فی المصدر- فخرج من عینیه من الدمع مقدار جناح ذبابة.

٣- ثواب الأعمال- ١٠٩- ٢، و کامل الزیارات- ١٠٤.

٤- ٤

٥- فی المصدرین- الحسن بن علیّ بن أبی المغیرة.

٦- " للعبدی" لیس فی الأمالی (هامش المخطوط).

الْجَنَّةُ- وَ مَنْ أَنْشَدَ فِی الْحُسَیْنِ شِعْراً فَأَبْکَی أَرْبَعِینَ فَلَهُ الْجَنَّةُ- وَ مَنْ أَنْشَدَ فِی الْحُسَیْنِ شِعْراً فَأَبْکَی ثَلَاثِینَ فَلَهُ الْجَنَّةُ- وَ مَنْ أَنْشَدَ فِی الْحُسَیْنِ شِعْراً فَأَبْکَی عِشْرِینَ فَلَهُ الْجَنَّةُ- وَ مَنْ أَنْشَدَ فِی الْحُسَیْنِ شِعْراً فَأَبْکَی عَشَرَةً فَلَهُ الْجَنَّةُ- وَ مَنْ أَنْشَدَ فِی الْحُسَیْنِ شِعْراً فَأَبْکَی وَاحِداً فَلَهُ الْجَنَّةُ- وَ مَنْ أَنْشَدَ فِی الْحُسَیْنِ شِعْراً فَبَکَی فَلَهُ الْجَنَّةُ- وَ مَنْ أَنْشَدَ فِی الْحُسَیْنِ شِعْراً فَتَبَاکَی فَلَهُ الْجَنَّةُ.

وَ رَوَاهُ فِی الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ یَحْیَی عَنْ أَبِیهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی نَحْوَهُ وَ تَرَکَ قَوْلَهُ عَنِ الْحَلَبِیِّ وَ قَوْلَهُ لِلْعَبْدِی (١)

******

ترجمه:

امام صادق علیه السلام مرا گفت : ای ابوعماره ، درباره حسین علیه السلام شعری برایم بخوان . ابوعماره گفت : من خواندم و ایشان گریست . باز خواندم و باز گریست . سوگند به الله که می خواندم و می گریست تا آنکه صداری گریه را از خانه نیز شنیدم . آن حضرت فرمود : ای عماره ، هر که درباره حسین بن علی علیه السلام شعری خواند و پنجاه کس را بگریاند او را بهشت باشد . و هر

که درباره حسین علیه السلام شعری خواند و چهل کس را بگریاند او را بهشت باشد و هر که درباره حسین علیه السلام شعری خواند و سی کس را بگریاند ، او را بهشت باشد . و هر که درباره حسین علیه السلام شعری خواند و بیست کس را بگریاند ، او را بهشت باشد . و هر که درباره حسین علیه السلام شعری خوانده و ده کس ر بگریاند ، او را بهشت باشد . و هر که درباره حسین علیه السلام شعری خواند و یک نفر را بگریاند او را بهشت باشد . و هر که درباره حسین علیه السلام شعری خواند و خود بگرید او را بهشت باشد. و هر که درباره حسین علیه السلام شعری خواندو (به قصد گریستن) حالت گریه بر خود گیرد ، او را بهشت باشد .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۸۹ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۸۸۹- ۵- (۲) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَنْشَدَ فِي الْحُسَيْنِ بَيْتاً مِنَ الشِّعْرِ فَبَكَى وَ أَبْكَى عَشَرَةً فَلَهُ وَ لَهُمُ الْجَنَّةُ- وَ مَنْ أَنْشَدَ فِي الْحُسَيْنِ بَيْتاً فَبَكَى وَ أَبْكَى تِسْعَةً فَلَهُ وَ لَهُمُ الْجَنَّةُ فَلَمْ يَزَلْ حَتَّى قَالَ مَنْ أَنْشَدَ فِي الْحُسَيْنِ بَيْتاً (۳) فَبَكَى وَ أَظُنُّهُ قَالَ أَوْ تَبَاكَى فَلَهُ الْجَنَّةُ.

جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِي الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ مِثْلَهُ (٤) وَ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَيْنِ اللَّذَيْنِ قَبْلَهُ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ ذَكَرَ حَدِيثَ أَبِي هَارُونَ أَيْضاً مِثْلَهُ (۵).

******

ترجمه:

محمّد بن جعفر، از محمّد بن الحسین، از محمّد بن اسماعیل، از صالح بن عقبه، از حضرت ابی عبد الله علیه السّلام نقل کرد که آن جناب فرمودند: کسی که در مرثیه حضرت امام حسین علیه

السّلام یك بیت شعر خوانده پس گریه كند و ده نفر را بگریاند بهشت برای او و آن ده نفر می باشد. و كسی كه یك بیت شعر در مصیبت حضرت امام حسین علیه السّلام خوانده پس گریه كند و نه نفر را بگریاند بهشت برای او و آن نه نفر می باشد. و پیوسته امام علیه السّلام این فقره را با كاهش دادن نفرات تكرار نموده تا بالأخره فرمودند: و كسی كه یك بیت شعر در مصیبت حضرت امام حسین علیه السّلام خوانده و خود بگرید (راوی می گوید گمان می كنم امام علیه السّلام فرمودند: یا تباكی كرده و خود را به صورت گریه كن درآورد). بهشت برای او می باشد.

١- أمالی الصدوق- ١٢١- ٦.

٢- ثواب الأعمال- ١١٠- ٣.

٣- فی المصدر- من أنشد فی الحسین (علیه السلام) شعرا.

٤- كامل الزیارات- ١٠٥.

٥- كامل الزیارات- ١٠٥.

[رقم الحدیث الكلی: ١٩٨٩٠ - رقم الحدیث الباب: ٦]

١٩٨٩٠- ٦- (١) ثُمَّ قَالَ وَ رُوِیَ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ: لِكُلِّ شَیْ ءٍ ثَوَابٌ إِلَّا الدَّمْعَةَ فِینَا.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا یَدُلُّ عَلَی بَعْضِ الْمَقْصُودِ (٢) وَ یَأْتِی مَا یَدُلُّ عَلَیْهِ (٣).

******

ترجمه:

امام صادق علیه السّلام:

هر چیزی پاداش و مزدی دارد، مگر اشکی که برای ما ریخته شود (که چیزی با آن برابری نمی کند و مزد بی اندازه دارد).

۱۰۵- بَابُ اسْتِحْبَابِ مَدْحِ الْأَئِمَّةِ ع بِالشِّعْرِ وَ رِثَائِهِمْ بِهِ وَ إِنْشَائِهِ فِيهِمْ وَ لَوْ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ وَ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَ فِی اللَّيْلِ

اشارة

(٤) ١٠٥ بَابُ اسْتِحْبَابِ مَدْحِ الْأَئِمَّةِ ع بِالشِّعْرِ وَ رِثَائِهِمْ بِهِ وَ إِنْشَائِهِ فِيهِمْ وَ لَوْ فِی شَهْرِ رَمَضَانَ وَ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَ فِی اللَّيْلِ

******

ترجمه:

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۸۹۱ - رقم الحديث الباب: ۱]

۱۹۸۹۱- ۱- (٥) مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ فِی عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِيَادِ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمَذَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع مَنْ قَالَ فِينَا بَيْتَ شِعْرٍ بَنَى اللَّهُ تَعَالَى لَهُ بَيْتاً فِی الْجَنَّةِ (٦).

******

ترجمه:

حضرت صادق : هرکس درمورد ما یک بیت شعر بگوید خداوند متعال یک خانه دربهشت برایش می سازد

[رقم الحديث الكلی: ۱۹۸۹۲ - رقم الحديث الباب: ۲]

۱۹۸۹۲- ۲- (۷) وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ النَّخَعِيِّ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ النَّوْفَلِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَا قَالَ فِينَا قَائِلٌ بَيْتَ شِعْرٍ (۸) حَتَّى يُؤَيَّدَ بِرُوحِ الْقُدُسِ.

******

ترجمه:

حضرت صادق : کسی درمورد ما یک بیت شعرنمی گوید مگر اینکه بوسیله روح القدس تایید (کمک) شود .

ص: ۵۹۷

۱- کامل الزیارات- ۱۰۶.

۲- تقدم فی الباب ٦٦ من هذه الأبواب.

۳- یأتی فی الباب ۱۰۵ الآتی من هذه الأبواب.

٤- الباب ۱۰۵ فیه ۸ أحادیث.

۵- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۷- ۱.

٦- هذا أول حدیث رواه فی عیون الأخبار و بعده الحدیثان اللذان بعده هنا، و قد نظمت فی مدحهم (علیهم السلام) ما یزید علی عشرة آلاف بیت." منه قده".

۷- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۷- ۲.

۸- فی المصدر- بیتا من الشعر.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۹۳ - رقم الحدیث الباب: ۳]

۱۹۸۹۳- ۳- (۱) وَ عَنْ تَمِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ تَمِيمٍ الْقُرَشِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا ع يَقُولُ مَا قَالَ فِينَا مُؤْمِنٌ شِعْراً يَمْدَحُنَا بِهِ إِلَّا بَنَى اللَّهُ لَهُ مَدِينَةً فِي الْجَنَّةِ- أَوْسَعَ مِنَ الدُّنْيَا سَبْعَ مَرَّاتٍ يَزُورُهُ فِيهَا كُلُّ مَلَكٍ مُقَرَّبٍ وَ كُلُّ نَبِيٍّ مُرْسَلٍ.

******

ترجمه:

حضرت امام رضا (علیه السلام) : هیچ مومنی شعری نسروده است که ما را بوسیله آن ، مدح گوید ، مگر آن که خداوند برای او در بهشت شهری بنا خواهد ساخت که هفت برابر وسیع تر از دنیا باشد. در آن جا هر فرشته مقرب و هر پیامبر مرسلی ، او را زیارت و دیدار خواهد کرد.

[رقم الحديث الكلى: ۱۹۸۹٤ - رقم الحديث الباب: ٤]

۱۹۸۹٤- ٤- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْكَشِّيُّ فِي كِتَابِ الرِّجَالِ عَنْ حَمْدَوَيْهِ بْنِ نُصَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَنَانٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَارَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: دَخَلَ الْكُمَيْتُ بْنُ زَيْدٍ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ ع وَ أَنَا عِنْدَهُ فَأَنْشَدَهُ

مَنْ لِقَلْبٍ مُتَيَّمٍ مُسْتَهَامٍ

- فَلَمَّا فَرَغَ مِنْهَا قَالَ لِلْكُمَيْتِ- لَا تَزَالُ مُؤَيَّداً بِرُوحِ الْقُدُسِ مَا دُمْتَ تَقُولُ فِينَا.

******

ترجمه:

«کشی» «زراره» آورده است که گفت:

کمیت به خدمت ابی جعفر (ع) آمد و من نیز آنجا بودم، پس برای حضرت این قصیده را خواند: من لقلب متیم مستهام. و چون آن را تمام کرد امام به او فرمود:

تا آنگاه که در ستایش ما شعر می سرائی پیوسته به روح القدس مؤیدهستی .

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۹۵ - رقم الحدیث الباب: ۵]

۱۹۸۹۵- ۵- (۳) وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ حَمْدَانَ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبِی طَالِبٍ یَعْنِی عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الصَّلْتِ قَالَ: کَتَبْتُ إِلَی أَبِی جَعْفَرِ بْنِ الرِّضَا ع فَأَذِنَ لِی أَنْ أَرْثِیَ أَبَا الْحَسَنِ ع أَعْنِی أَبَاهُ- قَالَ وَ کَتَبَ إِلَیَّ انْدُبْنِی وَ انْدُبْ أَبِی.

******

ترجمه:

از ابوطالب، یعنی عبدالله بن صلت، نقل شده است: به امام جواد (ع) نامه ای نوشتم و از او اجازه خواستم تا برای امام کاظم (ع)، یعنی پدرش، مرثیه سرایی کنم. (امام) به من اجازه داد و برایم نوشت: برای من و پدرم مرثیه سرایی کن.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۹٦ - رقم الحدیث الباب: ٦]

۱۹۸۹٦- ٦- (٤) وَ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ أَبِی طَالِبٍ الْقُمِّیِّ قَالَ: کَتَبْتُ إِلَی أَبِی جَعْفَرٍ ع بِأَبْیَاتِ شِعْرٍ وَ ذَکَرْتُ فِیهَا أَبَاهُ وَ سَأَلْتُهُ أَنْ یَأْذَنَ لِی فِی أَنْ أَقُولَ فِیهِ فَقَطَعَ الشِّعْرَ وَ حَبَسَهُ وَ کَتَبَ فِی صَدْرِ مَا بَقِیَ مِنَ الْقِرْطَاسِ قَدْ أَحْسَنْتَ جَزَاکَ اللَّهُ خَیْراً.

******

ترجمه:

از ابوطالب قمی نقل شده است: به امام جواد (ع) نامه ای نوشتم که در آن ابیاتی از شعر آورده بودم و در آن از پدرش (امام رضا) یاد کردم و از او خواستم که به من اجازه دهد درباره او (امام جواد) نیز شعری بگویم. امام شعر را متوقف کرد و نگه داشت، و در بالای آنچه از کاغذ باقی مانده بود نوشت: «نیکو گفتی، خداوند به تو خیر دهد.

۱- عیون أخبار الرضا (علیه السلام) ۱- ۷- ۳.

۲- رجال الکشّیّ ۲- ٤٦٧- ٣٦٦.

۳- رجال الکشّیّ ۲- ۸۳۸- ۱۰۷٤.

٤- رجال الکشّیّ ۲- ۸۳۸- ۱۰۷۵.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۹۷ - رقم الحدیث الباب: ۷]

۱۹۸۹۷- ۷- (۱) جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُولَوَيْهِ فِی الْمَزَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ الْحِمْيَرِیِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَكَرَ حَدِيثاً طَوِيلًا فِی ثَوَابِ زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ ع إِلَی أَنْ قَالَ بَلَغَنِی أَنَّ قَوْماً يَأْتُونَهُ مِنْ نَوَاحِی الْكُوفَةِ وَ نَاساً غَيْرَهُمْ وَ نِسَاءً يَنْدُبْنَهُ وَ ذَلِكَ فِی النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ- فَمِنْ بَيْنِ قَارِئٍ يَقْرَأُ وَ قَاصٍّ يَقُصُّ وَ نَادِبٍ يَنْدُبُ وَ قَائِلٍ يَقُولُ الْمَرَاثِیَ فَقُلْتُ لَهُ نَعَمْ قَدْ شَهِدْتُ بَعْضَ مَا تَصِفُهُ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَ فِی النَّاسِ مَنْ يَفِدُ إِلَيْنَا وَ يَمْدَحُنَا وَ يَرْثِی لَنَا وَ جَعَلَ عَدُوَّنَا مَنْ يَطْعُنُ عَلَيْهِمْ مِنْ قَرَابَتِنَا وَ غَيْرِهِمْ يُهَدِّدُونَهُمْ وَ يُقَبِّحُونَ مَا يَصْنَعُونَ.

******

ترجمه:

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ : حضرت صادق درضمن روایت طولانی درثواب زیارت امام حسین فرمودند : به من خبر رسیده که در نیمه شعبان گروهی از نواحی کوفه و مردمی دیگر بر سر مزار حسین علیه السلام می آیند و نیز زنانی که برای آن حضرت نوحه گری می کنند و عده ای قرآن می خوانند و پاره ای حوادث کربلا را بیان می کنند و دسته ای نوحه گری می کنند و گروهی دیگر مرثیه می خوانند.عرض کردم:فدایت شوم،آری من نیز پاره ای از آنچه فرمودی دیده ام.فرمود:سپاس خدای را که در میان مردم گروهی را قرار داد که به نزد ما می آیند و ما را می ستایند و برای ما مرثیه می خوانند،و دشمنان ما را کسانی قرار داد که بر ایشان خرده می گیرند از خویشان ما یا غیر آنها،آنان را تهدید می کنند و اعمال ایشان را زشت می شمرند.

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۹۸ - رقم الحدیث الباب: ۸]

۱۹۸۹۸- ۸- (۲) الْفَضْلُ بْنُ الْحَسَنِ الطَّبْرِسِيُّ فِي كِتَابِ الآدَابِ الدِّينِيَّةِ عَنْ خَلَفِ بْنِ حَمَّادٍ قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا ع إِنَّ أَصْحَابَنَا يَرْوُونَ عَنْ آبَائِكَ ع- أَنَّ الشِّعْرَ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ وَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ- وَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ وَ فِي اللَّيْلِ مَكْرُوهٌ وَ قَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَرْثِيَ أَبَا الْحَسَنِ ع وَ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ- فَقَالَ لِي ارْثِ أَبَا الْحَسَنِ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ- وَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ وَ فِي اللَّيْلِ وَ فِي سَائِرِ الْأَيَّامِ فَإِنَّ اللَّهَ يُكَافِئُكَ عَلَى ذَلِكَ.

أَقُولُ: وَ تَقَدَّمَ مَا يَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ (۳) وَ لَعَلَّ هَذَا مَخْصُوصٌ بِإِنْشَاءِ الرِّثَاءِ دُونَ إِنْشَادِهِ أَوْ عَلَى الْجَوَازِ وَ مَا مَرَّ عَلَى الْكَرَاهَةِ (٤).

******

ترجمه:

خلف بن حماد گوید: به امام رضا علیه السّلام عرض کردم: اصحاب ما از پدران شما نقل کرده اند که شعر خواندن در شب و روز جمعه و بلکه در هر شبی و نیز در تمام ماه رمضان مکروه است. اکنون من می خواهم مرثیه پدر شما امام هفتم علیه السّلام را به شعر بگویم ولی ماه رمضان است.

امام رضا علیه السّلام فرمود: «مرثیه حضرت ابو الحسن علیه السّلام را حتی در شب جمعه و نیز در ماه رمضان و در هر شب یا روزی که خواستی بگو، که خداوند پاداش تو را بر این عمل خواهد داد».

ص: ۵۹۹

۱- کامل الزیارات- ۳۲٤.

۲- الآداب الدینیة- ۵۹.

۳- تقدم فی الباب ۱۰٤ من هذه الأبواب.

٤- مر فی الباب ۵۱ من أبواب صلاة الجمعة.

۱۰٦- بَابُ أَنَّهُ لَا یَجُوزُ أَنْ یُخَاطَبَ أَحَدٌ بِإِمْرَةِ الْمُؤْمِنِینَ إِلَّا عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ ع

اشارة

(۱) ۱۰٦ بَابُ أَنَّهُ لَا یَجُوزُ أَنْ یُخَاطَبَ أَحَدٌ بِإِمْرَةِ الْمُؤْمِنِینَ إِلَّا عَلِیُّ بْنُ أَبِی طَالِبٍ ع

******

ترجمه:

[رقم الحدیث الکلی: ۱۹۸۹۹ - رقم الحدیث الباب: ۱]

۱۹۸۹۹- ۱- (۲) مُحَمَّدُ بْنُ مَسْعُودٍ الْعَیَّاشِیُّ فِی تَفْسِیرِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِیلَ الرَّازِیِّ عَنْ رَجُلٍ سَمَّاهُ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: دَخَلَ رَجُلٌ عَلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع فَقَالَ السَّلَامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ فَقَامَ عَلَی قَدَمَیْهِ فَقَالَ مَهْ هَذَا اسْمٌ لَا یَصْلُحُ إِلَّا لِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ ع- سَمَّاهُ اللَّهُ بِهِ وَ لَمْ یُسَمَّ بِهِ أَحَدٌ غَیْرُهُ فَرَضِیَ بِهِ إِلَّا کَانَ مَنْکُوحاً وَ إِنْ لَمْ یَکُنِ (۳) ابْتُلِیَ بِهِ (ابْتُلِیَ بِهِ) (٤) وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ فِی کِتَابِهِ إِنْ یَدْعُونَ

مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِناثاً وَ إِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطاناً مَرِيداً (٥) قَالَ قُلْتُ: فَمَا ذَا يُدْعَى بِهِ قَائِمُكُمْ قَالَ (٦) السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ- السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ.

******

ترجمه:

از محمد بن اسماعیل الرازی از مردی که او را به نام نمی برد، از امام صادق (ع) نقل شده است: مردی بر امام صادق (ع) وارد شد و گفت: سلام بر تو ای امیر مؤمنان! امام بر پا ایستاد و گفت: ساکت باش این نامی است که تنها شایسته امیر مؤمنان (ع) است؛ خداوند او را به این نام نامیده و هیچ کس جز او به این نام نامیده نشده است. هر کس این نام را بر خود بگذارد،وبه آن راضی باشد حتما نکاح شده ولو به مبتلا نشده باشد و این سخن خداوند در کتابش است: «آنها جز اناثی را نمی خوانند و جز شیطانی سرکش را نمی خوانند» (نساء ٤:١١٧). سپس گفتم: پس قائم شما چگونه نامیده می شود؟ فرمود: سلام بر تو ای بقیة الله، سلام بر تو ای پسر رسول خدا.

[رقم الحديث الكلى: ١٩٩٠٠ - رقم الحديث الباب: ٢]

١٩٩٠٠- ٢- (٧) مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الدِّينَوَرِيِّ (٨) عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي زَاهِرٍ (٩) عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنِ الْقَائِمِ يُسَلَّمُ عَلَيْهِ بِإِمْرَةِ

١- الباب ١٠٦ فيه حديثان.

٢- تفسير العيّاشيّ ١- ٢٧٦- ٢٧٤.

٣- فى المصدر- و إن لم يكن به.

٤- ليس فى المصدر.

٥- النساء ٤- ١١٧.

٦- فى المصدر- قال- يقال له.

٧- الكافى ١- ٤١١- ٢.

٨- فى المصدر- إسحاق بن إبراهيم الدينورى.

٩- فى المصدر- عمر بن زاهر.

الْمُؤْمِنِينَ قَالَ لَا ذَاکَ اسْمٌ سَمَّى اللَّهُ بِهِ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (١) لَمْ يُسَمَّ بِهِ أَحَدٌ قَبْلَهُ وَ لَا يُسَمَّى (٢) بِهِ بَعْدَهُ إِلَّا کَافِرٌ- قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاکَ کَيْفَ يُسَلَّمُ عَلَيْهِ قَالَ تَقُولُ (٣) السَّلَامُ عَلَيْکَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ- ثُمَّ قَرَأَ بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (٤).

أَقُولُ: وَ الْأَحَادِيثُ فِي ذَلِکَ کَثِيرَةٌ لَکِنْ وَرَدَ لَهَا مُعَارِضَاتٌ غَيْرُ صَرِيحَةٍ فِي الزِّيَارَةِ فَالْأَحْوَطُ التَّرْکُ (٥) تَمَّ کِتَابُ الْحَجِّ وَ بِتَمَامِهِ تَمَّ الْجُزْءُ الثَّالِثُ مِنْ کِتَابِ تَفْصِيلِ وَسَائِلِ الشِّيعَةِ إِلَى تَحْصِيلِ مَسَائِلِ الشَّرِيعَةِ يَتْلُوهُ فِي الْجُزْءِ الرَّابِعِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى کِتَابُ الْجِهَادِ وَ کَتَبَ بِيَدِهِ مُؤَلِّفُهُ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحُرُّ الْعَامِلِيُّ عَامَلَهُ اللَّهُ بِلُطْفِهِ الْخَفِيِّ وَ الْجَلِيِّ وَ فَرَغَ مِنْ کِتَابَةِ هَذَا الْجُزْءِ وَ نَقْلِهِ مِنَ الْمُسَوَّدَةِ الثَّانِيَةِ فِي أَوَاخِرِ جُمَادَى الْأُولَى سَنَةَ ١٠٨٥ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

١- فى المصدر زيادة- (عليه السلام).

٢- فى المصدر- يتسمى.

٣- فى المصدر- قال- يقولون.

٤- هود ١١- ٨٦.

٥- من أقول ... إلى آخره لم يرد فى النسخة الخطية.